

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

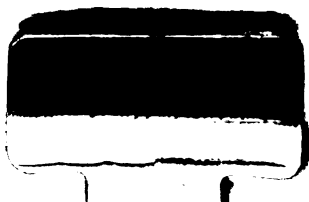
A 685835

~~200 48.5~~

$$\frac{200}{48}$$

H49

501.2

MONUMENTA
HISTORIAE BOHEMICA

EDITA

AUXILIO ILLUSTRUM AMICORUM PATRIAE
HISTORIAE

AB

ANTONIO GINDELY.

STARÉ PAMĚTI DĚJIN ČESKÝCH

VYDÁVÁ POMOCÍ

VZNEŠENÝCH PŘÍZNIVCŮ DOMÁCIHO DĚJEPISU

ANTONÍN GINDELY.

I.

V PRAZE.

NÁKLADEM KNĚHKUPECTVÍ: I. L. KOBER.

1866.

Slavata, Vilém

PAMĚTI

NEJVVYŠŠÍHO KANCLÉŘE KRÁLOVSTVÍ ČESKÉHO

VILÉMA HRABĚTE SLAVATY

Z CHLUMU A Z KOŠMBERKA, VLÁDAŘE DOMU HRADECKÉHO, PÁNA
NA HRADCI JINDŘICHOVĚ, STRÁŽI, TELČI, ŽIROVNICI A MĚLNICE,
NEJVVYŠŠÍHO DĚDIČNÉHO ŠENKA KRÁLOVSTVÍ ČESKÉHO, CÍSAŘŮV
FERDINANDA II. A III. SKUTEČNÉHO TEJNÉHO RADDY A KOMOR-
NÍKA, RYTÍŘE ZLATÉHO ROUNA.

(NAR. 1. PROSINCE 1572, ZEMŘ. 19. LEDNA 1652.)

OD L. 1608 DO 1619.

K VYDÁNÍ UPRAVIL

JOSEF JIREČEK.

I. DÍL.

1608—1609, PAK 1618—1619.

V PRAZE.

NÁKLADEM KNĚHKUPECTVÍ: I. L. KOBER.

1866.

DB
211.3
.S63

697973-230

O b s a h.

Strana.	Doba.	
33	1575.	Slíb Max. II. o svobodném provozování náboženství.
36	1576.	Stav náboženský za prvních let Rudolfových.
37		O Mikulášencích.
39		O Bratřích. Účastenství podobojích v úřadech. Stav kněžstva.
40	1600.	Dosazení Zdeňka z Lobkovic na úřad nejvyššího kancelářství a obrát v náboženství tím počatý. 1602. publikování mandátu kr. Vladislava II. proti Bratřím.
44	1603.	Rozkaz strany nedosazování osob, kteréby katolíci anebo podobojí staré víry nebyly, v úřady městské. Rozkaz pánu Belvicovi. Snažení arcib. Zbyňka Berky o zvelebení katolictva.
46	1608.	Vtržení Mathiášovo do Čech.
47	"	O administ. knězi Václavovi.

1608.

152	10. máje.	Příjezd Mathiášův do Čáslavě.
	19. "	Sněm pražský.
154	22. "	První osvání stavův o náboženství.
	23. "	Rozmluva o mandátu kr. Vladislavově.
	24. "	Spis Budovcův v příčině náboženství schválen a od stavův podepsán.
156	26. "	podány císaři stížnosti stavovské.
158	—	Promluvení Karla s Žerotína ke stavům.
160	27. "	Odkládavá odpověď císařská. Jitření. Audienci žádána. O. Šlik určen za mluvčího.
161	28. "	Audienci.
162	29. "	Resoluci na stížnosti stavovské dána.
167	30. "	Odpověď a poděkování stavův.
170	25. červn.	Smlouva s Mathiášem stvrzena.
178	6. září.	Mandát císařský vydán k upokojení řídů příčinou rozličných pověstí.
180	19. Hjna.	Sněm ke dni 11. listop. vypsáný odložen do 27. ledna 1609, a krajští sjezdové nařizeni.

1609.

183	27. ledna.	Stavové se ke sněmu sjeli.
—	28. "	Vydán zákaz závazkův, ježto se podpisováním spisu Budovcova (24. máje) staly. Jednání o to ve sněmě.
186	29. "	Pokračování v jednání tom.

VI

Strana.	Doba.	
186	30. ledna.	Jednání o audienci a o přítomnosti nejvyšších při ní úředníkův. Audienci sama, kdež omluva v příčině podpisův učiněna.
191	31. "	Obeslání sněmovní deputace k císaři, jenž jim proposici sněmovní odporoučel. (1. února neděle. 2. března.)
192	3. února.	Obeslání katol. úředníků zemských, Prahan i posílů z měst k p. purkrabímu. Jednání sněmovní.
194	4. "	Audienci. Promluva Š. J. ze Šternberka k císaři. Audienci druhá a odevzdání artikulu o náboženství. Dotaz nejv. kancléře k administratorovi dolejší konsistoře o konfessi českou (str. 213 mylně se dotaz tento klade po 18. únoru.)
195	5. "	Zpráva o včerejší audienci stavům podána.
—	6. "	P. ze Šternberka konfessi českou císaři dodal. Ve sněmě stížnost posílů městských příčinou domluvy p. purkrabího dne 3. února.
196	7. "	Schůze městských posílů na rathouse staroměstském kodvrácení jich od spolku s vyššími stavy. Heydelius a Kober.
214	7. "	Zpráva administratora konsistoře dolejší k dotazu p. kancléřovu ode dne 4. února.
198	8. a 9. ún.	Ve sněmě nic nejednáno.
10.	"	Jednání sněmovní. Téhož dne a následujícího
198	11. "	uvažování radd císařských a jiných osob o odpovědi, jaká by se stavům p. o. dáti měla, načež sepsána a deputaci stavovské dodána.
203	12. "	Odpověď ve sněmě čtena.
204	13. "	Porada pod obojích o repliku.
205	14. "	Rozpory o postavení Bratří českých. Replika konečně zredivována a schválena.
210	18. "	Audienci, kdež repliku deputace pod obojích císaři podala.
219	19. a 20. ún.	Porada o resoluci císařskou; schůze u arcibiskupa.
—	21. "	Resoluci císařská deputaci stavovské dodána.
222	22.—26. ú.	Podobojí o repliku se radili a ji spisovali.
—	27. "	Deputace stavovská ji císaři předložila.
244	2. březn.	Porada u arcibiskupa o odpověď na repliku tuto.
—	3. "	Druhá schůze tamtéž, ač jen některých kat. lických.
—	4. "	Porada nejv. úředníků katolických v kanceláři české.
246	8. "	Příchod 50 podobojích do kanceláře české, žádajících brzkého vyřízení.
247	9. "	Audienci podobojím povolena a císařská resoluci jim odevzdána. Porada podobojích o resoluci této.
250	10. "	Katolickým pánům domlouváno ve sněmě od podobojích.
252	14. "	Audienci podobojím povolena a triplika jejich císaři podána. Zdání p. Šternberkovo o odložení celé té věci k příštímú sněmu.
257	15. "	Uvažována v kanceláři české od nejv. úředníkův katolických triplika a návrh p. Šternberkův. Deputace uherská žádala o připuštění do sněmu, což jí odepřeno. Nejv. úředníci k císaři voláni, jenž se o jistou odpověď rozhodl a sepsati ji kázal.
261		Nepohodnutí se p. Šternberka s podobojími, kteří místo něho p. J. O. Šlika za svého mluvčího obrali.
261	23. "	Čtvrtá resoluci císařská pod obojím dodána. O této v díle Slavatově zprávy není. Na str. 262 před novým odstavcem „Dáleji jednoho dne atd.“ jest mezera. Vypuštěno dodání čtvrté resoluce (23. bř.) a quadrupliky stavovské (24. bř.), kteráž ostatně na str. 253—7 omylem místo tripliky položena.

Strana. Doba.

- 262 28. břez. Budovec domlouvá pánům katolickým a hrozí odjezdem podobojích.
- 263 31. „ Poslední resoluci císařská deputací podobojích dána. Oznámení p. purkrabího, že císař v další slyšení straně p. o. dávatí se nemíní.
- 264 1. dub. Ohrazení podobojích a pozvání ke dni 4. máje ke sjedzu na rathous novoměstský p. purkrabímu přednešeno. Sněm vsdán.
- 269 6. „ Mandátem vydán zákaz císařský sjedzu tohoto.
- 270 28. „ Podobojí u císaře audiencí měli a k rozepsání sněmu radili.
- 271 29. „ a následujících dnů podobojí k p. purkrabí obeslání a přimluvy k nim činěny, aby sjedzu nechali.
- 4. máje. Podobojí na hradě pražském se shromáždili.
- 272 5. „ Druhá schůze jejich tamtéž. Stálá rokování mezi nejv. úředníky a pod obojími.
- 273 8. „ Podobojí audiencí u císaře měli, ale, ničeho nedosahše, hned se na rathous novoměstský odebrali. Vilém z Landštejna je napomíná k rozchodu.
- 274 9. „ První porady na rathouse novoměstském. Hluchý poplach. Vyslání ke shromážděným nejv. úředníci semští. Večer pokřik o Heydeliusa.
- 277 10. „ Druhá porada. Omluva sepsati kázána. Večer pokřik o domnělém uvězení osob na hrad pražský vyslaných.
- 278 11. „ Zpráva od vyslaných těch podána. Omluva schválena a
- 285 12. „ císaři dodána.
- 15. „ Oznámeno nejv. úředníkům p. o., že císař s omluvou spokojen, a mandát vysdvihnouti i sněm rozepsati hotov jest.
- 16. „ Vyslaným podobojích mandát o tom v konceptu dodán (tudíž datum jeho ode dne 16. máje).
- 286 17. a 18. m. Formováno od podobojích na konceptě tomto.
- 20. „ Mandát vyhlášen.
- 289 25. „ Sněm zahájen.
- 26. „ Proposici sněmovní odložena do zejří; stížnosti na odklad ten podobojích.
- 290 27. „ Proposici skrze nejv. purkrabí sněmu odevzdána.
- 291 28. „ Soukromá schůze pod obojí v soudné světnici; vyslání z Kladska a Loketska slyšení; rozmluvy strany přednešení o náboženství; předpuštění čtyři faráři pražští.
- 294 29. „ Čten koncept přednešení toho; žádána audiencí a dosažena; spis od stavů podaný nejv. úředníkům k poradě poručen.
- 295 30. „ Odklad odpovědi císařské do zejří.
- 296 1. června. Odpověď císařská podobojím dána. Zjitření příčinou její.
- 297 2. „ Replika podobojích schválena a audiencí žádána; přihlášení se k stavům faráře El. Šudy.
- 298 3. „ Audiencí a replika císaři odevzdána.
- 299 4. „ Marne na odpověď císařskou čekání.
- 5. „ Po delším čekání odpovědi dostali.
- 301 6. „ Nařízeno několik osob k uvažování toho, co by replikováno býti mělo.
- 7.—9. „ Svatoúšní svátky.
- 10. „ Uvažování odloženo, a teprv
- 11. „ předsevsato; arcikníže Leopold v Praze.
- 302 12. „ Dotíráno na nejv. úředníky.
- 304 13. „ Další o tom řeči.
- 306 14. „ Audiencí, při které vyslání koncept majestátu na tabuli v pokoji císařském položivše, zanechali.

VIII

Strana. Doba.

- 308 16. červn. Dekrety Pražanům a universitě v příčině processí o Božím Těle dodány.
- 306 17. „ Děkan z Chrudimě a jiní kněží, pak minorita K. Felix k podobojím se přihlašují; vyslání z knížectví slezských do stavovského shromáždění připuštění.
- 309 — „ Administrátor konsistoře dolejší a někteří farářové na kancelář českou povolání příčinou Bož. Těla. Dotazování se jich některých u stavů p. o.
- 311 18. „ Božího Těla.
- 19. „ Pokřik o podloženém prachu.
- 312 20. „ Jednání s posly slezskými a uzavření spolku s nimi. Odevzdání resoluce císařské. Nové dotírání na nejv. úředníky. Odklad sněmu do pozdější (pondělí).
- 316 21. „ Výstupy v kostelích pražských.
- 22. „ Voleno 20 osob k uvažování, coby dáleji činiti měli (defensi a omluva).
- 317 — „ Čteno návrhy od nich učiněné.
- 24. „ O defensi uvažováno; prostředkování posla saského.
- 320 25. „ Uvažování prostředkovacího návrhu týž poslem podaného.
- 323 26. „ Po delším čekání večír nová resolucí císařská stavům podobojím poslána. Omluva těchto publikována. Artikul o defensi ve sněmě čten.
- 339 27. „ Shromáždění stavů podobojí na rathouse staroměstském; přísahy a revery od direktorů činěny a přijímány; poprvé k nim posláni pan F. z Donína a p. Točník od panů katolických; (342) sbití františkána na rynku staroměstském — a opatření direktorů proti podobným případům; psáno ku Krist. z Anhaltu.
- 343 28. „ Rokováno o najímání lidu válečného.
- 344 29. „ Jednání o to s Turnem; ohlášení se Loketských. Pozvání p. purkrabího některým z direktorův ke schůzce v domě jeho.
- 30. „ Zpráva od těchto direktorů všem dána; vypravení několika osob k p. purkrabímu a první schůze u něho. Vskázání direktorům od posla saského.
- 346 1. čerco. Druhá schůze u nejv. purkrabí; obec staroměstská před direktory obessána.
- 348 2. „ Třetí schůze u nejv. purkrabí.
- 351 3. „ Čtvrtá schůze tamtéž.
- 354 4. „ Pátá schůze tamtéž.
- 355 5. „ Notule reversu podobojích od p. purkrabího direktorům ke ztvržení poslána; patenty od direktorův po krajích roze slány o kontribuci (datum patentův těchto jest od 29. června) —
- 359 6. „ Psaní od direktorů do krajů posláno; správa došla o kon- cessích, od Mathiáše protestantům rakouským učiněných.
- 361 7. „ Druhé posláni F. z Donína k direktorům s vyřízením, že císař majestát dáti chce. Vyslání devíti osob do domu p. purkrabího.
- 362 8. „ Třetí posláni p. F. z Donína a p. Točníka k direktorům s konceptem majestátu.
- 363 9. „ Majestát od císaře podepsán; taktéž porovnání mezi oběma stranama.
- 10. „ Čtvrté posláni p. F. z Donína se zprávou, že majestát císařem podepsán již v kanceláři české, aby oň došli; což oni učiní odepřeli.

Strana. Doba.

- 364 11. červec. Páté posláni p. z Donína a Točnika se vzkázáním, aby podobojí o majestát na hrad pražský přišli. Vysláno k tomu dvanáct osob s poděkovacím listem. P. purkrabí žádá, aby první lid válečný byl rozpuštěn.
- 366 12. " Vysláno 6 podobojích do kanceláře české.
- 370 13. " Majestát pod obojím odevzdán (srovnej str. 400); psaní o tom od direktorův do krajův učiněno. Stavům slezským též majestát dán.
- 372 20. " Navrácení se stavův do Prahy k obnovenému sněmování.
- 373 21. " Schůze jich na rathouze staroměstském; čtení majestátu.
- 374 22. " Shromáždění na hradě pražském ke sněmu; nařízení relatorův o vklad majestátu ke deskám; žádost měst, aby spolu s nimi relatoři vsati byli.
- 375 23. " Svoleno výmínečně k žádosti této; majestát do desk vložen.
- 400 24. " Podáno ve sněmě 60 artikulů.
- 406 6. října. Vyřizena amnistie.
- 412 17. " Jednání sněmu v příčině vzpouzení se p. kanceláře, Slavaty a p. z Martinic podepsati se v amnistii podobojím dané.

1610.

- 380 a 404 26. února. Majestát na Karlštejn dovezen.

1618.

- 61—94 23. máje. Vyhození pana z Martinic, V. Slavaty a Filippa Fabricia z okna kanceláře české; útěk Fabriciův a Martinicův.
- 93 24. máje. Přijezd Martinicův do kláštera plasekého, odkudž do Vídně, do Prahy a na Karlštejn psaní rozeslal.
- 100 25. " Z Plas až na nocleh do Tachova.
- 101 26. " Z Tachova až do Schwarzenhofu.
- 103 27. " Z Schwarzenhofu do Řezna.
- 104 28. " Z Řezna do Erlspachu.
- 29. " Z Erlspachu do Freisinku.
- 105 30. " Z Freisinku do Mnichova.
- 106 31. " a násl. pobyt v Mnichově.
- 108 7. června. Odjezd z Prahy hraběnky z Martinic na Zelenou horu, kamž se dne 9. dostala, ale hned 10. dále odjela. Dne 12. přijela do Nenkirchu a 20. do Mnichova.
- 119—140 Pobyt a příhody Slavatovy v Praze; v srpnu 1619 odjezd jeho z Čech.

1619.

- 58 20. března. Umřel císař Mathiáš.
- 131 24. července. Sněm valný v Praze držán.
- 131 21. srpna. Ohlášení sněmu, že Ferdinanda II. k vládě připustiti nemíní.
- 57—74. Příhody z Ferdinanda II. až konec 1619.

O p r a v y.

Str.	14	řádek	8	zh. téhož směru (m. sněmu).
"	46	"	11	" zastávají nezanedbávali.
"	—	"	14	" J. M. císař.
"	94	"	21	sd. 24. máje (m. 21. máje).
"	104	"	9	" 28. máje (m. 23. máje).
"	159	"	5 a 6	zh. na něž se i sněm vztahuje, dosazovaly.
"	160	"	11	zh. odpověď.
"	—	"	12	" žádali za vystoupení.

Paměti

nejvyššího kancléře království českého

Viléma hraběte Slavaty

naroz. 1. prosince 1572, zemřelého 19. ledna 1652.

K vydání upravil

Josef Jireček.

Spisovatelská činnost Viléma hr. Slavaty.

První pobudky k vylíčení souvěských událostí dostalo se Slavatovi přítelem jeho Jaroslavem Bořitou z Martinic l. 1632; příčinu k tomu zavládla vyšlá tehdá relací o věcech českých, která podle přesvědčení obou pánů mnoho nepravdivého v sobě obsahovala. „Kdyby mně tak mnoho času postačovalo,“ odpovídá mu Slavata v listu svém dne 9. června 1632, „sám bych se do toho dal a tu bezbožnou relací s dobrým fundamentem refutiroval.“

Touž dobou psal Slavatovi mladší Martinic Jiří Adam, předkládáje mu, jak by bylo důležité, aby on (Slavata), jsa pamětník událostí tak důležitých, obšírněji je hleděl vypsati. „V příčině psaní historií za našeho věku,“ odpověděl mu Slavata dne 30. června 1632, „VMsti zdání není zlé. Kdyby za našeho živobytí v sepsání historií něco se doložilo, čemu by jeden místa dáti nechtěl, mohl by se k tomu ozvat; než když po smrti jeho se stane, manebit fides penes legentem“. Nicméně zůstalo při pouhém přemítání předmětu toho. Události tehdejší nadto nebyly hrubě tomu příznivy, aby muž, jsoucí v tak pracném a vážném postavení, jakož bylo nejvyšší kancelářství české, byl mívál té prázdně, jakověž ke skládání velikého spisu zapotřebí jest.

L. 1636 byl Slavata v průvodu císaře Ferdinanda II. v Řezně; zde se mu do rukou dostal memoriál Hendricha Matessa z Thurnu, sepsaný příčinou jisté dedukce, kteráž měla ospravedlniti usmrcení Albrechta.

z Waldšteinu, spolu však Thurna všelijak se dotýkala. Thurn tu zavadil o věc, kteréž Slavata nikdy nemohl slyšeti, aby se nebránil. Práví totiž, že vyhození dvou královských místodržících, Slavaty a Martinice, skutek byl spravedlivý a že jest se jim dobře stalo; mnozí prý králové, kurfirsti, knížata a potentáti, kterým Thurn zprávu o tom podal, že jsou totéž uznávali.

Slavata, vrátiv se z Řezna, hned pomýšlel, zpomínaje na starší rady přátel svých, aby nařknutí Thurnovo odmítl a potomstvu zůstavil vylišení dějů, jichžto takovou měrou byl činným i trpným svědkem, kterak on sám a pánové rovného s ním smýšlení sami je byli zkusili.

Nemeškal o tom též s přátely radu bráti. Pan Hendrich z Kolovrat odpověděl mu k dotazu jeho dne 18. března 1637: „Psaní VMstino de dato Vídní 11. hujus jsem přijal, a jaké mínění VMsti jest v spisování a vyjádření všeho, jak se dalo před a při pozdvižení bouřlivých některých, čeho jako i potom co se konalo, pro pamět potomkův vzáctných VMsti, uznávám dobrou věc býti, obzvláště co se náboženství dotýče.“ Podobně mu psal i Martinic.

Pro štěstí byl Slavata v letech od 1608 až 1618, pilně zapisoval, cokoli se tehdy událo. Po každém sezení sněmovním scházival se s pánem z Martinic a tu dílem z poznámek svých, mezi rokováním učiněných, dílem z paměti společně sepisovali veškeren běh sněmovního jednání. Krom toho byl Martinic sám o těch věcech, ježto se před 23. májem 1618 a tohoto dne udály, německé sepsání učinil, kteréž Slavatovi, mimo četné dopisy současné a akta veřejná, též po ruce bylo. O událostech po dni onom Slavata, jsa v domě Lobkovickém uvězen, sám pro sebe, nad to pak více pro dvůr císařský zaznamenával.

Aby pak při spisování tím bezpečněji s pravdou se neminul, posílal jednotlivé kvinterny (pétiarší) jiným pamětníkům, jmenovitě Jaroslavovi z Martinic a Hen-

drichovi z Kolovrat, pak i jiným přátelům, jako Jiřímu Ad. z Martinic, Fridrichovi z Talmberka, synu svému Adamovi atd.

Jar. Martinic a Kolovrat koncept Slavatův pilně opravovali. Zvláště Martinic velikou s tím prací měl a pilně k tomu přihlédal, aby „žádné české slovo neforemné nebylo.“ Jindřichohradecký archiv chová ještě některé zbytky prvotního konceptu s opravami řečených pánů a konečnou redakcí Slavatovu. Kdežto, pán z Kolovrat píše písmem plyným a rázným, je písmo Martinicovo tak drobné a něžné, že by se podle názvu typografického dobře perlovým nazvati dalo. Slavata píše velmi klikatě a dosti nečtitedlně, načez i on sám na jednom místě naráží. „Spisování historické“ ostatně nepsal svou rukou, nýbrž diktoval je, jako všechny skoro dopisy své z pozdějších let.

Text, po česku zredigovaný, kázal do němčiny překládati a překlad, dav jej napřed P. Ferovi (Jiřímu Plachému) k posouzení, přátelům a příznivcům českého jazyka neznajícím ke čtení rozesílal, zejména i Marii Anně, vévodkyni bavorské.

Takovým během byl od l. 1637 do 1640 hotov s obranou svou proti Thurnovi, vloživ v ni pořádkem ovšem ne chronologickým, nýbrž takovým, jakýž se mu postupem Thurnova spisu naskytoval, paměti své a obsáhlé doklady k jich dotvrzení.

Již l. 1639 psal byl Ferus sekretáři Slavatovu, Hrušovskému jménem, aby se v další provedení kroniky Hajkovy, počnouc od l. 1526, uvázal. Hrušovský k dílu takovému prázdňe ani dostihu neměl, za to se však sám Slavata, dokonav, čeho se mu proti Thurnovi dokázati zapotřebí vidělo, jal spisovati děje Ferdinanda I. a nástupců jeho. Dílo mu pod rukou rostlo. Z počátku mnil jen českou historii spisovati, brzo však vedl jej postup dějů k tomu, aby zahrnul ve spis svůj i také historii jiných zemí, kterýmž Ferdinand vládl. Později pak vypisovati se jal i děje

čizí, pokud se rakouských a německých dotýkaly, posléze pak dílo jeho docela na se vzalo povahu historie všeobecné s hlavním zřením k věcem náboženským.

Přistoupiv k pokračování v kronice Hajkové dal si od jistého doktora Věničkovského v Praze děje české po l. 1526 vypisovati. Poněvadž pak Věničkovský u vypravování příliš se šířil, přestal Slavata pomocí jeho dáleji užívat, ačkoliv jej k dalšímu spisování pobádali, ano i odměny jemu poskytovat neopomíjel.

V třetí a čtvrté knize spisování svého díla, z nichž čerpal, vždy výslovně citoval a výňatky z nich bez další úpravy jen překládal, od knihy páté však jal se látku z rozličných spisů sbírat a v jednu osnovu ji setkávati.

Z toho, co posud řečeno, vysvitá dosyta, že Slavata při spisování svém nedržel se nikterak plánu napřed uloženého a promyšleného, nýbrž že z počátku zaměřoval k obraně, ponenáhlu pak pouštěl se v obor vždy širší a širší. Spisování stalo se mu zábavou, od které se právě tak odloučiti nemohl, jako od rozjímaní duchovního. Prázdně mu od té doby, co k pomoci své v úřadu nejvyššího kancléřství dostal mladšího Martinice za pomocníka s titulem „kancléře,“ znamenitě přibýlo.

Úmysl Slavatův nebyl nikdy, aby spis svůj tiskem podal veřejnosti. On přestával na tom, že potomkům svým zůstává dílo v historii poučlivé a v náboženském ohledu bezzávadné, přátelům pak svým že zjedná zábavu a poučení. Tudíž se vysvětluje, že se vyskytá tolikero přepisů díla jeho.

K charakteristice Slavaty, k poučení, kterak při díle svém postupoval a jakým způsobem k pramenům hleděl, poslouží nejlépe výtahy z listů, ježto on v příčině spisování svého od l. 1637 psával. Listové tyto, od Slavaty diktované, zachovali se v archivě Jindřichohradeckém. I v jiném ohledu pro historii literatury nejsou neznamenity.

1637. neurč. datum Hendrichovi z Kolovrat: „Že V. Msti tento týden žádný arch mého spisování neodslám, příčina toho jest, že v tom posledním archu, který jsem V. Msti zaslal, při přepisování něco bylo pochybeno. Protož psal jsem J. Msti panu hofmistrovi v království českém (Jar. z Martinic), aby mně jej zpátkem poslal, kterýž dostanouce neopominu dále dáti psáti a V. Msti odsílati. Sice není tím nic zmeškáno, nebo týž nejv. pan hofmistr ještě několik archův k korigování za sebou má, které nežli on přehlédne a skoriguje, já zatím jiný snažiti se budu zhotoviti.“

1638. 3. led. Jiř. Ad. z Martinic: „Poněvadž můj příjezd ke dvoru se prodlí a V. Mst zvláště po poledni ráčte míti prázdnot, posílám V. Msti jiných osm quinternů mého spisování, abyste je ráčili při své dobré příležitosti pročísti a za sebou až do mého příjezdu zanechati a své zdání oustně mně potom oznámiti, a já neopominu jiných quinternů víceji téhož mého spisování V. Msti communicovati.“

13. led. Hendr. z Kolovrat. Posílá mu opět dva archy a žádá, „že je po přečtení nejv. hofmistrovi v kr. českém k dalšímu nahlédnutí a korigování odevzdati ráčí.“

28. led. témuž opět dva archy posílá. „Když nyní ke dvoru J. Msti Cís. zase se navrátím, tehdy se přičiním, abych každého téhodne po dvou arších V. Msti posílati i communicovati mohl. Dal jsem sobě přečísti teprva teď na cestě ten německý spis, který byl sepsán a vytištěn proti apologii Čechův pod obojí, tehdáž sprotivělých, pod titulem Evangelisch Erklärung. Poznávám, že jest velice dobře s dobrým gruntem sepsaný. Smýšlím, že pan Strolendorf a pan Nostic dobře v tom pracoval. Než já nepamatuji, abych byl kdy prvé před tím ten spis viděti měl, pročez velice rád jsem jej dostal. K mému spisování bude se velice dobře hoditi. A poněvadž v témž spise se dokládá, že se srozumívá, že druhá apologie větší vyjítí má, cožkoli se stane, že proti ní též se náležitá odpověď dá: pročez žádám, že mně ráčíte napsati, zdaliž ráčíte jakou vědomost míti, jestliže taková odpověď na tu druhou apologii dána jest a vůbec vyšla. Jestliže by se stala, tehdy bych ji rád dostal.“

V lednu Pateru Jiř. Ferovi: „Posílám též panu páterovi ještě jeden quintern mého spisování. Rád bych, aby jej při příští sobotní ordinari mně zase odeslal. Nyní víceji quinternův téhož mého spisování zhotovených k odsílání panu páterovi nemám. Příčina toho jest předně: že mnohá má jiná, zvláště publica zaměstnání na překážce jsou. Že nemohu huic rei continuo attendere, a že roztržité v rozličných časech diktuji, není divu, že na některých místech jedna věc dvakráte

se repetiruje, čemuž bude se moci remedirovati, když se bedlivě znovu zase všecko přečte. Druhá příčina ta jest, že mnohé obšírné allegáty následují, a ty nemohou tak spěšně z českého jazyka na německý přeložena býti; neb, ut sit stilus continuens, uno saltem interprete utor. Třetí hlavní příčina jest, že já mého spisování nejméně po dvou arších J. Msti nejv. panu sudímu zemskému (Hendr. z Kolovrat) odesílám. Pán je sice toho neb druhého dne po přijetí ihned přečte, a jestliže se mu vidí, že by ode mne (něco) zapomenuto bylo, tehdy mi skrze psaní to připomene (což sice řídko se děje), a potomně J. Msti nejv. hofmistru kr. českého (Jaroslavu z Martinic) k přehlídnutí a zkorrigování to dává, a pán s velkou pilností to přehlídá, aby žádné české slovo neforemné nebylo, s čímž nemálo se prodává, tak že pán přes dvacet archův mého spisování častě za sebou má, a já každý týden víceji posílám. Což kdyby ty přední zase poslány byly, tehdy s těmi allegáty, kteří k tomu přináležejí, bylo by opět víceji než 20 quinternův. A tak vyrozumějíc pan páter těmto příčinám, desinet mirari, že víceji téhož spisování zhotoveno není. Kdy bohdá primo mense Martii s J. Mstí Cís. do Prahy přijedu, tehdy naději je nemalý počet víceji decinternů s sebou přivéztí a panu páterovi k přečtení moci dáti.“

V únoru témuž. „Psaní pana pátera 18. januarii tyto dni jsem přijal. Když ten spis P. Scipionis contra Picarditas*) běžně jsem přehlídl, posílám jej zase zpátkem; neb nevidí se mně, abych z něho do mého spisování co vzítí měl. Pročež zpátkem jej zase odsílám. V příčině tých pikhartův, kteří se potomně z Jednoty bratrské jmenovali, rád bych toliko v těchto třech artikulích informací dostal: Jedno, jaký počátek jich v království českém byl, druhé, jak jsou se v náboženství jich často měnili, a třetí, jak jich náboženství s konfessí českou neb augšpurskou se nesrovnává, což vše s knihy pátera Šturma proti Bratrům hledati se může. Nejel jsem k Brnu, protož s páterem Drachoviem jsem se neshledal. Nepominu na Hradec napsati, jestliže tam v kolleji jeho knihy mají, aby mně poslali ty krátké dva traktáty české tištěné, které pan páter mně byl poslal. Budu moci s nich k svému spisování některé věci vzítí, zvláště z vyznání toho jednoho řemesla sladovnického, poněvadž oni vždycky se chlubili, že mimo jiné tak pobožní a ctnostní lidé jsou, a z toho vyznání se to na díle poznati může. Že pak tehdáž nic k tomu říkáno nebylo, smýšlím tu příčinu toho býti, že tehdáž vedle starého

*) Spis to ani u Pelsa ani u Jungmanna nepřipomenutý.

zřízení zemského ex officio procurator královský, kde nebylo co confiscovati, žádného nevinil, a obzvlášť per inquisitionem. Pročež proti žádnému procedováno nebylo. Než kdyby nyní podobné vyznání proti některým osobám se stalo, tehdy kancelář česká toho by nezanechala jménem císařským a královským nafiditi, aby se inquirovalo a processovalo. — Děkuji p. páteru, že ten error v posledním quinternu advertiroval. Pohlédnu do české kopie; smýšlím, že tam stojí to slovo „podoboj“ a interpretes přeložil to „Luteraner.“

22. února témuž. Žádá o výpisy ze spisů Šturmových. „Posílám p. páteru opět jiný spis český contra primam apologiam Bohemorum. Nevidí se mi, abych jej měl do svého spisování pro allegato přiložiti. Raději z „Refutaci“ P. Scipionis. Nalezl jsem v jedné knize německé apologiam Patrum Soc. Jesu contra decretum Bohemorum, quando anno 1618 fuerunt ex illo regno proscripti. Vidí mi se, že je podstatná.“

V březnu témuž. Zmiňuje se o též apologii. „Ty traktáty Martinii (z Dražova) administratoris rád čísti budu. Nepochybují, že z nich k mému spisování budu moci něco podstatného vzíti na dokázání toho, že konfessionistae cum Pichartis non conveniebant.“ Žádá, aby P. Watinger v registratuře universitní vyhledal, kdy stavové sázeti počali profesory na učení Pražském.

7. dubna témuž. „Jeda do Prešpurku jsem ten jeden traktát Martiniusa těch 35 důvodův sobě přečísti dal. Ačkoliv jest traktát dosti spletichaný, nicméně budu moci z něho vzíti několik podstatných důvodův, že to sjednocení Jednoty bratrské s jinými pod obojí bylo factum verbale et non reale, jak Joachim Ondřej Šlik s pravdou tehdáž o tom pravil. — V mém spisování, pokudž jen čas někdy k tomu postačuje, kontinuiruji a přepisovati na německo dávám, tak jakž příležitostě dva quinterny odsílám. Přečiním se, abych jich víceji dal zhotoviti, a co tak zhotoveno jmiti budu, vždycky 10tého dne panu páterovi po quinternech budu odsílati. Pročež žádám, že s pilností bude je přehlídati, a kde náky nedostatek najde, mně o tom psávati.“

17. dubna témuž. „Počal jsem dáti sobě čísti tu obranu Martiniusa. Poznávám, že z Jednoty bratrské dosti gruntovně vypisuje, tak že v tractatibus P. Sturmi s těžkem co podstatnějšího o té sektě najíti se může.“ Nicméně žádá, aby mu traktát nějaký, kterým by confessi česká refutována byla, poslal.

O něco později témuž: „Posílám p. páterovi extrakt vzatý z traktátu důvodův Sam. Martiniusa. Žádám, že dle své dobré příležitosti napíše contra, quod non solum simile non sit idem, sed ideo casu vel claudicet, a že velký rozdíl v cír-

kvi katolické, quod diversorum ordinum religiosi reperiantur, a mezi Jednotou bratrskou neb mezi jinými pod obojí neb evangelíky. — Dobře pan páter činil, že sekretáře mého Hrušovského napomíná, aby snažil se spisovati kroniku českou od toho času, jak Hajecius přestal; neb poněvadž Martinius spisuje historiam Boemo-evangelicam, bylo by dobře, aby někdo jiný sepsal historiam Boemo-catholicam. Ale sekretář můj mi nyní spisováním mých potřebných věcí dosti zaneprázdněn, pročež pátera monitum odložití musí.“

1640. 23. února nejvyššímu purkrabí Jar. z Martinic. Posílá mu několik archů svého spisování, kdež přichází již k líčení toho, co jest se v kanceláři české ty tři dni před vyhozením z okna dalo. „A to vzal jsem netoliko z mého sepsání, ale dobrý díl z sepsání T. Msti v jazyku německém, když od T. Msti toto, co nyní posílám, přehlédnuto a zkorrigováno a mně zase odesláno bude, tehdy pošli T. Msti mé sepsání toho, co jest se toho dne před vyhozením nás z kanceláře české přednášelo a promlouváno bylo. Což když ráčíš dokonati, tehdy s dalším korigováním T. Msti. molestirovati zanechám. Toliko kde se v některých místech nás dvou aneb kde se J. Msti samého dotýkati bude, to T. Msti někdy posílati budu.“

2. března témuž. „Chtějice já to mé spisování na čisto dáti přepisovati, uvedl jsem na papír, kterak mně se vidí, že by titul měl napsán býti, i také na jaký způsob mělo by též mé spisování na rozdílné díle rozděleno býti, a co každý díl v sobě obsahuje, jak by summarium mělo se napsati. To, co již až posavad sepsáno jest, posílám T. Msti toho připsi; žádám, že ráčíš bedlivě přehlédnouti, korigovati a mně zase k čistému přepisování odeslati.“

V únoru a březnu 1641 posílá části svého spisování Hendr. z Kolovrat a synu svému Adamovi. „Velmi se mi ta historie líbí“ odepsal mu pán Hendrich prostosrdečně. Ravně příznivý úsudek našel Slavata v listech Fridr. z Talmberka, o čemž se v psaní k němu (září 1642) zmiňuje: „poznávám, že rádi račte mé spisování čítati.“ Hendrichovi z Kolovrat posílal Slavata quinterny až do jeho smrti († 1646.)

1642. 10. září P. Ferovi. „Pan páter bude se moci pamatovati, že jsem byl panu páterovi z počátku psal, že témuž panu doktorovi, když mně quintern, totiž. pět archův svého spisování odešle, že chci jemu pokaždé dukát in signum gratitudinis odesílati. On mně poslal nejprvé čtyry archy, po druhé tři archy, potřetí dva archy a tak po dvou arších několikrát kontinuiroval. Já jsem nezanedbal pokaždé dukát odsílati, ale poznávám nyní, že týž p. doktor příliš dlouho v letu 1529

se zdržuje, a dal se do vypisování netoliko o kompaktátích Čechův in concilio Basiliensi in materia communionis sub utraque učiněných. Ale také další dovypisování, jak se in materia religionis za časů císařův a králův českých, císa. Václava, císa. Zigmunda, krále Jiřího, krále Vladislava, krále Ludvíka v Čechách dále, což vše v předešlém mém spisování napsáno se nachází. A nyní já se snažím vypisovati historie, co jest se za císaře a krále českého Ferdinanda I. a za časův jiných císařův a králův českých dále, totiž počínajíce odtud, kde historicus Hajek přestal, dále totiž historii continuovati, což z tohoto spisování p. doktora od několik týhodní po dvou arších mně poslaných se nenachází. Já nepochybuji, když pan doktor spisování dá vytisknouti, že Čechové rádi to budou čísti; než nynějšímu mému spisování se nehodí. Neb já již dokonav psáti, co jest se za času císaře a krále českého Ferdinanda I. leta 1530 dále, a přicházím již do l. 1531. A tak vidí mi se, že spisování p. doktora k mému spisování nepotřebuji, pročž zanechám jemu víceji připomínati, aby v svém spisování nemeškal kontinuovati, jakož také, když mně z svého spisování co odešle, zanechám za jeho quinterny dukáty posílati. Než to může pan páter tomu p. doktorovi oznámiti, kdyžkoli mně quinterny svého spisování odešle, že je rád přijímati budu i také bez zadržování je zase odešli, i také signum gratitudinis přikládati neopominu.“

22. října témuž. „Nyní musím větší práci jmiti, jeden quintern zhotoviti, nežli předešle, protože jsem předešle toliko citoval authores, kteří o tom psali, vezma z jich historií textum, toliko jak jest byl, na česko přeložený, nyní pak z rozdílných authorův musím materií vzíti, spolu sebrati, z textu latinského aneb německého do českého jazyku přeložiti a bez citování takových authorův sám historie to spisovati.“

29. října témuž, že dostal z Prahy v pergamentu vázané knížky: Život poctivý neb ctnostný, přeložený do českého jazyka od M. Trojana Nigella z Oskořina a do německého od M. Sebast. Leonharda.

1645. 14. list. regentovi Sam. Hradčanskému: „Dejte mi z desk zemských přepsati tři sněmy 1552, 1553 a 1554.“

21. list. témuž posílá quinterny pro p. Fera a doktora Věničkovského, „kterému jménem mým oznamte, že jeho spisování jest mně velmi vděčný a žádám za další o tom continuaci.“

1646. v únoru témuž: „Dejte mně vypsati z desk sněmy l. 1556, 1557, 1558 dva.“

Před velikonočí témuž, že od Věničkovského archy

spisování jeho přijal a líbily se mu; posílá mu tři dukáty „místo červeného vejce.“

Později quinterny své Ferovi posílal a spisování Věničkovského dostával vždy prostřednictvím Hradčanského.

L. 1643 o vánocích jal se Slavata, jsa již kmet dva a sedmdesátiletý, přemýšlet o tom, kterak by ostatní dny života svého strávit měl. Úmysl jeho byl, aby světu dal výhodu a uchýlil se do jezuitského kláštera v Jindř. Hradci. Po novém roce 1644 oznámil mínění své Jiřímu Ad. z Martinic, žádaje ho o radu. Martinic mu úmysl ten vymlouval. Právil mu, at se třeba vzdá nejv. kancléřství, ale at aspoň tajného radství dále užívá. Tu že by měl odpolední hodiny prázdné, i mohl by „lectioni spiritualium librorum vacare, vel frequentationi sacrarum precum, vel in conversatione cum hominibus religiosis, vel in continuatione historiae suae.“ Slavata potud povolil, že o té věci v zamilovaném svém St. Ottingu ještě důkladněji „meditirovati bude.“ Tu pak zůstal na tom, aby se stavu světského ani důstojenství svého nevzdával. Martinic že bude jeho zástupcem v podpisech a věcech lehčích; jen těžší a větší že zůstává sobě. Ku konci diktátu svého, jež o tom v Ottingu učinil, dí: „Nunquam me velle otiosum esse, sed me velle in scribendo historiae jam ab aliquis annis a me inceptae, in qua materia jam septem libri in lingua bohemica et germanica satis prolixi scripti et perfecti sunt, continuare.“

Slavata rozvrhl „historické spisování“ své na knihy a díly; knih je čtrnáctero, dílů pak devět a čtyřicet. V knihách XIII. a XIV. rozvržení na díly zanecháno.

V každé knize nachází se aspoň na jednom místě nějaký vztah k době, kdy se Slavata skládáním jejím zanášel, tak že se dílem z toho dílem ze zmínek ve psaních postup práce od l. 1637 až do smrti Slavatovy docela určitě sledovati dá. Největší odchylka k událostem souvěkým jest v díle XXXIX., knize deváté, kdež Slavata přebírně mluví o vysvobození duší z očištění skrze jesuitu P. Jeronyma Gládicha v Štyrském Hradci, v Prešpurku a v Dolních Rakousích.

Odchylka větší od vypravování chronologického nalezá se v páté knize, dílu XXII. Mluvě totiž o po-

vstání českém l. 1618—20, praví Slavata, že poněvadž stavové in forma universitatis proti císaři se prohřešili, JMst stavům zrušil privilegia a toliko ty jim zase dáti a potvrditi ráčil, které proti církvi katolické a důstojenství královskému nečelí a se nevztahují. Chtáje nyní dokázati, že toto opatření nikterak není proti prvotnému zřízení zemskému království českého, rozebírá artikule, jenž králům českým počnouc od Sigismunda, ku přísaze dávány bývaly, pokud se týkaly náboženství, dáleji pak vyličuje v krátkém nákresu postup věcí náboženských v Čechách od Karla IV. Přijda k Ferdinandovi II. počíná se více šířiti. Obával se totiž, že při vysokém věku svém s těžkem toho v živobytu svém dočká, aby historii z doby Ferdinanda II. spisovati mohl, a proto hned na tomto místě o dějích jeho obšírněji promluvil.

Krátký tento přehled výborně se hodí za úvod k pamětem Slavatovým, v obranném spise proti Thurnovi uloženým, ježto v nejednom ohledu podstatně doplňuje. Proto jsme některou jeho částku u vydání tomto před onyno paměti postaviti za dobré uznali.

Abychom pak, jelikož nynější příležitost k tomu nejprůhodnější, podali obraz celé literární činnosti Slavatovy, klademe tuto obsah všech kněh, kteréž po prvních dvou knihách, tuto uveřejněných, následují.

Kniha třetí (seps. 1640—1641.)

Úmysl Slavatův byl, aby, dokonav obranu proti spisu Thurnovu, co se dotýče události od r. 1608 do 1620, vyvrátil tvrzení Thurnovo, „že by stavové čeští vždycky svobodné krále sobě volení měli.“ I táhne se tu v díle XI. nejprve k základnímu zákonu o posloupnosti panovnické v Čechách, t. ke zlaté bulle Karla IV., „kteráž nikoliv dokonlou svobodu, ale hrubě obmezenou v sobě obsahuje: kdyžby žádný z kmene, semene aneb rodu královského českého pořádně pošílý potomek mužského neb ženského pokolení nezůstával. A kdyby, prý, to i pravda bylo, že by přes tu zlatou bullu žádné jiné větší privilegium měli na svobodné volení krále

svého, tedy že jsou se stavové téhož království posledním šíř-
zením zemským (l. 1564 vyd.) z toho zase vyvedli.“

V díle XII. vede historický důkaz, kterak všickni pa-
novníci čeští od Přemysla oráče až do vymření rodu jeho po
meči pořád od Libuše pocházeli a jeden po druhém dědili.
Jmenovitě se dotýká všech rozepří o trůn, ježto mu k témi
jeho příhodny jsou.

Díl XIII. věnován jest dalším průvodům téhož sněmu za
Jana, Karla IV. a Václava IV. Jako ve předešlých dvou dí-
lech přivěšuje Slavata i tuto mnozství událostí k věci vlastně
nenáležejících, tak že spis jeho vždy více na sebe přijímá ráz
obecného a spolu i církevního dějepisu českého. Králi Janovi
vytýká, že českým zbožím Němce daroval, že Pražanům více
věřil nežli pánům, že chtěl vyfrejmarčiti království české
s falckrabstvím při Reynu, že klevetníkům královny Alžběty
přilíš věřil, že duchovní statky zastavoval, že v dobrých před-
sevzetích byl nestálý, že co v Čechách berní sehnal, do Lu-
cemburka bral a zemi českou loupil. Tu se mu. najednou
udává příležitost přeskočiti na udalost l. 1640.*) Dále podo-
týká i dobrých povah Janových. O Karlovi IV. jmenovitě se
šíří, vypravuje o něm i mnoho anekdot. Naproti tomu na Vá-
clava IV. dosti nevraží. Připomenutí zasluhuje, co zde klade
o sv. Janu. „Pročež, prý, poslal král pro zpovědníka (králov-
tina), jenž byl kanovník kostela Pražského a pilně se ho vy-
ptával, z jakých hříchův královna se vyznávala. A když ne-
chtěl pověditi rozhněvav se, kázal jej do těžkého vězení vsa-
diti, ukrutně mučiti a svázaného s mostu Pražského do řeky
Vltavy svrci a utopiti.“ „Item jiného času suffragana arcí-
biskupova Dra. Johánka kázal bez slušné příčiny jíti a té
noci na most Pražský vyvésti, do vody uvrci a utopiti.“

V dalším vypravování vyvrací udání, jako by on a Mar-
tinic i Fabricius „vedle starobylého způsobu byli
z okna vyhození bývali, kdežto prý od příchodu Čechův jen
jeden příklad toho se nachází, shození totiž konšelův za Vá-

---

*) Zmiňuje se totiž o sněmu pomínulého l. 1640 a o dani z truňku. „Sta-
vové čeští k tomu povoliti nechtěli, až císař v té příčině psal nejv. pur-
krabí panu Jar. Bořitovi z Martinic, dodav při podpisování jména svého
vlastní rukou v jazyku německém: Já jsem tu vše prvé, nežli předne-
šena byla, tak pilně examinovati dal, tak že, kdybych to za nemožné
a nespravedlivé býti uznal, jistě bych toho byl přednáseti nedal. Pročež
naději se k Vám milostivě, že to, co na Vás přináleží, horlivě vykonáte,
tak abych svého intentu dosáhnouti mohl. Moji věrní, poslušní a milí
Čechové ještě nikdá mne neopustili; té milostivě k nim důvěrnosti jsem,
že mně v této věci také satisfakci dají a žádost mou naplní. Martinic
to psaní ve sněmu čísti dal a stavové svolili.“

cláva krále, ješto jmenovitě tento příklad nebyl v ničemž tomu podobný, poněvadž v tomto případě obec a chasa Pražská proti měšťanům to vykonali, ale za našeho času osoby z vyššího stavu proti osobám z téhož stavu to učinily.“

O Husovi a Jeronymovi dří, že jich následovníci je za mučedlníky vyhlášovali, ale nerozmýšleli prý se, že martyres non martyrium, sed causa martyrii facit. (Šířeji v Helfertově spise M. Jan Hus str. 268).

Čině dále zmínku o uprázdnění stolce arcibiskupského od l. 1612, dokládá o příjmech arcibiskupa Pražského. Za Ferdínda I. měl prý z komory české 6000 zl. ročně; Rudolf II. dal mu důchody dvou cisterckých klášterův, t. Oseckého (mužského) a Světeckého (panenského), též špitál u mostu, náležející řádu s červenou hvězdou, a dům na Hradčanech Kryspekovský, načež z důchodův komory české víceji se neplatilo. Za Ferdinanda II. nařizeny jsou příjmy arcibiskupovy v sumě 24.000 zl., v kteréž mu odevzdána panství Rožmitalské, Řečické, Rychnovské, město Týn nad Vltavou, 7000 zl. ročně z soli, důchody ze špitálu řádu s červ. hvězdou (tyto však jen kard. z Harrachu až do jeho smrti). Osek navrácen cisterciákům, nikoliv pak Světec.

Díl XIV. jedná o věcech českých za Sigmunda, Albrechta a Ladislava. Až potud užíval Slavata co hlavního pramene dějin českých — kroniky Hajkovy, k jehož líčení jen porůznu glossy své, a rozličné zprávy jiného způsobu připojuje. Ale již ve čtrnáctém díle počíná užívatí dějepisu Doubraviova a spisův Eneáše Sylvia, z nich přeložil popis Táborův, rozmlouvání Eneášovo s Jiřím Poděbradským v Benešově a s kněžstvem tábořským a tuším i život Sigmundův.

Kniha čtvrtá (seps. l. 1641 a 1642).

V díle XV. klade výpisky z Hájka o době od l. 1458 až po 1527. Nicméně hlavní obsah dílu toho jen krále Jiřého dějů se dotýká. Slavata, jakož podle smýšlení jeho jinak ani se nadíti nelze, není hrubě veliký milovník krále tohoto. Je-likož se stavové l. 1618 hlavně na volbu Jiřého povolávali, že on s předešlými králi pokrevně spřízněn nebyl, snaží se Slavata, aby především volby této nezákonnost dokázal. Kromě Hájka užil zde Eneáše Sylvia, Kommentariův Jacobi Piccolomini Cardinalis Papiensis, Dubravia, Veleslavíny a jiných.

Díl XVI. obírá se napřed kompaktaty, uvozuje co příčinu netrvalého jich účinku — M. Jana z Rokycan. Dále dokládá se o tom, že církevní aněm Tridentický k přimluvám Ferdinanda I., knížete bavorského a jiných potentátův povolil

přijímání pod obojí a uvozuje se závěrek kazání, kteréž o tom měl l. 1564 biskup Krcký (Gurk) ve Vídni. Dále vede řeč Slavata ku konfessi české ze sněm. sněšení léta 1567 a vypuštění kompaktat. *)

Přecházejí na Vladislava II., ukazuje, kterak právem dědičným v držení koruny české vešel, podotýká o sjezdu tří panovníkův ve Vídni l. 1515 a utvrzení tam smluv dědičných s domem habsburským, načež řeč jest o majestátu, ježž král Vladislav II. l. 1510 vydal, toho znění, že mocí a podstatou práv království českého, kdyby syn jeho Ludvík bez dědicův zemřel, sestra jeho Anna po něm následovati má, což od stavův bezodporně přijato. Konečně zavírá smrtí Ludvíkovou. Pramenů, od Slavaty užitých, v dílu tomto přibývá; zejména uvozuje: Jana Herburta z Fulšteina, Mart. Cromera, Bonfinia, Alb. Krantia, Val. Anselma Rida, Sebast. Münstera, Cochlaea Vratislavského, Cuspiniana, Jakuba Šrenka z Notzingu, českého historika (t. Bartoše Písaře**), Dubravia a Pavla Jovia.

Díl XVII. začíná se volbou Ferdinanda I. a jednáním o to, zdali platiti má právo dědičné či svobodná volba. Dále řeč jest o reversu Ferdinandově, kterýž prý se volbě jen proto podrobil, že se obával, aby se mu nenavalily v Čechách takové neanáže, jako v Uhrách skrze Jana Zápolského. Léta 1545 však revers o svobodném volení krále zrušen a do desk jiný český list dán, jímž královna Anna co přirozená dědička přiznána. Při korunování zmiňuje ze Slavata ze své praxe o tom, kdyby při obřadu tom nésti měl insignie, totiž nejv. purkrabí korunu, nejv. sudí jablko, nejv. písař žezlo, nejv. maršálek aneb maršálek dvoru královského, kteréžto prý důstojenství vždy při osobě stavu panského bývalo, meč, a kdyby oba tu byli, aby onen nesl meč do kostela, tento z kostela ven.

Děje Ferdinandovy počíná Slavata líčiti ze stanoviska širšího, rakouského; vypravuje totiž, cokoli se památného zběhlo nejen v Čechách, ale i v Uhrách a jiných zemích Ferdinandových. Co v díle tomto a v následujících desíti dílech o věcech uherských psáno, vydali jsme pod nápisem „Viléma hr. Slavaty děje království uherského za panování Ferdinanda I. za l. 1526—1546“ ve Vídni 1857 8. str. X. 161.

*) Tu Slavata připomíná, že za jeho času lidé psaní z dvorské kanceláře české vydání prohlašovali, jakoby bez vědomí císařského vycházela, ano i samému císaři o tom psávali, tak že Ferdinand III. zvláštním nařízením přípis z rozkazy dv. kanceláře české chrániti musil.

**) Slavata měl k ruce překlad latinský kroniky Bartošovy, a z toho v češtinu naspěť překládal.

Díl XVIII. zahrnuje v sobě dobu od l. 1530 až po rok 1533. Zde se obzor spisu ještě více šíří v děje Ferdinanda I. vůbec, se zvláštním ohledem na děje církevní. K l. 1530 podává se zpráva o sjezdu Ferdinanda I. s Karlem V. v Innsbrucku, o říšském sněmu augsburském spolu s překladem sněžení sněmovních, o podání konfessi augsburské a o spolku schmalkaldském. K l. 1531: Sjezd v Rejně-Kolíně příčinou volení krále německého a pletich německých. Poselství Leon. z Nagrolu a Jos. Lamberka k sultanovi; kdež Slavata o podivné shodě podotýká, že od toho času, jak jest král František francouzský s Turkem konfederací a sjednocení učinil, jak on tak jiní následující králové francouzští žádný smrti přirozenou z tohoto světa nesešel. K l. 1532: sněm do Speyeru vypsaný, ale v Řezně držaný. Sjezd schweinfurtský o mír mezi katolíky a protestanty. Uherské věci. Svatba markraběte braniborského a velmistra řádu německého. K l. 1533: Uherské věci a přípravy k církevnímu sněmu. Různice pražské a ulížení jich výpovědí Ferdinandovou; sněm budějovský, odsouzení Caberovo i Paškovo a úmrtí Adama z Hradce.

Díl XIX. počíná se k l. 1534 věcmi uherskými, načež přechází na proměnu náboženství v Anglicku, mluvě o umučení jesuity Edm. Campiana. Pak je řeč o věcech německých. Posléze podává sněžení sněmů českých od l. 1527 až po l. 1533.

Kniha pátá (seps. l. 1642 a 1643).

Díl XX. počíná k r. 1535 o věcech uherských, přechází na výpravu Karla V. na Tunis, na sjezd schmalkaldský, pak na novokřtence münsterské. Tu mluví též i o jistém knězi Casale řečeném, jenž k nasycení své chlípnosti učení novokřtěnců „o společném světě rozmnožování*) rozšiřoval a pak v Saragosse spálen byl, a dům jeho rozbořen, a na to místo popelu a soli nasypáno, a kteréžto místo, když jsem já v Hispanii a v městě Saragossi byl, bylo mně ukazováno a o příčině rozboření jeho povídáno.“ Potom píše šífeji o židu Engelbergolenovi ve Vídni, kterýž pro krádež odsouzen byl a čině se křesťanem milosti dosíci mínil. Posléze zmiňuje se o pobytu svém v Amsterdamu, kdež prý se v hlavním kostele na jednom pulpitu kniha veliká in folio, řetízkem železným ukovaná, nachází, v níž všech těch, kteří odpadše od církve

*) Podivná věc, že terminologie, kterou Slavata novokřtěncům, mluvě o orgích jejich, přikládá, též jest, jako které podnes tak řečení Adamité č. Marokáni užívají.

katolické pro kacířství upálení byli, životy popsány. Potom podává o novokřtěncích na Moravě tuto zprávu: „Po některém času dostalo se jich nemalý počet do markrabství moravského. V těch městech, kde nejourodnější zem byla, mnoho dvorův, mlýnův sobě vystavěli, tak že nesčíslný počet se jich rozmohlo. A páni obyvatelové, kteří je na svých gruntech měli, byli s nimi dobře spokojeni. Vidělo se jim, že jich dobrý užitek mají. A oni měli mezi sebou dobré zkušené chirurgos barvíře (balvíře, ranhojiče), že mnozí z urozených pánův obojího pohlaví v svých nemocech a potřebách mimo jiné rádi je užívali. Též také nacházeli se mezi nimi, kteří v opatrování vín obzvláštně dobře se rozuměli, tak že mnozí páni rádi je za klíčníky na svých zámcích potřebovali.“ Ferdinand II. je ze země vypověděl, načež „oni na díle do sedmihradské země, a na větším díle do Uher se obrátili a v své sektě stále trvají.“

Ku konci položena zpráva o založení obory Bubenečské a o úmrtí (14. července) pana Zdenka Lva z Rožmitálu. — K r. 1536 jedná se napřed o věcech uherských, o smrti Kateřiny, manželky Jindřicha VIII., o rozmiškách francouzských se Sforzou milánským a s vévodou savojským, o pobytu Karla V. o velikonocích v Římě, o počátcích války francouzské příčinou dědictví milánského a o rozepsání sněmu obecného do Mantovy. K l. 1537 po odbytí věcí uherských položena je zpráva o zavraždění Alexandra farnesského skrze Lorence medicéjského, o sjezdu francouzských pánův příčinou sporů s „Karlem rakouským“, o vpádu do Nizozemska, o poselstvích mezi císařem a protestanty německými strany sněmu církevního, o sjezdu knížat katolických v Normberce, o odpadnutí od katolicství Kristiána III. krále dánského, o válce Turků s Portugalci, o dobývání ostrova Korfu; posléze kladou se artikule sněmu českého a zpráva o úmrtí nejv. kancléře českého Hanuše Pfluga z Rabšteina (14. srpna).

Díl XXI. Jako posud tak i v tomto a následujících dílech položeny jsou k jednomu každému roku napřed věci uherské, načež jiné události následují. V tomto pořádku řeč jest k l. 1538 o jednáních příčinou míru mezi císařem a francouzským králem prostřednictvím papežovým, o Calvinovi a Agrikole, o spalení kostí Beketových za Jindřicha VIII., při čemž krátký život Beketův, o nezdařilé výpravě papeže, císaře a Benátčanův na Turky, o narození arciknížete Jana v Praze, kterýž rok potom, dne 22. března zemřel v Innsbrucku, o dvojím sněmu českém a sněmech v Budišíně i ve Vratislavi. K l. 1539: Schůze protestantův v Arnštětě, v Durinsku. Odročení sněmu církevního. Smrt Jiřího saského a

křať jeho o zachování v Sasích náboženství katolického. Pro-
následování kacifův ve Škotsku. Příměří Benátčanů s Turky.
Povstání Gentských. Smrt císař. Isabelly. Sjezd stavů podoboj-
ných v koleji Karlově o sjednocení v náboženství (11. máje)
a sněm český. K l. 1540: Příjezd Karla V. do Gentu, jízda
Ferdinanda II. do Nizozemí. Sjezdy v Němcích příčinou ná-
boženství. Věci anglické, ukrutenství Jindřicha VIII. Zpráva
o založení tovaryšstva Ježíšova, život Ignacia z Lojoly; je-
suitův děje a divy; umučení missionářů jezuitských v Japaně.
L. 1540: Vypravení jezuité do Čech; při tom zmínka o Václ.
Šturmovi a Baltazaru Hostounském, „které oba dva já jsem
velmi dobře znal.“ Sněm český.

Díl XXII. K l. 1541: Sněm v Řezně. Věci africké a an-
glické. Události v Čechách, sněm. Rakušané podobojí, posel-
ství jich k Ferdinandovi II. do Prahy a jeho jim daná odpo-
věď. Nyní následuje přehled dějin českých od doby Karlovy
až po Ferdinanda III. a panegyrické o tomto vypravování, od-
kudž jsme co úvod k Pamětem z l. 1608—20 některé části
v knihu tuto položili.

Díl XXIII. zavírá v sobě zprávy z l. 1542: Rozepsání
sněmu církevního. Válka mezi Karlem V. a Francouzskem.
Sněm říšský v Norimberce. (Tu vložena relací o vítězství cí-
sařském 1543 a rozmlouvání kardinálů Mazarini a Grimaldi
o bitvě u Duttlingu). Věci anglické. Sněm český a jiné udá-
losti v Čechách.

Kniha šestá (seps. l. 1644.)

Díl XXIV. K l. 1543: Říšské věci. Válka námořská
mezi Turky a císařem. Kurfirsta kolinského zlé předsevzetí
v náboženství. Odročení sněmu církevního. Věci anglické. Ce-
sty Karla V. do Vlach a do Říše; válka s Francouzy. Vdání
dcery Ferdinandovy za Sigmunda polského. České věci; sne-
šení sněmovní. K l. 1544: Instalace administratora řádu něm.
s černým křížem. Nové rozepsání církv. sněmu. Reformace
v Kolíně R. Nalezení hrobu manželky císař. Honoriovy v Římě.
Sváda Lutherova s Kalvinem a se sakramentáři. Snesení
sněmu českého.

Díl XXV. K l. 1545: Sněm wormský. Obeslání kurfir-
šta kolinského před papeže a císaře. Válka Hendricha brun-
švického s lantkrabím hessenským. Počátek sněmu církevního
v Tridentu. Dva sněmové čeští; navrácení reversu volebního
Ferdinandovi od stavů českých. K l. 1546: Spor stavů če-
ských se stavy slezskými o privilegia; druhá rozepře týčž
stavů o lehnický nápad. Stručně zpracováno dle Sixta z Ot-

tersdorfa. *) Sněm církevní v Tridentě. Sjezd protestantských stavů německých. Rozmluva katolických s protestanty v Řezně. Smrt Lutherova. Dopisy lantkr. hessenského ke Granullanovi. Počátek války schmalkaldské. Exkomunikování arcib. kurfiršta kolinského. Poselství protest. stavů k císaři v Nizozemí. Cesta Karla V. do Říše ke sněmu řezenskému a rozmluva jeho s lantkrabím hessenským.

Díl XXVI. K l. 1546: Pokoj mezi Francouzy a Angličany. Začátek války od císaře v Říši; dopisování strany toho mezi papežem a císařem i Švejcary, kurfirštem saským i lantkrabím hessenským etc. Dání obou těchto knížat do achtu. Sjezd protestantů v Ulmě a další běh války.

Díl XXVII. jest prodloužené vypravování o dějích leta 1546 v Říši. Sněm český l. 1546, dopis Bugenhagia Pomerana k Čechům, Slezanům a Lužičanům etc.

Kniha sedmá (seps. l. 1644).

Díl XXVIII. K l. 1547. Výprava Uhrův císaři na pomoc. Řeč Betonia k císaři. Boje uherské s Turky. Jednání sněmu církevního. Smrt Jindřicha VIII. a Františka krále francouzského, pak Barbarossy tunisského (Hajreddina). Proměna v arcibiskupství kolinském. Bitva mülberská. Sněm augsburský. Žádost o synodu německou; jednání o to s papežem.

Díly XXIX., XXX. a XXXI. jednají o povstání českém l. 1547. Co hlavního pramene užil zde Slavata spisu Sixta z Ottersdorfa; měl pak i jiné zprávy po ruce.

Kniha osmá (sepsaná l. 1645).

Díl XXXII. K létu 1548: Deklaraci císa. Karla V. na sněmu augsburském, jakby se „mezitím“ (interim) až do snešení sněmu církevního zachovati měli, celým obsahem. Též lantfried a řád politický.

Díl XXXIII. K l. 1549: Věci české. Návrat Ferdinándův do Prahy. Obnovení rady v městech pražských; jeden knihař pro paškvilantství veřejně vymrskán. Sněm, na němž Maximilian přijat za krále, s kteroužto novinou Jindř. z Waldšteina do Španěl vyslán. Rokování o obnovení arcibiskupství pražského. Korigování zřízení zemského. Pražanům potvrzena privilegia v příčině odvolávání (apellací). Artikule církevní

*) Vypravování Slavatovo přeložil Jos. baron Helfert ve spisku svém: Eine patriotische Rühe und ein Bruchstück aus Slavata's grossem Geschichtswerke. (Wien 1868.)

k poradě podány katolíkům a podobojím. Další vypravování o obmyšleném tehda srovnání náboženském vytištěno v Blahověstu l. 1857. — V Němcích o náboženství schůze. Mandát o náboženství Jindřicha II. krále francouzského. Konfoederací švýcarská. Smrt papeže Pavla. Xaverius v Japanu. Útěk Solimanovice k Peršanům.

K l. 1550: České věci a moravské. Usilování Karla V., aby se Ferdinand římského císařství vzdal a syn Karlův, Filip II., toho dosáhl. Jednání s protestanty, aby se ke sněmu tridentskému dostavili. Volení papeže Julia III. Odjezd patriarchy armenského, an byl o unii jednal. Záповěď papežská strany čtení knih kacířských. Nové sestoupení sněmu tridentského. K l. 1551: Věci uherské a sedmihradské. Život a smrt Martinuzzi-Útěšeniče. Příjezd Ferdinandův s oběma syny do Augsburgu; Maximiliana poslal do Španěl, s Ferdinandem odebral se do Prahy. Jednání sněmu tridentského. Válka parmská. Válka turecká. Roztržitost mezi Luterany strany učení o dobrých skutcích. Dobyťtí Kazaně od Rusů. Sněm říšský.

Díl XXXIV. K l. 1552: České věci. Kněží pod obojí pozdvihují lid sedlský proti vrchnostem. Sněm v Praze a snešení jeho. Mor v Míšni. Julius III. pro zavraždění Utěšeniče do klatby dal Ferdinanda I. a všecky, kdokoli v tom jaké účastenství měli. Jednání sněmu tridentského. Uherské věci. Válka v Říši. Spolek Maurice saského a protestantů německých s Jindřichem II. králem franc. Zrušení míru. Připojení se Brandeburského k císaři. Poselství o mír do Turek. Nepokoje o náboženství v Polsku. Smrt Františka Xaveria.

Díl XXXV. K l. 1553: Věci české, hanebný skutek Martina Zborovského v Jaroměři. (Památky 1860.) Sněm. Úmrtí Václava Hájka z Libočan (v Lumíru 1857) a Doubravia biskupa Olomouckého. Sňatek Sigm. Augusta polského s Kateřinou, druhou dcerou Ferdinandovou. Věci sedmihradské. Válka Mauricia saského s Albrechtem brandeburským. Spolek Francouzů s Turky. Anglické věci, královna Marie, kard. Pola přibytí do Anglicka. Válka vlaská. Věci francouzské a turecké (zavraždění Solimanovice Mustafy). Kacířstvo v Paříži a jinde. K l. 1554: Věci uherské a sedmihradské. Sněm augsburský. Věci anglické, sňatek královny Marie s Filipem španělským. Sněm v Čechách. Mor. Mandát proti Pikhartům. Usilování stavů českých o svobodu náboženství. Slovo Ferdinandovo: „Profecto, si nescirem, Bohemos christianos esse, ob tantam calicis precationem Bacchi cultores existimarem.“

Kniha devdtá (sepsaná l. 1646, dílem v Prešpurku.)

Díl XXXVI. K l. 1555: Věci uherské; vpád bašete Budinského; výprava Solimanova na Siget; sněm v Prešpurce v přítomnosti krále Maximiliana II. Vypsání sněmu říšského do Augsburku; spory o náboženství na témž sněmu; snešení a porovnání Ferd. I. na místě císařově s kurfiřty, knížaty a stavy o náboženství. Smrt královny Johanny, matky Karla V. a Ferdinanda I. Zavedení katechismu Petra Kanisia, prvního mezi Němci jesuity, v zemích rakouských a jiné kroky Ferdinanda I. k upevnění náboženství katolického. Postoupení Říše od Karla V. Ferdinandovi. Věci anglické a francouzské. Smrt papeže Julia III. a volení Marcella II. i Pavla IV. (Jana Petra Caraffy.) Poddání se Sieny císaři a postoupení jí Kosmovi medicejskému. Tajná papeže s králem francouzským úmluva příčinou Neapolska. Přestoupení Mik. Durancy de Villagagnon (známého z cesty Leryovy Č. Č. M. 1862 str. 196 sld.) ku kalvinismu a návrat ke katolicismu v Americe. Dosazení hejtmána staroměstského a obnovení úřadu na novém i starém městě. Krupobití a povětrí v Čechách. K l. 1556: Obložení Sigetu skrze Ali-bašete obšírně popsáno. Bitva u Babócze. Nová výprava Aliho na Siget bez pořízení. Věci sedmihradské, pro císaře nehrubě šťastné. Činnost luteránů v dol. Rakousích. Sněm řezenský. Psaní knížete moskevského císaři a stavům říšským. Příměří mezi císařem a králi francouzským i španělským. Smrt Ignacia z Lojoly. Příjezd Maximiliana II. do Brusselu ku Karlovi V. a Filippovi II. Konečné vzdání se trůnu Karla V. Sněm český.

Díl XXXVII. K l. 1557: Úspěchy Ali-bašete. Kterak vybídl hraběte z Serinu (Zrinského) k souboji, ale sám ujel. Zrinský vzdal se hejtmanství v Chorvatech. Sněm uherský, odkudž vypraveni poslové o pomoc proti Turkům ke sněmu řezenskému. Sněm tento. Vypsáno jednání mezi katolíky a protestanty do Wormsu. Schůze wormská, kterak se po roztržkách hned z počátku vzniklých rozešla. Jízlivé psaní Luteránův po odjezdu odtamtud. Tu přeskakuje Slavata k dějům současným, k jednání osnabruckému a uherskému s Rákóczym l. 1645 a 1646. Potom mluví de exercitiis spiritualibus, jimžto se od l. 1620, a sice z počátku v Starém Öttingu, později buď tamtéž a nebo u Jesuitů ve Vídni nebo v Jindř. Hradci po tři až šest dní pořád zběhlých oddával, a kterých žádného roku nezameškal. Podává pak popis kaple Öttingské a zmiňuje se o fundaci dvou týdenních mší a almužny 40 zl. ročně

chudým, jižto v Öttingu byl učinil, mimo jiné hojné dary.*) Navrátil se k historickému spisování šíří se o poselství liflantském ke knížeti moskevskému, a kterak kníže posléd těmto nevěru a kacířství vytýkal; o spokojení války mezi Polskem a Liflandem skrze Ferdinanda, o oblehání Říma od knížete albanského (Alby), o bitvě u St. Quintina, o vzrůstání se protestantů v Paříži, o rozvodnění v Římě a jinde, o sněmu a menších věcech v Čechách (kterak jistý Frank z Rosenberka vpadl z Říše do Čech a klášter kladrubský zloupil).

Díl XXXVIII. K l. 1558: Odpor Pavla IV. proti postoupení císařství Ferdinandovi. Život Karla V. a pochvala jeho. O úmrtí Eleonory a Marie, sester Karlových, Marie anglické a kardinála Pola. Svatební veselí Marie Stuartky s daufinem. Zavraždění bisk. würzburgského Melchiora. Smrt kurfirsta kolínského. Vpád Rusů do Liflandie a dobytí Dorpatu. Vzetí Kalaisu skrze knížete z Guisy. Zlé nakládání Jindřicha IV. s Colignym. Spory o přednost mezi posly francouzským a španělským v Benátkách. Sněm český.

Díl XXXIX. počíná se glossou Slavatovou o statečích duchovních v ruce světské vešlých. O Ferdinandovi II. dí, že „má toho jisté a pravdivé důvody, že svatý jest a v nebeském království kraluje.“ Jsa totiž l. 1646 v Prešpurku ve službách císařských co nejv. kancléř český při sněmu uherském, seznámil se s P. Jeronymem Gladichem, rodem ze saské země z Magdeburku, páterem soc. Jesu, kterýž duše z očištky vysvobozoval. Gladich o tom Slavatovi vypravoval, ano i spis podal, jež tento v českém překladu do díla svého vložil. Duše osvobozené oznámily Gladichovi, že Ferdinand II. v království nebeské vešel. Dále Slavata o působení tohoto jesuity mnohé zprávy, ano i listy své o tom k synu svému Adamovi podává. „A v tom času pater Jeronym veliké nabíhání a vyhledávání měl, aby za vysvobození duší jich krevních přátel z očištky mše svaté sloužil.“ Totéž učinil Slavata strany své tchyně, manželky a zemřelých svých synů. Dále vložil ve spisování své spis o vyhnání zlého ducha z jedné „Slovakyně“ ze Šaštína skrze téhož P. Gladicha (Jungm. V. č. 1161 str. 318.) K l. 1558 podán jen obšírný popis příjezdu Ferdinanda I. do Prahy a sněm český.

*) „Když v městě Jindř. Hradci 1622 morové nakažení se vsmohlo a oni (Slavata s Lucí Ottilí) k tomuto záškrtnému obrazu (ve St. Öttingu) votum učinili, že též nakažení brzo přestalo. Též jiného času na zámku jich v Hradci veliký oheň z kuchyně vyšel, že jest se bylo obávati, aby všechn ten pěkný a veliký zámek jich docela neshořel. Ale učinivše oni votum, k této devoci beze vší škody téhož zámku oheň uhašen byl.“

Kniha desátá (sepsaná l. 1647)

ani v Jindřichově Hradci ani v jiných opisech díla Slavotova se nenachází. Zahrnovala v sobě děje léta 1559 až 1562, a díly XL—XLII.

Kniha jedenáctá (seps. l. 1648).

Díl XLIII. O smrti Jakuba Basilika, despoty moldavského; dosazení po něm předchůdce jeho Alexandra. Udělení milosti Perényimu a navrácení mu statkův. Nezdařilé jednání s Janem Sigmundem sedmihradským. Sněm tridentský: žádosti francouzské a císařovy; nespokojenost papežova s oběma a zákaz uvažovati je; spor mezi Francouzskem a Španěly v příčině přednosti přímluv; sedm nových artikulův od císaře podáno; napomenutí císařovo ke konciliu; sessi 23, 24 a 25; zavření koncilia. Obsílka královny navarrské a odsudek kard. Odeta Castiglionea pro hugenottství. Věci francouzské: obležení Orleansu, zavraždění knížete guisského, narovnání s Hugenotty. Maximilian II. posílá co král římský k papeži Jiříka z Helfenšteina. Samozvanec kalabreský Marco Bernardo. Vpád Moskovců do Liflandie a porážka jich. Počátek tovaryšstva bl. Panny Marie. Pokroky protestanstva v Uhrách a Sedmihradech. Sněm sedmihradský a snešení o svobodu náboženství. Oloupení Würzburga skrze Vil. Krumpacha. Válka Švédů s Dánskem a Lubečany. Věci české, kdež toho roku sněmu nebylo.

Díl XLIV. K l. 1564: Štědrost cis. Ferdinanda k Uhrům. Úmrtí jeho a panegyrik na něho. Nastoupení Maximilianovo. Porady o válku s Turky, ku kteréž Zrinský vedl. Řeč jeho (v anthol. II.). Jednání v Římě mezi Francouzy a Španěly o přednost. Spor kanovníků lateranských s Benediktiny. Nařízení papežské a arcibiskupa pražského o podávání večere Páně pod obojí a o svěcení knězstva. O Hugenottech. K l. 1565: Válka v Uhrách po smrti Ferdinandově od Jana Sigmunda s pomocí Štěpána Bátora zdvižená. Boj Solimanův proti Maltejským (obšírně). Francouzské věci. Počátek povstání nizozemského. Obnovení řádu sv. Lazara. Smrt Pia IV. Karla borromejského nařízení ku provedení tridentských snešení. Sněmy v Říši, v Uhrách, Čechách a Rakousích. Utonutí na Dunaji Jáchyma z Hradce. Pohřeb Ferdinanda I. v Praze.

Díl XLV. K l. 1566: Marné do Turek poselství cis. Maximiliana II. Říšský sněm v Augsburku, sněm v Dolních Rakousích. Válka turecká; porážka Turků u Sigetu; obležení Paloty, vítězství Švendovo a dobytí Hustu; vzetí ostrova Chios

od Turků. Nařizení o poledním modlení. Výprava Maximiliana k Starým Hradům uherským a porada s uherským panstvem. Obkládání Sigetu. Věci římské za Pia V. Věci německé a francouzské, perské, škotské. V Čechách ani sněmu ani co jiného znamenitého nebylo. K l. 1567: Válčení Švendovo v Uhrách; dobytí Szátmaru; příměří s Turky. Sněmy v Prostpurku a v Řezně. Věci francouzské a škotské. Jednání o manželství mezi král. Alžbětou a arciknížetem Karlem. Válčení knížete z Alby v Nizozemí. Sněm český.

Kniha dvandctá (seps. l. 1649).

Díl XLVI. K l. 1568: Zpronevěřilost pánů uherských Jana Balassy a Štěp. Dobóva, přidržejících se Jana Sigmunda. Sněm uherský, kdež oba dva odsouzeni k vazbě. Dudič. Zrada biskupa varadinského Forgáče. Povolení náboženství stavům dolnorakouským. Válka hugenotská. Porážka a do Anglie útěk Marie Stuartky. Svržení Erika švedského. Boj Albův v Nizozemí. Zavraždění Egmonta a Horna. Příběh o vězení a smrti arciknížete Karla španělského (Don Carlosa). Slavata byl před několika léty v Niklšpurku a tu jej kardinál Ditrichštejn uvedl do sklepa, kde bylo mnoho kněh a traktátů psaných, mezi jiným sepsání otce kardinálova, který byl poslem španělským, o příběhu onom. Spondanovo vypravování Slavata podle toho opravil. — Sjezd luteránů „mírných a neustupných“ (molles et rigidi) v Altenburce. Bulla de coena Domini, kteréž Španělé a Benátčané prohlásiti nedali. V Čechách sněmu nebylo. K l. 1569: Věci uherské (některé rody vymřeli) a francouzské. Úsilí Pia V. o svržení Alžběty anglické. Vyobcoování židů ze zemí papežských kromě Říma a Ankony. Povýšení Kosmy medic. za veliké kníže; odpor proti tomu rakouský a španělský. Neslýchané kontribuce Albovy v Nizozemí. Povstání „Mouřenínův“ ve Španělsích. Věci polské a turecké. Úkazy přírodní v Čechách, povodeň v Praze, vlci na dobytčím trhu co znamení dvou saských kazatelů, Chytraea a Posselia. Usazení se Max. II. v Praze po učiněném s Turky příměří. Agitace nekatolických. Poselství biskupa olomouckého do Polska k Hosiovi, biskupu warmienskému; psaní Hosiovo k císaři, kdež konfessi augsburskou nazývá „polskou škorní.“ Sněm v Praze. Bezbožnost opata sedleckého Ondř. Eckhardta. Prohlášení Bydžova za věnné město přičiněním Václ. Moravce. K l. 1570: Smrt Frankopana a Jiř. Thurzy. Věci německé, francouzské, škotské a římské. Smlouva Max. II. a Jana Sigm. sedmíhradského. Provádání arcikněžny Isabelly za Karla IX. francouzského. Válka turecká

s Benátky. Sněm český. Sněhy veliké a povodně v Čechách. Rozkaz prodaje podle váhy v Praze, passivný proti tomu odpor a odvolání rozkazu. Dva kurfiřtové v Praze a hry ke cti jim dávané. Hrozná historie o masopustnících ve Würtenberku. Provdání arcikněžny Anny Marie za Filipa španělského. Snaha Pražanů marná, aby jim císař strany appellace nic nemohl poroučeti. Povodeň v Broumově a v Mladé Boleslavi (Čít. I.). Poselství Br. Jana Rokyty do Moskvy. Obraz Panny Marie z Vyšehradu. Odvolání Br. Jana Levý l. 1570 v Kr. Hradci učiněné, celým textem. K l. 1571: Poselství Jana Sigm. sedmihradského k císaři; mír mezi ním a císařem; smrt jeho; volení Štěp. Bátora šomljanského za kníže. Uprchnutí z vazby Dobova a Balassy. Rudolf II. za krále uherského přijat. Události v Moldavsku. Skutky Jiříka Karachondy č. Černého z Nagybáně i smrt jeho v Debrecíně (Slov. Nov. 1857.) Vyměření Jagellovicův Sigm. Augustem. Snahy Max. II. o korunu polskou pro arciknížete Arnošta; poselství do Polska Viléma z Rožmberka a Vratislava z Pernšteina; vyvolení Jindřicha valoisského. Svatba arcikn. Karla štyrského s Marií bavorskou. Válka benátsko-turecká; spolek Benátčanův se Španěly a papežem; dobývání Famagosty a vzetí Cypru; vítězství lepantské, ustanovení mu na památku svátek P. Marie vítězné. Věci škotské, ukrutnost Alžbětina k Marii Stuartské. Colloquia s protestanty v Německu. Bouře v Paříži. Příklady lakomců, kteří obili potřebným uděliti nechťeli.

Díl XLVII. K l. 1571: Věci české; náchyllost k luteranství a ku kalvinismu, stížnosti na to stavů katolických. Inquisici kněh skrze arcib. Anton. z Mohelnice nařízena. Prohledávání kněhupectví Tom. Mitisova v koleji Karlově; bouře proto vzniklé; záповěď kněh kalvinských a luteranských v Čechách; uvězení Jakuba Palaeologa a poslání ho do Říma; ustanovení administratora pod obojí, jež strana tato uznati se vzpěchovala; sněm; usilování pod obojích mezi sněmováním; žádost o povolení konfessi augsburské; zázrakové v Praze udalí; obnovení rady městské a vyloučení z ní novotářův; odjezd císařův do Vídně. Přítomnost Max. II. a Rudolfa II. při kázání protestantském. Dialog mezi katolíkem a protestantem, jehož sepsání Rudolfovi II. přičítáno, v úplném překladu. Zabití Loreckého v Pracheně. K l. 1572: Sněm uherský; soud v Přerově; vzetí Kaniže od Turků zradou; boj Bátorův. Smrt a pochvala Pia V.; volení papeže Řehoře XIII. Věci francouzské; noc bartolomějská; válka hugenotská. V Nizozemí boj protestantů a Alby. Potvrzení řádu bratrův Jana Božího. Jednání při papeži strany Čechův podobojích. K létu 1573: Válka sedlská v Chorvatech. Obležení Rochelly. Věci polské,

anglické, nizozemské, benátské. O koleji německé v Římě. Nalezení těla lidského v solných dolech salcburských. Sněm český.

Kniha třináctá (seps. l. 1650).

Díl XLVIII. K l. 1574: věci polské, útěk Jindřicha va-loiského, volení Štěp. Bátora. Přijmutí koruny polské skrze Max. II. Zkáza Balassova (Slov. Nov. 1857). Nešťastné boje v Chorvatsku, mladý Aueršberk zajat. Smrt Selima; nastoupení Murada; stvrzení míru na osm let skrze posla Breunera v Konstantinopoli. Věci francouzské, válka španělsko-hollanská. Poselství luteránů k pravoslavnému patriarchovi do Carhradu, aby schválil jich náboženství. Smrt Kosmy medicejského. K l. 1575: Vyprávění Günthera ze Schwarzburka od císaře za prostředníka mezi Španěly a Hollandčany. Sněm český. K l. 1576: Smrt Maximiliana II. Mor ve Vláších. Karel bo-romejský. Věci francouzské, nizozemské (Jan d' Austria), perské. K l. 1577: Věci francouzské, nizozemské (povolání od stavův za gubernatora arcikníž. Matiaše), anglické, římské (zřízení řecké kolleje od Řehoře XIII). Artikulové vzatí z po-licejního řádu Karla V.: o opilství, lehkomyšlném obcování, o žebrácích a zahalečích, tuláčích, zpěvácích a šprochýřích. Sněm český. K l. 1578: Věci nizozemské (boj Jana d' Au-stria s Matiašem a Oranienským), skotské, africké, portugal-ské (zhynutí krále Šebestiana). Některá punkta ex annalibus Ferdinandeis pana Khevenhillera. Válka persko-turecká. Sněm český. K l. 1579: věci francouzské a nizozemské, péče Ře-hoře XIII. o krajiny východní; zřízení v Římě a v Řemeši kolleje anglické. Pomoc španělská Irčanům. Válka Poláků s Moskvany. Následnictví portugalské. Smrt kard. Hosia. Ex annalib. Ferd. Sněm český. K l. 1580: Opanování Por-tugalů skrze Španěly. Věci francouzské, nizozemské (odjezd Matiašův, arcikn. Marketa vladařkou), anglické, polsko-ruské, turecko-perské. Navrácení Fr. Draka z objíždky okolo světa. Ex ann. Ferd. Sněm český. K l. 1581: Věci polsko-ruské, portugalské, nizozemské, mučednictví jesuity Edmunda Cam-piana v Anglicku, zpiknutí (na Maltě proti velikému mistru. Ex ann. Ferd. Sněm český. K l. 1582: Věci nizozemské, an-glické, francouzsko-španělské, škotské. Prohlášení kalendáře gregoriánského a odpory proti tomu. Odpadení kurf. kolín-ského Gebharda od katolictví. Obřezování syna sultanova, kratochvíle při tom. Ex ann. Ferd. Sněm český. K l. 1583: Sněm český. Věci nizozemské. Gebhard kolínský zbaven panství. Potupný spis knížete lotrinského o králi francouzském. Věci škotské. Křesťanství v Číně. Ex ann. Ferd. K l. 1584:

věci nizozemské a francouzské. Smrt Jana Vasilevice moskevského. Příběh s Turkem. Jindřicha z Lichtenšteina pěkná kronika o věcech tureckých. Založení kollejí pro rozličné národy od Řehoře XIII. Smrt a kanonisací Karla Borromejského. Ex annal. Ferd. Sněm český. K l. 1585: Věci nizozemské a francouzské. Příhod posílá japonských do Říma. Smrt Řehoře XIII. a vyvolení Sixta V. Výprava Drakova k vyplundrování osad španělských v Americe. Objevení Virginie. Věci škótské, turecké, portugalské. Ex ann. Ferd. Sněm český. K l. 1586: Postavení sloupů v Římě skrze Dom. Fontanu. Zákaz astrologie od Sixta V. Ustanovení o počtu a způsobu kardinálův. Věci francouzské, nizozemské, anglické. Odpravení Marie Stuartky. Smrt Štěp. Bátora. Rozmlouvání mementgardské mezi Bezou a Šmidlinem. Ex ann. Ferd. K l. 1587: Sněm český. Skutky Sixta V. Svatba Ebrahim-bašete s dcerou sultanovou.

Kniha čtrnáctá (seps. l. 1651).

Díl XLIX. Uherské věci od l. 1578 do l. 1588. Pak k l. 1587 věci nizozemské, francouzské a polské. Potom následuje o duši hrab. Khevenhillerera l. 1650 zemřelého a sice celé diarium o tom, co se s tou duší přiházelo od září 1650 do 20. března 1651, při čemž opět P. Gladich hlavní roli hraje. K l. 1588: Válka turecká v Uhrách. Věci francouzské. Výprava a porážka veliké armády španělské na Anglicko (Čít. III.) Ex ann. Ferdin. Podvod jistě jeptišky portugalské, která za svatou jmína byla. Sněm český. K l. 1589: Věci francouzské, Jindřich IV. Ex ann. Ferd. Válka persko-turecká. Zbouření Janičard. K l. 1590: Věci Francouzské. Smrt Sixta V. a volení Urbana VII. Ex ann. Ferd. Věci švejcarské, vlaské a španělské. K l. 1591: Válka turecká v Uhrách. Věci francouzské. Vyvolení Innocencia IX. Život a smrt Ant. Caraffy. Divové a zázraky v Anglicku. Et ann. Ferd. K l. 1592: Válčení v Chorvatsku. Vyvolení Klimenta VIII.

Nyní by náleželo podati přehled dopisův Slavatových. Avšak bylo by to pro nynějšek podniknutí příliš rozsáhlé, a historii české té doby, kteréž se listy Slavatovy dotýkají, lépe se poslouží vydáním obšírnějších výpisků z nich, k čemuž se bohdá nám časem dostihu dostane. Zde jenom připomínáme, že hlavní důležitost korespondence té záleží v tom, že jsou mezi ní psaní nejvyššího kancléře království českého v době od l. 1630 do l. 1648. Některé z nich podali jsme v Rozpravách našich l. 1860 str. 80—85.

Rukopisů prvních dvou kněh Slavatových nalezá se velmi mnoho, jmenovitě v Museum českém, v císařské bibliothéce pražské, u ryt. z Neuperka, v knížecí bibliothéce Fürstenberské v Praze, atd. Prvních osm kněh přepsáno se nachází v bibliothekách Musea českého, kláštera tepelského, kapituly litoměřické, knížat z Lobkovic a z Fürstenberka v Praze. Opisy několika různých kněh naskytují se v bibliothéce hrabat z Waldšteina v Bělé a v bývalé, nyní prodané bibliothece hrabat z Vrtby na Hořovicích. Obsáhlé výtahy z celého díla, v jeden silný svazek sepsané, nalezaly se v bibliothece Brožovského z Pravoslav.

Nejúplněji zachovalo se celé dílo v archivě Jindřicho-hradeckém, náležejícím nyní hrabatům z Černína. Exemplář tento prvotně v sobě zavíral čtrnácte kněh. Nehodami času ztratila se kniha druhá a desátá. Kniha druhá dostala se do archivu zemského v Brně se sbírkou Cerroniho. Širší o ní zprávu podal Beda Dudík v Mährens Geschichtsquellen I. str. 439—457, odkudž vysvitá, že kniha ta půjčena byla Pešinovi z Čechorod a s pozůstalostí jeho pak do třetích rukou se dostala. Po knize desáté, kde by byla, posud marně jsme pátrali. Domnění, že by přepis její byl v Bělé, kdež jeden exemplář cifrou X naznačen, ukázalo se později po bedlivějším opatření omylným.

Německého překladu zachovala se některá část v Jindř.-Hradci; mimo to pak nalezá se ho několik kněh v dvorské bibliothéce vídeňské.

Není náš úmysl, abychom kriticky rozbírali důležitost a vážnost velikého díla Slavatova. Jisté jest, že jednotlivé jeho části rozdílnou mají cenu. Nejvzácnější ovšem jsou ty částky, kdež Slavata mluví o věcech jako svědek bezprostřední. Tolik však bez odporu tuším tvrditi můžeme, že Slavata náleží k předním historikům našim domácím, stavě se jednostejným věkem, zámyslem i rozměrem díla svého, ačkoli smýšlením rozdílným, po bok Pavlu Skalovi ze Zhoře, ačkoli se nám v zápiscích Slavatovských ani nejmenší zmínka nenamanula, že by o Skalově podnětí něco byl věděl, leda náleželi-li sem zmínka o pověsti, jakoby Martinus z Dražova byl býval chtěl psáti historii českou.

V jednom ohledu, doufáme, přijde právě nyní uveřejnění pamětí Slavatových velmi vhod. Ze zpráv o sněmování tehdejších, které se u Slavaty obšírně a s celým apparátem nalézají, poznati lze jako ze zrcadla nějakého spůsob a řád, jakýž na sněmích českých v době plné jich činnosti byl zachováván. Jmenovitě pak česká fraseologie sněmovnická vyniká u Slavaty v celé své ryzosti.

Slavatových pamětí co pramene za starších dob užívali u nás biskup Tomáš Pešina z Čechorod a křivoňník Jan Beckovský, u Němců pak baron Senkenberg. V novějších dobách uveřejnil z Pamětí těchto zprávu o tom, co se v kanceláři české na hradě Pražském dne 23. máje 1618 ráno před vyhozením etc. dále a o vyhození z okna Jos. Liboslav Ziegler v Dobroslavu (I. sv. 3., str. 53—101, poněkud zkráceným textem). Jakub Malý podal v Mus. Časopise I. 1846 II. str. 190—212 „Příspěvek k historii české sedmnáctého století“ a I. 1850. I. str. 49—80 „Příběhy Jaroslava z Martinic a Viléma Slavaty po jich vyhození z okna“ z „Pamětí Slavatových,“ nevěda,

ano upíraje, že by spis, ze kterého čerpal, byl dílem Slavatovým. Týchž Pamětí užil i ve spisku: „Vymožení Rudolfova majestátu l. 1609“ (v Praze 1850). Nejnověji z Pamětí co pramene historického těžil Gindely v druhém díle historie Bratří českých*).

My sami seznámili jsme se s dílem Slavatovým, konajíce přípravy k Anthologii české věku středního l. 1854. Probravše s milostivým přivolením Jeho Excelence Eugenia hraběte z Černína l. 1855 vše, cokoli se po prvním dědici pánův z Hradce v archivě Jindřichohradeckém nalezá, ustanovili jsme určitě, že spis, posud jménem Slavatovým jen poznačovaný, skutečně od něho pochází, načež jsme podle příležitosti dílem ve Světozoru Slovenských Novin, dílem v Blahověstu a v Pražských Novinách, dílem v Čítankách a ve svrchudotčené Anthologii, dílem posléze o sobě (Děje uherské za Ferdinanda I.) výňatky z „historického spisování“ u veřejnost uváděti se snažili. V německé literatuře užito Pamětí Slavatových v jednom článku „historicko-politických listův“ o defenestraci l. 1618, pak od Hurtera v historii Ferdinanda II., ačkoliv říšský pan historiograf spisu Slavatova neznal bezprostředně, nébrž toliko z díla Senkenbergova.

Co se dotýče spůsobu, jakéhož jsme v nynějším vydání šetřili, postačí připomenouti, že jsme text, tak jak jej rukopisové podávají, se všemi zvláštnostmi mluvnickými a odchylkami nářečními bez proměny zachovali. Toho zajisté požaduje nejen obyčej, jakýž u vydávání starších věcí stal se pravidlem, ale i také ohled na to, že k vůli historii jazyka k tomu hleděti třeba, aby spisové jednotlivých dob z prvotního roucha, byť se nám i poněkud obvetšely a zastaralým býti zdálo, nebyly svlékáni. Jediná proměna, kterou

---

*) Jungmann v hist. lit. (II. vyd. str. 272 č. V. 284) a Palacký ve Würdigung der böhm. Geschichtsschreiber (str. XV.) neurčitě, a dílem chybně o Slavatovi správy podávají.

jsme si dovolili, záleží v tom, že jsme opravili nesprávné užívání zájmena svůj a jeho, její, jejich, o kterém, soudíc podle listového slohu Slavatova, pochybujeme, že by od něho pocházelo; spíše je sečteme na přepisce. Mimo to jsme summaria k jednotlivým dílům vynechali.

Ve Vídni, měsíce ledna 1864.

Josef Jireček.

I.

Přehledné vypsání věcí za Maximiliana II., Rudolfa II., Matiaše a Ferdinanda II. až po l. 1619 udalých.

Za času císaře a krále českého Maximiliána II.

✓ Za kralování císaře a krále M a x i m i l i a n a II. ti obyvatelové, kteří pod obojí se jmenovali, neměli v provozování svého náboženství žádných překážek. Nic méně na posledním sněmě, který týž císař l. 1575 ten rok před smrtí svou držel, strana pod obojí všelijak to od téhož císaře jmiti chtěli, aby netoliko dovolil, aby jich náboženství vedle konfessi české (kterou tehdáž císaři byli podali) svobodně v témž království provozovati mohli, ale aby jim na to assekuraci a ujištění psané dal, a to aby dskami zemskými se potvrdilo. Ačkoliv císař velice se vymlouval, že jest ráčil se vši nejvyšší možností s stavy pod jednou jednati, aby žádost stavův (pod obojí) z strany ujištění jich náboženství buď do sněmu aneb do desk zemských vjíti mohlo, ale že jest toho ničehož při nich obdržeti moci neráčil, nýbrž že od nich J. M. C. tato odpověď dána jest, že o takovou věc již dávno mezi sebou smlouvami starými též i mnohými sněmy spokojeni a tak v tom utvrzeni jsou, že sebe z toho propustiti a to zjinačiti nemohou, a protož že Jeho Mt. prosí, poněvadž Jeho Mt. na zdržení toho všeho i povinností vysokou zavázán býti ráčí, aby toho ničehož k proměnění neb zjinačení přijíti dopustiti neráčil, anobrž toho změňovati moci žádné žeby jmiti neráčil: však stavové pod obojí, k té konfessi české se přiznávající, nechťeli na té císařské odpovědi přestati, ale vždy na to tiskli, aby císař neb dskami neb sněmem toho ujištění potvrdil, hrozíce, jestliže se toho nestane, že oni netoliko k žádnému berničnému svolení, ale ani k uvažování artikulův,

v proposici sněmovní obsažených, přistoupiti nemohou, dokud to ujištění od císaře nedostanou. Naposledy k tomu přivedli, že, vyslavše k císaři z prostředku svého jisté osoby z stavův panského a rytířského, císař po nich toto zakázání, anobrž ujištění příčinou jich náboženství učiniti ráčil, že jak předešle, tak nyní na svou dobrou víru a duši přijímá, že s stavy věrně a upřímně míniti ráčí a že jim stavům v náboženství a v religii jich překážky sám od sebe činiti, ani jinému dopustiti činiti, pod žádným způsobem ovšem neráčí, a to což stavům připovídá, že pevně a nezměnitelně držeti ráčí, načež se ubezpečiti mohou; neb stavové vidí, že jest jim osobou svou nikdá žádné překážky činiti neráčil. Jestliže jest se pak co činilo, že ne s volí Jeho M. to bylo, a budoucně chce to tak dostatečně opatřiti, aby ani od pana arcibiskupa ani od žádného jiného víceji se toho nestalo. Dále také že J. M. C. jak předešle připovídá, tak ještě k tomu milostivě povolovati ráčí, aby stavové sobě a mezi sebou jistý počet osob voliti moc jměli, které by nad religii a náboženstvím stavův ochrannou ruku drželi, tak jestližebý jim kdokoliv v náboženství a religii jich vkračovati chtěli, ty volené osoby aby to opatřiti, je chrániti a taky na J. M. C. vznášeti svobodně a bezpečně mohli. Pročež že stavové s touto J. M. C. připovědí a onstním ujištěním dobře přestati a bezpečně na to se spoléhati mohou; neb jestližebý stavové již J. M. C. řeči a slovům víry přikládáti nechtěli, že J. Mt. tomu rozuměti neráčí, kterakby psaním a listům J. M. více věřiti mohli. Zase také, kdyby J. M. jináče mysliti, jináče činiti ráčil, nežli mluviti ráčí, že by se vždycky za to styděti a to o sobě mluviti, že slov svých a připovědí nezdržuje, slyšeti a sebe samého za lakého a ničemného člověka odsouditi, anobrž za takového, kterýby, aby mu co kdy věreno býti mohlo, hoden nebyl, držeti museti ráčil, a že by raději ráčil smrt podstoupiti, nežli víru a připověď svou změnit. Při synu svém že to tak opatřiti chtěti ráčí, že touž měrou stavům jako J. M. zavázán býti má. A ačkoliv synové jeho katoličtí jsou, ale však že J. M. C. ve všem tak poslušni jsou, že tím jist býti ráčí, že proti vůli a nařízení Jeho Milosti nic před sebe bráti nebudou. A že se J. M. vidí, že stavové tím ujištěním před J. M. C. i jiným každým dostatečně a dobře bezpečni a jisti býti mohou a že někdy příhodnější čas se trefiti bude moci, že ty věci lepší průchod a utvrzení toho všeho budou moci míti.

Naposledy J. M. C. těm vyslaným osobám těmi slovy poručiti ráčil, aby to vše, jakž od Jeho M. promluveno jest, se vší pilností ostatním stavům na to očekávajícím v známost uvedli. Což oni přijavše od J. M. C., s velikou vděčností a se

všl poddanou ponížeností z takové milostivé odpovědi J. M. poděkovavše oznámili, že by jim nic příjemnějšího býti nemohlo, než aby všickni ostatní stavové takovou milostivou otcovskou odpověď z Jeho M. úst a promluvení sami byli slyšeti mohli.

Glossa. Vidí se že strana pod obojí k české konfessi se přiznávající v království českém s touto odpovědí a ujištěním císaře Maximiliána, krále pána svého mohli dobře spokojeni býti, nejináč než jakoby byli v spisu takovou odpověď dostali, tak jakž v odpovědi své doložili, že chtějí tu odpověď stavům oznámiti, pokud jen jich paměť postačiti moci bude. Císař jim ihned na to řekl, poněvadž jeden z nich, Václav z Vřesovic, co tak J. M. C. mluvití ráčil, poznamenával že bude moci, coby potřeby bylo, ku paměti při oznámení stavům přivozovati. Tak jakž také oni to vše, co tu od J. M. C. mluveno bylo, pilně v poznamenání a v spis uvedli, a jeden z nich pan Michal Španovský, který potomně byl nejvyšším písařem království českého, jeden takový spis při deskách zemských pro budoucí paměť složití a schovati dal.

A když ta strana pod obojí konfessionisté při sněmu obecním v letu 1609 při J. M. C. Rudolfovi potvrzení té konfessi české před tím císaři Maximilianovi podané, vyhledávali, přednášeli také ten spis, chtějíc tím dotvrzovati, že od císaře Maximiliána bylo jim se zakázání stalo, že budoucně mají to potvrzení dostati, anobř směli to jistiti, že císař Maximilián syna svého nejstaršího Rudolfa (tehdaž již korunovaného krále českého) v tom byl zavázal, aby při svém do téhož království dosazení jim tu konfessi potvrdil, a J. M. C. Rudolf že se ráčil zakázati to učiniti. Ale když to při témž sněmě 1609 císaři Rudolfovi v spisu i oustně od té strany pod obojí přednešeno bylo, týž císař Rudolf zjevně tomu odprati ráčil, že jest císař Maximilián jeho nikdy v tom nezavázal ani také J. M. od své osoby toho připovídati neráčil, tak jak také v tom spisu od nich ke deskám zemským složeném to se nenacházelo a nenachází, toliko že jest císař Maximilián v své odpovědi a připovědi byl doložil, že někdy příhodnější čas se trefiti bude moci, že ty věci lepší průchod k utvrzení toho všeho budou moci jmiti.

Nicméně když léta 1609 koncept toho majestátu na náboženství císaři Rudolfovi byl podán, někteří katoličtí političtí rady Čechové k tomu radili, aby v něm doloženo bylo, že též konfessi česká té strany pod obojí již tehdaž leta 1575 povolena byla, domnívajíce se skrze to svědomí císaře Rudolfa

lépeji očistiti, že k ničemuž novému nepovoluje, než toliko, co císař Maximilián, pan otec J. Msti, povoliti ráčil, to potvrzuje.

Vidí mi se, že ta rada jak in genere, aby ten majestát na náboženství od císaře Rudolfa straně pod obojí dán byl, tak in specie, aby ta slova v něm doložena býti měla, dobrá a spasitedlná nebyla.

Za kralování císaře Rudolfa II.

Po smrti císaře Maximiliána nejstarší syn jeho Rudolf, byvší ještě ten rok před smrtí téhož císaře za krále českého přijat, vyhlášen a korunován byl. Za kralování jeho mnoho let pořád obyvatelé téhož království v svých rozdílných scestných náboženstvích žádné překážky neměli: každý smejšlel a věřil, jak se jemu vidělo, zdálo a líbilo, tak že ti, kteří se jmenovali v království českém pod obojí, mohli vlastně slouiti quodlibetarii; neb každý z nich podle vůle své věřili, někteří blížeji a někteří dáleji v artikulech víry s katolickými pod jednou se srovnávajíce, a když toliko se hlásili, že jsou pod obojí, tedy od žádného dále tázání nebyli, co a jak věří. V svých apologiích, spisích a supplikacích podpisovali se „stavové království českého tělo a krev Pána Ježíše Krista pod obojí přijímající“, anebo „Páni, rytířstvo, Pražané a jiná města všickni tři stavové království pod obojí přijímající.“ V některých podpisích tato slova se dokládala: „k české konfessi se přiznávající.“

Ten přídavek mohli s pravdou přidávati; neb v pravdě tehdaž za kralování císaře Maximiliana a císaře Rudolfa větší díl těch pod obojí nebyli víceji z těch starých pod obojí, kteří se kompaktaty spravovali, než byli již učení Lutherova následovníci a z kompaktat se vynímající, a ti nemohli se již s pravdou jmenovati „tělo a krev Pána Ježíše pod obojí přijímající“, proto že neměli žádných pořádných kněží od arcibiskupův neb biskupův svěcených, než toliko v některých německých lutheránských akademích ordinovaných, aneb že sami sebe za predikanty a učitele vystavili. A poněvadž nebyli pořádní kněží, nemohli konsekrovati a tělo a krev Páně jim podávati; pročež přijímali toliko chléb a víno, a ten podpis jim vlastně nesloužil. Měli přestávati na tom podpisu, že jsou se k konfessi české přiznávali. Jakož pak také, když jsou leta 1618 ty své apologi vydávali a na nápisu jich toho titule užívali „tělo a krev Páně přijímající“, velký díl jich bylo učení a náboženství kalvinského, kteří nevěřili tomu, aby při svátosti oltářní pravé tělo a krev

Páně býtí mělo. A tak v dvojnásobném způsobu ten titul jim nepřináležel.

Dále na prokázání toho, že jsou tehdaž Čechové vedle své libosti věřili: Já jsem znal jednu osobu stavu rytířského, který zjevně vyznával, že ten artikul v článcích apoštolských o vzkříšení z mrtvých nevěří, že o budoucích věcech po smrti naší jest věc smyšlena; čítal toliko spisy Seneky, pravě, že se má o nich víceji nežli o epištolách sv. Pavla smejšleti. A nicméně jak od vrchnosti tak od jiných předních pánův katolických o té jeho nevěře nic jemu říkáno nebylo, nýbrž jeden nej přednější pán český jeho v svých službách potřeboval.

Znal jsem jinou osobu rytířskou v království českém, který o Trojici Svaté a Duchu Svatém nic nevěřil, hůřeji smejšlel, nežli ta sekta, kteří trinitarii se jmenují, a nicméně byl pokojně při své nevěře od každého zanechán.

Slejšchal jsem také o jednom obyvateli téhož království z stavu panského, který tak politicky aneb raději hovadsky na světě živ byl, že nikdy do kostela nepřicházel, kromě někdy na veliký pátek aneb na velkou noc. A když jednou na veliký pátek v kostele byl a slyšel čísti a zpívati de passione Christi, dal zavolati svého ouředníka a k němu řekl, že jest ještě v mladosti své slejšchal to čítati a zpívati, jak jsou židé s Kristem Pánem se vadili, a zle s ním zacházeli, zdaližto ještě k spokojení nepřišlo? a jaká příčina toho jest? Ouředník jeho, byv v zákoně Božím povědomější, nežli jeho pán, jemu to jak náleží povídal a vykládal; však zdaliž jest jeho pán tomu uvěřil, to se neví.

Item, nacházela se téhož času za kralování císaře Rudolfa v království českém jedna sekta, kterým vůbec říkali bratří Mikuláš enští (proto že nejprvnějšímu jejich učiteli říkali Mikuláš) neb bratří Pecinovští (proto že v jedné vsi Pecinové jmenované obyčejně v jedné veliké světnici se scházivali a své náboženství provozovali) aneb bratří plačtívi (protože při svých shromážděních plakávali). Ti, kteří se té sekty přidrželi, byli obyčejně lidé prostí, řemeslníci a z městského rodu; však nicméně některé osoby z stavův panského a rytířského též se mezi nimi nacházeli. A neměli mezi sebou žádných kněží neb osob duchovních, kteří by jim svátostmi posluhovali, než jich správceové aneb učitelové byli lidé ne-umělí, kteří ani čísti ani psáti neuměli, držíce za jeden artikul v své sektě povědění sv. Pavla: litera occidit, spiritus autem vivificat, litera zabíjí a duch obživuje, a ti jim při jich shledáních kázání činívali. Dali sobě evangelium, které tehdaž v tu neděli, v kterou se shledávali, obyčejně v kostelích čítáno bylo, přečísti, a ten, který na ně kázání činil (bejval

obyčejně již člověk starý a šedivý) ten počal své kázání těmito slovy (slyšel jsem to rozprávěti od jednoho víry hodného, který přítomen byl a toho doslejšchal): „Moji milí bratři a sestry, v Pánu Bohu — nejmilejší! Rád bych vám vejklad na toto Boží čtení učinil, ale jsem hrubě hloupej; neumím čísti ani psát, tak že nevím, co vám mám kázati. Pročež prostě Pána Boha, aby mně seslal Ducha Svatého, tak abych vás mohl vyučiti jeho svatou vůli, a coby vám k dušem vašim za nejlepší býti a sloužiti mohlo.“ Když on to promluvil, tehdy všickni tváří rukami svými zakryli a plakali. A v tom svém kázání, které asi za hodinu trvalo nejméně sedmkrátě přestal a tím předešlým způsobem všickni hlasitě plakali. Povídal jim mnohé rozprávky a básně, co jest tak na rozdílných místech rozprávěti slyšel. Mezi jinými řečmi toto svým posluchačům naučení dal: Ty hospodyně, které dcery u sebe mají, aby nechovaly hrdliček ani holubův ani psův; neb když jejich dcery rozdílné páchání od nich spatřují, dostávají akře to zlé myšlení a hříšné náklonnosti.

Item mívali schůzky ve vsi Pecinově a v některých jiných místech. Nejméně sedmkrátě do roka se shromažďovali a pokládali sobě to za hřích smrtedlný, jestliže kdo bezelstně mimo nemoc a moc Boží obmeškal k témuž shromáždění najíti se dáti, pravice, jako když z plotu jeden kůl se vezme, že potom snadně jiné koly se vyjmají a svině do rolí přicházejí a škody činí: tak také, když který z nich pomine jednou nepřicházeti, že to potom častěji činí, a nepamatujíc na pobožná při shromáždění jich napominání, smrtedlně hřešívá.

A když se tam na večer sešli a někteří z vyššího stavu sjeli, obyčejně v sobotu na noc, na druhý den v neděli do té veliké světnice tím ranněji přijdouce tu asi tři hodiny pospolu zůstávali a při nešporním času asi dvě hodiny; potom k vícerou zase se rozešli a rozjeli. A když v též světnici pospolu byli, na větším díle zpívali pobožné písničky a mezi zpíváním některý z jich starších na lavici vstoupil a jim kázal. A když mezi kázáním poněkud přestal, oni všickni svrchu psaným způsobem hlasitě plakali. Chodívali v městě Pražském na kázání do kostelův, pod obojí přijímali od těch toliko kněží, o kterých v jistotě věděli, že jsou byli pořádně svěceni. Snažili se příkladný pobožný život vésti, chodili v prostých šatech s oboječky prostými, překládajícimi bez špicí, tak že se mezi jinými snadně poznati mohli. Jich starší, kteří jim to kázání činívali, jmenovali se bratři. Znal jsem jednoho v Praze starého přes 70 let, říkali jemu bratr Havel. Přední páni katoličtí rádi jeho před sebe pouštěli a s ním rozprávěli. Byl sice dobrým ůhařem, na ptáky lapání velice se dobře

rozuměl. A poněvadž oni se snažili žádnému neubližovati, byli také od každého s pokojem zanecháni.

Směřšlím, že této podobná sekta v náboženství jinde mimo království české se nenacházela.

Tato sekta zdála se na oko býti velmi příkladná a pobožná a ti, kteří se v ní nacházeli, domnívali se, že ti sami, kteří při jich schůzkách a shromážděních bejvají, spasení dojdou.

Jaké bludy obzvláštní tito Pecinovští bratři jměli, vědomosti nemám; než to vím, že ten blud drželi, že přijímání Krista Pána pod obojí jest nařízení a poručení Krista Pána, vedle kteréhož že každý křesťan jest povinen se zachovati a za tou příčinou nechťeli do kostelův katolických choditi a pod jednou přijímati, jako i také od poslušenství církve apoštolské římské odstupovali. A tak co o jejich náboženství směšleno býti mohlo, každý věrný křesťan souditi může.

Že pak v království českém od vrchnosti duchovní i světské tak svobodně trpíni byli, příčiny toho nahoře se již dokládají.

Na zámcích a statcích obyvatelové království českého měli kněží aneb osoby duchovní a predikanty vedle vůle své. V městech královských podobně se dalo, tak jakž v jednom městě, Mladá Boleslav řečeném, Pikharti neb Kalvíni (vůbec bratři boleslavští aneb z Jednoty bratrské jmenovaní) svůj sbor a netoliko své kazatele a predikanty, ale všelijaké mládeže učení zjevně měli.

Nejvyšší ouřadové zeměští (kromě nejvyššího purkrabství, nejvyššího hofmistrství a nejvyššího kancléřství) tak dobře osobami scestného náboženství pod obojí řečenými, jako osobami katolickými pod jednou dosazováni bývali. A ačkoliv nejvyšší purkrabě pražský, nejvyšší hofmistr a nejvyšší kancléř bývali katoličtí, však místodržící purkrabí pražského a téměř všechny rady, sekretáři a písaři při téměř ouřadě, při ouřadě nejvyššího hofmistrství, při soudu komorním přední písař a téměř všickni jiní písaři a komorníci, při ouřadě nejvyššího kancléřství dva místokancléři, sekretáři a téměř všickni jiní přísešní officíři a písaři scestného náboženství pod obojí bývali. Při ouřadu praesidentství nad appellací, ačkoliv za kralování císaře Rudolfa osoby z stavu panského katoličtí bývali, však rady při též appellací, sekretáři a jiní písaři téměř všickni scestného náboženství pod obojí byli. Při komoře české praesidentové i rady tak dobře pod obojí jako pod jednou bývali, sekretáři a jiní officířové a písaři, téměř všickni byli nekatoličtí. Při deskách zemských nejvyšší písaři tak dobře pod obojí jako pod jednou bývali; ouředníci menší a jiní officířové a písaři při deskách všickni nekatoličtí.

Kněží v kostelích Pražských pod obojí jako i v mnohých městech královských, ačkoliv mnozí z nich od arcibiskupův Pražských pořádně na kněžstvo svěceni byli, však potom ne týmž panem arcibiskupem a jeho hořejší konsistoří, než administrátorem (který též pořádný kněz svěcen byl) a dolejší konsistoří se řídili a spravovali, a jak administrator tak i on zjevně manželky své měli, a lidem velebnou svátost sine aurali confessione, bez zpovědi podávali a v některých městech, zvláště v Táboře, což jsem jednoho času sám očitě spatřil, malým dítkám pod obojí posluhovali, a měli v kalichu obzvláštní malý řápek, aby malé dívky (které ještě samy choditi nemohly, než matky a chůvy do kostela na rukou jich nosili) skrze ně víno z kalichu cuclatimohly. Sice vedle dovození Jeho Svatosti papežské od concilia Tridentského stálého i v kostelích katolických pod jednou lidem, kteří se pořádně zpovídali a vyznávali, že to vše, na jaký způsob takové povolení se stalo, pevně věří a drží, velebnou svátost oltářní pod obojí podávali a v Praze v kostele katolickém špitálském blízko mostu pod obojí podávali jako i také v městě Hradci Jindřichově (kdež pan Adam z Hradce nejvyšší purkrabě Pražský kollegium patribus soc. Jesu vystavěl a fundiroval) patres societatis Jesu v farním kostele v jedné obzvláštní kaple tolikéž to činili.

Osoby z vyšších stavův k ženění a vdávání žádného rozmyšlení nemývali, že muž katolický pod jednou vzal sobě za manželku pod obojí, aneb panna neb vdova pod jednou muže pod obojí sobě vzala a potomně, jak se mezi sebou namluvili, syny a dcery pod jednou neb pod obojí vyučovali a vyučovali.

Ke křtům svatým a na pohřby, a na kázání při pohřbích tolikéž bez rozmyšlení osoby obojího pohlaví pod jednou k těm pod obojí nacházeti se dávali, in summa pod tou zástěrou a pod tím zřízením zemským, že pod jednou a pod obojí v království českém za jednoho člověka dobří přátelé býti mají, katoličtí političtí se zastírali.

Potomně leta 1600 když od císaře Rudolfa pan Zdeněk z Lobkovic (který potomně od císaře Ferdinanda II. za kníže Říšské byl vyzdvižen) za nejvyššího kancléře království českého byl dosazen, jakožto pán velice horlivý u víře katolické (a proto jeho strana pod obojí za jednoho předního katolika Španihele drželi) všelijak se snažil, aby víru svatou katolickou v témž království mohl promovírovati a ten vzáctný paměti hodný počátek k tomu učinil, že jest majestát od krále Vladislava o Pikhartích, kteří se bratřími jmenují, vyšlý, kterémuž bylo datum v Budíně den svatého Vavřince

leta 1508 od císaře Rudolfa obnoviti dal, čemuž jest datum na hradě pražském v pondělí den svatě Máří Magdaleny leta 1602 (a byl publikován skrze herolty a trubače, kteří na koních jeli) předně na hradě pražském v place před kanceláří, potom na Hradčanech a na ryncích ve všech třech městech pražských. Kterýmžto mandátem císaře Rudolfa všichni stavové téhož království od J. M. C. jako krále českého milostivě napomináni, byli ti, jenž jedem Pikartským nakaženi jsou, k navracení se k starožitnému svatě křesťanské víry a domáckému svých milých předkův náboženství, k odstoupení od zavedení bratrského a srovnání se v religii s jinými věrnými poslušnými církvě apoštolské syny.

Dále pak císař přísně poručil, aby všecky sbory ihned zavřeli, zamkli, kolím sabiti a zarasiti dali, a pokudžby se kde v kostelích ta Pikartská a bratrská aneb jiná zmatečná učení hlásala a kázala, odbudouce je odtud, kněžstvem řádným od arcibiskupa Pražského aneb od administratora konsistoře pod obojí přijímajících vzatým osadili.

Naposledy v témž mandátu bylo doloženo, jestližby se pak kdo tak nezachoval, ty sbory nezastavil, těch schůzí na gruntech svých tejně neb zjevně dopouštěl a vyměření téhož majestátu v nejmenším artikuli srušil, k tomu každému, jakožto k přestupníku řádu dobrého, rušiteli práva a neposlušníku rozkazů císařských a královských, ano jako k nepříteli obecného zemského dobrého ráci věděti jak přikročiti a jeho ku příkladu jiným dáti ztrestati. Byl přitom také čten a publikován ten mandát krále Vladislava, v kterémž mimo ty artikule, které v mandátu císaře Rudolfa jsou doloženy, tyto víceji in specie se nacházejí: Předně, že král Vladislav byl napomenut od okolních knížat duchovních i světských, aby ten lid Pikartský v království svém netrpěl. Item aby všecka učení a psaní jejich bludův zjevná i tejná zkaženy a zastaveny byly, knihy jejich všecky tištěné i psané spáleny; item všecka jejich posluhování a rozdávání, jakž je vedou, křtové i také oddávání aby zastavena byla a nikdež nemají dopuštěna býti, než kněžstvem se to říditi má z obojí konsistoře, kteroužby sobě oblíbili. Item všickni jejich učitelové a správcové, kdož jim káží a ty bludy vedou a učí, tak postaveni býti mají, k nápravě před kněžstvem obojí strany, a k které koliv straně přistoupí, té strany kněžstvem spraviti se mají. Item jestližby se ti učitelové Pikartští napravití nedali, mají před nejvyšším purkrabím Pražským postaveni býti a on k nim se má zachovati podle naučení soudu zemského. Item to mělo vše napraveno a v skutek uvedeno býti nejdéle do vánocí nejprve příštích. Item jestližby se kdo z kterého koliv stavu, mužského neb

ženského pohlaví, tak neschoval, má obelán býti před nejvyššího purkrabí Pražského a napomenut, aby se vedle téhož zřízení zachoval; pakliby toho po napomenutí neudínil ve dvou nedělích pořad zběhlých, tehdy má obelán býti listem od onřadu, aby ten každý před soudem zemským nejprve přístím se dostavil. Item jestližeby který takový učitele Pikartského neb Pikarta, buď mužského neb ženského pohlaví, kterého takového k sobě přijal a vydati tomu pánu ho nechtěl, tehdy ten pán, či jest byl, druhého pohnati můž před soud zemský z pokuty i spolu s průvodem jako o člověka nevydaného a tu pokutu aby dāti byl povinen i s člověkem. Item páni, vládyky, Pražané a jiná města mají fary kněžními osaditi, užítky od far kněžím pustiti; nemohou-li míti ke všem kostelům farářův, necht jeden farář drží far šest, víc i míň, jakž se to zříditi můž.

Naposledy dokládá, že toto nařízení stalo se na sněmu obecném s radou pánův, vládyk, Pražanův a jiných měst království českého.

Glossa. Z tohoto mandátu krále Vladislava znáti se můž, že toho času za kralování jeho z té sekty Pikartské málo osob z stavův v království českém se nacházelo, než toliko lidé sedlští, řemeslníci a z obecného lidu; neb sice na osoby z stavův takové pokuty nebyly by mohly ustanoveny býti. Pročež stavové spolu s králem jakožto na poddané své takové snešení a ustanovení učinili, tak jakž také učitelé z té Jednoty z prvopočátku i dosti za dlouhý čas byli obyčejně řemeslníci, tkadlci, krejčí, kožešníci, ševci a pod apůsobem života ctnostného a pobožného, mnohé zvláště osoby ženského pohlaví do jich Jednoty přivozovali; zjevně hříšníky, jako ty zvláště osoby mužského pohlaví, kteří zjevně proti šestému Božímu přikázání se prohřešili, kteří zjevně s pohoršením jiných se vožírali, zjevně trestali, z své Jednoty je vyobcovali. A chtěli-li jsou zase přijati býti, musili zjevně ve prostřed sboru stoje prositi, aby ho zase přijali, že se chce napravit. A poněvadž obyčejně ve prostřed sboru visel velký svícen, vůbec říkávali těm, kteří tak zjevně a pohoršitelně zhrěšili, že musí pod svícnem státi. Však takové pokání řídko proti některé osobě z stavův, než toliko proti osobám z obce exekutirovali.

Po některém času počali jich starší a kazatelé něco učenější býti, že ne samou řeč českou, ale také německy a latinsky mluvíti uměli; počali míti školy v městě Mladé Boleslavi, kde jsou své jáhny a jinou mladež literis humanioribus učili a i některé osoby z vyšších stavův své syny na

učení k nim posílali. Kázatěle a správce duchovní, kteří potomně kázávali a večeři Páně lidem podávali, jich starší svěřili, a na rozdílná místa svým posluchačům z Jednoty rozposílali a nařizovali. Za času císaře Maximiliána II. krále českého ti z Jednoty bratrské počali býti v království českém mocnější a měli již v své Jednotě některé osoby z vyšších stavů, tak jakž z supplikací, kterou strana pod obojí témuž císaři v příčině jich náboženství podala, znáti jest, v kteréž tato slova se dokládají: že my jich (totiž ty z Jednoty bratrské), poněvadž se ve všech podstatných artikulech s tímto naším podaným vyznáním víry naší křesťanské snášeji, od náboženství jejich utiskovati nesmíme a společně jednomyslně V. C. Mti poníženě žádáme, že nad námi všemi svou milostivou a ochrannou ruku držeti a nám, abychom v náboženství našem křesťanském volně a svobodně Pánu Bohu sloužiti mohli, toho milostivě přiti rášíte; toho V. C. M. my jakožto věrní poddaní podle našich nejvyšších možností ve váš ponížené poddanosti vředycky se odsluhovati rádi chceme.

Za kralování císaře Rudolfa ti z Jednoty bratrské v osobách většího stavu ještě mnohem víceji se rozmnožili; neb některé osoby z stavu panského, byvše v cizích zemích, aby země spatřili a řečem rozdílným se naučili, v Frankreichu v městě Roschellu, v Montpellieru, též v Genfu, v Basileji, tolikéž také starší z té Jednoty bratrské některé své mládence do těch měst na učení vysílali, tak že jak osoby z vyššího stavu tak tito jedu Kalvinského nabyli, že ti, kteří z té Jednoty málo učenější byli, Kalvinova scestného učení následovali. Leta 1609, když strana pod obojí při císaři Rudolfovi za dovolení a povolání konfessí české vyhledávali, ti z Jednoty bratrské s nimi na jistý mezi nimi srovnaný způsob se spojili a pod prastextem též konfessí k provozování svého scestného náboženství potvrzení dosáhli, o čemž, poněvadž obšírně v mém spisování v první knize v dílu pátém se vypisuje, zanechám v tomto místě opakovati. Než toliko to opáčiti a doložiti vidí mi se zapotřebí býti totiž že: v té rebelii proti císaři Matiašovi a proti císaři Ferdinandovi II. nejpodstatnější a nejsubtylnější vůdcové a ředitelové byli z Jednoty bratrské (nedokládám nejpřednější, proto že hraběti z Turnu jakožto přednímu vůdci v válkách všech ta přednost nechati se musí, a ten nebyl z Jednoty bratrské) tak jakž také oni k tomu přivedli, že Fridrich falckrabě z Rejnu za krále českého byl volen a korunován, který jich kalvinského náboženství se přidřel. A tak dostali krále svého náboženství, následující v tom obyčejného způsobu Calvinistů, že nejprve mezi katolickými žádají dove-

lení, aby v svých svědomích nebyli stěžováni, aby pokojně mohli věřiti jak Pán Bůh jich dá poznati; když to dostanou, tehdy se snaží dosáhnouti, aby mohli dostati dovolení k provozování svého náboženství; dostanouce i hned se snaží, aby mezi nimi a katolickými rovnost byla, aby v těch městech, kde jsou, tak mnoho kostelův jako oni k provozování svého náboženství míti mohli; dostanouce to snaží se, aby mohli mocnější býti, nežli katoličtí; dovedouce sobě to, nechtějí víceji katolickým k provozování jich pravé víry ani kostelův ani jiných míst dovolovati, pravíce že jich víra jest modlářství. —

V království českém leta 1619 dosti daleko již byli přivedli, ale Pán Bůh ráčil se nad týmž královstvím smilovati a nedopustiti, aby to dlouho trvati jmělo.

Po vyhlášení v městech Pražských svrchu psaných dvou mandátův císař Rudolf nařídil jisté komisaře, kteří do města Mladé Boleslavi se sjeli a sbor Pikhartský bratří, Boleslavští řečených, zavřeli a kolmi zarazili.

Následujícího léta 1603 ve středu po neděli postní vyšlo poručení s podpisem J. M. C. z kanceláře české panu podkomořímu tehdejšímu, panu Purkhartovi Točnickovi z Křinice, strany dosazování osob za konšely v městech, totiž: Kdo koliv rady v kterémkoliv z měst královských obnovovati bude, aby toho se vši pilnou bedlivostí šetřil, aby osoby, kteréžby buď pod jednou neb starobylé víry pod obojí nebyly a kněžími pořádnými od biskupa svěcenými, jak od starodávna bývalo, se nespravovaly, do rad brány nebyvaly, nýbrž všechny měšťany dostatečně napomenul, aby od bludův upustili a s jinými věrnými křesťany v víře se srovnávali, kázání pokoutná a schůzky žádné nedopouštěli a aby ve všech městech vedle mandátův J. M. C. teď nedávno vyšlých se chovali, dostatečně nařídil.

Item kníže z Lobkovic, měv již tehdáž při kanceláři české místokanceláře českého a sekretáře katolického pod jednou, snažil se všelijak víru svatou katolickou římskou v království českém rozmnožovati, a za tou příčinou z kanceláře české některým osobám z stavův nejedna poručení přisná vycházela s těžkou domluvou, že na svých farách kněží k Augšpurské konfessi se přiznávající chovati smějí a kostely nimi osazují. Zvláště léta 1607 panu Kašparovi Belvicovi z kanceláře české v jazyku českém s podpisem ruky Jeho M. Cís. poručení stížné a těžké učiněno, že jest na svých gruntech do jednoho kostela kazatele, žádnou konsistoř v království českém se nespravujícího, uvést, jemu kázati i jináč

posluhovati dal, a poněvadž J. Mst. Cis. — proti zřízení zemskému, proti mandátům a záповědům jak J. Mti. C. tak slavných předků Jeho Mti — mimo starobyloú víru a náboženství pod jednou a pod obojí jiného jakého postranného v zemi české nepřijatého učení v témž království dopouštěti; tẽm, anby se jednou aneb druhou konsistoří, totiž pod jednou aneb pod obojí přijímajících nespravovali, průchod dávati, je snášeti a trpěti proti těmž zřízení zemskému a vykonané při korunování přísaze nenáleží: protož ráčí J. M. pod skutečným trestáním jemu přísně poroučeti, aby téhož praedikanta ihned vybyl a osobám k tomu nařizeným týž kostel zas zavřítí a zabezpečiti v tom překážky neučinil.

Tehdejší pan arcibiskup pražský pan Zbynek Berka (kníže z Lobkovic byl jeho sestry syn, a císař Rudolf za času téhož pana Berky pana arcibiskupa pražského za kníže říšské vyzdvihnouti ráčil) téhož času tolikéž se vceljak snažil víru katolickou, tak daleko v témž království zavedenou, zdržovati, rozmnožovati a vzdělávati. A znaje to, že při těch, kteří potom večeři Páně lidem pod obojí způsobou posluhovati mohli a obyčejně kněží pod obojí se jmenovali, velký neřád byl, tak že mnozí z nich lidem bez examinování, co o té svátosti smejšlejí a věří, pod obojí posluhovali: pročež tẽm kteříž z dolejší konsistoře Pražské svěcení na kněžstvo od pana arcibiskupa Pražského vyhledávali, obzvláštní přísahu vydával, kterouž vysnávali, že všemu tomu, čemu katolická římská církev (jejíž hlava jest papež) věří, že se ženiti nebudou a že přijímání večeře Páně pod jednou (poněvadž Kristus Pán v každé hostii jest celý) jest tak mnoho jako pod obojí.

Ítem poznával pan arcibiskup, že to přijímání pod obojí způsobou v království českém in abusum, v veliké zlé užívání, přicházelo. Pročež vidělo se jemu za dobré to remediovati, a nařídil, aby kněží katoličtí, jeho hořejší konsistoři se spravující, jako i také patres soc. Jesu a jiné duchovní řeholní osoby lidem mladým, kteří prvé nikdy pod jednou ani pod obojí nepřijímali, toliko pod jednou podávali, tak aby tím lépeji poznati se mohlo, že jsou praví katoličtí a praví synové církve. Jako i také ti panici a panny, kteří se ženiti a vdávati ohtěli a od kněží katolických hořejší konsistoře žádali býti oddáváni, aby kněží k takovým oddávkám potřebovati se nedávali dotud, dokud by se ženich i nevěsta nezpovídali a pod jednou nepřijímali. Ítem týž arcibiskup když převzděhl, že někdo z vyšších stavů predikanty, augšburské konfessí se přiznávající, do svých kostelů uvezovali a dosazovali, k J. M. C. se utíkal, supplikující, kterak tíž obyvatelové víru novou v království českém neznámou a přespolní

(kterouž oni konfessí augšburskou jmenují) uvozují, což se jeví proti zřízení zemskému a sněmům, kdež toliko pod jednou a pod obojí pořádní kněží a ne augšburské konfessí na svých farách zůstávají mají, pro Boha žádaje, aby J. M. C. na to se ohledna, jaká se křivda katolickým děje od těch novověrcův sekt německých, kteréž nic dobrého nežli neřády, bezbožnosti a roztržitosti přinášejí, neráčil toho dopouštěti.

J. M. C. na takové přednesení ráčil s kancláře české týmž pánům obyvatelům o to dopisovati a snažiti se všelijak to přetrhnouti. Ti pak pod obojí těžce to nesli a jak nejlépe věděli a uměli své scestné náboženství zastávati zanedbávali, až když přišlo k létu 1608, když J. M. císař Matiaš (tehdyž toliko arcikníže rakouský) do království českého s lidem válečným přitáhl a M. císař Rudolf pomocí stavův království českého ráčil velice potřebovati, aby při J. M. C. stále trvali a nedali k tomu přijíti, aby J. M. C. před časem a před smrtí svou království českého měl zbaven býti, a témuž panu bratru svému přinucen býti je postoupiti. Tu strana pod obojí nezanedbala té pro ně vinšované příležitosti a fedrunka jich náboženství užití, a když císař Rudolf sněm obecný na hrad Pražský při tom času rozepsati dáti ráčil, tehdy oni o náboženství žádajíce, aby všickni tři stavové království českého při té obecné konfessí české, kterouž někteří augšpurakou jmenují, na sněmě obecním léta 1575 sepsané a při tom mezi sebou stran porovnání a předmluvě též konfessí a v supplikaci J. M. C. Maximilianovi na témž sněmu poddané a k též konfessí přiložené zůstavěni byli a jiná aby nevycházela a podle té by kněžstvo své jak české tak německé říditi a nebo řízené na své kollatury jak stav panasý, rytířský, tak i města dosazovati mohli a to bez překážky buď pana arcibiskupa aneb kohožkoli jiného, tak aby proti té konfessí a tomu stavův pod obojích porovnání žádná poručení, odkudžkoliv vyšla, žádné platnosti proti všechněm stavům pod obojí jměti nemohla. Tu pak konfessí a to porovnání stavův aby J. M. C. milostivě do desk zemských vložiti poručiti ráčil.

J. M. C. ráčil při stavích pod obojí milostivě toho vyhledávati, aby s příčin mnohých znamenitých a hmotných toho artikule o náboženství do jiného času a to do nejprvnějšího sněmu, který stavům hned tehdyž položen a jmenován býti měl, odložili. Ale oni velice na to tiskli, aby ihned tehdyž J. M. C. souplna vedle jich žádosti týž artikul jim povoliti a potvrditi ráčil; sice že k uvažování J. M. C. propoziici přistoupiti moci nebudou. Podala také strana pod obojí tehdyž J. M. C. Rudolfovi obzvláštní obšírný spis, v kterémž své rozdílné střílnosti přednášela, mezi nimiž do knížete z Lobkovic, nejvyš-

Šlo kanceláře království českého některé státnosti doložili a mezi jinými jmenovitě tyto: Administrator pražský, kněz Václav, člověk většinou sešlý, že v kanceláři své vlastní dcery, že pankhart není, nastával, skrze to do vězení v moc arcibiskupa dán a potom ouřad ten z něho sňat. Item svátek a památka starodávni mistra Jana Husi a Jeronyma ta z kalendáře vypuštěna a k imprimování zapověděna jest, ješto pod tím svátkem a ferií zápisové znamení a platní ve dakách zemských zápisování jsou a aby též památka dokonce k zablazení přijíti mohla, každého roku kněží pražští na brad pražský do kanceláře beze vši potřeby toliko, aby slovo Boží se nekázalo, na ten den obelání a tam přes poledne zdržování bojující.

Glossa. Strany prvního artikule jest mi ta věc dobře povědoma, že ten kněz Václav administrator Pražský byl pořádný od arcibiskupa pražského svěcený kněz. Však nicméně bez oštěhání pojal sobě manželku a s ní dceru jměl a zůstal při dolejší konsistoři administrátorem a v kostele zastával ouřad kněžský jako jiní pořádní kněží. A byvše za některými potřebami na kancelář českou obelán, stala se zmínka strany jeho ženění a mezi jinou řečí kníže z Lobkovic (však tehdáž ještě nebyl knížetem toliko titul stavu panského užívajíc) nejvyšší kancléř království českého k němu řekl: Poněvadž on jest pořádným knězem, že dcera jeho nemůže nežli za pankhartici držána býti. Načež též administrator beze všeho studu odpověděl: Nejní pravda. Nejvyšší pan kancléř to slyše nemálo hněvem pohnut byl, však se přemohl, řečí ani skutkem proti administratorovi nic před sebe nevzal, než toliko za poručení J. Msti. C. jemu oznámil, aby ku pánu arcibiskupovi najíti se dal, který jeho pro tak neuctivou řeč do trestání vzal a z poručení J. Msti. C. z ouřadu administratorského zsažen byl.

Vidí se, že strana pod obojí mohla zanechat ten artikul mezi stížnosti své klásti; neb nejvyšší pan kancléř jakožto pán horlivý katolický vedlé víry své katolické nemohl jináč sunejšleti, ani věřiti, než že děti kněží, pořádně svěcených nemohou za pořádné děti, než toliko za pankharty držány býti; děti pak těch predikantův, kteří, nejsouce kněžskými pořádnými, mohou za pořádné děti jako děti jiných osob světských pokládány býti.

Ta pak trpělivost nejvyššího pana kancléře slušné chvály hodna byla a ten administrator pro svou nevášnost a lehkomyšlnost spravedlivě ztrestán byl.

V příčině druhého artikule jest věc vědoma, že kalendáře od církve katolické jsou nařízeni a do nich se kladou každého měsíce týhodne a dni nedělní, vejroční svátky, též svátky blahoslavené Panny Marie, apoštolův a jiných svatých a mučedníkův Božích, jichž svatost a mučednictví Pán Bůh mnohými divy a zázraky potvrditi ráčil, s kterýchžto svátkův někteří in choro et foro, v kostelích i ven z kostela a někteří toliko in choro, v kostelích se pamatují a světi.

Od nedávného času pranostikáři čeští nekatoličtí pod obojí, vydávajíc a dajíc tisknouti své kalendáře a pranostiky, dali do nich klásti barevnými červenými literami (jak se pamatují 6. dne Junii) jméno mistra Jana Husi.

Často jmenovaný nejvyšší pan kanclíř království českého, dověděl se toho, přednesl to císaři Rudolfovi, který poručil, aby při všech impressorích v městech pražských, kteří kalendáře tisknouti obyčej mají, nařízeno bylo, aby to jméno mistra Jana Husi do kalendářův nekladli, byvše všem katolickým pod jednou věc vědoma, že též Jan Hus in concilio Constantiensi pro své kacířstvo spravedlivě odsouzen a ohněm upálen byl. Jakž tedy císař a král katolický mohl proti své víře a svědomí to trpěti, aby v jeho království a zemi takového odsouzeného kacíře jméno mezi jiné svaté a mučedníky Boží do kalendáře mělo kladeno býti? Vidi mi se, že strana pod obojí mohla a slušně měla tento artikul mezi jinými svými stížnostmi nepokládati, věda, že jim nepřísluší a nenáleží to spravovati, kterého svatého jméno mělo by se do kalendáře položití aneb které vypustiti. A že jsou někteří Čechové pod tou ferii mistra Jana Husi zápisy do desk zemských činili, to se jejich nerozvážlivosti, anobřž jich kacířství přičítati má. Byliby lépeji udělali, aby byli doložili kolikého dne měsíce ten zápis byl učiněn, nežli že jsou tak neforemně podle ferii jednoho odsouzeného kacíře kladli. A že jsou páni ouředníci menší takový zápis přijímali a do desk zemských spisovati dali, znáti z toho jest, jakého náboženství následovníci jsou byli. Já jsem žádný výpis takového zápisu neviděl, než smejším, že se nenajde, aby ten zápis tak znamenitý a platný býti měl, jak oni v své stížnosti dokládají, než že jest bylo o něco špatného činiti a o někoho, který v žádné obzvláštní vážnosti v království nebyl.

Že pak vedle mistra Jana Husi jmenují také Jeronyma: já jsem ten kalendář viděl, a v něm četl jméno mistra Jana Husi, ale Jeronym nebyl doložen, a kdyby byl i doložen, tehdy poněvadž podobně jako mistr Jan Hus in concilio Constantiensi pro kacířstvo spravedlivě byl odsouzen a upálen, podobná refutací o něm státi se může jako se děje o Husovi.

A poněvadž v království českém a obzvláště v městech pražských tak daleko se bylo již tehdyž kacířstvo rozmohlo, že jsou kněží pod obojí v svých kostelích slavně ten svátek mistra Jana Husi světili, jakoby svátek apoštolský byl, a lid obecný na týž den do kostelův na jich kázání se scházel: pročež J. M. C. jakožto vrchnost katolická slušně neráčil chtíti to trpěti, ale v tehdejších velikých roztržitostech pro ujiti nějakého rozbroje mezi lidem obecným ráčil té povlornosti užívati a svému tehdejšímu nejvyššímu panu kancléři království českého poručiti, takové kněží pod obojí na týž den za jinou příčinou na kancelář českou povolati, tak aby skrze to překážka se stala, aby v kostelích tu nehodnou památku nesvětili a kázání zanechali. Smejšlím, že asi po dvakrát aneb nejvíce za tři léta po třikrát se to stalo, pročež strana pod obojí mohla dobře tu stížnost mlčením pomínouti.

Když stavové pod obojí při sněmu svrchu psaném vždy na císaře Rudolfa hrubě tiakli, aby v příčině toho artikule o náboženství jistou odpověď a resoluci a to takovou, jakou oni žádali, dostati mohli, a J. M. C. Rudolf naproti tomu vždy se ráčil vymlouvat, že bez dalšího bedlivějšího té věci uvážení neráčí moci kategoričkou psanou resolucí jim dáti: naposledy k tomu přivedli, že J. M. C. skrze nejvyššího pana purkrabí pražského oustně resolucí jim oznámiti dáti ráčil, totiž že J. M. C. z jednomyslného s stavy snešení ten artikul o náboženství na místě postaviti do nejprvnějšího sněmu, který k čtvrtku před svatým Martinem držán býti měl, odložiti ráčil. Však jestližeby při témž sněmě to na místě strany těch artikulův o náboženství postaveno nebylo, tehdy J. M. C. tímto sněmem ráčí stavy tak opatrovati, aby stavové pod obojí nebyli povinni k žádným artikulům, coby tak v proposici od J. M. C. stavům přednešeno bylo, přistupovati, je uvažovati ani o nic jednati, lečby prvé strany toho artikule o náboženství na jistém místě a konci postaveno bylo. A však mezitím, dokudžby koliv to tak na sněmu obecném strany tohoto artikule o náboženství se nevykonalo, k místu a konci všeho toho nepřivedlo, tehdy aby ze všech třích stavův království českého pod obojí též i pod jednou způsobou přijímajících jeden každý, žádného nevynímajíce, též i lidé poddaní při náboženství svém křesťanském od nížadného člověka světského ani duchovního žádnými poručeními a jakým koliv vymyšleným způsobem utiskování a sužování nebyli, nýbrž aby dotčení stavové pod obojí

náboženství své křesťanské bez překážky jednoho každého svobodně provozovati mohli.

Toto oznámení, které císař Rudolf skrze nejvyššího pana purkrabího stavům pod obojí přednésti dáti ráčil, tíž stavové dali to v jeden obzvláštní artikul sepsati, tak že jest mezi jinými artikuli sněmovními k vytištění přišel, a do desk zemských vepsán byl. Ačkoliv potomně ten sněm, ke čtvrtku před svatým Martinem položený, při tom terminu držán nebyl, však následujícího léta při konci měsíce ledna k držení přišel. Při kterémžto sněmě stavové pod obojí císaře Rudolfa válečnou mocí k tomu přivedli, že jest jim ten artikul o náboženství zouplna vedle jich vůle povolil a potvrdil a obzvláštní majestát na to vedle jich vlastního konceptu jim vydal, a i mimo to mnohé jiné artikule, k fedrunku jich scestného náboženství a ke škodě víry svaté katolické v království českém týmě sněmem od nich obdržané, do sněmovního snešení vůbec k vytištění přišly a do desk zemských vepsány byly.

A poněvadž o tom, jak jsou stavové pod obojí císaře Rudolfa k tomu přivedli, že jest na prvním sněmě léta 1608 k tomu artikuli o náboženství povoliti a při sněmu léta 1609 ten majestát na náboženství dáti ráčil, jakým způsobem to vše se dalo, v mém spisování v první knize v dílech prvním, druhém, třetím, čtvrtém, pátém a šestém obšírně se nachází, zanechám v tomto místě toho opakovati. Toliko toto doložím, že císař Rudolf domníval se, když stavové pod obojí k tomu artikuli o náboženství povolí, že oni také vedle svého mnohého zakazování a připovídání stále věrní a poslušní poddaní Jeho Mti. zůstanou. Tak jakž když týž císař Rudolf zbraňoval se ten majestát na náboženství podepsati, někteří katoličtí pod jednou političtí císaři pravili a radili, jestliže císař ten majestát nepodpíše, že jest se obávati, že stavové pod obojí císaře opustí, k králi uherskému Matiašovi panu bratru Jeho M. přistoupí a jeho sobě za krále a pána svého vezmou. Ale to povolení (nepochybně z obzvláštního přepuštění Božího) téhož císaře v témž království v kralování jeho neupevnilo, ani nezdrželo, nýbrž v roce po zavření téhož sněmu stavové pod obojí pod zástěrou, že císař lid válečný, passovský řečený, do království českého uvedl s tím oumyslem, aby jim ten majestát na náboženství zase zrušil, krále Matiaše z Rakous s lidem válečným do království českého a do Prahy povolali, k tomu přivedli, že jest císař též království s knížectvími slezskými a s markrabstvími lužickými postoupil a král Matiaš za krále českého byl korunován. Však císař Rudolf až do smrti své na hradě pražském zůstával a po vzdání království českého do 9^{tí} měsíců živ zůstal, o čemž jak jest se to

vše dále, v mém spisování v knize druhé v dílu sedmém obšírně se nachází.

Za kralování císaře a krále českého Matiaše.

Ačkoliv císař a král český Matiaš před a při korunování stavům pod obojí všeckny jejich obdarování a majestát, který na náboženství jich dostali, zouplna potvrditi a za kralování svého přitom je zouplna zůstaviti ráčil: však, chtěje též císař aspoň to, k čemu stavové pod obojí žádného práva neměli, v témž království k dobrému víry svaté katolické ferdrovati, totiž aby jak pan arcibiskup pražský, tak někteří praeláti v témž království, obzvláštně pan opat broumovský na gruntech svých nebyli povinni, poddaným svým k provozování jich scestného náboženství kostel dáti stavěti, poněvadž jak majestát na náboženství tak porovnání mezi stranami pod jednou a pod obojí to jim nepropůjčovalo, jakž o tom v mém spisování v knize druhé v dílu osmém obšírně se vypisuje a jich zlý pretext se refutiruje: však nicméně stavové pod obojí opravdově se toho ujali, že jest císař Matiaš to zastával a ruku nad tím držel, aby panu arcibiskupovi a panu opatu broumovskému překážka se v tom nedála, aby lidem poddaným svým nové kostely na gruntech jich v městečku Hrobu a v městě Broumově k provozování jich náboženství nestavěli, a proti tomu to zastávali, že vedle svého majestátu na náboženství a porovnání s stranou pod jednou to se jim propůjčuje. A vědouce, že samými slovy to obhájeti a obdržeti moci nebudou, v svých sjezdích a společných shromážděních v starém městě pražském v kolleji císaře Karla IV. na tom se snesli a zavřeli, aby válečnou mocí se zastávali. A aby tím lepší přístup k tomu míti mohli lid verbovati a proti císaři, králi pánu svému, opravdově rebellirovati: původové též rebelli k tomu přivedli, že jsou dva J. Msti C. místodržící spolu s jedním sekretářem v kanceláři české z okna vyhodili. A ihned na druhý den po vyhození na hradě pražském v soudné světnici stavové pod obojí se sešli (nešetříc toho, že ten den byl vejroční svátek vstoupení Krista Pána na nebe), a tu i hned z společného uvážení a snešení správy všeho království českého se ujali. Pod pretextem defensí, pro obhajování náboženství pod obojí, nařídili a volili z prostředku svého 30 osob, z každého stavu panského, rytířského a městského po 10ti osobách, za direktory, správce a raddy zemské. Snesli se též, aby veřejnost v zemi nařízena byla, a pokud toho potřeba ukazovati bude, i vyzdvížena a lid jízdný i pěší,

nad kterýmž volili generála lieutenanta nejvyššího generála polního maršalka, nejvyššího generála vachtmistra a nejvyššího generálquartírmistra. A na placení témuž lidu a těm generálům i oficírům ty znamenité a veliké (jimž podobné v království českém nikdá nebyly) kontribuci a berně, které na sněmě předešlém léta 1615 J. Msti. C. Matiašovi ode všech tří stavův království českého pod jednou i pod obojí do pěti let pořád zběhlých svoleny byly, obrátili, jich se zmocnili a k vybírání též kontribuci obzvláštní nejvyšší berníky z prostředku svého volili.

Glossa. Defensí a verbování lidu válečného v království a zemích nařizováno bývá, když se o nějakém nepříteli ví, žeby lidem válečným v té zemi škoditi chtěl anebo mohl. Ale toho času o žádném nepříteli se nevědělo, aby království českému škoditi chtěl aneb mohl.

Císař Matiaš, král a pán jich, žádného lidu válečného najatého neměl, a ačkoliv jsou velikou příčinu dali, aby k nim a obzvláště k osobám a původům toho hanebného skutku vyhozením z okna skutečným trestáním přistoupiti ráčil: však J. M. C., nechťic v královstvích a zemích svých domácí válku vzbuditi, přezvěděvše o tom vyhození ráčil jednu svou přední tejnou radu do Prahy vypraviti, aby ráčil moci přezvěděti, co jest se to a za jakou příčinou zběhlo. A kdyby byli stavové pod obojí pěknými slovy svou omluvu učinili, smejšlím v jistotě, zvláště poněvadž z těch vyhozených žádný zabít nebyl a neumřel, žeby se bylo to všecko pokojně bez války spokojilo. A ačkoliv stavové pod obojí v té své nařízené a vůbec vytištěné defensí tak pochlebně doložili, že s tou defensí i s těmi pod jednou, kteří k nim přistoupí, při J. M. C. hrdly a statky svými věrně státi chtějí a budou: však že to mínění jejich upřímné nebylo, skutkové další to pronesli a dostatečně ukázali.

Z kterýchžto skutkův to se vynašlo a shledalo, že přední cíl a konec původův a správcův té rebellie ten byl: předně, obávajíce se, když J. Mst. C. Ferdinand II. k správě království českého přijde, že oni v svém scestném náboženství nebudou tak dobře vedle vůle své fedrováni, pročež skrze svou rebellii snažili se to překaziti, aby J. M. C. k správě téhož království přijíti moci neráčil.

Za druhé snažili se k tomu přivéstí, aby sobě za krále voliti mohli, kterýby jejich náboženství byl.

Za třetí aby v témž království náboženství své mohli rozšířiti a katolickou víru potlačiti.

A za čtvrté aby takového krále sobě volili, kterýby jméno a titul krále měl, ale oni stavové pod obojí aneb nejpřednější osoby z prostředku jich mohli správu téhož království jmiti a vésti.

Tak daleko se jim poštěstilo, že léta 1619 v druhém roce po začaté rebellii ke všemu tomu čtvému přivedli. Nebo císaře Ferdinanda II., aby v království českém a vtělených zemích nekraloval, reusirovali; krále svého náboženství (kterého přední původové té rebellie byli) volili. Katolickým pod jednou v témž království takové artikule vydali, aby na ně přísahali, že žádný horlivý katolický takovou přísahu vykonati nemohl. A novému od nich volenému králi před jeho korunováním 99 artikulův podali, které musil jim potvrditi a vedle nich přísahu učiniti, z nichž znáti jest, zdali on a nebo oni moc a správu v království měl neb měli.

A jak jsou dále v té rebellii procedírovali až do smrti císaře Matiaše, v mém spisování v knize druhé obšírně se vypisuje; pročež zanechávám tuto toho opakovati.

Glossa. Toto vidělo mi se v tomto místě doložiti. Ačkoliv císař Matiaš král český stavům království českého pod obojí jak před korunováním tak po korunování svém všechno vedle vůle jich v náboženství jich scestném povolil a potvrdil, míníc skrze to též království tím více ubezpečiti: však (nepochybně z obzvláštního přepuštění Božího) v témž království až do smrti své nekraloval. Od těch, kterým tak mnoho na ublížení víry svaté katolické povolil, království českého, všech knížetství slezských, obouch dvouch markrabství horních a dolních Lužic (v markrabství moravském pánem až do smrti zůstal) zbaven, a oni sami správy království českého se ujali, v kterémžto zbavení deset měsícův živ byl.

Císař Rudolf viděl aspoň před smrtí svou, že pořádný dědic, nejstarší bratr jeho, v témž království kraluje, ale císař Matiaš před smrtí svou nemohl věděti, kdo po něm kralovati bude, zdaliž stavové pod obojí připustí k kralování císaře Ferdinanda II. pořádně přijatého, vyhlášeného a korunovaného krále českého, aneb zdaliž jiného sobě voliti budou?

Za kralování císaře Ferdinanda druhého, krále českého.

Před korunováním J. M. C. na království české ráčil dáti od sebe revers stavům království českého a v něm se

zavázati, že po čtyrech nedělich pořád zběhlých ode dne sjití z tohoto světa J. M. C. aneb přijetí správy království českého všechna privilegia, majestáty, obdarování, svobody, práva, starobylé dobré pořádky a zvyklosti v těch všech punktích a klauzulích, nic ovšem nevyměňujíc, tak jakž J. M. C. nynější král a pán jejich nejmilostivější a předešlí králové čeští jsou učiniti ráčili, tolikéž potvrditi ráčí.

Po smrti císaře Matiaše J. M. C., vedle takového reversu nedadouc čtyrem nedělím projíti takové potvrzení všech privilegií podpisem ruky své a přitištěním pečeti své ráčil stavům království českého, tehdaž na hradě pražském shromážděným, odeslati.

Glossa. Ačkoliv v tomto reversu majestát na náboženství se zejména nedokládá, však dokládá se, že J. M. C. ráčí chtíti stavům království českého potvrditi všechna jich privilegia, tak jakž J. M. C. nynější král a pán jejich nejmilostivější učiniti ráčil a v potvrzení privilegií tehdejšího císaře Matiaše jest doloženo, že ráčí chtíti stavy téhož království zachovati při právidách, řádích, majestátech, privilegiích, svobodách, vysazeních a obdarováních zemských, na náboženství i na jiné politické věci se vztahujících, při zřízení zemském, sněmovních snešeních zvláště pak léta 1608 a 1610, srovnání mezi oběma stranami pod jednou i pod obojí samou v témž království, kterýmžto reversům a potvrzením nemohlo se jináče vykládati, než že jest bylo k veliké ujmě víry svaté katolické. Ješto když J. M. C. po smrti slavné paměti pana otce svého arciknížete Karla, příjdouce k letům dospělým, ráčil k správě a držení knížetství štyrského a korytanského a těch jiných rakouských zemí přijíti, ačkoliv tehdejší obyvatelové těch zemí luterianským učením velice byli nakaženi a luterianských predikantův v městě Gradcu tak i jinde nemálo bylo, anobř jich scestné náboženství tak daleko se rozmohlo, že když arcikníže zjevně na kázání do kostela v den nedělní neb svateční jíti ráčil, ačkoliv veliký počet od panstva a rytířstva J. M. arcikníže do kostela provázeli: a ihned téměř všichni z kostela vyšli a na jinší luterianské kázání šli, potom zase k provázení J. M. z kostela najíti se dali, školy své zjevně v městě Gradcu měli a mládež svému scestnému náboženství vyučovali, a to vše jak v témž městě, tak jinde všudy v městech, městečkách, na zámcích, tvrzích a vesnicích, v kterých kostely byly (a kde nebyly kostely, tu v nově k provozování svého náboženství vystavěli), svobodně provozovali. Anobř tak daleko přivedli, že davše bibli do pěkného aksamitu svázati a stříbrem pěkným pobiti, jednoho dne arciknížeti ji přednesli s tím honosením, že jich kazatelové nic jiného

necháť, než slovo Boží vzaté z toho písma svatého, které tu J. M. offerirují, žádají, aby J. M. arcikníže ráčil jim tu milost prokázat a jednou na jich kázání přijíti; tehdy že to v skutku shledati ráčí, že tomu tak a ne jinak jest. Její milost arcikněžna (Jeho Mti. knížete bavorského Viléma sestra) před J. Mti. panem manželem svým na kolena klekla a pro Boha žádala, aby se zavést a to učiniti neráčil, tak jakž také toho se nestalo.

A když při J. M. C. (tehdaž arciknížete) stavové těch knížectví toho vyhledávali, aby jim jejich privilegia a obdarování potvrditi a při svobodném provozování jich náboženství zanechati ráčil tím způsobem, jak jsou za živobytí J. M. pana otce v užívání toho byli: J. M. C. ráčil jim všechna jich privilegia a obdarování z úplně potvrditi. A ačkoliv stavové týchž knížectví domnívali se, že již všechno potvrzeno a povoleno sobě mají i strany provozování svého zcestného náboženství: ale poněvadž za předešlých knížat a vrchností žádné jiné náboženství, než toliko víra svatá katolická římská stále od tohoto času, jak z pohanstva k křesťanstvu byly ty země přivedeny, bývala, v těch potvrzeních jich privilegií žádná zmínka jich náboženství se neučinila.

Pročež J. M. C. jakožto horlivý katolický potentát na ujmu víry svaté katolické a proti svědomí svému jakožto jich kníže pán a vrchnost těch knížetství a zemí neráčil chtíti k provozování takového scestného náboženství v těch knížectvích a zemích povolovati a ji víceji trpěti. Ačkoliv nacházeli se některé katolické politické raddy, které J. M. C. oznamovali, aby takového přianého processu proti poddaným svým luteranským před sebe nebral, že se bude obávati nějakého velikého v zemi pozdvižení, a majíc v sousedství ukrutného nepřítele Turka, žeby jeho knížectví a země mohly v veliké nebezpečení přijíti, a i někteří katoličtí potentáti J. M. C. tu vejstrahu dávali: ale J. M. ráčil v své horlivosti tak upevněn býti, že sjevně se prohlásil, žeby raději chtěl svá knížectví a země opustiti a s poustevnickou hůlkou pěšky ven z země vyjíti, nežli tak křesťanské katolické pobožné předsevzetí změnit.

Pročež ráčil všechny predikanty a učitele luteranské netoliko z města Gradcu, ale ze všech těch knížetství a zemí svých vybyti a žádného provozování a exercitium scestného náboženství netrpěti, anobř successu temporaria, když ráčil římským císařem, uherským a českým králem býti, ráčil se resolvovati a takové nařízení v týchž knížectvích a zemích učiniti, aby žádný nekatolický obyvatel v nich trpěn nebyl. Pán Bůh ráčil J. M. požehnati, že jest se snažil své horlivé kato-

lické předsevzetí v skutek uvést, a žádné pozdvížení od poddaných Jeho Milosti skrze to nenásledovalo.

Že pak J. M. C. v tomto reversu takové katolické horlivosti ukázati neráčil, jest mi ta věc povědoma, že J. M. C. ráčil prvé, nežli ten revers stvrdil, dáti to některým učeným katolickým theologům uvážiti, kterým se vidělo, poněvadž J. M. C. neráčil nic nového na ujmu víry katolické dávati a stavům království českého pod obojí, což jsou již od dvouh císařův a králův českých dostali a v užívání jsou, že to jim rušiti a odniti bez velikého rozbroje, anobř bez válečné moci neráčí; pročež že jest bezpečněji, aby v pokojné držení téhož království přijíti moci ráčil; že lépeji v pokojné držení téhož království vjíti, nežli příčinu dáti, aby mnoho zlého z toho následovalo. A přitom aby J. M. C. tu pobožnou a dokonalou intencí jmíti ráčil, kdyžkoliv příležitost dostane, že podle nejvyšší své možnosti ráčí chtíti v témž království a vtělených zemích víru svatou katolickou rozmnožovati.

J. M. C., na takové dobré zdání theologův se ubezpečíce, v té naději, že s svědomím svým ráčí jist býti, ten revers potvrditi a od sebe dáti ráčil. Ale naplnilo se to dictum theologické: „Non sunt facienda mala, ut eveniant bona, Není se zlé činiti, aby skrze to dobré následovalo.“ Nepomohlo J. M. C. to stavův pod obojí provozování jich scestného náboženství povolení a ubezpečení, nýbrž oni po smrti císaře Matiaše, když jim císař Ferdinand vedle daného reversu potvrzení všech jich privilegií před vyjitím čtyř neděl odeslal a dále také obzvláštní psaní jim učinil a se ohlásil, aby toliko z prostředku jich vyslali některé osoby, kteréby jich stížnosti přednesli, že ráčí chtíti všemu bedlivě vyrozuměti a podle nejvyšší možnosti, co nejdříve bude moci býti, tomu spomoci: původové té rebelli české, majíc jiný cíl a konec svého předsevzetí, dobře to u sebe rozvážili, jestližebý k tomu přistoupiti měli, co se jim tehdaž od J. M. C. přednášelo, kdyby ta věc skrze jednání měla k konci přivedena býti, žeby oni cíle v těch čtyřech artikulech nahoře doložených dosáhnouti nemohli. Pročež přivedli k tomu, že stavové pod obojí jich zlé převrácené raddy uposlechli a od J. M. C. Ferdinanda netoliko potvrzení svých privilegií nepřijali, ale ani odpovědi na dvojce J. M. C. psaní nedali, anobř na místě odpovědi dání J. M. C. za nehodného k správě a kralování v království českém a vtělených zemích vyhlásili a jiného za krále českého volili, vyhlásili a korunovali. Z čehož patrně znáti jest, že Pán Bůh dobrotivý neráčil dopustiti, aby J. Mst. C., takový horlivý katolický potentát, s takovým víře svaté katolické škodlivým povolením k kralování do království českého se

dostal, a ráčil Pán Bůh ukázati, jak se jeho milosti to povolení nelíbilo, poněvadž netoliko jako císař Rudolf a císař Matiaš za živobytí jich správy v království českém zbaveni byli, ale tomuto císaři stavové pod obojí nedali dokonce k správě téhož království přistoupiti, anobrž aby císař s dědici a budoucími svými neráčil moci naději jmiti k králování v témž království a vtělených zemích přijíti, volili a vyhlásili po smrti tehdejšího, od nich korunovaného krále syna jeho za čekance v témž království, snažující se o to, celému slavnému domu rakouskému naději vzíti k budoucímu v témž království a vtělených zemích kralování. Ale Pán Bůh milosrdný a spravedlivý ráčil těch zlých převrácených vůdcův zlé bezbožné předsevzetí zrušiti a v nic obrátiti. Neb prohlídjíce Pán Bůh k tak horlivému pobožnému vnitřnímu intentu a mínění J. M. C. ráčil v tom své Božské požehnání uděliti a popřítí, že jest J. M. C. slavné vítězství nad neposlušnými, nevěrnými a rebellirovanými dědičnými poddanými svými, stavy pod obojí království českého, dostati a vítězně k kralování do království českého a vtělených zemí přijíti. Pročež ráčil také své horlivé mínění v skutek uvéstí a víru svatou katolickou v království českém a v markrabství moravském tak rozmnožiti a vzdělati, že netoliko žádné provozování scestného náboženství v témž království a markrabství se nevynachází, ale žádný za obyvatele trpín není, kterýby se s svou nejmilostivější vřchností a s jinými věrnými poddanými J. M. obyvatele téhož království a markrabství v víře svaté katolické jednomyslně nesrovnával.

A poněvadž s mým spisováním ještě daleko od toho času sem, jak jest se za správy a kralování tohoto císaře v království českém a v jiných královstvích a zemích dále, a jsouce já již nyní v letu 1643, když toto píši, v věku mém 71. stáří, obávám se, že s těžkem toho v živobytu mém dočkám, abych historii za věku tohoto císaře spisovati mohl. Pročež vidělo mi se, v tomto místě mého spisování něco málo obšírněji o slavné a v pravdě svaté paměti tohoto slavného a vítězného císaře doložiti. Předně převeliké a přetěžké protivenství, nepřátelství a rebellie ten císař jak od cizích potentátův tak od domácích a od poddaných svých za času věku svého snášeti, přetrpěti musiti ráčil, čemuž podobného ve všech historiích se nenajde. Nebo byli jeho nepřátelé (ačkoliv ne všichni spolu jednoho času, než v rozdílných letech a časech nepřátelství své zjevné a válečné proti témuž císaři vedli a prokazovali), totiž: král francouzský, císař turecký, král dennemarský, král švedský, kurfiřt trierský, kurfiřt pfalekrabě, kurfiřt saský, kurfiřt brandeburský, věceka knížata říšská protestanti,

kromě landkrabě z Hessu z Darmštattu, všechna města Hěská nekatolická, kníže sedmihradský, stavové uherští nekatoličtí, stavové království českého pod obojí, knížata a stavové slezští nekatoličtí, stavové v markrabstvích horních a dolních Lužic nekatoličtí, stavové v horních Rakousích nekatoličtí a jednoho času lid obecný sedlský nekatolický v téměř arciknížectví, stavové nekatoličtí v dolních Rakousích, též také v Vlaších Benátčané, kníže savojský, kníže mantuanský. O některých tejných nepřátelích, kteří pod tajem víceji s nepřátely císařskými nežli s císařem drželi aneb neutrales býti usilovali, mlčením tuto pomímám. Tak že mohloby se říci a v pochybnost uvéstí, jak jest bylo možné tomuto císaři živa býti, odkud a jakým způsobem vyživení pro sebe, pro své k němu příslušející a pro svůj dvůr dostávají, a ovšem pak jak jest mohl proti tak mocným a tak mnohým nepřátelům svým odolati, nad to pak výše nad nimi svítěziti?

Však s tím se vším nachází se, že jest šťastně, vítězně, pobožně a svatě život svůj dokonat.

Doložím tuto toliko krátce, jaké protivenství tento slavný císař hned toho léta po smrti císaře Matiaše přetrpěti ráčil.

Léta 1619. 20. dne měsíce března císař Matiaš život svůj dokonat. A byvše císař Ferdinand II. dvě léta před tím v království českém na hradě pražském za krále českého přijat, vyhlášen a korunován s tou toliko vejmkou, aby po smrti císaře Matiaše, nedadouc čtyrem nedělím projíti, všechna privilegia téhož království potvrdil a též potvrzení k rukou nejvyššího pana purkrabí pražského odevzdal: císař (tehdejší ještě nebyl císařem, než toliko uherským a českým králem) vedle té vejmkiny a reversu od sebe daného se zachoval a potvrzení těchž privilegií před vyjitím čtyř neděl do Prahy k rukám nejvyššího pana purkrabí pražského pana Adama z Šternberka skrze jednoho doktora v právěch, který byl radda nad appellacemi, odeslal a vedle toho stavům království českého, tehdejší na hradě pražském shromážděným psaní učinil, o tom odeslání v známost jim uvozujíc s tím doložením, jestliže jaké stížnosti mají, aby z prostředku svého ke dvoru Jeho M. jisté osoby vyslali, skrze ně ty své stížnosti přednésti dali, že J. M. C. jim vyrozuměje, chce se snažiti, jim jak nejlépe bude moci býti, spomoci. A zanechavši císař Matiaš nemalé vojsko pod generálem hrabětem Buquoi v Čechách v Budějovicích českých, v Krumlově českém a okolo těchž míst, poručil ihned, aby proti Čechům nic nepřátelského před sebe nebrali.

Tehdejší stavové království českého, vše pod obojí, zmocnivše se deset měsícův před smrtí císaře Matiaše vši správy

království českého, ačkoliv to psaní od císaře přijali, odevřeli a sobě předčísti dali a byli se na tom i snesli, aby odpověď císaři dali a i jisté osoby k tomu nařídili, kteréby též psaní koncipirovali a stavům k dalšímu přeslyšení a korigování přednesli: ale vůdcové té české rebelie vždycky od jednoho času k druhému s koncipiřováním toho psaní odkládali a potvrzení svých privilegií od nejvyššího pana purkrabí pražského k sobě přijíti nechtěli. Mezitím vypravili jisté osoby do Moravy a k tomu přivedli, že jsou stavové pod obojí v Moravě tolikéž s nimi se spolčili a rebellirovali, ujali se správy téhož markrabství vším tím způsobem třiceti direktorův a správcův zemských sobě nařídívše jako Čechové pod obojí, toliko že jsou žádného z okna nevyhodili, než pana kardinála z Ditrchštejna, který tehdaž byl generálem v témž markrabství a pana Ladislava z Lobkovic, tehdaž hejtmána téhož markrabství, do arrestu dali. Potomně pana kardinála ven z země ke dvoru J. M. C. odjeti nechali, než pan z Lobkovic, zbaven jsa od nich oúřadu hejtmanského, v zemi jako v arrestu stával. A všecky jesuity z jich kollegií z Brna a z Olomouce vyhnali a z markrabství moravského vypověděli, kanovníky při biskupství olomouckém do vězení dali a dále v své rebellii zároveň s Čechy postupovali.

Knížata a stavové slezští, též stavové z vrchních a dolních Lužic, vše nekatoličtí, ještě za živobytí císaře Matiaše rebellirovali a s stavy království českého pod obojí rebellanty se spolčili, a Čechům skrze svého generála markrabě z Jägerndorfu regiment knechtův, 3000 silný, poslali.

Stavové čeští nebyli ještě s tím spokojeni; že jsou země vtělené na svou stranu proti císaři, králi a pánu svému dědičnému přivedli, vyzdvihli v celém království hlavní veřejnost od lidu jízdného i pěšího, a vypravili svého generála polního hraběte z Turnu s tím lidem i také s některým tisícem lidu verbovaného do Rakous. Který táhnouce z Moravy do Rakous, nejprvnější město v Rakousích, Lach řečené, oblehl a z velkých kusův děl k němu střílel. V kterém byvše někteří knechti od regimentu pana hraběte Vratislava z Fürstenberku, udatně se bránili.

Mezitím poslali k hraběti z Turnu stavové rakouští nekatoličtí, žádajíce jeho, aby na škodu a záhubu obyvatelův a jich poddaných v témž arciknížectví s lidem válečným dáleji nevrchoval; neb ačkoliv oni, dostavše z Čech od pánův direktorův psaní, v kterém tiž direktorové na místě stavův téhož království pod obojí žádají jisté odpovědi, zdaliž stavové rakouští evangeličtí chtějí se s nimi spolčiti a konfederovati, až posavad na té žádné odpovědi nedali; však že proto ne-

mají příčiny Čechové válečnou mocí proti nim táhnouti, poněvadž příčina jich odpovědi nedávání ta jest, že jsou až posavad od stavův katolických jisté kategorické odpovědi dostati nemohli, zdalíž se mohou na to bezpečiti, že oni stavové katoličtí jim evangelickým v jich náboženství a v ničemž překážky činiti nebudou. Když tu odpověď dostanou, že chtějí pánům direktorům do Čech odpověď na jich psaní dáti. A poněvadž císař Matišáš léta 1614 na sněmu obecním v Budějovicích českých k tomu povolení dáti ráčil, aby stavové rakouští v dolejších a hořejších Rakousích mohli o konfederaci jednati, že oni také proti tomu nejsou, aby se neměli v to jednání dáti a s stavy království českého neměli se konfederovati; toliko aby měli malé strpení, ažby s stavy katolickými dokonale se porovnati aneb místnou odpověď dostati mohli.

Navrátili se zase do Vídně ti vyslaní, správu dávali, že město Lach jest v velikém nebezpečení, nemají více profantův ani municí, a že jest ze všech stran podkopáno. Čtyři stavové katoličtí rakouští s povolením císařským vyslali s prostředku svého k hraběti z Turnu pana hrabě Krištofa Puchomíře, pana Adama z Herberštejna a pana Webera, a tak mnoho při něm způsobili, že jest od obležení téhož města upustil na ten způsob, aby lid válečný, který v tom městě jest, vytáhl a toliko měšťané aby v něm zůstali. K čemuž císař také povolil.

Diskuroval též hrabě z Turnu s týmiž pány vyslanými, povídaje jim, že příčina jeho přitažení s lidem válečným do Rakous ta jest, že stavové království českého pod obojí žádostivi jsou, aby stavové rakouští z dolejších a vrchních Rakous, jako i stavové z Štýrska a z Korytan s nimi se spojili a konfederovali na ten způsob, jako jsou učinili stavové moravští, slezští a Lužičané, a aby v každé té provincii nařídili jisté direktory a správce zemské, stav prelátský a duchovní aby při sněmích s jinými třemi stavy netrpěli, jesuity aby z těch semí vyhnali a všechny ouřady aby tak dobře osobami evangelickými jako katolickými dosazovali. Tak jakž on hrabě z Turnu v Uhřích a v Štejermarku velikou korespondenci a srozumění má, že stavové téhož království a toho knížectví rádi k tomu přistoupí. A ačkoliv s těmi vyslanými hrabě z Turnu na tom zůstal, že ten lid, který s sebou přivedl, má na pomezí moravském zůstávati: však po odjezdu jich do Vídně on hrabě z Turnu s 6000 lidu jízdného a pěšího k Vídni táhl, a přesadivši na šifích přes Dunaj u městečka Fiše, quartiroval se do Švandorfu a jiných katolických okolních městeček a vesnic, anobrž vzal quartír i v předměstích vídeňských, tak že někteří mušketyři stříleli k burku, k zámku, kde císař.

bydlil, že některé kulky do pokoje J. M., kde jídal, se dostávaly. Sám hrabě z Turnu ložiroval v tom stavení a zahradě, která nyní Favorita se jmenuje. Zdržoval se týž hrabě s Turnu s tím lidem tu u Vídně několik dní, a majíce u sebe svou paní manželku, vyjížděli k němu mnozí páni a franci-mor jeho navštěvovali a u něho i u jídla sůstávali a s ním panketirovali, a obzvláště v Hernalzu na kázáních luterian-ských se shledávali a své praktiky spolu skládali, tak že stavové rakouští nekatoličtí, majíce sobě tu na ruce tak důvěr-ného přítele s takovou silou, řadu válečného, velice sobě spej-chali a se domnívali, že již vše podle jejich vůle a s hrabě-tem z Turnu se namluvení díti a věsti bude.

Pročež jednoho dne před polednem, byvše v landhausu shromáždění pospolu v jednom pokoji, a katoličtí obzvláště v jiném pokoji, nemadále stavové nekatoličtí přišli k druhým do jich pokoje, s nemalým hartem a sůřivými slovy k nim se ohlásili, že jsou dosti jim se jako za nos voditi dali a na jich resoluci a místnou odpověď v příčině svobodného nábo-ženství provozování s svými poddanými očekávali, a nemo-houce se toho déleji dočkati, že jsou se na tom jednomyslně sneali, že jich nechtějí víceji v tom vyhledávati a jich šano-vati, než že sami sobě chtějí pomoci a se chrániti s tím dal-ším osáněním, že nyní ihned společně všichni k císaři jíti a svou potřebu sami přednésti chtějí.

S tím ohlášením odešli a houfem ke dvoru šli a beze vů- opovědi a bez žádání audiencí upřímo do císařské antikamery vešli. Císař rovně tehdaž byl v pokoji pana s Eggenberku (tehdaž ještě nebyl knížetem) v tejně redě. A vyrosuňevši, že stavové nekatoličtí v jeho antikameře jsou, s tejně rady vyšel a přijdouce do antikamery, audiencí jim dával. Kdeš pan Ondřej Thonradl jménem všech stavův nekatolických sůřivými slovy v příčině konfederací a komposicí s stavy království českého jich snešení a mínění přednášeti počal, že totiž stavové s tím plnomocenstvím, akrze kteréž arcikníže Albrecht své dědičné právo, kteréž k arciknížectví má, císaři postupuje, žádným způsobem spokojeni nejsou. Při tom před- nášení předivná věc se zběhla, totiž:

Císař přede dvěma dny nařídil, aby 500 rejtharův regi-mentu, který pan hrabě Dampír v městě Kremži v quar- tíru měl, akzne pana Gebharda Santillira do Vídně při- vedeni byli. S kterýmižto rejthary rovně tehdaž, když Thon- radl mluvil a přednášel, pan Santillir do placu do sánku při- jel a to s takovým hřmotem a trubačův troubením, že stavové nekatoličtí tak velice se toho ulekli, že ihned s velikým po- spícháním s císařských pokojův a ze sánku odešli. Pan

Thonradl netoliko nedočkal odpovědi císařské, ale ani své přednesení nedomluvil, než za jinými odešel. Neb jak on tak i jiní z stavův nekatolických jeho tovaryši jináče se nedomnívali, než že císař naschválně rejtharům téhož času dal tu příjeti, aby přední osoby z jich prostředku dal zjímati a na hrdle strestati. Naplnilo se na nich to latinské propovědění: „Conscientia mala mille testes, slé svědomí stojí za tisíc svědkův.“

Měli raději to přičítati k obzvláštnímu řízení Božímu; neb lidským rozumem nemohlo se to státi. Neb jak císař nevěděl, zdaliž oni toho dne a toho rána na tom se snesli, aby k té audienci šli, tak pan Santillir nemohl o tom věděti, že tehdáž, když on s těmi rejthary přijede, oni při císaři audienci míti mají aneb nemají. A tak Pán Bůh svrchovaný a milosrdný sám to milostivě říditi a předjiti ráčil, aby slý přerácený a přenešlechetný zrádný oumysl tehdejších stavův nekatolických měl v tak bezbožný skutek přiveden býti. Neb potomně v jistotě se přezvědlo, že jejich oumysl takový byl, aby ihned po té audienci jedné brány, Štabenthor řečené, v městě se zmocnili, hrabě z Turnu s jeho lidem do města pustili, císaře zajali, do jednoho kláštera dali, Jich Milostí arciknížata a arcikněžny, J. M. C. pány syny a panny dcery, vedle svého náboženství zvésti, a J. M. C. pány tejně raddy stínati dali.

Tehdejší pan posel španihelský, který při dvoru J. M. C. se nacházel, pan hrabě Őgniati, ten k tomu věrně J. M. C. radil, aby J. M. přední vůdce stavův nekatolických dal do vězení vzíti, a co jsou chtěli J. M. C. pándům tejným radám učiniti, aby to je potkalo. Ale J. M. C., tak dobrotivý potentát, nechtěl to učiniti, než toliko nařídil město a brány města silnější vartou osaditi, velkou střelbu na valy vésti a nejvyššímu v městě panu Rejfenberkovi poručiti, aby na hrabě z Turnu a jeho lid, kdyby se víceji k městu přiblížili, střelati dal.

Mezitím osoby přední z stavův nekatolických z Vídně na své statky odjížděli a se tratili. Přitáhl také od armády J. M. C. z Budějovic českých jeden regiment knechtův, a ouřad vídenský verboval v městě 1500 knechtův, a studentům též dány byly zbraně, že jich 600 dobře zbranných se nacházelo. Čemuž hrabě z Turnu vyrozuměvše, velmi zle s stavy nekatolickými byl spokojen, pravice zjevně, že stavové rákouští evangeličti tím vinni jsou, že jest on s tím lidem do Rakous k Vídni přitáhl; neb že jsou oni jeho povolali a připovídali, že bude moci bezpečně přijíti, že chtějí bez ztraceni jednoho člověka jemu pomoci, aby do města Vídně s svým lidem volně mohl přijíti, a nyní že jsou tak váhavě a neroz-

umně tu vše před sebe vzali a své přípovědi žádosti neučinili. Pročež s velikou nechutí a hněvem i s velikým posměchem svým a všech těch, kteří s stavy českými pod obojí drželi, byl přinucen od Vídně a dáleji z Rakous odtáhnouti, do Moravy a odtud do Čech se navrátiti.

Při tom přitáhnutí pana hraběte z Turnu s lidem českým k Vídni pokoušeli se několikrát šance nedaleko červené brány udělati, ale od mušketýrův, kteří tu vartovali, vždycky odehnáni byli, a z děl též se na ně střílelo, tak že netoliko nic nemohli dovésti, ale zůstalo zabitých z českých knechtův před Vídni přes 870, a z císařských toliko jedináky mušketýr byl postřelen a raněn.

Brzy po tom odtážení hraběte z Turnu z Rakous hrabě z Mansfeldu Pamhart táhl s regimentem knechtův 3000 silný do ležení českého, které půl míle od Budějovic u městečka Rudolfstadt řečeného se nacházelo. O jehožto tažení generál hrabě Buquoi v Budějovicích vyrozuměvše, s nejvyššími hrabětem Dampírem a hrabětem Meredem proti němu táhli, vezmouce s sebou 1000 mušketýrův, okolo 1000 Uhrův a některou compagnii rejtharův, a téhož Mansfelda s jeho regimentem na hlavu porazili, tak že 1100 zabitých zůstalo. Přes 1300 zajatých přivedli; všechny pagaše, mezi nimiž nemálo od stříbra a hotových peněz bylo, a co od profiantův, municí a od markatanerů tu se nacházelo, všecko císařskému lidu v loupež se dostalo, a on z Mansfeldu sotva odtud utekl, zanechajíce po sobě klobouk, který v utíkání s hlavy jeho spadl.

Když hrabě z Turnu s lidem českým k Vídni táhl, hrabě z Hollochu při armádě české u Rudolfstadtu zůstával, a vyrozuměvše o této porážce, ihned v noci z svých quartírův odtáhl a půl druhé míle odtud k Třeboni se reteriroval, zanechajíce po sobě všechny vozy s profianty a s municí, obávajíce se, aby hrabě Buquoi se vším císařským lidem proti nim neotáhl a je neporazil. Pročež hrabě z Hollochu psal stísně z Třeboně hraběti z Turnu, aby s tím lidem, který při sobě má, pospíšil k armádě české přitáhnouti, což když se stalo, česká armáda zase do svých quartírův k Rudolfstadtu se navrátila.

Byvše v tom času od kurfiršta z Mohuče všem kurfirštům rezepšán den k volení římského krále a budoucího císaře do města Frankfurtu ke dni 20. měsíce července, císař (tehdyž však toliko uherský a český král) nechťaje se zameškati, vyjel z Vídně na pošťe, a pro lepší svou bezpečnost vzal svou cestu skrze Štýrsko do Brucka při řece Múře ležícího, kdež také Jich Mti. arciknížata páni synové a dcery Jich Mti. z Gradcu pro navštívení J. M. pana otce schválně při-

jeli, totiž J. M. arcikníže Jan, Karel, Ferdinand, Arnošt a Leopold Vilém, též Jich Meti. arcikněžny Maria Anna a Cecilia Renata.

Poslal císař napřed na poště do Frankfurtu jednoho z svých tajemných radů pana hrabě z Trautmansdorfu a nejvyššího pana kancléře království českého pána z Lobkovic, aby o příjezdu J. M. C. oznámili, a coby tak dále zapotřebí bylo, tam přednesli. Když J. M. C. do Šaleburku přijeti ráčil, byl tam od tehdejšího pana arcibiskupa pana hraběte z Hohenensu slavně přivítán a skvostně chován.

Stavové království českého pod obojí nepřestávali v své rebellií čím dále tím víceji kráčet. Vyrozuměvše o tom, že v Frankfurtu má býti volení nového římského krále a císaře a že J. M. král Ferdinand jakožto král český, a z stavův světských nejřednější kurfiršti byli od kurfiršta mohutského k témuž volení povoláni, vyslali z každého stavu jednu osobu, totiž: pana Kristiana Berku, Smila z Michalovic a Jana Amoli Adelinga z Amolštejna do Frankfurtu s psaním k kurfirštu mohutskému, snažující se to předjiti a překaziti, aby král Ferdinand k tomu volení jako jeden z kurfirštův nebyl připuštěn, předkládající tu příčinu, že král Ferdinand není ještě k správě a k kralování v království českém připuštěn; pročez aby s tím volením až do jiného času, ažby ty roztržitosti v království českém spokojeny byly, se odložilo.

O čemž, co jsou přednášeli, co na místě císařském na to za odpověď dáváno bylo, s jakou odpovědí a resolucí od kurfiršta mohutského ti vyslaní z Čech odpraveni byli, jak král Ferdinand všechny ty protivensství a odpory přemohl a předivně 28. dne měsíce srpna za krále římského volen a k císařství přišel, poněvadž v mém spisování v knize druhé v dílu 10tém obšírně se to vypisuje, zanechám v tomto místě to opakovati.

Když jsou stavové království českého pod obojí od svých vyslaných vyrozuměli, že jich psaní a přednesení při kurfirštu mohutském nic neoperirovalo, že jsou kurfirštové netoliko krále Ferdinanda jako krále českého a kurfiršta mezi sebe připustili, ale že se k tomu schyluje, že jeho za římského krále voliti budou a za císaře vyhlásí: nemeškali v svém zlém předsevzetí se již dokonale pronéstí a jich zlí vůdcové k tomu přivedli, že jsou císaře k správě a kralování v království českém více připustiti nechťeli a jiného sobě krále českého volili a korunovali. O čemž, jak jest se to vše dalo, v mém spisování v knize druhé v dílu 10. obšírně se nachází. Pročez zanechám, tolikéž v tomto místě to opakovati.

Císař po šťastném a slavném svém v Frankfurtu za krále římského volení, korunování a za císaře vyhlášení 18. dne měsíce září vyjel z Frankfurtu, a jel k Würzburgu, kdež od biskupa Gottfrida slavně byl přivítán a skvostně schován. A ten den, který tam se zdržel, dal biskup držeti císaři v kolegií Soc. Jesu pěknou komedii. Odtud jel císař do Rottenburku, kde knížata říšští protestanti spolu se byli sjeli, než císaře nadočkali. Však měli tam svou guarnisi, dva praporence knechtův a císař ani jednoho soldata s sebou neměl. Dávala se potom správa, že jsou protestanti aneb unirti velice toho litovali, že jsou tehdaž císaře se vším dvorem jeho nesajali.

Odtud jel císař k Neuburku, kdež pfalckrabě Wolfgang Vilhelm držel císaři pěkný lov na jeleny, že jsou musili do Dunaje skákati a císař v Dunaji je zastřeloval. Odtud přijel císař do Augšburku, kdež 800 měšťanův a 600 verbovaného lidu všichni v jedné liberaci ošatění po obojí straně v ulicích stáli, a před branou čekal ouřad s dvouma štadtpflegery, z nichž jeden, Hans Jakob Rejnwaldt, císaře přivítal, a potom spolu s ouřadem šli v městě vedle císařského vozu.

Před císařem jeli čtyry vozy předních císařských officrův; za nimi spolu na voze pfalckrabě z Neuburku, kníže Albrecht bavorský a kníže tešínský. Za tím vozem jelo na koních 5 heroltův, za nimi jel na koni nejvyšší dvorský maršalek, pan Bernard z Herberštejna a dobytým mečem. Za ním J. M. C. na voze jeti ráčil, a seděl u J. M. kníže Maximilian bavorský. Za vozem jeli na koních okolo 60 karabinérův, kteří náleželi knížeti bavorskému; za těmi jeli na vozích jiní císařští dvořani.

A když J. M. C. ráčil do brány města vjížděti, tehdy nejprvé z velikých kusův děl na valích střleli. J. M. C. ráčil upřímo do farního biskupského kostela jeti, kdež pan biskup se vším kněžstvem očekával. J. M. ráčil pod nebesy do kostela vjíti, kdež bylo zpíváno Te Deum laudamus, a po druhé z velikých kusův bylo střlelo. Z kostela J. M. C. ráčil na kůň vsednouti. Dvanáct osob z ouřadu nesli nebesa, knížata svrchu jmenovaní jeli na koních. Za J. M. C. jeli pan biskup z Aichštadt u a pan biskup z Augšburku, a ti karabinéři, jiní všichni officírové a dvořané J. M. C. a mnoho jiných hrabat říšských a pánův, kteří do téhož města k službě J. M. C. přijeli, pěšky šli (a tu po třetí z velikých kusův se střlelo) a J. M. sloužili až do domu pana Jana Fuggera, kdež J. M. C. ráčil obědvati, však teprva k druhé hodině k tabuli jíti. Pfalckrabě dával J. M. mědenici, kníže Albrecht umývadlo a kníže Maximilián servet. Při tabuli seděli s J. M. C.

ti dva biskupi a ti tři knížata, a měli své klobouky na hlavách. Po obědě město poslalo svůj present Jeho M. C., totiž veliký stříbrný pozlacený koflík, který vážil 30 marků a v něm 2000 zlatých florénův, deset džberův ryb, čtyry vozy vlaského a rejského vína, čtyry vozy ovsa. Na druhý den J. M. C. podal říšská lehna těm droum biskupům a potom ouřad a obec téhož města císaři přísahali.

Z Augšburku J. M. C. ráčil přijeti do Minichova, kdež kníže Maximilián přivítal J. M. C. s 1000 koni, vše domácího lidu v jedné liberaji s 700 kyrysarův verbovaných a s regimentem knechtův 3000 silným, dajíc také před město 12 kusův velké střelby (kterým 12 apoštolův říkali) zvytahnouti, z nichž, jako i mušketýři, salve stříleli a slavně J. M. C. do nového knížecího paláce provázeli, kdež starý kníže Vilém a kněžna, knížete Maximiliána paní manželka, J. M. císařskou přivítali. A tu velice stkvostně J. M. C. ráčil chován býti s nemalou veselostí, kromě že pan Pavel Palfi na poště tam přijel a zlé noviny přinesl, totiž že kníže sedmihradský Betlem Gábor s mnoha tisíci lidu jízdného a pěšího do Uher vtrhl a větší díl uherské země na svou stranu přivedl. Kteréžto zlé noviny daly J. M. C. tím větší příčinu, že jest se s knížetem Maximiliánem v jednání dal, aby obzvláštní armádu od lidu jízdného a pěšího verboval a proti J. M. C. nepřátelům a rebellirovaným poddaným pomoc učinil, v čemž se jest podvolil, toliko aby vyvýšen byl a ten náklad, který na to učiní, že zase zaplacen bude.

J. M. C. ráčil se uvoliti, že témuž knížeti chce vrchní Rakousy v zástavě nechati dotud, dokudby ten náklad nezaplatil, aneb jiným způsobem se s ním neporovnal.

Z Minichova J. M. C. ráčil jeti do Šalcburku, kdež pan hrabě z Hohenemsu, arcibiskup salcburský, v tom času, co J. M. C. ráčil ve Frankfurtu býti, umřel.

Odtud J. M. C. ráčil cestu svou vzíti do Gradcu, kdež slavně ráčil býti přivítán. Byli udělány tři archy triumfální velice nákladné, že mnoho tisíc zlatých stály, jeden od stavův, druhý od města a třetí od akademie patrův soc. Jesu. Při prvním byl J. M. C. jménem stavův darován jeden pěkný pozlacený koflík a v něm jistota na 150.000 zl., kterou summu peněz stavové mimo jiné kontribuci sněmem svolení J. M. C. darovali a v krátkém času zaplatiti se uvolili. Patres soc. Jesu drželi také J. M. C. velmi pěknou comedii.

V tom času, co J. M. C. ráčil v Frankfurtu býti, stavové království českého pod obojí drželi sněm generální na hradě pražském, který začátek vzal v outerý po svatě Máří Magdaléně a dokonán v sobotu po stěti svatého Jana křtitele. Na

kterémž byli vyslani z vtělených zemí, z Moravy, z Slezska a z Lužic; též přijeli k témuž sněmu vyslani od stavův uherských, od knížete sedmihradského, od stavův z dolních a horních Rakous, vše nekatoličtí, a udělali mezi sebou spolčení a konfederaci jak ke škodě a k potlačení víry svaté katolické římské, tak k potlačení důstojenství J. M. C. jakožto vrchnosti jejich pořádné a dědičné, anobrž s exkludováním dokonalým Jeho M., aby jich nejmilostivější vrchnosti a pánem býti moci neráčil, o čemž tolikéž v mém spisování i v knize druhé v dílu 10. obšírně se vypisuje; pročež zanechávám tuto toho opakovati.

V tom času, co J. M. C. ráčil býti v Graciu, kurfirštové, knížata a stavové říšští, mezi sebou spolčení, drželi měsíce listopadu sjezd v Normberce, při kterémž nacházel se Fridrich kurfiršt pfalckrabě, nedávno na hradě pražském za krále českého nepořádně korunovaný. Císař poslal tam svého posla, pana hrabě Jana Jiřího z Vysokého Zoltern, presidenta říšské rady, který když přišel na rathous mezi stavy k audienci, pfalckrabě (kterého jiní všichni tu přítomní za krále českého drželi) seděl na obzvláštní stoličce pod nebesy, a na levé jeho straně byla jiná stoličce prázdná pro císařského pana posla. A vyvstavše z svých míst, jak pfalckrabě tak jiní knížata říšští, kteří tu byli přítomni, aby J. M. C. pana posla přivítali, týž pan posel, neužívajíc mnoho ceremonií, posadil se na stoličce pod nebesy, na které předešle pfalckrabě seděl, tak že pfalckrabě, nechtějíc odtud odjít, musil se na tu druhou stoličce posaditi. Co jest při tom sjezdu přednášeno, jednáno a zavíráno bylo, zanechám v tomto místě o tom vypisovati.

Když císař odjel z Vídně do Frankfurtu, nařídil na svém místě za gubernatora v Rakousích svého pana bratra arcikníže Leopolda, který po odjezdu císařském v Vídni dal všechněm měšťanům zbraně složití a do zeughausu k schování je dáti. A zůstal J. M. arcikníže tu v Vídni až do navracení se zase J. M. C. tam měsíce prosince. A jakož nahoře se dokládá, že kníže sedmihradský s velikým vojskem do Uher vtrhl, prvé nežli to tažení předsebe vzal, s císařem tureckým Solimanem praktikoval, aby to tažení netoliko s jeho vědomím, vůlí a approbací se stalo, ale aby také od něho pomoc od lidu dostal a ubezpečení, že jeho chce v tom chrániti a jemu assistirovati, tak jakž od něho psanou assecurací dostal.

Dostavše Betlem Gábor takové psaní od Solimana, nepominul ihned direktorům a správcům zemským do království českého toto psaní učiniti:

„Vedle vzkásání našich volných služeb mohli by všichni pobožní sobě vinšovati, aby ihned při začetí se toho českého nepokoje, — o němžto jsme my sice skrze obecné, ale však nejisté a nerovné pověsti spravení byli od s námi hraničných knížat, — všecko zase k potěšnému dobrému pokojnému způsobu přivedeno bylo, mnohem spíšeji, nežli by jiní o těch mezi nimi povstalých a učiněných křivdách se dověděti mohli. Ze pak od téhož času ani krále Ferdinanda štědrost, ani knížat jiných péče a starost k tomu přivéstí nemohla, aby v spravování křesťanstva takový škodlivý oheň udusiti, aneb jedinký způsob k držení a uhašení jeho naleznouti mohli; anobrž mnohem víceji to zjevné jisto, že jsou nedorozumění jednech k druhým den ode dne s obojí strany tím víceji se rozmáhaly, a tak z toho ten neřád čím dáleji okolo sebe žral: pročež každému to k uvážení podáváme, zdaliž také nám náleží při takové mezi křesťany trvající žalosti, kteráž se k jistému a velikému z toho následujícímu nebezpečnosti schyluje, daremně se skrze praty dívati, anebo k naší sbrani a k spomožení takové neřesti, skrze užitédné prostředky sáhnutí? Nebo poněvadž naše milá vlast a království právě na špičce a v hrdle tureckém leží, jenžto v kování svých rad, jako náké velikého moře vlnobití, nikdy pokoje nemají, ale i při nejmenší křesťanův roztřístosti a nesvornosti od pravého cumyslu rádi ustupují a obzvláštně při tomto času, kdežto v Asii a Persii dobří mají pokoj, a tak dobře vědí, že bez naší války v Evropě též žádného nebezpečnosti není: a tak jsme my, abychom jemu v příležitosti do hraničných zemí vpád učiniti a jim škoditi překážku učinili, to přetrhli, jako i tyto věci všudy v lepší bezpečnost, nežli posavad byly, postavili, na dvě věci po jednou pozor dáti umínili. Totižto předně, kterak bychom my sobě otomanského císaře přiseň a náchylnou vůli vedle pokoje a svornosti získali, za druhé abychom my taky o všem způsobu a intenci, jak byste s námi mínili, mohli vědomost míti. A poněvadž s všemohoucího Pána Boha pomocí a s radou Boží oboum nám se příležitost natrebila, a my jsme s Vašeho de dato 14. augusti psaní Vaší k nám náklonnosti vyzooměli, jako i také s Konstantinopole pod datum 17. téhož měsíce tureckého příměří, proti vůli naději naší, k dobrému křesťanstva všeho dosáhli a tudy dobrý základ jsme položili: tak my tehdy neohlídajíce se nic na dům Rakouský, římského papeže a jiných s ním držících velikou mocnost a důstojnost, a pozorujíce horlivost pro čest Boží Vaší nám dané víry, kteroužto jste nám skrze Marka našeho předněti dali (již jsme my také s náležitou uctivostí přijali) k tomu přinuceni jsme, bez dalšího odkladu ve jménu Božím vojsko naše na cestu vypraviti, a tím na vědomí dáti, pokudžby nám v uherské zemi (čehož se však nenadějeme) žádné překážky nestalo, že bychom měsíce září a moravské pomezí dostati se chtěli. Mesitím však Vám přátelsky a pilně výstrahu dáváme, abyste se s nepřitelem v nižádnou traktaci nedávali, ale sebe a k Vám přináležející celou mocí obraňovali, zdržovali a na naše přitažení očekávali s tímto ku Pánu Bohu silným doufáním, že, když my také našimi srdci, myslmi, radami a lidem se spolčíme, nepřítel skrze snadnější způsob, nežli posavad se stalo, může přemožen býti. Aby ale to všechno podle nás všechných srdečného vinše šťastně se vykonati mohlo, služi Všemohoucího v nebi srdečně a horlivě vzývati. Ostatně této tak vysoko patřící věci a jiných případností se dotýkajíce, tehdy Vám vedle v té příčině učiněného poručení, věrný a milý náš urozený Štěfan Hatvany, od něhožto Vy tohoto našeho psaní dosáhnete, dáleji a obšírněji v známost uvéstí nepomíne. Kteréhož my spolu se všemi našimi lidmi Vašim láskám, věrnosti a stálostí co nejpilněji poručena činíme, a s tím šťastného dokonání Vašeho předsevzetí a dobrého zdraví srdečně vinšujeme.“

Na toto psaní stavové čeští 12. dne září s odesláním své apologie odpověď dali, ani také nezaháleli, nýbrž řečenému

Gáborovi 6. dne září přátelské psaní učinili, v němžto za pomoc jeho prosili, jemu volení nového krále svého v známost uvedli a ty příčiny, pro které krále Ferdinanda za krále a pána svého znáti nechtěli, obšírně vyložili a vysvětlili.

Když jsou tehdy rebellové tito Betlema Gábora velikými sliby k tomu přivedli, že jest s pomocí Turkův (jichž on spolu s Tatary množství v ležení svém měl) do Uher vtrhl, kdežto někteří rebellští Uhři, jako Báthori Ondřej, Roth Ferenc, Török István, Nepete Peter, Zechi Georg, Ral Abraham a Busetri Benediks s ním se stihli, a okolo 60000 lidu jízdného a pěšího sebrali, tehdy jest turecký císař k Betlemově guardii 1000 janičarův s muškety, 100 ček-hašů a 1000 tureckých koňův přidal a vypravil. Také vezír budinský všechněm svým na hranicích bydlícím, aby se na hotovosti měli, poručil, tak aby do další ordinancí k Kaniži táhli a odtud do Štejrmarku vpadnouti mohli. S tímto boufem a s 18 velikými kusy do Uher (Betlem) přitáhl, kdež stavové a obyvatelové uherští ihned beze vší odpornosti k němu připadli. Kromě Humanay, přední v vrchních Uhřích bohatý pán katolický, lid verboval, s nímž se proti Betlemovi postavil; však jemu k odpirání slabý byl, tak že osobou svou do Polska ujeti musil. Mezitím Betlem Redaje a Seči do Košic s vojskem poslal, kteříž městu oznámili dali, pokudž jejich generála pana Docí (Rakouského domu věrného služebníka) ven nevydají, že ani dítěte v životě matky šanovati nechtějí. A tak když jsou tohoto poctivého pána dostali, šaty s něho svlékli, a jako vězně ho do sedmihradské země poslali, kdež jest v vězení mizerně život svůj dokonál; město pak 5. d. září Betlemovi povinnost učinilo.

Zatím katolickým zbraně pobrány, jesuitové a jiné osoby duchovní vyhnáni, a všichni klášterové a opatství spolu s pevnostmi Filek, Siget, Palanka a horní města opanována. Odtud se přes vodu dali před pevnost Neuhäusel, kterážto pevnost jim také skrze tam přítomné nevěrné korrespondenty skrze zrádu odevzdána. Odtudž také jako i z jiných míst duchovní vyhnali, katolickým všechněm na všech místech zbraně pobrali a nejvyššího Petra Roari ti zpronevěřilí obyvatelové chytili a nepříteli odevzdali, kterýž ho k Betlem Gáborovi do Košic poslal. Ondřejovi Redajovi, který s avant-guardou táhl, uherský palatín pan Forgáč psal a jeho napomínal, aby na tu věrnost, kterouž J. M. C. jakožto králi uherskému pánu svému povinnovat jest, pamatoval a na to se dobře rozmyslil, co z takové veliké rebellie jemu a celé vlasti zlého následovati může; i také na to pamatoval, že král hispanský jest vlastní strejc a švagr císařský, pán veliko-

mocný v hohatství i v lidu, že bude moci císaři proti všem jeho nepřátelům dostatečnou pomoc učiniti; též z říše od některých kurfiřtův, kteří s císařem věrně stáli, veliká pomoc bude moci přijíti, a tak Uhři své předsevzetí nebudou moci vyvésti. Načežto Redaj odpověděl: Ačkoli oni snadně srozuměti tomu mohou, že Jeho M. španihelský a francouzský král i jiní domu Rakouskému příchylní, co jim náleží, učiní: ale prvé, nežliby se to stalo aneb skutečně vykonalo, že netoliko v naději vařiti, ale i také jídla hotové míti budou. Naproti tomu také Redaj panu palatínovi připomenouti a jeho prositi dal, poněvadž on netoliko J. M. C. ale i také zemi celé velikou povinností zavázaný jest, tak tehdy aby na to myslil, kterakby té neřesti skrze nejlepší prostředky vstříc vešel; nebo že oni jednou šavli k boku připásali, ne aby zemi, jako se za času Bočka je skrze hejduky stalo, kazili, ale toliko staré své panské a náboženství svobody, v nichžto až dosavad velice uraženi byli, zdrželi. Podle toho Redaj vyslaným svým praporec ukázal, jenžto z červeného byl damašku, a v prostřed dvě osoby v celém kyrysů stáli, z nichžto každý korunu na šturmhoubě měl, a jeden druhému ruky podával, pod nimižto tyto slova stály: „Confoederatio et concordia“ a s těmito vyslanými zase ku panu palatínovi vyslal.

Mezi tím hrabě Buquoi do Hornu v dolejších Rakousích se odebral, kdežto evangelitští stavové svůj ajezd drželi, toho města dobyl a je osadil. Ale poznávaje to, že jeho nebude moci držeti, tedy tu guarnisi odtud vzal a s sebou k městu Retcu a potomně k Znojmu vedl a je dobrými i tvrdými slovy o jeho vzdání žádal. Kterž toho učiniti nechtěli, poněvadž jsou o nedaleko tu ležících dvanácti tisících Uhrův a Sedmihradčanův věděli. Pročež hrabě Buquoi s Dampírovým lidem se spojil a té ještě noci vytáhl, v kteréžto právě Čechové, Moravané a dolejší Rakušané k Uhrům a Sedmihradčanům se připojili. Čemuž když některé uherské compagnie pod Dampírem vyrozuměli, tehdy císařský lid opustili a k jiným Uhrům do vojska Betlemského připadli.

Když tedy Čechové již uherský, turecký a rebelský lid do dvaceti pěti tisíc silný dohromady svedli a o své věci s Redajem se poradili a na tom zavřeli, aby proti hraběti Buquoiovi a Dampírovi táhli a jemu skrze bitvu konec učinili: hrabě Dampír k vyšpehování nepřítelů poslal tři compagnie rejtharův, kteří téměř všichni od Uhrův postínáni jsou byli. Když sebe Buquoi mdlého k odpírání v otevřeném poli býti seznal, první svůj quartír opustil a jej při vídenském mostu u Dunaje zarazil, kteréhožto k spatření arcikníže Leopold z města vyjel. Uhři na císařskou retroguardu udeřili

a jich okolo 500 pobili, za čimž Čechové okolo ležících vrchův a lesův se zmocnili, a odevšad jim lidu a pomoci přibývalo, tak že s tím lidem, který Betlem Gábor přivedl, co Čechové z Moravy, z Slezska, z dolních i horních Rakous lidu tu přivedli, bylo všeho jízdného a pěšího lidu přes 60 tisíc, a císařská armáda byla toliko 18 tisíc silná. A arcikníže, když jest opět, zdaliby se bitva svésti měla anebo ne, s císařskými deputirovanými raddami radu držel, do ležení přes most k rozmlouvání s Buquoiem přijel. A když jsou J. M. arciknížecí, aby se zase do města obrátil, radili, on se tak zachoval, šarmiel o nešpoře se začal a až do půl noci střelením s obojí strany z děl a se škodou obojích trval. Potom druhého dne když nepřítel pro hustou mlhu císařských spátriti nemohli a v městečku Fischu přes Dunaj se přeplaviti chtěli, Buquoi několik regimentův, aby jim převoz přes řeku bránili, tam vypravil. Když tehdy mlha pominula, větší díl lidu císařského a celá avantgarda s střelbou již se přes most dostali, ale retroguarda, ačkoliv se při mostu do šancův položila, od množství nepřátelského lidu tak na ni dotíráno bylo, že se musila reterirovati. A přišlo k tomu i to neštěstí, že při regimentu nejvyššího pana Fuggera prach se zapálil, velikou škodu učinil a mnoho dobrých soldátův popálil, z nichžto mnozí na těle svém hořící šaty uhasiti chtějíce, do Dunaje běžíce ztopeni byli.

Pan hrabě Buquoi, pan hrabě Dampír, pan Rudolf z Tyffenbachu, pan Maximilián z Lichtenštejna (který potomně za kníže vyzdvižen byl, spolu s dvomasnými pány bratry), pan Ferdinand z Meggau, pan Otto Hendrich Fugger, pan Albrecht z Valdštejna (který potomně za kníže vyzdvižen a kníže z Fridlandu jmenován byl), pan Štauder a jiní tu přítomní císařští nejvyšší velmi udatně se chovali a nepřítel až do noci s jedním před mostem vyhozeným šancem zdrželi, kdežto generál hrabě Buquoi se všim lidem svým s několika sty vozův a s takovým pořádkem přes ten první dlouhý dunajský most se přepravil, že jsou mnozí zkušené soldáti pravili, že jsou té podobné tak mistrovské a užitečné retirady neviděli ani o ní neslyšeli. A když jest i ta guarnisí, která v šancích před mosty byla, taky přes též most přetáhla, tehdy jsou most shodili, a nepřátelské, chtějící na druhý den ráno na ty šance uderiti, v té jich naději, že se netoliko jich zmocní, ale že i ten most opánují, a dále k městu táhnouti moci budou, zmejlili. Spatřiliť, že lidu císařského v šancích víceji není a že již bezpečně přes most jest přepraven. Pán Bůh také přepustil, že tři dni pořád takové přehozné nečasý byly, sněhy, deště ustavičně

přehly, tak že lid pěl nepřátelský pro zimu a nečas nemohl v poli více zůstat, muškety od sebe odhazovali, a kde jen mohli se skrýti, utíkali. Pročež Betlem Gábor se všemi svými spolčenými odtáhl od města Vídně a táhl k Prešpurku, kdež uherský palatinus pan Forgáč s některým stem Uhrův císaři věrných se nacházel. Týž Gábor předměstí hned opanoval a vzkázal panu palatinovi, aby zámek a město jemu dobrovolně postoupil, sice že je mocí vezme a potomně žádného šanovati nebude. Pan palatinus držel o to raddu s panem Štefanem Palfi, nejvyšším v zámku a s předními pány uherskými, kteří se tu přítomní nacházeli.

Všichni jednomyslně, poněvadž nebylo možné, proti takovému velikému vojsku a tak veliké moci odolati, aby pro ušanování svých životův, kterými potomně budou moci ještě J. Msti C. věrně a platně sloužiti, a pro zachování toho lidu válečného, který se tu vynachází, se snesli, aby zámek a město vzdali. Což se také i stalo.

Když jest Gábor zámku i města dostal, tu nejprvnějši neděli v hlavním kostele nejprve kněžím katolickým mši svatou sloužiti a kázati nechal, a po nich svému kalvinskému a luterianskému predikantu na kazatelnici vstoupiti a vedle jich scestného učení kázati dal.

Po dokonalém kázání nahoru na zámek jel a tam se něco pozdržel, zatím do města se navrátil a slavný panket, při němž také pan palatin se nacházel, držel. Tu v Prešpurku čeští generálové hrabě z Turnu, hrabě z Hollochu, Leonhard z Felsu všelijaké praktiky s Gáborem uvažovali, kovali a zavírali, vše ke škodě J. M. C. Potom s svým lidem moravským, slezkým a Rakušany od Prešpurku táhli, a do Rakous, do Moravy a do Čech se navrátili. Gábor pak s svými Uhry a s svým vojskem tu v Prešpurku zůstali, kromě některý tisíc do vrchních Uher k Ragócy na pomoc poslal, poněvadž pan Humanay s 8000 Poláky do vrchních Uher vtrhl. Však jistili to lidé toho povědomí, že z té veliké armády nepřátelské, která od Vídně k Prešpurku přitáhla, více než polovici, to jest přes 30 tisíc lidu zahynulo, zemřelo a zutíkalo. Umřel také v Prešpurku mizerně pan Voldřich Chinský, který v Praze v kanceláři české ty dva J. M. C. mistodržící, pana Slavatu a pana z Martinic, pomáhal z okna vyhoditi.

U Prešpurku Gábor nechal své Uhry přes Dunaj na druhou stranu přeplaviti, kteří v těch rovinách mezi Vídní a Novým Městem štráfy činili a v těch městečkách a vesnicích převeliké škody a záhuby mordováním, loupeží a i pálením vzdělali, ačkoliv císařští ta města mezi Prešpurkem a Vídní

dobře vyplundrovali, aby nepřítel nemohl tu mnoho naléznouti a se zdržovati.

Císařský lid pěl v městě Vídní na předměstích byl quartirován a jízdný lid v Petršberku, Medlinku, v Gumpoldtskirchu v těch městečkách a vesnicích v tu stranu k vinnickým horám byli quartirováni.

Císař zdržel se některý týden v Gradcu, držíc tam sněm a vyřídíc, co tak za nejpotřebnějšího bylo. A vyrozuměvše, jaká veliká armáda lidu nepřátelského v Prešpurku jest a k Vídní štrafuje, ráčil za dobré uznati, sám osobně do Vídně se vypravit, nejprv z Štýrska do Rakous do Nového Města přijeti, kdež přijel nejvyšší pan Otto Heinrich Fugger, a J. M. C. oznámil, kterak Betlem Gábor s netoliko tisíci Uhrův na cestě, kudyby J. M. C. z Nového Města do Vídně jeti mti ráčil, zůstává a očekává, aby J. M. mohl tu jízdu překaziti aneb dokonale J. M. zajíti. Císař na to řekl, že jest se jednou v moc a vůli Boží oddal, že chce učiniti to, co uznávati ráčil, že J. M. C. povinnost s sebou přináší, ve jméno Boží vždy cestu svou do Vídně vzíti. Ráčil jeti z Nového Města na levou stranu a pan hrabě Buquoi s 1000 koňmi J. M. na půl cestě očekával a až do Vídně doprovodil, kdež J. M. C. ráčil šťastně přijeti a ráčil ještě té noci J. M. arciknížete Leopolda z Vídně vypravit do Pasova a dále do Říše k fedrunku a sollicitování těch pomoci, které J. M. přijíti měly. Jeho M. arcikníže s převelikým nebezpečenstvím života svého projel, musíce na několika místech skrze nepřátelský lid cestu vzíti; ale s pomocí Boží vždy šťastně se do Pasova dostal. Gábor, vida, že jeho převrácená naděje zmejlila, že císař do Vídně přijel, s svými Uhry v tu stranu přes Dunaj okolo Vídně štraf vzal a překážel, aby s té strany žádné profianty do Vídně přicházeti nemohly, tak že v Vídní nemalá drahota býti počala. Ale byvše v tu stranu okolo Vídně vše vyplundrováno a byvše již ukrutná zima, nemohl se dlouho tu zdržovati, musil toho obležení zanechati a s svým válečným lidem zase do Uher se obrátiti. Hrabě z Turnu, s svou armádou táhnouce od Prešpurku, zanechal upřímo k Moravě táhnouti a nenadále dal se na levo k Kremži, a jedné noci dal tiše k jedné bráně petard přiložiti, chtěje skrze touž bránu do města se dostat, a dostanouc to město, skrze to pas na Dunaji vzíti a město Vídeň tím lépeji oblehnouti. Ale nejvyšší a tehdaž v témž městě komendant, pan Maximilián z Lichtenštejna, spolu s nejvyšším panem Jindřichem Istrle tak udatně se obránili, že jest hrabě z Turnu s hanbou a se škodou několik set svých mužketýrův musil odtud odtáhnouti a do Moravy, odtud dále do Čech se obrátiti.

(Co dáleji následuje, není než, krom několika nepodstatných případův, panegyrické vypsání ctnosti a dějů Fard. II., které ze stanoviska dějpravného nehrubě mnoho do sebe má zajímavosti; pročež přetrhnuce další běh vypravování přistupujeme k vlastním „Pamětem Slavatovým.“)

II.

Informací neboližto pravdivá zpráva proti spisu Hendricha Matesa hraběte z Turnu, i spolu gruntovní refutaci téhož spisu jeho, na dvě knihy rozdělená.

Kniha první

(šest dílů v. sobě obsahujících).

Díl první.

Byvše já léta Páně 1636 v městě Řezně při sjezdu J. M. Královské a Jich Mstí kurfirštův sv. římské říše, dostal se do mých rukou jeden spis, kterýž Hendrich Mates hrabě z Turnu sepsal. Zdalíž jej vytisknouti dal aneb ještě dá, o tom vědomosti nemám, než o tom nepochybuji, že rozdílným osobám kopii téhož spisu svého komunicoval, tak jakž sám se v témž spisu chlubí, že jest o tom vyhození z okna J. M. C. Matyáše jakožto krále českého slavné paměti dvouch nařízených místodržících, za jakou příčinou jest se stalo, a co jest potomně dále z toho následovalo, mnohé krále, kurfiršty, knížata a potentáty, pravdivě zpravil, kteří, vedle zprávy jeho, že jsou to uznávali, že jest se dobře stalo a jemu hraběti z Turnu že se žádná vina nějakého zlého přečinění jeho dávati nemáže.

Není v tom žádného divu; neb kdo ten jeho spis četl aneb čísti bude a sic o českých věcech dobré vědomosti a žádnou jinou zprávu proti tomu nemá a mítí nebude, tehdy snadno by k takové zprávě více, nežli by náleželo, víru přikládati mohl. Pročež jsouce mně věci království českého se dotýkající před jinými dobře povědomé, a majíc jistou pravdivou a gruntovní vědomost toho všeho, co jest se při vyho-

zení z okna svrchu psaných dvou osob na hradě pražském v kanceláři české aběhlo, také co před tím předcházelo, i co jest po tom dále z toho následovalo: vidělo mi se toho mlčením nepomíjeti, nýbrž s pravdou a dobrým gruntem patrně to ukázati, to vše, jak samo v sobě jest, všemu světu před oči stavěti chtěje. Odkudž se patrně znáti moci bude, kterak v takovém roztroušeném spisu nejisté věci se přednášejí, tak aby pravdu milující čtenář z alého omylu vyveden byl a pravdě místo dal.

A aby ihned z počátku jeden každý, kdož to čísti bude, věděti mohl, kteříž jsou ti dvě král. místodržící, jenž z okna vyhozeni byli, vidělo mně se ihned tuto z počátku jména a titule jich, jak se jim nyní psává, doložiti.

Totíž prvnímu: Vysoce urozenému hraběti a pánu, panu Vilémovi sv. římské říše hraběti Slavatovi, vládaři domu hradeckého, z Chlumu a z Košmberka, pánu na Hradci Jindřichovém, Stráži, Telči, Žerovnici a Mělnice, nejvyšš. dědičnému šenku království českého, J. M. římského císaře skutečné tajné raddě, komorníku a nejvyšš. kanclíři v království českém.

Druhému: Vysoce urozenému hraběti a pánu, panu Jaroslavovi Bořitovi sv. římské říše hraběti z Martinie, vládaři domu smečanského, pánu na Smečně, Hogsendorfu, Zelené hoře, Planici a Slaném, J. M. římského císaře tajné raddě, komorníku a nejvyšš. hofmistru v království českém. *)

Takového H. M. hraběte z Turnu spisu tento jest nápis:

„Abgenötigte doch rechtmässige vndt warhaffte Verantwortung vndt Ableinung der Calumnien und Injurien, damit ich hernach benenter in der aussgangenen Deduction, welche ein Justification sein soll der Execution, so mit dem Fürsten von Waldstein vorgangen, Ehren rühriger Weiss bin angegriffen worden. Männiglichen, sonderlich dem vnpassionirten warheitliebenden Leser zuer

*) V nepřítomnosti Jich Mti římských císařů jakožto králův českých jak při vyhození z okna J. Mti cis. Matiaše tak při slavné paměti Ferdinanda II., tak i při nynějším J. Mti císařské králi a pánu nás všech nejmilostivějším hrabě Martinie předním místodržícím v témh království býval, hrabě Slavata pak pro ouřad nejvyšš. kanclířství, byvše J. M. C. Ferdinanda II. slavné paměti, tak i nynějším J. M. C. skutečná tajná radda, při vlastní osobě J. M. císařské jemu sůstávati náleželo,

Nachricht vndt Information, dem Calumnianten aber zur Scham vndt Confusion an Tag gegeben.“

To jest: *Přinucená ale spravedlivá a pravdivá odpověď a odvedení z sebe kalymání a křivdy, kterýmžto já nžepsaný v dedukci vyšel, kterážto ospravedlněním býti má té executi, s knížetem z Waldšteina stále, hanlivě a zloověstně stížen a na poctivosti zlehčen jsem. Jednomu každému, zvláště pravdu milujícímu čtenáři pro zprávu a informování, pomluvači pak k zahanbení na světlo vydán.*

I ačkoliv tomu tak jest, že to německé přísloví: Unrecht thut wehe, křivda bolí, jest pravdivé, a že tomu, kterýž nevinu svou zastává, nemůže se za zlé mti: avšak ten, který nevinu svou zastávati chce, tím jist býti musí, že tak opravdově a skutečně nevinným jest, že se jemu vedle práva, spravedlivosti a pravdy nemůže vina dávat. Musí také vedle nevinu své tak postupovati, aby svým zastáváním pravdu přednášel a přitom žádnému jinému křivdy nečinil; sice našlo-li by se kdy jinače, tehdy ten každý zle obtoží, nýbrž jeho zlí oučinkové tudy se jenom více vyjeví.

Zdaliž pak jeho, hraběte z Turnu, tak vysoce chválená defensi sama v sobě spravedlivá a pravdivá jest, jakž na titulu se to dokládá, z další této pravdivé informací od jednoho každého čtenáře vyrozuměno býti může. Přistoupím nyní k citování textu téhož spisu, a aby laskavému čtenáři soud v té věci snadnější byl, tehdy vedle samého textu jeho, hraběte z Turnu, postupovati chťi budu, a tím pořádkem, jakým jest sepsán, také tato zpráva a odpověď dávat i před oči stavěti se bude.

I.

Tento tehdy začátek téhož spisu gest: Es ist, vnpassionirter lieber Leser, ein Tractat aussgangen, welches ein Justification sein soll der mit dem Fürsten von Waldstein fürangegangenen Execution, darinnen der Author sich besorget oder schämet seinen Nahmen zue setzen, begehret sich aber mit der Kay. Maytt. höchst ansehnlichen Nahmen zu schützen vndt zu befreyn. Weillen aber solches kein Vernunftiger glauben kan, so wirdt solch vbel gegründtes aussschreiben vor keine Bewilligung oder Geheiss, sondern bloss für ein Schmach-karten gehalten, vndt were vnwürdig darauff zu antworten.

To jest: *Upřímný milý čtenáři, vyšel na světlo jeden traktát, kterýž ospravedlněním býti má na knížeti z Waldšteina vykonané executi, v kterémžto autor buď že se obdád anebo stydí jméno své položit, usiluje se však Mti. Císařské vysoce slavným jménem zastírat i osvobozovati; ale poněvadž tomu žádný rozumný místa dāti nemůže, tehdy takové negruntovné rozepsání za žádné dovolení nebo*

poručení, než slušně za paškvil neboližto spis utrhačný se drží, a nebylo by hodnou věcí na ně odpovídati.

Nápis toho manifesti, kterýžto on hrabě z Turnu za paškvil počítati chce, jest tento:

Aussfürlicher vndt gründtlicher Bericht der vergewesten friedtländischen vndt seiner Adhaerenten abscheülichen Prodition, was es darmit für eine eigentliche Beschaffenheit gehabt, undt was für bosshafftige Anschläge allbereith gemacht werden. Alles auss denen einkommenden glaubwürtdigen Relationibus, Originalschreiben vndt anderen brieflichen Vrkundten, wie auch der diesfalss verhaften gethanen güttlich Aussagen, auss sonderbahren der Röm. Kays. Maytt. allernädigsten Befelch.

To jest: Gruntovná a obštrná zpráva té ohavné friedlandské a jeho se přidržejících zrady, na čem ona vlastně záležela a jak zlostné praktiky již se tehdáž tropily. Všecko sebráno z hodnověrných relací, originálních psaní a jiných psaných svědectví, jako i proto dobrobolné činěných vyznání z obzvláštního J. Mti. Cís. milostivého poručení.

Z tohoto nápisu poznává se, že to vše, co v něm napsáno jest, není věc vymyšlená, aniž také od toho, který jest sepsal, prostě složeno, než že z originálních psaní a spisův a z pravdivých relací vzato, i z obzvláštního poručení J. Mti. císaře vůbec vytištěno a vydáno jest. Pročež ten autor nebyl povinen jméno své doložiti, ani také povinen není ten spis svůj zastávati. Leč by vedle milostivého poručení J. Mti. C. jemu to poručeno bylo, tehdy teprva byl by povinen tak poddaně a poslušně v tom se zachovati. A tak neslušně a injurióse Hendr. M. hrabě z Turnu v nápisu toho svého spisu jej calumniantem jmenuje a nazývá, an ten spis, z poručení J. M. C. vůbec vytištěný, nemůže od žádného pravdu milujícího čtenáře za schmach-chartl držán býti, než jsouce z dostatečných průvodův sepsán, slušně jemu tím víceji se věřiti mohlo a místo dáti má.

II.

Nachdem es aber mir, Heinrich Mathes Graff von Thurn, zu lesen fürgebracht, vndt ich befunden, dass dieser Calumniant auch mich darinnen angegriffen, vndt erstlich so Ehr vergessener Weisse einen Haupt-Rebellen genandt, darnach mich beschuldiget der Correspondentz vndt Donationen, so ich mit dem Fürsten von Waldstein als damahls Generalissimo solle gehalten, vndt eingenommen haben: alas haben mich vmumbgängliche Vrsachen bewögt mich darinnen zue verthädigen, sonderlich dass alte Sprichworth Qui tacet consentire videtur.

Darnach auch da ich durch Gottes Gnadt ein hohes Alter erreicht mein Datum leicht machen kan, dass mein leben ein kurtzes Ziel, vndt ich davon muss, vndt dan zu besorgen, dass nach meinem Abschiedt aus dieser mühesamben Welt sich aus Forcht niemandt herfür werde brechen, so wohl zu antworten alss ich, dem es selber angehet vndt die beste Wissenschaft hat, thue es auch mit solchen Grundt vndt der Warheit, alss ich mir es getrowe für dem Gericht Gottes vndt der ehrbaren Welt zue verthädigen.

To jest: *Když pak to mně, Hendřichovi Matesovi hraběti z Turnu, k přečtení předneseno bylo, a já to shledal, že ten jistý calumniant neb pomluvač mne také v tom spisu dotýká, a předně tak lehkomyslně mne rebellem nazývá, potom obviňuje mne z té correspondenci a srozumění, kteráž bych já s knížetem z Waldšteina, jakožto tehdáž generalissimo, míti a přijímati měl: pročť z nevyhnutelných potřeb donucen jsem sebe tu zastávati, ohlédaje se na ono staré přísloví: Qui tacet, consentire videtur — kdo mlčí, zdá se, že svoluje. K tomu také dosáhnouce za milosti Boží již věku starého, snadně souditi mohu, že mého života krátký cíl a já odsud musím, a tak jest se obávati, že se po vykročení mém z tohoto bídného světa žádný pro strach nevydá, kterýby tak dobře na to odpovídal jako já, kteréhož se samého dotýče, a o tom nejlepší vědomost má. Činím také to s takovým gruntem a pravdou, jakž sobě před trůnem Božím a vším světem troufám zastávati.*

Jest pravdivé to latinské dictum: Noscere se ipsum est maxima virtus — znáti sebe samého jest největší ctnost. Kdyby hrabě z Turnu sám sebe lépeji poznal, zanechal by takového chlubného spisování a tak nespravedlivého sebe zastávání, a zvláště v tak přetěžkém a přísného trestání hodném proti vrchnosti nás všech nejmilostivější zavinění a prohřešení svém, s tím ještě tak směle nestoudným doložením a uvolením svým, že to před posledním soudem Božím ohce zastávati, co tu sepsal, že to pouhá pravda jest. Když pravdu milující čtenář proti tomu spisu informací mou bedlivě přečte, tehdy bude moci zdravě rozsudek svůj učiniti, jak týž z Turnu při posledním soudu Božím obstáti a z toho se s pravdou vyvésti moci bude, že jest hauptrebell nebyl a s Fridlanderem v jeho prociaci correspondenci neměl a jí se oučastna nečinil.

III.

Vors dritte kan ich über dass Hertz nit bringen, dess in Gott ruhenden Graff Wilhelm Chinsky, so viel mir wissendt, auss Christlichem Herten wegen der heyligen Warheit zue gedenccken, dass übrige aber alles lass ich in seinem Werth vndt Vnwerth bleiben, dem Vrthel Gottes heimbstellendt.

To jest: Za třetí nemohu také toho na srdce vzít, abych v Pánu Bohu odpočívajícího hraběte Viléma Chinského, co mně povědomo jest, z křesťanské lásky a pro svatou pravdu připomenouti neměl; ostatek vše na své vdze neb hodnosti zanechávám a soudu Božímu poroučím.

Nepřestal z Turnu v tom sepsání netoliko sám sebe, ale také jiného, totiž Viléma Chinského vymlouvat. Věak aspoň v tom mírnost zachoval, že dokládá: „so viel mir wissend — jak mnoho mně vědomo jest.“ Ale poněvadž toho, v čem se témuž Chinskému v tom z milostivého poručení J. M. C. vyhlášen manifestu vina dává, on z Turnu povědom nebyl: mohl také toho zastávání zanechat.

IV.

Wan auch die Heiden gewust, dass auff dieser Welt nechst einem gueten Gewissen nichts thewerers nach bessers als ein redlicher Nahm im Leben, vndt rhümbliches Gedächtnus in Todt, dahero auch ihr eüsseriste Kräfte auch Tugendt vndt heroische Thaten angewendeten: so viel es ja uns zu unser Zeit eben so wohl, wo nit viel mehr gebühren.

To jest: Poněvadž i sami pohané o tom věděli, že na tomto světě podle dobrého svědomí nic dražšího a lepšího nad dobrou pověst v životě a po smrti nad chvalitebnou pamět není: pročť jsou také svou největší možnost, ctnost a heroické činy na to vynakládali, což nám za našich časův, jestli ne víceji, tehdy aspoň podobně činiti přísluší.

Jest věc jistě před Bohem i vším světem hrubě chvalitebná, dobře a ctnostně živu býti, a to sv. Pavla apoštola z vnuknutí Ducha svatého vydané praeceptum neboližto příkazani: „Obedite praepositis vestris — buďte poslušni vrchností vašich“ věrně a stále zachovávat. A který to činí, může svobodně s dobrým svědomím oustně i písebně dobré jméno své zastávat. Než ten, který proti tomu sv. Pavla příkazani těžce prohřeší, tehdy musí to snášeti, že ti i veškeren svět jeho za rebella drží a jmenuje.

V.

Lasset sich dennach so nit verschmertzen, oder so leichtlich dahingehen (als wie es wohl mancher vermeinen möchte) dass mich der vnversehambte Calumniant einen Haupt-Rebellen nennen thuet.

To jest: Odkudž necht se to tak oželeťi nebo tak lehce vzdáti, tak jako by se někdo domnívati mohl, že mne ten nestydatý calumniant za arcirebella jmenuje.

Jest již nahoře doloženo, že ten spis aneb manifest strany prodičí nebolížno zrady knížete Fridlandského a jeho se přidržejících nebyl publikován od některé osoby partikulární, ale z obzvláštního J. M. C. poručení. A zdalíž J. M. C. neráčil slušnou příčinu míti, pro jeho přetěžké a zrádné přečinění proti J. M. C. jej za předního a hlavního rebella jmenovati dáti, to každý věrný křesťan i každý Boha a vrchnost svou milující člověk spravedlivě rozsouditi může.

VI.

Ich weiss wohl, dass viel sein werden, die es vnnöthig werden achten vndt auff dass gehen, weillen eine solche unwidersprechliche Deduction Schrift undt Apologia in Böhmen aussgangen, es wehren ich undt andere wohl darinnen abgewaschen, vndt köndten in Ewigkeit kheines solchen Nahmens Rebellen bezüchtigt werden; also wass ich in diesem nottringendt thue, ein vberschlues sey: denen aber gebe ich freuntlich zu verstehen, dass ich bey Königen, Churfürsten, vndt hohen Heussern gewesen, denen unser Deduction Schrift vndt Apologia, ob deren gleich viel hundert aussgeschickt, niemahlen vorgetragen, auch weillen man umb den Schaden Josepfs sich nit bekömmert, niemahls gelesen, noch gründtlichen Bericht eingenomben, also dass durch genädige Gehör, so mir gegeben, ich ein solche Information vndt gründtlichen Bericht beygebracht, dass es passierlich vndt vnwidersprechlich war, welches ich auch hierbey zue setzen keinem Abscheu Trage.

To jest: Dobře o tom vím, že mnozí se vynajdou, kteří za nepotřebnou věc soudí a k tomu směřovati budou, poněvadž takové nepřemohené dedukci a apologia v Čechách vyšly, že já a jiní v nich dobře obmyti jsou, a že na věky žádná taková jména rebelů jim vytejkána býti nemohou. Také že co já tuto donuceně činím, jenom všecko nepotřebné jest. Jimžto však já přátelsky na rozum dávám, že jsem při králích, kurfiřtích a slavných domích byl, jimž taková naše dedukci a apologia, ačkoliv jich několika set rozposláno jest, nikdá přednesena nebyla, také poněvadž se žádný o škodu Josefa nestaral, nikda nečetla, ani jakou gruntovní zprávu vzala, tak že skrze milostivé vyslyšení, kteréžto mně uděleno bylo, takové informace a gruntovní správy jsem přivedl, že tomu za pravé dáno a odporovati se nemohlo. Což i také tuto neostýchám se doložiti.

Předně může to býti, že ten, který rozdílné apologie v království českém vyšle a od těch, kteří nimi své hanebné rebelácké zavinění a prohřešení přikrývati a zastávatí chtěli, netrefně sepsané a daremně k vytištění vůbec vydané četl a na ně žádné odpovědi dané neviděl a nečetl, tehdy nemohl jest

se domnívati, jakoby se tehdejší obyvatelé v království českém tak hrubě byli neprohřešili a jako by jim k tomu, co jsou tu tak furiose před sebe vzali, veliká příčina dána byla. A poněvadž on hrabě z Turnu sám se v tom svém spisu přiznává, že jest on ty apologie zastával i při slavných královských a vysokých kurfiřtských domích takovou informaci za gruntovní zprávu donášel a dával, tak že to, prej, bez všelijakého odporování pasirováno bylo: tehdy ti, kteří to slyšeli a jiné lepší a gruntovnější zprávy neměli, snadno tomu uvěřili. Ale velmi dobře se stalo, že jest Hendrich M. z Turnu tu informaci, kterou oustně dával, již také v spis uvedl, tak že se může o tom věděti a proti té omylné informaci jiná pravdivá dáti. Každý pravdu milující čtenář, když obě dvě informaci čísti bude, tehdy bude moči zřetelně a makavě poznati, ku které z nich má se víra přiložiti.

VII.

Vast an allen orten der Weldt hat mans sehr übel aufgenommen, vndt uns Böhmen in die höchste Verhassung gebracht, wan man bloss dahin gesehen, dass Ihr Kay. Maytt. Stadthalter undt Landtofficirer sein auss dem Fenster geworfen worden, welches mir zum öfftern vorgehalten.

To jest: *Téměř ve všech světa stranách velice to zle vykládáno bylo, a nás Čechy nanejvýše ošklivilo, když se jen toliko na to hledělo, že Jeho M. Cís. místodržící a nejvyšší ouředníci z okna vyhození byli. Čímž mně za často vytýkáno bývalo.*

Na tomto místě slušně něco obšírněji vypisovati sluší, jak se to vyhození z okna dalo, co se při tom zběhlo, a kterak Pán Bůh všemohoucí ty dva hrabata předivným způsobem při i po vyhození z okna ochránil a zachoval. Předně není divu, že v svaté římské říši, ve všech královstvích a zemích, v celém křesťanstvu, tak mezi Turky a Tatary, i do kterýchkoli míst se to doneslo a k vědomosti přišlo, za zlé to ujali a za neslušné i pokuty hodné býti soudili a vykládali, že osoby českého národu z vyšších dvouh stavův, panského a rytířského, tak hanebného za paměti lidské neslýchaného a v žádných kronikách světa tohoto se nenacházejícího skutku se dopustili a dva Jeho M. Cís. jakožto krále českého, vrchnosti své nejmilostivější, pány místodržící a nejvyšší úředníky zemské království českého z okna ukrutně do hlubokého příkopu vyhoditi se opovážili, což jsou v tom vysoce vejsadním místě, které odedávna bylo a ještě dosavád přední Tribunal Justitiae, slove královská kancelář česká, jest, tím hanebným způsobem učinili po svém obšírném a hrubě prudkém (beze vši uctivo-

sti a šetrností) všem tu přítomným jeho Mil. Cis. jakožto krále českého pánům mistodržcím domlouvání a při tom svrchu psaných dvou hrabat zlobivém dotýkání, anobrž přespříliš vše-
tečným, bezprávním a nespravedlivým pro stálou věrnost je-
jich na smrt odsuzování, ačkoliv jsou oba hrabata zase jim
na to se vši střídmostí své náležitě odpovědi dávali a to vše,
co se koliv zlého jim nevinným od nich tak jízlivě přičítalo,
z sebe podstatně a s gruntem pravdy odvozovali i také proti
tomu jich nepořádnému a právě barbarskému (at nepíši vztek-
lému) processu dostatečně protestovali. Však v tom ukrut-
ném zazlení svém na žádný řád a právo nic dbáti, aniž pravdě
a spravedlnosti žádného místa dáti nechťeli, s hroznou furí
některé osoby z vyšších stavův sami se do nadepsaných dvou
hrabat nestoudně dali a na ně outok násilný učinili. Nejprvé
na hraběte z Martinic čtyry osoby z stavu panského a jedna
z rytířského, totiž Vilém starší z Lobkovic, Albrecht ze Smi-
řic, Voldřich z Vchynic, Jan Litvín z Řičan a Pavel Kaplř, J
mocí sáhly a popadše jej za obě ruce tuze drželi. Ačkoliv
se oba hrabata nadáli, že je z kanceláře ven ze dveří snad do
nějakého arrestu povedou, ale oni křičíce: „Nyní se k těmto
náboženství našeho nepřátelům opravdově zachováme,“ vedli
jsou předce hraběte z Martinic přímo k oknu již otevřenému.
Z čehož on snadno znamená způsob blízké smrti své, hlasitě
jest zvolal: „I poněvadž tu pro Boha, víru jeho svatou kato-
lickou a jeho Mil. Cis., vrchnost mou nejmilostivější, umříti
mám, tedy rád všecko trpělivě snéstí a podstoupiti chci; jen
za propůjčení mně brzy zpovědníka mého, tak abych se mu
nejprvé z hříchův mých vyznati mohl, pro milosrdenství Boží
velice žádám.“ Ale mnozí přítomní obyvatelé zvláště z vyš-
ších stavův, nechtěvše žádosti jeho povoliti, zase mu to za
odpověď dali: „Ale právě hned tobě sem ještě ty želmovské je-
zuvity přivedeme!“ Nad čímž hrabě z Martinic, že zpovědníka
nikoliv obdržeti nemohl, velmi se zarmoutivše, nepominul jest
ihned sobě sám v srdci svém attritionem et contritionem for-
mírovati a hříchů svých srdečně želeje, takto se modliti: „Jesu
fili Dei vivi, miserere mei, Mater Dei memento mei, Ježíši
synu Boha živého smiluj se nade mnou, matko Boží pamatuj
na mne!“ V tom pak veš dotčené osoby hrabě z Martinic od
země pozdvihly a jej v černém kanafácovém tupltykytou pod-
křtem pláští i s rapírem a tulichem, však bez klobouku (kte-
rýžto s pěknou zlatou, drahým kamením vše diamanty ozdo-
benou šňůrou někdo jemu z ruky mocně vytrhl) po hlavě
z okna ven do hlubiny zámeckého příkopu hanebně jsou vy-
hodili. Když on tak dolů letíce ustavičně vždycky nejsvětější
jména Jesus Maria po několikráte pořád jedno za druhým

silně vzýval, tak lehce jest na zem upadl, rovně jakoby se posadil, tak že mu, z obzvláštní Pána Boha našeho, skrze nej-
světější blahoslavené Panny Marie přimluvu šťastně obdržené
milostivé ochrany, ten přehrozný pád na zdraví jeho, vzlá-
ště tak hrubě těžkého těla, skoro nic neuškodil. Jakož pak
od některých dobrých a hodnověrných pobožných lidí to za
jisté praveno a vyznáno bylo, že jsou právě tehdaž, jdouce
z starého města pražského přes veliký most s procesí zpát-
kem zase do kostela, slove matky Boží pod řetězem, v men-
ším městě pražském, při tom ponejprvé z okna kancelářského
vyhozeném pánu v povětří se vznášející nejblahoslavenější
Pannu Marii rodičku Boží, která jest ona, jakožto jeho nej-
přednější patrona, jej v tom pádu na svém roztaženém a pod-
loženém plášti v povětří zdržovati i na zem tím lehceji ne
tak padnouti jako sednouti nechati, a tak od jisté právě tu
přítomné smrti vysvobodíce při živobytí a dobrém zdraví do-
brotivě zachovati ráčila, dobře viděli. Což ačkoliv sice on
sám hrabě z Martinic tak dokonale neviděl, však v tom se do-
bře pamatuje, že ihned, jakž jen z okna vystrčený do povětří
se dostal, právě v tom častém svatých jmen Jesus Maria hla-
sitě vzývání, když jest ku Pánu Bohu silnou nadějí měl, že
tu již dávno sobě vinšovanou mučednickou korunu zajisté
dosáhne, přišlo mu před oči, jakoby se to nejpěknější nebe
otevřelo a jej do sebe mezi svaté vyvolené k věčné radosti
přijíti chtělo. Jakož pak i z těch, kteří jsou téhož hrabě z Mar-
tinic z okna vyhazovali, jedna osoba z stavu panského (totiž
pan Voldřich ze Vchynic) slyšíce, jak jest se on horlivě pod
milosrdnou ochranu blahoslavené Panny Marie poroučel, tyto
rouhavé slova promluvil: „Uhlídáme, zdaliž mu co jeho Marie
spomůže“; a když sám patrně z okna spatřil, že též hrabě
z Martinic živ a zdrav dole na zemi seděl, tehdy takto propo-
věděl: „Přísahám Pánu Bohu, že jest mu jeho Marie spomo-
hla.“ A ačkoliv v kronice české se nachází, že někdy chasa
obecní, zbouřivše se v městech pražských, víceji než jednou
měšťany radní osoby z rathouzu z oken na plac a rynek vy-
házeli a tam je rozličnými svými zbraněmi usmrtili a zamordo-
vali: však i to jak od nejmilostivější vrchnosti jich, tak i sice
od žádného řád, právo a spravedlivost i počestnost milujícího
nikdá jim schváleno nebylo, nýbrž pokaždé původové těch ha-
nebných skutkův a vůdcové ukrutných mordérův vedle práva
a spravedlivosti náležitě trestáni bývali. Ale aby osoby z sta-
vův království českého, obzvláště pak z stavu panského a
rytířského, takových vražedlných skutkův nad osobami z stavu
panského a rytířského, Jeho Mil. Cís. královskými místodrží-
cími a nejvyššími úředníky zemskými téhož království čes-

kého, i k tomu vlastními svými krevnými přátely, bratry, strejci a ujci tak vztekale se dopustiti měli, toho se žádný podobný příklad nenachází, a tak slušně ti Čechové, kteříž se toho dopustili, při všech jiných národích v zlou pověst jsou vešli, a skrze ně i jiní nevinní Čechové té zlé pověsti u mnohých nevinně oúčastni býti musí. A není divu, že jemu, hraběti z Turnu, jakožto přednímu vůdci takové hanebnosti to zlé prohrěšení jeho vyčítali a před oči kladli. Ta pak ohavná ukrutnost těch nekatolických obyvatelův z vyšších dvouh stavův království českého tak hrubě se rozmohla, že jsou oni jináče nechtěli, než právě dotčeného zlého příkladu tehdejší bouřlivé chasy pražské zouplna ve všem následovati. Neb jak oni na tom nepřestali, že jsou některé osoby radní z oken rathouzu na plac vyházeli, ale i vně dole na zemi ještě předce všelijakými zbraněmi svými až k smrti dobili: tak též tito, vida, že hrabě z Martinic při tom těžkém pádu na svém zdraví žádné škody nevzal, nicméně nepřáli mu dalšího života, nýbrž předce ho docela usmrtiti usilovali a na něj ukrutně z ručnic stříleli.

Hrabě Slavata pak vidouce, jak se s hrabětem z Martinic, věrným přítelem a milým tovaryšem jeho, zacházelo, a z toho snadno se domejšleje, že ho tolik potká, nic jiného k tomu neřikal, než toliko spjavše ruce vzhůru pro Pána Boha a jeho svaté milordenství žádal za dovolení sobě toho, aby se prvé z hříchův svých knězi zpovídati mohl; potom, jakoukoliv smrt jemu učiniti chtějí, že jí mile snéstí chce. Ale mnozí z nich křičeli: „Nechceme my nyní ty šelmovské jezuity sem uvéstí, dosti jai se jim prvé zpovídal.“ A tak ty osoby, které jsou prvé hrabě z Martinic vyhodili, jimžto Hendrich Mates z Turnu, stoje za hrabětem Slavatou, tyto německé slova promluvil: „Edle Herrn, da habt ihr den andern!“ (vzácní páni, tuto máte druhého). Potom jsou též hrabě Slavatu popadli a jej od země vyzdvihše s pláštěm a rapírem také z téhož okna po hlavě do příkopu vyhodili. Kterýž při vyzdvížení v okně, znamená se sv. křížem, v prsy své se udeřil a skroušeně řekl: „Deus propitius esto mihi peccatori, Bože buď milostiv mně hříšnému!“ A když se pravou rukou zachytil a drobet téhož okna držel, tu jest od jednoho z nich hruškou neboli knopfem od tuliohu v články prstův svých nemálo stlučen a tak nelitostivě předce dolů vyhozen byl. Klobouk jeho, na němž pěkný šmuk s zlatými růžemi- diamanty obsazenými byl, v kanceláři zůstal, řetěz pak jeho zlatý, i při něm také pěkný zlatý křížek černým šmelcem ozdobený z hrdla jeho při témž z okna vyhození strhli a tak roztržený v rukou svých zachovali. Týž pak hrabě Slavata, když tak z okna vyhozený již dolů letěl, právě v tom pádu hrubě o jednu kamennou římsu dolejšího

okna hlavou zavadivše, sobě jest škodlivě tuž hlavu svou až do kosti hluboko prorazil, a tak na zem levým bokem, hlavou pak a tváří svou na kámen těžce padše, hned od toho místa beze všeho se zastavení předce dále až do hlubiny příkopu mizerně se dolů koulel. Kterážto výše potom naschválně změřena byvše, našlo se, že od okna rovně až dolů na zem měříc přes dvacet osm loket, a od toho místa prvního padnutí předce až do hlubiny téhož příkopu, kde jest se týž hrabě Slavata koulel a tam polomrtvý ležel, ještě přes třiceti dva lokte, vše pražských, vynáší. Z té rány na hlavě hraběte Slavaty krev do úst mu tekla, tak že počínal hrubě chroptěti a se dusiti. Pan hrabě z Martinic, sedě na tom místě, kde padl, a slyše to těžké hraběte Slavaty chroptění, milosrdnou láskou hnut jsa, resolviroval se jemu jakž pak koliv ku pomoci přispěti a třebas tu jak v Boží, tak i v bližního svého službě a lásce spasi-
telně život svůj dokonati. Však obávaje se, kdyby vstal a dolů šel, žeby lidé z oken odevšad hledící jej spatříce tím více ještě po jeho životu dychtěli a na něj stříleli: protož naschválně se mnohem mdlejší býti, nežli jest byl, stavěl a jakoby již právě k smrti pracoval, se vši mocí jest sebou od země vyhodil a tak se od toho příkopu i s pláštěm, rapírem a tulichem dolů svalil a velmi těžce až k hraběti Slavatovi koulel. Tu se potom rukami silně na zemi zadrževše, u něho zastavil. Kterýmžto prudkým se vyhozením a tak daleko dolů koulením od rapíru a tulichu hrubě se potloukše, na levém boku sobě jest velikou modřinu krví podešlou s nemalou bolestí spůsobil. Však jakkoliv týž hrabě z Martinic, nedávše sobě v té milosrdné lásce ničemuž překážeti, beze všeho strachu se jest vedle dotčeného hraběte Slavaty, jakožto starodávního pana ujce, švagra, kmotra a bratra svého vždycky důvěrně a velice milého, obzvláště pak toho mučedlnictví věrného tovaryše, na zem posadil a hned jemu hlavu v plášti jeho hrubě zavínutou pěkně rozvinouce ven vyndal. Kterážto po levé straně již otekla a v tváři i na oku (kteráž ani otevřítí nemohl) hrubě modrá a krví podběhlá, svrchu pak na lebce až do kosti hluboko proražena byla.

Což uhlídaje hrabě z Martinic ne bez velikého utrpení a politování, vyňavše z kapsy své facalit, ním jest pánu tu krev, která z té rány hlavy jeho až do úst prudce tekla a pána dusila, pilně všudy otíral, a měvše u sebe na téměř facalitu svým stříbrnou malou apatičku s rozličnými silnými balsámy neboližto mastmi přivázanou, z ní jest hbitě šlakový balsám vyndal a ním pána již v mdlobách ležícího pod nosem i na židovinách mazal, a tak s pomocí Pána Boha zase vzkřísil a od blízkého zadušení šťastně vysvobodil, i také mile napome-

nul, aby pán to těžké soužení trpělivě snášel, a modlilce se s ním Pánu Bohu duši svou poroučel. Což jest hned učinil a tu předešlou svou modlitbu, kterou jest prvé hned při vyhození z okna říkal, zase pobožně opakoval, totiž: „Deus propitius esto mihi peccatori“, aplicirujíc těch pět slov ku pěti ranám Krista Pána. Mezitím jsou někteří lidé, větším dílem panští služebníci a čeledínové (mezi nimižto také lesní myslivci a hejduci byli) z velkého paláce okolo na valy nad tím příkopem, v němž ti dva ubozí páni jeden seděl a druhý mizerně ležel, rychle s chvátáním běželi, a jakž ti z hůry a z oken paláce hledící páni tuze volali a křičeli: „Střílejte na jejich kůži a zabíte je do konce!“ tak ihned několik ran pořád z rozdílných ručnic z obojí strany, jak z oken paláce tak z těch naproti valům, dolů na ty oba pány se stalo, z nichž dvě na hrabě z Martinic přišly, jedna blízko hlavy po levé straně skrze obojek na způsob okruží sbíraný, a druhá nad levým ramenem skrze kanavácový plášť a právě pod ním skrze piccatilie při černé aksamitové sukničce naskrze prošly, a v tom každém kusu, jak v obojku tak i v plášti a v sukničce, po dvouch dosti velikých dírách učinily. Však dále skrz kabát karmazínový dokonce nepřišly a tělu jeho nic neuškodily, jakž toho na dotčených, obojku, sukničce a plášti, naschválně pro památku pilně schovaných, patrné znamení dosavád zůstávají a zřejmě ukazují, že ty obě rány z velkých a silných dlouhých ručnic s hrubými opravdově kulkami a (jakž zprávy docházely) od téhož Hendricha Matesa z Turnu myslivce a hejduka učiněny byly. Kterýchžto však obouch ran hrabě z Martinic (mimo samé jich uslyšení) jest neucejtil, ani o nich nic nevěděl, až po mnoha nedělích na těch šatech svých náhodou je spatřil. Zatím pak s týmž hrabětem Slavatou v příkopě sedíce Pánu Bohu vroucně se modlil. V tom přišla opět rána z nějaké dlouhé ručnice upřímo na hrabě z Martinic, a projdouce kulka nejprvé skrze plášť s uděláním v něm dosti velké díry, trefila ho v levé rameno, a na rukávě jen karmazín něco málo natrhla, však jej ani podšívku plátěnnou ani košili neprotrhla. Nicméně předce to rameno, (bez obzvláštní škody) drobet zranila, tak že z té rány jedna neb nejvíce dvě krůpěje krve vyšly, a po zhojení mazáním asi za týden té rány, hned od té doby vždycky na tom místě až dosavád bílé znamení zřetelně se spatřuje. Když jest často psaný hrabě z Martinic tu ránu namále jen jako nějaké uštípnutí ucejtil a předce volně ramenem hejbal, hned jest sám jako nad tím ustrnulý tomu božskému na své hříšné osobě patrnému zázraku, že jemu jak ten hrozný z tak vysoka do té hlubiny prudký pád, tak i to všecko střílení, až jedna málo ucítěná rána, skoro nic ne-

škodily a na zdraví jeho neublížily, velice se podivil; pročež myslí horlivou ku Pánu Bobu vzdychajíc srdečně takto zvolal: „O pie Deus, ita ne me inoccisibilem et quasi immortalem facis!“ Když jsou k těm oboum pánům někteří věrní služebníci jich skrze zadní nebolížto dolejší pod úřadem nejvyššího purgkrabství pražského zámeckou branou dolů do příkopu šli, tehdy ku překážce toho nemeškali jsou ihned protivníci jich také na ně z obostranných oken hrubě stříleti, a tím několik jich zpátkem zase odehnali. Nepřestali jsou tolikéž někteří z oken vyhlídnající páni hlasem na své služebníky a jiné lidi, kteří proti nim a na valích s ručnicemi a jinými zbraněmi pohotově stáli, tuze křičeti: „I běžte do příkopu předce k nim dolů a již jednou dobite a usmrťte je.“ Načež jeden z nich myslivec aneb hejduk zase křikem odpověděl: Ej čert ví, kde jest dolů cesta; já přísahám Bohu, že nevím jak a hned nemohu k nim dolů nikterakž přijíti. V tom křiku a střelení pan sekretář Filip Fabricius, který byvše ihned po těch dvouch hrabatech z téhož okna do téhož příkopu vyhozen a na těle svém nejse škodně uražen, vida, že jest hrabě z Martinic již postřelen, a obávaje se také podobné rány, tiše jest od země vyvstal i sám z toho příkopu bez pláště a klobouku přímo k přivozu běžel. Na cestě pak hned blízko zadní brány zámecké nahodil se jeden dobrý známý jeho, který mu rád vlastního svého pláště a klobouku zapůjčil. I davše se přes vodu nebolížto řeku Vltavu přeplaviti do domu svého v starém městě pražském ležícího, kdež se málo zastavivše hned sobě landkočího zjednal. Však nechtěl jest hned tu na vůz vsednouti a tak zjevně skrze město jeti, ale raději předce pěšky až do vsy N. půl míle od Prahy šel a landkočímu s vozem za sebou jeti kázal, a potom pak i v té vsi hbitě na vůz vsedl a upřímo do Vídně odjel, a po vystání na té cestě rozdílných nepřiležitostí a nebezpečností s pomocí Boží šťastně do Vídně přijel a tam o těch všech příbězích pražských Jeho Mil. císaři i jiným pánům rozprávěl. Ale hrabě z Martinic, očekávaje tu předce v příkopě každého téměř okamžení na sebe jak z ručnice tak šavlí neb kordem smrtelné rány aneb posledního strachu již sobě sám (z veliké naděje obdržení tu mučednické palmy) žádostivě vinčoval, aby jen brzy opravdově trefen i bez velikého a prodloužilého trápení do konce zabít byl, vždycky jest stále duši svou jeho sv. božské milosti horlivě poroučel, těmito často opáčenými krátkými modlitbami: „In manus Tuas Domine commendo spiritum meum! redemisti me Domine Deus veritatis!“ též „Maria mater gratiae, mater misericordiae, tu nos ab hoste protege et hora mortis suscipe!“ Což podobně též hrabě Slavata očekávaje, zdaliž

také na něj střílí, jest učinil a Pánu Bohu se těmi předehávanými slovy svými pobožně modlil. V tom jest ho hrabě z Martinic napomenul, pokudž může, aby vstanouce spolu s ním z toho místa odešel a salvírovati se hleděl. Ale on velice mdlý to za odpověď dal: „Ačkoliv nohama a rukama sice hejbatí může, však majíce hlavu hrubě potlučenou že mu není možné ji pozdvihnouti a z toho místa se hnouti.“ Zatím pak mnozí protivníci jich radující se některým osobám, které tak potkali, tyto slova mluvili: „Již ti dva mrtvi tam leží, psi umrlí nebudou více kousati.“ Ale nezdařilo se jim tak jako té obecné chasé, aby ti páni hned po jejich vůli usmrceni byli, nýbrž obadva i s třetím panem sekretářem samou Boží předivnou pomocí živí zůstali i potom z mocí týchž nepřátel svých do konce vysvobození byli. Jakož pak poslal jest brzy Pán Bůh týmž dvou pánům několik věrných služebníkův jich i některé jiné dobré a poctivé lidi ku pomoci, kteříž, ačkoliv ne bez velkého strachu pro ustavičné na ně střelení předce z služebnosti a upřímné lásky tam do hlubiny toho příkopu šťastně beze škody k nim přišli, ješto sice žádný ani jedinký ze všech nepřátel jich, kteří by jim dále na zdraví škoditi chtěli (bezpochyby z obzvláštního řízení a opatrování božího) k nim tak doluti žádným vymyšleným způsobem přijíti nemohl. V tom jest hrabě z Martinic, spatřivše tu tak mnoho dobrých lidí, že hrabě Slavata jimi dobře opatřen a od nich snadno z příkopu vynešen býti může, sám od sebe z země jest vyvstal, a napomenouc je, aby hrabě Slavatu, hrubě milého pana bratra a tovaryše jakožto neduživějšího a větší pomoci potřebujícího, neopouštěli, i také s ním se rozžehnavše od něho odešel. A ačkoliv sice od toho prvního po vyhození z okna pádu svého do příkopu na zem žádného jest na těle svém škodlivého úrazu nevzal: však poněvadž jest potom teprve tím dobrovolným dále se do hlubiny toho příkopu k hraběti Slavatovi pro pomožení od jisté (skrže zadušení) smrti prudkým svalením a tak nejvíce rapírem a tulichem se potlučením v bocích a na stehnách drobet sobě ublížil, nemoha pro bolest sám od sebe na tak příkrý vrch dobře jíti, tehdy jest se jednomu věrnému služebníku svému za ruku vésti dal. A když jest mezi jinými také již tu v příkopě velebného pána Jana Ctibora Kotvu z Freyfeldu, protonotarium apostolicum a hlavního kostela sv. Víta na hradě pražském kanovníka (kterýž nedávno před tím u téhož hraběte z Martinic děkanem smečanským a celého kraje slanského byl, a potom proboštem litoměřickým učiněn, jemuž se také týž hrabě z Martinic, když na panství svém smečanském bydlel, někdy spovídal) k sobě nashvále jdoucího spatřil, a hned jest obejmouce ho s nemalou

radostí takto na hlas promluvil: „Ejhle milosrdný Pán Báh ráčí mně tuto zpovědníka odsílati. Vítejte a zdrávi buďte, můj vinšovaný a velice milý pane Kotvo!“ Kterýžto vzhledě na něj slasavýma očima, zase mu pěkně poděkoval a přítomnou volnost svou k službě jeho zakazoval, i sám ho také tomu věrnému služebníku jeho věsti pomáhal. Jakž jest pak dotčený hrabě z Martinic z toho hlubokého příkopu na horu k domu paní Polyxeny Lobkovské, rozené z Pernštejna, nejvyšší paní kancléřové království českého a již kněžny z Lobkovic přišel, tu jest uhlídal jeden velký (bezpochyby z Její Milosti nařízení) oknem dolů až na zem dolů spuštěný žebřík, a hned po něm s dobrou nadepsaného pana Kotvy pomocí nahoru lezl, a skrze to spodní okno do téhož domu bez škody přišel. Neb ačkoli mezi tím vždycky předce rebelští nepřátelé stojíce z druhé strany proti tomu domu na valech hrozně stříleli, a zvláště jeden z dlouhé ručnice naměřivše na hrabě z Martinic, právě když jest po žebříce na horu do okna lezl, třikráte pořád vytiskl a tak snadno, kdyby obzvláštní ochrany Boží nebylo, jednou ranou téhož hrabě z Martinic i s ním pana Kotvu oba spolu trefiti a z toho žebříka dolů srasiti mohl: však mocným božským řízením pokaždé jest mu ta ručnice aklamala a nikdá žádný oheň vydati a kulku vystřeliti nechtěla. Potom hrabě z Martinic v dotčeném domě, slove Pernštejnským, do zadní čelední komory vešel, a tu hned kleknouce počal se témuž panu prelátovi Kotvovi zpovídati. Že pak právě v tom mimo nádeji (bezpochyby z obzvláštního řízení božího) mnohocihodný P. Martinus Santinus Societatis Jesu ordinární zpovědník jeho k němu do té komory přišel, jakž ho hrabě z Martinic spatřil, ihned s pěknou svou panu Kotvovi učiněnou omluvou a s dobrým jeho spokojením z nova jest se témuž P. Santino skroužené zpovídal, a po přijaté absoluci některé modlitby vyříkavše na jedno prosté čelední lože se položil, ne tak proto, jakoby tak hrubě neduživý jsouce nějakého odpočinutí potřeboval, jako raději více proto, kdyžby tak někdo k němu do komory přišel, aby ho každý vidouce tak ležeti za mnohem nemocnějšího i k smrti nebezpečnějšího měl a držel, nežli jest v skutku byl. Jakož pak, když jsou potom k němu rozdílné osoby pod spůsobem navštívení jeho přišli, tehdy jest se jim (zvláště těm, které jest více za škodlivé špehyře nežli za upřímné přátele své poznal, ačkoliv jest sice nemnoho takových k sobě pouštěti dal) tak hrubě nemocným dělal, jakoby hned v některé hodině život svůj dokonati měl. Však jednomu dobrému katolickému člověku Petrovi Thomasoni, zemanakému chirurgu, předce jest, kde ho co bolí, vyjevil a ty své jak v bocích a na stehnách modřiny, tak i tu na levém rameně malou

ránku svou ukázal i nějakým olejem pomazati dal. A poněvadž jest často psaný hrabě z Martinic již toho času v tom tak brozném rumoru, potupení a potlačení práva a spravedlnosti, pravém pozdvižení a dokonalém zbouření nercili celé Prahy, ale hned pořád vši české země (neb jsou tehdy tu v Praze skoro všickni obyvatelé z celého království českého, zvláště nekatoličtí pod obojí, při tom nepořádném sjezdu svém byli a lid válečný jak prvé tajně, tak již zjevně verbovali a najímali) svým déle v Praze aneb kdežkoli v zemi české zůstáním i tudy zajisto následující násilnou smrtí svou nic tu více k službě Jeho Mil. Cis., vrchnosti své nejmilostivější, ani k dobrému vlasti své milé hrubě nešťastné prospěti a pomoci nemohl: protož jest se ve jméno Pána Boha svého, nepochybně z vnuknutí jeho svatého, pro salvování takto předivně a zázračně zachovaného zdravého života svého k dalším Pána Boha a choti jeho církve sv. katolické, též Jeho Mil. císaře a krále pána svého i celého slavného domu Rakouského věrným a platným službám tak na konec resolvíroval, aby hned ještě toho dne z Prahy ven vyjel, a tak furiae crudeli neboližto vzteklosti a ukrutnosti nepřátel církve svaté záhy ustoupil. Však v tom jest se sice krom málo některým důvěrnějším přátelům a služebníkům svým domácím nesvěřil, ale v slušné tajnosti dal jest sobě nadepsanému zemskému barvří Petrovi Thomasoni netoliko bradu nízkou ostříhati a ručníčným prachem smoečným očerniti, ale i tvář drobet pokáleti; k tomu též jakési ničemné staré a škaredé šaty, dávše je sobě od rozdílných osob čeládky zadní v témž domě sem i tam po kusech koupiti, na sebe jest oblekl, a pro peníze poslal jest svrchu jmenovaného pana Kotvu s klíčky od šrejbtíše do domu svého, kterýž vyňavše 300 dukátův jemu jest je přinesl a odvedl.

Mezitím předepsaní věrní služebníci hraběte Slavaty i někteří jiní dobří lidé nad pánem lítost majíce v tom příkopu, vidouce, že pánu samému od sebe vstáti a jinam jíti ani po šebřice do okna lézti (jako hrabě z Martinic učinil) nikoliv možné nebylo, nemeškali jsou pěkně pána od země vyzdvihnouti a tím příkopem okolo zjevně předce skrze vejš dotčnou zadní bránu zámeckou nahoru přímo do domu kněžny z Lobkovic a do čelední světnice (právě při té komoře, v které milý a věrný tovaryš a přítel jeho hrabě z Martinic ještě ležel) vnést, a tu jsou pána hrubě mdlého na nějaké tam ustlané modraci položili. Ten pak zemský barvří Petr Thomasoni, uznavše toho velikou potřebu býti, jest neprodleně témuž hraběti Slavatovi žilou krev pustil, některá posilnění i trunky pítí dával, a obzvláště tu na hlavě jeho ránu obvázal, i sice jak se mu za nejlepší vidělo, pilně pána hojil a opatřil. Kterýžto

hrabě Slavata drobet okřávše neopominul jest též vejš dotknoutému panu kanovníku Kotkovi (neb o panu P. Santinovi, že vedle světnice v komoře u hraběte z Martinic jest, tehdaž nic nevěděl) skroušeně se zpovídati i na to se pobožně Pánu Bohu modliti. V tom jest nenadále jedna silná troppa osob z vyšších stavův nekatolických pod obojí spolu s služebníky a čeládkou svou, vše na koni, před týž kněžny z Lobkovic dům s nemalým hurtem přijela, z nichžto Hendrich Mates z Turnu a jiní přední toho pozdvižení a skutku ohavného původové hned jsou upřímo nahoru do kněžniného pokoje běželi a tu kněžně stran těch obouch hrabat velmi tuze domlouvali, ptajíce se na ně, kdeby se zdržovali, a při tom žádajíce, poněvadž nepochybují, že kdežkoli v domě jejím ukryti jsou, protož aby jim hned vydáni byli. Kteréžto dobrá kněžna uměla jest srdnatou a rozumnou odpovědí svou je pěkně z téhož domu svého odbýti a hned zpátkem zase vypravit.

Když jsou pak hrabě Slavata a hrabě z Martinic o příjezdu té troppy k domu a k vyhledávání k smrti osob jich zvěděli, jakž jsou se slušně toho nemálo ulekli, přitom však ustavičně Pánu Bohu se k ochraně duší i těl svých pobožnými modlitbami svými horlivě poroučeli: tak zase, když jsou o jich zpátkem odtážení zvěděli, z toho jsou se nemálo potěšili a dotčené kněžně za tu její moudrou a dobrotivou, právě mateřskou ochranu velice hrubě děkovali. A ačkoliv jsou také týchž obouch hrabat obě paní manželky, urozená paní, paní Lucie Otilie Slavatová, rozená z Hradce a na Hradci, a paní Maria Eusebia z Martinic, rozená z Šternbergka, po dovědění se toho pánův manželův svých hrozného pádu a všelijakého předce trvajícího velikého smrti jich nebezpečnoství, chtěly jsou rády k nim hned na hrad pražský přijeti a povinně tam je sobě manželsky opatrovati; ale poněvadž se to jim nijakž dobře trefiti nemohlo, ani od nich samých, pánův manželův jich obouch, k tomu žádným způsobem povoliti se nechťelo, proto aby tudy o nich, v kterém místě zůstávají, hned tak brzy pronešeno a projeveno nebylo: tehdy každý dobrý a upřímně lásky manželské povědomý člověk sám při sobě zdravě souditi může, jakou jsou přehrozně velikou žalost ty obě paní v srdcích svých tehdaž snášely, když jsou proti žádostivé vůli své ku pánům manželům svým nejmilejším, v tom jich těžkém a nebezpečném způsobu postaveným, nijakž přijíti nesměly a je uhlidati nemohly. Proto však předce nepominuly jsou, jakž nejlépe mohly, jim tejně s věrným svým manželským spomináním a vzkazováním všelijaká posilnění a lékařství odesílali. Kteréhož jsou však tíž paní manželé jich, jaouce beztoho sice od Pána Boha mnohem více posilnění, namálo už:

vali, nýbrž hrabě z Martinic dle své učiněné resolucí, pěkně se s dobrodiní svou kněžnou z Lobkovic rozžehnavše, ve jméno Boží okolo sedmé hodiny německé k večeru, ještě v bílosvět-lém dni, vyšel jest tak škaredě převlečený z té čelední ko-mory, a vejdouce do světnice, v níž jest hrabě Slavata zraněný a těžce nemocný ležel, ačby hned tu byl hrubě rád se pánem, jakožto svým dávným důvěrným a nejmilejším panem ujcem, švagrem, bratrem a tovaryšem (mimo to, co jsou sobě sice po služebnících svých vzkazovali) ještě dále a více něco mluvil a mile se rozžehnal: však viděvše při pánu některé osoby ne-mlčenlivé, kterýmž se on v tom důvěřiti nesmějíce, znáti dáti nechtěl, musil jest z potřeby (ač nerad) předce spěšně projíti. A jakž jest z světnice té na plac domu toho přišel, spatřivše tu dva, mnohé cti hodné patres societatis Jesu, totiž Patrem Melchiorrem Trevinnium a P. Martinum Santi-num, když jest právě mimo ně šel, nemohl se zdržeti, aby je tak zprosta minouti měl, nýbrž z obzvláštní k nim vždycky mající lásky jednoho z nich loktem ruky své drobet uhodil a tím vlaským slovíčkem à Dio jest jim valedicíroval. Potom pak z téhož domu hrabě z Martinic, kázavše dotčenému Petro Thomasoni barvíři zemskému drobet před sebou jíti, předce jest asi dvaceti kročejův za ním tou ulicí, a tak vždy dále skrze celý hrad pražský a všecky brány zámecké i rozdílné již při nich všudy osazené varty (nebyvše nikdež od žádného poznán) šťastně až na Hradčany prošel. Tu rozmejšlejíce se, zdaliby tak předce beze všeho se paní manželkou svou se rozžehnání dále jíti i potom docela odjeti měl, přišlo mu na mysl, že jest Kristus Pán a spasitel náš, vstavše z mrtvých, hned se nejblahoslavenější Panně Marii rodičce své k obzvláštnímu je-jímu potěšení mile ukázal. A protože také jest se na tom usta-novil a přes hradčanský plac upřímo k domu svému šel. Však do něho předními vraty vjíti nechtěl, než předce vedle něho tou malou uličkou okolo jdouce a z ní potom zadními vraty do téhož domu svého vjíti chtěje, na dotčeného před sebou jdoucího barvíře Petra Thomasoni jest zavolal a jemu ten oumysl svůj vyjevíce řekl, že k paní manželce své jen maličko zastaviti a jí zázrak Boží na sobě, že předivně živý a zdravý zůstává, ukázati chce; protože aby na vrata zatloukl. Když jest pak několikrát na ně tloukl, po dosti dlouhé chvíli přijdouce vrátný jen málo drobet vrata otevřel a Petra bar-víře sobě známého do domu jest bez odporu vpustil, ale za ním hraběte z Martinic, tak škaredě oblečeného i na tváři pokáleného, pána svého vlastního, nepoznavše tam pustiti ne-chtěl, až po dlouhém zpečování sotva jest se téměř barvíři na to, aby také s ním služebníka jeho a v barvířství uředníka

tam vjíti nechal, pěknými slovy namluviti a naprositi dal, že jest teprva také pána svého neznámého do domu vpustil. A vejdouce tam oba, hned jest hrabě z Martinic napřed po zadních velikých schodech nahoru až pod krový běžel a dotčeného Petra barvíře pro paní manželku svou, do jejího pokoje nebolížno fraucimeru (nevědouce o tom, že doma není) poslal. A když jest od něho zprávu vzal, že pan Adam starší z Šternbergka nejvyšší purgkrabě pražský, vlastní pan otec její, jakž jest o tom hanebném hraběte z Martinic, zetě a syna svého velice milého, z okna vyhození dokonale zvěděl, hned jest pro tuž paní manželku jeho, jakožto dceru svou hrubě milou, s vozem a koňmi, tak aby ku pánu spěšně přijela a pán jí nesmírně zarmoucenou tím lépe u sebe těšiti mohl, naschválně odeslal, a ona hned ku pánu otci svému poslušně jela a tam zůstávala: tehdy jest se téhož Petra Thomasoni dožádal, aby on stěžně do domu téhož nejvyššího pana purgkrabího sešel, tam paní hrabince z Martinic v tejnosti pošeptal, že již pan manžel její v domě svém děkuje Pánu Bohu, živý a zdravý jsouce, žádá jí, aby, chce-li ho živého viděti, neprodleně k němu po tichu přijela. Což jest ihned ráda učinila a jen sama druhá přes hradčanský plac pospišíc k němu jest domů jen upřímou pod krový přišla. Tu jak jsou se, ačkoliv krátce však hrubě mile spolu vítali, a hrabě z Martinic, ukazavše paní manželce své tu od postřelení na levé ruce své neškodnou ránu a na znamení, že i sice na celém těle svém dosti zdrav i ještě čerstvý na nohách jest, schválně před ní skákajíc, též capreoly vysoké udělal: tak brzy zase jsou se, ačkoliv přehořce, předce trpělivě (oba se hned ve všem samé vůli boží docela oddavše) spolu rozžehnali. A tak týž hrabě z Martinic ani dětem svým vlastním se neukázavše, však je (kterýchž tehdáž osm živých bylo) dotčené manželce své, jakožto jich všech vlastní paní mateři in meliori forma poručivše, ve jméno Boží z domu svého předce tou zadní ulicí, dále mimo klášter kapucinský a potom strahovský až dosti daleko na Bílou horu, s výš psaným Petrem barvířem pěšky, bez obzvláštní bolesti neb těžkosti došel, a nalezše tam již dva koně toliko s malým prostým a starým již spotřebovaným kočárkem, slove koles, od svrchu dotčeného pana Jana Ctibora Kotvy sobě zapůjčený (poněvadž jest svých vlastních koní a vozů, proto aby skrze ně poznán nebyl, bezpečně užívati nesměl), vsedl jest na ten kočárek a vzal na něj s sebou téhož Petra Thomasoni barvíře a jednoho služebníka svého čerstvého pěšky při tom kočárku běžícího. Cestu pak svou, ač by nejraději byl do Vídně upřímou k Jeho Mil. Cis., králi a pánu svému nejmilostivějšímu, vzal, však poněvadž jest slušně se obával, že ti pozdvižení nepřátelé, jakž

se odjezdu jeho dovědí, hned nejvíce na tu vídeňskou cestu hádati a za ním rychle na koních pošlice, tudy jej všudy pilně hledati budou, tak aby ho dostati, zajíti, zpátkem zase do Prahy přivést a tu dle své po smrti jeho nejvyšší dychtící vůle ukrutně dobít mohli, anby snad ani skrze všechny města pražská bez poznání a zajetí osoby své bezpečně neprojel; protož mysl svou k Mnichovu do Bavor obrátil, a i proto tam (však ne obyčejnou cestou) jeti docela se resolviroval, že jest někdy pan otec jeho dobré a hodné paměti, pan Jaroslav Borita z Martinic, Jeho Mil. Cís. rada a komorník, hned z mladí v službě Jeho Milosti vzácné paměti Albrechta knížete bavorského (nynějšiho Jeho Mil. knížete Maximiliana pana děda) nejprvé za edelknaba, potom za komorníka byl s tou nepochybnou nádejí, že od téhož Jeho Mil. knížete Maximiliana (již kurtiršta) též od Jeho Milosti knížete Viléma pana otce, a Jeho Mil. knížete Albrechta, vlastního pána bratra Jeho Mil., rád vidín a pod dobrotivou Jeho Milostí ochranu v tom pokojném katolickém městě Mnichově bezpečně za některý čas, až do milostivé Jeho Mil. Cís. pozdržení moci bude. Když pak již od Prahy přes 3 míle do jedné vsíky Tuchlovice řečené přijel, tu jest hned rychle ty dva koně s kočárku vypřáhnouti a je s poděkováním panu Kotvovi zase odeslati, jiné pak čtyry dobré klisny z dvora svého vzíti a do toho starého kočárku zapřáhnouti dal. A tak tím spěšněji jedouce, šťastně jest na druhý den, totiž v svátek slavného na nebe vstoupení Krista Pána 21. máje, teprva k vícerou do kláštera plasského řádu cistercienského přijel. Však žádnému se tam kromě samému panu opatu téhož kláštera, velebnému knězi Jirímu Vasmuci-
usovi (kterýž až posavád živý zůstává) znáti nedal. Kterýžto pan opat jeho vhlídně k sobě jest přivítal, i hned bez mnohého hluku do jednoho čistého pokoje tiše uvedl, a jemu i služebníkům jeho dosti jísti a píti i klisnám obroku dal.

Hrabě z Martinic, nemnoho tu pojedše, hned se do psaní dal. Předně učinil jest psaní Jeho Mil. Cís. do Vídně, takové, jakž výpis jeho tuto slovo od slova položený ukazuje:

Nejjasnějšímu a nejnepřemoženějšímu velikomocnému římskému císaři, uherskému a českému králi, pánu mému nejmilostivějšímu, Jeho Milosti.

Nejjasnější a nejnepřemoženější velikomocný římský císaři, uherský a český králi a pane můj nejmilostivější! Nepochybuj, že jest již Vaší Cís. Mil. dobře vědomo, jaký jest se skutek v kanceláři Vaší Cís. Mil. české na hradě pražském se mnou vykonal. Kteréhož já, poněvadž Kristus Pán a spasitel můj na kříži pro mne trpěvše mnohem více protivníkům svým ano i mně hříšnému odpustiti ráčil, také vykládati pomijím, nýbrž všechno to, co jest mi tu koliv od kterýchkoliv ublíženo, trpělivě pro Boha, víru jeho svatou katolickou a pro Vaší Cís. Mil. snášejíce, všem i jednomu každému srdcem upřímným mile sem odpustil a odpouštím, a nikdá se ničeho toho nad žádným

nijakž vymstivati nechci, nemízím a nebudu, Vaší Cís. Mil. ponížně prosíce, že také toho ničeho za příčinou mou žádnému ničím zlým spomínati neráčíte. Dále pak, poněvadž to nákolikonásob na dokonale usmrcení mé postačovalo i nepochybně míněno jsouce, tak jsem docela za mrtvého položen byl, avšak že jest nebeský a věčný Pán Bůh jistě nade všecek rozum a běh lidského přirození svým předivným všemohoucím zázrakem vždy přede mně posavád v životy ponechati ráčil, to již slušné za nový život, od jeho sv. božské velebnosti mně dobrotivě darovaný a jako za nové zrození osoby mé pokládati se může.

I nejmilostivější císaři, králi a pane můj! Poněvadž zřejmě a patrně jest, že jsem já v povinnostech mě svěřených a poručených jak v úřadě zemském purkrabství karlístejnského tak i v místodržičství Vaší Cís. Mil. v tom království vždyckny, jakž na dobrého poctivého člověka i věrného a poddaně poslušného služebníka náleží, v největším nebezpečení až do toho přirozeně smrtelného pádu stále v tomto království a na větším dle v Praze zůstával a dle své nejvyšší možnosti všelijak upřímně a pilně pracoval, nyní pak jsouce předivně a jistě zázračně z samé božské milosti jako v nově zrozený, kdybych se zde v tomto království dle pozdržel, buďto v městech pražských zůstatí neb na zámku Karlštejně aneb na jiném statku mém bydleti, aneb sice kdekolí jinde ukryti se chtěl, tehdy bych nikdež hrdlem svým bezpečně býti nemohl a nebyl. Vidouce a znajíce to již snadno ex praecedentibus factis, ano i sem i tam to doslychajíce, že (prej) moji protivníci (jichžto já přede dobrým přítelem zůstávám), mne tak živého nenechati, nýbrž vždy přede docela mrtvého mítí chtějí, i kterakž bych pak (o Bože předivný strážce a zachovatelí můj!) proti přirozenému právu opět jinou prohlášení na sebe nesmyslně dočekati, a ja prvé od pádu sražený a od postřelení zraněný, nyní jako nějaké hovořeno se dobití a usmrtití zoumýslna dání měl, anbych tudy netoliko sám proti sobě ale i proti Pánu Bohu zhléšil, kdybych tu právě svým vlastním mordýřem byl. A poněvadž na ten čas v této zemi žádná válka nebyla a ještě bohdá není, neuznal jsem potřebu býti, kancelářské a komorní v pilných potřebách Vaší Cís. Mil. každodenní práce mé opustiti a na Karlštejn odjeti, mnohem pak méně many své tam obailati, a nimi se na zámku zavíratí, tak aby se nákým takovým neobyčejným opatrováním téhož Karlštejna zbytečně k nákému zlému vejkladu a dalšímu proti mně domnění nejmenší příčina nedala, zvláště že někteří manové nyní také v městech pražských při sjezdu zůstávají: a protož nejprvé před věčným Pánem Bohem, blahoslavenou pannou Marií, rodičkou jeho a všemi vyvolenými jeho svatými, potom předně před Vaší Cís. Mil. králem a pámem mým nejmilostivějším v nejhlubší pokorě, poddaně, a před Její Mil. císařovou, královnou a paní mou nejmilostivější pokorně, před Jeho Mil. královskou ponížně a před nejvyššími pány oúředníky a soudci zemskými, Vaší Cís. Mil. královskými pány místodržícími a pány radami v království českém, služebně, i přede všemi pány stavy království českého jak společně tak rozdílně a obzvláštně, též před urozeným a statečným rytířem, panem Adamem Hranem z Harasova, Vaší Cís. Mil. radou a purkrabím karlístejnským, tovaryšem mým, přátelsky a přede vším světem zjevně, jak nejvejš a nejlépe býti může (až jistě hrubě nerád však z donucené potřeby), se vái náležitou šetrností a uctivostí, slušně protestiruji, v tom se ohlašuji a poctivost svou, hrdlo i statek vysoce vyhrazuji, na dobré svědomí mé to berouce, že bych srdečně rád v Praze zůstal, kdybych v ní hrdlem a životem svým, již právě zazračným, bezpečně byl a tu Vaší Cís. Mil. v ničém platně sloužiti mohl. Ale poněvadž týmž ostatním životem mým, od Pána Boha mně (proti všem přirozenému smrtelnosti běhu) předivně zachovaným a právě z nova darovaným, zde v této zemi bezpečně nejsem, a tu Vaší C.M. králi a pánu mému nejmilostivějšimu i vlasti mé tak zbořeně přítomnou osobou mou, živou i mrtvou, dokonce nic sloužiti a prospěti nemohu: tehdy povinně za

tou samou vysoce potřebnou příčinou, totiž pro slušné téhož ostatního života mého k dalším věrným a platným buohda službám Vaší Cís. Mil. zachování, z tohoto Vaší Cís. Mil. království, jen zatím do libezné Vaší Cís. Mil. vůle, jinak se uchýliti musím, a ač bych nejraději k Vaší Cís. Mil. jakožto mé nejmilostivější vrchnosti do města Vídně jeti chtěl, však nemohu již ani skrze města pražská ven z brány již vartované bezpečně vyjeti, mnohem bych méně tou cestou (po které nejvíce mne hledati budou) až k nynější residenci Vaší Cís. Mil. dopraviti se mohl. Pročež Vaší cís. a královskou Mil. pro Pána Boha ve vší poníženosti poddaně prosím, že mně to ne v zlom ale v dobrou stranu obrátí, a toto mé slušné a spravedlivé s největší donucené potřeby i se vší uctivou šetrností pokorně učiněné ohlášení milostivě přijí, nicméně také mně, zdaliž se hned nyní zase do měst pražských navrátiti a v nich spolu s manželkou mou nejmilejší a dětmi našimi milými, tak jako kdy prvé předešlým pokojným způsobem, s dokonalou bezpečností, poctivostí hrdla neb života a statku mého svobodně bydleti a sčítavati mohu a mám, aneb co bych sice dále rebus sic stantibus učiniti, a kde bych se mezi tím bezpečně zdržovati měl, v tom jistou vůli svou milostivě vyjeviti sobě nestížití ráčíte. V čemž se jako i ve všem sice jiném, Vaší Cís. Mil. já spolu se všemi svými k stálé milostivé císařské a královské ochraně ponížene poroučena činím, s tím se Pánu Bohu za Vaší Cís. Mil. a Její Mil. císařovou, též Jeho Mil. královskou i celý slavný dům rakouský vroucně modlíce, sčítávám stále Vaší Cís. Mil.

vždycky věrný a poslušný poddaný a služebník

Jaroslav Bořita.

Datum v Čechách die ascensionis Domini,
to jest 24. Maji, anno 1618.

Kteréžto psaní hned jest odeslal v jiném listu svém, tehdejšímu nejvyššímu pánu kanclíři království českého panu Zdenkovi z Lobkovic (kterýž potom od Jeho Mil. Cís. knížetem učiněn byl) dobré a hodné paměti svědčícím, zavřené, za to pána velice žádající, aby je co nejdříve Jeho Mil. Cís. přednesl a na ně zase od Jeho Mil. Cís. jemu dobrou odpověď a resoluci, kteroužby se spraviti mohl, k obzvláštnímu jeho potěšení brzo spůsobil. Chtějice pak on hrabě z Martinic, aby táž spravedlivá protestací jeho všudy zjevna, a slušná bezelstného odjezdu jeho příčina všem vůbec známa byla, nepominul jest druhý exemplář toho vejš položeného psaní svého jiným pánům místodržícím Jeho Mil. Cís. v království českém k rukám nejvyššího pana purkrabí pražského, tehdež pana Adama staršího ze Šternbergka, s jiným též obzvláště pánu svědčícím listem svým upřímo do Prahy odeslati. A poněvadž ty oba listy jak nejvyššímu pánu purkrabí pražskému, tak i nejvyššímu pánu kanclíři, skoro v jedny slova učiněny byly, protož tuto se toliko jednoho samému panu purkrabí svědčícího vejpiš hodnověrný klade.

Urozenému pánu, panu Adamovi staršímu ze Šternbergka, na Bechyni, Sedlci, Zelené hoře, Libochovicích a Budyni, římského císaře Jeho Mil. radě, místodržícímu a nejvyššímu purkrabí pražskému, pánu otci mému nejmilejšímu a laskavému, Jeho Mil. k rukám vlastním.

„Služby své povolné a vždycky, i v povětrí lítají, dle nejvyšší možnosti až do smrti mé poslušné (chtějíce s Vaší Mil. živ i před Vaší Mil. mrtev býti, i všechno to nejlepší, co sami sobě od věčného pána Boha žádati ráčíte, Vaší Mil. vinšující,) upřímně vskazují.

Vaše Mil. urozený pane, pane otče můj nejmilejší a laskavý! Všemohoucí a milosrdný Pán Bůh nikdá ty, kteří v něj opravdově doufají, opouštěti neráčí. Byl jsem z okna do hlubokého příkopu vyhozen a v tom hrozném pádu jsem sice na těle svém něco obražen, tak že volně choditi mohu, však ne rozražen. Jsem též kulkami třikrát z ručnic vystřelenými postřelen, avšak nikdá škodlivě nepostřelen ani nezastřelen; to pak ne mou hodností a zasloužilostí, ale milostivostí samého Pána Boha našeho (kterýž, dle mého několikarého Vaší Mil. oznámení, jednou figurou v kaple sv. Václava mučednictví pánu Vilémovi Slavatovi a mně vyznamenati ráčil) buď jméno jeho svatě pochváleno. Ale nebyli jsme ještě obá, zvláště pak já, hodni dokonalosti mučednické; jak se Bohu líbilo, tak se stalo. Co jsme koliv pro Pána Boha a víru jeho svatou katolickou trpěli, to nám sajišaté věčný Pán Bůh hojně odplatiti ráčí. Co pak pro Jeho Mil. Cís., stane-li se nám jaká odplata, čas to ukáže; však co se tu koliv stalo, to se vše pro lepší naše budoucí při Pánu Bohu zasloužení stalo, zatím pak musíme hleděti sobě to meritum netratiti, nýbrž ad futurum praemium pilně zachovati. Já všem protivníkům svým společně i rozdílně, kteří mně kdy v čemkoli co ublížili, to vše trpělivě dle příkladu Krista Pána snášejíce mile odpouštím a nikdá ne žádné vyměnění nad nimi nepomyslím, anobř Jeho Mil. Cís. sám se za ně přimlouvajíce ponížene žádám, i Pána Boha za to prosím, aby žádnému to ničím zlym spomináno nebylo. I poněvadž jsou oni dle svého vlastního soudu již vůli svou nad námi ukrutně provedli a já předece je všechny za milé pány přátele své mám a míti chci, tehdy nevím, proč by aspoň již na tom přestati a nám toho přiti nechťli, že jest milosrdný Pán Bůh ještě to živobytí v nás předivně zanechati ráčil. My jsme již domnělé právo jejich až příliš skutečně vystáli a všechno Pánu Bohu poroučejíc vždy té nádeje k nim jsme, že již aspoň lepšího pokoje užijeme. Já sice nic jiného než žádám, než abych za to vystálé trápení od Pána Boha věčné odplaty očekávaje, po té přirozené smrtelnosti záškrtně zase obživený a jako znovu narozený v celém způsobu svém úplně sčítával, co jest mi, ne od nich, ale od Pána Boha, od vrchnosti mé nejmilostivější dáno i od pánův rodičův, předkův a přátel mých zanecháno a odkázáno, to aby mi od žádného bráno nebylo. Rádbych se zase do Prahy navrátil a tam s manželkou mou nejmilejší a dětmi našimi milými jako prvé pokojně sčítával, kdybych tam mým životem od Pána Boha mně znova záškrtně darovaným dokonale bezpečen i k službám Jeho Mil. Cís. a k spasitelnému vlasti mé milé prospěchu něco platen býti mohl. Protestací mou slušnou a potřebné vyhrazení poctivosti mé (vedle přirozeného všech i pohanských národův práva) příležitost odesílám, služebně Vaší Mil. prosíce, račte je s dobrou manierou většinu počtu Vch. Mil. pánův místodržících Jeho Mil. Cís. v známost uvést i v tom i ve všem jiném vždycky mne sobě otcovsky poručeného jímí, též manželku mou nejmilejší a děti naše milé, jakožto svou poslušnou dceru s vnoučátky malými, v ničem neopouštěti, nýbrž tak laskavě chrániti, aby se jim v ničemž nikdá žádné ublížení od žádného nedálo; neb jsme toho na vlasti naší nikdá nexasloužili. Pán Bůh rač dáti, aby všickni tak moji upřímní přátelé byli, jak já jejich celým přítelem jsem a býti vždycky žádám.

Jeho Mil. nejvyššího pana sudího semského, ráčí-li buohda živ ještě býti, dejž Pán Bůh, i brzy zase zdrav, službami mími volnými přátelsky a velice pozdravuji.

Slavata: Paměť.

S tím se stále milosti a lásky Vaší Mil. otcovské služebně poroučený činím.
Datum v Čechách nedaleko Karlštejna, die Accensionis Domini, to jest
24. Maji, anno 1618.

Vždycky stále služebně volný syn, švagr a kmotr do poslední smrti
Jaroslav z Martinic.

In simili: Urozenému pánu panu Zdenkovi Vojtěchovi z Lobkovic, na Chlumci, Jistebnici a Roudnici, římského císaře Jeho Mil. radě a nejvyššímu kancléři království českého, pánu uci a švaku mému obzvláště důvěrně milému a laskavému, Jeho Mil. k vlastním rukám.

Paucis mutatis mutandis zvláště po těchto slovích „služebně Vaší Mil. prosíce“ následovalo takto „Že je při dobré příležitosti Jeho Mil. Cís. králi a pánu nás všech nejmilostivějšímu pokorně přednésti i na ně brzy milostivou odpověď spůsobiti, fedrovati a mně, abych se čím spraviti věděl, odeslati, i také Vaše Mil. od osoby své mně sobě v tom i ve všem jiném vždycky laskavě poroučeného jmiti ráčíte. S tím se stále Vaší Mil. lásky služebně poroučený činím. Datum ut supra.“

Nicméně také uznal jest netoliko za neškodné, ale i potřebné a sobě náležité býti, pro lepší opatření hradu a panství Karlštejna se všemi v něm osazenými a tam zůstalými věcmi, obzvláštní psaní hejtmanu svému karlštejnskému učiniti, kteréhož jest výpis tento.

„Urozenému pánu Burianovi Švabovi z Chvatliny, hejtmanu panství karlštejnského, mému milému k dodání.

„Urozený pane hejtmane můj milý! Abyste zdraví byli a lépe se nežli já měli, toho bych Vám přál. Nepochybují, že jste tomu vyrozuměli, co se vedle Jeho Mil. nejvyššího pana sudího zemského království českého mně tak nevině stalo. Budiž to vše Pánu Bohu poručeno a ze všeho jméno jeho svatě pochváleno, kterýž kdyby mne byl ráčil milostivě k sobě za mučedníka svého přijíti, jistě že bych mnohem raději u něho v nebi nežli na tomto bídném světě býti chtěl. Že pak neráčil ještě chtíti mně tu milost učiniti, snadno to poznávám, že jsem jí nebyl hoden pro veliké hříchy a malé při jeho svatě mil. zasloužení mé. Kdež pak nemalý zážrak předece se mnou nehodným sjevití, a mne po takovém hrozném pádu i po trojím postřelení v živobytí zanechatí a jako znova život mně darovati ráčil, z toho já více pro manželku mou nejmilejší a dítky mé milé, nežli pro sebe sám se raduji, však za milosrdné mně ku pokání dalšího času propůjčení jeho svatě božské všemohoucnosti pokorně děkuji. A poněvadž já jakožto pravý pořádný purgkrabie karlštejnský maje sobě z vůle boží od Jeho Mil. Cís. ten úřad milostivě daný a svěřený, teď pak jsouce od Pána Boha při svém živobytí zázračně zachovaný a tak ještě živý a ne mrtvý, týž úřad do jisté boží, Jeho Mil. Cís. a své vůle držím, kterýž mně žádný mimo Pána Boha a Jeho Mil. Cís. odnítí a sobě sám osobiti neb přivlastniti nemůže. Při kterémžto úřadě, věda já povinnosti mé jak zadosti činiti, ačkoliv jsem již od dávna sám sobě dosti strašlivá předpovídání, že v krátkých dnech konečně umrcen býti mám, doslychal, však nic méně předece jsem se na konec resolvoval, že při též povinnosti i jiných službách svých, Jeho Mil. Cís. králi

a pánu mému nejmilostivějšímu a vlasti mé milé povinných, a stále v Praze do nejvyššího přemožení mého věrně setrвати chci, jakož jsem to vždycky až právě do této hodiny, která mně (dle přirozeného běhu tohoto smrtelného života našeho) již poslední býti měla, skutečně dokázal. Ale když jsem předivně od Pána Boha všemohoucího zachován a jako znovu narozen, tehdy uznal jsem za spravedlivé býti, abych již, proti rozumu a buožákému i přirozenému právu, sám se o to hrdlo buožskou všemohoucností mně ponechané, svévolně nepřipravil, a jako sám svým vlastním mordýřem nebyl. Pročež nejsem nyní zde v Čechách hrdlem svým bezpečěn a nemohu dále tu Jeho Mil. Cís. králi a pánu nás všech nejmilostivějšímu i vlasti mé tak hrubě zbonfené osobou mou dokonce nic sloužiti a prospěti, slušně a povinně pro další zachování téhož ostatního, anobř nového, mně od Pána Boha nášračně propůjčeného života s té tak nevyhnutelné a donucené potřeby, abych jako náké hovado dokonale dobit nebyl, již od té proti mně hanebné sačaté prohlivosti jinam záhy poustoupiti a do nějakého bezpečnějšího místa se obrátiti bezděk musím. Kdež tím na některý čas ven z země odjedsem svým nie proti povinnosti a taky poctivosti své neučiním, poněvadž předně jsem až do té poslední hodiny smrtelnosti mé přirozené věrně a poctivě v Praze do-
stál a dotrval; druhé, poněvadž nyní v semi této české žádná válka není ani o žádném nepříteli se tu neví, ale jen domácí páni a přátelé naši, sami vlastenci z strany pod obojí, sjezd svůj mají a bezpochyby tomu hradu ani panství karlístejnskému nic neublíží; třetí, poněvadž jsem já hrad karlístejnský pod náležitou a těžkou přísahou mně vykonanou dvom poctivým s stavu rytířského osobám, jak Vám hejtmannu tak i N. Frockštejnovi wachtmistru k opatření poručil a světil, na kteréž se ubezpečím, že s jinými brannými, hlásnými i pokudž potřebí jest PP. many všecko dobře, věrně i pilně opatrovati a mně se všeho právi budete; čtvrté, že jsem se v tom J. M. C. a Jeho Mil. pánu místodržícímu skrze obzvláštní protestaci mou náležitě ohlásil a opověděl; páté, že proti přirozenému i buožskému právu život můj, prvé jednou přirozeně usmrcený a nad přirození potom nášračně od Pána Buoha mně jako snova darovaný, neslušelo mně dále jako náké hovado na sekuru nastavit, Pána Boha na jednom divu k větším dalším divům vše-
tečně pokoušeti a tak málo sobě té milosti, jednou od Pána Buoha štědře udělené, vážit. Aby pak zatím v nepřítomnosti mé nie zavedeno nebylo, protož já Vás na Vaši přísahu a povinnost, předně Pánu Bohu, všem vole-
ným jeho svatým a Jeho Mil. Cís. králi a pánu nás všech nejmilostivějšímu, i také mně jakožto purkrabí karlístejnskému a skutečnému držiteli hradu a panství karlístejnského, na ten čas pánu Vašemu, životně vykonanou časné napomínám i jako služebníku a manu mému věrnému milému, podobně i skrze Vás N. Frockštejnovi wachtmistru a služebníku mému dostatečně po-
roučím, abyste Vy, hejtmane, spolu s týmž wachtmistrem mým, hrad Kar-
lístejn se všemi v něm obsaženými věcmi zatím předce stále a do mého buohda brnkého se navráceně všelijak a bedlivě opatrovali, jej žádnému, kdožby se koliv o něj pokoušel, býť třebaš moci proti Vám užívati ohtěl a užíval, žádným způsobem nevzdávali a neodstupovali, nýbrž jako poctiví rytířští lidé, moji věrní a poslušní služebníci přísěžní, i s pomocí pánuv manův mých karlístejnských též přísěžných takové moci zase moci odprali a do nejvyššího přemožení svého udatně se bránili, lečby sám Jeho Milost Cís. vrchnost naše nejmilostivější v tom Vám něco jiného milostivě po-
ručiti ráčil; podobně také to celé panství karlístejnské se všemi svršky a nábytky tam ode mne s velikou prací a nákladem shromážděnými upřímně a spravedlivě řídili a spravovali i v něm vlády dobře hospodařili a man-
želce mé nejmilejší s důchodův mých, buď od peněz neb jiných věšijákých věcí, coby kdy ona Vám poručila, to vždycky jí bez odporosti ochotně a volně posílali a dodávali. V čemž ve všem již se docela na Vás bezpečím, že se tak a ne jinak skutečně zachováte, abyste budoucně s toho Pánu

Bohu a Jeho Mil. Cís. i také mně odpovídati a právi býti mohli. Čehož také na mně neztratíte. S tím milost a ochrana buoží s námi se všemi na každém místě býti račiž.

Datum v Čechách nedaleko Karlštejna ve čtvrtek den na nebe stoupení Krysta Pána, to jest 24. dne měsíce máje, létha Páně 1618.

B. J. M.

Napsal jest týž hrabě z Martinic také ještě jedno psaní paní manželce své a vedle něho ty všechny listy své zavřel jest do jedné koperty a na ní výš dotčené paní manželce své titul napsati dal. Po zhotovení pak toho pagetu již po půl noci, položivše se jen v šatech, málo jest něco pospal a hned raničko v pátek 25. maji odvedl jest ten paget nadepsanému panu opatu plasskému, žádající, aby on jej ihned stěžně po jistém poslu do Prahy odeslal a jen do domu téhož hraběte z Martinic k rukám paní manželky jeho konečně dodati poručil. Což jest ihned také on rád skutečně učinil a s týmž pagetem naschválného posla do Prahy vypravil. Jakož pak táž paní manželka jeho, dostavše ten paget, po otevření ho nemeškala jest ty listy z něho vyníti, dále tak dirigovati a dle nařízení pana manžela svého to tak dobře opatřiti, že z nich každý tomu, komu který náležel, bezpečně dodán byl. Zatím hrabě z Martinic, zanechavše toho starého a slabého kočárku pana Jana Ctibora Kotvy, tam v kláštere vypůjčil jest sobě jiný lepší, malý, krytý vůz od pana opata plasského, a s ním se vedle přátelského jemu poděkování za všelijaké sobě tu prokázané dobrodiní pěkně rozžehnavše, odtad jest téhož rána odjel a přijel obok poledne do kláštera teplského. Však nebyvše tehdež doma pana opata, dlouho jest do kláštera vpuštěn nebyl, nýbrž tak na voze s lidmi a klisnami svými vně před klášterem s nemalým strachem státi musel, až po dlouhé chvíli asi v půl hodině teprvé jeden písař pana opata teplského, poznavše hrabě z Martinic, jemu jest bránu otevřel a jej přivítavše tam netoliko vpustil, ale i s čeládkou jeho jídlem a pitím a klisny obrokem dobře opatřil, k tomu také čtyry čerstvé klisny k foršpanu zapůjčil, i sám na koni až do Tachova jej doprovodil. Že pak (dle jisté mnohých dobrých a hodnověrných osob zprávy) direktoři rebelští v Praze, jakž jsou zvěděli, že hrabě z Martinic již více v domě kněžny z Lobkovic není, nýbrž že jest v tejnosti z Prahy vyjel, tehdy nařídili a vyslali jsou naschválně okolo čtyrydesíti osob na koních i pěšky všelijakými zbraněmi dobře opatřených po všech silnicích na rozdílná místa s dostatečným poručením, aby stěžně téhož hraběte z Martinic honili, všudy se pilně po něm ptají hledali a k tomu se všelijak přičinili, aby ho kdežkoliv dopadnouti, zajíti a s sebou vezmouce dobře zjištěného jim zase do Prahy

dodati mohli, — z kterýchžto vyslaných lidí byli z daleka spatřeni od hraběte z Martinic a lidí jeho asi čtvrt míle od Plané tři rejthaři, jedouce od Plzně na koních s pistolami dobře vyštafirovaní (mezi nimiž zdál se býti jeden z stavu rytířského), an nejprvé na vršku jako na náhém šildtvachtě stáli a dolů na vůz jeho hleděli, potom pak právě po té cestě proti němu upřímo jeli: tu nadepsaný hrabě z Martinic kázal naschválně kočimu zlehky po té cestě jeti, a poznáváje nemalé nebezpečství sobě nastávati, již dokonale se na tom resolviroval, pokudž by ti jízdní jaký nejmenší outok na něho učinili, že se on s lidmi svými jim jakž sluší brániti a dle přirozeného práva moci zase mocí odpírati chce a bude. Pročež ihned všickni spolu na voze i při voze s pistolami a ručnicemi i kordy svými k udatnému bránění se přihotovili. V tom když nadepsaní tři rejthaři, potkavše se s nimi, do vozu opravdově nahlídli, hrabě z Martinic hned také naschválně tím směleji z vozu mezi oči jim pohlídl i přednímu svůj klobouk smekl, tak aby se oni tím méněji, že on to jest, dovzpípati mohli, jakož pak též oni, klobouky své sňavše, předce dále cestou svou k Tachovu jeli, a ačkoliv jsou se několikráte zastavivše zpátkem na ten vůz ohlíдали a v poli na koních svých sem i tam harcovali: však řízením buožským nic jsou protivného před sebe nevzali, buďto že jsou téhož hraběte z Martinic tak škaradě ošaceného, s bradou oholenou a s tváří očerněnou nepoznali, aneb snad i proto, že vidouce oni je všecky k jistému se bránění resolvirované a zhotovené, o ně se tak snadno pokusiti nesměli. A tak jest týž hrabě z Martinic se všemi svými beze vší pátky šťastně do Tachova dojel a v klášteře ordinis Sti Francisci Patrum Fratrum discalceatorum de observantia loziroval.

V tomto místě i toto doložiti sluší, kterak hned v den sváteční na nebe vstoupení Krista Pána někteří z těch za hrabětem z Martinic k hledání a zajetí ho vyslaných okolo 15 osob jízdných a pěších asi pět čtvrti míle od Prahy na berounské silnici blízko Dušníka trefili na jednu fůru, na které sobě nějaký kupec z Prahy v jedné velké truhle všelijaké knihy složené vésti dal, a zastavivše tu fůru, hned na vůz vskočili, tu truhlu otevřeli a z ní všecky ty knihy vyházeli, pravíce, že hraběte z Martinic v ní ukrytého hledají; ale smejlila je ta naděje.

V sobotu 26. den měsíce máje hned o půl noci hrabě z Martinic s poděkováním za všecko dobrodiní Patribus Soccollantibus, davše několik dukátův štědré almužny, z Tachova jest vyjel, a vzavše odtad s sebou jednoho posla, aby mu cestu, zvláště v noci tmavé ukázal, pospíšil jest ven z Čech,

vlasti své milé, však nevděčné. A ačkoliv jest ten posel v noci dosti dobře cestu ukazoval, však potom ráno ve dne, když se skrze veliký les na pomezích českých k Falcu jelo, hanebně jest zabloudil a hraběte z Martinic s lidmi jeho tak hrubě ven z cesty zavedl, že jsou žádné cesty ani stezky více neviděli, nýbrž v hlubokých a hustých lesích vězeli, a nikam dále, ani napřed ani zpátkem, zase s vozem projeti nemohli. Pročež kordy svými (nemajíce s sebou žádné sekery) dříví pracně odsekávají, anobrž i celý vůz několikráte přes pařezy a špalky těžce přenášeti museli. Při kteréžto nesnazi a velké, však daremné práci Petr Thomasoni barvíř, z netrpělivosti rozhněvavše se, na toho posla lál a jemu pro takové bludné zavedení ostře domlouval i bitím hrozil, kteréhož se posel obávaje nenadále se ztratil a dokonce pryč odešel. A když jsou tak všickni sem i tam po lese chodíce pilně cestu hledali, avšak jí nikterakž najíti nemohli, nařídil jest v tom hrabě z Martinic tento způsob, aby ne tak všickni pojednou vesměs, ale rozdílně po pořádku, jeden po druhém, každý štěstí svého košťující, asi za čtvrt hodiny cestu hledali. Počavše tehdy Petr Thomasoni barvíř cestu hledati, sám jest napřed šel a jiní všickni za ním. Když pak jest on za celou čtvrt hodiny nic nenalezl, tehdy následoval jest Zachářiáš Vejda regent, a jdouce napřed cestu hledal, však také za čtvrt hodiny nic nenalezl. Po něm Adam posel, neb raději tehdáž lokaj, daremně cestu hledal. Mnohem pak méně jest jí nepovědomý kočí nalezl, nýbrž vjel s vozem do nějakého bahna, tak že jsou klisny až do břicha v něm vězely a z něho samy sobě pomoci, nadto pak s vozem ven vytrhnouti dlouho nemohly.

I vidouce hrabě z Martinic, že již přes tři hodiny pořád v tak veliké ouzkości zůstává, že nikam z těch hlubokých lesův vyjeti nemohouce mohliby naposledy tu všickni hladem zahynouti: pročež klekl jest na kolena svá, i jiní všickni lidi jeho za ním, modlíce se vroucně Pánu Bohu všemohoucímu, aby jim ráčil z toho nebezpečenství milosrdně pomoci. Což se i šťastně tímto způsobem stalo. Předně jak jsou od modlení vstali, poručil jest hrabě z Martinic kočímu, aby ve jméno boží klisny hnal a jiní aby vůz pozadu tlačili a strkali. Jakož pak s pomocí boží hned tak brzy z toho bahna vůz vytáhli. Potom šel jest sám hrabě z Martinic napřed, za sebou jiné lidi své vedouce. A tak cestu hledaje a při tom se modlíce pomalu jest vyšel z těch hrozných lesův do nějakých velikých a hlubokých smeččenin, tak že se z toho konce lesa a vysokého vrchu do těch smeččenin nízko dole ležících jako do nějaké hluboké propasti hledělo. Však tu ještě žádného pole ani cesty viděti nebylo, nýbrž jako na poušti jsouce, hrabě z Mar-

tinio, nevěda již dále co činiti, právě jako z nějakého vnuknutí božského hlasitě jest zvolal těmito slovy německými: „O mein Gott, wo sollen wir uns ietzt hinwenden!“ to jest „Bože můj, kam se nyní obrátiti máme!“ a hned uslyšel na to zase proti sobě hlas řkoucí toliko „Ha.“ Na to zase znovu hrabě z Martinic tuze řekl „O mein lieber Freindt, sag mir, ob wir uns auff die rechte oder lincke Seiten begeben sollen?“ to jest „O můj milý příteli, pověz mně, kde se my, zdali na pravou či na levou stranu, dáti máme?“ Ale když na tu otázku nic odpověděno nebylo, tehdy jest opět hrabě z Martinic hlasem zvolal: „O mein lieber Freindt, sollen wir uns auff die rechte Seiten wenden?“ to jest „O můj milý příteli, máme-li se na pravo obrátiti?“ Na to hned zase hlas odpověděl: „Ja“ to jest „ano.“ I nechtěje na tom hrabě přestati zvolal jest znova: „Sollen wir uns auff die lincke Seiten begeben?“ to jest „Máme-li se my na levo dáti?“ Když pak hlas na to žádné odpovědi nedal, hned hrabě zase takto zvolal: „So sollen wir uns auff die rechte Seiten wenden“ to jest „tehdy máme se na pravo obrátiti“, načež hlas velmi srozumitelně takto odpověděl: „Ja, ja“ to jest „ano, ano.“ Nicméně ještě jednou pro lepší bezpečnost hlasitě zvolal takto „So werden wir auff die rechte Handt wohl fahren“: „Tehdy my na pravou ruku dobře pojedeme“, a hlas na to zase takto odpověď dal: „Ja, ja, ja“ to jest „Ano, ano, ano!“ Pročež ve jméno boží často psaný hrabě z Martinic hned se pomalu na pravo obracel, a tak brzy jakous travnou, málo ujížděnou cestu našel. Kteroužto cestou z toho vrchu dolů jevše, do nějakého bahniště červeného vjeli, okrze něž předce projeli, k nějaké malé vsi a odtad do městečka již v Falcu ležícího, Weithausen, přijeli, v němž asi hodinu s vozem před krčmou stojíce, klisny senem a pitím občerstvili, i sám hrabě z Martinic jen tak na voze s lidmi svými některé na tvrdo upečené vejce a žemličku s sejrem sobě koupivše, drobet pojedl. Po kterémž snídání hned zase dále jel až do města Schwartzenhoffu, kdežto hospodář v sobotní den chtěl jim maso k jídlu dávat, ale oni ho nechtěli, nýbrž za přistrojení sobě ryb žádali, čehož jsou také užili. Však hrabě z Martinic, aby tím méně poznán býti mohl, v tom i v jiných místech a hospodách na té cestě, nechavše lidi své na vyšším místě jak v voze tak za stolem seděti, sám jest jim sloužil, jídlo a pití k stolu nosil i talíře podával, a v noci s nimi zároveň ustelouce sobě slámou na zemi lhal.

V neděli raničko, 27. den měsíce máje z Schwartzenhoffu vyjevše, potom v jednu hodinu s poledne do Řezna přijel, (dříve pak nežli ho do města vpustili, musil při bráně, své i všech lidí svých jména, však nikdá sebe, než Petra Thomasoni

za pána kladouce, poznamenání dáti) a sám třetí do koleje Societatis Jesu vešel a tu, ačkoliv neznámý, a R. R. Patribus vhlídně přivítán byl, jiné lidi své s koňmi a vozem do hospody poslal a tam je opatřiti dal. Jeho Mil. Knížecí pan biskup řezenský, jakž jest o všem způsobu a příjezdu jeho (bezpochyby od P. rectora Societatis) zvěděl, hned jest pro něho poslati a za to, aby k Jeho Mil. přišel, žádati ráčil. A když hrabě z Martinic, předce ještě v škaradých šatech oblečený zůstáváje, k Jeho Mil. Kníž. přišel, ráčil jest ho, ačkoliv neznámého, pan biskup přívětivě přivítati a posadivše se s ním, na všecko pilně vyptávati. Však porozuměvše, co se v Praze stalo a děje, jak o pozdvižení všech nekatolických a vyhození z okna Jeho Mil. Cís. místodržících a sekretáře, tak i o počatém již lidu válečného k zřejmé rebellii verbování, tomu jest netoliko hrubě se podivil, ale ani dokonale uvěřiti nechtěl. Jsouce pak od téhož pána biskupa nadepsaný hrabě z Martinic do domu pana hořmistra Jeho Mil. (kterýž ho dobře znal) k večeri pozván, tam jest s týmž panem biskupem z paláce neboližto domu Jeho Mil. na voze jel a dobře chován byl, a ačkoliv jest prvé jak živ nikdá žádného rejnského vína (kteréž mu od přirození hrubě protivné bylo) píti nemohl, však byvše mu od Jeho Mil. pana biskupa jedna velká sklenice za zdraví Jeho Mil. Cís. připita i plná rejnského vína dodána, hned sobě pokorně myslíce, kdyby jiného vína požádal, aby rčeno nebylo, že on jako exul v tehdejším mizerném způsobu svém, nechťce s jinými zároveň jednostejné víno píti, sám sobě přes dobré rejnské jiné víno vybírá, přemohl jest raději přirození své a s velkou resolucí předce tu sklenici rejnského vína plnou douškem vypil a tak se již od té doby rejnského vína píti naučil.

Po večeri, rozžehnavše se pěkně s Jeho Mil. panem biskupem, odtud zase na jeho voze do kolleje se navrátil, a tu při dobré Patris Rectoris konversaci sobě netoliko přes noc odpočinul, ale i druhého dne až do poledne zůstal. Klisny sobě zapůjčené zase panu opatu teplskému s písařem jeho (davše mu nemálo spropitného a k outratě na cestu) zpátkem vypravil i sám také s lidmi svými z Řezna v pondělí 23. mají po polední s klisnami svými a na voze od téhož Patera Rectora sobě půjčeném (kterýž do ouzkých bavorských cest dobře spraven byl) šťastně jest odjel, v samý večer do městečka Erlspachu přijel a tam přes noc zůstal. V outerý ráno odtud předce skrze město Landtshut (bez zastavení se v něm) projevše až do Mauerspurgku dojel a tam obědval a klisny pokrmíti a napojiti dal. Na noc pak do Freyszinku přijel, kdežto jsou někteří hrabě z Martinic navštívili, zvláště tehdejší pan

pfeger, kterýž k němu do hospody netoliko něco od jídel a pítí přinésti dal, ale ani hospodáři za nic platiti nedopustil, jen co sice hrabě z Martinic na spropitné dal.

Na té pak cestě měl týž hrabě z Martinic mnohé a časté příhody, ouzkosti a nepřiležitosti s velikým nebezpečenstvím, tak že jest ho kočí na těch cizích vypůjčených prostých vozích několikráte dosti prudce převrhl, avšak z obzvláštní ochrany boží, jak on sám hrabě, tak i jiní s ním na voze sedící od toho převržení žádného ourazu ani škody na tělech svých nevzali. Podobně často se na těch prostých vozích mnohé i někdy přední a platné kusy zlámaly a ztratily, jako vos nebo náprava, na které se kola zavěšeny točí, dokonce přelomena a zákolníci vyskočivše ztraceni byli, tak že se v širém poli i také v lese dlouho a nebezpečně s velikou obtížností až do noci i někdy v noci zdržovati a státi musili. Avšak kdyžkoli jsou sami na tom pracovali a lečjakés dřevo místo zlámané nápravy skrze kola prostrčili a po obouh stranách místo zákolníkův ztracených jen kličkou od ručnice neb dímkoli jiným zarazili, i sice jiné mnohé polámané kusy ledajakými špatnými provazy stáhli a v hromadu svázali, při tom pak Pána Boha za pomoc vroucně prosili: tehdy jeho svatá božská milost vždycky jest jim ku pomoci přispěla, že se vše dobře zdařilo. A ačkoliv jsou se tak hrubě meškali a mnohokráte daleko zajeli, nicméně v sedmi dnech, to jest v středu 30. den měsíce máje hned po polední do města Mnichova šťastně jsou přijeli, do jedné hospody, slove u zlatého jelena, jsou vtrhli, kdežto jsou brzy mnohé duchovní i světské osoby téhož hraběte z Martinic navštívili a přivítali, zvláště pan Jan Tschierclaes hrabě z Tilli, Jeho Mil. knížete bavorského tejná rada, komorník a polní general-leyttenant, kterýž dávno s ním dobře znám byl. Jakož i Jeho Mil. Knížecí pan Maximilian, regirující kníže bavorský, již nyní svaté římské říše kurfirát falckgrabě z Rejnu, jakž jest o tom jeho do Mnichova příjezdu svědětí ráčil, hned jest ho skrze pana Maximiliana Kurcze z Senftenau raddu a komorníka svého v té hospodě navštíviti a milostivě přivítati dáti ráčil, s velmi náchylným a přívětivým všelijaké ochrany a pomoci své jemu zakázáním. Po malé chvíli ráčil jest také životní lékaře, doctory a chirurgy neboližto barvíře své k němu vyslati, kterýmžto ačkoliv jest hrabě z Martinic modré a žluté fleky, na těle svém tehdaž ještě zůstávající i tu ránu na levé ruce své ukázal a oni ho rádi hojiti chtěli, však doufajíce v Pána Boha, že toho potřebí není, dokonce nic užívati nechtěl, a tak beze všeho lékařství a hojení samou božskou pomocí v málo dnech úplně zhojen a dokonale zdrav byl.

Na zejtkř pak 31. neboližto posledního dne měsíce máje ráčil jest opět Jeho Mil. kurfiršt bavorský k němu do té hospody dotčeného pana Maximiliana Kurcze ze Senftenau s vozem a koňmi svými odeslati a s milostivým pozdravením jej odtad vyzdvihnouti a do domu vejš psaného pana hraběte z Tilli dovésti a doprovoditi dáti, i také tam v čistotných a pěkně připravených pokojích ložirovati, za tabulí téhož hraběte z Tilli na stříbře vzácně traktirovati i pohodlným ložem a jinými všelijakými potřebami dobře opatřiti dáti ráčil.

V sobotu 2. junii hrabě z Martinic Petra Thomasoni barvíře s velikým poděkováním a vzácným za ten věrný jeho z Prahy až do Mnichova průvod darováním pěkně od sebe pustil, i také Zachariáše Vejdu, regenta svého, na snažnou prosbu k ženě jeho spolu s kočím, klisnami a vozem (davše jim dosti peněz k outratě na cestu) zpátkem zase do Prahy vypravil s poručením, aby oni, jedouce předešlou cestou, zase vůz vypůjčený do kolleje řezenské Patri Rectori odevzdali a tam vezmouce jiný vůz potom jej v Plasích panu opatu zase dodali, i odtad kočárek pana Kotvy tam zanechaný užívajíc potom jej v Praze jemu s přátelským pozdravením a poděkováním navrátili; což se skutečně také tak stalo. Sám pak hrabě z Martinic s jedinkým Adamem poslem svým tu v Mnichově zůstal. Však pan hrabě z Tilli hned jest mu jednoho mládence k službě jeho přidal, ale i sice velkou lásku a mnoho dobrého prokazoval.

V kterémžto čase pro zanechanou paní manželku svou a dítky spolu s znamenitými svými statky a jméním hrubě staral a se rmoutil, obzvláštně pak slyšíce všelijaké noviny zlé z vlasti své, kterak ty ze všech třech stavů pod obojí shromážděné osoby sami z prostředku svého třiceti direktorův, regentův a rad zemských ustanovili a celého království regimentu při všech expedicích se ujali, naproti tomu pak přítomným Jeho Mil. Cís. jakožto krále českého pánům místodržicím všech rad držení tak dobře v jejich vlastních jako v Jeho Mil. Cís. věcech, a aby z města neodjížděli, přísně zapověděli, skrze to je Jeho Mil. Cís. svěřeného jim jakožto nejvyšším ouředníkům a soudcům zemským příslušejícího respektu do konce zbavili, císařskou dvorskou poštu poněkolikráte intercipovali a pagety i z nich mnohé platné listy svévolně zotvírali, ihned také mnoho přespálního lidu pěšího a jízdného bez vědomosti a proti Jeho Mil. Cís. vědomí (poněvadž tu žádného nepřítele nebylo) zverbovali a najali, nová škodlivá spuntování mezi sebou činili, a když někdo k jejich neslušným předsevzetím svoliti nechtěl, jej všelijakými pohrůžkami, že také k nim přistoupi, s nimi držeti a se spolčiti musil,

k tomu nutkali. Tehdáž již odpolo mrtvého hraběte Viléma Slavatu, nejvyššího sudího zemského, k neobyčejnému reversu přinutili, všechny Patres Societatis Jesu skrze ohavné patenty sami o své ujmě z celého království na věčnost vypověděli, jejich dobře fundirovaných a pořádně do desk zemských vložených pět collegií a školy zrušili a zapověděli, také statkův jejich de facto se ujali, p. Pavlovi Michnovi sekretáři některé dlužní zápisy na velikou summu peněz pobrali, p. doctora Fabia Ponsona, mnohých předních říšských knížat radu a při císařském dvoře nařízeného agenta, nenadále do vězení dali, také všecky jeho spisy, svršky a nábytky k sobě vzali, bezpotřebnou a vysoce obtížnou defensi (kteráž hodněji offensi slouiti může) nařídili, při tom také nespůsobnou apologii s mnohými nedůvodnými věcmi a vymyšleným haněním, jen aby tudy obecní chasu zbouřili, tisknouti dali. V kterémžto apologickém paškvilu často jmenovaným dvoum pánům, spolu s sekretářem, (jichžto všechněch třech patrnuu nevinnu již zjevně sám všemohoucí a nejspravedlivější Pán Bůh skrze velice a vůbec zřejmý svůj zázrak dokázati ráčil) také velice nekřesťansky hrozili, že se k nim (poněvadž při živobytí zůstávají) a jejich zboží, jako i k těm všem, kteří je zastávají nebo vymlouvati chtějí, dobře jak zachovati věděti budou. Jakož pak jeho pána z Martinic, též obouch sekretářův p. Pavla Michny a p. Filipa Fabricia všudy pilně hledající, mocné jim oklady činili, a kdyby z obzvláštní milosti a pomoci boží časné jejich barbarské furii neustoupili a sebe na jiná bezpečnější místa nesalvirovali, byliby vedle pohružky své ještě dáleji svůj zuřivý hněv a zlost na osobách a životích jejich vyliili. Jako také p. hrabě z Turnu, jakožto nejvyšší sudí dvorský a tudy nejvyšší ouředník zemský, pana z Martinic úřadu purgkrabského na Karlštejně a k němu příslušejícího zámku spolu s královskou korunou, sceptrem a jiných v něm schovaných znamenitých klenotů a svatostí, také celého karlštejnského panství a dobře zřízeného hospodářství důchodův se zmocnil, ještě žádnému dovoleno není v zřízení zemském sub. Lit. A. 26. & B. 2. dva úřady zemské společně jmiti a jich zastávati, ale mnohem víceji jednomu každému pod největší pokutou a stracením hrdla, poctivosti a statků náky jiný úřad zemský za živobytí druhého sobě jednou vyžádati a jeho užití chtíti (ať opominau mlčením, jej mocně odnítí a na sebe přenéstí) dokonce zapovědino jest.

Což když vše paní Maria Evsebia z Šternbergka, hrubě sarmoucená manželka hraběte z Martinic v Praze zůstávající, v nepřítomnosti téhož pana manžela svého nejmilejšího bolestně viděla a slyšela, jaké se tu hrozné a nejhorší věci od

nekatolických již spolu spuntovaných proti Pánu Bohu a vřehnosti i všem věrným katolickým čím dále tím více hanebně páchali, také se tím více té ukrutnosti hrozila a každé chvíle podobně i na sebe a dívky své milé všelijakých útiskův a k posledku i násilné smrti očekávala, dověděvše se také obzvláště toho, že v krátkých dnech nejvyššího pana purgkrabí pražského, pana otce jejího nejmilejšího s paní Marií Maximilianou Šternbergkovou, rozenou hrabinkou z vysokého Czolneru, manželkou páně (u kterýchž se ona jakožto poslušná dcera v domě páně tehdaž bezpečněji nežli v domě pana manžela svého pokojně zatím zdržovala), též nejvyšší paní kancelářovou, paní Polexinou Lobkovskou rozenou z Pernštejna, již nyní kněžnu z Lobkovic, s jednorozeným synem přemilým i jiné více arrestirovati a vartovati, nad to pak ji hrabinku z Martinic s dětmi jejími milými do tužšího arrestu dáti i co nejhůře traktirovati a sužovati chtějí: protož k ujiti takového sobě i dítkám svým nastávajícího velikého nebezpečství, zvláště když netoliko tu v Praze déle zůstávati, ale ani na statek pána a manžela svého jeti a tam bydleti bezpečně nemohla, s radou nadepsaného pana otce svého tiše jest se všemi osmi tehdaž živými dětmi svými, větším dílem malými, 7. dne měsíce června z Prahy vyjela, vzavše s sebou také děti téhož nejvyššího pana purgkrabí, jakožto bratry a sestry své milé, na větším díle též malé, na statek pana otce svého, Zelenou Horu, 9. dne téhož měsíce června k vícerou přijela. A ačkoliv jest se nadála, že tam za některý čas bezpečně se pozdržeti i tu vedle jiných bratří a sester svých nějakého pohodlí a dobrodiní pana otce svého užiti moci bude: však poněvadž jest jí právě té první noci skrze naschválného rychlého posla od jedné blízké spřízněné přítelkyně její důvěrné psaní přišlo, v kterémž jí nastávající veliké nebezpečství, že direktori za ní poslati, ji s dětmi a se všemi věcmi s sebou majícími mocně vzíti, potom arrestirovati a zle tractirovati dáti chtějí, tejně oznámeno a tak s časnou výstrahou upřímně razeno bylo, aby ona hned po přečtení toho psaní k salvování se spolu se všemi svými dnem i nocí ven z země přes hranice české pospíšila, načež se ona (vida již nezbyti) tak nenadále resolvirovati a hned na druhý den odtad s nadepsanými osmi dětmi svými milými a s některými, na mále s sebou z Prahy (nestrojivše se na tak dalekou cestu) v největším strachu a zármutku svém na spěch vzatými věcmi, předce z vlasti své pravně vyjeti a té ukrutnosti ustoupiti musila.

Když pak ona jakožto neznámá na dvouch krytých a jednom vozu naložovaném zbožím s tolika malými dítkami (pro kteréžto také všelijaké sprostné jim potřebné věci, kte-

ráž téměř nebyly vození hodné, s sebou předce vzíti a lepších zanechat musila) za svým panem manželem věrně jela, velmi velikých nepřiležitostí a nebezpečností všudy téměř v české zemi, obzvláště pak na hranicích k Bavorům patřících, vystála, tak že se jí vozův zmocniti a je plundrovati usilovali a ji nikterak přes české hranice projeti dáti nechtěli. Přes to všecko všemohoucí Pán Bůh v takových nebezpečnostech ji spolu se všemi jejími lidmi, koňmi a věcmi přede vši škodou a příhodou milostivě ochránil, také dobré přátely vzbudil, s kterýchžto věrnou pomocí přes hranice české pokojně do Bavor přijela, a nejprvé do městečka řečeného Newkirchel 12. dne měsíce června šťastně se dostala. Kdežto u krve svaté Pánu Bohu za to pilně děkovala a téměř se všemi svými nábožně se zpovídala a communicovala, ihned také o příjezdu svém pánu svému do Mnichova skrze jednoho rejthara rychlého avisirovala. Po kterémžto psaní on nemeškal na krytém vozečku naproti ní až do Štraubingu, 18 mil pořád ve 24 hodinách, sjetí, kdežto svou nejmilejší manželku a dítky všechny chvála Bohu při dobrém způsobu zdraví, 16. dne měsíce června, nalezl, s nimi se srdečně přivítal, a potom následujícího dne spolu s nimi zase do Mnichova odjel, tam šťastně 20. dne června se dostal a na dobytčím trhu do domu Vilma Schuczingera (kterýžto dům hrabě z Martinic od něho najal) se ložiroval, kdežto ode všech rádi vidíni byli. A Jeho Mil. správu držící kníže bavorské, nyní kurfiřt, jak prvotně jeho samého hrabě z Martinic, tak také i tehdaž paní manželku jeho se všemi dítkami i čeládkou jeho v milostivou ochranu svou přijal a hned třetího dne po jich příjezdu jemu drahé vín, zvěřiny, ptactva a ovsa daroval, jeho několikráte k tabuli své povolal a u sebe zdržel. Nicméně též při dávání audiencí anebo v jiných privátních a zjevných rozmlouváních, jako také v jiném ve všem Jich Kn. Mil., tak dobře kníže jako i Její Mil. kněžna, podobně též starý Jeho Mil. kníže Vilém, tak i Jeho Mil. kníže Albrecht a Její Mil. kněžna, manželka Jeho Mil., jim oboum často jmenovaným pánu a paní z Martinic každého času všelijakou náchylnou vůli a lásku milostivě jsou dokazovali.

Přišlo též asi v tém dni po příjezdu týchž obouh pánů manželův s dětmi jich do Mnichova od Jeho Mil. Cís. z Vídně témuž pánu z Martinic k obzvláštnímu potěšení hrubě milostivé psaní české, jehožto hodnověrný výpis slovo od slova tuto následuje:

Matthiáš s boží milostí volený římský císař, po všechny časy rozmnožitel říše a uherský, český etc. král.

Urozený, věrný náš milý!

Že jest Tebe tak nenadále neštěstí mimo řád a právo v království Našem českém potkalo, s Tebou jsme milostivé utřpení míti a zase s potěše-

nám vyrozuměti ráčili, že je od Pána Boha předivně při životě a zdraví, nímž všech naději, zachován. Jsme tolikéž s odjezdem Tvým z království našeho jako s tím, aby u J. Lásky knížete bavorského (jemuž strany Tebe obzvláštní psaní činíme) až do dalšího nařízení Našeho zůstával, dobře spokojen, a nepomineme předkův Tvých a Tvé věrné a stále služby Tobě milostivě spomínati, vynahražovati a nad Tebou a Tvými ruku ochrannou držeti.

Zůstává Tobě vši milostí Naší císař. a královskou nakloněni..

Dán v městě Našem Vídni v sobotu u vigilií svatého Jana křtitele, léta šestnáctistého osmnáctého, a království Našich římského sedmého, uherského desátého, českého osmého.

Mathiáš.

Sdenco Adal. Poppl de Lobkovitz,
Sac. R. Bohemiae Cancellarius.

Ad mandatum Sacrae Caes. Majestatis proprium
Pavel Michna.

Urozenému Jaroslavovi Bořitovi z Martinic na Smečnů, Vokoch a Malikovicích, radě naší, komorníku, purgkrabí karlístejnakému a dvoru Našeho v království českém maršalku, věrnému Našemu milému.

Po některém málo dni ráčil Jeho Mil. Cís. také samému Jeho Mil. knížeti a již kurfirštu bavorskému v jednom psaní svém, de arduis negotiis neboližto v důležitých příčinách učiněném, naschválně obzvláštní postscriptum přiložiti, jakž níže slovo od slova zní:

P. S.

Také, vysoce urozený ujcě a kníže, porozuměvše tomu, že rada Naše komorník a purgkrabě na Karlístejně Jaroslav z Martinic, svobodný pán na Smečnů u T. L. od začaté roztřístosti v království Našem českém se zdržuje, protože nemohli jsme opominouti, T. L. dotčeného z Martinic, jakožto Naši věrnou přední radu a nejvyššího úředníka království Našeho českého, kterýž pro svou upřímnou stálou devoci jako i s obzvláštní milostí a pomocí Boží vystálé nebespečenství a persecuci a bestoho všelijaké milosti a přisné hodný jest, tímto psaním, co nejlépe býti může, pro dokázání všelijaké dobré lůbeznosti, čeho tak při T. L. vyhledávati a potřebovati bude, poručenoho učiniti, milostivě ujcovsky přítom se zakazující, T. L. toho všeho sase ve všem dobrém spomínati.

Actum ut in literis 28. dne měsíce juní 1618.

Mathiáš.

F. R. Pucher.

Ten pak všecken čas, jak dlouho jest často psaný hrabě z Martinic a paní manželkou a dětmi svými milými v Mnichově zůstával, jest on v daremné zahálce nikoliv nezmařil, ale vždycky pokojně a pobožně se chovaje, nákou chvalitebnou prací se obíral, zvláště čtením všelijakých dobrých kněh a častým v rozličných potřebách psaním, majíce stále jak v Vídni tak i v jiných rozdílných místech s milými přátely svými i jinými dobrými a poctivými lidmi jistou a důvěrnou korespondenci, tak že jest on o všelijakých novinách, co se kde zběhlo, časně zvěděl. Jakož pak Jeho Mil. Cís. ráčil jest mnohokráte jemu skrze obzvláštní psaní rozdílné věci a po-

čreby své při Jeho Mil. kurfirštu bavorském přednáseti, jednati a sollicitovati milostivě poručiti, i také je skrze jeho pilné přičinění šťastně obdržeti, obzvláště pak jednou partikulární ambasciatu k témuž Jeho M. kurfirštu a po druhé na bavorský kreisstag, do města Landtshutu rozepsaný, vzácnou komisí na něj vložiti, kteréžto obě, jak legací tak komisí, dobře a prospěšně k milostivému Jeho Mil. Cís. spokojení a zalíbení jest vyřídil a na tom kreisztagu spolu s druhým komisařem panem Hegemiellerem, s Jeho Mil. Cís. říšskou dvorskou radou, při Jich. Mil. knížatech a páních stavích téhož kraje bavorského vzácné svolení užitečně spůsobil a obdržel, z kteréhožto svolení ráčil Jeho Mil. Cís. jemu za věrnou a pilnou práci jeho 1500 fl. dáti milostivě poručiti, a on jest je tím raději s větší vděčností poddaně přijal, čím více jich tehdež k vyživení svému potřeboval. V tom pak exilio, ačkoliv jest Pán Bůh témuž hraběti z Martinic jednu nejmladší a mezi jinými nejpěknější dcerku, Johannu Evu, věku jejího skoro 2 $\frac{1}{4}$ leta, ještě právě v nevinnosti její prostředkem časné smrti z tohoto světa k sobě nepochybně do nebeské věčné radosti pojití ráčil, jejížto mrtvé tělo také tam v městě Mnichově v kostele Sv. Petra apoštola blízko velkého oltáře po pravé straně pod obzvláštním mramorovým kamenem, s textem a erbem jejím vytesaným, poctivě pochováno byvše, v Pánu Bohu odpočívá: však zase týž milosrdný Pán Bůh jemu tu smrt dotčené dcerky jeho požehnáním svým svatým tak štědře vynahraditi ráčil, že jest brzy po té žalosti také tam ještě v Mnichově paní manželka jeho s milým synem těhotna byla a toho potom v Pasově šťastně porodila, jakž o tom málo níže doloženo bude. Jakož pak i pro anadši jeho vychování se paní manželkou a dětmi jeho ráčil jest všemohoucí Pán Bůh vzbuditi Jeho Mil. arcikníže Leopolda, kterýž sám od sebe motu proprio jemu obzvláštní v té příčině velice milostivý handtbrieft učiniti a do Mnichova odeslati ráčil, slovo od slova takový:

Milý z Martinic!

Nemohu Vás milostivě tajiti, že sem po Vašem nedávno v Čechách pro Vaši k Našemu domu mající stálou věrnost a zasloužilost vystálém neštěstí vždycky milostivou outřpnost s Vámi měl a dotčené neštěstí netoliko sobě k srdci připouštěl, ale také abych Vám z něho zase pomáhal, vždycky milostivou náclivnou vůli a intencí měl. Nyní pak až dosavád, jako i dále, ještě tu jsem sobě naději vsal, že všemohoucí Pán Bůh Jeho Milosti Cís. tu milost a moc uděliti ráčil, aby se zase svých nepřátel zmocniti a je ponížiti, skrze to také všechněm těm, kteříž na příčinou jich a celého domu nevinně trpěli, slušný reccompens a nábrada sa vystálé jejich těžkosti se stala. Avšak skutek to s sebou přináší, že takového žádostivého efektu vedle nespýtatelného uložení božího až dosavád dosáhnouti možné nebylo, a poněvadž odtud na to snadné přicháseti mohu, že při takové Vaší nepřiležitosti Vaše se tam sdrčování čím dále tím více Vám obtížné přicháseti

bude: tak tehdy jsem pominouti nemohl, jak takovou Vaši nepříležitost Vám poněkud polehčiti, tak také tuto mou s Vámi spolu outřpnost v známost uvéstí a Vám následující prostředek poskytnouti, zdalibyste zatím v mém pasovském biskupství přebývati a tam pod protekcí mou na skončení nápravy toho a strestání rebelův očekávati chtěli, tak aby Vám od Nás tam Vaše vychování a všelijaké potřeby zaopatřené a dodávané byly. Tak jakž se Vám v tom milostivě zakazuji a za brzké oznámení žádám, zdalibyste se Vám tento prostředek líbil a tak abych svým pasovským místodržícím a radám to v známost uvéstí a Vám k dosažení toho nařízení učiniti poručiti mohl. Nebo já a všickni domu Našeho příbuzní sebe k tomu vedle služnosti a za příčinou Vašeho nevinné vystálého nebezpečení, posměchu a škody všickni zavázáni býti se poznáváme. S tím Vám dáleji jako i posavad milostí nakloněný stávám.

Dán v Schwatzu 14. Januarii anno 1619.

Urozenému Našemu obzvláštně věrnému milému Jaroslavovi svobodnému pánu z Martinic.

Jaké pak poděkování Jeho Mil. arciknížeti často psaný hrabě z Martinic na to jest učinil, a pro kterou příčinu na takové Jeho Mil. arciknížecí milostivé podání jest ihned do Pasova nejel a toho velikého dobrodiní tehdaž ještě neužíval, z této níže psané odpovědi z německého jazyku na česko přeložené se vyrozumí.

Vysoce důstojnému a osvícenému knížeti a pánu panu Leopoldovi arciknížeti Rakovskému, biskupu Štrasspurskému a Pasovskému, knížeti v Burgundu, Štyrsku, Korytanech a Gránu, hraběti v Tyrolu a Gorici, mému milostivému knížeti a pánu!

Vysoce osvícené arcikníže, kníže a pane můj milostivější! Vaší vysoce knížecí Mil. od věčného svrchovaného Pána Boha netoliko k tomu nově nastalému, ale také pojiná mnohá následující šťastná léta prodloužený život, dobré trvanlivé zdraví a všelijaké jiné štěstí ve vší věrné upřímnosti poslušně vinšuji a žádám. Vaší vysoce knížecí Milosti milostivější 14. tohoto měsíce v Schwatzu datované psaní s náležitou uctivostí jsem přijal, sněhož jsem Vaší vysoce knížecí Mil. obzvláštní, kterouž ke mně máte ráčíte, milostivou afekci mimo všecku zásluhu mou (o čemž sice jsem nikdy nepochyboval) dostatečně seznal, také v mém až posavad zarmouceném srdci velikého potěšení jsem nabyt, že se předce má již od osmnácte let jak císaři Rudolfovi slavné paměti, tak také nynější Jeho Mil. Cís. pánu mému nejmilostivějšímu, podle toho také Vaší vys. kn. Mil. i celému slavnému rodu Rakovskému každého času upřímně, věrně a poslušně v mnohých nebezpečných případech a ne bez veliké škody s nebezpečstvím života mého až právě k přirozené smrti stále prokázané ponížené služby, s milostivou vděčností, od Vaší vys. kn. Mil. mého milostivějšího pána, vysoce chvalitebně poznávají, skrze což Vaší kníž. Milost mé srdce k dalším svým poslušným službám právě rozšířiti a čím dále tím více obligirovati a zavázati ráčila. Kteroužto od Vaší vys. kn. Mil. mně milostivě prokázanou velikou milost a právě otcovskou péči netoliko s poslušným poděkováním nejpokříženěji přijímám, ale také ji tak drazo sobě vážím, že ji netak lehce mimo sebe pustiti, ale ji sobě k mé nejplatnější a největší potřebě, tamquam extremum meum refugium, zachovati oumyslu jsem. Jakož pak s milostivostí Jeho Cís. Mil. poručení zde v Mnichově se ještě za některý čas zdržovati a v důležitých potřebách Jeho Mil., kteréž začasé a takměř každého týhodne se přiházejí a mně z Vídně jak skrze vlastní Jeho Mil. Cís. osobu, tak i nejvyššího pana kanclíře v království českém psaní, jménem Jeho Mil. poru-

časně bejvají, u Jeho Mil. knížete bavorského sollicitovati mám. V kterýchžto důležitých potřebách poněvadž bych osobou mou nerad něco zameškati, ale raději to, co by se k chvále boží, k zřetlu a vadělení svatého pravého katolického náboženství jako i k prospěchu a užitku obou Jích Mil. císa. i krále Ferdinanda spolu s Vaší vys. kn. Mil. a jejich celému slavnému domu Rakouskému se vstavovalo, fedrovati chtěl: pročež sa potřebné býti soudím, abych spolu se všemi svými (z nichžto sice nejmladší dcera nedávno v nevinnosti svůj život skonala a pochována jest) ještě poněkud až do J. Mil. C. milostivého dovolení zde strpení míti a zatím na některém malém kousku (který má milá manželka dosti pracně s sebou vyvezla) přestávati, aby i tudý Vaší vys. kn. Mil. osobou mou obtíženi býti neráčili, což že Vaše vys. kn. Mil. mně milostivě vážití ráčí, poddaně prosím.

Pakli by ta roztrástit česká vždy (mimo nadějí) dáleji trvati a já bych svého (již na větším díle splundrovaného) statečku předce, jakž se posavad stalo, užívati neměl a tak v vychování sebe samého dáleji obstáti nemohl, tak abych přinucen jsa, chtěl k Vaší vys. kn. Mil. jakožto k mému milostivějšímu pánu buďto do pasovského biskupství aneb hrabství tyrolského mé nejposlušnější outočiště vzíti s touto mou předcházející nejponiženější prosbou, té celé naděje jsouce, že Vaše vys. kn. Mil. mne spolu s mými té nám tak dobrotitivě a milosrdně poskytnuté milosti, kteréžto mi sobě (jakž dotčeno) velmi vysoce vážíme a toho času Vaší vys. kn. Mil. v tom ještě ušetřujícíe i sobě spokím a až do poslední a největší potřeby mé a mých uti certam anchoram et ultimum asylum nostrum schovávám, milostivě a skutečně užiti dání ráčíte. Kterýžto dobrý chvalitebný skutek velikého milosrdenství nejmilosrdnější a nejspravedlivější Bůh Vaší kn. Mil. jak zde v tomto časném, tak také v onom věčném životě hojně odplatiti ráčí, a já také se všemi svými toho se Vaší vys. kn. Mil. věrnými poslušnými službami a vroucnými modlitbami podle nejvyšší možnosti co nejpokorněji se odsluhovati nepominu.

S tím Vaší vys. kn. Mil. ochrauč Nejvyššího a sebe spolu se všemi mými k stálé milosti a protekci poddaně poroučejíce,

Datum v Mnichově 19. januarii 1619.

Vaší vys. kn. Mil.

každého času poddaný, věrný a poslušný služebník až do smrti
Jaroslav z Martinic.

Na kteroužto jeho poniženou odpověď hned jest zase Jeho Mil. arcikníže téhož hraběte z Martinic v tom velikém jemu právě otcovsky podaném dobrodiní skrze jiné obzvláštní psaní své, z německého jazyka na česko přeložené, takto milostivě ubezpečiti ráčil:

„Leopold s boží milosti arcikníže Rakouské, biskup Štrasspurgský a Pasovský, administrator knížecího štíftu Murbach a Luders, kníže Burgundské, markrabě Elsassské, hrabě v Tyrolu.

Urozený věrný milý! Jest nám skrze našeho vyslaného do Bavor komorníka našeho, věrného milého Jana svobodného pána z Wolkenštejna přednešeno, kterak jsi nám horlivě recommendován býti žádal, což také od nás na ten způsob, jakž naše milostivá náklonnost, kterouž jsme k Tobě vždycky míti ráčili, to samo sebou přináší, přijato jest. Poněvadž pak ještě na tento čas podaného sobě prostředku potřebovati nechceš, nýbrž jej sobě raději k nastávající další potřebě jako nějakou největší útěchu svou pozanechat jsi umlnil: tak proti tomu býti neráčíme, abys v tom dle lbeznosti své postupovati neměl, a vždyckny Tobě jmenovaného prostředku užívání při Tvé dobré příležitosti a vůli na svobodě zůstavujeme, jakož jsme pak také našim

Slavata: Paměti.

pasovským radám a obvláštně dvorskému maršalkovi Vilémovi Notthafftovi takové poručení učinili, aby ihned, kdyby se ohlásil, Tebe přijali, lozument a všech potřeb od pláten, vína a obilí jako i jiných viktualii vykárali a započítali, v čemž se tak zachovati nepominou a Ty na ten a takový způsob při nich jak se ohlásiti věděti budeš.

My pak k všemohoucímu Pánu Bohu té důvěrné naděje býti ráčíme, že on takovým neřádům co nejdříve v cestu vkročíti, Tebe do milé vlasti navrátiti, neposlušných pak Čechův vysokomyslnost a neslušné předsevzetí zaslouženou pomstou skrotiti nepomine a přitom Tobě dále milosti naší jako i posavád náchylní a naklonění zůstáváme.

Datum v Inšpruku dne 7. aprilis anno 1619.

Leopold.

Ad mandatum Sermi et Revmi Arch. Arg. et Pass. Epi. proprium
Jo. Balth. Schlegel.

Urozenému věrnému našemu milému Jaroslavovi z Martinic svobodnému pánu.

Po kterémžto tak milostivém Jeho Milosti arciknížete psaní poznávaje to hrabě z Martinic, že již osoby jeho k dalšímu vyhledávání a sollicitování v Mnichově více zapotřebí není, vzláště poněvadž Jeho Milost kurfiřt bavorský již se byl málo před tím také na konec resolvirovati a chvalitebně zakázati ráčil, že Jeho Mil. králi Ferdinandovi proti rebellským nepřatelům Jeho Mil. opravdově pomáhati, i sám jakožto od Jeho Mil. Cís. dožádaný slavný pan komisař osobně do pole vyjeti a proti rebellům českým k podmanění a přivedení je zase dědičné vrchnosti jich v pravou poddanou poslušnost, spravedlivě exequirovati chtěti ráčí: tehdy právě skoro v roce po příjezdu svém do Mnichova, rozžehnavše se pěkně s náležitým za všelijaké milosti a dobrodiní sobě po ten všecken čas prokázaná poděkováním předně s Jeho Mil. kurfiřtem a Její Mil. kurfiřstovou, podobně s Jeho Milostí starým knížetem Vilémem i Jeho Mil. knížetem Albrechtem a Její Mil. kněžnou paní manželkou Jeho Mil., nic méně i se všemi Jich Milostmi pány a paními při dvoře kurfiřtském, též s jinými duchovními a řeholními i světskými osobami obojího pohlaví, ve jméno boží zase odtud z Mnichova upřímo do Pasova po vodě se všemi svými odjel. A tam přijedouce z milosti boží šťastně byl jest od dobré paměti pana Margkwarda Švendy Jeho Milosti arcikn. místodržícího a děkana pasovského, též od pana Viléma Notthaffta Jeho Mil. arcikn. dvorského maršalka velmi vhlídně a mile přivítán a tu jak dobrým kvartýrem tak i stravou a jinými potřebami dosti dobře opatřen; pročež slušně jest na vejš položené tak dobrotivé Jeho Mil. arciknížecí psaní též hrabě z Martinic zase Jeho Mil. arcikn. ponížené poděkování napsati a o tom svém již do města Pasova příjezdu oznámiti nepominul v tyto formalia slova, z německého jazyka na česko přeložená:

„Vysoce důstojnému, osvěcenému knížeti a pánu, panu Leopoldovi, arciknížeti Rakouskému, biskupu Štrassburskému a Pasovskému, administratoru knížecího štiftu v Murbachu a Luders, knížeti v Burgundu, Štyrsku, v Korytanech a Gránu, landgraběti v Elsassu, hraběti v Tyrolu a Goriči, mému milostivějšímu knížeti a pánu.

Vysoce osvěcené arcikníže, kníže a pane můj milostivější! Vaší vys. kn. Mil. každého času své nejposlušnější služby s vinšováním srdečným od věčného Pána Boha dlouhého dobrého zdraví a všelijakého prospěchu vskazují.

Vaší vys. osvěcené kníž. Mil. milostivě psaní, datýrované v Insprugku 7. aprílis, v Mnichově s náležitou uctivostí jsem přijal a nechť Vaší vys. kn. Mil. já v Jejich velikých pracích a zaneprázdnění tak pořád psaním svým saměstknávati, toho jsem, ašbych se na V. v. kn. M. knížecí grundy a panství dostal, poodložil.

Poněvadž jsem tehdy vedle Vaší vys. kníž. Mil. mně milostivě nkázané cesty a podaného prostředku spolu s svou nejmilejší manželkou a dítkami již z Mnichova sem do Vaší vys. kníž. Mil. vzácného města Pasova předvěřejším chvála Bohu se dostal, také i zde z Vaší vys. kníž. Mil. milostivého nařízení a poručení příjemným losumentem a potřebným vychováním od jídla a pití dobře zaopatřený jsem: tak jsem tehdy nikterakž opominouti nechťel Vaší vys. kn. Mil. za takovou obzvláštní milost, velikou štědrost a právě otcovské opatrování co nejponiženěji děkovati, co nejponiženěji při tom prosíce, aby Vaše vys. kníž. Mil. neráčila mne v této mé nynější perspekci a starosti poněkud nehodného provisionarium, však každého času věrného, ochotného a poslušného služebníka, spolu s mými opouštěti, nýbrž dáleji v své milostivé protekci mne sdružující vedle Jeho Mil. uherského a českého krále, Vaší vys. kníž. Mil. nejmilejšího pana bratra a mého nejmilostivějšího pána, s pomocí boží (kterýž oboum Vaším Mil. v stále horlivé defensi svatě katolické církve proti všem tajným i sjevným nepřátelům každého času milostivě přítomen býti ráčí) skrze hodné a milosrdnému Pánu Bohu libezné Jeho Mil. Král. také chvalitebně, celému slavnému domu Rakouskému užitečné a nám všem věrným a poslušným spasitelné navrácení zase království českého, dá-li Pán Bůh, co nejdřívěji mne z tohoto nehodného utiskování milostivě spomoci, tak abych, kromě zachování a sdržení beze všeho mého přechínání od nejspřavedlivějšího Boha předivně zachovaného života, také od mých milých předkův dobře nabytého poctivého jména, ve spravedlivé dědictví své bez nebezpečnosti a škody spolu se všemi svými plene per omnia in integrum pristino statui restitutus etiam cum fœnore ac præmio aliquo in perpetuum constantissimæ fidelitatis et obsequentissimæ servitutis meæ memoriam aliorumque summæ ædificationis exemplum, tak jakž samo v sobě slušné jest, zase do vlasti své milé přijíti a v ní bezpečněji než předtím sčítavati a hospodařiti mohl. Za kteréžto milosti a dobrodiní Vaší vys. kníž. Mil. v povinné vděčnosti co nejposlušněji se odsluhovati podle své nejvyšší možnosti po všechny časy života mého (jakž pak naději se, že ode mne až dosavád jináče shledáno nebylo a že se i potomně jináče ode mne nestane, na to se Vaše vys. kníž. Mil. vědycky dokonale ubespečiti moci ráčí) věrně vynasnažiti chci a budu, nicméněji také, aby to i synové moji činili, je k tomu vésti chci a vedle toho obzvláštně také všemohoucího Pána Boha chceme já, má nejmilejší manželka a dítky ustavičně za to žádati, aby on jakožto nejbohatší odplatitel všelikých dobrých skutkův Vaší vys. kníž. Mil. přede vši žalostí a bídou milostivě ochraňovati jako i ve všem časném i věčném štědre žehnati ráčil. — S tím se Vaší vys. kníž. Mil. spolu se všemi mými stále milostí a protekcí poddaně poroučím. Datum ve V. v. k. Mě. biskupství a městě Pasově, 26. máje 1619.

Vaší vys. Kn. Mil.

vždycky nejponiženější a věrně nejposlušnější sluha až do smrti

Jaroslav z Martinic.

V tom tehdy pokojném městě Pasově při tom dosti dobrém pohodlí a příležitosti ke vši pobožnosti bydlel jest často psaný hrabě z Martinic se paní manželkou a všemi dětmi svými (kromě samého nejstaršího syna, hraběte Jiřího Adama, kterého jest hned z Mnichova do města Gradcu v knížetství štyrském na učení odeslal, tak aby tam *cursum philosophiae* v Praze slyšeti začatý, dokonal, což se i šťastně stalo) přes ostatní čas exilii sui. Kdežto všemohoucí Pán Bůh jemu se paní manželkou jeho dva syny, nejprvé Ferdinanda Leopolda Benno, a potom druhého roku Maximiliana Valentina šťastně dáti ráčil, z nichžto první od dobré paměti pana Zikmunda starého z Pethinku, probošta hlavního kostela pasovského křtěn byl, a předním jeho panem kmotrem Jeho Mil. arcikníže Leopold, slavné paměti tehdejší biskup štrasspurgský a pasovský, skrze vzácného vyslaného svého vejš dotčeného pana Margkvara z Švendy, děkana kostela pasovského, Jeho Mil. arciknížecí radu a místodržícího v témž biskupství pasovském, býti ráčil. Jakož pak potom týž hrabě Ferdinand Leopold Benno dobrotvým Jeho Mil. arciknížete i vši důstojné a velebné kapitoly pasovské fedrungkem téhož kostela pasovského kanovníkem učiněn jest, a jak on v duchovním tak druhý Maximilian Valentin v světském stavu z milosti boží dosavád živi a zdraví zůstávají.

Když pak se týž hrabě z Martinic z Pasova zase do království českého, od Jeho Mil. Cís. válečnou mocí dobytého, vlasti své nevděčné, s jistou Jeho Mil. Cís. vědomostí a vůlí navracovati měl, tehdy nepominul jest před tím Jeho Mil. arcikn. za všechny tam přijaté milosti a dobrodiní ponížené poděkování napsati v těchto slovích, z jazyka německého na česko přeložených:

„Vysoce osvědčené arcikníže, můj milostivější kníže a pane!

Majíce já nyní s Jeho Mil. Cís. a Královské mého nejmilostivějšího pána dovolením a vědomím mou milou, ačkoli nevděčnou, avšak poněkud k nápravě přivedenou vlast, zase navštívití a tam vysoce jmenované Jeho Mil. Cís. zase nejponíženější své služby poslušně dokazovati: pročť nikoliv jsem toho opominouti nemohl a nechtěl, abych se neměl při Vaší vys. osv. kníž. Mil. tímto psaníčkem poníženě ohlásiti. A ačkoliv to v pravdě Vaší vys. osv. kníž. Mil. mnohé a znamenité milosti a dobrodiní, kteréž jste mně, mé milé manželce a dítkám v největší naší potřebě a zarmoucení, proti vši zásluze mé, milostivě prokázati ráčili, téměř nemožné jest mně toliko připomínati, at milčením opomím, abych Vaší vys. osv. kn. Mil. za ně vedle náležitosti poděkování činiti, nadto výše pak na povinnou satisfakci dostatečně pomyslití mohl, — nebo v jak dlouhém exilii a největší potřebě a těžkosti jsem vězel, o tom všemohoucí Pán Bůh a já sám nejlépe vím, Vaše pak vys. osv. kníž. Mil. to až příliš seznati a mne s manželkou mou a dětmi v tatové bídě tak milostivě přispěti ráčila, že jsem v tomto mém exilium pod Vaší vys. osv. kníž. Mil. ochranou dobře v pokoji pozůstavený byl, — odkudž dostatečnou příčinu mám a vysoce zavázán jsem, V. v. osv. kn. Mil. netoliko

co nejpokorněji poděkovati, ale i také, co na mně jest, zato mými poníženými službami pilně se odsluhovati. Poněvadž pak táž milost tak veliká a štědrá jest, že mi se ku povinnému děkování slov k vynahrazení pak toho statek a jmění nedostává: avšak mezi tím s manželkou mou a dětmi (jakož se pak také má milá manželka obzvláštně pokorně zakazuje) na dokázání ponížené vděčnosti za Vaší vys. osv. kníž. Mil. dlouhého zdraví, šťastného panování, slavného vítězství nade všemi Jich nepřátely a všelijakého jiného prospěšenství u věčného Pána Boha vinšovati a žádati, vedle nejvyšší možnosti tak vynasnažiti se chťiti budu, aby Vaše vys. osv. kníž. Mil. to vedle mé ponížené naděje v skutku poznati moci ráčili. Přitom také nic jiného nevinšuji, jako aby mi štěstí opravdové occasi poprálo, v kteréž bych k Vaší vys. osv. kníž. Mil. milostivějším zalíbení mou k službám ochotnou mysl, s vynaložením také statku a jmění jako i života svého, mohl prokázati. Mezi tím pak Vaší vys. osv. kníž. Mil. poslušně žádám, že mne spolu se všemi mými v své další milosti a ochraně zdržovati ráčíte.

Dán z Pasova 30. maji. Anno 1622.

Vaší vys. osv. kníž. Mil.

vždycky věrně nejposlušnější služebník

J. B. h. z Martinic.

Veliká milostivost a dobrotivost Jeho Mil. arcikn. nechtěla jest nežli předce i na to psaní dále se ukázati touto přepěknou odpovědí svou, z německého jazyka na česko přeloženou :

„Leopold z boží milosti arcikníže Rakouské, kníže Burgundské, biskup Štrasspurgský a Pasovský, administrator knížecího biskupství v Murbachu a Luther, hrabě Tyrolské a Gorické, margkrabě Elsasské.

Vysoce urozený obzvlášť věrný milý! Psaní Vaše pod datum 30. maji dobře jsme dostali a Vašemu poníženému nám učiněnému děkování a dobré vůli s milostivým zalíbením jsme vyrozuměti ráčili. Již pak sami bychom sobě to vinšovali, abyste v našem biskupství pasovském za času trvajícího nepokoje v království českém tak tractirování byli, jakž Vaše věrná upřímná horlivost a devoci k nám a slavnému domu našemu Rakouskému s poddanou pilností prokázané služby vždycky toho zasluhovaly. Ale jsouce Vám samému dosti povědomé, jak hrubou a téměř nenabytou škodu toto naše biskupství pasovské od některého času vzalo, a kterak velmi zruinováno jest: pročež té milostivé naděje býti ráčíme, že to raději té nešťastné příhodě přičítati, nežli naší k Vám stále milostivé affekci připisovati budete. Vám se při tom vždy dále milostivě zamlouvající, že to, což jsme tak pro jmenované nepřiležitosti na ten čas (bychme pak rádi byli chtěli) neprokázali, budoucně ve všech Vám libezných případnostech skutečně vynahrazovati nepomineme. S tím Vám milostí jako i předešle ustavičně naklonění zůstáváme. Dán ve Feldkirchu 22. junii A. 1622.

Leopold.

Ad mandatum Ser^{mi} et R^{mi} Arch. Arg. et Pass. Epi. proprium
G. Rottmann.

Neméně povinnost hraběte z Martinic ukazovala, na tak milostivou a přívětivost plnou Jeho Mil. arcikn. odpověď nemlčeti, nýbrž znova zase poděkování své aspoň tímto kratičkým lístkem, z německého jazyka na česko přeloženým, pokorně zavřiti :

„Vaší vysoce osv. kníž. Mil., vedle vinšování od Pána Boha všemohoucího dlouhého, dobrého, stálého zdraví, šťastného panování, Vaší vys. osv. kn. Mil. slavného domu nepřátel přemožení a sice všelijakého prospěšenství, vzkazují mé poslušné poddané služby dle své nejvyšší pilnosti a možnosti.

Že Vaše vys. osv. kníž. Mil. má hrubě povinné ponížené děkování za příčinou té veliké od V. v. o. k. M. mně a mým v naší důležité potřebnosti a exilio prokázané milosti a dobrodiní z přirozené své štědrosti netoliko milostivě oblíbiti, ale také na ně s další stálou milostivou affekcí a přívětivostí odpověděti ráčila: za to Vaší vys. osv. kníž. Mil. na stotisíckrát co nejponíženěji děkuji.

Musím a rád (rozvažujíc sobě tak veliký od Vaší vys. osv. kn. Mil. mně opěty přidaný poklad) Vaší vys. osvěcené kníž. Mil. se všemi mými k věčné poddané služebnosti poslušně obligován a hotov býti ehci, za šťastného sebe pokládaje, kdyby mne skrze Vaší vys. osv. kníž. Mil. milostivě poručení příležitost potkala, v kteréž bych Vaší Mil. příjemné a možné služby skutečně prokazovati a přitom i mé věrně poslušné srdce vyjeviti mohl. Nebo zajisté žádostiv jsem po veškeren čas živobytí stávati

Vaší vys. osv. kníž. Mil.

nejvěrnější a nejposlušnější služebník

Pragae 28. Julii 1622.

J. B. h. s Martinic.

Když pak on pan Jaroslav z Martinic z Pasova po náležitém se všechněmi se tam rozžehnaní do Čech odjel, tehdy Jeho Mil. Cis. ráčil jest z obzvláštní milosti a útrpnosti osobu jeho tím níže psaným listem svým Jeho Mil. knížeti Karlovi z Lichtenštejna, jakožto tehdejšímu s plnou mocí nafiženému místodržícímu svému v království českém, in meliori forma rekommandirovati, z německého jazyka na česko přeloženým:

Ferdinand Druhý s boží milosti volený Římský císař, také Uherský, Český atd. král! Vysoce urozený ujęe, kníže, věrný milý! Dochází Nás zpráva, žeby vysoce urozený věrný náš milý Jaroslav Bořita hrabě s Martinic na Smečně, Vokofi, Bílém Újezdě a Malikovicích, rada naše, komorník, purgkrabě karlístejnský a našeho královského dvoru českého maršalek, s manželkou a dětmi svými již se s Pasova vystěhovati a do své milé vlasti na statky své navrátiti měl. I ačkoliv dotčené hrabě, jakž celému světu známé, vedle svých s mladosti až dosavad věrných, opravdových a velice užitečných, slavným předkům našim císařům Římským a králům českým, také i Nám samým k obzvláštnímu zalíbení prokázaných služeb častokráté rozmanité obzvláštně pak při minulé ohavné rebelii tak veliká protivenství, persekuci a nenabyté škody na svých statcích vytrpěl a vystál, že snad o nich za pomínutých let brzo slycháno nebylo; nieméně však při tom netoliko svou Pánu Bohu všemohoucímu a potomně Nám, jakožto své nejvyšší vrchnosti, vykonanou povinnost v nejmenším nezrušil, nýbrž také stále věrnosti s opukřením znamenitých statků svých s nebespečenstvím života svého, také dlouhým exiliem chvalitebně dokázal: pročť mi slušnou příčinu toho míti ráčíme, jeho za jednoho s nejvěrnějších poddaných a rad našich držeti a přede všemi jinými na něj pozor dáti. Bude tehdy T. L. věděti pro Nás jeho v obzvláštní svou ochranu vzíti a jeho (bespochyby) nanejvýše zruinovaných statků a poddaných s kontribucemi, mustřiaci, losírování soldatesky, darchugky a všelijakými jinými obtížnostmi zemskými, pokudž jen možné, jak šanovati uměti, tak aby

každý poznati mohl, že jemu pro dotčenou jeho stálou a trvanlivou věrnost všelijakou císař. a královskou milostí naklonění býti ráčíme. Dán v městě Našem Oedenburgku 7. dne junii anno 1622.

Ferdinand.

Sdenco Ad. Poppl. de Lobkovitz
Sac. R. Bohemiae Cancellarius.
Ad mandatum Sac. Caes. Majestatis proprium.
Otto von Nostitz.
Philipp Fabricius.

Kterážto však Jeho Mil. Cís. tak milostivé rekommandací on hrabě z Martinic málo jest užil. Neb byt Jeho Mil. kníže z Lichtenštejna byl jeho statkův ušetřiti chtěl, tehdy Friedtländer a jiní soldáti málo jsou ušetřili, mnohem pak méně lid nepřátelský, s kterýmž vždycky při každém vpádu do země mnozí čeští emigranti byli, a ti jsou jemu z největší záští statky a nebohý lid poddaný jeho všudy, jakž jsou nejvejš mohli, hanebně obloupili, vyplundrovali i vypálili a dokonce skazili.

Již pak nyní musím zase se k druhému z okna vyhozenému, hraběti Slavatovi, obrátiti, kteréhožto hrubě nemocného lékař zemský Doctor Severin Scato a druhý barvíř také zemský mistr Andres (k čemuž však nejprve oba dva jisté povolení od předních toho pozdvižení správcův dostati musili) pilně jsou hojili, tak že (mimo lidskou naději) z obzvláštní milosti a pomocí boží po některém téhodni zase k předešlému dobrému zdraví svému přiveden byl. Neb ačkoliv na těle svém žádné kosti neslámal, však s tak veliké výše vším tělem na zem upadše a odtud velikou prudkostí předece až dolů do příkopu se svalivše, hrubě všecko tělo své ztlučené a zmodralé měl, tak že se silnými mastmi mazati dáti musel a za několik téhodnů choditi dobře nemohl. Obzvláštně pak pro tu ránu svrchu na hlavě, též na tváři a půl levé hlavy, kterou na kamen upadl, dosti dlouhý čas v hojení z potřeby strávil.

Na druhý den ti zbouření Čechové radu drzevše, coby s hrabětem Slavatou, ještě z milosti boží při živobyті v Praze zůstávajícím, dále činiti měli, jeden z předních takovou přímluvu svou učinil, když (prej) někdy se přitrefí, že zloděje oběsí a provaz přetrhne se, on živý a čerstvý na zem se dostane, tehdy že jemu dále na živobyті jeho nic zlého neučiní, nýbrž dokonce ho za svobodného pustí, pravice, že jest své právo vystál; pročež že se mu vidí, aby také tím způsobem ta milost hraběti Slavatovi, který také (prej) svou pokutu již vystál, učiněna byla, s kteroužto přímluvou všickni jiní se snesli. Ta přímluva sama v sobě byla lehkomyšlná, že jest hrabě Slavatu k zločinci, který pro své zlé skutky odsou-

zen byv oběšen býti měl, připodobnil; neb týž hrabě Slavata žádných zlých činův ani nevěry se nedopustil, nadto pak odsouzen nebyl, a tak to nevážené podobenství na něj se netrefovalo. A ačkoliv tehdaž s tím podobenstvím se snesli a dále na jeho bezhrdlí nenastupovali, však jako v arrestu najatými soldáty jej vartovati dali. A vymyslili sobě nebrzo slejchaný spis aneb revers, kterýž oni sami sformovali a sepsati dali, přinutivše k tomu téhož hrabě Slavatu, aby jej pečeti svou spečetil a vlastní rukou podepsal; v němž mezi jinými artikuli toto se dokládá, že on hrabě Slavata slibuje a připovidá pánům stavům pod obojí za sebe, dědice a budoucí své, že se nechce a nemá, nechťejí a nemají na žádnou osobu ze všech těch tří stavův tejně ani zjevně, řečí neb skutkem, ani žádným vymyšleným způsobem, jakžby leš lidská to vymysleti mohla, proto vymstivati; item až do smrti své k žádným úřadům zemským ani jiným, jakž by se ty koliv jmenovati mohly, (jakoby již jure Majestatis jim samým příslušely neb přináležely) Jeho Mil. Cís. budoucímu králi českému, anebo vrchnosti světské neb duchovní v království českém i tolikéž ven z království ni žádným vymyšleným způsobem se nedati potřebovati a jich k sobě nepřijímati; a jestližeby proti témuž reversu co nejméně před sebe vzal a jemu v čem za dosti neučinil, tehdy že se páni stavové budou moci proti němu každého času podle pokut v zřízení zemském, kdožby řádu a práva, též svobod zemských obhajovati nechťel a je rušil, zachovati.

Dostí patrně z tohoto tak hanebně sformovaného reversu strana pod obojí znáti dala, že oni toho času se domnívali, že jich svévolné a žádného gruntu a podstaty v sobě nemající guberno a panování na věčnost trvati, aneb sice vedle jich libosti a vůle řídit se bude, a nikdá více k tomu starobylému dobrému a spravedlivému způsobu zase nepřijde, aby v království českém pořádně zase pravý dědičný král a pán jich i dále potom vždycky pravý dědic královský, z slavného domu rakouského a kmene královského pošlý, svaté pravé samospasitelné katolické římské víry se přidržející slavný král český dle práva a spravedlivosti kralovati a panovati měl. Neb sice, kdyby tak o tom nesmejšeleti, tehdyby jej, hrabě Slavatu, k takovému hanebnému zapisování nebyli přivozovali, ale raději na to mysli, že on, přijdouc zase pod takovým slavným a spravedlivým domem k předešlé svobodě a hodnosti, nebude chtíti, ani vedle práva nebude povinen to držeti a zachovávat. Tak jakž, když týž hrabě Slavata z opatrování božího k prvnějšímu dobrému zdraví svému zase přiveden byl, nemohše jich mocí odolati, přes celý rok v arrestu na

hradě pražském pod tyranskou správou jich zdržování byvše, musil lepšího a příjemnějšího času očekávati. Ale jakž jest se skrže obzvláštní milost a pomoc boží z násilné moci jich na svobodu dostal, ačkoliv ničemnost toho reversu všemu světu známa byla, sice o tom dobře věděl, že takové bezprávní a přinucené závazky a revers žádného nic neobligují a neváží, a že vedle práva ipso jure et facto žádné mocnosti a plastnosti nemají: však nicméně chtíc osvobození jeho raději od práva dostati, nežli jej sám kaziti a vyzdvihnouti, pročež hned jest Jeho Mil. Cís. králi a pánu svému nejmilostivějšímu poníženou suplikací podal a v ní toho pokorně vyhledávajíce, aby Jeho Mil. Cís. z mocnosti své císařské a královské ten jeho přinucený revers z spravedlivého soudu a uvážení vyzdvihnouti a jeho v tom z dokonalé císařské a královské moci milostivě opatřiti ráčil. Tak jakž také toho užil a skrze obzvláštní diplomata z expedicí říšské i české kanceláře takové kassírování dostal a vedle toho také k vyšším úřadům a větší poctivosti pozdvižen byl. A před vyjitím půl třetího léta moc a panování v Čechách strany pod obojí spravedlivý konec svůj vzalo, jakž potom z další informací mé, v tomto spisování doložené, obšírněji se tomu vyrozumí.

Týž pak hrabě Slavata tehdáž při času vyhození z okna byl Jeho Mil. Mathiáše římského císaře, uherského a českého krále radou, komorníkem, praesidentem zřízené komory české a nejvyšším sudím království českého. Po slavném pak Jeho Mil. Cís. vítězství na Bílé hoře před Prahou, nynější Jeho Mil. Ferdinand Druhý římský císař, uherský a český král, když udatnou mocí svou toho psedoregulum Fridricha falckrabě z Rejnu z dědičného království svého českého daleko vyhnati a tak je spolu s zeměmi k němu vtělenými dobyti a zase dosáhnouti ráčil, a hrabě Slavata spolu s paní manželkou svou do téhož království českého a margkrabství moravského na statky své šťastně se navrátil, hned jest ho za radu a komorníka svého přijíti a netoliko v těch předešlých dvouch úřadech jeho, totiž nejvyššího sudství zemského království českého a praesidentství komory české, milostivě konfirmovati, ale i potom rozdílně, když se příležitost udála v ouřadech zemských proměny činiti, byl od Jeho Mil. Cís. nejprve nejvyšším komorníkem a potom nejvyšším hofmistrem téhož království učiněn; léta 1625 pak také od Jeho Mil. Cís. za skutečnou tejnou radu přijat a léta 1628 nejvyšším kanclířem království českého učiněn, léta 1637 po smrti Jeho Mil. Cís. Ferdinanda Druhého slavné paměti od nynějšího Jeho Mil. Cís. krále a pána nás všech nejmilostivějšího jak za skutečnou tejnou radu tak za nejvyššího kanclíře v království českém

(klíč komorní též jemu dajíc) potvrzen byl. V kterýchžto vzácných povinnostech s obzvláštním Jeho Mil. Cís. spokojením a zalíbením, jako i celého království a vtělených zemí žádostivou satisfaccí až posavád zůstává. Vedle toho také od Jeho Mil. Cís. týž hrabě Slavata obzvláštními vzácnostmi obdařen byl, totiž on i dědicové a potomci jeho za hrabata svatě římské říše vyzdvižení s praedikatem vysoce urozeným, i k tomu další titul on sám dostal a po něm všickni prvorození descendentes neboližto dolt zstupující potomci „vládat domu hradeckého;“ nicméně také Jeho Mil. Cís. jemu, obzvláštně v království českém a zemích k němu vtělených místo neb sedání v sněmích, soudech a radách i jiných všelijakých shledáváních a shromážděních ihned po knížatech přede všemi nejvyššími ouředníky královskými a zemskými dáti a vykázati i tak daleko tuž milost rozšířiti jest ráčil, aby té vzácnosti a přednosti dědicové jeho, jak po jeho smrti prvorozený syn jeho, tak potom vědycky každý nejstarší mužského pohlaví z linie jeho pocházející tím vším způsobem, jakž jsou tu vzácnost někdy prvorození páni z Rožumberka v království českém mívali, každého času bez vší excepce stále užívati mohli. Pro lepší podstatu a budoucí pamět, jako i jemu k obzvláštní poctivosti tolikéž novým zřízením zemským A. 29 šíře konfirmováno a potvrzeno jest. K čemuž také Jeho Mil. Cís. dědičný ouřad s titulem nejvyššího šengkství království českého jemu hraběti Slavatovi a po něm nejstarším dědicům z linie jeho posílým dobrotivě přidati ráčil.

Mimo ty všecky nadepsané ještě i tuto další milost Jeho Mil. Cís. těmuž hraběti Slavatovi uděliti a jej i prvorozeného jeho i každého z linie jeho pocházejícího nejstaršího dědice comitem palatinum se všemi těmi velikými regaliemi, které se od Jich Mil. císařův římských předním knížatům, hrabatům a pánům při té vzácnosti dávají, vyzdvihnouti ráčil.

A tak strana pod obojí v Čechách se všemi a všelijakými rozdílnými praktykami svými, jakž koliv se hrubě snažili, nemohli jsou přece jak před vyhozením tak i po vyhození jeho z okna k tomu nikdá přivést, aby on v předních vzácných ouřadech a povinnostech císařských a královských a zemských potřebován a užíván nebyl, aniž se jim tak daleko přijíti dostalo, aby naddotčený revers aspoň byli adlegirovati mohli a směli.

Ale navrátím se zase k vypisování další mé informací. Potom po některém čase jeden z předních původův toho zbouření hraběti Slavatovi vzkázal, že přejíce jemu mnoho dobrého s svým dobrým zdáním překazil, že jest spolu s druhým tovaryšem svým zamordován nebyl; neb že jsou se jini

na tom byli sneali, aby je tulichy zamordovali, ale on že jest odrazoval a k tomu přivedl, že jsou toho neučinili. Hrabě Slavata jemu zase na to vzkázal, že se jemu vidí, že malou příčinu z toho děkovati má; neb že se v historiih římských psáno nachází, že Juliusa Císaře patriotae jeho v radním místě tulichy zamordovali; ale aby osoby urozené z vyšších stavů, také urozené a vzácné osoby v předních úřadech postavené z okna kdy vyhoditi měli, takového příkladu že se v historiih nenachází, poněvadž sice obyčejně psi a kočky a ne lidé z oken se vyhazují. Repliciroval ten jistý, že jest on ani k tomu z okna vyhození neradil, s tím pak nadepsaným zdáním svým že jest aspoň překazil, že jsou ihned v kanceláři všickni tři zamordováni nebyli. Ale v pravdě jest to více obzvláštnímu řízení a opatrování božimu nežli čemu koliv jinému připisovati, že jest je, obzvláštně pak hraběte Slavatu, nic takového nepotkalo; neb on při tom vyházení osoby své z okna pravou rukou jednoho pantu tak tuze se chytil, že jeden z těch, kteříž jej vyhazovali (a to ten, který se hraběti z Martinic posmíval, že na *auxilium beatae Virginis Mariae* volá), vytrhše tulich svůj z pošvy, hruškou od něho téměř hraběti Slavatovi dva prsty na též pravé ruce jeho hrubě ztloukl a až do kosti prorazil, tak že barvíř potom s hojením těch dvou prstů dosti dlouho činiti měl. I poněvadž osoba ta tulich svůj obnažený v rukou držící tak snadno jej do života hraběte Slavaty vraziti, jako hruškou od něho prsty stlouci mohla (zvláště vidouce, že to vyhození z okna hraběti z Martinic již napřed vyhozenému na zdraví jeho nic neuškodilo), kdož tedy při tom obzvláštní ochranu boží patrně poznati nemůže?

Týž pak hrabě Slavata ode dne vyhození z okna přes celý rok na hradě pražském v domě kněžny z Lobkovic jako v arrestu zůstával; neb vždycky šildtwacht před týmž domem stála, a nemohl od tehdejších nepořádných direktorův a správcův zemských žádného jiného dovolení dostati, než toliko do kostela hlavního svatého Víta a jiných dvouch kostelův, totiž sv. Jiří a všech svatých, vše na hradě pražském ležících, choditi. V tom pak roce nezahálel, nýbrž písmata svatá a mnohé podobné traktáty pro potěšení duše své čítal, častokráte s pobožnými duchovními a světskými osobami, kteříž jej navštěvovali, konversiroval a vedle toho, co jest ho při tom vyhození jej z okna spolu s hrabětem z Martinic a s jedním sekretářem potkalo a co jest před, při a po vyhození jich z okna toho dne se dalo, i co jest také předešle při některých sněmích zvláště léta 1608 a 1609 od strany pod obojí, pro rozmnožení domnělého náboženství jich bouřlivého, se dalo, s pilností a bedlivě spisoval, k tomu také, co jest se tak v tom roce

jeho na hradě pražském zůstávání od těch nepořádných direktorův a správcův zemských uvažovalo a řídilo, dostávající on skrze osoby, kteréž při těch uvažováních mezi nimi bývali, pravdivé zprávy, o tom do Vídně pro vědomost tehdejší Jeho Mil. císa. Mathiáše a jeho Jeho Mil. Císa. předních pánův rad i také Jeho Msti Císa. pánův posílův do Hispanie, pánu hraběti Khevenhillerovi psával a avisiroval, a s takovou prozřetelností v obzvláštním opatrování božím to činil, že jest skrze to v žádném nebezpečení nepřátel svých nepřišel a se nedostal. Tak jakž oni všelijak potom dychtěli a o to usilovali, aby jej v skutku pochytili a potom dle vůle své trestati mohli.

Ta jistá osoba, kteráž jemu hraběti byla vzkázala, že jest toho příčina byla, že on tulichy zamordován nebyl (jakž málo výše o tom zmínka učiněna jest), oznámiti dala témuž hraběti Slavatovi, že páni direktori o tom dobrou vědomost mají, kterak on všecky jejich činy, rady a tajnosti přezírá a o tom do Vídně psává a je prozrazuje. Za kteroužto příčinou tíž páni direktori na poštách, při branách a všudy jinde nařídili, aby dobrý pozor na to dávali, a jestliže kde psaní jeho se najdou, které on buď do Vídně neb kde koliv jinam o činech a radách jejich píše, tehdy že chtějí s ním hůřeji zacházeti, nežli při vržení z okna se dalo. Táž osoba že mnoho dobrého jemu přejíc nechtěla pominouti tu výstrahu jemu dáti. On zase jí oznámiti dal, že z toho vzkázání velice děkuje, a kdyby se měl znáti, že to činí, tehdyby již sám sebe odsuzoval, a kdyby zapírali měl, tehdyby jemu věreno nebylo; pročž že nechce nic jiného říci, než toliko bedlivě vystříhati se, aby pro takový skutek do jich trestání nepřišel. — Jak Pán Bůh předivně jej, hrabě Slavatu, v jedné i druhé věci milostivě chrániti ráčil, že jsou jej nemohli v skutku najíti, aby jej podle vůle své trestati mohli, mohloby se obšírně to vypisovati; ale mezi jinými mnohými příběhy dva toliko tuto přivedu. Předně v příčině listův psávání. Jednoho času, a to měsíce novembris v půl létě po vyhození z okna, jeden císařský služebník, který také v službě jeho, hraběte Slavaty, od mladosti byl, dostal postbrief od těch direktorův, aby pro vyřízení svých některých věcí do Vídně jeti mohl. Při kteréžto příležitosti on hrabě Slavata několik pagetův listův do Vídně i Hispanie jemu dal a svěřil, s tím napometím, aby je tak opatřiti hleděl, aby jinému do rukou nepřišly. Vedle čehož on se snažil zachovati a dal ty pagety listův do pošťárův na voze, na kterých on spolu s jinými seděl. Direktori pak jináče nesmějaleli, než že beze vši pochyby on, hrabě Slavata, nezanedbá při té příležitosti listy rozdílné psáti a odealati; pročž to zajisto měli, že jeho tu v skutku postihnou a

jemu to tak zastaví, aby musil další v tom prakticky zanechat. Tak jakž jeden z prostředku jich hraběti Slavatovi tehdáž byl vzkázal, že má s ním utrpení, že vidí jaké neštěstí jeho potkává, neb že jsou páni direktori jednoho na poště za tím, který do Vídně jel, vyslali, aby všechny listy od něho vzal, nepochybuje že jeho, hraběte Slavaty, listy budou, a že jsou dali v jednom domě v zámku (kde někdy Jeho Mil. Cís. Rudolfa tejná rada a nejvyšší komorník pan Rumpff bydlíval) pro něho arrest přistrojiti a pevné mříže tam udělati, do kteréhož jej dáti chtějí, tak aby žádný k němu choditi nemohl; a neda-douce jemu ani černidla ani papíru že mu to psávání jiným listy a noviny dostatečně zastaví a zabráni. On, hrabě Slavata, žádné odpovědi na to nedal, toliko z toho návěští sobě da-ného děkoval, a nemoha již to jináče změnit, zůstával intraspem et metum, očekávaje převzvěděti, zdali ten vyslaný jaké listy jeho dostal. Ten pak vyslaný jeden měšťtín pražský byl (kterýž po tom slavném vítězství před Prahou pro své těžké proti Jeho Mil. Cís. v té rebellii české přčinění provazem strestán a oběšen byl) a dosti opatrně tu věc před sebe vzal. Neb přijevše na poště do města Hradce na ráno, vyčkal až ten, který do Vídně jel, na vůz vsedl a tu, spolu s jedním hejtnanem nad praporcem knechtův (který od stavův pod obojí do města Hradce za guarnisi dán byl) k tomu vozu přistoupili a oznámili s ukázáním patentu od direktorův, v kterémž doloženo bylo, kterak jistou zprávu mají, že on od stříbra hotových peněz velikou summu s sebou ven z království do Vídně veze, pročez aby z vozu ssedl, truhlice své otevřel, a co s sebou veze, ukázal a odtud dále až do dalšího pánův direktorův nařízení nejezdil.

Ten, který do Vídně jel, stavěl se pro takové jeho přehledávání a arrestírování velice zle spokojen býti, a z vozu ssednouce dal svou truhlici do jednoho pokoje v jednom domě v městě nésti a polštář, na kterém seděl s hněvem pod lavici hodil. V truhlicích pak žádné stříbro ani peníze hotové naloženy nebyly. Než rozdílná psaní od některých osob z Prahy do Vídně svědčící ten z Prahy vyslaný nalezše, hned je k sobě vzal, proti čemuž ten do Vídně jedoucí sobě stěžoval, že v patentu direktorův stojí toliko od stříbra a peněz, pročez že nenáleží, aby on k sobě cizí listy bráti měl. Ten vyslaný z Prahy dal za odpověď, že od pánův direktorův sobě oustně poručeno má, aby všechny listy, které koliv tu nalezne k sobě vzal a s sebou do Prahy přivezl. Musil toho při tom zanechat a vyndajíc z kapes kalihot svých cokoliv při sobě měl, oznámil že mimo to žádných jiných listův ani od stříbra ani od peněz při něm se nenajde. Dotčený vyslaný z Prahy s tím spokojen

byl a nic dále nepřehledával; ten pak, který do Vídně jel, nashválňho na poště do Prahy vypravil s tím vzkázáním hraběti Slavatovi, aby se nic nestaral, že listy od něho svědčící dobře opatřeny a zachovány jsou, tak že jest je ten vyslaný od direktorův nedostal.

Hrabě Slavata nad tím v mysli své nemálo potěšen jsouce, slušně sobě do těchž nepořádných direktorův a správcův zemských stěžoval, že jsou tak neupřímně s ním zacházeli, davše oni na jeho žádost patent svůj tomu, který do Vídně jel, aby on svobodně se všemi věcmi svými celé království české projeti mohl, nestyděli se potom poslati za ním a pod praetextem, jakoby nějaké stříbro a peníze s sebou vezl, tak potupně jej přehledávati a listy, které mu někteří jeho známí v Praze odvedli, žádajíce, aby je s sebou vzal, mocně pobratí a jej v městě Hradci arrestirovati dáti. A tak dotčení nepořádní direktori nedostavše předce toho, čeho žádali, museli se zato hanbiti; však dali psaní, aby ten, který do Vídně jede, předce dále do Vídně cestu svou vykonati mohl. Kterouž on s obzvláštní pomocí boží šťastně vykonavše, ta všecka platná psaní od hraběte Slavaty sobě svěřená, tak opatrně zachovaná, tam v Vídni všudy kde a kterým náležely, pořádně a dobře dodal. Z tohoto příkladu znáti, jak milosrdný Pán Bůh jej, hraběte Slavatu, obzvláštně v tom opatrovati ráčil, že jsou nepřátelé jeho dostatečnou příčinu dostati a jej dále trápati nemohli; neb ten, který od direktorův z Prahy za druhým do Vídně jedoucím vyslán byl, kdyby toliko ty polštáře byl do rukou vzal, tehdy bylby hned snadno v nich ty pagety listův omakati, potom je z nich vytáhnouti a zpátkem s sebou direktorům přinéstí a dodati, a tudy hrabě Slavatu jako v skutku postiženého velice konfundirovati mohl, a oni direktori též byliby jej tím snáze a hůře dle vůle své strestati mohli. Ale Pán Bůh neráčil to zlé na něho dopustiti, nýbrž skrze omámení a zaslepení vyslaného jich z Prahy ráčil jej tak předivně a dobrotivě salvirovati a je direktory zahanbiti, tak jakž i potomně žádný týden v tom roce arrestu jeho neminul, aby on do Vídně psávací a skrze rozdílné prostředky duchovních i světských osob (neb via ordinaria na poště nikdá svých listův neposílal) je odsílati i také z Vídně listy přijímati neměl, a nikdy takové listy se nezmařily, mnohem pak méně nepřátelům jeho do rukou přišly.

Přivedu také tuto jiný příklad, kterak Pán Bůh jej hrabě Slavatu předivně zachovati ráčil, že spisování jeho, kteréž v tom arrestu činil, nepřátelům jeho do rukou se nedostalo. Totiž hrabě Slavata co tak sám sepsal aneb raději větším dílem diktiroval, dal to na čisto přepisovati jednomu, který

předešle jeho písařem, potom pak při deskách jedním ingrossistem byl, s pilností jej napomínaje, aby při deskách nic toho nepřepisoval, než toliko v svém lozumentu. Ale on ho v tom neposlechl, nýbrž mnohokrátě předce to při deskách zemských přepisoval, jiní pak nekatoličtí písaři na jeho psaní bedlivý pozor dávali a jednou na jeho dotazování: „nescio, quid haec verba significant“ pravili, že hraběti Slavatovi některé věci přepisuje. Pročež jednoho dne dvě osoby z prostředku direktorův z stavu panského a rytířského z soudné světnice nahoru k deskám přišly, a přistoupivše k tomu jistému ingrossistovi, který to přepisoval, otázali se ho, co jest toho dne psal, načež on odpověděl, že jest některým obyvatelům, kteří od něho rozdílných výpisův z desk míti žádali, na psaní jich zase odpovědi své dával, a tu jim hned táž psaní jich i odpovědi své aneb koncepty jich ukázal. Však oni na tom přestati nechtěli, ale ihned co jest koliv od listův i jiných spisův jak při sobě v kapsách schovaných, tak i v příhradách pulpitu svého zavřených měl, ty všecky vyndati, pulpitu a příhradu otevíraje ven je vyložiti a jim odvésti musil. Což vše ty osoby k sobě vzavše jiným spoludirektorům dolů nesli, a tu je všecky s pilností přehledli a přečetli. I ačkoliv ničeho toho, čeho hledali, jsou nenašli, však nicméně toho ingrossistu do vězení bílé věže vsaditi rozkázali pod tím zámyslem, žeby (prej) o páních stavích pod obojí zlé mluvili a při jednom shledání, mňvše dobrý raus, mezi jinou řečí pravili, že v království českém dobře nebude, až Jeho Mil. král Ferdinand Druhý (také již římský císař) v království českém kralovati a tu jedinou samou víru katolickou pod jednou toliko v zemi trpěti ráčí. Dále pak často psaní direktori, když v těch spisech od ingrossatora při deskách, co míti chtěli, nenalezli, poslali dva písaře své k hraběti Slavatovi a jemu vzkázali, že toho jistou zprávu mají, kterak jest on mnohé věci jedné osobě při deskách psáti dal, a záležejíc na tom páním direktorům nemálo, to co jest on tak psal viděti, pročež aby on jim to vše hned poslal. Hrabě Slavata toho tak nenadálého vzkázání poněkud se ulekl; však zase to jim pověditi vzkázal, že se k tomu zná, že jest některé věci tomu ingrossatoru přepisovati dal, což že vyhledati a odeslati chce, a žeby rád, aby direktori jednoho z prostředku svého k němu poslali, tak aby tím lépe jim přitom něco oustaň vzkázati mohl. S čímž jsou ti písaři zase odešli. Než hrabě Slavata ihned vyhledavše spisy své, některé z nich spálil a některé z nich pilně schoval, kdyby jej přehledávali, aby je nalézti nemohli, některé pak spisy, o které on nedbal, nýbrž žádostiv byl, aby je direktori viděli a čtli, vzláště jakým způsobem jest on pod-

dané své hradecké k víře sv. katolické pod jednou vedl, ne přílišnou přísností a mocí přinucováním, než povlností, právě otcovským napomináním a jim obšírným předkládáním, aby příkladem jeho, od bludův a zavedení odstoupili a k víře svatě katolické samospasitedlně přistoupili. Navrátili se ti dva písaři zase od direktorův a oznámili, že ku pánům direktorům, kteří právě tehdyž jiné veliké a těžké zaneprázdnění před sebou mají, žádný přijíti nemůže, pročez aby po těch písařích ty spisy odeslal. On hrabě Slavata vždy se vymlouval, že to tak na ten způsob učiniti nemůže. S tím ti písaři odešli, a direktori pak poslali opět k němu jednoho německého sekretáře svého. Tomu hrabě Slavata některý arch svých spisův odevzdal, v nichž něco málo dotčené materie sepsáno bylo, s tím doložením, že on to v svém tehdejším způsobu pro svou recreaci píše; dědicové a budoucí jeho že budou moci také to potomně čítati; toliko žádal, aby mimo je, direktory, jinému k přečtení toho nedávali. Ten sekretář s tím odešel, však brzy zase se navrátil s tím oznámením, že páni direktori z toho jim odeslaného sepsání poznávají, že musí ještě víceji toho napsáno býti, pročez aby jim to také odeslal. Hrabě Slavata na to odpověděl, že jest ovšem toho ještě mnohem víceji sepsáno bylo, ale vidouce, že jiní žádostivi jsou mimo vůli spisy jeho viděti a potom je vedle vůle své vykládati, pročez že jest raději všecko to do ohně, který hned tu v komíně vlaském pokoje jeho hořel, vhodil a na prach spálil, tak že nemá již co více jim poslati, na čemž přestati a tak se spokojiti musili. Nicméně direktori poslali ještě jiné osoby do lozumentu toho ingrossisty od desk a tam předce všechny jeho spisy vyhledati, odtud vyzdvihnouti a přehlídnouti dali. Hrabě Slavata pak nepominul jest k manželce toho ingrossisty poslati a jí se dotázati dáti, zdaliž ty spisy, které on jemu přepisovati dal, tolikéž našel a s sebou vzal. Ona hned zase vzkázala, že všechny ty spisy hraběte Slavaty, které pán manželu jejímu k přepisování dal, ležely jsou na stolečku, a ti vyslaní od direktorův že jsou je v rukou svých měli i čísti počali, však jich s sebou nevzali, nýbrž tam zanechali; pročez je hraběti Slavatovi bez porušení v celosti odeslala s tím dalším vzkazáním, že jest u svého manžela v arresu se zastavila, a on jí oznámil, aby hraběti Slavatovi pověděla, poněvadž jsou oni ty spisy páně, které on u sebe přepisoval, z obzvláštní ochrany boží nenalezli, tehdy že není pánu potřebí žádné další starosti o ně míti; neb že on, bude-li od nich examinován, na to, co jest pánu přepisoval, k tomu se nikoliv přiznati nechce. Tak jakž potom při takovém svém examinu a dotazování, co jest hraběti

Slavatovi přepisoval, oznámil, že jest přepisoval jeden diskurs německý, v kterémž se prokazovalo, že páni stavové v království českém pod obojí zle činí, že náboženství své válečnou mocí rozmnožovati chtějí, neb že Kristus Pán a apoštolé jeho tak jsou nečinili, pročez že to stálé nebude. A ačkoliv mimo to sice že jest také některé jiné věci témuž hraběti Slavatovi přepisoval, však že se nedobře v tom pama-tuje, co jest to vše in specie bylo. (O tom diskursu praveno bylo, že jest jej byl Doctor Hogae, kurfiršta saského dvorský praedikant, sepsal a direktorům odeslal). A tak direktori do-tčeného ingrossistu z toho arrestu, v kterémž jsou ho za ně-ktou neděli z oumyslu zdržovali, zase na svobodu jsou pu-stili. Však proto, že jest byl člověk horlivý katolický pod je-dnou, dále ho při dskách zemských za ingrossistu více trpěti nechťeli, nýbrž ke dskám zemským choditi dokonce zapověděli.

Z tohoto přivedeného příkladu opět se poznati může, kte-rak miloardný Pán Bůh hraběti Slavatovi z velikého nebez-pečenství pomoci ráčil, tak že jsou direktori nepřátelé jeho v skutku nepopadli, aby jej právně přemoci a trestati mohli; neb co jest koliv on tak spisoval a potom přepisovati dal, to se vše proti celé straně pod obojí i na veliké ztenčení a za-hanbení těch nepořádných direktorův patrně vztahovalo, a ten, který to přepisoval, ačkoliv to velice neopatrně a proti vůli i ča-stému napomenutí hraběte Slavaty činil, že jest při dskách zemských to psával, však s obzvláštním řízením božským se to stalo, že toho dne, když někteří z prostředku direktorův k tomu ingrossistu přišli a jej přehledávali, on toho nepsal ani při sobě neměl, ježto prvé předtím několik dní pořád při dskách to přepisoval; ale toho dne dostavše sice některé od jinud psaní, na ně odpověď dával, a proto se těmi spisy nezaneprazdňoval. Druhé, kdyby byli direktori ne samé písaře ale někoho z prostředku svého k hraběti Slavatovi vyslali, tehdy on — nemoha toho zapírat, aby tomu ingrossistovi při dskách některé věci k přepisování byl dáti neměl, a byvše tehdaž v jejich moci bylby jim nemohl odepřít, jestliže ne všecky, alespoň některé spisy jim odeslati, anižby některý z direktorův, jsouce k hraběti Slavatovi poslán, jako ti písaři, jemu se odbyti dáti a tak snadno beze všeho vyřízení zpátkem zase odejít. Nadto pak on hrabě Slavata bylby neměl dosti času k tomu, aby z těch všech spisův dle vůle své některé vybrati a z nich, které se mu líbilo, jim odeslati, jiné pak za sebou nechati a lépe schovati mohl; anobrž bylby nepochybně ten vyslaný z prostředku jich direktorův všecky spisy, které-by koliv při témž hraběti Slavatovi byl našel a uhlídal, hned s sebou vzíti chtěl, tak jako ten, který do Hradce vy-

slán byl, všechny listy, které koliv nalezl a spatřiti mohl, s sebou vzal. Třetí i to hraběti Slavatovi k dobrému se zdařilo, že jsou direktoři hned na též jedinké výmluvě toho ingrossisty přestali a na něj víceji netiskli, aby se přiznal, co přepisoval, aneb že jsou se i oni sami na to nevypřádali, od koho jest hrabě Slavata ten německý diskurs dostal; neb se tehdaž nevědělo, aby jaký jiný exemplář v Praze více býti měl mimo ten, který direktoři dostali. A kdyby oni byli tužeji na to tiskli, vyzvěděti mohli, kdo jest to pronesl i takový diskurs hraběti Slavatovi k přečtení a přepsání zapůjčil. Čtvrté i to za obzvláštní opatrování boží posnati se může, že ti, kteří od direktorův do lozumentu toho ingrossisty poslání byli, sami jsou spisi, který on od hraběte Slavaty k přepisování za sebou měl, na stole ležeti nalezše a jej v rukou svých majíce i čísti počavše, nicméně předce s sebou nevzali, nýbrž jej tam po sobě zanechali, tak že jest nikdá do rukouch direktorův nepřišel, nýbrž hrabě Slavata zase jej dostal. Dále i toto nevidělo se mně v místě tomto mlčením pominouti, kterak skrze obzvláštní prozířetelnost boží tehdaž, když jest častopsaný hrabě Slavata na hradě pražském v arrestu zůstával, vzáctný zámek a město jeho Hradec Jindřichů řečený k zkáze nepřišly; neb čtvrtého měsíce po vyhození z okna totiž měsíce septembris Jeho Mil. císař Mathiáš vyslati ráčil jednoho svého generala, pana hrabě Dampira, s nemalým počtem lidu válečného okolo 6000 jízdného i pěšího, na větším díle Uhry, do království českého. Kterýž přitahše se svým lidem do Čech, dostal se ihned na jedno panství jeho, hraběte Slavaty, Nová Bystřice řečené, dvě míle od Hradce ležící. Hejtmán jeho aneb ouředník panství hradeckého, domnívaje se, že na místě vrchnosti své velikou věrnost a poslušnost k Jeho Mil. Cís. tudy prokáže, poslal jednoho officíra zámeckého k panu Dampirovi na Bystřici s tím oznámením, že dva hejtmáni se dvěma praporcei knechtův 600 silní stavům pod obojí náležející v městě Hradci v guarnisí leží, na předměstích že žádné varty nedrží, v zámku guardii mají; on že jim chce toho večera dosti vína dáti, aby se opili a málo na vartu dbali; ten vyslaný zámecký že k jedné tajné fortně do zámku cestu ukáže, skrze kterouž budou moci snadno v zámku býti, že žádný nepřežví, a po opanování zámku že budou moci také snadno i města se zmocniti a guarnisí stavův pobiti a zjímati, aneb odtud vyhnati. Pan hrabě Dampir té rady uposlechl a vedle takového vzkázání o půl noci s lidem svým k městu Hradci přitáhl, ale na předměstích rozdílne šildtvachty nalezl, kteříž vystřelením svým guarnisí návěští dali, kteráž v městě i v zámku byla, tak že jsou se rychle k bránění hotovili.

Ten pak zámecký official, vída a slyše takové střílení, hned utekl a se skryl, tak že lid válečný pana hraběte Dampira nevěda, kudy k té fortně zámecké trefiti, bez vyřízení odtud zpátkem odtáhnouti musil. Při tom pak znamenati sluší, že sice na vzetí toho města a zámku Jeho Mil. Cís. málo záleželo, nebo bez vzetí jeho předce Jeho Mil. Cís. armáda bezpečně mimo město protáhnouti mohla, tak jakž po některých málo dnech pan hrabě z Buquoi se vši armádou Jeho Mil. Cís. od Peldřimova k Budějovicím českým táhnouce mimo město Hradec protáhl a na předměstí přes noc zůstal, kdežto jemu táž guarnisí stavův v městě nic překasiti nemohla. Naproti pak tomu, kdyby byli ti hejtmané stavův pod obojí té noci šildtwachty na předměstí nedali a pan hrabě Dampir s lidem svým do zámku skrze tu tejnou fortu se byl dostal, tehdyby nic jistějšího z toho bylo nenásledovalo, nežli vyplundrování, anobrž dokonalá zkáza zámku i města Hradce Jindřichova, tak jakž při některých jiných zámcích a městech v témž království českém to se stalo. Ale z opatrování božího týž zámek a město bez vyplundrování a porušení až do dnešního dne v celosti zůstává. A tak ve všech těch třech nebezpečných příhodách naplnilo se dictum Davidis regis: „Qui habitat in adjutorio Altissimi in protectione Dei coeli commorabitur,“ to jest slova krále Davida: „Kdo přebývá v pomoci Nejvyššího, v ochraně Boha nebeského bydliti bude.“

Navrátilce se zase k předešlému spisování věděti sluší, že hrabě Slavata po vyjití roku dosti pracně a těžce dovolení dostal, že jest s paní manželkou svou paní Lucií Otilií rozenou z Hradce jen do Teplice 7 mil od Prahy pro nabytí lepšího zdraví jeti mohl, kdež mimo obyčejný způsob déleji se držel, a potomně míli odtud na zámku Duchcově, nechtěje zase do Prahy jeti, se zdržoval, v té naději postavený byvše, že Jeho Mil. Cís. general-leytnambt pan hrabě z Buquoi s armádou Jeho Mil. Cís. Prahu z moci tehdejších nepořádných správcův brzy vytrhne a zase k povinné Jeho Mil. Cís. poslušnosti přivede, a on tehdáž že se bude moci svobodně tam zase navrátiti. Ale zmejlila ho ta naděje; neb netoliko tehdáž se to nestalo, ale nepořádní direktorové, správcové a raddy zemské v království českém skrze patenty všem třem stavům království českého sjezd k outerému po památce sv. Máří Magdaleny, jinak dvacátého pátého dne měsíce července letha 1619 rozepsali a na hrad pražský položili. Ku kterémužto sjezdu a shromáždění páni stavové margkrabství moravského (však toliko ze třech stavův téhož margkrabství, panského, rytířského a městského, jisté osoby a obyvatelé pod obojí, kteří po smrti Jeho Mil. Cís. Mathiáše Druhého ja-

kožto krále českého též s stavy království českého pod obojí se spojili a podobně jako Čechové 30 osob z prostředků svých, z každého stavu politického po 10 osobách, za direktory, správce a raddy zemské volili a nařídili; neb stav duchovní s nimi nedrželi, ani páni obyvatelé téhož markrabství pod jednou), knížata a stavové hořejších a dolejších Slezka, též stavové hořejších a dolejších Lužic jakožto vtělení údové, nicméně páni stavové pod obojí hořejších a dolejších Rakous (ti, kteříž podobně jako Čechové též se Jeho Mil. císaři Ferdinandovi Druhému, dědičné vrchnosti své nejmilostivější, sprotivili a rebellovali) své vyslané s plnou mocí vypravili, kterýžto sjezd v sobotu po památce stětí svatého Jana zavřín byl.

Jak jsou stavové pod obojí království českého při tom sjezdu s těmi pány vyslanými z vtělených zemí Jeho Mil. Císa. Ferdinanda Druhého (kterýž, ačkoliv ne tehdaž, ale brzy potom, ještě téhož měsíce augusti, právě když na hradě pražském to jednáno bylo, od Jich Mil. kurfiřtův duchovních i světských v městě Frankfurtu nad Maynem za římského krále volen a za římského císaře publicirován býti ráčil; však uherským králem a korunovaným již tehdaž králem Českým býti ráčil), pravého dědice království českého i korunovaného krále a pána svého, k správě a kralování v témž království připustiti nechtěli, ale jiného, totiž Fridricha toho jména Pátého, pfalcgrabě při Rejnu, kurfiřta za svého krále českého nepořádně volili a vyhlásili: o tom níže na jiném místě obšírněji informovati a psáti budu. V tomto místě toliko toto doložím, že jsou ti nepořádní stavové pod obojí s podpisem pod jménem všech třech stavův království českého, tehdaž na hradě pražském pospolu shromážděných de dato 22. dne měsíce augusti a. 1619 při tom sjezdu svém listy posílací, pánu obyvatelům téhož království (těm, kteří tehdaž k tomu sjezdu se nesjeli a sjeti nechtěli) svědčící, tisknouti dali, v nich oznamující, že sjevše se u velikém počtu do Prahy na uvažování toho hlavního artikule, měloliby se Jeho Mil. králi uherskému Ferdinandovi Druhému zase psáti čili ne, nastoupili a na tom se s týmiž všemi přivtělenými zeměmi společně a jednomyslně snesli: „Poněvadž jest Jeho Mil. král Ferdinand na onen čas nepořádně proti privilegiím a svobodám téhož království za krále českého přijat a korunován, a to ještě pod jistými a znamenitými výminkami, kterýmž jako oné přisaze od Jeho Mil. jím vykonané a reversu od sebe odvedenému jest se od Jeho Mil. zadosti nestalo, a tak Jeho Mil. sám z toho přijetí a korunování za krále českého se vyvésti a jeho zbaviti ráčil; aby nic psáno nebylo, nýbrž raději to všemu světu skrze apologii v známost uvedeno bylo, prož

a z kterých příčin již více Jeho Mil. k správě a regimentu připustiti oni nemíní. Pročež uvozujíce jim takové snešení své v známost, podle toho jednoho každého z pánův obyvatelův k tomu napomínají, aby se před nimi při jich shromáždění aneb před pány direktory neprodleně a nejdéle od dodání téhož psaní v týmdni pořád sběhlém buďto ústně aneb listem pod pečeti svou a s podpisem vlastní ruky své v tom zjevně a patrně ohlásili, také-li sobě to, na čem jsou se tak společně z strany Jeho Mil. krále Ferdinanda snesli, oblíbiti a k tomu přistoupiti chtějí, tak aby vědouce jedni o druhých, jakého kdo oumyslu jest, věděli „čím se spraviti a jak se k jednomu každému zachovati.“

Vyrozuměvše tomu hrabě Slavata (neb ačkoliv tehdáž v městech pražských nebyl, však co se v raddách direktorův jako i také při tom jich sjezdu radilo a dalo, každodenně skrze jisté zprávy o tom přezvídal), pro dokázání své stálé poddané věrnosti Jeho Mil. Cís. králi a pánu svému nejmilostivějšímu netoliko do měst pražských se zase navrátiti nechtěl, ale hned takovou heroickou resoluci učinil, aby spolu s paní manželkou svou ven z království českého vyjel a mnohá vzáctná panství v Čechách a v Moravě v moci nepřátel svých a zpronevěřilých Čechův a Moravanův zanechal, v té naději, že všemohoucí Pán Bůh nejmilostivější vrchnosti jeho slavné vítězství nad neposlušnými a zpronevěřilými poddanými Jeho Mil. milostivě dáti ráčí, tak aby on potomně do vlasti své se navrátiti a statky své zase dostati mohl. A ačkoliv tehdáž intra spem et metum postaven byl, však raději všelijakou bídu a nouzi trpěti a v ní třebaš do smrti zůstávajíce život svůj dokonati chtěl, nežli s těmi spronevěřilými krajany neb landtsmany svými v nějaké slávě a rozkoši zůstávati měl. Nacházejíce se pak právě tehdáž pan Adam z Šternbergka, Jeho Mil. Cís. radda a nejvyšší purgkrabě pražský, na zámku svém Libochovicích, půl čtvrtý míle od zámku Duchcova (na kterémž se tehdáž hrabě Slavata zdržoval), nepominnl hrabě Slavata k němu sjeti. A vyrozuměvše od něho, že jest od těch nepořádných direktorův obsílací psaní dostal, aby neprodleně do měst pražských najíti se dal a bez vědomí a dovolení jich, direktorův, nikam neodjížděl: pročež hrabě Slavata témuž nejvyššímu pánu purgkrabě persuađiroval, aby raději spolu s ním z téhož království vyjel, nežliby na takové psaní do Prahy jeti a jako v arřestu zůstávati měl, vzlášť že bude museti nebo spolu s jinými jiného krále voliti, aneb tomu na odpor se stavěti; a k čemuby koliv z těch dvouch věcí přistoupil, žeby nemohlo než mnoho zlého jemu z toho pojíti. Pročež týž nejvyšší pan purgkrabě, jakožto rozumný

a rozvážlivý pán i stále Jeho Mil. C. věrný poddaný a služebník, oblíbil sobě přednešení a dobré zdání hraběte Slavaty, a vzavše s sebou paní manželku svou, paní Marii Maximilianu hrabinku z Vysokého Czolleru a dívky své milé obojího pohlaví větší i menší, ihned na druhý den po takovém shledání a promluvení z Libochovic vyjel, a přijevše na zámek Duchcov odtad potom předce dále spolu s týmž hrabětem Slavatou ven z království českého vyjel.

Kurfiršt saský (kterýž tehdáž ještě se byl neresolvoval při Jeho Mil. Císa. proti Jeho Mil. nepřátelům a rebellům státí, nýbrž neutralem býti chtěl) ráčil jest obyvatelům království českého čtyry města N. N. N. N. offerirovati, pokudžby kdo z nich v těch nebezpečných časích válečných z Čech do jeho země se reterirovati chtěl, tehdy aby to učiniti a svobodně do kteréhokoliv z těch čtyř měst přijeti neb přijíti aneb manželku a dívky i třeba nejlepší věci své pro lepší bezpečnost a pod ochranu Jeho Mil. kurfirštské poslati a tam je opatřiti mohl. Pročež hrabě Slavata, vyrozuměvše takovému zakázání kurfirštskému a nacházejíce se on tehdáž tak blízko od pomezí míšenských, že ve dvou hodinách ven z království českého do Míšně volně vyjeti mohl, nemeškal jest spolu s nejvyšším panem purgkrabím upřímo do města Freyburgku jeti. Kdežto přijevše, oznámil jest jim kommandant, který se v tom městě nacházel, že od Jeho Mil. kurfiršta pána svého takovou ordinanci sobě danou má, aby do města každého pustil a Jeho Mil. kurfirštu o něm oznámil, ale odtud zase ven z města odjeti aby žádnému bez jistého vědomí a povolení Jeho Mil. nedopouštěl. Načež ihned jsou ti oba páni nepominuli jednoho z služebníků svých k Jeho Mil. kurfirštu vypraviti a Jeho Mil. skrze psaní svá příčiny v známost uvéstí, pro které z království českého, vlasti své, na ten čas odjíždějí, totiž že jsou pro žádné své zavinění nevyjeli, ani že odtud vypovědění nejsou, než toliko vyrozuměvše tomu, že stavové království českého pod obojí sobě jiného krále voliti chtějí, tehdy že oni pro dokázání povinné věrnosti své k Jeho Mil. králi svému dědičnému a korunovanému Jeho Mil. Ferdinandovi Druhému nikoliv toho přítomni býti nechtějí, nýbrž raději všechny statky a jmění své opustili a ven z vlasti své vyjeli, ponížene Jeho Mil. kurfiršta žádajíce, aby jim toho milostivě přiti ráčil, aby zatím tu v městě Freyburgku anebo jinde, kdyžby jim příhodné místo vykázati chtěl, bezpečně spolu se všemi svými se zdržovati a zůstávati mohli.

Jeho Mil. kurfiršt jak vyzvěděl, že ti dva páni z Čech do jeho země a města Freyburgku přijeli, prvé nežli Jeho Mil. psaní došlo, poslal k gubernátorovi téhož města, aby jim

oznámil, že jsou oni v tehdejších roztržitých časech bez opovědi do země Jeho Mil. přijeti neměli, a tak žeby sice slusnou příčinu míti jim oznámiti dáti ráčil, aby tou cestou, kterou jsou tam přijeli, zase zpátkem se navrátili; ale z jistých uvážlivých příčin že toho zanechávají, však to návštěji jim dávati ráčí, aby ti oba páni tu v tom městě tak blízko od pomezí českých nezůstávali, nýbrž do jiného města dáleji od pomezí se obrátili; nežli manželky, dívky a jmění své, pokudž chtějí, že v tom jednom městě od Jeho Mil. deputirovaném bezpečně zanechati moci budou. Přijevše též k Jeho Mil. kurfiřtu vyslaný s psaním od týchž dvouch pánův, přinesl jest s sebou kundtschaft z kanceláře Jeho Mil. kurfiřta sobě daný v tom smyslu, že to psaní Jeho Mil. kurfiřtu dodáno jest a že Jeho Mil. toho při předešlém oznámení zůstavovati ráčí.

Ti dva páni vyrozuměvše takovému oznámení, resolvovali se do města Erfurtu svou cestu vzíti a tam na čas se zdržeti, a vyslali zase k Jeho Mil. kurfiřtu s žádostí za pasbrieff, a aby skrze zemi Jeho Mil. dále bezpečně projeti mohli, podle toho také od Jeho Mil., jakožto protektora a ochrance téhož města Erfurtu, připsání k ouřadu, aby jim na ten čas byt v tom městě dopřán byl, žádali. Pasbrieff od Jeho Mil. dostali, ale takového připsání dostati nemohli. A vypravivše se tíž páni zase na další cestu se všemi lidmi a věcmi svými, pan Adam z Šternbergka s svými vozy a fůrami v městě Lipě zastaviti se nechtěl, ale mimo jel a v jedné vsi obědval; než hrabě Slavata jedouc skrze město v jedné hospodě obědval, a dotazujíce, co se nového z Prahy píše, byl jemu extract k přečtení ukázán, v kterémž se dokládalo, že nejvyšší pan purgkrabě s hrabětem Slavatou tajně z Čech ujeli a týž nejvyšší pan purgkrabě že přes dvakráte stotisíc širokých tolarův s sebou veze. Hrabě Slavata těm novinám se zasmál pravě, že se o nejvyšším panu purgkrabě dobře ví, že pán tak dobrým hospodářem jest, že svých peněz darmo ležeti nenechává; pročež že k víře podobné není, aby tak velikou summu peněz před rukami míti a s sebou vésti měl. Však nicméně, poněvadž oba dva páni předce nemálo peněz na hotově i nemálo od stříbra s sebou vezli, takových novin všudy rozepsaných nemálo se ulekli, obávajíce se, aby někde na cestě zplundrováni nebyli; ale chvála Bohu bezpečně tehdáž projeli. Přijedouce do Erfurtu a vzavše sobě lozumenty ve dvouch dobrých hospodách, přednímu purgkmistru žádost svou přednésti dali, aby jim dovoleno bylo některé lozumenty sobě tam najíti a za některý čas tu se zdržeti. Dostali nejprve odpověď, že v tom městě čtyři purgkmistři jsou, z nichž jeden že doma není a jiní tři že musejí vyčkati, až

se ten navrátí, tu že teprva to uvážiti společně a na to odpověď dáti chtějí. Potom pak tu odpověď dali, že z jistých uvážlivých příčin k tomu povoliti nemohou; než chtějí-li se ti páni se všemi lidmi a věcmi svými v těch hospodách, do kterých vtrhli, zdržovati a do vůle své zůstávati, že jim toho příti chtějí. Kterážto odpověď těm pánům velice nepřiležitá byvše z mnohých příčin, nevěděli sobě jiné rady dáti, než že hrabě Slavata s některými málo služebníky svými na koních svou cestu k Wirczpurgku vzal, nejvyšší pan purgkrabě s fraucimorem, dětmi a jinými zatím v hospodách v Erffurtu pozůstal, však potom též za hrabětem Slavatou k Wirczburku jel. Přijevše hrabě Slavata do Wirczburku, přednesl jest tehdejšímu biskupu Jeho Mil. knížeti Juliusovi žádost svou a nejvyššího pana purgkrabího, aby oba se všemi lidmi a věcmi svými na čas v témž městě zůstávati mohli; ale Jeho Mil. Kníž., měvše tehdež 1000 jízdných a regiment pěších 3000 silný verbovaných a nejvyšší i jiní přední officíři v témž městě quartirovaná jsouce, vymlouvatí se ráčil, že potřebujíc v městě pro své raddy, officíry a služebníky lozumenty, není na ten čas možné, aby ti dva páni s tak mnoho osobami, které s sebou měli, v témž městě pohodlnými lozumenty opatření býti mohli.

Zvěděvše pak hrabě Slavata, že Jeho Mil. Cís. po slavném svém korunování za krále římského v Frankffortě nad Maynem ráčil oumyslu býti již odtud zase odjeti, však v jistotě se nevědělo kudy svou cestu vzíti ráčí, uznávše toho potřebu býti, při Jeho Mil. poniženě se ohlásiti a milostivé vůli Jeho Milosti vyrozuměti, kde by se s nejvyšším panem purgkrabím pražským obrátiti a toho času zdržovati měl: pročež v Wirczburku na poštu sedl a k Frankffortu jel a do Aschaffenburgku 4 míle od Frankffortu přijevše a srozuměvše, že Jeho Mil. Cís. toho dne tam přijeti ráčí, tu zůstal, potom při Jeho Mil. Cís. poniženě se ohlásil. A jedouc Jeho Mil. Cís. k Wirczpurku, on také Jeho Mil. Cís. z Aschaffenburgku až tam poddaně sloužil, a přezvěděvše Jeho Mil. Cís. milostivou vůli, aby z mnohých dobře uvážlivých příčin spolu s nejvyšším panem purgkrabím v těch roztržitých časech zatím v Pasově zůstával, tak se oba poslušně zachovali. Po odjezdu Jeho Mil. Cís. z Wirczpurku zůstal tam hrabě Slavata a dočkal jest nejvyššího pana purgkrabího se všemi jich obouch lidmi a věcmi. Jeho Mil. pan biskup ráčil je na zámku lozirovati a za některý den dobře traktirovati.

Ačkoliv ti páni s pilností při Jeho Mil. Kníž. panu biskupu toho vyhledávali, aby jim své zdání uděliti ráčil, kudyby nejbezpečněji cestu svou k Pasovu předsevzítí mohli, Jeho Mil.

Kníž., soudíce tehdáž ze všech stran veliká nebezpečnoství, nebylby je rád s svým zdáním zavedl; pročež nechtějíce jim žádného zdání svého uděliti, oni sami se resolvirujíc za nejlepší uznali, aby tou cestou, kterou Jeho Mil. Cís. bezpečně projeti ráčil, jeli a se ohlásili, že ku dvoru Jeho Mil. Cís. náleží. Přiřevše do Donawertu, nejvyšší pan purgkrabě se všemi svými dětmi a jinými lidmi na šifu po Dunaji do Pasova přijel. Hrabě Slavata s dotčenou paní manželkou svou a paní mateří její paní, Kateřinou hrabinkou z Mondtfurtu, po zemi k Augšpurku, Mnichovu a tak k blahoslavené panně Marii do Starého Ettinku, potom do Pasova jeli, a tak všickni z milosti boží šťastně se tam dopravili a v témž městě až do šťastného Jeho Mil. Cís. před Prahou vítězství, po něm pak zase do vlasti a k statkům svým se navrátili.

Nevidělo mně se také toho mlčením pomínouti, kterak po ten celý čas, v kterémž se hrabě Slavata v Pasově zdržoval, Pán Bůh jemu tak žehnati ráčil, že všechny věci jeho v Čechách, v domě jeho v Praze i na statcích jeho a paní manželky páně zanechané, k ztrátě a k zmaření nepřišly, což z tohoto dvojího příkladu se poznati může. Totiž hrabě Slavata zanechal jest v Praze v domě svém v guardarobě své všechny své chodící šaty, z nichž mnozí ještě noví byli, kteréž jest přes dvakráte na sobě neměl, a to všecko, co v též guardarobě se nacházelo, za několik tisíc zlatých šacovati se mohlo. Po odjezdu hraběte Slavaty z Čech hospodář jeho v tom domě, člověk správný a opatrný, v témž domě jednu skrejši, totiž dobrý sklípek pod zemí našel a do toho všechny ty šaty a věci z guardaroby vzaté a v několika truhlách složené vnést a zazditi dal, takže by nesnadno byl kdo mohl tu skrejš naleznouti. Ale po některém málo měsíci ten zedník, který tu skrejši zazdíval, neřádnou žádostivostí nějakého zisku svého to prozradil a jednomu z prostředku direktorův to oznámil. Kterž jednoho dne k vícerou, když z hradu pražského z raddy vycházeli, dva z prostředku svého do téhož domu vyslali a hospodáře ptáti se dali, kdeby guardaroba hraběte Slavaty byla. Když o místě oznámil s tím doložením, že jest to místo a pokoj prázdný, poněvadž jest hrabě Slavata šaty své a co v tom místě bylo, všecko odtud vyzdvihnouti a jinám schovati dal: oni se dotazovali, zdaliž v témž domě v některém tajném místě ty věci a šaty se nacházejí? Ten hospodář za odpověď dal, že on v tom žádné vědomosti nemá. Oni oznámili, že na druhý den se zase navrátí a jej v klamu naleznouc zahanbiti a ukázati, že pravdu nemluví, i potom jej stresati dáti chtějí. S tím odešli. Zatím pak ten hospodář hned v noci sám cihly, kterými ta skrejše zazděna byla, vy-

zdvihl a z té skrejše ze všech truhlic šaty chodící a to vše, co se koli v nich hraběti Slavatovi náležejícího nacházelo, vybral, v prostěradlech z okna do jednoho domu nejbližšího spustivše jednomu svému důvěrnému příteli, v témž domě bydlícímu, k opatření a schování dal a tu skrejši zase těmi cihlami a čerstvým vápnem zazdil. Na druhý den ti dva direktoři přišedše do domu přivedli s sebou zedníka toho, který předešle tu skrejši zazdíval, a hospodáře se dotazovali, zdaliž ještě zapírá, že o šatech a věcech hraběte Slavaty žádné vědomosti nemá? On vždy zapíral a k ničemuž se znáti nechtěl. Pročez kázali tomu zedníku to místo vyhledati a otevřítí, i spatřivše v též skrejši několik truhlic státi, hospodáři řekli, že nyní poznávají, jak on podvodně zapíral, a tudy slušně trestání zasloužil. On pak vždy stále zapíral, pravíce, že v těch truhlicích jsou toliko některé šaty služebníkům hraběte Slavaty náležející; nebo to, co témuž pánu hraběti náleží, vše dávno z domu vyzdviženo a pryč odtud odvezeno jest. Když oni sami do té skrejše vešli a ty truhlice otevřeli, našli, že v nich nic jiného nebylo, než toliko šaty služebníkův chodící. Pročez s hanbou odtud odešli a týž zedník špatné poděkování, ovšem pak žádného spropitného nezasloužil. Z toho příkladu znáti jest, jak Pán Bůh předivně to řídil, že jsou direktoři ty vzácné svršky hraběte Slavaty nedostali; neb kdyby byli hned prvního dne zedníka s sebou vzali, byliby všecko to dostali. A jest i to s podivením, že jest zedník nepoznal a direktorům nepověděl, že jest bylo to zazdění hrubě čerstvé a že s prvnějším jeho zazděním hejbáno bylo, i také že jsou na samém prostém zapírání hospodáře přestali. Ty pak svršky, ačkoliv potomně ještě rozdílné příhody vystály (o čemž vypisovati zanechávám), však vždy všechny zouplna témuž hraběti do Pasova dodané byly.

Druhý příklad. Týž hrabě Slavata spolu s paní manželkou svou od stříbra, čalounův, kobercův, pěkných furhankův a jiných vzácných svrškův za mnoho tisíc zlatých na zámcích svých Hradci a Telči zanechal. A byvše toho žádostiv, aby tyž svršky z rukou nepřátel svých vymoci a k sobě do Pasova dostatí mohl, i vymyslíl k tomu tento prostředek. Vypravil jest fůru z Pasova na Hradec pod tím praetextem, že některé osoby z čeládky své při sobě nepotřebuje a je tam posílá, mezi nimiž jedna osoba ženská byla, jejížto manžel na témž zámku cimberwörterem byl. Táž žena přijevše na zámek Hradec, pomalu však často v kočících ty přední a vzácné svršky, prostěradly přikryté, jakoby se špinavé šaty ze zámku dolů k pradlí nosily, pilně do města vynášeti dala. A když ty koše svršky naplněné skrze varty nešeny byly,

nikdy žádný z soldátův a vartýřů nehledali, zdaliž co jiného v těch koších jest, nýbrž byvše tak všeckny ty svrsky ze zámku do města vynešeny, potomně od některých měšťanův, lidí handlovních, s kupeckými jich věcmi zvláštně mezi palíky suken z města vyvezeny a v Moravě na zámek hraběte Slavaty Teleč skládány byly. Potomně ta žena, dostavše od toho kommandanta, který v Hradci guarnisi stavův pod obojí měl, dovolení, aby na Teleč sjeti mohla, ona ty všecky svrsky, které z Hradce tam přivezeny byly i které předešle tam zůstávaly, na několik vozův složit a bezpečně do Pasova odvézt dala. A musice ty vozy přes panství třeboňské jeti, sedláci na zámek Třeboň kommandantu stavův zprávu dali, že jsou času nočního několik fasunkův plných hraběti Slavatovi náležejících věcí přes to panství k Budějovicím vezli, a ti vozové že tak těžci byli, že se pod nimi na jednom místě jeden mostek zlámal, tak že jsou jej sotva spravili a dále jeli. Ten kommandant ihned tu zprávu do Prahy direktorům napsal, kteříž nařídili dvě osoby z stavu panského a rytířského za kommisáře; ti na Hradec a Teleč přijeli a pilně se dotazovali, kdeby svrsky hraběti Slavatovi a paní manželce jeho náležející se nacházely, vědouce (prej) oni, žeby jich veliký forroth před rukami býti měl. Dostali odpověď: Ačkoliv od předních věcí nemálo tu bylo, však že z poručení Jich Mil. odtud vše vyzdvíženo a do Pasova vezeno jest, a poněvadž od žádného jim zapovědino nebylo, aby odtud nic bráti nedali, anobř od sklepův a truhlic, v nichž samy ty věci byly, klíče ne oni, ale Jich Mil. za sebou měli, s kterýmiž jednu osobu ženskou z Pasova vypravili a ty věci vyzdvihnouti dali. A potom ukázali jim sklepy a truhlice prázdné. Ti kommisáři, učinivše o tom zprávu direktorům, oni opět s hanbou obstáli a toho, čeho dostati žádostivi byli, nedosáhli, ješto kdyby byli po odjezdu hraběte Slavaty z Čech ty svrsky hned pryč odvézt dali, byliby hraběti Slavatovi víceji k rukám přijíti nemohly, aneb kdyby je byli inventurovati a popsati dali, tehdy by žádný z těch správcův, kteří na zámku zůstávali, nimi hejbat a je ven vydati byl nesměl; tak jakž jsou strany správy statkův učinili, že jsou zapověděli, z důchodův jemu, hraběti Slavatovi, nic neodsílati, než jim k ruce musili dávat a odvozovati. A tak v tom příkladu obzvláštní opatrování boží se poznává, že hrabě Slavata větších škod od nepřátel svých nepocejtíl a dále pro tu věrnost, kterouž k své nejmilostivější vrchnosti svým z království českého pryč odjetím ukázal, dobrá naděje jeho nikoliv nesmejčila. Neb v tom času, co se v Pasově zdržoval, se všemi svými žádného nedostatku netrpěl, majíce prostředek netoliko na ty peníze, které z Čech s sebou vyvezl, živ

býti, ale také Jeho Mil. Cís. z Čech z panství svého Krumlovského a Jeho Mil. arcikníže Leopold z důchodův biskupství svého pasovského jemu nemalou pomoc na vychování jeho učiniti ráčili.

Po slavném vítězství Jeho Mil. Cís. před Prahou hrabě Slavata, navrátilvše se zase do Čech, panství svá a paní manželky své v celosti nezkažené a nevyplundrované nalezl. Neb mnozí smejšleli, že Hendrich Mathes z Turnu, domnívající se, že ta správa a vládnutí rebelské v Čechách stálé bude, naschválně proto panství hradecké šanovati dal, aby od vojákův hubeno a kaženo nebylo, že jest o ně stálá naděje měl je za své dědičné dostati. Nyní pak též panství v Čechách jako i panství telecké na Moravě nemálo na důchodech ztenčeny jsou, a to skrze veliké škody a záhuby od lidu válečného vzaté, vzláště pod generalstvím Friedlanda, který asi dva měsíce před smrtí svou poslal jednu armádu 10.000 lidu jízdného a pěšího silnou pod praetextem nebolizto zámyslem, jakoby do zimního kvartýru do markrabství moravského táhnouti měli, a když na panství hradecké a telecké přijeli, tu naschválně ten lid zastaviti a jej za několik dní zdržeti davše, potom zpátkem zase povolali, z čehož veliká záhuba těch obouh dvouch panství následovala, a jináče smejšleno nebylo, nežli že jest týž Friedland to na schválně vymstění učinil, věda, že on hrabě Slavata při dvoře Jeho Mil. Cís. činům jeho hrubě odporný byl. Však že jest týž hrabě Slavata vše dobře užitečné a vzácné své nejmilostivější vrchnosti obmejšlel, to se snadno z následujících effectibus souditi a poznati může.

Prvé, nežli k další informaci přijdu, toho ještě ku pochvale těch dvou hrabat doložiti mně se vidělo, totiž že před tím vyhozením jich z okna někteří dobří přátelé jich upřímně jim návštěvi dali, že strana pod obojí, u velikém podezření je majíce, proti nim tak zazleni jsou, že je dokonce zamordovati chtějí a míní. Čemuž oni vyrozuměvše, důvěrně o tom některým pánům spolumístodržcím Jeho Mil. Cís. oznámili, z nichž jeden za odpověď dal, aby takovým zprávám nevěřili; neb že žádného příkladu se nenachází, aby kdy kteří z pánův obyvatelův království českého proti Jich. Mil. římských císařův a králův českých místodržcím co podobného před sebe vzíti měli. Druhý pak odpověděl, že takové řeči škodlivé jsou; nebo žeby některé prudkého hněvu osoby, uslyšíc to, třebaš co jsou snad prvé nikdá nemyslili, teprvá nyní v úmysl svůj vzíti i skutkem vykonati mohli. Tíž pak dva hrabata sejdouce se spolu, nepominuli jsou zdravě to při sobě uvážiti, zdalibžby z Prahy odjeti a před takovou o nich zle smejšlející furii časné se salvirovati mohli, a na tom společně zavřeli, že jim jakožto netoliko nejvyšším ouřed-

mlkům zemským, ale i Jeho Mil. Cís., nejmilostivější vrchnosti, své místodržící odjeti nikoliv se netrefí, a žeby se jim to nemohlo nežli zle vykládati. Pročež na tom se snesli, při povinnostech svých v Praze stále s doufáním v samou ochranu a pomoc božskou setrvati, že je opustiti neráčí, tak jakž také je v tom naděje jejich nesmejlila.

Že pak Hendrich Mates z Turnu jak v nadepsaném místě citovaném tak v tom ve všem svém spisu žádné zmínky o vyhození z okna pana Filipa Fabriciusa, tehdáž sekretáře českého nečiní, smejšlím příčiny toho dvě býti. Jednu, že jest se to jemu od nich casualiter et non praemeditate stalo, poněvadž jsou to mezi sebou nikdá neuvážili, nadto pak nezavřeli, aby téhož sekretáře z okna vyhoditi měli. Jakž pak před tím vyhozením z okna někteří přední vůdcové toho posdvižení a zbeuření témuž pánu Filipovi pravili a jej ubezpečovali, aby on se neobával, že se jemu nic nestane, ano i ty od jiných k tomu vyhození těch dvou hrabat deputirované osoby stavu panského a rytířského jeho se nedotýkali a sami jej nevyhodili, nežli jiní se ho ujali a to jemu také učinili. Pročež nevidělo se témuž z Turnu o tom psáti a to zastávati, k čemu sám neradil. Druhou příčinu smejšlím tuto býti, že jest se jemu, z Turnu, obrany a slušné příčiny, kteroužby přednésti a napsati byl mohl, že jsou to slušné a spravedlivě učinili, nedostávalo, ješto žádná pochybnost není, kteří jsou jemu to vyčítali, jak jsou Čechové hanebně zle učinili, že jsou dva Jeho Mil. Cís. místodržící z okna vyhodili, a že jsou také ti na třetího, pana Filipa sekretáře, nezapomenuli, poněvadž i z toho skutku týmž rebellům odpovídati přísluší a náleží. Však proto předce on z Turnu nemohl by tou omluvou, že jest k tomu neradil, obstatí; neb v tom samém dosti viny měl, že on, moha to zbrániti, toho neučinil, nýbrž slyšíce, an jiní o témž panu Fabriciusovi sekretáři pravili, že on těch dvouch hrabat pochlebňkem a také z té roty jesuitské jest, pročež že nejlépe jest, aby za týmiž dvěma také ven z okna vyhozen byl, k čemuž když on mlčel a jiní to před očima jeho předce vykonali, tehdy snadno souditi se může, že týž z Turnu tolikéž sobě ten třetí hanebný skutek obliboval. Ale Pán Bůh též dopustiti neráčil, aby témuž panu sekretáři to vyhození z okna co na živobyti a zdraví jeho škoditi mělo, tak jakž nahoře, kdež se o tom vyhození vypisuje, obšírněji doloženo jest.

Z této mé pravdivé informací každý pravdu milující čtenář poznati moci bude, jak Pán Bůh ty tři z okna vyhozené osoby předivně chrániti ráčil, že jsou proti vůli nepřátel svých při živobyti zůstali a z moci jich bezpečně vysvobozeni byli.

Ačkoliv z Turnu v svém spisu o takovém jich zázračném při živobytu zachování žádné zmínky nečiní, však ve dvou letech po vyhození jich, totiž léta 1620, přijel byl jeden turecký čiauš, vyslaný do Prahy k falckraběti Fridrichovi, tehdejšímu jich nepořádnému králi, a ukazující jemu zámek a palác pražský, uvedli jej také do kanceláře české a ukázali jemu z okna ten příkop, do kterého často psaní dva páni hrabata s panem sekretářem Filipem vyhozeni byli. Při kterémžto ukazování jeden z předních původův té začaté rebellie byl (kterýž před dvouma lety s jedním Jeho Mil. Císaře Rudolfa poslem, panem Davidem Ungnadem, v Konstantinopoli byvše, tureckých věcí dobře povědom byl) a ten byl z jednoty bratrské, totiž Václav Budovec z Budova (o kterémž doleji, když se informací, jak se při sněmích léta 1608 a léta 1609 dalo, obšírněji zmínka se učiní). Ten tomu čiaušovi oznamoval, že v tom příkopu pod tím voknem hrubá hromada papíru, co tak z kanceláře od zbytečných listův a papírův z toho i dolejšího okna dolů vyházeli, byla a tak že ti vyhození měkce na tu hromadu papíru padli a proto se neurazili. Ten čiauš nepřestal se diviti, že z tak veliké vejše padše živi zůstali. Na to on řekl, že papeženci obyčejně s čárami zacházeti umějí, pročez že smejslí, že ti tři vyhození, jsouce tuzí papeženci, skrze čáry sobě pomohli a tak se při životech zachovali. Kterážto zpráva přilis omylná a nepravdivá byla. Neb jistá věc jest, že v tom příkopě na tom místě, kde jsou padli, ani sice tam nikdež jinde žádná listův a papírův hromada nebyla, nejsouce při kanceláři ten obyčej, aby se zbytečné a nepotřebné listy neb papíry z oken vyhazovati měly, než raději spáleny bývají. Tak jakž hrabě Slavata z téhož okna vyhozený ne měkce na papíry, ale tak trvdě na kamení pod oknem na zemi ležící padl, že jest se nemálo stloukl a sobě hrubě na životě a zdraví ublížil; jakož také jistá věc jest, že ty tři vyhozené osoby žádných čárův neužívaly, nýbrž Pánu Bohu tak se vroucně modlily, že každý pravdu milující křesťan tomu místo dal a dává, že jsou všechny samou obzvláštní a zázrační pomocí a ochranou boží od smrti při živobytu zachovány, což i ten každý, který ve spisích svých o tom vyhození zmínku činí, k obzvláštnímu divu a opatrování božímu to přiřítá. Toto pak, co se tuto v té věci píše, nečiní se to z nějakého pochlebenství, jakoby ty osoby z okna vyhozené za tak pobožné a jako za nějaké svaté držány býti měly, že jsou od Pána Boha tak předivně od smrti zachovány byly; nežli to se bez pochlebenství s pravdou psáti může, že jich nevina a justa causa, pro kterou trpěli, příčina byla jich zachování. Neb jistá věc jest, že jich odporníci velicí a ouhlavní nepřátelé vřy

svaté katolické římské byli, a že jsou tito dva hrabata horliví a vroucní obhajitelé též pravé víry svaté v království českém byli. Protož odporníci jich byliby rádi, aby oni ven z království i ven z světa vypuzeni byli, pravice, že dvojího způsobu obyvatelé v království českém katoličtí pod jednou se nacházejí. Jedni katoličtí římsí, kteří je a jich náboženství nepersequitují, nýbrž vedle tehdejšího zřízení zemského i potom vedle majestátu a porovnání jich o náboženství učiněného za jednoho člověka s nimi jsou. Druzí že jsou katoličtí španělští, kteří je a jich náboženství pod obojí persequitují. Ale takoví že jsou byli kníže z Lobkovic a často psaní dva hrabata; pročez všelijak, obzvlášť z počátku králování Jeho Mil. císaře Mathiáše, o to se snažili, aby ti tři v království českém žádných ouřadů neměli. O jichžto zléch v té věci praktikách mohlo by se obšírně psáti, ale na ten čas se to pomíjí. A když jsou to sobě dovésti nemohli, tehdy chtěli je z světa spraviti a hanebně zamordovati. Však i v tom nic nedovedli, nýbrž oba dva hrabata živi zůstali a ještě (jakž nahoře doloženo) z milosti boží živi a zdraví zůstávají, z odporníkův pak jich, kteří toho vyhození z okna původové a pomocníci, ano i ze všech těch, kteří toho přítomni byli, již málo kteří na světě živi zůstávají, nýbrž mnozí z nich ohavnou smrtí z tohoto světa sešli, ať mlčím že ze všech těch tehdejších zbouřených Čechův málo již který více v království českém se vynachází, a pokudž kteří ještě tu jsou, tehdy již k víře svaté katolické s nejmilostivější vrchností a s jinými pány spoluobyvately téhož království jednomyslně se srovnávají. Mohlby někdo říci, že pana Fabriciusa sekretáře ti zbouření Čechové za tak horlivého v jich náboženství pod obojí odporníka nedrželi, tak jakž jeho někteří přední z nich téhož času při vyhození v kanceláři české ubezpečovali, aby se neobával, že se mu nic nestane. A nicméně Pán Bůh jeho tak dobře, jako ty druhé dva hrabata vyhozené ochránil. Na to se může za odpověď dáti, že se jemu nevinnému tím osoby jeho z okna vyhozením, tak dobře jako těm předepsaným oboum pánům, veliké bezpráví a křivda stala; neb kdež se jemu přičítalo, že jest on byl jich pochlebňíkem, to se na jiné miniti nemohlo, než toliko když jsou ti dva hrabata v kanceláři české v raddách proti bludnému jich náboženství něco radili, že jest on, tolikéž jim pochlebujíc k tomu napomáhal, a tím způsobem dle jich výkladu odporníkem jich byl, ale vedle mého zdání justam causam, spravedlivou při, zastával i skrze to meritiroval a zasloužil také v tom protivenství a soužení svým obzvláštní ochrany boží. Druhou vinu jemu přičítali, že jest on byl roty jesuitské, kterýmžto jemu od nich

domněle přičteným hřichem on jest nezasloužil, aby měl z okna vyhozen býti. Neb ačkoliv ti zbouřili Čechové všecky patres Societ. Jesu (mimo jiné katolické religiosi) za ouhlavní nepřátely svého zcestného náboženství drželi a za tou příčinou ihned v desíti dnech po vyhození z okna netoliko z jich kollegie v starém městě pražském, ale i z jiných třích kollegií v témž království českém, z krumlovské, hradecké a chomutovské, a tak ze všeho království českého vyhnali a vypověděli; podobně též páni Moravané, když jsou se s českými bouřiči spojili, tak učinili a v tom jich obojím vypovězení doložili, že to má trvati na věčnost: ale taková jich věčnost velmi brzo konec svůj vzala. Neb v království českém po některém málo měsíci, když hrabě Buquoi s armádou Jeho Mil. císaře Mathiáše do království českého se dostal, a do města Budějovic Českých vtrhl, město Krumlov a to celé panství z moci rebelské vyňavše tyž patres Societ. Jesu do jich kollegie krumlovské zase uvedl. Po tom pak slavném vítězství Jeho Mil. Cís. nad rebelly, byli jsou oni sami rebelští sektáři jak z království českého tak z margkrabství moravského vypuzeni a patres Societ. Jesu netoliko jsou do svých kollegií zase uvedeni byli, ale i několik v nově fundirovaných kollegiích a residencích v království českém dosáhli a tak se rozmnožili, že ne to jich nepořádné a vzteklé vypovězení, ale pořádné jich se osazení všudy buohdá do posledního soudného dne šťastně trvati bude.

Item. Mohlby někdo říci, proč se to knížeti Zdenkovi z Lobkovic, hraběti Vilémovi Slavatovi a hraběti Jaroslavovi z Martinic tehdaž nejvíce přičítalo, jakoby oni tři v zastávání pravé svaté víry katolické ze všech v království českém nejhorlivější byli, ješto se ví, že mnozí jiní z pánův obyvatelův téhož království tak horliví v zastávání též svaté víry, jako ti tři byli. Na to se odpovídá, že se smejšili ta příčina toho býti, že byvše ti tři páni v ouřadech a povinnostech Jeho Mil. Cís. královských a zemských v témž království postaveni, dávala se častěji příčina, zvláště v radách kanceláře české, materie religí se dotýkající, uvazovati a při sněmích, zvláště když o ten majestát na náboženství činiti bylo, mnozí jsou doslechali, že tito tři k tomu dokonce jsou neradili. Pročež také ti tři nejvíce v jich nenávisti držáni byli. Tak jakž i sám Hendrich Mates hrabě z Turnu těm třem toliko všecku vinu přičítá, jakž z následujícího textu jeho spisu tomu se vyrozumí. A nebyvše tehdaž kníže z Lobkovic přítomen, nemohli proti němu jízlivou furí svou vylíti, než nad těmito dvouma jsou ji tím vztekleji a ukrutněji vykonali. Však Pán Bůh všemohoucí ráčil to předivně říditi, že ta bona causa, pro kte-

rouž jsou tiž oba hrabata trpěli, tak dobře obstála a zvítězila, i dosavad šťastně triumfuje, že již v témž království českém toliko ta jediná sama svatá víra katolická římská a samospasitelná se exerciruje a provozuje.

Nyní se navrátím zase k textu spisu hraběte z Turnu, kdež počíná přednáseti příčiny, pro které ti dva hrabata z okna vyhozeni jsou, takto vypisující :

VIII.

Darauff ich umb Gedult anzuhören gebetten undt vorgewiessen, wass Ihr Kay. Maytt. Rudolphus, unser allergnädigster König undt Herr für einen Landtag mit uns den Ständen des Königreichs Böhmeib geschlossen undt wie der Gnaden Majestat-Brief, so uns gegeben von Ihr Kay. Maytt. Seeligster Gedächtnuss auch von den damahligen Herrn obr. Burggraffen Herrn Adam von Sternbergk, undt Herrn Obr-Landthoffmeistern Herrn Adam von Waldstein löblich und rühmlich zu gedenken unterschrieben. Da es aber auff die Herrn Obristen Kantzler Sdenko von Lobkowitz, Herrn Slavata, Herrn Smetzanský komben, haben Sie sich solches verwaigert in dero ängen gewiessen nicht befinden können, zue unterzeichnen, wie da die Stimmen in solcher grossen Versamblung erhebt sein worden, undt was für scharpfie Reden herausgeflossen, wiel ich auss Bescheidenheit, auch kurtzwehalber nicht erzehlen, den es ist leicht zu erachten La Lingua corre, dove il dente duole.

To jest: *Načež když sem za ztrpení k vyslyšení žádal a přednesl, jaký jest Jeho Ml. Cts. Rudolf král a pán náš nejmilostivější s námi stavy království českého sněm zavřítí ráčil a kterak ten majestát nám daný, jak od Jeho Ml. Cts. slavné paměti, tak od tehdejšího nejvyššího purgkraběho pana Adama z Šternbergka a nejvyššího pana hofmistra, pana Adama z Waldštejna podepsán byl. Když pak na nejvyššího pana kancléře Zdenka z Lobkovic, pana Slavatu a pana Smečanského přišlo, tehdy oni se podepsati spečovali a při sobě v ouzkém svědomí svém vynajíti nemohli, aby se podepsati měli. Jaci tehdy při tak velikém shromáždění hlasové pozdvížení a jak ostré a přísné řeči tehdy slyšány byly, toho pro krátkost a uctívost mlčením pomíjím, a může se snadně souditi La Lingua corre, dove il dente duole; po bolesti zubův jazyk se obracuje.*

Jistá pravda jest, že každý, i ten nejvinnější zločinec zřídka se přiznává k svému zlému spáchanému skutku, a nemoha vždy potom zapírat, aspoň snaží se předce jakékoli výmluvy k obraně své přednáseti. Připomínám sobě jeden

příklad, který při soudu zemském větším postním na hradě pražském právě před tím vyhozením z okna se zběhl. Totiž jeden z stavu rytířského hanebně zamordoval vlastní svou manželku, kteráž také z toho starožitného stavu byla, bratří pak její téhož mordýře to nejprvé na Jich Mil. pány místodržící vznesli, a když se on na obeslání Jich Mil. do kanceláře postavil (nebyvše osedlý, aby jemu k dostavení se před soud zemský na čest a víru věreno býti mohlo), byl dán do arrestu bílé věže a jim pánům bratřím na pořád práva ukázáno bylo, tak aby oni jej z téhož mordu před slavný soud zemský pořádně obvinili. A když den stání jeho v soudní světnici přišel, tehdy ti páni bratří, jakožto původové před pány Jich Mil. a vladyky na témž soudu zemském dali na zem předložiti obraz malovaný toho mrtvého těla zamordované sestry své, tak aby se na tom obraze vůbec viděti mohlo, jak jest ji ukrutný manžel její mnohými těžkými ranami ohavně posekal, a když ona z lože vyvstala a potom upadla, tak na zemi ležící hanebně zamordoval. On mordýř, nemoha skutku spáchaného zapírat, vždy přednesl svou omluvu, že jest (prý) toho dne, kterého ten mord spáchán byl, raním jitrem do lesa s sekerou šel a navrátilce se zase domu a vejdouc do komory, kdež paní manželka jeho ještě odpočívala, zdálo se jemu, jakobě nějakého černého muže s touž manželkou svou na loži ležeti viděl. Načež on se rozhněvaje že jest téhož černého muže zabiti se snažil a ty rány, které se tu na obraze spatřovaly, domníval se, že je do toho černého muže činí a seká, až teprva, když již manželka jeho mrtva byla, k sobě zase přišel a poznal, že jest manželku svou zamordoval, nad čímž že velikou lítost měl a ještě má a za milost pro Buoha prosí.

Ale ta vymyšlená výmluva jemu nepostačovala, nýbrž proti tomu od původní strany přednášeno bylo, že jest týž mordýř již i předešle v velkém podezření byl, že jest první manželku svou také zamordoval a zaškrtil, i vlastního pana otce svého zastřelil; však poněvadž ti dva hanební skutkové v tom tehdejší vedeném procesu právním na něj prokázány nebyly, tehdy jen pro ten mord druhé paní manželky své dostatečně prokázaný hrdla spravedlivě odsouzen a v Praze na Pohořelci mečem stat byl.

Podobně také hrabě z Turnu, když jemu ten hanebný skutek vyhození z okna dvouch pánův místodržících Jeho Mil. Cis. vyčítán byl, toho zapíratí nemohl, aby se nestal, ale nemohl žádné slušné příčiny najíti, kterážby k výmluvě jeho a jiných tovaryšův jeho zbouřených postačiti mohla, tehdy vymyslel sobě a netrefně přednášel příčinu tu, kteráž se nikdy

nestala. Čemuž že tak jest a nejináče, z následující mé pravdivé zprávy a gruntovní informací se vyrozumí, totiž:

Když léta 1609 na sněmu obecném v království českém velice bouřlivém a přes čtrnácte měsícův trvajícím strana pod obojí na jich obzvláštní z mnohých jiných v hromadu spletené a zcestné náboženství jistý majestát neboližto obdarování od Jeho Mil. Cís. Rudolfa slavné paměti válečnou mocí vymohli a vynutili i z expedici kanceláře české napsaný dostali (o čemž doleji-obšírná informací se dává), kníže z Lobkovic, tehdejší nejvyšší kanclíř království českého při Jeho Mil. Císařské poníženou svou omluvu přednesl, že uznává to proti svědomí svému býti, kdyby se v témž majestátu, pravé svaté víře katolické tak hrubě škodlivému, podepsati měl. Jeho Mil. Císař ráčil jej při jeho omluvě milostivě zanechat, a vidouce táž strana pod obojí, že při témž knížeti z Lobkovic toho neobdrží, aby tiž majestát podepsati měl, dožádali se pana Adama z Šternbergka, tehdejšího nejvyššího purgkrabí pražského, že jest v témž majestátu na tom místě, kdež se obyčejně nejvyšší páni kanclířové podpisují, jméno své podepsal.

Tak jakž týž majestát netoliko v jazyku českém ale i potom na německou i (smýšlím) na latinskou řeč přeložený k zjevnému vytištění přišel, kteřížkoli jej viděli a čtli, to spatřili, že v něm předně Jeho Mil. Císař Rudolf, též svrchu jmenovaný pan Adam z Šternbergka a jeden sekretář český podepsaní byli, a žádný jiný více, což také ve všem království českém jeden každý ze všech čtyř stavů rád vysvědčí, že to pravda jest. Pan Adam z Waldštejna pak, tehdejší nejvyšší sudí zemský a nynější nejvyšší purgkrabí pražský, v tom majestátu se nepodepsal, i také žádný z strany pod obojí často psaným hrabatům, pánu Slavatovi a pánu z Martinic, nikdo toho nepřednášel, ovšem zato nežádal, aby se oni aneb některý z nich v témž majestátu podepsali; pročez nemohlo se státi, aby osoby z strany pod obojí s týmiž dvouma pány pro nepodepsání od nich toho majestátu zle spokojeni býti a z hněvu zle o nich mluvíti měli. A tak to vše, co se v svrchu citovaném textu od Hendricha Mathesa z Turnu píše a těm dvoum pánům za vinnu přičítá, jest věc zle smyšlená, což v pravdě s nemalým podivením jest, že on z Turnu tak směle to doložiti měl, „načež sem za vyslyšení a strpení žádal a ukázal,“ ježto čeho nebylo a není, to se také ukázati nemohlo a nemůže.

Poněvadž pan Adam z Valdštejna v tom majestátu nikdy se nepodepsal, podpis jeho ukázati se nemohl, a jak týž pán tak i často psaní dvá páni za takové podpisy od žád-

ného nikdy vyhledávání nebyli, z té příčiny on z Turnu daremně „za vyslyšení a ztrpení“ žádal, a co in rerum natum v světě nebylo, jim nic neukázal. Jakož ani pán Adam z Waldštejna, tehdaž nejvyšším hofmistrem (jakž to dotčený z Turnu jmenuje), ale jen nejvyšším sudím zemským byl, odkudž znáti jest, že témuž z Turnu již v sešlém věku jeho paměti hrubě ubylo. Pročež mohl se spokojiti, své a jiných sobě rovných rebelských tovaryšův zlé a těžké provinění skrze ten obzvláštní spis vymlouvatí a ty a tak přední patrioty své tak negruntovně dotejkati se, zanechatí, a raději vinnu svou uznajíc poddaně se kořiti a pokání svaté činiti. Ale naplňují se na něm ta slova písma svatého: Peccator, cum in profundum venerit, contemnit, hříšník, když do hlubiny hříchův upadne, potupuje.

Prvé nežli k další refutaci spisu téhož z Turnu přistoupím, vidělo mně se v příčině toho příkladu ode mně málo výše citovaného, který se na soudu zemském sběhl, některé věci notatu digna, paměti hodné, tuto připomenouti a doložiti, totiž: V tom nepořádném při straně pod obojí v rozdílných náboženstvích porovnání (o němž něco obšírněji napsati doleji větší příčina se dá) nařizeno bylo, aby těch, kteří se pod obojí jmenují, nej přednější duchovní nazván byl administrator, a těch z jednoty bratrské nej přednější jmenován byl senior. Pročež ten, který pro mord vlastní manželky své stát býti měl, byvše z jednoty bratrské, poslal sobě pro toho seniora, aby s ním promluvíti a se tím lépeji k smrti připravovati mohl; po smrti pak jeho přišel ten senior k jednomu z nejvyšších ouředníkův zemských pod obojí a povídal, jak jest ten statý pěkně k smrti se přihotovil a on že jest jemu večeří Páně posluhoval, při tom že jest tomu senioru pravil, žeby ještě na svědomí svém dva těžké hříchy měl, ale pro hanbu a stud že jest nemohl o nich pověditi. Z čehož znáti jest, jakými správci duchovními tehdaž veliký díl pánův obyvatelův království českého opatřen byl, a jak dobře a užitečně z požehnání božího takoví bludní správcové (kteří nikdá pořádně svěcení nebyvše duchovními slouti, sacramentum neb svatosti činiti a nimi posluhovati nemohli), praví svědcové duší lidských, z téhož království vypuzeni a na místo praví, řádně svěcení kněží a správcové duchovní po všem království rozmnoženi jsou, od nichž lidé v potřebách svých, zdraví i nemocní a zvláště v nebezpečenství životův svých k smrti se strojíce, svátostmi spasitelnými dobře opatření a na dalekou cestu věčnosti potěšení býti mohou.

A jakož se také tehdaž správa dávala, že ten mordýř u velikém podezření byl, že jest podobně též první paní manželku

svou o život připravil a zaškrtil, čehož že jest po smrti na krku jejím veliké znamení se poznávalo, jako i že jest vlastního pána otce svého v jedné zahradě zastřelil, neb že jest byl v té zahradě, do kteréž jsou lidé právě tehdaž toho syna jeho vraha choditi viděli, tak zastřelený nalezen. Však poněvadž žádný nebyl, který by jej z toho mordu byl obvinil, neměl proto žádného zaneprázdnění; neb tehdaž za starého zřízení zemského vedle obyčeje v království českém zřídka kdy Jeho Milosti Královské pan prokurátor z činův zlých někoho z stavů obžaloval, lečby se kdo byl něčeho proti vlastní osobě Jeho Milosti Královské dopustil, a tak multa gravia delicta manebant impunita, mnozí těžcí hříchové zůstávali bez trestání. Nyní pak Jeho Milost Cís. jakožto král český ráčil to mnohými artikuly svého nového zřízení zemského v téměř království milostivě opatřiti, aby budoucně, kdyby se i žádný žalobník nenacházel, předce všelijací zlí skutkové bez spravedlivého trestání nezůstávali, nýbrž damit dass Bösse gestrafft würde, aby zlé trestáno bylo, ráčil to za právo ustanoviti F. VI.

Když se tak výstupkové nacházejí, a tu žádného žalobníka nebylo, tehdy ti, pod jejichžto právem by se to přihodilo, aneb sice kterýmžby inquisicí náležela, z kanceláře Naší z strany toho, cožby ouřad a povolání jich s sebou přinášelo, napomenuti býti mají, a pokudž bychme také to při sobě vynacházeli, žeby tomu žádosti neučinili a strany takového přečinění ex officio neprocedirovali, tehdy My to sobě v moci naší pozůstavujeme, obzvláštní dostatečný pozor dáti, aby tomu každého času opravdově remedirováno a zlé pokutováno bylo, tak aby jeden každý právo své náležité užíval.

A F. VII.: Když by se co toho přitrefilo v nepřítomnosti naší v zemi a místodržící naší to zanechali, tehdy každého času, jak by v podobné příčině s věcmi kancelářskými, jenžby při dvoře našem expedirovány býti nemohly, postupováno býti mělo, jisté nařízení učiniti chťme ráčíme.

A v téměř zřízení zemském o mordech T. III. toto se dokládá: Jestližeby přátelé zamordovaného po vykonaném mordu v třiceti dnech se neohlásili a na to nenastupovali, tehdy prokurátor náš královský sám žalobu vésti má.

In summa, jak ve všech skutcích božích, tak i z té rebellie české znáti jest, quam sit mirabilis Deus in operibus suis, et suo modo ex pessimis soleat elicere optima, et ex malis moribus optimae nascuntur leges, to jest, jak předivný jest Bůh v skutcích svých a kterak z nejhorších věcí nejlepší působiti obyčej mívá, a kterak z zlých mravův nejlepší práva ustanovena bývají.

To pozdvižení a ta rebellie česká, ačkoliv se nemůže než za hanebnou zlou věc držeti, však nicméně v království českém mnoho dobrého z ní počlo, totiž katolická samospasitedlná víra se rozmnožila, a jiná zcestná a bludná náboženství odtud vykořeněna jsou.

Item *authoritas regia et legitima successio regum* in Ser. domo Austriacae stabilita, vznešenost královská a posloupnost králův v slavném domu rakouském utrzena jest; a skrze zřízení zemské v nově vydané mnozí abusů, zlé užívání, napravení a práva zemská v lepší řád uvedena jsou.

Což jsouce notorium, vůbec známá věc, zanechávám obšírnějšími slovy to exagEROVATI, i přistoupím k dalšímu textu Hendricha Mathesa hraběte z Turnu.

Druhý díl.

IX.

Dass kan ich aber nicht umbgehen zu vermelden, obgedachte drey Herrn waren erkläret undt dafür gehalten, sie wehren der Zerstörer dess allgemeinen Friedens, weils sie zu dem Majestatbrieff und Union zwischen den Sub una und Sub-utraque auffgerichtet, sich nicht verstehen noch bequembem wolten. Darüber ist von Ihr Kay. Maytt. undt den Ständen der Landtag in diessem Punct geschlossen worden: Wan uns Ewangelischen etwas wiedriges in Religionssachen wieder den Majestatbrieff undt Union solte geschehen, dass die drey Herrn, so sich nicht unterschreiben haben wollten, sollen für die Ursacher undt Friedenszerstörer erkant, undt ohne einiges ferners Recht, mit der Execution gegen ihnen verfahren werden.

To jest: Toho však přitom pominouti nemohu, že svrchu do-
tčeni tři páni za ty vyhlášení a držáni byli, žeby oni rušitelé obec-
ného pokoje byli, poněvadž se k tomu majestátu a porovnání mezi
stranou pod jednou a pod obojí učiněnému znání a akomodirovati
nechtěli. Načež od Jeho Mil. Cis. a stavů sněm v tom punktu a
artikuli zavřen byl: Jestližeby se nám evangelickým v náboženství
něco odporného proti majestátu a porovnání tomuto státi a přihoditi
mělo, tehdy ti páni, kteří se podepsati nechtěli, za tou příčinou
za rušitele pokoje uznáni, držáni a beze všeho dalšího právního roze-
znání na ně s exekucí dokročeno býti mělo.

Opět témuž z Turnu nedostává se grantovní a pravdivé obrany příčiny, pro kteréž zbouření Čechové často psané dva pány z okna vyhodili, přednáší příčiny falešné a smyšlené. Neb kde se to najde, že jsou ti dva páni, pan Slavata

a pan z Martinic spolu s knížetem z Lobkovic, za rušitele všeobecného pokoje vyhlášení a držáni byli, a že od Jeho Mil. Císařské a stavův zavřeno bylo, jestliby jim evangelickým v náboženství proti Jeho Mil. Cís. majestátu a porovnání něco následovati mělo, aby ti za původy toho a rušitele pokoje uznáni, držáni a beze všeho dalšího práva k nim s exekucí přistoupeno bylo, an kdyby ten artikul na sněmě zavřen byl, tehdyby konečně také hned tehdež do sněmu obecného položen a vůbec zjevně vytištěn i do desk zemských vepsán byl. Ale všem pánům obyvatelům v království českém to příliš známé a dobře vědomé jest, že ten artikul, jak v sněmě tištěný, tak ani v deskách zemských nikdež se nenachází. Pročež jest se opět čemu diviti, že on z Turnu tak směle věc právě zlobivě smyšlenou, jakoby pravdivá byla, psáti a jistiti smí, nemyslíce na to, že kdožkoliv z Čechův to čísti bude, hned každý pozná, že jest on tak hanebně napsal to, čeho nikdá nebylo, není a nikdež nižádným způsobem prokázáno býti nemůže. Ano i cizozemci, když se té nepravdy doptají a dovědí, jemu toho schvalovati nebudou, a že tudý již právě při nich všecken kredit a víru ztratí, opovázlivá ta slova v tom periodu dokládajíce. „Poněvadž jsou se k tomu majestátu a porovnání mezi stranou pod jednou a pod obojí učiněnému znáti a akommodovati nechtěli, že jsou za rušitele obecného pokoje vyhlášení byli.“ Musím v tomto místě z donucené potřeby se pozastaviti, hraběte z Turnu spisu na straně nechati a s dobrým gruntem pravdy o té vši věci gruntovní zprávu a informaci dáti. Totiž co jest se od začátku, když strana pod obojí ten majestát na náboženství vyhledávati začala, až do toho dne, na kterýž dočtený majestát obdržela, v království českém zběhlo, jakým způsobem to vyhledáváno a dosaženo bylo, i také co jest potomně dále z toho následovalo, tak aby každý pravdu milující čtenář o tom jistou vědomost míti mohl, jak jest se to vše dalo a jaké jsou příčiny ti dvě z okna vyhození hrabata měli, že jsou se (prý) k tomu majestátu (kterýž od Jeho Mil. císaře Rudolfa oni stavové království českého pod obojí dosáhli) a mezi těmi pod jednou a pod obojí učiněnému porovnání znáti a akommodovati nechtěli, a že jsou proto předce dotčení dvě hrabata za rušitele obecného pokoje nikdá vyhlášení nebyli, i slušně býti nemohli.

A ačkoliv upřímný čtenář mohlby se poněkud podiviti, odkud jsem tu vědomost dostal, že taková partikularia dokládati mohu, co jest se při těch jednáních a uvažováních mezi oběma stranami pod jednou a pod obojí téměř každého dne dalo a řídilo, jakž se to skoro vše v této mé informaci na-

cházeti bude: ale má to věděti, že jsouce já osoba katolická, o tom, co jest se od strany pod jednou řídilo, toho se dotýkajíc, vždycky sem dobrou vědomost měl, tak jakž tu pilnost v tom jsem zachovával, že, co se každého dne začalo a jednalo, to jsem bedlivě sobě zapisoval, a co jest se při straně pod obojí řídilo a konalo, to jsem od těch, kteří tolikéž sobě to s pilností poznamenávali, — dostával. Věděti tehdy sluší:

Když léta 1608 Jeho Milost Cís. Mathiáš slavné paměti (teh-
dáž toliko arcikníže rakouské) s Uhry, Rakušany a Moravany se namluvivše, do království českého vojensky vtrhl a 10. dne měsíce máje do města Čáslavě přijeti ráčil, tu ihned od J. M. C. Rudolfa slavné paměti sněm obecný na hrad pražský k outerý po neděli exaudi k 19. dni maji rozepsán, a skrze mandáty po krajích vyhlášen byl, s tím dostatečným poručením, aby všickni s lidmi poddanými svými vzhůru byli a ku Praze osobně i s lidmi svými veřejně přitáhnouce najíti se dali. Jakož pak J. M. C. k proposici téhož sněmu sám osobně do sněmovní světnice přijíti a na stolicí královskou se posaditi ráčil, což sice od několika let nebylo se stalo, nýbrž J. M. C. bez přicházení sám do sněmu jen skrze jisté nařízené komisaře své proposici sněmovní ráčil dáti přednáseti. V témž pak přednesení sněmovním to samé a nic jiného bylo obsaženo, že J. M. C., rozvažujíce při sobě, že J. M. C. rovně jako i jiný člověk vykročení z tohoto života poddán býti ráčí, nechťce, aby království české a země k němu připojené a vtělené bez hlavy a budoucího pána svého opuštěné zůstati měly, a tudy zkázy a škodlivých proměn, které se v okolních královstvích a zemích spatřují, pocítiti musily: z té příčiny za živnosti své časně to předejiti a opatřiti chtíti ráčí, aby království české a země k němu příslušející pro vlastní jich dobré a užitečné budoucím králem a pánem opatřeno bylo, a tak tudy ze všech škodlivých roztržitostí a nesnází sjíti mělo, jest-liby Pán Bůh všemohoucí J. M. C. bez dědicův mužského pohlaví z beder J. M. C. v stavu sv. manželstva pošlých z tohoto světa povolati ráčil. Za kteroužto příčinu na snažnou žádost a mnoho při J. M. C. toho vyhledávání J. M. nejjasnějšího knížete a pána, pana Mathiáše, arciknížete rakouského, pana bratra svého nejstaršího a nejmilejšího, týž sněm obecně všem stavům téhož království položití a rozepsati jest ráčil, toho při nich vyhledávajíc a jich zato milostivě žádajíc, poněvadž sám J. M. C. jakožto král český stavům povoluje, aby (s tou však jistou, nahoře oznámenou, znamenitou a velikou vejminou, pokudž by J. M. C. žádných dědicův z krve J. M. C. pořádně pošlých po sobě zanechati neráčil) to mezi sebou nařídili a mocí toho sněmu opatřili, když jmenovaný

J. M. arcikníže rakouský Mathiáš, jakožto pan bratr J. M. C. nejstarší, toho při nich pořádně a náležitě dle privilegií a svobod jich vyhledávati bude, aby po J. M. C. čekancem království českého byl, a žádný sice jiný mimo téhož arciknížete Mathiáše, po J. M. C. z tohoto světa sjíti, za krále českého volen nebyl.

Téhož dne J. M. C. Mathiáš (tehdaž arcikníže rakouské) do Brodu Českého spolu s vojskem svým se obrátivše a odtud posly své na hrad pražský k témuž sněmu vyslavše (obvzlaště skrže pana Karla z Žerotína, který v sněmu na kathedře přes dvě hodiny pořád mluvil) v podstatě to přednáseti dal, za jakou příčinou toto tažení jest před sebe vzíti ráčil, totiž pro zachování království uherského a jiných zemí k slavnému domu Rakouskému přináležejících, a majíce toho jistě zprávy, že J. M. C. Rudolf pro nedostatek zdraví svého málo se správy a regimentu dotýkati ráčí, nýbrž na místo J. M. C. mnozí cizozemci vládnou, kudyž jak jiné země, tak podobně i království české nemalé ublížení a zkrácení v přetržení a zrušení práv a svobod, privilegií a zvyklostí, starobylých a dobrých chvalitebných obyčejův snášeti muselo a musí. Pročež k dosažení a nabytí, i zase jich v předešlý způsob uvedení, že J. M. arcikníže napomáhati chtiti, a je dokonale opravdově ubezpečovati a jim připovídati ráčí, že všechno to, což povinnost krále českého k nim stavům s sebou přináší, rád a ochotně chce vykonati, při právech, řádech, svobodách a privilegiích a při všem tom, což jim z práva neb obyčeje náleží, je zachovati, což jim koliv zmařeno aneb přetrženo, to vše dle kázání toho a slušnosti nahraditi a napravit, následujíc v tom šlépějí slavných pánů předkův svých a nejpředněji pána otce J. M. nejmilejšího, vyhledávajíc toho při stavěch, pokudž na přednesení J. M. k tomu J. M. císař Rudolf přisvědčiti ráčí, aby oblíbíc sobě pokojný život, do hrabství tyrolského se odebrati a J. M. jakožto panu bratru svému nejstaršímu (kterémuž to sice po smrti J. M. to z práva přísluší) království české spolu s vtělenými zeměmi ihned postoupiti ráčil, aby páni stavové též sobě to oblíbili a k tomu vésti nápomocni byli.

Strana pod obojí, slyševše toto jedno i druhé přednesení, ihned při sobě to snadno poznali, že tu právě k upevnění, rozšíření a rozmnožení domnělého náboženství svého v království českém vinšovanou dobrou příležitost dostali. Pročež nezanedbali to v skutek ihned uvozovati, vzlaště ti, kteří z jednoty bratrské byli.

Všickni tehdy ze všech třech stavův království českého pod obojí, sjevše se k tomu sněmu u velikém znamenité počtu

do Prahy, každého dne ráno na hrad pražský do zeleného pokoje se scházeli, a to, coby k dobrému jich náboženství J. M. císaři Rudolfovi přednášeti měli, spolu mezi sebou uvažovali.

Při nejprvnějším shledání jich v témž zeleném pokoji ihned to společné snešení od nich zavřeno bylo, aby na J. M. C. Rudolfa proposicí žádné odpovědi nedali, leč by je prvé J. M. C. při náboženství a svobodách jejich zanechati a jim je obnoviti a potvrditi ráčil. Vedle toho jedna přední osoba z jejich strany pod obojí, totiž pan Štěpán Jiří z Šternbergka, na Postoloprtech Vodolincích a Pátku, J. M. C. radda, komorník, německých lehen koruny české hejtman, který toho starého husitského náboženství pod obojí byl, (však po vítězství před Prahou dal se napravit a k víře svaté katolické přistoupil i v ní život svůj dokonal) přednášel, že se jemu vidí, že strana pod obojí může přestati na tom opatření a majestátu, který od JM. krále Vladislava slavné paměti sobě v příčině náboženství daný mají. Proti čemuž jiný z stavu panského z jednoty bratrské, totiž Václav Budovec z Budova, J. M. C. radda, soudou dvorského komorník*), ode všech jiných pod obojí promluvil, že se žádá, aby vejpis takového majestátu ukázán byl, tak aby se věděti mohlo, zač se J. M. C. prositi má.

Při druhém shledání strany pod obojí v zeleném pokoji pan Štěpán Jiří z Šternbergka oznámil, že jest vejpisu toho majestátu krále Vladislava až posavad dostati nemohl, než toho jistou zprávu má, že tím majestátem strana pod obojí v náboženství svém dobře opatřena jest; pročež že se jemu vidí, aby páni stavové pod obojí dále se v tom spokojili, a jiné artikule k přednešení J. M. C. uvažovali. Ale pán z Budova na místě všech tří stavův náboženství pod obojí se přidržejících proti tomu obšírně mluvil, pravíc, že pán z Šternbergka nenajde, aby ten majestát krále Vladislava k dobrému strany pod obojí nynějšího času býti mohl, a to proto, že král Vladislav k tomu vedl, aby strana pod obojí kompakťaty

---

*) Tento pán po slavném vítězství před Prahou, jakožto jeden z předních původců v té rebelii české, který při tom vyhození z okna přítomen, potom vedle některých jiných direktorem nařízen byl k té interposici do Hba, a konfederací mezi stavy království českého a vtělenými seměmi, jako i také mezi Uhry a Rakušany, k tomu také vyslanému na místě týchž stavův do Konstantinopole spisovati pomáhal a při tom domnělému králi Fridrichovi po korunování komorníkem, vedle některých jiných mečem strestán byl a v svém náboženství kalvinském nešťastně život svůj dokonal.

se řídila, též konsistoř pražská aby pod jurisdikcí arcibiskupa pražského zůstávala, a oni všickni pod obojí aby se jí spravovati povinni byli. Pročež od takového opatření aby je Pán Bůh zachoval, aby je oni pod obojí sobě žádati měli, poněvadž, prý, stavové pod obojí lepší opatření od J. M. C. Maximiliana Druhého slavné paměti na sněmích obecních dostali. Předně na sněmě léta 1567. k žádosti osob ze všech tří stavův království českého pod obojí způsobou přijímajících, JM. císař Maximilian povoliti ráčil, aby kompaktata z potvrzení privilegií zemských i jinde vypuštěny a vymazány byly. Za druhé na sněmu obecném léta 1575 strana pod obojí při sepsání na témž sněmě konfessi své české a při jistém mezi sebou porovnání od JM. císaře Maximiliana byla jest úplně zanechána. Za kterýmižto příčinami že stavové pod obojí v příčině náboženství ne při majestátu krále Vladislava, než při JM. císaře Maximiliana a při těch dvou starých opatřeních sněmovních, i při tom tak pěkném mezi sebou porovnání docela zůstaveni býti žádají. Nebo pokudžby se to nestalo, tehdy že se stavové pod obojí v žádné jiné sněmovní jednání dáti nechťejí, nýbrž žeby všickni spolu osobně k JMC. Rudolfovi hned sobě audienci vyžádajíce jíti a tu nevyhnutelnou potřebu svou se všim dostatkem přednésti chtěli. A dokonavše on takové promluvení své, učinil dotázku na všechny osoby pod obojí tu při něm stojící, znají-li se k tomu, že taková v tom vůle jejich jest, a že stále na tom státi míní a chtí? Tu hned za dobrou chvíli ode všech velmi hlasitě ohlašování se dalo, že se k tomu znají, a v tom že státi a setrvati míní. Na to pán z Sternbergka, slyševše takové promluvení a horlivě všech spolu ohlášení, hned ulevil a dále se v tom spokojivše nikdá více žádné zmínky o majestátu krále Vladislava neučinil.

Při třetím shledání strany pod obojí v zeleném pokoji dali sobě přečísti spis, který pán z Budova z jednoty bratrské sepsal, coby tak JM. císaři Rudolfovi v příčině náboženství podati chtěli. Kterýžto spis všickni schválili, a jedni druhé k tomu nabízeli a ponoukali, aby na dokázání toho, že při sobě v těch artikulech za jednoho člověka stále a věrně státi chtějí a od nich neupustí, spolu se podpisovali. Tak jakž ihned stavu panského přes 200 a rytířského přes 300 osob, i vyslaní z měst královských všickni, kromě Plzeňští, Budějovští a Kadanští, se podepsali. Takové pak podpisy pánu z Budova, který ten spis sepsal, k schování odevzdali s tou pohrůžkou nahlas učiněnou: kdobykoli budoucně při tom společném porovnání státi nemínil, anebo je rušiti chtěl, aby jej z okna vyhodili.

Šli potom všickni mezi jiné pány stavy pod jednou do soudní světnice a dožádali se nejvyšších pánův ouředníkův zemských, aby J.M. císaři Rudolfovi ten spis na místě jich podali, a k J. M. C. za ně se přimluvili, aby ráčil ke všemu tomu přivoliti; neb žeby sice k žádnému jinému sněmovnímu jednání přistoupiti nemohli. Zakázali se nejvyšší páni ouředníci zemští vedle žádosti jich tak učiniti. A poněvadž mezi těmi artikuly mnozí také politicky všech tří stavův království českého tak dobře pod jednou jako pod obojí společně se dotýkající v jistém spisu obsaženi jsou, protož také jménem a pod titulem týchž všech tří stavův podáni byli, kteréhožto spisu hodnověrný vejpis tuto následuje:

Poznamenání artikulův, které všickni tři stavové království českého při J. M. C. králi a pánu nás všech nejmilostivějším, ve vši ponížené poddanosti vyhledávají, aby k nim J. M. C. milostivě a otcovsky povoliti a stavům jich potvrditi ráčil.

I. Co se náboženství pod obojí přijímajících dotejše, aby všickni tři stavové království českého při té obecní konfessi české, kterouž někteří augšpurgskou jmenují, na sněmě obecném léta 1575 sepsané, a při tom mezi sebou strany pod obojí porovnání, v předmluvě též konfessi a v supplikaci J. M. C. Maximilianovi na témž sněmu podané a k též konfessi přiloženém, zůstaveni byli, a jiná aby nevycházela, a podle té aby své kněžstvo jak české tak německé říditi, anebo řízené na své kollatury jak stav panický, rytířský tak i města dosazovati mohli, a to bez překážky buď pana arcibiskupa anebo kohožkoli jiného, a ne abychom kompakty se říditi povinni byli, která léta 1567 na sněmě obecním s privilegium zemských vypuštěna, a stavové od spravování se nimi osvobozeni jsou. Tak aby proti této konfessi a tomu stavův pod obojí porovnání žádná poručení, odkudžkoliv vyšlá, žádné platnosti proti všechněm stavům pod obojí míti nemohla. Tu pak konfessi a to porovnání stavův, aby J. M. C. stavům milostivě do desk zemských vložití poručiti ráčil. Nebo stavové v tom nic nového při J. M. C. nevyhledávají, než co jim od svatě a slavné paměti císaře Maximiliana na témž sněmě léta 1575 milostivě povoleno jest, což i do desk zemských byloby vešlo, kdyby J. M. C. tak nenadálou smrtí z tohoto světa povolán od Pána Boha býti neráčil. Jakož pak až dosavad s prostředku nás stavův nemálo osob živých pozůstává, kteřížto milostivě J. M. C. k této konfessi a kromě stavův pod obojí mezi sebou porovnání i budoucně J. M. C. všeho toho nám k dotvrzení milostivého zakázání doslejšali, což s dobrým svědomím vysvědčiti mohou, a mnozí již předešle dakami zemskými o té věci svědomí dali. Defensory aby stavové k spravování konsistoře s prostředku svého voliti naříditi mohli, nyní i na časy budoucí toho ponížené podle téhož sněmovního snesení léta 1575 od J. M. C. potvrzení žádají týmž způsobem, aby i akademie pražská v opatrování stavův pod obojí a defensorův zůstávala.

II. K náboženství jak vyšší a svobodní stavové, tak i města a městečka, i také sedlský lid aby proti zjevnému zřízení zemskému od vrchností svých ani žádného jiného nucení nebyli; též aby zvonení a pohřby, stavení chrámův božích nikdež žádnému bráněno nebylo, ale všickni abychom jako ti, kteříž jsme ve jménu sv. Trojice jak pod jednou tak pod obojí pokřtěni, rovných svobod k milování jedni druhých, k zachování svatě svornosti i lásky požívali, poněvadž jedni a druhými bez ohlídní se na náboženství spřisluhuje se a jednomu Pánu Bohu a králi sloužice, tak všickni za jedno býti

máme, a jedni druhých tupiti nemáme; neb od nás pod obojí nikdy to se neděje a nestane, abychom koho pod jednou k náboženství nutiti měli, věda, že víra jest dar boží.

Těž to bránění měšťanům v městech náboženství svého provozování a mrtvých těl svých pochovávání aby více nebejvalo, a města královská i Její M. královny, jak české tak i německé i v jiných jasycích své kazatele pod obojí dle svrchu psané konfessi aby míti mohli, poněvadž straně pod jednou též svobodno jest.

III. Strany ouřadův vyšších i nižších, aby ne samými toliko osobami pod jednou, ale také pod obojí způsobou přijímajících vždycky z polovice jak při nejvyšších tak i menších ouřadech, soudech zemských a radách J. M. krále budoucně, kdyby se koliv mezi těmi ouřady, soudci a radami J. M. C. proměny dály, aby dosazování byli, a rovný počet jak pod jednou, tak pod obojí způsobou se dosazovali. A kdyby který vyšší i nižší ouředník zemský sešel, aby J. M. C. od nejvyšších ouředníků a soudcův zemských, vezma hlasy podle zřízení zemského, ve čtyrech nedělich pro dobré J. M. C. a zemské dosazovati vedle již psaného způsobu ráčil. Nyní pak nejvyššího purkrabí, poněvadž na něm J. M. C. i vši semi velice mnoho záleží, aby J. M. C. při tomto sněmě nyní dosaditi milostivě ráčil, poněvadž se žádného příkladu nenachází, aby toto království české tak dlouho bez nejvyššího purkrabí zůstávati mělo; a s každého kraje aby budoucně někdo, buď soudec zemský, nebo ouředník zemský od J. M. C. se dosazoval. A žádnému z nejvyšších ouředníků, soudcův zemských a rad J. M. C. i jiných, kteřížby v zemských ouřadech a povinnostech větších i menších postaveni byli, aby jim takové ouřady bez pořádného vyslyšení odjímány nebyly. A každý ouředník nejvyšší stavu panského a rytířského aby podle způsobu starobylého bez překážky všelijaké mohl místodržícího svého naříditi a ustanoviti, a jakoby nejvyšší ouředníci zemští a dvorští, pro zachování lásky a svornosti, mezi sebou místa svá míti mohli, aby v tom J. M. C. s radou obojích vyměření učiniti ráčil.

IV. Jakož léta 1549, když se ponejprv arcibiskup za slavné a svaté paměti císaře Ferdinanda zde na hrad pražský dosazoval, to jest stavům od J. M. C. pojištěno, že na týž ouřad Čechové přirození dosazování býti mají, což i revers J. M. C. nejvyššího pána a krále našeho nejmilostivějšího stavům léta 1576 v Řezně daný, též i sněm léta 1575 to tvrdí; též na opatství aby Čechové přirození dosazování byli, tak aby přátelé jich jsouc toho oučastni, užitek svůj z toho, a ne cizozemci, měli. Nebo nadání od nás Čechův jsou proto, aby Čechové toho oučastni byli. A pak svrchu jmenování duchovní ouřadové, jak pan arcibiskup tak opatové i proboštové, aby se v správu kněžstva pod obojím, žádým vymyšleným způsobem, ani v světskou správu nevkládali. Kdež pak nyní pan arcibiskup proti těmto našim obdarováním, svobodám a sněmovním snešením dosazen jest, toho že se více nestane, aby J. M. C. stavům na to milostivě revers dáti ráčil, v čemž se ne J. M. C., že se to stalo, ale těm, kteří J. M. C. správu proti těmto svobodám jich dali, vina dává.

V. Jesuité aby žádných statkův pozemských bez dovolení J. M. král. a obecního sněmu a svolení všech tří stavův království českého nekupovali a budoucně nedrželi, a v světských věcech ku pořádnému právu království českého aby byli povinni státi a odpovídati.

VI. Dispensací v zapověděných stupních, která se dovoluje papeži sněmem léta 1602, ta aby minula, a ten celý artikul v dotčeném sněmu aby v nic obrácen byl a dále žádnému ku překážce, k hledání u papeže odpustků v témž sněmu neposuzával.

VII. Od soudův právních aby všickni tři stavové skrze obeslání buďto z kanceláře, z komory, aneb odkudžkoliv, odtrhováni i při nich jináč hindrováni nebyli; též také poručení neobyčejná proti právu a zřízení sem-

akému, svobodám našim aby z kanceláře, ani z komory, ani odjinud nevychácela. Pakli by která taková vyšla, aby stavové nebyli povinni, na ublížení práva a zřízení zemského a svých svobod jim dosti činiti.

VIII. Slavnému soudu zemskému, kterýž jest klenot království českého, aby se buď odklady, aneb jinými zaneprázdněními, kromě samou mocí boží, žádná překážka nedála, tak aby lidé, předně sirotci a vdovy, časné fedrování býti mohli, tak jakž i majestát krále Vladislava totéž vyměřuje léta 1484. A jakž se mnohdykrát zdvižení pňhonův, obealání, odporů, křaštů pro dosti někdy malé slovičko, a někdy pro literku (dře), z toho aby sešlo.

IX. Křaštové a zřízení, podle milosti krále Vladislava pořádně učiněné, aby poručníci podle těch i statek i sirotky v svém opatrování měli, a sirotci panny aby bez těch poručníkův i nejbližších strejcův, krevních přátel, k žádnému samlouvání, ovšem pak k vdání skrze jakéžkoliv poručení, odkudžkoliv pošli, nuceny nebyly a léta zemská dřív času aby se žádnému k spravování statkův (leč k přisnání, což ihned miji) dávána nebyla, ale při vyměření zřízení zemského aby to sůstávalo.

X. Crimen laesae majestatis, totiž o uražení J. M. C. a Královské to coby bylo, aby stavům J. M. C. to milostivě sejměna, načby se vstahovati chtělo, jmenovati a vysvětliti ráčil; nebo stavové mimo pokut, v zřízení zemském vyměřených, o crimine laesae majestatis nic nevědí, a nimi aby mimo zřízení zemské zavázání nebyli, ponížene prosí. A kdyby s prokuratorem J. M. C. proměna se stala, aby J. M. C. jiného prokuratora na časy budoucí a tak vždycky z rodů starožitných nařizovati ráčil.

XI. Co se pokuty stracení cti, hrdla, statků propadnutí dotýče, od takové těžké pokuty stracení cti a hrdla aby J. M. C. milostivě upustiti ráčil, za to stavové J. M. C. se vši ponížene žádají. Toliko ten, kdožby se partyty dopustil, aby povinen byl, tu summu a jednounsobně výše, nejináč než jakoby proti ní sarděn byl, ve dvouch nedělích pořádně sběhlých složit, anebo na věc k dostičinění k tomu se postaviti. Kteráž to summy díl první J. M. C. a druhý k zemi, a třetí tomu, kdožby osnámil, obrácen býti má. Též všechny ty pokuty zřisením zemským na čest hrdlo statek se vstahující, aby toliko na stracení cti hrdla v těch vyměřených proviněních, a ne na stracení statků se vstahovaly, a takové statky podle milosti krále Vladislava, aby na nejbližšího krevního přítele připadly.

XII. Strany defensí, totiž obhajování země a veřejných vysdvižení všech obyvatelův království českého, kdež jest se v moc dávalo, to aby jminulo, a na budoucí potomní časy tak veliké věci, království a všech obyvatelův se dotýkající, aby na obecném sněmu ode všech třech stavův bedlivě uvažovány bývaly, a jakým by řádem též defensí nařizena býti měla. Poněvadž ten dobrý řád již od volených k tomu osob byl v spis uveden a jsa k uvážení podán, až posavád snad pro jiné zaneprázdnění k uvážení přijíti nemohl, což kdyby se bylo stalo, nepochybně než žeby s pomocí boží lépe každému, kdožby do země vtrhnouti chtěl, odpírati se mohlo.

XIII. České věci aby J. M. C. jakožto král český, ne cizozemcům, ale českým raddám k uvažování jich milostivě podávati ráčil; cizozemci aby s českými věcmi nic míti neměli a jich se neujímali, za to ponížene J. M. C. prosí.

XIV. Kdožby s stavův zvaláštní důležité potřeby audiencí při J. M. C. ponížene a poddané vyhledávali, chtěje J. M. C. potřebu svou buď v spisu neb onustě, buďto sám aneb skrze svého přítele přednésti, toho aby uškiti mohl, a J. M. C. nejvyšší komorník aneb komorníci aby tůž osobu povinni byli, kdyžby toho při nich vyhledávala, při J. M. C. opověditi a audiencí jí sjednati: k tomu aby J. M. C. jakožto věrným svým poddaným milostivě otcovsky povoliti ráčil.

XV. Jakož na jminulé teď nyní tři sněmy reversy od J. M. C. ještě dány nejsou, i za to J. M. C. stavové prosí, aby takové reversy od J. M. C. stavům ke dskám zemským složeny a odvedeny byly.

XVI. Landfojství a jiné onřady v zemi i ven z země aby se podle reversu J. M. C. léta 1567 stavům učiněného, na nějž i sněm léta 1567 vztahuje, dosahovaly.

XVII. Co se na závazky brání pro mordy vyšších stavův dotýče, to aby při sřizení zemském R. 33. sřstaveno bylo, však s tím doložením, aby se k vyšším stavům, kteří se na závazky berou, taková šetrnost, jak na stav jejich náleží, zachovala, ne aby k nim tvrdými a příkrými slovy přikráčováno bylo. V jiných věcech, kdežby sřizením zemským, neboližto sněmy v jistých věcech sřereno a vyměřeno bylo, se nacházelo, tu aby žádný z obyvatelův z vyšších stavův usedlých na závazek brán nebyl; ovšem pak bez právního vyslyšení sřěžován vězením býti nemá.

XVIII. O dlužení se mládeže J. 67. v sřizení zemském aby J. M. C. tímto sněmem vysvětliti ráčil, totiž kteřížby rodiče své živé měli a od nich dělení nebyli, a buďto žeby sletili neb nezletili byli, aby se budoucně dlužit nemohli, a otec za ně a oni sami aby nebyli povinni dluhů platiti, poněvadž v tom sřizení zemském nic o sletilých vyměřeno není.

XIX. Strany památných dávaní jak při revizích i jiných soudech po wejповědlích aby se více nebralo, než sřizení zemské vyměřuje; též také písaři větši taxy mimo sřizení zemské a starobylý způsob aby nebrali; a z toho dvojího a mnoho práva při dskách i jinde brání, poněvadž to proti sřizení zemskému a starobylému právu, aby sešlo a toho více se nedálo.

XX. Kdožby z stavův jakého wejpisu při dskách z privilegií zemských žádal, ten aby každému dán byl.

XXI. Kommissi o soli, štokrámy a sarážení nových silnic prosekáváním lesův v gruntech království českého na pomezí bavorském i jiných zemích, takové kommissi aby J. M. C. jak pro dobré tak i pro bezpečné království tohoto milostivě podle předešlých již nejedných sněmů neprodlené k jistému skoncování nakřiditi ráčil.

XXII. Cla při plavení dříví ku Prase i od Prahy v nově sarážené a prvé nebývalé aby se sarastavila: též hejtmán J. M. C., Pražané a jiná města, když stavové vyšší své věci do měst po řeládce od poddaných svých s ředrovními listy svými vysílají, aby se od nich clo na ublžení starobylých svobod vyšších stavův nebralo.

XXIII. Meč z Tejna kostela, kterýž vsat jest, poněvadž slavná památka královská, aby zase navrácen a v to místo, kdež jest byl, zase dán byl, začož všickni ponížně žádají J. M. C.

XXIV. Stavové J. M. C. také ponížně prosí, aby J. M. C. na jejich dědičné grunty řorštův klášti a gruntův jich saplétati milostivě dopouštěti neráčil a sapletené aby se J. M. C. buď milostivě porovnat, neboližto ty blaňky zase arasiti poručiti ráčil.

XXV. Naposledy ve vši nejhlubší ponížnosti J. M. C. jakožto krále a pána svého nejmilostivějšího poddaně, ponížně a důvěrně žádají, aby J. M. C. ohlédajíce se na to, že jsou stavové při J. M. C. po všecka léta věrně, poslušně a poddaně činili, milostivě a otcovsky k tomu nakloniti se rátili, aby stavové na tyto artikule přede všemi věcmi, kteréžby na tomto sněmu sněmování a usavírání býti měly, milostivou resoluci, i pro dobré a vzdělání trůnu J. M. C. i obecného království českého dobrého od J. M. C. míti mohli.

Čehož se všickni my stavové věrní poddaní J. M. C. králi a pánu svému nejmilostivějšímu, jakž ředkové naši tak i my věrně a upřimně stojíce při J. M. C., jakožto vrchnosti nám od Boha vystavené, statky hrdly až do vyliti krve naší s pomocí boží a do našeho přemožení, podle nejvyšší možnosti odaluhovati a J. M. C. živí i mrtví sňakiti se budeme.

Byvše tíž nejvyšší páni ouředníci zemští při dvoře a mě-
 vše při J. M. C. audienci, k jedné hodině po poledních do soud-
 ní světnice zase se navrátili a straně pod obojí, kteráž tam u ve-
 likém počtu na túž odpověď očekávala, v známost uvedli: Až-
 koliv J. M. C. stavův pod obojí věrných poddaných svých žádost
 naplniti, ty artikule povážiti a je na místo postaviti chtíti ráčil;
 však poněvadž jsou těžcí, tak že jedenkaždý bedlivého a ob-
 zvláštního uvážení potřebuje, k čemuž nyní čas neslouží, protož
 že J. M. C. jim stavům za odpověď dávatí ráčí, aby oni, šetříce
 nebezpečností, které již na hrdle jest, k předložení sněmov-
 nímu přistoupili. I uslyševše J. M. C. odpověď páni pod obojí
 s velikou nechuťí žádali vystoupení. Což když jim dovoleno
 bylo, ouprkem všickni z soudní světnice do zeleného pokoje
 se hnali. Navrátivše se zase pán Štěpán Jiří z Šternberga od
 též strany pod obojí oznámil, že jsou všickni hotoví k J. M. C.
 králi a pánu svému nejmilostivějšímu všelijakou poslušnost
 prokázati; ale poněvadž v těch artikulích nic nového, než co
 prvé zřízením zemským, sněmy a smlouvami jest utvrzeno,
 to aby k svému vyzdvížení zase přišlo, vyhledávají. Protož
 že od žádosti své upustiti a k jednání sněmovnímu, prvé
 nežby artikulové jich k vyřízení nepřišli, přistoupiti nemohou.
 K takovému oznámení všickni křičeli: Tak jest, tak jest, při-
 znáváme se! Mezitím sněm do rána odložen byl, a všickni
 z strany pod obojí, po odložení sněmu, zase do zeleného po-
 koje jako kdy prvé hlučně se hrnuli a tam na tom se snesli:
 Poněvadž tomu rozumějí, že nejvyšší páni ouředníci zemští
 pod jednou jejich žádosti odporní jsou, a ty artikule k vyří-
 zení jich fedrovati nechtějí, aby oni potřebu svou J. M. C. sami
 přednesli. I dožádala se strana pod obojí jiné osoby stavu pan-
 ského z prostředku svého pod obojí, v jazyku německém dobře
 výmluvné, aby jich potřebu J. M. C. Rudolfovi, když všickni
 společně audienci dostanou, v témž jazyku německém před-
 nášela. Tento pán nebyl husitem ani z jednoty bratrské, než
 obliboval sobě učení Martina Luthera. Byl to Joachim On-
 dřej Šlik, J. M. C. radda soudu dvorského a komorního, po-
 tomně v té rebellii léta 1608 jeden z tří direktorův a nejvyšší
 berník v království českém, též jeden z nařízených k prodá-
 vání statkův duchovních a relatorem k kladení do desk zem-
 ských, tolikéž jednatelem a spisovatelem těch smluv a sjed-
 nocení mezi stavy království českého a vtělenými zeměmi,
 též s Uhry, s Vrchními i Dolejšími Rakušany, a za času do-
 mnělého krále Fridricha jeho radda, komorník, nejvyšší sudi
 zemský, landtfojt v vrchních Lužicích a defensor nad consi-
 stoří a confederací byl, a po slavném vítězství před Prahou
 mečem ztrestán jsouce, v svém náboženství učení luteryanského

život svůj tak dokonal. Kterýžto Joachim Ondřej Šlik hrabě z Passaunu a Weiskirchu byl.

Když strana pod obojí audiencí u J. M. C. žádala, bylo vzkázáno, aby toliko skrze nejvyšší pány ouředníky zemské potřebu svou přednesli; ale oni se vymlouvali, že toho více učiniti nemohou, než sami chtějí to přednáseti. Bylo jim zase vzkázáno, aby z každého stavu po 12 osobách vybrali, a ty aby k audiencí přišly; ale oni ani na tom přestatí nechtěli, pravíce, že uznávají toho potřebu býti, aby všickni společně tu audiencí při J. M. C. míti mohli. Naposledy i k tomu bylo jim povoleno. A když k též audiencí přišli, bylo jich tak veliký počet, že netoliko v J. M. C. rathstuben, v které audiencí dávati ráčil, ale ani v antekomore ani v ritterstuben nemohli se všickni směstknati, tak že větší díl jich netoliko toho, co se přednášelo a za odpověď zase dávalo, slyšeti, ale ani J. M. C. osoby spatřovati nemohli. Přijda tehdy ten pán pod obojí před J. M. C. v řeči německé tak dobře zběhlý, týmž jazykem snešení strany pod obojí J. M. C. přednesl a s dodáním znovu zase těch artikulův v spis uvedených odevzdal také J. M. C. konfessi českou, v jazyku německém vytištěnou i v červeném aksamitu svázanou. J. M. císař Rudolf, vyrozuměvše tomu přednesení a vzavše k sobě, co tak podáno bylo, ráčil za odpověď dáti: „Poněvadž nyní čas neslouží ty věci uvažovati a resoluci na to učiniti, že J. M. C. z přinucené potřeby ráčí museti již všeho do jiného času odložití, tak jakž J. M. C. v krátkém čase ještě toho léta sněm obecný rozepsati chtějí ráčí, při kterémž nic jiného než toliko o ty artikule a obecné dobré jednáno býti má.“ Proti tomu jest od strany pod obojí promluveno, že stavové pod obojí poníženě a poddaně žádají, aby J. M. C. s tím dále neodkládajíce, nato ihned nyní odpověď jim dáti ráčil. Načež J. M. C. jim ráčil říci, že poradice se s nejvyššími ouředníky zemskými na ráno je svou odpovědí zpravití chtějí ráčí. Oni pak nepřestávali vždy toho vyhledávati, aby ještě toho dne táž odpověď jim dána byla, tak že J. M. C. jim ráčil oznámiti, že se má to státi. A když oni ode dvora odešli, někteří v zeleném pokoji a někteří na paláci na túž odpověď očekávali. J. M. C. k nim dvě osoby z stavu panského pod obojí, totiž svrchu psaného pána z Šternbergka a pána Jana Rudolfa Trčku (kterým J. M. C. den předtím klíč komorní dátí ráčil, sice předtím žádný pod obojí komorníkem J. M. C. nebyl) poslati ráčil, milostivě toho při straně pod obojí vyhledávajíc, aby jen do druhého dne ztrpení měli, že ráčí chtějí jim odpověď dáti. Ty dvě osoby s tím pánem pod obojí z jednoty bratrské o to jednali, a on při jiných to spůsobil, že jsou spokojeni byli, na odpověď J. M. C. až do druhého dne očekávati. Následujícího dne J. M. C. ráčil jim

z expedici kanceláře české psanou odpověď dáti, že J.M.C. na to přednešení strany pod obojí neráčí moci nyní jistou resoluci učiniti, než ráčí toho odkládati do budoucího sněmu. S kteroužto odpovědí nebyvše oni spokojeni, počali hlučeti, jeden druhého pobízejíc, aby se rozjeli, poněvadž v jich žádostech nemohou nic obdržeti, ani žádné ochrany užiti. Aby jeden každý domů se navrátil, svého, jak nejlépe umí a může, hájil. Ale potomně lépeji se rozmyslili a snesli se, aby svou omluvu v spis uvedli a J.M.C. přednesli, za kterými příčinami na též odpovědi přestati nemohou, a uvedše to v spis J.M.C. to odeslali. V kterémžto spisu vyhledávali od J.M.C. takového opatření, aby žádný z obyvatelův v království českém spolu s poddanými svými v náboženství svém křesťanském, dokud celé porovnání nebude, utiskován nebyl, nýbrž je svobodně provozovati mohl, tak aby k dalšímu zavírání všech těch věcí do nejprvnějšího sněmu k jistému dni od J.M.C. jmenovanému odloženo bylo. A jest-li by při témž sněmě to na místě z strany těch artikulův o náboženství postaveno nebylo, tehdy aby stavové pod obojí nebyli povinni k žádným artikulům, coby tak v proposici od J.M.C. přednešeno bylo, přistupovati, je uvažovati, ani o nic jiného jednati, lečby prvé z strany toho artikulu o náboženství na jistém místě a konci postaveno bylo. J.M. císař Rudolf, vída se v nemalých ouzkostech postaven býti, ráčil k té urputné žádosti strany pod obojí povoliti, a skrze pána Adama z Šternbergka (který právě před tím dnem za nejvyššího purgkrabí pražského učiněn a vyhlášen byl) na místě J.M.C. to v plném sněmě oznámil a připověděl. Však strana pod obojí nepřestala na té oustní připovědi, než vždy urputností svou přivedla k tomu, že jest obzvláštně to vše, co jest tak od nich v příčině náboženství J.M.C. přednášeno bylo, a jaké zakázaní jim se v tom stalo, v spis uvedeno bylo. A to vše jak do sněmovního snešení psaného a vytištěného, tak potomně i do desk zemských vešlo.

Předně J.M.C. ráčil odpověď a resoluci svou na těch 24 artikulův dáti, a ačkoliv strana pod obojí v spisu svém titul jim dala, jakoby ode všech tří stavův království českého podány byly: však poněvadž při dodávání jich žádný pod jednou přítomen nebyl, tehdy slušně J.M.C. ráčil svou odpověď jen na samou stranu pod obojí vztáhnouti, kteráž tuto níže následuje.

Odpověď J.M.C. na 24 artikulův, kteréž stavové pod obojí při sněmě podali.

J.M. Římský císař a Uherský, Český král, pán náš nejmilostivější, ráčil jest z spisu, od tří stavův království českého pod obojí přijímajících na sněmu tomto obecném shromážděných, nejvyšším ouředníkům a soudcům zemským

téhož království podaného, i také z oustního všech artikulův téhož spisu do-
statečného přednesení poníženým žádostem týchž stavův vyrozuměti a je
v bedlivém uvážení svém míti, na kteréžto všecky artikule jim toto za od-
pověď dávatí ráčí:

Na první a druhý artikul. Ačkoliv J. M. C. toho nejvděčnější
býti ráčí, aby ti artikulové náboženství se dotýkající se vším dostatkem,
jakžby toho potřeba ukazovala, a na tomto sněmě na místě postavení býti
mohli; ale poněvadž čas s příčin těchto tomu volně postačovati nemůže,
jedno že lid válečný národův cizích v znamenitém počtu do království tohoto
jest vtrhl a ležení své již toliko půl druhé míle od Prahy sobě zarsal, i škody
plundrováním a bráním všelijakých věcí neamírně lidem se činí; druhé pro-
posicí J. M. C. jakožto krále českého k tomuto sněmu všem třem stavům před-
nesená, ano i to, co jest od J. M. arciknížete Matbiáše Rakauského skrze jisté
osoby a kommissare, jménem J. M. týmž stavům podle instrukcí jim dané v
obšírných slovích oustně předneseno, podle toho někteří spisové slavného
domu Rakouského se dotýkající přiložení byli, což vše bez odkladův brzkého
vyřízení potřebuje: z těch i jiných znamenitých a hmotných příčin J. M. C.
jakožto král český při stavích všech třech království tohoto pod obojí při-
jímajících, jakožto věrných a milých poddaných svých, milostivě toho vyhle-
dávati a žádati ráčí, aby ti artikulové svrchu psaní, náboženství se dotýka-
jící, do prostrannějšího času k uvážení a na místě buohdá postavení odloženi
býti mohli. A ten odklad mohl by se tímto způsobem státi: Totiž aby do
tohoto sněmu nynějšího den vepsán a položen byl, ku kterémuž by se všickni
tři stavové na hrad pražský sjeli a nejprve naředpsané artikule v uvážení své
předě všemi jinými věcmi vzali, a s milostivou vůlí J. M. C. přátelským a
upřímným snesením s stavy pod jednou způsobou přijímajících, ano také
s strany obecních tohoto království se dotýkajících věcí, tak i osobních, aby
též jednáno, savráno a na místě postaveno bylo. A aby stavové království
tohoto tím jisti býti mohli, ráčí J. M. C. jim i toto k uvážení milostivě podá-
vati: Poněvadž obyčejně, když se stavové k sněmu sjedou a jednati začínouce,
mnozí jedni po druhých, jakž obyčej bývá, nevyčkajíc netoliko skonání, ale
ani prostředku, že pro nedostatky a příčiny připadlé tak dlouho trvati ne-
mohou, se rozjízďají, a jiní v nově přijíždějící a při začátku nebyvše, k malé
platnosti býti mohou, a z takového nesrozumění těžší jednání a další pochází:
protož pro stálejší a užitečnější takových mnohých potřeb uvážování aby sjed-
nové po krajích v království tomto zřízení byli, a z jednoho každého kraje
stavové mezi nynějším časem a týmž dnem, k budoucímu sněmu a sjedou
jmenovaným, do města krajského v jednom každém kraji na ten den, o který
nyní také snesení bude, se sjeli, však na týchž sjездích krajských nic jiné-
ho nejednali, než toliko osoby jisté ze všech tří stavův, kromě nejvyšších
ouředníkův a soudcův zemských v počtu malosti a velikosti kraje obrali a
volili, i také přitom nějakou summu peněz na pomoc vychování těch vole-
ných, jakžkoliv nejlépeji o to v jednom každém kraji na ten den určený
se sнесou, a coby na též osoby z toho kraje volené vystihnouti mohlo, se sjed-
nati moci budou, mezi sebou nařídili a sebrali. A o jakoukoliv tu dotčenou
sbírku v jednom každém kraji i také o čas té sbírky skládání se sнесou-
k tomu času hejtmané tohoto kraje do téhož města aby se sjeli. A jedenkaž-
dý z obyvatelův téhož kraje, což na kterého podle jistého srovnání a sne-
žení se uloží, v ty časy konečně hejtmanům krajským bez odporosti proti
quitanci aby složil, a tíž hejtmané při tom vybírání na náklad slušný ty
dni sнесené vytrvati a summu vybranou osobám od kraje k sněmu voleným
odvésti, i také potomně počet z toho těm, kteříž k takovému počtu z kraje
obráni byli, učinili. Jestližby pak kdo, což pro obecné dobré tohoto králov-
ství se svolí, hotově nevykonal a podle uložení na něho té summy časné ne-
dal a nespravil, tehdy hejtmané krajští mají každého zejména psaním svým
k soudu zemskému hned potom nejprve příštímu při zasednutí sou-
du oznámiti, a ten každý od soudu zemského obeslán a pro takové k tomu

svolení dosti neučinění i trestán dostatečně podle uvážení býti má. Kteréžto osoby tak volené časné k tomuž dni, o který se sňevení nyní stane, podle jiných se všech stavův království tohoto se sjedouce, aby s nejvyššími ouředníky a soudci zemskými z povinnosti při takovém jednání užitečného dobrého tohoto království jednoduše a stále byli a až do zavření sněmu, majíce k vychování svému a outratě summu na tůž potřebu v krajích sebranou, podle jiných vytrvali. A tak aby s pomocí Pána Boha aspoň jednou takové výsoce důležité potřeby obecné před se vzaty, jednány, uváženy a na místě i koneci postaveny býti mohly.

Na třetí artikul. J. M. C. ráčí chtíti tak učiniti a na oufady zemské, též do soudu zemského i do soudu dvorského a komorního, též také na jiné oufady osoby jak pod jednou, tak pod obojí dosazovati, a aby i budoucí králové čeští potomci J. M. C. to zachovali a opatřili. A kdyby koliv proměna z strany buď vyššího neb nižšího ouředníka se stala, ano také kdyby který soudce zemský z tohoto světa vykročil, že ráčí chtíti v tom se ve všem podle majestátu krále Vladislava zachovati, a ve 4 nedělích pořad zběhlých na oufad ten, kterýby byl prázden, pro dobré J. M. C. i zemské osobu hodnou dosazovati, a tím nikterakž dále mimo ty 4 neděle neprotahovati. Strany ouřadu purkrabství pražského J. M. C. ráčí také chtíti vedle žádosti stavův učiniti a dříve zavření sněmu tohoto nejvyššího purkrabí pražského vyhlásiti i dosaditi; též také i to opatřiti, aby v každém kraji království tohoto buď nejvyšší ouředník anebo soudce zemský býti mohl, což J. M. C. ráčí na vše slušnou a potřebnou uznávati, a aby to na budoucí časy tak zachovávalo od budoucích králův českých bylo, to také opatřiti a naříditi chtíti ráčí. Dále strany nejvyšších ouředníkův, soudcův zemských i jiných radů J. M. C. aby jim ouřady jich bez vyslyšení a rozeznání nebyly oduhány. Tolikéž J. M. C. k tomuž artikuli milostivě přistupovati, a že to na časy budoucí tak bez proměny zachováno býti má, se zakazovati, a nadto výše k tomu povolovati ráčí, aby ouředníci zemští nejvyšší, kteříž své místodržící mají, beze vši překážky místodržící své, kteřížby se jim koliv líbili a k tomu hodní lidé byli, za místodržící své přijíti, i také zase, jest-ližby přičiny toho slušné měli, jim odpuštění dávati mohli. A jakby oficirové dvorští při shledání spolu s nejvyššími ouředníky a soudci zemskými a radami J. M. C. jedni před druhými místa míti měli, a to pro zachování lásky a svornosti mezi sebou, též J. M. C. aby tím lépeji slouženo býti mohlo, ráčí J. M. C. mezi tímto časem a dnem, který se k budoucímu sněmu jmenovati bude, jisté vyměření, tím dáleji neodtahující, učiniti.

Na čtvrtý artikul. Co se dosazení nejvyššího arcibiskupa pražského dotýče, poněvadž Čech rodilý není, že se toho víceji, aby cizozemec proti jistému sňevení sněmovnímu léta 1549 dosazen býti měl, státi nemá, ráčí J. M. C. stavům nato revers před zavřením sněmu tohoto dáti.

Tolikéž na opatství a proboštství. Čechové rození přede všemi jinými národy dosazování býti mají.

Na pátý artikul. Jasně aby víceji bez dovolení J. M. C. jakožto krále českého, bez obecného sněmu a svolení všech tří stavův království českého statkův pozemských nekupovali, a také k pořádnému právu s věcí světských státi a odpovídati povinni byli. Též také aby jim jiní před týmž právem státi a odpovídati povinni byli, k tomu také J. M. C. přistupovati ráčí.

Na šestý artikul. Co se dispensací v stupních zapověděných dotýče, poněvadž Pánem Bohem zapovědino jest, aby se krev krve nedotýkala, a stavové neoznamují, jakáby pokuta těch, kteřížby se co toho dopustili, následovati měla, když stavové oznámí, jak strany toho artikule míní, J. M. C. jim také na to svou odpověď milostivě dáti ráčí.

Na sedmý a osmý artikul. Z strany těchto dvou artikulův, J. M. C. ráčí toho při tom zřizovati a nad tím, aby se toho nedálo, milostivě ruku držeti.

Na devátý artikul. J. M. C. nadřím, co krále Vladislava milost v sobě s strany poručení obsahuje a zavírá, ano také aby sirotky, panny k vdávání, mimo povolení přátel krevních a jich svobodnou dobrou vůli nuceni nebyli, též léta semská aby dřív času sirotkův jak od J. M. C. tak od budoucích králův českých, ani soudu zemského dávana nebyla, nýbrž při vyměření v zřízení semském aby to stávalo, skutečně ochranlivou ruku držeti se zakazovati ráčí.

Na desátý artikul. Ráčí se J. M. C. milostivě uvolovati, že na budoucí časy prokurator starožitného rodu býti má.

Na jedenáctý artikul. Ačkoliv jest ten artikul strany pokut, ztracení cti, hrdla, statku pro partytý sám v sobě veliký, a předešle nikdež J. Mti, aby od toho artikule upuštěno býti mělo, jednomyslně ode všech stavův raseno nebylo: však aby vždy stavové k sobě všelijakou milost, dobrotivost a náklonnost J. M. C. opravdově poznávati mohli, ráčí se v tom artikuli s starý snášení a k tomu povolovati. Však jest-li by kdo koho z partyt, jichž by se předešle a tak do zavření sněmu nynějšího byl dopustil, vinil, aby to ve čtvrti létě pořád sběhlém před sebe vzíti a tak pořád práva k tomu nebo k těm zachovati povinen byl. Pakli by kdo toho v tom čase neučinil, tehdy dáleji o to podle pokut sněmem léta 1575. nařízených žádným vymyšleným způsobem viniti moci míti nebude a nemá. Strany pak pokut propadení statkův, poněvadž jest se J. M. C., prohlídajíc, jak se svrchu píše, k takovým věrným a platným službám, od stavův J. M. C. činěným, ano také aby budoucně je vykonávati a činiti větší příčiny měli, ráčí J. M. C. od týchž pokut propadení statkův od sebe i na místě budoucích králův českých z štědroty a milosti své císařské a královské docela upouštěti, a netoliko aby to tímto sněmem nynějším stvrzeno bylo, ale obzvláštním majestátem stavy všechny tři království tohoto tak opatřiti chtějí ráčí, aby touto milostí, jakž se svrchu píše, na časy budoucí a věčné k památce slavné a neumírající J. M. C. dostatečně v tom opatření byli. Kterýžto majestát J. M. C. od zavření sněmu tohoto ve čtyřech nedělních pořád zběhlých nejvyšším úředníkům zemským království tohoto k rukoum jich odvésti milostivě poručiti ráčí. Jsouc J. M. C. ke všem třem stavům království tohoto té milostivě celé důvěrnosti a naděje, poněvadž tak veliké milosti a dobrodiní od J. M. C. dostávají, že nato vždycky pamatovati, a čímž předně Pánu Bohu a J. M. C., jakožto od Pána Boha nejvyšší vrchnosti sobě vystavené, z práva a povinnosti zavázáni jsou, to tak vše poddaně a poslušně činiti a vykonávati budou: tehdy J. M. C. jim podobně další i větší milosti činiti milostivě náchylen býti ráčí.

Na třináctý artikul. Jeho Milost císař ráčí tak chtěti učiniti a české věci nejvyšším úředníkům, soudcům zemským a radám svým, a ne cizozemcům k uvažování naříditi podávati.

Na čtrnáctý artikul. Audiencí kdo budoucně v důležitých a velikých potřebách k J. M. C. se utíkati a skrze kohožkoliv audiencí žádati bude, ráčí se J. M. C. milostivě v tom zachovati, tak že žádný sobě nebude míti slušné co stěžovati.

Na patnáctý artikul. J. M. C. ráčí se v tom milostivě zakazovati, když se toliko to vyhledá, od kterého času reversové na sněmy dáni nejsou, dříveji vyjítí sněmu tohoto, že všechny ke deskám zemským odvedeni budou.

Na šestnáctý artikul. J. M. C. naty ouřady přirozené Čechy v zemi i venš semě dosazovati a toho všeho při sněmu léta 1575. nato se vztahujícím stálovati ráčí.

Na sedmnáctý artikul. Co se toho artikule na závazky brání dotýče, J. M. C. toho při zřízení semském zanechávati ráčí.

Na devatenáctý artikul. J. M. C. při všech ouřadech o to napomenutí, aby se v tom podle zřízení semského chovali, učiniti ráčí.

Na dvacátý artikul. Co se výpisův při deskách s privilegii a svobod zemských dotýče, vidí se J. M. C. z mnohých příčin za nejbezpečnější býti, aby při předešlém nařízení stáveno bylo, tak kdo by výpisu jakého s

privilegií zemských potřeboval, aby to na plný soud zemský vznésti povinen byl a tu opatření náležitě očekával.

Na dvacátý druhý artikul J. M. C. tomu chtíti ráčí, aby na žádost stavů cla, v nově od 15 let navodě a po zemi daná, byla tímto sněmem vysdvižena; kdež také J. M. C. skrze mandáty své táž cla vyvésti dáti oumyslu jest, jakž pak i na pomezích cla vyvýšená vedle uznání zmenšiti poručiti chtíti ráčí. Nebo v které zemi jest mnoho cel, z toho veliká dráha pochází.

Na dvacátý třetí artikul. Meč z kostela Tejnského i s tím, při tom jest, má Pražanům zase navrácen býti.

Na dvacátý čtvrtý artikul J. M. C. z strany téhož forštu a s těmi osobami, kterýchž se gruntů dotýče, jednati dáti chtíti ráčí. Pakliby se J. M. C. neráčil moci s těmi osobami o grundy jich k forštu pojatě porovnat, tehdy každý při týchž gruntech, který jemu spravedlivě náleží, zřásten bude.

Na desátý artikul v příčině criminis laesae majestatis, totiž s uražení důstojnosti J. M. C. i J. M. Královské, na artikul XII. strany defensí, na XVIII. artikul o dlužení se mládeže, na XXI. artikul strany kommissí, na soli, štokrámy a založení nových silnic prosekáváním lesův v gruntech království českého na pomezí bavorském a v jiných zemích, poněvadž tyto artikulové bedlivého uvážení potřebují, nyní pak k tomu pro výše dotčené příčiny čas krátký a nepřiležitý jest, J. M. C. toho do prv příštího sněmu, o který se tak stavové nyní společně snesou, milostivě odkládati a ty věci všechny buodhá k místnému a šťastnému vyřízení přivéstí ráčí.

Jest-ližeby pak častopsaní stavové mimo všecku naději J. M. C. k odkladu těch některých málo artikulův a k budoucímu jich při sněmu obeznám (o který se stavové s J. M. C. snesou) uvážení a na místo postavení nikoli přistoupiti nechťeli, tehdy J. M. C. sobě to vyměňovati ráčí, že tyto veliké i znamenité jim učiněné milosti a artikule povolené tolikéž potvrditi povinen býti neráčí.

Toho jest J. M. C. výše psaných stavův pod obojí přijímacích na artikule jich podané milostivě k odpovědi tejna činiti chtíti neráčil, a poněvadž pak tím způsobem všechny ty svrchu psané, od stavův podané artikule J. M. C. v uvážení svém milostivě míti a na větším díle k žádosti ponížené stavův, a na přímluvu nejvyšších ouředníkův a soudcův zemských, k týmž artikulům přistoupiti a povoliti milostivě jest ráčil, ostatní pak artikulové, kteříž pro krátkost času, jak se zpočátku píše, nyní ihned k uvážení přijíti bezelstně nemohli a nemohou, tehdy s pomocí Pána Boha při téměř čase, jak se s J. M. C. stavové o den k budoucímu sněmu, na kterémž ti artikulové přednesení a před jinými věcmi jednání býti mají, namluví, k místu a konci přivedení vedle vši potřeby a náležitosti budou. Protož J. M. C. všech tří stavův království českého, věrných a milých poddaných svých napomínati a za to milostivě žádati ráčí, aby bez všelijakých odkladův, poněvadž J. M. C., ano také stavům (jakž pak sami to při sobě zdravě povážiti mohou) vysoce mnoho na tom záleží, aby proposicí J. M. C. sněmovní před sebe vzata, uvážena a též s milostivou vůlí J. M. C., J. M. arciknížete Mathiáše Rakouského vyslaným odpověď dána byla a lid válečný J. M. tím způsobem a tím dřívěji z království tohoto vypraven býti mohl, potřeba toho nevyhnutelná ukazuje, a že se v tom stavové bez všelijakých dalších výmluv poslušně zachovají, té milostivé naděje J. M. C. k nim býti, a jejich vždycky nejmilostivějším králem a pánem zůstávati ráčí.

Strana pod obojí, dostavši od J. M. C. tu odpověď, zachovali se vedle španělského přísloví: „Tomar y pedir“ to jest, vzíti a žádati. Učinili J. M. C. poděkování, a to se, co jim za dobré vidělo, přijali, jakž z této jich následující odpovědi patrně se vyrozumí:

J. M. císaři, králi a pánu svému nám všem nejmilostivějšímu, všickni tři stavové království českého pod obojí způsobou tělo a krev Páně přijímající z té císařské a královské, milostivé a právě otcovské milosti, žeby artikule jak pořád o náboženství jich křesťanském, tak i jiné obecné dobré v sobě obsahující, jest milostivě přijíti, je uvážiti a některé jim již milostivě svou resolucí povolití ráčil, poddaně a poníženě děkují a uznávají se zase povinni býti, za J. M. C. dlouhý věk, šťastné a potěšitelné nad nimi panování Pána Boha na svých modlitbách horlivě prositi, jsouce přitom hotoví podle J. M. C. s statky a hrdly svými až do přemožení svého státi.

Až pak jsou se v jistotě stavové poddaně nadáli a toho nejvíce snížene žádali, aby jim ten artikul nejpřednější a nejhlavnější, z strany náboženství křesťanského pod obojí přijímajících, zcela a zouplna ve všech punktích a artikulích a klausulích, jakž J. M. C. v způsobu podán jest, povolen, a jakož žádají stavové, potvrzen bez dalších odkladův ihned při tomto sněmě od J. M. C. byl, poněvadž tu nic nového stavové nevyhledávají než to, co jim na sněmě léta 1575 od J. M. C. slavně a svatě paměti císaře Maximiliana, pána otce J. M. C. nejmilejšího, v přítomnosti J. M. C. nynějšího pána našeho nejmilostivějšího povoleno, zamluveno a přijato bylo: avšak stavové pod obojí přijímající té celé nepochybné důvěrnosti k J. M. C. jsou, že J. M. C. od toho býti neráčí, aby při konfessi již dotčené a při tom porovnání, k též konfessi přiloženém, kteréž strana pod obojí na sněmě tom obecném léta 1575. mezi sebou s milostivým dovolením J. M. C. slavně paměti císaře Maximiliana učinila, zůstaveni býti neměli. Ale že pak J. M. C. pro přítomné tyto nynější veliké potřeby, pro které tento sněm rozepsán jest, a které žádného odkladu trpěti nemohou, toho na ten čas jest potvrditi moci neráčí, nýbrž odkladu do budoucího sněmu k dalšímu všechněch věcí zavírání a potvrzení žádati ráčí: kterémužto odkladu stavové povolují, a toho do nejpřednějšího sněmu ten čtvrtek před svatým Martinem zanechávají, který se tímto sněmem od J. M. C. jmenovati a položiti má. Jestližeby pak při tomto sněmě to na místo strany těch artikulův o náboženství postaveno nebylo, tehdy J. M. C. tímto sněmem ráčí chtíti stavy opatřiti, kdyby jacikoli sněmové budoucně od J. M. rozpisování a držání byli, aby stavové pod obojí nebyli povinni k žádným artikulům, coby tak v proposici od J. M. C. předneseno bylo, přistupovati, je uvažovati, ani nic jednati, lečby prvé strany artikule o náboženství na jistém místě a konci postaveno nebylo.

Avšak mezitím, dokudžkoliv se to tak na sněmě obecném strany toho artikule o náboženství nevykonalo, k místu, konci a k dokonalému vyřízení a potvrzení všeho toho nepřivedlo, tehdy podle milostivého J. M. skrze nejvyššího pána purgkrabě pražského na obecném tomto sněmu oznámení, aby jeden každý, žádného nevyměňující, ze všech třech stavův království českého pod obojí přijímajících, též i lidé poddaní při náboženství svém křesťanském, od žádného člověka světského ani duchovního žádným poručením a jakýmkoliv vymyšleným způsobem, utiskování a sužování nebyli, nýbrž aby dotčení stavové pod obojí náboženství své křesťanské bez překážky jednoho každého svobodně provozovati mohli. A to vše, jak se tuto píše, aby do tohoto nynějšího sněmu, podle jiných artikulův slovo od slova vepsáno a vloženo bylo, za to J. M. C. stavové poddaně a poníženě žádají.

Co se dispensací dotýče, kdež J. M. vysvětlení žádati ráčí, tak aby se v zapověděných stupních krev s krví nespojovala, i zato J. M. C. stavové poddaně a poníženě žádají, a proti zapověděným božím zákonem stupním žádná dispensací žádnému se nedopouštěla, nýbrž kteřížby se ženili nebo které by se vdávaly, a blíže v krvi proti záповědi boží se spojovali, takoví aby na slavný soud semský obesláni byli, a več by jim to Jich Mti obrátiti ráčili, toho aby očekávali, a to podniknouti povinni byli.

Až kdež J. M. C. k tomu milostivě dovoliti ráčí, aby na ouřady zemské a jiné jak pod jednou tak i pod obojí dosazování byli, stavové J. M. C. za to poníženě žádají, aby rovný počet jak strany podjednou tak pod obojí při tom dosazování se zachoval, a to J. M. C. milostivě stavům potvrditi ráčí.

A jakž všickni tři stavové J. M. C. poddaně žádali, aby co se defenai aneboližto veřejnosti nařizování dotýče, na potomní časy žádnému v moc dávano nebylo, nýbrž aby tak veliké věci na obecném sněmu ode všech tří stavův bedlivě uvažovány byly: nato nemajíce stavové žádně od J. M. C. odpovědi poddaně žádají, aby při té své slušné žádosti zůstaveni byli, a od dneška již více touž věci jim prvé danou zavázání nebyli, nýbrž aby to minulo.

Co se toho artikule o dlužení se mládeže, zletilě i nezletilě, i některých jiných artikulův dotýče, načež J. M. C. stavům své milostivé resoluci učiniti neráčil, to stavové při milostivé J. M. C. vůli a dalším stavův na nejprvnějším obecném sněmu snešení zanechávají. A poněvadž od J. M. C. k nám všechném třem stavům, věrným svým poddaným, z své přirozené císařské a královské, právě otcovské lásky, z štědroty a dobroty k artikulům některým od nás, stavův, podaným milostivé své povolení dáti ráčil: i nepřestávají všickni tři stavové J. M. C. ponížene a poddaně žádati, na čemž jsou se tak již nyní a do budoucího sněmu nejprvé příštího a naohře jmenovaného jednomyslně u velikém počtu strany náboženství teď nyní anesali, což jim již od J. M. C. v jiných artikulech milostivě na jejich žádost povoleno jest, však aby do toho nynějšího sněmu se pojalo. V čemž se J. M. C. ponížene a poddaně jakožto věrní poddaní králi a pánu svému nejmilostivějšímu (při jehožto milosti statky i hrdly svými až do přemožení svého s pomocí boží státí budou) poručena činí.

A aby mohli v domnělém náboženství svém ještě lépeji bezpečni býti, další žádost na J. M. C. vzložili i k tomu přivedli, že dle jich vůle tento artikul sepsán a do sněmu vložen byl.

Artikul o náboženství z sněmu l 1608. Jakožto všickni tři stavové království českého pod obojí tělo a krev přijímající, při J. M. C. jakožto králi českém se vší poníženosť a poddaností vyhledávali, aby při té obecné konfessi české, kterouž někteří augšpurskou jmenují, na sněmu obecném léta 1575 sepsané, a při tom mezi sebou stran porovnání v předmluvě též konfessi anebo supplikaci, J. M. C. Maximilianovi slavné paměti na téměř sněmu podané a k též konfessi přiložené, zůstaveni byli, a jiná aby nevychácela, a podle té aby své kněžstvo, jak české tak i německé, říditi anebo řízené na své kollatury jak stav panský, rytířský tak i města dosazovati bez překážky arcibiskupa anebo kohožkoliv jiného mohli, a kompaktáty aby se říditi povinni nebyli (kteráž léta 1567 na sněm obecném s privilegií zemských vypuštěna a stavové od spravování se jimi osvobozeni jsou), tak aby proti této konfessi a tomu stavův pod obojí porovnání žádná poručení, odkudkoli vyšla, žádné platnosti proti všechném stavům pod obojí míti nemohla. Tu pak konfessi a to porovnání stavův, aby J. M. C. stavům milostivě do desk zemských vložití poručiti ráčil. Nebo že stavové tu nic nového při J. M. C. nevyhledávají, než co jim od svatě a slavné paměti císaře Maximiliana na téměř sněm léta 1575 milostivě povoleno jest, což i do desk zemských bylo by vešlo, kdyby J. M. C. tak nenadálou smrtí z světa tohoto od Pána Boha povolán býti neráčil, jakož pak až posavad s prostředku jich stavův nemálo osob živých posůstává, kteréž to milostivé J. M. C. k této konfessi a k tomu stavův pod obojí mezi sebou porovnání, i k budoucímu J. M. C. všemu tomu potvrzení jim milostivěho zakázání doslychali, což s dobrým svědomím svědčiti mohou. A mnozí již předešlé deskami zemskými svědomí otevřítí dali.

Defensory aby stavové k spravování konsistoře z prostředku svého voliti a naříditi mohli, nyní i na časy budoucí toho ponížene podle sněmovního snešení léta 1575. od J. M. C. za potvrzení žádali. Tím způsobem aby

akademie pražská v opatrování stavův pod obojí přijímajících stávala. Nicméně aby k náboženství jak vyšší a svobodní stavové, tak i města a městečka i sedlácký lid proti zjevnému zřízení zemskému od vrchnosti svých ani žádného jiného nucení nebyli, též svonění a pohřby, stavení chrámův božích nikdež žádnému bráněno nebylo, ale všickni aby jako ti, kteří jsou zejména svatě Trojice jak pod jednou tak pod obojí pokřtěni, rovných svobod k milování jedni druhých a k zachování svatě svornosti a lásky požívali, poněvadž jedni s druhými bez ohlídní se na náboženství spřízněny se a jednomu Pánu Bohu a králi sloužíce, tak všickni se jedno býti mají a jedni druhých tupiti nemají; nebo že od nich pod obojí nikdá se to neděje, aby koho pod jednou k náboženství nutiti měli, věda, že víra jest dar boží. Též to bránění měšťanům v městech náboženství svého provozování a mrtvých těl svých pochovávání aby více nebyvalo. A města královská i J. M. králové jak české tak německé i v jiných jazycích své kazatele pod obojí, dle svrchu psané konfessi, aby míti mohli, poněvadž to straně pod jednou svobodno jest, jakž též artikuleové to v sobě obsahují a zavírají. Ačkoliv J. M. C. toho nejvděčnější býti ráčí, aby artikule náboženství se dotýkající se všim dostatkem, jakžby toho potřeba ukasovala, uváženy a na tomto sněmě postaveny býti mohly: stavové tak poddané se toho v jistotě nadáli a toho nejvíce sniženo žádali, aby jim ten artikul nejprřednější a nejhlavnější z strany náboženství křesťanského pod obojí přijímajících zcela a zoupna ve všech punkcích, artikulích a klausulích, jakž J. M. C. v spisu podán jest, povolen, a jakž žádají stavové, potvrzen bez dalších odkladův ihned při tomto sněmě od J. M. C. byl: poněvadž tu nic nového stavové nevyhledávají, než to, co jim ve sněmě léta 1575 od J. M. C. slavné a svatě paměti Maximiliana, pána ote J. M. C. nejmilejšího, v přítomnosti J. M. C. nynějšího pána jich nejmilostivějšího, povoleno, samluveno a přijato bylo. A však stavové pod obojí přijímající té celénepochybné důvěrnosti k J. M. C. jsou, že J. M. C. od toho býti neradí, aby při té konfessi již dotčené a při tom porovnání k též konfessi přiloženém, kteréž strana pod obojí na sněmu tom obecném léta 1575 mezi sebou s milostivým dovolením J. M. C. slavné a svatě paměti císaře Maximiliana učinila, zůstaveni býti neměli. Ale že pak J. M. C. pro přítomné tyto nynější veliké potřeby, pro kteréž tento sněm rosepsán jest, a kteréž odkladu trpěti nemohou, toho na ten čas jest potvrditi moci neráčí, nýbrž odkladu do budoucího sněmu k dalšímu všech těch věcí savírání žádati ráčí: kterémužto odkladu stavové povolují a to do nejprvnějšího sněmu ke čtvrtku před sv. Martinem, který se tímto sněmem od J. M. C. jmenuje a pokládá.

I natom jest se J. M. C. s stavy království tohoto sněsti ráčí, jest-ližebý pak při témž sněmě to na místo strany těch artikulův o náboženství postaveno nebylo, tehdy J. M. C. ráčí tímto sněmem stavy tak opatrovati, aby stavové pod obojí nebyli povinni k žádným artikulům, coby tak v proposici od J. M. C. stavům přednešeno bylo, přistupovati, je uvažovati, ani o nic jednati, lečby prvé strany toho artikule o náboženství na jistém konci postaveno bylo. Avšak mezi tím, dokudžkoliv se tak na sněmu obecném strany tohoto artikule o náboženství nevykonalo, k místu a konci toho všeho nepřivedlo, tehdy podle milostivého J. M. C. skrze nejvyššího purkrabí pražského na obecném tomto sněmu oznámení, aby ze všech třech stavův království českého pod obojí též i pod jednou způsobem přijímajících, jeden každý, žádného nevyměňaje, též i lidé poddaní při náboženství svém křesťanském od nižádného člověka světského ani duchovního, žádným poručením a jakýmkoliv vymyšleným způsobem utiskování a sužování nebyli, nýbrž aby dotčení stavové pod obojí náboženství své křesťanské bez překážky jednoho každého svobodně provozovati mohli.

A poněvadž věc náležitá jest, aby v tom mezi stavy království tohoto svornost zachována byla, mají pro uvarování dalších mnohých z toho pocházejících roztržitostí a nespůsobův tolikáž stavové a obyvatelé pod jednou

přijímající, jako i oni stavové pod obojí s lidmi poddanými, farami, kostely a kollaturami svými při náboženství svém křesťanském a pokojném jeho provozování, též při řádech církevních zcela souplna bez porušení zanechání býti, a nemá se jim v tom od nížádného člověka, žádným vymyšleným způsobem překážka, sužování, utiskování dítí. — A budou-li jedna i druhá strana k tomu dáleji při sněmu co chtěti promlouvat, to na vůli míti budou, však s tím doložením, aby proti již milostivé resoluci J. M. C. od nejvyššího purkrabí pražského straně pod obojí učiněné a jistému o tom stavův snešení nebylo.

Hrabě Slavata při těch uváženích a jednáních tehďáž přítomen nebyl. Za příčinou povinnosti a ouřadu svého jakožto purkrabě karlsštejnský na hradě Karlštejně se zdržoval. Hrabě pak z Martinic, tehďáž toliko soudce zemský, pokudž jest tu přítomný byl (jakž jest sice nikdá nerád absentiroval, nýbrž pilně do sněmu dle povinnosti své přicházeje), vždycky jest dle nejvyšší možnosti to brániti hleděl a skutečně bránil, aby se nic proti svatě katolické římské církvi a víře nezavíralo. Nemohouc sám jedinkou přimluvou svou všechny jiné přemoci a to napravit, tehdy jest aspoň od osoby své proti tomu protestiroval. Což i kníže z Lobkovic podobným způsobem učinil, že s jinými se v tom nesnášejíc, k tomu nijakž nepovoluje.

Co jest dále přitom sněmu uvážováno, jednáno a zavíráno bylo, poněvadž to k té materii o náboženství nepřislúší, zanechávám tuto o tom psáti.

Nýbrž co na svrchu dotčenou J. M. C. proposici a císaře Mathiáše žádost následovalo, tomu upřímný čtenář z toho učiněného porovnání vyrozumí, kteréž následujícím způsobem takto zní:

My Rudolf II., z Boží milosti volený Římský císař, Uherský a Český král atd. Oznamujem všem vůbec: Jakož jsme každého času to skutečně a otcovsky obmyšleli a opatrovatí ráčili, aby mezi Námi a nejjasnějším knížetem p. Mathiášem arciknížetem Rakouským, knížetem Burgundským, Štyrským, Korytanským, Kranským a Wirtenberským, hrabětem v Tyrolu atd., panem bratrem Naším nejstarším a nejmilejším, upřímná a bratrská láska a svornost zůstávat, — nicméně aby království Naše české s zeměmi k němu přislušejícími a připojenými v dobrém a pokojném způsobu zachováno býti a mezi věrnými poddanými Našemi dobré přátelství a srozumění trvati a zůstávati mohlo; tak i nynějšího času majíce to v bedlivé péči a paměti, a směřující k tomu, aby netoliko za živobytí Našeho, než také po vyjití Našem z tohoto světa svrchupsaný pan bratr náš nejmilejší, spolu s královstvím českým a zeměmi k němu přislušejícími a připojenými v stálé a trvanlivé bezpečnosti od Nás postaven býti mohl: na jistý níže psaný způsob jsme to opatřiti, a pro větší toho všeho bezpečnost a sdržení tímto listem obsáhnouti a kmístnému a dokonalému zavření a dokonání skrze společné s výš jmenovaným panem bratrem Naším nejmilejším a smocněnými markrabství moravského namluvení, s radou a vědomím nejvyšších úředníkův a soudcův zemských a radův soudův dvorského a komorního i všech tří stavův království Našeho českého věrných, milých, přivěsti poručiti ráčili.

Předně, rozvažující to přisobě, že podle jistého božského uložení, neméně než jako i jiní lidé (čehož však Pán Bůh všemohoudl ještě za dlouhý

čas uchovati rač!) vykročení z tohoto světa poddání býti musíme, a nechtíce, aby království české a země k němu připojené a vtělené bez hlavy a budoucího pána svého opuštěny sůstati měly, a tudy skázy s'áškodlivých proměn, kteréž se v okolních královstvích a zemích spatřují, počítiti musily: z té příčiny, abychom to ještě za živnosti své předjiti a časně opatřiti mohli, na snažnou žádost a nejednoto toho při Nás vyhledávání často jmenovaného pana bratra Našeho nejmilejšího k tomu jsme se nakloniti a na sněmě obecném, kterýž jsme všem třem stavům téhož království léta tohoto 1608 k pondělnímu po neděli Exaudi na hrad pražský položiti a rosepsati ráčili, milostivě toho při nich, stavích, vyhledávati a za to žádati ráčili: aby pokudžby Nás Pán Bůh všemohoucí bez dědiců mužského pohlaví, v stavu sv. manželství od Nás pošlých, z toho světa povolati ráčil, to mezi sebou pro dobré a užitečné jich nařídili, a majíce sobě povolení k tomu od Nás dané to tak opatřili, aby jmenovaný pan bratr Náš nejstarší a nejmilejší, když by toho při nich pořádně a náležitě vedle privilegií a svobod jich vyhledával, po Nás čekancem království českého byl, a žádný jiný kromě Jeho Lásky po Našem z tohoto světa s'jiti za krále českého volen nebyl; stím při tom zakásáním, když k tomu tak přijde a Jeho Lásky tu takového opatření dostane, že stavy království českého, aby to privilegiím a svobodám, dobrým a chvalitebným zvyklostem, obyčejům a pořádkům jich k ujmě a ke škodě nyní ani na časy budoucí nebylo a býti nemohlo, spolu s týž panem bratrem Naším nejmilejším, však jeden každý z Nás obzvláštně dostatečným rewersem opatřiti ráčíme. Kdež jmenovaní stavové království českého, majíce sobě takové od Nás učiněné přednesení, v svém bedlivém a poníženém uvážení a na milostivě Nás jakožto krále českého vyhledávání a povolení z své dobré a svobodné vůle téhož pana bratra Našeho nejmilejšího na ten a takový spůsob — pokudžby Pán Bůh všemohoucí Nás bez dědiců mužského pohlaví, v stavu sv. manželství od Nás pořádně pošlých, z tohoto světa povolati ráčil — za čekance království českého a budoucího krále jsou přijali a na sněmu obecném u přítomnosti komissarův Našich a vyslaných Jeho Lásky, též všech stavův téhož království skrze urozeného Adama z Šternberga na Bechyni a Zelené hoře, radu Naši a nejvyššího purkrabí pražského, proti odvedení do rukou téhož nejv. purkrabípražského a vepsání do sněmu dvou reversů, o nichž se nahofe smínka činí, jichž datum jest Našeho císařství Rudolfa, na hradě pražském, v sobotu po slavnosti těla Božího léta tohoto 1608, a Našeho arciknížetství Mathiáše, v ležení polním mezi Štěrboholy a dolními Měcholupy v středu po sv. Janě téhož léta, jakž tíž reversové to vše v sobě obšírněji zavírají a obsahují, vyhlásili, a k tomu aby Jeho Lásky na tento čas až do živobyti Našeho čekancem království českého se psáti a titule toho užívati moci ráčil, povolili, pro větší pak toho všeho jistotu a bezpečnost revers pod pečeti semskou na to Jeho Lásky odvedli, a do sněmu obecního slovo od slova napsati a položiti dali.

Když by pak Pán Bůh podlejistě vůlesvé Nás z tohoto světa bez dědicův mužského pohlaví řádně pošlých povolati ráčil, na tom sme se z časopsanými stavy království českého sněsti ráčili, aby týž pan bratr Náš nejmilejší, a žádný jiný, na království české volen, korunován a dosazen byl; pakliby Nám Pán Bůh dědice, jakž se svrchu píše, dáti ráčil, aby po s'jiti Našem z tohoto světa týchž dědiců a království českého správcím a gubernátorem byl, a s radou, vědomím a vůlí nejvyšších úředníkův a soudcův semských a radů soududvorského a komorního, všech tří stavův království českého, až do let dospělých týchž dědiců Našich, též království řídil a spravoval.

Za druhé, jakož jest jmenovaný pan bratr Náš nejmilejší na Nás a stavy království českého skrze vyslané své žádostivě vnesl, aby ten pokoj, který mezi Uhry a Turkem od léta 1606. až do toho času po několika krát savřin jest, od Nás a stavův súpina a docela stvrzen a zdřánu byl: na tom jsme spolu s Jeho Láskou sústati ráčili, abychom spolu s týmiž stavy při též smlouvě a stvrzení pokoje, kterýž jsou kommissari od stavův téhož

království a zemí k němu připojených s povolením Naším v Vídni 28. dne ročnice septembris téhož léta ujali a stvrdili, všeho tak súpna, jakž též smlouva to v sobě obsahaje a zavírá, pozůstavili, k ní ve všech artikulích přistoupili, a ji beze všech výminek a výkladů věrně a upřímně dosti činili.

Co se pak pomoci na sámký pomezí a baňská města, též žádosti od pana bratra Našeho nejmilejšího, kterémuž jsme s své svobodné a dobré vůle království uherského postoupiti ráčili, na stavy království českého, aby pro dobré své a všeho křesťanstva k zdržení a zachování týchž pevností a hranic jistou berni a sbírku na sebe uložili a svolili, a tolikéž co se i solního handle v městě Gmuntu vzložení dotýče: poněvadž sněm tento za tou samou a jedinou příčinou, aby pan bratr Náš za čekance království českého volen a vyhlášen byl, od Nás rozepsán, položen a držán jest, to se s té příčiny až do nejprv příštího sněmu, který v království tomto držán bude, odkládá. Při kterémž, bude-li Jeho Láska při Nás a stavové království uherského při stavích království českého jakých pomoci na svrchu psané hranice a sámký, též i strany toho solního handle dalšího porovnání vyhledávají, nepomineme, spolu s stavy vyrozumějíce tomu, to v Svě uvážení vzíti, a Jeho Lásce a jim náležitou odpověď dáti. Však jestliže by království uherskému jaká taková potřeba nastala, pro kteroužby spěšné pomoci potřebí bylo, nepominou stavové příkladem předkův svých, s vědomím Naším, kdybykoli od krále uherského na ně žádost vložena byla, což jiní králové a potentatové činívali a činiti budou, tolikéž vedle nich podle náležitosti učiniti.

A jakož jest tolikéž pan bratr Náš nejmilejší Nás spolu s smocněnými od stavův markrabství Našeho moravského vedle jejich ponížené a pokorné prosby snažně sa to žádal, abychom k tomu milostivě se nakloniti, stavy téhož markrabství s poddaností, správy a panování Našeho propustiti, a aby Jeho Lásku, jakožto čekance království českého, sobě sa pána, a po smrti Jeho Lásky kohokoliv jiného s domu Našeho Rakouského sa ochrance až do vyjití Našeho s tohoto světa vzíti mohli, povoliti ráčili: kdež My, obličejíce se na takovou Jeho Lásky i smocněných téhož markrabství snáhou a poníženou žádost a prosbu, s radou stavův království Našeho českého k tomu milostivě povoliti a stavy markrabství moravského, poddané naše věrné milé, s povinností a poddaností propustiti, a aby sobě Jeho Lásku, jakožto čekance a budoucího krále českého, sa pána vzíti mohli: (však neodtrhnujíce se ani nyní ani na budoucí časy od koruny království českého), milostivě jsme k tomu povoliti ráčili; s tímto při tom doložením, pokudžby se Pánu Bohu všemohoucímu pana bratra Našeho nejmilejšího Jeho Lásku s tohoto světa prve nežli Nás povolati líbilo, aby sobě kohokoliv jiného s slavného domu Našeho Rakouského sa ochrance vzíti a jemu se poručiti mohli; stouto a znamenitou výminkou, aby po vyjití Našem i Jeho Lásky pana bratra Našeho nejmilejšího s tohoto světa již jmenovaní stavové markrabství moravského, vidělo-liby se Pánu Bohu všemohoucímu Nás dědici mužského pohlaví pořádně v stavu manželském splozenými obdařiti, žádného jiného kromě toho, kterýž by s nich králem českým byl, sa pána vzíti sobě nemohli a moci neměli. Jakož pak na to všecko revers od Nás sobě daný mají, jehož datum na hradě pražském v neděli oachtáb sv. Víta léta 1608, kterýžto revers i do sněmu slovo od slova vepsán jest. Však nicméně poněvadž toto povolení k dokázání milostivé Naší péče a lásky k týmž stavům markrabství moravského od Nás se stalo, ráčíme Sobě to při tom zanechávati a vybrasovati, abychom mezi tituly svými i markrabství moravské klásti, a dokudž bychem od téhož titule dobrovolně upustiti neráčili, markrabím moravským jako prvé se psáti mohli.

A povědáž se tíž stavové markrabství moravského do jistého času na jistý nahore osnáněný spůsob samou toliko správou a panováním od království českého s Naším milostivým povolením odděluji, nebude moci jak kancelář český, tak komora i appellací obyvatelům téhož markrabství vyššího i nižšího stavu nic poroučeti, až do budoucího se zase pod tíž správu

navrácení, jak a pokudž by ji, nevykračujíce s práv, s pořádků, s svobod, privilegií a obyčejů svých starobylých podnikatí a jí poddání býti měli, vedle jistého a dokonalého s králem a stavy království českého učiněného snešení a namluvení, mimo kteréž nemají výše potahování býti. Za kteroužto příčinou všeckna jich oballání, jak právní tak i jiná všelijaká, za jakou koli příčinou vyjítí by mohla, též sročené kommissí právní, pře vyslyšané a na výpovědi zůstávající, a jakékoliv jiné jich ven s markrabství moravského ku právu potahování minouti a zastavena býti mají, tak aby všecka správa, gubernaci a panování Jeho Lásce, jakožto čekanci a budoucímu králi českému (potud, pokud králi českému v témž markrabství poroučeti přísluší) sdstati a přináležeti mohla, bez všelijakého se v to vkládání jak jmenovaných kancelářů, tak i všech jiných soudův zemských, ježto by k tomu jaké právo předstíráti chtěli a mohli.

A jakož jsou tíž stavové toho při Nás ponížně pohledávali, aby všelijaké výpovědi a nálezy, kteří jsou na obeslání a sročení osob s markrabství moravského v tomto království proti týmž osobám, docela a dokonale přetržena vymazáni byli: i poněvadž jsou takové výpovědi a nálezy již jednou v moe svou právní vešli, jich při tom pozůstavovati ráčíme, však s tou při tom znamenitou výminkou, aby na budoucí a věčné časy obyvatelé markrabství moravského před žádné soudy do království českého potahování nebyli, a žádným vymyšleným způsobem, krom samého odvolání na krále o nálek poctivosti, nýbrž jestliže by se komu s čeho vina dávala, aby s toho byl před právem markrabství moravského vedle pořádkův téhož markrabství obviněn a tam souzen a rozsouzen býti mohl.

Když pak k tomu přijde, že stavové častopsaného markrabství moravského pod budoucího krále českého správu a panování J. M. se zase dostanou, mají jim všecka jich privilegia, svobody, práva, pořádky, dobré a chvalitebné a starobylé obyčeje a zvyklosti, kterýchkoli od předešlých králův českých a markrabí moravských dosáhli, a oni sami neb předkové jejich v užívání jich byli, i hned znovu od budoucího krále spolu se všemi jinými, kteréžby jim v nově od Jeho Lásky pana bratra Našeho nejmilejšího, za panování Jeho Lásky, vydány byly, záplna potvrzeny býti; však s tou při tom výminkou, aby ke škodě předešlým smlouvám, svobodám a závazkům a předešlému sjednocení s markrabstvím moravským učiněnému nebyly a býti nemohly.

Jakož podobně i stavové království českého nic takového, což by týmž smlouvám, svobodám a závazkům na ujmu bylo, sobě a budoucím svým jednati nemají a nemohou, lečby se s obou stran z toho propustili, a aby jedna i druhá země co takového sobě zjednati mohla, snešení jisté a dobrovolné mezi sebou učinili. A pokudžby mimo takové snešení jedni neb druzí co toho sobě vyjednali, neb s milosti Naší a Jeho Lásky dostali, nemá to žádného průchodu, platnosti ani moci míti, nyní i na budoucí časy.

Co se pak privilegií a svobod, kteréž sestavův téhož markrabství dotýkají, a na ně jakým koliv způsobem se vztahují, a mezi svobodami království českého buď na Karlštejně nebo při deskách se chovají, dotýče, ty mají skrze jisté osoby od stavův téhož království, na nejprv příštím sněmě k tomu volené a nařízené, bedlivě vyhledány, a k žádosti stavův markrabství moravského přepsány, a v hodnověrných výpisích co nejdříve jim vydány býti.

A jakož jsou smocnění od stavův markrabství moravského Nás za to ponížně žádali, abychom jim revers generální s kanceláře české na to, což tak od nich na milostivě žádosti Naše při sněmích obecných a sjednáních od peněz i lidu svolováno bylo, aby to jejich privilegiím, svobodám, nadáním, dobrým a chvalitebným pořádkům a zvyklostem na škodu nebylo, vydati poroučeti ráčili: na takovou žádost jejich ráčíme chtíti i hned to naříditi, aby jim takový revers generální bez odkladu a průtahu vydán a odveden byl.

Kdež také jsme o to s zmocněnými markrabství moravského milostivě a pilně jednati, a za to jich, — poněvadž jsou obyvatelé téhož markrabství k milostivé žádosti Naši po tato všechna léta v zemi i ven z země, za nemalé sumy, v kteréž jsme se z nevyhnutelné potřeby vydlužiti ráčili, vedle Nás v rukojemství se stavěli, a za Nás z poddané lásky slibovali — aby ty všechny sumy peněžité na místě týchž stavů k zaplacení na sebe přijali, se vši pilností žádati ráčili, čehož jsme však vedle jistých od nich předložených příčin na nich obdržeti nemohli.

I poněvadž Nám na tom, aby takové břemeno z Nás snato bylo, nemálo záležeti, na tom jsme se ustanoviti ráčili, abychom takovou žádost Naši všem stavům markrabství morav., kdykoliv od nich snem držán bude, přednésti dali, a což by koliv těch dluhův a komu na jaké termíny povinnovato bylo, vyhledajíce to, poznamenání jim toho odeslali.

Z strany biskupa olomouckého na tom zůstáno, jakými by koliv povinnostmi království českému zavázán byl, ty aby témuž království vykonávaní povinen byl; než jaké by koliv právo a povinnost král český na něm míti ráčil, — poněvadž všecko své právo, kteréž v zemi moravské míti ráčíme, stavům markrabství morav., aby od nich na Jeho Lásku pana bratra Našeho nejmilejšího přivedeno bylo, postoupiti ráčili, — tím právem a tou povinností bude nynější i budoucí biskup Jeho Láске jakožto volenému čekanci království českého povinen.

A pakli by týž pan bratr Náš nejmilejší dříve nežli My časnou smrtí a světa sešel, a stavové sobě koho koli jiného z domu Našeho Rakouského za ochrance vzali, aby častopsaný biskup od nich se neodlučoval a s nimi se srovnal, však aby týž pan bratr Náš od sebe dostatečný revers dal, že svobody a privilegie biskupství olomouckého při předešlém způsobu, však bez ujmy svobod markrabství morav., zanechati a chrániti chce.

A poněvadž appellací od soudu manského k Jeho Láске jakožto čekanci království českého, a aby kdo k Jeho Láске se odvolati a appellovati chtěl, podle pořádku práva manského jíti mají: má ten ortel, který před půl letem mezi vysoce důstojným knížetem, panem Františkem kardinálem z Ditrichštejna, biskupem olomouckým, královské kaply české hrabětem, tejnou raddou a přítelem Naším, a Křištofem Sedlnickým z Choltic a na Polské Ostravě vyřčen jest, přečten a publikován býti.

V jiných pak věcech, kterýmiž markraběti morav. a zemi moravské zavázán jest, v těch ve všech bude povinen, bez proměny Jeho Lásky podnikati, jemu poddán býti a všeliké povinnosti k zemi podle starobylého obyčeje a způsobu, vedle landfrýdů a smluv vykonávati a tomu všemu od sebe dosti činiti.

Dále pak, poněvadž, jakž výš oznámeno, stavové markrabství moravského v poddanost téhož pana bratra Našeho nejmilejšího dostati se mají, aby budoucně skrze odpory, kteréby o hranice mezi královstvím českým a markrabstvím moravským vzniknouti mohly, k nějakým nevolám a nedorozuměním nepřicházelo, to se zejména tímto listem vyměňuje, aby hranice v svých mezích jakž posavad tak i nápotom zůstávaly; však přišlo-li kdy k tomu, žeby mezi sousedy něco na odpočích býti chtělo, mají kommissari z jedné i z druhé země v rovném počtu nařizeni býti, kteřížby ony strany spokojili a výpověď dokonalelou mezi nimi učinili.

Jestliže by pak o hranice mezi královstvím uherským a markrabstvím moravským, též mezi arciknížectvím rakouským a markrabstvím moravským nějaké rúsnice povstaly, mají stavové království českého, kdyby o to od stavů markrabství mor. žádání byli, kommissarům často psaného markrabství moravského tolikéž své kommissare přidati, a spolu s nimi stavy, však na náklad jich, týchž hranic hájiti a zastávati.

Co se zatím příjezdu téhož pana bratra Našeho Jeho Lásky do království českého s nemalým počtem lidu, kterýž pro bezpečnost svou s sebou vzíti ráčil, dotýče, poněvadž jsou s Jeho Láskou jisté osoby — jakož předně

ty, kteréž od stavův markrabství moravského k tomu smocnění byli, tak i jiné, kteréž se v službu Jeho Lásce zakázali a vedle jistě smlouvy od stavův markrabství moravského s Jeho Láskou a stavy království uherského, též stavy horních a dolních Rakous učiněné, oddali a do tohoto království se dostali, — jakž jsme všem stavům téhož markrabství jistý revers, jehož datum na hradě pražském v neděli ochtáb sv. Víta léta 1608. na to dáti ráčili: tak i tímto listem na též svrchu psané osoby to vše, což se v tom reversu slovo od slova zavírá a obsahuje, vztahovati, a toho všeho při tom zřítavovati ráčíme, slibující při tom a připovídající slovy Svými císařskými a královskými za sebe i stavy království českého, že s tím vším, jakž nahoře dotčeno, dobře a milostivě spokojeni býti ráčíme. A jestli že by co buď v zemi aneb ven z země od které osoby s stavův téhož markrabství mor. slovy, skutkem a jakýmkoliv jiným zevnitřním způsobem před i při tažení tomto předsevzato a konáno bylo, a Nám i stavům království českého za stížné se vidělo neb bylo: že to vše chceme spolu s nimi stavy mimo sebe dokonce pustiti, na to docela zapomenouti a toho nyní i na budoucí časy žádným vymyšleným způsobem nevzpomínati, ovšem pak že neráčíme nikoli nad celou zemí moravskou buď nad kterým obyvatelům té země se mstíti a je v nějakou nenávisť sobě bráti, nýbrž raději že všelikou císařskou a královskou milost k nim ráčíme prokazovati, jakož i stavové království českého i obecně všichni vespolek a jeden každý obzvláštně k Moravanům všelijakým dobrým přátelstvím a sousedstvím se zachovati samolouvají a sákasují, a proti tomu stavové markrabství morav. touž měrou k nim stavům království českého se ohlaňují a připovídají.

A aby to tím jistější a stálejší bylo, ráčíme k tomu milostivě spolu s stavy častopsaného království českého povolovati, a tímto listem spolu s nimi to dostatečně a dokonale tvrditi, aby všickni obyvatelé markrabství moravského, kteříby jaké úřady, statky pozemské, dluhy peněžité, nápady a jakékoliv jiné spravedlnosti, buď v království českém, neb zemích a manstvích k témuž království přináležejících drželi a měli, aneb budoucně míti a držeti budou, toho všeho tak a ne jinak než jako kdy předešle bez překážky užívati neb budoucně užítí, a s tím co by se jim dobře líbilo a zdálo (zachovávajíc však při tom při všem řád a právo v království tomto obyčejné) činiti a působiti mohli. V čemž ve všem aby jim žádná překážka, ublížení, zkrácení, škoda, zmenšení aneb zlehčení se nedálo, nýbrž mají ve všem, což tak v království českém mají a drží aneb budoucně skrze náležité a spravedlivé prostředky dostati a dosáhnouti by mohli, nebo jináč k dosažení ještě očekávají, právem a přirozeným Čechům zároveň beze vši zlé liti a všelijakých fortelův jmíni a držání býti, tak jakž pak i k Čechům v markrabství moravském, to všechno, jak se nahoře píše, řádně a křesťanský vždycky od nich zachováno býti má.

A podobně aby všem Moravcům svobodné bylo, v království českém bezpečně handlovati, kupčeti a po potřebách svých jakých koliv jezdit, věci své jednati a říditi, beze vši a všelijaké překážky, jakož pak i Čechům v Moravě též svoboda zůstává.

A poněvadž mezi jinými žádostmi, od častopsaného p. bratra Našeho nejmilejšího na Nás vznesenými, aby osoby z obyvatelův království českého, kteréž při Jeho Lásce v službě jsou, a kteří se sice v tomto tažení Jeho Láse jakýmkoliv způsobem potřebovati dali, do tohoto srovnání cele a dokonale pojati a v něm obsaženi byli, tolikéž na Nás vloženo jest, na ten jistý a konečný způsob, aby proti nim pro takové Jeho Láse činěné služby a proto že jsou při J. L. stáli, s nim drželi a do toho království s J. L. vjeli, ani zjevně ani tajně nyní i na věčné časy nic před sebe bráno nebylo, ani žádným vymyšleným způsobem na žádného z nich žádných obtíží se nedopouštělo, ani kterému z nich jaké přikolí se činilo, nýbrž aby každému z nich svobodno bylo, v království českém i v jiných zemích k témuž království příslušejících a připojených, bezpečně bydleti, zřítavati, potřeby své

všelijaké jednati, dobrodiní právních i všelijakých jiných, k nimž obyvatelé království českého právo mají, užívati, statky své, kteréž drží a kteréž budoucně míti a držeti mohou, a jich buď nápadem neb kupem neb jakýmkoliv jiným spravedlivým prostředkem dosáhnou, i nápotom držeti, jich užívati, s nimi podle dobrého zdání svého a libosti své (však podle řádu, práva a obyčeje koruny české) činiti, působiti, a se všemi obyvateli téhož království v rovném právé držáno býti:

i poněvadž Nám jakožto vrchnosti křesťanské všelijak to obmýšleti náleží, aby mezi poddanými Našimi pokoj, láska a svornost zachována byla, k takové žádosti Jeho Lásky jsme dobrovolně přistoupiti, a aby Václav ze Vchynic a z Tetova a na Zámucích J. L. komorník a všickni jiní, kteřížkoli z Čechů při J. L. byli a sloužili, nejináč než jakoby jeden každý obzvláštně jménem svým vlastním doložen a tuto postaven byl, všeho toho, což se nahofe píše a žádost pana bratra Našeho nejmilejšího v sobě obsahuje, účastni býti a skutečně toho beze všech výkladův, odporův, přitřže a překážky učiti mohli, milostivě povoliti ráčili. Nýbrž k dokázání, že k přímluvě často připomenutého pana bratra Našeho nejmilejšího všelijak bratrsky a laskavě prohlídati chťiti ráčíme, i k tomu jsme své milostivé dovolení dáti, a aby se všech obeslání, hlavních půhonův i důhonův k svědomí pro položení i jinak výšlech, kterýmiž svrchupsaný Václav ze Vchynic a z Tetova (kterýž jest za to skrze výš psaného pana bratra Našeho nejmilejšího při Nás ve vši poniženosti poddaně žádal) od Nás a prokuratora Našeho na místě Našem, a Nám k ruce, před vlastní osobu Naši císařskou a královskou, nejvyšší úředníky a soudce zemské, radý Naše soudu dvorského a komorního obeslání a obviněn jest, sešlo, a ta všeckna obeslání aby k přetržení svému přišla a dokonce minula, a také aby z kanceláře Naše české k soudu Našemu komornímu nato relací o přetržení takových obeslání, půhonův a důhonův vyšly, milostivě naříditi ráčili.

Naposledy jakož jest týž pan bratr Náš nejmilejší spolu s zeměmi s Jeho Láskou sjednocenými na Nás žádostivě vznesl, abychom na přímmluvu J. L. k tomu se nachýlili a knížatům a stavům knížetství slezských netoliko privilegia a obdarování jich potvrditi, nýbrž také, cožbykoli v nich přetrženo a zrušeno bylo na ublížení jich, to jim napravití a z obtížností jejich, kteréžby sobě koli pokládali v slušných a spravedlivých věcech, pomoci a vysvoboditi ráčili: na takovou J. L. přímmluvu jsme se k tomu nakázati, a že jim knížatům a stavům taková jich privilegia a obdarování potvrditi, a což jim koliv ublíženo, to jim k skutečné nápravě přivéstí, i ze všech jejich stížností jim dokonale spomoci, a že se k tomu neprodleně od Nás za dosti stane, sněmem i dckami zemskými to dostatečně potvrditi chceme, závázati se ráčili, obzvláštně pak poněvadž mezi J. L. kurfiřtem brandeburským a synem J. L. markrabím Janem Jiřím spor strany knížetství krnovského a panství bitovského a odnburského míti ráčíme, i v to jsme se na přímmluvu téhož pana bratra Našeho nejmilejšího podvoliti ráčili, aby ta pře nikdež jinde než před právem vrchním knížat slezských, kdež knížata slezská podle obdarování a svobod též knížat slezských k soudu náleží, slychána, souzena a rozsuzána byla, lečby se ta knížata, že ta pře před ně nenáleží, uznali a usoudili, a kdeby bez ublížení práv a svobod jich souzena býti měla, ukázali.

A poněvadž již tak s pomocí Pána Boha o všechny artikule nahofe psané s J. L. panem bratrem Naším nejmilejším jsme se sněsti a na místě spolu s stavy království českého a zmocněnými od stavů markrabství moravského postaviti ráčili, bude povinen J. L., jakby to vše, k ubezpečení obojí strany dokonáno bylo, podle reversu obzvláštního stavům království Našeho českého od J. L. odvedeného, s lidem svým s království tohoto od táhnouti, jakož pak i My a stavové král. tohoto českého lid Náš válečný najatý i domácí neprodleně obdaňkovati a rozpustiti chťiti ráčíme a chceme, a že takový lid J. L. a zemím s J. L. spojeným na škodu sdržován ani po

obdaňku zase najímán skrze Nás aneb koho jiného v království tomto nebude, milostivě připovídáme.

Jakož pak také i stavové království tohoto našeho českého J. L. a zemím s Jeho Láskou spojeným, za to slibují a listem tímto Naším, kterýž slovo od slova do dešak zemských království českého vjíti a vepsán býti má, připovídají, jestli žeby skrze takový lid aneb jiný, s království tohoto J. L. pannu bratru Našemu nejmilejšímu a zemím s J. L. spojeným co na škodu předsevzato bylo, že proti takovému spolu s J. L. a sjednocenými zeměmi za jedno státi a proti němu postaviti se chtějí až do nejvyššího přemožení.

Tomu na svědomí My císař Rudolf počet Naši královskou k tomuto listu přivěsiti jsme rozkázati a vlastní rukou v něm se podepsati ráčili. A my Mathiáš arcikníže Rakouské, oblibivše sobě takové artikule ve všem jich položení a snění, tolikéž na svědomí počet Naši arciknížec k témuž listu jsme přivěsiti rozkázali, a v něm se vlastní rukou podepsali. A my František kardinál s Ditrichštejna, biskup Olomoucký, královské kaply české hrabě, J. M. C. tejná radá; Adam s Šternbergka na Bechyni a Zelené hoře, nejvyšší purkrabí pražský; Křištof s Lobkovic na Pátku a Divicích, nejvyšší hofmistr; Wolf Novohradský s Kolovrat na Lnářích a Winterberce, nejvyšší komorník; Adam mladší s Waldštejna na Hrádku nad Sázavou a Lovosicích, nejvyšší soudí; Zdeněk s Lobkovic na Roudnici a Chlumci, nejvyšší kanclíř; Jan Jiří s Švamberka na Vorlíku a Ronšperce, nejvyšší soudí dvorský království českého; Vilém s Landštejna na Bylštejně, hejtman nového města pražského; Vilém Slavata s Chlumu a s Kolmbergka, na Hradci a Telči, purkrabě karlístejnský; Jan Sezima s Sezimova Oustí a na Oustí a Jistřepce, dědičný kraje království českého; Joachim Ondřej Šlik s Holejče, hrabě s Passanu a s Loktě na Svijanech; Jan s Klenového a s Janovic na Roupově a Zínkově, nejvyšší písař království českého; Purkhardt Točnick s Křimic na Prostiboři a Křimicích, podkomorí téhož království; Kryštof Vratislav s Mitrovic a na Lochovicích a Protivíně, purkrabě karlístejnský; Tyburcius Žďárský se Žďáru; na Kladně, hejtman menšího města pražského, Diviš Černín s Chuděnic na Nedrahovicích a Chocomyšli; Kašpar Kaplíř s Sulevic na Voticích a Miličíně; Ludvík Šleifar, Jiří Pergar s Částolovic, primátorové starého a nového, a Jiří Ratlich s Albrndorfu J. M. C. rychtář menšího města pražského na místě všech tří stavův království českého, jako i my Karel s Lichtenštejna a s Niklšpurku, na Valticích, Lednici, Plumlově, Prostějově, hradě Ousově a Černé hoře, vladař domu Lichtenštejnského; Vilém s Roupova na Mladoňovicích a hradě znojenském; Karel starší s Žerotína na Dřevohosticích, Rosicích a hradě Přerově, J. A. K. M. radá a komorník; Jiřík s Hodic na Plavči, Rudolci a Tavíkovických J. A. K. M. komorník a nejvyšší generál nad lidem J. M. wachmistr; Václav Zahradecský s Zahradek na Budiškovcích a Radoticích, Václav Vanecký s Jemničky na Valci a Vanči, Jan Čejka s Olbramovic na Polici a Syrovicích, nejvyšší písař markrabství moravského a Jiří Zikmund Prácheňský se Zástřizl na hradě Buchlově a Žeravicích, zmocnění od stavův markrabství moravského, také jsme na svědomí početi naše k tomuto listu s podpisem ruk našich přivěsiti dali.

Jenž jest dán v středu po sv. Janu Křtiteli, léta od narození syna božího 1608. a království Našich císaře Rudolfa Římského XXXIII, Uherského XXXVI a českého též XXXIII.

Rudolf. Mathiáš.

Načež také lid vojenský, kterýž se ku Praze byl přiblížoval, zase zpátkem z království českého vyveden byl.

Nyní se zase k začaté materii navracuji a v spisování mém dále kontinuiruji.

Slavata: Paměti.

V sobotu po svatém Jiljí téhož léta 1608. J. M. C. ráčil poručiti mandáty v městech pražských vyvěsiti i do krajův odeslati, s tím doložením, že J. M. C. mnohé a hodnověrné zprávy docházejí, kterak netoliko v městech pražských, ale i po krajích království českého zhusta vůbec se promlouvá a mnohé osoby z předních stavův a obyvatelův téhož království českého v tom se slyšeti dávají, žeby k sněmu obecnému, kterýž při času sv. Martina nejprvé příštího na hradě pražském držán býti má, ne tak jako předešlých časův pokojně, ale s velikým počtem a se vši mocí svou do měst pražských přijeti, též někteří k tomu lid cizí sobě jednati a najímati chtěli pod tím praetextem: předně jakoby J. M. C. lid svůj vojenský, který času pojinulého ráčil do služby své přijíti (o čemž všem stavům a obyvatelům, proč se to stalo, dobře vědomé jest), po obdaňkování jeho proti straně pod obojí zase poznovu verbovati a najímati dáti a takměř něco neobyčejného v témž království s týmž lidem před sebe vzíti oumyslu býti ráčí; druhé, kterakby vysoce důstojný kníže a pan Jan Garsia, kardinal Millinus, Jeho Svatosti papežské legatus de latere, k J. M. C. do království českého za příčinou náboženství pod obojí vypraven býti měl, s kterýmžto žeby J. M. C. o lid vojenský hispanský a vlaský námluvu o to proti straně pod obojí a jich náboženství učiniti míti ráčil; třetí, žeby nejvyšší ouředníci zemští, kteří dvoru J. M. C. nyní za drahný čas přítomní byli, týmž způsobem lid vojenský sbrati, najímati i k výše jmenovanému legátu nočním časem choditi a s ním tajné rady i jednání, vše na škodu a zkázu království českého, mívati měli. K tomu se J. M. C. ohlašovati ráčí, že o tom vědomost dokonale mají, kterak J. M. C. lid svůj vojenský, jízdný též i pěší všecken (kromě malého počtu, kterémuž se veliký starý rešt za službu jich, v kteréž jsou několik let pořád stále trvali, povinný zůstává, a peníze tak naspěch k záplatě shledati se nemohly) obdaňkovati, zaplatiti a ze země vypraviti poručiti ráčil. Jak pak i ten ostatní skrovný počet téhož lidu pěšího v krátkých dnech tolikéž ven ze země vypraven býti má, tak že žádného nebezpečení od něho se obávati potřebí jak předešle nebylo, tak i nyní není. Protož že jest se J. M. C. od těch lidí, kteříž jsou koliv to mluvili aneb psali, žeby J. M. C. ten lid svůj vojenský po obdaňku a zaplacení služeb jejich poznovu, obzvláště pak proti straně pod obojí, najímati dáti chtíti ráčil, veliké ublížení stalo, což každý rozumný člověk snadno při sobě rozvážiti může, poněvadž J. M. C. s pomocí boží to vždycky vzlaště na paměti míti ráčil a má, aby království a země J. M. C. raději v pobožném a starobylém křesťanském způsobu, to jest, u víře pod jednou a pod

obojí v privilegiích, řádích a svobodách zachování a rozšíření byli, nežli aby J. M. C. jaké zkázy a záhuby jich jakou nejmenší příčinou býti chtíti ráčil. A tak nejsa od téhož lidu v tomto království žádného nebezpečení se obávati, J. M. C. té milostivé naděje k stavům býti ráčí, že k budoucímu sněmu obecnému nejináče, než jak předešle pokojným spůsobem přijedou a najíti se dají. Též jest-li že jsou kteří jaký lid vojenský sobě jednali neb najali, že od toho ihned upustí, i při tom sněmu obecném o to, cožby předně ke cti a chvále Pána Boha všemohoucího, k dobrému J. M. Cské a všeho království českého, této jich milé vlasti, i obyvatelům k lásce a svornosti sloužilo, mezi sebou pokojně a důvěrně promlouvati a jednati budou, i s milostivým vědomím a vůlí J. M. Cské co slušného a spravedlivého bude, na místě postaví. Co se pak druhého artikule z strany svrchu jmenovaného pana legáta Jeho Svátosti papežské dotýče, aby J. M. Cská s ním se o jaký lid vojenský hispanský a vlašský neb jakýkoliv jiný namlouvati míti a toho proti náboženství a straně pod obojí užívati chtíti ráčil, ano i nejvyšší ouředníci zemští království českého aby lid jaký vojenský najímali, k témuž legátu nočním časem choditi, tejně rady na škodu téhož království držeti měli, v tom že se předně J. M. Cské, potom také jim od těch, kteří jsou to mluvili a psali, veliké ublížení děje; neb že se nejmeně a nikdež nic s pravdou vynajíti moci nebude. Kteréžto řeči vůbec v městech pražských ano i po krajích mluvené a roztrušované, že J. M. Cské jakožto křesťanské a spravedlivé vrchnosti — netoliko proto, že naskrz nepravdivé od lidí nešlechetných, pokoj a obecné dobré nemilujících, hanebně vymyšlené jsou, ale i za tou příčinou, žeby mnozí, vzláště pak nových škodných věcí žádostivi lidé takovým nedůvodným řečem snadno uvěřiti mohli, — nemohou než velice obtížné býti, an stavové a obyvatelé království tohoto tím jisti býti a na to se konečně ubezpečiti mohou, že od J. M. Cské ani od nejvyšších ouředníkův zemských království českého, nerci-li nic před se vzato, ale ani na to nikdá myšleno nebylo a není; nýbrž J. M. C. jak předešle vždyckny, tak každého času o to vždyckny milostivou a otcovskou největší péčí a starost míti ráčí, aby stavové a všickni obyvatelé království českého, pod jednou i pod obojí tělo a krev Krista Pána přijímající, v upřímné lásce, svornosti, pokoji a dobrém srozumění, tak jako za slavných J. M. C. pánův předkův Jich Mtí králův českých bylo, zůstavati mohli. Při tom že J. M. C. všem vůbec poručiti ráčil, aby takových i těm podobných řečí, k roztržitosti a nesvornosti příčinu dávajících, od žádného více mluveno nebylo. Nebo pokudžby se kdo takového nenáležitého a smyšleného

proti J. M. Cské a nejvyšším ouředníkům zemským dopustil a slova taková nepravdivá roznášel, tehdy že k tomu každému, jakožto přestupníku dobrého řádu a rušiteli dobrého pokoje, anobř jako k zjevnému nepříteli zemskému ráčí dále věděti jak přikročiti a spravedlivě se zachovati.

Vzešel těch časův nemalý pokřik, že J. M. kníže Bavorský na mezech království českého toliko čtyry míle od Domažlic lid svůj položil, kurfiřt falckrabě z Rejnu že také svůj lid pohotově má. K tomu přistupovalo, kterak okolní knížata v zemích všudy se mustrují, a v Čechách nemálo lidí poddaných proti pánům svým se pozdvihuje, anobř někteří na žádná poručení nic nedbati nechť. Když tak o lidu vojenském v okolních zemích tak zhusta a mnoho slyšeti bylo, čas k sněmu, který ve čtvrtek před sv. Martinem v království českém držán býti měl, se přibližoval, tehdy J. M. Cská s uvážením nejvyšších pánův ouředníkův a soudcův zemských ráčil poručiti mandáty v městech pražských rozbiti a po krajích rozeslati, kterýmiž ten sněm, předešlým sněmem ke dni sv. Martina terminovaný, z těch výše psaných i jiných příčin až do outerý po památce sv. Pavla na víru křesťanskou obrácení následujícího léta 1609 byl odložen. Takový odklad skrze obzvláštní patenty se stal, kterýchž tento přepis jest:

Přepis mandátu Jeho Milosti Cís., kterýmž Jeho Mil. sněm předešlým sněmem k svatému Martinu terminovaný s některých příčin odkládáti ráčí až do outerýho po svatém Pavlu na víru obrácení léta 1609.

Rudolf atd.

Věrní milí! Věděti Vám milostivě dáváme, že Nás s rozdílných míst jisté a hodnověrné zprávy docházejí, kterak netoliko v mnohých krajinách svatě Hše, ale i v jiných okolních zemích a místech království českému v sousedství blízko přiležících mustrunkové se drží, lid válečný přijímá, strhuje, v hotovosti stojí, proti sobě pomoci vyhledávají, s čehož všelijaké k válce anebo rozbroji se schylující obmysly tudy užívati by se mohli, tak že v těchto slých, bouřlivých a nepokojných časech bespochyby pro hříchy lidské, kterými jsou Pána Buoha všemohoucího velice rozhněvali, na království toto a obyvatele v něm (nebude-li v tom předně samé ochrany jeho svatě a opravdového brakého bez všelijakého odkládání zhotovení a přičinění Našeho a věrných poddaných našich) neštěstí mnohem větší než předešlé přijíti by mohlo. I ačkoli My o tom, proč se aneb proti komu taková mustrunkové drží, ano také lid válečný najímá, jisté vědomostí až posavád nemáme, avšak Nám i tomuto království s zeměmi k němu přilučejícími, věrnými poddanými našimi, na dobré péči se míti, na to bedlivý a pilný pozor dáti sluší, a časně opatrovati náleží, abychom království toto a země k němu náležející, pokudž nejryš možná před všelijakými škodami, záhubami i posměchem, pokudž by mimo nadějí Naši, nejsouce až posavád žádná hotovost v semi nařízena, a prvé nežliby sněm obecný předešlé sněmem minulým položený k dokonání a zavření svému přišel, ochránili, opatrovali a tak od nepřátel překvapení a tudy k nenabytému škodě a žalosti (čehož jsou mnozí z obyvatelův království tohoto nedávno pojminulého času za příčinou, že v tomto království žádná hotovost nařízena nebyla, prvé dosti a velice těžce a nebespečně pocítili) přivedeni nebyli. Jako král a pán jich milostivý uznaje se povinný býti, to

vše předjít a tomu všemu časně vyvarovati, tak aby jak pro osobu Naši císař. a královskou, též k ochraně milé vlasti, k odpirání všelijakému nepřátelskému a škodlivému předsevzetí, příkladem jiných okolních zemí, ano co jsou i předkové jich v čas takového nebespečení a téměř v podobné největší potřebě činili, též spěšně aby se shotovili, ráčili jsme to s nejvyššími úředníky a soudci semskými, radami Našimi soudu dvorského a komorního v bedlivém uvážení míti a za vysoce důležitou a hned právě nevyhnutelnou potřebu usnati, aby pro uvarování všelijakého nebespečení a ochrany, pokudžby co na království toto a země k němu příslušející a vtělené nebespečného uvaliti se chtělo, po všech krajích již jmenovaného království Našeho českého, v jednom každém městě krajském, totiž v kraji bechyňském na Táboře, v kraji prácheňském na Písku, v kraji slanském v Slaném, v litoměřickém v Litoměřicích, v kraji kouřimském v Kouřimě, v kraji časlavském v Čáslavi, v kraji vltavském v Sedčanech, v kraji podbrdském v Berouně, v kraji plzeňském v Písmi, v kraji boleslavském v Boleslavi, v kraji hradeckém v Hradci, v kraji rakovnickém v Rakovnici, v kraji chrudimském v Chrudimi, v kraji žateckém v Žatči sjezdové (poněvadž Nám, jakožto králi českému, toliko samému a žádnému jinému po krajích sjezdy pokládati náležejí) položeni a držáni byli. A to jmenovitě v čtvrtek po všech svatých nejprve přistích. Na kterážto sjezdy kommissáře Naše s nejvyšších úředníků soudcův semských, rad Našich soudů dvorského a komorního po dvou osobách, též v jednom tom každém kraji hejtmany krajské do každého kraje obzvláštně s jistou instrukcí k témuž dni svrchu psanému vypraviti a naříditi pomínouti neráčíme. Však s tou takovou výminkou, aby při též sjezdu, od stavův v jednom každém kraji nic jiného než toliko to samé, jakby v čas nynější potřeby v hotovosti s lidem jízdným i pěším a v dobrém řádu býti a což nejdříve, jakž tak na spěch býti může, uvážili a nařídili, a kterážby tak osoby s menších officerův v jednom každém kraji nad lidem jich voleni a nařizeni byli. Když Nám o tom od kommissářův Našich oznámeno bude, nepomineme tolikéž vyšší officíry s radou nejvyšších úředníků a soudcův semských, s obyvatelův království tohoto českého, kteříž ten lid řídit a spravovati měli a mohli, naříditi. Nicméně také přišlo-li by k jaké takové vypravě téhož lidu (čehož Pán Bůh milostivě ostříhati rač), neopomineme jej střílbou, prachy k velké střílbě a jinou municí opatřiti a to vše tak naříditi, aby v tom nedostatku netrpěli. Při nejprve pak přistím sněmu s pomocí Jeho svatou na tom býti ráčíme, strany tohoto království ten potřebný artikl strany defensi v pilné uvážení vzíti a na místě postaviti. Kterážto na-
depsaná veliká a smámenitá a vysoce důležitá, hned nevyhnutelná potřeba a nebespečení, v kterémž království postaveno jest, k tomu Nás vede a přinucuje, abychom tento nyní nastávající sněm obecný, který jsme podle jistého se všemi třemi stavy království toho s Námi sňení a jistého dne k tomu jmenování, totižto čtvrtku před památkou svatého Martina nejprv přistího, držeti míti ráčili, do jiného krátkého času odložili. V čemž sajisto žádným způsobem mimo ty příčiny, jakž se svrchu píše, odkladu bychom žádného učiniti a méněji k němu přijíti dáti chtíti ráčili, byvše vždycky na tom, co se na sněmích s milostivou vůlí Naši uváží, to aby průchod svůj míti mohlo. Nyní pak, poněvadž menší potřeba slušně větší ustoupiti má, a zvláštně že téměř odkladem žádnému se nic nevezme ani nedá, a že ten odklad budoucího sněmu není do času podlouženého, též co se mělo jednati při termínu uloženém, to že buohdá při času a dni níže jmenovaném konečně se jednati a v tom čase všemu lépeji, obzvláštně když tak s pomocí Buoha našeho v jisté hotovosti stavové postaveni budou, (k čemuž se předsevzetí těch mustrunkův a lidu najímání schylovati chce), vyrozuměti se moci bude. Protož ve jménu jeho božského a svatého milosti všem třem stavům království Našeho českého věrným milým poddaným našim, týž sněm obecný do outerka po svatém Pavlu na víru křesťanskou obrácení pod datum mandátu tohoto Našeho nejprve

přítího odkládati a na týž den k sejtí a na sejtí, totiž ve středu k předložení sněmovnímu tímto mandátem Naším sem na hrad pražský rospisovati a pokládati ráčíme.

Však tak, že až do uvážení a na místě postavení artikule náboženství se dotýkajícího všechny věci v tom způsobu, jak předešle poslední sněmovní snešení ukazuje, při pokoji zůstati mají. Kdež té celé a milostivé naděje k poslušným a věrným stavům království tohoto býti ráčíme, že prohlídajíce k této znamenité důležitosti a bezelstným a uvevhnutečným potřebám, a vzláště že se tu nic jiného (o čemž sám Pán Bůh ví) neobmejšlí, než aby toto království s zeměmi k němu příslušejícími náležitě opatřeno a v něm bezpečná hotovost nařizena byla, kteroužto hotovostí ochrana království tohoto a obhájení jích samých i této milé vlasti se vyhledává, netoliko nad tím odkladem žádná stížnost míti nebudou, nýbrž takovou milostivou a otcovskou péči, kterouž o ně jakožto věrné a milé poddané své míti ráčíme, sobě oblíbí, s ní dobře spokojeni budou a ji vděčně přijmou. Nebo kdyby tyto nebezpečnosti, ano jak se v okolních zemích obyvatelé hotoví a opatřují, jim v známost uvedeno časně býti nemělo a prostředkův ku předjítí toho zlého žeby se neukázalo, snadby ti lidé upřímní a pokoj milující nad tím nemalou lítost nésti a slušné míti mohli.

Protož Vám všem vůbec i jednomu každému valáště milostivě poručeti ráčíme, abyš te se všickni na již jmenovaný den, totiž ve čtvrtek po památce všech svatých nejprve přišti, jeden každý do svého města krajského, tak jakž se svrchu píše, konečně, ničímž se nevymlouvajíc a ničemu sobě (kromě samé moci boží) překážeti nedadouc sjeli, těm potřebám s kommisarův našich vedle instrukcí jim dané vyrozuměli, uvěřili a tu hotovost lidu jisdného i pěšího mezi sebou nařídili, a žádný z Vás se všech stavů i s poddanými Vašimi, a všickni obyvatelé království tohoto, žádného nevyměňujíce, abyš te ven z země žádnému pánu v službu se nezamlouvali, nýbrž na to, zdalibychom Vás sami potřebovati ráčili, očekávali. A vedle toho verbování a najímání lidu jakž jisdného tak pěšího, bez vůle, dovolení a patentu Našeho (které tímto mandátem naším dostatečně a dokonce vedle zřízení zemského zapovídati ráčíme) abyš te nižádnému v městech ani nikdež ve všem království českém nedopouštěli, a těmi, kdožby, nemajíce od nás dovolení a patentu žádného, lid vojenský v království tomto buď jisdný buď pěší najímati chtěl anebo chtěli, dostatečně se ujistili a Nám o tom neprodleně věděti dali. A tak potomně v outerý po svatém Pavlu na víru křesťanskou obrácení pod dátum tohoto nejprve přítího abyš te se na již dotčený den do Prahy, ničímž se nezaměstknávajíc ani zastírajíc, k sněmu obecnému konečně příkladem předkův svých sjeli a hned na sejtí ve středu tím raněji k předložení sněmovnímu při Nás na hradě pražském podle starobylého chvalitebného obyčeje a pořádku najítí dali. Kdež vědouce Vy o tom a znajíce v tom milostivou vůli a poručení Naše býti, nepochybujeme o Vás všech i jednom každém obzvláště, že k těmž sněmu se sjedete a v tom poslušně a poddaně zachováte.

Jestližeby pak kteří z Vás nepřijeli (až té naděje býti neráčíme), však nicméně ti, kteříž se tak sjedou, s Nými jednati a zavíratí moc míti a jiní tomu podle nich dosti činiti povinni budou.

Z měst pak Našich královských posly z prostředku svého, k těmž svolení sněmovnímu sjednání, co se jich tu dotýkati aneb jim náležeti bude, aby také s plnou mocí vypravili, jinakě nikoli nečiníce.

Pro vejš psané tak vysoce důležité a znamenité příčiny a potřeby ráčili jsme i soud dvorský a komorní, kterýž při času sv. Martina nejprve přítího soudu po svatém Pavlu na na víru obrácení odložiti. Což jsme tímto mandátem všem vůbec, aby jeden každý maje o tom vědomost věděl se čím spravití, v známost uvéstí chtěl ráčili.

Dán na hradě Našem pražském v neděh po památce sv. Lukáše Evan-

gelisty Páně, léta od narození Syna Božího tisíceho šestistého osmého a království Našich římského třicátého třetího, uherského třicátého třetího a českého třicátého čtvrtého.

Vedle takových patentův stavové do každého krajského města se sjeli, ale špatné uvažování při tom bývaly a dokonale nic nezavírali, všeho do budoucího sněmu odkládajíce. Když ten den přišel, v outerý po památce na víru křesťanskou obrácení sv. Pavla, v počtu velikém a za paměti lidské nevidaném do měst pražských se sjeli a ve středu následující na velikém paláci hradu pražského se sešli, a odtad potomně do soudné světnice (kdež sněmové obecní v království českém se držívali) přišedše na proposici sněmovní všickni společně jsou očekávali. A jakož málo výše se nachází, že při nejposlednějším sněmě, léta jminulého 1608 na hradě pražském držaném, na mnoze obyvatelův z strany pod obojí mezi sebou jisté podpisování učinili a v tom se spolu tuze zavázali, že chtějí stále podle sebe státi a jeden od druhého pod pokutou vyhození z okna se neodtrhovati, J. M. C. Rudolf, zvěděvše o takových podpisech a závazcích neslušných, které právy císařskými a královskými i také zřízením zemským téhož království těžce zapověděny jsou, tehdy prvé, nežli jest ráčil proposici sněmovní pánům stavům království českého přednésti dáti, ráčil jest k sobě povolati nejvyšší pány ouředníky, soudce zemské a raddy své soudův dvorského a komorního, a skrze nejvyššího pána kancléře království českého u přítomnosti své ráčil jim dáti přečísti spis v tato následující slova znějící:

Jeho Milost Císa. král a pán náš nejmilostivější ráčí jistou toho správu míti, kterak pojminulého sněmu, kterýž držán byl na hradě pražském léta Páně 1608, v pondělí po neděli Exaudi, a zavřítu téhož léta v pátek po památce sv. Jana Křtitele, některé osoby z stavův království tohoto jsou nějaké zápisny učinily a mezi sebou se zavázaly, z strany toho artikule, co se náboženství a spisu, kterýž oni konfessi jmenují, a předmluvy, neboližto supplikací slavné a svaté paměti císaři Maximilianovi, panu otci J. M. C. nejmilostivějšímu, někdy podané dotýče, a dále podle sebe že jsou veliký počet osob ze všech tří stavův tohoto království potáhli a je k tomu přivedli, že jsou se také do téhož zápisu podepsali: i neráčil se jest toho J. M. C. ká do týchž osob, kteříž jsou takovéhoho zapisování půvedem, nadáti, a ne do těch, kteříž jsou se tak podle nich v tom podepsali, aby přes tak mnohá a častá J. M. C. Cské zakazování, kteráž jest J. M. C. Cká stavům království tohoto, jsouce k nim vždycky vší otcovskou milostí nakloněn, činiti ráčil, valážž poněvadž jest J. M. C. nikdá na nic toho, cožby království tomuto, stavům a obyvatelům v něm, i tudíž svobodám jich a dobrým starobylým chvalitebným zvykostem i obecnému dobrému, zřízení zemskému, řádu a právu k ublížení a ke škodě býti mělo, v nejmenším mysliti neráčil, a také aby přes tak veliká dobrodíní a milosti, kteréž jest J. M. C. jim skutečně k budoucímu věčnému dobrému jich a potomkův jich učiniti ráčil, v taková zapisování, navazování a podpisování bez povolení a vědomosti J. M. C. se dávati a toho se valážž při residenci J. M. C., kdež bytností svou osobně býti ráčil,

dopustiti měli, an o tom J. M. žádné vědomosti míti neráčí, aby kdy buď za králování předkův J. M. Cské slavné paměti, tudíž i J. M. C. takoví závazci a nové zapisování tím způsobem bez valáštního povolení a vědomí předešlých králův českých a na tento čas J. M. C. krále a pána jich dělány anebo co podobného kdy do desk zemských vjíti mělo. Což J. M. C. neráčí moci než litošlivě snášeti, a protož J. M. C. tomu milošlivě chtějí ráčí, aby se hned též osoby všecky z toho zapsání, závazkův a podpisův (o kterých snad nevěcky dokonlou vědomosť měly, než jináče se jim o tom správa dávala) propustily, a to vše aby v nic obráceno bylo, tak aby J. M. C. to v skutku poznati a věděti moci ráčil, že taková těch osob sněšení, podepsání a závazání dokonale vyzdvížena, zrušena a v nic obrácena jsou. Nebo to aby věděli, že J. M. Cská takových podpisův a zapisování slušné dopoušťeti moci neráčí, a je trpěti J. M. Cské nikterakž slušné a spravedlivé že není. Jestli by pak vždy na svém takovém nealušném předsevzetí neustupně stáli, z těch zapsání, podpisův a závazkův se hned, jak dotčeno, propustiti nechťeli, bylo by J. M. C. obťižné při tomto sjesdu k jakému takovému jednání o ten artikul, co se náboženství dotýče i také o jiné J. M. Cské obecné a zemské potřeby přistoupiti; než již by J. M. Cské příčina dána byla, že by na ty cesty pomysliť ráčil, kudy a kterak by vrchnosť a mocnosť J. M. C. královská a království tomuto k dobrému a užitečnému zachování býti mohla, jsouce té milošlivé naděje k týmž osobám a obzvlášť k stavům království tohoto, že k tomu přijíti nedají, nýbrž se tak k J. M. C. jakožto králi a pánu svému, jakž věrným poddaným přísluší, zachovají. A J. M. C. se k tomu podávati ráčí, když se tak z týchž zápisův, podpisův a závazání, jakž svrchu dotčeno, propustí a to s kaženo bude, že J. M. C. podle předešlého milošlivého uvolení svého, jak o ten artikul o náboženství, tak i o jiné potřebné artikule J. M. C. a království českého obecného dobrého se dotýkající na tomto sněmu milošlivě a otcovsky k jednání přistoupiti a jich všech tří stavův vždycky milošlivým císařem, králem a pánem býti a sůstati chtějí ráčí.

Publ. 28. januarii 1609.

Po přečtení ráčil se J. M. C. jednoho po druhém dotazovati, zdaliž by to stavům království českého v plném sněmě předněsti jmiti ráčil. Všichni se snesli, aby se tak stalo, s tím doložením, že žádné pochybnosťi není, že páni stavové podle milošlivé vůle J. M. C. poslušně se v tom zachovají. A poněvadž z prostředku jich, náboženství pod obojí se přidržejících, toho podpisování přítomni byvše také tam jména svá podepsali, tu před J. M. Cskou takové ohlášení učinili: Ačkoliv prý jména svá podepsali, však že jsou toho žádným úmyslem neučinili, než toliko aby o sobě věděli, kteří jsou ti, kteříž strany toho artikule o náboženství a dovolení jim té konfessí české při J. M. C. vyhledávají. Žesice zůstávajíce oni vždycky věrní a poslušní poddaní J. M. C., aby je Pán Buoh od toho zachoval, aby oni co nejmenšího, coby proti J. M. C. králi a pánu jich nejmilošlivějšímu bylo, před sebe vzíti měli neb chtěli. J. M. C., obľibivše sobě to zdání, při navracení se zase do sněmu svrchu psaných osob ráčil jest nejvyššího pana kancléře a nejvyššího pana písaře království českého za komissáře své do sněmu vyslati a pánům stavům toto oznámiti dáti, že J. M. C. jim pánům stavům milosť svou císařskou a královskou i všecko dobré vzkazovati ráčí, a že jsou se v tak

vzácném počtu k sněmu od J. M. C. jím rozepsanému poslušně najíti dali, od nich to milostivě a vděčně přijmali, vedle toho pak jim poroučeti ráčí, aby vedle uvážení a dobrého zdání nejvyšších úředníků a soudců zemských a radd J. M. C. soudců dvorského a komorního přiložený spis přečten a přednešen byl, a páni stavové k tomu aby se přimlouvali. I byl hned ten nadepsaný spis vůbec na katedře přečten. Po přečtení jeho pořád všickni k tomu se přimlouvali a jednomyslně na tom snesli: Poněvadž taková milostivá vůle J. M. C. v tom jest, aby tak se stalo a to podpisování jmen jich, obyvatelův pod obojí, aby zrušeno a kassirováno bylo. — Mnozí z prostředku pánův stavův pod obojí své omluvy činili, že to podpisování zlým úmyslem neučinili, a tomu odpírali, aby se jiní jací zápisové neb závazkové proti J. M. C. státi měli; než že toliko na prostém papíře jméno své každý z nich podepsal, kteří jsou při J. M. C. na jminulém sněmu konfessi českou vyhledávali. Protož že není k čemu povolati a co navracovati, bezpečíce oni J. M. Cskou nato, že věrní a poslušní stavové J. M. C. až do vynaložení hrdel svých byli, jsou a zůstanou. Nejvyšší pan purgkrabě, potas zavrouce, k nejvyššímu panu kancléři a k nejvyššímu panu písaři, jakožto od J. M. C. nařízeným pánům kommissarům promluvil, aby J. M. Cské oznámili, že páni stavové od takových zápisův upouštějí. K čemuž když se žádný neohlásil, a páni kommissari již vyvstávajíc, tak s tím k J. M. Cké jíti chtěli, tu pan z Budova předstoupil před nejvyššího pana purgkrabě a promluvil, že jest se on sám netoliko s jinými podepsal, ale i ten originál všech těch podpisův od pánův stavův jemu na jminulém sněmě k věrné ruce k zchování dán, kdež toho svědek býti může a očitě se to spatří, že to žádné zápisy ani závazky nejsou, ale prosté poznamenání jmen těch osob z vyšších stavův i z měst, které jsou ve vší poníženosti a poddanosti, jak prvé skrze supplikaci tak i oustně na pojminulém sněmě obecných dobrých věcí vyhledávaly. A ty dvoje, totiž jedny politické všech tří stavův království českého, tak dobře pod jednou jako pod obojích, se dotýkající a užitečny byly; druhé byly k samému vlastně náboženství přináležející dle milostivé od J. M. C. straně pod obojí učiněné zámůvy, kteréžby jim všechněm k svaté svornosti a lásce i předně ke cti a slávě boží, k dlouhému a šťastnému J. M. C. nad nimi panování sloužiti mohlo, a oni aby těch milostí od J. M. C. sobě udělených poddaně a věrně se odsluhovati a dále milostivé zámůvy k jednání o náboženství očekávati a je před sebe vzíti mohli. K tomu a ne k jinému cíli že jsou se ty podpisy upřímným a věrným úmyslem daly. O zápisích pak

a závazcích proti J. M. C. (což Pane Bože na věky ostřež!) že o žádných nevědí; nýbrž tak smejšleji a cele věří, kdyby kdo co takového učinil, žeby se všickni tři páni stavové k takovému, jako k ouhlavnímu nepříteli, jiným ku příkladu zachovali. Ty pak podpisy kdykoli J. M. C. vydati poručiti ráčí, že jest hotov poslušně je odvésti, a že nesmyšlí, aby to oznámení a kassírování těch podpisův mělo co na překážce býti žádosti jich a dosažení toho artikule z strany náboženství. Nejvyšší pan purgkrabě dal na to takovou odpověď, že to ohlášení J. M. Cské oznámí a to kassírování těch podpisův že žádosti jejich na překážce býti nemá. A při tom vůbec oznámil, poněvadž ještě proposici sněmovní přednesena není, že sněm se odkládati nemůže, J. M. C. všechny tři pány stavy žádá, aby následujícího dne k osmé hodině ráno na půl orloji na témž místě se najíti dáti ráčili.

Na druhý den ráno páni stavové sešli se do sněmu v větším počtu, nežli minulého dne. I přišel po desáté hodině nejvyšší pan kancléř království českého pan Zdeněk z Lobkovic s nejvyšším panem písařem téhož království, panem Janem z Klenového a z Janovic, a oznámil, že J. M. C. pány stavův, kteří tak jména svá podepisovali, poníženou omluvu, takové poddané jich zakazování milostivě přijímati a s pány stavy dobře spokojen býti ráčí. A jakož jest se jeden z nich pojminulého dne ohlásil, že to podpisování in originali za sebou má, J. M. C. ráčí poroučeti, aby je ihned k rukám nejvyššího pana purgkrabě složil a odvedl; on pak že ty všechny podpisy ztrhati a v nic obrátiti má. Dále pak zejtřejšího dne že J. M. C. proposici sněmovní učiniti a s pány stavy o ten artikul o náboženství se dotýkající milostivě a pokojně se namluviti chtějí ráčí.

Na to strana pod obojí žádala k odpovědi dání za malé prodlení, že se chtějí spolu sstoupiti, a něco málo mezi sebou promluvice to v známost uvéstí. I když se zase rozstoupili, pan Štěfan Jiří z Šternberka promluvil tato slova: V. M. nejvyšší pane kancléři království českého! Páni stavové pod obojí přijímající porozuměli jsou, co jest J. M. C. jim skrze V. M. v známost uvéstí poručiti ráčil, a jinak tomu nerozumějí, nežli že jest J. M. Cské včerejší mínění obce buďto se dobře nepředneslo, aneb od některých zlých a nešlechterných lidí jinakče, než samo v sobě jest, převráceně vyloženo bylo. Poněvadž páni stavové, kteříž tu přítomni byli, tomu, aby se k jakým zápisům přiznávati, nějaké závazky mezi sebou proti J. M. C. králi a pánu svému nejmilostivějšímu činiti, a také z jakých zápisův se propouštěti připovídati měli, žádného místa nedávají, a obzvláště v tom, aby se uvoliti měli,

že ty podpisy své (které by se za nějaké zápisy vykládati chtěly) k rukám J. M. C. odvésti chtějí, dokonce se nepamatují; nýbrž jak dne včerejšího, tak i nyní zjevně se ohlašují, že jsou žádných zápisův a žádných závazkův mezi sebou nečinili, ani na to nikdy nemyslili. Ale kteří jsme se k té ponížené žádosti v pojminulém sněmě J. M. C. podané a k jednání do nynějšího sněmu odložené přiznávali, protož jsme se na papíře podepsali, abychom J. M. C. ukázati mohli, že ta žádost jedné osoby neb dvouh není (jakž to již prvé u J. M. C. od zlých lidí vykládáno bylo), ale že jest velikého a znamenitého počtu osob a lidí ze všech tří stavův tohoto království českého. Z kterýchžto příčin k tomuto oznámení přistoupiti a těch podpisův nejvyššímu panu purgkrabímu pražskému k ztrhání dáti nemohou. A poněvadž jsou se páni stavové včerejšího dne v tak velikém počtu, jako nyní dnes nesjeli a o tom spisu J. M. C. vědomosti neměli, protož že žádají sobě ho za propůjčení, tak aby mu vyrozuměti a na něj zase J. M. C. svou omluvu učiniti mohli.

Nejvyšší pan purgkrabě, držice o to s nejvyššími pány ouředníky a soudci zemskými pod jednou potaz, hned z jednomyslného uvážení oznámil, že přichází to s nemalým podivením, na čem jsou se včera jak ty osoby, které před J. M. C. osobně přítomny byly, tak i potom všickni tři páni stavové z strany kassirování těch podpisův jednomyslně snesli, že nyní teprvá sobě to na rozmyšlení bráti chtějí. Kterýmžto způsobem nic by stále býti nemohlo, mělo-ližby hned to, co jest dnes sneseno a zavřeno, za tou samou příčinou, pro příjezd většího počtu, zejtra zase zrušeno býti, an jest věc vědomá, že na soudu zemském, když J. M. deset osob nález učiní, na druhý den by pak ještě tolik i více osob přijelo, proto prvnější nařízení zrušiti nemohou. A poněvadž skrze mandáty jistý den k sněmu jmenován a uložen byl, protož ti, kteříž časně nepřijeli, že sami tím vinni jsou. Dále aby i to rozvážili, že stavové tolikéž vzáctné věci při J. M. C. vyhledávají, a kdyby J. M. C. jim jednoho dne něco přímého povoliti ráčil a to jim zase na druhý den zrušiti chtěl, jakby jim to vděčno bylo? I poněvadž také včerejšího dne jsou se na tom jednomyslně snesli, aby ta podpisování kassirována byla a ten, který ty podpisy za sebou má, sám se od sebe dobrovolně ohlásil, kdykoliv J. M. C. poručiti ráčí, že rád je od sebe dáti chce, i to vše J. M. C. od pánův vyslaných v známost uvedeno jest: protož slušné aby se tomu zadosti stalo. Z strany toho pak artikule, kdo jest to J. M. C. přednesl, že ty osoby, které včerejšího dne u J. M. C. byly, toho jsou dobře doslejšchali, že J. M. C. sám původem a autho-

rem tohoto pánům stavům přednešení býti ráčí. A poněvadž páni stavové k tomu se přiznávají, že jsou se podpisovali, a to podpisování před rukami jest, z toho se poznává, že to jistá pravda jest, co tak tu J. M. C. přednésti rozkázati ráčil.

Když nejvyšší pan purgkrabě mluvit přestal, tehdy přistoupil pan z Budova, majíce za sebou to zapisování, a toto promluvil: Předně, že se v tom jináče nepamatuje, než že včerejšího dne tak od něho promluveno bylo, pokudž páni stavové k tomu své svolení dáti ráčí, tehdy že takové podpisy od sebe vydati chce. Ale kdyžby tíž podpisové k ztrhání přijíti měli, aby to J. M. C. ráčil povážiti, jak by to byloloženo býti mohlo, uváživše oni to prvé mezi sebou, za jakou příčinou a k jakému cíli a konci to podpisování se stalo. Nebo když J. M. C. jminulého roku ráčil v svých velikých pokušeních býti, a vida věrnost a stálost svých poddaných při sobě, ráčil jest všem vůbec milostivé návěští dáti, že také jim další milosti své královské uděliti chtějí ráčí, v té milostivé důvěrnosti, že i páni stavové příkladem předkův svých v té věrnosti vždy pevně a stále trvati budou: tu že páni stavové pod obojí, sepsavše supplikaci J. M. C. jakž předně z toho milostivého k pánům stavům ohlášení poníženě děkovali, též k J. M. C. dále se zjevně ohlašovali, že při J. M. C. statky i hrdly svými až do největšího přemožení svého a vylití poslední krůpěje krve své pevně státi chtějí, a podavše při tom J. M. C. obecné některé artikule, i také z strany svého náboženství pod obojí snažně jsou J. M. C. za milostivé té jich ponížené žádosti naplnění prosili. Jakož pak táž žádost jich, pánův stavův, i také na ni milostivá J. M. C. resoluce do sněmu tištěného jest vešla. K tomu tehdy a ne jinému konci že jsou se páni stavové, věrní poddaní J. M. C., podpisovali. Kterýchžto že bylo z vyšších stavův přes čtyry sta osob, města pak (kromě Plzně, Budějovic a Kadaně) docela všecka, tak aby J. M. C. známé bylo, že se nejen něco málo osob k té věrnosti J. M. C. podpisovalo, a těch velikých milostí od J. M. C. poníženě vyhledávalo, ale znamenitě veliký a vzácný počet, a to že se ne tejně, ale zjevně stalo, i všudy rozhlásilo, že v tom páni stavové, jak J. M. C. tak i jiným všem v tom vůbec známi býti chtějí. Protož kdyžby se nyní ty podpisy k těmto věcem se vztahující ztrhati měly, tehdy žeby se předně to ohlášení věrnosti jich pánův stavův pod obojí ztrhalo; druhé, žeby se i ty milosti a obdarování veliké v světských a politických věcech všem pánům stavům pod jednou i pod obojí spolu od J. M. C. udělené trhaly i rušily; třetí žeby tudy také další milostivou smlouvou J. M. C. pánům stavům pod obojí z strany náboženství k společné všech vůbec

lásce a svornosti se vztahující pohrdáno bylo. A k tomu jakýby tu hrozný a prvé nikdy neslýchaný posměch národu našemu českému se stal, jakoby to na sebe vztáhli, v čem tak jsou k J. M. C. donešeni, že jsou nějaké zápisí a zá-
vasky proti J. M. C. nenáležitě učiněné v plném sněmu zase ztrhati musili, ještě netoliko J. M. C., ale i okol-
ním zemím věrnost českého národu jest všem dobře známá, a svědkem toho také jsou mnohé pole uherské, kteráž tou poctivou věrnou a vzácnou krví českou zkropena jsou, odkudž nemnoho nejvyšších, též rytmistův a hejtmánův českých se vracovalo, ale na větším dílem tam statečně pro Buoha, krále a pána svého i vlast svou a země křesťanské bojující zůstali. A protož aby Pán Bůh ostříhal, aby takové podpisy, kteréž se k budoucí pochvle národu českého schovati mají, nyní jak se škodou království českého, tak i s posměchem a věčnou hanbou téhož národu ztrhati se měly, ale raději aby J. M. C., když se páni stavové o to snesou, do vlastních rukou J. M. C. odvedeny byly. Však aby on takové podpisy bez dovolení pánův stavův odvozovati měl, za to že prosí, aby Jich Mti jeho k tomu míti neráčili.

Na to nejvyšší pan purgkrabě oznámil, že jest on včerejšího dne žádné zmínky neučinil o páních stavích, než zprosta na samou J. M. C. vůli ukázal, pokudž J. M. C. poručiti ráčí, že je chce vydati. A že tomu tak jest, potahoval se na Jich Mti. nejvyšší pány ouředníky a soudce zemské.

K tomu pan Štěfan Jiří z Šternbergka ohlásil se, že jest včerejšího dne přítomen toho nebyl; pročť jestli že jsou se včerejšího dne páni stavové, též ten, který to přednášel, dobrovolně co podvolili, aby tomu za dosti učinili. Ale pan z Budova, obrátíce se k obci, na ně dotázku učinil, zdaliž tomu tak jest, že jest se on včerejšího dne ohlásil: pokudž oni páni stavové k tomu povolení dají, že on to podpisování chce vydati. Oni všickni k tomu hlasitě se ohlásili, že jest tak.

Na takové promluvení podal jim nejv. pan purgkrabě té cesty, aby páni stavové, kteříž se podpisovali, sami mezi sebou to kassirovali, tak aby vůli a poručení J. M. C. za dosti učiněno bylo. Ale oni oznámili, že žádostivi jsou, skrze 12 osob z prostředku svého při J. M. C. sobě audienci zjednati a sami J. M. C. to dodati, aby J. M. C. sobě to za poklad cho-
vati moci ráčil, vědouce, jak veliký počet věrných poddaných svých v té roztržitosti při trůnu a stolici své míti ráčil.

Následujícího dne ráno sejdouc se stavové pod obojí do zeleného pokoje, rokovali o to mezi sebou, aby ti, kteří s nimi státi chtějí, k předešlé supplikaci J. M. C. podané znovu se přiznávali; což se stalo. Přiznávali se, a ještě větší počet

než prvé se podpisovati chtěli, tím zavírajíce, aby vedle vše-
 rejšního svého ohlášení, k J. M. C. šli, a to jak nedůvodně
 z strany nějakých zápisů donešení jsou, J. M. C. oznámili a
 jmen podpisův svých aby sami dodali. Protož měvše sobě
 vzkázáno, že J. M. C. milostivě spokojen býti ráčí, aby z pro-
 středku těch osob, které se podpisovaly, 12 osob nahoru k au-
 dienci přišli: i šli tak k J. M. C. z každého stavu. Mezi nimi
 byl Hendrich Mathes hrabě z Thurnu. J. M. C. ráčil také
 tehdaž k sobě povolati čtyry nejvyšší pány ouředníky zemské
 pod jednou, aby té audienci přítomni byli, totiž nejvyššího pána
 purgkrabí, nejvyššího pána sudího zemského, pána Adama z Wald-
 štejna, nejvyššího pána kancléře a nejvyššího pána písaře. I když
 těm vyslaným oznámeno bylo, aby k J. M. C. šli, tehdy
 se oni omlouvali, že se jim netrefí, u přítomnosti pánův
 ouředníkův zemských J. M. C. co přednáseti; než nejvyšší pan
 kanclér může tu zůstat, aby, co od nich v jazyku českém
 bude přednášeno, to zase německy J. M. C. tulmačil, ač i oni
 tolikéž mezi sebou mají, kteří dobře německy umějí a na to
 pozor dají, jestliže vlastně bude tulmačiti. J. M. C. vyrozu-
 měvše takovému jich přednesení, ráčil nejvyššího pána kancléře
 k nim poslati s napomenutím, aby v tom žádného rozmýšlení
 neměli a k J. M. C. šli. Tu oni se opět počali vymlouvat, že
 jsou podle jminulého sněmovního sněšení audienci sobě při
 J. M. C. skrze nejvyššího pána komorníka žádali, i jsouc jim
 ta povolena, a oni od jiných pánův stavův k vlastní osobě
 J. M. C. vyslání, tehdy že nevědí, jakby z toho mohli odpo-
 vídati, kdyby u přítomnosti jiných měli co přednáseti. Než
 pokudžby vždy J. M. C. ráčil to poroučeti, žeby tu věc mu-
 seli většimu počtu Jich Milostí pánův stavův oznámiti. Nej-
 vyšší pan kanclér J. M. C. to zase oznámil, kdež J. M. C.
 ráčil k nim nejvyššího pána purgkrabího a nejvyššího pána
 písaře poslati a jim dáti oznámiti, že se J. M. C. tomu diviti
 ráčí, vědouce oni, že nejvyšší páni ouředníci zeměti jsou J.
 M. C. jakožto krále českého tejnérady, a zůstávají to vždycky
 v moci J. M. C., když kdokoliv J. M. C. co přednášel, při
 tom toho, kdo se J. M. C. líbil, u sebe míti. Poněvadž pak
 J. M. C. na vyhledávání jich ráčil povoliti jim audienci dáti,
 pokudžby se to za příčinou takového jich daremního roz-
 myšlování nyní nestalo, tehdy žeby sami sobě toho vinu dáti
 museli. Po takovém oznámení za odpověď dali, že ve jméno
 boží chtějí to na sebe vzíti (v té naději, že páni stavové ja
 omluvna u sebe míti budou) při přítomnosti nejvyšších pánův
 ouředníkův J. M. C. to přednésti. A byvše k J. M. C. puštěni
 z strany těch podpisův omluvu svou učinili, s tím dalším do-
 ložením, že J. M. C. ty podpisy skládají, ne aby k nějakému

zrušení přijíti měly, než aby J. M. C. je za obzvláštní důvod upřímného a věrného stavův pod obojí s J. M. C. mínění sobě za nejdražší poklad schovati, tak aby ty osoby, které se v takové poddanosti a věrnosti J. M. C. podepsaly, znáti ráčil. A že jsou se i ti všickni podpisovati chtěli, kteří při předošlém sněmu podepsáni nebyli, kterak oni při J. M. C. statky i hrdly svými státi chtějí, a své předešlé žádosti o propuštění sobě svobodného náboženství předce ještě šťastného dokonání poníženež žádají. Načež J. M. C. skrze nejvyššího pana kancléře ráčil jim za odpověď dáti: Předně, že tu omluvu jejich a sakazování milostivě přijímá a ty podpisy za sebou zanechat a je zchovati, jich pak nejmilostivějším císařem, králem a pánem býti a zůstávati ráčí.

A když jsou oni zase mezi pány stavy do soudné světnice přišli, tu nejvyšší pan purgkrabě pánům stavům oznámil, že Jich Milostem vědomě jest, jak některé osoby z prostředku Jich Milostí k J. M. C. dnešního dne z jistých příčin vyslány byly, za kteroužto příčinou proposicí sněmovní téhož dne přednešena býti nemohla. Však že se naděje, že se to zejtrejšího dne stane; protož Jich Milostí žádá, aby na zejtrší zase o deváté hodině ráno pospolu najiti se dali.

Na druhý den tedy očekávajíce všickni páni stavové v soudní světnici, k třetí hodině po poledni, J. M. C. skrze komorníka svého vzkázati ráčil, že J. M. poručeti ráčí, aby z prostředku Jich Milostí 12 osob z stavu panského, 8 osob z rytířstva a 6 osob z měst k J. M. C. nahoru vyslali. Kdež ihned od nejv. pana purgkrabího takový počet osob z stavu panského, od nejvyššího pana písaře osoby z rytířstva a od kancléře staroměstského osoby z měst jmenovány byly. A přišedše k audienci, J. M. C. ráčil jest jim milostivě oznámiti, že rád tím v tak velikém počtu stavův věrných a poslušných poddaných sjezdem obzvláštně potěšen býti a za to je milostivě žádati ráčí, aby proposicí sněmovní, kterouž jim ráčí odevzdávati, všickni sobě poručenu měli, což že J. M. C. jim zase vši milostí svou císařskou a královskou zpomínati ohtíti ráčí.

Navrátilvše se páni vyslaní do sněmu, hned táž proposicí vůbec na kathedře čtena byla. Po přečtení nejvyšší pan purgkrabě promluvil: Poněvadž zejtrejšího dne den nedělní a v pondělí svátek památky očišťování blahoslavené Panny Marie, jinak hromnic, budou, protož že se sněm odkládá až do dne outerního do hodiny osmé ráno na půl orloji.

Strana pak pod obojí sstoupivše se v hromadu, skrze pana z Šternbergka oznámili: Poněvadž na jminulém sněmě na tom zůstáno, aby přede všemi věcmi o náboženství se je-

jednalo, a k tomu též J. M. C. v proposici své sněmovní milostivě dovolovati ráčí: proto že páni stavové pod obojí na tom jsou se snesli, aby dne outerního nejprvé příštího v zelené světnici se sešli a tu ten nejhlavnější artikul, který se náboženství dotýče, s pomocí Pána Buoha uvažovali, a jej na místě přede všemi jinými věcmi postavití mohli. A když ten na místě postaven bude, tehdy že páni stavové hned na uvažování jiných věcí v proposici sněmovní od J. M. C. položených nastoupiti chtějí ráčí. Nejvyšší pan purgkrabě dal za odpověď, že to učiniti moci budou, a že ten výpis artikule o náboženství z proposici sněmovní jim vydán bude, kterýž se také tuto slovo od slova klade:

Artikul z proposici sněmovní vsatý v příčině náboženství. Ajakož o sněmě obecném, kterýž léta pojminulého 1608. v pondělí po neděli Exaudi na hradě pražském držán byl, předně ten artikul o náboženství a některé jiné obecné artikule, za slušnými stavům již vědomými příčinami až do tohoto nynějšího sněmu jednání a namluvení odloženy jsou, protož J. M. C. ráčí všem třem stavům, budou-li co při tomto sněmu chtějí k tomu artikuli promlouvatí, na vůli dávatí a k tomu, aby týž artikul přede všemi jinými v uvážení své vzali, milostivě dovolovati. A na čem se tak všickni tři stavové jednomyslně snesou a namluví, když to J. M. C. od nich předneseno bude, neráčí J. M. C. pominouti to vše v své uvážení vzíti a jim na to odpověď svou dáti.

V outerý po památce očišťování blahoslavené Panny Marie z poručení J. M. C. ranním jítrem nejvyšší páni ouředníci zemští katoličtí do domu nejvyššího pana purgkrabího se sešli, kdež z téhož poručení také Pražané a poslové z měst se najíti dali. Bylo jim skrze nejvyššího pana purgkrabího oznámeno, že jest J. M. C. ráčil poručiti je napomenouti, aby při tomto jednání sněmovním, jestližeby vyšší páni stavové z strany toho artikule o náboženství při J. M. C. co vyhledávali, oni města, jakožto komora královská, ničehož takového před sebe nevzali, cožby k neušetření a uražení J. M. C. jakožto krále českého příčinu dáti mohlo, vzláště vědouce, jak pod milostivým kralováním J. M. C. mimo předešlé spůsoby a časy, též města chráněna jsou, a tudy jak na statcích pozemských tak i jinače k vzdělání přicházejí. A když oni jak předešle tak i ještě v náležitě poddanosti zůstávají budou, že i dále tolikéž tím budou moci ujištění býti. Vyslyševše takovou řeč, žádali za odstoupení, k čemuž povoleno bylo; a potom primas staroměstský Jiřík Heydelius na místě staroměstských oznámil, že z takové milostivé otcovské J. M. C. péče a jim zakazování ve vůli ponížené poddanosti poděkují, a jak předešle také vždycky, že J. M. Cské věrní poddaní stále zůstávají chtějí. A strany toho artikule o náboženství tehdy jsou toho oumyslu, poněvadž se jim v tom žádná překážka neděje, nic nového

při J. M. C. vyhledávati. Toliko vědouce, jak veliký nedostatek v kněžích jest, že J. M. C. za to ponížene žádají, aby to při J. M. panu arcibiskupu pražském naříditi ráčil, aby jim kněží, pod obojí způsobou podávající, svěcení býti mohli. Po takovém promluvení obrátivše se na osoby ouřední starého a menšího měst pražských, dotázku učinil, jestli jsou mu tak mluvíti poručili. K čemuž se oni hned tu hlasitě přiznali, že jsou tak poručili. Primas pak novoměstský na místě novoměstských i všech jiných posíláv měst království českého oznámil, že tolikéž oni toho všelijak ušetřiti chtějí, aby při témž sněmovním jednání nic před sebe nebrali, cožby k ourazu a nešťastí J. M. C. býti chtělo neb mohlo.

Potom strana pod jednou do soudní světnice k sněmu najíti se dali. A strana pod obojí v zeleném pokoji pospolu byli, kdež vyslaní měst skrze jednoho z prostředkův svého přednesli, že ačkoliv někteří vyslaní jich od žádosti pánův stavův upustili, ale však že jsou to sobě od obce poručeno neměli, proto že oni s Jich Milostmi státi chtějí a žádají, aby Jich Mil. nad nimi nade všemi, kteří pod obojí jsou, ruku drželi. — Přišli potom všickni z strany pod obojí do soudné světnice a skrze pana Jiřího Štefana z Šternbergka k nejvyšším pánům ouředníkům a soudcům zemským katolickým promluvíti dali: Jakož jsou pojminulého sněmu při J. M. C. skrze obzvláštní spis z strany toho artikule o náboženství ponížene vyhledávali, ale za příčinou tehdejší roztržitosti i za jinými mnohými J. M. C. zaneprázdněními že jsou jistě odpovědi dostati nemohli; pročež že nyní toho oumyslu jsou, žádost svou prvnější zase obnoviti, tak jakž při J. M. C. audienci ve 24 osobách z prostředku svého žádati chtějí, při tom je velice přátelsky a služebně žádajíce, aby se k J. M. C. přimluvili, aby žádost jich slušná a náležitá mohla své místo míti a naplněna býti, zakazujíce se jim zase podle věrnosti a zpříznění, které spolu s nimi mají, všelijak hleděti odměňovati a odsluhovati. Načež z společného týchž nejvyšších pánův ouředníkův a soudcův zemských katolických uvážení, nejvyšší pan purgkrabě jim oznámil, že není pochybnost, že J. M. C. sám od sebe bez jich přimluv pány stavy pod obojí v služných a věcech náležitých ráci věděti jak spokojiti. Oni když vyrozumějí, čeho tak při J. M. C. budou vyhledávati, jak daleko jim bude náležeti, jsouce jim vším dobrým přátelstvím povinni a volni, že Jich Mil. vždycky za své vzláště milé pány bratry, ujece, švagry a přátele držíce, v čem jim toliko možné bude, příjemné přátelství a služby prokážati, že to s ochotností rádi chtějí učiniti. Na to strana pod obojí odpověděla, že páni stavové pod obojí věci slušné a náležité při J. M. C. vyhledávají, a nie

nového; než, toliko, co jest jim již předešlé od slavné paměti J. M. C. Maximiliana připověděno bylo, a tak že na prvnější žádost a nynější ponížené připomenutí své od J. M. C. milostivé a otcovské odpovědi žádostivě budou očekávat, vždy jak týchž nejvyšších pánův úředníkův a soudcův zemských, také pánův rad J. M. C. soudu dvorského a komorního, též z obce pod jednou přijímajících, aby za ně k J. M. C. přimluvu učinili, snažně žádajíce. Nejvyšší pan purgkrabě bez dalšího protahu oznámil, že při předešlém ohlášení a zakázání svém to se zůstává. A tak toho dne byl sněm do druhého dne odložen.

Na druhý den strana pod obojí, spásobivší spole při J. M. C. audienci, 24 osob z prostředku svého k J. M. C. vypravili, při kteréžto audienci předešli čtyři nejvyšší páni úředníci zeměti katoličtí opět přítomni byli. A pan z Šternberga k toto promluvení učinil:

„Nejjasnější a nejnepřemoženější, velikomocný Římský císaři, Uher-
ský a Český králi a pane, pane náš nejmilostivější! Jakou jste V. M. C.
milostivou propositi všem třem stavům království českého, věrným podda-
ným svým, dle sobotního předstati dáti ráčili, tomu jsou všickni tři stavové
pod obojí přijímající se vši ponížeností poddaně porozuměli. A nejmilosti-
vější císaři! nic by týmž stavům milejšího nebylo, než aby ihned k též pro-
positi přistoupiti, a ji uvážice, V. C. M. na ni odpověď svou poníženou dáti
ráchli. Ale přivedli k sobě ku paměti, kterak na jminulém sněmu při V. C. M.
se vši ponížeností a poddaností vyhledávali, v obšírném spisu, který té-
hož jminulého sněmu V. C. M. podán byl, abyž jim tu konfessi českou,
kterouž někteří angélpurskou jmenují, potvrditi ráčili, jakž též spis v sobě
to šířeji ukazuje a navrác. Však, nejmilostivější císaři, že jste V. C. M. pro
své veliké zanepráždění stavům na tóž poníženou a poddanou žádost jich,
při tehdejší sněmě odpovědi dáti moci neráčili, tehdy snešce se s týmž
stavu pod obojí přijímajícími ráčili jste toho do budoucího sněmu odložití,
s týmž milostivým stavům pod obojí přijímajícími opatřením, že nemají
k žádnému jednání z strany propositi přistupovati, a poviani že nejsou o nic
jiného jednati, leč prvé z strany toho artikule o náboženství s týmž stavu
na místě a konci postaveno bude. I nejmilostivější císaři! stavové Vaši
C. M. poníženě a poddaně žádají, že jim na ten v tom obšírném spisu po-
daný artikul z strany náboženství milostivou, křesťanskou a otcovskou odpo-
věď dáti a toho všeho milostivě potvrditi ráčíte, pravíce oni, když takovou
odpověď od V. C. M. dostanou, že ihned spolu s jinými na tu propositi
nastoupiti a ji vedle nejvyšší možnosti své k milostivému zalíbení V. C. M.
uvážiti chtějí, tak že s nimi milostivě spokojeni býti ráčíte. A tak se
V. C. M. jakožto králi a pánu svému nejmilostivějšímu poddaně poručena činí
a V. C. M. poníženě prosí, že jich nejmilostivějším císařem, pánem a krá-
lem sčítavati ráčíte.“

J. M. C. ráčil jim na to říci, že ráčí chtíti to v bedlivé
uvážení své vzíti a je zase jistou svou odpovědi zpravit.
S tím dolož k sněmu sešli, a nejvyšší pan purgkrabě
z poručení J. M. C. vůbec v sněmě oznámil, že J. M. C. spis
předešlý od nich podaný ráčil někde založiti, aby oni jiný

spis zase J. M. C. podali. Jakož i co jest při audienci J. M. C. oustně bylo přednášeno, aby také to v spis uvedli a nápotom pro ušetření osoby a jiných zaneprázdnění J. M. C., aby tak koli z strany toho artikule o náboženství přednásti chtěli, aby to vše v spisích a ne oustně vykonávali. Žádali na odstoupení do zeleného pokoje, že chtějí mezi sebou o to promluvíti, potom to v spis uvéstí a J. M. C. poslati. Nicméně opět za audiencí při J. M. C. žádali, kterouž dostavše tři prostředkem jich ten artikul o náboženství v spisu do vlastních rukou J. M. C. jsou podali, i také to, co na místě pánův stavův pod obojí téhož dne ráno J. M. C. přednášeli.

Následujícího dne, když se páni stavové do soudní světnice sešli, nejvyšší pan purgkrabě oznámil, že J. M. C. to, co jsou páni stavové pod obojí včerejšího dne J. M. C. podali, milostivě přijíti ráčil a že ráčí chtíti, aby se J. M. C. k té konfessi česká odeslala, která jest léta 1575, sepsána byla. Oznámili, že chtějí mezi sebou o to promluvíti. A vyšedše z soudné světnice, do zeleného pokoje se sešli a tam se na tom snesli, aby tu konfessi netoliko českou, ale i na německou přeloženou J. M. C. podali.

Na zejří ráno pan Štefan Jiří z Šternbergka ke dvoru ji přinesl a J. M. C. dodal. Poněvadž se pak o té konfessi níže obsírněji psáti bude, zanechávám tuto o ní co více dokládati.

V sněmě toho dne nic jednáno nebylo, než toliko od nejvyššího pana purgkrabě oznámeno bylo, že J. M. C., přijavše ty od pánův stavův pod obojí J. M. včera podané knížky, které se konfessi českou jmenují, ráčí je v uvážení svém míti. Strana pak pod obojí opět se do zeleného pokoje sešla, kdežto promluveno bylo jménem všech měst od Křištofa Kobra, městečnina menšího města pražského a J. M. C. puchhalterů českého,* že všechna obec starého města pražského, též purgkmistři, konšelé a starší obecní, nicméně i vyslaní z měst královských Jich Mil. vyšším pánům stavům lftostivě touží, kterak se na tomto sněmě obecném svobodně něco nového proti spůsobu předešlých sněmův s městy diti chce. V čemž že ne J. M. C. ani Jich Milostem pánům stavům vina se dává, než toliko některým jiným osobám, jichžto původem oni i vyslaní z měst obsílání a potažení bývají k scházení se a k jednání v jiných místech, nežli v těch, kde sněm ode všech tří stavův podle rozepsání a položení J. M. C. se drží. A poněvadž jménem J. M. C. sobě poručeno mají, aby zejříjšího dne tím raněji

* Tento byl z jednoty bratrské, i po slavném J. M. C. vítězství před Prahou pro své hrubě těžké prohrěšení mečem stat, a v zcestném náboženství svém život svůj dokonat.

na staroměstský rathauz najíti se dali, protože že v tom se radu Jich Milostí vyšších pánův stavův, coby činiti měli, služebně prosí. Dále také že od osob svých žádají, při té konfessi české a při tom, oč jsou se Jich Mil. vyšší páni stavové pod obojí spolu s nimi, jakožto třetím stavem, z strany náboženství sněsti ráci, zůstaveni býti, nemíníce a nechťce v tom od Jich Milostí odstupovati, ani k tomu povoliti, aby konsistor tu konfessi českou, ode všech tří stavův sepsanou, a novu uvažovati, nad to pak co v ní opravovati měli. Po takovém promluvení oznámil pán z Sternbergka vyslaným z měst, aby drobet poustoupili. Potom byvše zase blíž zavoláni, jest jim skrze téhož pána taková dána odpověď: Že Jich Milosti velikou lítostí s městy míti ráci, a co se udělení jim rady v té věci dotýče, že páni vyslaní z měst budou věděti dle předešlého všech pánův stavův z strany náboženství sněšení a dle té ponížené supplikací, J. M. C. na jinulém aněmu i také toho spisu těchto dnův J. M. C. podávaného, jak se zachovati, poněvadž jsou při uvažování všech těch věcí vždycky bývali a v tom ve všem s vyššími pány stavu se snášeli. Však že jim k tomu raditi ráci, poněvadž jest jménem J. M. C. jim vyslaným z měst poručeno, aby oni se k zejřejšímu dni na rathauz staroměstský tím raněji najíti dali, v tom aby se poslušně zachovali. A že se jim v tom zamlouvati ráci, že dle těch již předešlých sněšení, kteréž při J. M. C. v celé důvěrnosti ponížené vyhledávají a v tom i milostivou od J. M. C. zámluvu mají (k čemuž také třetí stav přináleží), sobě je, vyslané z měst, poručena míti, spolu s nimi těch milostí při J. M. C. poddaně vyhledávati, z strany náboženství nic sami bez měst neuvažovati, ovšem pak nezavírat, ale dle společného sněšení milostivé resolucí s naplněním jich všech žádostí od J. M. C. společně očekávati chtíti ráci. Na to zase od Kobra na místě měst odpovědino, že Jich Milostem z té laskavé péče a ochrany i z toho svatého spolku, od něhož se města nikdy odtrhovati nemíní a buohdá neodtrhnou, služebně děkují.

Na druhý den ráno, když se ti, kteří třetí stav při též sněmě reprezentovali, na rathauz staroměstský sešli, tu skrze primasa staroměstského Jiříka Heydeliusa bylo jim předneseno, že Jich Mil. nejvyšší páni ouředníci zemští pod jednou dobrý prostředek ráci nacházejí, aby učení mládenci i muži na kněžstvo při hořejší konsistori, totiž od pana arcibiskupa pražského, ordinováni byli, tak aby se všickni tou starobyrou vírou pod obojí českou dle kompaktát a ne jakousi konfessí spravovali. Načež od Kobra na místě všech měst odpověď dána, že páni Pražané se všech tří měst většího počtu obce,

těž vyhlášení z měst královských k té české konfessí věčnicki se hlásí, a při té že zachování spolu s vyššími pány stavy býti J. M. C. žádali a ještě věčnicki žádají. A jsouce oni třetí poslední stav, aby se mimo vyšší a přední dva stavy tuto v ně, jaké odpovídání, jednání, nadto pak zavírání v náboženství dáti měli, to že jim učiniti nenáleží. Na to od primase per vědino, aby se podpisovali, tak aby známi byli, kteří jsou ti. A když se věčnicki podepsali, primas jim řekl: Co vám budoucně tato zpoua a neustupnost vaše přinese, to čas ukáže. Za dva dni nebylo v sněmě nic jednáno. Třetí den, když se páni stavové do soudní světnice sešli, od nejvyššího pana purgkrabí promluveno, že v velikých věcech potřebí adravého uvážení, a za tou příčinou že J. M. C. ráci prodlévati a odpovědi na tu poníženou žádost, kterou jsou páni pod obojí v spisu podali; však že ta naděje jest, že, dá-li Pán Bůh, zejtrejšího dne J. M. C. odpověď svou dáti ráci. Páni pak pod obojí sstoupivše se do kola, oznámili skrze pana z Šternberka, že J. M. C. z toho milostivého ohlášení poníženě a poddaně děkují, a že s radostí té milostivé odpovědi J. M. C. očekávají budou. A že stavové jsouce hotovi o jiné artikule J. M. C. i vši zemi potřebné se namlouvat, teď již dvě neděle s velikou obtížností svou zde se zdržují, outraty vedou, a kdyby se dáleji s odpovědi dáním prodlévati chtělo, žeby utratice všecko, neměli by odkud pomoci činiti, nýbrž opovědíce se J. M. C., žeby od sněmu prý edjeti musili. Kdyby potom sněmoval, ten aby, veš se uvolí, platil, oni žeby nic dávatí nechtěli. Protož že žádají, aby Jich Mil. to ohlášení stavův J. M. C. oznámiti a za ně se přimluvití ráci, aby J. M. C. odpovědi svou milostivou již dále pány stavy zdržovati neráčil. A podle toho, že před Jich Mil. netají, kterak páni Pražané nepřestávají vyslaným a měst překážky činiti, tak že nemohou s vyššími pány stavy dle milostivé J. M. C. propositi sněmovati; neb že je na rathaus staroměstský obsílají, tam zdržují. Vládať staroměstský primas Heydelius že sobě to jako za sněm položil a tvrdě k vyslaným a měst mluvil. Jak jest se pak též k vyšším pánům stavům zachoval, proto že budou Jich Mil. věděti, jak se k němu svým časem zachovati. Nyní že, toliko zato Jich Mil. žádají, aby se k J. M. C. přimluvití ráci, aby J. M. C. neráčil dopouštěti, třetímu stavu jakou překážku při tomto sněmě činiti, aby měl od vyšších pánův stavův, když se spolu shledávati mají, rozpakování aneb od nich odtrhování býti. S tím svou řeč zavírají doložil, že páni stavové pod obojí pánům pod jednou vám dobrým a příjemným přitelstvím a volnými službami se zakazují. Po takové řeči učinil dotázku na města, jest-li tomu tak, co jest on tu na žádost jich

promluvil. Přisnali se k tomu hlasitě, že jest tak. Páni s katolickými pod jednou strany, namluvivše se spolu, na to jich přednesení zase tuto svou odpověď skrze nejvyššího pana a purkvrabí pražského jsou dali, že oni od osob svých žádné o tom vědomosti nemají, aby jménem J. M. C. nebo skrze koho jiného městům v žádosti a spolu s vyššími dvěma pány stavu vyhledávání jich nějaká překážka díti se měla, jako oni o držení nějakého jiného sněmu že nic nevědí; ale nato se vyptati chtějí. Z strany poznamenání pak jmen vyslaných s měst že se tím nic slého neobmyšlí, než toliko že J. M. C. ráčil chtíti jména těch vyslaných věděti, tak aby někteří z nich odsud z měst pražských před vyřízením tohoto sněmu neodjížděli. Dále že od osob svých páni pod jednou s toho přátelského zakázání, vědecky je přijímajíce, pánům stavům pod obojí přátelsky děkují a podobně též tak se jim zakazují. S tím enim toho dne do druhého byl odložen.

Dále pak byvše to, jakáby se od J. M. C. straně pod obojí odpověď dáti měla, z jistého J. M. C. poručení od rozdílných J. M. C. pánův radd a jiných osob duchovních i světských katolických uvažováno, a někteří z nich domnívajíce se, kdyžby toliko straně pod obojí něco nesmídného povoleno bylo, že oni k tomu přistoupí a se spokojí, i radili, aby od J. M. C. bylo jim za odpověď dáno, že J. M. C. ráčí chtíti to, tu, kdež náleží, vyhledávati a příčinou toho býti, aby kněží pod obojí bez nějakých závazků od pána arcibiskupa pražského svěcení býti mohli. Item, aby stavové pod obojí svolnění a těl mrtvých pochovávání v kostelích katolických volně požívati mohli; aby lidé poddání k náboženství jak pod jednou tak pod obojí nuceni a utíkováni nebyli. Však někteří páni katoličtí, zejména ti tři, kníže z Lobkovic, hrabě Slavata, hrabě z Martinic, v přímlovách svých takto pravili: „Kdyby od J. M. C. to byla bylo povoleno, žeby to proti jich víře sv. katolické bylo. K tomu že nesmýšlejí, aby strana pod obojí na mále přestati chtěla, nýbrž, poněvadž jsou již mezi sebe také ty z jednoty bratrské přijali, tehdy že ti, aby své domnělé náboženství tím svobodněji provozovati mohli, budou chtíti jiná ještě více sv. katolické církvi mnohem škodlivější povolení hledati a dostati, tak jakž se o nich dobře te ví, že nižádných kněží od pána arcibiskupa a biskupův katolických římských světských neužívají, nýbrž že oni sobě sami mezi sebou od svých starších jisté osoby za jáhny a kněží (dle mínění svého) ordinovati dají. K tomu také, jak strana pod obojí uhlídá, že J. M. C. k žádosti jejich z strany náboženství něco povolovati začátek učiniti ráčí, tehdy oni na tom nepřestanouce, budou chtíti dáleji více vyhledávati, s tím důstojením, jestliže J. M. C.

k jedné věci v náboženství proti víře a učení církve svaté katolické bez vědomí a dovolení Jeho Svatosti Papežské ráčí moci povolovati, tehdy že i v jiných artikulech k žádosti jejich povolití moci ráčí. Pročež že jest lépeji a bezpečněji hned s počátku té neslušné žádosti jejich světle odepřítí a jim proti víře svaté katolické k ničemuž nepovolovati. Pokudž by se pak co zdálo, žeby se beze škody svaté víry katolické povolití mohlo, tehdy aby to J. M. C. pro lepší bezpečnost svědomí svého ráčil nejprvé Jeho Svatosti Papežské v známost uvéstí a tak s jistým vědomím a povolením Jeho Svatosti to říditi a konati.“ Ale vidělo se jiným katolickým vždy něde straně pod obojí povolití; nebo, prý, jestliže se jim dokonce nic nepovolí, že oni nebudou chtítí k dalšímu uvažování pro posici J. M. C. sněmovni přistoupiti, a tím způsobem ten sněm průchodu svého mítí nebude; s tím přitom doložením, kterak v království nemálo příkladů jest, že mnohá jednání o náboženství na sněmích se držívala, i v mnohých artikulech bez dotazování se teprvé nato ven z království českého zavírána bývala. Ano i toho nacházejí se příkladové, že předešli arcibiskupové, zvláště arcibiskup Antonius a arcibiskup Martinus, osoby z dolejší konsistoře pražské na kněžstvo světili, kterýchžto kněží strana pod obojí užívala, a oni jim velebnou svátost oltářní pod obojí podávali, též mrtvá těla osob pod obojí v katolických kostelích bez rozmyšlení pochována bývala. Jakož beztoho zřízením zemským to zamezeño jest, aby jedna strana druhou nehaněla a neutiskovala, ani k náboženství svému nenutila. Proti tomu pak výše jmenovaní tři páni katoličtí při předešlém zdání svém zoupně jsou toho všeho zanechávali, s tím doložením, „že oni, jsouce tak u víře svaté katolické vyučeni, pevně za to drží, že jim, osobám světským, v duchovních věcech (které hrubě nadátklivé jsou) bez vědomosti a vůle správcův duchovních, nadto pak ve věcech víry se dotýkajících též obvaláštěního Jeho Svatosti Papežské vědomí a dovolení, dokonce nic nařizovati, měnití, aniž se odkoliv toho v jaké jednání dávati nepřislouží a nemáloží. A ačkoliv předešli páni arcibiskupové kněží světili, kteří potom do konsistoře se dostávali a velebnou svátost oltářní pod obojí podávali: však nyní že se to nachází, že ti kněží, což při svém na kněžstvo svěcení dobrovolnými přísahami se zavázali, to neplní a nedrží; nýbrž světočně se žení a v mnohých artikulech víry od učení církve svaté katolické odstupují, a v žádném poslušenství pánův arcibiskupův býti nechťejí a nestávají. Sice že nikdy páni arcibiskupové žádné osoby na kněžstvo bez přísah a závazkův obyčejných k těmž kněžstvu příslušejících nesvětili, aniž jinak je světili a kněžím pod obojí jmenovali

nemohou; než toliko to dovození některým kněžím, však katolickým, od sebe svěceným, do vůle své dávali, aby oni lidem světským k poslušenství církve svaté katolické římské ve všem se přisnávajícím, dle obzvláštního Jeho Svatosti Papežské na jistý způsob a s jistými výminkami, jakž říkají, *caeteris paribus et ceteris servandis*, zvláště pak po vykonané skroušené zpovědi svaté, velebnou svátost oltářní pod obojí podávali. Co se svědomí dotýče, nechtělby dát sobě pan arcibiskup vykazovati, ani na milostivé J. M. C. vyhledávání k tomu, coby se mu proti víře a urážce svědomí jeho býti zdálo, přistoupiti. Protož slušně se také jak J. M. C. králi a pána svému nejmilostivějšímu (kterýž stavy a poddané své, od Pána Boha, sobě k správě dané a svěřené, k dobrému vésti a od zlého odvozovati povinen býti ráčí) — když J. M. C. k takovým proti pravé svaté samospasitelné katolické víře a proti královské přísaze i povinnosti J. M. C. se vztahujícím, na urážku dobrého svědomí svého i na věčné zavedení a zatracení jich stavův nekatolických vlastních duší, velice škodlivým žádostem povolití moci neráčí, — tak i jim třem nadepsaným pánům, že k nim podobně též proti svědomím svým raditi nemohou, od žádného se za zlé míti nemůže a nemá; nýbrž raději strachu pod obojí měla by slušně do sebe lépe vjíti, i takových nemožných věcí od J. M. C. nijakž nežádati.“ A tak nemohše se tíž nejvyšší ouředníci a soudcové seměti všickni spolu na něčem jistém jednomyslně sněsti, bylo tak naposledy zůstáno, aby se J. M. C. též oboje rozdílná zdání jedněch i druhých k další J. M. C. resoluci ponížně přednesly. — Mezi tím Jeho Mil. kníž. pan Karel z Lambergka, arcibiskup pražský, poslal nejvyšším pánům ouředníkům a soudcům zemským cedulku aneb memoriál, v němž patrně to ukázal, že ti artikule, o které tak tehdáž spor byl, proti víře katolické, písmem, avatým a duchovním právem a kanony zapověděny jsou; pročť že k nim bez dovození Jeho Svatosti Papežské nijakž od J. M. C. povoleno, ani od pánův radd J. M. C. k nim razeno býti nemůže, Pakliby od koho něco toho povoleno aneb k tomu razeno bylo, tehdy že s otcovskou výstrahou zjevně protestuje, že každý, proto do téžké exkomunikací nebožto klatby, duchovním právem vyměřené, upadne. — Po přečtení toho memoriálu neb připomenutí sešli se katoličtí z jistého J. M. C. poručení v domě J. Mil. pana arcibiskupa, kdežto někteří páni, preláti a kanovníci hlavního kostela sv. Víta na hradě pražském a někteří *pateres ordinis praemonstratensis* z kláštera, strahovského přítomni byli. Pan arcibiskup přednášel, že na dokázání své věrné otcovské péče a upřímné pastýřské starosti, kterou o království české má, tak aby v něm žádného zmenšení

u svatých katolických se nedálo a nic nového, prvé nebyvalého, škodného dopouštěno nebylo, k J. M. C. skrze ponížení memorial se ohlásiti chtíti ráci, žádajíce také je, aby oni tolikéž spolu s ním při J. M. C. ochrany pravého náboženství svého upřímně a poníženě vyhledávali. A že velikou lítostí nad tím má, kterak za jeho arcibiskupského ouřadu takové nedorozumění a roztržitosti mezi stavy království českého a strany náboženství povstaly. Nicméně že on jako věrný pastýř a milovník téhož království chce rád až do vylití krve a vynaložení hrdla svého při obhajování katolického náboženství v témž království stále setrvati, té naděje jsouce, že J. M. C. jakožto král a pán jich, neráčí je opustiti, nýbrž straně pod obojí na takové jich nealůdné vyhledávání náležitou odpověď a resoluci svou dáti ráci. Jakáby pak táž od J. M. C. straně pod obojí odpověď dána býti měla, bylo to v spíš uvedeno a J. M. C. k milostivé resoluci předneseno. A poněvadž vždy o ten svrchu psaný spor páni katoličtí sněšeni jsou nebyli, vidělo se J. M. C., aby ty artikule, o které mezi nimi na odporu bylo, v té J. M. C. resoluci dokonce vypuštěny byly. A ačkoliv od těch jiných pánův katolických, kteří toho zdání byli, aby se předce straně pod obojí k některým artikulům povolilo, k persuadování toho J. M. C. vždy tím dotazováno býti chtělo, jestliže ti artikule docela vypuštění budou, že tím sobě J. M. C. velmi zlý sněm způsobiti ráci (neb strana pod obojí, když jim v žádostech jich docela nic povoleno nebude, a tím hrubě zle spokojena bude): J. M. C. ráci sobě to zdání nadepsaných tří pánův milostivě oblíbiti, aby straně pod obojí v náboženství na njmu svaté víry katolické nic povoleno nebylo. I byvše tehdy odpověď sepsána, bylo od J. M. C. straně pod obojí vskázáno, aby v jistém počtu z prostředku svého k audienci najíti se dali. Kterž jmenujice 12 osob z stavu panského, tolik z rytířstva a 6 z měst, k audienci přišli. J. M. C. žádných nejvyšších pánův ouředníkův zemských království českého (mimo samého nejvyššího pana kancléře téhož království, který tu mačil), aby při odpovědi dáni tu přítomni byli, k sobě povolati neráčil. Ráčil tehdy J. M. C. tu odpověď svou jim podati a vedle toho se dotazovati, zdalíž tu mezi těmi vyslanými který z jednoty bratrské, boleslavské nebo pikhartské přítomný se nachází, poněvadž J. M. C. neráčí smýšleti, aby strana pod obojí toho při J. M. C., aby těm z jednoty bratrské domnělé náboženství jich dovoleno býti mělo, vyhledávati chtěla. Pan Štefan Jiří z Šternberga ka dal za odpověď, že on náboženství křesťanského pod obojí vždycky byl a zůstává, bratřimi boleslavskými nikdy se nespravoval, o jiných tu přítomných, že též podobně tak smýšlí,

Jiní mluvíce k tomu nic neřekli, ještě bylo tu několik osob, o kterých se vědělo, že jsou z té jednoty bratrské. Pročež vezmouce od J. M. C. též pan z Sternbergka tu odpověď, oznámil, že ji chtějí spečetiti a na zejšk vřelšímu počtu pánův stavův pod obojí přednesti. Vyjdouce od J. M. C. ven, hned v ritterštuben též odpověď bez předstění mezi sebou spečetili a za týmž panem z Sternbergka zanechali. Kterážto odpovědi tento jest výpis:

Odpověď J. M. C. straně pod obojí v příčině náboženství žaná.

J. M. C. Uherák a Český král, pán náš nejmilostivější, ráčil jest ponížené žádosti, kterouž jsou na J. M. C. stavové pod obojí způsobou přijímající o sněmu pojmínulém, kterýž držán byl na hradě pražském léta 1608 v pondělí po neděli Erasmů a saven téhož léta v pátek po památce sv. Jana Křtitele, strany náboženství poddaných vnesli a o to nyní zase při tomto sněmu sněmovním připomenuli, milostivě vyrozuměti, a toho všeho s dobrým rozmyslem pováživše, na to jim tuto milostivou odpověď dávatí ráčí: Že jest po této všeckna léta svého šťastného králování a panování o to všelijakou svou milostivou a otcovskou péčí a starost mítí ráčil, aby stavové království tohoto, věrní J. M. C. poddaní, jakž pod jednou tak pod obojí způsobou přijímající, vždycky pod opatrováním J. M. C. milostivým, sami mezi sebou ve vši láce křesťanské, jedni druhých netupíce, sňstávati mohli. Jakož pak tím J. M. C. dobře bezpečem býti ráčí, že žádný z stavův království tohoto pod obojí přijímajících sobě toho v skutku stíhiti nemůže, aby J. M. C. komu mímě náležitost v náboženství jakou nejmenší překážku činiti, aneb komu jinému to činiti dopustiti ráčil, jakož také i nyní a na potomné časy žádného jiného úmyslu a milostivě vůle býti neráčí, nežli tak milostivě, strany pod jednou a pod obojí způsobou přijímající v témž způsobě bez přerušení a překážky všelijaké sachevati, ochrámiti a všudecky milostivě opatrovati. Poněvadž pak předešlé starobylé jednání a výpovědi sněmovní, starobylí, chvalitební a libovní řádové a pořádkové tohoto království i utvrzené zvyklosti, cedule řezané, smlouvy a mnohá sněžení a závěření stavův, na kteréž se i zřízení zemské vztahuje, to patrně a zřetelně vyměřují, že mimo náboženství starobylé v tomto království vyklá pod obojí a pod jednou přijímajících žádné jiné nové přijímání a dopouštění býti nemá; a slavná paměti předkové J. M. císařové křmíti a králové čeští, jako také slavné a svaté paměti císař Ferdinand a císař Maximilian, pan otec J. M. C. nejmilejší, naposledy i sám J. M. C. ráčili jsou to vše milostivě přislabami svými stvrditi, i také stavové království tohoto jsou J. M. C., jakožto králi českému pánu svému též přislabami svými v tom se navázali: s té příčinou J. M. C. neráčí moci s dobrým svědomím svým naž jiného mysliti, nežli toho všeho tak při týchž starobylých způsobech, sněmovních sněženích, smlouvách, cedulech řezaných, v zřízení zemském a přísaze své strany náboženství pod jednou a pod obojí způsobou sňstávovati, valdkž poněvadž J. M. C. tomu dobře rozuměti ráčí, aby jiným způsobem mezi stavy království tohoto pod obojí i pod jednou způsobou přijímajícími, kdyby a takového starobylého a starožitého sjednocení sňiti mělo, žádného jistého, bezpečného a stálého srovnání zase se státi nemohlo, a dobře se státi nemělo. A také J. M. C. neráčí té milostivě naděje a stavům království tohoto, věrným a milým poddaným svým, býti, aby od J. M. C. krale a pána svého nejmilostivějšího, co toho takového žádati a vyhledávati měli, počty v nejmenším způsobu jakou ourážku a ouhonu na svědomí a povinnost J. M. C. sebou přinášeti mělo anebo mohlo. Také J. M. C. ráčí milostivě na tom

byti, toho tu, kdež náleží vyhledávati a k tomu všelikterak se vši přinesti
všeti, aby stavové království tohoto pod obojí přijímající svorně a mrtvých
i živých pohovívání v kostelích jich a obvyklé tu, kde nějaké nadání
mají, volně požívati mohli. Nic méně také aby od arcibiskupa pražského
kněží strana pod obojí přijímající svěcení byti, tak aby strana pod obojí v
kněžstvu pořádném a v náboženství vyučeném a hodném žádného nedostatku
neměla. Co se pak těch, kteří se s jednoty bratrské jmenují, dotýče, po-
něvadž náboženství jich po rozličných o túž vše jednáních a bedlivého uvá-
žení mnohými vyššími mandáty, výpovědmi královskými a sněmovními sne-
ženými všech tří stavů od starodávna v království tomto dokonce zspově-
děno jest: toho se od J. M. C. přitom a při předložených resolucích jich máti
císařů římských a králů českých, též J. M. C. nynějšího krále a pána
našeho státního, s úmto však při tom doložením, jestliže by který z nich
od takové jich nikdá v království tomto nepřijaté a neschválené víry a ná-
boženství odstoupiti a k náboženství buďto z strany pod jednou neb pod
obojí přijímajících přistoupiti chtěli, aby to volně učiniti mohli, však aby
do těch postaraných míst, kteréž se sborově jmenují, více nescházeli a toho
náboženství pokoutně nebo sjevně žádným vynuceným způsobem neukládali
a neprovozovali, nýbrž do kostelů pořádných choditi, správci duchovními pod
jednou nebo pod obojí způsobou se říditi a spravovati povinni byli a tak ve všech
dobrých pořádcích při správě a náboženství spolu s jinými pod jednou neb
pod obojí se srovnali. — J. M. C. všem třem stavům, všem a milým po-
daným svým, jak pod jednou tak pod obojí způsobou přijímajícím jak jest
vždycky býti ráci, tak i na potomné časy vši milostí císařskou a králov-
skou nakloněný býti a ve všech nastalých potřebách je sobě k milostivé a
otecovské ochraně poroučení máti ráci. —

Na zjeví strana pod obojí do zeleného pokoje spolu se
šla, a dotčený pan z Šternbergka k jiným toto promluvil:
„Ačkoliv by túž odpověď od J. M. C. danou hned přechísti sobě
dáti mohli, však že jest pokoj malý, a mnozí by tam vstoupiti
a té odpovědi slyšeti nemohli; protož aby žádali nejvyššího
pana purgkrabí pražského, aby v soudné světnici, v místě pro-
strannějším, túž odpověď sobě přechísti dáti mohli.“ I bylo
k tomu dovoleno, vzlášť poněvadž se paměti nácházely, že
léta 1575. v takových příčinách podobně se též dalo. A tak strana
pod obojí velikým houfem do soudní světnice se sešla, že
nemnoho místa tam prázdného bylo. A když se pospokojili,
činil relaci pan z Šternbergka, co jest J. M. C. při od-
vedení jim té odpovědi sám k nim promluvití ráci. Tu pak
odpověď deklamatoru českému na katedře hlasitě přechísti dali.
Nato vyslaní z kraje loketského straně pod obojí tuto žádost
svou přednesli, že jsou stav panaký a rytířský z kraje loket-
ského na milostivé poručení J. M. C. pana svého nejmilosti-
vějšího, z měst pak skrze obzvláštní vyslané své do Prahy
se najíti dali a tomu vyrozuměli, kterak páni stavové králov-
ství českého poddané a ponížené toho při J. M. C. vyhledá-
vají, aby J. M. C. jim religii neboližto náboženství jich svo-
bodně propustiti a konfessi jejich do desk zemských vložit
milostivě poručeti ráci. A jsouce kraj loketský také vtělený
od k království českému přináležející, že zato žádají, aby je

těž takových milostí císařských a královských účastné učiniti ráčili. — Po nich vystoupili vyslanci z hrabství klackého, oznamující o svých příkořích, která se jim (prý) v náboženství od Jesuitův čini, žádající, aby je stavové pod obojí také k sobě připustiti ráčili. Po přečtení toho všeho a po vystoupení zase vyslaných z kraje loketského a z hrabství klackého, nadepsaný pan z Šternbergka učinil zmínku, že J. M. C. při audienoi ráčil se dotazovati, jestli mezi nimi který Píkhart. A nejvyšší pan kanclář, tulmačice, že jest v jazyku českém tato slova přidal „anebo z jednoty bratrské a boleslavské“; však on pan z Šternbergka vysoce se Pána Boha dokládá, že jest toho přídavku od J. M. C. k tomu mluvení neslyšel. A jiní, kteří s nim vyslaní byli, tolikéž to tak dotvrzovali. Ti pak z jednoty bratrské teprve se tu ohlašovali, že zachovej Pán Bůh, aby kdo z nich měl Píkhartem býti, a za tou příčinou že jest se žádný z nich před J. M. C. k tomu neozval. Dále anesli se natom, poněvadž odpověď J. M. C. potřebuje bedlivého uvážení, aby páni stavové pod obojí tím lepši známost o ní mít mohli; nařídili šest osob, kteříby do zeleného pokoje šli a tam ji diktovali. Tu kdo bude chtíti, aby ji sobě přepsal, a zatím aby pomyslil, a má-li jaké staré paměti, je shledal a ráno se k tomu přimlouval. Potomně volili mezi sebou 91 osob, totiž 33 osob z stavu panského, 33 z rytířstva a 25 osob z měst; ty aby na odpověď od J. M. C. jim danou zase odpověď neb repliku svou spisovaly. I také aby ty jisté osoby v témž počtu obsažené před zavřením toho sněmu z Prahy odjížděti nemohly. Item všickni spolu hrubě se zavázali, cožkoliv tak mezi nimi při tom sněmě jednáno a uvažováno bude, aby to vše při nich v tejnosti zůstávalo, s tím se zaklínáním, pokudžby kdo z nich co toho pronesl, aby Pán Bůh na něho dopustil, aby mu púl jazyka upadlo aneb do tejlů obráceno bylo. — Ty tehdy volené osoby, když jsou se na druhý den do soudné světnice spolu sešly a to, jakáby replika J. M. C. dána býti měla, uvažovaly, jakž jest na ten artikl z strany Bratří boleslavských přišlo, tu pan z Šternbergka chtěl, aby ti, kteří z té jednoty jsou, vystoupili; neb že on s jinými pány pod obojí ten samojediny artikl chce uvažovati, kteréhož oni přítomni býti nemohou. A chtějí-li k nim přistoupiti, konsistorskými kněžími se řídit, do kostelův jich choditi a s nimi se v té konfessi české srovnávati, v tom aby se zjevně pronesli, tak aby oni věděli, jak je podle sebe zastávají. Proti té řeči Václav Bůdovec z jednoty bratrské hned se ohlásil, že se tomu diví, kterak se k nim tá řeč mimo všecku naději a očekávání jich děje, ješto že oni, kteří se z jednoty bratrské jmenují,

již dávno s Jich Matmi sjednocení jsou, k též konfessi české se přiznávají a ještě přiznávají, s Jich Matmi za jedno stáli a stojí, i dále věrně státi chtějí, a žeby jim to hrubě a stízně býti musilo, kdyby to nyní teprva zase mezi nimi nová ruznice povstati chtěla. Protož že všickni za to Jich Milosti snažně prosí, aby jim vystupovati poroučeti a tudý je v posměch protivníků jich uvozovati neráčti, než aby přimluvy všech pořád slyšány byly. Tu opět pan z Šternbergka vstal z místa svého, rkouce: „Poněvadž oni vyšetřiti nechtějí, že sám pryč půjde.“ Však předešle ho tam pozdrželi, až se drobet v mysli své upokojil. Nicméně on nedal se žádnému dále přimlouvati, než vždy chtěl, aby oni ven vystoupili, a toho, co páni pod obojí jednati budou, přtomni nebyli a nedoslychali. Nebo že ačkoliv předešle 1575. léta oni (prý) k té konfessi české byli poněkud přistoupili, však po tak již dáv-
 nim čase a velké lidi na světě proměně jsou to nyní ještě neučinili; protož aby se o to poradili a chtějí-li k nim bezé všech výminek přistoupiti, jim to v spisu podali. Tu opět Budovec mluvil, že mimo oustní jich přiznání není žádné spisu potřebí; nebo že se ještě jednou ohlašují, že s Jich Mil. ve všech artikulích víry v té konfessi obsažených se anášejí. A když to Pán Bůh dáti ráčí, že konsistoř pánům stavům v moc jich přijde a kněžstvo podle též konfessi řízeno bude, tehdy že chtějí oni i s kněžstvem svým pod správu konsistoře jejich přistoupiti, a všecko to, jak se dále snesou, věrně podstupovati jsou hotovi.

S tím ten den byl stráven, a nic dáleji jednáno nebylo. Následujícího dne sešli se zase ty volené osoby k zvažování, do soudné světnice. Pan z Šternbergka učinil promluvení: „Jaké jest jminulého dne společné snešení se stalo, to nepochybně že pamatují. I poněvadž J. M. C. ráčil těm, kteříž se z jednoty bratrské jmenují, to na vůli dáti, aby přistoupili k straně pod jednou neb pod obojí: protož chtějí-li k nim přistoupiti a na jaký způsob, to aby v spisu podali; tak aby to uvážiti a s nimi v dokonalou svornost vjíti mohli.“ K tomu Budovec na místě jiných z té jednoty bratrské promluvil: „Že takovou sobě od Jich Matí podávanou cestu k svornosti rádi přijímají, a za to Jich Matí žádají, aby ráčili jak sebe tak i je opatrovati. Poněvadž povolení J. M. C., aby k straně pod obojí přistoupili, toliko na ty, kteříby se kněžími od arcibiskupa svěřenými spravovali, se vztahuje, — nebo jest J. M. C. již prvé nejednou mnohými poroučeními křými v tom se pronéstí ráčil, že augšburské konfessi povolití a kněží vedle též konfessi řízených trpěti chtějí neráčí, jakož pak někteří již toho pocítili, — protož že oni

k tomu přistoupiti, kněžími pod obojí od katolických biskupů vyvěšenými říditi se nemohou. Než že Jich Mstí zato žádají, aby ráčili jim nějaký prostředek ukázati, coby bez úrazu svědomí svého učiniti mohli; oni že sobě rádi chtějí dáti raditi, a že jsou chtěli něco k tomu sepsati. Ale poněvadž prvé léta 1575. sjednocení se stalo a Jich Mstí páni starové jsou i nyní to před J. M. C. vyžádali, že se s Jich Mstí ve všech podstatných artikulech srovnávají, protože že to uznávají za darební věc býti, jakoby se nyní teprva spoldávati chtěli. Nic méně že mají něco toho sepsaného, ráčí-li chtíti J. M. do toho pohlednouti, než jim to podávají. Kterýžto spis když od sebe odevzdali, pan Štefan z Šternberga, odstoupivše na stranu, počal čísti; i uznáváje při sobě příliš plaché jejich předsevzetí býti, a že J. M. C. tím nikterakž spokojem býti neručí, valště že onehda od J. M. C. někteří dotazováni byli, zdalibžby tu kdo Pikhartem nebo Bratrem boleslavským byl, na to že jsou nic neodpověděli, nyní pak žeby se netoliko k té jednotě bratrské hlásiti, ale i některých obzvláštností jímíti a užívati chtěli. — Natom se potom snesli, aby na předložení konfessi J. M. slavné paměti císaři Maximilianovi podanou nastoupili, a vedle toho těch z jednoty bratrské napomenuli, že jest jim na to mysliti, kdyby je jako pod stínem svým příkrývati chtěli, aby sobě třebas všech J. M. C. zámluv nezkažili. Chtějí-li Bratři k nim přistoupiti, tehdy aby to učinili, však bez výminek a vzláštností velíjových, a tu se snesli a sepsali, na jakýby způsob Bratři boleslavské k sobě přijíti chtěli. A povolavše je mezi sebe, dali ten spis čísti.

Bratři na sobě ukázali, že nejsou tím spokojeni. I vystoupivše z lavic na stranu, dlouho ve spolek rokovali, a zase mezi pány pod obojí přisedše, jeden z měšťanův staroměstských prokurátor neboližto řečník Adam Linhart z Neyerbergka z jednoty bratrské od nich mluvil: „Že páni, rytířstvo a měšťané z jednoty bratrské ráčili naříci spis od Jich Mstí sobě podaný v svém uvážení, a předně o tom sobě Páně Bůha za svědka berouce, že všecku mysl a srdce k lásce, svornosti nachylena mají, a kdyby neměli velikého rozmýšlení, žeby nechtěli od rady Jich Mstí daleko odstupovati. Ale jaké mají toho znamenité příčiny, žádají, aby byli vyslyšáni. Že to sepsání pánův stavův pod obojí začíná se dokonce na odpovědi a dovolení J. M. C., chtějí-li k které straně přistoupiti, ježto J. M. C. v své odpovědi a začátku toho artikule, kde se Bratři dotýče, ráčí učení jejich za bludné, neschvalné, nepřijaté, nýbrž mnohými sněmy, výpovědmi a mandáty královskými zapověděné pokládati. I kdyby oni vedle zdání Jich Mstí tak učiniti, a k Jich Mstí pod obojí nyní teprva

přistoupiti chtěli, tehdyby již na sebe tu potupu sami uvedli. Ale oni že jsou takového hlubného učení mezi sebou nikdy nevedli, a na ně že nikdy žádných bludův ukázáno není, a nikda slyšení o to nebyli; než učení jejich jaké jest a bylo, to konfessi a, jich se k též konfessi přiznání J. M. C. podané ukazuje; jakož pak Jich Mati páni, stavové pod obojí léta 1575. na anémě shromáždění to jsou zjevně, ráčili vyhati, že se Bratři s nimi ve všech podstatných artikulích crownávají, a pojmanulého sněmu páni stavové pod obojí s nimi, Bratřimi, společně se k též konfessi přiznávali, a přitom předelám arpyznání zřizování býti žádali. A jaké jest se toho času léta 1575. arpyznání stalo, to že jest dobré paměti pan Hasenštejnský, toho času nejv. komorník království českého, sám svou vlastní rukou podepsal, a to že ještě mají a hned ukázati mohou. Pročž že jest jim i Jich Matem na to mysliti potřeba, aby takové potupy a těch mandátův na sebe nepotahovali. A když ráči od nich chtěti míti přiznání, aby se kněžími konsistoráckými spravovali, an ještě sami neráčí věděti, jak J. M. C. žádost Jich Mati naplniti ráči, mají-li kněží vedle té konfessi zřizování býti, a jestližeby Jich Mati ráčili chtěti nimi se spravovati a řídit, an nevědí, jací budou; toho že oni učiniti nemohou. Ale když Pán Bůh dá, aby konsistoř podle této konfessi se obnovila, a vyrozumějí, jaké kněžstvo bude, že potom nato dají přátelskou odpověď. Protož že žádají, aby od nich proti svědomí jejich takových závazkův žádati nesázeli.“ Pan z Sternbergka od pánův pod obojí odpověděl, že oni od nábožanství jejich je uskakovati, ani k nim přistoupiti nemíní. Chtějí-li na svém státi, že mohou od J. M. C. sebe potvrzení žádati; oni také chtějí sami svou věc fedrovati. Tu Budovác doložil: „Kdyby pak jináče býti mohlo a Jich Mati je od sebe odlučovali, aneb na ně ty mandáty potahovali, že chtějí raději své hrdla vynaložiti a veliké protivnosti snášeti, nežli od svých kněží a nábožanství svého upustiti.“

... Po takovém promluvení poodatoupili zase na stranu, i šli mezi ně někteří páni pod obojí, lutheranského učení a nábožanství se přidržající, mezi nimiž byl také hrabě z Tuzmu, s jím přednášel, že tomu dobře rozumějí, kterak v té resoluci J. M. C. ani oni, kteří se buď k té české konfessi neb augšburcké přiznávají, se právě pod obojí, na kteréžby se povinnost J. M. C. práva a zřizování sama vztahovala, držáni nejsou, než toliko že se za pod obojí drží ti, kteříž se kompakty a konsistoři dolejší arcibiskupství pražského spravují, a to že jest v té resoluci toliko proto odloženo, aby jak oni konfessionisté tak i z jednoty bratrské nic neobdrželi, ukazujíce toho jistě příčin, jak jest veliká potřeba, aby oni všickni spolu

byli v náboženství sjednoceni, a k tomu přijít nedali, aby se navzájem rozdějiti měly. Potom ti z jednoty bratrské, stoupivše na stranu, nevyhájíce však z soudné světnice, mezi sebou o to dostatečně promlouvali. A přistoupivše zase, od osob svých i na místě jiných všech nepřítomných skrze Budovce odpověď dali: Že ovšem i oni také to poznávají, kterak jest toho veliká potřeba, aby se tu mezi nimi nějakého rozdějení nestalo, kteréhožto žeby i oni neradi příčinou byli aneb býti chtěli. Nýbrž hotovi jsouce pro spomožení tomu Jich Mstí jednáni všechno to, což s dobrým svědomím učiniti mohou, rádi učiniti, v té naději postaveni jsouce, že také k tomu, cožby proti svědomí jich bylo, nuceni nebudou. Předně pak co se prvního artikule, to jest víry sv. křesťanské v též konfessi české obsažené dotýče, k té že se oni věrně přiznávají. Protož že jak předkové jejich tak i oni sami jsou to učení boží v jednotě své měli a až posavad mají. Jakož jak j. kněží a správcové jejich duchovní, což všem vůbec vědomo jest, při tom sněmu 1575 tuto konfessi spisovati pomáhali, a jiné netoliko tehdyž, ale i teď nedávno: pojmínulého času, dávše je znovu, když se jiných exemplářů nedostávalo, v impressi své vytišknuti, svou předmluvou schválili. A ačkoliv jsou Bratři již prvé před sněmem léta 1575. dávno svou zvláštní konfessi měli, kteráž potom také nejednou k obnovení svému přišla, a tak na onen čas z té konfessi jedna česká a druhá německá přednášeny byly, z nichž ačkoliv každá jiným pořádkem nežli druhá sepsána byly, však v pravém smyslu sobě odporne nebyly a nejsou, protože jsou konfessi jich bratrskou slavní učení v evangelických církvích, jako doktor Martin Luther, Filip Melancthon, Martin Peczer, Wolfgangus Wergerius; theologové wirtembergští, též Joachimus Camerarius a jiní velice schválili, jaké to psaními těch slavných mužův ukázati se může, dehož jsou také všickni tři stavové před císařem Maximilianem svým svědectvím potvrdili, a to zjevně v předmluvě své té konfessi doložili, že se Bratři u vyznání víry J. M. C. od nich podaném ve všech podstatných artikulech s nimi a s touto konfessi českou srovnávají. A poněvadž jsou se již prvé tak zjevně k sobě přiznali a jedni druhým dobré svědectví dali, že v těch obou konfessích jediná a též boží pravda jest; protož, aby příčinou jich, Bratři, žádného rozdějení se nestalo, že oni také s dobrým svědomím tuto konfessi českou přijímají, a podle ní se všemi stavy tohoto království, k též konfessi se přiznávajícími, za jedno býti chtějí a jsou. Však což se kněžstva jejich, kázně a řádu církevního, kterýž oni již z milosti boží od dávných let slávně mezi sebou mají, dotýče, od toho (nevědouce ještě, když konsistor od J. M. Ci

stavům v moc dána bude, jakým kněžstvem a kterými osobami z kněžstva bude obnovena) že jim upouští možné nenf, sebe a kněžstvo své kněžstvu jinému a to snad tomu, kteráž samo nikdy v řádu a poslušenství náležitě nestálo a státi se nenaúčilo, v moc, řízení a opatrování uvozovati nemohou. Kterážto věci, poněvadž vlastně k řádu církevnímu a dobrému jeho nařízení a ostříhání náležejí, a oni již prvé dobrý řád mezi sebou mají, přitom že žádají zůstatení býti. Jestliže pak v budoucích časech to poznají, že to kněžstvo, kterýmž konsistoř od stavů obnovena býti má, tak se v dobrém řádu a poslušenství podle příkladův první církve apoštolské chovati a státi bude: tu vidouce jedni na druhých dobrý příklad, že budou moci i v těch věcech den ode dne blíže se jednotiti, poněvadž rovný k rovnému snadno přistoupiti může, s tím přitom ohlášením, poněvadž sjednocení záleží u víře, a to se již stalo, jestliže páni stavové to chtějí od nich přijíti a tolikéž kněžstvem jich konsistoř obnoviti, že oni rádi jim také dáleji pomáhati chtějí toho při J. M. C. vyhledávati. Než jestližebý měli býti k něčemu proti svědomí nuceni, tehdy žeby jak sami k tomu přistoupiti, tak ani jiných nepřítomných (jichžto jest v tomto království ze všech tří stavů veliký počet) tím zavazovati nemohli. Ale že jsou ku pánům stavům té naděje, znajíce jejich v tom věrnost a upřímnost, že jich od sebe oddělovati a tudy příčinu k nějakému rozdělení dávati nebudou.

Na to jest od jiných pánův pod obojí těm z jednoty bratrské za odpověď dáno, že jsou na tom nikdy nebyli, aby jim, kteří se z jednoty bratrské jmenují, v náboženství jejich jakou překážku činiti anebo je od sebe oddělovati měli. Zvláště slyšíce nyní od nich takové ohlášení, že se oni také k též konfessi české přiznávají, ji za svou přijímají, a spolu s nimi za jedno býti chtějí: nad tím že jsou velice potěšeni a z toho Pána Boha chválí. Na tom také že jsou a připovídají, když jim všem pánům stavům od J. M. C. konsistoř v moc jejich dána bude, že tůž konsistoř tak dobře jejich kněžstvem jako i svým obnoviti a dosaditi chtějí. A protož, co se řízení kněžstva a řádův církevních dotýče, o to že se potomně chtějí přátelsky a křesťanský namluviti a mezi sebou jistě sňešení učiniti, tak aby každý při svých řádech a ceremoních zanechán byl, poněvadž i strana pod jednou, ač všickni jednoho náboženství a víry jsou, však rozdílné řády mezi sebou mají. Anobř i v církvích evangelitských nevšudy jednotejné řády se nacházejí a zachovávají. A poněvadž tak jest, že sjednocení jejich nejvíce záleží u víře, a to se již podle konfessi české stalo, z té příčiny že chtějí větší počet stavův na paláci očekávajících povolati a jim to v známost uvéstí.

Což když se stalo a strana pod obojí u velikém počtu do světnice soudné vešla, jest jim to učiněné sjednocení v známost uvedeno. Nad čímž všickni velice potěšeni byli a to schválili, soudice to, že již anáže společně všickni při J. M. C. své věci jednati a obdržeti moci budou. Protož volili jsou z těch již prvé z obouh stran volených volencův jistý počet osob k sepsání zase odpovědi na výš dotčenou J. M. C. resolucí, kterážto odpověď, jsouce sepsána, v aněmž korigována byla. Potomně vyslali některé osoby z prostředku svého ke dvoru, žádajíce při J. M. C. audienci, ku kteréž J. M. C. povoliti ráčil, aby k deváté hodině ráno skrze deset osob z prostředku svého potřebu svou J. M. C. přednésti mohli. I volili tehdaž 4 osoby z stavu panského, 4 z rytířstva a 2 z měst, a při audienci v jazyku českém i německém repliku svou podali a za to poníženě žádali, aby J. M. C. ten německý spis sám přečísti a jim milostivou odpověď na to dáti ráčil. Načež J. M. C. skrze nejv. pana kanclíře ráčil odpověditi, že ráčí chtíti ten spis jejich přehlídnouti, v své uvážení vsáti a další resolucí svou na to učiniti. Kterážto repliky jejich tento jest výpis:

Nejjasnější, nejnepřemoženější a velikomocný Římský císaři, Uherský, Český králi, pane, pane náš nejmilostivější!

„Jaká jest od V. C. Msti nám všem třem stavům tohoto království českého, tělo a krev Pána Ježíše Krista pod obojí přijímajícím, na poníženou a poddanou žádost naši, jminulého i nynějšího sněmu V. C. M. v tom artikuli, co se náboženství a konfessi naší V. C. M. poddané dotýče, předneženou, odpověď dána, tomu jsme ve vši ponížené oddanosti vyrozuměli. I nejmilostivější císaři a pane! Ačkoliv jsme té ponížené naděje byli, že na takovou pokornou, poníženou a poddanou prosbu naši, vedle předešlého našeho toho při V. C. Msti ve vši poníženosti a poddanosti při sněmě, léta pojminulého 1608. držaném, vyhledávání a nato od V. C. Msti k dalším těchto všech věcí zavírání do tohoto nynějšího sněmu učiněného odkladu potvrzení a ubezpečení tohoto artikule o náboženství, cti a slávy boží a našeho spasení se dotýkajícího, dostaneme, tak že po zavření a ztvrzení téhož artikule budeme moci ihned na další sněmovní jednání a milostivé žádosti V. C. M. v proposici sněmovní obsažené, jako i na jiné některé obecní ještě nevyřízené a k tomu sněmu odložené artikule nastoupiti: však z přečtené též odpovědi toho porozumíváme, že se též odpověď netoliko na poníženou žádost naši (kterouž jsme na V. C. M. ve vši ponížené poddanosti vzložili) nevztahuje, ale také toho všeho, což již na předešlém sněžení sněmovním obsaženo jest, a k němu se od V. C. M. milostivé povolení stalo, jest po minuto, než toliko toho se v té odpovědi V. C. M. dokládá, že V. C. M. milostivě o to pečovati ráčí, aby stavové tohoto království pod milostivým opatrováním V. C. M. mezi sebou ve vši lásce křesťanské (jedni druhých netupě) sčítávati mohli. Kterážto milostivé ohlášení V. C. M. my se vši vděčností poníženě a poddaně přijímáme. A také nic jiného při V. C. M., jakožto králi, pánu, pánu nás všech nejmilostivějším, nevyhledáváme, nežli volného a svobodného Pánu Bohu vedle nadepsané konfessi české (kterouž někteří angličpurakou jmenují), kterouž jsme předešle V. C. M. v jazyku českém i německém podali, v lásce, svornosti a ve vši poníženosti a oddanosti V. C. M.

sloužení. Podle čehož my sami poddané V. C. M. omluvna máme, že V. C. M. těmi útlisky a překážkami nám v náboženství našem činěnými dokonce vina býti neráčí. Ale nemůžeme V. C. M. ve vši poníženiosti tajiti, že teď od mnoha let až posavad, ano i mezi pojmínulým i nynížším sněmem (kterýmž jsme od V. C. M. tak opatřeni byli, že jedenkaždý, žádného nevyměňajice, též i lidé poddaní při náboženství svém křesťanském od nižádného člověka světského ani duchovního, žádnými poraženými ani jakým koliv vymyšleným způsobem utiskování a sužování býti nemáme a nemají: nýbrž že náboženství své křesťanské pod obojí bez překážky jednoho každého svobodně provozovati moci budeme) nám v provozování náboženství našeho křesťanského podle též konfessí našich od slavné a sv. paměti císaře Maximiliana nám povolené (což i do deak semských byloby vešlo, kdyby J. M. tak nenadáleu smrtí s světa tohoto od Pána Boha povolán býti neráčil, jakž pak až posavad z prostředku našeho nemále osob živých, kteřížto milostivé J. M. C. k též konfessi a k tomu stavův pod obojí mezi sebou porovnání a budoucí J. M. C. všeho toho k dotrzení milostivému zakázání doslechali, což s dobrým svědomím vysvědčiti mohou, a mnozí již předešle dškami semskými o též věci svědomí dali) snamenité útlisky a překážky se daly a děl, tak že se některým z stavův vyšších kněží jejich pod obojí, touž konfessí se spravující, s far jich vysdvihovali, na bludné svědce lidských duší vyhlásovali, s kněžství sasezovali a je sbaseovali, jiným kostely savírali, některým stavení kostelův bez potřeby pro sloužení Pánu Bohu zastavovali a počestí, desátky k kostelům pod obojí od starodávna náležející dávati zapovídali, na některé pak fary, kdež kněží pod obojí bývali, kněží pod jednou dosazovali; na kázání od kněží nespokojných jsou zjevně bezevšeho ušetření proti zjevné sápovedì sřizování zamakého hanění a za kacíře odsuzování bývali; těl mrtvých těch osob, jenž pod obojí byli, v kostelích a na křehových pochovávatí nedopouštěli, nýbrž taková mrtvá těla na drahách, na rozcestích i jinde v místech potupných sakopávali, zvonění, křtění, oddávání (jinak ležby přestoupili) nepropřijčovali, a k tomu bezděčně k přijímání pod jednou těch lidí, jenž pod obojí byli, kyjmi, vězením i jinak roztahováním a otíráním jim ust přinucovali, výhosty s neobyčejnými výminkami dávali; nadto výše poctivým lidem s vyššího stavu, když od svých kollatur upustiti nemohli a je zastávali, těžké pohrdky činili, i řečičkem brosili, komedie na potupu a lehkost nás strany pod obojí strojili. Jiní pak od vrchností svých s úřadův i služeb pro samé náboženství pod obojí s nemalým posměchem jsou sasezováni, živosti jim odjímány, i jiné mnohé podobné k tomu těžkosti a příkoří činěny byly. Čehožby se mnohem více vyjmenovati, i také kdyby toho potřeba byla, dostatečně provéstí mohlo a může.

Což aby z vědomí, vůle a poražení V. C. M. státi se mělo, toho nikoliv nemyslíme, a V. C. M. v tom vyměňujice viny nedáváme; než majíce takovými útlisky při náboženství našem sobě příčiny tak veliké dány, tou příčinou pokorně ve vši nejhlubší poníženiosti a poddanosti opatření svého, abychom více při náboženství a svědomích našich utiskování a sužování nebyli, při V. C. M. jsme vyhledávali a ještě vyhledáváme.

Proti kterážto žádosti našich V. C. M. milostivé nám to předkládáš ráčíte, že jsou se g ty věci předešle starobylá jednání, výpovědi sněmovní, starobylí chvalitební dobří řádové a pořádkové tohoto království i utržené svyklosti, cedule řesané, smlouvy a mnohá sněšení, a zavření stavův staly, na kteréž se řizování semské vztahuje, tak že mimo náboženství starobylé v tomto království svykly pod obojí a pod jednou přijímajících žádné jiné přijímání a dopouštěno býti nemá, pročž že toho V. C. M. přitom sástavovati ráčíte. I nejmilostivější císaři! Poněvadž taková všechna jednání, smlouvy sněmovní, cedule řesané a jiné k tomu podobné věci, jenž kompakťata slouly, s hochných a řistých příčin na sněmě obecném léta 1587. s milostivým povolením slavné a sv. paměti císaře Maximiliana, a při potvrzování privilegii sem-

akých minula, vysdvižena a s privilegii zemských vypuštěna, stavové pak při spravování se slovem božím sřstaveni jsou, jakž V. C. M. toho bodno-věrný výpis spečetěný z desk zemských česky i německy podáváme: pomí-
 ťženě prosíme, že na nás toho dopouštěti neráčíte, abychom těmi smlouvami,
 kompaktáty a cedulemi řezanými již srušenými, zvlášť cožby proti svědo-
 mím našim a slovu božimu bylo, dále se spravovati měli. Poněvadž též
 konfessi naše (kteráž ljest slavné a svaté paměti císaři Maxmilianovi od
 stavův podána byla, a kterouž jsme i nyní znova V. C. M. poníženě podali)
 jsou pravě křesťanská, v sobě žádného bludného nového neb smatečného
 náboženství nemá: při níž a užívání jejím i posavad od V. C. M. sřstaveni
 býti poníženě a poddaně žádáme. Co se pánů přátel našich z jednoty bratr-
 ské, o nichž v též odpovědi V. C. M. zmínka se činí, dotýče: poněvadž,
 nejmilostivější císaři, s námi za jedno podle též konfessi jsou, a předešle
 i nyní společně žádost svou na V. C. M. valožili; předkové pak jejich,
 s předky našimi a námi srovnání byvše k nám se přiznali a přihlásili, že
 s námi a s tou konfessí, kteráž jest J. M. C. slavné paměti císaři Maxmi-
 lianovi léta 1576. podána, a též nyní jsme V. C. M. podali, se srovnávají
 i nyní při též konfessi tolikéž stojíc k ní se přiznávají: ač pak mandátové
 a poručení předešlá, z příčiny a původu těch kompaktát vyšla, kteráž sně-
 mem vysdvižena jsou a na bludná a smatečná učení se vztahují, čehož my
 ani oni následovníci nejsme, na nás, kteříž se k též konfessi společně přiz-
 náváme, se vztahovati nemohou. A když od V. C. M. nám konsistoř podle
 naší ponížené a poddaně žádosti v moc dána bude, tehdy také všickni ji po-
 řádným touž konfessí se spravujícím kněžstvem osaditi, defensory s sebe naříditi,
 a tou konsistoří a kněžstvem se všickni společně říditi a spravovati chceme.

A protož V. M. C., jakožto krále a pána našeho nejmilostivějšího,
 všickni společně a jednomyslně jak předešle tak i nyní ve vší nejlubší
 poníženosti poddaně a pokorně prosíme, že nás všechny tři stavy pod obojí
 tělo a krev Páně přijímající v svornosti a lásce křesťanské, beze vší pře-
 hášky a ubližování jiným, Pánu Bohu pokojně sloužiti, žádostivě při té
 často jmenované obecné konfessi české, na již oznámeném obecném sněmu
 léta 1576. s gruntu a základu písem svatých sepsané a uvážené a přitom mezi
 stranami porovnané (prohlédnouce k našim věrným platným a poslušným všech
 časův do vyliť krve naší a předkův našich, bez litování hrdel i statkův našich,
 svažbám a k tomu, že též konfessi jest křesťanská a spasitelná, my také že nic
 nového nevyhledáváme, než toliko což předešle již prvé při nadepsaném sněmu
 léta 1576. uváženo jest, a což proti svědomí a přísaze V. C. M. nic méněji není,
 poněvadž i v sv. Říši to náboženství křesťanské pod obojí v té konfessi ob-
 sažené pod milostivým kralováním V. C. M. jakožto císaře římského v uží-
 vání jest) milostivě a s dobroty své císařské a královské, pro čest a slávu
 Pána Boha našeho, k vzdělání lásky a užitku spasitelného sřstaviti, i také
 abychom podle též konfessi kněžstvo své české i německé říditi dáti, nebo
 řízené na své kollatury a fary naše volně a svobodně dosazovati i přijímati,
 a to bez překážky pana arcibiskupa pražského neb kohožkoliv jiného mohli,
 to že nám milostivě potvrditi a ve dky zemské vložití ráčíte. Nicméně
 abychom způsobem starobylým, tak jako předkové naši administratory a
 konsistoř naši muži pobožnými, ctnostnými, příkladnými, kteříby kněžstvo
 naše potvrzovali, je při tomto víry sv. vyznání v řádu dobrém, v oboování
 blahetném drželi a spravovali, osazovali; týmž způsobem akademiám učení
 pražského pro čest a slávu Pána Boha našeho a vyučování mládeže pobož-
 nosti a literárnímu umění zase k vysdvižení přivéstí, ji obnoviti, mužmi, kteříby
 všemu svobodnému umění mládež učili, dosaditi mohli: toho všeho že nám
 milostivě potvrditi a povoliti, v opatrování naše uvéstí a sobě tudy slavnou
 a neumírající památku způsobiti ráčíte.

A my jakožto vždycky věrní a poslušní poddaní V. C. M. podle našich
 nejvyšších možností, vždycky jak předešle tak i budoucně do nejvyššího

přemožení našeho, vylítní krve a vynasazení statkův našich, toho se rádi odsluhovati a hned po utvrzení a naplnění této žádosti naší na proposit, přednešení V. C. M., nastoupiti, ji uvažovati a všecko co nám nejvýš možno bude, rádi ochotně učiniti chceme. V čemž ve všem se V. C. M. jakožto císaři nejkréstiánstějšimu, králi a pánu našemu nejmilostivějšimu se vši nejsnížnější poddanou pokorou a ponížeností k milostivé ochraně poručena činíme, prosíce v nehlubší pokoře, že vždycky našim nejmilostivějším císařem, králem a pánem býti, sňstati a nám laskavou milostivou odpověď s vyplněním pokorné žádosti naší dáti ráčíte.

Datum v sobotu po sv. Školastice léta 1609.

V. C. Mst

věrní a poslušní poddaní.

K této replice přiložili strana pod obojí jeden výpis z desk zemských artikule strany vypuštění z privilegií zemských kompaktát, kteréhožto artikule následující výpis jest:

V kvaternu sněmovním červeném léta 1567. v pondělí po neděli Oculi I. 13.

A jakož jsou také osoby se všech tří stavův království českého pod obojí způsobou přijímající ponížené a poddané při J. M. C. toho žádali, co se kompaktát dotýče, ty aby v potvrzení privilegium zemského vypuštění a pomianuty byly, k tomu J. M. C. povolovati ráčí, tak že s téhož privilegium i jinde se vypořádají, však na ten jistý způsob, co sice koli strany dobrého pořádku v náboženství u vše sv. křesťanské v tomto království od starodávna buď sněmy, smluvami a starobylými dobrými křesťanskými pořádky a svyklostmi, i tolikéž Jich Mstí králův českých obecného dobrého tohoto království i jiných všech věcí v týchž sněmích a smlouvách nařízeno a způsobeno jest, to aby beze všeho přerušení v mocnosti své zachováno a podle slova božího držáno bylo, a mimo víru křesťanskou pod jednou a pod obojí způsobou, tak jakž výš dotčeno, do tohoto království žádných sekt bludných pod žádným vymyšleným způsobem avozováno nebylo.

Na druhý den po dodání J. M. C. toho spisu strana pod obojí v sněmě skrze pana Jiřího Štefana z Šternbergka k pánům katolickým toto promluvíti dala: Že jsou opět J. M. C. žádost svou s dostatečnými průvody v spisu podali, jich vždy služebně a přátelsky žádajíce, aby se k J. M. C. za ně přimlouvali, tak aby žádosti své slušně užiti mohli. Nejv. pan purgkrabě na místě jiných zakázání in genere učinil, že pánům pod obojí, jakožto svým milým pánům bratřím, strýcům, ujcům, švagrům a přátelům příjemné přátelství a služby prokazovati rádi chtějí.

Ten pak spis od strany pod obojí podaný J. M. C. ráčil dáti nejv. panu purgkraběmu, aby jej spolu s jinými katolickými uvážil, jakáby odpověď od J. M. C. straně pod obojí dána býti měla. Pročež předně nejv. pan kanclíř království českého jménem J. M. C. poslal administratorovi konsistoře dolejší tu konfesi českou spolu se dvěma spisy od strany pod obojí J. M. C. podanými, aby spolu s jinými svými konsistoriány vyhledal, co jest léta 1575. v té věci v příčině

konfessi české tehdá J. M. C. Maximilianovi jménem stavův pod obojí podané, při též konsistoři zašlo, i také aby též administrator spolu s svými konsistoriány v příčině též konfessi a těch dvouch spisův své dobré zdání dali. Což jsou také učinili.

A též jich zprávy a dobrého zdání příležití výpis jest:

Nejjasnější a nejnepřemoženější Římský císaři, Uherský, Český králi, pane, pane náš nejmilostivější!

Jakož jste nám Vaše Císařská Milost dva spisy a konfessi od Jich Milosti všech tří stavův království českého Vaší Císařské Milosti podané čtvrtého měsíce února léta přítomného 1609., abychom na ně správu a dobré zdání dali, milostivě podati poručiti ráčili, kteréžto konfessi a spisy s bedlivostí přečetše, coby v sobě to vše obsahovalo, tomu jsme porozuměli; a tiž spisové léta 1575. v podobných slovích i konfessi augšpurská jinak pikhartská předkům našim téhož léta 75. byli jsou od slavné paměti císaře Maximiliana, pána otce Vaší Císařské Milosti nejmilostivějšího, odesláni. Co jsou předkové naši milí téhož léta administrator a konsistoř proti té a takové konfessi se odpovídali, to příležitě Vaší Císařské Milosti v poněkosti přednášíme.

Nejjasnější a nejnepřemoženější Římský císaři, Uherský a Český králi, pane, pane náš nejmilostivější a t. d.

Jest nám od Vaší Císařské Milosti den slavného hodu sealání ducha svatého v známost uvedeno a k vyrozumění podáno vyznání víry a náboženství sepsané a Vaší Císařské Milosti přednesené, v němžto jsou podepsáni páni, rytířstvo, Pražané a jiná města, všickni tři stavové království českého pod obojí přijímají. Kteréžto vyznání podle milostivého od Vaší Císařské Milosti podání s pilností přehlídajíc a v bedlivém uvážení, pokudž čas krátký postačiti mohl, majíc, tote se v něm od nás spatřuje a nachází.

Předkem, že to vyznání na konfessi augšpurskou bez výminky se vztahuje, kteréžto confessio, poněvadž z větší strany učení a náboženství katolickému a strany naší pod obojí starobylému a pravému jest odporná, ne bez slušných a hodných příčin od slavné a svaté paměti císaře Karla toho jména pátého Jeho Milosti a knížat katolických duchovních i světských hned tehdáž z počátku jako i potom jindy na větším díle za scestnou a bludnou jest uznána. Z kteréžto také konfessi augšpurské jaká svornost, láska a pokoj i také vykořenění kacířství v německých zemích jest počlo, toho skutkově patrní a zjevné netoliko mezi vrchnostmi obojími a lidem jiným obecným, ale také mezi samými těmi, kteří se k té konfessi hlásají a přisnávají, s velikým slým církve boží, zemí i osob se spatřily a posavad spatřují, pro kteroužto věc Vaší Císařské Milosti té konfessi jako nového a hostinského religionu těm, kteří jsou ji do tohoto království předešle uvést chtěli, a za ně Vaší Císařskou Milost žádali, spravedlivě dopustiti jest neráčila, jakož by se na to Vaší Císařské Milosti jedna i druhá psaná odpověď najíti mohla.

Druhé. Tím vyznáním se schvaluje konfessi a náboženství Bratří sekty pikhartské, kteří se v něm za dobré přátele a pravé křesťany (poněvadž by se s dotčeným seznáním ve všech podstatných artikulech snášeli) vyhláší a s té příčinou páni stavové podepsaní nemají jich od náboženství jejich utíkat. Ježto jest věc, nejmilostivější císaři, všem obyvatelům tohoto slavného království českého dobře známá, že ta jednota Bratří Pikhartův a jich sektářským náboženstvím jako věc církvi boží a tomuto království škodlivá od dávňých let v celé obecné sněm a jisté výpovědi království tohoto, potom i staré přiauté mandáty Jich Milosti králův českých ano i od Vaší Císařské Milosti vůbec vydané a jinak nejednou jest potupena, odsouzena a vypověděna, až naposledy i pod pokutou na hrdle trestání zapověděna. Avšak proti tomu všemu (což jest jistě divno) tím vyznáním jako praví křesťané se

schvalují a sestávají, načež oni spoléhajíce se tuze a náboženství své sektářské netoliko po domích ale již i v kostelích (čeho prvé nikdy neměli) bezě všeho vstajeckání směle provozují a vykonávají, nadto nađe všecko i sbor v městě Mladém Boleslavi, který s poručení slavné a svaté paměti císaře Ferdinanda Jeho Milosti, pana otce Vaší Císařské Milosti nejmilejšího, zavřený a zapečetěný až dosavad sůstával, při pojmanulé slavnosti seelání Ducha svatého v přítomnosti Vaší Císařské Milosti v tomto království (jakž jsou toho jistě správy) otevřítí a v něm své sektářství u velikém počtu lidí vyššího a nižšího stavu s pochloubou směli jsou provozovati, a ještě dále, nebude-li jim časné překaženo, provozovati se strojí. Kterýmžto jich stým a výtráným předsevzetím jestliže se velice neruší řád a pokoj semě této, a potom mezlehcúje důstojenství V. C. M., to při spravedlivém uvážení V. C. M. bude a sůstane. Což jestliže časné mocí spravedlivou těm lidem přetrženo nebude, obávati se jest, aby se ještě dále o věšší a horší věci nepokusili. Netoliko pak dotčeným vysnáním schvaluje se ta dvojí augšpurská a pikhartská konfessi, ale téměř z věšší strany v jednostejných artikulech a v jednostejném smyslu též vysnání z nich jest sebráno a sepsáno, jakž se to může s přechení těch konfessi patrně poznati a najíti.

Třetí. Jmenovaným vysnáním vyměřuje se řád a způsob nový sektářský podle obyčeje augšpurské a pikhartské konfessi, totiž aby mládež k ouřadu kněžskému skrze vzkládání rukou od osob do konsistoře svolených, netoliko duchovních ale snad i světských, potvrzování byli, čehož prvé jest nikdy v tomto království, ani v straně pod obojí, nebylo, aby kdy konsistoř k ouřadu svatého kněžství buď tím neb jiným způsobem potvrzovala, aneb jaké jiné kněží, mimo ty, kteříby od pořádných svatě obecně církve biskupův ordinování byli, přijímati měla. Nýbrž o tom se dobře ví, že jsou předešle páni stavové pod jednou a pod obojí na obecných sněmích předkův Vaší Císařské Milosti, Jich Milostí králů českých, do nařízení arcibiskupa, kterýby kněžstvo jedné i druhé strany ordinoval, nejednou snažně žádali, kterážto jich žádost jest skrze císaře Ferdinanda svatě paměti vykonána. Nadto páni stavové pod obojí při obecném sněmu léta 73. nejjasnějších arciknížat rakouských Rudolfa krále uherského, arciknížete Arnošta Jich Milostí za přimluvu k Vaší Císařské Milosti strany svěcení kněžstva podle starobylého řádu, který se od starodávna v této zemi choval, skrze supplikaci jsou žádali. Avšak proti tomu mnozí jsou činili a posavad činí, přijímajíce na grunty své o své ujmě kněží podle dotčené konfessi augšpurské a pikhartské způsobem sektářským dosti snadně a lehce tvrzené, kteřížto nejsouce pod žádným řádem, činí to, co se jich kollatorům líbí, náboženství s řády novými hostinskými do této semě uvosují, a k němu lid nebohý majíce, po sobě světské, místy i bezděčně táhnou, náboženství pak starobylé a pravé pod obojí i kněžstvo pořádné nestydatě a nepravě zhánějí, nad čímž nebohý lid věrný duchovní i světský velice a těžce nařiká, jakž jsme toho předešle i nyní na Vaší Císařskou Milost vznášeti nepominuli. A jestližby takovým sektářským způsobem tvrzení kněží v této zemi proti starobylému dobrému řádu svůj přechod míti měli (jakž té naděje nejsme), takby pravé náboženství starobylé docela vykořeněno býti a kněžstvo pořádné a věrné k velikému snížení a soužení přijíti musilo.

Co se pak mimo svrohu položené věci jiných v dotčeném vysnání položených artikulův strany náboženství dotýče, na ty mohla by se s pomocí boží obšírná odpověď Vaší Císařské Milosti dáti, aby se tomu vyrozumění mohlo, srovnávají-li se ti artikulevé s vírou a náboženstvím křesťanským pravým pod obojí, starobylým. Ale to se na tak krátký čas vykonati nemůže, a také usnati nemůžeme, aby toho tak přílišná potřeba na ten čas býti měla, a to s příčiny této. Zůstává Vaší Císařské Milosti v milostivé paměti, kterak jsme my před třími léty s poručení Vaší Císařské Milosti pántum místodržícím supplikaci strany pilných potřeb konsistoří naší podali, při kteréž jsme také jednu knížku, v kteréž jest obsažena víra a náboženství

starobylé, které jest v straně pod obojí od počátku až do nynějšího času bylo, předložili a přednesli. Což jsme potom po druhé Vaší Císařské Milosti skrze vyslané z konsistoře naší v městě Vídní druhou supplikaci připomenuli, ponížene prosíce, aby Vaše Císařská Milost nad pravým starobylým pod obojím náboženstvím ochrannou ruku držeti milostivě ráčil, kterážto knížka s našimi supplikacemi měla by se v kanceláři Vaší Císařské Milosti najíti; však nicméně i nyní ji přednášíme. I když Vaše Císařská Milost v tu knížku a naše supplikaci, i potom v dotčené vyznání podepsaných pánův stavův, tolikéž i v konfessi angélpurskou a pikhartskou pilně a bedlivě nahlednouti aneb k přehlídnutí těm, kterýmž theologické věci vážit i rozsuzovati náleží, podati ráčí: to se snadné bude moci vyhledati, které jest to pravé starobylé strany pod obojí křesťanské náboženství, srovnávající se s učením svatých proroků, Pána Krista, svatých apoštolův a s učením svatě obecně apoštolské církve křesťanské. Na kterážto náboženství vztahují se obecní sněmovné a smlouvy mezi stavy království tohoto stran pod jednou a pod obojí, zřízením zemským, dskami a mandáty i jinak, nadto nade všechno přísahou Vaší Císařské Milosti stvrzené. Ano i to se patrně najde, jak se to od pánův stavův sepsané vyznání, tolikéž angélpurská a pikhartská konfessi s tím pravým starobylým a dotčeným způsobem stvrzeným náboženstvím srovnávají, při kterémžto starobylém náboženství my s jiným pořádným a věrným kněžstvem a lidem světským pobožným a téhož náboženství se přidržejícím, kteréhož jest nesčíslný počet v tomto království, příkladem našich milých předkův zůstaveni býti žádáme, a Vaší Císařské Milosti pro Pána Boha, jehož se tu cti a božských věcí dotýče, se vší poníženosťi prositi nepřestáváme, že Vaše Císařská Milost mimo to pravé náboženství jiného něvého a odporného v tuto semí uvozovati a k němu všeho jiného jak duchovního tak světského věrného a pobožného lidu zavozovati dopouštěti neráčí, čímž Vaše Císařská Milost Pánu Bohu vzácnou, církvi boží a semí této užitečnou, lidu věrnému a pobožnému vděčnou a potěšitelnou věc učiniti a tím způsobem v tomto království pravou svornost a stálý pokoj způsobiti a utvrditi ráčí.

Strany pak konsistoře pražské a řádu, který se již v dotčeném vyznání vyměřuje, vidí se nám, poněvadž jest táž konsistoř předně ouřad Vaší Císařské Milosti, zůstáváje v moci a pod zvláštní defensi Vaší Císařské Milosti, jako i kněžstvo k ní přináležející, maje k tomu právo duchovní obecní a řád starobylý chvalitebný, jímž se jest, jak strany náboženství a zřízení neb spravování kněžstva k ní přináležejícího, tak i strany při a soudův k ní přináležejících spravovala, že při tom dobře zůstavena býti a v dobrém řádu a způsobu zůstati může, když toliko nebude těch překážek, o kteréž jsme Vaší Císařské Milosti nejednou suplikovali. Neb kdyby ten řád v tom vyznání kněžstvu a konsistoři vyměřený svůj průchod měl míti, jakby kněžstvo bídné a velmi soužené býti, a to, což by mu svěštěi vyměřili, činiti a své duchovní svobody docela zbaveno býti muselo! Ale nejsme té naděje, aby Vaše Císařská Milost toho jha na stav duchovní svobodný dopustiti ráčil.

Naposledy i to v spravedlivém uvážení Vaší Císařské Milosti bude, jest-li náležité, samým světským a to toliko některým osobám o věci božské a duchovní, kdež se duši lidských dotýká a svědomí bez duchovních, zvláště těch, kteří jsou k správě kněžstva a náboženství vystaveni, snémovati a zavírat, a k tomu cožby od nich zavřino bylo, všechny jiné duchovní a světské, kteří o tom, co se tu děje, málo neb sprostá nic nevědí, zavazovati, jakožby se již tuto diti chtělo, čehož jest tuto prvé v semí této nebývalo. Neb aby k spisování toho vyznání jaci pobožní učení a v řádu stojící duchovní lidé povoláni býti měli, o tom nic nevíme. A protož s tím Vaší Císařské Milosti tu všechnu věc k milostivému a spravedlivému uvážení a opatření poručíme a Vaší Císařské Milosti za to ponížene prosíme, aby Vaše Císařská Milost toto naše dobré zdání, které tuto Vaší Císařské Milosti s povinností naší,

poněvadž z duší lidských hrozný počet Pánu Bobu máme vydati, upřímným a dobrým oumyslem (v čemž jest nám svědek Pán Bůh) oznamujeme a předkládáme, od nás jako od sprostých kněží laickavě přijíti a nás v své milostivé ochraně míti a držeti ráčí. A my za Vaši Císařskou Milost, Její Milost Císařovou, paní naši, Jich Milosti dědice Vaši Císařské Milosti, pány naše, Pánu Bobu všemohoucímu (což vždycky činíme) vůbec i obzvlášť se modlíme, aby Pán Bůh Vaši Císařské Milosti dlouhé a výborné zdraví, ve všech dobrých věcech rozmnožení, nad nepřítely šťastné vítězství dáti ráčil. Dáno v Praze po slavnosti svaté a blahoslavené Trojice, léta 1576.

Nejjasnější a nejnepřemoženější Římský císaři, Uherský, Český králi, pane, pane náš nejmilostivější!

Došla jest nás správa těchto dnův, kterak by Vaše Císařská Milost pánům stavům, kteří se pod obojí býti hlásí, na žádost jich strany náboženství, od nich sepsaného a Vaši Císařské Milosti od nich podaného, jistou odpověď pojmínulého tyhodge dáti ráčil, tak aby netoliko stav panský a rytířský, ale i městský takové náboženství beze všech výminek a překážek na budoucí časy svobodně provozovati mohli. Však aby jim od Vaši Císařské Milosti taková odpověď dána byla, a to v sobě obsahovati měla, toho mi v jistotě pro rozličné a sobě rozdílné správy, které o té odpovědi mezi lidmi vůbec jdou, věděti a z příčin mnohých tomu místa dáti nemůžeme. I uvažujíce to, že předkem nám i potom jinému kněžstvu pořádnému věrnému v mnohých příčinách na tom mnoho záleží, abychom o takové odpovědi v jistotě věděti mohli, Vaše Císařské Milosti ponížně prosíme, že Vaše Císařská Milost nám dotčenou odpověď pánům stavům danou v známost uvéstí ráčí, tak abychom jak sebe tak i jiné kněžstvo věděli čím v jistotě spraviti. Nýbrž i to jsme považovali (však jestližebý se Vaši Císařské Milosti na slušné býti vidělo), poněvadž se o té odpovědi mezi lid obecní rozličné a sobě rozdílné i škodlivé správy, zvlášť od těch, kterým se nové náboženství líbí, oustně i psaním ne bez lehčení důstojenství a slavného jména Vaši Císařské Milosti s velikou pochlubou netoliko v městech pražských, ale i jinde (jak správy jdou) v království vtrouhají, žeby dobré bylo pro zachování lidu věrného při pravém náboženství, který se neví čím spraviti, aby i jiným vůbec dotčená odpověď známa byla; neb se jest obáhati, aby takovými postranními správami nebohý lid sveden a roztržen nebyl.

Poněvadž pak dotčených pánův žádost strany náboženství jistou odpověď skrze Vaši Cís. Milost dosti v brzkém času vyřizena a k jistému místu přivedena jest, my také připomínajíce sobě konsistoře naší od давního času zaslé, na Vaši Císařskou Milost a pány místodržící Jich Milosti skrze mnoho supplikací vznešené a k jistému konečnému při nynějším Vaši Císařské Milosti do tohoto království přijezdu skrze jistý dekret odložené velmi potřebné věci, Vaši Císařskou Milost se vši ponížností pro Pána Boha prositi nepřestáváme, že Vaše Císařská Milost takové věci tolikéž vyříditi a k jistému opatření jich přivesti pominouti neráčí, jakož jsou tyto přední a nejpotřebnější.

Předkem, strany náboženství pravého starobylého pod obojí přijímajícího, žádali jsme a ještě žádati nepřestáváme, aby to svůj průchod míti mohlo a měněno nebylo, zvlášť v těch místech, kdež ještě měněno není, jako v městech pražských a jiných obcích a osadách; tolikéž aby pro to náboženství kněží pořádní a věrní, kteří by v něm stáli, utíakování a z far postrkování nebyli, jakož se jest toho obáhati; nebo poněvadž se jest to prvé od mnohých kollatorův a osad dalo, aby i na další čas díti se nechťelo.

Druhý, strany velikého a prvé v tomto království nebyvalého nedostatku pořádného kněžstva s příčinou té, že od osmi let straně pod obojí mládenci k ouřadu svatého kněžství nejsou ordinováni.

Třetí, strany kněží sektářských nepořádně svěcených, které jsou mnozí kollatores na fary i děkanství přijali a dáleji přijímati chtějí.

Čtvrté, strany kněží výtržných a konsistoří neposlušných, kteří jsouce pro své výstupky obsílání, spolehajíce na své kollatory, kteří je proti konsistoři šedrují, stávají nechtěti a nechtějí, nýbrž ve svém neposlušenství stojí a děle by, státi chtěli.

Páté, strany odnímání duchovních a kostelních statkův a platův, zadržování kněží desátkův, též i strany křesťův a statečkův kněžských.

Šesté, strany pikhartských a sektářských schůsek, které se netoliko po zbořinách, ale i po kostelích proti sjevným a dávým mandátům beze všeho ostráchní dějí.

Sedmé, strany juriadikci, práva duchovního konsistoře naší, které se od mnohých, zvláště stavu vyššího, velmi zlehčuje, zvláště tím, že mnozí, jsouce k němu obsílání stávají, poddaných svých stavěti ani na výpovědech jeho přestávají nechtěti.

Osmé, strany appellací od výpovědi téhož práva, které mnozí proti řádu starobylému požití chtějí, o čem někdy odpor mezi konsistoři a stranami bývá.

Bez vyřízení pak a náležitého opatření těchto svrchu připomenutých věcí konsistoř naše nemohla jest, nemůže a nebude moci co dobrého, užitečného a stálého spůsobiti. Protož jestližeby vyřízeny a k opatření přivedeny býti nemohly, Vaší Císařské Milosti poníženě prosíme, že V. C. M. nás toho ouřadu konsistořského zbaviti a jinými učenějšími jej opatřiti ráčí. Pakli by ty vždy věci s příčin slušných, zvláště pro rychlý z tohoto království odjezd Vaší Císařské Milosti na ten čas nijakž vyřízeny a podle náležitosti opatřeny a my tolikéž toho ouřadu zbaveni býti nemohli, tehdy Vaší Císařské Milosti za te poníženě prosíme, předkem, aby nám od Vaší Císařské Milosti strany těch oznámených věcí jistá instrukce, za kterouž jsme od dávnic časův žádali, jak bychom se při nich do dalšího a náležitějšího opatření pro užití budoucích nedorozumění, kteréžby o ty věci vzniknouti mohly, vydána byla.

Druhé, poněvadž jsou někteří z prostředku našeho semřeli a někteří se jinam hnuli, aby od Vaší Císařské Milosti konsistoř osobami duchovními k tomu příhodnými dosazena byla.

Třetí, aby to od Vaší Císařské Milosti opatřeno bylo, aby osoby od konsistoře zvolené na farách v městech pražských od osadních utíakování nebyli.

Čtvrté, aby náboženství starobylé v městech pražských obzvláště (jakž nahore dotčeno) měněno nebylo, nýbrž aby v řádu starobylém zůstalo, a v tom od Vaší Císařské Milosti aby pánům Pražanům všech tří měst pražských zvláštní poručení učiněno bylo.

Nejvýše pak za to v poníženosti prosíme, aby konsistoř naše a kněžstvo pořádné s rukou a ochrany Vaší Císařské Milosti jiným zvláště světským k správě dávano nebylo, nýbrž že i to Vaší Císařské Milosti nařizeno a o řádu našem zvláštní poručení učiněno bude, kdebychom se v svých potřebách po odjezdu Vaší Císařské Milosti utíkati a své zření míti měli; neb bez zvláštního a opravdového Vaší Císařské Milosti opatření konsistoře naší a osoby v ní vzázené a jiné kněžstvo pořádné a věrné veliké těžkosti, překážky i nebezpečnosti nésti bychom musili.

Jsouce též jisté ku Pánu Bohu a Vaší Císařské Milosti nepochybné naděje, že v těchto ne tak našich, jako obecných církevních velikých potřebných věcech a ponížených již častých našich prosbách oslyšáni nebudeme, nýbrž zůstávajíce pod zvláštní ochranou a opatrováním Vaší Císařské Milosti, že laskavou a jistou i potěšitelnou odpověď od Vaší Císařské Milosti míti budeme. — Dáno v pátek po slavné památce narození blahoslavené Panny Marie, léta Páně 1575.

A poněvadž pak předkové naši vždycky jsou to v paměti měli, co na chrámě těla božího v novém městě pražském slatými literami zapísáno a v téměř kostele čtvrtým jazykem český, latinský, uherský a německý publi-

kováno jest, léta 1437. feria sexta post Tiburcii, že Čechové a Moravané tělo boží a krev pod obojí přijímající jsou věrní křesťané a praví synové církve svaté, toho jsou se vždycky přidrželi a bez proměny až do tohoto času vedlé rubriky arcibiskupství pražského se chovajíce jsou stávali a nám toho dochováli, a jiných žádných sektářův a samostatných kněží bludných a poběžných od církve svaté Píklhartův, kteří od biskupův římských svěcení pořádného neměli, mezi sebou netrpěli a jich nepřijímali ani v ničem nefedrovali. Neb nemajíce žádného kněžství, nemají také ani žádných svátostí a jsou pouze leykové nesvěcení; však kdyby chtěli od bludu svého upustiti, napraviti a od biskupa římského svěcení přijíti, chtěli bychom je také na milost přijíti. My pak spolu s těmi, kteří se v též náboženství starobylém pod obojí přijímající srovnávají a s předky našimi srovnávali, též se srovnáváme a s pomocí boží srovnáváti až do smrti naší budeme a připojíme. A mimo Vaši Císařské Milosti jakožto pána, pána našeho nejmilostivějšího, po Pánu Bohu žádného jiného ochrance nepoznávající, v milostivou a laskavou ochranu ve vši poníženosti a pokoře se Vaši Císařské Milosti poroučíme, té naděje důvěrně k Vaši Císařské Milosti jsouce, že Vaše Císařská Milost tuto naši poníženou zprávu dobrotivě a milostivě přijíti a našim nejmilostivějším císařem, králem a pánem sřádati ráčíte.

Datum v konsistoři pražské v kollegii císaře Karla Čtvrtého, jinak velíká, v sobotu po svatě Dorotě 7. februarii léta Páně 1609.

Vaši Císař. Milosti

věrní poddaní kaplané

Kněz Tomáš Soběslavský, administrator
a farářové konsistoře arcibiskupství pražského pod obojí přijímajících.

Potom páni pod jednou, vyhledavše některé pilné k té věci náležité paměti, když jsou se katoličtí u J. M. knížete pána z Lambergka, arcibiskupa pražského sešli, bylo od Jeho Milosti jim předneseno: Předně, že ráčí J. M. kníž. jim děkovati, že jsou se k J. M. sešli, a že na to bezpečně spoléhati mohou, že za takovou péči a starost jich pro zachování v království českém víry sv. katolické Pán Bůh ráčí jim toho hojná odplata býti, a že J. M. neráčí věděti k čemu jinému se přimlouvati, než aby při předešlé J. M. C. v té věci dané resoluci zouplna bylo zůstaveno, totižto že J. M. C. mimo přísahu svou, stísnění zemské a privilegia království českého nic jiného a nového v náboženství povolovati moci neráčí.

Byl potom z jednomyslného Jich Matě snešení učiněný koncept, na jakýby způsob J. M. C. na repliku strany pod obojí odpověď dáti jmíti ráčil. A když to J. M. C. bylo předneseno, J. M. C. ráčil sobě to milostivě oblíbíti a straně pod obojí vzkázati, aby šest osob z prostředku svého k J. M. C. vyslali, že jim ráčí resoluci svou dáti. Což i jsou tak učinili.

A přijavše od J. M. C. odpověď v apisu, ocnámili, že většinu počtu ji uhtějí přednésti.

Kteréžto odpovědi tento jest výpis :

Jeho Milost Římský císař, Uherský, Český král, pán náš nejmilostivější, ráčil jest z té odpovědi, kterouž jsou J. M. C. páni, rytířstvo, Pražané z obce, i jiní vyvalení z měst, všickni tři stavové pod obojí tělo a krev Pána našeho Ježíše Krista přijímající, nyní při sněmu obecném na hradě pražském pospolu shromáždění, na tu milostivou jim od Jeho Msti Cís. učiněnou resoluci, co se artikule toho o náboženství dotýče, podali, milostivě vyrozuměti, a kdež předně toho opět dokládají, kterak by jim též konfessi od nich J. M. C. podaná, a kterouž oni angépurakou jmenují, od slavné a sv. paměti císaře Maximiliana, J. M. C. pana otce nejmilejšího, léta 1575. povolena býti měla, a to žeby i do desk zemských bylo vešlo, kdyby J. M. C. tak nemadálou smrtí z světa tohoto od Pána Boha povolán býti neráčil.

I ráčil jest sobě J. M. C. to milostivě k upamatování přivést, že téhož léta 1575., když jsou dotčení stavové s J. M. císařem Maximilianem slavné a sv. paměti o též věc jednali, a J. M. C. za to prosili, že jest toho času a tehdež J. M. C. vlastní osobou svou toho přítomen býti a toho všeho, co tak od týchž stavů na J. M. C. vanešeno a zaš prošeno, i také co zase proti tomu od J. M. C. týmž stavům za odpověď dáno bylo, jest dobře doslechnouti ráčil. A v tom se J. M. C. pamatovati ráčí, že jest slavné a svaté paměti pan otec J. M. C. nejmilejší, J. M. císař Maximilian, k té napřed psané konfessi dovoliti, méněji v tom se jim zavázati neráčil, že jim takovou konfessi do desk zemských vložití poručiti ráčí. Nebo se jest tak bez snešení jednomyslného se všemi třmi stavy na plném sněmu zemském státi nemohlo. A že jest k tomu od J. M. C. Maximiliana slavné a sv. paměti dovoleno nebylo, jest toho patrný důvod, a to ten, že jsou před rukami mandáty a poručení J. M. C. Maximiliana svaté paměti, kterýmiž J. M. C., aby se v tomto království českém jak od starodávna bývalo, a nejinak stavové chovali a žádných novot nedopouštěli, brzo po zavěšení téhož sněmu z Řesna, kdež J. M. na sněmu říšském býti ráčil, poručeti a vyměřovati ráčí. A jest mnohým dobře vědomé, když jsou někteří touž konfessi a podle ní také i agendy v tomto království tiaknouti dali, že jsou s nemalou domluvou se potkali, a takové exempláře těch konfessi a agend že jsou do konce byly zapověděny, až v tento teprva nepřihodný a nepřiležitý čas jsou se zase vyjevily. A protož J. M. C. tomu žádného místa dáti moci neráčí, aby jaký průvod a svědkové proti tak patrné a vědomé věci mohli postačiti.

Kdež se také v též odpovědi toho dokládá, žeby všechna předešlá jednání, smlouvy sněmovní, cedule řesané a jiné k těm podobné věci, jenž (prej) kompaktáta slouly, na sněmu obecném léta 1567. s povolením slavné a sv. paměti císaře Maximiliana jminouti měly, vyzdvížené a s privilegium zemského i jinde vypuštěné byly : jest vše vůbec vědomé, že to doložení v sněmu léta 1567. o kompaktátích, že se s privilegium zemského vypouštějí, toliko se na ty smlouvy vztahuje, kteréž jsou se mezi koncilium s jedné, a královstvím českým s strany druhé staly, na kteréž Čechům od legátův téhož koncilium exekutoria dána jsou, s přivěšením početi jejich, též J. M. císař Zigmunda a Jeho Milosti arciknížete Albrechta rakonského, setě J. M., což jest se stalo v Jihlavě léta 1436, kteréžto smlouvy jsou to jméno dostaly kompaktáta, tak jakž posléze léta 1437. s poručení slavné a svaté paměti císaře Zigmunda legátův téhož sněmu bazilejského v kostele božím těla na novém městě pražském čtyrma jazyky též kompaktáta vyhlášena jsou, a posavad to na témž kostele božím těla slatými literami napsané se nachází.

Ta kompaktáta a nejná jsou s privilegium zemského a jinde (ale nestojí kde, a také nevědu) vypuštěna; však na ten jistý způsob, což sice koliv strany dobrého řádu a pořádku v náboženství a víře sv. katolické a křesťanské od starodávna buď sněmy, smlouvami a starobylými dobrými křesťanskými pořádky a svyklostmi, i tolikéž Jich Matí králův českých i obecného dobrého tohoto království i jiných všech věcí v týchž sněmích a

smluvách nařízeno a spůsobeno jest, to aby beze všeho přetržení v mocnosti své zachováno a podle slova božího držáno bylo, a mimo vůli svatou křesťanskou pod jednou a pod obojí spůsobou, tak jakž vřj doleženap, do tohoto království žádných sekt bludných pod žádným vymyšleným spůsobem uvazováno nebylo; ještě před nadepsanými kompaktáty mnohá jednání a starobylá zůstání o dobrých řádech v náboženství jsou byla nařízena a jednomyslně držána. Jakož pak potom již po stvrzení těch kompaktát letu 1444, když správové duchovní, majíce sobě o to obzvláštní sjezd uložený, se o artikule náboženství srovnati nemohli, stala se jest o táz vše výpověď sněmovní mezi mistry a kněžími pražskými s jedné a kněžími tábořskými s strany druhé. A tou výpovědí toho všeho jest při starobylých spůsobech a náboženství mistrův a kněží pražských o každém artikulu obzvláštně s velikých a podstatných důvodův, též písma sv. zůstaveno. Léta 1481. stala se smlouva, kteráž jest byla na dvouh cedulích řezaných sepsaná, mezi stranami pod jednou a pod obojí na sněmu obecném, kterážte smlouva byla ve daky semaké památné vložena s rozkázání pánův a vládyk s plného soudu semakého. A byli na to poselové Jindřich s Hradce, nejv. kemorník, a Páta s Ryzmbergka a s Švihova, nejv. sudí království českého, letu 1501. Item letu 1486. v neděli posní Laetare na sněmu u Hory bylo o náboženství starobylé jednáno, zápis a artikule na cedulích jsou sdělány, kteréž jsou též do desk semakých vložily. Item léta 1512 opět svolení o starobylé náboženství na obecném sněmu se stalo, kteréž tolikéž do desk semakých jest vepsáno. Item léta 1525. opět smlouva učiněna o mnohé potřebné křesťanské artikule, kteréž se na prvnější smlouva vztahuje, řády starodávni v církvi svaté všeobecné sryklé bez přerušení zachovávat, kdež se veliká o starobylých sryklostech zmínka činí. Ta smlouva tolikéž ve daky semaké vepsána jest. A na ty cedule řezané zápis, smlouvy, výpovědi a sněmovní snešení se vztahuje zřízení semaké A 32 i A 33, kteréž až posavad bez porušení v své celosti a mocnosti zůstávají a propuštěna nejsou a slušné býti nemohly, což ten artikul od stavův J. M. C. podaný vlastně tvrdí.

A tak dále na též snešení sněmovní se vztahuje, a týmž snešením vyměřeno starobylé pořádky, řády chvalitebné, obyčeje a sryklosti, a na to zřízení semaké ráčili jsou Jich Msti slavné a sv. paměti císařové Hmšti a králové čeští, slavní J. M. C. předkové, i také posléze J. M. C., stavům království tohoto a stavové zas J. M. C. přísahu činiti. Kterážto závazkové a povinnosti posavad v moci své jsou a zůstávají.

Z čehož stavové snadno rozuměti mohou, kdyby mimo to naproti tomu co jiného a nového od J. M. C. jakožto krále českého povolováno a činěno bylo, žeby to nemohlo nežli na velikou ujmu a úhonu přísahy a svědomí J. M. C. býti.

A jakož také stavové v té odpovědi své toho dokládají, aby jim J. M. C. konsistor v moc dáti ráčil, žeby ji chtěli podle konfessí podané obnoviti, říditi a spravovati: i ráčil jest sobě J. M. C. milostivě ku paměti přivéstí sněmovní zůstání letu 1567, kdež toho v něm doloženo jest, aby strana pod obojí, jaké svobody, nadání neb privilegia na obnovu a oasování též konsistoře měli, aneb také jsou toho od starodávna v pořádné sryklosti a skutečném držení a užívání byli, to J. M. C. v známost uvedli a ukázali. Což když se tak od stavův vykoná, J. M. C. tomu, načby se vstahovalo, vyrozumějí, ráci stavům nato svou milostivou odpověď dáti. A kdež dáleji stavové v též odpovědi své o nemalých stížnostech zmínku činí, jakoby se jim přehádky činily s strany vysdvihování kněží s far pod obojí a což tak víceji v mnohých a rozdílných artikulech toho předkládají: i poněvadž to zřísením semakým velice zapověděno, i také jistá a veliká pokuta jednoma každému, kdožby se čeho takového dopustil, vyměřena jest, neráčí J. M. C. věděti, za kterou příčinou jsou též osoby, kteříž tak stížení jsou, sobě toho k nápravě podle téhož zřísení semakého pořádem práva nepřivozovali; nebo

J. M. C. neráčil jest nikdá na jiném býti, nežli k jednomu každému se všech tří stavův království českého, jakž pod jednou tak pod obojí a zase jak pod obojí tak pod jednou; věrným a milým poddaným svým, náehynou a otcovskou ochranu prokazovati a na žádného žádných soumyslných ná-tiskův nedeposítliti. Jakož pak kdyby od koho na J. M. C. o toho vna-šeno bylo, neráčil by pominouti jednoho každého podle spravedlnosti ná-ležitě, jakž se svrohu přse, opatřiti.

Co se pak osob z jednoty bratrské dotýče, pokudž se ti s jinými stavy království tohoto podle starobylého řádu a způsobu v náboženství pod jednou neb pod obojí způsobou srovnají, tak žeby stavové v tom smýšlení nebyli, nýbrž žeby na potomní časy stále a neproměnitelně tak setrvali: J. M. C. jim toho milostivě ráč přiti ráči. Však pokudžby předece obavláckého svého náboženství následovati a s jinými stavy království tohoto pod jednou neb pod obojí se ve všem srovnávati nechtěli, poněvaž napřed dotčenými srovná-ními, sňešeními sňemovními, mandáty a výpovědmi učení jejich za bludné uznáno jest, ráči toho J. M. C. při předešlé milostivé rozsolci své starům dané milostivě sňstavovati, a té nepochybně a otcovské naděje k stavům věr-ným poddaným svým býti, že k dalšmu jednání sňemovnímu vedle pre-positci J. M. C. přistoupí; nebo J. M. C. v těchto ve všech věcech dle po-vinnosti své císařské a královské nie jiného obmýšleti neráči, nežli aby všelijaká láska, svornost a ustavičné sjednocení mezi stavy království tohoto českého jak pod jednou tak pod obojí, i zase jak pod obojí tak pod jednou, i na potomní a budoucí časy zachována byla.

A J. M. C. je tolikéž milostivě a otcovsky ochraňovati, a jich nej-milnejšim císařem králem a pánem býti a sňstati ráči.

Nad tou odpovědí strana pod obojí velice se zarmoutila a sobě stěžovala, že J. M. C. na rady jich protivníkův jim k ničemuž ne-toliko povoliti, ale i to, což jsou prvé měli, jim odnímati ráči. I sňešli se na tom, aby od svého předsevzetí neupouštěli, nýbrž v něm stáli byli, a ještě J. M. C. svou potřebu otevřeněji nežli prvé přednesli. Protož šli hned do zelené světnice, a tu J. M. C. odpověď na několik exemplářův sobě přepsali, potomně zase svou novou repliku na to spisovali, a celý týden s tím strávili. A spůsobivše sobě při J. M. audienci, skrze deset osob z pro-středku svého J. M. C. ji podali a skrze pána z Šternbergka promluvití dali, že stavové pod obojí, J. M. C. věrní poddaní, tuto svou poníženou druhou odpověď s připsy a základy prav-divými podávají a J. M. C. přítom pro milosrdenství boží prosí, jestližeby J. M. C. do takové jich dokonalé odpovědi a připojených dokumentův, kterážto v českém a německém jazyku podána byla, neráčila moei nahlídnouti, aby při nej-menším ten extrakt, jenž se v německém jazyku podává, sobě dáti přečísti a jej slyšeti ráčila; nebo oni páni stavové takovou správu mají, žeby J. M. C. první i druhou žádost jejich někomu v německém jazyku extrahirovati dáti ráčil, a ten jistý, který ten extrakt učinil, jinačeji nežli jejich petitum znělo, Jeho Milosti jej podal. Protož aby ten jejich spis žádnému více do rukou dostati se nemohl, že J. M. C. oni sami v ně-meckém jazyku učiněný extrakt podávají. Načež od J. M. C.

takovou odpověď dostáhl, že J. M. C. ráši chtít sám do něho nahlédnouti, jej povážiti a jich stavův pod obojí nejmilosti-vějším císařem, králem a pánem býti a zůstávati.

A to jest ta druhá replika v následujících slovích:

Druhá replika, Jeho Milosti Cís. od strany pod obojí podaná.

Nejjasnější a velkomocný Římský císaři! V sobotu nyní pojmínulou jest od V. C. M., krále a pána našeho nejmilostivějšího, nám všem třem stavům tohoto království českého tělo a krev Pána Ježíše Krista pod obojí přijímajícím odpověď druhá do sněmu odeslána a dodána, z kteréž jsme ve vši ponížené poddanosti vyrozuměli, co se již tuto podruhé jménem V. C. M. nám na naši poníženou žádost v příčině náboženství našeho křesťanského pod obojí a konfessi, jakož od milých předkův našich i nás slavné a svaté paměti císaři Maximilianovi při sněmu obecném léta 1575. tak nyní znovu jminulého sněmu léta téhož V. C. M. podané a tohoto sněmu obnovené, za odpověď dává.

I nejmilostivější císaři a pane! Ačkoliv bychom toho velice vděční byli, abychom bez dalšího na V. C. M. vznášení a žádosti našich ponížených obnovování k dalšímu jednání sněmovnímu podle milostivé žádosti V. C. M. při závěrečné dotčené odpovědi doložené přistoupení mohli: ale poněvadž se tu věci veliké a nám nejmilejší, to jest cti a slávy Pána Boha všemohoucího, svědomí a věčného našeho spasení dotýče, a my z týchž jménem V. C. M. obouch daných odpovědí tomu dobře porozumíváme, že od kohož pak koliv k V. C. M. nevinně donešení jsme, jakobychom nebyli náboženství tohoto pod obojí přijímající, na kteréž se zřízení zemské tohoto království českého a povinnost od V. C. M. stavům učiněná vztahuje, kdež aby ste V. C. M. tomu milostivě vyrozuměti ráčili, že se to v skutku jináč nachází: s té oznámené příčiny a nevyhnutelné potřeby, pro odvedení naší nevinny, jsme přinuceni, při V. C. M. ve vši poddanosti tuto další poníženou správu učiniti, v kteréž nejprve před Pánem Bohem, angely jeho svatými i vši říši nebeskou, též před V. C. M. a všim světem zjevně vyznáváme, že my všickni jako i předkové naši spolu s jinými věrnými křesťany z milosti boží a základu písem svatých podle též konfessi k svému spasení vyznáváme tu nejstarší víru obecnou křesťanskou ve dvanácti článcích zavřenou, a takový základ víry naší křesťanské majíce, jak věrně, právě, pobožně a spasitelně o všech pravdách v té víře svaté zavřených smýšlíme, to též konfessi naše, v kteréž se artikulové křesťanského náboženství od prvního až do posledního vysvětlují, v sobě obsahuje. Podle čehož V. C. M. za té v nejhlubší pokoře poníženě a poddaně prosíme, pokudžby V. C. M. o nás takové správy docházely, jakobychom nějakou novou víru neb náboženství měli, k tomu víru přikládati ani o nás toho smýšleti milostivě neráčíte, abychom my při V. C. M. nětco toho (od čehož nás Pán Bůh milostivě rač zachovati), cožby v nejmenším na nějakou ourážku svědomí neb povinnosti V. C. M. se vztahovalo, vyhledávati měli; nebo aby to, kdyby strana pod obojí víru sv. křesťanskou vyznávala a v ní Pánu Bohu věrně sloužila, proti přisaze neb svědomí V. C. M. býti mělo, o tom není slyšáno; nýbrž se tomu těšíme, poněvadž nejsme žádného jiného náboženství než pod obojí spůsobou, a zřízení zemské mimo ta připomenutá slova žádného rozdílu učiní, že se zřízení zemské jakož i povinnost V. C. M., jakožto krále českého nám stavům království tohoto učiněná, na nás věrné V. C. M. poddané (kteříž jsme vždycky jako i předkové naši V. C. M. životy a statky našimi věrně sloužili, i ještě sloužiti míníme) vztahuje.

Jakož pak toho hodnověrná a slavná paměť před rukami jest, když jsou předkové naši (z nichžto ještě někteří v živobytu zůstávají) při dotče-

nám sněmě leta 1575. od tehdejšího nejv. pana komorníka království tohoto, pana Jana z Waldštejna a na Hrádku nad Sázavou, tím dotčení byli, žeby se sřizení zemská a povinnost od J. M. C. stavům pod obojí tohoto království učiněná toliko na tu stranu pod obojí, kteří se kněžstvem konsistoře dolejší spravují, vstahovala, ale na předky naše, kteříž jsou J. M. C. tehdejší tu konfessi neb vyznání víry své podali, a tak na nás žeby se vztahovati nemělo: tu že jest J. C. M. slavné a sv. paměti císař Maximilian, pan otec V. C. M. nejmilejší, předky naše i nás sám milostivě zastati, za ty, na kteréž se to vztahuje, usnati a ústy svými královskými vyhlásiti ráčil, že pod J. M. C. milostivou ochranou zůstáváme a ke všem řádům a právům království českého náležíme, a J. M. C. nás že za své věrné poddané míti ráčí. A kdyby kdo z těch osob, kteří nyní V. C. M. v tom tak spravovati smejí, sám nás tím dotýkati chtěl, věděli bychom co k tomu říkati, a chtěli bychom i můžeme to dostatečně provésti a ukázati, že se nám od něho a takového každého před Bohem a V. C. M. i přede vším světem ubližuje, čehož jakož sama pravda tak mnozí mocní důvodové, kteříž ukázaní býti mohou, mocně potvrzují.

Nadto výše, když jsme pojminulého sněmu té konfessi V. C. M. podali a ji jako i jiných artikulův v témž sněmě obšírně doložených za potvrzení a ve dsky zemské vložení ponížně žádali: tu jste V. C. M. na takovou ponížnou žádost naši nám takovou milostivou odpověď a resoluci (kteráž do téhož sněmu jest položena i ve dsky zemské vložena, vepsána) dáti ráčili, že ačkoliv by V. C. M. toho nejvděčnější býti ráčila, aby artikule náboženství se dotýkající se vším dostatkem, jakžby toho potřeba ukazovala, uvážení a na témž sněmě na místě postaveni býti mohli; ale že jest pak V. C. M. pro přítomné tehdejší veliké potřeby, kteréž žádného odkladu trpěti nemohly, toho na též čas potvrditi moci neráčila, nýbrž odkladu do budoucího sněmu k dalšímu těch všech věcí zavírání žádati ráčila, ku kterémuž odkladu stavové jsou povolili a do tehdejší nejprve příštího sněmu ke čtvrtku po sv. Martinu, který se týmž sněmem od V. C. M. jmenoval a položil, a na tom jste se V. C. M. s stavy království tohoto milostivě sněsti ráčili, jestližeby při tomto sněmě to na místě z strany těch artikulův o náboženství postaveno nebylo, tehdy že V. C. M. týmž sněmem ráčíte stavy tak opatrovati, abychoť stavové pod obojí nebyli povinni k žádným artikulům, cožby tak v proposici V. C. M. stavům přednešeno bylo, přistupovati, je uvažovati, ani o nic jednati, lečby prvé z strany toho artikule o náboženství na jistém místě a konci postaveno bylo.

A však mesitím, dokudžby koliv se to tak na sněmu obecním z strany tohoto artikule o náboženství nevykonalo, k místu a konci toho všeho nepřivedlo, tehdy podle milostivého V. C. M. skrze nejv. pana purkrabí pražského na obecném tom sněmu oznámení, aby ze všech tří stavův království českého, pod obojí též i pod jednou způsobou přijímajících, jeden každý při náboženství svém křesťanském od nižádného člověka světského ani duchovního žádnými porušeními a jakým koliv vymyšleným způsobem utiskování a sužování nebyli; nýbrž aby dotčení stavové pod obojí náboženství své křesťanské bez překážky jednoho každého svobodně provozovati mohli; s tím přitom v témž sněmě doložením, poněvadž věc náležitá jest, aby v tom mezi stavy království tohoto rovnost zachována byla, že mají pro uvarování dalších mnohých z toho pocházejících roztržitostí a nespůsobilých tolikéž stavové a obyvatelé pod jednou způsobou přijímající, jako i nyní stavové pod obojí s lidmi poddanými, farami, kostely a kollaturami svými, při náboženství svém křesťanském a pokojném jeho provozování, též při rádech církevních zcela, zouplna, bez přerušení zanechání býti, a že nemá se nám v tom od nižádného člověka, žádným vymyšleným způsobem překážka, sužování a utiskování díti, a budou-li jedna i druhá strana k tomu dáleji při sněmu co chtěti promlouvati, to že na vůli míti budou. Jakž též sněm v těch slovích, jakž výš připomenuto, ve dsky zemské vloženy, to v sobě obsahuje a zavírá.

Z čehož, nejmilostivější císaři a pane, ráčíte moci milostivě vyrozuměti, jak a pokud již předešle na obecném sněmě té věci od V. C. M. milostivého opatření a povolání jsme dosáhli, a že to, coby se již koliv nyní od těch, kteříby nám v žádosti naší ponížené při V. C. M. překážeti chtěli, spravovalo a promlouvalo, proti témuž předešlému sněmovnímu zástání a proti předešlé milostivé resoluci V. C. M. skrze nejv. pana purkrabí pražského nám, straně pod obojí, na obecném sněmě učiněné, a jistěmu o tom nás snešení sněmovnímu čeliti by musilo. Čehož poněvadž též snešení sněmovní činiti zjevně zapovídá, jame k V. C. M. té ponížené naděje, že toho zádnému měniti, rušiti a proti tomu se postavovati dopouštěti neráčíte.

A sčkoliv, nejmilostivější císaři a pane, v též odpovědi jménem V. C. M. nyní nám dané se dokládá, že se V. C. M. v tom pamatovati neráčíte, když jsou stavové s J. M. C. Maximilianem slavné a sv. paměti o též věc jednali a J. M. C. za to prosili, že jest slavné a sv. paměti císař Maximilian k té nadepsané konfessi povoliti a v tom se nám milostivě zavázati ráčil, že nám takovou konfessi do desk zemských vložití poručiti ráčí: v čemž s V. C. M., jakožto králem a pánem naším nejmilostivějším, my na žádný odpor nevstupujeme. Než co jsme my za povolení a smluvu k stvrzení též konfessi měli, drželi a posavad máme, o tom V. C. M. tuto poníženou správu činíme: že jest J. M. C. slavné a sv. paměti císař Maximilian, maje sobě tůž konfessi od nás a předkův našich podanou a žádost o ujistění artikule toho o náboženství na sebe vloženu, ráčil jest tehdež tu milostivou odpověď dáti, že nám v náboženství a religii naší překážky sám od sebe činiti, ovšem ani jiným pod žádným vymyšleným způsobem činiti dopustiti neráčí, i k tomu milostivě povoluje, aby stavové sobě a mezi sebou jistý počet osob voliti moci měli, kteříby nad religii a náboženstvím stavův ochranu a ruku drželi, tak jestliže by jim kdokoli v náboženství a religii jejich vkračovati chtěl, ty volené osoby to opatřiti, je ochrániti a na J. M. C. bezpečně vznášeti mohli, i s tím přitom dalším milostivým zakázaním, že nad takovou assekurací a ubezpečení nic vyššího a platnějšího, ani nad takovou připověď svou vlastní věděti ani vymysleti moci neráčí. A na závěrek ještě i s tím milostivým deklonám: Neb že J. M. C. v pravdě za to míti a držeti ráčí, že tím a takovým ujistěním stavové před J. M. C. i jedním každým dostatečně a dobře bezpečni a jisti býti mohou, a že někdy příhodnější čas se trefiti moci bude, že ty věci lepší průchod k utvrzení toho všeho budou moci míti, jakž též milostivá assekurací, kteréž teď příležitě sub litt. A připsi V. C. M. v českém i německém jazyku ponížené a poddané podáváme, co v sobě obšírněji sdržuje a zavírá. Kteroužto milostivou assekurací jsou tehdež stavové netoliko od J. M. C. vděčně přijali, a vědouce, jak jim tak i nám mnoho na tom záleží, ji v spis uvedli, a jakž tůž konfessi tak tůž assekurací na čisto v jednu knihu sepsati dali, a pro budoucí pamět některé přední osoby, s nejv. pánův úředníkův zemských k J. M. C. o to vyslané, v ní se vlastními rukami podepsali, nieméně i vůbec vytisknouti dali. Podle čehož stavové mnohá léta při též náboženství křesťanském, jak od slavné a svaté paměti V. C. M. pana otce nejmilejšího, tak i od V. C. M. ochráněni bývali, a aby kdy vytištění té konfessi mělo zbráněno a zapovědíno býti, o tom ti, kteří s prostředku našeho posavad v živobytu zůstávají a té odpovědi doslychali, žádné vědomosti nemají, ani my všickni nemáme; anobř jsou pamětníci živi, kteří o tom dobře vědí, že jak za živobytí slavné a svaté paměti císaře Maximiliana, též i za kralování V. C. M. též často psaná konfessi nejednou tisknuta, i pod slavným jménem J. M. C. vůbec vydána, V. C. M. v jazyku německém připsána a odvedena byla. Aniž se rozuměti může, poněvadž my všickni tři stavové, pod obojí přijímající, v království tomto tůž konfessi ústy vysnáváme, a to, což v sobě obsahuje, srdcem věříme, vedle ní také pod milostivou ochranou V. C. M. až do posledních hodin životův svých s pomocí boží u víře sv. stojíce, Pánu Bohu služiti chceme, za jakými by příčinami,

Slavata : Paměti.

jsouce na slovu božím založena, zapověděna býti měla, a to, co jest od stavů pod obojí ne tajně, než na obecném sněmě sjevně se jednalo, všem všude známo býti nemělo? Nebo i strana pod jednou o tom, jsouc tehdáž při sněmě obecném, dobrou vědomost a sobě v známost uvedeno měli, i tu odpověď dali, že proti nim to nic není, a o tom nic nepochybují, cožkoliv v věcech svých strana pod obojí dobrého obmyšlí, že J. M. C., vyrozumějíc tomu, v tom se k nim milostivě a náležitě ukázati a zachovati ráčí. Ta pak poručení a mandátové, po téměř sněmu z Řezna vyšlá, nic se na tíž konfessi nevstahují, jí ani té milostivé smluvy J. M. císaře Maximiliana stavům učiněné neručí, nýbrž stavové předce při náboženství svém křesťanském, na slovu božím založeném, zůstávali. A kdyby i předešlé léta 1575 žádného povolení k též konfessi, ani o ní jednání na obecném sněmě nebylo, tehdy, poněvadž od starodávna vždycky stavové pod obojí s vůlí krále J. M. měli svobodu a posavad mají, o náboženství na obecném sněmu jednati, zavírali i na místě a konci, bez ublížení druhé strany, postavovati, a V. C. M. jakožto král český pojminulým sněmem i nynější propositi také k tomu jste milostivě povoliti ráčili, abychem artikul o náboženství před jinými věcmi v uvážení své vsali, a na čem se snoseme a namluvíme, že neráčíte pomínouti to vše v své uvážení vsati, a nám na to milostivou odpověď dáti: vedle čehož my při téměř předešlém leta 1575 na sněmě učiněném sněšení, uvážení a zavření, a toho všeho i minulého sněmu obnovení zůstavujeme a V. C. M. ponížemě sa to prosíme, že nás při tom chrániti, při též konfessi a žádosti naší milostivě zanechati, a s jinými zeměmi, jimž konfessi augšpurská puštěna jest, srovnati ráčíte. Nebo i Jich Msti páni a přátelé naši, strana pod jednou, také beze vší naší překážky a útisků svobody v svém náboženství užívají, kterážto svobody my tolikéž při náboženství našem pod obojí podle též konfessi zároveň s nimi slušně užití žádáme.

Co se pak předešlých smluv, jednáni, starobylých zůstání, cedulí řemenných před kompaktáty i po kompaktátích těch let, v též druhé odpovědi V. C. M. položených, učiněných dotýče, až o těch, aby které neporušené ve deskách zemských v své celosti a váze zůstávali měly, kteréžby žádosti naší slušně překážeti mohly, vědomosti nemáme, ani jich ve deskách zemských, dávše to hledati, najíti nemůžeme, obzvláště aby se jaké před kompaktáty, mimo toliko partikulární smlouvu konsistoře pražské leta 1421 s Konrádem arcibiskupem učiněnou a výpověď leta Páně 1441, kteráž se mezi stranou pod obojí stala, státi měly, o nich jsme neslyšeli. Však to jest jistá věc, že kompaktáta nejstarší jsou, a propálení M. Jana Husi svaté paměti, když války a útlaky pro víru do 20 let zde v Čechách trvaly, teprva v létu 1438, též 1435, též 1436, též 1437 jsou ta kompaktáta učiněna. Po těch pak posléze některé smlouvy a jednání, jakž léta 1461, tak léta 1485, tolikéž 1512, až i léta 1525 i jiná některá, o nichž všech jistě paměti a vědomost před rukami ještě máme, posla. Však jsou učiněna na ten jistý konec a pro tu příčinu, aby se více takových útisků v víře a náboženství nedálo, strana strany aby nehanila, překážky v provozování náboženství nečinila. Obzvláště pak v sněmu, u Hory léta 1485 držaném, jest doloženo, že každý z stavů své víry o přijímání velebné svátosti bude moci užívati, podle důvěření svého svědomí, též čtení a jiné písmo sv. bez hanění a kaceřování z strany druhé i všelijakých útisků a postrkův kužáti kázati mají, s tím doložením, byli-li by při které faře kteří lidé, buď jeden neb více, jináč přijímati obyčej majíci, nežli ten kněz byl, že ten v přijímání svém máže svého spasení hledati, kdo se mu zdáti bude podle důvěření spasení svého; a mimo to v ničemž jeho neobtěžuj, jako křesťanu přísluší. Též i poddaní lidé že mají při obyčejí dle důvěření při přijímání zůstaveni býti, a žádnou mocí jich nutiti že nemají.

Týmž způsobem to i v jiných posledních sněmích obsaženo jest, čehož i sněmovní nařízení, kteréž se stalo léta 1524 v pátek před hromnicemi, s povolením slavné a svaté paměti krále Ludvika potvrzuje, v němž se to sjevně

dohlédá: Poněvadž se pravá víra Kristová z písem božích nabývá, protožť každý křesťan může a má zákon boží i apoštolská písma čísti, a měl-li by manželku, děti a jinou čeleď svou, má ji k těmž věsti.

Proti kterýmžto sněmům žádost a přednesení nás stavův p. o. na odporu v ničemž není. Ta jednání sněmovní nic nám a žádosti naši ku překážce nejsou. Toho, abychom v budoucích časech podle slova božího v náboženství našem opatření, buď polepšení a rozšíření hledati nemohli, nic nám nezapovídá, aniž jsme se také nikdy toho nezabavili a neodřekli, anobrž ta všechna jednání sněmovní (ačkoliv jsou na kompaktáta vztažena, a jedná s druhého poslo, kdež jsouc první vyzdvíženo, spolu s ním i poslední; což toho koli až do léta 1567 do sněmu tehdáž držaného, do času vyzdvížení týchž kompaktát, přešlo a vzniklo, jest vyzdvíženo a minulo) nám ku pomoci obdržené žádosti naší napomáhají, že jsou předkové naši vždycky na sněmích obecních, jak kdy potřeba ukazovala, o náboženství jednali a zavírali. Podle čehož i my, strana pod obojí, náboženství svého svobodně, podle slova božího a víry neb důvěry našeho požívati a o to na sněmu obecném dle uznalé potřeby s V. C. M. jakožto králem českým jednati a zavírali můžeme.

Než aby ta jednání, sněmové a smlouvy měly nás, stavy pod obojí, v svědomích našich v čem zavazovati aneb vyměření činiti, jakby kdo k vůli straně druhé věřiti měl, tohoť my v těch všech věcech a připomenutých pamětech ani v zřízení zemském nenacházíme. A kdyby co jiného neb víceji, nežli se na pamětech nachází, z jiných míst, nežli z desk zemských bráno býti chtělo: tehdy poněvadž jsou dsky zemské zhořely, a zřízení zemským nálezové z desk pohorálých zapověděni, k tomu po vytisknutí nového zřízení zemského, kteréž se stalo léta 1564, posléze sněmem léta 1567 též kompaktáta v léta 1438, 1435, 1436, 1437 stala, ovšem s nimi poslední smlouvy, které se na též kompaktáta vztahují, jsou zdvíženy, a mimo ty smlouvy v zřízení zemském obsažené a na to se vztahující, aby strana stranu nautiskla (v němž my věrně stojíme a státi míníme), k ničemuž jinému zavázání nejsme. Pročež ty věci k zhájení nám podle též konfessi a slova božího náboženství našeho křesťanského pod obojí neslouží.

Že pak na jistý způsob vyzdvížení těch kompaktát se stalo, to své místo má. Však vždy závěrek téhož artikule sněmovního jest ten, že se stavové při spravování slovem božím zůstávají, a tohoť my od V. C. M. ve vši poníženosti také poddaně užiti žádáme, tím naši poníženou prosbu a žádost v tomto artikulu zavírajíce.

Když jsou toho sněmu léta 1567, též posléze 1575, jako i před tím předešle v léta 1518, 1521, 1524 a jiných let stavové pod obojí na sněmích obecních to, čeho kdy potřebovali, jednali a obdržovali, tak že týmiž předělymi sněmy svoboda náboženství straně pod obojí puštěna byla: že i nyní podle týchž starobylých příkladův nám toho milostivě potvrditi ráčíte, té jsme V. C. M. ponížené naděje. Nebo i slavné paměti císař Maximilian, pan otec V. C. M. nejmilejší, toho na ublížení svědomí svého klásti neráčil, když stavy s těch kompaktát, sněmem bazilejským učiněných, sám jakožto král český propustiti, a aby se při svých řádích slovem božím řídili a spravovali, milostivě dovoliti ráčil.

Strany pak konsistoře, kdež V. C. M. na ukázaní práva a spravedlnosti, jaké k ní máme, nastupovati ráčíte: i nejmilostivější císaři a pane! ze všech našich ponížených a poddaných žádosti tomu milostivě porozuměti moci ráčíte, že my v nižádný průvod a rozepře s V. C. M. vstupovati nemíníme, nežli poníženými prosbami, z hojných a nevyhnutelných příčin toho, aby nám též konsistoř v moc dána byla, při V. C. M. ve vši poníženosti vyhledáváme. Nebo V. C. M. tomu nejmilostivější vyrozumění moci ráčíte, že sama rovnost spravedlnosti toho vyhledává, aby konsistoř pod obojí v opatrování stavův, jenž toho náboženství jsou, pro ně a pro potřebu spasení jejich stávala. Avšak podle milostivé vůle V. C. M. tuto

správa o tom poddaně činíme, že s pamětí psaných hodnověrných to vynacházíme, že jest slavné a svaté paměti císař Zigmund majestátů svých v létu 1421, též 1435 stavům pod obojí tohoto království též konsistoř a moc dáti, nieméně vysvědčení starobylé léta 1434, že země česká sama sobě biskupa voliti právo má, učiniti ráčil.

Podle kterýchžto majestátův stavové pod obojí mnohá léta též konsistoř v své moci a opatrování měli, a ji vždycky, když toho potřeba ukazovala, jakož léta 1421, tak 1437, též 1451, 1465, 1528, 1529, 1531, 1534, 1539, 1541, 1548, 1554, 1558, 1562, 1563 obnovovali, dosazovali, a jí v posloupném užívání byli.

Toho tak hodnověrně připsy sub litt. B. V. C. M. podáváme, čehož i živí pamětníci a svědkové se nacházejí, i některé věci v jiných místech, jichž jsme ještě tak na spěch dostati nemohli, zůstávají. A poněvadž o tom žádné vědomosti nemáme, aby od předkův našich též konsistoř pod obojí přijímajících slavné a svaté paměti císaři Maximilianovi postoupena a bud dskami zemskými neb jinak v moc uvedena byla, nýbrž užívání starobylé stavův se nachází, a též konsistoř pro nás, stavy pod obojí, na onen čas vyzdvížená byla a pro zdržování kněžstva v dobrém řádu potřebna nám jest: sa to V. C. M. ve vši poníženosti poddaně prositi nepřestáváme, že nám ji (jako i akademii pražskou, načež předešle žádná odpověď nám dána není) v opatrování naše milostivě dáti ráčíte.

Dáleji o útky a příkoří, nám v náboženství našem činěné, ráčíte milostivě dokládati, že V. C. M. není vědomé, poněvadž to zřízením zemským pod jistými pokuty zapovědino jest, proč jsou ty osoby sobě toho pořádem práva k nápravě nepřivozovali: i oznamujeme V. C. M. ve vši poníženosti, že jsou toho užiti nemohli. Nebo byvše na kancelář obsláni, těžké domluvy i rozkasy o tom mívali, poručení psaná s podpisem V. C. M. vycházela, a když se někteří na pořád práva odvolávali a při něm zůstaveni býti žádali, jim to postačovati nemohlo, jakž V. C. M. z příležitých rozličných některých stížností a příkoří, na kteréž dostatečný průvod před rukami jest, sub litt. C. tomu milostivě porozuměti ráčíte. Což jsou vše, nemajíce přístupu k V. C. M., s trpělivostí přemáhati a snášeti museli, ješto jsouc to netoliko zřízením zemským, ale i předešlými sněmy zapovědino, však přes to kněžstvo nepokojné volnosti a svobody v tom užívali, že jsou nás všelijak haněli a kaceřovali. S čímž aneb k tomu podobným, neb jiným ještě horším — nechťce se budoucně potkávat, proto opatření svého a svobody v provozování náboženství pod obojí způsobou při V. C. M. vyhledáváme, nevědouce o žádné příčině, kteráby nám v tom jakou služnou překážku činiti mohla, leč by nepokojné a nepřikladné kněžstvo, řádu, dobrého pokoje, lásky, svornosti nenávidící a nemilující, v cestě býti chtělo.

Kteréž však kněžstvo, mezi sebou nesvorné, náš stav v moci své míti a ku poslušenství svému nutiti a přivozovati nemůže a nemá.

Co se pak posledního artikule v též odpovědi V. C. M. strany jednoty bratrské, pánův přátel našich milých, doloženého dotýče: poněvadž, nejmilostivější císaři a pane! jsme předešle při V. C. M. ve vši poníženosti vyhledávali, že ti mandátové neb poručení, i s původu těch propuštěných kompaktát na učení bludná a zmatečná (kteréhož my, ani oni nenásledujeme) vyhlá, na nás, kteří se společně k též konfessí u víře sv. křesťanské v ní obsažené přiznáváme, se vztahovati nemohou: s té příčiny zůstavujíce toho poníženě při předešlé odpovědi naší, tím šíře V. C. M. zaneprazdňovati pomíjme. A poněvadž, nejmilostivější císaři a pane náš! jakožto V. C. M. do smrti věrní a poslušní poddaní s V. C. M., králem a pánem naším nejmilostivějším, v žádné odpory se dávati nemíníme a nedáváme, nýbrž toliko rovné svobody v náboženství našem pod obojí, na víře obecné křesťanské založeném a vtěž konfessí naší obsaženém (jakéž svobody strana pod jednou užívá), a abychom těch útkův, překážek, hanění a kaceřování sbaveni býti

mohli, vyhledáváme, čehož nám všechna předešlá sněmovní jednání, sřizení semská propůjčují: protož nic nového a nebyvalého nevyhledáváme, než co předně ke cti a chvále Pánu Bohu a spasení našemu jest, a již prvé co jsme my a předkové naši při slavné a svaté paměti císaři Maximilianovi léta 1575 také ponížene vyhledávali a přitom sřstaveni byli, a v čemž jest se slavné a svaté paměti císař Maximilian stavům milostivě samluviti ráčil, jakž výš připomenuto, hodnověrná assekuraci i živých lidí paměti toho dostatečně potvrzují, což léta pojminulého 1608 při podání V. C. M. též konfessi jsme obnovili a toho k potvrzení, zavírání, k místu a konci přivedení do tohoto sněmu od V. C. M. odloženo jest, i v proposici sněmovní k uvažování téhož artikule od V. C. M. povoleno jest, a slušně nic není a v nic obráceno býti nemůže, prvé také kompaktáta bez překážky slavné a svaté paměti císaře Maximiliana propuštěna jsou, a my při spravování se slovem božím sněmem léta 1587 sřstaveni jsme.

Čemuž V. C. M. že též kompaktáta minula, a stavové z nich jsou propuštěni, v dotčené odpovědi své milostivě místo dávati ráčíte.

A kdyby to naše přednesení a žádost sněmem uvážena (od čehož Pán Bůh milostivě ostřihati rač) neměla svého místa míti, muselo by to s velikou urážkou našeho svědomí a s potupou slova božího býti. Též předešlý jminulý suém v tom artikuli, jako i proposici nynější V. C. M. a slavná mocná zamluva císaře Maximiliana, pana otce V. C. M. svaté paměti, by slehčena a potupena býti musela, a my, strana pod obojí, u velikém nebespečenství sřstávati. Z čehož jakáby láska a svornost mezi námi všemi, věrnými poddanými V. C. M., kdyžby toliko někteří sřizení zemské, svobody i práva na sebe potahovati, nás pak, stranu pod obojí, touž konfessi se spravující, toho zbavovati měli, pojíti mohla: tomu V. C. M. dobře a milostivě vyrozuměti ráčíte. Nebo my, přijímající to milostivé ohlášení V. C. M., že o to tak otcovsky pečovati ráčíte, kudyby mezi námi všemi věrnými poddanými V. C. M. láska a svornost nyní i na časy budoucí sřstávati mohla, s velikou vděčností jiného lepšího prostředku k zachování toho všeho nevíme, jako ten, když my, strana pod obojí, žádosti své ponížene při V. C. M. buohdá užíváme a každá strana bez útiskův a hanění strany druhé, Pánu Bohu pokojně v svém náboženství sloužití bude.

Protož s těch všech svrchu položených příčin a pouhé spravedlivé žádosti naší V. C. M. ponížene a poddaně prositi nepřestáváme, že nám takové naší poddané a křesťanské žádosti užiti dáti, a též konfessi, při kteréž pro čest a slávu boží do smrti duší našich s pomocí Pána Boha trvati míníme, i s tím mezi námi porovnáním milostivě potvrditi, jí ve daky semské vložití, kcnsistoř i akademii pražskou v moc a opatrování naše uvéstí, nás před takovými útsiky, překážkami, hanebným kaceřováním dostatečně opatřiti a nám na to na všechno milostivou císařskou, královskou a otcovskou odpověď dáti ráčíte. Načež již na pátý tejdén zde v městech pražských s potěšením očekávajice, veliké útraty až i do stejskání vedeme, té jisté a nepochybné ponížene naděje k V. C. M. jsouce, že naši poníženu žádost ve všech přednesených artikulích obsaženou milostivě potvrditi ráčíte.

Čehož my se V. C. M. jak předešle vždycky až posavad i na budoucí časy, nelitujíc statkův, hrdel a všeho jmění našeho, do smrti našich jako věrní poddaní ponížene odsluhovati, i také hned po zavření a ztyrzení tohoto artikule o náboženství pod obojí na proposici sněmovní nastoupiti, ji uvážovati a všechno možné pro V. C. M. hotově učiniti rádi chceme. V čemž ve všem se V. C. M. jakožto králi a pánu našemu nejmilostivějšímu ve vší ponížene poddaně poroučena činíme, věřice a prosíce, že vždycky naším nejmilostivějším císařem, králem a pánem zůstati ráčíte.

Tuto následují allegáta, které pod litt. A. B. C. J. C. Msti od strany pod obojí při druhé replice přiloženy byly.

Allegat sub litt. A.

Potvrzení předešlé konfessi.

Léta Páně tisícého pětistého sedmdesátého pátého v pátek po svatém Jiljí.

Nejjasnější kníže a pán, pán, Maximilian, Římský císař, Uherský a Český král, ráčil jest všem třem stavům království tohoto českého, pod obojí způsobou tělo a krev Krista Pána přijímajícím, na poníženou a poddanou žádost jejich strany artikule o náboženství a religii, jich ujištění v náboženství vlastními ústy svými císařskými tuto odpověď milostivou dáti a to po osobách zejména těchto: panu Bohuslavovi Felixovi Hasištejnském z Lobkovic na Ličkově a Chomútově, nejvyšším sudím království českého, panu Jaroslavovi Smiřickém z Smiřic a na Kostelci, J. M. C. dvoru maršalkovi v království českém, panu Janovi z Waldštejna a na Sedčicích, hejtmanu menšího města pražského, panu Hendrichovi Kurepachovi z Trachbergku a na Stolinkách, panu Karlovi z Bibrštejna a na Děvině z pántů, a panu Burianovi Trčkoví z Lipě a na Světlé nad Sázavou, podkomořím království českého, panu Janovi Leskorcovi z Leskovce a na Cerekvici, panu Michalovi Španovském z Lisova a na Pacově, Její Msti Císařové jakožto královny české podkomořím v témž království českém, psnu Šebastianovi z Vřesovic na Touchovicích a Kysřte, panu Václavovi z Vřesovic a na Byčicích, předkem že jest sobě J. M. C. včerejší stavů promluvení k milostivé paměti přivéstí ráčil, kteréžto ve dvou artikulích obsaženo bylo a jest, předně o důtku, kterou jest pan Jan z Waldštejna a na Hrádku nad Sázavou, nejvyšší komorník království českého, k stavům učinil, a druhé odpověď, kteréž stavové na artikul strany religii a náboženství jich očekávají a žádají. A co se prvního artikule dotýče, J. M. C. tomu nerad býti ráčí, že jsme se v takové nesrozumění vespolek dali, před čímž J. M. C. stavy vždycky vystříhati a abychom se v zbytečné hádky a odpory nedávali, napomínati ráčil; neb že někdy mnohý tak mnoho mluví, kdyby se na všechno odpovídati mělo, že by mnohá zbyteční zaneprázdnění s toho pojití mohla, jakž pak toho příklad na panu komorníkovi a stavové sami na sobě vzíti mohou; z čehož jaká zkysezení jedněch k druhým pocházejí, tomu že dobře rozuměti mohou, což v pravdě J. M. C. k veliké škodě království tomuto býti uznávati ráčí.

Ale však nicméně, poněvadž J. M. C. tomu z jisté správy vyrozumovati ráčí, že stížnost stavů nejinač než tak, jakž od stavů na J. M. vznesena byla, v pravdě tak jest, nad čímž J. M. C. velikou nelibost máti a to uznávati ráčí, že jsou vysoce dotčeni; a kdyby to tak býti mělo, že by to nemohlo jináče rozumno býti, než že by stavové za takové vykládání býti musili. Ale poněvadž pan komorník není než toliko jedna samotná osoba, ani králem ani knížetem země není, aby jaká práva nebo řády ustanovovati, koho odsuzovati anebo komu na jeho spravedlnosti ukracovati mohl, a že taková jeho řeč podstaty a gruntu žádného nemá, aby on stavy za takové učiniti mohl a že takové promluvení stavům na žádnou škodu a ujmu býti nemůže a nemá; nebo že J. M. C. i všickni jiní poctiví lidé, kdo a co stavové jsou, dobře vědí, totižto pod J. M. C. milostivou ochranu a ke všem řádům a právům království českého náležející, kteréžto J. M. C. za své věrné poddané máti ráčí. A protož aby se na takovou pana komorníka řeč stavové nic neobraceli a zvláště, poněvadž jsme mu zase, nešetíce ho, v tom dostatečnou odpověď na promluvení jeho dali. Však nicméně že J. M. C. toho jemu, panu komorníkovi, předložití a stížití, aby potomně věděl, co mluviti, pominouti neráčí, tak aby snáti mohl, že J. M. C. nad tím žádného oblíbení máti neráčí; aby se potomně v příčinách těm podobných věděl jak stidměji chovati, a že se J. M. C. bedlivě k tomu přičiníti ráčí, aby ta věc k slušnému spokojení přivedena byla.

Ob se pak druhého artikule dotýče, že J. M. C. stavům to v pravdě oznámíti moci ráčí, že jest ráčil se vši nejvyšší možností s stavy pod jednou i s těmi druhými jednati, aby žádost stavů strany ujištění jich náboženství artikule, aby buď dosněmu aneb do desk zemských vjíti mohl, vyplněna byla; ale že jest toho ničehož při nich obdržeti moci neráčil, nýbrž že od nich J. M. C. tato odpověď dána jest: že o takovou věc již dávno mezi sebou smluvami starými, též i mnohými sněmy spokojeni a tak v tom utvrzeni jsou, že sebe s toho propustiti a to zjinačiti téměř nemožná věc jest; a protož že J. M. prosí, poněvadž J. M. na zdržení toho všeho i povinností vysokou zavázán býti ráčí, aby toho ničehož k proměnění neb zjinačení přijíti dopustiti neráčil. Těmi a takovými velikými slovy skoro J. M. i drobet stížně na povinnost J. M. napomenouti směli. Z kteréžto odpovědi stavové snadno tomu vyrozuměti mohou, čím dále ta věc na odkladiích státi bude, že tím víc a víc odporův a nesrozumění mezi stavy vzejde; čehož aby pominuto bylo, že by J. M. nic vděčnějšího, ani také stavům dobře co platnějšího se státi mohlo; jakož pak stavové příklad toho mezi sebou a panem komorníkem na ten čas vsítí mohou. Strany pak ujištění stavů, že J. M. v dobré paměti všechna o to s stavy promluvení, učiněné přívědi míti ráčí, jak a v jakých slovech jsou se taková stala, a že ještě žádného jiného úmyslu než téhož a jedno stejného, abychom pokudžby nejvýše možné býti mohlo ujištění byli, býti neráčí; a protož jak předešle tak i nyní, že na svou dobrou víru a duši to přijímají, s stavy věrně a upřímně míníti ráčí (jak a v jakých slovech), aby se na J. M. slova a tak časté přívědi ubezpečili; neb že J. M. C. to po dobře německu a česku upřímně a erdečně míníti ráčí, a že jim stavům v náboženství a religii jich překážky sám od sebe činíti, ani jinému dopustiti činíti pod žádným způsobem ovšem neráčí, a to, což stavům připovídati ráčí, že pevně a nezměnitelně držeti, na což se ubezpečiti mohou, úmyslu býti ráčí; neb že stavové vědí, že jest jim osobou svou ni žádná překážky nikdy činíti neráčil; jestliže jest se pak co činilo, že ne s volí J. M. to jest bylo. Že pak přes to jim se překážky činívaly, tak, jakž stížnost stavů, předně na pana arcibiskupa a konsistoř pražskou nejvíce se vztahuje, jaké ublížení stavové a kněžstvo jich od nich jsou snášeti musili, aby se již toho stavové nic nebáli, že J. M. C. je před sebe obeslati a při nich i jinde opatřiti ráčí, že se toho více dopustiti nikoli nemají, anobrž že pod pokutou a skutečným trestáním jim to přísané zapověditi chtějí ráčí. A jestližby s kterékoliv strany oť jací odporové vznikli, aby na samou osobu J. M. vznášeno bylo, a J. M. na to pomyslití ráčí, aby se žádné straně v ničemž neublížilo; neb že J. M. dobře v to trefiti a je na uzdě tak zdržovati uměti ráčí moci, tak že se budou museti v tom ve všem náležitě chovati. Dále také že J. M. C. jak předešle připovídati, tak i ještě k tomu milostivě povolovati ráčí, aby stavové sobě a mezi sebou jistý počet osob voliti moc měli, kteříby nad religii a náboženstvím stavů ochranu a ruku drželi, tak, jestližby jim kdokoli v náboženství a religii jich vkráčovati chtěl, ty volené osoby aby to opatřiti, je chrániti a také i na J. M. C. vznášeti bezpečně mohli a svobodně. Nad takovou assekurací a ubezpečením že J. M. nic vyššího a platnějšího a pevnějšího, tak aby se všech stran mezi stavy dobrý pokoj, láska zůstávala a trvati mohla, věděti ani mysliti moci neráčil, než toliko přívěd svou vlastní. Nebo jestližby stavové již J. M. řeči a slovům víry přikládati nechtěli, že J. M. tomu rozuměti neráčil, kterak by psaním a listům J. M. více věřiti mohli. Zase také kdyby J. M. jináče mysliti ráčil, nežli mluviti ráčí, že by se vždycky za to styděti a to o sobě mluviti, že slov svých a přívědů neoddržuje, slyšeti a sobě za lehkého a ničemného člověka odsouditi, anobrž za takového, kterýby, aby mu co kdy věřeno býti mohlo, hozen nebyl, držeti museti ráčil, čehož Pán Bůh uchováti rač. A protož že jiného vyhlášení ubezpečení býti, a také jiný způsob zachování stavů v lásce a svornosti nalezen s těžkem býti může. Nebo že J. M. nic víc a výšeji na

péči nikdá neměl a nemá než to, kterakby všechny země své v dobrém pokoji až do smrti své zachovati moci ráčil, v tom příklad na vrchnostech, královstvích a zemích cizích národův, kteří přípovědi své nedrželi a víru svou rušili, proč je Pán Bůh hrozně pokutovati a trestati ráčil, dávajíc, a tak v tom příklad ten na sebe sám J. M. potahujíc, že kdyby J. M. víru a přípověď svou učiněnou také zdržeti chtíti neráčil, žeby ne jiného než téhož na sebe očekávati museti ráčil; ale žeby ráčil mnohem raději smrt podstoupiti, nežli víru a přípověď svou změnití neb nedržeti. A tak milostivě žádajíc, aby nadepsané osoby dále očekávajícím stavům takový milostivý úmysl a přípověď J. M. C. dostatečně v známost uvedli, s obšírným a častým opakováním J. M. v té věci úmyslu k stavům a takovému ujištění religii a náboženství jistě z celého věrného a neošemetného a k obecnému království tohoto prospěšného a náchylného srdce, a vedle toho také, aby stavové napomenuti byli, aby na tom již přestali a k jednání jiných artikulův J. M. C. příslušejících přikročili. Nebo J. M., nejspouze v tom povolání jako jiná obecná osoba, než v mnohem vyšším, že také musí na ne jednu osobu toliko, ale i na další příležitosti se ohlídati, a k tomu, aby se všech stran svornost a pokoj zachován býti mohl. Při synu pak svém že to tak opatřiti chtíti ráčil, že touž měrou stavům jako J. M. C. sázásán býti má. A ačkoliv synové jeho na ten čas katoličtí jsou, ale však že J. M. C. ve všem tak poslušni jsou, tím jest býti ráčil, že proti vůli a nařízení J. M. nic před sebe bráti nebudou. Neb ačkoliv o nich to rozhlášeno jest, že by něco toho proti maršalku rakouskému a Pappenheimovi předsevatí míti chtěli, kudyby usmrceni býti mohli, však že J. M. na svou pravdu a podle svého dobrého svědomí pověditi moci ráčil, že se Jich Mstem v tom křivda stala a že Jich Msti v tom nevině v křik lidský přišli, a toho že v skutku nic na Jich Mstech uhlédáno není. Neb že mnoho lidí jest, kteříž nic jiného na práci nemají a neobmýšlejí, nežli kudy by skrze lidské různice a nesvornosti sobě nějaký užitek přivéstí mohli. Ale však že J. M. té celé důvěrnosti a naděje k stavům býti ráčil, že takovou věc právě rozsvícenou a k srdci připustivši, tím ničímž se rozpakovati dáti nedopustí, ani k tomu přijíti nedají, aby mimo takovou J. M. přípověď, stavův ujištění a ubezpečení co jiného a většího žádati měli. Neb že J. M. C. v pravdě za to míti a držeti ráčil, že tím a takovým ujištěním stavové před J. M. C. i jiným každým dostatečně a dobře bezpečni a jisti býti mohou, a že někdy příhodnější čas se trefiti moci bude. — Po kterémžto J. M. C. milostivě promluvení nadepsaným osobám to milostivé a ústní jisté poručení od J. M. se jest stalo, aby to všecko, jakž od J. M. promluveno jest, se vši pilností ostatním stavům na to očekávajícím v známost uvedli. Což oni přijavše od J. M. C. s velikou vděčností a se vši poddanou ponížeností z takové milostivé odpovědi J. M. poděkovavše, oznámili, žeby jim nic příjemnějšího býti nemohlo, než aby všickni ostatní stavové takovou milostivou otcovskou odpověď z J. M. úst a promluvení sami byli slyšeti mohli. Ale však nicméně že takové J. M. ústní milostivé promluvení se vši pilností stavům v známost uvéstí ohtějí, pokudž jen jich paměť postačiti moci bude. — Na to J. M. C. tu milostivou odpověď dáti ráčil, aby tak učinili, a jestližeby co tu v pamětech svých sněsti nemohli, poněvadž z prostředku jich pan Václav z Vřesovic, co tak J. M. jest mluvití ráčil, ponaměňoval, že bude moci, co potřeba bude, k paměti při oznámení stavům přivozovati. Actum ut supra.

Allegat sub litt. B.

My děkan a mistři facultatis artium v akademii pražské vymáňáme tímto listem, jenž vidimus sluje, obecně přede všemi a svláště, kdež náleží, že k žádosti Jich Milosti pánův, rytířstva, Pražan i jiných vyslaných z měst, všech tří stavův pod obojí tělo a krev Pána našeho Ježíše Krista přijímajících, nyní na sněmě obecném na hradě pražském shromážděných,

dal jsme paměti níže psané s kněh našich památných in folio v pergameně šitých a v kelleji veliké zůstávajících (jichžto počátek jest rozmlouvání a jednání o arcibiskupa) vypsatí a vytáhnouti.

Rozmlouvání a jednání o arcibiskupa legátův českých s J. M. císařem Zikmundem a legáty sboru basilejského.

Léta božího 1434 ve čtvrtek po památce svatého Bartoloměje.

Tyto otázky byly před J. M. císařem Zikmundem v Řezně na zahradě u mnichů černých. Otázali se vyslaní z Čech legátův basilejského koncilium o arcibiskupu pražském a biskupích olomouckém a litomyšlském, jací býti mají. Odpověděli oni: Že takový arcibiskup a biskupové mají Vám potvrzení býti, kteří by tělo a krev Krista Pána těm, kteří svyklost mají, rozdávali pod obojí způsobou a jiné kněží k tomu přidrželi podle řčení svatého koncilium, jímžto jiné všecko kněžstvo, jakéby pak nepodávalo pod obojí způsobou, má poždáno býti. I otázali se dále: Takového biskupa kdo má voliti? Odpověděli: Podle práv duchovních (prej), ač někdy obecni hůd s kněžími volil biskupa, však již podle ustanovení otcův z dávnych časův má volen býti skrze kapitoly kostelův kanovnických; avšak co při tom svatý sbor učiní, toho my nevíme. Ale J. M. císař ráčil takto pověditi: Páni Čechové! jáť Vám radím, abyšτε Vy při arcibiskupu a biskupích zachovali řád a obyčej starobylý, a sami sobě volili biskupy; neb arcibiskup Váš nemá býti jedině Čech a též biskup litomyšlský a moravský. Otec můj a bratr dávali jsou arcibiskupa; stůjítež na témž i nyní. Když věci vaše dokonány budou s koncilium a my budeme v království, myť spolu s Vámi o arcibiskupa i o jiné dobře spůsobíme. Při tomto jednání jsou tyto osoby: biskup konstanský, biskup augustanský, Jan Polmar, paláce papežova auditor, s místrem Jindřichem, také legáti ke sboru. Čechové pak byli ti: pan Mejnhart z Hradce, pan Vilém Kostka z Postupic, Mikuláš Sokol a Jan Velvar z Prahan, a s mistrů pražských: M. Jan z Rokycan a M. Prokop z Plzně. Dálo se ut supra.

My Zikmund z Boží milosti Římský císař etc.

Jakož jsou páni, rytíři a panoše i města království Našeho českého Nás v Brně prosili, abyhom jim jakožto král český práva Našeho k volení arcibiskupa pražského popřiti ráčili, to jsme milostivě k jich žádosti per semské dobré rádi učinili, právo Naše jim k volení dali, jakož jim list na to daný plněji to v sobě drží a svědčí. A když jsou to volení učinili a před Námi jmenovali poctivého M. Jana z Rokycan a jiné dva podbiskupí, tehdy jsme k tomu svrchu psanému jich volení svolili a jej za arcibiskupa a je za biskupy přijali a moci listu tohoto přijímáme, tvrdíce to volení, a jinného do jeho smrti míti nechceme, ale jemu o potvrzení a svěcení vší snahou státi chceme, a to chceme sjednati, co uespíše moci budeme, se všemi těmi povahami tak, jakž náš list na to daný šife ukazuje.

Dáno v Jihlavě léta etc. třicátého šestého den svatého Apolinarře let království Našich jako svrchu.

(Hajecius CCCCLX. fol.)

Ex libro manu scripto fol. 22. et 23.

My Menhart z Hradce, Hynek Ptáček z Pírgštejna sedením na Ratajích, Diviš Borek z Miletky, purgkrabě hradu pražského, Pavel měšťanin nového města pražského, Havel z Dřevenic, Jan Velvar měšťanin starého města pražského, Ambrož měšťanin od Hory Kutny, M. Václav z Sušice, kněz Pavel farář od svatého Jiljí, kněz Václav od svatého Mikuláše, kněz Mikuláš Rehovec z Betléma z starého města pražského, kněz Vít farář z Hory Kutny, kněz Janek od svatého Štěpána z nového města pražského, kněz Oldřich, farář z Čáslavi, kněz Bartoš farář z Loun, a kněz Ondřej

farář z Sněžice, volenci mocně vydaní od pánův, od měst pražských, rytířů, panošů, samauů, ode všech měst i ode všeho sněmu, nyní na svatého Matouše apoštola božského v Praze uloženého a sebraného k volení arcibiskupa pražského a dvou biskupů suffragánů, vysnáváme všickni jednotejně, že jsme volili arcibiskupa poctivého M. Jana Rokycana a biskupy poctivé kněží, kněze Martina z Chrudimě a kněze Vaňka z Meyta, kteréžto veškeren sněm, ačkoli z hodných příčin nejsou ještě ohlášení, přijal jest i s námi za pravé arcibiskupa a biskupy tak, jakoby již byli ohlášení, a jeho slibů poslušni býti a s svými se všemi poddanými světskými i duchovními ve všech věcech, jakož sluší na arcibiskupa, a kdožby v jeho poslušenství nestál, aby žádného u sebe, pod sebou a na svých panstvích netrpěli. Také jsme se s povolením všeho sněmu my volenci svrchu psaní jednomyslně svolili, abychoť po vrácení poslu od císařovy Milosti v městě pražském je ohlásili. Pakli bychom všickni přítomni nebyli, ale aby ti, kteří tu budou z nás, těm dáváme plnou moc, jakobychoť všickni přítomni byli osobně. Pakli by kterého z svrchu psaných arcibiskupa a biskupů Bůh neuchoval, žeby umřel, nežli ohlášení byli, tehdy my volenci svrchu psaní s povolením všeho sněmu máme plnou moc jiného místo umřelého voliti. Také jest slíbil všecken sněm, k žádnému jinému arcibiskupovi ani k suffragánům nesvolovati, dokudž jsou tito živí. Pakli by kterého z nás velenců svrchu psaných Bůh neuchoval, žeby umřel, tehdy mi živí posůstali máme moc k sobě jiného voliti s téhož řádu. Tomu všemu na svědomí své jsme pečeti přitiskli. Stalo se v Praze na velikém sněmu v pátek na den svatých jedenácte tisíc panen léta od narození syna božského tisícého čtyřstého třicátého pátého.

Léta MCCCCXXI sněm stavův království českého v Praze v koleji veliké, na němž Kunrad arcibiskup pražský odevzdal stavům počet konsistoráckou a k straně pod obojí přijímající přistoupil a za oud jeden mezi stavy vyhlášen jsa tehdež s hejtmanem polním, s jinými pány a rytíři vojsk a Pražan; za administratory pak a správce v nově nařízené konsistoře od stavův voleny osoby tyto: M. Jan Příbram, farář od svatého Jiří, M. Prokop z Planě, professor v učení pražském, M. Jakub jinak Jakobellus s Stříbra a kněz Jan z Želiva mnich a kazatel u Matky boží sněžné v novém městě pražském. Ten byl začátek administratorů a konsistorů pražské pod obojí přijímajících v království českém a markrabství moravském, kteréhož potom i císař Zikmund, maje za krále do směle přijat býti, majestátem svým potvrdil.

(Cochlaeus lib. 5. M. Daniel Adamus in Calend. fol. 371.)

Léta 1437 sněm na hradě pražském o zemské věci a tu v neděli den sv. Vítalše stavové po smrti kněze Václava z Chocny suffragána volili M. Křtístana Prachatického, faráře od svatého Michala v starém městě pražském, rektora učení pražského a matematika, přidali ho mistru Janovi Rokycanovi za pomocníka a administratora, čehož císař Zikmund tehdež přítomný potvrdil, a povolav před sebe kněžstva a mistrův, výmluvnou a ozdobnou řeč k nim měl o svornosti a pokoji, a privileje akademie potvrdil.

(In Calend. folio 233.)

Léta Páně 1439. Za kralování Albrechta krále sněm byl v Praze v sobotu na den sv. Linhartu. Tu stavové s Pražany, vyřídivše zemské věci, na tom jsou zůstali s povolením J. M. C. a to zavřeli, aby mniši ani kanovníci podle listu a majestátu císaře Zikmunda v městech pražských, kdež se náboženstvím pod obojí řídí, pod jednou nepodávali. A tu k straně pod obojí jsou přijati: urození pánů pan Zdeněk Holický z Šternberga a na Pardubicích, pan Perhold Černožský, maršalek království českého z Moravy. Jest také tu konsistoř od stavův dosazena a některé odporosti strany ornatův mezi kněžstvem srovnány jsou; neb Táboři a města jich se přidržují jich neukřivají při posluhování církevním.

Léta Páně 1451 sněm byl dráhn obvaláštín strany korunování Ladislava krále, který přijat jest podle závazků a kompaktát s císařem Zikmundem nařízených, a tu je 15 let stáří, jest v neděli po památce svatých Šimona a Judy korunován. Téhož také času M. Janovi Rokycanovi arcibiskupu pražského konsistoř obnovena a od stavův království jest k správě poručena; byli tehdejší sedělníci na fáře při kostele Panny Marie před Tejnem.

Léta Páně 1465 stavové všickni tři, společně sjezd majloce v kolleji veliké v Praze, obnovili konsistoř pro smrt některých osob a pannu M. Janovi Rokycanovi arcibiskupu ji k správě poručili. Přidání páni jsou ku pánům mistrům veliké kolleje senatorové z Prahan: Samuel Zahradka senátor starého města pražského, Boleslav od Černé Růže v novém městě pražském, item M. Joannes Albus a Stellis in antiqua urbe, M. Joannes de Gradu in nova urbe.

Léta Páně 1478 za krále Vladislava Kazimíra při času svatého Václava 24. septembří stavové pod obojí spolu všickni sněm drželi; nařídili pak to, aby od náboženství svého pod obojí na žádost J. M. C. nic neupouštěli, a tu konsistoř od nich v kolleji veliké starobylým způsobem nařízena a obnovena jest a práva její a statuta přednesena. (Conradi archieps. i sněm tehdejší za něho sepsaný.)

Léta Páně 1483 objednán jest radou stavův a Prahan biskup dominus Augustinus Lucinus de Bressariis Dei gratia episcopus Sanctuariensis, aby na kněžstvo pod obojí záky ordinoval, což jest tak činiti a posluhování církevní, sloužení máti vykonával na staroměstském rynku a tu rozdával pod obojí každému, když toho žádali, i dítkám; neb k straně naší pod obojí byl přijat i vysnání víry její obhajovati připověděl.

Léta Páně 1485 páni stavové všickni sněm drželi na Horách Kutných z Čech i z Moravy s povolením krále Vladislava o pokoj a svornost, i tu jsou všickni tři stavové i Prahané s jinými městy obnovili mezi sebou starobylé smlouvy a kompaktáty, to jest závazky, kterak strana pod jednou a kněží její se k straně pod obojí a zase kterak strana pod obojí k straně pod jednou se chovati má, a kdyby ty smlouvy přerušili, aby s semě vyhnán byl.

Léta 1489 v pátek po památce sv. Ambrože páni stavové a Prahané obnovili konsistoř v kolleji veliké a ji panu biskupu Augustinovi k správě poručili, i posazení jsou v radě M. Václav kasatel v Betlémě, M. Václav Táborský professor v akademii, M. Jan z Vopačína též professor v akademii, M. Jan z Vlašimě, professor theologiae sacrae a jiní.

(Calendar. Fol. 201.)

Léta Páně 1497 páni Prahané vedle snešení s pány stavy vyvolili za administrátora M. Václava z Lumba, faráře v Slovanech, a tu pan biskup Augustin, aloživ počet arcibiskupství pražského pánům Prahanům, od konsistoře správy odpuštění vsal. Stalo se v pátek před památkou sv. Mikuláše.

Léta Páně 1518 v pátek před památkou sv. Antonína páni Prahané obojího města pražského podle poručení všech tří stavův obnovili konsistoř, a tu volen jest za administrátora M. Matěj Korambus a přidání k němu M. Vavřinec Třeboňský, rektor universitatis, M. Václ. Litomyšlský, děkan kostela svatého Apollinářského na větrném vrchu, M. Václav Rožďalovský Mestice, kněz Jakub, farář kostela Panny Marie před Tejnem, kněz Václav Popel, farář kostela svatého Jiljí a jiní.

Léta Páně 1520 při času svatého Jiří obnovena jest konsistoř, učiněn administrátorem M. Václav Litomyšlský, děkan kostela sv. Apollinářského, a zase voleni jsou předešli mistři a farářové.

Léta Páně 1523 při času sv. Václava obnovena jest konsistoř od stavův, páni, rytířstva a Prahan i poslův z jiných měst, a voleni čtyři administrátorové: M. Pavel Žatecký, děkan kostela sv. Apollinářského, M. Jan Přelčický

Kulata, rektor akademie, M. Jindřich Dvorský, farář kostela sv. Jindřicha, kněz Jan, farář tejnaský. Jim přidání jsou jiní farářové.

(Calend. fol. 446.)

Léta Páně 1526 páni Prahané obojích měst s radou pánův defensordů obnovili konsistoř; neb mezi páni mistry i faráři proměna se stala a málo jich v konsistoři zůstalo. I volen jest za administrátora M. Havel Cahera Žatecký, a přidání jemu M. Vavřinec Třeboňský, kazatel v Betlémě, M. Tomáš Vláčimský, kněz Jan Macer, farář kostela Panny Marie před Tejnem a jiní.

Léta 1528 feria tertia post rogationes s povolením J. M. krále Ferdinanda sněm drželi Jich Mti páni stavové pod obojí v kolleji veliké, povolavše kněžstva všeho z Čech i z Moravy. Defensores byli přifedni: pan Jan z Pernštejna a pan Jan z Wartenbergka, purgkrabě pražský, a mnoho pánův jiného. A tu z každého stavu dvanáct osob vybráno i z kněžstva, a ti odědše do pokoje facultatis volili administrátora a konsistoriany, a tu M. Havel Cahera žádán jest, aby dále na sobě úřad administratorský držel. Potom v pátek post ascensionem Domini jsou vyhlášeni skrze pány Pražany, — neb jiní stavové, odědše domů, to jim poručili, — i přidání jsou M. Havlovi: M. Vavřinec Třeboňský, kazatel kaply betlémské, M. Jan Chocenský, professor akademie, M. Tomáš Vláčimský, professor, kněz Jan Macer, farář kostela tejnaského a jiní.

(Calend. fol. 272.)

Léta Páně 1529 v pondělí po památce blahoslavené Trojice svaté s povolením J. M. Kr. sněm od stavův pod obojí držán byl v kolleji veliké, ale málo se pánův sjelo, protož odložili sněmu až do sv. Václava, a konsistoř poručili 12 konsistoriánům předešle voleným. Tu jsou k straně naší přijati podle smlouvy zápisův i svobody své měšťané města Kadaně a vedle strany naší stáli jsou silbili, kdež také s svými sousedy o duchovenství a platy učinili smlouvu, kteráž od J. M. Kr. jest potvrzena.

Téhož léta v neděli po památce sv. Jeronýma podle odkladu některých s stavův vyšších pod obojí s Pražany sjeli se do kolleje veliké a tu administratory volili a konsistoř obnovili, administratores dva: M. Vavřinec Třeboňského, kazatele v Betlémě, a kněze Václava, kazatele v Litoměřicích, a přidání jim: M. Jan Přeštický, rektor universitatis, M. Jan Chocenský vicerektor, M. Jiřík Písecký, probošt nejprve kolleje veliké a potom všech svatých, kněz Mikuláš, farář kostela Panny Marie v Láru a jiní.

(Calend. fol. 515.)

Léta Páně 1531 s povolením J. M. Kr. sněm držán jest od stavův u velikém počtu v kolleji veliké a tu artikulové jsou sneseni, a stojí v knihách v konsistoři i také u pánů Prahan v starém městě pražském. Konsistoř také jest obnovena skrze pány Pražany, administrátorem učiněn kněz Václav Ouabohátský, děkan kostela svatého Apollinářského, a přidání k němu za konsistoriány v pátek M. Jana Husi tyto osoby: M. Jan Přeštický Kulata, professor akademie, M. Jiřík Písecký, probošt kolleje omnium sanctorum, M. Jan Chocenský z veliké kolleje, M. Martin Klatovský, probošt kolleje veliké, kněz Jan Čelka, kazatel v Betlémě.

(Calend. fol. 323.)

Léta Páně 1534 v neděli po památce sv. Gorgonie Jich Mti stavové pod obojí, obeslavše děkany a faráře krajské s pány Pražany a s kněžstvem pražským, sešli se do kolleje veliké a že se osob málo sjelo, odložili jiných jednání, toliko o konsistoře obnovení rozmlouvali, i dožádali se na pana administrátorevi, aby ten úřad za další čas na sobě zdržel a potom v pátek

po památce povýšení svatého kříže od pánův Prahan do konsistoře jsou tito postavěni: M. Václav Písecký, probošt kolleje všech svatých, M. Martin Klatovský, probošt kolleje veliké, kněz Jan, kazatel kaply betlémské, a jiní.
(Calend. fol. 481.)

Léta Páně 1539 sněm byl v Praze s povolením J. M. Kr. ode všeho kněžstva s Čech i s Moravy v veliké kolleji, a sjeli se tu také páni stavové s pány Pražany. Vykonavše pak rozjímání o artikulech svaté víry pod obojí, těch sa jistými příčinami do jiného času odložili; neb mistři pražští na nich se zastavovali v některých kusech. I tu v přítomnosti tak velikého množství obnovili jsou konsistoř skrze J. M. pana Jana s Pernštejna na Helfenštejně a Pardubicích, jiné volence řídícího, v přítomnosti pana Diviše Slavaty s Chlumu a Košumberga, pana Viléma Štastného s Waldštejna na Rychmburce, pana Smiřického s Smiřic, pana Jana s Wartmbergka, a za administratora posadili M. Martina Klatovského, kazatele kaply betlémské, a konsistoriané jsou jemu přidáni tito: M. Jan Zahradka Hortensius, M. Jindřich s Helfenbergku, professor, D. Georgius Orinus a Chocemic, D. Joannes Cunstadius, juris consultus, a jiní.

Léta Páně 1541 páni stavové a Pražané s povolením J. M. Kr. sešli se do kolleje, obeslavše k tomu děkany a faráře s krajův, a obnovili konsistoř. Poněvadž administrator nemohl stačovat, i svolili jsou dva administratory: Jana Zahradku, a jemu početi odevzdali, a kněze Jana Mystopola, faráře kostela svatého Mikuláše v starém městě pražském a přidání jim konsistorianové: D. Georgius Orinus a Chocemic, D. Venceslaus praedicator laetae curiae Litomyšlus, kněz Jan Chotěbořenus, farář tejnský, kněz Bohuslav Starý, farář kostela sv. kříže, kněz Jan, farář kostela sv. Jiljí a jiní.

Léta Páně 1548 den sv. panny Barbory s poručení J. M. Kr. držán jest sněm od stavův pod obojí i od kněžstva pražského s panem administrátorem a faráři i děkany krajekými na hradě pražském v soudné světnici. Podání byli do konsistoře nějací artikulové od J. M. Kr., sepsaní skrze doktora Cochlaea a biskupa Nancy vídeňského. K těm ač administrator a někteří z kněžstva přistupovali, nedobře těm artikulům ohytě sepsaným vyrozuměvše: však když svědčili, že páni mistři a academia jich nepřijímá a J. M. Kr. davši odpověď při starobylém způsobu sňatává, jsouce napomenuti od jiných kněží a od stavův, od těch artikulův přestali, a král toho do jiného času odložiti, a nechav mezi kněžstvem těch roztřek a mnoho závisť, pryč odjeti ráčil. A byl toho dne viděny tři slunce na východ ráno, naě se i král J. M. dívati ráčil, a v noci přes měsíc byl kříž.

Léta Páně 1558 Jich Msti stavové pod obojí, panský, rytířský stav a Pražané s vyslanými měst s povolením J. M. Kr. do kolleje veliké císaře Karla se sjeli, a povolavše kněžstva pražského a obeslavše děkany krajaké, obnovili jsou konsistoř. Volence řídil urozený pan Jan starší s Waldštejna, nejvyšší soudí království českého, s panem Jindřichem bratrem svým, pan Říčanský s Řičan a na Kosové Hoře, pan s Talmbergka, pan Jan Leskovec s Leskovec. I svoleni jsou za administratory: M. Jan Kolínský, archidiaconus v Králové Hradci a M. Matěj Dvorský s Hájku, rektor akademie, a konsistorianové jsou jim přidáni tito: Sebastian Aerichalcus Přesticeus, professor in academia, M. Joannes Artofidius philosophus, kněz Jan Straka Sedláčanský od sv. Jindřicha a jiní.

Léta Páně 1562 na den sv. Jeronýma Jich Mti stavové pod obojí s povolením J. M. císaře Ferdinanda sjeli se do kolleje veliké a starobylým řádem svolili jsou administratory i konsistoř. Řídil volence urozený pan Jan starší s Waldštejna, nejvyšší komorník království českého, s pány bratry svými a urozený i statečný rytíř pan Burian Trčka s Lipé a na Světlé nad Sázavou, podkomoří království českého. Tu přijat jest k straně naší J. M. pan Petr Vok s Rožmberka, a vyhlášení osob svolených se stalo

v úterý po sv. Disidii a akce pány Pražany administratores zvolení kněz Jan Mystopolus, kazatel v Betlémě a kněz Martin Mělnický, farář na malé straně, a přidání k nim do konsistoře: M. Jan Kolinský, vicaraktor akademie, M. Jindřich Dvorský, opat kláštera v Slovanech, D. Jiřík Wittemberský z Sudet, rektor akademie, D. Thomas Husinecius, Medicus a jiní.

A že nadepsané paměti slovo od slova se v těch knihách památných nacházejí na svědomí toho a pro lepší jistotu my z počátku psaní děkan a mistři pečet naši jistým našim vědomím k tomuto listu, jenž vidimus slove, dali jsme přitišknouti.

Stalo se ve středu po památce sv. Matěje apoštola Páně, léta P. 1609.

Allegát sub litt. C.

Stížnosti J. Msti císaři Rudolfovi od strany pod obojí podané.

Předně sřízení zemské A. 32 o tom vyměřuje, že strana strany haněti pod pokutou, o hanění vyměřenou, nemá. Item kterýby kněz druhou stranu zhašl, aby na soudu zemském byl postaven. Proti kterémužto zřízení zemskému knězi, kteří biskupského ordinování nejsou aneb že se arcibiskupem nespravují, však dostatečná svědectví z slavných akademií svého kněžství mají, ti se sjevně za nepořádné, bludné a svůdce duší lidských vyhláší, a jich se strana pod jednou a kněží konsistořští jako nějakých zjevných kacířů a neb lidí nepoctivých štítí a s nimi obecnoství mítí nechťejí.

2. Jakož když pan Jaroslav z Smiřic léta 1597 a pan Zigmund z Smiřic, léta 1608 umřeli a těla jich z měst pražských k pohřbu vezena a provázena býti měla, k čemuž jsouc pražští kněží a žákovstvo dožádání, kněží pánův z Smiřic, aby s nimi a mezi nimi šli, trpěti nechťeli.

Nad to výše, že pan Jan z Vidovle, v novém městě pražském na koňském trhu, jsouc zato žádán, do domu svého kněžím pana z Smiřic se sjíti, a tu na mrtvé tělo kollatora svého očekávati dovolil, akce za jsouc do kanceláře obeslán, jakoby nějaké nepoctivé lidi u sebe přechovával, těžkou domlůvu i pohrdžku snéstí musil.

3. Kněz Daniel Plesnivec (-áč?), syn děkana, bohičského, ordinování německého pořádného, že manželku sobě pojal, jsouc o to do kanceláře obeslán, když se postavil, tu za nepořádného kněze vyhlášen a odtud do vězení dán byl v moc arcibiskupu; jináč z něho vyjiti nemohl, až na resoluci z kanceláře vyšlou, aby na sebe zápis učínil, že úřadu kněžského v tomto království a nemích k němu příslušejících požívati nechce, jakož táž resoluci, již actum 6. octobris léta 1602, plněji svědčí.

4. Páni z Smiřic na panství kosteleckém majíce kollaturu, že k ní poddaní pana probošta kostela pražského přináležejí, když po smrti starého pana Jaroslava z Smiřic bylo, pan probošt poddaným svým páně z Smiřic knězi desátky dávati zapověděl, a svými psanými na kompaktáta ukazoval. Proti čemuž když pan Zigmund z Smiřic, tolikéž poddaným svým, aby knězi proboštovému také desátku nedávali, zapověděl, to pan probošt na J. M. C. vanešl. Proti čemuž ačkoli pan z Smiřic svou omluvu a odpověď dal, a že k tomu pan probošt sám příčinu dal, oznámil, a kdyžkoliv jeho knězi od proboštových poddaných se platiti bude, že také při svých poddaných k tomu podobně nakláditi chce, se uvoloval: nemohlo to pánu postačiti. Nýbrž, když probošt proti té odpovědi páně repliku svou do kanceláře podal, a v ní kněze pana z Smiřic za nepořádného svůdce duší lidských a po Baslovi kněžství na sebe posahujícího položil, a že on poddaným svým žádnému jinému, kterýžby se biskupem ani konsistoří nespravoval, desátku platiti, proti svědomí a proti Bohu a vrchnosti dovoliti nemíní, se odpověděl: nato panu z Smiřic poručení se stalo, že proboštovy příčiny jsou slušné, ale výmluva

pana z Smiřic daremni, předeš aby poddaným svým předce knězi průběžovu desátky platiti nařídil, jakž též poručení ukazuje.

5. Arcibiskup předešlý, maje podle svého uvolení knězi pod obojí na kněžstvo světiti, k čemáž když se učení mládenci nabízetí dali, tu jim takové těžké a prvé nikdy nebyvalé artikule k potupě slova božního i náboženství pod obojí, aby na ně sávasky čínili, vydával, že k tomu pro svědomí přistoupiti nemohou, od takového kněžství upustiti a jinaž se o to utíkati museli.

6. Administrator pražský kněz Václav, člověk věkem sešlý, že v kanceláři své vlastní dcery (že pankhart není) zastával, skrze to de vězení v moc arcibiskupu dán a potom ouřad ten z něho sňat.

7. O stav manželský předešle v konsistoři dolejší všickni tři stavové strany pod obojí rozesnání bývali; ale již nyní na větším díle všecko se před arcibiskupa podává.

8. Svátek a památka starodávni mistra Jana Hosi a Jeronýma ta s kalendáře vypuštěna a k imprimování zapovědina jest, ješto pod tím svátkem a ferií zápisové znameniti a platní ve deskách zemských zapisování jsou. A aby též památka do konce k zahlasení přijiti mohla, každého roku knězi pražští na hrad pražský do kanceláře bezě vši potřeby, toliko aby se slovo boží nekázalo na ten den, obelání a tam přes poledne zdržování bývali.

9. Německým jasykem slovo boží pod obojí aneb kněžím evangelistickým kázati, netoliko v městech pražských, ale ani ve všech se nedopouští, jakož příklad toho, že paní Hoffmanová se vsi Lábeanic skrze to kněze německého, člověka starého, odbyti musila. Ješto proti tomu strana pod jednou v několika kostelích náboženství své netoliko jasykem německým, ale i vlaským svedobně provozují a své kostely, až i židé své školy osvobozené mají. Nadto tehdy spravedlivě Němci, totiž Slízska a Lužice, jeden oud tohoto království jsouc, do Prahy k J. M. C. i k semi v potřebách svých, netoliko ti, ale i od říšských knížat začasté přijíždějice a někdy několik měsíců tu zůstávajíce, slova božního a služebností církevních jasykem svým požívati by měli.

10. Vrečnosti některé pod jednou, jakou mocí a nátlisky poddané své o náboženství jich proti nřisení zemskému A. 83, D. 34, (kteráž vyměřuje, aby na fary pod obojí způsobem nebyl kněz pod jednou dosazován eteontra, item s far vytištěni knězi kterékoli strany aby zase do těch far vpuštěni nebyli) utiskovali: toho příkladové na panu Jiřím z Lobkovic s Chomutovskými, na panu Václavovi Plezském, když purkrabím karlíštejnským byl, na panu Jaroslavovi s Martinic, v čemž i skrze psaní s kanceláře vyšlé byl schválen, na panu Jindřichovi s Písnice místokanceléři, na duchovních pak téměř všechněch. Opat brounovský, též strahovský, jak jsou s poddanými také zacházeli, jest vědomé. Opat sbraslavský poddaným svým žádnému manželství nedopouštěl, leč přestoupil.

11. Na panství J. M. C. na větším díle knězi pod jednou se domazují, nad čímž od poddaných velké nařikání se děje.

12. Konsistoř pražská pod obojí jak jest obnovena a jaký člověk za administratora nařizen, to vůbec známé jest, ješto podle minulého sněhu to se státi nemělo.

13. Léta 1608 v neděli květnou knězi pražští na kázáních osmazovali, že mají od J. M. C. poručení, aby počnouce od toho dne tak pořad ty dní až do neděle provodni s bedlivostí počítali, jaký počet lidu k stolu Páně při všech farch přistupovati bude. Co se tím obmýšlelo, snadný rozum.

14. Klášter slovanský v novém městě pražském straně pod obojí vždycky prvé náležel a administrator tu bytosti svou býval; ale již nyní opat pod jednou v něm sůstává.

15. Na Vyšehradě kostel sv. Alžběty, od starodávna pod obojí měli; ten teď před čtyřma neb pěti léty strana pod jednou odhala, očež když sosedé

Výšehradští počali se domlouvatí a toho ujmáti, nemalé těžkosti musili pociťti.

16. Pan Jaroslav s Smřic, kterýž před 12 léty umřel, učinivše křástem obzvláštním listem o kostele svém jisté nařízení, což do desk podle křásta mělo vjíti, však po smrti páně nemohlo se k tomu, aby do desk vešlo, přivést; ještě strana pod jednou k tomu podobné mnoho do desk sobě kladou. Toho příčinou byli a bránili pan Václav Berka, nejvyšší komorník a p. Jiří s Martinic, nejvyšší kancleř.

17. Pan Štampach o kollatury, pan Lang a pan Kašpar Belvie a Kadanští o kostel jakých těžkostí a sanepřásdnění pociťovali, to se s jich supplikací a stížností nachází.

18. Léta 1601 23. augusti, též potom léta 1602 8. julii panu Kašparovi Belvieovi s české kanceláře dvorské v jazyku německém s podpisem ruky a jména J. M. C. na vsnešení předešlého pana arcibiskupa psaní stížné učiněno, proč on, pan Belvie, bez povolení J. M. C. i pana arcibiskupa na gruntech svých v Kunigaberku kostel sobě vnově proti právu a zřízení zemskému a proti kompaktátům stavěti dá: ten aby ihned pod uvarováním se nemilosti J. M. C. zase rozbořiti dal.

19. Téhož léta 1602 6. dne septembris in simili o vystavění nového kostela ve vsi Zaječicích psaní s též kanceláře české dvorské, na vsnešení předešlého pana arcibiskupa v jazyku německém pana Janovi Fridrichovi Langovi učiněné, s jaké spravedlnosti proti duchovnímu a světskému právu a proti patrným v království tomto kompaktátům kostel nový na gruntech svých sobě vystavěti dal; kterýžto kostel zavřiti dāti musil.

20. Léta 1607 v úterý u vigílii sv. Jakuba panu Kašparovi Belvieovi s kanceláře české dvorské v jazyku českém, s podpisem ruky a jména J. M. C. na správu (není doloženo či) poručení stížné a těžké učiněno, že jest ve vsi Zaječicích kostel, již před některým časem s jistých příčin zavřený, bez dovolení zase otevřiti a do něho kazatele žádnou konsistofí v království tomto se nespravujícího uvésti, jemu kázati a jinaž jemu poslušovati dal. A poněvadž J. M. C. proti zřízení zemskému, proti mandátům a zapovědem jak J. M. C. tak alavných předků J. M. mimo starobylohu víru a náboženství pod jednou a pod obojí jiného jakého postranného v zemi této české nepřijatého učení v tomto království dopouštěti těm, aby se jednou neb druhou konsistofí, totiž pod jednou aneb pod obojí přijímajících, nespravovali, průchod dávati, je snášeti a trpěti, proti témuž zřízení zemskému a vykonané při koravování přisase nenáleží: protož ráčí J. M. C. pod skutečným trestáním jemu přisné poroučeti, aby téhož praedikanta i hned vybyl, a osobám k tomu naříseným též kostel zase zavřiti a zapečetiti v tom překážky nečinil; nicméně že se takového otevření kostela bez snešení dopustil, v kanceláři české dvorské se postavie osobně, toho se spravil.

21. Hejtmané měst pražských předešle vždycky pod obojí, tak jaké města jsou, bývali; ale již nyní od mnoha let vždycky se pod jednou nařizují.

22. Processi v městech pražských předešle vždycky každému na sobě obsahující a před léty asi patnácti v Moravě vytisknutá, že znovu od pražských impressorův tisknuta byla, skrze to dva impressorové, totiž Jiřík Dačický a Daniel Sedláčanský, do vězení dáni a nemalý čas v něm držáni byli.

23. Impressorium všem zapovědino, bez vůle arcibiskupa aby nic netiskl. Postilla od kněze Martina Filadelfa, učení konfessí augšpurské v sobě obsahující a před léty asi patnácti v Moravě vytisknutá, že znovu od pražských impressorův tisknuta byla, skrze to dva impressorové, totiž Jiřík Dačický a Daniel Sedláčanský, do vězení dáni a nemalý čas v něm držáni byli.

24. Při obnovení ouřadův, zvláště v městech pražských, lidé učení, rozumní, práv a politických věcí povědomí, obci platní, Čechové přirození

přítomnou náboženství k povinnostem nebí ouřadům se nepotahují; ale jazyky dosti nespůsobnými, bdyž toliko náboženství pod obojí není, byt cizozemec byl, ani jazyku českého neuměl, těmi ouřady se osazují, jakož v Starém městě a na Malé straně toho dosti příkladů.

26. Předělali nejvyšší páni ouředníci semřiti do kostela podobojích na slovo boží chodívali, při křtu, pohřbích, oddávcích, jako i strana pod obojí při jich náboženství přítomni bývali. Totiž sa pana Viléma z Rožmberka, pana Vratislava z Pernštejna, pana Ladislava z Lobkovic hofmistra, pana Adama z Hradce, pana Jana z Waldštejna, pana Jaroslava z Smiřic tak se náboženství strany pod obojí jako nyní neštítali, ani žádných překážek a nátlakův v náboženství tehdyž se nečinilo, a kněží konfessi angélskoun se řídící potupování nebyli, až když staří ti a jiní pomřeli, teprva to se začalo.

26. Při kanceláři, dokud místokancelář a jiní officirové z strany pod obojí bývali, tehdyž lidé obojího náboženství v svých věcech tak fedrování byli, že žádná strana nemřla sobě co spravedlivě stěžovati a nařikati, ani takové poručení a dekretaci stísně nevycházely, jako se to od těchto let dalo.

27. Na města o náboženství víc nežli na vyšší stavy se dotíralo; nebo že stavové vyšší na svých sámcích a tvrších škol k učení mládeže literárnímu umění a k cvičení v theologii nemají, protož, kdyby města k náboženství pod jednou přivedena byla, takby v potomních časech vyšší stavové, nemající kněží a lidí učených, dětem svým sa preceptory odkud jinud nedostávali, i museli by smřeti toho náboženství k tomu bráti a tudy dítky své k témuž náboženství vésti.

28. Moravanům a Slezákům (jako i Uhrům), kteříž toliko oudové království českého jsou, náboženství jest osvobozeno, ano i kněží v Slezsku se pod obojí neb evangelistě ordinují; nad to mnohem výš království toto, jakožto hlava, té svobody užívati má.

29. Léta 1580 idibus martii papeže Řehoře toho jména XIII. excommunication neb vylučování v Římě (na Husity, Víglesity, Luteriány, Cvingliány, Kalvinisty, Hugonoty a všechny jiné kacíře všelijaké) vyšlo a od Martina arcibiskupa pražského, s jeho jménem a titulem v jazyku latinském vyhlášeno a na hradě pražském na dveřích kostelních, též v městech pražských na jesuvitské kolleji a na dveřích kostelních sv. Jakuba a jinde sjevně přibito, v němž se ti všickni výš jmenovaní i fedrovníci jich učení sa zjevně kacíře pokládají, vylučují a zaklínají.

30. Léta 1599 od předešlého pana arcibiskupa J. M. C. podána supplikaci na pana Kašpara Kaplíře, že když podle starobylého křesťanského a katolického způsobu Pánu Bohu ku poctivosti znamenitá a slavná processí konána byla, při kteréž hejtmáně hradu pražského podle povinnosti ouřadu svého bývali, a toho se od paměti lidské nespřčovali, až teď nyní tento Kaplíř, kterémž ouřad hejtmánský poručěn, ba ani jeho mistodržící s tovaryši od bran a guardií sámcoun se neukázali; protož že prosí, aby J. M. C. propectu boží, pro místo posvátné chrámu Páně i pro svatá těla mrtvá královská a jiné svatosti takové pohoršení a kacířstvo při tom posvátném místě přetřhnouti a též ouřad jinou osobou katolickou osaditi ráčili.

31. Léta 1608 6. junii předešlý pan arcibiskup, supplikující J. M. C. na pana Adama Berku a paní Alžbětu Wartmbergskou, dokládá, že město Lápa, jsouc katolické od starodávna, od nich jakožto držitelů, kteříž proti vše katolické jsou, jest proměněno, a vira nová sde v tomto království neznámá a přespolut, kterouš ouř konfessi angélskoun jmenují, uvedena. Což že jest proti stření zemskému a sněmům, kdež toliko pod jednou a pod obojí pořádní kněží a ne angélské konfessi na svých farách sstávati mají, pro Boha žádajíce, aby J. M. C. nato se ohlédna, jaká se křivda katolickým děje od těch novověrců sekt německých, kteréž nic dobrého nešílí nevědy, bezbožnosti a roztřístosti přinázejí, neráči toho dopoutěti.

32. In almiis, též předešlý pan arcibiskup, supplikující J. M. C. a stěžující sobě do J. M. pana Viléma z Lobkovic, dokládá, že mu se pán v arci-

biakupství i jiné fary vhládá, ačkoli je ve dachách jmíti máše; a poněvadž J. M. C. nad katolíckými pod jednou předně ruku ochrannou držeti jmíti žádá, že té naděje k J. M. C. jest, že témuž panu Věšmovi s Lobkovic k tomu dopustiti neráčí, aby též lidi katolícké od víry k bludnému náboženství odváděl, ani predikantů tu v městě tejně (až jsou-li jací) jako předešle nepřechovával.

33. Pan arcibiskup ujímá se kmetičen poddaných, a je mimo povolení vrchnosti bez propuštění oddávati a sliby manželské přísuzovati chce, čímžby mnoho kmetičen musilo s mocí pánův vyvedeno býti.

34. Purkmistr a konšelé města Chomutova, že jim proti smlouvě trhové s J. M. C., kterou ve dachách mají, od faráře při kostele farním pod jednou způsobou, bera sobě jesuity na pomoc, při službách božích, křtu svatém, potvrzování manželstva, pohřbech těl mrtvých, veliké a nesnesitelné překážky se dějí, ani zvonu užívati nedopouštějí, je tupí, kaceřují, do kanceláře pražské české citování bývají, odtud s velikými pohrůžkami, aby se nikam jinam o ty na hoře dotčené služby boží kromě kněží pod jednou neutíkali, zase se domů vraceti musejí.

Vklad v kvaternu památném novém černém léta 1606 v pondělí po obrácení sv. Pavla na víru křesťanskou. N. 23.

35. Měšťané města Mostu pod obojí přijímající, jichžto jest 380 osob, oznamují: že od starodávna a paměti lidské pohřbív a zvonění užívali, již za pana arcibiskupa pražského skrze poručení do raddy J. M. C. panu rychtáři zvonění a žákovstvo jim zapovědíno, a i potom, když jsou s křížem toliko před mrtvým tělem či a zpívali, biřcem po ulicích, aby toho nečinili, povoláno. Skrze což nedorozumění mezi některými osobami jsou se stala a někteří z nich prostějši, jsouc k vrchnosti donešení, 18 nedělí v vězení stávali.

36. Stížnost měšťanův broumovských pod obojí přijímajících, co se s nimi od léta 1603 až do léta 1605 od opata broumovského pro náboženství jejich dalo, totiž, že pro nesrovnání se v náboženství a nepřijímání svátostí opat těl mrtvých lidí starých dobře zachovalých, jimž přes 60 let bylo, na křehově pochovávatí nedal, ale ti že v sahradách svých pohřbeni býti museli; ti, kteříž pak svých sahrad neměli, u silnic pochováni byli. Matosa Tholda manželka, dobře zachovalá do 70 let stáří, čtvrt léta umrlá v domě ohována byla, že ji opat pohřbiti nedal. A když poručení s komory české objednáno o túž věc a po dvou synech Matosa Tholda opatu odesláno bylo, on je do vězení vařiti roskásal, a vězení prásdna učiniti nechtěl, pokudž s ním jeden, jménem Jakub, k komunikaci opatovi nesvolil. Otec pak toho Jakuba a muž umrlé manželky ujíti a 8 nedělí pokrývati se musil. Item jednoho s předních osob manželka 46 let stáří umrla, a tu na křehově pochována byla; ale ihned manžel a syn její byli do kanceláře české obecáni a od pana kanclíře jim oznámeno: poněvadž jsou se vrchnosti své sprotivili, že bílou věži mají trestáni býti. Kteržž žádali věděti, co jsou savinili, ale beze všeho vyslyšení byli za křivé usnání a do bílé věže dáni, kdež 10 nedělí seděli, a jeden s nimi, kterýž jim toliko supplikaci panu opatovi psal, a potom s velikou přimlouvou na postavení pod 300 kop na revers propuštění, čehož až posavad prásdni nejsou, a hejtmanu hradu pražského panu Mošovi tolikouž nemalou summu dáti musili a k tomu do 800 utratili. Nadto dva sousedé stáří přes rok u vězení držáni byli, žeby synové jejich při tom pohřbu zpívati a zvoniti pomáhali, čehož na ně ukázáno nebylo. Naposledy chtěli-li jsou rodičové jejich toho vězení prásdni býti, musili místo sebe syny postaviti (nebo byli poustoapíli), a ty do půl léta vězeli, a potom vězení i penězy je strestavě propustili, však aby ničímž toho vězení nepřipomínali. Písař městský, že komunikovati nechtěl, s povianosti ssasen a 8 nedělí u vězení byl.

38. Výťah mandátu neb patentu pana opata broumovského v našich judica léta 1603 v kostele na kathedře publikovaného, že jest v tom jistá vůle a poručení přísné jak nejvyšší vrchnosti duchovní tak i světské J. M. C. a královské, ať také i pana opata, aby jeden každý a všickni napotád podání naši v městech i vesnicích, žádného nevyměňují, jak muži tak i ženy v nastávající slavnost velikonoční, buď před slavností neb i v slavnost, jakéhoby on koli stavu neb povolání byl, svému správci a pastýři, duši při téš faře, k níž náleží, se spovídal a to právě katolicky a potom hned tím pokrmem duši opatřiti dal a jej užíval. Jestli žeby pak kdo takové poručení sobě slehčil a je přestoupil, takovému že se zjevně osvědčuje, že v obci někdy trpín býti nemá; pakliby umřel, nemá na obecním krahově, nežli v poli na dráhách a to beze všeho spívání a svonění a jiných ceremonií pochován a pohřben býti.

Extrakt mandatu publikovaného při držaném soudu města Broumova a to s poručení pana opata.

Obnovení prvnějšího přísného J. M. C. a Kr. poručení, aby jeden každý na slavnost velikonoční k spovědi katolické a komunnii přistupoval, aneb do kláštera aneb do jiných kostelův se najíti dal; jinak, jestli žeby se tak nesachoval, takový s spolu věřících má býti vyobcován, úřadu zbaven, s cechů vysazen, do klatby dán, křtem ani oddáváním nemá jemu býti slouženo, aniž také na místě posvěceném má pohřben býti.

Výťah publikovaného mandátu opata broumovského, kterých od kněží jich v kostelích na kathedrách ve všech vesnicích panství tohoto čten byl.

Žepan opat jakž oustní tak potom i psané poručení J. M. C. sobě učiněné má, aby s všeho panství k tomu opatství přináležejícího, s měst, s vesnic všecha kacířstva, obzvláště pak ty škodlivé pikhartské schůsky ihned přísně zastavil a všechny k pravé poutě boží a náboženství katolickému i komunnii s pilností přidřel, osobami těmi, kteréby to nařízení přestupovaly, aby se ujistil, ty pak, ježto by původové toho byli, do Prahy odeslal a do české dvorské kanceláře postavil, s nimiž by podle přísnosti slušné naloženo bylo, tak aby jini v poslušenství zdržáni býti mohli; k tomu že jest od J. M. C. a Kr. pod svědomím a povinností svou napomenut a zavázán, a to že jest konečná vůle J. M. Úřadu pak přísné napomenutí učiněno, aby nad tím poručením ruku držel, aby napotom žádné stížnosti na ně k J. M. C. nepřicházely, čímžby J. M. musila k přísnosti náležitě přinucena býti a je na životě i statku trestati.

A protož, poněvadž ať dosavad milostivého královského napominání všickni napotád ale užívali, tak že téměř žádný ani k spovědi ani k komunnii najíti se nedal a nepřistupoval, nýbrž mnozí své posměchy s toho měli: s té příčiny mocí a jménem krále římského, kterémuž všechna říše, kurfiřtství, knížata poddání jsou, poroučí se, aby všickni ihned od datu tohoto mandátu vedle královského poručení, bohatí, chudí, mladí i staří, v městech i vesnicích, k katolické spovědi a komunnii přistupovali. A poněvadž od mnoha set let předkové naši svátosti pod jednou užívali a katolickou církev u vášnosti měli, i oni téměř důvěrně obcovali: to že jest věc nejbezpečnější; bez toho žeby v nebezpečnosti stáli a nepoctu svátostem činili; k tomu nejvyšší potentátové a vrchnosti duchovní i světské, císařové, králové, knížata, hrabata pod jednou vždycky přijímali, zvláště pak dům Rakouský, jemuž Bůh žehnal, že v tom důstojenství římského císařství již 340 let stávají. Jestližeby tehdy přes to přese všechno křtí se na odpor tomu stávali, takoví nejen úřadů a povinností svých zbaveni, ale i na statku a hrdle trestáni býti mají.

Když tehdy J. M. C. této druhé repliky dostati ráčil, nejvyššímu panu purgkrabímu ji ráčil dáti, aby se s některými

katoličskými duchovními a světskými poradil. Což se také stalo, a u pana arcibiskupa se sjedouce při nejprvnějším shledání, jenž se v pondělí masopustní stalo, ta druhá replika pánův podobojích se všemi allegáty přečtena byla. Po přečtení jí pan arcibiskup ponejprvé svého zdání oznámiti nechtěl, ale toho na nejvyššího pana purgkrabího podal. Kterýž, ač se je dáti zpěčoval a prosil, aby pan arcibiskup nejprvé své votum a zdání dal, však naposledy předce své zdání v tento smysl uvedl, že tito poslední dnové masopustní k uvažování tak hlubokých věcí spůsobni nejsou a tak že se jemu vidí, aby takové uvažování až do příští postní středy odloženo býti mohlo. Kterážto konsultací v těchto třech punktech záležitosti bude. Nejprvé aby J. M. Cské anebo k tomu razeno bylo, aby toho při své první resoluci pozůstaviti a se vymluviti ráčil, že nic více nad ní činiti nemůže; anebo za druhé, že všeho stavům, zač žádají, povoliti ráčí; za třetí, pokudž by pak J. M. C. tomu, začž žádají, chtěti povoliti neráčila, co by se za odpověď dáti mohlo, aby to bez ujmy náboženství pod jednou a starobylého pod obojí státi se mohlo. Pročež aby jeden každý zatím nato pomysli, a coby za nejlepší uznal, k tomu se po vyjití těch dvouh dnův masopustních, kdyžby zase radda držána byla, se přimlouval. Přitom se zůstavilo. Však nicméně na druhý den ráno někteří katoličtí sešli se zase u Jeho Msti pana arcibiskupa, a měvše mezi sebou promlouvání v příčině té obšírné repliky strany pod obojí, vidělo se jim jednomyslně, že v podobných příčinách v obšírné spisy se dávati, jest mnohem hůřeji a větší škodu nežli užitek přináší; sice proti jich stížnostem žeby se tolikéž od nich, katoličských, mnohé stížnosti do nich, podobojích, v čem jsou oni kněžím katoličským příkoří činili a ubližovali, přednésti mohly, jakož i nedávno jen mezi pojminulým a tímto sněmem na panství chomutovském někteří duchovní na svobodných silnicích hanebně zbiti, zraněni a jeden kněz do konce zabít byl. Potom měvše mezi sebou promlouvání o ty tři punkty, které minulého dne k uvažování se podaly, jednomyslně se snesli, že s dobrým svědomím nemohou k jinému raditi, než k tomu prvnímu, totiž aby J. M. C. ráčil podle přísahy a povinnosti své, při šťastném korunování J. M. všem třem pánům stavům tohoto království učiněné, a vedle vyměření zřízení zemskeho nad virou pod jednou a pod obojí milostivě ruku držeti a mimo to žádného jiného náboženství a žádné novoty v religii nedopouštěti. A s tím se rozešli.

Následujícího dne toliko nejvyšší páni úředníci zemští katoličtí v kanceláři české měli mezi sebou promlouvání, a vidělo se jim prvé, nežliby u větším počtu ty tři punkty v uvažování

vzáli, za věc potřebnou býti, aby J. M. C. to bylo předneseno a za to žádáno, aby J. M. C. úmysl svůj vyjeviti ráčil, který z těch tří artikulův ráčí sobě oblibovati. Pročež bylo při J. M. C. o audienční žádáno, a J. M. C. ráčil k ní povoliti. Nejvyšší pan purgkrabě spolu s nejvyšším panem soudím, nejvyšším panem kanclířem a nejvyšším panem písařem království českého J. M. C. to přednesli. J. M. C. ráčil za odpověď dáti, že se J. Msti nevidí úmyslu svého o těch třech artikulech vyjevovati, než že ráčí poroučeti, aby oni katoličtí to uvážili a své zdání v známost J. Msti uvedli; kterémuž vyrozumějice, že ráčí chtíti dále vůli svou milostivě v známost uvéstí. I držíce oni o to radu, nemohli se jednomyslně snésti; nebo někteří k tomu vedli, aby J. M. C. straně pod obojí v příčině žádosti jejich v tom artikuli náboženství se dotýkajícím k některým věcem, na kterých v podstatě (prý) tak mnoho nezáleží, povolení své dáti ráčil, a obzvláště v tom, že to ráčí chtíti při panu arcibiskupovi naříditi, aby kněží pod obojí ne s nějakými (prý) vymyšlenými výminkami, ale s tím starobylým spůsobem, jako za pana arcibiskupa Antonína, svěcení byli, pohřbové a zvonění aby žádnému bránění nebyli, žádná osoba s stavů ani s lidí poddaných k náboženství buď pod jednou anebo pod obojí aby nuceni nebyli. Protož zdálo se za dobré těmto nejvyšším pánům úředníkům zemským, aby J. M. C. jisté osoby z strany pod jednou, kteřížby s jistým počtem osob z strany pod obojí o ten artikul jednali a jej na místo postavili, naříditi ráčil, maje v tom naději, žeby skrze takový prostředek snázeji to všecko k přátelskému porovnání přijíti mohlo.

Ale naproti tomu někteří z katolických horlivějšího ducha toto přednášeli: Poněvadž oni u vše své katolické římské tak vyučení jsou, že jim jakožto leykům a osobám světským o věcech víry a náboženství se dotýkajících disponovati, jinak směřovati a něco, což by koliv na ujmu a škodu náboženství jich katolického bylo, nařizovati, nikoliv nenáleží: pročež že k těm věcem raditi nemohou, než že toto zdání jejich jest, aby J. M. C. to všecko při prvnější své odpovědi (beze všeho a všelijakého straně pod obojí se zakazování v příčině takového neobyčejného a v římském pontifikátu nikdy se nenacházejícího svěcení kněžstva, též zvonění a pohřbův mrtvých těl osob pod obojí) všeho docela zanechati ráčil. Nebo jakby jednou cokoliv o náboženství od lidí světských (kterýmž nic toho řídití nepřislúší) nařizeno a ustanoveno bylo, tehdy zvědouce to strana pod obojí, zvláště ti z jednoty Bratrské (kteří jakožto ve všech předsevzetích svých velice uputní, dle zdání jich všech těch odporných věcí přední

původové a řiditelé (sou) nijakžby se žádným malým a mírným povolením (na kterémžby sice jiní pod obojí přestati chtěli) spokojiti dáti nechtěli, nýbrž čím dále tím více hloubati a sahati se opovážili. A tak jest se obávati, kdyby ti páni, kteříby k takovému prostředkování a s nimi jednání nařizeni byli, u víře své katolické dobře fundirování a horliví, i duchevních jak božských tak i církevních práv a věcí povědomi nebyli, žeby se takovým nebezpečným jednáním mnoho zlého a církvi sv. katolické škodlivého státi mohlo. Což však vše při další milostivé J. M. C. vůli společně jsou zanechali. Takové tehdy jich uvážení a zdání v spis uvedeno a J. M. C. skrze nejvyššího pana kanclíře předneseno bylo. Kteréžto J. M. C. v svém bedlivém uvážení měvše, takto se v tom milostivě resolvovati ráčil: Že J. M. C. mimo první svou odpověď nic dále v tom artikuli o náboženství proti své přísaze, proti svému svědomí stavům pod obojí povolovati moci neráčí. Jakož i to za slušné a potřebné uznávati neráčí, aby se i jaké další mezi stranami o ten artikul náboženství jednání dopouštěti aneb nařizovati mělo, poněvadž J. M. C. osoby z strany pod obojí za své věrné a milé poddané držeti a o nich to smysliti ráčí, že také s J. M. C. poddaně dobře spokojeni budou. Sice kdyby se s nimi v nějaké jednání dáti mělo, že by skrze to v podezření přijíti mohli, jakoby neposlušní a rebellové byli. V ten smysl, jak J. M. C. svrchu psaná resolucí s sebou přináší, aby tu odpověď sepsali a to s takovým doložením, že J. M. C. ten artikul o náboženství touto svou resolucí na místě a konci postavuje a tím zavírá, že podle povinnosti a přísahy své a podle zřízení zemského jak nad stranou pod jednou tak pod obojí způsobou milostivou otcovskou ruku držeti chtějí ráčí. Podle takové J. M. C. milostivé vůle ta odpověď na druhou repliku strany pod obojí byla sepsána a zhotovena, však na takový způsob, že se také nepominula jich replika náležitě refutovati. A že jest J. M. C. s odpovědí jim dáním některý den prodlíti ráčil, ti z strany pod obojí byli v tom velice netrpělivi; ješto oni s svou replikou celý týden prodlívali a J. M. C. neráčil je v tom dáti napomenouti. Jednoho dne přišli houfem přes 50 osob beze všeho opovědění do kanceláře české, stěžující sobě, že tak dlouho zdržování jsou, že jsou již tak mnoho utratili a není možné déleji v městech pražských jim se zdržovati. A ačkoliv od nejvyšších pánův úředníkův zemských bylo jim oznámeno, že chtějí J. M. C. poníženě o to připomenouti a že není pochybnosti, aby J. M. C. s svou milostivou resolucí meškati ráčil: nicméně oni na druhý den v soudné světnici při aněmě znovu sobě stěžovali a někteří z nich (mezi nimiž hrabě z Turnu přední byl) v botách

s v ostruhách do sněmovní světnice přišli, s tou protestací, jestliže na druhý den od J. M. C. resolucí nedostanou, že se chtějí všickni rozjeti; ještě toho času jak ke dyoru J. M. C. tak do kanceláře ani do soudné světnice žádný v betách a v ostruhách přicházeti nesměli. Jeho M. C. na druhý den k audienci své je připustivše, skrze nejvyššího pana kanclíře ráčil dáti k nim promluviti, že touto odpovědí již poslední svou resolucí o tom artikuli z strany náboženství jim dávati a je milostivě žádati i také napominati ráčí, aby jak sobě milosti J. M. C. vážili, tak i jak táž milost jim milá jest, tím to dokázali, že se odsud nerozjžděti, nýbrž k uvažování jiných artikulův v proposici J. M. C. obsažených přistoupiti chtějí, a se zase tolikéž na to bezpečili, že J. M. C. jich nejmilostivějším císařem, králem a pánem sůstávati ráčí. Pan z Šternbergka dal nato krátkou odpověď, že oni jakožto vyslaní chtějí to většmu počtu pánům stavům pod obojí v známost uvésti. Kterážto odpovědi tento jest výpis:

Jeho Msti Císařské třetí resolucí, kteroužto stavům pod obojí vydati ráčil. *)

Jeho M. Římský císař, Uherský a Český král, pán nás nejmilostivější, ráčil spodáných sobě spisův od pánův, rytířův, Pražanův a vyslaných z měst a obce všech třech stavův pod obojí na hradě pražském, ten pátek po sv. Matouši pospolu shromážděných, tomu, jakou oni na J. M. C. druhou odpověď v příčině náboženství poníženou svou správu dávají, milostivě porozuměti, jako: i to též o svém bedlivém uvážení jmíti. A poněvadž nejprve dokládají, žeby na jich novou víru a náboženství i na ně samy i sřícení samaké a J. M. C. přísaha se vztahovati měla, tak jakž to dotčený spis šířeji v sobě obsahuje: v tomto artikuli, jestli že sřícení samaké a přísaha J. M. C. na konfesi anglikánskou se vztahuje anebo ne, toho J. M. C. při předešlé resoluci a odpovědi své posůstavovati ráčí. A aby taková konfesi v tomto království přijata a konfirmována býti anebo od J. M. C. Maximiliána náké saalíbení, že tůž do deak samakých vložití chtějí ráčí, státi se mělo, že se tomu z dotčeného císaře Maximiliána ústného přednesení, kteréž J. Msti v spisu podali, vyrozuměti nemůže; poněvadž všeckna podstata pojminutého sněmu strany toho artikule o náboženství na tom jen toliko samém záleží, že se při tomto sněmě o takový artikul budou moci porozumnati, a J. M. C. také v nynějším jim pánům stavům učiněné proposici milostivě povolití ráčil, aby ten artikul strany náboženství přede všemi věcmi uvažovati mohli. Kdež pak dále v jmenovaném spisu se dokládá, že stavové pod obojí žádně o tom vědomosti nemějí, aby tištění taková konfesi kdy sapovědně býti mělo: ale ještě lidé na živě jsou, kteříž debě to pamatují, jaká nemalé domluva tým, kteří tu konfesi tiakli, dána byla. Jako i mezi jinými statečnému Michalovi Španovskému z Lyzeva na J. M. C. poručení skrze vysocarceného Vilima z Redmbergka v přítomnosti některých jiných osob to se jest stalo. A že taková exemplářové sapovědní jsou byli, toho v nich, kdeby tištění byli, dokonce doloženo není.

Něby se pak J. M. C. Maximiliána i hned po savření sněmu prošli mandátové a poručení, jichžto kopie pod lit. A, B, C se přikládají, vlastně vztahovali, to sami stavové při sobě sdravě uvážiti a poznati mohou.

*) O autentičnosti textu tohoto viz přídavek I. ku konci položený.

Že také oni stavové pod obojí ještě dáleji vedle příkladů: sv. Říha, jistě království toto přední úd jest, se potvrzení takové konfessi žádají: když se pilně na pokoj v náboženství popatří, tehdy nenajde se, aby tak konfessi od J. M. C. předkův císařův římských souplna potvrzena byla. Kdyby tehdy J. M. C. něco takového v království tomto potvrzovati měl, ne malá, ale veliká nepřiležitost by z toho budoucně Jeho Msti vaniknutí mohla.

Item když se dáleji dokládá, že snešení zemské, cedule kerané a jiné v předešlé J. M. C. odpovědi citovaná fundamenta jim stavům a žádosti jejich v nejmenší částce překážeti nemají, a žeby se taková snešení a sněmové i s kompaktáty vyžadovati měly: J. M. C. ještě až dosavad porozuměti neráčil, aby taková snešení a sněmové žádosti jejich, nejvíce pak tomu v předmluvě takové konfessi položenému a spolu s těmi s jednoty Bratrské (tak jakž oni se jmenují) učiněnému porovnání (kteréžto však jakéby bylo anebo jakby všickni tři stavové od nich ubezpečení býti mohli, žádná smínka se učiní; oni také až dosavad od jich léta 1574 císaři Maximiliánovi podané konfessi od tohoto, cožby tak notorium a makavé bylo, nikdy neodstoupili) naproti se stavěti a čeliti neměly, obzvláštně pak onem léta 1525 držený sněm, kterýžto, coby vsobě savíral, přílehlíci hodnověrný přepis to obšírněji v sněmost uvosuje. A žeby takový sněm a snešení i s kompaktáty konec svůj vzíti a přestati měly, ne extendiruje se a nepatří tak daleko ten od nich producirovaný spečetený sněmovní artikul v létu 1567, kdežto jen se smínka činí, že kompaktáta s konfirmací privilegium zemského se vypouštějí. Ale to též v též patrně a světle doloženo jest: „sice jinaké, co jest strany dobrého řádu, v náboženství a za příčinou křesťanské víry v království tomto od starodávna buďto skrze sněmy a snešení anebo stará křesťanská nařízení a obyčeje ustanoveno, jako také, co jsou J. Msti králové v Čechách v přičině obecného pokoje a způsobu dobrého nařídili (což jen na smlouvy, aby jedná strana druhou více neplundrovala a nehaněla, vstahovati se nemůže), to aby hea všelijakého přetřzení v své podstatě stůstávalo a podle božího slova zachováno bylo.“ A tak J. M. C. že nad křesťanskou vírou pod jednou i pod obojí, tak jakž i s vrchu dotčeno, milostivou a otcovskou ruku držeti chtěti, k nim pak stavům, poddaným svým věrným milým, v té dokonale nádeři postaven býti a toho při nich vyhledávati ráčí, aby oni již aspoň jednou k dalšímu sněmovnímu jednání a J. M. C. propozici přistoupili a na milostivou žádost J. M. C. k milostivému salíbení J. Msti poddanou odpověď dali. Což výš jmenovaná J. M. C. jim zase císařskou a královskou milostí spomínati a jejich nejmilostivějším císařem, králem a pánem býti a stůstávati chtěti ráčí.

K této J. M. C. třetí resoluci neboližto odpovědi následující koncept připojen jest.

Tato paměť pro budoucí čas se poznamenává, co se 1. 1562 v ten pondělí po sv. Jeronýmu sběhlo.

J. Mst nejjasnější, nejnepřemoženější kníže a pán, pán Ferdinand, římský císař, též Uherský a Český král, naddotčeného dne s Prahy do Frankfurtu odjíždějice, ráčil jest před sebe do pokoje svého na hradě pražském pana Jana s Waldštejna, nejvyššího sudího království českého, s pana Buriánu Trčku, téhož království podkomouřího, povolati, s kterýmiž také pan Jindřich s Waldštejna předstoupil. K nimžto J. M. C. takto promluvití ráčil: Že jest ráčil Pražanům poručiti administratory pod obojí publikovati, jako také konsistoř obnoviti, tak jakž oni o tom jminulých dnův v spisu svém i oznamovali. Přitom J. M. C. také toto doložiti ráčil, že jinou osobu k administrátorství svoliti, jako i také dvě nebo tři osoby k vyplnění konsistoře s prostředků těch, kteříž od stavů svoleni byli, přidati ráčil. Nadějí se milostivou svou ruku držeti a to poraditi ráčí, aby v nepřítomnosti jeho

k arciknížatům v potřebách svých se utíkali; neb tak dobře pod obojí jako i pod jednou v své lásce a obráně udržovati ráčil.

Naděš od pana Jana z Waldštejna, nejvyššího sudího království českého, odpovědino bylo: Předně že J. M. C. poníženě prosí, aby to, což on mluvíti bude, milostivě vyslyšeti a přijíti ráčil. Což Bohem dověděje, že se vši J. M. C. vůli rád chce poddávati a ani jednoho protivného zlově proti J. M. jakožto své v světě nejvyšší vrchnosti mluvíti nechce. Však že toho potřeba ukazuje, poněvadž se tuto jiné nejvyšší a ještě vyšší vrchnosti, totiž Pána Boha všemohoucího a sv. křesťanského náboženství pod obojí, vedle toho také dobrých pobožných starých řádův dotýče, aby J. M. C. to všecko, což od starodávna bývalo, v snámost uvedeno bylo. On že přede všemi to praví, že ten artikl z strany volení administrátora vždycky v moci stavův podobojích stával, a o kterou osobu se stavové porovnali, to že proměnu nebralo, ale přitom zanecháno bývalo. Čehož mnohé staré paměti, jako sněmovné a sjezdy, se vynacházejí, kteřížto s povolením předešlých králův českých svaté paměti držáni bývali. Jakož pak i za času J. M. C. milostivého panování nad námi strana pod obojí při též zanechána jest. Pročež že J. M. žádá, aby toho, o které osoby páni stavové se porovnali, neměnití, ale dle obyčeje starého při volení těch osob, kteréžby oni J. M. poznamenané podali, milostivě pozůstaviti ráčil.

Naděš J. M. císař odpověděti ráčil, že jináče býti nemůže, nežli poněvadž J. M. to již jednou publikovati ráčil, aby ty jisté osoby, kteréž se administrátory jmenovány jsou, těmi zůstaly a byly. Poněvadž pak J. M. správa dochází, že volení administratorův předešle v moci stavův stávalo, což jestliže stavové při šťastném a brzkém J. M. do tohoto království se navracení prokázali, tedy J. M. jim připovídati a přísahou se zavazovati ráčí, je stavův přitom zanechati a jím v to nesahati. Tu nejvyšší sudí dáleji replikoval, že J. M. C. pokorně prosí, aby toho při starobylém obyčeji pozůstaviti a proměňovati neráčil. Pakližby J. M. C. jakožto král a pán něco z mocnosti učiniti chtíti ráčil, že neví, co by proti tomu říci měl; neb že se toliko před J. M. ohlašuje a proti svědomí svému k takové proměně a volení osob jiných mimo hlasy všech tří stavův přivoliti nemůže, a toho také učiniti jemu nenáleží, tak aby stavové pod obojí jemu vinu nedávali, že s starého řádu vystoupil, a ty osoby, kteréž stavům vedle jednomyslného natom jich spolení se administrátory voliti pomáhali, zase změnili a k jinému volení dovolení své dal, žádáje, aby J. M. C. dáleji mimo tuto jeho protestaci a náho, aby k tomu povoliti měl, nespokovati a jeho naříditi neráčil. Naděš J. M. C. po druhé odpověděti ráčil, že se jináče změnití nemůže, než že ti administratorové, kteréž J. M. C. naříditi ráčil, dle rozkazu J. M. publikování býti mají, o čemž i Pražanům poručeno jest. A však že natom přestati mohou, co jim J. M. připovídati a se přísahou zavazati ráčí, totižto, pokudli překáženo bude, že takový obyčej od starodávna se zachovával, toho zase při vůli stavův zanechati ráčí.

Při tom také to k oboum arciknížatům a přistojícím synům svým, totiž arciknížeti Ferdinandovi a arciknížeti Karlovi, promluvíti ráčil, že i v ními toho dověděje, pokud oni, pod obojí, to prokázali, že předešle takový obyčej býval a od stavův administratorové se volili, že jich také přitom bez vši překážky zanechati a žádného smatku jim v tom činiti dopustiti neráčí, ještě toho výsoco potvrzujice, že se jináče nemá státi a J. M. také nyní jináče učiniti moci neráčí, nýbrž co již publikováno a k místu a konci přivedeno býti má, a své císařské moci poračejíce, aby se tomu tak nádsti stalo.

Dostavše strana pod obojí tu svrchu psanou odpověď, sešli se u velikém počtu do soudné světnice, kdež katoličtí tolikéž přišli. A nejvyšší pan purgkrabě oznámil, poněvadž ná-

sladujícího dne slavný soud meinský se říditi má, že se aneb do druhého dne odkládá. Po takovém oznámení katoličtí z soudné světnice jsou zase odešli a strana pod obojí dala sobě po dvakrát deklamatorovi na kathedře svrchu psanou J. M. C. odpověď přečísti. Po přečtení bylo od osob mnohých divné reptání, bručení a bouření, pravíce, že se s nimi tak mistrně vedle vůle některých málo osob děje. Jiní k tomu vedli, aby víceji v žádné psané odpovědi se nevydávali, nýbrž všickni ouhonem k J. M. C. šli svou stížnost a další potřebu oustně přednesli. Zase naproti tomu jiní k tomu radili, aby ještě jednou nejvyšší pány ouřednicky a soudce zemské k J. M. C. na přimluvu žádali, tak aby oni v to se vložice, ten artikl o náboženství věrným prostředkováním svým na místě postavili. Ale větší počet jich naproti tomu tuze na odporu byli, a nikterakž k tomu povoliti nechtěli, nýbrž na tom zůstali, aby jisté osoby k přísazování třetí tripliky proti J. M. C. resolučí nařízeny byly. K čemuž jiní také přistoupili, a tak z společného uvážení k spisování té tripliky z každého stavu osm osob volili, ještě toho dne spolu se sešli a ji spisovali. Na druhý den, sejdouce se strana pod obojí do zelené světnice, k katolickým do kanceláře s takovým vyzváním vyslali: Poněvadž pánům stavům pod obojí k uvažování některých pilných artiklův strany náboženství v pokoji zeleném jest málo prostranství, že žádají, aby soudu zemského menšího po vyhlášení pňhonův až do budoucího soudu letničního odloženo a jim místo v soudné světnici popřáno bylo. Nečež jim od nejvyššího purkrabího odpověď dána, že vedle žádosti jejich státi se má. Protož strana pod obojí tím raněji sešla se do soudné světnice a tu tripliku spolu mezi sebou uvažovali, zhotovili a sepsali, i ještě toho dne k objednání při J. M. C. audienci pro své přednesení toho, což bylo sepsáno, ke dvoru J. M. C. vyslali.

Dostali odpověď, že J. M. C. ráčí chtíti jim audienci dáti; však aby pro ušetření J. M. C. v malém počtu přišli. Z té příčiny volili jsou z prostředku svého 30 osob, a prvé nežli k audienci šli, vyslali k pánům katolickým do kanceláře české, žádající, aby mezi ně do soudné světnice přijíti sobě nestížili. Což když páni katoličtí učinili, tehdy jsou oni skrze pana Štefana Jiřího z Sternbergka promluvíti dali, že jsou sobě páni stavové pod obojí ku paměti přivedli, kterak v tomto jich jednání do třikráte na ně avé anižené a přátelské žádosti jsou vložili, aby se za ně k J. M. C., králi a pánu jich nejmilostivějšímu, příkladem slavných pňhův předkův svých přimlouvali, aby J. M. C. prohlédnouce k jich všech jakožto každého času věrných a poslušných poddaných poníženo

žádosti, k nim se milostivě nakloní a pro zachování mání nimi všemi sv. lásky a křesťanské svornosti, k této žádosti stavů povoliti a konfessi augšpurskou jim potvrditi, konsistoř pak a akademii pražskou dle starobyklých dobrých a chvalitebných spůsobův, ano také i císařských jim daných milostí v moc a opatrování jejich milostivě uvéstí ráčil. Kterážto jich snižená žádost, jestliže jest při nich své místo obdržela a oni učinili-li jsou k J. M. C. za ně přimluvu, o tom že páni stavové pod obojí věděti nemohou, anebř jisté správy mají, kterak od některých z prostředku jich u vyhledávání jejich, aby té dobré žádostivé odpovědi dostati nemohli, jim se překážka činí, an předešlých časův, když někdy mezi jich Mstmi králi českými a obcí téhož království nějaké nedorozumění bývalo, tehdy nejvyšší páni úředníci zemští sami od sebe, beze všeho při nich toho vyhledávání, jakožto milovníci a otcové vlasti v to se vkládali a mezi králem a stavy prostředníci bývali. Že se pak toho nyní neděje, velikou nad tím lítost mají. A jakož v té poslední J. M. C. odpovědi alsavě a lítostivě toho doslyšati musili, jak těžce uražení a dotknuti jsou, jakoby byli taková nějací zavrželi lidé, na kteréby se právo a sřizení zemské ani přísaha J. M. C. nevztahovala, což sobě za veliké zlehčení a potupení pokládají. Což se J. M. C. králi a pánu jich nejmilostivějšímu dokonce nepřičítá, nežli těm, kteří je k J. Mstí donášejí a při spisování a uvažování takových odpovědí přítomni bývají. Pročež se jich všickni tři páni stavové pod obojí dotazují a žádají, aby jim na konec světlou odpověď dali, co o nich smýšlejí: drží-li je za ty, kterým daky zemské svědčí a na které se právo a sřizení zemské i přísaha J. M. C. vztahuje, čili ne? A po domluvení toho dotčený pan z Šternberga obrátil se ke všem pod obojím a učinil na ně dotázku, zdali se snají k té řeči, kterou z jistého snešení a uvážení jich mluvil. Tu se všickni jedno-
stejnými jazyky ohlásili: Přisnáváme, prisnáváme!

I uváživše to páni katoličtí jim zase skrze nejvyššího pana purgkrabě pražského za odpověď dali a k tomu se přisnali, že ještě až posavad za slušnými příčinami jsou přimlavy z strany jich žádosti k J. M. C. neudělili, poněvadž oni svých věcí ne při nich pod jednou, ale při J. M. C. vyhledávali. Strany pak druhého artikule, kdež strana pod obojí přednáší, žeby v milostivé odpovědi J. M. C. oni za ty lidi, na kteréby se práva a sřizení zemské, též přísaha J. M. C. vztahovati neměla, pokládání byli: poněvadž takové věci od nich, nejvyšších úředníkův a soudcův zemských, vykládány býti nemají, ale vlastní osoby J. M. C. se dotýkají, oni také J. M. C. slovům od osob svých žádých vy-

kladův činiti nemohou. Pročež aby jich v té příčině při sobě omluvené měli. Však chtějí-li oni při J. M. C. výklad takových slov vyhledávati, že to při vůli jejich zůstává. Po takové odpovědi páni pod obojí zase se do kola sešli a měvše mezi sebou další promluvení, skrze pana z Šternbergka snova předsedu svou žádost opáčili, oznamující, že jim to nemálo lítostivě přichází, kterak na jich přátelské při nich vyhledávání nikdy žádné místné odpovědi od nich dostati nemohou. Což že na ten čas Pánu Bohu poručiti musejí, zvláště poněvadž se tu velikých věcí dotýče, jakoby na ně, kteří se jednomyslně k té knize a konfessi od nich podané přisnažají, přísaha královská a zřízení zemské vztahovati nemělo, nadčehož nic těžkého jim býti nemůže; protože rádi by chtěli věděti, kteříby ti byli a je tak nevázně při J. M. C. ošklivili a donášeli. Z té příčiny že se jich po druhé i po třetí dotazují, zdali je mají za ty, na kteréž se přísaha královská a zřízení zemské vztahuje? Promluvivše páni katoličtí mezi sebou něco málo o to, nejvyšší pan purgkrabě jim zase oznámil, že to při předešlé své odpovědi zůstávají a té naděje jsou, že na ně v těch místech takové nebezpečné otázky činiti nebudou, na kteréž se jim jiní odpovědi dáti netrefí. Než chtějí-li oni buď v té nebo v jiných věcech při J. M. C. co vyhledávati, že to při vůli jejich zůstává. Oni co nejvíce možné bude, že se nechtějí toho dotýkati. Pan z Šternbergka na to odpověděl: Páni stavové pod obojí musejí to již Pánu Bohu poručiti, a co dále z toho pojde, že se uhlídá. K tomu nejvyšší pan purgkrabě řekl: Bohda láska, svornost, dobré srozumění a přátelství mezi pány stavy bude a zůstane. Hrabě Šlik řekl: Pohanům, Turkům dalaby se odpověď, co se o nich smeyšlí, ale my od nich toho dostati nemůžeme. Mezitím když jsou páni katoličtí nejvyšší páni úředníci a soudcové zaměti ven z soudné světnice šli, pan z Šternbergka řekl: Nesprovázejme jich zase. Což se tak stalo; neb sie je obyčejně z soudné světnice až do kanceláře provázeli. Jiní zakřikli: Šelma a zrádce, kdo s nimi půjde! Jiní bručeli: Nechceme je tolikéž za ty držeti, aby jim královská přísaha a zřízení zemské svědčiti mělo! Jiní hlasitě křičeli: Proč jsme to neudělili, jak jsme se byli snesli! Potom se v jistotě přezvědělo, že jich směšení takové bylo, aby je z soudné světnice nepouštěli, až by jim světlou odpověď na tu otázku dali, a kdo ví, oby zlého z toho dále bylo počlo. Jiní též mnozí vždy po nich všelijak posměšně volali. Oni pak jakoby toho neslyšeli, odtud tise jsou odešli.

Dostavě potom osoby z prostředku strany pod obojí při J. M. C. audienci, však toliko v počtu 15 osob, vybrané při dedá-

váží jich tripliky oustně skrze pana z Šternbergka přednesli, že J. M. C. pro Pána Boha a jeho veliké milosrdenství ve vší poníženosti prosí, aby jim ráčil milostivou a otcovskou odpověď dáti, a tomu nevěřiti, aby přísaha J. Msti a zřízení zemské na ně se nevztahovalo, ani v tom domnění je stavy pod obojí míti neráčil, jakoby oni nyní něco nového a v tomto království nebývalého při J. M. C. vyhledávali, tak jakž tomu J. M. C. z příležitých spisův a dostatečných důvodův jich obšírně vyrozuměti ráčí. Na takové jich přednesení J. M. C. skrze nejvyššího pana kanclíře za odpověď jim dáti ráčil, že takové jich spisy přehlédnouti, a dále je odpovědí svou zpravititi chtíti ráčí. Po vystoupení týchž vyslaných od J. M. C., pan Štefan z Šternbergka na svou poníženou žádost dostal sám při J. M. C. audienci a jako sám od sebe v největší tejnosti přednesl, že se jemu vidí, kdyby J. M. C. ráčil pánům stavům takovou odpověď dáti, že toho artikule o náboženství až do jiného času a sněmu odkládati a mezi tím pány stavy při tom opatření sněmu léta jminulého 1608 dotud, dokudžby ten artikul do konce na místě postaven nebyl, souplna zůstavovati ráčí, té naděje on jsouce, že tíž páni stavové s takovou odpovědí spokojeni budou, a k uvažování proposicí J. M. C. přistoupí. Na takovou řeč pana Štefana z Šternbergka J. M. C. ráčil jemu za odpověď dáti, že ráčí chtíti na to pomýliti. Výpis též tripliky jest tento.

Triplika Jeho Msti Císaři Rudolfovi od strany pod obojí podaná.

Nejjasnější a nejnepřemoženější velikomocný Římský císaři, Uheráký a Český králi, pane, pane náš nejmilostivější! Když jsme dnuv nyní pojminulých s veliké a vysoce důležité potřeby své V. C. M. naši další poníženou a poddanou žádost v příčině předního artikule o náboženství (kterýž podle předešlého V. C. M. se všemi třemi stavy toho království učiněného sněmovního zůstání nyní při tomto sněmě přede všemi jinými věcmi savín, na místě a konci postaven býti má) v spisu našem poníženě podali, za potvrzení konfessí naší české, konsistoře a akademie pražské nám v opatrování naše uvedení poddaně prosili a přitom mocnými důvody to dostatečně ukázali, že to, čeho my při V. C. M. ve vší poníženosti vyhledáváme, proti povinnosti a přísase V. C. M. není, nýbrž že žádost naše jest křesťanská: očekávajíce na to všecko od V. C. M. milostivé a potěšitelné odpovědi, tu jest nám v středu nyní pojminulou od V. C. M. odpověď v spisu do sněmu odeslána, v kteréž se nám mimo všecku naději naší jménem V. C. M. oznamuje, že V. C. M. toho artikule o náboženství do jiného sněmu obecného odkládáti ráčíte, a také aby na dotčený od nás stavův V. C. M. podaný poslední spis nynějšího času odpověď dána býti měla, toho že V. C. M. za potřebu usnávati neráčíte, a tou milostivou žádostí, a bychom již k uvažování artikulův v proposici V. C. M. obsažených bez dalšího prodlení přistoupili, jakž též odpověď to v sobě šíře savírá. I nejmilostivější císaři, králi a pane náš! převelice jsme nad tím zarmoucení, že až posavad žádného povolení v naší slušné žádosti a opatření toho, čehož se vší ponížeností hledáme, od V. C. M. jsme nedostali, nýbrž k největšímu našemu a našich ponížených žádostí snížení, toho všeho,

což jsme před tímto spisem V. C. M. s mnohými plnými a potřebnými důvody i s znamenitými příčinami přednesli, mlčením se pomijí, nato žádá odpovědi se nedává, ani příčiny žádné, proč bychom žádosti naší užití nemohli, se neoznamuje. A nadto výř o tom, ráčíte-li V. M. C. ta milostivou smluvu, v této poslední odpovědi V. C. M. doloženou, že nás stranu pod obojí vedle přísahy a povinnosti své „mimo náležitost“ utiskovati dopustili neráčíte, na nás všechny tři stavy tohoto království, kteříž se k té konfessi hlásíme, a náboženství naše křesťanské obracetí, patrně a zjevně se neoznamuje, žádného opatření, v čem dotčení jsme, se nečiní, nýbrž tou výminkou „mimo náležitost“ v též odpovědi doloženou, že nás utiskovati dopouštěti neráčíte: otvírá se proti nám cesta, aby strana edporná všechny ty útlaky jako kdy prvé, i ještě větší, nám činiti mohla. Kterážby nikdy sato neměla, aby to „mimo náležitost“ bylo, než všechno, cožby k našemu svědomí, duši i tělu, škodlivého a stízného bylo, by schvalovala a za „náležitost“ to pokládala. A čemby se jinému těmi příkořimi, nám činěnými a již prvé V. C. M. v sněmest uvedenými, směřovalo a schylovalo, jinak toma rozuměti nemůžeme, nežli k tomu, aby se všeho našeho náboženství pod obojí ajiti, strana pod obojí, kteříž se tou konfessi spravujeme, s tohoto království těmi všemi prostředky vytisknuta býti, větší díl země cizozemci a jinými národy proti mnohým svobodám a obdarováním, právům a zřízení zemskému tohoto království osasena, a stavové tím spůsobem s manželkami, dětmi i lidmi poddanými svými v nebespečnosti životův i statečků svých stávati musili. Toho také, aby se tu jaké tak veliké a znamenité věci, kterážby dalšího plného uvážení potřebovala a prvé dostatečně uvážena, V. C. M. již dávno přednešena, i do sněmu léta pojmínulého 1608 držaného, jako i ve dsky zemské vložena nebyla, dotýkati mělo, nepoznáváme. Neb jest to již tím sněmem jminulým v přítomnosti pánův stavův pod jednou tehdejší, když ten i jiní obecní artikuly ode všech tří stavův společně V. C. M. podáni byli, a již mnozí hned téhož sněmu k svému vyřízení přišli, utvrzeno, a tak s V. C. M. a s stavy zavřeno, že, ač má býti k tomu artikuli při budoucím obecním sněmě (chtěl-li kdo s stavův) promlouváno: však stojí zejména tak, aby to proti jistě resoluci V. C. M. a jistěmu o to stavův sňešení nebylo. A aby buď na onen čas při sněmu jminulém anebo také tohoto sněmu až posavad páni stavové pod jednou proti nám jaké slušné příčiny, proč bychom žádosti naší spravedlivé užití nemohli, zjevně předkládali měli, o tom nevíme. Že pak nám v tomto artikuli k žádnému odkladu do jiného obecného sněmu s velikých a důležitých níže položených příčin přistupovati a dříve, nežli tento artikl o náboženství vyřízen a na místě postaven a od V. C. M. potvrzen bude, na další proposici sněmovní nastupovati možné není, toho V. C. M. ve vši poníženosti předkládáme příčiny tyto:

Předně. Že sněmem, léta pojmínulého 1608 od V. C. M. se všemi třemi stavy tohoto království zavřeným a ve dsky zemské vloženým, my stavové pod obojí takto dostatečně opatření jsme: „Jestli žeby při tomto sněmě to na místě s strany těch artiklův o náboženství postaveno nebylo, tehdy že my stavové pod obojí nemáme býti povinni k žádným artiklům, cožby tak v proposici od V. C. M. stavům přednešeno bylo, přistupovati, je uvažovati, ani o nic jednati, leč prvé strany toho artikule o náboženství na jistém místě a konci postaveno bude“, jakž též opatření sněmovní jako i mandátové od V. C. M. na onen čas v příčině odkladu téhož sněmu obecného k svatému Martinu téhož léta 1608 terminovaného vyřili, anobrž i proposic k tomuto sněmu od V. C. M. nám stavům a sněmu odezvaná (což obojí se na též předěle sňešení sněmovní vztahuje) plněji svědčí.

Od kteréhožto sněmovního sňešení a opatření našeho, kteréž nám tím sněmem a od vlastní osoby V. C. M. se všemi třemi stavy tohoto království učiněna jest, nám odstupovati, od něho upouštěti aneb je v něčem měniti a rušiti možné není. A my jsme se toho nikdy nenadáli, aby kdo měl V. C. M.

k smíření tohoraditi. V čemž že nás při sobě, že k takovému odkladu přistoupiti nemůžeme, milostivě omluvna jmiti a nás při téměř předešlém sněmovním sněžení a růstání souplna sčistaviti ráčíte, té jsme k V. C. M. ponížéné naděje.

Druhé. Kdyby proti dotčenému předešlému sněmovnímu sněžení tato věc bez vyřízení a na místě a konci postavení do jiného času odložena býti měla, tehdý my všickni tři stavové pod obojí k též konfessi naší se přisnávajíc — příčinou těch, kteříž nám v žádosti naší pobožné při V. C. M. překážejí a V. C. M. s námi stavy pod obojí v nějaké nerozumění (čehož nás Pán Bůh uchová a jim toho dopustiti neráčí) uvéstí usluží (jimž však od nás žádné překážky nikdy se nečinilo, ani budoucně činiti nebude) — u velikém nebespečenství v té dítce na svědomí a poctivosti naše se vstahujič sčistaviti bychom musili, proto že skrze ten artikul v předešlé odpovědi V. C. M. doložený: „zdaž se sčizení zemské a povinnost V. C. M. na tůž konfessi vstahuje neb nevstahuje, že to při předešlé odpovědi (kteráž před tím na to vstažena byla, že žádost naše proti povinnosti, svědomí a přísaze V. C. M. a sčizení zemskému jest) sčistavovati ráčíte“ žádného opatření jsme nedostali; ani když jsme teď posléze V. C. M. za to ponížéné prosili, abyste se příkladem slavné a svaté paměti císaře Maximiliána, pána otce V. C. M. nejmladšího, k nám věrným poddaným svým v tom, — ráčíte-li V. C. M. nás všecky tři stavy pod obojí, kteříž se k též konfessi společně přisnávají, za ty své věrné poddané pod milostivou ochranu V. C. M. přislušející, na kteréž se sčizení zemské i povinnost V. C. M. vstahuje, jmiti, milostivě a světle ohlásiti a nás proti takovým dítkám od strany odporne činěným dostatečně opatřiti ráčiti — nám až posavad od V. C. M. žádná odpověď, kterouž bychom před tím nebespečenstvím opatření býti mohli, dána není. A tak nemohouce my s poctivostmi, životy, statky, manželkami a dětmi našimi v takovém nějakém přikrytém nebespečenství, kteréžby pod tím odkladem nás potkati mohlo, sčistaviti, i za tou druhou příčinou nám možné a bezpečné není, k odkladu toho artikule přistupovati.

Třetí. Kdybychom toho, k čemuž při jminulém sněmě od V. C. M. milostivě povoleno máme, sobě tak málo vážiti, od toho upouštěti, k nějakému odkladu přistupovati a dřív, nežli tento artikul vyřízen a utvrzen bude, v jiných artikulech na propočetí sněmovní nastupovati měli: tím bychom na sebe to proněsti musili, že od konfessi a vyznání víry naší křesťanské i od poznalé pravdy odstupujeme. Čímž jaký těžký hřích bychom u sebe uvedli a jakož předně Pána Boha, jehož se tu cti a slávy dotýče, též duše a svědomí naše vysoce urasili, ale také všech křesťanských národův (kteříž s osvědčením a milosrdenstvím božím téhož náboženství našeho křesťanského pod obojí jsou a sobě to v svaté římské říši od J. M. předešlých římských císařův až i od V. C. M. ujistěno a povoleno mají, i také též náboženství své v sv. říši i v jiných křesťanských královstvích a zemích pokojně provosují) k velikému posměchu a pohanění, jsouce toto království svobodné a přední úd říše, přijíti musili. Čehož že nám učiniti, víry naší křesťanské zapíráti, Pána Boha stvořitele svého, duši a svědomí své tím urážeti a takovou potupu na sebe i všecky potomky své uvozovati možné ani náležitě není, tomu V. C. M. nejmilostivěji sami dobře rozuměti moci ráčíte, aniž se nenadějeme, abyste V. C. M. na nás a tento slavný národ český, jakožto V. C. M. vždycky věrné, stále a poslušné poddané, to uvéstí dopustiti míti ráčili; neb jsme k tomu nikdá příčiny žádné nedali a bohda nedáme. Nýbrž jak věrné a stále bez litování našeho jmění a vlastních životův po mnohá léta za šťastného V. C. M. nad námi kralování jsme V. C. M. i s předky svými do vylití krve jich sloužili a mimo jiné semž V. C. M. veliké pomoci činili a přede všemi nepřáteli obhajovati pomáhali, toho V. C. M. sami dobře povědomi býti ráčíte, a sám skutek a pravda svědectví mocné vydává. A příčiny jako i překážky žádné před rukami není, proč bychom my téhož, čehož jest se od slavných předků V. C. M. i od V. C. M. v svaté

Klí jiným udělilo, také účastni býti neměli, anebo prochy nejméně žádost naše křesťanská proti povinnosti V. C. M. neb zřízení zemskému býti měla. A ač sobě s židův, kteříž se na každý den Synu božím a Spasiteli našemu jakož i blahoslavené Panně Marii hrozně roubají, žádného příkladu bráti nechceme: však to jest jisté, že sobě od V. C. M. nato, aby své židovské náboženství zde v tomto království provozovati a školy k tomu vystavěti mohli, obzvláštní povolení, privilegia a obdarování daná mají a toho svobodně užívají. A když taková židům daná privilegia a obdarování vycházela, žádný toho V. C. M. nepravil, žeby to proti svědomí a povinnosti V. C. M. neb zřízení zemskému býti mělo. I proč bychom my, kteříž jsme křesťané ve jméno svaté Trojice pokřtěni, žádosti naší křesťanské užití neměli, to věděti nemůžeme. Podlečehož pak žádost naše křesťanská jest slušná a spravedlivá, a V. C. M. beze všeho dalšího rozmyšlení k milostivému naplnění dobře možná. To jsme V. C. M. již předešle dostatečně ve vší poníženosti přednesli, čímž nyní, potahující se na to, což jsme již prvé podali, V. C. M. zanářeti pomijíme. Než poněvadž toliko z těch svrchu v kratičkosti připomenutých příčin, tomu milostivě vyrozuměti moci ráčíte, že nám není možné, chvalitebné ani bezpečné, od toho opatření sněmovního, kteréž se jest od V. C. M. léta pojminulého 1608 stalo, upouštěti, a dříve, než-li tento artikl, pro kterýž předně a nejvíce tento sněm obecný od V. C. M. jest rozepsán, k svému zavření a utvrzení přijde, na propoici sněmovní nastupovati: s těch příčin V. C. M. ve vší poníženosti prositi nepřestáváme, že nás v tom, že k takovému do jiného obecního sněmu téhož artikule odložení přistupovati nemůžeme, při sobě milostivě omluvna jmiti, a nejprvé naši poníženou prosbu a křesťanskou žádost v těch všech artikulech, jakž v sněmu pojminulém léta 1608 držaném, i v těch V. C. M. tohoto sněmu od nás podávaných ponížených prosbách obsaženo jest, milostivě dskami zemskými potvrditi a nás v své milostivé ochraně chovati ráčíte.

Což když se stane, chceme ihned rádi se vší ochotností na propoici sněmovní nastoupiti, ji uvažovati a všecko, což nám nejvš možného bude, jakož jsme pak to vždycky činili, ještě činiti. Nebo, nejmilostivější císaři, králi a panu! kdyby se tento sněm bez vyřízení toho artikule o náboženství rozjiti měl (čemuž bychom my jistě neradi byli), ohlašujeme se v tom před Pánem Bohem a V. C. M. i vším světem, žeby se to vinou naší nestalo, než vlastně a spravedlivě těm, kteříž V. C. M. v té věci jinak, než-li náleží, spravují, a ve vší této věci ne tak V. C. M. a tuto milou vlast, jako jiného někoho pro jakékoliv příčiny respektují, přičteno by býti muselo, ješto k čemu jsou ti, kdož jsou kdy V. C. M. proti straně pod obojí takové rady dávali a jménem V. C. M. lidí při náboženství a svědomí jich utiskovali, přivedli a o jaké semě V. C. M. připravili, to jest téměř všemu světu známo a temno království k nemalému zmenšení. My pak nemohouce již pro mnohé a veliké příčiny zde déle stávati, bychom se rozjeti a toho všeho tak pokojně, jakž nám toho týž sněm léta 1608 propůjčuje, — (kteréhožto artikule výpis s desk spečetěný V. C. M. poníženě podáváme a kterýž se zjevně na to vztahuje, že mezitím, dokudžby koliv to tak na sněm obecním z strany tohoto artikule o náboženství se nevykonalo, k místu a konci všeho toho nepřivedlo: tehdy že, podle milostivého V. C. M. skrze nejvyššího pana purkrabí pražského na obecním tom sněmě oznámení, my ze všech tří stavů pod obojí, též i pod jednou způsobou přijímající, jeden každý, žádného nevyměňující, též i lidé poddaní při náboženství svém křesťanském od nížádného člověka světalského ani duchovního žádnými poručeními a jakýmkoliv vymyšleným způsobem utiskování a sužování býti nemáme; nýbrž my stavové pod obojí náboženství své křesťanské bez překážky jednoho každého svobodně, majíce sobě týmk předešlým sněmem k tomu povoleno, provozovati máme a můžeme), — toho přitom stávití musili. A jsme k V. C. M. též ponížené naděje, že žádnému s nás se všech tří stavů tohoto království, k též konfessi a víře

sv. křesťanské v ní zavřené se přisnávajících, žádné překážky neb ušákování při náboženství jeho činiti dopouštěti, ani žádnému jinému tohoto sněmu, prvé nežli vedle snění předešlého sněmovního snešení tento artikul dokonale na místě a na konci postaven bude, zavíratí, a na nás stranu pod obojí proti témuž opatření našemu něco svolovati dopouštěti ráčíte; neb by to zjevně na protřzení téhož předešlého sněmu od V. C. M. se všemi třmi stavy tohoto království sávenému býti muselo, a my bychom tomu dosti činiti povinní nebyli. Nýbrž abychom vždy naše poddané poslušenství více dokázali, tehdy nechceme přestávati Pána Boha za to prositi, aby ráčil srdce V. C. M. tak spravovati a i k nám nakloňovati, abychom v naší křesťanské žádosti nejmilostivěji, uslyšení býti mohli. A na důvod našeho poslušenství chtěli bychom se také o takové přimluvy starati, kteréž V. C. M. milé a příjemné budou. Ale my jakž předešle tak i nyní důvěřující se velikým a slavným slovům V. C. M. sněmem utvrzeným, očekáváme od V. C. M. ve vší poníženosti toho, že nás všechny tři stavy tohoto království českého, kteréž se všickni k též konfessi přisnáváme a na kteréž se předešlý sněm a to opatření V. C. M. vztahuje, nyní milostivou císařkou, královskou a otcovskou odpovědí potěšiti k žádosti naší povoliti, ji potvrditi a vždycky našim nejmilostivějším císařem, králem a pánem býti a sůstati ráčíte. Datum ponížené omluvy a žádosti v sobotu po neděli posní Reminiscere léta šestnáctistého devátého.

V. C. M.

věrní a poslušní poddaní

páni, rytířstvo, Pražané s obce i jiní vyslaní z měst království českého, všickni tři stavové, pod obojí tělo a krev Pána Ježíše Krista přijímající, nyní při sněmu obecném na hradě pražském pospolu shromáždění.

Stavové pod obojí k této replici přiložili allegáty a artikul o náboženství z sněmu l. 1608, na který se v tomto spisu potahuje. Ale poněvadž týž artikul nahoře (kdež se vypisuje, co jest téhož l. 1608 v příčině náboženství se dalo, str. 163) jest položen, neuznávala se potřeba toho býti, aby výpis téhož artikule měl tuto znovu kladen býti. Bude-li čtenář chtíti znovu jej sobě opáčiti, majíce jej nahoře, bude jej moci přečísti.

Po oddání pak J. M. C. od strany pod obojí svrchu psané tripliky J. M. C. ráčil nejvyššímu pánu kanclíři poručiti, aby to oustné přednesení pana Štefana z Šternbergka nejvyšším pánům úředníkům zemským katolickým k uvážení a dobrému zdání přednesl. Což se tak stalo, a oni hned na druhý den v neděli druhou posní Reminiscere ranním jítrem jsou se do kanceláře české sešli a to uvážili. I vidělo se některým, pokudž všechny aneb přední osoby z strany pod obojí k tomu zdání a přednesení pana Štefana z Šternbergka povolují a přistupují, rozvažující již tehdejší nebezpečné časy, aby J. M. C. tolikéž k takovému odkladu, nejmenujíce však žádný jistý čas, než kdykolivě J. M. C. vůle a příležitost by byla, milostivě povoliti ráčil z příčin těchto: Nejprvé poněvadž předešle za času slavné paměti J. M. C. Maximiliana také týž artikul potřikrát k odkladu přišel a vždycky k tomu prohlídáno a vedeno bylo, aby to na takových odkladech zůstávalo. Druhé poněvadž takového odkladu páni stavové pod obojí sami od

sebe vyhledávají; k čemuž jest nikdy žádné skoro naděje nebylo. Třetí že tím odkladem nic povoleno ani potvrzeno nebude, než ten artikul v tom způsobu, jako v sněmu leta 1575 až posavad zůstával, zůstávati bude. Však to aby dostatečně opatřeno bylo, aby mezitím obě strany pod jednou i pod obojí jedna druhou neutiskovala, netupila, ani v ničemž neubližovala. Též aby žádná zmínka strany augšpurské konfessi v tom odkladu se nečinila, nic nového povoleno nebylo a žádného skrácení katolické religii pod jednou se nedálo. Zatím pak pod takovým odkladem žeby J. M. C. ráčil moci přesvědčeti a lepší jistotu míti, jakby se ti, kteří z jednoty Bratrské jsou, a těmi, kteří se k té konfessi přiznávají, v kostelích, školách a v jiných řádích srovnávali. Což kdyby se pod tím odkladem v skutku našlo, že v náboženství sjednoceni nejsou, tehdyby potom J. M. C. tím lepší příčinu míti ráčil, jim to předestříti a proti nim se postaviti. Na ty pak spisy, které oni stavové pod obojí J. M. C. podali, ráčil by moci J. M. C. jim takovou odpověď dáti: Ačkoliv by J. M. C. dobře věděti ráčil, jakou odpověď je na ty spisy zpraviti, však poněvadž ta věc k odkladu přichází, že budoucně ráčí věděti, jak se k nim v tom zachovati. Dále také ti, kteří se k tomu přimlouvali, toho dotkli: I pokudžby (prey) J. M. C. při předešlých svých odpovědích toho zanechati a k tomu odkladu povolití chtíti neráčil, žeby z toho třebas i to následovati mohlo, žeby se stavové pod obojí podle jich protestací, kterouž v tomto spisu J. M. C. podaném činí, ihned z Prahy rozjeli, proposicí sněmovní neuvážili a žádné svolení berně kontribucí J. M. C. neučinili, a tak žeby z toho i jiné mnohé nepřiležitosti pojíti mohly. Naposledy i to doložili, že jich zdání jest, aby J. M. C. takovou odpověď jim stavům pod obojí toliko oustně dáti ráčil. A jestli by ji v spisu žádali, aby se to, co nejkratěji býti může, učinilo. Naproti tomu někteří horlivější katolíci s tou přimlouvou se nesnášeli, než vidělo se jim vždy na této podstatě zdání své založiti, že osobám světským k žádným proměnám a povolováním ve věcech víry a náboženství se dotýkajících raditi nenáleží, než lidem duchovním že to vlastně přislouží, kterýchž oni v těch věcech poslouchati mají. Však podle milostivého J. M. C. poručení (vybrazujícíce vysoce v tom zdravější soud a zdání osob duchovních) že na tento způsob zdání své dávají: Poněvadž J. M. C. jakožto král český ten artikul o náboženství v nejposlednější odpovědi své straně pod obojí v spisu i oustně dané již dosti dobře a dokonale zavěti a k svému konci přivéstí ráčil, tehdy aby J. M. C. při takové na konec dané odpovědi a resoluci své toho všeho milostivě zanechati ráčil; obzvlášť za tou příčinou, že jest při jminulém

sněm v tom artikulu o náboženství a tím interím přišel daleko přišle a zavedeno bylo, tak že, kdyby nyní přitom zachováno býti mělo, tehdy by více opět dostali, nežli kdyby podle jich žádosti in specie anglikánskou konfessí měli a jiná dovolena byla. K tomu též to přistupuje, poněvadž toto podání od nich, strany pod obojí, pochází, tím u větších podezřelostí býti má, že k dobrému a rozšíření sekty jich, naproti pak tomu k velikému ublížení a potlačení víry svaté právě kau toliké přichází. Dáleji že jakáz takáz naděje býti může, že páni pod obojí, kteří vždycky za rozumné a dobrého svědomí i také J. M. C. věrné a poslušné poddané držáni býti chtějí, v té věci sobě lépe rozmyslí, vzhledajíce, že J. M. C. proti své přisave a svědomí v tom artikulu o náboženství dáleji kráčet a povolovati moci neráčí. Oni tolikéž rozpomenuce se na to, „Quod tibi non vis fieri, alteri ne feceris, nec ab alio petas: Čeho sám mít nechceš, toho jinému nečiň, aniž od něho ne žádej,“ zanechajíce dalšího rozmyšlení, netoliko odoud se nerozjedou, nýbrž s takovou spravedlivou a milostivou J. M. C. resolucí slušně spokojeni jsouce, spolu s nimi, katolickými pod jednou, k uvažování artikulův v proposici J. M. C. obsažených přistoupí a ve všem podle nejvyšší možnosti se zachovají. Vedle toho a naposledy svrchu psaní nejvyšší páni úředníci zemští katoličtí na tom se jednomyslně svedli, aby ta rozdílná jich zdání v jazyku německém v spis uvedena a J. M. C. k milostivé resoluci podána byla.

Mezi tím nacházeli se v městech pražských J. Msti královského a téhož království páni poslové, kteří potřebu svou všem pánům stavům království českého v plném sněmě přednésti žádali, a nemohše přístupu dostati, stížný memoriál podati a v něm sobě stěžovali, že proti všem jiným královstvím a zemím obyčejí oni až posavad do sněmu připuštění býti a poselství svého přednésti nemohli; neb ačkoli v jiných královstvích a zemích při obecných sněmích častokráte pilné a veliké věci uvažovány bývají, však nicméně, když poslové z jiných krajů přijíždějí, tehdy nedajíce domácím věcem sobě překážeti, je volně vyslýchají. Protož oni nemohouce proti všem jiných zemí způsobu tu toho užiti, žeby nemohli dále se v městech pražských zdržovati, než s takovou svou stížností k J. Msti králi a pánu svému a ku pánům stavům téhož království uherského se navrátiti. Nicméně vždy ještě žádají, aby co nejdříveji připuštění býti a audienca při páních stavích dostati mohli; nebo kdyby se toho nestalo, k jakému by nedorozumění přijíti mohlo, že k uvážení jich to připouštějí. Nejvyšší pan purgkrabě tuto stížnost všem pánům stavům v sněmě přednesl. Strana pod obojí skrze pana Štefana

Jiřího z Šternbergka za odpověď dala, že jsou oni již prvé mezi sebou o tom své promluvení měli a při předšlé odpovědi v též věci týmž pánům posílám od nich dané toho zanechávají, totižto, pokud z strany toho artikule o náboženství na místě postaveno nebude, že k žádnému jinému uvažování přistoupiti nemohou. A tak bez dalšího uvažování sněm do druhého dne byl odložen. Než když jsou se nejvyšší páni úředníci zemští katoličtí zase do kanceláře navrátili, tehdy bylo jim ode dvora J. M. C. vzkázáno, aby se nahoru najíti dali. Kdež přijdouce, bylo jim J. M. C. milostivě poručení v známost uvedeno, že J. M. C. to druhé dobré zdání menšího počtu katolických ráčí sobě milostivě oblibovati, tak aby tím dříve co nejkratěji v spis uvedeno bylo a straně pod obojí taková resoluce J. M. C. dodána býti mohla. Ti pak páni katoličtí, kteří z prvního zdání byli, velmi nerádi takové J. M. C. resolucí vyrozuměli, pravíce, že v jistotě vědí, že strana pod obojí s takovou resolucí hrubě zle spokojena bude, a že jest se obávati, aby podle své protestací beze všeho dalšího uvážení odtud z Prahy se nerozjeli, a co dále nebezpečného z toho pojde, že se to brzy pozná. Tolikéž i to k tomu přistupuje, že psaní z Rakous přišly, kterak od J. Msti krále uherského pánům stavům arciknížetství dolejších Rakous všecko dle žádosti jich v náboženství povoleno jest. Což tím větší příčinu dá, že strana pod obojí v Čechách tím více nato tisknoucí bude, aby jim od J. M. C., vedle zdání druhých katolických tak vše odepřáno nebylo; pročež že se jim vidí, aby J. M. C. straně pod obojí vedle jich zdání (které jsou také v jistý spis uvedli) odpověď dána byla. Ale ti to druzí zase proti tomu pravili, jestli že se jim taková odpověď dá, že žádná pochybnost není, aby strana pod obojí s tím dobře spokojena býti neměla, poněvadž tím interim a jminulého sněmu opatřením ke všem sektám svoboda se dává, což víře katolické nemůže než velice škodné býti; a katolickým zvláště světským nenáleží se k tomu, aby se státi mohlo, přimlouvati. Pokudž jest v dolejších Rakousích od J. Msti krále uherského k něčemu zlému, a víře katolické škodlivému povoleno, z toho nenásleduje, aby J. M. C. ráčil míti v království českém také tomu povolití. Pročež že se jim vidí za nejlepší býti, aby J. M. C. beze všech dalších odkladův a ukazování do jiného sněmu při poslední straně pod obojí odpovědi dání a milostivé resoluci své ráčil toho zanechati, totiž že J. M. C. beze všech dalších odkladův a ukazování do jiného sněmu při poslední své resoluci prvnější ten artikul o náboženství již tak na místě a konci postavovati a tím milostivě zavíráti ráčí. Sice jak strana pod obojí to spatří, že J. M. C. neráčí.

stále při té již prvé v též věci dané resoluci své zůstavovati, tehdy také na mále nepřestanou, ale větší zaneprázdnění skrze to J. M. C. pojde. Když pak J. M. C. při té již dané resoluci své to milostivě zůstaviti ráčí (když by i k tomu přišlo, žeby strana pod obojí s tím spokojena nebyla) tehdy J. M. C. při svém dobrém svědomí a při slavné reputaci své zůstanouce, i kdykoli život svůj dokonajíce, ráčí po sobě dobrou a vzácnou nikdy neumírající památku zůstaviti, a mnohem slavněji bude, nežli aby J. M. C. v své předešlé spravedlivé resoluci ráčil se míti co nejméně proměnití a něco uleviti, v čemž by oni potomně spokojeni nebyli. I byli ty rozdílné zdání J. M. C. předneseny. Kdež J. M. C. ráčil poručiti, aby ta odpověď tak sepsána byla, aby nic na ujmu víry katolické nebylo; tolikéž aby strana pod obojí žádné slušné příčiny vedle protestací své postupovati neměla. A byl k tomu nařízen jeden J. M. C. tejný sekretář, aby tůž odpověď v jazyku německém sepsal, kterážto byla od J. M. C. approbována, a potomně na česko předložena. Však J. M. C. ráčil více nežli za týden prodletí, než taková odpověď stavům pod obojí dána byla. Mezitím stavové pod obojí se resolvovali, pana Štefana Jiřího z Šternbergka v přednášení J. M. C. věcí svých víceji neužívati.

Vyrozumělo se, že ti přední z strany pod obojí toho se dověděli, že týž pan z Šternbergka J. M. C. ad partem přednášel způsob, jak by J. M. C. měl stavy pod obojí odpovědi odbyti, totiž aby to odložil a při tom artikuli o náboženství léta 1608 zanechatí ráčil. Kterýžto způsob jim se nelíbil a že za tou příčinou jeho v svých přednášení víceji užívati nechtěli. Z čehož jest znáti, kdyby byl J. M. C. proti svědomí svému ráčil chtíti postupovati a odpověď svou vedle zdání těch pod jednou, kteří k tomu způsobu odpovědi a resoluci J. M. C. radili, dáti, že by nebylo tím nic způsobeno. Neb ti z jednoty Bratrské chtěli své předsevzetí k fedrunku svého náboženství zouplna vésti, a spolčivše se s jinými pod obojí oni již původové, fideleové a vůdcové těch všech neřestí byli. Dožádali se pana Joachima Ondřeje hraběte Šlika. Což téhož pána z Šternbergka hrubě mrzelo, jakoby se jemu strana pod obojí nedůvěřovala, anby jejich věci J. M. C. dobře a upřímně přednášeti neměl; pročež nedal se víceji nahoru mezi ně nacházeti. Ale oni z prostředků svého 6 osob k němu vyslali, jeho požádavše, aby mezi ně nahoru přijel a jejich křesťanské jednání k skončení přivesti nápomocen byl. Na kteréžto vyzvání za odpověď dal, že se mezi ně pro nedostatek zdraví svého najíti dáti nemůže, a kdyby i zdrav byl, žeby toho neučinil, proto že za upřímnou práci svou dříve vykládán jest a zato žádného poděkování nedostal. Však oni

s tím nechtěli se spokojiti, vždy pana Štefana Jiřího s Šternbargem k tomu vedouce, aby se od nich neodtrhoval.

A jednoho dne poslali k němu do jeho domu s jistými dotázkami: Nejprvé, zná-li se k těm všem věcem a žádostem spisovaným, jichž on sám počátek i v prostředku jednání toho předním řiditelem byl, a to vše korigovati pomáhal. Za druhé, chca-li s nimi v tom setrvati, vždy žádajíce, aby se mezi ně najíti dal. Pakliže nechce, tehdy aby jim příčiny toho oznámil a věci za sebou zanechané a svěřené jim navrátil a odevzdal. Dal vyslaným odpověď: Co se jeho s nimi setrvání i také známosti spasení jeho dotýče, že on ví, jak jest vyučen, v tom že chce setrvati. Příčina pak, pročby mezi ně se najíti dáti nechtěl a nemohl, jest tato: že jest porozuměl, an od některých z pánův pod obojí zle vykládán jest, jakoby se při té dirakci zle choval, a prvé našli mu o tom v známost uvedli, tehdy že jsou k přednášení svých věcí jiného zvolili, za kteroužto příčinou se zapřisahl, že v té věci dáleji a více pracovati nechce. K tomu také i toto přistupuje, že velice nebezpečná věc jest, s J. M. C. králem a pánem svým v takové odpory se vydávati. On pak dobře již toho jest zkusil a ví, co ty věci s sebou přinášeji; pročež že žádá, aby jej více v té věci, aby mezi ně přicházeti mohl, nenutíli. Poslal tolikéž vedle těch vyslaných svého služebníka s karnýřem, v němž věci strany pod obojí se dotýkající byly, aby je pánům pod obojí v soudné světnici odvedl.

Dáleji jednoho dne vyslala strana pod obojí některé osoby z prostředku svého ku pánům katolickým do kanceláře s tím vakázáním, že žádají, aby jim vstupení mezi ně dopřáli, že chtějí žádost svou jim přednésti. Načež oni za odpověď dali, že je rádi uhlídati a vyslyšeti chtějí. Přišli tehdy v tak velikém počtu, že všickni do kanceláře vjíti nemohli. A tu pan s Budova žádost jejich přednášel, totiž: Ačkoli Jich Msti tajno není, čeho při J. M. C. ve vši poníženosti vyhledávají, však paněvadž od Jich Msti žádné místné odpovědi dostati nemohou, an proto již tu v Praze devět týhodněv zůstávati musili: protož že žádají Jich Msti, aby k tomu vedli, aby jim milestivě od J. M. C. odpověď dána byla. Pakli by se toho nestalo a stavové se rozjeti musili, že se vina toho stavům pod obojí dáti moci nebude. Aníž oni tím vinni býti nechtějí; než ti sami toliko, kteří J. M. C. k těm odkladům vedou a v tom, aby stavové od J. Msti místné odpovědi nedostali, rozpakuji. Potom se svrchu přistojících zeptal, znají-li se k tomu všickni, co od něho mluveno bylo. I odpověděli: Známe, známe! Nato od nejvyššího pana purgkrabího v krátkosti odpovědino, že takové jich ohlášení J. M. C. přednésti chtějí.

Mezitím od J. M. C. vzkázáno pádním stavům pod obojí, aby 12 osob z prostředku svého k J. Msti vyslali. Což když se stalo, J. M. C. jim oustně resoluci svou v jazyku německém (kterouž nejvyšší pan kanclíř na česko tulmačil) v známost uvésti ráčil. A poněvadž J. M. C. ráčil poručiti, aby všichni nejvyšší úředníci a soudcové semšti jak pod jednou tak i pod obojí ke dvoru J. M. C. do antekomory najíti se dali: když vyslaní od strany pod obojí vystoupili, ráčil J. M. C. tyž nejvyšší pány úřednisky a soudce zemské před sebe povolati a milostivě oznámiti, jakou jest resoluci vyslaným od strany pod obojí dáti ráčil, že jest to v spis uvedeno. Kterýžto spis nejvyššímu panu purgkrabímu podán, tak aby též J. M. C. resoluci všem třem stavům království českého sjevně v známost uvedl. A dále že J. M. C. je milostivě napomínati ráčí, aby jak jménem J. M. C. tak sami od sebe je k tomu vedli, aby bez dalších odkladův k uvažování jiných artikulův v propozici J. M. C. doložených přistoupili, a že J. M. C. jak nad pod jednou tak i nad pod obojí stranou chce vždycky milostivou ruku držeti a je chrániti, aby se na to bezpečili. Kterážto J. M. C. promluvení v jazyku německém učiněné nejvyšší pan kanclíř království českého tulmačil. Načež nejvyšší pan purgkrabě na místě jich všech v jazyku českém za odpověď dal, že vedle J. M. C. milostivého poručení tak se poslušně zachovati a od osob svých podle nejvyšší možnosti, aby J. M. C. milostivá vůle naplněna býti mohla, k tomu se přičiniti chtějí.

Věypis pak té J. M. C. resoluci jest tento:

Poslední J. M. C. resoluci straně pod obojí daná:

Spisu nejposléze Mně od stavův pod obojí přijímajících podanému dosti neobyčejnému, a přičinám, pro které oni odkládu artikule nábožanství se dotýkajícího přijíti nemohou, jsem vyrozuměl, a na to jim tuto resoluci činím: Že to při předělaných odpovědích Mých, jim na to daných, sanechávám, a dáleji v tom kráčet nemohu. A poněvadž jsem po ty všechny časy králování Mého stavy pod jednou a pod obojí přijímající bez rozdílu a respektu všelikého při privilegiích, sřazení zemském, právech a sřavedlnostech jich sanechal, nebude sobě míti žádný z nich slušné co do mně stěžovati.

A protož všech tří stavův společně napomínám a jakožto svých věrných a milých poddaných žádám, poněvadž na artikulech v propozici Mě obdažených, netoliko Mně, ale všemu království tomuto vysoce mnohó (žná i obecně všech dobró) záleží, aby již bez dalšího prodlení k uvažování těchto Mých a pro zachování všech obecného dobrého vysoce potřebných pílňův věci přistoupili a v tom se jakožto věrní stavové a milovníci vlasti své ukázali; nebo pokudž by se toho mimo naději Mou nestalo, bylaby Mně přičina k vzdání anému tohóto a rozpuštění stavův odsud dána. Jakž pak to všem třem stavům akře jistě osob v známost uvésti dáti neopomínu.

Jeho M. C., vyrozuměvši potomně, že strana pod obojí žádným způsobem se spokojiti a na resolucích a odpovědích J. M. přestati nechce, ráčil poručiti skrze nejvyššího pana purkrabě pražského v plném sněmu oznámiti, že J. M. C. neráčí toho oumyslu býti, v další slyšení straně pod obojí o tom artikuli o náboženství se dávat, ani v spisích nic od nich přijímati, nýbrž že sobě od J. M. C. poručeno má, nepřistoupí-li oni ihned k další propositi sněmovní, ten sněm vzdáti a stavy rozpustiti. Nebo že J. M. C. při milostivé poslední resoluci a odpovědi své dané toho zouplna zůstavovati a rozepsání jiného sněmu do dalšího času odkládati ráčí. Strana pod obojí vyrozuměvši tomu oznámení, žádala, aby jí dopřáno bylo, jeden nebo dva dni, aby to mohla mezi sebou uvážiti a J. M. C. poníženou svou odpověď nato dáti. Ale nejvyšší pan purkrabě se vymlouval, že z milostivého J. M. C. poručení nemůže vykračovati, nicméně v té naději, že se tak poslušně zachovají a k dalšímu uvážení propositi přistoupí, že jim odkladu popřeje až do druhého dne z rána k 9. hodině. Na druhý den ráno shromáždivše se strana pod obojí v soudné světnici k 9. hodině, poslala do kanceláře a se vymlouvala, že jim není možné k té hodině hotovu býti. Až teprva s polodne vskázala, že jest již hotova, žádající, aby J. Matí páni katoličtí pod jednou též do soudné světnice přijíti ráčili. Což když se stalo, strana pod obojí dala na kathedře jistý spis přečísti, z kteréhož následující veypis zní takto:

Spis od strany pod obojí zjevně v soudné světnici na kathedře před vzdáním sněmu publikovaný.

Vaši Milosti, nejvyšší pane purkrabě pražský!

Co jste nám včerejšího dne jménem J. M. C. krále a pána našeho nejmilostivějšího ústně oznámili ráčili, a také J. M. psaná resoluci zjevně přečtena byla, tomu jsme vyrozuměli, a uváživši to dnešního dne společně my všickni tři stavové pod obojí i na místě nepřítomných, kteřížto se k J. M. C. podané konfessi české přiznávají, společně a jednomyslně jsme se na tomto obecním sněmě snesli a před J. M. C. protestujeme takto:

Poněvadž jsme na naše při J. M. C. ponížené a pokorné vyhledávání a prosby žádné jisté odpovědi za opatření a ujištění náboženství našeho nedosáhli a dle žádosti naší přitom učiněné na místě postaveném jminulého spěmu léta 1608 artikuli v nejmenším zanechání nejsme; také nám, abychom náboženství naše svobodně bez utiskování a překážky provozovati mohli, povoleno a sumou v žádném artikuli naší žádosti místo dáno není: čehož jsme se nížádným způsobem nenadáli, abychom od J. M. C. neměli slyšání býti a našimi věrnými službami tak špatného zisku a užitku sobě dobytí. Poněvadž jsme tehdy od J. M. C. nedávno jminulého sněmu takové jisté a dokonale ubespečení dosáhli, tak že bychom nebyli povinni k jedinkému v propositi obažčenému artikuli přistupovati, jej uvažovati a o ničemž jednati, lečby prvé tento artikl strany náboženství k jistému místu a konci přiveden byl:

s těch tedy příčin při tom sněmovním porovnání a při té s J. M. C. učiněné jisté závěrce za jisto a dokonale postávujeme, tak že k propositi sněmovní s obsažených prvé v odpovědi naší příčin, nyní (jestližeby potom jiný sněm od J. M. C. rozeptán byl) přistupovati, od poznalé pravdy a z předu osvědčené konfessí s dobrým svědomím odstoupiti, také našich manželek a dětí v takovém nebezpečení zanechávati nemůžeme, prosíce pokorně, aby nám to k žádné urputnosti anebo protimyslnosti přičítáno nebylo; nebo my J. M. C. každého času věrní poslušní poddaní s těly i statky až do vylití krve a přemožení našeho zůstáváme a sůstávati míníme; jenom za to poslušně prosíme, abychom Pánu Bohu pokojně aloužiti, těch soužení a pronásledování, takového hanění a kaceřování, kteréž jsme až dosavad anášeli, při našem náboženství sprostěni býti a tento artikl o náboženství vedle na předešlém obecném sněmu stálého sněšení a této nynější naší s obšírnými průvody žádosti na místo postavití mohli.

Jestliže tehdy J. M. C. tento obecný sněm bez postavení na místě tohoto o náboženství artiklu a bez našeho v této věci jistého ubezpečení, (což však v předešlých J. M. C. odpovědích obsaženo není) zdvihnutí chtíti ráci, k čemuž sice za našich časův (aby obecný strany obecních artiklův rozeptaný sněm bez vyřízení svého rozpuštěn býti měl) páni stavové nic neříkají, ale to Bohu poroučejí a Bohem to a V. M. osvědčují, že tím všim nejsou a nebudou. Ačkoli se tehdy J. M. C. ráci prohlásili, že nás stavy při našich privilegiích zemských, právích a spravedlnostech zanechati ráci, začož my J. M. C. co nejpoddaněji děkujeme: a však jaké poručení vejmenu J. M. C. některým osobám z stavů se stalo, a jaká mandata (kteráž se na vysdílžené kompaktnosti vztahují) vyšla, jak také někteří sub utraque, kteří se k té konfessi přisazují, protivenská anášejí (což k nemalému sice nebezpečení a obtížnosti stavů se vztahuje a o tom v spisích J. M. C. obšírně přednášeno bylo), dotčení stavové J. M. C. se vší ponížeností, bez přestání žádají a prosí, aby se to víceji nedálo. Nebo jestližeby proti tomu, předtím anno 1608 zavřenému a ve daky semaké vloženému obecnému sněmu, byt pak od koho chce bylo, někdo za příčinou náboženství, byt pak on kdo kolivěk byl, z všech tří stavů utiskován, a byt bylo skrze poručení, obeslání nebo do kanceláře a na jiná místa povolání, i na jiné spůsoby, jak kolivěk ti jmenování býti mohou, obtěžován, anebo také proti někomu ze všech tří stavů království tohoto strany toho sněmovního jednání a našeho vyhledávání nějaká pomsta před se vzata, tolikéž na někoho skutkem bez pořádku práva překračováno býti mělo, poněvadž také některé pohružky od některých osob se dějí a vykonávají: pročaz natom jsme se vedle nařízení předešlých starých obecních sněmův, jako i při tomto obecném sněmu, snesli a zavřeli, že proti každému tomu (J. M. C. jakožto svého nejmilějšího krále a pána vyjímajíce), kterýžby nám takové příkoří a utiskování buďto sám od sebe anebo jménem J. M. C. činiti chtěl a činil, všickni za jednoho a jeden za všechny, sebe vespolek zastávají a podle sebe s pomocí božskou státi chceme až do přemožení životů a statků našich, obzvláštně pak, poněvadž jsme druhé straně pod jednou, žádného takového obtěžování a tlakův, jacížto naší straně se dějí, nečinili aniž činiti míníme. A poněvadž stavové spatižají mnohonásobná ze všech stran J. M. C. toto království obklíčující nebezpečnosti, tak že mezující kurfiřtové téměř všickni v zemích jejich vojenskou hotovostí se zaopatřili: s té tehdy přičiny chtějí stavové pod obojí předkem J. M. C. a potom sami sebe zaopatřiti a v hotovosti se postavití, byt pak strana pod jednou k tomu přistoupila, nebo nepřistoupila. Vedle takového se ohlašování aneb protestování a v moci tohoto obecného zvonobdného sněmu jmenovali sobě den, ten pondělí po sv. Filipu a Jakubu přísti, tak aby v neděli před tím do měst pražských na noc se dostavili a na druhý den v pondělí ráno na novoměstském rathouse se sešli pro nařízení jisté hotovosti, poněvadž toho i z strany J. M. C., jejich nejmilostivějšího krále a pána, sama potřeba vyhledává: aby jak J. M. C., tak stavové království

tohoto těla, osobami, zbožím, manželkami a dětmi svými proti všelikému nebezpečství a kdoby koliv stavům buďto společně anebo obavláště jednomu z podobných a k této konfessi se přiznávajících (kteřížto veřejně J. M. C. své nejpeniženější žádosti přednesli) proti předelému sněmu ubližovati chtěli, aby před tím každým ubezpečení býti a sebe ochraňovati mohli. Kteréžto naše ohlášení anebo protestování my stavové pod obojí na budoucí památku do desk zemských vkládáme. Actum ve středu po neděli Laetare v létu 1609.

Páni, rytířstvo, Pražané, vyslaní z měst, všickni tři stavové těla a krev Pána našeho Jesu Krista přijímající a nyní při obecném sněmě na hradě pražském shromáždění.

Po přečtení takového spisu žádala strana pod obojí, aby týž spis ke dskám zemským do deposicí položen byl. Nejvyšší pan purkrabě nic jiného na to neřekl, než že to J. M. C. ponížene v známost uvéstí chce, žádající za přepis toho ohlášení, a sněm vzdal. A tak ten den po vzdání sněmu jeden každý do svého příbytku se obrátil, a páni stavové se rozjeli.

Z této mé pravdivé informací rozumný čtenář vyrozumí, jaký se začátek v království českém za paměti naší k rozmnožení bludného sektářství svaté katolické víře odporného stal; jak strana pod obojí v tom nedorozumění, které toho času mezi Jich Mstmi pány bratry, J. M. C. Rudolfem a Jeho Matí tehdež arciknížetem Mathiášem, bylo, nepřestala na tom, že jsou Čechové na sněmě leta 1608 tak znamenitá nová privilegia, na veliké ztenčení důstojenství a mocnosti J. M. C. Rudolfa tehdež kralujícího krále a pána svého i všech budoucích Jich Matí králův českých snadno dostali: ale strana pod obojí, svláště ti z jednoty Bratrské, snažili se takovou svobodu v náboženství dosáhnouti, aby jiné obyvatele, kteří hned od začátku křesťanstva v témž království příkladem sv. Václava, sv. Lidmily, sv. Vojtěcha, sv. Prokopa, sv. Ivana a jiných svatých mučedníkův božích, patronův a orodovníkův království českého, právě svaté katolické římské církve tak se přidrželi, i také ty, kteří potom s předky svými do bludného sektářství zavedeni byvše, z něho se zase na pravou a samospasitelnou katolickou víru obrátili, in summa, všecky právě dobře věřící křesťany potlačití mohla, a to aby učinili zvyklým kalvinským způsobem. Neb oni ten obyčej zachovávají, že nejprve snažili se skrze nezbedná vyhledávání své jen svobodu svědomí svého obdržeti a dosáhnouti, tak aby od žádného k jinému náboženství nuceni nebyli, než tak jak jim Pán Bůh v svědomí jich poznati dá, přitom zanechání byli. Což obdržíce, natom nepřestávají, než snaží se, aby mohli exercitium a některá místa ku provozování svého náboženství dosáhnouti. Po dosažení toho hned v tom jiným ne-

toliko rovní býti, ale všechny jiné převýšiti a nad nimi vládnouti chtějí. A když to sobě dovedou, tehdy potom již cizí exercitium a provozování jiného náboženství dále netrpí a žádnému je dopustiti nechťejí, nýbrž jen samo jediné vlastní náboženství své urputně provozují a násilnou mocí zdržují. Čehož dosti příkladův se nachází v království englickém, škotském, francouzském, v dolejších neb nydrlandských zemích, v těch místech, kdež se již nyní moc jich rozmohla. Jakož i v království českém snažili se také ti z jednoty Bratrské, učení a náboženství kalvinského již se tehdaž přidržející, to sobě dovésti. Vědouce o tom dobře, že vedle zřízení zemského práv a svobod téhož království sami tu obstáti a sobě svobodu k provozování téhož scestného náboženství svého nijakž spůsobiti nemohou a moci nebudou: i vymyslili sobě ten listivý prostředek, aby se s jinými nekatolickými, řečenými pod obojí, spojili a k té konfessi české, která toho času J. M. C. Rudolfovi podána byla, jakéž takéž přiznání své učinili, an se takové přiznání jen samými slovy dalo, srdce pak a skutkové jich od něho daleko vzdáleny a rozdílny byly, jakž se to potomně dáleji na jiném místě se vši podstatou šfeji ukáže. Po takovém spojení skrze jednoho z té jednoty Bratrské nad jiné schytralejšího a výmluvnějšího (o kterémž neheře obšírnější zmínka se nachází) pod praetextem zastávání strany pod obojí kalvinskou sektu svou zastávali. A s další informací to se vynajde, že natom nepřestali, nežli k tomu přivedli, že jsou v království českém svobodu k provozování svého náboženství dle vlastní vůle a libosti své dostali. Potom pak na poděkování tím více v svém slém, pyšném a rebelském předsevzetí předce dále kráčeli, nejmilostivější vrchnosti své boze vši příčiny hanebně se sprotivili a skutečně rebellirovali; i zavrhně ji, sobě jiné kníže téhož náboženství kalvinského se přidržející za krále a pána svého zvolili, přední ouřady v témž království osobami z jednoty Bratrské osadili a katolické netoliko úřadův jich nevinně zbavili, ale i novými bezbožně ustanovenými právy svými proti pravé sv. víře katolické a svědomí jich nesmírně trápili a všelijak sužovali, tak aby oni tudy, nemoha s dobrým svým svědomím pod tím těžkým a nesnesitelným jhem v zemi české déle obstáti a zůstati, z donucené potřeby musili se z vlasti své jinam odebrati. Z nadepsané informací také se tomu vyrozumělo, kterak J. M. C. Rudolf slavné paměti, v pravé víře svaté katolické samospasitedlné dobře upevněný a horlivý, neráčil chtíti na ujmu a škodu též víry své katolické k ničemuž povoliti, nýbrž raději sněm vadáti a tudy se všech kontribucí zbaviti ráčil, a jak předně v témž krá-

lovství nacházeli se vždy někteří horliví katoličtí, kteří upřímnou a zdravou raddou svou J. M. C. krále a pána svého nejmilostivějšího v tom horlivém svaté víry zůstávání stále a směle upevňovali, z nichžto ne neposlední byli ti hrabě Slavata a hrabě Martinic s nejvyšším panem kanclířem království českého. Ze ta upřímná rada jich dobrá byla, sám to potomně skutek patrně ukázal. Kteríž, ačkoli jsou proto mnohá protivenství snášeti musili, však to vše šťastně vystáli a s pomocí Boží přemohli. Též se v té informaci nachází, kterak strana pod obojí to sobě dovedla, že tomu místo dáno bylo, jakoby se to jich podpisování při sněmě léta 1608 pro dobré J. M. C. jakožto krále a pána jich bylo stalo, ješto se to za jistou pravdu vědělo, že takové podpisování jich k tomu cíli se konalo, aby tudy to spolčení, mezi těmi z jednoty Bratrské a jinými pod obojí učiněné, tím víceji se utvrdilo, a tím ne-anáze a tížeji se jedni od druhých odtrhnouti a oddělití mohli, tak jakž jsou se v tom spolu velmi tuze pod velikou pokutou zavázali. A poněvadž ihned tehdaž předních osob z prostředku jich ten celý oumysl byl, nebudou-li moci ten artikul z strany náboženství od J. M. C. krále a pána svého dobrovolně dle vůle své obdržeti, tehdy že mocně sobě to dovésti chtějí (jakž se to níže z další pravdivé informaci v skutku najde): protož zdali takové zapisování a závazkové vlastně proti důstojnosti a mocnosti nejmilostivější vrchnosti a proti přísné záповědi starého zřízení zemského v království českém nečelili, kdo o tom pochybovati může? Naposledy také z toho spisu, který strana pod obojí před vzdáním sněmu na kathedře zjevně přečísti dala, svědčícího na nejvyššího pana purgkrabí pražského, zdali jest se patrně nepoznalo, jak táž strana pod obojí ve všem procedirování svém oumysl a srdce plné rebellie na sobě ukazovala, zvláště když se v něm opět znovu spolu všickni za jednoho a jeden za všechny spuntovali a zavázali, a sami o své ujmě beze vší vědomosti a vůle J. M. C. krále a pána svého z oumysla sjezd a schůzku na rathous novoměstský k jistému dni sobě zarazili a uložili, jakž také z další informaci se vyrozumí.

Čtvrtý díl*)

Navracuji se nyní k další informaci, jak jest se v příčině náboženství v království českém vedlo. Jeho Mat C. ráčil to velmi těžce nésti, že strana pod obojí směla se o to pokusiti, bez vůle a vědomí i bez přítomnosti J. M. C. sjezd do měst pražských sobě položití. Pročež ráčil mandáty svými jak v týchž městech pražských, tak i po všech krajích v celém království publikovati dáti, a nimi všem vůbec to v známost uvéstí, jak s tím od nich sobě položeným sjezdem zle spokojen býti ráčí, poroučejice těm obyvatelům téhož království českého, kteří sobě týž nadepsaný sjezd položili, aby se k témuž sjezdu nikoli nesjížděli, nescházeli a najíti nedávali pod uvarováním hněvu a nemilosti J. M. císařské a královské, jakž následující veyypis téhož patentu to s sebou obšírněji přináší.

Mandát J. M. C. Rudolfa v království českém vyšlý, v němž se zapovídá, aby obyvatelé téhož království k sjezdu, od strany pod obojí na rathous novoměstský položenému, se nesjížděli.

Rudolf II., z Boží milosti volený Římský císař, po všechny časy rozmnohítel říše, Uherský, Český, Charvátský etc. král, arcikníže Rakouský, markrabě Moravský, Lucemburský a Slezský kníže a Lužický markrabě, vysoce urozenému, urozeným, statečným, slovutným, poctivým a opatrným pánům, rytířům, vladykám, Pražanům a městům, i jiným všem obyvatelům a poddaným Naším, ze všech stavův království Našeho českého, kteříž jste sobě sjezd na rathous Nového města pražského ku pondělímu po svatých Filipu a Jakubu nejprve příštímu pod datum listu tohoto položili, milost Naši císařskou a všecko dobré vskazujem. Věrní milí! jakož v paměti máte, kterak jste v středu po neděli postní Laetare léta tohoto 1609 jistý spis na urozeného Adama z Šternbergka, nejvyššího purgkrabě pražského, věrného našeho milého, svědčící, na hradě Našem pražském v soudné světaici na kathedře zjevně vůbec přečísti dali, v něm ohlášení učinili a toho doložili, že jste sobě den, totižto ten pondělí po památce svatých Filipa a Jakuba nejprve příštích (o tom ničemž Nám prvé, jakožto králi a pánu svému, a tak, jakoby království české bez krále a pána bylo, neoznámivše, nad čímž slušné salibení míti moci neráčíme) jmenovali, tak abyste se v neděli před tím na noc sem do měst pražských sjeli, na sejtří pak v pondělí ráno na rathous téhož Nového města pražského se sešli, a tu o jistou hotovost se anesli, jakž týž spis Váš to šířeji v sobě obsahuje a zavírá. I poněvadž jsme My, jsouce zde v království tomto Našem na hradě pražském, při stolici Naši královské jakožto král český přítomný, s Vámi o týž sjezd se anesati neráčili, ani také, abychom k tomu své milostivé povolení dáti ráčili, toho při Nás od nižádného žádáno a vyhledáváno nebylo, nýbrž na sněmu obecném, kterýž léta 1608 v pondělí po neděli Exaudi na hradě Našem pražském držán byl, jisté sněmovní sněšení se stalo, aby nařizování defensí anebo vefejuností na potomní časy žádnému v moc dávano nebylo; nýbrž tak veliké věci aby na sněmu obecném ode všech tří stavův bedlivě uvažovány byly, a aby ten artikul na sněmu obecném, kterýž jsme před tím ke středě po památce svatého Pavla,

*) Třetí díl, v rukopisech výslovně nenaznačený, počíná se vypisováním sněmu l. 1609, na str. 183 tohoto vydání.

na víru křesťanskou obrácení na hrad Náš pražský rozeapsati a položití ráčili, s milostivou vůlí Naši uvažován byl, proti tomu bychom byli neráčili býti; vedle patrného pak zřízení zemského sjezdův a sněmův obecných žádnému jinému pokládali nenáleží, nežli jak předešlým králům českým, tak i Nám nynějšímu králi českému: protož nedávajíce My takovému položení sjezdu výš psaného místa žádného a nechťice sobě v mocnost Naši královskou a v to, což Nám králi a pánu Vašemu vedle zřízení zemského, svyklostí, obyčeje a pořádků chvalitebných náleží, nikoli dáti sahati, Vás všech společně a jednoho každého svláště ze všech tří stavů, kteříž jste sobě též sjezd nadepsaný položili, tímto mandátem Naším císařským a královským napomínati a poroučeti ráčíme, abyste k témuž výšpsanému sjezdu na rathous již jmenovaného Nového města pražského, jakž nahoře dotčeno, položenému; nikoli se neujížděli, nescházeli a najíti nedali, a pod uvarováním kněvu a nemilosti Naši císařské a královské ničeho toho před sebe nebrali a nejednali, ani jiných sjezdův sobě nepokládali, nýbrž v tom se k Nám králi a pánu svému (jakž té milostivé a celé naděje k Vám býti ráčíme) tak a nejínáče vedle této jisté a konečné vůle a záповědi Naši poslušně a poddaně zachovávali, jináče nikoli nečiníce; nebo My na jiném býti neráčíme, nežli smém obecný všem stavům království tohoto v krátkém čase sem na hrad pražský položití a rozeapsati. Dán na zámku Našem pražském v pondělí po neděli postní, ježž slove smrtedlná aneb Judica léta od narození Syna božího 1609 a království Našich Římského 34, Uherského třicátého sedmého, a českého třicátého čtvrtého.

Potomně J. M. C. ráčil některé přední osoby z strany pod obojí obelati dáti, aby do měst pražských přijeli a před vlastní osobou J. M. C. se postavili. Mezitím novoměstští Pražané, radda neboližto úřad konšelský, desítisoudcové, úředníci a starší obecní, sešli se na rathous a tu někteří z nich radili, aby J. M. C. ode vši obce novoměstské skrze supplikaci požádaná omluva učiněna, kterak oni nejsou tomu vděčni, aby vyšší stavové podle svého uložení na rathouze novoměstském shromáždění své míti mohli. Pročež že žádají, aby J. M. C. rathous jejich zapečetiti a zavřítí poručiti ráčil. Ale větš počet k tomu přivoliti nechtěli, pravíce, žeby neučinili poctivě, kdyby to, k čemu jsou jednou na obecném sněmě již povolili, pokoutně zase odvolati měli.

Když ti obelani pod obojí do měst pražských přijevše, při J. M. C. audienci měli, tehdy J. M. C. skrze nejvyššího pana kanclíře jim oznámiti ráčil, že neráčil nad tím žádného zalíbení míti, že jsou stavové pod obojí bez vědomí a povolení J. M. C., proti právu a zřízení zemskému, na zlehčení J. M. C. sobě sami sjezd a to v městech pražských, kdež residenci a stolice J. M. královské jest, položili; čehož že nikoli přehlídati moci neráčil, než že v krátkém čase sněm obecní zase rozeapsati a s stavy o defenzí i jiné potřebné artikule milostivě se namluviti chtíti ráčil. Protož aby radili, jakby ten sjezd přetržen býti mohl. A tu ihned J. M. C. sám na předního z strany pod obojí, tehdáž tu přítomného, pana Jana Sesimu

z Sezimova Ústí, soudce zemského, podati ráčil, aby přimluvu svou k tomu učinil. Kterýžto oznámil, že jest při tom jednání strany pod obojí na sněmě přítomen byl, a nie toho vděčen není, že k tomu sjezdu přistoupeno bylo; ale že jiná cesta, kudyby sobě pomoci mohli, žádné nenalezli. Nadto aby co k jakému J. M. C. ublížení jednáno bylo, že jest žádný nemyslel, než jakby v náboženství svém pokojně se chovati mohli. Nicméně poněvadž J. M. C. sněm obecní rozepsati chtěti ráčí, že za to poníženě žádá, aby J. M. C. s tím odkládati neráčil; on že chce při stavích dobrou příčinou býti, aby od toho sjezdu svého upustili. Jiní všickni k tomu cíli též radili, aby J. M. C. sněm rozepsati a tudy stavům pomoci ráčil.

Následujících dnův z měst královských rozdílné přední osoby některé na kancelář českou a některé před nejvyššího pana purkrabího obsíláni byli, kterýmž obšírně přednášeno bylo, jsouce napomináni, aby proti J. M. C. králi a pánu svému se nepostavovali, k tomu sjezdu na rathouz novoměstský najíti se nedávali. Novoměstským pak bylo tuze domlouváno, že jsou se na své přísahy, kterými J. M. C. králi a pánu svému zavázáni jsou, zapomenuli, a o tom snešení stavův pod obojí v příčině toho sjezdu J. M. C. časně neoznámili; že jim to k budoucímu mnohému zlému bude moci sloužiti. A že se jim poroučí, aby toho sjezdu a shromáždění stavův pod obojí přítomni nebyli, týchž stavův na rathouz nepouštěli, též toho dne k tomu uloženému sjezdu raddu nedrželi a v též raddě neseseděli. Oni se vymlouvali, že jsou stavům odolati nemohli. A poněvadž to snešení jejich v sněmě zjevně čteno bylo a páni nejvyšší úředníci zemští sami to vše doslyšali, že se jim nevidělo býti potřebí o tom oznamovati. Dále že se chtějí tak zachovati a na ten den na rathouze v raddě neseseděti.

Ty pak osoby pod obojí ze všech tří stavův k určitému dni do měst pražských se sjeli a na ráno větší díl jich upřímo na rathouz novoměstský jeři a sjíti se chtěli. Ale přední osoby z týchž stavův rozmyšlení své jim v tom přednášeli a radili, aby se na hradě pražském shromáždili a tu, co dáleji činiti mají, uvažovali. Kteréžto raddy všickni uposlechl.

Mezitím J. M. C. znovu zase některé přední osoby pod obojí z stavův panského a rytířského před sebe povolati a před nimi sobě stěžovati ráčil, že jsou stavové pod obojí na zlehčení J. M. C. sobě proti právu a zřízení zemskému sjezd položiti směli. K čemuž J. M. C. nikterakž povoliti nemůže, nýbrž jejich zdání zvěděti chtěti ráčí, co v té příčině činěno býti má. Přimlouvali se každý zvláště, přiznávajice se, že jsou

při tom snežení stavův přítomni byli a k tomu sjezdu proto (prey) radili, že jináče býti nemohlo, poněvadž jest jim J. M. C. oznámiti dáti ráčil, že jich stavův pod obojí dále slyšeti, ani od nich žádných spisův přijímati nechce. K tomu že J. M. C. ráčil sněm obecný bez vyřízení a zavření vzdáti. Na tom pak sjezdu od nich rozepsaném že proti J. M. C. nic jednáno býti nemělo, než všechno dobré pro ochránění J. M. C. a země i jich spasení. Od toho pak sjezdu aby upustiti a ty mandáty na sebe vztáhnouti měli, že jim není možné; než že žádají, aby J. M. C. zase sněm položití ráčil, oni že jednati chtějí, aby od toho sjezdu upuštěno bylo.

Strana pod obojí sejdouce se spolu na paláci k tomu místu, kde se do kaply všech svatých chodí, tak stoje v kole své věci uvažovali a prvního dne po uvažování zase do svých lozumentův se navrátili. Na druhý pak den, když se zase na to místo v velikém počtu sešli, promluvivše mezi sebou asi hodinu, k nejvyšším pánům úředníkům zemským na kancelář poslali a jim příčiny své, pro kteréžby od toho sjezdu tak a na ty mandáty upustiti nemohli, přednésti dali, s tím však dalším doložením, že k zalíbení J. M. C. na tom sjezdu nic o žádnou defensi, obzvláště proti králi J. Msti, jednati nechtějí, než toliko svou omluvu J. M. C., proč jsou se z donucených a nevyhnutelných příčin o ten sjezd snéstí musili, učiniti a relací posílův svých, kteréž jsou k okolním potentátům vypravili, vyslyšeti chtějí. A jestliže J. M. C. se nevidí, jim toho na rathouze dopustiti, oni že rádi od toho upustiti chtějí, jen aby J. M. C. jim k vyslyšení jejich posílův a sepsání omluvy jiné místo jmenovati ráčil; s tím doložením, kdyby toho užiti nemohli, tehdy že oni také od svého na obecném sněmu položeného sjezdu pro poctivost svou upustiti nemohou.

Věděti sluší, že strana pod obojí po vzdání svrchu psaného sněmu, prvé nežli se z měst pražských rozjeli, vypravili hned z prostředku svého ze všech tří stavův rozdílné osoby, předně do Vídne k Jeho Msti králi uherskému, čekanci království českého Mathiášovi arciknížeti rakouskému, též ke všem třem kurfirštům sub utraque, totiž kurfirštu Fridrichovi falckraběti, Kristianovi kurfirštu saskému a Janovi Sigismundovi kurfirštu brandeburskému, item knížeti falckraběti Filipovi a knížeti Jindřichovi Juliusovi brunšvickému, jako i také do Slízka a do Lužic posly své, k každému z Jich Mstí po třech osobách, totiž jednu z stavu panského, druhou rytířského a třetí městského, vyslali.

Nejvyšší páni úředníci zemští katoličtí, vyslyševše to přednešení, zakázali se, že to vše J. M. C. s dostatkem před-

místi, a za ně se, aby žádosti své učiti mohli, přimluviti chtějí.

Strana pod obojí potemně při J. M. C. audienci žádala, kterouž obdržela, však ne hned toho, nežli třetího dne po požádání jí. J. M. C. ráčil k sobě padesáte osob z prostředku jich pustiti, kteříž v podstatě žádost svou z strany toho sjezdu J. M. C. podobně jako v kanceláři předneali. Načež J. M. C., akce nejvyššího pana kanceláře ráčil jim zase toto za odpověď dáti: Že J. M. neráčí chtíti sobě v svou moc císařskou a královskou žádnému sáhati dáti, ani žádných sjednáv povolovati, nežli že brzo sněm obecný stavům rosepsati dáti chtěti, nyní pak že toho všeho při své předešlé odpovědi a mandátu vyšlému sůstavovati a jim, aby takového sjezdu nechali, milostivě poroučeti ráčí. Když se též osoby pod obojí od J. M. C. na plac navrátili, sběhlo se jich ze všech tří stavů veliký počet, domnívajíce se lepší odpovědi (tak jakž na ni od některých svých troškování byli) dostati. Ale jakž jsou vyrozuměli, že J. M. C. jim žádného sněmu a shromáždění povoliti, ani sněm brzo rosepsati chtěti neráčí, tehdy se bouřili a tu ihned přisahy činili, aby od toho sjezdu sobě položeného neupouštěli, nýbrž ihned na rathous novoměstský šli a z prostředku svého nejvyšší pány ouředníky, soudce zemské a rady soudův dvorského a komorního do kanceláře k pánu pod jednou poslali a jim to vše, na čem se obec pod obojí sněm, oznámiti dali. A když se ti z kanceláře zase na palác navrátili, ihned spolu všickni přes plac u velikém počtu dolů po stupních a přes most šli, tak že jich od jednoho konce mestu až k druhému plno bylo. An ještě ne všickni tudy šli, ale mnozí přes vodu převážeti se dali. I přijdouce na rathous novoměstský, tu mandáty J. M. C., ten sjezd zapovídající, na tabuli v rathouse zavěšené na opak obrátili, pravíce, že na druhé straně jináče se nachází. Kdežto přivele pan Vilém z Landštejn na hejtman novoměstský (který byl pod jednou), napomínal je dle úřadu svého, aby sobě tak na rathouse nepočínali, nýbrž odtud se zase rozešli. Ale oni nebezpečného starce rozličnými kratochvilnými slovy odpývali a naposledy jako nějakého šaška pacholata vypískali. A okolo rathousu do několika tisíc obecného lidu se sběhlo. A budouc toho času při dvoře J. M. C. v Praze J. Mti kurfiřta saského páni poslové, ti dvakráte k těm osobám pod obojí poslali, jich pro krev Krátna Pána prociše, aby jen téhož dne všelijakého uvažování a jednání pozanechali. Než že oni při J. M. C. audienci žádati a tu J. M. C. sami od J. M. kurfiřta saského, pána svého, se pány stavy v té věci přimluvu ponížene přednésti a vše dostatečně předložit, i to, co způsobí, ještě toho večera anebo na zejtrí

tím raněji v známost jim uvéstí chtějí. I upokojila se drobota obec a toho jednání až do rána (an se bez toho k večeru schylovalo) sobě odložili, a tu opět přísahali, že jedni vedle druhých státi budou a sebe opustiti nechtějí. Pan z Budova k nim promluvil, že Jich Msti páni ráčí všech napomínati, aby zatím, co činiti mají, do rána bedlivě rozvažili, potom ráno coby k nejlepšímu bylo, se přimlouvali, čelodi své před rathouzem nechali a jim pokojně se chovati poručili. S tím se rozešli.

Na zejtrí, jenž byl den sobotní, raním jitem strana pod obojí u velikém počtu na svrchu psaný rathouz novoměstský se shromáždili. Tu týž z Budova na stolici vstoupil, aby tím lépeji ode všech spatřin a slyšán býti mohl. Předně připomenul pořád všecko, co se od pojminulého roku a sněmu zavřeného zběhlo, kterak jsou (prý) nepřátelé jejich nejprve sněm obecní všem třem stavům království českého kř.v. Martinu položený k odkladu přivedli, potom král J. Msti k nějakým krajským sjezdům radili, tudy to obmýšlejíce, aby stranu pod obojí z toho opatření, jí na sněmě 1608 léta učiněného, a jednání o náboženství vyvedli. Nicméně při J. M. C. stavy pod obojí, že by se proti králi J. Msti v nějaké puntování a závazky dávali, neprávě omluvili, avšak (prý) s hanbou v tom křivi zůstatí musili. Potom hned při jednání o náboženství na kompaktáta již dávno vyzdvížená se navrátili, krále J. M. na to namluvili, žeby se na něj jak přísaha Jeho Msti tak ani práva a zřízení zemské nevztahovaly; učení jich a zvláště ta konfessi česká žeby dávno královskými výpovědmi odsouzena byla. Až i to dovedli, když proti dostatečnému prokázání, že táž konfessi jich nikdy nebyla a ještě odsouzena není, než že jest učení předkův jich pod obojí starodávné a hned od mistra Jana z Husince mučedlníka božého a protivníka antikristova z písem svatých dobráno a vůbec rozhlášeno, dále nic zvítěziti nemohli: tehdy že jest král k týmž stavům pod obojí tak nemilostivě se ukázati a skrze nejvyššího purgkrabí pražského jim oznámiti poručil, že již dále a více je slyšeti, ani žádných spisův od nich přijímati chtítí neráčí. Nato že jest týž sněm bez zavření od samého krále vzdán byl; pročez strana pod obojí, rozuměje tomu dobře, žeby se s nimi upřímně nemínalo, i obeslali a poležili sobě sjezd tento, aby se o to radili, jakby sami sebe, krále i země zastávali a proti takovým nepravým úředníkům zemským opatrovati mohli. Kterýžto sjezd opět J. M. C. mandátem svým zapověditi, je všechny za rušitele práva a potupníky jeho královské mocnosti vyhlásiti, a obeslavši některé, jim toto jednání pšně zapověditi ráčil. I poněvadž jim v ta-

kovém pohanění a pod takovými mandáty ležeti neslušelo, směl pak J. M. podle nejednéh zakazování rozepsati neráčil: přecež jsou musili předce se sjetí a tuto ve jménu božím ne to, což by proti králi býti chtělo, než pro obhájení alávy boží a pro obhájení J. M. C. pána jich, i vši obce tohoto království českého, též pro obhájení manželek a jich malých dítek jednati chtějí, aby J. M. C. svou poníženou omluvu učinili, proč jsou toho shledání společného pominouti nemohli. Napominajíc všechny, poněvadž od Boha každé jednání začínati vždycky bývalo nejprospěšnější, protož aby nejprvé všickni na kolena pokleknouce Pána Boha za pomoc poníženě žádali a písničku zazpívali. I začali tyto verše: Bože otče sešliž nám Ducha Svátého etc. zpívati. Potom vyvstali a hned promlouvali, coby J. M. C. za omluvu učiniti měli. Po přimlouvách velili z sebe několik osob, kteříž by tu omluvu spívali. A když ti do světnice, kdež dešťisoudcové práci svou mívají, přišli a právě tehdaž když uvažovati počali, přijel stěžně na koni syn pana Jana Millera, někdejšího předního sekretáře při kanceláři české a tehdaž starosty při dakách zemských, *) k předním osobám tu přítomným se třel a jim oznámil, že p. otec jeho v důvěrnosti jim vyzkazuje, že nějaký lid válečný na ně táhne; přecež aby se na pozoru měli. Což když jiným z obce oznámeno bylo, ihned bez meškání z paláce dolů se tiakli, a byvše v témaž rathouse veliká vrata zavřena, skrze malé dvířky s ubližením mnohých a ourazem ven se třeli. Někteří pak po pláštích dolů z oken se spouštěli a na koně sednouce, sem i tam na všechny strany se ohlídjíce, harcovali. Naposledy na jeden kopec na trhu dobytčím se shromáždívše, na své kundásofy, kteréž k přesvědčení, jakýby to lid válečný ku Praze táhnouti měl, rozposílali, očekávali. Zatím lid obecný se sběhl, plavci s bidly a sekery, aládci v svém koufě a sochory, řezníci s meči a halepartnami, jiní s ručnicemi přes rynek novoměstský se procházeli. Stavové pod obojí jedni druhých k stálosti napomínali, tak že se v rychlosti přes pět set dobrých pacholkův s rozličnými zbraněmi sběhlo, a ti na rathouse a po ulicích rozsazeni byli. Dáleji když vyrovněli, že ten strach daremní byl a žádného nebezpečnosti se obávati potřebí nebylo, ty pak klevety z toho počly, že ke dveru J. M. C. od J. Matě krále španihelského pan

*) Obadva, jak otec tak i syn, z jednoty Bratrské byli a za času pseudo-regis Frídaška tento syn byl místokanclifem německým v království českém. Po vítězství pak na Bílé hoře před Prahou s Čechy ošel a šel syň in exilio v městě Štětínu v sektě kalvínské dokonat.

pošel přítel, proti kterémuž někteří na vozích a do 50 osob na koních vyjeli: strana pod obojí se upokojila. Když totiž kázal J. M. C. o tom zbourání lidu na Novém městě vyrozuměl, hned jest tam některé pány soudníky zemské pod jednou, totiž nejvyššího pana purkrabího, nejvyššího pana sudního zemského, pana presidenta nad appellacemi, pana Ferdinanda purkrabího z Donína a nejvyššího pana písaře vyslati ráčil. Kterž jim jasně J. M. C. oznámili, kterak Jeho Mst C. nad tím žádného zalíbení míti neráčí, že stavové v to domnění, jakoby J. M. C. něco válečným způsobem proti nim předsevzati chtíti ráčil, uvedeni jsou, ještě J. M. C. na to ani mysliti neráčil, nýbrž že nato beřlivě ptáti se poroučí, kdeby ten byl, a vynajde-li se co toho, že ráčí věděti, jak se k němu zachovati. Stavové aby o J. M. C. jiné naděje neměli, než že je všechny za své věrné a poslušné stavy a poddané, na kteréž se povinnost krále J. Msti i zřízení zemské vztahuje, jmiti, a aby tomu všemu nedorozumění spomoženo býti mohlo, že neprodleně sněm rozepsati, stavy vyslyšeti a jim v stížnosti jejich pomoci ráčí. A že J. M. C. ráčí žádati, jestli by se ještě kdy víceji scházeti, aby bez takového válečného způsobu to řídili a J. M. C. se důvěřili, že nic takového v úmyslu J. Msti není, aby jim škoditi dopustiti míti ráčil. Nejvyšší páni úředníci, soudcové zemští a raddy J. M. C. soudcův dvorského a komorního a přední páni, vše pod obojí, vyslyševše to vskázání, dva z prostředku svého k obci strany pod obojí poslali, aby jim to vše v známost uvedli a nato zdání jich přezvědětí žádali. Kteržto bez dlouhého rozmýšlení oznámili, že žádost jejich jest tato, aby J. M. C. ten mandát proti sjednání jich vyšlý zdvihnouti a tudý to jim stavům, že je za své věrné poddané má, skutečně dokázati ráčil; sněm aby ihned rozepsán byl a do třetího dne aby se začal. Poněvadž veliký počet z obce jest tu přítomný, i nejvyšší úředníci a soudcové zemští, též raddy J. M. C. všickni v Praze sůstávají, tak že nebude potřeby mandátův po krajích vysílati; oni že ihned také zbraně své sestiati a k sněmu pokojně jako kdy prvé přicházeti, i to že věrní poddaní J. Msti C. jsou a proti J. Msti nic před sebe neberou, skutečně prokázati chtějí. Mimo to že v nic jiného dáti se nemohou.

Oč když od těch dvou předních od strany pod obojí vyslaných referirováno bylo, s jich zdáním se snesli a od J. M. C. pánům vyslaným to oznámili, jich za to žádající, aby jich stavův a slavného království českého politovali, za otce a prostředníky byli a při J. M. C. to jednali, aby stavy pod obojí v žádostech jich spokojiti ráčil. Kteržto zakázali se tak učiniti, a s tím zase nahoru odjeli. Strana pak pod

obojí ještě dále až téměř do večera na rathouze se zdržela a relaci vyslaných svých, kteréž k J. M. králi uherskému, k Jich Mstom kurfirštům a rosdilným knížatům říšským též podobojím byli vyslali, čisti slyšela, a potomně jeden každý do svých losamentův se rozjeli. Však větš díl těch, kteří na koních, byli, jiné pány až na rynek staroměstský provázeli. Po první hodině na noc někteří z stavův pod obojí naslechli, že primas staroměstský Jiřík Heydelius lid najímal, i dali pěkně hledati, zdaliby co toho bylo; a dostavše zprávy, že v rathouze něco lidu zavřeného jest, šli se na rynek staroměstský v noci do tří set koní, a v Novém městě velmi tiše všickni hotovi byli na rotník přispěti. Jeden pak přední z obce J. M. C. rychtáře k tomu přinutil, že jest poručil rathouz otevřít, v kterémž se do 60 knechtův od primasa staroměstského zverbovaných našlo, kteřížto pravili, že oni proti pánům stavům býti nechťejí, a jsouce od primasa staroměstského najati, proti komu, že jim nic oznámeno nebylo. Pročež dali od sebe mužkety a ručnice, přisahu činite, že proti stavům nikdy sloužiti nebudou. Ti pod obojí pak na rathouze všechny pokoje sobě zotvírati dali, aby vyrozuměti mohli, zdaliby ještě kde více lidu shromážděno bylo. A když nic nenalezli, ten lid najatý rozpustili a sami se také rozjeli. Sice kdyby byli tu tehdáž primasa staroměstského našli, pravili, žeby jej byli na kusy rozsekali.

Na sejtí v neděli, jež slove Jubilate, šli se strana pod obojí zase na rathouz novoměstský v větším počtu nežli prvé, a okolo rathouzu velice mnoho lidu obecného se shlélo. Měli sato, že jich 10 tisícův bylo, a přes 500 koní z stavu panakého a rytířského, kteříž s ošládkou svou na rynku novoměstském čekali, a jak pěš tak i rajthaři všickni s velíjakými sbraněmi dobře opatřeni byli. I šli na rathouz zpívati píseň velikonoční, lid obecní pak dole alyšice ten zpěv se utišili a tolikéž zpívati pomáhali. A potom 100 osob z prostředku svého nařídili, aby omluvu jich J. M. C. svědčící sepsali, a přidali k nim čtyři tehdáž nejřednější prokuratory v též království, z nichž dva z starých pod obojí a dva z jednoty Bratrské byli. Ti se do jedné světnice na rathouze, desítisoudců řečené, zavřevše, tam tu omluvu spisovali; a nejprve namaté odpory mezi sebou měli; nebo někteří tomu chtěli, aby o zlé správě některých nejvyšších pánův ouředníkův zemských J. M. C. artikule podali, s tou žádostí, aby oni týchž úřadův zemských zbaveni byli, a primas staroměstský aby jakožto buřtík ven ze země vypovědán a vyhnán byl. Jiní bránili, aby se toho nedálo; neb že to do sněmu obecného, při kterémž také páni stavové pod jednou přítomni budou, náležeti bude. Nyní toliko, aby předsavzato bylo, což

k upevnění jich náboženství pod obojí nejlépe sloužiti může. S kterýmžto zdáním větší díl se snesl. A tak 8 hodin s tím spisováním ztrávili. Jiní pak jak na rathouze tak vně na síni s trpělivostí očekávali. Mezi kteréž přijdouce ty osoby, kteříž tu omluvu spisovali, jim oznámili, že již s tím hotovi jsou, aby na druhý den tím raněji na rathous se zase sešli, že jim to, co jsou tak sepsali, vůbec přičisti a dobrému zdání jich vyrozuměti chtějí, mezi tím pak že chtějí při J. M. C. audienci žádati. A nato sezpívajíc sobě písničku, odtud se rozešli. Však prvé z prostředku svého 6 osob, kteréžby na hrad pražský dojely a audienci při J. M. C. žádaly, nařídili.

Toho večera povstal křik na Starém i Novém městě mezi stranou pod obojí, že ty osoby, kteréž jsou na hrad pražský vyslány byly, tam ihned do arestu dány jsou; pročež ihned sběhlo a shromáždilo se mnoho tisíc lidí na rynek staro- a novoměstský na koních i pěších, a s podivením bylo, že jsou tehdaž proti katolickým pod jednou, zvláště proti duchovním, nic zlého před sebe nevzali, nýbrž toliko na další jistší správy z hradu pražského očekávali. A když přesvědčili, že jsou to jen pouhé klevety byly, a že vyslání jich zase mezi ně pokojně se navrátili, kteréž když oni spatřili, hned se spokojili a jeden každý do lozumentu svého se obrátili, však Nové město silnějšími vartami osadili.

Na druhý den tím raněji strana pod obojí na rathous novoměstský se shromáždíve, ti kteříž minulého dne z prostředku jich k žádání audienci vyslání byli, jim relaci svou učinili, že J. M. C. ráčil se milostivě ukázati a všem stavům království českého pod obojí milost svou císařskou a královskou oznámiti poručiti, v tom se omlouvajíce, že neráčí o tom žádné vědomosti míti, aby se jaký lid válečný verbovati měl, a že to J. Msti ani na mysl nepřišlo, nýbrž že ráčí k týmž stavům jakožto věrným a milým poddaným svým tu obzvláštní důvěrnost jmiti, že se na ně jako nějakou pevnou skálu každého času bezpečiti moci ráčí. Protož že je ráčí slyšeti a jim v stížnostech jejich pomáhati. Doložice i to ti vyslání, že páni stavové pod obojí slušné přičiny mají, Pánu Bohu z toho děkovati a žádati, aby Pán Bůh srdce Jeho Msti dále k nim v té milostivosti zdržovati a rozmnožiti ráčil. Potom byla čtena vůbec ta omluva, od svrchu psaných sto osob z prostředku jich nařízených a čtyř prokurátorův sepsaná, kteráž ode všech byla schválena. A šest osob, z každého stavu po dvou, nařízeno bylo, kteřížby dotčenou omluvu J. M. C. dodali. Tak jakž jsou to vykonali. Jiní pak na rathouze čekali, až se zase ti od audienci J. M. C. navrátili.

Výpis té omluvy jest tento:

Omluva strasy pod obojí J. M. C. Rudolfovi podaná v příčině jich ajeadu na rathouse novoměstském.

Nejjasnější a nejnepřemoženější, velikomoený Římský císaři, Uherský a Český etc. králi, pane náš nejmilostivější! Jakož jste V. C. M. nám pojminulých dnův ústně jistým osobám s prostředku našeho oznámili i mandáty (kteréž mnohé z nás v kraji nedořly ani zastihly) rozepsati ráčili, že neráčíte chtítí k tomu přivoliti, abychom podle jmenovaného dne na sněmu obecném pojminulém na ten den pondělní nyní pojminulý po svatých Filipu a Jakubu na rathouse Nového města pražského pro uvažování hotovosti a ochrany předně V. C. M. i také nás, manželek a dítek našich, proti nepřátelům, kteří by V. C. M. škoditi chtěli, se nacházeti, sjezd držeti a to uvažovati měli; neb že V. C. M. neráčí chtítí v mocnost svou královskou sáhati dáti, jakž též oznámení V. C. M. mandátové rozepsaní, jichž datum jest pondělí po neděli postní, jenž slove smrtedlná aneb Judica léta přítomného 1609, to vše v sobě šře obsahují a zavírají.

I nejmilostivější císaři, králi a pane náš! My sobě Pánem Bohem a jeho svatými anděly, vši Kři nebeskou, našim dobrým svědomím a všim světem osvědčujeme, že V. C. M. věrní, poslušní poddaní sstáváme a až do smrti naší sstátí i všecko nám nejvřá možné, coby jen proti Pánu Bohu, k uhlázení duší našich a potracení svědomí dobrého, též na potvrzení svobod, privilegií, řádův a práva tohoto království českého nečelilo, pro V. C. M. bez litování hrdla, statkův našich učiniti míníme i rádi učiníme. Že pak při V. C. M. jinak nevěrně a nedůvodně donešení a za ty vykládání jsme, jakobychem tím ohlášením, pojminulým sněmem učiněným, ke dákým semským složeným, jmenovaním dne k uvážení hotovosti k ochraně V. C. M. a nás v mocnost V. C. M. vkročiti chtěli: nad takovým nás donešením nyní ardečně lítost a bolest máme, an jsme při V. C. M. věrnost, poddanost a poslušnost mnohem lépe nežli ti, kteří nás tak vykládali směřj, dokázali. Čehož jsme se nikdy nenadáli, abychom k V. C. M. tak nevinně donešení a v takové domněni uvosování býti měli, k čemuž jsme nikádne přičiny nedali a toho na žádném nezasloužili. Čehož nemohouce na sobě s povinností našich nikoliv sánehati, a na sebe to, což na nás těmi mandáty s příčiny sstání nás před takovými kolumniemi a s ochrany dobrých postivostí, pověstí, věrnosti, upřímanosti, životův, statkův, manželek a dítek našich nevinně se obrácje, potáhnutí, přinucení jsme V. C. M. poníženou a poddanou omluvu učiniti.

Předně, tomu světle a vysoce odpiráme, abychom my v mocnost V. C. M. vkračovali, jí v čem zmenšovati, jinačiti a na sebe potahovati měli. Čímž V. C. M., králi a páru našemu nejmilostivějšímu, našim duším, svědomím, vlasti naší milé, manželkám, dítkám a statečkům našim povinni a sázající jsme, to s příčině těchto učiniti jsme musili.

Jedno, že jste V. C. M. s námi se všemi stavy tohoto království pod jednou i pod obojí na sněmu léta jminulého 1608 na tom se sněsti, zavřiti, nás tím ubezpečiti a ujistiti ráčili, co se toho artikule o náboženství dotýče, kdež jsme téhož sněmu též konfessi naší české a jí jako i jiných artikulův, v tom sněmě obšírně doložených, za potvrzení a ve daky semské vložení, poníženě žádali: tu jste V. C. M. na takovou poníženou žádost naši nám takovou milostivou odpověď a resoluci (kteráž do toho sněmu položena i ve daky semské vepsána jest) dáti ráčili, že ačkoliv by V. C. M. toho nejvšednější býti ráčila, aby artikulové náboženství se dotýkající se všim dostatkem, jaká by toho potřeba ukázala, uvážení a na témž sněmě na místě postaveni býti mohli, ale že jste pak V. C. M. pro přítomné tehdejší veliké potřeby, kteréž žádného odkladu trpěti nemohly, toho na též čas potvrditi meci neráčili, nýbrž odklady do budoucího sněmu k dalšímu těch všech věcí uvážení žádati ráčili, k kterémužto odkladu stavové jsou povolili, do tehdejší nejprvnějšího sněmu ve čtvrtek po svatém Martinu, kterýž se tím sněmem se V. C. M. jmenoval a položil. Na tom ještě V. C. M. s stavy království

tohoto se milostivě sněsti ráčili, jestližby při tom sněmě to na věhlas stáby těch artiklův o náboženství postaveno nebylo, tedy V. C. M. tím sněmem ráčíte stavy tak opatrovati, abychom stavové pod obojí k žádným artiklům, cožby tak v proposici V. C. M. stavům předneseno bylo, postupovali, je uvážovati, ani o nic jednati povinni nebyli, lečby prvé strany toho artiklu o náboženství na jistém místě a konci postaveno bylo, a však sněmům, dokdoby by se cokoliv tak na sněmě obecném strany toho artiklu o náboženství nevykonalo a k konci toho všeho nepřivedlo, tehdy podle milostivého V. C. M. skrze nejvyššího pana purkrabí pražského, na obecném sněmu tomto oznámení, aby ze všech stavův království českého pod obojí, též pod jednou způsobou přijímajících, jeden každý, žádného nevyjímajíc, též lidé poddaní při náboženství svém křesťanském od nížádného světského ani duchovního člověka žádnými poručeními a jakýmkoliv vymyšleným způsobem utiskování a sužování nebyli, nýbrž aby dotčení stavové pod obojí náboženství své křesťanské bez překážky jednoho každého svobodně provozovati mohli, a tím při tom doložením v téměř sněmě: poněvadž věc náležitá jest, aby mezi stavy království tohoto v tom rovnost zachována byla, že pro uvažování dalších mnohých z toho pocházejících roztržností a nesoustředěností, tolikéž stavové a obyvatelé, pod jednou způsobou přijímající, jako i my stavové pod obojí s lidmi poddanými, farami, kostely a kollaturami svými při náboženství svém křesťanském a pokojném jeho provozování, též při řádech občanských zcela zúplna bez přerušení zanechání byli, a že nemá se nám v tom od nížádného člověka žádným vymyšleným způsobem, sužováním, utiskováním překážka činiti, a budovali jedna i druhá strana k tomu účelu při sněmě chůti promlouvati, to že na vůli míti budou, však s tím doložením, co by po ně dle již milostivě V. C. M. resoluci, skrze nejvyššího pana purkrabí pražského, nám straně pod obojí učiněné, a jistěmu v tom nás stavův sněšení nebylo, jakž též artikl sněmovní to v sobě již zavírá. Kterýžto artikl, jak tak k zavírání do téhož nejprve následujícího sněma odložen, a tak den svého jmenovaného oznámení, však jest prvé bez sněšení nás stavův do jiného času, to jest do úterýho po památce svatého Pavla na víru křesťanskou obrácení odložen byl. Při kterémžto sněmu ten artikl o náboženství přede všemi jinými, aby v uvážování své vsaň, milostivě dovoliti, a na čem se tak všichni tři stavové jednomyslně sněseme a namluvíme, a když to V. C. M. v sněmovně uvedeno bude, že to též v uvážení své vzíti a nám na to odpověď dáti ráčí. Vedle kteréhožto proposice sněmovní my stavové pod obojí, kteříž se k též konfessi přiznáváme, ten artikl ve všem svém uvážení, o němž jsme se společně jednomyslně namluvili a snesli, tak abychom při V. C. M. ve vši ponížlosti se potvrzení té konfessi, léta 1575 generálním obecným sněmem uvážení, vepsané a slavné paměti císaři Maximilianovi, potom V. C. M. podací vyhledávali, podle ní náboženství své křesťanské pod obojí pokojně vésti, svým křesťanstvím, jak českým tak německým, říditi dáti, aneb sřícené na své kollatury jak stav panický, rytířský, tak i města bez překážky srebelskupa aneb koho koliv jiného dosazovati mohli, a kompaktně abychom se říditi povinni nebyli, kteráž léta 1667 na sněmě obecném s privilegii zemských vypuštěna jsou, a stavové pod obojí od spravování se jimi osvobození jsme, tak aby při té konfessi a tomu nás stavův porovnání žádná poručení, odkudkoliť vyšla, proti stavům p. obojí žádné platnosti mít nemohla. Což jsme i vykonali, když V. C. M. ve vši ponížlosti, aby jste nám to vše milostivě potvrdili, při té konfessi stávití, ji do desk zemských vložit, volného, pokojného Pánu Bohu sloužení dopřítí, konsistori doložit a akademii pražské, která v uvážování svém pod obojí za prvních mnoho let vade všedku pamět lidskou byla, v moci máti dáti, nicméně aby v náboženství jak všichni tři stavové, tak i lidé poddaní proti zjevnému sřícení zemskému od vrchlosti svých, ani žádného jiného sněšení nebyli, též svorně, pohřby, stavění chrámův božích aby náde žádnému bráněno nebylo, ale všichni abychom jako ti, kteříž jsme ve jiném

tvář Trójice, jak pod jednou tak pod obojí, pokřtěni, rovných svobod, k ná-
 lování jedni druhých a k zachování svaté svornosti a lásky požívali, poněvadž
 jedni s druhými bez ohledání se na náboženství se spřisňující a jednomu
 Pánu Bohu a králi sloužíce, tak všickni za jedno býti máme, a jedni druhých
 tupiti nemáme, tak jakž se toho od nás nikdy nedálo, abychom koho pod
 jednou k svému náboženství nutiti měli; též bránění měšťanům v městech
 náboženství fích provozování a mrtvých těl svých pochovávání aby více ne-
 bývalo, a města královská, též Její M. K. jak české tak i německé, i v jiných
 jazycích kateře pod obojí dle svobodu psané konfessi mti mohly, poněvadž
 to straně pod jednou též svobodné jest, jakžto i žádost naše, předešlého i
 nyní pojmutinulého sněmu V. C. M. přednesená, to vše v sobě již obsahující
 zavírá. Na kteréžto uvážení, sněšení a žádost naši ponížšenou, když jest
 nám jménem V. C. M. odpověď dána byla, že mimo náboženství pod jednou
 a pod obojí v království tomto žádné jiné nové náboženství přijímáno a do-
 pouštěno býti nemá, a že V. C. M. neráčí s dobrým svědomím na nic jiného
 mysliti, nežli toho při starobylých způsobích, sněmovních enedních, smlo-
 vách a cedulích řesaných o to učiněných a přísaze své sřstavovati, že ráčíte
 ohlíti toho tu, kdež náleží, vyhledávati; jedno abychom my stavové pod
 obojí svoněti a mrtvých těl svých pochovávání v kostelích našich pokřviti
 mohli, a druhé, aby od arcibiskupa pražského nám straně pod obojí kněží
 svěcení byli. I nemáme my tu žádosti naší v ničemž povoleno, a neanajíce
 potřebu, abychom při kom jiném mimo V. C. M., krále a pána našeho nej-
 milostivějšího, o povolení k těm věcem hleděti a někdo jítý větší nad
 V. C. M. k usplnění žádosti naší moc míti měl, srozumějice, že se užívání ná-
 boženství pod obojí toliko těm, kteříž konsistori dolejší se spravují, propouštěti
 má; my pak přisnávajice se k též konfessi, a toho že se vynímáme, ještě
 sřisení zemské, sněm předešlý mezi námi takového rozdílu nečiní, my také
 proč se kněží konsistorijskými, kteří svěcení od biskupa římského aneb arc-
 biskupa pražského berou a přísahy těžké, náboženství našemu pod obojí od-
 porně, přijímají, bez obnovení a dosazení jim od nás stavů pod obojí jiné
 konsistorie spravovati nemůžeme, toho příčiny V. C. M. na díle jsme již prvé
 oznámili a ve vši poddané ponížšenosti jisté příčiny, že podle žádosti naší
 sřstavení býti a téhož náboženství starobylého pod obojí učiti máme,
 přednesli, a to dostatečně ukázali, že náboženství naše pod obojí v též kon-
 fessi obsažené a vysvětlené není nové, ale s učením božím, svatých apoštolův
 i s církví svatou se srovnávající, a my že se žádného nového, ovšem císařho
 náboženství nepřidržíme a ničehož toho, cožby v nejmenším spásu jakou
 ústřednou a důležitou proti svědomí neb povinnosti V. C. M. býti mohlo, nevy-
 hledáváme, jakž takové naše příčiny a další ponížšené a podané prosby
 v říšských spisech pořád V. C. M. podaných, s jistými k tomu přiloženými
 a vypracovanými průvody to v sobě již zavírají. Ale na takové naše ponížšené
 vyhledávání žádného opatření jistého a bezpečného v tom artiklu náboženství
 jsme nedostali, nýbrž ještě s předešlého sněmovního l. 1608 ten pondělí po
 sv. Erazdi na hradě pražském učiněného, assekurační a sv. paměti císa-
 řské majestátu ubezpečeného, toho že kompaktátové sněmem obecním l. 1567 mi-
 nuta i se všech starých sněmův jako i sřisení zemského, kterýmž náboženství
 pod obojí tak dobře jako pod jednou propuštěno a osvobozeno jest, a od
 úpovědných našich uslováno bylo, abychom vyvedeni byli a ani příkladu
 v říši, v žádném religiozním sřídě náboženství podle konfessi aug-
 sporské zjevně obsaženo jest, nám jakožto jednomu přednímu státu říše učiti
 se nepovolovalo, nýbrž v jedné odpovědi V. C. M. doloženo bylo, že se
 toho nemáme, aby od předkův V. C. M. neb V. C. M. v říši též konfessi
 dokonce potvrzena býti měla. Naproti tomu jakými tělesnými dotáskami ještě
 se při pojmutinulém sněmě pokřvili, jakoby se povinnost a přísaha V. C. M.
 a sřisení zemské na nás, kteří se k té konfessi české (jakožto konfessi
 evangelické) přisnáváme, vřahovati nemělo, ani když jsme po dra-

kráte na nejvyšší pány úředníky a soudce zemské a stavy pod jednou ty otázky učinili, mají-li nás za ty, na kteréž se přísaha V. C. M. sřizení samé a svobody tohoto království vztahuje, nás jsou za ty míti, jmenovati, ani jiné žádné odpovědi dáti nechtěli. Průvodové pak naši, jimiž jsme tu konfesai a užívaní i jak ústním mluvením J. M. C. Maximilianovi, i také psaním vlastní rukou J. M. jistým osobám učiněným, jak jsou samitáni a vykládáni byli, to V. C. M. z předešlých odpovědí a správ našich, ve vši poníženosti činěných, najíti ráčíte. Nad to výš proti těm útliskům, příkořím a velikým těžkostem, v náboženství našem pojmnulých let nám činěným, o nichž jsme toliko v 38 artikulích V. C. M. oznámili, a jichž se nyní ještě mnohem více nachází, obzvláštně pak proti mandátům v létu 1602 z též kanceláře V. C. M. bez obecného svolení sřizení zemského vyhlým, jimiž všickni ti, kteřížby se kompaktáty neřídili a k víře vedle kompaktátů nepřistupovali, za následovníky učení smatečného a za odřezance od přijatého v sami náboženství, pročežby ku pořádku práva přináležeti neměli, položeni a jmenováni jsou, jsme dosáhli.

Item na naši poníženou žádost poslední, na V. C. M. vloženou, netoliko jsme žádné odpovědi nedostali, ale ani příčiny žádné, proč bychom žádosti naší užiti nemohli, nám oznámeno není, od strany pak pod jednou s námi jest na žádný odpor vstoupene nebylo a není, a tím všecka naše žádost za nevhodnou a neslušnou jsouc položena, dalši čas na témž obecném sněmu o jednání, promlouvání, uvažování i strany hotovosti rozmlouvání jest zastaven a zamesen byl; nebo nejvyšší pan purgkrabě sejména v sněmě jest nám oznámil, že V. C. M. neráčíte chtíti nic dále ústně slyšeti, ani ničeho v spisích od nás přijímati, nýbrž že má od V. C. M. sobě poručeno, nepřistupovali-li bychme ihned k dalši proposici sněmovní, ten sněm vzdáti a rozpustiti, jako i také, že by to nám vedle 1603 držaného sněmu pojištění vysadíženo býti mělo, nebo bychom při témž dále zanechání byli, žádná smínka k ubespečení našemu učiněna není; ale pod takovým naším vyhlédáváním tétož artikule o náboženství nejedny těžké a velké pohružky od lehkomyšlných osob, mnohým osobám z nás stavů, k též konfesai se hlásajícím, činěny byly, že s nás hlavy skákati musejí, v krvi naší že se koupati budou, lid na nás podtají najímati, některé v řetězích do kanceláře voditi, do vězení dávat, statky odnímati chtějí, i jinak neslychané činili; na kázáních také od nepokojného, bezbožného a bouřlivého kněžstva za kacíře a buřtce jsme vyhlašováni byli. K tomu mandáty do krajův vyhlým, kterak s rozličných míst jisté hodnověrné zprávy V. C. M. docházejí, že v mnohých svatě Říši i jiných okolních místech a zemích a království českého v sousedství hlásko příležejších mastrunkové se drží, lid válečný přijímají, strhují a v hotovosti stojí, proti sobě pomoci vyhledávají, neporoučejíce jistou hotovost v krajích nafiditi, k čemuž nám potom při vzdání tohoto pojmnulého sněmu, jak bychom jak předně V. C. M. tak i my před takovými nebespečeními, o nichž jste sami tak milostivě rosepsati ráčili, bezpeční a opatření býti měli, nic oznámeno ani žádné smínky učiněno není. V kterémžto takovém soužení a opuštění, když jsme v náboženství našem žádné opatření, ubespečení a též konfesai potvrzení nedostali, též přístupu k V. C. M. a dalšého slyšení, též ochrany před nátlaky a činěnými pohružkami, ani o příčinách, proč by ten sněm bez obecného svolení vzdán býti měl, věděti nemohli, ani nám nejvyšší páni úředníci té odpovědi poslední V. C. M. propůjčiti, a čas ku posmyšlení mimo hodinu devátou na druhý den, což jsme potom s velikou prosbou za některou toliko hodinku doprositi se musili, popřiti nechtěli; my pak nemohouce předně V. C. M. i také samy sebe v takovém nebespečení, opuštění a právé všeho za hřbet položení, zůstaviti, vědouce, jak veliké nebespečení na V. C. M. ano také znamenité veliké škody ložského roku na toto království jest dopuštěno: za kterýmižto a jinými mnohými příčinami to jsme za dobré usnali, na tom sněmu obecném uvažili, abychom sobě den

k uvažování a způsobení hotovosti, předeš pro ochranu V. C. M., i také nás a této milé vlasti, proti všem nepřítelům V. C. M. i našim, kteřížby buď v náboženství nám proti sněmu předešlému léta 1608 učiněnému anebo na životech, statech a jinak besprávně jakýmkoliv způsobem nepřítelským ubližovati chtěli, jakbychom v čas nastalé potřeby V. C. M. i sebe chrániti mohli, jmenovali. Což jsme s povinností naší a s nusené i přinucené potřeby podle příčin výš položených dobře učiniti mohli, a tím jsme nic proti V. C. M. neučinili, ani nám to na mysl nepřišlo a nepřichází, abychom v něco toho, což V. C. M. náleží, vkráčovati měli. Kdež se nám pak to v tom posledním mandátu připisuje, že jsme o tom položení dne V. C. M. nic neoznámili, toho při V. C. M. nevyhledávali, ale týž den sami strany té hotovosti sobě jmenovali, tak jakoby toto království české bes krále a pána bylo, a že vedle sřizení semského sjezdův obecných pokládati žádnému nenáleží nežli V. C. M.; i poněvadž jsme my žádného sněmu, ani sjezdu krajského sřizním semským zapověděného, kterýžby proti nebo ke škodě a na ujmu V. C. M. býti měl, sobě nepoložili, než toliko s příčin nadešpaných sami den k uvážení hotovosti pro ochranu V. C. M. a sebe jmenovali, a nejvyšší pan purgkrabě pražský s nejvyššími pány úředníky a soudci semskými, strana pod jednou, slyšíce takové uvážení a sňežení naše ještě před vsazením sněmu sjevně na kathedře čísti nic tomu neodpírali, ani aby to co proti V. C. M. neb sřizení semskému býti mělo, neoznamovali, nýbrž ještě za připsa tétož ohlášení žádali, a tak tu péči a starost naši s V. C. M. a vlastní naší za užitečné stvrdili, povolení pak k témuž dni při V. C. M. hledati nám čas propůjčen a popřin nebyl; neb jest již nahoře doloženo, že nám od nejvyššího pana purgkrabě jménem V. C. M. oznámeno bylo, že dáleji od nás věstně ani psaním nic slyšeti, ani přijímati chťiti neráčíte, jakož i hned po předčtení tétož ohlášení našeho pan purgkrabě sněm vzdal. A že jest toho V. C. M. před vsazením sněmu neoznámil, tím nic vinní nejsme, a tak to jmenování dne není k našimě defensi, než uvažování hotovosti; neb strany našisování defensi nemohli jsme prvé na V. C. M. žádost vkládati, ažby nejprvé ten artikel o náboženství vyřčen byl. Kterážto jmenování dne stalo se na obecném svobodném sněmu od nás stavův svobodných v tom místě a světnici, kdež se od starodávna sněmové držívali, a nám též na svobodě stávalo potřebné věci k ochraně V. C. M. i sebe samých uvažovali. Což netejně a neukrytě, ne někde v kraji, než přede všemi a sjevně na hradě pražském, ne od jednoho, než ode všech tří stavův pod obojí se stalo. Kterážto uvážení a ohlášení naše také jsme sepsati dali a bese všeho se jím ukrývání je ke deskám semským položili. Neb i sřizení semské tohoto království na příčinou zhoubečův zemských a jiných menších věcí se sjeti dopouští: nad to pak kde se duše, eti, hrdla, statku, krále a zachování všeho království dotýče, to činiti náleží. A když jest arcibiskup pražský předešlý sjezd a sněm dnehovál, obeslav všechny opaty, probošty, preláty a jiné kněžstvo ze všeho království, mnohé i bes vědomosti kolátorův jich proti stavům pod obojí užíval i jej sjevně vytáknouti dal, tím nic neshřešil: tehdy jsme ovšem my proti V. C. M. nic neučinili; nebo všechna práva a sřizení semská tohoto království toho propůjčují, cožby pro ochranu krále J. M. a vlasti naší alouzilo, že stavové o to se starati, jednati a před nebespočtením sebe chrániti mohou a povinni jsou. A takových sjezdův pro oznámení ochrany sřizení semské nezapovídá; než sjezdův takových, kteřížby proti králi činěni byli, a nepříteli do země uvozování neb jiného krále sobě volení za sebou nesli, činiti zapovídá. A v tom od nás nic podobného předešvato, ani od nás nižádného pomyšleno není. Z čehož V. C. M. ráčíte moji milostivě vyrozuměti, že jsme nevinné a neděťvodné k V. C. M. od odporníkův našich dozešení, a naše upřímné a věrné péče a starost o V. C. M. i tuto vlast nám se na slou stranu obrací, a proti nám ten nový mandát jest vyšel, kterýž na stíhnost a větší nebespečnost naší, na vyprázdnění dobrých pověstí, věrnosti a upří-

mnosti naší se vztahuje, podle čestného kdybychom od těchto ohlášení našeho a jmenování dne upustiti měli, již bychom se sami vinny dali, jakoby-
chom něco proti V. C. M. zblžili a v mocnost V. C. M. královskou sahal, a tudý na sebe pokutu stísněním smetným vyměřenou vstáhli, a všemu světu nevinně bychom v podezření přišli, a kdyby na nás nějaký cizí lid, jakž se v tom proslychá, nenadále přepadl, nejspouze zhotovení, musili bychom životy, statky, manželky i děti naše a svou milou vlastnatiti. A jasnou žádostí při náboženství našem a též konfessi zachováni býti, k J. K. M., králi uherskému, Jich Mstem kurfiřtům a knížatům s celó říše o přimluvu k V. C. M. jsme se utekli, kterýchžto přimluv některých, dostavě je přičítám, V. C. M. podáváme jich; jako i těch, kteříž buď onstně skrze vyslané aneb listovné za nás upřímně činěné jsou, a ještě budou, ve vší poníženosti a poddanosti uctiti žádáme. Za tou také příčinou pro vyslyšení vyslaných našich a selaci od nich přijeti jsme se společně shledali a sjeti musili, a nic proti V. C. M. před sebe nebrah, posavád nebereme a bráti nemíníme, než takže valného a pokojného Pánu Bohu dle též konfessi sloužení bese všeho překážky strany pod jednou v jejich náboženství činěni a opatření našeho před útlisky a přikřivení vyhledáváme. Protož V. C. M. se vší ponížeností poddaně a pokorně prosíme, že o nás toho, abychom my co tu proti V. C. M. před sebe bráti neb v mocnost V. C. M. vkráčovati měli, smýšleti, k takovým spráвам V. C. M. o nás a na sošklivení naše činěným víry přikládati a jim místa dávati neráčíte, nýbrž že nám toho opatření sněmem léta 1608 učiněného, od něhož mijají upustiti nemůžeme, svláště těch vsáctných přimluv Jich Mstí uctiti dáti a mandátem Svým královským novým, ihned nyní týž předešlý, již vyšlý mandát vyzdvihnouti, od něho milostivě upustiti, nás za věrné, poslušné poddané své, na kteréž se povinnost V. C. M., práva a stísnění zomekl, svobody tohoto království vstahují, a že jsme tím ohlášením naším, jmenováním těchto dne i k němu se najíti dáním proti V. C. M., jakž nahoře dotčeno, nic nečinili, vyhlástiti, a aby týž mandát na nás vyšlý, k ujmě a potracení dobrých pověstí, věrnosti a poddanosti žádnému z našich, jak všech společně, tak obzvláštně každého, potahován nebyl, i také žádný z lidí duchovních též i světských nás tím stíhati, a pro též ohlášení a shledání naše za sněmu učiněné, na slou stranu vykládati nemohl; též purkmástru a radě i vší obci Nového města pražského to také k žádné svévolnosti přičítáno, a nad ním se proto vymstíváno, ani v nic něho obraceno nebylo, nás i je v tom ve všem dostatočně opatřiti, nicméně týž mandátem ihned jiný sněm obecny, kterýžby od došání V. C. M. o nás této ponížené omluvy nejděle ve všech dnech se začal, jakž jsme nejvyššímu panu purkrabímu pražskému pojímánu sobotu, když jest z poručení V. C. M. mezi nás přišel, o tom oznámili, poněvadž nás veliký počet se všech tří stavů na ten čas zde v Praze jest, rozepati a v těch mandátech k nám se v tom milostivě přenášti, že ten artikel o náboženství předně na místě a konci postaviti, jej potvrditi, přičísti konfessi a našem spolu učiněném porovnání stávití ráčíte, mesitím pak toho všeho při srovnání l. 1608 státní seela a soupína sanechati a žádné-
ho přikopí a útiskův nám v tom náboženství našem podle též konfessi říkati žádnému člověku duchovnímu ani světskému dopouštěti neráčíte. Což pokudž bychom takového uvažování té hotovosti do tohoto sněmu, bes pobur-
žení opatření předešlým sněmem od V. C. M. nám učiněného, odložiti chtěli, a něco jiného nebespednějšího od jistýchkoliv nepřátel, kteřížby V. C. M. neb nám škoditi chtěli, z toho pojtí mělo (od těchto nás Pán Báh milostivě ostříhati rač), tehdy my stavové pod uboží tím vinni býti nechceme a nebudeme, aniž bychom se děle na dokotoleni sáhali a pád do této vší země české, naší vlasti milé, svědčícim posměchu národu českému, též na další nebespednost, kteréžby pro nečasné se opatření na V. C. M. krále a pána našeho nejmilostivějšího, i také na nás přijiti mohlo, dávati mohli; nýbrž pro opatření před takovým nebespedstvím, ihned na uvažování této hotovosti na-

stoupiti musel, vše předně pro ochranu V. C. M. a vlasti naší, svobod a práv tohoto království, nežiníce toho pro nic jiného, než abychom Pánu Bohu volně a svobodně sloužiti a v lásce svornosti se všemi obyvateli království tohoto (jedni druhých nekazie a nehubie) živi býti mohli. V čemž ve všem se V. C. M. k milostivému opatření ponížně poroučena činíce, za milostivou odpověď prosíme.

Datum v pondělí po neděli Jubilate léta 1609.

Z tohoto tak obšírného spisu pod titulem omluvy dosti patrně znáti se může, že ti čtyři prokuratoři, k jiným přidání byvše, ji spisovali. Snažili se v ní tehdež svého obyčejného způsobu prokuratorského užívati (neb tehdež nečinili juramentum calumniae, jako nyní vedle zřízení zemského činiti povinni jsou), totiž byt i nejnepřavedlivější při měli, tehdy předce ji tak horlivě vedli a všelijak doličovali, jakoby nejnepřavedlivější byla. Tak jakžby se proti této jejich omluvě nemálo psáti a dostatečně ukázati mohlo, jak jest v mnohých artikulech velice omylna a beze všeho grantu byla; ale zanechá se toho nyní exaggerirovati, neb ještě další příčina se dá na jiném místě to učiniti. Pročež tuto budu jen sice spisování mé dále kontinuirovati.

Strana pod obojí vedle té své omluvy podala také J. M. C. rozdílné přimluvčí psaní za pretensí svou, totiž od J. Mstí uherského krále, čekance království českého, od Jich Mstí tří kurfiřtův Fridricha falckraběte, Kristiana saského a Jana Zikmunda brandeburského, i též od Jich Mstí knížat Filipa falckraběte a Hendricha Juliusa brunšvického.*)

Na třetí den po dodání J. M. C. od strany pod obojí svrchu psané omluvy a těch přimluvčích psaní, nejvyšší pání ouředníci a soudcové zemští pod obojí byli povoláni na kancelář českou, kterýmž od nejvyššího pana purgkrabí jménem J. M. C. oznámeno bylo, že J. M. C. s omluvou jich stavův pod obojí ráčí milostivě spokojen býti a chtíti vedle žádosti jich ty předešlé mandáty vyzdvihnouti a sněm obecný nejdéle do dne památky svatého Jana křtitele nejprve příštího rozepsati dáti. Kterážto pání, navráťvše se zase mezi jiné pod obojí na rathouz novoměstský, to jim v známost uvedli, a oni, vzavše to v své uvážení, natom se snesli, aby 6 osob z prostředku svého zase na druhý den do kanceláře české vypravili a těm jistou instrukci dali, jakby v příčině budoucího sněmu mělo jednáno a zavřeno býti. I když tam přišli, byl jim od nejvyššího pana purgkrabí koncept a přepis mandátu odevzdán, jakby ten sněm obecný rozepsán býti měl, a tím oznámením, žeby J. M. C. rád chtíti ráčil, sněm ihned položiti, ale jsouce již věku sešlého a těmi pracemi a častými

*) Psaní tato, v díle Slavatově úplným překladem podaná, vynechali sme. O obsahu jich viz Skala I. str. 187—194.

audienčními příliš obtížen, ráčí toho zádesťv býti, aby s reze-psáním sněmu aspoň do dvou neděl pořád zběhlých odklad se stal; nebo že J. M. C. jich nejmilostivějším císařem, králem a pánem býti a do smrti své zůstávati ehtíti ráčí. Ti vyslaní mezi jiné pod obojí na rathouz novoměstský zase přisedše, nařídili mezi sebou jisté osoby, kteřížby ten koncept přehlídli, bedlivě uvážili a zkorrigovaný většímu počtu přednesli. S kterýmžto konceptem dva dni strávili, prvé nežli jej vedle vřle jich sformovali. A když jsou s tím hotovi a všickni spokojeni byli, zase těch 6 osob z prostředku svého na kancelář českou vyslali s tou žádostí, aby J. M. C. sobě to milostivě oblíbili ráčí, aby ten mandát vedle toho konceptu vydán a publikován byl; oni pak mezi sebou se zavázali, že z měst pražských se nerozjedou, ažby ty mandáty v týchž městech rozbité spatřili.

Když J. M. C. předneseny byly, J. Mst ráčil k tomu povoliti, aby tak vytištěny a publikovány byly. Kteréž strana pod obojí nepominula ihned sama dáti vytisknouti a na kancelář českou k podpisu a k spečetění odeslati. A když jeden z těch exemplářův vlastní rukou J. M. C. podepsaný a pečetí J. M. C. spečetěný na rathouz mezi pány pod obojí přinešen, vůbec přečten a na rathouze přibit byl, velice se nad tím těšili, s velikou radostí do svých lozumentův se navrátili a potomně z měst pražských se rozjeli.

Výpis pak toho mandátu jest tento:

Nový mandát J. M. C. ke dni 20. mají publikovaný, v němž J. M. milostivě poroučeti ráčí, aby se páni stavové k sněmu na hrad pražský sjeli, a kterýmž J. M. C. stavy milostivě opatrovati, za své věrné poddané máti a je při jich náboženství sanechávati ráčí.

Rudolf II., s Boží milostí volený Římský císař, po všechny časy rozmnožitel říše a Uheraký, Český, Dalmatský, Charvatský a Slavonský král, arcikníže Rakouské, markrabě Moravský, Lucemburské a Slezské kníže, a Lužický markrabě. Vysoce urozeným, urozeným, statečným, slovutným, poetivým a opatrným pánům, rytířům, vladykám, Pražanům a městům i jiným všem obyvatelům a poddaným Naším ze všech stavův království Našeho českého, věrným milým milost Naši císařskou a všecko dobré vzkazujem. Věrní milí! Jakož jsme mandáty Našimi císařskými pojminulých dnův v tomto království rozepsanými a do všech krajův poslanými, Vám to v známost uvéstí ráčí, že k tomu položenému sjezdu na rathous novoměstský, v pondělí po sv. Filipa a Jakoba již pojminulému, s příčin v těch mandátech obsažených místa žádného dávati, v mocnost Naši královskou a v to, co nám, králi a pánu Vašemu vedle zřízení semského, zvyklostí, obyčejův a pořádkův chvalitebných náleží, nikoliv dáti sahati neráčíme, milostivě poroučejíc, abyste se k témuž dni položenému neejžděli, nescházeli, najíti nedali a nic toho před sebe nebrali a nejednali; nebo že na jiném býti neráčíme, než sněm obecný všem stavům království tohoto v krátkém čase sem na hrad pražský položití a rozepsati, jakž tiž mandátové Naši, jichž datum na hradě pražském v pondělí po neděli postní, jenž slove smrtedlná aneb Judica, léta přítomného 1600, se v sobě již obsahují a savírají.

I majíce My od Vás pánův, rytířův, Pražanův i z obce a jiných vyslaných s měst pod obojí způsobou přijímajících, kteříž jste sobě ten den

jmenovali a nyní zde v městech pražských stáváte, skrze posílenou a poddanou omluvu Nám, jakožto králi českému a pánu Vašemu, poddanou a jistou správu, dostatečně učiněnou, že jste též den k uvažování toliko samé hotovosti pro ochranu Nás, jakožto krále českého, též Vás, manielek a dítek Vašich před nebezpečností, pokudž by se jaké na toto království valit chtělo, dobrým úmyslem pro dobré Naše a tohoto království jmenovali a te na sněmě svobodném od Nás prvé rosepsaném a společného Vašeho uvážení učinili, úmyslu žádného nemajíce Nám v mocnost Naši královskou sahati, osvědčujíc sobě Pánem Bohem a svým dobrým svědomím, že Naši věrní a poslušní poddaní stáváte a nyní na rathous Nového města pražského a dvou předsů, předně, abyste svou omluvu Nám učinili, a druhé posly od Vás v jistá místa vyslané vyslyšeti mohli, najíti se dali, posílené a poddané se ohlašujíc, že uvažování té hotovosti do sněma (za kterýž, aby ihned s důležitých potřeb bez dalšího odkládání rosepsán byl, prosíte) odložití chcete, jakž též omluva a srozuměná žádost Vaše, v obšírném spisu Nám k vlastním rukám Naším podaná, plněji svědčí. Kteroužto omluvu a žádost Vaši My k Sobě milostivě přijímáme a jí místo dáváti ráčíme, jeounce s Vámi se všemi těmi stavy tohoto království věrnými poddanými Našimi v tom ve všem dobře do konce spokojeni, a poznávajíc, že s Námi věrně a upřímně míníte, a takové věrnosti a poddanosti k Nám všech časův jste poddané dokazovali. Od všě majíc My s nejvyššími úředníky, soudci zemskými a radami Našimi v bedlivém uvážení, ráčíme předně ten spis, od Vás ke dskám zemským v středu po neděli Laetare z strany téhož sjednu položený, v tem artikuli co se uvažování té hotovosti dotýče, čehož již od Vás do sněmu odloženo a Vám opatření tímto mandátem učiněno jest, vysdvihovati a v nic obraceti. A My také od těch předekých mandátů Našich milostivě upouštěti, je vysdvihovati a jich v ničemě užití nečítati a Vás všechny tři stavy, věrně poddané Svě, v tom milostivě opatrovati, že dotčení mandátové Vám, kteříž jste sobě ten den k uvažování té hotovosti jmenovali a položili, a nyní sem do měst pražských buď před vyjitím dotčených mandátů Našich anebo po vyjití jich, přejevše sem se narathous Nového města pražského najíti dali, všom společně, a ničím pánu s Vás obsvědčiti, k žádné nejmenší ujmě a úhoně věrnosti, poslušnosti, poddanosti a dobré pověsti Vaši nejsou a býti nemají, od Nás, jakožto krále českého, ani žádného jiného duchovního neb světského člověka Vám toho ničímž slým připomínáno a na to se více navracováno býti nemá, nyní na časy budoucí a věčné; nebo Vás, všechny tři stavy království tohoto, se, své věrně poslušné poddané pod milostivou ochranu Naši ke všem řádům, právům, svobodám tohoto království náležející, na kteréž se povinnost Naše královská vztahuje, jmiti a držeti ráčíme. A jeounce prvé toho jistého úmyslu, sněm obecný rosepsati, poznávajíc žádost pánův stavův býti slušnou, a prohlédajíc k tomu, že větší počet stavův zde v městech pražských nyní stává, kteříž toho sněmu dočkati chtějí: protož ve jméno Pána Boha všemohoucího Vám, všem třem stavům tohoto království, věrným poddaným Naším, též sněm obecný rozpisovati a s velikých nevyhnutelných potřeb den k témuž sněmu v neděli, jenž slove Rogationum, jinak křesťová, nejprv přijíti sem na hrad Náš pražský jmenovati a pokládati ráčíme. Při kterémžto sněmu předně ten artikel o náboženství k sázení, na místě a konci postavení do propocí anémovni položiti, a kterak byste všickni i jeden každý obsvědčiti, jak strana pod obojí tak pod jednou, a kteříž se k též konfessi Nám předešle od Vás podané přiznáváte, náboženství své beze všech překážek a útiskův ode všech lidí, buď duchovních nebo světských, vykonávati mohli, Vás v tom náležitě opatřiti chtě. Mezi tím Vás při tom opatření na sněmu, léta 1608 v pondělí po neděli Exaudi držaném, zcela a úplna stástavovati a sanechávati ráčíme. A dokudž též artikulev náboženství, tolikéž artikulev obecní předešlým sněmem, léta 1608 držaným, odloženi, jako i ti, kteřížby pro dobré obecní přednášení byli, sávní, na místě a konci postavení nebudou: dotud téhož

sněmu dopouštěti chtíti nerádíme; přitom také Vás, všem třem starším knížectví tohoto, milostivě poručujeme, abyste všichni a jeden každý obzvlášť s vás žádného lidu vojenského, knechtův, soládkův a všelijakých královských neverbovali, nenajímali, sem do tohoto království nenvážovali, ani jiným uváděti a verbovati nedali. Nebo My také se v tom milostivě ohlašovali a sázkovali ráčíme, že žádného lidu vojenského najímati, verbovati, do země nvožovati, jich přechovávati, žádnému dopouštěti chtíti nerádíme. A protož Vám všem i jednoma každému zvlášť poručíme, abyste na již dříve dan do měst pražských tím příkladem se šťastného králování Našeho předkův Našich všelijak pokojně a nejinač, ničíme se nesaměstňávajíce ani nestraňjíce, konečně se sjeli, a hned na seji ráno v pondělí bese všeho samoprádně k předložení sněmovnímu bez všelijakých odtahův při Nás na hradě pražském na paláci podle starobylého chvalitebného obyčeje a pořádku najiti dali. Kdež vědouce Vy o tom a snajíce milostivou vůli i jistě poručení Naše v tom býti, nepochybujem o Vás všech i jednoma každém, než že k témuž sněmu se sjedete a v tom se poddaně a poslušně zachovati a najiti dáte.

Jestližby pak kteří z Vás nepřijeli a doma přes toto jisté a milostivé poručení Naše (ač té naděje k žádnému býti nerádíme) sčítali, však nicméně proto ti, kteříž se tak sjedou, s Nami jednati a sáznati moc míti a jiní tomu všemu podle nich dosti činiti povinni budou; a měst pak Našich královských posly a prostředku svého k témuž sněmovnímu jednání, aby také s plnou mocí vypravili, jináče nikoliv nečiníce.

Dán na hradě Našem pražském v sobotu po neděli Jubilate léta 1600 a království Našich Hmetského 34, uherského 37 a českého též 37.

Ad mandatum Sac. Caes. Majestatis proprium.

Z tohoto mandátu jest znáti, jak strana pod obojí to vše, co sobě k dobrému, k rozmnožení a utvrzení svého náboženství sloužiti mohlo, snažila se opatrovati, ješto všem známé a patrné bylo, že ten spis, který před vzdáním minulého sněmu v soudné světnici na nejvyššího pana purgkrabí pražského svědčil, schvalován jim býti nemohl, jakž výšeji při příležitosti téhož spisu obšírněji se dokládá. A nicméně J. M. C. v tomto svém mandátu je v tom vymlouvati, jako by vše dobře učinili, přinucen býti ráčil. Kdež také prvé slušně a spravedlivě J. M. C. ráčil skrze mandáty své ten nepořádný sezd na rathous ne-
voměstský zapověditi: tu ráčil musiti takové své spravedlivé poručení vyzdvihnouti a kasirovati, k tomu i ten artikul o náboženství, do sněmu léta 1608 vložený, jim k vůli tímto mandátem poznovu zase potvrditi. K čemuž ti dva hrabata, Slavata a z Martinic, nikoliv neradili, pravíce, že J. M. C. tím podle vůle jich postupováním více svaté katolické i sám sobě hrubě ubližovati ráčí, avšak přece tudy hlavní věci nic spo-
moženo nebude, poněvadž oni na malé nepřestanou, nýbrž budou chtíti v příčině svého náboženství to vše, co chtějí, souplna sobě dovésti.

Nejvyšší pan kanclíř království českého též k tomu neradil, a bylby rád se vymluvil, aby těch mandátů nepodpisoval, tak jakž toho dne, když je podpisovati měl, v domě svém jako nemocný na loži se zdržoval; však strana pod obojí některé osoby z prostředku svého k J. M. C. vyslala a sobě ta

stěžovala, že s podpisem těch patentův tak dlouho se prodílo, a tudy J. M. C. k tomu přivedli, že jest ráčil k témuž nejvyššímu panu kanceléři poslati a jeho napomenouti dáti, aby beze všech dalších adtáhův ty patenty zhotoviti dal. Pročež ad mandatum Suae Caesariae Regiaeque Majestatis proprium to vykonal. Jiní pak nejvyšší páni úředníci a soudcové směnili pod jednou rozdílné své politické příčiny měli, že jsou k vydání těch patentův J. M. C. radili. A tak tu strana pod obojí dostala, co sama míti chtěla. Já pak v mém spisování budu kontinuirovati, co jest se dále v té materii řídilo.

Pátý díl.

Když tehdy potom určitý čas k tomu tak rozepsanému sněmu, totiž v pondělí po neděli rogationum neboližto prosební přišel, páni stavové zvláště z strany pod obojí v počtu velikém se sjeli a na hradě pražském na paláci, téměř každý z nich na kloboucích bílé péří majíce, najíti se dali. Vejdouce počtemně do soudné světnice, nejvyšší pan purgkrabě jim oznámil, že s přednešením proposicí sněmovní do druhého dne se odkládá. Na druhý den, když opět páni stavové u velikém počtu do soudné světnice se sešli, skrze pana nejvyššího purgkraběho jim oznámeno bylo, že J. M. C. neráčí se dobře na zdraví svém vynacházeti; pročež s proposicí sněmovní do druhého dne se odkládá. Nejvyšší pan kancelér pak nejvyšším pánům úředníkům a soudcům zemským jak pod jednou tak pod obojí vzkázal, aby do kanceláře české přišli, že z poručení J. M. C. některé věci tam uvažovati mají. Což jedni i druzí tak učinili. Jiní pak z strany pod obojí u velikém počtu v soudné světnici se zdrželi, a po malé chvíli z nabádání p. z Budova do kanceláře k nejvyšším pánům úředníkům a soudcům zemským pod obojí poslali, žádajíce jich, aby se mezi ně hned zase do soudné světnice navrátili. A když tak učinili, snesli se o to společně, a vyslali šest osob z prostředku svého do kanceláře české k nejvyšším pánům úředníkům a soudcům zemským pod jednou, s tím vyznáním, že páni stavové pod obojí velmi sobě stěžují, že se taková odkladová činí, a nad stavy, tolik a tak mnoho času prvé i nyní zde trávící, nižádné lítosti nemají. — Protož aby hleděli tak to opatřiti, aby nebyli obmeškáváni; nebo jestli se hned na sejtří proposicí nestane, tehdy že hned na artikulu o defensi nastoupiti a, co prvé na rathouze jednati měli, to na hradě

pražským vykonati chtějí. S tím toho dne a neděleho rýdli se rozšli.

Následujícího dne ráno, sejdouce se zase páni stavové do soudné světnice, nejvyšší pan purgkrabě jim oznámil, že J. M. C. nemoha sám mezi pány stavy přijíti, ráčil jemu propositi sněmovní odevzdati, aby ji páním stavům vůbec přednésti a přečísti dal; což že chce učiniti. Však vedle starého chvalitebného obyčeje království českého, chtějí-li nejprve do kostela sv. Víta jíti a v kaple sv. Václava máji svatou slyšeti, při vůli páním stavům toho nanechávají, kteří budou chtítí spolu tam jíti. Ačkoliv vždycky předešle každý pod obojí do kostelův katolických ke máji sv. rád chodíval a pobožně ji přítomný býval: však títo noví pod obojí, k té konfessi české se přiznávajíce, nechtěli toho to činiti, tím patrně na sobě znáti dávše, že již více staré víry pod obojí následovníci nebyli, nežli nového náboženství scestného, v království českém nebyvalého, se přidrželi. Tak že toliko samy osoby pod jednou tam šli a žádný z strany pod obojí s nimi tam jíti nechtěli, než zůstanouce spolu v soudné světnici, jedni druhých napomínali, aby Pána Boha žádali za šťastný prospěch v jich předsevzetí, a klekše všickni na svá kolena tiše své modlitby říkali. Navrátivše se zase nejvyšší pan purgkrabě spolu s jinými pod jednou z kostela do soudné světnice, podal deklamatorovi propositi sněmovní, aby ji na katedře přečetl, což se ihned stalo. A ačkoliv celá propositi vůbec byla přečtena, však já tuto kladu toliko výpis té materie, o kteréž tuto vypisuji, totiž artikl o náboženství, kteréhož následující výpis jest:

Výpis artiklu o náboženství z propositi J. M. C., na sněmě, léta 1600 v pondělí po neděli křížové na hrade pražském držaném, páním stavům přednesen.

Jeho M. Římský císař, Uherský a Český král, pán náš nejmilostivější, ráčí ode všech tří stavův království českého, poddaných svých milých, že jsou se k tomuto nynějšmu sněmu obecnému povolně a poslušně přijíti dle milostivé přijímatí. A že J. M. C. v mandátu svém s strany romské a položení sněmu tohoto v tom se ráčil milostivě zakázati, „tak aby při tomto nynějším sněmu ten artikl o náboženství předsevzatý na místě a konci postaven byl,“ též někteří jiní artikulové obecní, k uvážení, jednání a namlouvání odloženi, pro dobré předsné J. M. C. a obecně všeho království českého k vyřízení a sávení přišli: protož J. M. C. ráčí všem třem stavům království tohoto na vůli dávatí, budou-li co chtějí o to mezi sebou promlouvati, a na čem se tak všickni tři stavové jednomyslně snesou a namluví, když to J. M. C. předneseno bude, neráčí pominouti to vše též v uvážení své vůli, jím na to odpověď svou dávati, a v tom se k nim, jakožto křesťanská milostivá a spravedlivá vrchnost, dle slušnosti, mocnosti a náležitosti spravedlivě chtíti namáhovati.

Po přečtení té propositi nejvyšší pan purgkrabě oznámil: Poněvadž na zejtrí slavná památka nanebevstoupení

Krista Pána bude, že se sněm až do pátku příštího odkládá. Strana pod obojí proti tomu promluviti dala, že žádá, aby soudná světnice jim na ten den sváteční otevřena byla, že se chtějí spolu sjíti a ten artikul o náboženství mezi sebou uvažovati. Nejvyšší pan purgkrabě repliciroval; že J. M. C. neráčí s tím spokojen býti, aby v takový výroční svátek stavové na hradě pražském se scházeti a rady držeti měli. Oni naproti tomu též replicirovali, pravíce, že teprva po kázání se sjíti a tu nic jiného nežli o čest a slávu boží jednati chtějí. A poněvadž jsou pojminutého sněmu na den památky sv. Ducha i potom na den Trojice Svaté o věci světské v radách a v sněmu bývati naučili, že jim také dobře ten den k práci pobožné propůjčen býti může. I nemoha nejvyšší pan purgkrabě jim odolati, k tomu povolil, a s tím se toho dne rozešli.

A když strana pod obojí na den vstoupení na nebe Krista Pána ráno a velikém počtu do soudné světnice se shromáždila, předně vyslaní z hrabství kladského a z kraje loketského mezi ně najíti se dali, aby Jich Msti předešlé žádosti jich v paměti své míti, je k sobě připojiti, supplikací od nich přijíti a, co dobrého v náboženství sobě zjednají, k tomu je jakožto sousedy a přátely své laskavě připustiti ráčili. Oni se vedle Jich Msti také stáli a všechno do svého přemožení učiniti chtějí. Načež jim za odpověď dali, že páni stavové předešlou žádost jich v dobré paměti své míti ráčí a jim to, že tak v náboženství svém stáli jsou, schvalují. A když Pán Bůh dá (jakž silně věří), že J. M. C. s nimi ten artikul na místo postaví, tehdy je k sobě přijíti a k tomu nápomocni býti chtějí, aby i oni toho všeho oučastníci býti mohli. Po té odpovědi klekli a tiše se modlili. Potomně volili a nařídili z prostředku svého dvunácte osob z stavu panského, tolik z rytířstva a z měst deset osob, přidavše k nim ty svrchu psané prokuratory, kteří tu oběrmou omluvu sepsali, aby uvážlivě ten artikul o náboženství, coby tak o něj dále J. M. C. přednésti chtěli, na papír uvedli.

Při uvažování těch věcí jeden z těch prokuratorův, Václav Ma gerle (ten nebyl z jednoty Bratrské) oběrmou promluvením učinil v tento smysl: Když jsou páni stavové pod obojí časů pojminutého na rathouze Nového města pražského pospolu byli a od J. M. C. rozepsání obecního sněmu vyhledávali, J. M. C. k tomu povoliti a všem třem stavům tohoto království českého sněm obecný nyníž položití a v této své propositci, obzvláštně v artikuli o náboženství, toho doložiti ráčí, že ráčí milostivě k tomu povolovati, aby všickni tři stavové království českého společně o ten artikul o nábožen-

ství mezi sebou protaluviti mohli, a na čem se shodnou, když J. M. C. to předneseno bude, že ráčí chtíti podle náležitosti, slušnosti a mocnosti stavu spokojiti. I poněvadž sněm jest obecný, a J. M. C. k tomu povolovati ráčí, aby všickni tři stavové o ten artikul mezi sebou se namluvili, tehdy že se jemu vidí, že k tomuto jednání strana pod jednou, jakožto také stavové tohoto království českého, připuštění a povoláni býti mají: jedno, aby se milostivé vůli J. M. C. zadosti stalo, druhé, aby řád starobylý zachován byl; nebo předešlých let, jak se to v zřízení zemském nachází, artikul o náboženství páni stavové pod jednou a pod obojí spolu avasovali, společně sobě, jak se jedni k druhým chovati mají, řády nařídili a s vůli královskou za právo ustanovovali. Neb ráčí-li chtíti bez nich v tom co jednati, tehdy nebude zachována podstata sněmu. Oni řeknou, že jsou netoliko to nesvolili, ale že k tomu ani povoláni nebyli. Tu hned začátek roztržitosti bude. Pakli se obávají, aby oni s nimi se v hádky nedali, darem jest to strach; neb co jsou již jednou mezi sebou o náboženství zavřiti ráčili, o to s stranou pod jednou není potřebí žádné hádky držeti. A poněvadž jim v náboženství jich nic vyměřovati, žádného pravidla, kdo z nich kterého svatého za patrona a pomocníka svého vzíti má, ukládati jsou neráčili, oni vyzdvihli kelleji jesuitskou bez dotázky Jich Msti, uvedli kapucíny a jiné mnichy do země bez rady jich: v to jsou se jim neráčili nic vkládati. Tehdy jim to předložila, k tomu věsti, aby oni také pánům stavům pod obojí u vše jich žádného vyměření nečinili, o spasení jejich se nestarali a tak s nimi o to samé toliko aby jednáno a promlouváno bylo, jakby Jich Msti náboženství pod obojí a oni zase svou římskou víru pod jednou pokojně bez překážky jedné i druhé strany provozovati a to sobě utvrditi a v dokonalou bezpečnost uvéstí ráčili. Byť pak i kteří chtěli něco proti tomu říkati, tu by jednoho každého přímluvu slyšeti a s ním jak kdo o nich co smeyšlí, vyrozuměti mohli. A poněvadž se z nich nejedni ohlašují, že straně pod obojí žádné překážky nečiní a tomu, co koliv J. M. C. jim povoliti ráčí, odporni nejsou: kdyžby to na sněm obecném vyznali, s těmi by hned pokoj byl; kteříby pak chtěli v nějaké hádky se dávati, zdalibý se hned k tomu přistoupilo? Než mohlby se oumyslu jich vyrozuměti: nechtěli-by k ničemu svoliti, sloby toto, oč se nyní snášejí, a ráčili-by páni stavové pod obojí J. M. C. o těch odpornících a protivnících pokoje moci oznámiti a s nimi dále činiti nic nechtíti míti; nebo oni páni nad stranou pod obojí nejsou a jí také rozkazovati nemohou. A to by byl pravý sněm, kdežto načemby sněmeno bylo, toby se

J. M. C. přednésti mohlo. Ale tímto způsobem, nebudou-li povoláni, proto aby se s nimi v hádky nedávali: však to, co páni stavové pod obojí J. M. C. podávají, předce jim do rukou přijde, a oni to sami na kanceláři české uvažovati; žádost Jich Msti valchovati a nějaké okrouhlé odpovědi vymýšleti budou. Půjde to širece a naposledy císař řekne: „poněvadž vy od předešlého způsobu jednání nic neupouštíte, já také toho všeho při předešlé odpovědi sanechávám; a když sami stavové mezi sebou srovnati se nechcete, já také jedněch potupovati a druhých pozdvihovati nemohu.“ Jistě, jistě ráčili by Jich Msti pomysleti a s těmi, kteříž k sněmu náleží, nejprve o to, nežli se k J. M. C. utekou, moci promluvit. Však přes to rád se s dobrými jejich zdáními spraviti chce.

Proti tomu jiný prokurator jménem Adam Linhart (kterýž byl z jednoty Bratrské) mluvil, žeby tímto svrchu psaným zdáním k tomu příčina se dala, aby sněm snad nikdy k zavření svému nepřišel; neb oni páni pod jednou, dostaneou takovou příležitost, hnedby se s pány stavy pod obojí v obšírné hádky dávali. Však jsou jminulého sněmu, byvše od Jich Msti toliko za přímluvu k J. M. C. žádání, zjevně se ohlásili, že s věcmi Jich Msti nic činiti nemají, a toho artikule o náboženství se ujímati nechťejí. I když jsou se jednou J. Msti odřekli, čehož se nyní od nich nadáti mohou? Předešle jsou Jich Msti jich potřebovati neráčili: pročby se nyní k tomuto jednání přiměšovati měli? A tak sumamou, že s nimi o nic jednati potřeby není; nežli aby Jich Msti tím způsobem, kterýž až posavad zachován byl, kráčet a při J. M. C. potvrzení svých žádostí vyhledávati a očekávati ráčili. Jiní všickni z strany pod obojí s touto přímlovou se snesli, a natom šestali, aby do Starého města do domu pana Bohuslava z Michalovic, místopisáře království českého, *) spoila se sešli a tam žádost svou sepsali. Však prvé nežli se rozešli, přišli mezi ně čtyři pražští faráři, kněz Matouš Nigrin od sv. Petra, kněz Jiřík Hanuš od sv. Václava, kněz Tomáš Copacius od sv. Štěpána a kněz Jan Mathiades od sv. Martina. A přijdeuce těmi dveřmi od desky na kathedru, předně vinšovali stavům z strany své pod obojí v tom před; sezvati jich od Pána Boha požehnání a šťastné toho vyřízení. A poněvadž jsou toho zprávu dostali, že kněží z dolejší konfistore J. M. C. při jminulém sněmu nějaký spis (v němž,

*) Kterýžto potomně českým místokancelářem království českého a po slavném vítězství J. M. C. před Prahou vedle jiných hlavních rebelův mečem stat byl a v svém scestném náboženství život svůj dokonat.

i, proč by se stavy pod obojí řídití nechtěli, dotkl se podali; oni pak, osvědčující to sobě Pánem Bohem, že o tam žádné vědomosti neměli, aniž i kněz Matouš Nigra, jasnou jedním konsistoriánem, že přítomen nebyl, nýbrž stavy a jich pobočné předsevzetí, že jsou také od administrátora nad konsistorem svou nemalé útlisky trpěli a od jiných mnoho pohrůzek snášení musili, zastával: protože že ku pánům stavům pod obojí přistupují, a když od J. M. C. žádost jich potvrzena bude, tehdy že oni chtějí rádi jim, pánům stavům, pod ochranu se dáti. Neb že se k té konfesi přiznávají a učení její za pravé křesťanské učení drží, vedle ní lid sobě svěřený vyučovati chtějí a žádného jiného za pána než jediného krále českého, jakožto od Pána Boha zřízenou vrchnost, a pány stavy pod obojí za ochránce míti nechtějí, žádají, aby Jich Msti je v svou ochranu přijíti a před nátlisky a protivníky jejich ochrániti ráčili. Tato odpověď jim dána byla: Kterak J. Msti nad tím jsou velice potěšeni, že Pán Bůh počet svých věrných den ode dne rozhojňovati ráčí; protože že jejich omluva i je k sobě vděčně přijímají, a když dá Pán Bůh, že konsistor dosáhne, na ně mimo jiné svou paměť míti a všelijakým náležitým přátelstvím je předcházeti chtějí.

Tito čtyři faráři pořádní kněží, od pana arcibiskupa pražského na kněžstvo svěcení, byli, toliko že lidu k farám jich příslušejícímu velebnou svátost oltářní pod obojí způsobem posluhovali. A tu tak hanebně od pravého učení sv. církve katolické odstoupili a k scestnému náboženství, od lidí světských sformovanému, tak zjevně s takovou radostí přistoupili, nepochybně v té naději, že od týchž lidí světských dobrý fedruňk dostanou a jeho užijí. Ale peněvadž moc a vládatství týchž lidí světských pod obojí nedlouho trvalo, po slavném vítězství J. M. C. před Prahou tito čtyři poběhlí kněží, v týchž bludech svých urputně setrvavše, netoliko far pražských, ale i vlasti své, celého království českého, zbaveni býti et in exilio misera života své věsti musili, a kdo ví, jak dokonali.

V pátek po slavnosti božského na nebe vstoupání stana pod obojí ráno do soudné světnice se shromáždili, ten svůj spis již shotovený sobě přečísti dali a při dvoře J. M. C. audiencí vyhledávali. Kterouž také dostali, a též spis J. M. C. podali, i oustně podstatu téhož spisu přednesli. Však pana Štefana Jiřího z Šternbergka v tom, aby od strany pod obojí oustně co přednášel, víceji neužili, než druhého pána pod obojí, v jazyku německém dobře aběhlého, učení lutherianského se přidržejícího (totiž pana Joachyma Ondřeje hrabě Šlíka) uživali.

Výpis pak toho spisu jest tento:

Přijetí J. M. C. od pánů stavů pod obojí v příčině náboženství na svrchu psanou J. M. proposicí učiněné.

Nejmilostivější císaři, králi a pane náš! Že jste V. C. M. na poníženi a poddanou prosbu naši natoliko tento sněm obecní mandáty vůbec vyhlásmi rozpustiti, nás, kteří se k té konfessi, V. C. M. předešle od nás podané, přimáváme, na ty, kterýmž jsme a milosti Pána Boha všemohoucího vědycky byli, jsme a sstávati věrně míníme, a též na své věrné a poslušné poddané, pod milostivou ochranu V. C. M. ke všem fádům, právům, svobodám tohoto království náležející, na které se povinnost V. C. M. vztahuje, vyhlásmi, ale také v těchto mandátech toho, že při tomto sněmě předně ten artikl o náboženství navrhn a na místě a konci postaven býti má, a jakbychom všickni i jeden každý obavlásmi jak strana pod jednou tak i pod obojí, kteříž se k té konfessi, V. C. M. předešle od nás podané, přimáváme, náboženství své bez překážek a útiskův ode všech lidí duchovních aueb světských vykonávati mohli, opatřiti ochůti ráčíte, doložiti, ano i proposicí svou sněmovní na též mandát vstáhnouti a nám, abychom mezi sebou o to promlouvati a sněšení naše V. C. M. jakožto králi a pánu našemu nejmilostivějšímu podati mohli, na vůli dáti ráčíte: poddané děkujeme.

A majíce nyní znovu na tomto obecném sněmě o tom artiklu mezi sebou promlouvání, na tom jsme se jak předešle tak nyní jednomyslně snesli a namluvili. Poněvadž naše poníženi a poddaná žádost, čeho v té příčině jak při slavné paměti císaři Maximilianovi, panu otci V. C. M. nejmilejšímu, léta 1575 vyhledáno bylo, tak i čeho při V. C. M. poníženi jsme vyhledávali, v sněmě, léta pojmenulého 1608 na hrade pražském držaném a ve díky semské vloženi, i potom v posledních poníženiých spisích a žádostech našich a V. C. M. podávaniých obšírně a výslovně doloženo jest, a toho všeho se tímto nyní od V. C. M. rozpustným sněmem k zavěni na místě a konci postaviti, že nás v tom, abychom všickni i jeden každý obavlásmi, jak strana pod jednou tak i pod obojí, a kteříž se k té konfessi, V. C. M. předešle od nás podané, přimáváme, náboženství své bez všech překážek a útiskův od všech lidí buď duchovních neb světských vykonávati mohli, opatřiti ochůti ráčíte, odloženi stalo: a té příčiny V. C. M. jak předešle tak i nyní ve vši poníženi poddané prosíme, že prohlídajíce milostivě k naší poníženi a požadné žádosti, též k velikým a vzácným k V. C. M. za nás v té věci učiněným přimávám, a že akorč, to v tomto slavném království štatným králováním V. C. M. mezi námi, stranami pod obojí a pod jednou (kterýmž my v jejich náboženství žádné překážky činiti nemíníme), láska a svornost zachována, i také po zavěni a potvrzení téhož artiklu na jiné obecné schůzce a proposici V. C. M. nastoupeno býti musí, nám takovou naši poníženi do dotčeného sněmu položenou žádost a porovnání naše, abychom předně volně bez všech překážek náboženství své pod obojí podle též konfessi česce provozovati, konáštoř i akademii pražskou, kteráž od starodávna v moci stavů byla, v moci a opatrování našem míti, a jiných všech našich poníženiých žádostí v dotčeném sněmu a spisích našich, V. C. M. podávaniých, doloženiých, učiti mohli, milostivě povoliti, našim nejmilostivějšímu císaři, králi a pánu býti a sstávati ráčíte.

Pe dodání J. M. C. od strany pod obojí toho spisu, J. M. C. ráčí jej přehlídnoti a k uvázeni nejvyšším pánům úředníkům a soudcům zemským pod jednou do kanceláře české odeslati. Na druhý den nejvyšší pan purkrabě v sněmě oznámil, že J. M. C. neráčí se dobře na zdraví svém vynacházeti, pročž k odpovědi dání do příštího dne ráčí odkládati. Na kterýžto den k J. M. C. strana pod obojí 6 osob z prostředku svého pro

tůž odpověď vyslali. Ti dostavši ji, do soudné světnice mezi pány stavy pod obojí přinesli a vůbec přečísti dali, kteréž tento jest výpis:

Odpověď J. M. C. na žádost strany pod obojí.

J. M. Římský císař a Uherský, Český král, pán náš nejmilostivější ráčil jest z spisu, jminulý pátek J. M. od stavův pod obojí přijímajících podaného, coby tak při J. M. vyhledávali a žádali, milostivě vyrozuměti, a na jiném býti neráčí, než vedle milostivého zakázání svého ten artikul náboženství se dotýkající přede všemi jinými na místě a konci dle vši náležitosti a možnosti postaviti. Ale poněvadž o tom se až posavad neví, zdažby mezi nimi, stavy pod obojí, v religii dokonalé porovnání se stalo, a jaký oni v té příčině řád naříditi úmyslu jsou, také v tom jsou se tůž stavové teď nedávno pojminulých dnův pronesli, že mimo artikul o náboženství, též obecné artikule, kteříž při sněmu, léta 1608 v pondělí po neděli Exaudi držaném, do budoucího sněmu k vyřízení odloženi jsou, ano i mimo v propositci obsažené ještě jiné artikule pro J. M. C. jakožto krále českého a obecné dobré přednésti chtějí, a ti také dříve zavření tohoto sněmu k svému vyřízení přijíti by měli, jacoby pak to noví artikule J. M. C. a všech tří stavův království českého se dotýkající byli, a načby se vstahovali, J. M. o tom žádnou vědomost máti neráčí: protož chtěje tomu (jakž pak slušné a náležité jest) dříveji, nežby jím stavům pod obojí na tůž žádost jich další milostivá odpověď od J. M. C. dána byla, vyrozuměti, za potřebu to uznávati ráčí, aby jak předně takové mezi nimi porovnání a řád, potom také i ti všickni artikule, čehoby dáleji při J. M. vyhledávati chtěli, a o kteréby se na tomto sněmu a o žádné jiné více jednati mělo, v spis uvedeni a J. M. od nich, stavův pod obojí, podáni byli: ne pro tu příčinu, aby tímto sněmem protahováno a dlouho stavy s nemalou jich útraton zde sdržovány byly, než majíce časně o takových artikulech J. M. C. vědomost, aby tím dříveji na ně pomysliti, je v uvážení své vzíti a po vyřízení toho artikule o náboženství i jiných obecných a v propositci obsažených na ně svou milostivou odpověď dáti, a tak to jedním sněmovní k dobrému J. M. i všech tří stavův království českého milostivě ředovati moci ráčil, nepochybuje než že se v tom poslušně a poddaně zachovají. A J. M. C. jich milostivým císařem králem a pánem býti a sňstávati ráčí.

Publicat. 1. junii 1609.

Po přečtení té odpovědi stavové z strany pod obojí, jeden na druhého vzhlídlaje, chvílku pomlčeli, a potom křičeti počali: Již vidíme a v skutku poznáváme, že s námi neupřímně se míní, a že žádná smluva a slova královská pro převrácení jeho radd nic nám nestačují! Což pak dále s těmi jednati máme, kteří, co jednou připovědí, nikda držeti nechtějí? Učinme to aspoň nyní, co jsme na ráthouse novoměstském učiniti chtěli! Ale nejvyšší páni úředníci a soudcové seměti z jich strany pod obojí obec krotili, pravíce, že J. M. C. tím vineni býti neráčí, a žeby chvalitebné nebylo po této odpovědi, kterouž J. M. C. jim ještě nic odpověděti neráčil, od sněmu odjížděti, připomínajíce, kterak jest i předešle J. M. po zlých a neupřímných raddách postupujíce, netoliko nic protivného před sebe vzíti neráčil, ale dostana zprávy gruntovnější, své roakasy a mandáty v lepší způsob uvésti ráčil. Protož aby nekvapili, nýbrž dadouce sobě tůž odpověď přepsati, nato, co činiti mají,

pomysleli a pro snazší spomožení sobě některé osoby k uvážení toho volili. Načemž se ti snesou, aby sdán jejich záne vyslyšeli, přitom svá sdání svobodná učinili. Tím spokojeni jsou, toho dne se rozešli.

Na druhý den ráno shromáždili se strana pod obojí do soudné světnice, ti, kteří na J. M. C. přednesení odpovědi sepsati nařízení byli, přednesli to, co jsou tak mezi sebou uvážili, a všickni sobě to oblibíce, snesli se, aby J. M. C. oustně toliko předneseno bylo a žádných spisův aby víceji nepodávali. Pročež poslali 4 osoby ke dvoru, žádající při J. M. C. audienci, ale takovou odpověď dostali, jestliže co oustně přednáseti chtějí, aby to také v spis uvedli a J. M. C. na ráno podali. Když to bylo většinu počtu s stavův pod obojí v snámost uvedeno, velice se nad tím pohnuli, pravíce, že se s nimi neupřímně zachází. Pročež poslali ihned zase ke dvoru s tím oznámením, že nemají nař víceji v městech pražských trávit, aby ještě toho dne audienci dostati mohli, a co J. M. C. ráčí chtíti na jejich tak snažnou žádost učiniti, aby se v tom již jednou na konec vyjeviti ráčil; neb že již dosti času k rozmyšlení se nato ráčil míti. J. M. C. ráčil jim k audienci dáni třetí hodinu s poledne jmenovati, ale potom vždy neráčil je před sebe pustiti, než do druhého dne toho odložit, s čímž oni zle spokojeni byli. A když nejvyšší pan purgkrabě pražský sněm do druhého dne odkládal a z soudné světnice do kanceláře šel, na paláci mnozí od obce pod obojí na pána volali s křikem těmito slovy: „Nejvyšší pane purgkrabě! již jest čas, abyste oulisných řečí na straně zanechajíce, J. M. C. smluvy a vaše připovědi k vyplnění přivozovati hleděli, stavům dále neodkládali!“ přísahajíce Pánu Bohu, že dále nař tu utráceti nemají.

Strana pod obojí toho dne po odkladu sněmu ještě za dlouhou chvíli v soudné světnici se zdržela. Nejvyšší pan purgkrabě pak poslal ke deskám zemským pro dva pány úředníky menší a skrze ně vzkásal pánům předním osobám pod obojí, stěsnjíce sobě, kterak někteří z obce strany pod obojí, když přes palác šel, posměšně na něj křičeli a k němu pohrdlivá slova mluvili, žádajíce, aby to při nich přetrhl a zastavil. Oni sice tak učinili a těm osobám na paláci vzkázali, napomínajíce jich, aby trpělivi jsouce, žádné příčiny straně pod jednou nedávali, nejvyšších pánův úředníkův zemských a zvláště nejvyššího pana purgkrabiho, kterýž druhý po J. M. C. královské v téměř království jest, sobě vážili a pro ouřad jeho nezlehčovali.

Téhož dne, prvé nežli strana pod obojí z soudné světnice vyšla, přišel tam kněz Eliáš Šuda, farář teýnský v Starém

městě pražském, spolu s kaplanem svým, ohlášením učiněno, že se k též konfesi české přimávají a pod ochranou pánův stavův pod obojí býti žádají, od nichž vděčně přijati byli. A tak toho dne pokojně se rozešli.

V následující den šest osob a prostředku strany pod obojí při J. M. C. audiencí dostali, a skrze pana Joachima a Ondřeje hrabě Šlika potřebu svou přednesli, i také to, což eustaz přednášeli, v spisů podali, čehož tento výpis jest:

Odpověď pánův stavův pod obojí na ty tři dotázky a další jich žádost.

Nejmilostivější císaři, králi a pane náš!

V. C. M. psaná milostivá odpověď, kterouž jste přede dvěma dny všem třem evangelickým stavům této koruny na jejich předešlé toho ve vší poměrnosti vyhledávání a strany potvrzení artikule o náboženství dáti ráčili, vztahuje se na tyto následující artikule:

předně: že V. C. M. posavad o tom vědomosti mítí neráčíte, zdaliž a jak jsou stavové v náboženství mezi sebou porovnání;
druhé, jakýby řád v svém náboženství mezi sebou naříditi mínili;
třetí, co by mimě nevyříšené obecné artikule dále na státnosti přednášeti chtěli.

S tím milostivým přitom ohlášením, když v té věci od stavův V. C. M. dostatečná správa učiněna bude, že V. C. M. ten artikul o náboženství ráčte zavřiti chtíti.

I na to stavové V. C. M. poctivě oznamují. Co se artikule o náboženství dotýče, že od léta 75. tak na ten způsob vedle snění tehdeš podané české konfessi, jako i na pojminalých obou obecních sněmích srovnání a sjednocení jsou, že dalšího žádného porovnání potřebí není, nýbrž slušné při téměř prvním svém sjednocení zřustavení býti žádají.

Z strany druhého artikule, jakž toliko od V. C. M. jim starším liberum religiois exercitium dle té konfessi milostivě povoleno a konsistor i akademie úplna postoupena bude, že chtějí s pomocí boží takový dobrý církevní i školní řád naříditi, skrze což čest božská rozmnožena a mezi stavy katolickými a námi svornost a láska i dobré srozumění nařizeno a zachováno bude. Tak aby jedna strana podle druhé bez utiskování druhé strany své náboženství svobodně vésti a provozovati mohla.

Co se třetího artikule dotýče, stavové toho, jakož slušné jest, při sněmovním státním léta 1608 i také při V. C. M. nedávno publikovaném mandátu zřustavují. Protož, jakž toliko ten artikul o náboženství na místě pěstaven bude, mají ihned obecní jiní artikulevé (k nimžto stavové pod jednou tak dobře jako pod obojí příslušejí) V. C. M. oznámení a na uzavření jich s milostivým povolením V. C. M. nastoupno býti.

Z kterýchž V. C. M. milostivě ráčí vyrozuměti, že v té věci nic proti V. C. M., nýbrž to, což k zachování V. C. M. královské důstojnosti, vyřízení, šťastného a pokojného králování, rozmnožení královských děchův, s nimiž až posavad vše se zacházelo (neb někteří jsou sebe skrze to zlobili a království toto vysáli a některé osoby proti stavům věci nenáležité před sebe braly) slouží, před sebe bráno býti má, tak že, dvěma slovy mluvice, skrze to nic jiného nežli toliko dobré V. C. M. a tohoto království se vyhledává. Prosíme stavové poněkud, aby se V. C. M. toto jejich pravdivé přenešení milostivě k ardu svému připustiti a jim napoř jednou toho artikule, jenž až posavad pro et contra s mnohým časem mafením a velikými útratami i také obmáháním jejich živnosti již dosti zdržován a protahován byl, ukřiti dáti ráčili, tak aby na V. C. M. propositi s radostí nastoupiti a se k V. C. M. ve slovy, ale skutkem vděčně ukázati mohli. Jakž pak V. C. M. tím do-

státně ujmouti býti moci ráčí, že stavové při V. C. M. jakožto své jediné od Boha jim představené vrchnosti, mimo kterouž o žádné jiné nevědí a vědět nechtějí, stále stávati, a nejen tak slovy jako více skutečně pro V. C. M. ve všech odporných případech (od čehož Pán Bůh milostivě ochrání ráčí) životy, jmění, kusy svou a všechno, což mají, ochotně jakožto věrní poddaní vynaložiti chtějí.

Příšedše těch šest osob vyslaných mezi pány stavů pod obojí do soudné světnice, oznámili, zprávu dávajíc, že J. M. C. je volně vyslyšeti, ten spis přijíti a další milosti svou jim se zamluviti ráčí. Nicméně poslali jiných šest osob k nejvyšším pánům úředníkům a soudcům zemským pod jednou do kanceláře české s tím vzkázáním, že jich žádají, poněvadž nepoehybně jim spis jejich dodán bude, aby stavy nezdržovali, nýbrž jednou aspoň ku pokoji a vyřízení jejich žádosti vedli. Tu nejvyšší pan purgkrabě pražský hrubě se zakazoval a při přítomnosti těch vyslaných se snesli, aby nejvyšší pan kancléř k J. M. C. šel a o výpravu stavův připomenul. On se zakazoval tak učiniti a hned nahoru šel. Stavové pak na tu odpověď očekávali, a když do 11 hodin od císaře odpovědi dočkati se nemohli, poslali zase nahoru ke dvoru, od J. M. C. odpovědi žádajíce. Kteréžto nedostali, nýbrž při dvoře převěděli, že nejvyšší pan kancléř při J. M. C. toho rána nebyl. A když o tom větším počtu straně pod obojí v soudné světnici zprávu učinili, velice zle s tím spokojeni byli. Však vždy snesli se, aby všickni na kancelář šli. Kdežto přijdouce, žádali jich Mstl, jakožto patronův a otcův svých milých, aby k tomu napomáhali, tak aby ještě dnes odpověď dostati mohli. Nejvyšší pan purgkrabě jim oznámil, pokudžby dnes státi se nemohlo, tehdy že konečně zejtra tím raněji stavové pod obojí odpověď míti budou, a tomu aby na slovo jeho věřili. A když toho dne nic nebylo, pan purgkrabě sněm odložil. I rozešli se všickni do svých příbytkův.

Ve čtvrtek ráno pak vyslaní, kteříž při dvoře očekávali, oznámili většinu počtu, že opět žádné odpovědi nedostali. Nadtím stavové sarmoucení byli a k nejvyššímu panu purgkraběmu na kancelář poslali s tím vzkázáním, aby připovědi své zadosti učiniti hleděl a připomínal. Kdež on vysoce Pána Boha se dokládal, že jest o to sollicitoval, však nic u J. M. C. obdržeti nemohl. Když toho dne od J. M. C. žádné odpovědi dostati nemohli, rozešli se a na ráno poslali 4 osoby ke dvoru, kteříž by odpověď sollicitovali, očekávajíce, až J. M. C. k obědu jíti ráčí. Navrátili se zase do soudné světnice a většinu počtu o tom oznámili, že se žádné odpovědi dočkati nemohli. Stavové p. ob., nevěda co činiti, s velikým houfem na kancelář českou šli a k nejvyšším pánům úředníkům a

soudcům zemským pod jednou, kteří tehdy tu přítomni byli, tuze se domlouvali, pravíce, že ačkoliv to v skutku znají, že páni pod jednou až posavad jim nemnoho co dobrého spřisobili, nýbrž se zjevně jich protivníky se postavili: však oni, šetříce jejich povinností, ještě jich napomínají, aby na vlast svou a na ně, přátely své, pamatovali, a jestli v nich česká žila jest, aby J. M. C. k brzké odpovědi jim dání měli. Nebo jakéby z takových tesklivých odkladův, nebezpečnoství této vlasti přijíti mohlo, to že snadně znáti mohou, a oni pod obojí sobě to Pánem Bohem osvědčují, že tím vinni nebudou. Nato nejvyšší pan purgkrabě pražský se očišťoval, že tím nic vinen není, a na spasení duše své to přijímajíce, že stavům pod obojí žádné překážky nečinil, nýbrž jim by toho rád přál, aby vyhledávání svého žádostivého konce dočekaťi mohli; ale že J. M. C. tu věc pánům raddám svým tejným k uvážení podal. Oni pod obojí na ně se domlouvali, žeby jim slušelo, aby toho proti sněmovnímu sněšení nedopouštěli, Němcům a cizozemcům jejich věci uvažovati. Ale když to činí, stavové sobě z toho domnění berou, že již do konce vlast svou k záhubě přivéstí chtějí. Nejvyšší pan purgkrabě se zakázal, že ke dvoru jeti a tu odpověď sollicitovati chce. Páni pod obojí pak do soudné světnice se zase navrátili. K večeru k 6 hodině nejvyšší pan purgkrabě do sněmu přišel a tu odpověď přinesl, pravíce, že té chvíle J. M. C. jej k sobě povolati, tento spis jemu dáti a stavům odevzdati poručiti ráčil, a aby pravdu pověděl, že on neví, jaká jest to odpověď; neb při uvažování ji nebyl, ani také ji přijíti nechtěl, nýbrž J. M. C. to přednesl, že páni stavové pod obojí chtějí sami od J. M. C. tu odpověď přijíti; ale že ta výmluva při J. M. C. postačiti nemohla, nýbrž že mu J. M. C. poručiti ráčil, aby on ji přijal a pánům stavům pod obojí dodal. Pročež že tak z milostivého J. M. C. poručení činí a jim ji dodavše, sněm odložil, s jinými pak pány katolickými pod jednou odešel. Strana pod obojí po odkladu sněmu ještě déleji v soudné světnici se zdržela a tu odpověď na kathedře zjevně dvakráte pořad přečísti dali, kteréž tento výpis jest:

Resoluce J. M. C. na pánův stavův pod obojí odpověď a další jich žádost.

J. M. Římský císař, Uherský a Český král, pán náš nejmilostivější, ráčil jest ode všech tří stavův království tohoto českého pod obojí, věrných poddaných svých, před dvěma dny podaný spís milostivě přijíti, a aby v sobě obsahoval, tomu milostivě porozuměti a toho se nadíti, že tě stavové již dáleji na J. M. C. nastupovati nebudou. Ale poněvadž jest se toho nestalo, protož ráčil se v tom dáleji J. M. C. milostivě na nížepsaný způsob otvírati a vyjevovati, totiž: že tu vše z strany náboženství, jak jest za kralování J. M. C. a za času císaře Ferdinanda a císaře Maximiána až posavad bylo,

ještě milostivě zůstaviti chtějí ráči, tak dobře stavy pod obojí jako pod jednou ochraňovati a nad nimi ruku držeti a toho nedopouštěti, aby jedna neb druhá strana obtěžována býti měla, ale jeden každý při svém právě zachován byl. A poněvadž stavové za příčinou některých expedic, které by a kanclářské české vyjíti měly, sebě stěžují, i tu ráči J. M. C. chtějí opatřiti a tomu spomoci.

Což J. M. C. svým milým poddaným stavům pod obojí za konečnou odpověď v známost uvokovati ráči; nebo nemožouce J. M. C. proti přisaze své, kterouž jest království českému zavázán, nic učiniti: té konečně naděje býti ráči, že tiš stavové, kteří jsou se v tom poslušně jak vlastní osobě J. M. C. tak i jině zakázali, nad čímž také J. M. C. obzvláštní milostivě zalíbení jmiti ráči, již k dalšímu uvažování a na místě postavení k propositi iněmovní přikročí. A J. M. C. jim milostí svou císařskou a královskou nakloněn býti ráči.

Po přečtení té odpovědi a J. M. C. resolucí na sobě ukazovali, že jsou byli velice zjitřeni, a odložení k dalšímu rozmýšlení do následujícího dne k hodině 7. ráno učinili. A shromáždivše se na sešití do soudné světnice, na tom se sešli: Poněvadž se tu veliké věci dotýče, aby vedle předešlého spůsobu jistým osobám z prostředku svého k uvažování tu odpověď dali. A následující hod hlavní seslání Ducha Svatého, aby to až do příští středy po svátcích odložili. Mezitím z každého stavu čtyry osoby nařídili, aby zdání své sepsali a takové potom na týž den většímu počtu přednesli. Též napomínali se, aby se z měst pražských neromžžděli, nýbrž společně všickni jednomyslně tu věc vedli.

Kněží pražští, kteří se k té konfessí české přihlásili (jakž nahore doloženo), počali v kostelích a na farách svých reformovati a ceremonie církevní podle spůsobu lutherského užívati. Administrator v konsistoři dolejší, jakožto kněz pořádný, od pana arcibiskupa pražského svěcený, chtěje, aby stárobylým spůsobem nejináče, nežli jako v kostelích katolických pod jednou ceremonie se zachovávaly, tyž faráře před sebe obzval; ale oni více v poslušnosti pod správou jeho zůstávati a se před něho dostaviti nechťeli.

Ty od strany pod obojí nařízené osoby, ačkoli v pondělí a outery svátodušní spolu se scházely a o té materii mezi sebou konferirovaly, však nic nese-psaly, vymlouvajíce se, že se tu velikých věcí dotýče; pročez že toho na větší počet odkládají.

V středu po svátcích svátodušních, ačkoli do soudné světnice se sešli, však k uvažování toho do druhého dne odložili. A shromáždivše se všickni na druhý den u velikém počtu do soudné světnice, tu J. M. C. resolucí uvažovati počali a v zdáních svých rozdílni byli. Neb někteří radili, poněvadž J. M. arcikníže rakouské Leopold nyní při dvoře J. M. C. jest, aby se J. M. dožádali, tak aby J. M. arcikníže mezi J. M. C. a pány stavy prostředníkem býti ráčil. Jiní pak radili, aby pře-

dešnou žádost svou znovu na papír uvedli a J. M. C. ještě jednou přednesli, však s jistou protestací. Jiní opět radili (mezi nimiž hrabě z Turnu byl): žeby v tom práce jich daremni byla; poněvadž J. M. C. v této své odpovědi již podruhé se vyjeviti ráčil, že v té žádosti pánův stavův nic učiniti moci neráčí; pročez aby zanechajíc dalších spisův a oznámeních přednášení, raději k té práci ruce své přičinili a mezi sebou o hotovost se snesli. A tak toho dne pro tu roztržitost nic nezavřeli.

Následujícího dne pak ráno, sejdouce se strana pod obojí do soudné světnice, snesli se společně o to a do kanceláře české vyslali, žádajíc, aby nejvyšší páni úředníci a soudcové zemští katoličtí pod jednou mezi ně na promluvení přišli. Čehož se Jich Msti toho dne nenadajíc, jim zase nato vzkázali, že se jich máty počet k takovému promluvání nachází; pročez že se najíti dáti nemohou, než do sněmu a odkladu jeho vedle obyčejného každodenního se přijíti nepominou. Dostavě strana pod obojí tu odpověď, přední z prostředku jich s tím spokojeni byli, aby to do rána odloženo bylo. Ale jeden přední pán pod obojí pohnul jiné k tomu, aby s tím neodkládali. A začnouce on nejprvé, jiní po něm křičeli: „Dnes! dnes!“ Pročez znovu do kanceláře poslali, žádajíc těch pánův pod jednou, kteří tu tehdaž přítomni byli, aby vždy bez dalších odkladův mezi ně přišli. Což jsou tak učinili a v počtu sedmi osob, totiž pan Adam z Sternberka, nejvyšší pan purgkrabě pražský, pan Adam z Waldštejna, tehdaž nejvyšší sudí zemský, pan Zdeněk Popel z Lobkovic, nejvyšší pan kanolér království českého, pan hrabě Slavata, tehdaž purgkrabě karlístejnský, pan Ferdinand purgkrabě z Donína, tehdaž praesident nad appellacemi, pan hrabě z Martinic, tehdaž soudce zemský a maršálek dvora krále J. Msti, a pan Jan z Klenového a z Janovic, nejvyšší pan písař království českého, mezi ně do soudné světnice najíti se dali, a posadivše se tu, hned od strany pod obojí pan Václav z Budova toto promluvení k Jich Mstem učinil: V. M. nejvyšší pane purgkrabě pražský a jiní přítomní páni pod jednou, páni a přátelé naši zvláště milí! Z společného všech pánův stavův podobojích sněžení V. M. ku paměti přivozuji, kterak jest J. M. C. pán náš nejmilostivější pojmání tohoto království, jak pod jednou tak pod obojí, na tom se sněsti ráčil, že ráčí chtíti při budoucím sněmém artikul o náboženství, od týchž stavův podobojích J. M. C. podaný, přede všemi věcmi uvažiti a jej na místě postaviti. Čehož se však pro překážku a příčinu zlých a nepravých radd nestalo. Ted

pak znovu opět mandátem svým milostivou smluvu učiniti ráčil, že ráčí chtíti při tomto nynějším sněmě ten artikl ssvřiti a nás, stranu pod obojí, že ke všem řádům a právům i k povinnosti J. M. C. přimálem, vyhlásiti. V těch pak odpovědech a resolucích dvouch od J. M. C. daných opět se ne-
toliko to nachází, ale i dokládá se, že nic učiniti nemůže, ještě stavové na ta slova královská, na ssvření smluvní a na mandát od J. M. C. podepsaný se spolehli. I poněvadž oboum stranám, pod jednou i pod obojí, jakožto věrným poddaným, nato mysliti sluší, aby důstojnost J. M. C. přičiněných radd vyvracována nebyla, a oni stavové pod obojí sobě připověděli, že podle sebe státi a toho vyhledávati chtějí, aby J. M. C. zámluvy k konečnému vyřízení přišly: pročť oni páni pod jednou, chtějí-li také spolu s nimi státi a toho vyhledávati, aby takové zlé raddy k zmenšení královských slov nepřivzovaly.

Páni katoličtí pod jednou tehdaž tu přítomní, přistoupiť k sobě a po uvážení toho, skrze nejvyššího pana purgkrabě pražského za odpověď dali, že tato otázka veliké věci v sobě obsahuje, nálež v tak malém počtu jim odpověď dávatí možné není. Neb páni stavové pod obojí dosti času měli o to se mezi sebou raditi; protož že také slušné jest a zato žádají, aby jim k odpovědi dáni do druhého dne odloženo bylo; oni že u větším počtu se sjíti a ráno v 9 hodin pánům stavům odpověď dáti chtějí. I ačkoliv přitom zanecháno bylo, nicméně pan z Budova dáleji přednášel, že jest nejvyšší pan purgkrabě pražský při odvozování pánům stavům té J. M. C. resoluci omluvna se učinil, že jest o ní nic nevěděl, až když od J. M. C. jemu podána byla; tak aby páni stavové tím dostatečněji ujištění býti mohli, žádají, aby jeden každý z Jich Meti obzvláštně oznámil, jestliže jest ta poslední resoluci J. M. C. uvažovati a k ní raditi pomáhal čili ne? Nejvyšší pan purgkrabě na to ohlášení své učinil, že jest prvé oznámil, že o té odpovědi nevěděl, až mu od J. M. C. dána a od něho pánům stavům odvedena byla. Pan z Budova zase přednášel, že páni stavové světlými a patrnými slovy odpověď žádají. I doložil nejvyšší pan purgkrabě, že jest ji uvažovati nepomáhal, ani k ní neradil. Nejvyšší pan sudí zemský tomu zjevně odepřel, že při uvažování jí nebyl a k ní neradil, ani jí neviděl. Nejvyšší pan kancléř tolikéž odpověděl, že jest J. M. C. tu svou resoluci jemu do rukou dáti ráčil a on přečtouce ji, coby v sobě obsahevala, tomu porozuměl. Pan z Budova zase opáčil, že páni stavové na té odpovědi dosti nemají, než věděti chtějí, jest-li při uvažování jí byl a k tomu radil. Nejvyšší pan kancléř odpověděl: Poněvadž se tu J. M. C. a

nejnosti rady dotýče, že chce to na J. M. C. vaněsti, a jak mu poručeno bude, dále oznámí. A byvše vždy dáleji jeden každý z jiných Jích Mstí katolických obavláštně dotazování, takovou odpověď jako nejvyšší pan purgkrabě jsou dali a s tím po odkladu toho dne sněmu se rozešli.

Na druhý den (obeslavše však nejvyšší pan purgkrabě ten večer předtím všechny osoby z pánův pod jednou, kteří tehdaž v městech pražských se nacházeli) ráno do soudné světnice se v počtu dvaceti sedmi osobách sešli, a to věřejší předneseční utáživše mezi sebou, když soudná světnice zase otevřena byla a páni stavové pod obojí tam vešli, nejvyšší pan purgkrabě tote oznámení učinil: Naši zvláště milí páni bratři, ujcové, švagrové, tovaryši a páni přátelé! Jakou jste dne věřejšího řeč a dotázku jednu i druhou na Jích Mstí pány stavy náboženství katolického římského pod jednou učiniti ráčili, to jsou dnešního dne mezi sebou v větším počtu uvažili a V. Mstem tuto odpověď dávatí ráčí. Předně, co se té dotázky dotýče, zdali jsme tu resoluci, od J. M. C. nejposelše vyšlou, uvažovati a k ní raditi pomáhali anebo ne, toho při věřejší odpovědi naší sřstavujeme. A jakož jste v druhém artikuli nám to předněsti ráčili, kterak J. M. C. na pojminulém sněmě léta 1608 se všemi pány stavy, tak dobře a katolickými pod jednou jako i s V. Mstmi pod obojí, natom se sněsti a milostivou smluvu učiniti ráčil, že V. Mstem, kteří se k té konfessi české přiznávají, artikul o náboženství milostivě potvrditi, tůž pak smluvu svou teď posledním mandátem svým císařským, vlastní rukou J. M. podepsaným, s uvažením všech tří pánův stavův vyšlým, obnoviti a V. Mstí pány stavy pod obojí v žádosti V. Mstí na konec spokojiti chtějí ráčí; dotazující se, jestli že páni stavové pod jednou k tomu spolu s V. Mstmi napomáhati chtějí ráčí, aby takové sněmovní sněšení, mandát a slova královská k vykonání přivedeny byly, a proti těm, kdožby je rušiti chtěli, a V. Mstmi ss jednoho státi chtěli: i nato V. Mstem tuto odpověď dávatí ráčí, že o tom, jak jest dotčený sněm zavřím byl a s jakým uvažením mandátové vyšli, dobře vědí a V. Mstem pánům stavům pod obojí se ohlašují, že v tom spolu s V. Mstmi, pokudžby oti a slávě boží a proti svědomí a náboženství jích katolickému, též proti J. M. C. jakožto králi českému, nebylo, za jednoho státi a podle V. Mstí všechno učiniti chtějí. A jakž se V. Mstí nám v tom pronášeti, že nám v náboženství našem žádné překážky nečiní a žádných řádův nevyměřovati, nýbrž nás obhajovati ráčíte, a toho V. Mstem děkujeme a v tom se podobně zamlouváme.

Po takovém promluvení páni stavové pod obojí spolu se astoupili a po uvážení toho mezi sebou skrze pana z Budova oznámili: „že Jich Msti páni stavové pod obojí Jich Msti pánův stavův pod jednou ohlášení sobě oblibili a toliko v tom rozmyšlení mají, že se dokládá: Pokudž etc. I šestřice my na náboženství římské a jeho řády, kdyby ta výminka pokudž etc. zůstávati měla, nacházíme to při sobě, že bychom se nikdá spolu srovnati nemohli. Ale poněvadž jest to potřebí, aby beze všech výminek mezi pány stavy rovnost práva a svobody zachovány byly, i také strana pod obojí V. Mstem v řádích a provozování religie žádné překážky a vyměření nečinila: protož ani V. Msti nám překážeti míti nerážíte. Proti J. M. C. že páni stavové nic před sebe vzíti nemíní, ale proti tomu každému, kdožby koli pod jménem královským slavné zámlyvy císařské na sněmu stvrzené, mandáty všem vůbec vyhlášené rušiti a nám v provozování náboženství našeho překážeti chtěl. Proti takovému každému pak ráčíte-li nás chtíti obhajovati, vyrozuměti žádáme.“

Nejvyšší pan purgkrabě, nemnoho o to potaz držíce, tuto odpověď nato dal: „že od toho slova pokudž etc. upouštějí, připovídajíce s nimi za jednoho státi, a kdoby koliv pánům stavům pod obojí, k té confessi české se přiznávajícím, ubližovati chtěl, proti tomu (osobu J. M. C. toliko vymínující) věrně pomáhati.“ Ačkoli ti tři, kníže z Lobkovic, hrabě Slavata a hrabě z Martinic, v tom se tak nesnesli, však nejvyšší pan purgkrabě, vida, že jiní v větším počtu tak se snázejí, dal předce jménem všech jim tu odpověď, a ti tři páni zanechali tehdaž zjevně proti tomu mluvíti a protestirovati. Nato od pana z Budova jménem pánův stavův pod obojí odpověděno: „Že V. M. páni stavové pod jednou k Jich Mstem pánům stavům pod obojí tak kategorice jste se otevřítí ráčili, z toho V. Mstem všem (kromě nejvyššího pana kancléře království českého) Jich Msti přátelsky velice a služebně děkují, připovídajíce zase V. Mstem, ačby kdo V. Mstem v náboženství římském ubližovati a překážeti chtěl, hrdly a statky svými pomáhati a zastávati. V. Msti pak, nejvyšší pane kancléři, kterýž jste tomu, že jste resoluci císařskou poslední pánům stavům dodanou uvažovati a k ní raditi míti neráčili, světle neodepřeli, nýbrž jak předešle tak i nyní, že naším a dobrým řádům odporníkem býti skutkem prokazovati ráčíte: z těch příčin Jich Msti páni stavové pod obojí toto oznamují, že budou věděti jak o V. M. smýšleti a časem svým to sobě k nápravě přivesti, a na tento čas nemají V. M. zač děkovati.“ Nejvyšší pan kancléř k tomu promluvil: „že se toho nenadál, aby za své věrné služby a volnost k jednomu každému pro-

kanovanou měl se s tím od pánův stavův pod obojí potkati.“ Chtěl více mluvit, ale pro hluk nebylo slyšeti; pročež přestal a sněm byl odložen.

Následujícího dne, majíce strana pod obojí mezi sebou dobře to již uváženo, jakby postupovati měli, a svůj intent vyvésti i podle vůle náboženství své utvrditi a ubezpečiti mohli, nepřestali na tom, že jsou stranu pod jednu k tomu přivedli, aby se proti předsevzetí jich na odpor nestavěli, ale téhož rána spůsobili sobě při J. M. C. audienci skrze šest osob. Mezi nimiž byl ten pán pod obojí v jazyku německém dobře výmluvný, a to vše, co jsou před některým dnem na ty tři otázky od J. M. C. jim přednesené za opověď dali, obšírně a ústně přednášel. J. M. C. stýskalo se tak dlouho bezpotřebné mluvení jejich slyšeti; pročež dříve nežli domluvili, do druhého pokoje svého od nich odjiti ráčil. Oni pak majíce s sebou to, co od nich mluveno bylo v jazyku německém sepsáno, v tom pokoji, kdež J. M. C. audienci dávati ráčil, na tabuli to položili, jako i také koncept spisu toho, jakýmby spůsobem dovolení a opatření v náboženství svém chtěli, s sebou měli, kterémužto spisu dali titul: *Majestát císaře Rudolfa stavům pod obojí království českého na svobodné provozování náboženství daný*. O kterémžto majestátu poněvadž doleji obšírněji psáno bude, zanechávám v tomto místě víceji o tom vypisovati. J. M. C. ty spisy, od strany pod obojí sobě podané, nejvyšším pánům úředníkům a soudcům zemským katolickým pod jednou k uvážení do kanceláře odeslati ráčil.

V středu před památkou slavnosti božího Těla, když se strana pod obojí u velikém počtu do soudné světnice sešla, přišel mezi ně děkan z Chrudimě a někteří jiní kněží, a na kathedru vstoupíce se ohlašovali, že k té konfessi české pod obojí přistupují, vedle ní lid vyučovati chtějí a pány stavy pod obojí v tom za ochranu žádají. A jakož mezi pánicemi obyčejné také koukol bývá, tak i mezi duchovními lidmi ne všickni dobří se nacházejí, an i mezi apoštoly božími jeden zlý a zrádce se našel; pročež není divu, že tehdáž v Čechách mnozí kněží v pravém učení víry právě svaté katolické tak nestáli byli. Anobrž téhož dne jeden mnich řádu sv. Františka, jenž minorité slovou, z kláštera sv. Jakuba v Starém městě pražském, jménem Kašpar Felix, Moravec, redilý z města Olomouce, do soudné světnice přišel, a ačkoli on v témh kostele u sv. Jakuba kazatelem dosti výmluvným byl, však tehdáž, vatoupivše na kathedru v soudné světnici, sám nic nemluvil, než byvše tam od jednoho předního prokurátora v království českém, jménem Joachyma z Techenic,

uveden, ten od něho promluvil, přednášející, kterak tyž mnich dobrovolně bezd. vši rady a přinucení k němu se najíti dal a v tom pronesl, že s pilného čtení zákona Páně, valášek pak majíce sobě k tomu příčina danou tímto stálým stavův svébody v náboženství jich pod obojí vyhledáváním, nato s milosti boží přišel a to poznal, že v těžkém zavedení, v nejhlubších tmách a v největších pochybnostech spasení svého až posavad postaven byl. Pročež že jest sobě obhlbil tuto konfessi českou, ji četl a přečetl, i s ní cestě jistě k spasení nešli v tom řádu sv. Františka se naučil, a děle s niml že v tem životě sstávati nemáže. Poznáváje pak sebe býti člověka mdlého a že u velikém nebezpečnosti od strany římské sstávati bude, J. Mstí za to pokorně prosí, aby jej v ochranu svou přijeti, v pobežném předsevzetí jeho a v provozování náboženství pod obojí přeházký činiti nedopouštěli. On že s pomocí boží stálost svou při též poznalé pravdě až do smrti své dokazovati chce. Strana pod obojí z toho potěšena byla a jej k stálosti napomínala, ochranou svou jemu se zakazujícíce. *)

Téhož dne vyslaní z knížetství slezských mezi pány stavy pod obojí uvedeni byli na kathedru, a posadivše se, pan z Budova k nim promluvil, že páni stavové pod obojí nad jich do Prahy příjezdem a mezi ně se najíti dáním jsou velice potěšeni, a chtějí-li co přednáseti, že je rádi vyslyšeti chtějí ráci. I dali skrze jednoho doktora juris od sebe promluvit, že vyrozuměvše knížata a stavové od vyslaných pánův Čechův, jaké se jim příkoří od strany pod jednou v provozování náboženství děje, nad tím srdečnou lítost mají. Což se i u nich příčinou nepokojných duchovních a některých politických lidí telikéž činí; nebo tu J. M. C. resolucí, stavům léta 1606 do Slezska danou, divnými výminkami a často „pokudž“ dokládáním sepsanou, strana pod jednou jak chce vykládá. A když jsou knížata a stavové vysvětlení toho vyhledávali, tehdy vyvalení jejich nad míru dlouho zdržování a naposledy tím, jak jest se císaře Ferdinanda, Maximiliana i nyní při správě J. M. C. bylo, aby tak sstalo, odbyvání bývali. Ješto za nynějšího pána od nedávních let jak jest ve všech zemích J. Mstí spravováno bylo, toho se užitéké lito- stivé spášují, a strana pod jednou pod tou nejistou resolucí vždy stranu evangelitskou, k augšpurské konfessi se přimá-

*) Tento mnich byl člověk mladý, a rozkoš světská jemu se líbila. Neb jak tehdáž z kláštera byl vystoupil, hned jest se oženil, a jakž se potomně správa dávala, že jedouce ožralý skrze jeden dosti hluboký potok, do něho upadl a se utopil, a tím způsobem své skončení života svého vzal.

vajíci, více nežli kdy prvé utiskuje. Nebo arcikněž Karel, biskup vratislavský, žádného na svých panstvích trpěti nechce, kterýžby jeho náboženství katolického římského nebyl, a chce, aby evangelitští všudy v Slezku škely a fary straně pod jednou postupovali. Jestliže pak o to k císaři se utíkají, tehdy takové supplikaci straně odporne se posílají, aby jsouce žalobníkem, také i soudcím byla. In summa že oni Římané katoličtí na něco se spoléhajíce, k nepokoji vedou, jakož pak Opavským kostely odňali a jim, aby tam náboženství evangelitské neprovozovali, zbraňují. A protož, knížata a stavové žádají, aby se páni stavové království českého pod obojí s nimi spojili a od toho artikule o náboženství dotud, dokudžby bezpečné opatření všickni nedosáhli, neupouštěli.

Po zavření řeči své podali věřící list od knížat a stavův slezských. Po přečtení toho spisu ti poslové, na žádost stavův pod obojích, ke dskám zemským vystoupili. Stavové pak, málo se spolu poradivše, zase je k sobě povolali a za odpověď jim dali, že páni stavové pod obojí nad jejich stížnostmi velikou lítost majíce, žádost jejich rádi uvážiti chtějí.

Vyšly pak byly v ty dni z kanceláře české dekrety, Pražanům a akademii pražské svědčící, v příčině processí na den památky Těla božího, jichž výpisové tuto se pokládají:

Dekrety Pražanům, též akademii pražské, aby šli na processí.

Jeho Milost Římský císař a Uherský, Český král, pán náš nejmilostivější, poctivým purgkmistru a konšelům Starého města pražského oznámiti poručiti ráčil: Poněvadž se čas památky slavnosti Těla božího přiblížuje a J. M. C. toho milostivě šetřiti ráčí, aby se služba boží při processí od úředních osob všech cechův a obecního lidu všelijak poctivě a náležitě, jakž od starodávna při církvi boží za obyčej bývalo a jest, konala a nic nevážného tu předsavzato, buď od lidu obecného neb od osob úředních, nebylo: a protož J. M. C. svrchu psaným Pražanům staroměstským ráčí přísně poroučeti i prikazovati, aby podle takového chvalitebného křesťanského ustanoveného pořádku předně všickni úřední, tolikéž i šesti- a desítipánští a všickni úřady a povinnosti na sobě mající osoby, žádného ovšem nevyměňujíc, sami při často jmenované processí přítomni byli, a ne tak jako jindy se stávalo, odsud naspochvále, odjíždějíc nebo doma zůstanouce z oken se tomu dívali a ledajakými věcmi vymlouvali; potom také všem mistrům a kollegiátům i jiným mistrům se škol, aby též šli, o tom poručili, obzvláště pak při všech cechích, cechmistrích též skutečně nařídili a opatřili, aby své korouhve, svíce a jiné kostelní osoby, kteréž k tomu náleží, pro účtlost služby boží, tak jakž jest od starodávna bývalo, při processí nesli, sami mistři a starší a jiní k tomu náležitými osobami tolikéž šli a všelijakou křesťanskou uctivost při tom zachovali, pod skutečným trestáním toho každého, kterýžby se co takového na potupu dopustiti směl, o čemž oni aby J. M. C. oznámili, a ty osoby úřední i jiné, kteréžby se při processí najíti nedali a přítomni nebyli, poznamenané do kanceláře české podali, tak aby J. M. C. takové nepobožné lidi, kteříž sobě jak cti a chvály Pána Boha, tak i rozkazu J. M. C. málo

váží, jhnému ku příkladu strestati ráčil. Na tom se jistá a milostivá vůle J. M. C. naplní.

Decretum Pragae 16. junii anno 1609.

Zdenco Adalbertus Poppl de Lobkowitz.

Jeho Milost. Římský císař a Uherský, Český král, pán náš nejmilostivější, ráčí tčným a poctivým rectori, decano et directoribus akademie pražské milostivě v známost avosovati, že jest J. M. C. ráčil pojminulých dnův akrese dekrety své, o tom při všech městech pražských, jak by se purgkmistr a konšelé i všechna obec při vykonání ve čtvrtek nejprvé přišší processí předrahého těla a krve Syna božího zachovati měli, naříditi; obavláštně pak Pražanům staroměstským poručiti, aby jim, kollegiátům, jistou J. M. C. vůli v známost uvedli, a že J. M. C. chtějí ráči, aby se vedle Pražanův podle starobylého předkův jejich obyčeje a pobožnosti k též processí všickni najíti dali, je spravili. Což J. M. C. o tom pochybovati neráčí, nežli že jest se to poslušně vykonalo; však nicméně ráčí dotčeným rectori, decano et directoribus již psané akademie obavláštním svým dekretam milostivě poroučeti, aby na týž den, ničímž se nevymlouvaje, předpověděné processí netoliko sami osobně přítomni byli, ji oslaviti a vykonati napomáhali, ale i to při všech jiných doktorích, mistřích, bakalářích, studiosích a údech universitatis dostatečně naříditi, aby se každý (každého nevynímajíce) k tomu s křesťanskou uctivostí a pobožností najíti dal, v ordnungku a processí, jak obyčej, žel, a k té velebné svátosti náležitou poklonu a poctivost, J. M. C. pak, pána nás všech nejmilostivějšího, jistému strany té věci nařizení, povinnou poddanou poslušnost sachoval a prokázal. Na tom oni jistou a milostivou vůli J. M. C. naplní.

Decretum per Imperatoriam Majestatem in Consilio Bohemico Pragae 16. junii anno 1609.

Téhož dne, v středu před božím Tělem, administrator konsistoře dolejší a někteří faráři pražští, na farách pod obojí zůstávající, na kancelář českou povoláni byli. A poněvadž z týchž farářův mnozí v čas téhož sněmu mezi stranou pod obojí do soudné světnice přicházeli; k té konfessi české se přiznávali a pod ochranu stavův pod obojí se podávali: pročť někteří z týchž kněží mezi pány stavy pod obojí přišli, a stojíce na kathedře oznamovali, že dne včerejšího skrze vrátného z kanceláře sobě poručeno mají, aby se na zejtrí, to jest dnes ráno, v kanceláři postavili. Což chtějíce vykonati, před kanceláři administratora svého uzzeli s druhým knězem pod obojí, z čehož se dovtipují, poněvadž jest administratorovi na processí jíti poručeno, tehdy že se také jim znovu na kanceláři o tom poroučeti chtějí bude. Oni pak, již k Jich Mstem pánům stavům pod obojí a k té konfessi české se prohlásivše, žeby dále a více na tu processí proti svědomí svému choditi nemohli, žádajíc v tom Jich Mstí za radu, co činiti mají.

Po nich Pražané oznamovali, že jest také do každého města včerejšího dne písny dekret přišel, kterýmž se všem poroučí, zejtra na processí jíti. Mistři pražští též sobě stěžovali a ty dekrety na kathedře čísti dali.

Páni stavové pod obojí ihned to uvážili a s těmi kněžími i dekrety do kanceláře přišli, a to v tak velikém počtu, až jim kancelář postačiti nemohla, a tu nejprve skrze pana z Budova nejvyšších pánův úředníkův pod jednou se dotazovali, zdali jsou o těch dekretích, proti sněmovnímu léta 1608 aneženi a J. M. C. mandátům vydaných, věděli a zdali s vůlí jejich vyšly? Páni pod jednou, astoupivši se, odpověděli, že ti dekretové týmž způsobem vyšli, jak jsou předešlých let vycházeli. Proti tomu zase mluveno: Však sněšení a mandáty nato se vztahují, že žádný k náboženství nucen býti nemá, a páni stavové pod obojí, na starý převrácený způsob nařikajíce, proti němu opatření dosáhli. A tak oni pod jednou neměli dopouštěti těch dekretův vycházeti a takovými pohrůžkami lidi k processím a pověrným poklonám proti svědomí jich nutiti. A poněvadž o to nic činiti není, na jakou formu takoví dekretové vyšli, než aby oznámili, jsou-li od nich od všech uváženi a zdali s vůlí jejich vyšli? I tu nejvyšší pan purkrabě odpověděl: že jsou toho neuvažovali. Nejvyšší pan kancléř se též ohlásil, že způsob a nařízení císařské staré jest, tak že nebylo potřeba o to rady držeti. I nemalé stížnosti tu od pánův stavův pod obojí proti nejvyššímu panu kancléři přednášeny byly, přičítajíce jemu, žeby on sám od osoby své vydáním takových dekretův vinen byl. Ale on vždy na J. M. C., že se to z poručení J. M. stalo, ukazoval. Pan z Budova dále mluvil, že jsou páni stavové pod obojí toho se nadáti neráčíli, abyste, pane kancléři nejvyšší, proti sněmu, na kterémž jste tak dobře jako jiní svůj hlas míti ráčili, a proti opatření našemu na témž sněmě stalému, též proti mandátu vedle císařského podpisu i vaší rukou podepsanému, anobř proti onehdejšímu pánův stavův pod jednou, že i vy podle jiných nás při tom opatření chrániti chcete, na sněmě se ohlášení, ty a takové dekrety na veliké dobrých lidí stížnosti vydávati měli. Nebo stavové nikterakž tomu věřiti nemohou, poněvadž jiné hlavní věci od J. M. C. nařízeny nejsou, aby ráčil míti o těch dekretích co nařizovati aneb poroučeti. A tak poznávají to, že jste jejich nepřitelem. Nejvyšší pan kancléř popudil se a promluvil: „Nejsem žádným nepřitelem, abych co proti sněmu, mandátu J. M. C. aneb ohlášení svému učiniti měl; toho žádný za pravé neučiní.“ Pan z Budova dále mluvil: „že jsou také někteří kněží pražští, kteříž se k té konfessi české přiznali, na kancelář českou obesláni, aby k processí nuceni byli, což jest utiskování v náboženství. A ti lidé nepokojní, kteří k takovým věcem rádi, že jsouce vyjeveni, od Boha pomsty neujdou.“ Nejvyšší pan kancléř opět promluvil: „že se nenadál tako-

vých řečí tuhých, jsouce on poetivý člověk. Farářův těch, kteří se již k té konfessi přiznávají, že se tu nedotýče; nebo že obelání vztahuje se toliko na administrátora konsistoře dolejší.“

Potomně stavové pod obojí žádali, aby nejvyšší páni úředníci zemští od J. M. C. na jich posléz odvedené spisy milostivou odpověď spůsobiti ráčili; neb že tu není potřebí žádné rady; než toho opatření, kteréž jsou sobě stavové sepsali, aby J. M. C. ráčil dáti na čisto přepsati, rukou vlastní podepsati a pečeti svou císařskou a královskou stvrditi. Nestalo-li by se toho, poněvadž těch útiskův přibývá, že chtějí ihned na uzavování hotovosti nastoupiti. Nejvyšší páni úředníci pod jednou zakázali se J. M. C. o tu věc připomenouti a stavům pod obojí zase, co za odpověď dostanou, oznámiti.

Když se stavové pod obojí z kanceláře do soudné světnice navrátili, tam kněžím svým, aby na processí nachodili, rozkázali, a oni tak učiniti připověděli.

Toho dne tíž stavové dlouho až do třetí hodiny po polední na odpověď J. M. C. čekali. Ale bylo jim vzkázáno, že toho dne státi se nemůže, a že J. M. C. ráčí toho milostivě vyhledávati, aby na J. M. od stavův pod obojí tak hrubě kvapene nebylo. Když potom nejvyšší pan purgkrabě a jinými pány pod jednou do soudné světnice přišli, tehdy z Budova od strany pod obojí k nejvyššímu panu kancléři promluvil: „Jakož jest na kanceláři přednášel, že toho žádají za pravé učiní, aby on měl proti sněmu a mandátu co předsebe bráti, ješto že jest to těmi dekrety, když je podepsal, sám na sobě dokázal, a páni stavové, co jsou kdy mluvili, že jsou to za pravdivé býti vždycky prokazovali.“ Nejvyšší pan kancléř v další hádce s nimi se dávati nechtěl, než toliko pravil: „Jestliže odpovědi jeho místo dávati nechtějí, aby k J. M. C. sami došli a dáleji tomu od J. M. vyrozuměli.“ Nejvyššímu panu purgkraběmu pak děkovali z té práce, kterouž pro ně v pretensích jejich vede, žádajíce, aby dále v tom setrval.

Předěle sice ten obyčej býval, že od Teyna processí na den božího Těla s všelijakou vokální a instrumentální muzikou i s trubači a vlaskými bubny přes plac staroměstský držány bývaly. Ale ty tehdejší netoliko přestaly, ale i ti faráři, kteříž k konfessi české přiznání učinili, proti takovým processím, jak nejlépe věděli a uměli, kázali a lid od nich odvozovali. Z čehož dosti patrně snáti bylo, že jsou se starodávního náboženství pod obojí víceji nepřidrželi, než nové náboženství, v království českém za starodávna nebývalé, uvozovali.

V pátek po památce božího Těla strana pod obojí, do stavů omylnou správu, že při úřadě appellací i vedle něho

do některých sklepův, kteří právě pod soudnou světnicí jsou, mnohácté tůň ručního prachu jest vloženo, k tomu cili a konci, kdyžby páni stavové pod obojí v soudné světnici pospolu shromáždění byli, aby ten prach zapálen a tak oni všickni o hrdla svá připraveni byli: protož dotčení páni stavové pod obojí, prvé nežli jsou se na hrad pražský najíti dali, některé osoby z prostředku svého do kanceláře české vyslali, žádajíce, aby jim ty pokoje a sklepy, kteří pod palácem a soudnou světnicí otevřeny jsou, vykázaný byly, že chtějí tam něco shlídnouti.

I jsouce k tomu povoleno a oni příjdouce tam, tehdy v těch místech mnoho sudův prázdných, v kterýchž někdy prvé vína byly, a ze sklepův J. M. C. vždycky tam do týchž míst prázdný vkládány a schovávány byly, našli; z čehož, že jsou tak snadně a brzo lživé a podvodné zprávy uvěřili, nemálo se zastyděti musili.

Potomně strana pod obojí u velikém počtu na hrad pražský přijeli a v soudné světnici na odpověď od J. M. C. očekávali. Když jim ode dvora vzkázáno bylo, že J. M. C. toho milostivě vyhledávati ráčí, aby až do sejtřka strpení měli, oni věděti chtěli, do které hodiny? I bylo jim oznámeno, že nejdéle do 12. hodiny o polednách. Na čemž jsou přestali; však nato hned každý z nich dva prsty vzhůru zdvihli s tou přisahou, že ani hodiny dále čekati nechtějí.

Na zejtrí pak v 12 hodin ještě od J. M. C. žádná odpověď jim dána nebyla, v čemž oni, strana pod obojí, tím meškáním hrubě zle spokojeni byli. Však aby času daremně nemarili, pro pány posly z knížetství slezských vyslali. A když mezi ně do soudné světnice najíti se dali, tehdy stavové pod obojí skrze pana hraběte Šlika k nim promluvíti dali, že páni stavové království českého pod obojí na tom se snesli, aby se ve jméno boží vedle žádosti pánův vyslaných s knížaty a pány stavy slezskými společili, tak a na ten způsob: „Kdožbykoli buď pánům stavům pod obojí v království českém aneb knížatům a pánům stavům v knížetstvích slezských v náboženství jich pod obojí překážku činiti a je utiskovati chtěl, že proti tomu každému, byť se to i jménem císařským dalo, vymíňujíce v tom samou osobu vlastní J. M. C., pospolu státi a jedni druhé obhajovati chtějí.“ Páni vyslaní povystoupivše ke deskám zemským a navrátilce se zase, od sebe promluvíti dali, že to ohlášení jich, pánův stavův pod obojí, na místě svých principálův i od osob svých vděčně přijímají, a tolikéž k tomu spolku přistupují, s tím podobným zakázáním, že i oni vedle pánův stavův českých pod obojí státi, a aby od žádného v náboženství utiskování

nabyli, podle svých nejvyšších možností jak pánům stavům pomáhati, tak i sebe s pomocí jich chrániti chtějí, žádajíce, aby páni stavové toto najednání jich knížatům a stavům slezským v známost uvéstí nemeškali. Jakož pak bylo jim psaní od stavův pod obojí ku pánům Slezským pod 24 sekrty dáno.

Z tohoto spolčení strany pod obojí království českého s knížaty a stavy pod obojí v knížetstvích slezských patrně znáti se může, jak jsou sobě tehdejší Čechové pod obojí J. M. C. Rudolfa, nejmilostivější vrchnost svou, špatně vážili, když jsou na bradě pražském v residenci královské, právě před očima J. M. C., beze všeho vědomí a dovození J. M., sami o své ujmě, takové spolky a závazky netoliko sami mezi sebou (jakž výš psáno, že jsou předně jminulého roku léta 1608 na sněmu obecném a podruhé tohoto léta při rozvedení sněmu se spolčili), ale i s jinými, jak k království českému vtělenými, tak i cizími zeměmi, nenáležitě činili. Kterážto závazkové vlastně proti J. M. C. osobě a mocnosti čelili; neb o tom dobře věděli, že páni stavové pod jednou jak v království českém tak i v knížetstvích slezských hrubě mdlí byli, aby se proti straně pod obojí jakou mocí svou postavovali a jim, nekatolickým aneb poddaným jich, v náboženství jaké překážky činiti měli neb mohli; nýbrž jestli by se komu co takového stalo, to žeby se nejinak, než vlastně od J. M. C. anebo z jistého nařízení a poručení J. M. státi mohlo. Pročež chtěli a snažili se všechny věrné, zvláště katolické služebníky, poddané J. M. C., od poddané věrnosti a poslušnosti J. M. povinné docela odvrátiti a těmi pohrůžlivými závazky svými je k tomu, aby se více jich báli a ostříbali, nežli vůli a rozkazy J. M. C. plnili, mocně přinutiti. A ačkoliv jsou J. M. C. vlastní osobu v tom vymínili, však to jen planá slova byla, a že jsou J. M. C. vlastní osoby v ničemž nehanovali, to potom sám skutek příliš zřejmě ukázal, k dostatečnému toho vyjevení, že pretenci své mocí vyvésti chtěli, jakož i v skutku dle vlastní libosti a vůle své násilně jsou vyvedli, čemuž málo nížeji patrně se vyrozumí.

Téhož dne k třetí hodině po polední J. M. C. stavům vzkázati ráčil, aby k J. M. pro resoluci poslali. I vyslali šest osob z prostředku svého, a dostavše od J. M. C. resoluci, mezi větší počet do soudné světnice ji přinesli. Však prvé, nežli jsou ji vůbec přečísti dali, natom se snesli, aby pro nejvyšší pány úředníky a soudce zemské i jiné osoby z stavův katolických pod jednou poslali, a potom ji před nimi přečísti dali. Mezitím Václav z Budova napomenutí učinil k obci pod obojí, aby v přítomnosti strany pod jednou tůž

odpověď dle možnosti trpělivě vyslyšeli, buď ona příjemná nebo nepřijemná; že potom dobře sami mezi sebou o to promluvíti mají budou. I poslali pro katolické pod jednou, kterýchž toliko devět přišlo, a tu resoluci v přítomnosti jich čísti dali, kteráž v těchto slovech obsažena byla:

J. M. C. druhá resoluci, pánům stavům pod obojí při témž sněmě v přímě artikule o náboženství daná.

Jeho Milost Římský císař a Uherský, Český král, pán náš nejmilostivější, ráčí jest té celé a milostivé naděje býti, že stavové pod obojí přijímají, věrní a milí poddaní J. M., s tou poslední konečnou a milostivou resoluci a odpovědí J. M. C. poddaně spekojemi jsouce, na J. M. C. dáleji nastupovati nebudou. Ale poněvadž jest proti milostivé naději J. M. se toho nestalo, protož J. M. C. dáleji v tom na konec se otvírá a vyjevovati ráčí, že netoliko přítom, jak jest za času J. M. držáno bylo, též vedle anémovního smlouení léta 1608 a všech jiných z strany náboženství vyšších resolucí na budoucí časy sčistaviti chce; ale také, že všickni tohoto království poslušní stavové a poddaní pod přisahu a ochranu J. M. náležejí a pod ní sčistavají, uznávají a to opatřiti chtějí ráčí, aby jeden každý z obou náboženství při tom, co jemu náleží, zplna pokojně sčistaven byl a spravedlnosti bez přijímání osob a dlouhých odkladův jednomu každému udělováno bylo. Však mají naproti tomu tolikéž stavové pod jednou při svých kostelích, sběrách božích, náboženství a ceremoniích bese všelijaké překážky a byndrungku zcela a zplna sčistaveni; též osoby duchovní i světské téhož náboženství svými důchody, statky a jměním před všelijakou mocí, protivensstvím a utiskováním, náležitě opatřeni býti, a sčizení uctavě bez přerušení a amenčení v své váse sčistavati. A pokudžby poslušní stavové pod obojí na této spravedlivé a právě otcovské i mírné resoluci přestati nechťeli (až J. M. C. té naděje k nim býti neráčí), tehdy J. M. C. na tom tu věc na konec postavovati ráčí, že to vše, co se tak v té věci zběhlo, šesti kurfiřtům sv. Říše v smámost uvéstí a jich dobrému zdání v tom vyrozuměti a potom v té věci hlavné a na ten způsob se resolvovati chtějí ráčí, že sobě žádný co smlouě stěžovati moci nebude. A mesitím má předce to vše v tom způsobu, jak se z svrchu přše, sčistavati.

A jakož J. M. C. toho správu jmíti ráčí, že hlasové proskakuji, jakoby J. M. C. proti věrným stavům jak v království tomto tak i ven z království tohoto vojensky se strojiti máti ráčí, a protož že stavům potřeba ukazuje pro ochranu svou a království tohoto jistou defenzí naříditi: i mají proti tomu stavové v tom J. M. C. bezpečně se důvěřiti, že dlužné řeči docela smyšlené a nedůvodné jsou, a že to J. M. C. jež nikdy na mysl nepřišlo, nýbrž že toho žádná potřeba nebude, té celé naděje býti; ani také aby kdo v této slavné koruně české byl, smýšleti neráčí, kterýžby J. M. C., králi, pánu svému a otci vlasti, k nějakému takovému předsessati přičinu dáti chtěl, ale ráději pod nejmilostivější a otcovskou J. M. ochranou, jak až posavad tak i budoucně, pokojně sčistavati mohl. Protož J. M. C. je společně i jednoho každého sčistě milostivě a dostatečně napomínati ráčí, aby svrchu psané bespotřebné ustanovení této nové defenzí nanechali, potomně pak, jestližby co toho nařizovati na dobré a užitečné uznáno bylo, to s radou a vůlí a vědomím J. M. učinili, a J. M. C. v tom tak se ukázati pomínouci neráčí, že jeden každý s tím spokojen býti moci bude.

Přítom toho opět od nich na konec žádají, aby stavové již bes dalších odkladův k sčizování poslušnému a účinnému na místě postavení propesací J. M. C. přistoupili.

Což J. M. C. věrným stavům svým pod obojí za místnou resoluci v snámost světí poručiti ráčil, zůstávajíce jim všelijakou císařskou milostí ve všem dobrém nakloněn.

V Praze 30. června léta 1609.

Postscriptum.

Co se akademie a konsistoře dotýče, poněvadž J. M. C., jakožto král český, k též akademii pe předcích svých, fundatořích též akademie (jako také konsistoř předkové J. M. jakožto králové čeští v opatrování měli, i tolikéž J. M. C. sám v opatrování svém míti ráčí) právo sobě pokládáti ráčí: protož k stavům pod obojí přijímajícím té milostivé naděje býti ráčí, že J. M. C. jakožto králi českému a pánu svému v právo, kteréž k též akademii a konsistoři má, kráčet nebudou. A bylo-li by v té věci nějaké nedorozumění, že vedle sřisení zemského o to soud v rovném počtu osob jak pod jednou tak pod obojí osaditi chtějí ráčí, kdežto jak J. M. C. tak i oni právo své přednésti moci budou. A což v tom, od téhož soudu nanámo a vypovédáno bude, přitom aby to na budoucí časy zůstaveno bylo.

Po přečtení té odpovědi dotazovali se páni stavové pod obojí pánův pod jednou, zdaliž jsou při uvažování té odpovědi přítomni byli? I sstoupili se páni pod jednou, a skrze nejvyššího pana purgkrabí oznámili: „že od J. M. C., krále a pána svého nejmilostivějšího, jisté poručení sobě učiněné mají, aby na podobné otázky pánův stavův více žádné odpovědi nedávali, poněvadž jim tajnost rady pronášeti nesluší.“ Proti tomu od strany pod obojí skrze Václava z Budova oznámeno bylo, „že se oni na tajnost rady neptají, než poněvadž sněmem jest vyměřeno, aby české věci raddy české uvažovali, a jsouce též vše česká: za tou příčinou žeby rádi věděli, zdaliž tato resoluce J. M. C. z rady české vyšla?“ Nejvyšší pan purgkrabě zase odpověděl, „že páni pod jednou toho při předání své odpovědi zůstávají.“ Přičemž zanecháno bylo. Nejvyšší pan purgkrabě dále k tomu promluvil: „že J. M. C. poručiti ráčil ještě toto pánům stavům ústně oznámiti, že je milostivě a otcovsky napomínati ráčí, poněvadž v království tomto žádného nebezpečnosti před rukama není, tehdy aby na ten čas na žádnou defensi neb hotovost nenasazovali; neb kdybykoliv toho jaká potřeba ukazovala, tehdy že J. M. C. ráčí chtěti sám to spolu s pány stavy v své bedlivé svázení vzíti a dle jistého sněžení dále o tom náležitě naříditi.“ Páni stavové pod obojí na to žádné odpovědi nedali, než žádali, aby sněm do rána odložil a to tak sepsal, aby obě brány hradu pražského pro snadší jich nahořu příjezd, též i soudná syčnice záhy otevřena byla; i také za to žádajíce, aby páni pod jednou též mezi ně přišli a spolu s nimi, coby dále činiti měli, uvažovati pomáhali.

Nejvyšší pan purgkrabě z uvážení pánův pod jednou toto na odpověď dal: „Poněvadž sejtřídní den neděle. Páne bude

a oni při slavné processí s drahým božím Tělem u sv. Jakuba v Starém městě pražském dle již starobylého zvyklého spůsobu přítomni býti mají: pročež že mezi pány stavy pod obojí přijíti moci nebudou. Nežli v následující den pondělní, pokudž toho tak žádostivi jsou, že se to státi moci bude; však s tou výminkou, jestliže o nějakou defensi uvažovati a jednati chtějí budou, jim se v tom opovíraje, že oni bez povolení J. M. C., jakožto krále a pána svého nejmilostivějšího, k tomu povoliti a takového uvažování přítomni býti nemohou.“ Tu hned obec z strany pod obojí křičela, že jinače nechtějí, než aby s sněmem do rána odloženo bylo. Nejvyšší pan purkrabě pak předce v tom křiku odklad sněmu až do pondělka učinil. Nicméně páni přední z strany pod obojí s obcí svou dosti činiti měli, že jest k tomu vždy povolila, aby sněmovní jednání až do pondělka odloženo bylo, s tou však výminkou, aby tu nic jiného nežli o samou hotovost jednáno nebylo. S tím se rozešli.

Na druhý den v neděli ráno týž bezbožný odběhlý mnich, o kterémž výš psáno jest, že se straně pod obojí (prismavše se k jich konfessí) pod ochranu oddal, učinivše v kostele Těla božího v Novém městě pražském kázání velmi hrubě na papeže a jeho se vyvyšování, na tyranské správy a neřádný život jeho lál, i také zjevné vyznání domnělého náboženství svého (aneb raději bludného sektářství) na kazatelnici učinil.

Po jeho kázání pak farář od sv. Václava, zanechavše zpívání a sloužení máše svaté v jazyku latinském, toliko české písně zpívatí dal, a vypustivše konsekraci a elevaci, četl jen z zákona českého o večeři Páně, a potomně chlebem a vínem pod obojí některým lidem, a obzvláštně tomu mnichu posluhoval, kterýž tu hned zjevně toho, že s tehdejšími pod obojí konfessionisty v náboženství se srovnává, tím přijímáním neposvěceného chleba a vína prokázati chtěl. A když z kostela vycházeli, mnoho lidu na ulicích běželo, aby jej spatřiti mohli. Joachim z Techenic, tak i někteří přední prokuratoři vzali jeho mezi sebe a jej provázeli, pravíce, že se obávají, aby jemu katoličtí něco neublížili.

V pondělí shromáždivši se strana pod obojí do soudné světnice, volili z sebe po 20 osobách k uvažování, ceby dáleji činiti měli. A tu nejprve ti volení přísahou se vzájemně zavázali, že tejnost té rady zachovati chtějí; potom dlouho měli mezi sebou rokování. Nejprve přední radili, aby ještě při J. M. C. potvrzení hledali; ale jiní u větším počtu k tomu vedli, aby uvažování o defensi před sebe vzali. Naposledy všickni jednomyslně k tomu přistoupili, aby J. M. C. omluvu, proč na té resoluci přestati nemohou, učinili, a že se obá-
vají,

vost, neb. defensi naříditi chtějí, oznámili; též aby o tom Mněvancům napsali. Vřak se na dvě rozdělili: jedni tu omluvu, a druzí (mezi nimiž hrabě z Tur. na přední byl) ten artikl o defensi spisovali. Šneli se také o to, aby ku pántm vyslaným z Slezska poslali s tou otázkou: Kdyžby páni stavové království českého pod obojí spolu s slezskými o defensi se šneli, co za naděje k knížatům a starším slezským mítí mohou? jakou pomoci v čas potřeby jim přispěti chtějí? Oznámili též to své šnečení vši obci strany pod obojí, kteříž všickni sobě to oblíbili a jedni druhých napomínali, aby se nerozjížděli; neb že tu již k hlavnímu podstatnému čuku přichází. I zůstali pospolu až do šesté hodiny k večeru, a posílali do kanceláře české k nejvyššímu panu purgkrabímu, aby s jinými pány pod jednou do sněmovní světnice přišel a vedle obyčejného sněmu do druhého dne odložil. Tak jakž se i to ode pána vykonalo.

V úterý sejdouce se strana pod obojí do soudné světnice tím raněji, dožádali se obce, aby vystoupili, tak aby ta zatím jiné k tomu nařizené osoby syrchu psané artikule tím volněji spisovati mohli. Potom když s tím spisem hotoví byli, hned zase obec povolali, a co tak sepsali, jim to přečetli. Kteríž za propůjčení sobě toho k dalšímu uvážení jich požádali. A školiv téhož dne opět až do šesté hodiny k večeru pospolu zůstali, však předce toho dne se všim hotoví býti nemohli. Pročež když nejvyšší pan purgkrabě s jinými katolickými pány pod jednou k odložení sněmu do soudné světnice přišel, strana pod obojí skrze Budovce ku pántm pod jednou promluvití dala: „že je všecky spolu šetrně žádají, předně poněvadž tak pilných věcí se dotýče a rádi by s tím brzo hotoví byli, školiv na druhý den památka sv. Jana křtitele božího následovala, však aby předce sněm do rána odložen byl, tak aby se ráno stavové pod obojí spolu zase do soudné světnice sjítí, tu začatou věc dále uvažovali a ji zavřítí mohli. Za druhé aby jim dovolili s nimi na zejří spolu přátelské a důvěrné rozmlouvání mítí, o svých stížnostech jim oznámiti i v tom rady a pomoci od nich užítí.

Nejvyšší pan purgkrabě k žádosti jich povolil, sněm do rána odložil, a že spolu s jinými pány katolickými pod jednou mezi ně přijítí a s nimi přátelsky promlouvati chce, se zakázal.

V středu, den památky sv. Jana křtitele, páni katoličtí pod jednou v kostelích katolických při slyšení máli svatých a kazání slova božího devoci a pobožnost svou vykonali; potom do kanceláře české přišli, tam očekávajíce na vaká-

zaní sobě od strany pod obojí, v kterýby čas mezi ně do soudné světnice přijít měli. Strana pak pod obojí raním jistěm do též soudné světnice se shromáždila a též věc strany defenzí a hotovosti snažně uvažovala. Hlasy dávati s z prostředku svého generaly a ofšiciry válečné, též správce a rady zemské, jakby mnoho lidu válečného ihned najímati mohli, voliti, a odkud také skrze jisté kontribuci peníze na vycbívání jich dostati, i jak by v čas potřeby další rozšíření té zjevné hotovosti v království českém naříditi mohli. A tak to vše, což by k té defenzí náleželo, skrze ty osoby k episcování toho volené a nařizené (mezi nimiž, jakž výš doloženo, Hendrich Mathes z Turnu přední byl) s velikou chutí a s pilností svou sepsati davše, potom vše straně pod obojí všeobecně přečetli. Ačkoli přední páni pod obojí z prostředku nejvyšších pánův úředníkův a soudcův zemských, uznávajíc, že skrze takové snešení k jejich měšcům se šturčuje a veliký naklad na to půjde, a některé partikulární osoby, které u válečných úřadech potřebovati se dají, nejlépe toho užijí, byli by rádi k tomu přivedli, aby ten artikul o defenzí do dalšího času k skutečnému nařizování a v skutek jeho uvedení odložen byl, a aby raději ještě dále ponížným vyhledáváním ten artikul o náboženství při J. M. C. sollicitirovali; ale větš počet nechtěli od toho upustiti, byvše od některých předních vůdcův skrze postranní praktiky k tomu namluveni a přivedeni, vzhlédli ty osoby z obce, kteréž málo od statkův pozemských v království českém měly a tak jim málo co k tomu kontribuirovati přicházelo. A tu ihned to plnomocenství, kteréž těm svým správcům zemským dáti umínili, všickni podpisovali a k tomu sekryty své tiakli.

Při téměř shromáždění hrabě z Turnu přednášel, že pan Jan Rudolf Trčka, nemoha sám pro nedostatek zdraví mezi ně přijíti, jeho se dožádal, aby na místě jeho Jich Matem pánům stavům p. ob. přednesl, že se pán ku pánům stavům přihlašuje, vedle nich při té konfessí české státi, a cokoliv mezi sebou a jakoukoliv hotovost nařídí, to vše zároveň s jinými adržeti a s nimi živ i mrtvý býti chce.

Pan Jiří Štefan z Šternbergka od začátku tohoto nového sněmu mezi ně, pány stavy pod obojí, nikdy nepřicházel; neb jaké nedorozumění mezi týmiž pány stavy a ním, panem z Šternbergka, při konci jminulého sněmu bylo zašlo, o tom se nahoře obšírnější informací nachází. Věak téhož dne též pan z Šternbergka skrze jisté čtyry osoby pánům stavům toto předněsti dal: „že jest on od též konfessí nikdy nedstapoval, nýbrž jak předešlo tak i nyní se ohlašuje, že on se pány stavy pod obojí osobou svou i se všemi statky a

lidmi poddanými svými, do vyliší nejposlednější křupě krve státi, a cokoliv mezi sebou nařídí, tomu všemu zadosti učiniti chce.“ I přijali od pána rádi to ohlášení, Boha chválice, že vždy svého houfu posilňovali ráci, však s tím doložením, aby také vedle jiných pečeti neb sekřety své k zápisům přitiskl a vlastní rukou se podepsal. A tak na tom přestáno bylo.

Někteří pak z obce bručeti počali, aby dotčeného pana z Šternbergka netak snadně mezi sebe přijímali, nežli aby on sám mezi pány stavu přišel a je za připuštění jeho k té jich společnosti žádal. Ale jiní pravili, že jest to již jednou zavřeno. Z toho posel takový hluk a jedněch na druhé se sá-pání, až někteří přední páni pod obojí, nastoupivše se k tomu, tento prostředek obrali, že nyní toho odkládají, tak aby sobě tím v jiných věších věcech nepřekáželi; když pak to na místo postaví, jakby se potom dále pan Štefan z Šternbergka k stavům pod obojí a stavové zase k němu zachovati měli, že k tomu cestu oberou. A tak ten spor byl upokojen.

Prézvěděvše o tom pan posel J. M. kurfiřta saského, pan doktor Gestenbergker, že strana pod obojí tak arputně na svém předsevzetí stojí a že vždy mimo vůli a dovolení J. M. C. defensi sobě naříditi chtějí, a skrze to k velikému nedorozumění mezi nimi a nejmilostivější vrchností svou příčinu dávají: pročež na místě J. M. kurfiřta pána svého v tom prostředkovati se snažil, zdalibys J. M. C. ráčil moci k tomu přiveden býti, aby na žádost strany pod obojí k něčemu víceji v tom artikuli o náboženství pánům stavům pod obojí povolití ráčil. Sepsal tehdy k tomu cíli jistý spis a v některé artikule jej uvedl, kterýžto spis straně pod obojí do sněmovní světnice poslal. A byvše v jazyku německém sepsaný, nařídili, aby na česko přepsán byl a jisté osoby z prostředku svého k tomu jmenovali, aby to nejprve bedlivě uvážili a potom s dobrým zdáním svým všem pánům stavům pod obojí přednesli.

I prodhlo se to jich uvažování a řízení toho dne až k večeru do šesté hodiny. Tu teprva poslali do kanceláře české pro pány katolické pod jednou, žádající, aby mezi ně přijíti sobě neztížili. I přišli jsou v počtu jedenácti osob, kdežto z Budova na místě strany pod obojí toto promluvení učinil: „že na té J. M. C. resoluci jim, stavům pod obojí, dané nikterakž přestati nemohou; neb že žádosti stavův netoliko v ničemž dosti učiněno není, ale všechny jich předešlé k náboženství přilučující svobody a sněmy, zřízením zemským utvrzené, chtělyby se utužiti a stavy pod obojí v nějaká tenata a spletky uvésti. Protož jak jsou se předešle v tom nejednou ohlašovali, že již nyní na tom jsou, na defensi nastoupiti a proti tomu

každému (vyjímajíc J. M. C. samou osobu), kdožby koli ten sněm leta 1608. zavřený a mandát, k tomuto sněmu vydaný, rušiti a jim v náboženství překážeti chtěl, všelijak se hájiti chtějí. I majíce oni Jich Mstí pánův stavův katolických pod jednou předešlé přátelské a bratrské ohlášení v své paměti, to což nyní v úmyslu mají, že toho před nimi netají, nýbrž žádají, aby spolu s nimi na túž defensi nastoupili, je obhajovati pomáhali a od nich zase podobného přátelství a ochrany očekávali. Páni katoličtí pod jednou, sstoupivše se, toto skrze nejvyššího pana purgrabi pražského za odpověď dali:

Předně že k svému onehdejšímu k stavům pod obojí učiněnému ohlášení, i také že s nimi proti tomu každému, kdožby jim ubližovati chtěl, státi chtějí, se přiznávají. Co se pak defensi a jí uvažování dotýče, k tomu bez povolení J. M. C. že přistoupiti nemohou; neb že žádného nebezpečení před rukami není, a J. M. C. že prvé pánům stavům poručiti ráčil, aby na uvažování defensi bez J. M. C. vůle nenastupovali. Nicméně že chtějí to J. M. C. přednésti a zase, dá-li Pán Bůh, na zejťří v 10 hodin (poněvadž předtím na processí, jakožto v ochtáb božího Těla, z hlavního kostela sv. Víta na hradeš pražském půjdou) pánům stavům odpověď dáti. I zůstavili toho přitom, a žádali, aby sněm do šesté hodiny ráno odložen byl.

Na zejťří ráno když strana pod obojí do soudné světnice se shromáždila a ten spis, od pana posla kurfiršta saského podaný a na česko přeložený, přečten byl, kterýž tyto artikule v sobě obsahoval:

Předně. Že sněm, leta 1608. zavřený a podle něho ten mandát nedávno vůbec vydaný, mají v své podstatě zůstávati.

Druhé. Též co se stavův panského i rytířského i měst, kteříž evangelistí slují, dotýče, ti mají při vykonávání svého náboženství vedle té své podané konfessi české, německé i v jiných řečech zůstaviti, jako i také dobře katoličtí pod jednou v náboženství svém nižádným způsobem hindrování ani zarmucování býti nemají; nýbrž J. M. C. že ráčí chtíti nad oběma stranami, jakožto těmi, na kteréž se přísaha J. M. C. vztahuje, ochrannou ruku držeti.

Třetí. Jestližby evangelistí mimo ty kostely a fary, kterých nyní v držení a užívání jsou, ještě více kostely a školy stavěti chtěli, že jim to zbraňováno býti nemá; nýbrž mají toho, kdy a jak se jim líbiti bude, tak dobře jako i katoličtí učiniti svobodu míti.

Čtvrté. Že strana straně při vykonávání jejího náboženství v ničemž překážeti, řeči ani skutkem ubližovati nemá, zanechajíc jak jedna tak i druhá strana všechjakých důtek, hanění, utrhování i posmívání.

Páté. Obavlastně pak že se nemají kostelům ani klášterům žádné příkoly neb škody činiti, důchodové k duchovenství náležející nemají jinam převozování, ani od těch míst, k nimž odevzdání a nařizení jsou, odcizování býti; ale má jeden každý při jmění svém zanechán a nižádnému jeho důchodové nemají hindrování býti.

Šesté. Kdyby pak školiv poďdaní buď k jedné nebo k druhé straně přistoupiti chtěli, aby to bez překážky vřehnosti své i jednoho každého svobodně učiniti mohli, a žádný jim proto nijakž škoditi nemá.

Sedmé. Co se dotýče akademie a konsistoře pražské, ty J. M. C. v své disposici a moci sřstavovati ráčí, ale stavové aby sobě kněží, odkudž by se jim vidělo a sdálo, bráti mohli.

Osmé. Kdyby pak stavové evangeličtí kněží potřebovali, budou je moci sobě bráti, odkud se jim líbiti bude. Když toliko testimonia neb vysvěďčení svého učení, řivota, ordinování a řádného náboženství ukáží, tehdy mají při vykonávání svého náboženství bez překážky sanechání býti. A kdeby na které kollatury dosazování byli, mají na sebe revers s přísahou učiniti, že podle té konfessi české a ne jiné lid vyučovati a věsti chtějí.

Deváté. Nemají se také v kostelích oltářové, obrazové a jiné ornamenta neb ozdoby opouštěti a spustnouti nechat, ale mají křesťanské slavnosti, svátkové a ceremonie sanechávány býti, tak aby, co nejvýř možné, srovnání, sjednocení, pro uřarování všelijakého nedorozumění, zachováno býti mohlo.

Desáté. Když tyto věci do sněmu pořaty budou, nemá na to žádná assekuraci víceji od J. M. C. vyhledávána býti, ale J. M. C. má to stavům majestátem a dakami zemským potvrđiti.

Po přečtení těch artikulův nejprvé ty osoby, kteří k uřarování jich nařizeni byli, srovnati se nemohli. Některým se vidělo, kdyby vedle týchž artikulův od J. M. C. povoleno bylo, a páni stavové pod obojí dostatečně v tom ubezpečeni byli, žeby se mohlo natom přestati. Jiným se to nevidělo, vzláště jeden z prokurátorův obšírně přednášel: „Kdyby to tak jíti mělo, že z toho veliké různice pojdu, a když po ten všecken čas strana pod jednou jednání jich roztrhnouti nemohla, tehdy žeby nyní sami tudy mezi sebou roztržitost a různici udělali. Poněvadž páni z jednoty Bratrské svůj obzvláštní řád v kněžstvu svém mají, a oni, jiní páni pod obojí, tím způsobem žádného by řádu v kněžstvu svém neměli, jichžto kněží ani do kostelův druhých nepůjdou, a kdyby i šli, hnedby tu nad některými věcmi zevnitřními se zastavujíce a všecko po jednou obnoviti aneb změniti chtěce, velikou nesvornost mezi lidmi učinili. Jiné pak kněží z Němec ex universitate lipské nebo wittenberské aneb odjinud bráti a sem do Čech uřovovati, byloby hrubě nebezpečno, poněvadž by každý z nich z své svyklosti a smyslu svého náklonnosti něco nového vymýřleti a nařizovati chtěł. Pročež nebudou-li hned dolejší konsistoř a akademie pražská pánům stavům pod obojí v moc uředeny, tehdy že všechno jich až posavad jednání o náboženství bude daremní, kdyby těch nebylo, kteří kněžstvo v dobrém řádu zdržovati mají. Tomu pak není se co diviti, že kurfirřta saského posel k tomu všelijak radí a vede, aby páni stavové pod obojí od konsistoře a akademie pražské upustili; neb kněží pražští a řtudenti musili by k nim do Němec pro své učení a svěcení choditi a peníze u nich utráceti. A jakž

prvé na onen čas z pádu a snížení akademie pražské jiné akademie v Němcích vzrůst svůj vzaly: takby též nyní z restaurací a obnovení akademie pražské německé jich akademie zase k ztenčení přijíti mohly.“

Když se ty nařízené osoby samy spolu srovnati nemohly, tehdy zůstaly na tom, aby ty artikule všem pánům stavům pod obojí vůbec přečteny byly. Což když se stalo, tehdy i oni tolikéž nemohli se spolu srovnati. A bylo mezi nimi veliké pohnutí. Někteří křičeli, nejsouce (prej) již tu o nic jiného než o samou defensi jednat, pročez že není potřebí dále se k těm artikulům přimlouvati a že se raději do konce rozjeti chtějí, nežliby k jinému novému uvažování přistoupiti měli. Jiní pak vždy k tomu vésti chtěli, aby sobě toho podání tak lehce nevážili. A jestliby v tom ještě co napravití potřebí bylo, to že budou moci volně učiniti.

Naposledy zanechali toho uvažování a poslali do kanceláře české ku pánům katolickým pod jednou s tou žádostí, aby mezi ně přišli. Což když jsou učinili, pan z Budova, od strany pod obojí mluvce, žádost jich včerejší pánům katolickým připomenul, vždy zato žádajce, aby jim na ni odpověď dána byla. I dali jsou nato skrze nejvyššího pana purgkrabě pražského tuto svou odpověď: „Že jsou to J. M. C. poddaně v známost uvedli a, aby se pány stavy pod obojí také o defensi jednatí mohli, za dovolení žádali. Ale J. M. C. že ráčí žádati a věděti chtějí nejprvé o příčinách, pro kteréžby páni stavové pod obojí na té J. M. C. resoluci přestati nemohli neb nechťeli. V tom aby se J. M. C. vyjevili a v spisu podali, že J. M. C. ráčí chtějí nato se dále milostivě resolvovati.“

Páni stavové pod obojí, nechťejíce na tom přestati, žádali pánův stavův pod jednou, aby jim pověděli, chtějí-li s nimi k té defensi přistoupiti anebo ne? Neb že se oni již v žádné spisy s J. M. C. dáti nechťejí. Nejvyšší pan purgkrabě proti tomu jim oznámil, že jsou nato páni katoličtí jiné odpovědi od J. M. C. až posavad nedostali; pročez nechťejí-li páni pod obojí skrze spis, aby aspoň ústně o těch příčinách oznámili; tehdy že je hned J. M. C. přednésti chtějí. Páni stavové pod obojí zase replicirovali, že se jim tou resolucí na starý způsob ukazuje, o majestátu žádná zmínka nečiní, akademie pražská a konsistoř dolejší ještě v moc jich neuvozuje, ani proč by J. M. C. jim toho majestátu dáti neměl, toho žádná příčina neoznamuje. A poněvadž jsou se o věcech jejich nestarali, tehdy že malou naději mají, aby co opravdově před sebe vzíti chtěli a měli. Nicméně pro ušetření J. M. C. že ještě do rána počkati chtějí a podle toho jim oznamujíc: Po-

něvadž jsou oni (jsouc tím povinni) jejich věci nefedrovali, tehdy že ještě Pán Bůh jiné dobré lidi a to cizozemce vzbudil, kteří se nad nimi a pracemi jejich slitovali; tak že se J. Mstí kurfiřta saského pan posel v to vložil a u J. M. C. mnoho obdržel; pročež že jemu velice děkují. Ale pánům pod jednou že až dosavad z čeho děkovati nemají. Nejvyšší pan purgkrabě od strany pod jednou promluvil, že J. M. C. strany těch příčin oznámiti nepominou. Že pak jiní při J. M. C. v tom větší štěstí mají, nežli oni, z toho potěšeni jsou, a že pánům stavům pod obojí toho, co kolivěk obdrží, rádi přáteli chtějí. A s tím jsou se toho dne rozešli.

V pátek po sv. Janu křtiteli, prodlouživši se týž sněm s těmi odpovědmi a replikami přes čtyry neděle, nejvyšší pan purgkrabě s jinými pány katolickými pod jednou z kanceláře české ku pánům stavům pod obojí do sněmovní světnice pana presidenta nad appellacemi a pana podkomořího království českého vyslali s tím oznámením, že J. M. C. jim jistou naději k dání dokonalé odpovědi toho dne ve dvě hodiny učiniti ráčil, žádající, aby sobě nestížili posečkati. Což oni učiniti se zakázali. I ačkoli táž odpověď již před polednem zhotovena byla, však J. M. C. ještě déleji tu věc při sobě uvažovati a teprva po své večeři ji podepsati ráčil. Nejvyšší páni úředníci a soudcové zemští sice v druhou hodinu s poledne ke dvoru šli a v antekomoře J. M. C. očekávali, tak že páni stavové pod obojí v netrpělivosti od druhé hodiny až k večeru začasté tam k nim nahoru, aby mezi ně přišli a dále na tu odpověď neočekávali, posílali. Naproti tomu páni katoličtí pod jednou nepojminuli jsou k nim zase nejvyššího pana sudího zemského a pana presidenta nad appellacemi do sněmovní světnice poslati, s tou žádostí: Poněvadž se již tak spozdilo a někteří mladí, posnídavše, snad se již podnapili: protož aby raději do rána ještě strpení měli; neb že J. M. C. ráčí konečně jistou resoluci svou jim dáti, v té naději, že budou příčinu míti dobře s ní spokojeni býti. Ale strana pod obojí za odpověď dala, že již dále čekati nemohou, nýbrž věc svou předce řídití a k jistému konci přivéstí chtějí.

A byvše již po západu slunce hrubě pozdě, nemálo voskových fakul svých rozsvítiti dali, a hned také omluvu svou, kterouž byli sepsali a J. M. C. podati chtěli, zjevně čísti dali. Však nežli jest docela přečtena byla, nejvyšší pan purgkrabě s některými pány katolickými pod jednou k nim jest do sněmovní světnice přišel, a tam k straně pod obojí s veselou a ochotnou tváří se ukazoval, jináče nesmyslejíce, nežli že všickni páni stavové pod obojí s tou J. M. C. milostivou odpovědí a resolucí dobře spokojeni budou. Mnohým také z nich

přívětivě ruku podával. Ale oni jen se tomu smáli, pravice, že oni nejen samých dobrých slov, ale dobrých skutkův potřebují a žádají. Týž nejvyšší pan purgkrabě promluvení k nim učinil, kterak J. M. C., majíce sobě o příčinách, pro které páni stavové pod obojí na předešlých J. M. C. resolucích přestati nemohli, oznámeno: tehdy že jim pro spokojení jich tuto milostivou resoluci svou odsílati ráčí, kteráž na ka-thedru podána a vůbec čtena byla.

Odpověď aneb resolucí J. M. C. v příčině artikule o náboženství při sněmě, léta 1609 v pondělí po neděli Rogationum držaném, páním stavům pod obojí nejposléze, totiž před dáním jim majestátu, na náboženství daná.

Jeho Milost Římský císař a Uherský, Český král, pán náš nejmilostivější, ráčil se jest milostivě toho nadíti, že stavové pod obojí přijímající, věrní a milí poddaní J. M. C., s onehdejším milostivým vysvětlením J. M. C. strany náboženství spokojeni budou. Však poněvadž mimo nadějí J. M. toho se jest nestalo, protož se dáleji v tom na poníženou jich stavův pod obojí žádost z milosti své císařské a královské na konec vyjevovati a resolvirovati ráčil, že toho všeho z strany náboženství netoliko přitom, jak jest za času šťastného J. M. C., též pana otce a děda J. M., slavné a svaté paměti, králování bylo, též vedle sněmovního sněžení léta 1608 a snění naposledy v sobotu po neděli Jubilate léta tohoto 1609 vyklého mandátu, obzvláštně pak při té konfessí české J. M. C. panu otci nejmilejšímu, císaři Maximilianovi léta 1575 v spisu podané, kterážby vedle správy týchž stavův od J. M. C. hned tehdaž povolena býti měla, na budoucí časy až do obecného křesťanského z strany náboženství porovnání milostivě zřizovati, nýtrž také je strany všecky společně a jednoho každého z nich za své věrné a pod přísahou a ochranou J. M. C. náležející poddané usnávati a k tomu, aby vedle též konfessí a žádně jiné, tak jakž jsou se o tůž konfessí mezi sebou dle ohlášení jich jednomyslně a dokonale namluvili, snesli a porovnali, kněží svých užívati mohli, dovolovati ráčí. V čemž ve všem nemá se jim od žádné světské ani duchovní vrchnosti žádná překážka dáti. Však naproti tomu mají stavové pod jednou při svých kostelích, službách božích, ceremoních, kollaturách, též klášterové a osoby duchovní při svých statcích, nadáních, desátcích, platích a případnostech bez všelijaké překážky a příkoří dostatečně opatřeni a jeden každý buď pod jednou aneb pod obojí při tom, což mu přislúší, zcela a zúplna pokojně zachován a, bez ušetření osob, každému z toho spravedlnosti udělováno býti, a zřízení zemské v své celosti a dokonalosti bez umenšení zřizovati má. Dáleji také budou moci stavové pod obojí jako i stavové pod jednou kostely a školy na statcích svých toliko dědičných a svobodných, totiž v zámcích, tvrzech, městech, městečkách a vesnicích, svobodně a bez překážky stavěti. Však proto staří kostelové pod jednou a pod obojí v tom způsobu, jak zřízení zemské vyměřuje, bez přerušení zřizovati, i také v kostelích oltářové, obrazové, ornáty a jiné kostelní ozdoby a ceremonie zanechány a statkové beze všeho pohoršení zachováni býti mají.

Také nemá jedna strana druhé v užívání náboženství svého překážek činiti neb ji haněti aneb na potupu jedni druhých, jak zřízení zemské ukazuje, malovati, jakož také lidé poddaní od nížádného k víře nuceni býti nemají.

Cose akademie a konsistoře dotýče, to J. M. C. v moci své v tom způsobu, jak nyní jest, zřizovati ráčí. Z strany notule majestátu od stavův J. M. C. podaného, poněvať tato odpověď J. M. C. slovo od slova do sněmu vepsána, a relací J. M. C. jakožto krále českého a zemskou potvrzena, nadto výšeji

týž sněm do desk zemských vložen bude, neráčí J. M. C. toho uznávati, aby jim mimo to jaký majestát v příčině náboženství dávati potřeba bylo.

Dáleji co se defenai dotýče, ráčí J. M. C. při předešlé resoluci své stavům dané toho zůstavovati. Však proti tomu býti neráčí, aby vedle proposicí sněmovní a uznalé potřeby spolu s stavy o jistou defenai se namlouvati neměli. Poněvadž pak J. M. C. v ponížených žádostech všech tří stavů, jak se svrchu píše, ráčil jest se tak milostivě resolvovati a ukázati, ráčí také naproti tomu té milostivé naděje ko všem třem stavům, věrným a milým poddaným svým, býti, že ve všem tom, čímž J. M. C., jakožto králi českému, pánu svému nejmilostivějšímu, příkladem předkův svých, jakožto od Pána Boha vrchnosti sobě vystavené, za syny jsou, a v čemž jsou se již víc než jednou J. M. C. ohlásili, věrni a poslušni budou a zůstanou.

Přitom toho od nich na konec žádají, aby stavové již bez dalších odkladův k uvažování poslušnému a účinnému na místě postavení proposicí J. M. C. přistoupili.

Což J. M. C. věrným stavům svým pod obojí za milostivou na konec resoluci v známost uvéstí poručiti ráčil, zůstavajíce jim všelijakou císařskou milostí ve všem dobrém nakloněn.

Actum in arce pragensi 26. junii anno 1609.

Po přečtení té resoluci páni stavové pod obojí, sstoupivše se a nedlouho v potazu zůstavše, toto od sebe skrze pana z Budova promluvíti dali: „Že na té resoluci ku předešlé podobné, nejisté, zatmělé a s sebou rozličné výklady přinášející, nikterakž přestati nemohou; pročež že na ni svou omluvu čísti dají chtějí. Nejvyšší pan purgkrabě s jinými pány katolickými pod jednou zato pány stavy pod obojí, aby tak nepospíchali a ještě do rána ztrpení měli, žádal; tu potom aby příčiny a rozmyšlení své, jakéby ještě v tom nedostatky měli, přednesli, že nepochybně J. M. C. jim to vše také milostivě doplniti ráčí. Ale páni stavové pod obojí s velikým hřmotem jeden přes druhého křičeli: „Dosti! dosti! již dále těch troštův nemůžeme čekati!“ a tak deklamatorovi tu svou omluvu publikovati kázali:

Omluva pánův stavův pod obojí, proč na předpsaných J. M. C. resolucích a odpovědích, v příčině artikule o náboženství stalých, přestati nemohou.

Nejmilostivější císaři, králi a pane náš! Pánu Bohu a V. C. M. buď požalováno, že jsme proti vši naději naší a jistému konečnému nás ubezpečení s takovou zarmoucenou resolucí, nám v sobotu pojminulou do sněmu odeslanou, se potkali. Kterouž se netoliko toho opatření v náboženství našem pod obojí, kteréž jsme V. C. M. vedle těch milostivých V. C. M. zámluv, připsátv, tolikéž i příměly vzáctné podali, ale ani odpovědi žádné na to nedává a příčiny, proč bychom takového slušného a spravedlivého opatření, kteréž jak V. C. M. tak i jednomu každému beze vši škody a ublížení jest, užiti nemohli, neoznamuje, nýbrž na konec V. C. M. v tom jste se vyjeviti ráčili, že toho při předešlém způsobu, jak za času V. C. M., též za kralování pana otce a pana děda V. C. M., slavných pamětí, bylo, též při sněmovním sněžení léta 1608 a předešlých všech jiných s strany náboženství vyšlých resolucích zůstavovati ráčíte. Ješto proč jsme předešle na takových resolucích, do nichž na vyprázdnění dobrého svědomí našeho mnoho škodlivého doloženo

bylo, přestatí nemohli, a na jaké nebezpečnosti naše býtí je poznávali, to jsme nejednou V. C. Msti našimi poniženými průvodci prokázali.

I poněvadž nám k též resoluci pro mnohé příčiny možné není přistou-
piti a V. C. M. jste nás předešle sněmem, léta 1608 držaným, v tom docela
opatřiti a ubezpečiti ráčili, že ten artikl o náboženství při druhém sněmě
na místě postaven a saviín býtí má, s tím jistým doložením, „aby mezitím
se všech tří stavův království českého pod obojí, též pod jednou způsobou
jeden každý, žádného nevyměňující, též lidé poddaní při náboženství svém
křesťanském od nížádného člověka světského ani duchovního žádnými
poručenými utiskování a sužování nebyli, ale náboženství své svobodně
provázati mohli, též i s lidmi poddanými, farami, kostely a kollatu-
rami svými při náboženství svém a svobodném jeho provázování zcela a
soulpna bez přerušeni sanechání byli, a chtěla-liby jedna i druhá strana
k tomu při sněmě co promlouvati, že na vůli míti budou, však s tím do-
ložením, cožby již proti milostivé V. C. Msti resoluci, skrze uejvyššího pana
purgkrabí pražského straně pod obojí učiněné a jistému o tom stavův senešení
nebylo;“ při druhém sněmu, léta 1609 k středě po sv. Pavla na víru křesťan-
skou obrácení rozepsaném, ten artikl o náboženství zavřin a na místě a
konci postaven nebyl, ani od strany pod jednou nic proti našim spisům do-
statečným a důvodným, pročbychom slušně při žádosti naší zůstavení býtí
měli, V. C. M. předneseným, na tom sněmě promlouváno nebylo, nýbrž
jsouce zde na deset nedělí s velikou naší útratou a škodou zdržování bez
vyřízení téhož artikule, když jste nás V. C. M. dále slyšeti a od nás nic
ústně ani v spisu přijímati chůti neráčili, ale sněm vzdáti poručiti ráčili,
jsme zůstali: za těmi slušnými příčinami, pro opatření V. C. M., nás a naší
milé vlasti, jistý den k uvažování hotovosti jsme sobě na rathauz Nového
města pražského jmenovati musili.

Od kteréhož jsme potom k milostivému zalíbení V. C. M. dobrovolně
upustili, proto že jste V. C. M. nás jistým mandátem ubezpečiti a se za-
kásati ráčili (rozepsavše sněm nový k neděli, jenž slove Rogationum, jinak
křížové), že ten artikl o náboženství k zavřeni, na místě a konci postavení
do proposicí sněmovní položiti a, kterak bychme všickni i jeden každý ob-
zvláštně, jak strana pod jednou tak pod obojí, kteříž se k též konfessi,
V. C. M. předešle podané, přiznáváme, náboženství své beze všech překážek
a útisků ode všech lidí, buď duchovních nebo světských, vykonávati mohli,
nás v tom milostivě opatřiti chůti ráčíte, jakž též mandát, jehož datum v so-
botu po neděli Jubilate léta přítomného 1609 plněji svědčí.

Proti kterémužto mandátu i sněmu předešlému v tom času nejednou pří-
koří jsou se nám dály, též sněm k zrušení přivozován, a ne od jedněch, aby
se na ten sněm nebezpečili, a že zrušen bude, dosti tuze a ostře promlou-
váno i skutkem prokazováno bylo, až teď i také milostivý mandát a slavná
V. C. M. připověď skrze zlé rady a nepokojné lidi k zrušení přivedena býtí
chtěla. —

Neb v této resoluci V. C. M., očekávající my při tomto sněmě teď opět
čtyry neděle na potvrzení toho artikule o náboženství dle konfessi české, ni-
žádné zmínky není učiněno, než na předešlý způsob se vztahuje. Kterýžto
předešlý způsob jak nám stavům vysoce těžký na vyprázdnění dobrého jména,
svědomí, svobody křesťanské, na zhajování volného Pánu Bohu sloužení, po-
hřbův, zvonění a oddávkův bránění, kostelův a škol nestavění se vztahoval,
to jsme prvé V. C. M. u velikém počtu týchž stížností v snámost uvedli.
Před kterýžto útiskem a příkořím my, k též konfessi se hlásíce, podle té-
hož sněmu a mandátu V. C. M. nejsme nijakž těmi všemi resolucemi, na
nichž jsme nikdy nepřestali a přestatí nemůžeme, opatření, a v tom, abychme
náboženství naše křesťanské volně provázati, kněstvo jak české tak i ně-
mecké vedle též konfessi fidiiti dáti a řízené na kollatury naše dosazovati,
při konsistoři a akademii pražské zůstavení býtí, ji v moci a opatrování na-

šem míti, školy a kostely stavěti, a ve všem, zároveň jako strana pod jednou svobodně, tak i my náboženství své provozovati mohli, povolení a potvrzení jsme nedosáhli. Címž předešlý sněm, obzvláštně pak nadepsaný mandát V. C. M., na kterýž jsme se dokonce ubezpečili a na časy budoucí ubezpečujeme, až i zřízení zemské na nás se vztahující, jako i slavná assekurací císaře Maximiliana ústní k zrušení přivéstí se usiluje. Čehož jsme se nikoli nenadáli, abychom věrnými a poddanými službami našimi toho se dosloužiti mohli, a což jsou nám předešlí předkové naši dochovali, toho užiti neměli. Kdež my s dobrým svědomím svým od naší pobožné a křesťanské žádosti, majíce od V. C. M. k vyplnění připověděnou, upustiti a sebe z zřízení zemského, sněmův předešlých a mandátu dotčeného vyvésti dáti nijakž nemůžeme.

Protož vedle předešlé naší protestací, V. C. M. ústně i v spisu učiněné, V. C. M. ponížené a poddané se ohlašujeme, že toho všeho při předešlém sněmu léta 1608, též před tím 1575, a též mandátu vůbec vyhlášeném zůstáváme, toho se držeti, náboženství své pokojně vedle též konfessí vykonávati, a jestliže by kdo nám v tom překážeti, odpírati, útlisky a přikofí činiti chtěl, tomu se hájiti chceme.

Z kterýchžto i jiných velikých nevyhnutelných a právě přinucených příčin, svláště vidouce, jak někteří slí lidé k tomu, aby toto království ku pádu přivedli a slova V. C. M. v nic obrátili, směřují, především s povinností svých pro ochranu předně V. C. M., též také manželek, dítek a statkův našich i této milé vlasti naší, na uvážení hotovosti a defensí, vida, an vřkol vědy jiní se hotoví, a nechťce se toho dočekati, abychom podobně jako roku jminulého škody nenabyté skrze nenadálé vojáky nepocítili, jsme nastoupili a jisté snešení mezi sebou učinili, jak byste V. C. M. i my také před všelijakými nebezpečnostmi proti jednomu každému tomu (V. C. M. samou osobu vyhrazuje), kdožby V. C. M. neb nám škoditi, a abyšte V. C. M. vedle na obecném sněmu s námi se všemi třemi stavy završení a zámlyvy, skrze výš dotčený mandát k nám pronešené, dosti činiti moci neráčili, překážeti, nás v našem náboženství pod obojí, kteříž se k té konfessi přiznáváme, utiskovati aneb proti týmž třem stavům a mandátu V. C. M. i našim nejedním zjevným ohlášením k jakému dalšímu jednání a na proposici sněmovní nastoupení nutiti, anebo na nás cokoliv sněmovati chtěli, opatření a bezpeční býti moci ráčili a byli. Totiž: že stojíce všickni za jednoho a jeden za všechny V. C. M. a nás zastávají, chrániti, obhajovati a k tomu spomocí boží přivéstí, abychom předešlých sněmův, zřízení zemského, mandátu V. C. M. a volného a svobodného Pánu Bohu bez útliskův sloužení užiti mohli, do přemožení hrdel i statkův našich, tak jakž jsme sobě pod ztracením poctivosti v tom věrni a upřímní dokonce sůstati připověděli, chceme. Což poněvadž jsme dobrým úmyslem pro ochranu V. C. M. a zachování této milé vlasti na sněmě svobodném podle svobod našich učiniti mohli, jsme k V. C. M. té ponížené naděje, že tuto péči naší o V. C. M. a vlast naši a nejpřednější klenot duší našich učiněnou hotovost milostivě přijíti a při nás sůstaviti ráčíte.

Po přečtení té omluvy nejvyšší pan purgkrabě chtěl něco promluvíti, ale obec z strany pod obojí křičela, aby se ten artikl již zavřený a sepsaný o defensí zjevně četl. I byl hned čten. Jehož výpis jest tento:

Defensí aneb hotovost od pánův stavů pod obojí pro obhajování náboženství nařízená.

Známo a vědomo jest všem lidem, jakož teď od nedávných let straně pod obojí znamenité útlisky a nesnesitelné ublížení jest se činilo, tak že mnohým obyvatelům z stavův kněží jich pod obojí z vlastních dědičných

kollatur vysádivování, někteří z kněžství ssazování, vězeními těžkými sužování, za bludné svůdce duší lidských vyhlašování a na kollatury stavův pod obojí dědičné, v nichž prvé kněží pod obojí přísluhovali, jiní kněží náboženství pod jednou bezděk se dosazovali; kostely k službám božím straně pod obojí vystavené, aby se v nich žádná exercitia nedála a nekonal, přísne zapovídány bývaly, a ty jiným cizím osobám zavřítí a zapečetiti a cizích gruntův i dědictví se mocně ujímati poroučeli, jim také stavení kostelův zastavovali, desátkův kněžím podobojím dávati shazovali; na kázáních od kněží nepokojných za kacíře, zatracence, ďábelníky i jinými ohavnými jmény potupováni byli; mrtvých těl těch osob, jenž pod obojí byli v kostelích a na křehových pochovávaní nedopouštěli, nýbrž taková mrtvá těla na dráhách a rozcestích i v místech popravištných, potupných zakopávati dali, zvonění, křtění, oddávání jinače, lečby přestoupili, nepropůjčovali; mnohé světské i duchovní osoby pod jednou lidí poddané své, jenž pod obojí byli, bezděčně k přestupování a přijímání pod jednou vězením, těžkým bitím kyjmi, roztahováním a otíráním bezděčným úst přinucovali; mnohé z stavův vyšších obslávaní ztěžovali, těžké pro náboženství domluvy a řeči nesnesitelné k nim na kanceláři činili, některé na závazky brali, jiným na hradě pražském zůstávati poroučeli, z nižšího pak stavu a řádu lidí po mnoha nedělích vězením ztěžovali a od mnoha chudých lidí ještě od vězení po velikých sumách brali, z toho sobě posmíšky, že to od kacířův na pomoc kapucínům se děje, činili; některé také z vyšších stavův k tomu bezděk nutili, aby jesuitům svých dědičných kollatur a far, kteréž jsou od J. M. C. koupili a zaplatili, an je také sobě ve dsky zemské vložené měli a mají, postupovali, donucovali, pořádu práva slyšení právního a zřízení zemského jim užití dání nechtěli, nýbrž těžké pohrůžky činili; mnohé komedie na potupu a lehkost stavův pod obojí strojili; mnozí z úřadův, služeb zemských a obecních pro samé náboženství pod obojí s nemalým posměchem a potupou ssazování, mnohým živnosti zastavovány a jiné mnohé neslýchané těžkosti těž straně pod obojí činěny byly. A to vše proti zjevnému zřízení zemskému, mnohým starobylým sněmům, nimižto dostatečně ubezpečeno a stvrzeno jest, že se u vše a v náboženství jak straně pod jednou tak i pod obojí nemají útlakové díti, než spolu za jednoho člověka jako dobří přátelé zůstávati mají, též proti vši lásce, milování a svornosti křesťanské na dokonalé strany pod obojí udušení a vyvrácení.

Čehož nemohouce dále snášeti, toho jsou všickni tři stavové tohoto království, pod obojí tělo a krev Pána Ježíše Krista přijímající, při J. M. C., králi a pánu svém nejmilostivějším, ve vši ponížené poddanosti, již po čtvrté do Prahy k sněmu a jednání přijíždějící, přitom mnoho času, velikých útrat a škod svých nelitujíce a přímlov znamenitých a vzácných v tom požívajíce, snažně vyhledávali, aby je, stavy, před takovými útlaky a příkořemi dostatečně ochrániti a svobodného a volného Pánu Bohu sloužení dopřiti ráci, při konfessi jich české, kterouž někteří augšpurgskou jmenují, kteráž v sobě víru obecnou křesťanskou i jiné pobožné artikule, z gruntu a základu písem svatých sebrané, má a zdržuje, a ta předešlé léta 1575 slavné paměti císaři Maximiliánovi podána, i teď J. M. C. přednesena byla, aby zůstavení a zachování byli a kompakťaty, kteráž tak již prvé sněmem léta 1567 vysádivěna jsou, aby se řídití povinni nebyli; též kněžstvo své německé i české aby podle též konfessi řídití a zřízení na kollatury přijímati a dosazovati mohli a takového bránění pohřbův, zvonění, křtění, oddávkův aby se víceji nedálo, žádajíce J. C. M. stavové ve vši poníženosti zato, aby jim konsistoř dolejší a akademie pražská, tak aby ji kněžstvem svým obnoviti a nad tím nade všim z prostředku svého jisté defensory naříditi mohli, v moc dána byla, jakž žádost stavův plněji svědčí.

Na kteroužto žádost svou stavové, ačkoliv jsou od J. M. C. jistého, sněmem léta 1608, i také mandátem, léta tohoto 1609 vyšlým, opatření dosáhli,

že J. M. C. je, stavy všecky, k též konfessi české se přiznávající, při předešlém, a i při tomto nynějším sněm náležitě, kterakby náboženství své vedle též konfessi svobodně vésti mohli, opatření chtíti ráci, avšak až posavad stavové podle téhož sněmu a mandátu žádného jistého a dokonalého ubezpečení, téhož artikule o náboženství potvrzení jsou dostati nemohli, ani toho opatření majestátem, o kterýž jsou se v sněmu snesli a jej J. M. C. podali, jim povoleno není, nýbrž naproti tomu resolucemi J. M. C. strana pod jednou (kteráž sice, pokudž stavům pod obojí vědomé jest, žádných stížností nepřednášela a opatření nežádala) se opatrovala, a stavové pod obojí tak odbyti jsou, že se toho při předešlém způsobu, jak za kralování císaře Ferdinanda, císaře Maximiliána bylo, tak teď za kralování J. M. C. jest, zůstává. A meziním nejedny pohrůžky stavům činěny i mnohé věci o verbování lidu slyšeny jsou, jako i to, že v některých okolních zemích mustrungkové se drží a lid vojensky pobohově jest. Což proti komuby se činiti chtělo, každý porozuměti může. Kdež jsouce stavové sobě tím povinni, předně J. M. C., sami sebe a tohoto království českého řádu a práva, obzvláštně pak náboženství své, pro čest a slávu Pána Boha všemohoucího, pro spasení duší svých a zachování neb zdržení sebe v svobodě náboženství svého pod obojí, beze všeho přitomu ublížení, ujmy a útisku strany pod jednou, obhajovati a zůstávati: za tou příčinou, poznávajíce, že usilováním zlých rad k tomu se směřuje a vede, aby snad J. M. C. o toto království připraven býti ráčil (tak jakž již prvé o semi uberskou, moravskou i rakouskou příčinou takových nedobrych správ a rad ráčil přijíti), a stavové tohoto království, národ český aneb strana pod obojí, k též konfessi se přiznávající, z tohoto království mohla vytisknuta a naproti tomu s věcnou hanbou a potupou všeho národu českého toto království cizozemci naplněno býti, — v čemž nejsouc stavům pod obojí možné, v takovém nebezpečení více zůstávati, a majíce také v pamětech, že předešlých let J. M. C. ještě v času pokoje všem stavům tohoto království na sněmích to přednášeti dávali ráčil, aby to uvážili, jakby defensi nařízena býti a jedna země druhé v čas potřeby ku pomoci přispěti mohla, což i lonského roku odloživše J. M. C. sněm, k sv. Martinu tebdáž terminovaný, po krajích jisté sjezdy o nařízení hotovosti a přitomu jistou sbírku naříditi ráčil, — podle čehož ve jméno svatě a blahoslavené Trojice, jednoho věčného Pána Boha všemohoucího páni, rytířstvo, Pražané, Horníci i jiní vyslaní z měst, všickni tři stavové pod obojí tělo a krev Pána Ježíše Krista přijímající, nyní na hradě pražském pospolu shromáždění (sebe všecky přítomné i nepřítomné a tak celou stranu pod obojí pod stracením poctivosti zavazavše), o tuto hotovost a defensi jsou se jednomyslně snesli, uvážili a nařídili. A nechťce, aby se jim podobně mělo státi, jako roku pojmínulého, kdež nečasným stavům oznámením nemalý díl semě této s nenabytím a velikou záhubou a škodou mnohých obyvatelův tohoto království jest popludrováno, pročť tomu časně v cestu vkročiti a to předjiti chtějí a tak tůž defensi dobrovolně svolili.

Předně. Aby jeden každý se všech tří stavů i také obyvatelův tohoto království českého, jak s koňmi jízdnými a úpravnými vedle šacungku, poslednějšího sněmu léta 1596 stálého, z statku pozemského i peněz na úrocích, což se mu vypraviti přijde, ještě jednou tolik a tak dvojnásobně, totiž kde prvé jeden kůň byl, tu dva, a kde prvé dva, tu čtyry atd., podle toho i s lidmi poddanými desátým, též pátým člověkem, a byla li by větší potřeba, se vši mocí svou veřejně na hotově býti mají a povinni budou. A kdyby koliv jim o tom od osob k tomu tímto sněmem volených a nařízených vědětí dáno a místo, kdeby se strhnouti měli, oznámeno bylo, mají se ihned beze všech odkladů a průtahův s koňmi i s lidmi poddanými svými v to místo najíti dáti, a každý buď sám osobně s nimi jeti aneb na místě svém osobu hodnou z stavu panáského, rytířského neb městského u věcech válečných zkušenou s nimi vyslati, v tom poslušenství, řádu a správě nejinak,

než, jakoby lid verbovaný byl, svému nejvyššímu, obzvláštně osobám a raddám k tomu sněmu voleným sůstávati, a tu předně J. M. C., tohoto království českého, vši strany pod obojí jako i pod jednou řádu a práva před všelijakým nebezpečenstvím, jakožto věrní a upřímní milovníci krále a vlasti, společně obhajovati, zastávati a chrániti pod pokutami zřízení zemským, na obhajování země, řádu a práva vyměřenými, do všeho přemožení svého, stále při tom trváje a sůstávaje.

Nad kterýmžto lidem válečným stavové pod obojí volili jsou za nejvyššího generalleytenanta z stavu panského Hendricha Matěsa hrabě z Turnu a na Velíši, J. M. C. válečnou raddu, za nejvyššího generalmaršalka polního Leonharta Kolona z Felsu a na Angelské hoře J. M. C. raddu, a z stavu rytířského za nejvyššího generalwachtmistra Jana mladšího z Bubna a na Završí. Kteřížto jmenování nejvyšší a níže se jména jmenovanými direktory, správci a raddami zemskými, tímto sněmem od stavů volenými, v radách bývati a s nimi zavíratí mají a mohou.

A poněvadž tuto již ne o hranice, než o dobré krále J. M., tohoto království, a což jim stavům nejmilejšího jest, duši jich spasení, poctivosti, hrdla, statky, manželky, děti a o tu počestnost, kterouž jest tento národ před mnohými jinými měl, běží, a bez kontribucí též peněz, nejspouze před rukami žádných obecních, v tak velikých a nevyhnutelných příčinách (nad kteréž větší býti v světě nemohou) to předsevzato býti nemůže, již předpsaní stavové pod obojí všechny ty daně, kontribucí a sbírky, kteréž léta 1596 na obou sněmích téhož léta držaných svoleny jsou (samou berní domovní, kteráž téhož roku na sněmích svolena byla, vyměňujíc) též dávati, skládati, vybírati a ty osobám těm, kteřížkoli k přijetí jich po krajích od níže sejměna jmenovaných osob (jimž stavové tímto sněmem k takovému nařizování tolikéž moc dávají) nařizení budou, na dva termíny, totiž od actum tohoto nařízení ve čtyřech nedělích pořád zběhlých, pod těmi pokutami, kteréžby od níže psaných nařízených osob k tomu obrány býti mohly, ničímž se nevymlouvajíc ani zastavujíc, s přiznávajícími listy časně, jakž na poctivé lidi a milovníky obecného dobrého náleží, odsílati chtějí, a tak již mají a povinni budou. A jestližby kdo tu sbírku, kterouž podle téhož sněmu na místě lidí poddaných z vlastního měšce dáti má, na své lidi poddané vzkládal, od nich ji vybíral neb jakýmkoliv způsobem lidi své k odvozování toho nutil, ten každý bude povinen tu sbírku dvojnásobně s svého měšce dáti.

A poněvadž stavům není možné, vždycky pospolu býti a sůstávati, jak za příčinou útrat a meškání živností svých, tak i pro větší všech krajův a hranic bezpečnost, k takovým pak velikým a znamenitým věcem, při nichž se všelijaké případnosti nacházejí, kteréž brzkého uvážení potřebují a žádných odkladův netrpí, lidí Pána Boha bojných, krále a vlast svou milujících, věrných, upřímných, stálých a rozumných, kteříž vše to, cožby tak k dobrému jak králi a pánu svému, tak i všem obyvatelům království tohoto sloužilo, říditi a spravovati by mohli, jest potřebí a bez dobré rady žádná věc dobře řízena a vykonána býti nemůže: s těch příčin nařídili a volili jsou k této vši uvážené defenzí za direktory, správce a raddy zemské

z stavu panského:

vysoce urozeného pána, pana Petra z Rožumberka a na Třeboni, vladaře domu rožumberského, J. M. C. raddu;

pana Jiřího z Švamberka a na Vorlíku, J. M. C. raddu a nejvyššího sudího dvorského království českého;

„ Jana Sezimu z Sezimova Ústí na Ústí a Jiřítrpech, J. M. C. raddu a dědičného kráje českého království českého;

„ Theobalda Švihovského z Ryzmberka a z Švihova a na Horažďovicích, J. M. C. raddu;

- pana Radslava staršího z Vchynic a z Tetova, na Teplici, Doubravské hoře,
 Hanšpachu a Nové Bystřici, J. M. C. raddu;
 „ Karla z Vartmbergka na Rohozci a Skalách, J. M. C. raddu;
 „ Jana Litvína z Řičan a na Hořovicích, J. M. C. raddu;
 „ Viléma staršího z Lobkovic na Tejně Horšovském, Čechovicích a Miš-
 kově, J. M. C. mundšengka;
 „ Joachyma Ondřeje Šlika hrabě z Pasaunu a z Lokte, na Svijanech
 a Rovni, J. M. C. raddu;
 „ Václava Viléma z Roupova na Trnovanech a Žitenicích, J. M. C. raddu.

Z stavu rytířského :

- pana Jiřího Gerštorffa z Gerštorffu a na Cholticích, J. M. C. raddu;
 „ Matiaše Štampacha z Štampachu na Srbči, Kornhauze a Přerubenicích,
 J. M. C. raddu;
 „ Mikuláše Bečkovského z Šebířova a na Košetnicích, J. M. C. raddu;
 „ Bernharta staršího Hodějovského z Hodějova a na Řepnici;
 „ Krištofa Fictuma z Fictum na Novém Šumburce a Klášterci;
 „ Jiřího Vančuru z Hřehnic a na Studenci;
 „ Jiřího Homuta z Harasova, na Choustníku a Bělé;
 „ Bohuslava z Michalovic na Rvenicích a Novém Sedle, místopísáře krá-
 lovství českého;
 „ Jindřicha Ottu z Losu a na Komárově;
 „ Václava nejstaršího Vratislava z Mitrovic a na Litni.

Z stavu městského, z Starého města pražského :

- pana Adama Linharta z Nayenpergu a na Vlkavě, J. M. C. služobníka;
 „ Václava Magrli z Sobířku, J. M. C. služebníka;
 „ Martina Fruwejna z Podolí;
 „ Simeona Humburgka z Humburgku;
 „ Nataniele Vodňanského z Vračova.

Z Nového města pražského :

- pana Jiljího Pergkara z Častolovic;
 „ M. Valentina Kochana z Prachové.

Z Menšího města pražského :

- pana Krištofa Kobera z Koberšpergu.

Z Domažlic :

- pana Adama Voprchu z Vračova.

Z Klatov :

- pana Daniele Koralka z Těšína.

Jimž jsou to vše stavové v moc dali, poručili a svěřili, aby s nejvyšším
 generalem leytenambtem, též maršalkem polním, od stavův volenými, (kterýžto
 nejvyšší leytenambt mimo domácí též i jiné lidi podle uznalé potřeby v tom
 počtu, na kterémž by se ty zřizené osoby společně snesly, na peštallungk
 všech tří stavův pod obojí najímali, též s některými nejvyššími pro větší
 bezpečnost tohoto království o wartgeldt se snéstí má) ustanovili, s nimi i
 jinými officíry o službu narovnali, též lid v ta místa, kdežby největší po-
 třeba toho ukazovala, a díl jeho k obraně své obrátili, jisté osoby s krajův
 v případnostech a věcech těžkých k sobě povolali, s nimi radu drželi a sta-

vům pro opatření J. M. C. a ochránění při svobodném náboženství provozování podle též konfessi, při níž by vědycky budoucně zřustaveni býti mohli, sjezdy pokládali, jako i při kurfiřtích, knížatech a stavích svatě Říše, též jiných okolních zemích pomoci časné vyhledávali, a pokudžby jeden neb druhý z prostředku jich prostředkem smrti (čehož Bože uchovej) z tohoto světa vykročil neb z jistých případných příčin v těch pracích trvati nemohl, jiného na jeho místo z stavův povolali a na kundišoffy nakládali, ty pak, kteřížby proti králi J. M., vlasti této, tomuto sněšení a náboženství jich stavův křesťanskému pod obojí nevěrní a neposlušní byli, strestati, a summou jiné všecko, cožbykoli při tom při všem potřebného bylo, způsob a běh té defensi ukazoval a zvláště to, cožby ke cti a chvále Pána Boha, k dobrému a užitečnému králi a této milé vlasti, též stvrzení předdotčené konfessi české a svobodného vedle ní provozování téhož náboženství pod obojí, a k obhajování privilegií, svobod a práv zemských, ustanovení neb zase nařízení všílých dobrých, chvalitebných řádův, v čemž se týmž osobám tímto sněmem voleným stavové důvěřují, sloužilo, dotud a tak dlouho, dokudž to vše k místu a konci přivedeno, též i povinnost ta, kterouž stavové jim jsou vydali, zase odňata z nich nebude, obhajovati, řídit a spravovati mohli.

Proti čemuž týmž osobám stavové se též přísahou zavazují, že zjevně ani tejně v nic jiného bez vůle a vědomí jich se dáti, jich opouštěti, od nich odstupovati a jich pomocí a fedrungem zameškávati nechtějí a nemají. A jestliby od kohokoli jakýmkoliv způsobem kdožkoli ze všech tří stavův tohoto království očkoli obeslán byl, nebude povinen a povinni nebudou prvé se stavěti, ani na to odpovědi dávat, leč těm voleným osobám prvé o tom oznámí, od nich sobě k tomu povoleno a radu danou míti bude, a to dotud, dokudž to vše, proč toto nařízení učiněno jest, k svému místnému dokonání nepřijde.

A pasiruje se z týchž nadepsaných sbírek jednomu každému z svrchu psaných osob k tomu volených na vychování jich, totižto osobě z stavu panského na každý měsíc jedno sto šedesáte kop míš., z stavu rytířského jedno sto čtyřyceti kop míš., a z stavu městského padesáte pět kop míš., a stavové je všechny a jednoho každého obzvláště netoliko za času spravování jich, ale i potom za času pokoje ve všech věcech odtud pocházejících, kdyby jim od kohokoli spomináno býti chtělo, proti všem těm, kteřížby jim jaké ublížení a útiasky kdykoli činiti chtěli, všickni společně i obzvláště vědycky chrániti a zastávati mají a povinni budou pod pokutami zřízením zemským D. 48. vyměřenými.

Naposledy záležející tato defensi také pro dobré strany pod jednou, protož stavové království českého, pod obojí přijímající a k též konfessi české se přiznávající, k stavům z strany pod jednou podle přirozené krevní příbuzné a přátelské k sobě náchylnosti té naděje jsou, a netoliko jim ještě na vůli dávají, ale také jich zato přátelsky žádají a na ty povinnosti, kterýmiž jsou spolu s nimi J. M. C., jakožto králi a pánu svému, vlasti své milé a obě strany sobě vespolek zavázání, napomínají, že k takové potřebné hotovosti a defensi spolu s stranou pod obojí přistoupí a společně víru svatou křesťanskou pod jednou i pod obojí, přítom J. M. C. krále a pána svého nejmilostivějšího před nebezpečenstvím, vlast milou českou před zkázou a sebe vespolek z obojí strany před útiasky pro víru ochraňovati a tak společně jednosvorně obecného dobrého, svornosti a lásky zastávati a hájiti budou. A že stavové pod obojí i s těmi pod jednou, kteříž s nimi k takové defensi přistoupili, s pomocí svého věčného Pána Boha při J. M. C. hrdly i statky svými věrně státi a J. M. C. pevnou vartou až do svého přemožení budou, a podle toho také společně při sobě tak, jakž nahore dotčeno, věrně zůstanou, v tom se na ně J. M. C. spodepřítí a ubezpečiti moci ráčí.

A poněvadž J. M. pán a vladář domu rožumbergského za příčinou sešlosti věku a nedostatku zdraví svého nemohl takové jich direktorství k sobě

přijít, nařídili a přijali mezi sebe pro doplnění jich určitého počtu v stavu panenském jinou osobu, totiž pana Václava Budove z Budova, J. M. C. raddu.

Po přečtení toho všeho ptala se strana pod obojí pánův katolických pod jednou, chtějí-li spolu s nimi v té defensi za jedno státi? Kterážto za odpověď dali: „Poněvadž jest již pozdě, že sobě to do rána na rozmyšlení berou.“ Ačkoli již pozdě přes desátou hodinu u večer na půl orloji bylo, však předce dali ještě čísti některé vymyšlené artikule proti panu Jiříkovi Heydeliusovi, primatoru Starého města pražského, horlivému katoliku, a při konci těch artikulův tato slova doložili:

„Z té příčiny Jich Msti páni stavové sub utraque jej za šelmu a zrádce mají a toho každého, kdožby s nim jedl a pil neb co činiti měl; a on aby se pod oběšením do osmi dní pořád zběhlých z království českého vyprodal. Než paní manželka a dítky jeho jsou vymíněni, neb oni jsou nevinní.“

Zatím ihned pan z Budova k obci promluvil: „Také-li se k té defensi přiznáváte, zdvihněte ruce a přísahajte, že v tom při sobě věrně státi budete!“ I zdvihli ruce a přísahali všickni, že od toho do hrdla propadení neodstoupí.

A tu ihned nejvyšší páni úředníci a soudcové zeměti pod obojí, nevyčkajíce, ažby nejvyšší pan purgkrabě sněm do druhého dne odložil, z lavic vystali a z soudné světnice ven se brali. Za nimiž všickni pod obojí, kteří v soudné světnici a na kathedře u velikém počtu byli, se shrnuli a hlasův pozdvihše pravili: „Pryč, pryč, nemějme s těmi nevěrnými pod jednou nic více činiti!“ Páni katoličtí pod jednou, v soudné světnici sami zůstanouce, nejvyšší pan purgkrabě sněm do druhého dne odložil, a jeden každý z nich potom do svých příbytkův se obrátili.

Z strany pak pod obojí všickni se u velikém počtu lidu oběma branami z zámku dolů na koních, vozích i pěšky valili. Mnozí pak z též strany pod obojí ze všech tří stavův, kteříž nechťejíce se tak dlouho postiti, z zámku dolů do města se odebrali, ti nevědouce, co se tak pozdě na zámku děje, a že páni stavové pod obojí tak dlouho nepřijíždějí (neb někdo mezi lid obecný v městech pražských tu nepravou řeč vtrousil, že všickni páni stavové pod obojí na hradě pražském zajati a v soudné světnici zavřeni jsou): pročez shromáždivše se jich přes 100 koní, všickni spolu rychle na hrad pražský jeli, a obec v městech pražských počala se sbíhati. Ale zvěděvše z potkávání mnohých pánův tovaryšův svých pod obojí dolů jedoucích, poznali, že se všickni bezpečně domů zase navracují, též se spokojili a jeden každý do příbytkův svých obrátili. Však snesla se strana pod obojí, aby prvé, nežliby

se z měst pražských rozjeli, hned na druhý den tím raněji na rathauz staroměstský se sjeli a shromáždili.

Z této pravdivé informací má každý upřímný čtenář snadno porozumět může, kterak jsou tehdejší nekatoličtí Čechové, pod obojí se jmenující, pro dosažení svobody k provozování domnělého náboženství svého, ve všem dle libosti a vůle své vlastní příliš směle postupovali, a s tím všelijak všetečně a z prudka násilně zacházejíc, jak s J. M. C. králem a pánem svým, tak i s katolickou stranou pod jednou, k tomu je přivedli, že jsou se jim zakázati musili, je v domnělém náboženství jich pod obojí proti jednomu každému budou chrániti a zastávati; a jak jsou je k tomu přivésti a donutiti chtěli, aby se jim v tom vyjevili, zdali jsou při uvažování spisův jich, kteréž jsou oni J. M. C. Rudolfovi v příčině téhož náboženství svého podávali, přítomni byli aneb o též uvažování jakou vědomost měli; item jak jsou bez vědomí a vůle J. M. C. krále a pána svého s jinými zeměmi, totiž s knížaty a stavy obojích knížetství slezských, v tom se spojili a náboženství své proti jednomu každému mocně zastávati se zavázali; nadto výše nedočkajíce ani od J. M. C. krále a pána svého poslední J. M. resolucí na repliku a žádost od nich podanou, hned předce to netrefné uvažování o defensi a hoto-
vost vojenskou před sebe vzali. A když potom od J. M. C. v příčině téhož svého náboženství tak milostivou odpověď a resoluci dosáhli, na kteréž volně a dobře přestati mohli, jakž J. M. kurfiřta saského pan posel sám na místě J. M. kurfiřta, pána svého, v tom prostředkujíc, vidělo se jemu, že J. M. C. jim tehdaž v tom dosti mnoho povoliti ráčil, tak že oni, mohouce již dobře na tom přestati, žádné slušné příčiny, něco víceji přes to od J. M. C. z strany téhož náboženství svého vyhledávati, neměli. K tomu také neohlídajíce se nic na to, že J. M. C. jim v milostivé resoluci své psané a skrze nejvyššího pana purgkrabí pražského ústně na plném sněmě přísně zapověditi ráčil, aby oni na ten čas uvažování toho artikule o bezpotřebnou defensi na straně zanechali; neb že J. M. C. ještě před zavřením tohoto sněmu ráčí chtíti též artikul o náboženství na místě postaviti, i bude-li jaké defensi potřeby, také ji spolu s nimi uvážiti a naříditi. Strana katolická pod jednou slušně se tolikéž vymluvila, že bez milostivého J. M. C. dovolení též artykul o defensi s nimi uvažovati nikoliv nemohou. Oni pak nato vše nic nedbajíce, předce tak pozdě u večer, téměř v noci, ten artikul o defensi v soudné světnici vůbec na kathedře čísti a publikovati dali, tak jakž se již nahoře z výpisu toho jich snešení porozumívá,

kteřéžto snešení své o defensí po tom vůbec vytisknouti a tento nápis neboližto titul položiti dali:

Tento artikul o defensí pro obhajování náboženství pod obojí od pánův, rytířstva, Pražanův, Horníkův a jiných vyslaných z měst, všech tří stavův království českého, těla a krev Pána Ježíše Krista pod obojí přijímalcůch a k konfessi české, jak někdy slavné a svaté paměti císaři Maximiliánovi Druhému při sněmu generalním léta 1576, tak i J. M. C. jakožto králi českému víceji než jednou podané, se přiznávajících, jest při tomto obecném sněmě, od J. M. C. jakožto krále českého všem třem stavům téhož království českého ke dni pondělnímu po neděli křížové léta tohoto 1609 rozepsaném, svolen, nařízen a ustanoven, i vůbec v plném sněmu na hradě pražském vyhlášen v pátek po sv. Janu křtíteli téhož léta.

Věděti sluší, že netoliko za paměti lidské, ale ani ve všech historických a kronikách českých, ani v žádných sněmích podobný příklad se nenachází, aby na sněmě obecném, od J. M. krále českého rozepsaném, díl stavův, z kterékoliv strany buď pod jednou neb pod obojí, o to se pokusiti a bez vědomí a dovolení J. M. krále českého pána svého, i bez vědomí, uvažování a snešení strany pod jednou, nějaký artikul z svého vlastního uvažování a snešení vůbec publikovati a jej skutečně praktikovati a exequiovati směli, tak jakž se to od strany pod obojí na téměř sněmě stalo. Neb také předešli páni obyvatelové ze všech tří stavův jak pod jednou tak pod obojí obyčejně za stavy král. českého se nevydávali a jmenování nebývali, toliko se stranou pod jednou, stranou pod obojí jmenovali.

V tom pak titulu netrefně položeno jest, že tu defensí pro obhajování náboženství svého pod obojí nařizují, poněvadž vlastně nařízena byla pro přinucení nejmilostivější vrchnosti své válečnou mocí, aby jim nové artikule k upevnění nového náboženství jich, zvláště scestného učení Kalvinova (kteřéžto učení a bludové jak v celé svaté římské říši, tak obzvláště v království českém nikdy povoleno, nýbrž přísnými mandáty zapovídané bylo) proti dobrému svědomí a vlastnímu náboženství svému, pravému, katolickému v dědičném království svém českém bezděk povoliti musila. Neb taková mandátové a zapovídaní těm z jednoty Bratrské se nelíbíce, pročež s jinými podobojími se spojili, a cokoliv při J. M. C. Rudolfovi, králi a pánu svém, dobrými slovy a spisy svými sice dosti nešetnými a prudkými působiti a sobě objednatí nemohli, to vše násilnou mocí na J. M. vynutiti chtěli a usilovali; však s tím proti rozumu doloženým výkladem svým, aby jim to k zjevné rebellii přidáno nebylo, dali tomu ten titul, jakž výš doloženo jest, a se stavy pod obojí k konfessi české se přiznávající jmenovali.

V tom pak svrchu položeném artikuli rozdílné příčiny, pro kteréž jest strana pod obojí ten artikul o defensi uvážila, dokládajíce, totiž že nejedny pohrůžky stavům pod obojí činěny i mnohé řeči o verbování lidu k ruce J. M. C. hlášeny jsou; item že v některých okolních zemích mustrunkové se drží a lid vojenský pohotově jest; item že usilování zlých radd k tomu směřuje a vede, aby snad J. M. C. o království české připraven býti neráčil; item aby národ český, strana pod obojí, z království českého vytlačena a proti tomu země česká cizozemci pod jednou naplněna nebyla; item že J. M. C. předešlých let za času pokoje na sněmích všem stavům to přednáseti dávali ráčil, aby to uvážili, jak by defensi nařizena býti a jedna země druhé v čas potřeby ku pomoci přispěti mohla, dokládajíce i to, že jim tu ne o hranice země, ale o dobré J. M. C. jakožto krále a pána jich, celé království, a což jim stavům nejmilejšího jest, o duši jich spaseení, poctivost, hrdla, statky, manželky a děti jich, též o tu počestnost, kterouž jest tento národ český před mnohými jinými vždycky měl, běží.

Ješto všecky ty chytře od nich předstírané příčiny toliko byly pouhé vymyšlené pretexty a zástěry, kterýmižby jiný lid, takového jich zlého úmyslu a předsevzetí málo aneb nic povědomý, navěsti mohli, že jsou slušně tu svou defensi nařídili, an jistá věc byla, že jsou tím nic jiného neobmyšleli, nežli věda o tom, že tehdaž J. M. C. Rudolf, postoupivše J. M. C. Mathiášovi, panu bratru svému, tehdaž králi uherskému a čekanci království českého, království uherské, hořejší i dolejší arciknížetství rakouské a margkrabství moravské, neráčil prostředkův míti tak na spěch lidu válečného najímati. Tehdy snažili se tak učiniti, aby, nemoha povlovnými i pohrůžlivými slovy při J. M. C. toho, co chtěli v příčině náboženství způsobiti, vždy předce aspoň válečnou mocí toho dosáhli, tak jakž se to z efektu poznalo, že ten a ne jiný úmysl jich v tom byl; neb dostanouce ten majestát na své domnělé náboženství, ihned lid svůj válečný zase obdaňkovali a rozpustili.

A v témž artikuli o defensi stavové, pod obojí tehdaž při témž sněmě shromáždění, sobě všecky přítomné i nepřítomné a tak celou stranu pod obojí pod ztracením poctivosti zavázali, aby též hotovosti a defensi zadosti činiti povinni byli. Neostýchali se naposledy i to doložiti: „Poněvadž na té defensi také straně pod jednou pro dobré jich nemálo záleží, tehdy že stavové pod obojí k stavům straně pod jednou podle přirozené krevní příbuzné a přátelské k sobě náchyllosti té naděje jsou, že oni spolu s nimi, jakožto J. M. C. králi a pánu svému, vlasti své milé a obě strany sobě ve-

spolek zavázané k takové potřebné hotovosti a defensi přistoupí, a společně víru svatou křesťanskou pod jednou i pod obojí, při tom J. M. C. krále a pána svého před nebezpečenstvím, vlast pak svou milou před zkázou, sebe vespolek z obojí strany před útisky pro víru ochraňovati a tak společně obecného dobrého, svornosti a lásky zastávati a hájiti budou, vedle toho při J. M. C. hrdly a statky svými věrni zůstanou a J. M. C. pevnou vartou až do svého přemožení, přitom i také společně při sobě věrně státi budou, v čemž že se na J. M. C. podepřítí a ubezpečiti moci ráčí!“ I ačkoli libější a příjemnější slova, jakž se tuto nacházejí, doložena býti nemohla, však páni katoličtí z strany pod jednou dobře tomu rozuměli, že to s nimi upřímně míněno není, nýbrž víře sv. katolické a jim, katolickým pod jednou v též království českém, k velikému ublížení bude. Pročež všickni katoličtí, tehdaž při J. M. C. vrchnosti své stále a věrně trvající, bez vědomí a vůle J. M. žádný z nich k té defensi přistoupiti nechtěli.

Jak jsou dále stavové pod obojí při tom artikuli o defensi veřejnou hotovost, najímání jistého lidu válečného, jízdného i pěšího, a jistou kontribuci na zaplacení téhož lidu v království českém nařídili; item jak jsou z prostředku svého třídosti osob, z každého stavu po desíti osobách, za direktory a raddy a správce zemské, dadouce jim plnou moc všechno to, cožby k dobrému té defensi (prý) sloužilo, nařizovati, a obzvláště to, cožby k dobrému a užitečnému té konfessi jich české a svobodnému provozování náboženství jich pod obojí se vztahovalo, volili; item jak jsou z těch sbírek jednomu každému z direktorův na vychování jeho každého měsíce jistou summu peněz vydávati se uvolili: tomu se všemu z výše psaného nařízení o defensi dobře vyrozuměti mohlo. Jakož pak všickni dobří a rozumní tehdaž největší vinu toho zle předsevzatého a nařízeného artikule o defensi, víře sv. katolické, nejmilostivější vrchnosti a straně katolické pod jednou velmi hrubě škodlivého i k zlému cíli a konci se vztahujícího, Hendrichovi Matesovi hraběti z Turnu dávali, tak že on toho všeho přední a hlavní příčina, původ a říditel byl. Neb také dotčená strana pod obojí nad lidem svým válečným téhož hrabě z Turnu za svého nejvyššího generala leytenambta nařídila.

A dostavše do rukou svých válečnou moc, nezanedbali ničehož toho, což jsou koliv soudili a uznali, že k fedrungku náboženství jich sloužiti může, všelijak pilně, řídit i konati. A tak nepřicházejíce již více žádný z strany pod obojí na hrad pražský do soudné světnice k sněmu, než toliko ti od

nich nařízení direktori, raddy a správcové zemští na rathouse staroměstském pospolu se scházeli a tu dle libosti a vůle své všecko sami uvažovali a řídili, nejinač, než jakoby J. M. C. krále a pána svého nejmilostivějšího v živobyті a v zemi, nad to pak tu na hradě pražském přítomného neměli, nýbrž sami celého království českého mocní a dokonalí páni byli.

Naproti tomu nejvyšší pan purgkrabě pražský, jakožto pravý od J. M. C. nařízený toho sněmu direktor, spolu s jinými nejvyššími pány úředníky a soudci zemskými katolickými pod jednou předce každého dne ráno do kanceláře přicházeli, a co tak od nejvyššího pana kancléře království českého jménem J. M. C. k uvažování přednášeno bylo, to jsou tu uvažovali, i prvé, nežli se domů rozešli, vždycky se v soudné světnici zastavovali, a tu nejvyšší pan purgkrabě sněm od jednoho do druhého dne odkládal.

Majíce pak strana pod obojí lid válečný najatý, nim mnohým pánům obyvatelům království českého, horlivým katolickým duchovním i světským osobám, i lidem poddaným jich znamenité škody zdělali, vzláště knížeti z Lobkovic a hraběti z Martinic, pro jich obou obzvláštní u víře svaté katolické horlivost k nim velikou nenávisť majíce. Knížeti z Lobkovic na panství roudnickém a hraběti z Martinic na panství smečanském veliké, na mnohomnožství tisíc zlatých se vztahující škody učinili. Nebo několik kompagní lidu jízdného do města páně Muncifaje pod zámek Smečnem i po všech vesnicích téhož panství smečanského položivše, quartirovali a tu je za několik neděl pořád ležeti nechavše, sobě všeho všudy veliký zbytek dávati rozkázali, všelijakými pohrůžkami, láním a zlořečením i bitím nebohé chudé lidi k takovému hojnému jim rozličných věcí dávání mocně přinucovali, žádnému nic neplatili, všelijaké nešlechtnosti a neřády páchali, lidi poddané, již tam prvé od též vrchnosti své k pravé víře sv. katolické šťastně přivedené, soumysla v též sv. víře jich rozpakovali a je proti též vrchnosti jich dědičné k neuctivosti a neposlušnosti hanebně posazovali. Hraběti pak Slavatovi pro nepřiležitost a dalekost statkův jeho od Prahy sice žádné škody na statech jeho neučiníce, však předce jsou nezanedbali pánu tím lidem svým válečným broziti. Ale Pán Bůh jim toho tehdaž vykonati nedopustil.

Nyní navrátím se zase k kontinuační mého spisování, jakým způsobem jest strana pod obojí ten majestát na náboženství dostala, i také o některých jiných případnostech, které po dosažení toho majestátu následovaly.

V sobotu po památce sv. Jana křtitele Páně na ráno po vyhlášení od strany pod obojí artikule o defensi shromáždili se tíž stavové pod obojí u velikém počtu na rathouse staroměstském a v té své defensi předce dále kráčeli. Kterážto přísahy a reversy od nich (direktorův) přijavše, jim také zase přísahu svou učinili a plnomocenství od sebe jim odvedli, čehož pro lepší vyrozumění tuto výpisové se kladou.

Přísaha od direktorův stavům pod obojí učiněná.

Přísaháme Pánu Bohu všemohoucímu, J. M. C. jakožto králi českému a všem třem stavům tohoto království českého, pod obojí tělo a krev Pána našeho Ježíše Krista přijímajícím, že v té povinnosti a direkci vedle artikule o defensi nařízeného na nás vložené a reversu všem třem stavům od nás odevdaného, vše to, jakž plnomocenství ukazuje, náležitě říditi a spravovati, cožby předně ke cti a chvále Pánu Bohu všemohoucímu, J. M. C. jakožto králi českému, všem třem stavům království českého pod obojí přijímajícím a této naší milé vlasti sloužilo k dobrému a užitečnému věsti, v tom věrnost, upřímnost a tajemnost rady, jakž na poctivé lidi náleží, zachovati chceme a připovídáme. Toho nám dopomáhej všecha Trojice svatá. Amen.

Revers od direktorův stavům pod obojí odvedený.

My Petr Vok z Rožumberka a volené osoby sněmem, léta šestnáctistého devátého v pondělí po neděli křížové držaným, vyznáváme tímto listem obecně přede všemi a vsiáště tu, kdež náleží: Jakož jsou se všickni tři stavové, tělo a krev Pána Ježíše Krista pod obojí přijímající, nyní při tomto obecném sněmě na hradě pražském shromáždění, s výsoce přinucených příčin a potřeb, obzvlášť pro ochraněni jak předně J. M. C., krále a pána našeho nejmilostivějšího, tak sebe, manželek a dítek svých, tak abychom při náboženství svém křesťanském pod obojí podle té konfessi české, na sněmu obecném generalním l. 1575 uvážené a sepsané a slavné paměti císaři Maximiliánovi, i také roku pojminulého J. M. C., králi a pánu našemu, podané, tolikéž při tom opatření, kteréž jsme na túž konfessi sněmem, podle sňešení všech tří stavův léta páně pojminulého 1608, tolikéž mandáty J. M. C., jak od slavné paměti císaře Maximiliána, tak od nynějšího pána našeho pod pečeti a podpisem ruky Jich Milostí vůbec v tomto království vyhlými, dostali, jakž to vše v sobě šif obsahující zavírá, zachování spomoci Pána Boha všickni společně býti mohli, o jistou defensi a ochranu proti jednomu každému nám v tom odpornému (vyhrazuje samou osobu J. M. C.) sněsti a zavřiti, a nás s počátku psané osoby za rádce, říditele a vykonávatele též defensi k uvážování všech těch věcí a potřeb, kteréby k ochraně J. M. C., krále a pána našeho, nás, manželek, dítek našich a této vlasti naší před všelijakým nebezpečenstvím, odkudkoli, čím jménem koli přijíti by na nás mohlo, a k zachování nás všech i jednoho každého obzvlášť, žádného nevymínujíc, při náboženství našem pod obojí, při též konfessi české sloužili, za slušné a spravedlivé uznali to, aby svůj průchod mělo, tak se vše působilo a konalo, voliti a naříditi ráčili, davše nám k tomu všemu plnomocenství, sekrety a počestmi jich spečetěné, moc a právo, jak též plnomocenství a sněmovní o tom sňešení plněji svědčí. Což přijavše my k sobě proti tomu všem třem stavům království tohoto českého, tělo a krev Pána Ježíše Krista pod obojí přijímajícím, i jednomu každému obzvlášť připověděli jsme a tímto listem a reversem naším pod naší dobrou cti a vírou slibujeme a připovídáme, v tom ve všem se věrně, upřímně a spravedlivě zachovati, všechny příčiny dobré sloužící k ochraně J. M. C. a stavův pod obojí k zachování jich při též

konfessi a náboženství pod obojí podle nejvyšší možnosti a rozumu našeho pro čest a slávu Pána Boha našeho a k užitečnému, dobrému, spasitelnému našemu obmyšlení, uvažovati, obírat, k dobrému prospěšnému stavů pod obojí raditi, cti a slávy boží a svobody v náboženství křesťanském pod obojí vyhledávati, nic svého obzvláštního v tom neobmyšlejíce, nic obmeškávati a nezanedbávati, a což na nás jest a bude, stavy chrániti, při stavích věrně a právě pracovati, sčítavati, je obhajovati, od stavů pro nížádnou vymyšlenou věc neodstupovati, v žádné postranní traktaty a jednání o ten artikul strany náboženství bez obecného jich všech stavů snešení a jednomyslného uvážení s nížádným duchovním ani světským člověkem se nedávati. A kdyžbychom o jakém nebezpečnosti na stavy se valícím zvěděli, toho před nimi nezatajovati, ale ihned v známost uvést i radu, cožby kdy a jak činěno býti mělo, napsati a v tom ve všem vedle důvěření stavů věrně a právě, jakž na šlechtěné a poctivé pány, rytíře, měšťany a milovníky spasení věčného a této milé vlasti naší náleží, zachovati chceme a přifíkáme, do přemožení hrdel, statkův našich a pod ztracením povinností našich, že se tak a nejínáč od nás státi má.

A jestliže bychom od stavů neb osob k tomu zřízených, k té potřebě jaké peníze k sobě přijali, máme, chceme a povinni budeme s toho ze všeho pořádný počet učiniti. Na potvrzení a zdržení toho pečeti naše vlastní k tomuto listu a reversu našemu jsme přitiskli a rukami našimi se podepsali. Jehož jest datum 23. dne měsíce června léta 1609.

Přísaha od stavů pod obojí direktorům učiněná.

Přísaháme Pánu Bohu všemohoucímu, J. M. C. jakožto králi českému a osobám direktorům, ze všech tří stavů na sněm tomto k řízení a opatrování defensí od nás nařízené, voleným, že vedle reversu našeho, podle nich a spolu s nimi ve všem tom, cožbykolivěk podle plnomocenství jim od nás daného a strany té defensí pro čest a slávu Pána Boha, též J. M. C. jakožto krále českého i všech tří stavů, pod obojí tělo a krev Pána našeho Ježíše Krista přijímajících, a království tohoto nařizovali, státi a to, cožby tak nařídili, sobě oblibovati, volně vykonávati, je přede všemi nebezpečnostvimi do nejvyššího přemožení chrániti a jakž by nám neb kterémukoliv z nás od nich snáti dáno bylo, v kterékoli místo buď každý osobně neb na místě svém osobu hodnou panského neb rytířského stavu přitáhnouti a v tom ve všem, jakž plnomocenství naše jim dané šif ukazuje, jakž a poctivé lidi náleží, se zachovati, od nich neodstupovati a jich neopouštěti chceme a připovídáme. Toho nám dopomáhej Trojice svatá. Amen.

Plnomocenství od stavů pod obojí direktorům dané.

My páni, rytířstvo, Pražané, Horníci a jiní vyslaní s měst, všickni tři stavové tohoto království českého, tělo a krev Pána Ježíše Krista pod obojí přijímající, nyní na hradě pražském na obecném sněmě shromáždění, snámo činíme tímto listem všem vůbec. Jakož jsme se na tomto obecném sněmu s společného našeho uvážení s příčin velikých, vysoce důležitých a nevyhnutelných o jistou defensí a hotovost, kterouž bychom v čas nastalé potřeby, jakož předně J. M. C. krále a pána našeho nejmilostivějšího, tak sebe, manželky, dítky a statečky naše proti každému (vyhrazuje však v tom vysoce vlastní osobu toliko J. M. C. krále a pána našeho nejmilostivějšího), kdožby koli buď J. M. C. králi a pánu našemu, této milé vlasti naší a nám, kteříž se společně k též konfessi české, J. M. C. od nás jak předešle slavně a svatě paměti císaři Maximiliánovi, tak nynějšímu J. M. králi pánu našemu podané, společně přiznáváme, buď sám od sebe, neb jmenem J. M. C. a jakýmkoli způsobem přidati a nám v náboženství našem křesťanském a svobodném jeho provozování a vyvedení nás z toho předešlého opatření na

sněm, léta 1608 na hradě pražském dráhaném, a také vůbec J. M. C. rosen-
psanými mandáty a milostivých zámluv J. M. C., nám týměž sněmem a man-
dáty učiněných, jakou překážku neb utiskování jakýmkoliv způsobem činiti
chtěl, stojíce všickni za jednoho a jeden za všechny, do nejvyššího přemožení
hájiti a jedni druhé zastávati mohli a povinni byli, společně snesli a zavřeli,
jakž též sněšení naše plněji svědčí; — uznávajíce my toho potřebu býti, po-
něvadž nám není možné všechněm sde v městech pražských vždycky sůsta-
vati, abychom k uvažování, řízení, konání a spravování toho všeho, což
k též defensi náleží, jistým osobám s prostředku našeho plnou moc dali:
s kteréžto příčiny volili jsme s prostředku našeho a dožádali se s stavu
panského, vysoce urozeného pána, Petra Voka z Rožumberka a na Třeboni,
vladaře domu rožumberského, J. M. C. raddy (tu se dokládají zejména vše-
cky ty osoby, kteréž za direktory, správce a raddy zemské v defensi navrženy
jsou, jakž nahoře v té defensi pořád doložení a titulování se nacházejí). Kte-
rýmžto výš ze jména jmenovaným osobám, majíce k nim zvláštní důvěrnost,
dali jsme a tímto listem dáváme plnou moc a právo, aby to vše, cožkoli
k dotčené defensi náleží neb náležeti bude, v své další uvážení vzíti, a což-
koli předně pro čest a slávu Pána Boha všomohoucího, spasení svých a na-
šich duší, pro dobré J. M. C., krále u pána našeho, též našich manželek, dí-
tek, také vlasti naší milé a zůstavení nás při tom, což nám jak od slavné
a svaté paměti císaře Maxmiliána, tak i od J. M. C. nynějšího pána našeho
v tom artikuli o náboženství ústně i tak výš dotčeným sněmem a mandáty
zamluveno jest, za dobré a potřebné shledají, na společné naše útráty a jich
zase oplacení objednat, lid vojenský verbovati, jej tu, kdež potřebí bude, po-
ložiti a summou to vše učiniti mohli a moc měli i míti budou, jakoby se
to s vůlí, radou a přítomností nás všech stalo.

A my všickni tři stavové pod obojí, kteříž jsme se k též konfessi spo-
lečně přiznali i také předešle na rathouze Nového města pražského jako i
při tomto sněmě k zastavení toho se podepsali, od osob našich i na místě na-
šich nepřítomných milých přátel našich, k též konfessi se přiznávajících,
Boha a spasení své, krále a vlast svou milujících, přifekli jsme a tímto listem
přifkáváme těm nadepsaným, od nás voleným a dožádaným osobám netoliko
to vše, cožkoli v té věci řídit i činiti budou, oblibovati, ale také, cožby
nám kdy od nich oznámeno a poručeno bylo, poslušně a volně vykonati, je
před všelijakým nebezpečenstvím do nejvyššího přemožení chrániti, hned
nyní v takovém počtu, což nejvýš možno, při nich sůstávati a jakby nám
neb kterémukoliv s nás od nich snáti dáno bylo, v kterékoli místo sami
osobně s nejvyšší svou mocí buď každý sám, aneb na místě svém osobu
hodnou panského neb rytířského stavu s lidem svým vypravie přitáhnouti, od
nich neodstupovati a jich neopouštěti, nýbrž to vše činiti, jak jsme se sobě
pod stracením poctivosti našich zavázali a tímto listem zavazujeme a jakž
na lidi poctivé a pravé Čechy náleží, vše věrně a právě. Ti pak nadepsaní
direktorové a správcové, od nás volení a dožádání, budou také povinni k nám
se ve všem zachovati, jakž revers od nich nám všem třem stavům da-
nuý ukazuje.

Tomu na svědomí sekrýty naše vlastní k tomuto listu mocnému jsme
přitiskli a rukami našimi vlastními se podepsali. Stalo se v sněmu obecném
na hradě pražském 23. dne měsíce června léta 1609.

Což když se vykonalo, uvedeni byli direktori do té svět-
nice, v kteréž desitisoudcové rady své držívají, a tu hned
zasedli. Tam pak mezi ně ráno dva páni katoličtí pod jed-
nou, totiž pan Ferdinand z Donina a pan Purghardt
Točník z Křimic, jakožto vyslaní z kanceláře české od

jiných pánův katolických pod jednou, přijeli, s tím vzkázáním, „že páni katoličtí pod jednou pánům stavům pod obojí své služby a přátelské pozdravení vzkazují, a uvažující to při sobě, kterak J. M. C. mandátem svým, léta 1609 v pondělí po neděli Jubilate vůbec vyšlým, v tom se milostivě zakázati ráčil, že toho sněmu, dokudžby na něm nejprvé artikul o náboženství zavřín a na místě postaven nebyl, vzdáti chtěti neráčí: podle čehož jako i včerejšího odkladu, že jsou se do sněmu sešli, tam očekávají, a zato pány stavy pod obojí přátelsky žádají, aby se nahoru mezi ně do sněmu také najíti dali; tu že na včerejší jich otázku hned jim odpověď dáti i o defensi s nimi promluvíti chtějí.“ Strana pod obojí tu přítomná z jednomyslného snešení žádala pány vyslané, aby od nich zase pánům stavům katolickým pod jednou služby jich povolené a přátelské pozdravení vzkázali, a že na ten čas, dokud se témuž mandátu a zámuvě J. M. C. zadosti nestane, k sněmu nahoru jezdit i s stranou pod jednou očkoli jednati žádné příčiny nemají. Však když J. M. C. té své zámuvě dosti učiniti ráčil, že k nim do sněmu přijeti a na další J. M. C. proposici sněmovní nastoupiti odporni nebudou.

Téhož dne jednoho mnicha františkána, z kláštera svatého Jakuba, přes rynek staroměstský jdoucího, davše se chasa obecní do něho, hrubě a škodlivě zbili, a byliby jej snadno tu i zamordovali. O čemž, když jsou direktorové zvěděli, tehdy povolajíce před sebe úřady konšelské ze všech tří měst pražských, to jim předložili: Předně, aby do všech klášterův poslali a mnichům věděti dali, aby se oni na ten čas z počátku té roztržitosti za některý den, ažby od nich lepší řád nařízen byl, v klášterích svých zdržovali a ven mezi chasu obecní nevycházeli; nebo sice, pokudžby kterého z nich něco zlého potkalo, že by oni tím vinni býti nemohli. Za druhé, aby v městech varty silnější a dobře spravené nařizovali. A za třetí, aby Staroměstští pečet svou k plnomocenství, pánům stavům pod obojí danému, též přitiskli. Oni pak počali se vymlouvat, že jsou při tom uvažování o defensi v sněmovní světlici přítomni nebyli a to plnomocenství neviděli. I nepominuli jsou direktorové takové plnomocenství tu ihned sjevně přečísti dáti. Oni potom za vystoupení žádali, a jsouce toho času jeden katolický, jménem Daniel Holýjan, purgmistrem, bylby rád, spolu s jinými třemi radními katolickými pod jednou, toho zbránil, aby též plnomocenství nepečetili. Ale jiní všickni radní pod obojí k tomu povolili, aby k témuž plnomocenství pečet svou městskou přitiskli. Což ihned tu vykonali. Jiní vyslaní z měst, všickni pod obojí, své listy přinášvací skládali.

Direktorové pak ještě toho dne mezi sebou promlouvali: Poněvadž žádných peněz na hotově před rukama není a jak k verbování lidu válečného tak i k jiným potřebám peněz hrubě zapotřebí bude: pročez aby nato pomyslili, kdeby se v půjčku peněz objítí mohli. Vedle toho také promlouvali, že pilně municí potřebovati budou, a tu že z J. M. C. czejkauzu dosáhnouti moci nebudou. Pročez se na tom jednomyslně shodli, aby knížete Kristiana z Anhaltu skrze psaní své, aby je municí založil a fedroval, žádali. A tu ihned koncept téhož psaní napsati a zhotoviti dali. Z čehož znáti jest, kterak ihned tehdáž ti direktorové pod obojí velikou důvěrnost k dotčenému knížeti z Anhaltu měli, a nepochybně někteří z nich hned tehdáž o té rebellii proti nejmilostivější vrchnosti své, kteráž potom v devíti letech teprva leta 1618 na jevo vyšla, přemýšleli, zvláště ti z jednoty Bratrské (jichžto několik v tom počtu direktorův bylo), tím svrchu psaným kalvinským duchem nadutí, což i skutek potom dokázal, že tyž osoby přední vůdcové též následující rebellie v království českém byli, jakž se to dále ukáže.

Svrchu psaní direktorové toho večera se rozešli a spolu namluvili, aby se zase na druhý den nedělní ráno na rathouz sešli. Ale potom na týž den teprva po polední v jednu hodinu na půl orloji v hromadu se sešli a tu spolu v příčině najímání lidu vojenského rozmlouvati a radu držeti počali. I vzešel mezi nimi veliký spor; neb někteří k tomu vedli a radili, aby s najímáním takového lidu nespíchali, zvláště poněvadž jsou se J. M. C. v tom zamluvili, že žádného lidu verbovati nebudou a J. M. C. je tolikéž v tom ubezpečiti ráčil, že J. M. C. na ten čas žádného lidu verbovati chtíti neráčí. Pročez kdyby nyní lid válečný najímati měli, že by to proti jich vlastní zámuvě bylo, i také právě proti J. M. C. králi a pánu jich dělilo. K tomu také že žádných peněz, bez kterýchž se lid verbovati nemůže, na hotově nemají. A kdyby nyní co takového před sebe vzali, žeby potom, jak to vyvésti a dokenati, prostředkův neměli.

Jiní proti tomu pravili, že z takové jich zámuvy sešlo, poněvadž to jen dotud, dokudž J. M. C. jim k tomu příčinu dáti neráčil, trvalo; tak že jsou již musili od sněmu se odtrhnouti a tuto novou správu v království českém začítí, jsouc již pozdě toho šetřiti, aby J. M. C. tudy neurazili. Nežli že již na tom stupni postaveni jsou, na kterémž, jestliže se neobrátní, tehdy sebe nevyprosí. Pročez žeby raději živi nebyli, nežli aby bez verbování lidu válečného, a k tomu také bez náležitého opatření svého v nějaké jednání dávati se měli.

A tak větší počet těchto hlasův ty druhé převýšili a se snesli, aby ihned beze všech dalších odkladův a rozmýšlení tři tisíce lidu pěšího a patnácte set jízdného najato bylo. A hned téhož dne jisté osoby v městech pražských se vynasli, kteříž jsou se jim na túž kontribuci, od častopsaných stavův pod obojí v témž království svolenou, přes 30.000 rejnských zapůjčiti a na hotově vyčísti zamluvili.

Pročež následujícího dne památky sv. Petra a Pavla apoštolův Páně sešli se zase direktori na týž rathouz a v jednání s Hendrichem Matesem hrabětem z Turnu sami se dali, aby on 3000 lidu pěšího najal a ty nejvyšší na 32 tisíce rejnských zlatých zmustroval. Jemužto samému jakožto nejvyššímu 2000 rejn. měsíčné služby dávati se uvolili.

V tom týmž direktorům křivě smyšlené správy přišly, jakoby J. M. C. na Malé straně také lid vojenský najímati dáti ráčil. (Takové klevety vymýšleli ti, kteří pro svůj zisk žádostivi byli a k tomu vedli a radili, aby lid válečný najímán byl.) Pročež oni obávajíce se, aby něco nezmeškali, nepominuli jsou ihned toho dne hraběti z Turnu bestallungk zhotovený vydati.

Téhož dne vyslaní z kraje loketského před direktory ohlášení učinili. Direktorové, vidouce jejich volnost a stálost, zakázali se jim, aby tím ujištění byli, že spolu s nimi toho všeho, co spůsobí, užiti mají, a položili jim sjezd do kraje jejich ve dvouch nedělích; tam že komissare své vypraviti a s nimi o jistou pomoc jednati a zavřítí chtějí.

Toho dne k víderou nejvyšší pan purgkrabě pražský poslal jednoho sekretáře z kanceláře české ku panu Janovi Jiřímu z Švambergka, nejvyššímu sudímu dvorskému, ku panu Václavovi z Budova z pánův, ku panu Jiřímu z Gerštorffu, panu Bohuslavovi z Michalovic z rytířstva, k Adamovi Linhartovi a Václavovi Magrlovi z měšťanův, jich žádajíce, aby následujícího dne ráno v 6 hodin německých v domě páně najíti se dali, že jmenem J. M. C. jim některé věci přednáseti má. Ty osoby, k kterýmž posláno bylo, na druhý den ráno přijdouce na rathouz, mezi jiné direktory, jim to v známost uvedly, dotazujíce se jich, co se jim vidí, jakby měly v tom činiti.

Direktorové počali se nejprvé nad tím horšiti, pravíce: Proč jest nejvyšší pan purgkrabě pražský k nim všem direktorům neposlal? zdaliž jedni lepší jsou nežli druzí? A že proti sněmovnímu natom zůstání a reversu, pánům stavům pod obojí daného, v nižádné postranní jednání se vydávati nemohou. Pročež že nesluší těm osobám na takové vzkázání tam se najíti dáti. Naproti tomu někteří jiní z prostředku direktorův

pravili: Nebudou-li chtít žádných prostředkův ku pokoji hledati, i podávaných k sobě přijímati, že tak nikdá nic k místu a konci nepřivedou. I našli k tomu prostředek tento, a vyslaly dvě osoby z rytířstva z obce k nejvyššímu panu purgkrabímu s tím vzkázáním, aby jim oznámil, co jest s těmi osobami, kterýchž se dožádal, aby se do domu jeho najíti daly, jednati chtěl. Kterážto vyslaní za odpověď přinesli, že nejvyšší pan purgkrabě spolu s některými osobami katolickými pod jednou, kteříž nyní v domě páně na Újezdě pospolu jsou, pánům pod obojí služby své s mnohým přátelským pozdravením vzkazují, jsouce žádostivi s těmi osobami o některé potřebné věci promluvit, aby k nim páni direktorové ty osoby vypraviti se nezpěchovali. Větší počet hlasův direktorův zavřeli, aby ty osoby tam vypraveny byly, a co jim přednášeno bude, doslýchaly, však v žádné jednání se nevydávaly.

A tak vypravivše z rathousu staroměstského svrchu psané osoby, poslali s nimi 15 mušketýrův a 12 jízdných. Kteríž, přijedouce do domu nejvyššího pana purgkrabího, tam jiné čtyry pány pod jednou, totiž pana Adama mladšího z Waldštejna, pana Ferdinanda purgkrabě z Donína, pana Jana z Klenového a z Janovic a pana Purgkharta Točníka z Křimic našli. Nejvyšší pan purgkrabě je velmi přívětivě přivítal a na palác v též domě svém, kdež se všickni spolu posadili, uvedl, a tu jim hojné poděkování učinil, že jsou se k němu najíti dali, přednášejíce, kterak jsou páni přítomní žalostivě sobě připomínali, že v tom ve všem prodloužilém čase v příčině náboženství nic jistého na místě postaveno nebylo. A kdyby dále skrze spisy v tom kráčeno býti mělo, pro rozdílné všelijakých slov výklady nikdy by nic na místě postaveno býti nemohlo; pročť Jich Mati, upřímně míníc, žádostivi jsou dobrou příčinou býti pokojného porovnání. Ku kterémuž tento nejlepší prostředek při sobě nacházejí, aby o ten artikul, náboženství se dotýkající, i co dále z toho pochází, v jistém počtu (kteřížby se z obojí strany snesli) důvěrné a přátelské promlouvání předsevzato bylo; jedni druhým to, na čemž podstata záleží, upřímně vykládali, cesty ukazovali k tomu, což by ke cti a chvále boží, J. M. C. k dobrému a vlasti své milé k vzdělání sloužilo, vedli, a bez dalších všelijakých odkladův týž artikul s pomocí boží na místě postavili. Neb jsou takový způsob i předkové jich zachovávali. Takové pak promlouvání podle upřímného jich zdání že nejlépe na hradě pražském v soudné světnici při sněmě (kterýž ještě vzdán není) aby se konalo; nebo jsou předkové jejich říkali, že to místo k tomu posvěceno jest, tak že, což jinde nejtěžšího smlučeno býti nemohlo, v též

místě snadno porovnáno bývalo. Pakliby vždy Jich Mstí páni pod obojí v tom jaké rozmyšlení měli, tehdy že budou moci jinde v některém domě se sjížděti a to před sebe vzíti i šťastně dokonati.

Ti pak vyslaní pod obojí, málo mezi sebou promluvice, za odpověď dali, že to většimu počtu přednésti chtějí. Nejvyšší pan purgkrabě se ptázel, zdali na odpověď očekávati mají. Kteříž oznámili, že již toho dne pozdě jest, a kdy nato od většihu počtu odpověď dána bude, že oni věděti a oznámiti nemohou. S tím se rozešli.

A když většimu počtu relací toho učinili, velice se horšili, pravice, že jsou již dosti těm podobných slov a troštův měli. Povolavše před sebe hejtmany čtvrtníkův v Starém městě pražském, jim přednesli: Poněvadž J. M. C. rychtář a purgmistr v témž městě naříditi nechtějí, aby obec téhož města svolána byla, tehdy aby oni to vykonali. V čemž oni se ochotně zakázali.

Prvé nežli direktorové téhož dne z rathouzu se rozešli, mezi ně J. M. kurfiršta saského posel, pan doktor Gerstenbergker, přijel, jich na místě pána svého žádající, aby se v to jednání s stranou pod jednou dali; neb že takovou naději sobě danou má, že v krátkém čase všeckno, co chtějí budou, zjednájí a obdrží. Direktori se vymlouvali, že oni se v žádné jednání bez obce dávatí nemohou.

Na druhý den direktori z prostředku svého vyslali k nejvyššímu p. pražs. purgkrabí do domu páně pana Karla z Wartbergka, pana z Budova, pana Matiaše Štampacha, pana z Michalovic, Václava Magrle a Valentina Kochana. Kdežto, mimo svrchu položených pět pánův katolických pod jednou, pana Jana Zbyňka Zajíce z Hosenburgku, soudce zemského, pana Ctibora Tiburciho Žďárského ze Žďáru, hejtmána menšího města pražského, pana Jakuba Menšího z Menštejna, purgkrabího hradu pražského, a jednoho sekretáře na kanceláři české našli. A když se posadili, pan z Budova po vykonaném pozdravení přednášel, žeby pánům direktorům, od Jich Mstí pánův stavův pod obojí voleným, nic milejšího nebylo, jako aby žádost Jich Mstí pánův stavův pod jednou vykonati mohli. Však že jsou se pánům stavům pod obojí zavázali a společně na tom snesli, dokudž ten majestát na náboženství (jehožto notuli páni stavové pod obojí pánům direktorům zanechali) od J. M. C. zouplna stvrzený nedostanou, dotud aby bez přítomnosti týchž pánův stavův pod obojí nic před sebe nebrali a v žádné jednání se nedávali. Než kdyby ten majestát s fedrungkem Jich Mstí pánův stavův pod jednou stvrzen byl, žeby chtěli dáleji

nato pomysleti, cožby k nejlepšímu sloužení mohlo. Sice dokud se toho nestane, že není možné jim se v žádné jednání dávat. Nejvyšší pan purgkrabě proti tomu promluvil, že od pánův katolických pod jednou tu přítomných tím se nic jiného neobmýšlí, nežli cožby lásku, přátelství a dobré srozumění mezi stranami působiti mohlo. A kdyby se to státi mohlo, aby páni vyslaní, tomu vyrozumějíce, dále o to mezi sebou promluvíti mohli, žeby tomu velmi vděční byli, zvláště poněvadž od J. M. kurfiřta saského pana posla, na místě J. M. kurfiřta pána jeho, k takovému jednání žádání a napominání byli. A poněvadž na větší počet ukazují, žeby v tom páni katoličtí pod jednou žádné rozmyšlení neměli, aby v jakém kolivěk počtu páni pod obojí k doslýchání toho najíti se dali; nebo ty a takové veliké věci velikého a bedlivého uvážení potřebující, nemohou lépeji k vyrozumění přicházeti a nedostatkové napravěni býti, jako skrze přátelské ústní promlouvání. Páni vyslaní, promluvivše mezi sebou, skrze pana z Budova nato odpověděli: Že páni pod obojí s stranou pánův pod jednou věrní a upřímní přátelé do smrti zůstávají žádostivi jsou a proti tomu nejsou, aby přednešení pánův pod jednou vyslyšeti neměli. Ale k odpovědi nato dávání aneb k nějakému jednání že přistoupení nemohou; nežli to, co jim přednešeno bude, že s větším počtem uvažovati chtějí.

Nejvyšší pan purgkrabě, rozmluvivše o to s jinými pány katolickými pod jednou, toto zase přednesl: Ačkoliv by tomu vděční byli, aby páni pod obojí anebo vyslaní jich u větším počtu, k tomu zmocnění jsouce, o to společně v jednání a zavírání dáti se mohli: ale jakkoliv jest, poněvadž se v tom ohlašují, že věrně a upřímně míní, pročez že jim také upřímně, jakýmby způsobem takové jednání předsevzato býti mohlo, úmysl a zdání své oznámiti chtějí.

Předně, aby páni pod obojí v tom se pronesli, jaký nedostatek v té J. M. C. resoluci, pánům stavům v přičině náboženství v jminulý pátek dané, mají; za druhé, aby se v tom vyjevili a oznámili, v čem se ten koncept toho majestátu, kteréhož za ztvrzení žádají, s tou J. M. C. resolucí nesrovnává. Čemuž kdyžby se vyrozumělo, že to i jiné artikule přátelsky se zamluviti mohly.

I bylo od pánův vyslaných za odpověď dáno, že to většímu počtu v známost uvéstí chtějí, a s tím se rozešli.

A navráťivše se ti vyslaní mezi jiné direktory, v známost jim to uvedli, co jest tak v domě nejvyššího pana purgkrabě promlouváno bylo. Z nichžto někteří počali se s hurtem nad tím horšiti, že jsou tam poslali; nebo že s takovým postranním jednáním nic dobrého způsobeno nebude. Nicméně od-

ložili sobě další uvážení té věci až na zejtrí ráno, a nejvyššímu panu purgkrabí vzkázali, že zejtra ráno k osmé hodině zase vyslané své do domu páně poslati chtějí.

Téhož dne direktori skrze ty hejtmany čtvrtníkův obec staroměstskou před sebe povolati dali, kteráž se u velikém počtu na palác sešla, a tam jim oznámili, co jsou tak hned teď po několik mnoho časův při sněmích jednali a jak jim J. M. C. pro zlé rady zámluv svých zdržeti moci neráčil, a na čem to nyní pozůstává. Též dali jim přečísti koncept toho majestátu na svobodné provozování svého náboženství, jakého v tom od J. M. C. opatření žádají, dotazující se jich, chtějí-li s nimi státi. Načež oni skrze Tomáše Snellera z Častalovic, toho času pergmistra hor vinnických pražských, promluvíti dali, že Jich Matem z té práce, že Jich Msti vyšší páni stavové je k sobě do toho jednání připouštěti ráčí, děkují, s nimi stojí a hrdly i statky svými až do smrti státi chtějí, vinšující, aby jim Pán Bůh při tom jednání prospěch dáti ráčil. A byli z toho rozveseleni, mluvice: „Dá Pán Bůh, že nás jednuška více trápit nebude.“

Téhož dne dána zpráva direktorům, že hrabě z Turnu za ty toliko tři dni v městech pražských již přes 500 knechtův najatých má.

Na ráno se zase direktori spolu sešli, a poradivše se, coby pánům katolickým pod jednou vzkázati měli, i vyslali tam mimo ty osoby, kteréž jminulého dne tam byly, ještě tři osoby víceji, totiž pana Joachima Ondřeje hrabě Šlika, pana Jindřicha Otta a Adama Linhardta z Neubergku, a nalezli u nejvyššího pana purgkrabí pražského mimo předešlé osoby také tři víceji, totiž pana Zachariáše Kábu z Rybňan, místosudiho zemského království českého, pana Jana Krocína z Drahoberje, radního v starém městě pražském, a pana Jana Šveryna, radního v novém městě pražském. A posadivše se, pan z Budova po vykonaném pozdravení a služeb vzkázání na místě direktorův na tento způsob přednášel: Že jsou nepominuli většinu počtu Jich Mstí pánův direktorův to vderejší Jich Mstí pánův katolických pod jednou promlouvání v známost uvésti. Ačkoliv páni direktori té naděje býti neráčí, aby jací nedostatkové při tom majestátu se nacházeli, nýbrž smýšlejí, že Jich Msti páni pod jednou k tomu napomáhati neráčí, aby k ztvrzení přišel: však naproti tomu nejsou, aby sobě neměli dáti raditi. Pročež že žádostivi jsou od pánův pod jednou to vyrozuměti, zdali oni nějaký nedostatek v tom majestátu nacházejí.

Nejvyšší pan purgkrabě, s jinými se poradivše, z vzkázaného vinše, z příjezdu do domu páně a z práce pánův

vyslaných obšírně poděkujice, takto k nim promluvil: Poněvadž o hlavní věc v tom artikuli o náboženství jest již na místě postaveno, tak že od J. M. C. ta konfessi, o kterouž páni pod obojí stáli, jim již povolena jest, tehdy že nepochybně také jiné menší věci snadně budou moci srovnány býti, tak jakž páni katoličtí pod jednou, tu přítomní, proti tomu nebyli a nejsou, aby ten majestát ztvrzen býti mohl, nýbrž po přátelském o to roamlouvání a v tom se, coby ještě za nedostatek bylo, spolu snešení že k ztvrzení toho majestátu rádi napomáhati chtějí, a předně žádostivi jsou od pánův stavův pod obojí vyrozuměti, v čemby se ta J. M. C. resolucí od majestátu děliti měla, i jaký nedostatek páni pod obojí v též resolucí mají. Čemuž vyrozumějice, že rádi o to přátelsky rozmluviti chtějí. Načež od pánův vyslaných za odpověď dáno, že od většího počtu sobě poručeno nemají, aby jaký nedostatek J. M. C. resolucí vystavovati anebo jí se v čem ujímati měli. Než poněvadž páni pod jednou v tom se ohlásili, že ukázati chtějí, kterak ta resolucí od majestátu nemnoho se dělí, pročež aby oznámili a ukázali, v čem ten majestát průchodu míti nemá.

Nejvyšší pan purgkrabě oznámil, že spolu s jinými pány pod jednou žádného v tom rozmyšlení nemají, aby se v tom vyjeviti a ukázati neměli. Pročež byla čtena notule toho majestátu a tito nedostatkové v ní vystaveni byli:

Předně, že se na samý jeden artikul zřízení zemského A. 32. vztahuje, ješto v zřízení zemském mimo ten také jiní artikulové se o náboženství nacházejí; pročež aby vypustíce té samojediné quote z zřízení zemského citování, raději se úhrnkem na všechna zřízení zemská na náboženství svědčící vztahovala.

Druhé. Kdež stojí „evangelitští“ stavové, poněvadž to slovo v království českém jest neobyčejné, protož aby vypuštěno a raději doloženo bylo „pod obojí,“ jakž od starodávna bývalo, tak aby ještě to dvoje náboženství pod jednou a pod obojí v Čechách zůstávalo.

Třetí. Kdež jest „v Čechách“ položeno, aby náboženství své všudy a na všelijakém místě provozovali, tu aby stálo „v kostelích svých“; nebo chtělby potom třebas náboženství své v kostelích pod jednou vykonávati.

Čtvrté. Kdež stojí „řád, kterýž mezi nimi jest aneb nařízený bude,“ tu aby stálo „kterýž mezi nimi vedle též konfessi nařízen bude.“

Páté. Strany konsistoře a akademie pražské, poněvadž to obě v resolucí J. M. C. pánům stavům dáno není, tehdy žeby se o ten artikul dále promlouvati nemělo, a že se pánům katolickým pod jednou vidí, aby konsistoř pod obojí předce

v moci J. M. C. zůstávala, proto, aby J. M. C. a páni stavové pod jednou, kteříž na gruntech svých kollatury pod obojí, též osady mají, snesouce se u větším počtu, mohli sobě odtud kněží bráti, však stavové aby nebyli povinni, tou konsistoří se spravovati; neb kdyby se na ty kollatury kněží katoličtí pod jednou dosazovati chtěli, tehdy žeby mezi lidmi veliká roztržitost byla; k tomu žeby kněží pod obojí, kteříž ještě k též konfessi nepřistoupili, nevěděli, kde se obrátiti. Proti tomu od pánův vyslaných bylo mluveno, že to nikterakž býti nemůže, aby tři konsistoře byly; neb žeby již také troje náboženství býti musilo, z něhožby nedorozumění rostlo. A pan arcibiskup že může kněží pod obojí, jak předešle bývalo, světiti a tam je dosazovati. Pakli budou kteří chtíti z konsistoří své kněží bráti, že jim toho rádi přiti chtějí.

Nejvyšší pan píš ať doložil: Oni jsou ceremoniím přivykli, a vaši kněží snad by jich vykonávati nechtěli.

Nato vyslaní odpověděli: My sice ty ceremonie sprostá netupíme, ale že bez nich býti může, to pravíme; však ne aby hned zavrženy byly, než aby lid pomalu v tom, že na nich nic nezáleží, vyučován byl.

Šesté o akademii. Poněvadž sami páni pod obojí to vyznávali, že J. M. C. též akademie fundator býti ráčí, tehdy že za slušné býti poznávají, aby také předece v moci J. M. C. zůstávala, však v náboženství žádná proměna v ní nebyla, a defensorství toliko nad ní aby jim, pánům stavům pod obojí, puštěno bylo; nebo ten, kdo fundatorem jest, aby nad fundací svou žádné moci ani práva (lečby dobrovolně to právo na jiného přenesl) k ní míti neměl, toby se nikoliv trefiti, ani bez velikého ublížení práva a spravedlnosti fundatora státi nemohlo. A poněvadž již strana pod obojí skrze pana posla saského sama J. M. C. to podala, aby jistý počet defensorův nad konsistoří a akademií pražskou nařízen býti mohl, tehdy že tu nejlepší cesta k tomu obrána jest, aby strana pod obojí sama jistý počet osob, kteréžby za defensory míti chtěla, jmenovala a J. M. C. aby z toho počtu šest osob vybrati a za defensory vystaviti ráčil, tak aby z národu českého muži učení do též akademie bráni byli.

Ale páni vyslaní pod obojí oznámili, že oni majestátu ustoupiti nemohou. Ten pak spis, skrze pana posla saského J. M. C. podaný, poněvadž mimo něj již jiná resolucí vyšla, tedy že jest také již minul.

Se d mé. Pochování mrtvých aby žádnému nikdež bráněno nebylo. Že jest i v tom artikuli nato potřebí pomysliti, poněvadž některá místa, v kterýchž aby kdy jaké osoby pod obojí pohřbeny býti měly, žádné paměti ani důvodu se nenachází,

jako na hradě pražském, též v městě Plani a v městě Budějovicích jsou. Protož že i to se vyhrazuje.

Proti tomu od pánův vyslaných mluveno bylo, že jest v kostele hradu pražského král Jiří pohřben, který pod obojí byl. Oni sice že se v to nikdy netřeli a ještě třiti nebudou; nežli jak toho místa, tak ani jiných více odříkati se nechťejí, poněvadž oni v tom místě pohřbův všudy tak hodni jako jiní jsouce, k tomu také rovné právo s jinými mají, obzvláště když při sněmích na opravu stavení téhož kostela hradu pražského zároveň s jinými svolují, a větší počet osob pod obojí nežli pod jednou jsouce, tudy také oni více na něj nakládají.

Osmé. Aby v tom majestátu stálo, že to trvati má do budoucího generálního sněmu.

Při zavírce pak doložil pan nejvyšší purgkrabě, že včerejšího dne J. M. C. správa došla, žeby někdo v městech pražských lid najímati měl, ješto aby se to od pánův stavův pod obojí diti mělo, že tomu J. M. C., také oni katoličtí nevěří. Pročež jménem J. M. C. je napomínají, jestližeby se co toho pod tímto jednáním sněmovním stalo, tehdy aby se toho víceji nedálo; neb veškeri artikulové tak těžcí nejsou, aby jim bez najímání lidu válečného spomoženo býti nemohlo. O čemž se po tom promlouvati bude.

I oznámeno od pánův vyslaných, že to chtějí většinu počtu v známost uvést. S tím se rozešli.

Na druhý den direktori na rathouse se sejdouce, to, co jest jim skrze vyslané jich od pánův katolických pod jednou včera vzkázáno bylo, společně uvážili a těch devět osob z prostředku svého do domu nejvyššího pana purgkrabě zase vyslali, kdežto ty všechny osoby pod jednou, jako jminulého dne, pospolu byly. A posadivše se, pan z Budova opět přednášel, že pánům direktorům s podivením to přichází, poněvadž předešle strana pod jednou jim žádných nedostatkův nevystavovala, kde se nedostatkové vynášeli? Neb vůbec se to hlásí, žeby J. M. C. již dávno ten majestát ztverditi byl ráčil, kdyby toliko někteří pod jednou v tom překážky byli neučinili. Co se pak těch nedostatkův dotýče, na ně že tuto odpověď dávají:

1. Že ta zřízení zemská o náboženství vztahují se na nějaké smlouvy, kterýchž ve deskách není, a na kompaktata, kteráž dávno sněmem propuštěna a přetržena jsou, a kdyby zase k tomu přistupovati měli, žeby z toho větší nepříležitost nežli předešle následovala.

2. Co se toho „evangelitáti“ dotýče, poněvadž (prý) J. M. C. je k religionsfriedu v Říši připustiti a při něm tak souplna sústaviti ráčil, tam pak to jméno často se užívá:

prošby ho i oni užívati nemohli? A poněvadž strana pod jednou „katoličtí“ se jmenují, tím jmenem, od nich (prý) nedávno na sebe potaženým, tehdy že oni také „evangelitští“ slouiti mohou. A poněvadž strana pod jednou tak se jmenuvati chce, že oni jí toho rádi přejí.

3. Strany toho, aby všudy a na všelikém místě náboženství své provozovali, že pánův stavův pod obojí takové mínění nikdy nebylo, aby náboženství své v jich kostelích provozovati měli, zvláště když jest strana pod jednou sobě to, aby jim překážka činěna nebyla, vyhradila. A poněvadž strana pod jednou náboženství své a mše v kaplách, v domích, jak se trefí, vedou, tehdy proč by podobné svobody strana pod obojí užiti nemohla? Neb mimo tu konfessi žádné jiné náboženství pod obojí v království českém trpíno býti nemá.

4. Strany řádu, poněvadž se ten majestát všecken na tu konfessi vztahuje a vedle též náboženství se povede, tehdy že také vedle též konfessi řádové spůsobeni budou.

5. Strany konsistoře a akademie že toho při předešlých odpovědích svých zůstávají, a na tom nejsou, aby při tom jaké výminky zanechány byly; neb oni dále náboženství svého v správě kancelářské nikterakž zanechatí nemohou, kterážby se tímto spůsobem zase vlouditi chtěla.

6. V příčině kostela pražského i strany pochování osob pod obojí zanechává se při předešlé odpovědi.

7. Co se pak Plzně a Budějovic dotýče, že o jejich obdarování žádné vědomosti nemají; pokudž co mají, tehdy nedávno toho dostali, a žeby to bylo proti křesťanské lásce a zřízení zemskému, kteréž praví, že jedna strana druhou nemá tupiti, nýbrž spolu zůstávati mají jako věrní křesťané. Nebo chce-li se kdo z strany pod jednou v jich kostelích pod obojí pohřbiti dáti, toho že oni každému rádi příti chtějí.

8. Strany toho artikule, aby do generálního sněmu tak zůstalo, to žeby se bezpotřebně dokládalo; neb v království českém předešlých časův stavové sami sobě náboženství bez výminek ustanovili. Ale poněvadž majestát na religionsfried se vztahuje, tehdy to také na túž výminku se miní. Však že vysvětlení toto neděje se proto, aby co v majestátu ujímáno neb k němu přidáváno býti mělo, nežli proto, aby Jich M. tomu vyrozuměti ráčili, jak se na věcech nepotřebných zastavují. Poněvadž ten majestát J. M. C. na škodu není, protož aby jen tak, jakž sepsán jest, vyšel; což když strana pod obojí spatří, že hned pokoj bude. Co se verbování neb najímání vojenského lidu dotýče, to se J. M. C. i Jich Mstem oznamuje, že podle té defensi a ohlášení svého J. M. C. učiněného něco lidu pro opatření své mají; však ne proti králi J. M. ani proti

vlasti neb straně pod jednou, nežli proti těm, kteřížby nětco proti stavům pod obojí před sebe brali a tomu, aby milostivé sámluvy J. M. C. k vykonání přijíti mohly, překážeti, neb k pokoji mírných prostředkův podávaných užiti nechťeli. K tomu pak že hodnou příčinu mají, poněvadž se proslychá, že posel španihelský a hrabě z Sulcu lid najímati dávají v Bavořích, pak že začasťe mustringkové se drží. Což že jest nějaký kočí, kterýž tam z Prahy kapucíny vezl, povídal, a že v Bavořích zjevně o tom mluví, že na Čechy táhnouti mají. Strana pak pod jednou je, stavy pod obojí, jakoby se proti králi pozdvihnouti měli, vykládají; protož že žádají, aby k tomu J. M. C. ani oni víry nepřikládali. Nýbrž poněvadž jsou ty věci jim jako Čechům zase do rukou přišly, tehdy aby konfirmaci jich při J. M. C. vyhledávati napomáhali, a to, že věrně a upřímně s Jich Mstmi míní, vedle ohlášení svého skutkem dokázali. A páni stavové pod obojí že se toho jak J. M. C. věrně poddaně, tak i Jich Mstem přátelsky odaluhovati hleděti budou.

Vyrozumějíce páni pod jednou té odpovědi astoupili se a po obšírném mezi sebou rozmlouvání skrze nejvyššího pana purgkrabího toto zase oznámili: Že jsou z toho obšírného přednešení již nějaké vysvětlení dosáhli, a uznávají za potřebné býti, J. M. C. vše přednésti. Však čemu jsou ještě dobře nevyrozuměli, že chtějí hned nyní o to s pány vyslanými promluvíti.

Předně že tomu tak rozumějí a to ujímají, že páni stavové pod obojí náboženství své v katolických kostelích pod jednou provozovati úmyslu nemají, ani k pohřbům v kostelích katolických pod jednou nutkati se nebudou. Však čímby J. M. C. v tom bezpečně ujistiti chtěli, tak aby strana pod jednou trvanlivě dostatečné opatření míti mohla, toho neoznámují. Dále pak mezi jinými věcmi že jsou tomu dobře nevyrozuměli, kdy by J. M. C. k tomu majestátu povoliti a konsistoř dosazovati míti ráčil. I také to žeby od nich rádi převzděli, kdo jest to mluvil, žeby jménem J. M. C. nějaký lid válečný najímán býti měl, tak aby J. M. C. tím lépeji zpravití mohli, za jakou příčinou páni stavové pod obojí nětco lidu najímají. Neb že se Jich Mstem vidí, žeby pod tímto jedním a ještě trvajícím sněmě s takového najímání válečného lidu dobře sjíti mohlo; pročež že jménem J. M. C. je v tom napomínají, i od osob svých žádají, aby to zastavili. Oni že také proti tomu to vše při J. M. C. předjiti chtějí, pokudžby někdo jménem J. M. lid najímati chtěl aneb již najímal, aby to zastaveno bylo, tak aby páni pod obojí příčiny žádné k stížnostem neměli.

Páni vyslaní skrze pana z Budova krátce zase oznámili: Poněvadž v tom majestátu, kteréhož za ztvrzení žádají, toho doloženo není, aby páni pod obojí v kostelích katolických náboženství své provozovati chtěli, pročť že také toho ne-žádají, aniž co pojišťovati mají. Strany pak defensorův že se bude moci ještě dále jisté snesení učiniti. A co se dotýče toho lidu najímání, že to většímu počtu přednésti chtějí.

Nato nejvyšší pan purgkrabě odpověděl, že hned k J. M. C. jeti, ty věci přednésti a bohdá k šťastnému konci přivést, i kdyby se zase pro odpověď najíti dáti měli, nejvyššímu panu sudimu dvorskému vzkázati chtějí. A tak s tím se rozešli.

Ale direktori spolu s nařízenými nejvyššími na rathouse staroměstském se sjevše, na tom sůstali a zavřeli, aby bez dalších odkladův lid vojenský jízdný i pěší předce najímati dali. Což také se stalo. Neb hned zverbovali a najali jmenovitě jeden regiment knechtův 3000 silný pod nejvyšším hrabětem z Turnu a 1500 jízdných, tisíc pod panem Linhartem z Felzu a 500 pod panem z Bubna. Ten pak lid pěší toliko v městech pražských quartirován byl. Než jízdný vně z Prahy všudy téměř na gruntech pánův obyvatelův katolických pod jednou, duchovních i světských, quartýry své měli a veliké škody vrchnostem i poddaným jich dělali.

Následujícího dne (to již bylo páté shledání) nejvyšší pan purgkrabě s jinými pány katolickými pod jednou v domě svém se sjevše, pana Zachariáše Kábu z Rybňan, místosudího zemského království českého, ku pánům direktorům vyslali, žádajíce, aby někteří z prostředku jich k nim se najíti dali; že jim to, co tak při J. M. C. spůsobih, v snámost uvéstí chtějí. I vyslali zase direktori těch devět osob, kteříž před tím také věčejšího dne tam vyslaní byli.

Nejvyšší pan purgkrabě oznamoval, že J. M. C. na jich přednesení takto se milostivě resolvovati ráčil:

Předně: Aby od toho slova „evangelitátí“ upuštěno bylo, tak aby straně pod jednou v Říši z toho pohoršení nepošlo, poněvadž tam v religionsfriedu také se toho neužívá. Konsistoř a akademii že J. M. C. z moci své dáti neráčí, než k tomu povolovati ráčí, aby páni stavové pod obojí zatím jisté osoby za defensory voliti mohli a J. M. C. je v dvojnásobném počtu přednášeli; tu že J. Msti z nich polovici osob k tomu naříditi chtíti ráčí.

Item pohřbů aby páni pod obojí v těch kostelích, kde jaká nadání mají, užívati mohli, však ne v jiných kostelích katolických bez dovození kollatorův.

Item žádná jiná konfessi mimo tu, kteráž J. M. C. od strany pod obojí podána jest, aby nevycházela a jiné nové náboženství v království tomto zaráženo nebylo.

Item aby doloženo bylo, že to trvati má až do budoucího generálního křesťanského sněmu.

Item straně pod jednou v náboženství aby překážky činěny nebyly. Poněvadž J. M. C. pány stavy pod obojí tím majestátem tak dostatečně opatřiti ráčí, aby oni tolikéž straně pod jednou jistým reversem svým dostatečně opatření učinili, tak jakž se již téhož reversu notule spisuje a pánům pod obojí k přehlídnutí podána bude. A když se od nich ten revers náležitě stvrdí, tehdy že J. M. C. ten majestát podepsati, spečetiti a jistým osobám odevzdati chtějí ráčí, — na ten však jistý způsob a s takovou dostatečnou výminkou, aby páni direktorové od své direkcí také ihned upustili, spisy své ke dákám složené zase vyzdvihli, verbování lidu válečného zastavili, najatý zase rozpustili, nahoru do soudné světnice najíti se zase dali, sněmovní jednání fedrovati a starobylým způsobem k zavírání věsti nápomocní byli. Což vše když se svrchu psaným způsobem napraví a vykoná, tehdy že také ten majestát zhotovený k rukám jich odveden bude.

Páni vyslaní nato za odpověď dali: Když se notule toho reversu pánům direktorům odešle, že jej společně přehlídnouti, uvážiti a svou odpověď zase nato dáti chtějí.

Potomně v pondělí ráno ten revers k rukám nejvyššího pana sudího dvorského odeslán byl. Kteréhož jest tento výpis:

Notule reversu, kterouž jmenem J. M. C. nejvyšší pan purkrabě pražský a jinými pány pod jednou pánům direktorům k stvrzení podal:

My páni, rytířstvo, Pražané, Horníci a jiní vyslaní s měst, všichni tři stavové království českého, pod obojí způsobou tělo a krev Pána našeho Ježíše Krista přijímající, k věčné paměti snámo činíme tímto listem, jenž slove revers, společně aneb rozdílně za nás, dědice a budoucí naše:

Jakož jsme toho na sněmu, léta 1608 již pojminulého v pondělí po neděli Exaudi na hradě pražském držaném, a léta tohoto 1609 k úterému po sv. Pavla na víru křesťanskou obrácení položeném, ano také při tomto nynějším k pondělímu po neděli Rogationum mandátem J. M. C. rosepsaným při J. M. C., králi a pánu našem nejmilostivějším, se vůl poníženou poddaností snažně vyhledávali a žádali, abychom při té konfessi české, kterouž někteří augšpurskou jmenují, na sněmě obecném léta 1575 sepsané a slavné a svaté paměti J. M. C. Maximilianovi toho jména Druhému, J. M. C. králi a pánu našemu nejmilostivějšímu (jakž o tom v nejednech spisech a žádostech našich správu jsme učinili) tehdáž podané a k ní povolené, i při jiných v témž sněmu léta 1608 zejména doložených a náboženství našeho se dotýkajících žádostech zůstavení byli a to vše nám dostatečně se potvrdilo, — kteroužto žádost naši majíce J. M. C. mnohdykrát v bedlivém uvážení svém, a prohlídjíce k mnohým vsáctným za nás učiněným přimlouvám, anobřž chtějíc, aby mezi pány a přátely našimi milými, stranou pod jednou, a námi, stranou pod obojí, na budoucí a věčné časy láska, svor-

nost, pokoj a dobré srozumění k vzdělání a zachování obecného dobrého zůstávala, nás jest při též konfessi české milostivě zůstaviti, konsistoř a akademii v moc a opatrování naš, abychom nad nimi z prostředku našeho jisté osoby za defensory naříditi mohli, dáti, též i k jiným žádostem našim z strany náboženství povolití a to majestátem svým císařským a královským, kterýž to vše v sobě šířeji obsahuje, potvrditi, ano také, jakby z svrchu psaní defensores akademie a konsistoře nařizování býti měli, totiž abychom my je z prostředku našeho v dvojnásobním počtu, jakbychom jich mnoho míti chtěli, jmenovali, a J. M. C. i budoucí králové čeští aby z toho počtu polovici osob za defensory, a to nejdéleji od jmenování týchž osob v šesti nedělích pořád zběhlých, dle sakásaní J. M. C. vybrati a voliti moci ráčili, též aby J. M. C. na panstvích svých, ano také ty osoby z stavův pod obojí nebo pod jednou, kteréžby vedle předešlého způsobu na kollaturách svých pod obojí způsobou kněží svěcené míti chtěli, aneb také osady zde v městech pražských a jinde, kteréby se o to snealy, takové kněží od pana arcibiskupa pražského nynějšího i budoucího bez všelijaké překážky naší bráti mohli, a aby výš psané povolení konfessi naší české až do obecného křesťanského dokonalého porovnání z strany náboženství v sv. Říši dle snění religionsfriedu neproměnitelně trvalo, — o to vše skrze jisté osoby ze všech tří stavův pod jednou způsobou přijímajících s námi se milostivě sněsti a namluviti ráčil.

Protož my všickni svrchu psaní tři stavové, pod obojí způsobou přijímající, společně i rozdílně J. M. C. z takové nám prokázané milosti nejponížší děkujeme, a tím poddaným sakázaním, že se toho J. M. C. až do vylití krve a nejvyššího přemožení našeho odsaluhovati chceme a máme, a při tom také moci tohoto reversu vědomě a s dobrým rozmyslem za nás a budoucí potomky naše připovídáme, že se vedle takového milostivého povolení a majestátu J. M. C., též svrchu psaného namluvení a reversu tohoto ve všem chovati a žádného jiného nového náboženství, učení a služeb božích, kteréž by se vedle dotčené konfessi české neřídily a nevykonávaly, v kostely nám přisluňující neuvozovati, aniž dopouštěti pod skutečným trestáním vedle usnání J. M. C. a soudu zemského, kdožby se něco toho z nás dočinil, chceme. A poněvadž jsme již od J. M. C. v náboženství našem majestátem, jakž z svrchu dotčeno, dle žádosti naší opatření, i v tom tolikéž naproti tomu J. M. C. a straně pod jednou v náboženství jich žádných protimyslností, překážek a příkoří, jakž zřízení zemské vyměřuje, činiti, na fary pod jednou kněží pod obojí dosazovati, ani v kostelích jich, kdežbychom v posloupném užívání pohřbu nebyli, proti vůli kollatorův a správcův duchovních v týchž kostelích se pochovávatí a zvoniti dáti moci míti nemáme a nebudeme, nýbrž je při jich kostelích, službách božích, ceremoniích, kollaturách, klášterích, kolegiích, výsadách, nadáních, desátcích, platech, případnostech, starobylých řádích a důchodích zcela a zouplna zůstaviti chceme, máme a připovídáme. A to vše, co se tuto píše, má od nás i budoucích našich věrně a pravě držáno i zachováno býti nyní i na časy budoucí.

Na utvrzení a zdržení toho všeho my všickni tři stavové pod obojí, pan-
ský, rytířský a městský, tento revers jsme schválili a od nařizených k tomu osob v počtu třideíti tří jej podepsali a k tomu jich přirozené pečeti přivěsiti dali. A J. M. C. aby jej při relaci tohoto sněmu ve dsky zemské vložití a vepsati poručiti a potom originál k jiným svobodám zemským skrze jisté kommissáře své z stavův na Karlštejn přiložití moci dáti ráčil.

Direktoři vzkázali, že to vše v uvážení vzíti a po polední zase odpověď svou nato dáti chtějí. Mezi tím poručili v městech pražských patenty v příčině odvozování kontribucí roz-
bíjeti a do krajův království českého poslati, jichž jest tento výpis:

Patenty od direktorův v městech pražských rosbíté a po krajích království českého rozeslané.

Urození páni páni, urození a stateční páni s rytířstva, kteříž v městech pražských bydlíeti ráčíte a bydlíte, slovně a vzácné poctivosti páni purkmistrové a radcy i všecky obce měst pražských, všickni tři stavové pod obojí přijímající, páni bratři, strýcové, ujcové, švakrové a přátelé naši zvláště milí! V. Mtem a Vám služby naše vskazujeme a na Pánu Bohu zdaví prodlouženého a božského opatrování i jiného všeho dobrého žádající věrně rádi přejeme. Jakož jsou páni, rytířstvo, Pražané, Horníci a jiní vyslaní z měst, všickni tři stavové království tohoto českého, tělo a krev Pána Ježíše Krista pod obojí přijímající, při tomto obecném sněmu, k pondělků po neděli křížové léta tohoto 1609 od J. M. C. rosepsaném a na pátý týden držaném, s velikých a znamenitých příčin a potřeb, pro obhajování předně J. M. C., vlasti této a náboženství křesťanského pod jednou i pod obojí, pro čest a slávu Pána Boha i také spasení duší svých, jistou defensí aneb hotovost při téměř sněmě nahradě pražském svoliti a naříditi ráčili, kteráž téhož dne v sněmu vyhlášena i také vůbec zjevně vytištěna jest, v kterémžto artikulu té defensí této doloženo jest: „Předně, aby jeden každý ze všech tří stavův atd. (viz str. 329 až str. 380) ten každý bude povinen túž sbírku dvojnásobně z svého měsíce dáti“, jakž týž artikul v defensí na téměř sněm svolený a nařízený to v sobě již obhajující savírá: i jsouce my k té uvážené defensí za direktory, správce a radcy zemské voleni, vzavše to v své pilné uvážení a posnávaje toho vysoce důležitou a nevyhnutelnou potřebu býti, aby předně J. M. C. i toto království před nenadálými vpády a jinými nebezpečnostmi opatřeno bylo, uvážili jsme, jedno, aby páni, rytířstvo, Pražané, města horní i jiná města, všickni tři stavové, nicméně i obyvatelé hrabství kladského a kraje loketského, též všickni lidé duchovní, kteříž statky posemaké mají, též mistři, kollegiáti, manové, svobodníci, dědičníci, nápravníci, svobodní rychtářové, kteříž statky svobodné a zápisné i jakéžkoli jiné platy komorní i městské i šosovné, též také, kteříž peníze na drocích, listech, zápisích aneb jakýchkoli užitedích mají, též kupci ležáci, domácí i přespšní, kteříž v tomto království handle a obchody své vedou, všickni listy přiznávací s statkův pozemakých i s svých handlovních a jiných všelijakých, též i peněz hotových vedle šacunku 1557, jak se potom léta 1588 i také léta 1598 dále, dle spravedlivého vyhledávání co nejdříve možné a nejdéle do středy, dne památky rozeslání svatých apoštolův, nejprve přísti nám direktorům do měst pražských, jmenovitě na ratus Nového města pražského odeslali, a i hned koně své, co jich vedle téhož šacunku přijde a ještě jednou tolik, tak jakž týž sněmem, o té defensí učiněným, to svoleno jest, dobře a úpravně vystřovaně, tak aby každý rejthar sbírojný předně koně dobrého, před sebou dvě ručnice dobře spravené se vším tím, což k tomu náleží, a na sobě sbroj černou, totiž přední a zadní kus, obojek a šturmhaub a při boku dobrou zbraň měl. Též také desátého člověka poddaného a z měst osmého, náležitě potřebami opatřeného, tak jakž na pěšího náleží, aby každý měl šturmhaub, dlouhou ručnici neb mušketu s toulcem a ladunky připravenými, též dobrou zbraň při boku na hotově měli. A takové koně, též pěchotu, kdyby toho potřeba nastala a od nás do krajův snáti dáno bylo, ihned buď sem do měst pražských neb kamkoli od nás poručeno bude, vypravili a při tom toho šetřili, aby vždycky při šestí koních jedna osoba z stavu panského, rytířského neb městského u všech válečných skušená vypravena byla a jedna každá vrchnost aby své jisdné i také pěchotu, nažby se vychovati a živiti mohli, penězi opatřila.

A poněvadž pro obhájení J. M. C. a této země české jistý počet rejtharův, jisdných, také pěších najímati, verbovati a jim služba měsíčně platiti se musí, za kteroužto příčinou ty kontribuci, sbírky a pomoci sněmy léta 1598, nyní také svoleny jsou a polovici jich ve čtyrech nedělich k vyplnění

týmž sněmem jminulým uloženo jest, protož to také za slušné jsme uvážili, aby jeden každý, kdožkoli jaké lidi poddané mají, z každého gruntu neb člověka poddaného osedlého v těch čtyrech nedělích, ode dne vyhlášení té defensi pořád zběhlých, totiž v pátek po svatě Máří Magdaleně, každá vrchnost z svého vlastního měsce po pěti ortech s listem přiznávacím do každého města krajského vypravila, nieméně k tomu od každého poddaného svého po 7 groš. míš., tolikéž od každého faráře po 2 kopách míš., a od každého mistra ovčáka po půl kopě a pacholka jeho po ortu vyberouc, je spolu s touž svou sbírkou do téhož města krajského osobám, kteříž k vybírání týchž sbírek od nás neprodleně v tom kraji nařizeni budou, odeslali. Pražané pak s jiná města proti těm pěti ortům, s vlastního měsce svoleným, týmž předešlým sněmem léta 1596 svolené sbírky, kteráž na první termin k aložení přijde, čtyřeceti šest tisíc osm set sedmdesáte pět kop míš., a k tomu proti měsíčné službě též Pražané a jiná města z každého domu za jeden měsíc po 24 gr. míš. učinění, z jednoho domu 1 kopu 12 grošů míš. též aby odeslali a odvedli. Židé pak z svých domův po 2 kop míš., též kteří od 20 let stáří jsou z hlavy po 1 dukátu a kteříž pod 20 let až do 10 let stáří jsou, po půl dukátu, v týž první termin aby vyplniti povinni byli. Nieméně sbírky z ryb, masa, vína páleného, kupeckých zboží i jiných věcí, což se toho od actum vyhlášení té defensi v těch čtyrech nedělích sejde, tolikéž sbírky z komínů a krámů dvorských od kupeců a řemeslníkův tím vším způsobem a pořádkem, jakž se to téhož 1596. léta činilo, též v jednom každém městě aby s pilností vyberouce, potom to vše do krajského města berníkům odesláno bylo.

A protož, poněvadž jsme až dosavad toho opatření v náboženství majestátem na sněmě uváženým, se vši pilností o to jednaje, nedostali, V. M. a Vás, všech tří stavův a obyvatelův měst pražských a každého obzvláštně, tímto listem otevřeným přátelsky žádáme a vedle moci nám na těmž sněmě obecném nad touž defensí dané, též z povinností našich napomínáme, že se v tom ve všem vedle anění týchž sněmů léta 1596 učiněných a k nim touž defensí přistoupení zachovati a jak statky své šacovati, tak listy přiznávací, komu se co vypraviti přijde, nám k vší oznámenému dni střednímu, den památky rozeslání svatých apoštolův nejprve přísti, odeslati a s tím, aby všickni svrchu dotčené léta 1596 na obouch sněmích svolené komtribuci a pomoci krom domovní berně, což toho prvního terminu, jak svrchu oznámeno, dáti a připraviti komu co přijde, v pátek po svatě Máří Magdaleně neprve přísti berníkům, v jednom každém krajském městě nařizeným, na rathous každého města s listy přiznávacími odvésti a vyplniti, podle toho jistné své i pěti lid desátého a pátého člověka na hotově míti a hned, jakž V. M. a Vám od nás věděti dáno bude, je na místo, kdežby od nás poručeno bylo, vypraviti ráčíte a vypravite. Jsouce k V. Měm a Vám té naděje, poněvadž jste se všickni přítomní i na místě nepřítomných všemu tomu pod poctivostmi svými dosti učiniti závázali, že tak to vše beze vší odpornosti vykonati a sebe před dalším nebezpečenstvím a těžkostí opatřiti ráčíte a opatříte.

Dán od nás N. N. N., direktorův, správcův a radův zemských, ode všech tří stavův království českého, pod obojí tělo a krev Pána Ježíše Krista přijímacích, nad defensí pro obhajování náboženství křesťanského pod obojí v pátek po svatém Janu křtíteli léta tohoto sněmem nařizených, na rathouse Starého města pražského v pondělí den sv. Petra a Pavla léta 1609.

I vyslali tíž direktori po poledni do domu nejvyššího pana purgkrabí ku pánům katolickým pod jednou sedm osob, pana Jana Sezimu z Sezimova Ústí, pana Václava Vilíma z Roupova, pana Václava z Budova, pana

Mathiáše Šampacha, pana Jiříka Vančuru, Váoslava Magrle a Voprchu s tímto oznámením, že k tomu reversu přistoupiti, ani o něj v jaké jednání se dávati z mnohých uvážených příčin nemohou, poněvadž ten majestát od pánův stavův pod obojí na plném sněmě uvážen jest a oni něčto v něm proměňovati, přidávati neb ujímati moci nemají; než jestliže páni pod jednou jakého opatření svého vyhledávají chtějí budou, tehdy že to na sněmě v přítomnosti všech Jich Mstí pánův stavův spolu učiniti moci budou. S čímž odešli, neb nejvyšší pan purgkrabě oznámil, že to chce J. M. C. v známost uvésti. Což několik dní trvalo, tak že jsou se páni katoličtí pod jednou s pány direktory nescházeli.

Oni pak direktori, dostanouce zprávu, že některé osoby v městech pražských i z vlastního jich prostředku pod obojí zjevně to rozprávějí, že direktori tím vinni jsou, že to nedorozumění mezi J. M. C. a stranou pod obojí k spokojení nepřichází; neb že J. M. C. již ke všemu povoliti chtějí ráčí, na čemž strana pod obojí dobře přestati může, tíž pak direktori že daremně lid najímají a k takovým velikým kontribucím a daním pány obyvatele království českého pod obojí spolu s poddanými jich z úmysla přivozují: pročez že někteří chtějí do krajův jeti a pánům obyvatelům to v známost uvésti, tak aby žádné kontribuce neskládali a direktori sami ten lid najatý platiti povinni byli. Čemuž oni vyrozuměvše velice se nad takovými rozprávkami pohnuli. A ihned k omluvě své otevřená psaní do všech krajův poslali, jichž tento jest výpis:

Psaní od direktorův obyvatelům království českého do všech krajův odeslané:

Došla nás správa, kterakby to do krajův mezi lidí od kohož pak koli vtroušeno býti mělo, že J. M. C., král a pán nás všech nejmilostivější, k žádosti stavův pod obojí opatření majestátem a všecko od sebe, zač stavové žádají, učiniti chtějí ráčí a jakoby to toliko námi, direktory, scházeti mělo, že ta věc k místu a konci nepřichází. V kteréžto pomluvě nemohouce zůstávati a vědouce, že se nám v tom nevinně ubližuje, nemohli jsme pominouti před V. Mstí a Vámi toto ohlášení učiniti, že nám J. M. C. až posavad ten majestát, o nějž jste se všickni tři stavové p. o. sněsti, nvážiti a J. M. C. koncept podati ráčili, odveden a dán není, nýbrž nejvyšší páni úředníci a soudcové semžti a některé osoby z obce pod jednou, mívajíce s námi o to promlouvání, k tomu směřovali, abychom v tom majestátu od něčeho upouštěli a některé artikule do něho přikládali, a naposledy proti tomu majestátu reversu neobyčejného od nás stavův jménem J. M. C. vyhledávali i ústně nemalé příčiny nám přednášeli. Což děje-li se s vůlí a vědomím J. M. C., nám vědomé není; než my toho J. M. C. nic nepřičítáme.

K takovému pak reversu nemohouce my přistoupiti, výmínek, pokut, závazkův a artikulův v něm položených na protřzení téhož majestátu ujíti, poznávši to proti sněmovnímu svolení, našim závazkům a defenzí stížené býti. Protož za to V. Mstí a Váš i jednoho každého přátelsky žádáme, pokudž jest taková jaká pověst V. Mstí a Váš došla, že k tomu víry přikládati a o nás

toho, aby naši snažností, pilností, péčí a prací co scházeti, obměškováno a na opatření bezpečném nepřestáváno býti mělo, smýšleti neráčíte, anobrž pro lepší tomu vyrozumění, co jest od nás v tom ve všem čase říseno, jednáno a konáno bylo, uznáváme toho pilnou a důležitou potřebu býti, začez i V. Mstí a Vás s pilností prosíme, abyšče, komužkoliv se z V. Mstí a Vás viděti bude, co nejdříve možné a ihned, jakž V. Mstí a Vás tento list dojde, na cestu se vypravití, do měst pražských přijeti a tomu všemu vyrozuměti ráčili.

Datum na rathouze Starého města pražského v pondělí den památný sv. M. Jana Husi a M. Jeronýma, mučedníkův božích, léta 1609.

J. M. C. to velice těžce nésti, když porozuměti ráčil, že direktori tak svobodně patenty v městech pražských rozbíjeti i do krajův rozsílati dají, a tu že se již v mocnost a důstojenství J. M. C. jakožto krále českého vkládají a tím jako nějakí králíkové se dělají, zvláště poněvadž žádnému jinému nežli J. Mstem králům českým a v nepřítomnosti J. Mstí pánům místodržícím královským to činiti přísluší a náleží.

A v tom psaní svém, které do krajův rozposílali, neostýchali se datum doložiti „den památný (prej) sv. M. Jana Husi a M. Hieronýma mučedníkův božích“, ješto věděli, že nejmilostivější vrchnost jich a všickni katoličtí pod jednou ty obadva za protivníky víry svaté katolické drželi a měli, a že jsou obadva v městě Konstanci od koncilium katolického, kteréž tam tehdáž držáno bylo, za kacíře uznáni, spravedlivě ortelováni a ohněm spáleni byli.

Direktori pak, všecknu povinnou poddanou šetrnost k nejmilostivější vrchnosti své opovrhše, beze všeho ostýchání své věci, k té zbytečné od nich nařízené defensí příslušející, řídili a peštolunky vydali, dni a místa k mustrungkům najatého lidu svého jmenovali a nařizovali, a dostavše jistý počet mušketův, svým najatým knechtům, kteří se v městech pražských nacházeli, rozdali; na tom, že jsou ty knechty v Starém a Novém městě rozquartyrovali, dosti neměli, ale také s jistým dovolením Malostranských osadili též týmiž mušketýry na Malé straně blízko mostu ten veliký dům, saský řečený.

V tom pak J. M. kurfiršta saského pan posel, pan z Gerstenbergku jak ku pánům katolickým pod jednou, tak i k straně pod obojí dojízďěti a na místě J. M. kurfiršta, pána svého, aby to nedorozumění mírnými prostředky spokojeno býti mohlo, prostředkovati nepřestával, zvláště pak, že strana pod obojí, an nic neslušného že před sebe nebere, předstírala, dávajíce vinu, jakoby někteří katoličtí pod jednou (kteréž oni za zlé raddy a nepřátely své pokládali) při J. M. C. je sočili a v zlé domnění uvozovali. Z čehož nemalé nedorozumění počalo povstávati.

Zatím nejvyšší pan purgkrabě pražský spolu s těmi pány katolickými pod jednou, kteří v domě páně s vyslanými z strany pod obojí ta svrchu psaná jednání měli, toto přednesení J. M. C. učinil: „Kterak z Vídně jistá zpráva přišla, že J. M. C. pan bratr král Mathiáš pánům stavům podobojím arciknížetství rakouských v žádostech jich z strany náboženství již všechno povoliti a s takovým povolením rakouskou zemi dokonce spokojiti ráčil. Pročež jestliže J. M. C. pánům stavům pod obojí království českého tolikéž povoliti neráčí, že jest se obávati, aby oni k témuž panu bratru J. M. C., jakožto čekanci království českého, se neobrátili a neutekli, i nedostanouce od J. M. C. to povolení a toho majestátu, kterýž oni mají žádati, stvrzení, aby snad odtrhnouce se od J. M. C. Jeho Milost krále Mathiáše za dokonalého krále a pána svého docela nepřijali.“ Tyto řeči a jiné mnohé postranní raddy J. M. C. pohuli a k tomu přivedli, že J. M. C. se resolvovati a k tomu majestátu vedle žádosti stavů pod obojí povoliti ráčil.

Nejvyšší pan kanclíř království českého, kníže z Lobkovic, byvše tehdaž toho přítomen, když J. M. C. nejvyšší pan purgkrabě tu radu dával, pominouti nemohl, tu se ihned ohlásiti, a k J. M. C. Rudolfovi srdnatě a směle tato slova promluvil: „Jestliže V. C. M. pan bratr král Mathiáš s svým povolováním Rakušanům k scestnému náboženství do pekla sobě cestu strojí, jest naděje, že V. C. M. jeho v tom následovati chtěti neráčí.“

Nejvyšší pan purgkrabě s jinými pány katolickými pod jednou k dotčeným direktorům pana Ferdinanda z Donína vyslali, a jim vedle vzkázání služeb svých a pozdravení dále toto oznámili: že J. M. C. se již milostivě resolvovati ráčil a ten majestát na náboženství dle konceptu J. M. C. od pánů stavů pod obojí podaného zhotoviti a jim pánům stavům odvésti chtěti ráčí; toliko to slovo „evangelisti“ aby v něm vypuštěno a na místě toho pod obojí doloženo, k tomu také dotčeno bylo, že to jen do dalšího křesťanského v sv. Říši o náboženství porovnání trvati má. Vedle toho že žádají, aby páni direktorové na místě pánů stavů pod obojí v tom se otevřeli a Jich Mstem pánům katolickým pod jednou v známost uvedli, když jim ten majestát odveden bude, jak naproti tomu J. M. C. ubezpečiti chtějí, že od té nařízené defenzí a direktorství i od těch patentů a jiných odtud pocházejících věcí upouštějí. A poněvadž již ten majestát od J. M. C. povolen jest, že J. M. C. to milostivě vyhledávati ráčí, aby direktorové nejdéle v témdni pány stavy pod obojí k dalšímu sněmovnímu jednání povolali.

Direktoři oznámili, že toho dne k čtvrté hodině skrze vy-
slané své odpověď dáti chtějí, a ihned jak pan z Donína
odešel, direktoři mezi sebou to přednešení uvažovali a na tom
se snesli, aby k tomu přistoupili, a od toho slova „evan-
gelitští“ upuštěno, a že to do generalního křesťanského
v Říši narovnání trvati má, doloženo bylo.

I vyslali z prostředku svého devět osob do domu nejvyš-
šího pana purgkrabího, totiž pana Linharta Kolona
z Felzu, pana Vilima Václava z Roupova, pana
Václava z Budova, pana Bernharta staršího z Ho-
dějova, pana Jiříka Vančuru, Václava Magrie,
Simeona Humburgka a M. Valentina Kochana
s tímto oznámením, že pro spokojení těch věcí na místě pá-
nův stavův pod obojí k tomu povolují, aby v tom majestátu
to slovo „evangelitští“ vypuštěno bylo a na místě toho
„pod obojí“ stálo, též ta výminka, dokud ten majestát trvati
má, doložena byla. Ten pak majestát aby hned spečetěný do
rukou jim odveden byl; neb dokudž se toho nestane, že oni
od své defensi a direkci upustiti a obce obsílati nemohou.

Nejvyšší pan purgkrabě oznámil, že z této odpovědi
tomu porozuměti nemohli, co se toho reversu a artikuláv
v něm obsažených dotýče, aby jaká zmínka učiněna byla.
Pan z Budova odpověděl, že proto se o něm zmínka nečiní,
poněvadž oni k tomu reversu ani k těm artikulům přistoupiti
nemohou; než bude-li chtíti strana pod jednou při přijednu
všech pánův stavův jakého opatření svého vyhledávati, že
to učiniti moci budou, a nepochybně jestliže ten revers proti
majestátu čeliti nebude, že páni stavové k němu povoliti od-
porni nebudou.

Na druhý den nejvyšší pan purgkrabě s jinými pány
katolickými pod jednou zase k direktorům výš psaného pana
z Donína a pana Purggharta Točníka s tím vzkázáním
vyslali: „Tak jakž jsou včerejšího dne jim v známost uvedli,
že J. M. C., k tomu milostivě povolivše, ten majestát jim
ztvrditi chtějí ráčí; pročež že jest se již to vedle téhož vče-
řejšího na tom zůstání v tom konceptu napravilo. Kteréhožto
majestátu přepis že se jim odsílá, aby jej oni direktorové
ještě přehlédnouti mohli. Vedle toho že páni katoličtí pod
jednou žádají, ož tak mezi nimi a pány direktory z strany
pod jednou a pod obojí domluviti a srovnati i na místo po-
staviti pozůstává, aby se o jistou hodinu, v kteroužby spolu
to vše dokonati a jedno s druhým ztvrditi mohli, snesli.“

Načež direktorové oznámili, že vedle žádosti pánův ka-
tolických pod jednou zejtra ráno, jak ten koncept nebolíže
přepis, tak i některé osoby z prostředku svého do domu nej-

vyššího pana purgkrabího poslati, a co tak dáleji zapotřebí bude, promlouvati a na místo postaviti chtějí.

Na ráno devět osob z prostředku svého zase s tímto oznámením vyslali: „Předně, co se toho připsu dotýče, že v něm ještě tento nedostatek nacházejí. Kdežto doloženo jest, aby páni stavové pod obojí z prostředku svého dvanáct osob za defensory nad konsistoří a akademií pražskou volili a J. M. C. i budoucí králové čeští aby z nich devět osob vybrati a potvrditi ráčili, to že nemusí tak státi; nežli kolik koliv osob páni stavové pod obojí z společného svého snešení ze všech tří stavů v rovném počtu za defensory nařídí a J. M. C. též budoucím králům českým je zejména poznamenane podají, aby ty všechny osoby, žádného z nich nepouštějice, ode dne podání sobě toho poznamenání ve dvou nedělích pořad zběhlých potvrditi a je za defensory, vyhlásiti ráčili; pakliby se toho nestalo, tehdy že oni předce za defensory, jakoby k tomu potvrzení byli, stávati mají.

Nejvyšší pan purgkrabě oznámil, že to páni katoličtí pod jednou J. M. C. v známost uvéstí chtějí. Potom se páni pod jednou na místě vši strany katolické pod jednou s těmi vyslanými od direktorův na místě vši strany pod obojí v jednání dali a mezi sebou v příčině náboženství jisté porovnání učinili, a uvedše je v spis, v něm se podepsali, s tím doložením, aby J. M. C. takové porovnání nápodobně jako ten majestát potvrditi ráčil, a aby do desk zemských vepsáno a vloženo bylo, o čemž se níže ještě obšírněji doloží. J. M. C. ráčil i k tomu přiveden býti, že v příčině defensorův, aby to tak, jakž direktori na místě stavů pod obojí míti chtěli, do toho majestátu položeno bylo, povoliti ráčil. Pročež ta notule téhož majestátu od direktorův podaná jednomu písaři při kanceláři české k přepsání na pergameně dána byla.

Na druhý den ráno pan z Donína, od nejvyššího pana purgkrabí a pánův katolických vyslán byvše k direktorům, jim v známost uvedl, že jest J. M. C. ten majestát již podepsati, do kanceláře české odeslati a jej pánům stavům pod obojí odvésti poručiti ráčil; pročež aby se zejtrejšího dne, co v největším počtu mohou, nahoru do soudné světnice najíti dali, že jim s dalším oznámením J. M. C. vůle odveden bude.

Direktori žádali pana z Donína aby ven vystoupil, a tu mezi sebou velikou hádku měli. Neb předním vidělo se, žeby měli takto učiniti a na prokázání J. M. C. náležité šetrnosti a na dokázání nad tím svého velikého potěšení u velikém počtu na hrad pražský do soudné světnice k přijetí toho majestátu najíti se dáti; neb sice kdyby toho neučinili, žeby J. M. C. k hněvu pohnut býti a třebas ten majestát již pode-

psaný zase zrušiti a rozřezati dáti moci ráčil, z čehožby v království českém nic dobrého pojíti nemohlo, nežli veliké nedorozumění, nepřátelství, ano i nebezpečné války obávati by se bylo. Ale jiní direktori, zvláště z jednoty Bratrské (jakožto z roty kalvinské úmyslu zlého, vždycky víceji k válce a rebellii nežli k svornosti a pokoji směřujícího, s tou naději, že skrze rúznice a válku lépeji nežli skrze pokoj zlý intent svůj vyvésti moci budou): k tomu se přimlouvati nechtěli, předkládajíce, že to vzkázání nestalo se jménem J. M. C., než pánův pod jednou, o kterýchž se ví, že s stranou pod obojí upřímně nemíní, a že jest prvé o tom nikdy mluveno nebylo, aby se mělo pro ten majestát nahoru choditi, než že jim dolů odeslán bude, a že třebaš ti páni pod jednou, uvedouc stranu pod obojí do soudné světnice, prvé nežliby ten majestát odevzdali, chtělby se s nimi v nějaké nové jednání dáti a s odvozováním toho majestátu další odklady činiti, a že jest věc nejbezpečnější za nimi víceji nechoditi. Po dlouhém hádání s tím posledním zdáním se snesli, a povolajíc zase před sebe pana z Donína tu jemu odpověď dali: „Poněvadž na tom zůstáno bylo, že ten majestát k rukám jich má odveden býti, pročez, aby to vzkázání z vůle a poručení J. M. C. státi se mělo, že jsou tomu vyrozuměti nemohli; a tak z jistých příčin že nahoru přijíti nemohou, nýbrž za to žádají, aby jim ten majestát i s tím porovnáním, mezi stranou pod obojí a pod jednou v příčině náboženství učiněným, odeslán byl.“ Pan z Donína k tomu promluvil, že jest se jiného nenadál, než že vděčné a veselé poselství pánům pod obojí přinese, a jináče nesmýšlí, než že páni pod jednou ne sami od sebe, ale z jistého J. M. C. poručení jim to vzkázati ráčili; nicméně že to Jich Mstem oznámiti chce.

Na ráno pan z Donína se panem Točníkem zase k direktorům vyslán byl a tato slova k nim promluvil: „J. M. Římský císař, Uherský, Český král, pán náš nejmilostivější, ráčil jest dne včerejšího z obzvláštní své císařské a královské milosti ten majestát na náboženství, vedle konceptu pánův stavův pod obojí J. M. podaného, zhotoviti dáti, v něm se podepsati a pečet svou k němu přivěsiti poručiti a pro dokázání Jich Mstem, pánům stavům podobojím, větši hojnější milosti tolikéž poručiti ráčil, týž majestát jim odvésti a přitom nětco dále oznámiti. Protož že ráčí toho milostivě vyhlédávati, aby co v největším počtu nahoru se najíti dali a toho, co jim oznámeno bude, doslychali. Vedle toho přinesši s sebou to porovnání, od pánův pod jednou podepsané, tu je ihned direktorům odvedl.

Direktorové na takové vzkázání z prostředku svého dvá-
nást osob nahoru do soudné světnice vyslali s vzkázáním, aby
bez dalších odkladův a rozmýšlení ten majestát k rukám jich
odevzdán byl. A vedle toho také tu hned spis, kterýž J. M. C.
podati chtějí, přečísti dali, v němž za odevzdání toho maje-
státu poddaně poděkování učinili a omluvu svou v příčině na-
jímání lidu vojenského přednášeli, kteréhož spisu tento jest
výpis :

Nejmilostivější císaři, králi a pane náš! Že jste V. C. M. na poníženou
a poddanou prosbu všech tří stavův tohoto království, těla a krev Pána na-
šeho Ježíše Krista pod obojí způsobou přijímajících a k té konfessi české,
V. C. M. podané, se přisnávajících, ten majestát, jehož jsou všickni tři sta-
vové při V. C. M. ve vší poníženosti vyhledávali, s podpisem vlastní ruky
své císařské a královské milostivě potvrditi a jej spečetiti dáti ráčili: nad
tím jsme velice potěšeni a V. C. M. v nejhlubší pokoře ponížené a poddaně
děkujeme, i také nepomineme hned neprodleně o tom týž stavům po všech
krajích snáti dáti a jich podle zůstání sněmovního žádati a napomenouti,
aby se ihned neprodleně, a to nejdéle ode dne odvedení nám téhož majestátu
v témdni pořád sběhlém, sem do Prahy sjeli a po vložení a vepsání toho
majestátu na relaci sněmovní ve dsky zemské na vyřízení artikulův obec-
ních, v milostivé proposici V. C. M. obsažených, nastoupili a v tom se ve
všem spolu s námi a my spolu s nimi k V. C. M. vděčně podle nejvyšší
možnosti ukázali.

Přítom, nejmilostivější císaři, králi a pane náš, porozumíváme tomu,
že stavové tohoto království jako i my, od týchž stavův nařízené osoby,
k V. C. M., od kohož pak koliv, donešení bychom býti měli, jakoby ta ode
všech tří stavův pod obojí na obecném sněmě nařízená defensí v něčem proti
V. C. M. anebo také proti straně pod jednou nařízena býti měla. I nejmi-
lostivější císaři, králi a pane náš! V. C. M. na místě všech tří stavův pod
obojí i sami od osob našich ve vší poníženosti poddaně prosíme, pokudžby
kdo koliv to v milostivou mysl V. C. M. vkládati chtěl, že k tomu výry
přikládati neráčíte. Neb V. C. M. tím dokonale ubezpečení a ujištění býti
moci ráčíte, co jsou koliv všickni tři stavové pod obojí v příčině nařízené
defensí s nevyhnutelných potřeb učiniti musili, že se to v ničemž proti
V. C. M. ani proti straně pod jednou nestalo a neděje; nebo také poslušní
věrní poddaní k V. C. M. žádné příčiny neměli a nemají proti důstojné a
slavné osobě V. C. M., králi a pánu svému nejmilostivějšímu, ani proti straně
pod jednou, lečby kdo z nich nám v náboženství našem jakou překážku či-
niti chtěl, co takového před sebe bráti, jakož pak V. C. M. v těch všech
věcech vysoce vyhrazení býti ráčíte. Než jaké jsou příčiny od některých
zlých lidí, kteří jak s V. C. M. tak ani s stavy a touto milou vlastí nedobře
miní, k tomu dávány byly, tomu jste V. C. M. z předelých spisův, V. C. M.
podáváných, i také z té vůbec vytištěné defensi milostivě vyrozuměti ráčili.
Což poněvadž vše jest předtím i s přísahou dostatečně potvrzeno, nevíme,
jakéby na to větší ubezpečení býti mohlo. Že pak nyní, dokud se stavové
nesjedou a dokud také týž majestát ve dsky zemské na relaci sněmovní vložen
nebude, my bez přítomnosti stavův od té nařízené defensi upustiti nemů-
žeme, toho jsme V. C. M. jisté příčiny, jako mezi jinými i tu, co se toho
sjednocení, se pány knížaty dolejšího i hořejšího Slezka v příčině obhaj-
ování jedni druhých před útlisky v náboženství učiněného, dotýče, též že lid
verbovaný dříve, dokud se k mustrplacu, kdežby s nimi jistý akkord učiniti
se mohl, najíti se nedá, ve vší poníženosti v známost uvedli. Než když se,
jakž dotčeno, stavové sjedou a týž majestát ve dsky zemské vložen bude,

tehdy jsme ku Pánu Bohu té naděje, i také se rádi k tomu přičinili chceme, aby po vyřízení výše dotčených věcí to vše, což předně V. C. M. a této milé vlasti a tak obojí straně pod jednou a pod obojí k dobrému sloužití bude, k milostivému V. C. M. zalíbení vyřízeno a na místě postaveno býti mohlo. V čemž my osobami svými také nic scházeti dáti nechceme, V. C. M. se přitom k milostivé ochraně ponížemě a poddaně poroučejíce.

Po přečtení toho nejvyšší pan purgkrabě oznámil: „Ačkoliv, co by na osobách jich z strany katolické pod jednou záleželo, rádi by k tomu vedli, aby J. M. C. na té jich omluvě milostivě přestati ráčil, však že to ještě J. M. C. přednésti musejí, poněvadž J. M. C. toho milostivě vyhledávati ráčí, aby ten lid, od pánův stavův pod obojí najatý, za příčinou nastávající žně do měst pražských nebyl puštěn, než aby v některém jiném místě zůstával. Nebo se zpráva činí, že dne včerejšího mnoho lidu z hor do měst pražských přišlo, a prvé nemálo chasy viničné také tu v Praze zůstává. A kdyby týž lid vojenský v Praze se zdržovati měl, tehdy by z toho veliké nebezpečnosti J. M. C. i týmž městům pražským pojití mohlo. Na kterýžto artikul poněvadž žádné odpovědi se nedává, že nevědí, jak J. M. C. s tím spokojen býti ráčí.“ A tak toho dne majestát ještě jim odevzdán nebyl.

Páni direktorové nebyli s tím spokojeni, že jejich páni vyslaní s prázdnými se rukami navrátili. Pročež hned na druhý den a to v den nedělní v deset hodin na půl orloji ráno vyslali ku pánům katolickým pod jednou do kanceláře české pana Karla z Wartenbergka, pana Václava Viléma z Roupova, pana Mikuláše Beřkovského z Šebířova, pana z Hodějova, Kochana a Daniele Korálka, kteří, měvše to na papíře napsáno, co přednáseti měli, skrze pana z Roupova takové přednesení učinili.

Poněvadž se o tomto Václavovi Vilémovi z Roupova v této mé informaci níže častěji zmínka učiní, vidělo se mně v tomto místě semel pro semper o něm něctco obšírněji doložití pro lepší vědomost věrného čtenáře. Totiž tento z Roupova, byvše z jednoty Bratrské aneb z roty kalvinské, vedle Václava Budovce všech tehdejších v království českém neřestí, jako i té ohavné v témž království českém léta 1618 začaté rebellie předním vůdcem byl. O němž v kanceláři anhaltské na mnoha místech hojná vysvědčení se nacházejí, kterak jest on s vyslaným falckgraběte Fridricha, s panem Achatiusem z Donína, při těch zlých v Praze jednáních největší srozumění a traktací měl, aby týž falckgrabě Fridrich za krále českého volen býti mohl. Což když vypracováno bylo, tehdy

týž falckrabě — jakožto domnělý král český — hned téhož z Roupova k službě své za tejnou raddu, nevyššího komorníka dvorského, nejvyššího kanclíře království českého přijal. Po slavném vítězství J. M. C. před Prahou s tím svým králem ven z království českého i z jiných J. M. C. zemí ujel. A vida, že žádná naděje více nebyla, aby se měl a mohl a tím svým nepořádným králem zase do království českého dostat, tehdy se pod ochranu J. M. kurfiřta brandeburského dal a v městě Berlině zdržoval. Odtud léta 1628 skrze poníženou supplikaci při J. M. císaři a králi českém Ferdinandovi II. poddaně se kořil, za milost a perdon žádal, kterýž i dostal, a proti tomu revers od sebe dal, že se pokojně chovajíc proti J. M. C. a slavnému domu Rakouskému nikdá více ničehož nevěrného do smrti své dopustiti nechce, jakž výpisy téhož reversu i perdon tuto se přikládají.

Kopia reversu, kterýž Václav z Roupova od sebe dal.

Já Václav Vilém z Roupova přiznávám se tímto reversem a rukou mou vlastní, jakož jsem se v tom v Čechách jminulém těžkém rebelském posvícení a nepokoji jakožto jeden hlavní a přední původ velice zablédl a v mnohých zlých věcech účastna se učinil, tak že skrze veliká přestoupení, mnohonásobná přečinění a excessy mé J. M. C. uherského a českého krále, jakožto mně od Boha předloženou pořádnou vrchnost a právě přirozeného krále a dědičného pána, těžce jsem urazil, k nemilosti popudil, tudy také náležité pokuty podle mého všemu světu známého přestoupení dobře zasloužil: tak že jsem na ty prostředky a cesty dávno myslil (poněvadž J. C. a Kr. Milost z chvalitebné dobroty a milosti své mnohým zase císařskou a královskou milost prokásati ráčil), kterak bych s pomocí boží a jeho svatého požehnání také od J. M. C. milosti dojíti a dosáhnouti mohl. Pročež také i manželka má osobně do Čech odjela, aby totéž skrze své pokorné žádosti a přimluvy vyhledávala a uprošťovala, vedle mého v nejhlubší pokoře a poddané submissí odpreňujícího a supplikujícího spisu, v němžto jsem se k mým těžkým velikým a mnohonásobným přestupkům přiznal, s náležitou žalostí a oplakáním J. C. a Kr. M. pro Pána Boha a milosrdenství boží za to poníženě žádal, aby z svého císař. a král. důstojenství milosti a štědroty taková má těžká přestoupení mně milostivě vážití, perdonirovati a proti mé osobě tu výloukou kondemnační umenšiti ráčil, tak abych já na ostatek krátkosti života mého s sarmoucenou manželkou a dětmi mými nějakého lepšího a potěšitelnějšího způsobu užití a někde v Říši se osaditi anebo, jakžby možné bylo, živiti a zdržovati mohl.

Poněvadž tehdy J. M. C. přirozená štědrota a milost výše detčená má těžká provinění prominouti a na mou poníženou a skroušenou žádost i také za mně činěné zmanenité přimluvy, co se trestání života a poctivosti mé dotýče, milostivě odpustiti ráčil, tak abych já se v sv. Římské Říši a na nepodešlelém místě spolu s manželkou a dětmi mými zase bezpečně zdržovati mohl: protož připovídám a slibuji mocí tohoto, mou vlastní rukou psaného reversu a přitisknuté pečeti má, že takovou od výše jmenovaného J. M. C. mně vysoce prokáсанou milost po všechnen čas života mého netoliko srdcem a ústy poznávati, ale i také ode všeho a všelijakého proti J. M. C. a jeho slavnému domu praktikování a ukládův, jak by pak koli ti jmenování býti mohli, dokonale se zdržovati a život můj napotom tak říditi a vésti ochci, aby veškeren svět, kterýž vedle J. M. C. skrze škodlivé praktiky a přestou-

pení vysoce sem urazil, proti mně zasloužilé pokuty a pomsty žádati přičiný neměl. Tomu na svědomí vlastní rukou jsem tento revers psal a podepsal, i také obyčejným sekrytém mým jej stvrdil.

Actum v Berlíně 13. junii 1628.

Václav Vilém z Roupova r. vl.

Kopia perdonu J. M. C. Ferdinanda II., kterýž Václavovi Vilémovi z Roupova dáti jest ráčil.

My Ferdinand II. stđ. vyznáváme tímto listem obecně přede všemi, že jest při Nás toho Václav Vilém z Roupova poníženě vyhledával, abychom jemu tu císařskou a královskou milost prokázati, a jeho při té minulé ohavné rebellii české mnohonásobná a jakožto předního vůdce velikého trestání hodná provinění (nad čímž on sice srdečnou lítost má) milostivě odpustiti, nadto také i perdon psaný jemu uděliti ráčili.

Jakož tehdy z přirozené štědroty a dobrotivosti Naší vždycky více k milosrdenství nežli k přísnosti nakloněni býti ráčíme, tak také ráčili jsme se jeho, z Roupova, manželky a přátel poníženými a snažnými žádostmi a za něho rozdílnými přimluvami milostivě pohnouti dáti — a Náš proti němu pro jeho slá dočinění pojatý spravedlivý hněv v milost proměnití a jemu to vše, v čem tak proti Nám a Našemu slavnému domu Rakouskému provinil, milostivě odpustiti i odpouštěti ráčíme, i to také mocí listu tohoto vědomé a takovým způsobem činíme, aby jemu, z Roupova, ten při jminulé rebellii dopuštěný excess nikoli, co se jeho cti a života tkne, škodlivý nebyl, ani jemu anebo k němu přináležejícím lidem od někoho k jejich stenčení a potupě vyčítán nebyl a býti nemohl. Naproti tomu pak té naděje k němu, z Roupova, býti ráčíme, že tomu všemu, čím se Nám tak a Našemu vzácnému domu vedle od sebe daného reversu zavázal, poslušně a bez přetržení sadosti učiní. Na svědomí toho tento list Naší císařskou a královskou pečeti stvrditi jsme poručiti ráčili.

Actum v Vídni 7. julii 1628.

Ale on brzo na to zapomenouce, léta 1631 s armádou nepřátelskou spolu s Hendrichem Matesem z Turnu do měst pražských přijel a všelijakým sobě nejvýš možným způsobem předešlou rebellii svou proti J. M. C. králi a pánu svému dědičnému, a proti tomu v nově od sebe danému těžkému reversu předce kontinuiroval i častěji opakoval. Netoliko k tomu napomáhal, že ty některé hlavy Čechův, kteréž po stětí některých předních vůdcův a rebellův na jedné věži na mostě pražském na špicích vystavené byly, dolů sňali a s velikou pompou do kostela tejského v starém městě pražském nesli, kázání rozdílná nad nimi držány a v téměř kostele pochovány byly; item byvše přes 40 predikantův českých emigrantův tehdaž do Prahy uvedeno, že administrator spolu s některými jinými za konsistoriány dosazeni byli, domnívajíce se, že již stále nepořádnou svou správu jak v městech pražských tak dále v království českém míti a držeti budou: ale také týž z Roupova, nalezše, an ty dvěře, kde kancelář česká a dsky zemské, oboje na hradě pražském, při odjezdu pánův místo-

dráhcích v království českém nejvyšších a menších pánův úředníkův zemských z Prahy zavřeny a zapečetěny byly, chtěl ty pečeti odtrhnouti, oboje dvěře otevřít a spolu s jinými emigranty Čechy, kteříž tehdaž do Prahy se dostali, regimentu a správy v témž království se ujít, vedle vůle jich úřady zemské mezi sebe rozdělit. Však když to J. M. kurfirštu saskému v známost uvedeno bylo, neráčil chtít k tomu povolit, než ráčil to naříditi, tak že ty oboje dvěře zavřené a zapečetěné zůstaly, a on z Roupova spolu s hrabětem z Turnu a s jinými emigranty Čechy správy království českého ujmáti se nemohli, nýbrž po některé neděli, vida, že tu neobstojí, s hanbou a posměchem z měst pražských a království českého ujeti a utéci musili. A když města pražská zase v moc J. M. C. vzata a uvedena byla, tehdy predikanti tolikéž zase odtud vypuzeni byli. A když se mu i tehdaž zlé mínění jeho nezdařilo a po druhé z téhož království, vlasti své, zase od lidu J. M. C. vypuzený mizerně odjeti aneb raději hanebně utéci musil: potom opět léta 1634 s generálem švedským Panýrem i jeho švedskou armádou do království českého vtrhl, ale málo také způsobíce, nýbrž v městě Litoměřicích bídne, a docela rozumu svého bytíe zbaven, furiose (neb žádný z čeládky jeho, s dobytým kordem po nich se shánějíc, při něm zůstatí nemohl) život svůj dokonal, vždy v tom bludném náboženství svém kalvinakém předce až do smrti své zůstavše.

Já pak nyní se navracuji k napsání toho, což on tehdaž přednášel:

„Vaši Msti nejvyšší pane purgkrabě pražský a jiní páni katoličtí pod jednou! Páni direktorové, ode všech tří pánův stavův pod obojí přijímajících volení, poručili jsou V. Mstem toto oznámiti. Poněvadž jsou včerejšího dne v tom poděkování a omluvě své, kterouž J. M. C. proti přijetí toho majestátu podati chtějí, všecko to, což jim nejvíce možné bylo, doložili: tehdy že toho při té omluvě zůstavují a na ten čas bez přítomnosti obce nic jiného učiniti nemohou, a nad tím nemalou stížnost mají, že jste jim až posavad téhož majestátu odeslati neráčili, než že se nové a jiné nemožné věci vždyckny předkládají, ješto pan Ferdinand z Donína a pan podkomoří jsou to jménem J. M. C. pánům direktorům zjevně oznámili, aby z prostředku svého jisté osoby pro ten majestát poslali, že J. M. C. poručiti ráčil jej z milosti své královské a otcovské odevzdati. A když toliko to se namluvení a porovnání s stranou pod jednou od obou stran podepsáno bude, tehdy že se jedno proti druhému odvede. O omluvě pak aby opět nějaké jednání býti mělo, žádné zmínky učiněno nebylo.

Z čehož se dobře srozumívá, že Vaše Msti sami to zdržovati, a aby obec tím dříve svolána býti nemohla, hindrovati ráčíte. Protož páni direktorové, bezpečíce se na to milostivé od J. M. C. jim učiněné zakázání, Vašich Mstí za to žádají, abyste, přijmouce tu omluvu, takový majestát J. M. C. jim hned odeslati ráčili. Pokudž byste pak též majestát dále za sebou zdržovati ráčili a mustrunkové se držeti musejí, tehdy páni direktorové jistě se obávají, k jakým koliv škodám stavové proto přijdou, že jich na žádném jiném, než na těch, kteříž takového hindrungku příčinou jsou, na statoích jejich zase postihati chtějí budou, a J. M. C., jak s vlastní svou a s nimi zacházeti ráčíte, v známost uvéstí musejí.“

K tomu promlouvání nejvyšší pan purgkrabě vzdechl, řka: „Takového-liž poděkování jsme se za naše věrné a pilné práce dočekali!“ A přijavše k sobě tu jich omluvu, oznámil, že to J. M. C. přednésti chce a jich, aby zejtřejšího dne ráno k deváté hodině do soudné světnice se najíti dali, žádal, v té naději, že jim ten majestát odevzdán bude.

I stalo se, že druhého dne k určité hodině těch šest osob od pánův direktorův do soudné světnice vysláno bylo, do kteréžto soudné světnice kteříž koliv jiní z stavův jak pod jednou tak i pod obojí vjíti chtěli, tam puštěni byli. Tu nejvyšší pan purgkrabě pražský, držíce ten majestát v rukách svých a poznamenavše sobě na papíře, co mluvití chtěl, takové promluvení jest učinil:

„J. M. Římský císař, Uherský a Český král, pán náš nejmilostivější, ráčil jest nám některým z prostředku tohoto počtu milostivě poručiti, toto při odvedení tohoto majestátu V. Mstem a Vám oznámiti. Poněvadž V. Msti a Vy i na místě většího počtu pánův stavův pod obojí vedle předešlého nejednoho jak ústního tak i písebního ohlášení svého v tom se ještě ohlašovati ráčíte, že při tomto sněmovním jednání nic toho, coby proti mocnosti a důstojenství J. M. C. bylo, před sebe bráti chtěti neráčíte, protož že J. M. C. na to se spoléhati a docela ubezpečovati ráčí; neb sice kdyby se co koliv jiného proti tomu státi mělo, ať J. M. C. ke všem třem stavům pod obojí té naděje býti neráčí, tehdy aby tento majestát ihned žádné moci neměl.“

V tom pak majestátu J. M. C. sám toliko vlastní rukou podepsán býti ráčil, an sice starobylý způsob a obyčej to s sebou přináší, že všelijaká privilegia i majestáty, kteří z kanceláře české vycházejí, vedle podpisu J. M. C. jakožto krále českého také nejvyšší kanclíř, místokanclíř a sekretář podpisují. Toho pak času pan Zdeněk Adalbert z Lobkovic, nejvyšší kanclíř království českého, v tom majestátu podepsati se ne-

chtěl a tu kategorickou J. M. C. omluvu svou učinil, že pán, uradivše se o to s učenými duchovními lidmi, v svědomí svém to nachází, že toho majestátu proti víře své bez ublížení svědomí svému nijakž podepsati nemůže.

Pročež tíž vyslaní na místě direktorův a všech tří stavův pod obojí naschválně se nejvyššího pana purgkrabího dožádali, aby se pán v témž majestátu podepsal. Kterýž měvše také od J. M. C. sobě poručíno, pokudž by od stavův pod obojí v tom vyhledáván byl, aby se podepsal: což také učinil a v tom majestátu latině se podepsal. Ordinární sekretář český, kterýž se ve všech českých psaních podpisoval, byl pan Jan Mencilius. Ale ten pro horlivost u víře své svaté katolické, podobně jako jeho principál, nejvyšší pan kanclíř, scrupulum a na rozmyšlení měl do toho majestátu se podepsati. I byvše rovně tehdáž za jednoho sekretáře českého přijat, pan Pavel Michna (kterýž se byl tehdáž z cizích semí a nejposléze z Frankrejchu do Čech navrátil), ten se v tom majestátu podepsal.

Pan Karel z Wartenbergka, týž majestát do rukou svých příjmuoce, spolu s jinými vyslanými k odevzdání jeho direktorům nesl. Ale byvše již k druhé hodině s poledne, tíž direktori na rathouze staroměstském pospolu víceji nebyli. Však jakž jsou zvěděli, že již ten majestát přinešen jest, tehdy hned se zase na rathouz navrátili a s radostí jej přijavše také celý sobě přečtli.

Na druhý pak den nemalý počet ze všech tří stavův z obce pod obojí na rathouz přišli, kdež direktorové ten majestát sjevně čísti dadouce, vidimus z něho učiniti dali a natom se snesli, aby na rathouze novoměstském, dokavadžby páni stavové do měst pražských nepřijeli, schován byl. Pročež všickni direktorové s ním a rathouzu staroměstského na novoměstský jeli a jej pánům novoměstským v radní světnici do zelené truhly k schování odvedli.

Zatím J. M. C. hned patenty rozepsati a je do všech krajův království tohoto rozposílati dáti ráčil, oznamujíc, že již ten majestát na náboženství stavům pod obojí odevzdán jest; pročež aby se do měst pražských sjeli a jiné artikule v proposici J. M. C. obsažené uvažovati nápomocni byli. Direktori, vyrozuměvše tomu, obávali se, aby ten J. M. C. patent stavům nějakého rozmyšlení neučinil. Pročež hned také spěšně listy své do všech krajův poslali, kterýchž tento jest výpis: Psaní, od direktorův do krajův království českého učiněné, v němž se osnamuje, že již majestát na náboženství dostali, a stavové aby v týmdni do měst pražských přijeli.

Urození páni páni, urození a stateční páni z rytířstva, slovné a vsáctné poctivosti páni purgkmistrové a raddy i všecky obce měst v kraji

N. ležících, všickni tři stavové a obyvatelé téhož kraje, páni bratři, strýcové, ujeové, švagrové a přátelé naši zvláště milí a páni nám laskavě přizniví, též svobodníci, nápravníci, dědinníci, svobodní rychtářové a dvořáci, a sum-mou všickni obyvatelé již jmenovaného kraje N.! Vaším Mstem a Vám služby naše vzkazujeme a na Pánu Bohu sdraví prodlouženého, božského opatrování i jiného všeho dobrého žádajíce věrně rádi přejeme. A nečiníme Vašich Mstí a Vás tejna, že jest J. M. C., král a pán náš nejmilostivější, po mnohém snažném a pilném o to jednání se milostivě resolvirovati a ten majestát, kterýmž všickni stavové království českého, tělo a krev Pána našeho Ježíše Krista pod obojí přijímající a k té konfessi české, jako slavné a svaté paměti císaři Maximiliánovi, tak i J. M. C. králi a pánu našemu nejmilostivějšímu podané, se přiznávající, v tom, aby své náboženství křesťanské pod obojí bez všelijakých útiskův provozovati mohli, opatření býti ráci, již shotoviti, spečetiti poručiti, jej vlastní rukou svou podepsati a nám k rukám našim dnešního dne okolo poledne odvésti poručiti ráci.

A poněvadž prvé, nežliby týž majestát na relaci sněmovní ve daky zemské vložen a na hrad Karlštejn k jiným privilegiím a svobodám zemským dovozen a položen byl, Vaším Mstem a Vám, vedle Vašich Mstí spolu s námi sněšen, jej přednésti a ukázati sa slušné se vidí, a zatím také o obecní artikule a jiné pilné věci, nás všech se dotýkající, s Vašemi Mstmi a Vámi jest potřebí promlouvati: protož Vašich Mstí a Vás sato přátelsky žádáme, s povinností pak našich podle moci, od Vašich Mstí a Vás nám na sněmě plnomocenstvím dané, napomínáme, abyste se od datum tohoto patentu v tým-dni pořád zběhlém, totiž v neděli pátou po sv. Trojici nejprvé příští, neda-douce sebě (leč boží moci) překážeti, sem do měst pražských sjeti, k vyří-zení výš dotčených věcí přítomni býti a potom dále to vše, což ke cti a chvále Pána Boha, J. M. C., králi a pánu našemu nejmilostivějšímu, a této milé vlasti naší k dobrému a užitečnému by bylo, při sněmě říditi a konati, nicméně defensí, berně a kontribucí svolené časné odvozovati ráčili, jsouce k Vaším Mstem a Vám té jisté a nepochybné naděje, snajíce tuto pilnou a důležitou věc býti, že se podle závázání svého tak povolně zachovati ráčíte a zachováte.

Datum na rathouze Starého města pražského.

V tom pak týhodnu, nežli stavové se sjeli, bylo jménem J. M. C. skrze J. M. pana landtgraběte z Leichtenburgku, J. M. C. direktora, tajnou raddu a dvoru J. M. nejvyššího hof-mistra, též nejvyššího purgkrabí pražského a některé jiné osoby katolické pod jednou s pány vyslanými z knížetství slezských v příčině dání jim od J. M. C. podobného maje-státu na svobodné náboženství jednáno. A k uvažování toho z prostředku direktorův, kteří nejvyšší úředníci a soudcové zemští byli, do kanceláře české povolávání bývali. Tak že knížata a stavové knížetství slezských, kteří se evangelitští jmenovali, podobně jako stavové království českého pod obojí majestát na náboženství od J. M. C. stvrzený dostali. V kte-rémžto majestátu když nejvyšší pan kanolíf království českého tolikéž se podepsati zbraňoval, nejvyšší pan purgkrabě se podepsal.

Co se dotýče lidu vojenského, od stavův pod obojí k jich defensí najatého, poněvadž již sami to uznávali, že takového lidu déle zdržovati žádná potřeba nebyla, tehdy nedali jej smu-

strovati, než nařídili jim *liefergeldt* a tomu regimentu *knechtův* s hejtmany k němu náležejícími *quartýry* v Starém a Novém městech pražských dáti a jemu každodenně po 1100 fr. *liefergeldtu* platiti. A poněvadž několik tisíc vojákův více do měst pražských se naběhlo, těm jiným, mimo ten regiment zbývajícím, po 1 fr. dali a je z Prahy zase vypravili.

Po vyjití týhodne stavové pod obojí vedle *patentův* od *direktorův* po krajích rozeslaných u velikém počtu do měst pražských se sjeli, a hned nejprvé v pondělí po neděli páté po svaté Trojici na rathouz novoměstský se sešli, kdežto se také *direktorové* s nimi vypravili, a odtud *majestát* na náboženství vyzdvihnouce, s ním na rathouz staroměstský přišli, a skrze pana Václava z Budova obci oznámili dali, že pánům stavům poděkování činí, že jsou se na jejich otevřené listy po krajích rozeslané na rathouz najíti dáti ráčili; a že se jim vidí prvé, nežliby ten *majestát*, od J. M. C. jim odvedený, přečten byl, aby přede všemi věcmi Pána Boha s ponížením se před jeho tvář chválili, že jest jejich pokorné modlitby uslyšeti a tomu dílu od nich začatému žehnati ráčil. Protož aby živě a horlivě k prokázání vděčnosti Pánu Bohu ty tři *veršičky* zpívali: O chvaliž, duše, Pána z takové milosti atd. A po zpívání těch *veršův* všickni kleče se modlili.

Po modlení pan z Budova téměř celou hodinu vypravoval, jak pracně páni *direktorové* ten *majestát* dostali a s jakými výminkami, kterýchž jsou oni přijíti nechťeli, jim se odvozoval. A kdyby se byl lid neverboval, tehdy že jsou tejní a zjevní nepřátelé jich o to usilovali, aby J. M. C. takového *majestátu* straně pod obojí nepotvrzoval. A za tou příčinou že se od *defensí* upustiti nemohlo a nemůže, až nejprvé ten *majestát* do *desk* *zemských* vejde, též *obecní artikuly* na místě postaveni a ty dluhy, v něž jsou se *defensorové* vdlužili, zaplaceny i také oni *direktoři* z těch povinností, od pánův stavův pod obojí na ně vzložených, propuštění budou. A aby takové propuštění tím dříveji se stalo, že tíž páni *direktoři* snažně žádají.

Po té řeči byl čten ten *majestát* a to, co nejvyšší pan *purgkrabě* při dodávání jeho promluvil, jako i také to porovnání, mezi stranami pod jednou a pod obojí učiněné, čteno bylo.

Obec, vyslyšavše to všecko, žádali za dovolení, aby *podstoupiti* a mezi sebou o to promluvíti mohli. Což když jsou učinili, skrze pana Pavla z Říčana promluvíti dali, že jsou již páni z obce tomu všemu, jakou práci za tím páni *direktorové* jich vésti ráčili, porozuměli. A poznávajíce, že jsou ve všem věrně se zachovali, nic sebou sjíti nedali, až i ten *majestát* od J. M. C. dostali. Za to jim všickni přátelsky a

služebně děkují, žádajíce, aby se té direkcí, dokudž by i jiní artikulové obecní potřební na místě postaveni nebyli, zbavovati neráčili, nýbrž aby tu šťastně začatou práci (žádanych v ní peněz a nákladův nelitující) konali. Oni zase že při nich (pamatující na své zápisy) státi a jim v tom statky i hrdly svými nápomocni býti chtějí.

S tím se toho dne rozešli a na tom se smesli, aby všickni společně na zejtrí na hrad pražský k sněmu najíti se dali. Což jsou učinili a na ráno u velikém počtu na hrad pražský přijeli, jichž z stavu panského a rytířského na koních přes 200 osob a vozův přes 30 bylo. A ssednouce s koní, čekali drobět v té síni, jak se do zeleného pokoje a komory české chodí, až nejvyšší páni úředníci a soudcové zemští pod obojí z vozův svých sešli, kteréž napřed jíti nechali a až před kancelář českou provázeli, jiní pak z obce do soudné světnice šli.

Potom nejvyšší páni úředníci a soudcové zemští jak pod jednou tak pod obojí do soudné světnice přišli. Nejvyšší pan kanclíř, pak hrabě Slavata a hrabě z Martinic v kanceláři zůstali, a jak předešle při tom jednání a porovnání mezi stranami pod jednou a pod obojí, ani při dodávání toho majestátu v soudné světnici přítomni býti, tak i za relatory toho majestátu potřebovati se dáti nechtěli, pokládajíce sobě to proti víře a svědomí svému býti, ještě sice všickni nejvyšší páni úředníci a soudcové zemští a s nimi některé osoby jak z pánův radův soudův dvorského a komorního tak i z obce dvouch stavův vyšších za relatory jmenováni byli.

A posadivše se jeden každý stav na svá místa, nejvyšší pan purgkrabě ku pánům stavům řeč učinil: „Poněvadž jest z daru božího ten artikul o náboženství již na místě postaven, pročež že Jeho M. C. toho milostivě vyhledávati ráčí, aby již také páni stavové na uvažování jiných artikulův, v proposici J. M. C. obsažených, nastoupili a pro lepší sobě ku paměti přivedení a vyrozumění, zvláště pak těch, kteříž z pánův stavův předešle tu přítomni nebyli, že tůž proposici znovu na kathedře přečísti dáti chtějí.“ Strana pod obojí, ssoustupivše se spolu, toto skrze pana z Budova od sebe promluvíti dala: „Ačkoliv tomu tak jest, že J. M. C. jim na mnohé snažné a ponížené žádosti jich majestát na náboženství dáti ráčil: však že prvé, nežliby v jaké další jednání se dali, tůž majestát na relaci zemskou do desk zemských vložen býti má. Pročež žádají, aby relatorové ke dakám zemským o vklad téhož majestátu nařízení byli, tak aby potom pod pečeti zemskou výpis jeho pánům stavům vydán, originál pak na Karlštejn dán býti mohl.“

I šli na to přimluvy a zavřino jest, aby relatorové k žádosti jich nařízení byli. Pročež nejvyšší pan purgkrabě jistě osoby z stavu panského a nejvyšší pan písař z stavu rytířského za relatory k tomu jmenovali.

Páni Pražané pak na místě svém a jiných vyslaných z měst se ohlásili, žádajíce, aby Jich Msti také z třetího stavu jich některé osoby za relatory vzíti ráčili. Sstoupivše se vyšší dva páni stavové, po uvážení té věci skrze nejvyššího pana purgkrabě pražského jim za odpověď dali, že Jich Msti o žádném příkladu věděti neráčí, aby měšťané za relatory z sněmův ke deskám zemským bývati měli. Protož že Jich Msti toho při starobylém způsobu zanechávají. Nicméně však že to v též relaci doložiti ohtíti ráčí, aby téhož majestátu výpis z desk zemských rovně také jim jako vyšším pánům stavům vydán byl. Naproti tomu oni skrze jednoho prokuratora, Václava Magrle, zase promluviti dali, že zřízení zemské A. 33. to vyměřuje, kterak na onen čas za krále Vladislava o náboženství relaci učiněna a od pánův, rytířstva a měst společně do desk kladena byla. A poněvadž se tuto majestátu, všem třem pánům stavům daného, dotýče, pročby také z stavu jejich městského relatorové býti neměli, tak jakž J. M. C. všechny tři pány stavy k jednání toho artikule o náboženství připustiti a v tom majestátu to zřetelně doložiti ráčil, že relaci sněmovní ode všech tří stavův království tohoto ke deskám zemským učiněna býti má. A takové doložení z uvážení a radou nejvyšších pánův úředníkův a soudcův zemských a radd J. M. C. se stalo. K tomu přistupuje, že i v tom porovnání, v příčině náboženství mezi stranou pod jednou a pod obojí stalém, kteréž též do desk zemských vloženo býti má, vedle vyšších dvou pánův stavův tolikéž některé osoby z měst podepsány jsou. Jakžby tehdy nyní od té relaci vyměšeni býti měli?

I ačkoliv v tom artikuli páni stavové pod obojí všickni se snášeli, že žádost třetího stavu za slušnou v tom býti uznávají: však nejvyšší pan purgkrabě k tomu vedl, aby to nejprve J. M. C. v známost uvedeno bylo. Při čemž také toho dne bylo zůstaveno.

Na zejří přijdouce do sněmu, vyšší dva páni stavové nejprve se sstoupili a o to vznešení mezi sebou promlouvali, a po rozstoupení nejvyšší pan purgkrabě oznámil, že jsou Jich Msti žádost stavu městského v svém uvážení míti ráčili. A ačkoliv za paměti lidské příkladu se nenachází, aby kdy toho užiti a za relatory ke deskám zemským vedle vyšších dvou stavův bývati měli: však na jejich snažnou žádost, a že se tuto nějaké zemské neb politické věci nedotýče, nežli

náboženství, ráčili přimluvu k J. M. C. učiniti, aby jim toho přití ráčil. Kdežto J. M. C., poněvadž stav panský i rytířský (však v té toliko samé příčině a ne aby sobě to za nějaké právo pokládati chtěli) je k tomu připouští a tolikéž povolovati ráčí, aby šest osob za relatory voliti mohli. Tu města od sebe J. M. C. z té milosti a Jich Mstem dvoum vyšším pá-nům stavům z přimluvy poděkovati dali, ohlásíce se, že nyní na tom oznámení přestávají, však zato žádají, aby tou vý-minkou tak uvazováni nebyli, jakoby v žádných jiných po-třebách k relacím náležeti neměli, dokládajíce, že při nyněj-ším sněmu to, v čem a kdy k relacím zemským právo mají, nepominou Jich Mstem přednésti, s tou k Jich Mstem nadějí, že jim toho, coby tak ukázali, přití ráčí. Po takovém poděko-vání z prostředku svého šest osob jmenovali, s nimiž osoby z vyšších dvou stavův za relatory jminulého dne jmenované z sněmu vyvstali, kde dskám zemským šli a relací vykonali. Kdežto v přítomnosti pánův relatorův pan Bohuslav z Mi-chalovic, tehdaž místopisář království českého, týž majestát ve dsky zemské do jednoho quaternu vpisovati začal, kteréhož majestátu jest tento výpis:

Majestát císaře Rudolfa stavům pod obojí království českého na svobodné provozování náboženství daný.

My Rudolf Druhý, z Boží milosti volený Římský císař, po všechny časy rozmnožitel Říše, a Uherský, Český, Dalmatský, Charvatský a Slovanský král, arcikníže Rakouské, markrabě Moravské, Lucemburské a Slezské kníže a Lužické markrabě. K věčné paměti. Známo činíme tímto listem všem:

Jakož jsou toho všickni tři stavové království Našeho českého, tělo a krev Pána Ježíše Krista pod obojí přijímající, věrní Naši milí, na sněm, kterýž léta Páně tisícího šestistého osmého, již pojminulého, v pondělí po neděli Exaudi na hradě pražském držán a téhož léta v pátek po památce svatého Jana Křtitele zavřin byl, při Nás jakožto králi českém toho se vši ponížeností a poddaností snažně vyhledávali, aby při té obecní konfessi české, kterouž někteří augšpurakou jmenují, na sněm obecném léta 1575 sepsané a J. M. C. císaři Maximiliánovi slavné a svaté paměti, pánu otci Našemu nejmilejšímu, podané (kteráž tak, jakž jsme toho jistou zprávou vzíti i také z psaní, vlastní rukou J. C. M. pána otce našeho nejmilejšího psaných, vy-rozuměti ráčili, ano i některé hodné paměti při dakách semských se vynály, i hned tehdaž od J. M. povolena byla), i při tom mesi sebou v předmluvě též konfessi obsaženém porovnání, ano také i při jiných svých, v témž sněm sejmena doložených a náboženství jich se dotýkajících žádostech sřstaveni byli, a též náboženství své křestanské pod obojí volně a svobodně, bez pře-kážky každého člověka, provozovati mohli, to vše aby od Nás jim stavům dostatečně potvrzeno bylo, jakž týž artikul a žádost jich, do dotčeného sněmu a týž sněm ve dsky zemské do kvaternu sněmův obecních zeleného léta tisícího šestistého osmého v pondělí po neděli Exaudi pod lit. K. 8. slovo od slova vložený a vepsaný, to v sobě šife obsahuje a zavírá: My pak, ne-moha na onen čas pro jiné veliké potřeby, pro kteréž tehdaž ten sněm ro-sepsán byl, kteréžto žádného odkladu trpěti nemohly, toho potvrditi, odkladu do budoucího sněmu ke čtvrtku před svatým Martinem tehdaž nejprv při-

Nám terminovaného, k dalšímu všech těch věcí zavírání jsme milostivě žádali a mezi tím, dokudžby koli se to tak na sněmu obecním nevykonalo, je stavy pod obojí, aby své náboženství volně provozovati mohli a do vyřízení a na místě postavení těchto artikule k žádným artikulům, což by tak v proposici od Nás stavům přednášeno bylo, přistupovati, je uvažovati, ani o nic jednati povinni nebyli, opatření ráčili. Podle kteréhožto předešlého sňstání sněmovního když sněm k témuž dni, totiž ke čtvrtku před svatým Martinem, položený z jistých příčin od nás odložen a potom jiný sněm ke dni úternímu po svatém Pavlu na víru křesťanskou obrácení mandátem naším rosepsán a na hrad pražský položen byl, a dotčení stavové pod obojí, podavše Nám znovu dotčenou konfessí a sňešení své společné, nepřestávali toho při Nás, jakožto králi a pánu svém, netoliko skrze své snažné poddané a ponížené prosby, ale i skrze znamenité a vsáctné přímlyvy vyhledávati, abychom k žádosti týchž stavů pod obojí, věrných a milých poddaných Našich, milostivě povoliti ráčili. Majíce My to vše s nejvyššími úředníky a soudci zemskými a radami Našimi kralovství českého v Našem císařském a kralovském bedlivém uvážení, nepominuli jsme na poníženou a poddanou prosbu týchž pánův, rytířův, Pražan a jiných vyslaných z měst se všech tří stavů kralovství tohoto Našeho českého, pod obojí tělo a krev Pána Ježíše Krista přijímajících a k též konfessi se přisnávajících, věrných poddaných Svých milých, všem třem stavům kralovství tohoto věrným poddaným Našim sněm obecní ke dni pondělnímu po neděli, jenž slove Rogationum, jinak křížová, léta tohoto tisícého šestistého devátého mandáty svými kralovskými rosepsati, na hrad pražský položiti a v týchž mandátech vůbec vyšlých mezi jinými to sjevně doložiti, že při tomto sněmu ten artikl o náboženství k zavření, na místě a konci postavení, do proposici sněmovní položiti, a kteraký všickni i jeden každý obavláště, jak strana pod jednou tak i pod obojí, a kteříž se k též konfessi, nám předešle od nich podané, přisnávají, náboženství své beze všech překážek a útiskův ode všech lidí buď duchovních anebo světských vykonávati mohli, je v tom náležitě opatření chtíti ráčíme, jakž tíž mandátové Naši, jichž jest datum na hradě pražském v sobotu po neděli Jubilate léta tohoto tisícého šestistého devátého v tom artiklu i v sobě obsahují a zavírají. K kterémužto obecnému sněmu, tak od nás rosepsanému, když jsou se všickni tři stavové poslušně a poddaně najíti dali, a My podle Naši milostivé sámluvy, v téměř mandátu našem doložené, jsme v proposici Naši sněmovní předně ten artikl o náboženství položiti ráčili, tu jsou všickni tři stavové sjednocení pod obojí žádost svou předešlou v spisu, Nám od nich podaném, obnovili a za dostatečné opatření i jim toho dakami zemskými potvrzení poddaně prosili.

I chtíce My tomu, aby v tomto kralovství mezi všemi třemi stavy, jak s stranou pod jednou tak i často dotčenou stranou pod obojí, všemi věrnými milými poddanými Našimi, nyní i na budoucí časy všelijaká láska, svornost, pokoj a dobré arosoumění a vzdělání a zachování obecného dobrého pokoje sňstávati, každá strana náboženství své, v kterém se spasení svého důvěřuje, volně a svobodně bez utiskování a všech překážek jedni druhých provozovati mohla, a aby se (jakož slušné jest) sněmovnímu sňešení, léta tisícého šestistého osmého učiněnému, i také tomu mandátu Našemu vůbec vyšlému (v kterémž jsme dotčené sjednocené stavy pod obojí, k též konfessi se přisnávající, za ty, kterýmiž jsou vždycky byli, totiž za Svě věrné poslušné poddané pod milostivou ochranu Naši ke všem řádům, právdm a svobodám tohoto kralovství náležitějším, na kteráž se povinnost Naše kralovská, práva a sřízení semaká vztahují, vyhlásiti ráčili i nyní vyhláshujeme) zadosti stalo: prohlédajíce jakž k dotčeným znamenitým přímlyvům, tak i k mnohým a snažným prosbám týchž stavů pod obojí a k mnohým věrným a platným od nich Nám po všecken čas Našeho šťastného nad nim kralování v skutku prokázaným slázbám z těch se všech i jiných mnohých příčin s dobrým

rozmyslem Našim, jistým vědomím, mocí královskou v Čechách, s radou nejvyšších úředníků, soudců zemských a rad Našich takto jsme ten artikl o náboženství při tomto nyní se na hradě pražském držícím obecním sněmě se všemi třemi stavy tohoto království ustanoviti, navříti a je stavů pod obojí tímto majestátem Naším opatřiti ráčili a opatřujeme.

Předně jakož prvé to sřizením zemským A. 32. utvrzeno jest, co se víry dotýče, pod jednou spůsobou a pod oběma aby se neutiskovali, než spolu byli za jednoho člověka jako dobří přátelé, též strana strany aby nehaněla, to se při též sřizení zemském v též artiklu souplna zřastavuje, a tím sobě obojí strany na budoucí časy zavázány jsou a býti mají, pod pokutami, týmž sřizením zemským vyměřenými.

A poněvadž strana pod jednou v tomto království náboženství své volně a svobodně provozuje, a strana pod obojí, k též konfessi české se přiznávající, jí v tom žádné překážky neb vyměření nečiní, aby tehdy v tom rovnost zachována býti mohla: protož jim k tomu povolovati moc a právo dávati ráčíme, aby i často dotčení i sjednocení stavové pod obojí jakž stav panický, rytířský, tak i Pražané, Horníci a jiná města s lidmi poddanými jich, a sumou všickni, kteří se koliv k dotčené konfessi české, někdy slavné a svaté paměti císaři Maximiliánovi, pánu otci našemu nejmilejšímu, při sněmu obecním léta tisícého pětistého sedmdesátého pátého a nyní znovu Nám podané, (při kteréž je milostivě zřastavovati ráčíme) přiznali a přiznávají, žádného nevyminujíce, tolikéž náboženství své křesťanské pod obojí podle též konfessi a svého mezi sebou učiněného porovnání a sjednocení volně a svobodně všudy a na všelikém místě provozovati a vykonávati, při víře a náboženství svém, též při kněžstvu a řádu církevním, kterýž mezi nimi jest anebo od nich nařízen bude, pokojně zanechání býti mohli, a to až do křesťanského dokonalého obecného porovnání o náboženství v svaté Říši. A kompaktáty, již prvé na sněmu obecním léta tisícého pětistého šedesátého sedmého jminulými a s privilegium zemského i jinde vypuštěnými, se spravovati povinni býti nemají, nejsou a nebudou.

Dáleji také týmž stavům pod obojí tuto zvláštní milost dñiti a jim všem třem stavům pod obojí, k též konfessi se přiznávajícím, konsistoř pražskou dlejší v moc a opatrování jejich zase dávati a k tomu milostivě povolovati ráčíme, aby tíž sjednocení stavové pod obojí touž konsistoř kněžstvem svým podle též konfessi a sňení svého obnoviti, a též kněžstvo, jak české tak německé, podle ní říditi dāti anebo řízené na své kollatury bez všelijaké překážky arcibiskupa pražského aneb kohožkoliv jiného dosazovati, přijímati; nicméně i akademii, od starodávna straně pod obojí náležející, kterouž jim stavům se všim jejím příslušenstvím tolikéž v moc jejich dávati ráčíme, tak aby jí muži hodnými a učenými osazovati, dobré chvalitebné řády nařizovati a nad tím obojím z prostředku svého osoby za defensory naříditi mohli. Mesi tím pak, dokadž by se toho koliv od nich nevykonalo, mají nicméně tíž stavové pod obojí všickni při tom, což svrchu psáno jest, aby náboženství své volně a svobodně všudy provozovati mohli, souplna zanechání býti.

A kolik koliv osob tíž sjednocení stavové pod obojí z prostředku svého za defensory nad touž svou konsistoř a akademii pražskou z společeného svého sňení se všech tří stavů v rovném počtu nařídí a je Nám, jakožto králi a pánu svému, zejména posnamenané podají, chceme a máme ty všechny osoby, kteréž Nám tak posnamenané podány budou, žádného s nich nepouštějíc, a mimo tu povinnost, kteráž jim od stavů svěřena bude, jim žádných jiných povinností neb instrukcí nevydávajíc, ode dne podání Nám téhož posnamenání ve dvou nedělích pořádku sběhlých, k tomu potvrditi a je za takové defensory vyhlásiti. Pakli bychom pro jiná zaneprázdnění Naše neb jaké koliv jiné příčiny v tom času svrchu osnámeném jich potvrditi nemohli a nepotvrdili, tehdy mají předece nad tím obojím za defensory zřastati, to vše říditi a konati moc míti, jakoby od Nás k tomu potvrzení a vyhlášení

byli. A umřel-li by kdy který z nich, tehdy na místo toho z světa sešlého tiž stavové pod obojí při tehdeš nejprv příštím sněmě budou moei jiného k těm živým pozůstávajícím voliti a přidati, což se i na časy potomní vždycky spůsobem svrchu psaným jakž od Nás, dědicův Našich a budoucích králův českých, tak i od nich, stavův a defensorův, říditi a konati má.

Jestližeby kdo také z týchž sjednocených všech tří stavův tohoto království pod obojí mimo ty kostely a chrámy boží, jichž v držení jsou a kteříž jim prvé náležejí (při nichž pokojně sčastavení a zanechání býti mají) ještě buď v městech, v městečkách, vesnicích aneb kdekoliv jinde chtěl nebo chtěli víceji chrámův neb kostelův k službě boží aneb také školy pro vyučování mládeže vystavěti dáti: toho jakž stav panský, rytířský, tak Pražané, Horníci a jiná města všickni společně, i jeden každý obzvláštně, volně a svobodně každého času učiniti moei bude a budou bez překážky každého člověka všelikteraké.

A jakož v nejedných městech Našich královských i J. M. císařové, jakožto králové české, z obojího náboženství, totiž pod jednou a pod obojí pospolu bydlují, protož tomu obzvláštně chtějí a o tom poroučeti ráčíme, aby pro zachování lásky a svornosti každá strana náboženství své volně provozovala, kněžijí svými se řídila a spravovala, a jedna strana druhé v jejím náboženství a řádích žádného vyměřování nečinila, provozování náboženství, mrtvých těl v kostelích a na křehových pochovávání a svenění nebránila.

Také již po dnešní den žádný jak z vyšších svobodných stavův, tak ani města, městečka i také sedlský lid od vrchnosti svéh, ani žádného jiného duchovního ani světského člověka nemají a nemá od svého náboženství odtiskován a k náboženství strany druhé moei ani nižádným vymyšleným spůsobem přinucován býti.

A že to vše, což svrchu psáno, od Nás pro zachování lásky a svornosti věrně míšeno a nařizeno jest: protož přikládáme slovem Svým královským, že tiž všickni sjednocení tři stavové království Našeho českého pod obojí, k též konfessi české se přisnávajíc, nynější i budoucí potomci jich při tom při všem, což se svrchu píše, od Nás, dědicův Našich i budoucích králův českých zoupna, v celosti, bez přeručení sčastavení a chránění býti mají; nebo je také v tom ve všem při tom pokoji v svaté Říši o náboženství, janž religionsfried slove, učiněném, jakožto přední úd svaté Říše sčastavujeme a zanecháváme, v čem se jim nemá od nás, dědicův Našich a budoucích králův českých, ani od žádného jiného duchovního ani světského člověka překážky žádné činiti na časy budoucí a věčné.

A proti tomuto výš dotčenému o náboženství učiněnému pokoji a jich stavův pod obojí od Nás stalému opatření žádná poručení a nie takového, cožby jim v čem nejmenším překážku aneb směnění toho učiniti mohlo, od Nás, dědicův Našich i budoucích králův českých, ani od žádného jiného vyčáseti ani přijímáno býti nemá; a byť pak i vyšlo neb od koho koliv přijato bylo, tehdy nemá to moei žádné míti, ani v té věci co buď právně anebo bez práva více souzeno aneb vyřknuto býti.

Za kteroužto příčinou předešlá všelijaká proti dotčené straně pod obojí a kteříž se k též konfessi české přisnávali, odkudkoliv vyšlá poručení a mandáty vysdvíhovati, mořiti, kasiti a v nie obračovati ráčíme, tak že to vše i nynější a předešlé jich stavův při Nás potvrzení téhož artikule vyhledávání, a cožkoliv mesitím až posavad se zběhlo, není a býti nemá jim všem třem sjednoceným stavům tohoto království společně i obzvláštně k nižádné úhoně a ujmě jich dobrých pověstí a jakékoliv obtížnosti. Což jim také od Nás i budoucích králův českých ničímž alým spomináno a smařováno býti nemá, nyní i na časy budoucí a věčné.

Přikazuje všem nejvyšším úředníkům, soudcům zemským a radám Svým, též všem stavům a obyvatelům tohoto království, věrným milým ny-

nějším i budoucím, abyste je pány, rytířstvo, Pražany a Hornáky i všechna města, všechny tři stavy tohoto království, se všemi lidmi poddanými jich, a summu všechnu stranu pod obojí, k též konfesi české se přiznávající, při tomto Našem opatření a majestátu v všech jeho artikulech, sněních a sentencích sůstavili a chránili, žádných jim v tom překážek nečiníce, ani komu jinému činiti nedopouštějíce, pod uvarováním hněvu a nemilosti Naši. A kdožby se čeho toho koliv buď z duchovních anebo světských lidí k přerušení tohoto majestátu dopustil, máme a povinni býti ráčíme a dědici a budoucími králi českými a s stavy tohoto království, k takovému každému jakožto rušiteli obecného dobrého pokoje hleděti a stavy přitom chrániti a obhajovati, tak i tím vším způsobem, jakž artikul vřízení zemském o obhajování země, řádu a práva vyměřuje.

Naposledy přikazovati ráčíme větším a menším úředníkům desk zemských království Našeho českého, aby pro budoucí pamět tento majestát Naš na relaci sněmovní, kteráž při tomto sněmě ode všech tří stavů tohoto království ke deskám zemským učiněna býti má, ve dsky zamaké vložití a vepsati, a potom tento original k jiným svobodám neb privilegiím zemským na Karlštejn položiti dali. Tomu na svědomí pečet Naši císařskou k tomuto listu a majestátu Našemu přivěsiti jsme rozkázati ráčili.

Dán na hradě Našem pražském ve čtvrték po svatém Prokopu léta Páně tisícého šestistého devátého a království Našich Římského třicátého, Uherského třicátého sedmého a Českého též třicátého čtvrtého.

Rudolf.

Adamus de Sternberg, supremus burggravius pragensis.
Ad mandatum Sacrae Caesariae Majestatis proprium
Paulus Michna.

Po vykonání relací všickni se zase do soudné světnice navrátili a na místa svá posadili. Však toho dne nic dále uvažováno nebylo; pročež sněm do druhého dne odložen byl.

Potom týž majestát in originali v škatuli stříbrné (kterouž direktorové z strany pod obojí s erby svými na ní vyrytými z peněz zemských udělali dali) třetího dne teprva po zavření a dokonání sněmu, totiž v první pátek v postě, to jest 26. dne měsíce února léta následujícího 1610 na hrad Karlštejn doveden a tam k jiným privilegiím zemským položen a schován jest.

Z této pravdivé informací poznati se může, jakým způsobem od J. M. C. Rudolfa slavné paměti tehdejší Čechové pod obojí, řízením a příčinou těch z jednoty Bratrské duchem kalvinským nadchnutí, ten majestát na náboženství mocí válečnou vymohli a dostali. Tak jakž po dostání téhož majestátu, když strana pod obojí do měst pražských přijela, pan z Budova zjevně na rathouze staroměstském jim to přednášel: Kdyby (prej) lid válečný byli nenajali, tehdy žeby toho majestátu nikdá byli nedostali. Ten pak majestát jaké artikule víře svaté katolické odporne v sobě obsahuje, z přečtení jeho

každý horlivý katolický to poznati může. Pročež že jsou J. M. C. Rudolfovi často psaní dva hrabata, Slavata a z Martinic, spolu s knížetem z Lobkovic k vydání takového majestátu neradili, při dodávání jeho a kladení do desk přítomni býti nechťeli, mnohé slušné a veliké příčiny toho měli, zvláště mezi jinými tyto: Předně, že artikule, víry svaté se dotýkající, lidem světským jak žádného času tak obzvláště na sněmích politických uvažovati, nařizovati a spisovati nepřislouší a nenáleží.

Item: věděli o tom dobře, že přísaha J. M. císaře Rudolfa jakožto krále českého, Pánu Bohu a všem svatým i všem pánům stavům království českého učiněná, nevztahovala se na dovolení a provozování takového scestného náboženství, jakž jsou tehdejší Čechové pod obojí při J. M. císaři vyhledávali. Což J. M. C. v odpovědích svých (tak jakž se to výše v týchž odpovědích do této informací vepsaných obšírněji nachází) nejednou doložiti ráčil. Neb v království českém od Jich Matí králův českých a pánův stavův téhož království to za právo ustanoveno bylo, aby v témž království jedna víra toliko s přijímáním velebné svátosti oltářní pod jednou a pod obojí trpína byla; ti pak, kteří provozování náboženství podle konfessí české (již augšpurskou jmenují) žádali, tudy nové, prvé nikdy v tom království nebývalé náboženství do země české uvésti chtěli. Pročež svrchu psaní páni hrabata nikdy k tomu J. M. císaři Rudolfovi, aby něco takového v náboženství povolovati ráčil, jsou neradili a raditi nechťeli.

Item: poněvadž se v témž majestátu to dovolení dává, „aby strana pod obojí náboženství své podle též konfessí a svého mezi sebou učiněného porovnání a sjednocení, volně a svobodně všudy a na všelijakém místě provozovati mohla,“ i znamenajíce oni, že to nové náboženství i o něm stálé porovnání a sjednocení pánův obyvatelův téhož království vlastně se vztahovalo a na velikou ujmu, anobrž na potlačení víry svaté katolické v témž království bylo, zvláště, že ti z jednoty Bratrské ducha kalvinského plní tolikéž do toho sjednocení pojeti byli: tehdy slušně oni, jakožto horliví katoličtí k tomu raditi nechťeli a nemohli. Item: poněvadž v tom majestátu se dokládá, „aby ti z strany pod obojí při kněžstvu a řádu církevním, kterýž mezi nimi jest aneb od nich nařizen bude, pokojně zanecháni byli,“ i kterak tehdy ti páni horliví katolíci proti víře své to schváliti mohli, aby od vrchnosti světské lidem světským a politickým ta moc dána býti mohla a byla, aby oni při kněžstvu řády církevní nařizovali, an to vlastně vrchnosti duchovní, s osobami duchovními kněžstvo říditi a řády církevní nařizovati, náleží?

Item: poněvadž týmě majestátem „straně pod obojí konsistoř pražská dolejší v moc a epatrování jejich se dává a k tomu se povoluje, aby oni též konsistoř kněžstvem (prej) svým podle též konfessi a snešení svého obnoviti a též kněžstvo jak české tak německé podle ní řídití dāti, i tak sřizené na své kollatury bez všelijaké překážky arcibiskupa pražského anebo koho koliv jiného dosazovati a přijímati mohli,“ vědouce svrchu psaní horliví katolíci, že takovou moc od vrchnosti světské osobám světským, nad to pak nekatoličkým a odpárcům víry svaté katolické, dávati a přijímati, ani provozovati nepřisluší a ne náleží, zvláště s takovým výmíšením jurisdikci pana arcibiskupa pražského, — čímž se patrně dotvrzuje a dokazuje, že to na velikou ujmu a potlačení víry svaté katolické bylo — pročež proti též svaté víře a svědomí svému k tomu raditi nemohli a nechtěli. Ačkoliv strana pod obojí při jedné odpovědi své, kterouž J. M. císaři Rudolfovi při prvním sněmě léta 1609 podala, z některých pamětí, které při konsistoři dolejší dostala, to prokázati chtěla, že i prvé ta strana pod obojí konsistoř dolejší obnovovati a dosazovati moc měla, tak jakž to výše v tom jich allegato sub Litt. B. (str. 232—8) obšírněji napsáno stojí: však byl potomně J. M. císaři Rudolfovi na kancelář českou jiný extrakt a dokonalejší správa dána, která se při obnovování a dosazování administratora a konsistoře dolejší dalo. Z čehož jak z toho, tak z vlastního allegátu od strany pod obojí podaného se nachází, že to od stavův světských království českého, jako i někdy od samých Pražanův obnovování konsistoře a volení administratora i k tomu přidáných assessorův se dalo v čas válek a bouřek, buďto když interregnum bylo anebo když J. M. král český v zemi přítomen nebyl, i také někdy s vědomím a povolením J. M. králův českých, jako když jsou se pod kralováním císaře Václava, syna císaře Karla IV., za času M. Jana z Husince a za času hlavního rebella Žižky nekatoličtí Čechové sbouřili a jak proti králi a pánu svému, tak i proti vlastním krajanům a krevním příbuzným i přátelům svým katoličkým pod jednou pozdvíhali a z oumysla válku začali, J. M. císaře Zigmunda, pravého dědice království a pořádného krále českého, za krále a pána svého znáti a jej do království českého přijíti nechtěli, nýbrž když jest on s dosti velkou armádou do téhož království přitáhl, tehdy tu armádu jeho porazivše, jej jsou hned zase ven z téhož království českého vypudili. A toho času léta 1421 po též porážce s povolením Kunrada, arcibiskupa pražského, (kterýžto arcibiskup téhož léta sám od své pravé katolické

víry bezbožně odpadše k straně pod obojí jest připadl, a mezi týmiž stavů za jeden úd vyhlášen jsouc, tehdáž hejtmanem polním s jinými pány a rytíři vojska Pražan učiněn jest) na sněmu, kterýž z poručení týchž stavův království českého a markrabství moravského pod obojí v Praze držán byl, od kněžstva volené čtyry osoby za administratory jsou byli, a to jest byl nejprvnější počátek takového volení. Potomně císař Zigmund, chtějice k správě a kralování v témž království přijíti, mezi jinými artikuly týmž stavům tu moc dal, aby sami arcibiskupa pražského a dva biskupy, olomouckého a litomyšlského, voliti mohli, a když jsou volili skrze své k tomu jmenované osoby a volence ze všech tří stavův, i skrze některé kněze a faráře, od týchž stavův pod obojí nařízené, za arcibiskupa pražského M. Jana Rokycana a za dva biskupy a suffragány kn. Martina z Chrudimě a kn. Vaňka z Mýta, což také sobě J. M. císař Zigmund jakožto král český oblíbiti a jim se zakázati ráčil, že se chce snažiti potvrzení toho vyhledávati i dostati. Po smrti císaře Zigmunda v mladém věku krále Vladislava léta 1441 kněžstvo pod obojí volilo sobě za administratora M. Jana z Rokycan léta 1465.

Za krále Jiřího stavové na sněmě přidali M. Janovi Rokycanovi, arcibiskupu pražskému, některé konsistoriány.

Za krále Vladislava nachází se, že léta 1497 týž král J. M. dal kněžstvu pod obojí na žádost jich administratora M. Jakuba Stříbrského, příjmím Holuba, kterémuž Pražané staroměstští z mistrův a farářův konsistoriány přidali.

Za kralování krále Ludvíka žádná příčina k volení administratora se nedala.

Za kralování J. M. císaře Ferdinanda I. léta 1538 s povolením J. M. C. královským stavové M. Havla, aby v úřadu administratorském potrval, prosili a Pražanům konsistoř obnoviti poručili, a z počátku kralování J. M. královské častěji takové obnovení se dalo.

Potomně léta 1562, ačkoliv stavové pod obojí na J. M. císaře Ferdinanda jakožto krále českého poníženou prosbu vzložili, aby konsistoř dolejší obnoviti mohli, však J. M. císař sám jak dva administratory tak i konsistoriány a to na jistý způsob a vedle jisté instrukce vyhlásiti a těm stavům pod obojí se zakázati ráčil, když to prokáží, že konsistoř jim stavům náleží, že je při tom zanechati chtějí ráci.

Za kralování J. M. císaře Maximilána II. léta 1567 na sněmě obecně vznešeno bylo, aby při nejprvším přijezdu J. M. na hrad pražský ve čtyrech nedělích pořád zběhlých, stavové, jaké právo k konsistoři mají, ukázali. A poněvadž

nepochybně tiž stavové takové právo své prokázati nemohli, protož léta 1571 J. M. C. osobou svou vlastní konsistoř obnoviti jest ráčil. A když stavové na sněmu léta 1575 v příčině administratora a konsistoře J. M. přednášeli, tehdy J. M. C. ráčil jest konsistoř v moci své a v moci J. M. pána syna svého nejmilejšího J. M. císaře Rudolfa II., tehdáž již krále českého korunovaného, zanechat; pročez J. M. císař Rudolf za králování svého léta 1581 ráčil ponejprve administratora naříditi a všecku konsistoř jemu přidati.

Potomně léta 1590, když opět času svého obyčejného administratora a konsistoř všecku obnoviti ráčil, tehdy při vyhlašování jich při dvoře svém v ritterstueben, povolavše k tomu stavy pod obojí, jim skrze pana Viléma z Rožumberga oznámiti poručiti ráčil, že J. M. C. stavům pod obojí administrátora a konsistoř nařídice poroučeti ráčí, aby na gruntu své kněží řádně od biskupův katolických římských svěcené, od něho přijímali a jiných na gruntech svých netrpěli. A oni všickni, poklonivše hlav i noh svých, žádný proti tomu nic nemluvil, nýbrž tak se chovati připověděli. Potom J. M. císař Rudolf třikráte, léta 1594, léta 1605 a téhož léta, když toto jednání bylo, léta 1609 administratora a konsistoř obnoviti ráčil.

Příčina pak toho, že jsou J. M. císařové římská a králové čeští, císař Ferdinand, císař Maximilián a císař Rudolf neráčili chtíti víceji to trpěti, aby stavové království českého pod obojí administratora a konsistoř obnovovati měli, ta byla, že mnozí z týchž stavův pod obojí od pravého náboženství pod obojí odpadli, kompaktáty se spravovati nechťeli, nýbrž jiného scestného náboženství se chytili a přidrželi, tak že, kdyby byli déleji tůž konsistoř obnovovati měli, tehdy nebyla pochybnost, že by byli za administratora a konsistoriány dosazovati chtěli ty a takové kněží a z akademie pražské mistry, kteří se též takového scestného náboženství přidrželi, nebo k němu náchylni jsou. Sice od toho času, jak administratoři a konsistoř pražská dolejší počala se osazovati a obnovovati, totiž od léta 1431 až do tehdejšího léta 1609, vždycky administratorové a konsistoriáni kněží pořádní, od arcibiskupa neb biskupův katolických římských svěcení, bývali, kromě že někdy do konsistoře také lidé světští a professoři v kolleji pražské přidáváni a dosazováni bývali; však ti s konsistoři a kněžstvem v náboženství starobylém se srovnávali a pro věci soudné v též konsistoři sedali.

Pročez poněvadž stavové pod obojí nikdy toho neprokázali, aby k konsistoři pražské jaké pořádné právo míti měli, než toliko na větším díle o své ujmě a někdy s dovolení

J. M. králův českých administrátora a konsistoriány obnovovali, a k posledku pro jejich scestné zavedení v náboženství J. M. římské císařové neráčili chtít více jim k tomu povolení dávat, aby tíž stavové pod obojí dále takové obnovování před sebe brátí měli; nežli sami to činiti ráčili, an taková moc od vrchnosti světské osobám světským nepřislušející dána býti neměla a nemohla.

Jakož pak čím více oni v tom pana arcibiskupa pražského vymisovali a proti němu excipirovali neb vymišňovali, tehdy tím patrněji z toho znáti, že to na velkou ujmu a škodu víry svaté katolické se vztahovalo. Pročež také nemohli horliví katoličtí k tomu proti víře a svědomí svému raditi.

Item svrchu psaným majestátem, na náboženství daným, akademie pražská stavům pod obojí v moc jich se dává, aby oni muži duchovními ji osazovali, a jak nad konsistoří tak nad akademií pražskou aby oni z prostředku svého jisté osoby za defensory naříditi mohli. V tomto z obzvláštní příčiny vidělo se tuto následující informaci dáti, totiž: Že se nachází v historich a pamětech království českého, kterak J. M. Karel toho jména Čtvrtý, římský císař a král český, po smrti J. M. krále Jana, pana otce svého, byvše za krále českého léta 1347 korunován a drževše radu s panem arcibiskupem pražským, jménem Arnoštem, jakýmby způsobem království české k vzácnosti, vyvýšenosti a k slavnému jménu přivedeno býti mohlo, na tom se ustanovil, aby v Praze akademii vyzdvihl, a to na způsob akademie města Paříže v Frankrejchu, v kterémž J. M. Kr. v mladosti své študiovati ráčil.

I vyslal jest J. M. král k Jeho Svatosti Papežské do Říma pro konfirmaci takové své fundaci a hned učinil túž fundaci neboliž to nadání dostatečné pro náležité vychování professorův též akademie, k čemuž stavové království téhož, duchovní i světští, rádi nápomocni byli.

Vyslal také J. M. Kr. do rozdílných království a zemí pro učené a vznešené muže, kteříž by za professoři v též akademii býti mohli, a ihned toho roku druhého po korunování J. M. královské a vyzdvížení té akademie mnoho učenných mužův a veliký počet ze všelijakých národův a rozdílných stavův studiosi do měst pražských najíti se dali, tak že pro lepší a pohodlnější jich byt J. M. Kr. naříditi ráčil, aby se židé z města a domův neb obydlí svých vystěhovali, a ty študenty do nich lozirovati a pro lepší jich pohodlí hned ze tří domův předních tří kolleje vystavěti dáti ráčil. Potom pak léta 1370 umřel na Vyšehradě děkan z rodu pánův Zajcův z Hazumburků, kterýž, byvše s J. M. ve Vlaších (když J. M. v Mediolanu od arcibiskupa téhož města za římského císaře

korunován býti ráčil) v rozdílných městech mnoho pěkných a užitečných knih a traktátův nakoupil a po smrti své kapitole vyšehradské je odkázal a zanechal. Cemuž J. M. C. vyrozuměvše, ráčil tam na Vyšehrad sjetí, ty knihy přehlednouti, theologické při tom kostele zanechatí a knihy jiných fakultátův odtud vzíti, kostelu peníze za ně dáti a tyž knihy do rozdílných kollegií tu v Praze rozdati. Z čehož se jak professores tak studiosi velice potěšili, a jiným národům příčina dána byla, že jsou rádi k študiování vtěž akademii do měst pražských houfem přijížděli. A J. M. C. při měšťanech a obyvatelích měst pražských naříditi ráčil, aby domy své víceji rozšiřovali a stavěli, tak aby studenti tím pohodlněji bydleti mohli. J. M. C. na dokázání k lidem učeným obzvláštní náchylnosti své ráčil všecky praelatury a praebendy v Praze učenými muži, doktory a magistry v theologii dosaditi, a obzvlášť fundirovati, aby v kostele všech svatých na hradě pražském žádný proboštem, děkanem neb kanovníkem býti nemohl, nežli toliko, kterýby gradum doctoratus, magisterii neb baccalaureatus in theologia měl, načež také obzvláštní privilegia dal a od Jeho Svatosti papežské konfirmací na to spůsobil. Po smrti pak J. M. císa. Karla IV., byvše za krále korunován nejstarší syn a dědic J. M. jménem Václav, který také římským císařem učiněn byl, a jsouce v své císařské a královské správě velmi nedbanlivý, dala se příčina, že studiosi v Praze, zvlášť Němci a jiní cizozemci, počali pýchnouti, Čechův sobě málo vážiti, často různice a sváry s nimi začínati i někdy nočního času je mordovati. A ačkoliv Pražané od týchž studentův nemalý užitek měli, že jsou u nich své hotové peníze utráceli, však nicméně ty insolentiae Němcův přicházeli Čechům tak hrubě odporný a nesnesitelný, že počalo dokonalé nepřátelství mezi nimi růsti. A když J. M. C. králi Václavovi o takovém mezi studenty Čechy a cizozemci povstalém nedorozumění a nepřátelství oznámeno bylo, tehdy císař nic na to nedbal, pravíce, že se rád tomu podívati chce, když se Němci s Čechy rváti budou; neb tak velký počet studentův cizozemcův samých mimo Čechy v městech pražských se nacházel, že léta 1403 vedle register zejména poznamenaných osob jich 4400 a ještě některý více bylo. A vidouce Čechové, že cizozemci v tak velikém počtu silní jsou, nechtěli se v to dáti, aby jakou mocí s nimi válčiti měli; než snažili se na ty cesty mysliti, jakby je jiným pokojným spůsobem pozbyti a z měst pražských vypravití mohli. I vynášeli se toho času dva čeští magistři stavu duchovního, kteříž v kostelích jich kázávali a skrze svou dobrou výmluvnosti, ostrý vtip, mnoho posluchačův od předních osob

na svých kázáních mívali. Jména jich byli M. Joannes Hus a M. Hieronymus, kteříž potomně oba dva pro své kacířství v Konstanci při konsilium generálním ohněm trestáni a spáleni byli. Čeští studenti k týmž dvou magistrům na radu přišli, stěžující sobě, jaké útisky od cizozemcův trpěti musejí, a na žaloby své od J. M. C. žádného remedium dovolati se nemohou; protož že jich snažně žádají, aby jim radili, coby v tom činiti měli. M. Joannes Hus dal jim za odpověď, že chce na to dále pomyslit a k tomu se přičinit, aby tomu zlému spomoženo býti mohlo, a Němci aby sami dobrovolně z měst pražských vytáhli. Potom léta 1408 týž M. Joannes Hus, vezmouce s sebou přední české magistros, přišel s nimi do akademie císaře Karla IV. a u přítomnosti mnohých jiných magistrův, professorův německých na velikém paláci obšírné promluvení v jazyku latinském učinil na tento následující způsob: „Císař Karel J. M. dobré, chvalitebné i svaté paměti, když toto slavné pražské učení vysazoval a vyzdvihoval, spůsobil tak na ten čas a půjčil toho až do času, aby mistři němečtí, jenž jsou zde pohostinní, v učení pražském měli tři hlasy a Čechové jeden při volení děkanův (Rp. doktorův), též i při jejich jednáních, a to z té příčiny učinil, že českých mistrův málo bylo, leč se který jinde učil a tam mistrem byl; jinak mistrovství dojíti nemohl. Ale poněvadž již nás Čechův na ten čas dosti jest, za spravedlivé jest, abychom my Čechové tři hlasy a Němci jeden měli.“

Uslyšíce to mistři němečtí, velmi se rozhněvali a na mistra zubami skřípěli, pravíce, že se oni nikterakž z toho vyvésti nedají, aby Čechové tři hlasy a Němci jeden měli, a žeby raději smrt podstoupili, nežli od toho, čímž jsou od císaře obdařeni, ustoupiti chtěli. Čechové, slyšíce takovou jich neústupnost, na krále to vznesli. Němci bez meškání také na Točnick k králi přijeli, a aby mezi nimi o to spravedlivý nález učinil, za to jeho žádali. A král Václav, přijavše tu práci k sobě, celý rok ji na sobě držel, a oni z obou stran se ve spolek kyselili a jedni druhé hanili, a obávajíce se jedni druhých, obojí za králem velmi pilně jezdili, o to rozsudek míti bez odkladův žádajíce. V tom času pak přední mistři, bakaláři i studenti němečtí sešli se a tu všickni spolu se smluvili a přísahou pod utětim palce u pravé ruky se zavázali, jestliže jim to podle jejich vůle nepůjde a nález královský jim příjemný nebude, a na krátce budou-li těch tří hlasův odsouzeni, aby všickni z Prahy vyjeli a vyšli, ani žádný jeden po druhém nezůstával. A jeden z nich tato slova doložil: „Však víte, milí synové, že Praha bez nás Němcův býti nemůže, a odjedeme-li, budou za námi král, Pražané i ti mistři posílají, prosíce, aby-

chom se zase navrátili. Po dlouhých jich prosbách a častém za námi psaním budeme to moci učiniti, a navrátivše se zase, teprva je sobě ufasujeme, žeť po naší vůli býti musí.“ Když se to tak dlouho prodlívalo, v tom času M. Jan Hus dosáhl listu císařského a zlatou bullí, kterýmž císař učení pražské vysadil, v kterémžto nalezlo se, že to učení pražské na způsob pařížského učení vysazuje, a ten rychle králi Václavovi podal a při tom jemu psaní učinil, kterak se má tím listem spraviti. Z toho Čechové ke třem hlasům dobrou naději měli.

Léta 1409 král Václav, povolav do své rady lidí učených a v právích zběhlých, duchovních i světských, rozváživ spolu s nimi tu při dostatečně, také ohledavše bullí od někdy císaře Karla IV., pana otce svého, na tož učení vydanou, takto o tom výpověď učinil: „Poněvadž se to dostatečně vyhledalo a nalezlo z toho vysazení císařského, že on, císař, to učení pražské na způsob učení pařížského vyzdvihuje a vysazuje a v Paříži Francouzové a nejiní národové vládnou a tři hlasy, cizozemci pak jeden hlas mají, z té příčiny Čechové tři hlasy a Němci toliko jeden míti mají.“ Čechové, slyšíce takový rozaudek, poctivé králi a soudcům poděkování učinili. A němečtí mistři, doktorové, bakaláři, studenti a jiní kollegiatové, zdvihše se vedle spuntování a slibu svého, pryč se strojili. A někteří hned na zejtkří šli a jeli, tak že jich v osmi dnech více nežli 4000 z Prahy vyšlo. A mnozí Čechové s nimi šli, té naděje jsouce, že král za nimi, aby se navrátili, psáti bude. Někteří se na Rejn, jiní do Sasů, někteří do Bavor a tak do rozličných německých zemí obrátili, někteří mistři pak sejdouce se v Lipště, tam učení na potupu učení pražského, kteréž až do dnešního dne trvá, založili.

Po vyjití pak z Prahy týchž studentův města pražská jakoby ovdověla; nebo s nimi spolu všecky kratochvile i užítkové vyšli. Měšťané pražští toho, co se stalo, litovali, na M. Jana z Husince, že on toho první a největší původ byl, velmi se hněvali, mnozí jej rozličně hanili, a to proto, neb z týchž studentův znamenité užítky měli a byla nimi Praha velmi zvelebena a nad míru obohatila. Nebo synové velikých knížat a hrabat, znamenitých pánův, rytířův a kupcův tu v Praze se učili, otcové jim mnoho zlata a stříbra posílali a oni je tu vydali a utratili. Ale jak oni odešli, mnohemu měšťáninu pražskému důchody jeho se ztenčily a ušly; protož měšťané po nich (měvše od nich takové užítky) nedarmo toužili. Ne- toliko pak sama Praha, ale i všecka česká země, jich užitek veliký měla. Ale že jsou se Němci velmi nad Čechy vypínali a jich sobě za nic nevážili, protož jim toho mistři čeští

(také spurností a pýchou k tomu vedeni jsouce) trpěti nechtěli.

Ti pak všickni, kteří z Prahy vyšli, jak Němci tak Čechové, toho účinku, že jsou se tak zavázali a spuntovali, velice litovali a za dlouhý čas po Praze toužíce, vždycky od krále neb Pražanův anebo od mistrův českých psaní k sobě očekávali.

Potom *successu temporis* ministři a *professores*, v též akademii pražské pod náboženstvím pod obojí se zdržující, čím dál tím více od církve svaté katolické odpadali a od poslušenství pana arcibiskupa pražského se odtrhli, z čehož následovalo, že žádný katolický student pod jednou jak z národu českého tak z jiných cizích národův do též akademie na učení se více nedávali a *lectiones* těch nepořádných profesorův nefrequentovali.

Za kteroužto příčinou J. M. C. Ferdinand I., král český, ráčil *patres societatis Jesu* do království českého a měst pražských povolati, jim *collegium* fundirovati i také u nich obzvláštní universitatem sjistou konfirmací Jeho Svatosti Papežské vyzdvihnouti, jako i následující císařové Římští a králové čeští ráčili je dalšími nadáními a většími důchody hojně obdařiti a rozmnožiti, tak že jsou se v též kolleji a universitate *patrum societatis Jesu* mnoho množství let pořád vždycky zjevně *gradus tam majoris quam minoris in theologia* conferovali a udělovali.

To pak ani v kronikách, ani v sněmích českých, ani sice v žádných jiných pamětech téhož království se nenachází, aby stavové království českého, buď všickni pod jednou a pod obojí spolu, neb jedni z nich, správy též akademie pražské se ujímali aneb při kterém z J. M. králův českých toho, aby jim, stavům, též akademie pražská v moc i k učení a spravování jich dána byla, vyhledávati měli, jako jsou ty z strany pod obojí léta 1609 o to se pokusili a na J. M. císaře Rudolfa krále českého tak nezbedně a urputně, s takovou válečnou mocí o dokonalé jim té akademie odevzdání postupovali, jakož pak jsou také i to sobě vymohli. Neb cožkoli v majestátu se dokládá, že J. M. císař Rudolf akademii pražskou, od starodávna straně pod obojí náležející, dávati ráčí, však strana pod obojí omylně v tom konceptu téhož majestátu, J. M. císaři Rudolfovi k potvrzení podaném, to doložila, a někteří pod jednou J. M. císaři Rudolfovi k tomu radili, že (prý) lépe jest toho při tom zanechati, jakoby jim prvé byla náležela, nežli aby psáno býti mělo, že jim to J. M. císař v nově dávati ráčí, ješto jistá věc jest, že též akademie pražská straně pod obojí nikdy nenáležela, aniž také strana se kdy o to předešle

pokusiti a za ni žádati směla. A tak že jsou někteří horliví katoličtí J. M. císaři k tomu raditi nechtěli a nemohli, slušně jim to schváleno býti má.

Po tom náboženství pod obojí aneb husitském, v městech pražských a království českém se rozmnoženém, jak magistři a professoři, tak študiosi v též akademii pražské k téměř náboženství přistoupili a J. M. císařové Římští a králové čeští při tom toho zanechali. Když pak z obzvláštního řízení božího po slavném vítězství J. M. císaře před Prahou též akademie pražská, od J. M. císaře Karla IV. fundirovaná, z moci rebellské a kacířské zase vyňata a zase v pořádnou moc J. M. císaře uvedena byla, tehdy hned od J. M. reformirována, všeho sektářství a kacířstva zproštěna a pro lepší fedrungek a rozmnožení pravé víry svaté katolické v království českém s akademií neboližto universitate patrum societatis Jesu docela spolčena a jim k pobožné správě odevzdána a poručena, i také od nich jak učenými professory dobře opatřena, tak i dobrými a pobožnými študenty, vše katolickými, ozdobena byla.

Když se toto spisovalo, též akademie Caroli Quarti v jiný způsob uvedena byla. Totiž pan arcibiskup pražský ujímal se úřadu kancléřského při též akademii, předkládajíc, že od císaře Karla IV. tak fundirována a od Jeho Svatosti Papežské na ten způsob konfirmována byla, aby v ní stále arcibiskupové pražští kancléři bývali. Patres societatis Jesu, majíce sobě od J. M. císaře Ferdinanda II. též akademii souplna postoupenou, nechtěli k tomu povolit, než aby jediné patres ex societate Jesu v též akademii bývali. A utekouce se pan kardinál z Harrachu k Jeho Svatosti Papežské do Říma, spůsobil to, že ab congregacione cardinalium de propaganda fide dekret vyšel, aby patrem societatis Jesu in academia Carolina žádných promócí nečinili až do další Jeho Svatosti Papežské v tom resolucí. A ačkoliv potom tíž patres panu kardinálovi ustoupili a to kancléřství rádi přáti chtěli, nicméně pan kardinál s tím se uspokojiti nechtíc, ještě další skoro dokonale nad celou akademií jurisdikcí míti chtěl, tak že všechny prostředky porovnání bez užitku zmizely. A to za některý rok trvalo, až J. M. císař ráčil v tom ten prostředek nalézt, že jest touž akademií Carolinu k svým vlastním rukám přijal se všemi důchody a se vším k tomu příslušenstvím, nařídivše jistého inspektora nad ní a aby facultates juridicae et medicae od J. M. C. k tomu nařízených profesorův byly exercirovány et gradus pro meritis in his duabus facultatibus aby udělovány byly. Vedle toho patres societatis Jesu aby předelým způsobem v své universitate Clementina

řečená studia svá, rozdílne gradus in philo- et theologia pro meritis exercitirovali a continuurovali, a to vše aby trvalo až do další J. M. C. resolucí. V tom způsobu až posavad táž akademie zůstává.

A jakož se v tomto sepsání mém výše na jednom místě to dokázáno nachází, když J. M. kurfiřta saského pan posel stavům pod obojí některé artikule, náboženství se dotýkající, přednášel, a že se jemu na místě J. M. kurfiřta pána jeho vidí, že jsou na tom přestati mohli: tehdy obzvláštně k tomu vedl, aby akademie pražská v moci J. M. císaře Rudolfa a J. M. králův českých zůstávala, věda o tom dobře, že taková regalia ne stavům a poddaným, nežli císařům, králům, knížatům a vrchním vrchnostem vlastně přináležejí. A poněvadž J. M. císař Rudolf, dávaje tehdáž stavům pod obojí na žádost jich v tom artikuli odpověď, tato slova doložití ráčil: Co sa akademie pražské dotýče, poněvadž J. M. císař jakožto král český k též akademii po J. M. páních předcích svých jakožto fundatoribustéž akademie právo sobě pokládati ráčí; protož že k stavům, pod obojí přijímajícím, té milostivé naděje býti ráčí, že J. M. jakožto králi českému a pánu svému v právo, kteréž k též akademii míti ráčí, vkračovati nebudou: tedy tím víceji z toho znáti jest, že jsou se o mnoho nelušného a netrefného dotčení stavové pod obojí proti upřímné a dobré radě i těch, kteří také náboženství jich pod obojí byli, předce urputně a hanebně pokusili a tak od J. M. C. tůž akademii na sněmě léta 1609 mocně sobě vynutili a podmanili, i potom dle vůle a libosti své do ní professores, nercili-li luteranské, ale i kalvinské, dosazovali.

Není tedy divu, že ti nadepsaní tři horliví katoličtí páni k takovým věcem proti Bohu a choti jeho, církvi svaté katolické, i proti vrchnosti své nejmilostivější k takovým škodlivým věcem raditi a tudy dobrá svědomí svá poskvřniti nechtěli a nijakž nemohli.

In summa tím majestátem jiné scestné náboženství mimo katolické se approbiruje, konfirmuje a schvaluje, a mnohé věci se nařizují, na velikou ujmu důstojenství a mocnosti J. M. královské, a přikazuje se všem stavům království českého nyníž i budoucím, aby je, stavy pod obojí, při tom všem zouplna zůstavili a chránili atd. Jakým by způsobem který dobrý horlivý katolík k takovým věcem bez urážky svědomí svého raditi mohl, zanechává se to při uvažování věrného horlivého katolického čtenáře. A zdaližby kterýkoliv pod obojí, kdyby proti jeho náboženství čelilo, podobné věci raditi mohl, to se též k jeho svědomí připouští.

Díl šestý.*)

Při té zmínce o vydání majestátu na náboženství toho doloženo jest, že někteří katoličtí z strany pod jednou učinili jisté porovnání s stranou pod obojí v tom artikuli o náboženství. Kteréhožto porovnání spolu s podpisy obojí strany, tento jest výpis:

Porovnání mezi stranou pod jednou a stranou pod obojí, učiněné bez ublížení majestátu a ve dsky zemské do kvaternu trhového stříbrného léta 1609, v sobotu po svatém Jiljí O. 9. vložené, i také do knih nových konsistořských na listu 31. vepsané.

Artikul o náboženství.

Co se toho artikule o náboženství, kterýž na milostivou žádost J. M. C. jakožto krále českého při sněmě, léta 1608 v pondělí po neděli Exaudi držaném, až do druhého sněmu k dalšímu všech těch věcí zavírání odložen byl, dotýče, poněvadž jest J. M. C. týž artikul se všemi třemi stavu tohoto království na tomto sněmě zavřítí a straně, pod obojí tělo a krev Pána Ježíše Krista přijímající, majestátem svým královským, aby své náboženství podle konfessi české J. M. C. podané a svého mezi sebou učiněného snešení a porovnání volně a svobodně beze vši překážky provozovati mohli, jisté opatření učiniti, též konsistoř dolejší a akademii pražskou s jejím příslušenstvím jim, stavům pod obojí, v moc a opatrování jich dáti ráčil, jakž týž majestát, na zvláštní relaci sněmovní i ve dsky zemské vloženy, kteréhož jest datum ve čtvrtek po svatém Prokopu léta přítomného 1609, to v sobě šife obsahuje a zavírá: toho se při témž majestátu a opatření zouplna sčítavuje.

A jakož jsou se strana pod jednou s osobami stavů pod obojí volenými o to namluvili a snesli, že stavové pod obojí ji, stranu pod jednou, při jejích kostelích, službách božích, ceremoniích, kollaturách, klášterech, kolejích, výsadách, nadáních, desátcích, platích, případnostech, důchodích a starobylých řádích bez proměny v náboženství jich zcela a zouplna (nečiníce jim v tom žádných příkoří a překážek), jakož i strana pod jednou je, stranu pod obojí, při kostelích jich, jakž která strana čeho až posavad v držení jest, sčítaviti chtějí a mají.

Též jestližebý J. M. C. jakožto král český na panstvích svých anebo kdo z vyšších stavů buď pod jednou neb pod obojí ráčil chtíti nebo chtěli pro sebe neb lidi poddané své na faru a kollaturu svou kněze pod obojí takového, kterýžby od arcibiskupa pražského na kněžství svěcen byl, vsázeti, aby to učiniti moci ráčil a mohl. Však co se měst pražských i jiných v tomto království dotýče, poněvadž jsou obce všech tří měst pražských i kněžstvo jich jako i jiná města u velikém počtu k týmž stavům pod obojí a k té konfessi přistoupili a se v tom ve všem s tím řádem, kterýž mezi

*) Na počátku šestého dílu položil Slavata supplikaci, kteráž císaři Maximilianovi II. jménem všech tří stavů pod obojí l. 1575. podána byla, a svou k ní kritiku, pak konfessi českou od téhož roku. Obě na tomto místě souvislost vypravování zbytečně ruší, a i odjinud dosti známo jest. Proto jsme doklady tyto vytisknouti opominuli.

ními, stranou pod obojí, podle též konfessí jest a nebo ještě nařízen bude, říditi chtějí: s té příčinou aby potom v kterékoli obci nebo osadě žádných roztržek neb hádek nebylo, na tom jsou se mezi sebou namluvili: Jestližby se v které obci neb osadě ještě kdo našel, žeby se chtěl spravovati knězem takovým pod obojí, kterýžby od arcibiskupa pražského a ne podle dotčené konfessí české svěcen byl, aby takový každý mohl (nečiníce však v té obci neb osadě ani v té konsistoři, od J. M. C. týmž stavům pod obojí v moc dané, žádné překážky neb roztržitosti) kdež se mu koli viděti bude, k takovému knězi, od arcibiskupa pražského svěcenému, obrátiti a služeb církevních od něho užívat.

Item co se pochovávání mrtvých těl a svonění dotýče, že jinak se ti, kdož pod obojí jsou, při kostelích a farách pod jednou, jako i ti, kdož pod jednou jsou, při kostelích a farách pod obojí pochovávatí nemají, leč s volí a vědomím kollatora neb správce duchovních té fary. Než jestližby k faře té, kteráž jest pod jednou, náleželi lidé, kteří jsou pod obojí, a k té faře by desátky neb jakékoliv platy dávali, tehdy mají se bez zvláštního povolení téhož kollatora tu pochovávatí. Jako i s druhé strany, jestližby k faře té, kteráž jest pod obojí, náleželi lidé, kteří jsou pod jednou, a desátky neb jakékoliv platy by k ní dávali, mají se také bez zvláštního povolení téhož kollatora tu pochovávatí. Pakližby který kollator neb kdokoliv jiný pochovávání těl mrtvých bránil, tehdy nebudou povinni těch desátkův neb jakých kol jiných platův více dávatí, nýbrž vrchnost jich může je k jiné faře, kde se jim líbiti bude, obrátiti i tu je pochovávatí dáti.

V kterých pak místech neb v městech buď královských, králové J. M. neb na panstvích J. M. C. ti, kdož pod obojí jsou, svých vlastních kostelův neb pohřbův, ani společných s stranou pod jednou by neměli, ti vedle znění výš dotčeného majestátu sobě kostely a chrámy k službě boží vystavěti, jako i místa k pohřbům svým vzdělati moci budou. A pokudž by již prvé před tímto snešením kdo s kým o jakou kollaturu před pořádným soudem tohoto království rosepři zašlou měl, kterážby na právním roseznání stávala, v tom strany právního roseznání očekávatí mají. Věak ti nebo ten, kdožby se na druhém jakých kollatur neb far dosouditi chtěli nebo chtěl, nemají a nemá se držeteli v tu faru neb kollaturu vkládati, lečby mu prvé soudem přisouzena byla, jakž též snešení jich obou stran plněji svědčí.

I poněvadž výš dotčený majestát, od J. M. C. straně pod obojí daný, proti tomuto jich s obou stran společnému snešení a zase toto snešení proti témuž majestátu nečelí a takové opatření jedné kterékoli strany smyslu právého opatření strany druhé neruší: protož J. M. C. je, stranu pod jednou, netoliko při tom opatření, kteréž jim také výš dotčeným majestátem učiněno jest, ale i při tomto výš dotčeném porovnání ve všem souplna tak že, jakož týž majestát tomuto snešení, tak i toto snešení tomuto majestátu, v ničemž na škodu není a býti nemá, zřítavovati a k tomu milostivě povolovati ráčí, aby jakož dotčeného majestátu tak i tohoto artikule sněmovního výpis straně pod jednou i také často dotčené straně pod obojí pod pečeti zemskou tohoto království od desk semských vydán byl.

Actum ve čtvrtek po svatém Prokopu léta 1609.

Kterážto porovnání podepsali jsou tyto osoby:

Adam z Šternberga, Adam mladší z Waldštejna, Ferdinand purgkrabě z Donína, Jan Zbyněk Zajíc z Hazenburgu, Vilém z Landštejna z pánův;

Jan starší z Sklenového a z Janovic, Purkhart Točník z Křimic, Tiburc z Žďáru, Zachariáš Kába z Rybnan, Vilém Fridrich z Písnice z rytířstva;

Ondřej Blovský, Severín Rudrer z Rudenbergku, Jan Severín z Severínu, Tomáš Lang, Jiřík Lechner z Lebenštátu ? Bibrštejna), z Pražanův, vše katoličtí pod jednou;

Jan Jiří z Švambergka, Jan Sezima z Sasimova Ústí, Theobald Švihovský z Ryambergka a z Švihova, Karel z Wartmbergka, Radislav starší ze Vchynic a z Tetova, Henrich Mates hrabě z Turnu, Linhart Kolona z Felzu, Jan Litvín z Říčan, Vilím starší z Lobkovic, Joachim Ondřej Šlik z Holejče hrabě, Václav Vilím z Roupova, Václav Budovec z Budova z pánův;

Jiřík Gerštorf z Gerštorfu, Matiaš starší Štampach z Štampachu, Mikuláš Beřkovský z Šebířova, Křištof Fictumb z Fictum, Bernhart nejstarší z Hodějova, Jiřík Vančura z Řehnic, Jiřík Homůt z Harasova, Bohuslav z Michalovic, Jindřich Otta z Losu, Jan mladší z Bubna, z rytířstva; — Adam Linhart z Neyenbergku, Václav Magrle z Šobíška, Martin Fruwejn z Podolí, Simeon z Humburgku, Nataniel Vodňanský z Vračova, Jiljí Pergkar z Častolovic, Valentin Kochan z Prachové, Křištof Kober z Koberšpergku, Daniel Koralek z Těšína, Adam Voprcha z Vračova, z Pražanův; bylo jich osm; z jiných měst, totiž z Klatovského jeden a z Domažlic též jeden. Všichni tito pod obojí, k konfessi české se přiznávající, byli od vší strany pod obojí za direktory, raddy a správce zemské nařízení jakž jména jich nahoře (str. 330) v tom allegátu a artikuli o defensi napsána se nacházejí.

Když jsem toto spisoval, ze všech těch podepsaných osob jen dvě toliko samé v živobytí se nacházejí: pan Adam z Waldštejna, nejvyšší purgkrabě pražský pod jednou, a Hendrich Mates hrabě z Turnu pod obojí, o kterém se zpráva dává, že by se nyní v království švédském vynacházel na jednom statku, který král švédský jeho synu, když při armádě za nejvyššího sloužil, daroval.*)

Že pak tak malý počet z strany pod jednou se podepsal, příčina jest tato, že páni obyvatelé téhož království pod jednou málokterí o takovém jednání a porovnání vědomost měli. Z prostředku nejvyšších pánův úředníkův a soudcův zemských pod jednou větší díl tepidí neboližto vlažní a k tomu básliví katolíci jsouce, a nic se ani s duchovními osobami a učenými theology o ty víry svaté se dotýkající věci neradíce, velmi slabě katolickou religii svou zastávali, jakož pak nikdá se více ku panu arcibiskupu, jakožto svému loci ordinario, nescházeli, jemu nic toho nekomunikovali a s ním se o to dle potřeby nena-

*) V přepisích pozdějších místo to směněno a jen na M. z Turnu vstaženo. Adam z Waldštejna umřel l. 1638. Fyč.

mlouvali, ani také na kancelář do té rady své ani do soudné světnice k sněmu mimo samy nejvyšší pány úředníky zemské tu přítomné, k sobě žádných jiných pánův radd J. M. C., ani sice jiných pánův obyvatelův horlivějších katolických, jakž toho potřeba ukazovala (an se všech katolických a celé strany pod jednou vysoce dotýkalo) nikda nepovolávali, ale sami o svých hlavách zavírajíc strašlivou nedbalostí svou jiné všechny hrubě zavedli. Což jiní vidouce, sami od sebe tam choditi se ostýchali, anobř mnozí z měst pražských domů se rozjeli a na svých statcích zůstávají, se těm rumoribus a sjitřeným rozbrojům všelijak vyhýbali.

Naproti tomu z strany pod obojí páni obyvatelé, vždycky svých věcí bedlivější, u velikém počtu, že málo jich doma zůstalo, do měst pražských se sjížděli, sami se příliš svobodně, způsobem nikda prvé nebývalým, do Prahy poněkolikrát ob-
sílali, a spolu se jednomyslně srovnávajíce, rádi na hrad pražský k sněmu scházeli, nejprvé do zeleného pokoje, potom do soudné světnice, netoliko mezi jiné pány obyvatelův katolické pod jednou přicházeli, ale předkládajíce, že v zeleném pokoji nemají dosti prostranného místa, nejvyšší pány úředníky a soudce zemské i jiné pány obyvatelův pod jednou z též soudné světnice vymísili a je tam do vále své nepouštěli, tak že jsou se zatím v kanceláři české zdržovati musili; na rathousy novoměstský a staroměstský i jinam po straně se sjížděli a scházeli, tu se o věci své spolu namlouvali a je spisovali, kdykoliv sami chtěli; bez nejmenšího napřed oznámení do kanceláře mezi nejvyšší pány úředníky a soudce zemské katolické pod jednou s hurtem přicházeli a na ně dotírajíc o lecos prudce se domlouvali, jak tu tak i v soudné světnici neobyčejné dotázky na ně činili a zjevným potupením je zahanbiti všelijak se snažili, jakž se tomu z výše psané pravdivé informací mé na rozdílných místech obšírněji vyrozumělo. A obzvláštně, že ti z strany pod obojí pod pretektem a zámyslem defensí aneb obhajování vrchnosti (prěj) své nejmilostivější lid válečný najali a zbraně jim odvedli, týmž lidem mnohým věrným katolickým pod jednou na jich statcích velmi hrubě škodili, i sice mnozí z nich prudší některým stále horlivějším katolíkům těžké pohrůžky, jednak vypověděním jich ven z země a jednak vyhozením z okna i jinak o hrdla jich připravením, hanebně činili, J. M. císaře Rudolfa, krále a pána svého, k dání jim toho nešťastného majestátu ku převomování svého bludného náboženství mooně přivedli, a tudy čím dále tím více svatou církev katolickou římskou a případnostmi jí náležejícími všelijak potlačovati a novotné

bludy a sekty vzdělávati a fedrovati, jak nejvíce uměli a mohli, se snažili.

Co se pak toho málo výš psaného porovnání mezi stranami pod jednou a pod obojí dotýče, často psaní dva hrabata spolu s knížetem z Lobkovic jak při jednání toho porovnání přítomni býti se vzdalovali, tak ani v něm se podepsati žádným způsobem nechtěli; a to proto, poněvadž, u víře své katolické tak vynaučení byvše, věřili, že se in articulis fidei, to jest v duchovních a víry se dotýkajících věcech, od lidí světských, jen toliko mdlejších oudů pravé křesťanské církve, s dobrým svědomím a bez urážky spasení duší jich žádné smlouvy státi, ani co nejmenšího rovnati a terminovati, nařizovati, vysvětlovati a zavíratí nemůže a nemá.

Toto pak jednání od strany pod obojí s katolickou stranou pod jednou předsevzato i to porovnání mezi oběma stranami učiněno bylo nejen od světských lidí katolických samých, ale i vedle nich také od jiných nekatolických, nébrž pravé svaté církvi katolické odporných sektářův s tím ještě škodlivě doloženým ohlášením: že má býti bez ublížení, nýbrž k lepšímu vysvětlení toho majestátu, jakž podobně i v tomto porovnání tato formalia verba patrně doložena jsou: „Že jakž týž majestát tomuto snešení, tak i toto snešení tomuto majestátu v ničemž na škodu není a býti nemá.“ Z čehož snadno souditi, když jedno druhému v ničemž na škodu nebylo a býti nemělo, nýbrž jak jedno tak i druhé, a tak obě spolu, jednomyslně pravé svaté víře a církvi katolické hrubě odporné a škodné bylo, avšak že i ti jednatelé, kteří jsou to porovnání v hromadu splácali a sformovali, jak jedni z strany pod obojí ti nejhorší a nejživější sektáři, a to z prostředku bouřlivých direktorův k tomu nařizení a zmocnění byli; z katolických pak pod jednou velmi málo tu přítomných bylo, a ti všickni jen idiotae, kteří jsou se nic aneb velmi na mále nějakému sotva počátku literárního umění učili, málo co právům světským a dokonce nic duchovním, nad to pak theologii neboližto písmu svatému rozuměli, aniž k tomu jednání a rovnání od celé strany katolické pod jednou žádného zmocnění neměli.

Jak ale pak to jednání a porovnání religii svaté pravé katolické posloužilo a nic dobrého nespůsobilo, to potom brzy effectus a skutek sám dokázal. Neb jak v majestátu tato slova se nacházejí, že všickni sjednocení stavové pod obojí, jak stav panský, rytířský, tak i Pražané, Horníci a jiná města s lidmi poddanými svými, a summou všickni, kteří se koliv k konfessi české přiznávali a přiznávají (žádného nevymínajíc), tolikéž náboženství své křesťanské pod obojí podle též konfessi

a svého mezi sebou učiněného porovnání a sjednocení volně a svobodně všudy a na všelikých místech provozovati a vykonávati, při víře a náboženství svém pokojně zanechání býti mají: tak též v tom porovnání mezi stranami pod jednou a pod obojí učiněném tato následující slova obsažena jsou: „V kterých místech nebo městečkách buď královských, králové Její Milosti, neb na panstvích J. M. ti, kdož pod obojí jsou, svých vlastních kostelův neb pohřbův, ani společných s stranou pod jednou by neměli: ti že vedle znění výš dotčeného majestátu sobě kostely a chrámy k sl. užbě boží vystavěti, jako i místa k pohřbům svým vzdělati moci budou.“

Z kteréhožto tak učiněného porovnání a vysvětlení toho majestátu hned tím směleji vzali sobě nekatoličtí větši svobodu, ano i ti prostí lidé, pana opata broumovského dědiční poddaní sektářští, k té bludné konfessi české se přiznávající, v témž městě Broumově, na vlastním gruntu, vrochnosti jejich patřícím, že jsou hned sobě kostel nový k provozování bludného náboženství svého hlučně stavěti počali. A pan opat toho zbraňoval, předkládajíc, že v majestátu ani porovnání toho doloženo není, aby lidé poddaní na statech vrochnosti své klášterních a duchovních kostely k provozování svého nového náboženství, na těchž gruntech prvé nikdy nebývalého, stavěti měli a mohli. A poněvadž dotčený pan opat sám svou mocí toho jim zabrániti a zastaviti nemohl, tehdy slušně utekl se skrše supplikací svou o to k J. M. C., králi a pánu nás všech nejmilostivějšímu, žádajíc, aby J. M. C. ráčil to při těchž Broumovských jeho poddaných milostivě naříditi a opatřiti, aby oni takového zbytečného stavění kostela zanechali. Poddaní pak jeho naproti tomu k defensorům se utkali a vyhledávali při nich v tom ochrany, tak aby kostel sobě předce dostaviti a v něm své náboženství dle té konfessi české svobodně provozovati mohli. Defensoři na takovou žádost těchž poddaných opravdově se toho ujali, předstírajíce, poněvadž v tom porovnání mezi stranami pod jednou a pod obojí stalém to doloženo jest, že na panstvích J. M. C. v království tomto lidé poddaní pod obojí vedlé znění majestátu kostely k provozování svého náboženství stavěti sobě mohou, a jsouce prý duchovenství vedle zřízení zemského komorou královskou, že pod titulem panství J. M. C. také všechny duchovní statky pojaty a obsaženy jsou; pročez že se oni nadějí, že J. M. C. tyž poddané duchovní při výš dotčeném majestátu a učiněném porovnání milostivě zůstaviti chrániti ráčí.

I ačkoli J. M. C. od nejvyšších pánův úředníkův zemských království českého tehdaž tu přítomných o tůž věc správu a dobré zdání vzíti a takové dostati ráčil, že ani z toho privilegio nebolížto majestátu na náboženství daného, ani z stavův pod obojí učiněného srovnání se nenachází, ani se vymoci nemůže, aby Broumovští k takovému kostelnímu stavění jaké právo neb spravedlnost míti měli aneb míti mohli; — nebo že, ačkoli skrze to privilegium třem stavům království tohoto pod obojí, kostely a školy stavěti i pochovávatí svých mrtvých, jest dovoleno: však že lidem poddaným, kteří žádným svobodným stavem nejsou, toho propůjčeno není, a dotčení Broumovští tak dobře jako i jiní toho užití nemají; pročež jich zdání že jest, aby J. M. královská (neb tehdaž ještě císařem býti neráčil) jim, Broumovským, to v nově začaté stavění kostela, aby s ním dále kráceno nebylo, zastaviti poručiti ráčil, —: však J. M. C. neráčil se se chtíti hned tehdaž v té věci resolvovati a to proto, že se začátek toho sporu i hned brzy po J. M. C. na království české korunování byl stal. A maje J. M. C. z téhož království svého českého do Lužic a Slezska k přijímání tam holdu odjeti, tehdy toliko z komory své české psaní týmž Broumovským učiniti dáti ráčil, poroučejíc, aby takové stavění zastavili a toho do dalšího vyměření a J. M. Císařské milostivé resoluci dokonec zanechali.

Nicméně defensoři ujali se té věci (jakž výše dotčeno) opravdově a i hned po tom J. M. C. z království českého odjezdu, vedle moci sněmem léta 1609 sobě dané, nejvyšší pány úředníky a soudce zemské, též J. M. C. pány raddy soudův dvorského a komorního, i jiné J. Msti raddy a obyvately království českého vždy z každého kraje po šesti osobách z obce do měst pražských povolali, a společně to uváživše, na hrad pražský do kanceláře u velikém počtu přišli, stěžující sobě obzvláště do nejvyšších pánův úředníkův zemských katolických pod jednou, že jsou i J. M. C. takové zdání proti majestátu jich dali. A poněvadž prý oni týmž majestatem tak dostatečně opatření jsou, obzvláště v té klanuli, že žádná poručení a nic takového, co by v čem nejmenším překážku neb proměnu jim na škodu učiniti mohlo, od J. M. králův českých k nim vycházeti ani od nich přijímáno býti nemá; pročež, usnavše to oni společně mezi sebou, že to J. M. C. poručení o zastavení toho kostela nového v Broumově stavění proti jich majestátu čelí, a neuznávajíc se povinny býti v tom poslušenství zachovati, že jsou při Broumovských to nařídili, aby v stavění téhož kostela sobě překážeti nedali, nýbrž předce jej dostavěli a v něm nábožen-

ství své podle té konfese české pod obojí svobodně provozovali. Což se i také od nich stalo a trvalo až ke konci léta 1616. Když pak J. M. C. z království českého jeti ráčil, vyšlo od J. M. C. k Broumovským poručení, aby týž kostel nový panu opatu broumovskému postoupili a klíče od něho dali. V čemž jsou oni J. M. C. neuposlechli, nýbrž na stížnost jich strana pod obojí dále se jich ujala.

Mezi jinými důvody svými, jak tehdáž tak i potom v apologetikách svých tato slova dokládali: že lidé poddani, k duchovenstvím neb klášterům v království českém náležející, jako i vlastní lidé poddani na panstvích J. M. C. vedle majestátu J. M. C. a porovnání, mezi stranami pod jednou a pod obojí učiněného, k tomu právo mají, sobě kostely vystavěti a volně v nich náboženství své provozovati mohou.

A ta věc jest velikou příčinou těch tehdejších v království českém roztržností byla, z čehož patrně znáti se může, co jest dobrého a jakou platností to porovnání stran pod jednou přineslo a způsobilo.

Sice často psaní dva hrabata, když jsou koliv mohli v plném sněmu a kanceláři české i jinde jakžkolivěk i skrze jiné osoby ad partem co dobrého a prospěšného svaté katolické církvi získati a ji fedrovati aneb něco zlého neb horšího odvrátiti a jim z myslí vymluviti, to jsou každého času se vši pilností rádi učinili.

Po vložení toho majestátu od J. M. C. straně pod obojí na svobodné provozování jich domnělého náboženství nešťastně daného, do desk zemských (jakž málo výše o tom se vypisuje) když následujícího dne všichni páni stavové království českého pod jednou a pod obojí k sněmu do soudné světnice přišli, nejvyšší pan purgkrabě přednášel, poněvadž ten majestát již pánům stavům pod obojí dle jich žádosti odevadán, i také do desk zemských vložen jest, tehdy že již také čas nastal, aby též na uvažování artikulův, v propositci J. M. C. obsažených, nastoupeno bylo. Tu i hned ti z strany pod obojí skrze pána z Budova přednésti dali, že prvé, nežli se propositci uvažovati bude, musí některé jejich stížnosti slyšány a jim pomozeno býti. Jako i ti artikulové obecní, kteří předešlým sněmem do tohoto sněmu k vyřízení odloženi byli, zapotřebí jest, aby podle předešlých sněmovních zůstatí a J. M. C. mandátův také nyní vyřízení a přede všemi jinými věcmi na místě postaveni byli, zvláště, poněvadž v tom mandátu, kterým tento sněm od J. M. C. rozepsán byl, doloženo stojí, že ti artikulové, kteřížby pro lepší dobré přednášení byli, též na místě postaveni býti mají. A podle toho páni stavové pod obojí ty artikule v spis uvedli a opatření a vy-

řízení jich pro dobré J. M. C. a své milé vlasti při J. M. C. ve vši poníženosti poddaně vyhledávati chtějí. Což když se stane a vyřídí, potom že také oni na proposici J. M. C. nastoupiti, ji uvažovati a podle nejvyšší možnosti své rádi se volny najíti dáti chtějí.

Na druhý den potom, přijdouce páni stavové do sněmu, tu strana pod obojí podala obšírný spis, v němž se ti předešle odloženi i také v nově nyní sepsaní artikulové, jichžto přes šedesát bylo, obsahovali. Kterýžto spis na kathedře vůbec přečten byl, a po přečtení jeho nejvyšší pan purgkrabě že J. M. C. to vše v známost uvésti chce, oznámil, tak že dříve, nežli takové artikulové k vyřízení svému přišli, mnohácta neděli prošlo a teprva po zavření a na místě postavení jich všech na uvažování J. M. C. proposici bylo nastoupeno. Nebo na den památky sv. panny Markety, to jest 13. dne julii od J. M. C. skrze nejvyššího pana purgkrabě pražského majestát na náboženství pánům stavům pod obojí odveden a v nejposlednější den, totiž v úterý masopustní in vigilia sv. Matěje apoštola božího léta výš psaného 1610 ten sněm dokonán byl.

A co se verbovaného lidu, od strany pod obojí najatého, dotýče, ten později o tři měsíce po dostání téhož majestátu, teprva, když jsou se také oni od J. M. C. amnistii dostali, opravdově rozpuštěn a obdaňkován byl; direkci pak svou sami direktoři, od strany pod obojí volení a nařízení, víceji nežli sedm měsícův po dosažení majestátu právě až do konce sněmu na sobě zdržovali, tak že posledního dne sněmu, teprva před samou poslední relací sněmovní tuž direkci z sebe při témž sněmě v soudné světnici složili. Kterýmžto direktorům páni stavové pod obojí z práce jich poděkování učinivše, také z těch závazkův sebe jedni druhé propustili.

Mezi těmi šedesáti artikuly, které strana pod obojí po dosažení majestátu na náboženství v sněmě přednášela, bylo jich několik na veliké ublížení víry svaté katolické, a obzvláště tito:

1. O dání moci defensorům nad dolejší konsistoři a akademií pražskou, kdež straně pod obojí tak veliká moc k zastávání a rozšiřování bludův jich dána, a k tomu neobyčejný a nebezpečný soud, též soudcové incompetentes v duchovních a náboženství se dotýkajících věcech a nad osobami netoliko světskými ale i duchovními, vedle těch nových těžkých práv a dotčeného majestátu i porovnání nařízení a ustanovení byli.

2. O nedosazování cizozemcův na arcibiskupství pražské, opatství, proboštství a jiné úřady duchovní,

v Čechách, ješto všem dobře to vědomé bylo, že velmi málo z Čechův duchovních a zvláště řeholních lidí tehdáž se nacházelo, a že bez toho sice osoby z národu českého, dobrému bydlení od přirození náchylní a zvyklí i netrpělivi, zřídka a nehrubě rádi se do duchovního stavu, nadto pak do tuhých řeholních řádův a mnišských klášterův dávali, a tak že se těžce a nevzdychky z samých Čechův hodné osoby k takovým úřadům najíti moci budou, což i na ujmu a překážku svobodným volením v klášterích opaty a probošty nemálo se vztahuje et immunitati ecclesiasticae praejudiciruje.

3. O dispensací též nezouplna. Poněvadž konsistoř konfessionistův pod obojí nikda té moci neměla a jmíti nemohla, aby jaké stupně krevnosti a příbuznosti k manželstvu, mimo již od církve svaté katolické římské ustanovené, sama vyměřovati, něco zapovídati nebo více dopouštěti a tudy mocnost jeho svatosti papežské in prohibitione ex dispensatione urážeti měla a mohla, tak že to jak proti konsistoři arcibiskupské, tak i na ublížení církve svaté katolické čelilo.

4. O přísahách. Někteří, anobrž většín díl stavův pod obojí v tom již také rozmyšlení měli, blahoslavené Panně Matce boží a všem svatým přísahy konávati, ješto předešle v témž království od starodávna taková přísaha ke všem všudy povinností a při všech úřadích a expedicích se vykonávala. V tom pak sněmě snešeno bylo, že každý ze všech tří stavův i také lidé poddaní téhož království českého při všech a všelijakých přísahách měli to na dobré a svobodné vůli míti přísahy tak činiti. Však jestliby komu to k obtížnosti svědomí jeho býti se zdálo, neměl žádný k též přísaze nucen býti, než místo těch slov: „blahoslavené Panně Marii Matce boží a všem svatým“ doložiti: „vší svaté blahoslavené Trojici.“ Ale potom ti z strany pod obojí, k konfessi české se přiznávající, kdyžkoliv přísahy jim vydávány bývaly, tehdy k těm slovům: „blahoslavené Matce boží a všem svatým“ mlčeli a ty vyzdvížené dva prsty pravé ruky dolů spustili, což patrně na nemalé zlehčení víry sv. katolické a velikou neuctivost blahoslavené Panny Marie rodičky boží a všech svatých vyvolených božích zle a nepřikladně se činilo.

5. O impressi, kteráž straně pod obojí konfessionistům také dopuštěna byla, aby knihy všelijaké svobodně tisknouti dáti mohla a své knihy náboženství se dotýkající žádnému jinému než toliko defensorům svým ku přehlídnutí podávati povinni byli; katoličtí pak duchovní i světští, aby proti tomu majestátu a porovnání nikda nic tisknouti dáti nemohli a nesměli, pod trestáním zavázání, a k tomu novotnému a nebezpečnému soudu k rozeznání v tom jsou podrobeni byli.

6. O jízdě na Karlštejn. V tom sněmě sněšení se stalo, i také relací zemská o to ke dskám učiněna byla, aby ten katolické víře hrubě škodlivý majestát na náboženství in originali i také výpis z desk zemských pod pečeti zemskou, jako i též porovnání mezi stranou pod jednou a stranou pod obojí, tolikéž to opatření neboliž to amnistia na hrad Karlštejn od jistých komisařův ihned po vyjití téhož sněmu vezeny i k jiným privilegiím a obdarováním svobod zemských přiloženy byly. Poněvadž se na tom hradě v kaple posvěcené netoliko starodávni, dobře zasloužilé, od J. M. C. římských císařův a králův českých všem třem pánům stavům království českého, tehdaž víry svaté katolické pod jednou se přidržejících, slavná nadání a privilegia zemská, ale také vzácné a početné reliquie, neboližto přední svátosti chovaly: protož všem horlivým katolíkům slušně to velmi odporne a žalostivé bylo, že takový svaté víře katolické protivný a škodlivý majestát i porovnání s takovou slavností vezeny a tam dodány a schovány býti měly a potom byly.

7. O zapisování kollatur konsistoři hořejší neb dolejší, i také odkazův k záduším činění a ve dsky zemské jich kladení, nezouplna, poněvadž z propůjčení toho odporne straně nekatolické rozmnožení bludův jich a zavedení duší lidských pocházelo a následovalo.

8. O přijímání cizozemcův do země. V tom artikuli v témž nepořádném sněmě nařízeno bylo, aby každý cizozemec, majíce do království českého za obyvatele přijat býti, povinen byl v zapsání svém dskami zemskými a listu pod pečeti mimo předešlý způsob ještě tato slova doložiti: „že tomu majestátu, stavům pod obojí na náboženství danému, a porovnání mezi stranou pod jednou a pod obojí, při témž sněmě a ve dsky zemské vloženému, dosti činiti a v tom státi chce.“ Kdež se patrně cesta zavírala všem horlivým katolickým cizozemcům. Aby pro tu klausuli (kteroužby na urážku svědomí svých nechtěli a dobře nemohli podstoupiti, reversy svými tak se zavazovati), raději o to nestáli a zanedbali do téhož království za obyvatele přijíti se dáti: a proti tomu všem nekatolickým tou naději, v Čechách se osazovati a tím svobodněji bludné své náboženství tu provozovati, cesta se otvírala a veliká příčina dávala, a tak tudy ujma katolických a rozmnožení nekatolických obyvatelův následovalo.

9. V témž tak bouřlivém a nepořádném sněmě také i to zavříno bylo, aby z těch berní a sbírek, J. M. C. ode všech tří stavův na doplacení dluhů J. M. C., na komoře české pánům obyvatelům téhož království ujištěných a povinných, na témž sněmě svolených, předně ta summa přes půl druhého

kráte sto tisíc kop míšenských, kterou sama strana pod obojí na tu bezpotřební a celému království škodlivou defensi a direkci svou skrze ty direktory své marně vynaložila, na dva určité termíny při každém polovíce vzata a tak jim zase nabrážena a zaplácena byla; ješto se nikoliv to netrefovalo a pravým horlivým katolíkům nesluželo, nýbrž proti všemu rozumu, svornosti, právu a spravedlnosti vztahovalo, aby ten zbytečný náklad a tak veliká outrata od samy toliko strany pod obojí, beze všeho k tomu povolení J. M. C. jakožto krále českého a strany katolické pod jednou, najímáním válečného lidu i jinak bezpotřebně vedená z kontribucí, J. M. C. ode všech stavův království českého, to jest tak dobře od katolických, anobř z panství J. M. C. vlastních, na jiný lepší konec, totiž zaplacení dluhův od J. M. C. pánům obyvatelům království českého spravedlivě povinných, svolená, spátkem zase J. M. C. vzata, odňata a jinam tak zle obrácena byla. Skrze kteroužto jak jsou oni konfessionisté sobě vzhůru pomohli, do téhož království novotné a bludné náboženství své uvedli a k té spletené konfessi své, vždy všelijak divným usilováním svým vymožené, od J. M. C. povolení dosáhli, již to vše, co sami chtěli, spůsobili a dovedli, ano i z toho direktorové od nich jmenování a váleční jich officírové a jiní mnozí svůj dobrý zisk měli: naproti pak tomu všem katolíkům, kteří jsou od J. M. C. nikdy nic toho sobě zlého nevyhledávali, nébrž přetěžká ublížení svaté pravé katolické víře a církvi tudy se stalo, a mnohým pánům obyvatelům katolickým pod jednou na statcích i lidem poddaným jich od lidu válečného, z strany pod obojí verbovaného, veliké škody učiněny byly, tak že slušně také strana pod obojí měla ten všecken náklad sama od sebe z měšcův svých vlastních zaplatiti, a katolíky, aby sami proti sobě vlastní škodu svou a druhé strany zisk zároveň s ní beze vší své viny, s nemalým posměchem žalostivě platili, nepotahovati. Pročež často psaní dva hrabata spolu s knížetem z Lobkovic, jak jsou k svrchu psaným artikulům, víře a církvi svaté katolické odporným a škodlivým, nikdy raditi a s jinými v nich se srovnati nechtěli, tak obzvláštně v tomto artikuli zjevně se ohlásiti neostýchali, že oni ty a takové všechny kontribuce z měšcův svých vlastních i od lidí poddaných svých žádnému jinému než vlastně J. Msti císařské, jakožto králi a pánu svému nejmilostivějšímu, k rukám J. M. C. na dokázání upřímné poddané lásky a z pravé věrné poslušnosti své, jakžkoliv s velikou obtížností předce ochotně svolují a odvěsti chtějí; však nikoliv tím oumyslem, ani na ten způsob a konec, jakoby oni sami peníze svými a poddaných svých odporníkům svým a celé svaté katolické církvi ještě

za to, že jsou lidem svým vojenským jim a chudým lidem jich poddaným tak hrozně uškodili i víře svaté katolické hrubě ublížili a proti tomu bludné sekty své příliš svobodně rozmnožili a zvelebili, tak necitelně a bezdečně proti dobrým svědomím i s hříchem svým i k velikému posměchu a zahanbení svému platiti chtěli a měli: ale aby J. M. C., dostanouce od nich takové svolené sbírky, ráčil s nimi cokoliv se J. M. C. líbí, činiti a kdekoliv obrátiti, v tom že oni žádné vyměření J. M. C. nečiní, nébrž toho všeho při milostivé J. M. C. vůli pokorně zůstávají. A naposledy byt J. M. C. třebaš i tam je obrátiti ráčil, tehdy že již oni tím vinni nebudou. Jakož pak svrchu psaní dva hrabata ani při skončení toho sněmu k hlavní relací sněmovní najíti se dáti a k ní se pro ty a takové mnohé škodlivé, v tom sněmě obsažené artikule nikoliv přiznati nechtěli, nejvyšší pan kancléř pak, ačkoliv jsouce tehdaž J. Msti císařské předním komisařem v sněmě na kathedře tu přítomen býti musel, však od sebe sám jménem svým vlastním k té sněmovní relací se nepřiznal, než jménem, na místě a k ruce J. M. C. tolikéž z samých kontribucí, J. M. C. na tom sněmě svolených, všem třem pá-nům stavům království českého milostivé poděkování učinil: vždy všickni tři nad tím, co jest tu tak v duchovních a náboženství se dotýkajících věcech na tom sněmě snešeno a zavřeno bylo, velikou žalost a lítost majíce.

Podobně když jest předdotčený majestát od J. M. C. na svobodné provozování náboženství pod obojí vedle té konfessí jich české třetího dne po zavření takového sněmu, totiž v pátek první v postě, jinak po památce sv. Matěje apoštola Páně, 26. dne měsíce února, léta 1610 na hrad Karlštejn vezen byl, tu jest hrabě Slava ta, jakožto přední purkrabě karlštejnský a držitel téhož hradu Karlštejna, musejíce sám z povinnosti své jako hospodář tam na zámku přítomný býti, však na ten majestát čekati a jej provázeti nechtějice, den před tím napřed tam jel, kdežto potom, přivítavše pány hosti své u velikém počtu, ačkoliv z nich mnozí nekatoličtí byliby rádi toho dne masité pokrmy jedli, však dotčený pan hospodář, jako věrný a církve svaté poslušný katolik, předce všecky ty pány hosti své žádnými masitými, ale vše toliko dobrými rybami a jinými postními krměmi, v týž den pátečný a postný výborně dobře ctil.

A nejvyšší pan kancléř kníže z Lobkovic, byvše od J. Msti císařké za komissáře obzvláštně ku přehlídání tam jiných některých privilegií zemských nařizený, také jest na Karlštejn s tím majestátem na svobodné náboženství v týž den jeti nechtěl, ale teprva na druhý den potom sám na týž hrad

Karlštejn za jinými jel, a svou komisi tam vyříditi nepominul.

Hrabě pak z Martinic, ačkoliv jest na témž plném sněmě ode všech tří pánův stavův také vedle jiných a spolu s jinými všemi nejvyššími pány ouředníky a soudci zemskými za jednoho kommissaře volený a nařízený byl, však též, nechtějice ten majestát provázeti a ničehož toho přítomen býti, naschválně tehdež tam na Karlštejn jeti nechtěl a nejel. A tak nešťastně ten majestát v škatuli stříbrné, kterou jsou ti ředění direktorové z strany pod obojí s erby svými vlastními na ní vyrytými z peněz všech společných zemských udělali dali, na hrad Karlštejn dovezen a tam k jiným privilegiím zemským přiložen a schován byl.

Dále pak od J. M. císařské strana pod obojí, k té výše dotčené konfessi české se přiznávající, jisté opatření proti té daremné od sebe nařízené vojenské defensi (kteroužto oni amnistiam jmenovali) sobě vyžádali, jež slovo od slova takto zní:

Jakož jsou všickni tři stavové tohoto království českého, pod obojí přijímající, při sněmu tomto jistou defensi svolili a nařídili, a nad touž defensi osoby ze všech tří stavův za správce ustanovili a jim k tomu plnomocenství proti zaplacení jich dali, jakž artikul, o též defensi vůbec vytištěný, a plnomocenství od stavův dané to v sobě šíře obsahuje a zavírá, podle čehož jsou výš psané zmocněné osoby jistý počet knechtů i také jiadných verbovati dali, na to se k ruce týmž stavům v nemalou summu peněz vdluželi a po krajích listy otevřenými hotovost, touž defensi svolenou, též kontribuci a sbírky zemské, kteréž léta 1596 svolené byly, na něž též defensi vstažena jest, nařídili: i poněvadž jest J. M. C. jakožto král český majestátem svým císařským a královským, a již do desk zemských vloženým, volné, svobodné a bezpečné provozování náboženství jim, všem třem stavům tohoto království pod obojí přijímajícím a k konfessi české (při kteréž zřustavení a zanechání jsou) se přiznávajícím, v rovnosti s stranou pod jednou dovoliti, pustiti, konsistoř i akademii pražskou v moc jich uvésti, i další jisté dostatečné jich ve všech potřebných artikulích, náboženství se dotýkajících, opatření učiniti ráčil; proti čemuž jest J. M. C. týmž stavům, aby od té defensi, verbování lidu jiadného i pěšího, direkci osob k ní volených a dalšího všeho processu upustili, milostivě vyhledávati poručiti, a že stavy při náboženství jich, též při tom majestátu jim daném a všech privilegiích, svobodách, právech a zřízení zemském proti všelijakým nebezpečnostm a proti tomu každému, duchovnímu neb světskému člověku, kdož by jim buď sám od osoby své neb skrze jiné lidi jakýmžkoli vymyšleným způsobem v čimkoli škoditi, ubližovati neb se nad nimi vymstivati chtěl, sám zastávati, chrániti a vedle zřízení zemského obhajovati chtíti ráčil, milostivě se zakázati ráčil: na kterážto J. M. C. vyhledávání a poručení dotčení všickni tři stavové, pod obojí přijímající, jsou od té defensi, direkci, verbování a chování téhož lidu vojenského upustili a ven ze země vypravili, a J. M. C. naproti tomu je všechny tři stavy pod obojí, k též konfessi české se přiznávající, kteříž jsou touž defensi svolili a nařídili, takto s jistým uvážením nejvyšších pánův úředníkův, soudců zemských a radd J. M. C., též všech tří stavův, pod jednou přijímajících, sňetením a zřustáním opatrovati, ujišťovati a ubezpečovati ráčil:

Předně že jim všem třem stavům království tohoto českého, pod obojí způsobou přijímajícím a k té konfessi se přiznávajícím, společně i žádnému z nich obzvláštně, jako i osobám, od nich k spravování též nařízené defensi voleným a smocněným, též anitěm, kteříž jsou se koli v té defensi buď vojenským neb jakýmkoli jiným způsobem potřebovati dali, toho ničehož, co jest koli od týchž stavů pod obojí pod touž nařízenou defensi pro ten artikul o náboženství učiněno a zavřino, žádnou nemilostí, nelibostí spomínati, a žádnému světskému nebo duchovnímu člověku, jakž jménem svým císařským tak i jich čímkoli vlastním, zjevně ani tejně, nyní i na věčné časy nad nimi se proto vymstívati, řeči neb skutkem, na dobrých jich pověstech, životích, statcích, manželkách, dítkách a jakýchkoli vymyšlených příčinách a věcech škoditi, a summou v ničemž tom, co se nařízené a konané defensi, a cožkoli do savření tohoto sněmu přišlo, dotýče, žádnými pňhony, obesláními, sročeními, poručeními ztěžovati, přtkoři činiti, ani žádného lidu vojenského ku pomstě od kohožkoli a pod jakoužkoli barvou, formou a předestřenou příčinou, jak by to lest lidská vymysleti a vystihnouti mohla, bez vědomí a vůle vši země najímati, verbovati a je chovati dopouštěti chtíti a míti neráči; nebo J. M. C. s týmiž všemi třemi stavy, pod obojí přijímajícími, jakožto věrnými poslušnými poddanými svými, pod milostivou ochranu J. M. C. ke všem řádům, právům, svobodám, privilegiím tohoto království i také zřízení zemského přináležejícími, ve všem dobře a milostivě spokojen býti ráči. A jestliže by se kdokoli proti tomuto J. M. C. milostivému opatření čeho toho, jakž se svrchu píše, dopustil, tehdy má tím vším způsobem to vznešeno, předsevzato i souzeno býti, tak jakž ten artikul o moci defensorův nad konsistorií a akademií pražskou, též o soudu strany případných věcí a nátlacích pro náboženství, též jak se ten soud držeti a kdo jeho soudcové býti mají, to v sobě šřeji obsahuje a zavírá.

Při tomto allegátu musí se z potřeby připomenouti to, což nahore v tomto spisu doloženo jest, že strana pod obojí, dostavše od J. M. císaře Rudolfa ten majestát k svobodnému provozování náboženství svého vedle konfessi české, nechťeli vždy ještě k uvažování J. M. C. proposici přistoupiti dříve, nežby obecní artikule uvaženy a vyřízeny byly, kterýchž jsou oni v jistém spisu přes 60 artikulův podali, mezi kterýmiž tento také o amnistii byl. A ačkoliv artikulové 24. junii v sněmě byli podáni, však prvé nežli k vyřízení přišli, mnohonácte neděli prošlo. Jakož pak tento artikul teprva 6. dne octobris vyřízen a od J. M. C. podepsán i skrze pana landkrabě z Lichtenbergka, J. M. C. přední tejně raddy a správce nejvyššího hofmistrství dvoru J. M. C., a pana Adama z Šternbergka, nejvyššího purkrabí pražského, straně pod obojí odevzdán byl.

Kdež ta amnistia nebolížto opatření straně pod obojí mělo dodáno býti, tehdáž stavové pod obojí nepřišli všickni do soudné světnice k sněmu, ale, zůstavše sami na rathouze staroměstském, vyslali nahoru z prostředku svého šest osob, mezi nimiž pan Karel z Wartembergka přední byl. Kterížto vyslaní dožádali se ihned tu napřed psaného pana landgkrabě z Lichtenbergka a pana Adama z Šternbergka, nejvyššího purkrabí

pražského, aby se v témž opatření pod J. M. C. podpisem tolikéž podepsali. A ačkoliv bylo to nětco nového a nikdy prvé nebývalého, aby v tom spisu, v kterém se J. M. C. jakožto král český podepsati ráčil, také se někdo podepsati měl: však ti dva páni předse se v něm beze všeho rozmýšlení a výmluvy podepsali. Pročež ti vyslaní dožádali se nejvyšších pánův úředníkův a soudcův zemských pod jednou, tehdaž tu přítomných, totiž pana Ferdinanda purkrabího z Donína, nejvyššího sudího dvorského, pana Jana z Sklenového a z Janovic, nejvyššího písaře království českého, pana Tiburciho Žďárského ze Žďáru a pana Jana Lukavského z Lukavce, soudce zemské, aby se v témž spisu podepsali, jako i také těch dvou hrabat Slavaty a z Martinic, prvního jakožto purkrabí karlštejského a druhého jakožto soudce zemského, za to žádali. Nejvyšší pan kancléř nebyl tehdaž tu přítomen. Ti čtyři ihned se podepsali; ale tito dva za odpověď dali: „Že se jim vidí, že v tom spisu jsou doložené některé věci, náboženství se dotýkající; a nechtějce oni svědomí své zavést, žádali, aby jim do druhého dne k rozmýšlení dopřáli, že chtějí bedlivě to přehlídnouti, to společně u sebe uvážiti a odpověď na to dáti. Neb sice týž artikul o amnistii od pánův stavův pod obojí byl sepsán a J. M. C. k ztvrzení a podepsání odeslán. Ačkoliv pan z Warthenbergka s jinými páni vyslanými velikou nelibost na sobě ukazoval, poněvadž jiní páni úředníci a soudcové zeměští pod jednou přítomní beze všeho rozmýšlení jej podepsali, že oni dva to učiniti jsou se zbraňovali; nicméně oznámili, že to chtějí pánům stavům pod obojí v známost uvéstí.

Ti pak dva hrabata, jakž jsou z sněmu vyšli, nepominuli s některými duchovními katolickými, pobožnými a učenými lidmi, radu o to držeti, a ačkoliv rozdílná zdání jsou slyšeli, však, sejdouce se ještě toho večera, o tom jsou rozmlouvali, ten spis a opatření výše psané bedlivě čtouce, s pilností examinirovali, a mohli-li by v něm bez urážky svých svědomí se podepsati, pro et contra diskurovali, a tak každý z nich příčiny své přednášejíce a svědomí své v tom horlivě zpytujícíce to jsou vynášeli: Předně, jsouce oni v katolické víře v tom vyučení, tak a nejínáč věřili, že jim jakožto světským leykům v duchovních věcech nařizovati a jaká práva ustanovovati nepřisluší a nenáleží. Čehož jsou při všech těchto sněmovních jednáních, kde se náboženství a duchovních věcí dotýkalo, šetřiti a vždycky podle prostého rozumu svého, jakž jim svědomí ukazovalo, upřímně mluvili. A přečtouce s pilností ten spis, to jsou poznali, že se tu náboženství a duchovních věcí dotýče, poněvadž defensí od pánův pod obojí sa-

mých pro náboženství jich nařizena byla, a proto oni jsou J. M. C. k tomu přivedli, že jim ten majestát na svobodné provozování náboženství jich dle konfessí české od sebe dáti, též konsistoř dolejší pražskou a akademii slavné paměti císaře Karla IV. pustiti a v moc uvést i mnohé případnosti povolit, potvrditi a ve všech potřebných artikulích, náboženství jich se dotýkajících, opatření učiniti ráčil, jakož to v té amnestii obšírněji se ukazuje. Což vše že k veliké ujmě víře jejich katolické bylo, při sobě jsou uznávali a za tou příčinou takové povolení a potvrzení nikdy jsou neschvalovali a k němu neradili.

Dále také v témž opatření dokládá se: „že J. M. je všechny tři stavy pod obojí, k též konfessi české se přisnávajících, kteříž jsou touž defensi svolili a nařídili, takto s jistým uvážením nejvyšších pánův úředníkův, soudcův zemských a radd J. M. C., též všech tří stavův, pod jednou přijímajících, snešením a zůstáním opatrovati, ujišťovati a ubezpečovati ráčí,“ ješto tehdaž z prostředku pánův stavův z strany jejich katolické pod jednou velmi málo přítomných bylo a o tom ne mnoho co věděli. A oni, uznávajice při sobě, že ty věci, totiž to verbování lidu, direkci i všechny jiné z hlavního artikule náboženství pošly, a že na to všecko, což tak kublížení jejich víry katolické a zavedení duší lidských od strany pod obojí spůsobeno a konáno bylo, ta amnestie a to opatření se vztahuje, všelijaké v náboženství novoty často psaným majestátem dopuštění tím se ztvrzuje, a strana pod obojí proti všem světským i duchovním lidem velice ubezpečuje a příkře opatruje; to pak vše, což jest koliv od pánův stavův pod obojí pod tou již nařizenou defensi učiněno bylo, v zapomenutí se pokládalo, anobrž i to vše, cožkoli do zavření toho sněmu vzcházel, od J. M. C. tolikéž v zapomenutí se uvozovalo — neb dokládá se v dotčeném opatření: „že na J. Msti císa. vyhledávání a poručení dotčení všickni tři stavové pod obojí přijímající od též defensi, direkci, verbování a chování téhož lidu vojenského upustili a ven z země vypravili“ — ješto tehdaž když od J. M. C. ta amnestie jim se odvozovala, od ničehož toho od pánův stavův pod obojí upuštěno nebylo, rozpuštění a obdaňkování lidu válečného v některým týhodni potom sice následovalo, ale direkci až do skonání sněmu, od odevzdání amnestie přes 20 týhodnův ještě trvala, a v tom čase nemálo ještě artikulův v duchovních věcech, víře katolické škodných, jim k vůli (neustupností a usilováním jich) zdrženo, povoleno a zavřeno jest, tak že tím opatřením, nercili již minulé, ale i budoucí škodné věci se ujišťovaly a opatrovaly.

Naposledy v témž opatření tato závírka jest:

„A jestliže by se kdokoliv proti tomuto J. M. C. milostivému opatření čeho toho, jakž se svrchu píše, dopustil, tehdy má tím spůsobem to vznešeno, předsevzato a souzeno býti, tak jakž ten artikul o moci defensorům nad konsistoří a akademií pražskou, též o soudu strany případných věcí o násticích pro náboženství, též jak se ten soud držeti a kdo jeho soudcové býti mají, to v sobě šíře obsahuje a zavírá,“ kdežto v dotčeném artikuli osobám pod obojí, k konfessi české se přiznávajícím, a defensorům nad dolejší konsistoří a akademií pražskou jak se v duchovních a náboženství se dotýkajících věcech lidem světským moc dává, jakého náboženství soudy a kdo soudcové k rozsuzování věcí duchovních se ustanovují, jaká nová a jim katolíkům žalostná práva se vyměřují, že netoliko světské ale také duchovní osoby a všickni kněží etiam in causis personalibus státi, odpovídati a ortele podnikati se podrobují.

Naposledy jak se na všecky je pro ne zadosti tomu přetěžkému jhu učinění hrozné pokuty ukládají, to vše každý rozumný a pobožný člověk, upřímný a horlivý katolík, při sobě zdravě rozvážíc souditi může.

Z těch tedy a jiných dostatečných příčin při sobě jsou uznali, že takové opatření na ujmu a škodu víry jejich katolické a proti právům duchovním se vztahuje. Pročež v tom jsou se jednomyslně namluvili, snesli: Poněvadž v takovém spisu, amnistie aneb opatření řečeném, s dobrým svědomím svým podepsati se nemohli, žeby tak, jdouce jim vzhůru nebo dolů, nikoliv to neučinili a se nepodepsali. Což také potom jsou mnozí rozumní, učení a pobožní, zvláště lidé duchovní, jim schvalovali i v tom je, approbata illorum sententia, potvzovali. A tak učinivše to společné mezi sebou dokonalé a nezměnitelné snešení, nic jiného neočekávali, nežli, kdyžbykoliv dále co s nimi o to jich nepodepsání jménem strany pod obojí mluveno a jim to vytýkáno bylo, aby jim oni beze všeho strachu na to, jak náleží, opravdovou odpověď svou dali.

Mezitím pak jsou porozuměli, když od pana Karla z Wartenbergka a jiných vyslaných to straně pod obojí na rathouze staroměstském v známost uvedeno bylo, že jsou stavové pod obojí hrubě zle s tím spokojeni byli, že jsou se ti páni v té amnistii nepodepsali. Pročež veliké o to reptání od obce pošlo, až i skrze pána Přecha z Hodějova táž obec od sebe direktorům svým toto promluviti dala: „Ač jsou na žádost nejvyššího pana kancléře již při tom zůstavili, aby kancléřem zůstal, však poněvadž se tu spolu s těmito dvěma osobami již právě za zjevného nepřítelů všem stavům pod obojí staví, tak že, co král stavům milostivě odpustil, a v čem je na budoucí

časy věčné opatřil, tomu tyto tři osoby, nechtíce se podepsati, místa nedávají a tudy za zjevné nepřátele všech stavův pod obojí se vystavují a na sobě to znáti dávají, když by jen jakou příčinu měli a mohli v čem jim, jak proti té amnistii tak proti tomu jich majestátu škoditi, že to vždycky rádi učiniti chtějí, a tak by ani kancléř ani tito oba soudcové zemští nikda je v spravedlnostech jich nefedrovali, nýbrž vždycky by se jen tím svým svědomím zastírali, chtějí lepší svědomí nežli král pán jich a jiní, kteří vedle krále tu amnistii podepsali, míti. K tomu také že páni stavové pod obojí nevědí jak bezpečně svá privilegia, na ně se vztahující, jemu, Vilémovi Slavatovi, nemohouce již mu věřiti, na Karlštejn k uchování jsou dali; a protož aby tyto osoby jmenované ze všech úřadův shozeny a do žádných více dávány nebyly, žádajíce, aby to J. M. C. k vlastním uším přednešeno bylo.“

A jednoho dne, přišedše k hraběti Slavatovi jeden měšťek a radní nového města pražského, který před léty v mladém věku jeho praeceptorem u něho byl býval, o takovém pánuv stavův pod obojí snešení v důvěrnosti jemu oznamoval, velice žádajíce, když dále od pánuv stavův pod obojí v příčině toho podepsání vyhledáván bude, aby se pro ujití velkého zaneprázdnění, anobř světské hanby a posměchu svého v něm podepsati nezbraňoval. Jemuž jest on z takové důvěrnosti a přízně přátelsky poděkoval, s tím však doložením, poněvadž pánuv stavův na jeho nepodepsání nic nezáleží, tehdy že tu naději má, že při něm toho více vyhledávati nebudou. Pakliby předce páni stavové o to na něho nastupovali, tehdy že jest se již ustanovil na to jim svou náležitou odpověď dáti.

Zatím pak chtějíce oni obadva předce rádi dalšího zaneprázdnění i zlého domnění a nebezpečenství ujití, nepominuli jsou jak společně tak i každý z nich rozdílně s některými předními z prostředku stavův pod obojí přátelsky a důvěrně o tom rozmlouvati, dobrý úmysl svůj a slušné rozmyšlení v tom své, i k jakému konci směřující to činí, jim upřímně předkládajíce, zvláště že páni stavové pod obojí žádného jiného než toliko J. M. C. za amnistii a to opatření prosili, tak jakž také od samého J. M. C. jakožto krále českého svědčí a jim se dává. Protož že dosti jest na podpisu vlastní ruky J. M. C., kterýmž to vše utvrzeno a ubezpečeno jest, aniž co dáleji zapotřebí býti může. Z té tedy příčiny při sobě to soudili za věc bespotřebnou býti, aby oni vedle a spolu s J. M. C. něco (an jim o tom nic od J. M. C. poručeno nebylo) podpisovati a od sebe jim dávati měli. Anobř oni sami se obadva za špatné k tomu býti uznávali, aby od nich co tako-

vého žádáno býti a oni to učiniti měli, vzláště poněvadž na tom pánům stavům pod obojí nic nescházelo. Dále že jim to vědomé jest, že jsou se od osob svých v těch jednáních sněmovních toho, co se na religii neboližto náboženství vztahovalo, všelijak vzdalující dotýkati nechtěli, uznávající to při sobě a tomu tak věrice, žeby tím svědomí své nemálo urazili, an tím jisti jsou, žeby i oni z strany své pod obojí tolikéž, coby uznávali proti náboženství a proti svědomí svému býti a čeliti, toho se varovali a vystříhali. A poněvadž oni s velkým počtem pánův stavův pod obojí spříznění jsou a toho velice mnoho sobě vážili, za to jich jsou žádali, aby při pánech stavech pod obojí, pokudž by kdy toho potřebu uznali (tak aby se všech domnění a odporův sešlo) všelijak to předcházeli a je v tom proti všelijakým domněním a zlým pomluvám předložíce jejich slušné rationes in optima forma a slušně omluvna učinili a zastali.

Zakázali se mnozí páni a přátelé jich stavu panského a rytířského, že netoliko od osob svých je v tom omluvna jmíti, ale také při větším počtu pánův stavův pod obojí to předjiti chtějí. Načež bezpečice se oni, byvše za několik dní s pokojem nechání, za to jsou drželi, že z dalšího v té věci jich zaneprázdnění již sejde. Ale mimo všecku naději stalo se jináče, a jak tomu vyrozuměti mohli, že to od některých osob katolických pod jednou pocházelo, kteříž sobě to k hanbě býti pokládali, že kdyby jména jejich v tom spisu amnistii měla podepsána se najíti, a někteří katolíci žeby se nechtěli v tom podepsati, jakoby s urážkou svědomí svých nemohli to činiti, a skrze to i jiní pod jednou, kteří se podepsali, v to podezření uvéstí, jakoby na svá svědomí tak dobrý pozor nedávali, jako oni.

Pročež jedenáctého dne po dostání té amnistie páni stavové pod obojí u velikém počtu do soudné světnice najíti se dali, a tu v příčině podepsání toho spisu o amnistii přednášeli.

A jakož hrabě Slavata ten obyčej a tu pilnost v tom sněmě zachovával, co jest se každého dne uvažovalo, řídilo, zavíralo a i promlouváno bývalo, to jest ihned tehdáž v sněmě volovem neb cerindkem poznamenával a zapisoval, a potomně, přijda domů, černidlem na čisto přepisovati dával. Pročež i to, co jest z strany toho nepodepsání téhož dne v sněmě zběhlo, poněvadž se osoby jeho tak vysoce dotýkalo, s obzvláštní pilností to sepsal a potomně s hrabětem z Martinic to přehlídl a jednomyslně srovnal, i pro budoucí pamět každý z nich přípis toho za sebou zanechal, čehož výpis tuto přikládám.

Pravdivě sepsání, co a jak na sněmě léta 1609, když stavové pod obojí při některých nejvyšších pánech úřednících a soudcích zemských toho vyhledávali, aby se v té amnistii neboližto opatření proti nařízené defensi podepsali, promlouváno bylo.

Léta páně 1609 v sobotu po památce svatého Havla 17. d. měsíce října při sněmě obecném v soudné světnici na hradě pražském hned při zasednutí k sněmu, když jeden každý z pánův stavův na svá místa se posadili, všickni páni stavové strany pod jednou a k české konfessi se přiznávající, byvše téhož dne u velikém počtu tu shromážděni, povstavše, takto skrze pana Václava Budovce z Budova k pánům hrabatům Slavatovi a z Martinic promluvití dali:

„Vaše Msti pane purkrabě karlštejnský a V. Msti pane z Martinic! Jich Milosti všichni tři páni stavové království tohoto pod obojí přijímající, ráčili jsou mně poručiti toto od sebe V. Mstem oznámiti, že, přivedše sobě to ku paměti, kterak onehdejšího dne, totiž 6. d. měsíce října, když jsou Jich Msti ráčili z prostředku svého některé osoby nahoru pro ten spis amnistii, od J. M. C. krále a pána našeho nejmilostivějšího podepsaný, vyslati, a toho při tom od Jich Mstí nejvyšších pánův úředníkův a soudcův zemských žádati, aby se Jich Milosti vedle zakázání svého, skrze J. M. nejvyššího pana purkrabě pražského J. Mstem pánům stavům pod obojí učiněného, také v témž spisu oznámeném podepsati ráčili, — což jsou J. Msti nejvyšší pan purkrabě, nejvyšší pan sudí dvorský, nejvyšší pan písař království českého, pan Ctibor Tiburci Žďárský a pan Jan Lukavský k žádosti J. Mstí pánův stavův pod obojí tak laskavě učiniti a rukami svými vlastními v tom spisu vedle podpisu J. M. C. také se podepsati ráčili; — V. Milosti pak oba že jste se tehdáž v něm podepsati nechtěli a k Jich Mstem z prostředku našeho vyslaným, jakž jsme od nich vyrozuměli, pověditi, že se na to rozmysliti a na zejtrší odpověď svou dáti chtíti ráčíte. Což jest J. Mstem pánům stavům pod obojí v pravdě s podivením přišlo. Pročež ráčí se Jich Msti Vašich Milostí obou dvou dotazovati, ráčíte-li se chtíti v takovém spisu podepsati, aneb za kterými příčinami toho byste k žádosti Jich Mstí učiniti chtíti neráčili? Neb že se neráčíte míti na čem to zastavovati, poněvadž J. M. C. a Jich Milosti přední a vzácní nejvyšší páni úředníci a soudcové zemští to učiniti, v té amnistii neboližto opatření Jich Mstí pánův stavův pod obojí beze všeho rozmyšlení milostivě a laskavě podepsati se ráčili; neb že ta věc k politickému pokoji, k svornosti a lásce se vztahuje.

Kteroužto amnistii že ne proto jsou páni stavové pod obojí při J. M. C. vyhledávali, jakoby něco proti J. M. C. při tomto sněmu prohřešili, čehož aby jich Bůh na věky ostříhal: nébrž že toho vyhledávali, coby předně ke cti a slávě boží, též k šťastnému J. M. C. kralování a panování, i k svornosti a lásce mezi stranou pod jednou a pod obojí sloužilo. A tak proto za tu amnistii prosili, aby po časích nepokojní lidé upřímně toto stavův mínění jináč, než samo v sobě jest, nevykládali.“

Vyslechše oni takové promluvení, poněvadž jsou vedle sebe neseděli, tehdy hrabě Slavata zavolal k sobě hrabě z Martinic, a něco málo dle předešlého srovnání spolu se namluvivše, hrabě Slavata na místě jich obou toto za odpověď dal: „V. M. pane z Budova! Co jste tu jménem Jich Mstí pánův stavův pod obojí k nám oboum přítomným promluvíti ráčili, tomu všemu společně jsme vyrozuměli, a to v pamětech svých snášíme. Když jest takový spis, podepsaný od J. M. C. onehdejšího dne nám, abychom se vedle jiných některých J. Mstí nejvyšších pánův úředníkův a soudcův zemských na něm podepsali, podán byl, že přečtete jej ne bez hodných příčin v tom jsme se omlouvali, sobě to na rozmyšlení až do druhého dne vzali. Což bedlivě pováživše a na to bedlivě rozmyslivše, to jsme při sobě vynášeli a usoudili, že se nám v tom spisu z mnohých jistých a slušných příčin podpisovati netrefí. O čemž jsme též nemlčeli, ale hned nazejtří potom častokráte s mnohými předními osobami z Vašich Mstí o tom přátelsky rozmlouvali, v tom naše slušné rozmyšlení a podstatné příčiny upřímně předkládali, a hned, jak jsme zaslechli, že by to nám na zlou stranu vykládáno bylo a býti chtělo, abyste V. M. páni stavové od nás znáti moci ráčili, že sobě V. Mstí mnoho a velice vážíme, toho jsme časné, aby raději ze všech domnění a odporův sešlo, všelijak šetrně předcházení nepominuli. I též Jich Mstí pány a přátele naše, mnohé a vzácné osoby jak z stavu panského tak i z rytířského, za to s pilností žádali, aby při Vašich Mstech pánech stavích pod obojí, pokudž by kdy potřebu toho uznali, nás v tom proti všelijakým omylným domněním a zlým pomluvám, předložíce v tom naše slušné rationes, in meliori forma zastati a slušně omluvna učiniti ráčili a učinili, ohlašující se vždycky, že všem V. Mstem pánům stavům jak pod jednou tak i pod obojí všelijaké dobré přátelství a služby prokazovati rádi chceme. Na tom také hned od toho dne byvše a hotovi jsouce, kdyžby koliv od Vašich Mstí jaká zmínka neb dotázka od nás učiněna byla, V. Mstem pánům stavům každého času svou odpověď dáti a slušnou omluvu učiniti. Jakož pak toho sami, pane z Budova, když jsme v té věci

nejednou s Vaší Mstí promlouvali, dobře povědomi býti ráčíte. Však poněvadž to vše platné býti nechtělo a teď vždy na nás tuto zjevnou dotázku činiti ráčíte, „zda-liž se již nyní v takovém spisu podepsati chceme aneb za kterými příčinami toho bychom k žádostem V. Mstí učiniti nechtěli, poněvadž prý jak předně J. M. C. tak potom i jiní J. Mstí nejvyšší úředníci a soudcové zemští jsou se v něm podepsati ráčili?“ načez V. Mstem oba společně tuto odpověď dáti a za kterými dostatečnými příčinami takového spisu nám podepsati možné není, upřímně oznámiti můžeme. Kterak vědouce my o tom, že jste V. Mstí páni stavové pod obojí žádného jiného než toliko J. M. C. za amnistii prositi ráčili, a nehlédše v ten spis nacházíme, že takové opatření V. Mstem od samého jediného J. M. římského císaře jakožto krále českého, pána našeho neimilostvějšího, svědčí a V. Mstem se dává a již dalo: vidí se nám, že jest dosti na podpisu vlastní ruky J. M. C., na nějž ode všech a od každého vždycky bezpečně věreno a přestáno býti může a má.

I tak soudíme za věc bezpotřebnou býti, abychom se my vedle J. M. C. zbytečně což nám ani od J. M. poručeno nebylo, podpisovati měli, ježto také mezi V. Mstmi pány stavy pod obojí a námi pod jednou nic takového nebylo, proč bychom se mířiti aneb jaké zapomenutí neb opatření podpisovati a od sebe V. Mstem dávati měli. K čemuž my špatni jsme, abyste od nás, své rovni, toho žádati míti ráčili, načemž V. Mstem nic neschází ani nezáleží.

Dále pak, jsouce my v naší katolické víře vyučeni, tak a nejináč věříme, že nám jakožto světským leykům v duchovních věcech nic nařizovati, zavíratí a jaká práva ustanovovati nepřisluší a nenáleží, čehož jsme při všech těchto jednáních sněmovních, kde se náboženství a duchovních věcí dotýkalo, se šetřili, a vždyckny podle prostého rozumu našeho a, jakž nám svědomí ukazovalo, upřímně mluvili. O čem některým z prostředku Vašich Mstí, kteří jste v kanceláři české spolu s námi v radách bývali ráčili, dobře vědomé jest. Vira pak jest vnitřní ctnost a dar samého Pána Boha všemohoucího, kterouž jeden člověk druhému, bez obzvláštního ducha svatého osvětlení, sám od sebe dáti nemůže.

I nahlédše my do těch spisův, v nichžto našeho podpisu ráčili ste žádostivi býti, poznáváme to, že se tu náboženství a duchovních věcí dotýče, poněvadž defensi od V. Mstí samých pro náboženství toliko V. Mstí vlastní pod obojí nařízena byla, a zase toto opatření J. M. C., amnistie od V. Mstí jmenované, v kterémž také i duchovní věci obsaženy jsou, za příčinou dotčené defensi na žádost V. Mstí od J. M. C.

učiněna jest, a tak jedno z druhého vše pro náboženství pochází.

Protož tehdy v takovém spisu jsme se podepsati nemohli a nikoliv nemůžeme. V čemž slušné jest, začez i přátelsky žádáme, abyste nám v tom za zlé míti neráčili, vzláště poněvadž to naše v něm se nepodepsání žádnému ke škodě a ublížení není, V. Mstem nic nebere, vzíti ani dáti nemůže. Neb v tom se V. Mstem všem upřímně ohlašujeme, že v pravdě žádným zlým úmyslem, jakobychem V. Milostem škoditi mínili, to nečiníme, než toliko za těmi již oznámenými příčinami pro zachování svědomí podle té vnitřní tak upevněné víry naší v tom spisu se podepsati nemůžeme, přitom také přátelsky se zakazujíc, v čem bychom sice V. Mstem všem společně i jednomu každému rozdílně jaké dobré příjemné přátelské služby prokázati mohli, že, jakž jsme to posavad vždycky rádi činili, tak i budoucně ještě podle možnosti naší každého času činiti jsme volni a hotovi.“

Po takové naší odpovědi hned jsou páni stavové pod obojí z míst svých odstoupili, sejdouce dolů se schůdků, v též soudné světnici u mříže železné při kamnách v kolo se postavili, a tu více než půl hodiny stojíce, spolu se namlouvali. Potom rozstoupivše se z kola, zase nahoru do lavic na místa svá jsou přišli, kdež opět všickni i my dva stojíce, často jmenovaný pan Václav Budovec předně opakoval jest obšírně skoro celou odpověď dotčeného pana Slavaty, dále jménem týchž pánův stavův prý všech pod obojí toto pověděl: „Jakož jste V. Msti pane purkrabí karlštejnský a V. Msti pane z Martinic od sebe obou zase odpověď Jich Mstem dáti ráčili, tomu všemu ráčili jsou J. Msti páni stavové pod obojí porozuměti. Kdež předně Jich Mstem obadva tu amnistii podepsati chtíti neráčíte, an se tu náboženství nedotýče a nic jiného v tom neobmýšlí, jen svornost a láska mezi J. Mstmi všemi pány stavy pod jednou a pod obojí, též obecní pokoj a všecko dobré v tomto království se vzdělává a fedruje, ještě J. M. C. král a pán náš nejmilostivější, J. Msti nejvyšší páni úředníci a soudcové zemští, kteří vždycky hned z mladosti katolici římského náboženství jsouc, také své dobré svědomí míti ráčí, nevědouce tu nic scestného, jsou se na žádost Jich Matí pánův stavův pod obojí netoliko v této amnistii rádi podepsati, ale také i v tom majestátu, od J. Msti Císařské na svobodné provozování náboženství našeho pod obojí vedle konfessí české J. Mstem pánům stavům danému, jak předně Jeho Mat Císařská tak potomně i J. Mat nejvyšší pan purkrabě pražský pro věčnou a neumírající památku jména svého, a nápodobně i v tom snešení obou stran pod

jednou a pod obojí také nemálo osob pod jednou i J. Msti nejvyšších pánův úředníkův a soudcův zemských i radd J. M. C. a jiných z obce rádi se podepsati, nicméně i relací téhož majestátu a takového mezi stranami snešení a porovnání ke dskám zemským beze všeho rozmýšlení laskavě učiniti ráčili. Než V. Msti obadva, vážice sobě více některých přespólních lidí duchovních než-li J. M. C. a Jich Msti pány stavy, ráčíte se proti tomu jim namluviti dáti. I poněvadž jste V. Msti dva podle jiných z Jich Msti předních a vzácných osob při vložení do desk majestátu našeho za relatory býti, v tom snešení a porovnání se podpsati a o něm relací ke dskám vykonati, ani v této amnistii se podepsati chtěti neráčili a vždy posavad neráčíte: ač J. Msti to sami znáti ráčí, že na tom podpisu V. Mstí jim málo záleží, tehdy již to J. Msti páni stavové pod obojí ráčí moci znáti, že jste je Vaše Msti obadva při J. M. C. v žádostech Jich Mstí hindrovati a zdržovati ráčili. Protož že všickni tři páni stavové pod obojí ráčí tuto zjevnou protestací na tomto obecném sněmu činiti: Pokudžby se kdy budoucně k ublížení náboženství našeho proti tomu majestátu i také porovnání co zběhlo a stalo, tak pravice, žeby J. Msti páni stavové pod obojí neráčili jináč mysliti, než V. Msti v tom podezření míti a tak se vždycky domnívati, že V. Msti obadva toho všeho příčina býti ráčíte, ohlašujice se, že své náboženství, ten majestát J. M. C. na ně sobě daný i to porovnání proti jednomu každému buď proti V. Mstem aneb komukoliv jinému do nejvyššího přemožení svého hájiti chtějí; vedle toho také žeby V. Mstí v tom soudu z strany případných věcí o nátlacích pro náboženství, který tak 12 osobami pod jednou a 12 pod obojí osazen býti má, nevěda se jak v tom V. Mstem svěřiti, trpěti nemohli.“

A hned v tom nevyčkajíc jejich další odpovědi, obrátivše se p. Václav Budovec k J. Msti nejvyššímu panu purkrabímu v tento smysl promluvil: „V. M. nejvyšší pane purkrabě pražský! Že jste ráčili ten majestát, od J. M. C. nám daný, na věčnou a neumírající památku svou podepsati, z toho Všim Mstem Jich Msti páni stavové pod obojí přátelsky a velice děkovati ráčí, jakož i také, že jste V. M. nejvyšší pane purkrabě, tak podobně i V. Msti nejvyšší pane sudí dvorský a nejvyšší pane písaři království českého, nicméně pane Žďárský a pane Lukavský, všickni společně při vložení takového majestátu do desk vzácní relatorové byli, v tom snešení a porovnání strany pod jednou s stranou pod obojí se podepsati a o něm relací ke dskám zemským vykonati, též i k této amnistii na žádost Jich Mstí pánův stavův pod obojí k vzdělání obecného pokoje a zachování svor-

nosti a lásky mezi všemi pány stavy království tohoto českého laskavě jste podepsati ráčili. Za to také Vaším Mstem ráčí Jich Msti páni stavové přátelsky a služebně děkovati, zakazující se V. Mstem toho zase všelijakým dobrým a příjemným přátelstvím a volnými službami svými hotově odměňovati a odsluhovati. A znajíce od Vašich Mstí tu lásku přátelskou, vedle takového sjednocení našeho zase, pokudžby kdy toho potřeba nastala, žeby se na Vaše Msti, stranu pod jednou, také nebezpečenství svaliti chtělo, my všickni tři stavové pod obojí V. Mstem připomínáme, že proti jednomu každému nejináče než jako sami sebe a naše pod obojí vlastní náboženství Vašich Mstí římské pod jednou spolu s V. Mstmi každého času chrániti a obhajovati a do nejtěžšího přemožení našeho opatrovati nápomocni rádi býti chceme.“

V tom opět hned spěšně obrátil se pán z Budova k nejvyššímu panu sudímu zemskému a ku panu Zbynkovi Zajícovi z Hazenburgku a k nim promluvil: „Že jste se v tom sňevení a porovnání podepsati a při vložení do desk zemských toho sňevení, také majestátu relatorové býti ráčili, z toho Jich Mstí páni stavové pod obojí ráčí Vaším Mstem děkovati. A poněvadž jste za jinými příčinami zde v městech pražských v této soudné světnici toho času, když jest amnistia od dotčených Jich Mstí podpisována byla, přítomni býti a tak se v ní ještě podepsati neráčili, za to Jich Msti ráčí Vašich Mstí přátelsky žádati, že se tolikéž v ní pro obecné dobré a prospěšné tohoto království laskavě podepsati ráčíte.“

Tu nechťeli jsou oni dva hrabata na tu jim danou odpověď tak zprosta mlčet, a skrze hrabě Slavata tu oznámili: „Porozuměli jsme tomu, kterak V. Msti páni pod obojí z strany toho našeho se v některých spisech nepodepsání a těch relací ke deskám zemským nevykonání předce nám v tom za zlé míti ráčíte, ježto jsme V. Mstem již prvé spravedlivou omluvu naši, z příčin hodných pocházející, náležitě s dostatkem učinili. Z čehož jsme se nadáli, že již slušně s námi dobře v tom spokojeni býti ráčíte. Ale již vždy upřímný a bezelstný úmysl náš jinak odporně vykládati a k tomu nás i v nějaké zlé domněnání bráti ráčíte. To jest nám v pravdě s velikým podivením a nemůže než velice lítostivé býti, s čímž se tuto beze vši od nás k tomu dané příčiny a mimo naše zasloužení od V. Mstí nemadále potkáváme. Nebo bez marné chlouby to mluvíce, vždycky jsme po Pánu Bohu a spasení duší našich nic více a tak pilně na pozoru neměli, jako předně J. M. C. králi a pánu našemu věrně a poddaně, a Vaším Mstem, pánům stavům pod obojí i pod jednou, jak všem společně tak i jednomu každému rozdílně, přátelsky se hleděti zachovati, jimž

jsme každého času volně a hotově sloužiti se snažili, tudy na vlasti naší milé více sobě vysloužiti a lepší poděkování, než-li nyní tuto, dostati myslíce. Což vše Pánu Bohu, kterýž jest všech věcí vědomý a zpytatel srdcí lidských, již poručiti musíme. Protož vidělo se nám tuto ještě ku prvnější odpovědi naší toto doložiti, že my obadva na tom spolu snešení, rozváživše to vše s pilností v svědomích našich, jináče rozuměti a a při sobě vynajiti nemůžeme, než-li že se tu patrně náboženství a duchovních věcí nemálo dotýče. A věříce, že v tom nám světským lidem něco nařizovati a mimo předešle od církve svatě katolické římské ustanovená duchovní práva jaká více práva ustanovovati nenáleží, pro tu a jiné více napřed oznámené příčiny toho jsme učiniti nemohli a nemůžeme. A poněvadž, jakž prvé povědíno a to sami jakožto páni a lidé rozumní dobře znáti ráčíte, víra jest dar boží, kterouž žádný vyšší nižšímu a nižší vyššímu, ani rovný rovnému sám od sebe a přes vůli a poznání jeho dáti a jeden do druhého vlíti nemůže: my také V. Msti všeckny při víře, svědomí a svobodné vůli V. Msti zanecháváme, od žádného z V. Msti takových podpisův nežádáme, ani co by se proti svědomí V. Mstem býti vidělo, žádati bychom nechtěli. Jakož i ty podpisy i relací jiných J. Msti z strany pod jednou v ničemž nevykládáme; nebo J. M. C., nejmilostivější vrchnost naše, i jiní Jich Msti ráčí věděti co činiti: toliko my sami za sebe, tak jakž rozumíme a svědomí naše ukazuje, sprostě činíme to, co V. Mstem ani žádnému jinému k ublížení není. Pročež slušně nám se to od žádného na zlou stranu vykládati, mnohem nad to pak zbytečně na nás sobě podezření a odporné domnění činiti nemůže a nemá. Nebo, abychom my Vaše Msti pány etavy pod obojí při J. Msti Císařské v žádostech Vašich Msti hindrovati a zdržovati měli, toho my při sobě nenacházíme, poněvadž jsme se oba do ničehož toho nikda sami netřeli, zvláště v takových duchovních a náboženství se dotýkajících věcech dotazování sobě býti nevinšovali. Než kdykoliv jsme někdy v nenadále buď v kanceláři při radách nebo zde při sněmu v čem takovém doptávání bývali, vždycky jsme podle sprostého rozumu a dobrého svědomí našeho mluvit se nestýchali, a na takovém oznámení našem, když jsme svědomí svá očistili, dosti měli.“

„A račte toho sami rozumně povážiti, jak by to býti mohlo, abychom my sami dva V. Mstem překážeti měli, poněvadž tu jeden nebo dva hlasy nepostačí. A co jste tak ráčili od J. M. C. v příčině náboženství vyhledávati, to jste již všechno od J. M. dostati a obdržeti ráčili.“

„Kdež jste pak dále, V. Msti pane z Budova, i to v promluvení svém doložití ráčili, že, pokudžby se budoucně kdy k ublížení náboženství V. Mstí pod obojí proti témuž majestátu i také porovnání co zběhlo a stalo, tehdy že byste se vždycky V. Msti páni stavové pod obojí domnívati a nás v tom podezření jmiti ráčili, jakobychem my toho příčina býti měli, jakž to obšírněji bylo mluveno: my v pravdě nevíme, čeho byste se V. Msti páni stavové pod obojí tu více obávati míti ráčili, poněvadž netoliko v tom majestátu, ale i v jiných artikulích od J. M. C. Vaším Mstem již povolených proti jednomu každému pod hroznými pokutami dostatečně a znamenitě ubezpečení a opatření býti ráčíte. A což tak koliv na tom sněmě obecném od J. Msti Císařské se všemi pány stavy království tohoto u větším počtu snešeno, zavříno a za právo ustanoveno, potom též obecní zemskou relací stvrzeno i vůbec vytištěno bude, bezpochyby že jeden každý tomu dosti činiti a tak se zachovati hleděti museti bude. I ačkoliv jsme my oba dva v některých artikulích, náboženství a duchovních věcí se dotýkajících, s jinými tak jednomyslně se snéstí nemohli a nesnesli, což nic nového není vedle přísloví: *Quot capita tot sensus* to jest: Kolik hlav tolik smyslův; a nejsouc žádný zavázán to vždycky, co se jiným líbí, jim k vůli proti vlastnímu smyslu a svědomí svému mluvití, tak jakž ve všelijakých radách nevždycky to bývá, aby se dokonce všickni jednostejně přimlouvati a ve všem zároveň spolu snášeti měli: však již vědouce my, že v tomto království i to, co od nás schvalováno není, předse podnikati musíme, tehdy bylibychem hrubě neopatrni, kdybychem se takových těžkých pokut vystříhati nechtěli.“

„Proti tomu pak zase nebylaby věc chvalitebná ani spravedlivá, nébrž proti všemu obyčeji křesťanskému, čehož se do V. Mstí nikoliv nenadějeme, abyste páni stavové pod obojí někdy budoucně z samého toliko nějakého domnění hned proti nám nelibost vzíti, vzhůru povstati a nás kaziti míti aneb chtítí ráčili. Z kteréhožto domnění abyste V. Msti docela vyvedeni býti ráčili, ještě se V. Mstem zjevně ohlašujeme, že V. Mstem všem pánům stavům všelijaké dobré a příjemné přátelské služby vedle možnosti našich prokazovati jsme a zůstáváme vždycky volni a hotovi, nepochybujíce podobně o Vaších Mstech, a s tou nadějí za to vždy přátelsky Vaších Mstí žádáme, že nás již v tom ani v žádném jiném zlém domnění míti neráčíte.“

Nejvyšší pan purgkrabě pražský takto od sebe promluvil: „Že Vaše Msti všichni páni stavové pod obojí mne z toho, že jsem se vedle J. M. C. v majestátu Vaších Mstí, nic méně v tom snešení a porovnání obou stran spolu pod jednou a pod

obojí, i v této amnistii rukou svou podepsal a na to také obě relací ke dšakám zemským vykonal, přátelsky děkovati ráčíte, vděčně to od V. M. přijímajíc v pravdě pověditi mohu, že jsem to vše k žádosti V. Mstí volně učinil. A netoliko v tom, ale ve všech jiných příčinách, kdež bych jen mohl V. Mstem k libosti jaké dobré přátelství a příjemné služby prokázati, každého času V. Mstem hotový najíti se dám.“

Tu pan z Donína, nejvyšší sudí dvorský, oznámil: „Já zajisté také nemajíc nic proti tomu na rozmyslu, rád jsem to učinil, i dále v čem bych V. Mstem pánům stavům pod obojí mohl přátelsky sloužiti, vždycky to s chutí rád vykonám.“

Nejvyšší pan písař p. Jan z Sklenového a p. Tiburcí Žďarský krátce pověděli, že jsou to na žádost jich také rádi učinili. Pan Lukavský tehdež tu v sněmě přítomný nebyl.

Nejvyšší pan sudí zemský toto za odpověď dal: „Já tolikéž, co jsem posavad ke všemu dobrému tohoto království učinil, rád jsem to vykonal, a kdybych byl od J. M. C. v potřebách J. M. jinam odsud vyslán nebyl, v pravdě také nebyl bych proti tomu, abych tu amnistii k žádosti V. Mstí hned tehdež podepsati neměl. Nebo v čem J. M. C. a potom J. M. nejvyšší pan purgkrabě pražský žádného rozmyslu míti neráčí, na tom já se také nic zastavovati nechci. Což poněvadž se v nebytu mém zde toho času ode mne státi nemohlo, nevynacházejíc já v tom žádného obtížení na svědomí mém, podle žádosti V. M. tak rád učiniti a hned se v ní podepsati, ano i jiné všelijaké přátelské služby V. Mstem každého času prokazovati chci.“

Tu také pan z Hazenburku řekl podobně: „Já kdybych byl toho času zde přítomen byl, také bych se v ní podepsati nepominul, tak jakž nyní se v ní rád podepsati chci a V. Mstem vždycky přátelsky sloužiti hotov jsem.“

A pan Purgkhart Točník, podkomoří království českého, řekl: „Já také nemám v tom žádného rozmyšlení. Poněvadž J. M. král a pán náš nejmilostivější a J. M. pan purgkrabě a jiní J. Mstí podepsati se ráčili, také já se chci rad podepsati, neb jsem V. Mstí volný přítel a služebník.“

Potom zase pan z Budova k nim dvoum hrabatům tato slova řekl: „Jich Mstí páni stavové pod obojí ráčí to při předešlém oznámení svém zůstavovati.“

Na to jest hrabě Slavata hned řekl: „A my obadva tolikéž při náležitě odpovědi a slušné omluvě naší toho zůstavujeme, žádajíc, poněvadž jsme V. Mstem srdce a dobrý úmysl náš upřímně otevřeli, že V. Mstí páni stavové pod obojí, vrozuměvše dostatečným a znamenitě podstatným příčináním i přátelskému ohlášení našemu, spravedlivě již nás v tom

omluvna mítí a nepochybně všelijaké zbytečné do osob našich domnění od sebe pustiti ráčíte.“

Naposledy týž pan Budovec propověděl k nejvyššímu panu sudímu, panu z Hazenburgku a ku panu podkomofímu: „Vaším Mstem pak Jich Msti z toho zakázání děkovati a takovou amnistii k laskavému podepsání podati chtějí ráčí.“

Po vykonání té řeči jedenkaždý z pánův stavův, tolikéž oni dva na svá místa v lavicích jsou se zase posadili a o jiné sněmovní artikule jednali.

A ačkoli v té protestaci tato následující slova doložena byla: „jakož jest na tom zůstáno, kdyby mezi stranou pod jednou a pod obojí v případných věcech nějaké nedorozumění bylo a jedné straně od druhé skrácení se dalo, aby 12 soudcův pod jednou a 12 pod obojí k rozeznání té pře svoleno bylo, že v počtu těch soudcův osob jich, které jsou se nepodepsali, trpěti nechtějí“: kterýmžto slovům jsou ti dva hrabata v té protestaci své nic neříkali a žádného ohlášení neudělili; však stalo se to od nich ne z nějakého zapomenutí, než z jistých a při nich dobře uvážlivých příčin.

Neb soudce oni takový soud z mnohých příčin nepořádný a svaté religii své velice škodný býti, v němž lidem světským v náboženství se dotýkajících věcech moc a právo rozsuzovati se přivlastňuje, a že netoliko světští, ale i duchovní a všichni kněží personaliter et quidem coram incompetenti iudice extra forum suum, to jest, osobně a k tomu ven z domácího práva svého před jiným právem, ku kterému dokonce nepřísluší, státi, odpovídati a ortele podnikati se podrobují: v takovém soudu soudci býti nikdy jsou sobě nežádali; anobrž kdyby i té protestaci nebylo a ten soud námi měl osazen býti, tehdy bychme my v něm seděti a za soudce potřebovati se dáti nechtěli, vědouce to býti proti právu a ustanovení svaté církve naší katolické. Pakliby se přitrefilo, žeby takový soud o věci případné, kdežby se osob duchovních nedotýkalo, in causa reali et non personali, osazen býti měl, poněvadž v tom artikuli sněmovním doloženo jest, že strana pod jednou 12 osob z stavův království tohoto českého z strany své katolické pod jednou k tomu soudu zvoliti má, a kdybychom my od strany naší pod jednou k tomu zvolení a jmenování byli a v tom soudu seděti chtěli, strana pak pod obojí nás v tom trpěti nechtěla: tehdaž by strana pod jednou spolu s námi toho hájiti mohla, že ta proti nám daremně učiněná protestaci v tom svého průchodu jmiti a nám toho zbrániti slušně nemůže, a tu by se teprva rozeznání o to státi muselo. A tak jsou oni oba naschválně proti tomu artikuli v té protestaci obsaženému, toho času nic neříkali, proto že jsou v tom soudu za soudce

duchovních osob jak in personalibus nikoliv býti a potřebovati se dáti nechťeli a nemínili, tak in realibus ještě sobě to na rozmyšlení vzavše s odpovědí svou do jiného času raději odkládali.

Dále také když jsou tíž hrabata promlouvání s některými předními osobami z pánův pod obojí před tou protestací o té materii měli, mnohými jsou pohnuli, tak že někteří z nich při též dotázce, která se na ně z strany se nepodepsání v té amnistii z oumysla činila, přítomni býti nechťeli a na ten den proto samé ani do sněmu nepřišli; někteří pak, přišedše nahoru do sněmu, když se to přednáseti chtělo, hned z sněmu vyvstavše, z soudné světnice ven odešli, o čemž potom ty všechny svrchu psané osoby s nimi, rozdílně mluvíce, k tomu se přiznávali, že jsou takové důtklivé přednesení zbyteční a daremní věc býti při sobě soudili, to jiným neschvalovali, a chtějí rádi, aby z toho sešlo, všelijak to předjiti se snažili, však předce jim, zvláště některým příliš prudkým, nijakž toho zabrániti nemohli, to při tom dokládajíce, že sami od osob svých těm dvoum hrabatům nic v tom za zlé neměli a nemají, že s nimi podepsati se nechťeli; anobř když se od pánův stavův pod obojí v příčině toho nepodepsání se v té amnistii ta důtka na ně učinila, tehdy že jsou oni tou povlovnou odpovědí svou všechny pány stavy pod obojí oblomili a hned k lepší povlovnosti a náchylnosti k sobě, nežli k počátku byli, pohnuli. Čehož také důvod jistý býti může, poněvadž, jak jsou tomu páni stavové vyrozuměli, že jsou se podepsati zbraňovali, na tom se nejprvé byli snesli, že je v žádných úřadech a povinnostech trpěti nechťejí, a nepochybně tak s tím do sněmu nahoru přišli, jestli že se nepodpíší, aby to vůbec vyhlásili, tak jakž z toho návěští, které hraběti Slavatovi ten měšténín, spolu radní Nového města pražského dal, a z toho allegátu v příčině svrchu ode mne citovaného patrně se znáti může: však když jejich tak povlovné odpovědi vyrozuměli, dali sebou pohnouti, že jsou od toho na rathouze staroměstském spiknutí svého, aby v žádných úřadech trpíni nebyli, předse upustili, a toliko doložili, aby oni mezi těmi 12 soudci pod jednou, kdyby soud o věci náboženství se dotýkající osazen býti měl, trpíni nebyli. Kteréžto sněšení jim netoliko k žádné potupě a škodě nebylo, ale mnohem více ku poctivosti a zachování dobrého svědomí jich se vztahovalo i k budoucímu dobrému a užitečnému duše i těla jich bylo.

Jakž z této pravdivé obšírné informací mé upřímný čtenář vyrozuměti může, jaká jednání v příčině náboženství při těch obtížných dlouho trvajících sněmích léta 1608 a léta 1609 jednou se dala, zvláště strany obdržení toho při J. M. cis. jakožto

králi českém slavné paměti císaři Rudolfovi II. od strany pod obojí, též získání porovnání mezi stranami pod jednou a pod obojí, jako i také dosažení od J. M. Cís. toho opatření aneb amnistie pro sebe: však nenacházím toho, co hrabě z Turnu v svém spisu dokládá, že „při témž sněmě léta 1609 častopsaní dva hrabata spolu s knížetem z Lobkovic, prý, za rušitele pokoje obecného vyhlášení a držání býti měli, poněvadž jsou ten majestát a porovnání o náboženství mezi stranou pod jednou a pod obojí schváliti a jim se akkomodirovati nechtěli, a že, prý, na to od J. Msti Cís. a stavův sněm v tom punktu a artikuli zavřiti byl, pokudžby se kdy jim evangelickým v náboženství něco odporného proti majestátu a témuž porovnání přihodilo a stalo, tehdy aby tiž páni, kteří se podepsati nechtěli, pro takové nepodepsání za rušitele pokoje uznání, držání a beze všeho dalšího právního rozeznání na ně s exekucí dokročeno býti mohlo a bylo.“ Neb ti dva hrabata nikda za to žádání nebyli, aby se v tom majestátu podepsati měli, poněvadž jim to, jakž nahoře obšírněji o tom doloženo jest, učiniti nepřislušelo. A ačkoli, když jsou tiž hrabata za to žádání byli, aby se v tom porovnání mezi stranou pod jednou a pod obojí podepsali, to učiniti se zpěčovali, vymlouvajíce se, že bez ourážky svědomí svého to učiniti nemohli a nemohou, strana pod obojí nemálo se proto na ně rozhněvala: však aby je hned za rušitele obecného pokoje vyhlásiti a držeti měli, to ani všickni ani žádný jiný nepraví, než sám hrabě z Turnu, jehožto zpráva jest v tom docela omylná a beze všeho gruntu.

Že jsou pak stavové pod obojí, když ti dva hrabata to opatření aneb amnistii podepsati se zbraňovali, jistou protestací proti nim učinili, o tom hrabě z Turnu žádnou zmínku nečiní. Pročez také potřebí není, na to odpovědi dávat. Však se dobře z toho poznati může, že týž Hendrich Mates z Turnu ne všecko věděl a málo pamatoval. A ačkoliv, což jsou tiž hrabata proti též protestací za odpověď dali, málo výšeji doloženo jest: však dále na jiném místě, dole v dílu 9. k tomu se příčina dá, něco obšírněji o též protestací napsati a doložiti.

Přidavek I.

Seznam listin v díle Slavatově podaných s poukázáním k stranám historie Skalovy.

1608.

26. máje.	Posnamentání 24 stížností stavovských (Sk. 92)	156
29. "	Odpověď od císaře na ně daná (Sk. 100)	162
30. "	Poděkování a replika stavův (Sk. 104)	167
	<i>Allegdt:</i> Artikul o náboženství z l. 1608	168
25. června.	Smlouva mezi Rudolfem II. a Mathiášem (Sk. 108). Otištěna poprvé v Č. Č. M. 1845 str. 292, ale velmi nesprávně . . .	170
19. října.	Odklad sněmu do 27. ledna 1609	180

1609.

28. ledna.	Psaní císařské v příčině neslušných závazkův (Sk. 120) . . .	188
	Artikul o náboženství v proposici sněmovní	192
7. února.	Zdání administratora konsistoře dolejší	214
11. "	První resoluci císařská v příčině náboženství stavům daná (Sk. 123)	202
14. "	Replika stavův (Sk. 125)	210
	<i>Allegdt:</i> Výpis z deak zemských o vypuštění kompaktát z privilegií zemských	213
21. "	Druhá resoluci císařská stavům v příčině náboženství daná (Sk. 128)	220
27. "	Duplika stavův (Sk. 132)	223
	<i>Allegdy:</i> 1. Pamět o potvrzení konfessi české l. 1575	230
	2. Paměti o obnovování konsistoře dolejší	232
	3. Stížnosti stavův podobojích	238
9. březn.	Třetí resoluci císařská. Čtení, které se u Slavaty nalezá, kratší a i jinak v textu svém poněkud jinačí, nežli čtení Skalovo (str. 140)	247
	<i>Allegdt:</i> Pamět o tom, co se l. 1562 zběhlo	248
14. "	Triplika stavův, jejíž obsah podán od Skaly (str. 143 až 151). To, co v rukopisech Slavatovských pod záhlavím tripliky se nalezá a od nás na str. 253 podáno, vlastně jest quadruplika, o kteréžto nížeji.	
20. "	Čtvrtá resoluci císařská v Jindřichohradeckém rkpsu Slavaty schází: v Lobkovickém položena na místě resoluce třetí.	

Z ní pak v tato slova:

„J. M. Římský císař a Uherský, Český král, pán náš nejmilostivější, ráčil jest tomu, co při J. M. C. páni, rytířstvo, Pražané z obce a vyslání z jiných měst, ze všech tří stavův království tohoto, pod obojí přijímajících, při J. M. C. ještě žádostivě vyhledávají, milostivě vyrozuměti. A poněvadž se tu veliké a znamenité věci dotýče, která dalšího a pilného uvážení potřebuje, protož J. M. C. toho do jiného sněmu obecného odkládáti ráčí, a tak aby na tento jich, stavův, J. M. C. podaný poslední spis nynějšího času odpověď dána býti měla, toho J. M. C. potřebu uznávati neráčí. Pod tím pak, jak jest se J. M. C. předešle nejednou milostivě nakázati ráčil, že jich, stavův pod obojí přijímajících, vedle přísahy a povinnosti své, a jak jest to hned od počátku šťast-

ného kralování svého učiniti a je milostivě ochraňovati ráčil, ještě i na budoucí časy, jako i stavy pod jednou, mimo o náležitost utiskovati dopustiti chtíti neráčí. V čemž jiné naděje k J. M. O stavové býti nemají, nýbrž na to se v jistotě, konečně a beze vší pochybnosti bespečiti mohou. A protože J. M. O. stavův za to milostivě žádati ráčí, aby již k uvažování artikulátův, v proposici J. M. O. obsažených, bez dalšího prodlení přistoupili a v tom se vedle milostivé a otcovské důvěrnosti, kterouž J. M. O. k nim, jakožto věrným poddaným svým, míti ráčí, poslušně a povolně ukázali. Actum etc."

Vis Skalův spis str. 158.

	Strana
21. břesn. Quadruplika stavův (Sk. 153)	253
31. " Poslední resoluci císařská (Sk. 158)	263
1. dubna. Ohrazení se stavův a posvání ke sjezdu na rathous novoměstský, ve sněmu prohlášené (Sk. 161)	264
6. " Mandát císařský, zapovídající stavům, aby se k sjezdu, na rathous novoměstský položenému, nejděděli (Sk. 178)	269
11. máje. Omluva stavův, v příčině sjezdu tohoto císaři podaná	279
20. " Publikován již ode dne 16. máje datovaný mandát císařský, nařizující, aby se stavové na hrad pražský ke sněmu sjeli (Sk. 198)	286
27. " Proposice o náboženství (Sk. 201)	290
29. " Prednešení stavův na dotčenou proposici (Sk. 202)	295
1. června. Odpověď císařská (Sk. 203)	296
3. " Vyjádření se stavův na dotázky v odpovědi císařské obsažené (Sk. 204)	298
5. " První resoluci císařská na to vyhlá (Sk. 205)	300
16. " Dekrety Pražanům a universtě v příčině processu na Boží Tělo	308
20. " Druhá resoluci císařská (Sk. 224)	314
25. června. Přímluva kurfiřta saského k urovnání sporu mezi císařem a pod obojími (Sk. 214)	320
26. " Třetí resoluci císařská (Sk. 234)	324
23.—26. čv. Omluva stavův p. o., proč na resolucích císařských přestati nemohou (Sk. 235)	325
" Defensi od stavův p. o. nařízená (Sk. 224)	327
(Omluva i defensi již dne 23. června sepsány, ale teprv 26. byly publikovány.)	
" Přísaha od direktorův stavův p. o. učiněná (Sk. 233)	339
23.—27. čv. Revers od direktorův stavův p. o. uvedený (Sk. 231)	339
" Přísaha od stavův p. o. direktorům učiněná (Sk. 233)	340
" Plinomocenství od stavův pod obojí direktorům dané	340
(Revers a plinomocenství i přísahy dne 23. června byly sepsány, ale teprv 27. a veřejnost podány.)	
29. " Patenty, od direktorův rozeslané	357
6. červce. Notule reversu, kterýž od nejv. purkrabí direktorům ke stvrzení byl podán	355
6. červce. Psaní, od direktorův obyvatelům království česk. rozeslané	359
9. " Majestát stavův pod obojí na sveobodné provozování náboženství daný (Sk. 243)	376
— " Porovnání mezi stranou p. j. a p. o. učiněné (Sk. 243)	392
11. " Poděkovací spis, jež stavové p. o. za majestát císaři podati se snesli	365
13. " Psaní direktorův o dosažení majestátu a posvání stavův do Prahy	371
6. října. Opatření čili amnistia proti nařízené defensi	405

1618.

	Strana
24. máje. List pana Jaroslava B. z Martinic císaři Mathiášovi o vy-	
hosení z okna a omluva odchodu z Čech	95
" Téhož P. Adamovi ze Šternberka o témž předmětu	96
" Téhož p. Burianovi Švabovi z Chvatliny v příčině opatření	
Karlštejna	98
23. června. Psaní císa. Mathiáše panu J. B. z Martinic	109
23. " Přípis téhož ku knížeti bavorskému v příčině pana J. B.	
z Martinic	110

1619.

14. ledna. List arcikn. Leopolda k panu J. B. z Martinic	111
19. " Odpověď na to pana z Martinic	112
7. " Druhý list arcikn. Leopolda témuž	113
26. " Odpověď na to pana z Martinic	115

1622.

30. máje. Poděkovací psaní pana z Martinic arcikn. Leopoldovi	116
22. červce. Odpověď na to arcikn. Leopolda	117
7. června. List císa. Ferdinanda ku knížeti Karlovi z Liechtenštejna,	
jímž tomuto pan z Martinic doporučen	118

1628.

13. června. Revers, jež Václav z Roupova od sebe dal	367
7. červce. Perdon Ferdinanda II. témuž daný	368

Přídavek II.

Úředníci l. 1608 a 1609.

Nejv. purkrabí: Adam z Šternberka.
 " hofmistr: Krištof Popel z Lobkovic.
 " komorník: Wolf Novohradský z Kolovrat.
 " sudí: Adam z Waldštejna.
 " kancléř: Zdeněk Adalb. z Lobkovic.
 Purkrabí Karlštejnští: Vilém Slavata a Kr. Vratislav z Mitrovic.
 Praesident nad appellacemi: Ferdinand z Donína.
 Sudí dvorský: Jan Jiří z Švamberka.
 Nejvyšší písař: Jan z Klenového a z Janovic.
 Podkomoři: Purkhard Točník z Křimic.
 Purkrabě hradecký: Adam Hřán z Harasova.
 " pražský: Jakub Menšík z Menštejna.
 Místosudí: Zach. Kába z Rybčan.
 Místosudí dvorský: Jindřich z Písnice.
 Místopísař: Bohuslav z Michalovic.
 Hejtmán hradu pražského: Diviš Černín z Chudenic.
 " novoměstský: Vilém z Landštejna.
 " menšího města: Ctibor T. Žďárský ze Žďáru.
 lén německých: Štěp. Jiří z Šternberka.
 Král. hofmistr: Radslav Chýnský ze Vchynic.
 " maršalek: Jaroslav Bořita z Martinic.
 Český puchhalter: Krištof Kober z Koberšperka.

Jména osob a míst

v I. díle.

A.

Adam, posel Martinicův 102, 106.
Aerichalcus Prešticenus Sebast. 237.
Aichstadt 65.
Albrecht, kníže bavorské 65, 94, 109, 114.
Albus a Stellis Joan. 235.
Ambrož, měšťan kutnohorský 233.
Amoli Adeling z Amolštejna Jan 64.
z Anhaltu Kristian 343.
Antonín, arcib. pražský 199.
Arnošt arcikn. 64.
Artofidius Jan 237.
Aschaffenburg 136.
Augšpurk 66, 137.

B.

Banner v. Panýr.
Bartoš z Loun 233.
Báthori Ondřej 69.
Belvic Kašpar 44, 240.
Benno, vikář arcikn. Leopolda v Pa-sově 116.
Berka Adam 241.
— Kristian 64.
— Václav 240.
— Zbyněk, arcib. pražský 45.
Beřkovský ze Šebířova Mikul. 331, 366.
Betlem Gábor 66, 67, 71—73.
z Biberštejna Karel 230.
Bloviský Ondřej 394.
Bočkaj 70.
Boleslav Mladý 39.
Bořek z Miletínka Diviš 233.
Bratři čeští, Jednota Bratrská 39, 42, 43, 201, 204—210, 218, 245, 321, 336.
Bratři plačtívi 37.
Brod český 153.

Broumov 51, 239, 242, 242, 398, 399.
Brno 59.
Bruck nad Morou 63.
z Bubna ml. Jan 330, 354, 394.
Budějovice české 58, 62, 131, 139, 144, 155, 188, 351, 352.
Budovec z Budova Václav 142, 154, 155, 185, 188, 189, 204, 205, 207, 288, 262, 274, 289, 302, 303, 305, 307, 310, 313, 315, 317, 319, 322, 325, 333, 344, 346—355, 358, 362, 373, 380, 394, 399, 412—417, 420—421.
Buquoi hrabě 58, 63, 70, 71, 131, 144.
Busetri Benediks 69.
Bystřice Nová 130.

C.

Cahera Žatecký Havel 236, 383.
Camerarius Joach. 208.
Cecilia Renata arcikněžna 64.
Cochlaeus 237.
Copacius Tom. 293.
Cunstadius Joan. 237.

Č.

Čáslav 152.
Čejka z Olbramovic 177.
od Černé Růže Boleslav 235.
Černín z Chudenic Diviš 177.
Černohorský Perthold 234.
Česka Jan 236, 237.

D.

Dačický Jiřík 240.
Dampir 61, 63, 70, 130, 131.
Diringk Friedr. 240.
z Ditrichštejna kardinál 59, 177.
Dóci 69.
Domažlice 180, 394.

Donawert 187.
 s Donína Achacius 366.
 s Donína Ferdinand 276, 302, 341,
 344, 361—364, 369, 393, 407, 420.
 Drachovius 8.
 s Dražova Martinus 9.
 s Dřevenic Havel 233.
 Duchcov 131, 133.
 Dušník 101.
 Dvorský Jindřich 236, 238.
 — s Hájku Matěj 237.

E.

s Eggenberka 61.
 Erfurt 135.
 Erspach 104.
 Ettink starý 23, 137.

F.

Fabricius Filipp 87, 107, 141, 143.
 Favorita (nynější Theresianum ve
 Vídu) 61.
 Felix Kašpar 306, 316.
 Ferdinand arcikn. 64, 249.
 Ferus (Plachý) Jiřík 5, 7—9.
 Fictumb s Fictum Křiš. 331, 394.
 Filadelfus Mart. 240.
 Fílek 69.
 Fiša při Dunaji 60, 71.
 Frankfurt 63, 64, 66, 67, 132, 136.
 Freyburk saský 154.
 Freyasing 104.
 Fridrich falekrahbš od Řejna, jalový
 král 43, 67, 132.
 Frockštejn, wachtmistr na Karlštejně
 s služebník Martinicův 99.
 Fugger Jan 65.
 — Otto Hendrich 71, 73.
 s Fürstenberka Vratislav 59:
 Frawejn s Podolí Martin 331, 394.

G.

Gerstenberger Dr. 319, 346, 360.
 Gerštorf s Gerštorfa Jiřík 331, 344,
 394.
 Gladich Jeronym 12.
 Gottfried, bisk. věrnburský 65.
 Gradee (štyrský) 54, 55, 63, 116.
 de Gradu Joan. 235.
 Gumpoldskireh 73.

H.

Hájek s Libočan Václ. 6, 11.
 Hanuš (Hanus) Jiřík 293.

s Harrachu kardinál 390.
 Hatvany Štěpán 68.
 Havel Br. Mikulášec 38.
 Havel v. Cahera.
 Hegemieller 111.
 s Helfenberku Jindř. 237.
 s Herberštejnů Adam 60.
 — Bernard 65.
 Hernals 61.
 Heydelius Jiřík 192, 196, 197, 277, 333.
 s Hodějovic Přeč 409.
 Hodějovský s Hodějovic st. Bernh.
 331, 362, 366, 394.
 s Hodič Jiřík 177.
 Hoffmanová s Liběznice 239.
 Hogue (Hoe) Dr. 129.
 s Hohenensu hrabě 64, 66.
 s Hollochu 63, 72.
 Holýjan Daniel 342.
 Homut s Harasova Jiřík 331, 394.
 Horn (Rohy) 70.
 Hradec Jindřichův 23, 40, 125, 130,
 131, 133, 139.
 s Hradce Adam 40, 241.
 — Jindřich 221.
 — Menhart 233.
 Hradčanský Sam. 11, 12.
 Hřán s Harasova Adam 95.
 Hrob 51.
 Hrušovský, sekretář Slavatův 5, 10.
 Humanay 69, 72.
 Humburk s Humburka Sam. 331,
 362, 394.
 Hus Jan 47, 48, 226, 239, 274, 332,
 337, 388.
 Husinecius Thomas 238.

CH.

Cheb 154.
 Chocenský Jan 236.
 s Chocny Václ. 234.
 Chomutov 242, 244.
 Chotěbořenus Joana 237.
 Chrudim 306.
 s Chrudimě Martin 234, 333.
 Chynský ze Věhynic Vilém 73.
 — Oldřich 72, 82, 83.
 — Radalav 331, 394.

I.

Istrie Jindř. 73.

J.

Jakub, farář teynský 235.
 Jan arcikn. 64.
 Jan farář teynský 236.

Jan farář od sv. Jiljí 237.
 Janek kněz 238.
 Jeroným Mr. 48, 239, 387.
 Jindřich Mr. 233.
 Jiřík Hanuš saský 293.

K.

Kába z Rybnan Zachar. 348, 354, 393.
 Kadaň 156, 188.
 Karel arcikn. otec Ferd. II. 54, 249.
 Karel arc. biskup vrtislavský 64, 306.
 Kaplíř ze Sulevic Kašp. 177, 241.
 — ze Sulevic Pavel 82.
 Karlštejn 95, 99, 107, 170, 173, 380,
 402, 404, 410.
 Khevenhiller hr. 124.
 Kladsko 304.
 Klatové 394.
 Klatovský Mart. 286, 287.
 z Klenového a z Janovic Jan 177,
 184—186, 190, 276, 302, 345, 393,
 407, 430, 421.
 Kober k Koberšperka Křišť. 195, 196,
 381, 394.
 Kochan z Prachové Valentin 381,
 346, 362, 366, 394.
 Kolínský Jan 237, 238.
 Kolona z Felsu Leonhart 72, 330,
 354, 362, 394.
 z Kolovrat Hendrich 4, 7, 8, 10.
 — Novohradský Wolf 177.
 Koralek z Těšína Dan. 381, 366, 394.
 Korambus Václ. 235.
 Kostka z Postupic Vil. 233.
 Košice 69.
 Kotva z Freyfeldu Jan Otibor 88—93,
 100, 106.
 Kremž 61.
 Krocín z Drahobejle Jan 348.
 Krumlov český 58, 144.
 Kunigsberk 240.
 Kunrad, arcib. pražský 382.
 Kurs z Senftenau Maxm. 106, 106.
 Kurspach z Trachmberku Hendr. 230.

L.

z Lamberka Karel, arcib. pražský
 200, 219, 244.
 Landsbut 101, 111.
 z Landštejna Vilém 177, 273, 393.
 Lang Jan Fridr. 240.
 — Tomáš 394.
 Lechner z Leberstátu (? Bibrštejna)
 Jiřík 394.
 z Leichtenberka (Licht.) lantkrabě 372,
 406.

Leonhard Šebest. 11.
 Leopold arcikn. 64, 70, 73, 111—113,
 115, 117, 301, 302.
 Leskovec z Leskovce Jan 230, 237.
 Libeznice 239.
 Libochovice 133.
 z Lichtenštejna Kare 118, 119, 177
 — Max. 71, 73.
 Linhart z Neyerperka Adam 206, 293,
 331, 344, 348, 394.
 Líba 241.
 Lípsko 185.
 Litomyšlský Václ. 235, 237.
 Litvín z Řičan Jan 82, 331, 394.
 z Lobkovice Haslštejnský Bohuslav
 Felix 230.
 z Lobkovice Jiří 239.
 — Křišťof 177.
 — Ladislav 59, 241.
 — Polyzena, roz. z Pernštejna 89—
 92, 108.
 — Vilém 82, 241, 242, 331, 394.
 — Zdeněk Adalbert, nejv. kancelář
 40, 44, 47, 64, 96, 98, 144, 151,
 170, 177, 186, 198, 210, 213, 253,
 270, 302—306, 310, 338, 360, 361,
 370, 374, 381, 396, 403, 404, 423.
 Loketsko 203, 344.
 Lucinus, bisk. sanctuar. 235.
 Lukavský Jan 407, 412, 420.
 z Lumba Václ. 235.
 Luther Martin 208.

M.

Macer Jan 236.
 Magrie z Soběšku Václav 291, 331,
 344, 346, 359, 362, 394.
 z Mansfeldu Pamhart hrabě 63.
 Maria Anna arcikn. a vévod. bavor-
 ská 5, 64.
 Martin, arcib. pražský 199, 241.
 z Martinic Ferd. Leopold 116.
 — Jaroslav Bořita 3ald., 14, 75, 81—
 119, 150, 170, 198, 239, 302, 339,
 374, 381, 396, 403—406, 407, 411
 —413, 423.
 z Martinic Jiří 240.
 — Jiří Adam 3, 5, 7, 12, 116.
 — Johanna Eva 111.
 — Maria Eusebia, roz. ze Šternberka
 91, 107.
 Mauerspurk 104.
 Maximilian bavorský 65, 106.
 Matheides Jan 293.
 Medling u Vídně 73.
 z Meggau Ferd. 71.

Melanchton Fil. 208.
 Mělnický Martin 238.
 Mencilus Jan 371.
 Menší (Menšík) z Menštejna Jakub 346.
 Merode hrabě 63.
 z Michalovic Bohuslav 293, 331, 344, 346, 376, 394.
 — Smil 64.
 Michna Pavel 107, 371.
 Mikuláš farář od P. Marie in lacu 236.
 Mikulášenci 37.
 Miller Jan a Petr 275.
 Millinus Jan Garsia, kard. 178.
 Míšeň 134.
 Mnichov 66, 105, 109, 111, 114, 137.
 Mohuč 63.
 Most 242.
 z Mondifortu Kateřina, provdaná z Hradce 137.
 Mystopol Jan 237, 238.
 z Mýta Vaněk 234, 383.

N.

Nancy, bisk. Vídenský 237.
 Nepete Petr 69.
 z Neuburku falchr. 65.
 Neuhäusel (Nové zámky) 69.
 Newkirchel (bavor.) 109.
 Nigrin Matouš 293, 294.
 z Nostic 7.
 Notthaft Vil. 114.
 Nové Město Víd. 72.

O.

Ogniatí 62.
 Oldřich z Čáslavě 233.
 Olomúc 59.
 Ondřej ze Sušice 233.
 Opava 308.
 Orinus a Choceміc 237.
 Otta z Losu Jindř. 331, 348, 394.
 Ounhošťský Václ. 236.

P.

Palanka 69.
 Pálfi Pavel 65.
 — Štěpán 72.
 Panýr (Banner) 369.
 Pasov 73, 111, 116, 118, 136, 137.
 Pavel měšť. pražský 233.
 — farář od sv. Jiljí 233.
 Pecinov 38.

Pecinovští bratři 37.
 Peczer Martin 208.
 Peldřimov 131.
 Pergkar z Častolovic J. 177, 331, 394.
 z Pernštejna Jan 236, 237.
 — Vratislav 241.
 Peteršberk (vlastně Petersdorf č. Perchtoldsdorf blíže Liesinga u Vídně) 73.
 z Pettinka Zigm. 116.
 Písecký Jan 236.
 — Jiřík 236.
 — Václav 237.
 z Písunice Jindřich 289.
 — Vil. Fr. 393.
 Plasy 94, 100, 106.
 Plesnivec Daniel 238.
 Plezský Václav 239.
 Plzeň 155, 188, 351, 352.
 z Plzně Prokop 233, 234.
 Polmar Jan 233.
 Ponson Fabius 107.
 Popel Václ. 235.
 Prachatický Křišťan 234.
 Praštický ze Zástřizl J. Z. 177.
 Prešpurk 72.
 Přestický Kulata Jan 235, 236.
 Příbram Jan 234.
 Ptáček z Pirkštejna Hynek 233.
 Puchomír Krist. 60.

R.

Ragócy 72.
 Rál Abrah. 69.
 Ratlich z Alberndorfu 177.
 Redaj Ondřej 69, 70.
 Řehovec Václ. 233.
 Rejfenberk 62.
 Rejnwaldt Hans Jak. 65.
 Rets 70.
 Řezno 104.
 z Řičan Pavel 373.
 Říčanský z Řičan 237.
 Roari Petr 69.
 z Rokycan Jan 233—235, 383.
 Roth Ferenc 69.
 Rottenburk 65.
 z Roupova Vilém 177, 331, 358, 362, 366—369, 394.
 Rožďalovský Mesticens Václ. 235.
 z Rožumberka Petr Vok 237, 330, 384.
 — Vilém 241, 384.
 Rudolfstadt 63.
 Rudrer z Rudenberku Severin 394.
 Rumpf 125.

S.

Salcburk 66.
 Santillir Gebhard 61 sld.
 Santinus Martin 89, 91, 92.
 Scato Severin 119.
 Sedláčanský Daniel 240.
 Severin ze Severinu Jan 394.
 Sezima z Sezimova Ústí Jan 177,
 271, 330, 358, 394.
 Siget 69.
 Slavata Adam 5.
 — Diviš 237.
 — Vilém 1—32, 75, 81—91, 119—
 141, 147, 150, 170, 177, 198, 302,
 338, 374, 381, 396, 403, 404, 407,
 410—413, 417, 420—423.
 Slavatova Lucie Ottilie, roz. z Hrad-
 ce 91.
 Slezští poslové 307, 318.
 Slovanský klášter 239.
 z Smířic Albrecht 82.
 — Jaroslav 230, 237, 238, 240, 241.
 — Sigm. 238.
 Soběslavský Tomáš 219.
 Sokol Mikuláš 233.
 Soliman 67.
 Starý Bohuslav 237.
 Strahov 239.
 Straka Sedláčanský Jan 237.
 Stříbrský Holub Jak. 234, 383.
 Strolendorf 7.
 z Sulcu hrabě 353.
 z Sušice Václ. 233.

Š.

Šlik Joachim Ondřej 9, 160, 161, 177,
 252, 261, 294, 298, 312, 331, 348,
 394.
 Šneller z Častolovic Tob. 348.
 Španihelský posel 353.
 Španovský z Lisova Mich. 35, 230.
 Štampach Mat. 240, 331, 346, 359.
 Štauder 71.
 ze Šternberka Adam, nejvyšší pur-
 krabě 58, 93, 96, 133, 135, 147, 162,
 171, 177, 186—198, 213, 243, 251
 —262, 271, 276, 285, 290—292, 295
 —300, 302—305, 310—327, 333,
 344—355, 359, 361, 363, 370, 375,
 393, 399, 406, 400, 419.
 ze Šternberka Maria Maximiliana,
 roz. z Vys. Čzoleru 108, 134.
 ze Šternberka Štefan Jiří 154, 155,

160, 161, 186, 189, 191, 193—197,
 201—207, 213, 222, 250—253, 257,
 259—262, 294, 318, 333, 344, 348.
 ze Šternberka Holický Zdeněk 234.
 Štraubink 109.
 Štubenthor 62.
 Šturm Václ. 8, 9.
 Schutzingen Vil. 109.
 Šuda Eliáš 297.
 Šváb z Chvatliny Burian 98.
 z Švamberka J. Jiří 177, 330, 344,
 394.
 Švandorf 60.
 Schwartzenhof 103.
 Švenda Markvart 114, 116.
 Šveryn Jan 348.
 Švihovský z Ryzmberka Theob. 330,
 394.
 ze Švihova a Ryzmberka Půta 221.

T.

Táborský Václ. 235.
 Tachov 101.
 z Talmberka 237.
 — Fridrich 5, 10.
 z Techenic Joachim 306, 316.
 Teleč 138, 139.
 Teplice 131.
 Těšínský kníže 65.
 Teyn kostel 159, 166, 234.
 Thold Mates a Jakub (z Broumova)
 242.
 Thomasoni Petr 89, 90, 92, 93, 102,
 103, 106 (barvif = barbiero = la-
 zebník.)
 Thonradl Ondř. 61 sld.
 Tilli hr. Tscherklaes 105, 106.
 Točník z Křimic Purkhart 44, 177,
 341, 345, 362—364, 393, 420.
 Török István 69.
 Trautmannsdorf 64.
 Trčka Burian 230, 237, 248.
 — Jan Rudolf 161, 318.
 Třeboň 63, 139.
 Třeboňský Vavř. 235, 236.
 Trevinnius Melch. 92.
 Trojan Nigellus z Oskofiny 11.
 Tuchlovice 94.
 Turecký posel v Praze 94.
 z Turnu Hendrich Mates 3, 4, 43,
 59—63, 72—81, 84, 86, 91, 107,
 140, 141, 144, 146—148, 150 sld.,
 190, 207, 246, 302, 317, 318, 330,
 337, 344, 368, 394, 423.
 z Tyffenbachu Rudolf 71.

U.

Ungnad David 142.
 Únhošťský v. Ounhošťský.

V. W.

Václav, administrátor 47, 239.
 — kazatel v Litoměřicích 236.
 — farář od sv. Mikuláše v Praze 283, 285.
 Vančura z Řehnic Jiří 331, 359, 362, 394.
 Vanecký z Jemničky V. 177.
 Vasmucius Jiřík 94.
 Watinger 9.
 Weber 60.
 Věničkovský 6, 10, 11.
 z Waldštejna Adam 147, 148, 177, 276, 302, 345, 393, 394, 417, 420, 421.
 — Albrecht, Fridländer 3, 71, 76, 80, 119, 140.
 — Jan 224, 230, 237, 241, 248.
 — Jindřich 237, 248.
 — Vilém Št. 287.
 z Wartemberka Alžběta 241.
 — Jan 236, 237.
 — Karel 331, 346, 366, 371, 394, 406, 407, 409.
 Vejda Zachar. 102, 106.
 Weihausen 103.
 Velvar Jan 233.
 Vergerius Wolfgang 208.
 ze Vchynic v. Chynský.
 Vilém bavorský 66, 109, 114.
 Vídeň 60—63, 72, 125.
 z Vidovle Jan 238.
 Vít, kněz z Kutné Hory 233.
 Wittemberský ze Sudetů Jiřík 238.
 z Vlašimě Jan 235.
 Vlašimský Tomáš 236.
 Vodňanský z Vračova Nathan. 331, 394.
 Wolfgang Vilém falckrabě 65.
 z Vopočina Jan 235.
 Vopřcha z Vračova A. 331, 359, 394.
 Vratislav z Mitrovic Krištof 177.
 — — Václav 331.
 z Vřesovic Šebestian 230.
 — Václav 35, 230.
 Würaburk 65, 136.
 Vyšehrad 239.
 z Vysokého Csolernu (Hohenzollern) Jan Jiří 67.

Z.

Zahrádka Hortensius Jan 237.
 — Sam. 235.
 Zahradecký ze Zahradek Václ. 177.
 Zaječice 240.
 Zajíc z Hasenburku Zbyněk 346, 393, 417, 420, 421.
 — — děkan Vyšehradský 335.
 Zbraslav 239.
 Zdravý Adam 240.
 Zechi (Seči) Georg 69.
 Zelená hora 108.
 Znojmo 70.

Ž.

Žatecký Pavel 235.
 Žďárský ze Žďáru Ctibor Tiburci 177, 346, 393, 407, 412, 420.
 z Želiva Jan 234.
 z Žerotína Karel 153, 177.
 Žižka 382.

MONUMENTA
HISTORIAE BOHEMICA

EDITA

AUXILIO ILLUSTRUM AMICORUM PATRIAE
HISTORIAE

AB

ANTONIO GINDELY.

STARÉ PAMĚTI DĚJIN ČESKÝCH

VYDÁVÁ POMOCÍ

VZNEŠENÝCH PŘÍZNIVCŮ DOMÁCIHO DĚJEPISU

ANTONÍN GINDELY.

I.

V PRAZE.

NÁKLADEM KNĚHKUPECTVÍ: I. L. KOBER.

1867.

PAMĚTI

NEJVYŠŠÍHO KANCLÉŘE KRÁLOVSTVÍ ČESKÉHO

VILÉMA HRABĚTE SLAVATY

Z CHLUMU A Z KOŠMBERKA, VLÁDAŘE DOMU HRADECKÉHO, PÁNA
NA HRADCI JINDŘICHOVĚ, STRÁŽI, TELČI, ŽIROVNICI A MĚLNÍCE,
NEJVYŠŠÍHO DĚDIČNÉHO ŠENKA KRÁLOVSTVÍ ČESKÉHO, CÍSAŘŮV
FERDINANDA II. A III. SKUTEČNÉHO TEJNÉHO RADDY A KOMOR-
NÍKA, RYTÍŘE ZLATÉHO ROUNA.

(NAR. I. PROSINCE 1572, ZEMŘ. 19. LEDNA 1652.)

OD L. 1608 DO 1619.

K VYDÁNÍ UPRAVIL

JOSEF JIREČEK.

II. DÍL.

1611, 1615, 1617—1619.

V PRAZE.

NÁKLADEM KNĚHKUPECTVÍ: I. L. KOBER.

1868.

Tiskem knižecí arcibiskupské knihtiskárny za Rohlíčka a Šleversa v Praze.

O b s a h.

Strana	Doba.	1610.
2—3	—	Jednání o záležitost knížectví Jülich a Kleve; kurfiršatský sjezd v Praze, mřízení Rudolfa II. s Mathiášem; verbování lidu pasovského.
		1611.
4	v led.	Vpád Pasovských do hoř. Rakous a pokus o vtržení do Tyrol.
5—6	25. led.	Sjezd stavovský příčinou hrozícího vpádu pasovského do Prahy povolán a jednání při něm zběhlá.
4	30. led.	Pasovští vzali Č. Krumlov,
—	1. ún.	Budějovice,
—	4. ún.	Tábor.
173	— *)	Václ. Vchynského vyzvání k arcikn. Leopoldovi o poselství českém k Mathiášovi.
6	12. ún.	Přitrhli Pasovští k Berounu,
—	13. ún.	stáli přeč Prahou.
7	14. ún.	Vyjel k nim arcikn. Leopold, i ubytoval se v klášteře břečnovském; odtud
48	14. ún.	vyslal do Prahy nejvyššího M. Griechingera, po kterém mu vzkázal Slavata prosbu svou, aby vtržení Pasovských do Prahy bránil.
49	—	Postavení arciknížete co generála lidu pasovského.
49	—	Uvažování o lidu pasovském na kanceláři české, a v jakém k tomu Leopold stál poměru.
7	15. ún.	Vpád Pasovských na Malou stranu, boj s toho nastalý. Turn raněn, i ukryl se s Felzem a Švamberkem do domu kněžny z Lobkovic.
51	—	Vyvracuje se pověst, jakoby z domu Slavatova na lid český bylo bývalo stíleno.
7	15. ún.	Nejv. úředníci a jiní obyvatelové na hradě pražském před pokojem Rudolfa II. na koních stáli (mezi nimi i Mart. a Sl.), čekající rozkazu, aby na pasovské vytrhli.
8	15. ún.	Arcikn. Leopold ubytoval se v domě Henglovském.

*) Čárkou — místo datum nasnačeny jsou ty děje, při kterých sice jisto, že do té doby asi připadají, kterým však určitého vrocení připsati nelze.

VI

Strana	Doba	
9	—	Osvědčení Slavatovo, že žádný z Čechů, tudíž ani on ani Martinic, o vpádu pasovském vědomost neměli, aniž k tomu nějak pomáhali.
173	—	Vina vpádu toho (že „příčinou a původem“ jeho byl) vy- měněním soudu zemského sečtena na Václ. Vchynského.
9	17. ún.	Vytáhli Pasovští na pole mezi hradem a Bubenčem spolu s některým lidem českým, a tam přísahu služební císaři učinili.
10—11	—	Poslování Adama z Šternberka a Abrahama z Donína k sta- vům na staroměstské radnici shromážděným.
13	—	Adam z Waldštejna sám čtvrtý od Rudolfa II. v komisi k Mathiášovi vypraven do Vídně.
171	—	Psaní o tom Václava Vchynského k Mathiášovi, aby po- slům Rudolfovým nevěřil.
10	—	Thurn s Felzem a Vilémem z Lobkovic na Stare město ujeli.
11	2. bř.	Rozkaz Rudolfov, aby lid pasovský z Prahy vytáhl.
22	4. bř.	Teynagl ve Velvarech od Viléma Vchynského zajat.
„	5. bř.	Počat s Teynaglem výsledk na radnici staroměstské.
12	8. bř.	Odjezd části Pasovských s Ramém.
„	10—11. bř.	Odjezd ostatku s arc. Leopoldem.
13	11. bř.	Vtržení Turnovo na hrad; audienci u císaře; obsazení hradu lidem moravským.
14	15. bř.	Přijel Mathiáš do Jihlavy s posly Rudolfovy, a odtud je do Prahy propustil.
12	17. bř.	Ramé v Budějovicích devět svých officířův pro domnělé srozumění s Turnem postínati dal, a dále ujel do Krumlova.
„	18. bř.	Přitáhl do Budějovic hr. z Sulcu.
14	20. bř.	Rudolf opět vypravil Adama z Waldštejna k Mathiášovi.
„	24. bř.	Mathiáš do Prahy přijel.
„	—	Schůze stavův na radnici staroměstské a nejv. úředníkův v kanceláři české na hradě.
64—68	—	Ubytování papežského nuncia Pl. de Marra v domě Marti- nicově; vzešla z toho známost Martinice s Kleslem.
15	12. dub.	Sněm generální v Praze zahájen; proposice o vzdání se trůnu Rudolfa II. a přijmutí i korunování Mathiáše.
29	15. dub.	Výslech Teynagle na radnici staroměstské.
53	—	Žádost Slavaty a Martinice ku Kleslovi, aby ke konfron- taci s Teynaglem byli připuštěni, odmítnuta.
16—17	26. dub.	Mathiáš vyjel do Hvězdy a odtud na Hradčany přijel, uby- tovav se v domě někdy Křišt. z Lobkovic.
23	26. dub.	První stání Martinice a Slavaty při úřadě nejv. purkrab- ství k výsledku Teynaglovu.
31	27. dub.	Druhé stání, plné odkladův.
32	28. dub.	Stání Haniwalda, Hegemiellera a Heydella.
33	29. dub.	Potas ve sněmě a další Teynaglovův výslech.
52	„	Přímluvy o tom Adama z Waldštejna a Ernfr. z Berbir- štorfu.
34	30. dub.	Třetí stání.
41	1. máje	Čtvrté stání.
„	2. máje	Odklad do ještějšího dne.
„	3. máje	Prohlášení nejv. purkrabí, že na Sl. a Mart. nic nebylo slehdáno a že se tudíž s obesláním propouští.
43 a 47	4. máje	Vskázání Mathiášovo ke sněmu, že se potěšil vývodem Slavaty a Martinice.

Strana	Doba	
189	—	Přednášení stavův k Mathiášovi příčinou konfederací, defensi, sjezdův a erbanůkův.
17	23. máje	Korunování Mathiáše.
18	24. máje	Mathiáš hraběte z Meggau k Rudolfovi s poděkováním vyslal.
56—64	4. čna.	obnovení úředníkův zemských.
20	11. srp.	Smlouva mezi Mathiášem a Rudolfem II.
18	28. srp.	Meggau od Mathiáše na rozloučenou k Rudolfovi II. poslán; potom odjezd Mathiášův z Prahy.

1612.

43	19. bř.	Slavata a Martinic žádají při soudu zemském, aby uznání jich nevinu příčinou výpovědi Teynaglových ve dsky zemské vloženo bylo.
44	19. bř.	Vklad o tom do desk učiněný.

1614.

192	31. led.	Sněm obecní v Budějovicích držán.
172	—	Snaby Václava Vchynského, aby se sněm tento rozpadl a zrušil.

1615.

193-200	15. čna.	do 3. října Sněm generální na hradě pražském.
194 sld.	12. do 15. srp.	Vyjeli si Adam z Waldštejna, Karel z Žerotína a Vil. z Lobkovic do Postoloprta na myslivost; mezi tím (18. srp.) od sněmu artikule o konfederaci, o defensi, o sjezdech a o erbanůcích na místě postaveny jsou.
166	—	Sněžení strany Václ. Vchynského.

1616.

253	19. ún.	Dobré zdání arciknížete Maximiliana o budoucí sukcesi v Říši, v Uhrách a v Čechách, císa. Mathiášovi podané; Maximilian přijel k vůli tomu počátkem roku do Prahy.
256	14. bř.	Císařská na to resoluce.
170	11. bř.	Vyměření soudu zemského strany Václava Vchynského.
177	10. čna.	Vklad o tom do desk zemských.
263 8. a	28. čna.	Renunciační arcikn. Maximiliana a Albrechta na dědičnou sukcesi v král. českém.
89	—	Audience, kterou Mathiáš na Brandejse dal Turnovi, Gerštorfovi a Kohoutovi v příčině stavění kostelův podobojích na statcích duchovních.

1617.

258	počátkem máje.	Příjezd arcikn. Maximiliana a Ferdinanda do Prahy.
272	6. čna.	Schůze strany podobojích v kolleji Karlově.
258—274	7. čna.	Schůze nejv. úředníků a radd zemských v kanceláři české; potom zahájení sněmu obecního a předložení proposicí v příčině přijetí a korunování Ferdinanda za krále; porada a sněžení o tom, k jehož sepsání 24 osob voleno.
274	8. čna.	Schůze osob těch u desk zemských, od kterýchž

VIII

Strana	Doba	
151	8. čna.	Slavata a Martinic k sepisování tomu naříseni.
155	"	zároveň držena schůze v příčině reversu královského u pana Adama z Waldštejna.
152—155	"	Po dvou těchto schůzích sezení sněmu; jednání při tom zběhlé.
275—279	9. čna.	Snešení sněmovní čteno a schváleno.
280	28. čna.	Revers od Ferdinanda II. stavům vydán.
281—289	29. čna.	Korunování Ferdinanda.
289	v srpnu.	Císař s králem Ferdinandem II. a arcibkn. Maximilianem zajeli do Drážďan navštívit kurfiřta saského (nemocného).
289 při koncizáři		Král Ferdinand II. jel na sněm moravský, slezský, horno- a dolnoluhický, kdež všude za krále uznán a přijat.
68—73	4. října.	Proměna v úřednících zemských následkem úmrtí nejv. komorníka Jana Sesimy.
91	poč. pros.	Mathiáš odejel z Prahy do Vídně, ustanoviv v Praze jedenáct místodržících (o jedenáctém viz str. 115).

1618.

139	poč. února.	Přijel Slavata z Vídně na Jindř. Hradec i podán mu od obce spis v příčině přijímání pod ob. sp.
140	6. února.	Odpověď na spis tento od Slavaty dána.
89	v březnu.	Rozepsán od defensorův sjezd do kolleje Karlovy v záležitosti Broumovských.
93 a 136	21. bř.	První přísané psaní Mathiášovo příčinou sjezdů od defensorův rozpisovaných, jehož původem Klesl.
96	—	Pochvalné psaní Pražanům, že se sjezdů těch neučinili účastnými.
96—98	30. bř.	Staroměstských
	10. dub.	Novoměstských
	11. dub.	Malostranských
93 a 136	16. máje	Druhé mírnější psaní Mathiášovo příčinou sjezdů.
91	19. máje	Došlo psaní toto do Prahy.
90	20. máje	Dali defensoři v kostelích pražských spis k obraně svého počínání čísti.
90	21. máje	Sjezd v kolleji zahájen modlitbou a kázáním J. Rosacia.
91	"	nejv. úředníci, pobývše ráno na křížové processii, oznámili shromážděným v kolleji Karlově, že psaní císa. od 16. máje došlo, a zvali je k přečtení jeho na kancelář českou. Podobojí všickni k vůli tomu na hrad přišli.
98	22. máje.	Podobojí dotazovali se, proč hrad vartou opatřen. Odpoledne komise v domě Adama z Waldštejna.
99—114	23. máje.	Co se v kanceláři české událo ráno před vyhozením z okna. Dáleji viz kniha I. str. 81 až 94.
78	"	Chování se při tom Turnovo.
148	28. máje.	Přepis Jindř. Hradeckých o chování se Slavatově u věcech náboženských.
86	—	Slavata, jsa v domě kněžny z Lobkovic, sepsal relaci o vyhození z okna, která se hrabince z Turnu a tudy Turnovi dostala (viz kn. I., str. 123 sl.)
82 a 297	—	Euseb Khan od císaře do Prahy poslán.

1619.

218	18. břez.	Sněmovní snešení o osobách, ježto více v zemi trpíny anebo v úřadech postavovány býti nemají.

K n i h a d r u h á .

Sedmý díl.

Spisu hraběte z Turnu devátá period:

Dass hat man in grosse obacht genohmen, dass zo lang der Lobwürdigste Kaiser Rudolff gelebt, der lobwürdiglich erwiesen, dass er ein Vermehrer dess Reichs undt erhalter dess friedens undt wohlstandts, seindt wir in ruhe undt friedt gesessen.

To jest: *Na to se veliký pozor dával, že dokud slavné paměti císař Rudolf živ byl, takovou chválu na sobě prokazoval, že rozmnožitel říše a zdržovatel pokoje i všeho dobrého byl a my jsme též v pokoji a bezpečnosti zůstávali.*

Jest s podivením, že hrabě z Turnu tak směle v tom svém spisu to dokládati se nestydí, dokud (prý) J. M. císař Rudolf slavné paměti živ byl, že jsou Čechové v pokoji a bezpečnosti zůstávali, ješto z svrchu psané pravdivé informací upřímný čtenář příliš patrně pozná, jakého jest pokoje! (J. M.) císař Rudolf léta 1608 a 1609 užíval.

Však nicméně pro kontentírování upřímného čtenáře, zvláštěně poněvadž hrabě z Turnu v spisu svém snažuje se to prokázati, že často psaní dva hrabata z spravedlivého odsouzení z okna vyhození byli, tehdy slušně také s gruntem pravdy pouhá nevina jejich všelijakým způsobem prokazovati se musí.

Pročež jak jest jistý počet lidu válečného, jízdného okolo 1500 a pěšího okolo 5000, od J. M. císa. Rudolfa verbovaného a v biskupství pasovském za několik měsícův se zdržujícího, do Menšího města pražského léta 1611 vtrhl, a tudy Čechové pod obojí pod pretextem neboližto úmyslem, jakoby J. M. C. skrze týž lid nad nimi se vymstíti a ten mocí vynucený majestát na náboženství jim zase vzíti chtíti ráčil, utekli se k J. M. králi Mathiášovi, žádajíce, aby s lidem svým vojenským, co jeho nejvíce dostati moci ráčí, do království českého vtrhnouti a ještě za živobytu J. M. císa. Rudolfa správy krá-

lovství českého se ujíti ráčil, a jak jest se tehdaž dalo, i také jaké rozdílné věci se v tom zběhly, o tom v tomto místě pravdivá informací se dá, totiž:

Když léta 1608 poslední kníže v knížectvích Julich a Kleves z toho světa se odebral, našli se rozliční pretendenti, kterýmž se zdálo, žeby k týmž knížectvím spravedlivé právo měli. Mnohým pak práv povědomým vidělo se, žeby též knížetství imperatori ad fiscum neboližto k ruce J. M. C. připadlo a že J. M. C. Rudolf ráčil se moci toho právně ujíti. Byvše pak toho času při J. M. C. v Praze J. M. arcikníže Leopold, vidělo se J. M. C. za dobré, aby též J. M. arcikníže s málo některými osobami na poště tam se vypravil a do pevnosti Julich se dostati a jí se zmocniti ráčil. Což se vše šťastně vykonalo a J. M. arcikníže do též pevnosti s jiným nejvyšším, v též pevnosti známým, pod způsobem služebníka se dostati a potomně teprva se znáti dáti ráčil. Ale brzo potom kurfiršt brandeburský a falckrabě z Neyburgku, pokládajíce sobě každý z nich k týmž knížectvím bližší právo míti a porovnajíce se spolu, lid válečný najali a týchž knížetství s pomocí krále francouzského a Holanderův se zmocnili, tak že J. M. arcikníže ráčil se museti zase odtud reterirovati. Potom hned J. M. C. Rudolf některým nejvyšším války žádostivým se namluviti dáti ráčil, aby J. M. C. také lid verbovati dáti a těch svrchu psaných knížetství se zmocniti ráčil. A J. M. arcikníže Leopold jakožto biskup pasovský též k tomu přiveden býti, že jest témuž lidu v biskupství svém pasovském kvartýr a mustruňk povoliti a dáti ráčil. Jehožto 6000 pěchoty a 2000 koní bylo, nad kterýmžto lidem nejvyšší general leytenant hrabě Ludvík z Sulcu, generalem feldmaršalkem hrabě Adolf z Althanu, general nad artoléri pan Adam z Trautmannsdorffu, general-wachtmistr pan Lorenc Ramé jsou byli, a z prvních dvou každý po jednom regimentu knechtův 3000 silném a druhých dvou každý po 1000 koních měli. Když potom léta 1610 J. M. kurfirštové mohutský, kolinský a saský, též Jich M. arciknížata Maximilian a Ferdinand (J. M. potomně římský císař, uherský a český král) do Prahy se sjeli, J. M. arcikníže Leopold ráčil také málo před koncem téhož sjezdu do Prahy přijeti, item landkrabě Ludvík z Hesu a kníže Julius brunšvejský osobně při dvoře J. M. C. Rudolfa tehdaž v Praze byli, kdežto se tolikéž páni poslové J. M. krále Mathiáše, J. M. arciknížete Albrechta, J. M. knížete Maximiliana bavorského (nynějšího kurfiršta) a někteří jiní páni poslové se vynacházeli. Kterýžto sjezd za příčinou dalšího dokonalejšího porovnání J. M. pánův bratří císaře Rudolfa a krále Mathiáše držán byl, tak

jakž za tou příčinou J. M. kurfiršt kolínský, J. M. C. Ferdinand (byvše tehdáž toliko knížetem v Štyrsku a v jiných dolejších knížectvích) a kníže brunšvejcký od téhož sjezdu z Prahy do Vídně vypraveni byli. A tehdáž k tomu přivedeno bylo, že J. M. arcikníže Maximilian, J. M. arcikníže Ferdinand a pan hrabě Visconte, posel J. M. arciknížete Albrechta, na místě J. M. krále Mathiáše J. M. C. Rudolfa za to kleče odprošovati měli, že jest tak J. M. král Mathiáš tím svým, s válečnou mocí do království českého příjezdem léta 1608 J. M. C. offendiroval, aby to J. M. císař J. Msti Kr. panu bratru svému milostivě vážití a dokonale odpustiti ráčil; což ačkoliv sice tehdáž dobrým úmyslem před sebe vzal a pro dobré slavného domu Rakouského i obecní téměř z donucené potřeby učiniti musil, však že budoucně všelijakou bratrskou lásku a povolnost k J. M. C. zachovávatí a ji stále J. Msti prokazovati chtíti ráčí. A co jest tak při tom ústně promluveno býti mělo, to jest také J. M. Kr. skrze psaní své, vlastní rukou psané, J. M. C. odeslati ráčil. Když k tomu přišlo, že jest ten actus měl konán býti, tehdy J. M. C. toho, aby se co kleče přednáseti mělo, dopustiti chtíti neráčil, nýbrž přimouce to psaní od J. M. Kr., ráčil je ihned strhati, pravice, že neráčí chtíti příklad učiniti dáti, aby kdy který ze slavného domu Rakouského římského císaře kleče odprošovati měl.

Při kterémžto sjezdu také namluveno bylo, aby ta věc z strany successí v knížectvích Julichském a kleveském skrze process právní v říšské dvorské a potom v tejně raddě před vlastní osobou J. M. C. předsevezata byla. Neb král francouzský Henricus IV. kurfirštu brandeburskému a knížeti neyburgskému skrze jednoho nejvyššího monsieur de Schar-tre 10000 lidu pěšího na pomoc poslal, tak že ti dva knížata, mezi sebou se porovnavše, s takovou pomocí krále francouzského pevnosti Julich a obou těch dvou knížetství Kleven a Bergk se zmocnili. A nebyla naděje, aby J. M. C. Rudolf skrze ten lid verbovaný a v biskupství pasovském ložirovaný proti těm dvou knížatům co dovésti a z týchž knížectví je vybyti moci ráčil. Pročež Jich M. kurfirštové, arciknížata a páni vyslaní při tom sjezdu v Praze k tomu radili, aby J. M. C. ten lid v nově verbovaný rozpustiti a obdaňkovati dáti ráčil. Tak jakž kníže brunšvejcký mezi týž lid poslán byl, aby s ním akkordiroval a jej obdaňkoval. A týž kníže sám k tomu cíli dosti velikou summu peněz zapůjčiti chtěl. Ale tehdejším officírům a nejvyšším nad týmž lidem válečným kommandirovati se líbilo a k obdaňku chuti neměli. A tak kníže brunšvejcký nic nespůsobil. Nejvyšší a officíři nad týmž lidem se vymlouvali, že kníže brunšvejcký žádné

jisté prostředky jim neukazoval, než toliko cedulky jim dával, že N. má od města N. v Říši zaplacen býti, tak že jednání jeho více se vysmívali, nežli v jaký akkord dáti se chtěli. Naposledy k tomu přišlo, že v biskupství pasovském pro nedostatek profiantu takový lid dáleji se zdržovati nemoha, do arciknížectví vrchních Rakous vtrhl a dále do hrabství tyrolského i do Štýrska vtrhnouti chtěl. Neb J. M. C. Rudolf jim přísně zapověditi ráčil, aby do království českého nevtrhovali. Ale J. M. arcikníže Maximilian tehdaž gubernator v Tyrolu, neprodleně lidem svým, ačkoliv domácím, však dobrým, udatným a potřebným, zbraněmi dobře opatřeným, všechny pasy založiti a dobře osaditi dal. A byvše již času zimního, ty pasy tak sněhy zasypány byly, že nebylo možné lidu válečnému tudy protáhnouti.

Pročež za některou neděli v hořejších Rakousích se zdržovali, a potom předce do království českého vtrhli a skrze stratagema města Budějovic se zmocnili. Totižto přijeli u večer již pozdě někteří officírové na třech koních do města, pravíce se býti císařští kommissaři, k tomu pasovskému lidu k jednání s nimi vyslaní, aby se zase zpátkem obrátili a dále do království českého netáhli. Pročež žádali, aby jim ve dvě hodiny přede dnem město se otevřelo, tak aby tím zázeji vyjeti mohli. Budějovští, jakožto věrní poslušní poddaní nejmilostivější vrchnosti své, nařídili, aby jeden z městských písařův při otvírání brány k určité hodině přítomen byl. Officiírové pak, kdyžby ranním jitem z hospody vyjeti měli a brána jim otevřena byla, nařídili při kočím, aby jak na vyzdvihující most přijede, s koně posledního dolů skočil a zákolníku od vozu hledal. Vedle kteréhožto nařízení on tak se zachoval. Jemuž ten městský písař s jinými měšťany budějovskými s hněvem domlouval, proč jest tu na mostě zastavil? Ti officírové pak pasovští, s svých vozův dolů skočivše, toho městského písaře i některé vachtýře při bráně ihned postříleli. A majíce prvé s jinými z též armády pasovské srozumění, některý praporec pěchoty té noci k samé bráně přitáhli a do příkopův se položili. Potom pak, jak jsou nejprvnější vystřelení z pistole uslyšeli, tu ihned do města vskočili a je opanovali. Některý málo den tu se zdrževše, k Táboru táhli, a zfalšujíce sobě patenty, jakoby od J. M. C. vyšli, je publikovati dali, že J. Msti C. přísné poručení jest, aby od téhož lidu guarnisí do města přijata byla. Vedle čehož oni se poslušně zachovali.

A ihned, jakž se v Praze přezvědělo, že ten lid z vrchních Rakous k království českému se obracuje, nejvyšší páni úředníci zemští spolu s jinými pány obyvateli království če-

ského, tehdaž v Praze přítomnými, J. M. C. Rudolfovi sobě to stěžovali, že na záhubu téhož království ten lid válečný do země vtrhuje. J. M. ráčil se vysoce omlouvat, že se to s vůlí a vědomím jeho neděje. Pročež ráčil ihned sjezd na hrad pražský po památce S. Pávla na víru obrácení rozepsati, a potom stavům království českého milostivě v známost uvést, že za tou samou a jedinou příčinou týž sjezd od J. M. C. stavům položen jest, totiž pro opatření vlastní osoby J. M. C. jakožto krále českého a téhož království před všelijakým nebezpečenstvím, kteréžby se na ně z rozdílných míst, odkudž pak koliv, valiti chtělo, stavy za to milostivě a otcovsky žádající, aby oni na ty cesty, jakby J. M. C. a též království české, vlast jich milá, v pokoji a bezpečnosti v čas nastalé potřeby proti všelijakým útokům nepřátelským zůstávati mohla, bedlivě pomyslili a o to se spolu s J. M. C. poddaně namluvili a snesli. A když jsou stavové království českého s J. M. C. to v své uvážení vzali, v tom jest ten lid vojenský, předešle od J. M. C. (však bez vůle a rady zemské) verbovaný, do téhož království nepřátelským způsobem vtrhl, města Budějovic, Tábora i jiných měst s vyléváním krve se zmocnil. Kterážto věc když jest od stavův téhož království J. M. C. v známost uvedena a za to ve vši poníženosti žádáno bylo, poněvadž jest J. M. C. všech časův stavům království českého za to milostivě připovídati i skrze jiné vzácné knížecí a panské osoby jménem svým císařským a královským je na to ubezpečiti ráčil, že ten lid, slove pasovský, nižádným způsobem do téhož království vtrhnouti nemá, a při sněmě jminulém J. M. C. se také s stavy na tom milostivě sněsti a zavřiti ráčil, pokudžby jaký takový lid do království tohoto vtrhl, jakým způsobem z něho vybit a vypuzen býti má, aby J. M. C. vedle takových svých císařských a královských zámluv a vedle sněmovního snešení takový lid z země vypuditi ráčil: tu jest J. M. C. stavům skrze vzácné osoby a tejně raddy své zjevně oznámiti dáti ráčil, že takové předsevzetí téhož lidu pasovského s bolestí a nemilostí snášeti a to sobě Pánem Bohem osvědčovati ráčí, že J. M. C. miněni nikdy nebylo, aby takový lid vojenský do též země uveden býti měl. Z kteréžto příčiny že J. M. C. ráčí chtíti ty prostředky před sebe vzíti, kterakby takové nebezpečství odvráceno býti mělo žádající stavův za to milostivě, poněvadž jsou předešle všech časův při J. M. C. stáli a věrní byli, aby i nyní J. M. C., jakožto svého starého císaře krále a pána, v takovém přítomném nebezpečství neopouštěli, nýbrž na to pomyslili, kterakby J. M. C. i také stavové před takovým zlým bezpečí býti mohli.

I majíce všickni tři stavové téhož království, tehdaž na hradě pražském v znamenitém a velikém počtu shromáždění, takovou milostivou omluvu a žádost J. M. C. v svém uvážení, na tom jsou se s J. M. C. jednomyslně snesli a namluvili, aby pro obhájení předně vlastní osoby J. M. C. a téhož království, jich milé vlasti, mimo ten jeden regiment knechtův tři tisíce silný a jeden tisíc koní, kterýž již prvé podle sněmu pojminulého léta 1609 najat byl, ještě nadto výše jeden regiment knechtův tři tisíce a tisíc koní silný ihned od nejvyšších, nad týmž lidem jízdným i pěším dotčeným sněmem volených, najat a jistá suma peněz na zaplacení téhož lidu vypůjčena byla. Neb poněvadž nebyl sněm, než toliko sjezd, tehdy nemohlo se tu žádné jisté svolení kontribuci na to státi; než co jest na témž sjezdu způsobem půjčky svoleno, potom to při následujícím sněmě skrze dokonalé svolení poraženo a zaplaceno bylo. Dáleji také při témž sjezdu veřejnost a vyzdvižení všech krajův snešeno, a to vůbec skrze otevřené listy publikováno a do všech krajův v známost uvedeno bylo: Poněvadž se tu obhájení osoby vlastní J. M. C. a všech stavův království českého dotýče, že se z toho žádný vynímáti a vytahovati nemá a nemůže, nýbrž vedle týchž otevřených listův že jedenkaždý tomu za dosti učiniti povinen jest a bude.

Mezitím ten lid pasovský, města Budějovice a Tábor jistou guarnisí osadíce, dále se podával, až k městu Berounu se dostal, a tu přes most se přepravice, ku Praze táhl. General nad artoleri, pan Adam z Trautmannsdorffu, hned jak se ten lid do království českého obrátil, tehdy on dále při nich zůstatí nechtěl, nýbrž k J. M. C. do Prahy přijel a tu beze všeho nad tím lidem komanda se zdržoval.

J. M. C. se vždy ohlašovati ráčil, že se to od nich proti J. M. vůli, vědomí a záповědi děje a že ráčí dobře spokojen býti, aby Čechové proti témuž lidu, jak nejlépe umějí a mohou, se defendirovali. Nicméně a poručením J. M. C. témuž lidu pasovskému z měst pražských profianty se poslaly. Kterýž se na Bílé hoře do vobory, Hvězda slove, a do vesnic blízko ležících položil, předstírajíce, jestliže J. M. C. neráčí téhož lidu potřebovati, poněvadž jej najíti dáti ráčil, tehdy aby ráčil jemu mzdu jeho dáti zaplatiti a jej obdaňkovati, a žádali, aby J. M. arcikníže Leopold k nim do kvartýrův jich se vypraviti ráčil. Nejvyšší nad týmž lidem spis na Malou stranu poslali, žádajíce, aby zjevně na rathouze čten byl. A v témž spisu na místě všeho toho lidu válečného ohlášení učinili, že jsou pro obhajování J. M. C. jakožto krále českého, a všeckni páni stavové království téhož při všech jich

privilegiích, a zvláště při tom majestátu na náboženství, aby při tom zouplna zachování býti mohli, přitáhli.

J. M. arcikníže tak učiniti, mezi týž lid pasovský se vypraviti, den a noc mezi nimi býti ráčil. Druhou noc pak okolo dvou hodin přede dnem týž lid do Prahy na Malou stranu v tu stranu k Oujezdu, kdež Čechové nejméně se nadáli a menší vartu nežli na jiných místech zvláště proti Bílé hoře v tu stranu kláštera strahovského měli, vpadl. Hrabě z Turnu s jednou kompagní rejtharův proti nim na Oujezd vyjel a od jednoho mušketýra pasovského raněn a skrze ruku nad loktem prostřelen byl; však toliko skrze maso, tak že se ta rána kosti nic nedotýkala, a on navrátil se domů a obávajíc se, že v něm bezpečěn nebude, tak raněný spolu s panem Leonhartem Kolonem z Felzu, s panem Janem Jiřím z Švamberka a s některými jinými skrze vinici nahoru do domu kněžny z Lobkovic (kdež, jak se nahoře obšírněji dokládá, často psaní dva hrabata po tom svém z okna vyhození též ochráněni byli) prolezl.

Mušketýři téhož lidu pasovského, dostanouce se na Malou stranu až do dlouhého přivozu, se zastavili; neb na též Malé straně z některých domův proti nim stříleno bylo, jakožto proti těm, kteří proti vůli a zjevnému poručení J. M. C. do království českého a do Prahy vtrhli a vedle své vlastní vůle mnoho škodlivého před se brali a činili; a z některých domův prostěradla a bílá roucha na znamení, že se jim brániti nemíní, vyvěšovali. Pročež týž lid válečný pasovský řečený se jest ohlásil, že štielstandt aneb příměří míti chtějí, aby jim škodeno nebylo; že oni také žádnému škoditi nechťejí. A oni poslali k J. M. C. na hrad pražský hrabě z Sulcu s tím oblášením, že jsou tu k J. M. C. ochraně a službě přitáhli, a co J. M. C. jim dále milostivě poručeti ráčí, očekávají chtějí. J. M. C. nejv. pánům úředníkům zemským království českého (kteříž sice při témž vpádu pasovském spolu s jinými pány obyvateli téhož království z stavu panského a rytířského tehdaž v Praze na Malé straně a na hradě pražském se nacházeli, v place před pokojem J. M. C. na koních stáli, všelijakými zbraněmi dobře opatřeni byli, hotovi jsouce k službám J. Msti proti těm neposlušným vojákům pasovským hrdla svá vynaložiti; mezi nimiž často psaní dva hrabata též se vynacházeli) poručiti ráčil, tu hned na kanceláři české to uvážiti, jakby nejlépe týž lid pasovský na Malé straně ložirován a profianty za některý málo den náležitě opatřen býti mohl. Což se i vykonalo. Z toho pak lidu někteří pasovští přes most do Starého města projeli, však byvše od lidu císařského českého na mostě mříže dolů spuštěna, ne-

mohlo jich víceji na túž stranu projeti, a ti, kteří projeli, od českého lidu pobiti aneb zjímáni byli.

Vidělo se přitom i toto paměti hodné býti, že před rokem léta 1610 v poslední den masopustní tak dlouho trvajícím sněm, na němž ten majestát na náboženství dán byl, k zavření přišel a že ihned po roce též poslední den masopustní ten vpád lidu válečného do Prahy se dostal.

V tom zase mezi lid obecný a chasu pražskou (kteříž se čtveráci vůbec jmenují) křik povstal, že by někteří z těch Pasovských do kláštera františkánův bosákův na Novém městě, u Matky Boží aněžné řečeného, dostat se měli. Pročež ihned s všelijakými zbraněmi do téhož kláštera vpadli. Ačkoli v něm žádných vojákův, ani válečných příprav a nádob nenalezli, však v té své vzteklé furii, byvše tehdejší všickni nekatoletí, všeckny mnichy, kteréž v témž klášteře našli, jichž přes 14 osob bylo, hanebně zamordovali. Někteří z mnichův lejkův na střechy a mezi zvony se schovali; ale i k těm stříleno bylo, tak že dolů umřli spadnouti museli. Chtěla ta chasa i na jiné duchovní v Starém i Novém městě udeřiti a je též pomordovati; ale officírové nad lidem J. M. C. v Čechách verbovaným to překazili, že jsou se spokojili.

J. M. arcikníže Leopold, ačkoliv předešle vždycky na hradě pražském v pokojích arciknížecích bydlel a z kuchyně J. M. C. se vším dvorem J. Msti vychován byl, však přitáhnouc s týmž lidem válečným pasovským, na Malé straně sobě kvartýr na některý den v domě Henglovském vzíti a potom na hrad pražský se obrátiti ráčil.

Ten lid pasovský na Malé straně okolo třích neděl se zdržoval a veliké útlisky a záhuby měšťanům téhož města působil. A jsouce J. M. C. s nejv. pány úředníky zemskými i dvorskými a se všemi jinými officíry zemskými i dvorskými a se všemi těmi, kteříž se na hradě pražském na Hradčanech a na Malé straně zdržovali, v moci toho lidu postaveni: J. M. C. na to, což sami chtěli, navedli. A ačkoliv intent svůj vedli velice tejně, však s tím se vším někteří to jistili, že jsou někteří, zvláště generalwachtmistr Ramé J. M. C. na to navedli, s týmž lidem nad J. M. králem Mathiášem se vymstiti, tak aby víceji ke kralování v království českém přijíti nemohl, než J. M. arcikníže Leopold aby králem českým byl. Ale jestliže jsou takový intent měli, tehdy přiliš povětrný byl a beze všeho gruntu, zvláště že netoliko J. M. C. nikdy žádnému z Čechův ani J. M. arcikníže Leopold toho přednáseti neráčil, a ovšem žádný z těch generálův a nejvyšších, kteří též lid pasovský kommandirovali, s žádným Čechem o to nemluvil, a ovšem o to jednati se nepokusili. Jakou tedy na-

ději míti mohli, takový intent svůj mocí a silou téhož lidu vyvésti? A tak smýšleti se může (salvo tamen aliorum iudicio — zvláště těch, kteříby o tom lepší vědomost měli), že jak to domnění Čechův smyšlené bylo, že by ten lid pasovský majestát na náboženství jim odnítí chtěl, tak také že to mínění některých, žeby skrze týž lid někteří J. M. arcikníže Leopolda do království českého za krále dosaditi chtěli, též domnění že vymyšleno bylo. A jistá věc jest, že žádný z Čechův ze všech tří stavův království českého o tom vědomost neměli a ovšem v tom nic nekooperovali. A to také vědomé a v jistotě tuto psáti se může, že z svrchu často psaní dva hrabata ani spolu ani jeden z nich obzvláště v žádném radě se nenacházeli, v kteréžby to uvažováno bylo v příčině arciknížete Leopolda, aby v království českém králem byl. Nikdy žádný s nimi spolu aneb s jedním obzvláště o tom nemluvili, a ovšem s žádným z nich o tom jednáno nebylo, aby k tomu nápomocni byli spolu neb jeden z nich, aby J. M. arcikníže Leopold králem českým býti mohl. A to jest tak pravdivé, jako že po východu slunce den jest a po západu slunce noc následuje. Však nicméně jistí bouřliví, J. M. C. králi a pánu svému zpronevěřili a rebellové Čechové směli tak nestoudně křivě falešně a nepravdivě v své první apologii, kterouž ihned na třetí den po vyhození těch dvou hrabat z okna vydali, mezi jinými nedůvodnými příčinami, za kterýmiž pokládají, že jsou ti dva hrabata z okna slušně vyhodili, dokládají také tuto příčinu těmito následujícími slovy: „Kterž na onen čas i nynějšího krále a pána našeho o designaci neboližto čekanství J. Msti na toto království všelijak připraviti a na jiného to přivesti chtěli.“ Ješto před tím vyhozením z okna ani tíž stavové pod obojí jak společně ani nikdo z nich obzvláště týmhž hrabatům společně neb rozdílně takovou vinu nepřičítali, ani kdy o tom v jakýchkoliv promlouváních zmínku neučinili. A že to v jich apologii dokládání příliš falešné a nepravdivé jest, na jiných dvou místech doleji obšírněji s dobrým gruntem se to ukáže.

Nyní navracuji se k spisování v příčině toho lidu pasovského, když na Malou stranu toho času vpád učinil. Věděti sluší, že na třetí den po vpádu toho lidu pasovského na Malou stranu vytáhl týž všechen lid do pole mezi zámkem a voborou. Podobně také vytáhl i lid válečný, od J. M. C. a stavův království českého verbovaný, z té strany od řeky Vltavy k zámku, jízdný i pěší, jenž před rukami byl, (jichž toliko některé sto se nacházelo, a jeden ritmistr Čech hned toho prvního dne u Bubenče přes řeku na Staré město se dal) a že J. M. C. k službě všichni společně býti chtějí, přísahali.

V tom zase, co ten lid pasovský na Malé straně byl, ti nejvyšší nad týmž lidem J. M. C. k tomu přivedli, že jest pana Adama z Sternbergka nejv. purgkrabě pražského a některé jiné za kommissáře do Starého města vyslati a s osobami ze všech tří stavův království českého, kteří se tam v Starém a Novém městě vynacházeli a na rathouze staroměstském se scházeli, jednati ráčil, aby se oni tolikéž spolu s týmž lidem válečným jízdným i pěším, od J. M. C. a stavův najatým, s lidem pasovským též spolčili a společně J. M. C. proti všelijakým nepřátelům obhajovati pomáhali. Kteřížto s tím den ode dne odkládali a rozdílná rozmyšlení přednášeli, až potomně nejv. pan purgkrabě tam nebýval víceji, nežli pan Abraham purgkrabě z Donína, J. M. C. tejná radba a president komory české, s některými jinými na Staré město posíláni bývali a na rathouze staroměstském ta jednání mívali.

Na mostě přes řeku Vltavu v tu stranu k Malé straně od lidu pasovského pevný šanc a s druhé strany k Starému městu pražskému podobně též pevný šanc udělán byl. Čechové, na Starém i Novém městě se nacházející a s některými na hradě pražském jako z mušení zůstávajícími (mezi nimiž hrabě z Turnu přední byl) dobré srozumění mající, netoliko J. M. krále Mathiáše ale pány stavy markrabství moravského, aby jim na pomoc přispěli, tak jakž Moravané jeden regiment pěchoty 3000 silný a 1000 koní na pomoc byli poslali. Čemuž hrabě z Turnu vyrozuměvše, jednoho dne vsednouc na vůz s panem Leonhartem Kolonem z Felzu a panem Vilémem starším z Lobkovic pod pretextem, že sám stěmi pány obyvateli Čechy na Starém městě jednati chce, aby se J. M. C. v milostivé vůli akkomodirovali, z hradu pražského odejel, a dostanouce se tam na Staré město, všichni tři svrchu psaní páni tam zůstali a na Malou stranu víceji se nenavrátili. Pročež J. M. C. svým kommissářům poručiti ráčil, aby se jich dokonale vypyтали a úmyslu jich vyrozuměli, zdaliž se s týmž lidem válečným na Malé straně za jedno spolčiti chtějí. Což když jim přednešeno bylo, nechtěli nejprve jistou odpověď dáti, až naposledy tuto odpověď dali: „že J. M. C. a všem vědomé jest, kterak ten lid pasovský a vůdcové jeho, nedbajíce na žádné J. M. C. jim učiněné zápovědi, ani na to, že jest od J. M. C. oznámeno bylo, jestliže dále ku Praze potáhnou, že J. M. C. je za zjevné své i zemské nepřátele vyhlásiti a do achtu ráci dáti, nýbrž pravíce a tím se pochlobajíce, že oni od J. M. C. jinší poručení mají a přes to přese všechno v úterý masopustní ranním jitem do Menšího města pražského nepřátelský vpád učinili, tyranství své mordováním, pálením, loupežím nad jich milými přáteli a statky provozo-

vali, byvše toho úmyslu Starého i Nového měst pražských se podobně zmocniti. Čemuž když jest odepříno a týchž nepřátel, mordýřův a zjevných záhubcův zemských také nemalý díl poraženo, oni, opanující Menší město pražské, v něm se zasaňcovali a tu až posavad na dokonalou záhubu nebohých obyvatelův, kteříž od nich ještě pomordování nejsou, zůstávají a vůli svou tyranskou provozují. Pročež že oni stavové tu shromáždění s týmž lidem pasovským, jakožto s svými zjevnými nepřátely, škůdci a záhubci zemskými se spolčiti, těch hrozných a tyranských od nich netoliko jinde, ale již v království českém zpáchaných mordýřských loupežnických skutkův i jiných nepravostí a tudy i pokut božských se účastna učiniti, zvláště žeby též zjevně proti zřízení zemskému, sněmovnímu snešení, všemu přirozenému právu, anobř proti od J. M. C. stavům téhož království zjevně milostivým učiněným zámluvám čelilo, nikoliv nemíni; a tudy kdyby k tomu přistoupiti a s nimi (an jest J. M. C. prvé za své i zemské nepřátely je vyhlásiti ráčil, a oni to také skutečně dokázali) se spolčovati měli, žeby na sebe největší pokuty ztracení cti, hrdla a statkův potáhnouti museli. Pročež jsou se J. M. C. ve vši poníženosti poddaně omluvna učinili, že se s nimi spolčovati nemohou. A poněvadž jsou o žádném jiném nepříteli nevěděli a posavad nevědí, nežli o tom lidu pasovském, že J. M. C., též sebe, manželky dítky své a tak vše své milé vlasti proti nim do nejvyššího přemožení chrániti chtějí. A k takovému snešení ještě všichni tři stavové království českého, u velikém počtu tu na rathouze staroměstském shromáždění, i na místě nepřítomných se přiznávali, že vedle toho živi i mrtvi býti chtějí. Pan purgkrabě z Donína i na místě jiných J. M. C. pánův kommissarův jim oznámil, že to J. M. C. poníženě v známost uvésti chtějí, aby ten lid pasovský netoliko z Prahy, ale ven z království českého vyveden a obdaňkován byl. A poněvadž ti přední officírové nad lidem pasovským mnoho broukali a se honosili, jestli žeby Čechové lidé váleční, na druhé straně řeky zůstávající, s nimi se za jedno nespolečili, že ihned dáleji na ně udeřiti a mocí je k tomu přivésti chtějí, pročež páni kommissari, navrátilivše se na hrad pražský, domnívali se, že následující noci veliká bouřka mezi lidem válečným na Malé straně a v Starém městě povstane, a za tou příčinou tu odpověď z Starého města pražského žádnému jinému než J. M. C. samému nejprvé v známost uvésti nechtěli.

J. M. C. ráčil potom J. Msti arciknížeti Leopoldovi a jiným předním officírům nad týmž lidem pasovským to oznámiti. Kteříž počali se nejprvé bouřiti, ale potom, radu spo-

lečně držíce, zavřeli, aby bez dalšího zdržování z Prahy od-
táhli a tou cestou, kterou od Budějovic ku Praze přitáhli, do
Budějovic se zase navrátili a tu zůstávali, až potomně obdaň-
kování a rozpuštění byli.

J. M. arcikníže Leopold s nimi z Prahy vytáhnouti a
z Budějovic k residenci své biskupské do Pasova obrátiti se
ráčil. Hrabě z Sulcu a hrabě z Althanu s J. M. arcikní-
žetem do Pasova šli. General nad artoléri pan z Ramé
v Budějovicích při armádě toho lidu pasovského se zdržel.

A ihned po jeho tam přitáhnutí nočního času k sobě
9 osob ritmistřův a officířův nad rejthary povolati dal a jim
k svému stolu sednouti. A spěšně povečeřice a vyjdouc do
druhého pokoje, jednoho po druhém k sobě povolati rozkázal,
oznamujíc jednomu každému, aby dále do jiného pokoje šel,
že mu tam jeho nejvyšší wachtmistr (kterýž národu Francouz
byl) další ordinanci dá. Z nichžto každý poslušně šel, a při-
jdouce k témuž nejv. wachtmistrovi, od něho každému z nich
oznámeno bylo, že jest se v městech pražských za buřiče ce-
lého vojska potřebovati dal; pročež že také nyní k trestání
za to přijíti má. A tu ihned kleknouti musel a popravní mistr
jemu hlavu stal. Což se jest na rathouze v radní světnici vy-
konávalo. Jeden pak z nich přijdouce na to místo a vida
mistra popravního, ihned sobě resoluci svou vzal a mistru po-
pravnímu do jileč meče vskočil a jemu takový meč vytočiti
mínil; však pacholci popravní přispívali a jemu provaz na krk
hodili a škrtíce jej, odpolu zaškrčeného mistr popravní stal.
Jehožto krev na stěnu vystříkla a až do dnešního dne na též
stěně se spatřuje. Po vykonaném skutku nočního času tako-
vých devět osob na rynek vynésti dal, a jim listy na prsy
přiložiti rozkázal a za buřiče celé armady vyhlásil, dávajíc
jim vinu, když armáda pasovská v Praze na Malé straně byla,
že jsou ti ritmistři a officířové s hrabětem z Turnu a s ně-
kterými českými officíry na Starém městě korrespondovali
a zrozumění měli, chtějí z Malé strany na Staré město k nim
připadnouti. Ale vidělo se mnohým, že on Ramé jim v tom
velikou křivdu učinil, a že jsou nevinně tak ohavný konec
životův svých vzali. On pak Ramé, obávajíc se nějakého
tumultu ihned té noci z Budějovic do Krumlova odjel. Tak
jakž na druhý den regiment hraběte z Sulcu k Budějovicím
přitáhnouc, dověděvši se toho, že jest on Ramé takové ne-
vinné válečné officíry postínati dal, žádali, aby jim ven z města
vydán byl; ale on více se v městě nenacházel.

Potomně po nedlouhém času Pán Bůh dopustil, že týž
Ramé hanebnou smrtí konec svůj vzal. J. M. arcikníže Leo-
pold ráčil jej v Elzasu na jednu pevnost do arrestu vzíti a

pro jeho provinění, J. M. arciknížeti nejlépe povědomé, hlavu stítí dáti naříditi. A tak inscrutabilia sunt judicia Dei!

Toho dne, když lid pasovský z Prahy odtáhl, ten válečný lid, který na Starém i Novém městě rozdělován byl, s dvěma regimenty z margkrabství moravského ihned raním jitrem, dávše ty oba šance na mostě rozbořiti, přes Malou stranu k Bílé hoře táhli, pod tím pretextem, že ten lid válečný pasovský honiti a s ním bitvu svésti chtějí. Ale přitáhnouce na Bílou horu, se zastavili a zpátkem zase táhli upřímo k hradu pražskému. Ačkoliv brána k Hradčanům zavřena byla, však přijedouce nejv. správce nad lidem válečným (mezi nimiž hrabě z Turnu předním vůdcem byl) na pana hejtmána hradu pražského, tehdáž pana Jindřicha Šanovce, volali, jestli že se to nestane a bránu jim otevřítí nedá, že chtí sobě mocí túž bránu otevřítí. Týž pan hejtmán dotazoval se J. M. C., zdaliby měl dáti tu bránu otevřítí? I bylo k tomu povoleno, a někteří přední befehlshaberové do zámku vjeli a s koni ssedli, i šli upřímo žádati při J. M. C. audienci, kteráž jim dána byla. Hrabě z Turnu promluvením učinil, že jsou se k službě J. M. C. dostavili a J. M. C. proti všem J. Msti nepřítelům, odporníkům a neposlušným až do přemožení hrdel svých chrániti chtějí. J. M. C. ráčil jim na to krátkou odpověď dáti, že toho přitom na ten čas zanechávati ráčí. Oni přijdouce ode dvora, ihned tu z regimentu moravského silnou vartou hrad pražský osadili a šildt-wacht i nahoře nad mostem prašným nařídili, tak že J. M. C. neráčil mocí přes pavlače nad týmž mostem do zahrady na procházku choditi. Což několik neděl pořád trvalo.

Při této věci také toho věděti sluší, že ihned, jakž ten lid pasovský do království českého vpadl, obáváje se J. M. C. Rudolf, aby Čechové J. M. krále Mathiáše do Čech nepovolali, ráčil vypraviti svého nejv. štolmistra a nejvyššího sudího království českého pana Adama z Waldštejna, pana hrabě z Hollochu, pana Prokopa Dvořeckého a pana Jana Vostrovce do Vídně, J. M. Kr. ubezpečujíc, že ten lid válečný, pasovský řečený, proti vůli a přístnému J. M. C. poručení a záповědi do království českého vpadl, a že J. M. C. všelijak se k tomu přičiniti chtějí ráčí, aby týž lid zase z království Českého vytáhl aneb obdaňkovan byl. Však když ti páni kommissari do Vídně přijeli, J. M. Kr. již mlti ráčil od některých Čechův psaní a skrze ně oznámení, že již ten lid pasovský na Malou stranu do Prahy vtrhl. Pročež tíž Čechové J. M. Kr. žádali, aby příjezdem svým do království českého válečnou mocí tím dřívěji se vypraviti meškati neráčil, tak jakž také učiniti a ty pány kommissare, z Prahy

do Vídně vypravené, s sebou až do Jihlavy vzítí ráčil, odkudž propuštění jsouce, do Prahy se navrátili.

Čemuž J. M. C. vyrozuměvše, ráčil ihned dotčeného nejv. štolmistra svého proti J. M. Kr. s tou kommissí vypraviti: „Poněvadž J. M. Kr. ráčil se vždy do království Českého vypraviti, že ráčí toho žádostiv býti, aby, přijedouc do Prahy, na hradě pražském a ne jinde ložirovati ráčil; že se ráčí moei lépeji J. M. C. pánu bratru svému, nežli některým nepokojným z prostředku stavův království českého, zisku svého vyhledávajícím, důvěrovati, a zvláště že již ten lid pasovský z Prahy vytáhl a k Budějovicím táhne a obdaňkován býti má.“ Na takové psaní odpověď dána byla, v městě Čáslavi datovaná, že, jsouce J. M. Kr. od stavův království českého vyhledáván a dožádán, aby pro dobré J. M. Kr., slavného domu Rakouského, do království českého se vypraviti ráčil, že se již ráčí museti týmž stavům důvěrovati a na Starém městě, v domě k tomu obzvláště obraném, ložirovati (i byl dům J. M. císařského rychtáře v Starém městě pražském pana Jana Kirchmajera). Čechové ze všech třech stavův scházivali se v Starém městě na rathouze a tu rady své drživali, a dožádali se nejv. pana sudí zemského království českého pana Adama z Waldštejna, aby též mezi ně najíti se dával. Což jest s povolením J. M. C. učinil, jakž také, když jest J. M. Kr. do Prahy přijížděl, s velikým počtem Čechův na vozích proti J. Msti vyjel (majíce tehdáž jakožto J. M. C. nejv. štolmistr z maršale J. M. C. vůz, koně a lokaje s sebou), J. M. Kr. na místě všech pánův stavův království českého skrze obšírnou řeč přivítal.

Nejvyšší purgkrabě pražský pan Adam z Šternbergka, nejvyšší kancléř království českého kníže z Lobkovic, purgkrabě karlístejnský hrabě Slavata, soudce zemský hrabě z Martinic, nejv. písař království českého pan Jan z Sklenového a podkomoří království českého pan Purgkhardt Točník: těch šest osob z soudu zemského na rathouz staroměstský se nescházeli, než na kancelář českou na hradě pražském každodenně přicházeli, a co jim tak jménem J. M. C. poručeno bylo, bedlivě uvažovali, a po ten všecken čas, co J. M. Kr. před korunováním svým za krále českého v Starém městě a na Hradčanech se zdržovati ráčil (což přes půltřetího měsíce trvalo), těch šest osob před J. M. Kr. se nestavěli, až vedle jiných z stavův a obyvatelův království českého od J. M. C. Rudolfa z poddanosti a povinnosti i závazkův, kterýmiž jsou J. M. C. jakožto králi českému a pánu svému zavázáni byli, propuštění a osvobozeni byli. Což se

v den korunování J. M. Kr. stalo; o čemž doleji obšírně doloženo bude.

V tom čase, co J. M. král Mathiáš v Starém městě zůstávali ráčil, Čechové, v Starém městě pražském na rathouze pospolu shromáždění, při J. M. císaři Rudolfovi poníženě toho vyhledávali, aby J. M. C. mandáty svými císařskými a královskými sněm generální všem třem stavům království českého a zemím, k témuž království vtěleným, na hrad pražský položiti a rozepsati dáti ráčil. K čemuž J. M. C. milostivě povoliti a skrze mandáty své, v pondělí po neděli květné datirované, sněm generální na hrad pražský k pondělí po neděli provodní rozepsati a položiti dáti ráčil.

Při kterémžto sněmu J. M. C. v proposici své královské přednésti ráčil, že neráčí toho tejna činiti, kterak jest — z náchylnosti a lásky bratrské, kterouž k nejjasnějšímu knížeti a pánu Mathiášovi, králi uherskému, pánu bratru svému nejstaršímu a nejmilejšímu, nakloněn býti ráčí, též pro dobré království českého, nechtějí, aby snad budoucně, kdyby Pán Bůh všemohoucí J. M. C. z tohoto světa prostředkem smrti časné povolati ráčil, jaké roztržitosti a nevole býti měly —, k tomu milostivě povoliti ráčil, aby též pan bratr J. Msti — poněvadž jsou jej stavové, na předešlé milostivé vyhledávání, žádost a povolení J. M. C. za čekance království českého volili a o to se jednomyslně snesli, že po smrti J. M. C. žádného jiného za krále českého vzíti nechtějí, — ještě za živobytí J. M. C. za krále českého vedle starobylého způsobu vyhlášen a korunován byl. Pročež J. M. C. jich stavův za to žádáti ráčí, aby J. M. Kr. neprodleně korunovali a nápotom za krále a pána svého měli. A J. M. král Mathiáš Uherský že nepochybně to všecko, což J. M. C. a jiní předkové, Jich Msti, králové čeští, z strany povinnosti a jiných všech k tomu příslušejících věcí činili, tolikéž s milostivou volností podle předešlých chvalitebných příkladův vykonati ráčí, a stavové též, čím povinni jsou, že to, jakž na věrné poddané náleží, vykonají a v tom se ve všem poslušně a poddaně zachovají.

Na kteroužto J. M. C. tak milostivou a právě otcovskou žádost stavové království českého, měvše to mezi sebou v bedlivém a pilném uvážení a poznávše přitom toho, že J. M. C., král a pán jich nejmilostivější, království české s zeměmi vtělenými vždycky a každého času při dobrém a atalém pokoji a bezpečnosti zdržovati ráčil, aby všelijaké roztržitosti a nevole, jenžby budoucně (kdyby to za živobytí J. M. C. náležitě opatřeno a na místě postaveno býti nemělo) povstati a se zběhnouti mohly, tudy zastaveny byly. Z těch a takových výš oznámených příčin J. M. krále Mathiáše Uherského

podle svobod svých jednomyslně za krále českého a pána svého při témž sněmě generálním se vši náležitou šetrností, podle starobylého spůsobu, obyčeje a pořádku, jsou vyhlásili. Nicméně i o jistý den k korunování J. Msti, totiž v pondělí svatodušn' nejprve příští, spolu s J. M. C. se snesli a namluvili. Však tak a s touto zamenitou výminkou, aby předně J. M. C. při vzdání téhož sněmu generálního listem svým císařským a královským (kterýž tehdáž zhotovený a zpečetěný před rukami býti a nejvyššímu panu purgkrabí pražskému na místě všech stavův téhož království odveden býti má) všechny stavy a obyvatele království českého jakožto král český z poddanosti a povinnosti, kterouž jsou J. Msti C. až posavad zavázáni byli, dokonce a docela propustiti a sobě na nich žádného práva více pozůstaviti neráčil. Za druhé, že J. M. král Mathiáš, jakožto již od nich vyhlášený král český, před šťastným svým na slavné království české korunováním všem třem stavům království českého dostatečný od sebe milostivě dáti ráčí, tak že ve dvou nedělích pořad zběhlých po témž korunování J. M. povinen býti, to skutečně vykonati chtíti a všechny i všelijaké majestáty a privilegia, jak obecní všem třem stavům tak i obzvláštní neb partikulární, od předešlých Jich M. králův českých, slavných pamětí, jako i od J. M. C. Rudolfa, pana bratra J. Msti nejmilejšího, týmž třem stavům z obzvláštní milosti J. M. C. a krále nadaná, ve všech jejich zněních, punktích, klausulích a artikulích, nic ovšem nevyměňující, zcela a zouplna schváliti, obnoviti a majestátem svým královským potvrditi, a též majestát v jmenovaném čase, těch dvou nedělích, konečně a jistotně v moc stavův království českého, aneb na místě jich nejvyššímu purgkrabí pražskému odvésti dáti, a v tom ve všem se také milostivě a náležitě zachovati ráčí. Což když se od J. M. král. stane a vykoná, tehdy na výš dotčený den korunování J. Msti na království České se tolikéž vykoná.

Po kterémžto takovém J. M. C. při stavích království českého vyhledávání i také jich pánův stavův povolení J. M. král Mathiáš s dvorem svým z Starého města pražského v úterý po svatém Marku evangelistě Páně okolo hodiny třetí na půl orloji se jest hnouti a přes Menší město pražské, Hradčany a Pohorelec půl míle za Prahou do obory, jenž Hvězda slove, jest jeti ráčil.*)

*) Popis jízdy této krále Mathiášovy Slavata doslovně ze spisu Jiříka Závěty „Korunování J. M. Mathiáše, krále uherského“ (v Praze 1611.

4°) ve spis svůj položil. Čtenáři k samému prameni odsílajíce, popis

V již jmenované oboře J. M. král poněkud se zdržeti, odtud potom do vrchního města pražského Hradčan do domu někdy pana Křištofa z Lobkovic, nejvyššího hofmistra království českého, se obrátiti a tu s dvorem svým zůstávati ráčil.

Zatím ku korunování a hodům královským potřebné věci se řídily a spravovaly.

Jsouce město Praha i hrad pražský na den pondělní svatodušní lidem vojenským osazen i jinak opatřen, páni stavové království českého spolu s pány vyslanými vtělených zemí na horu na týž hrad pražský tím raněji k sněmu se najíti dali. Kdežto ještě mezi pány Čechy a Moravany o některé pozůstávající artikule jednáno a s tím téměř za 3 hodiny prodlouženo bylo.

Po skončení týchž věcí tiž páni Moravané z sněmu odešli, páni pak stavové království českého, majíce sobě od J. M. Kr. napřed jmenovaný revers skrze pana Václava ze Vchynic a z Tetova, J. M. kr. radu a komorníka, odešlaný, jej jsou ihned tu vůbec v sněmě čísti dali.

Po přečtení reversu publikován a čten byl sněm od p. Bohuslava z Michalovic, místopísaře král. českého, při přítomnosti k tomu nařízených J. M. C. pánův kommissarův a radd, totiž p. Zdenka z Lobkovic nejv. kancléře, a p. Purgkhardta Točníka z Křimic podkomořího, kdež i relatorové v sněmu vyhlášení byli. Po publikování téhož sněmu nadepsaný nejv. pan kanclér podal jest pánům stavům od J. M. C. list podepsaný zpečetěný, kterýmž J. M. nadepsané pány stavy z povinnosti milostivě propustiti ráčil a ten totiž již od jmenovaného p. místopísaře čten byl.

Po přečtení téhož pánův stavův z povinnosti propuštění dvěře do soudné světnice do kořán se otevřely a tudy nejv. pan purgkrabě pražský pan Adam z Šternbergka na stavy tuto dotázku učinil: „Tak-li se jednomyslně snášeti ráčíte, aby J. M. král uherský Mathiáš podle milostivé žádosti, povolení a vyhledávání J. Msti C. za krále českého podle starobylého obyčeje a povinnosti mé vyhlášen býti ráčil?“ K čemuž když se všickni jednomyslně přiznali, že taková jich vůle jest a že na tom se snášejí, tehdy ihned pan nejv. purgkrabě pražský, z svého místa povstav, jako i jiní všickni páni stavové, J. M. Mathiáše krále uherského za krále českého vyhlásil slovy těmito: „Pročež já jakožto nejv. purgkrabě praž-

---

tento, jenž politické zajímavosti do sebe ovšem nemá, jakož i popis korunování Mathiášova, vypouštíme kladouce jen ta místa, jichž k porozumění souvislého běhu dějův nutně zapotřebí.

ský z povinnosti mé ve jméno svaté, blahoslavené a nerozdílné Trojice jediného Pána Boha J. M. krále Mathiáše za veleného přijatého krále českého vyhlašuji, tak aby toto volení a vyhlášení, kteréž z vůle Pána Boha všemohoucího pochází, předně ke cti a chvále Jeho Sváté Božské Milosti a ke všemu dobrému poctivému a prospěšnému tohoto království šťastně a dobrotivě sám Pán Bůh požehnati ráčil.“

Po vyhlášení J. M. krále Mathiáše za krále českého a sněmu vzdání, což se na poly k jedné hodině protáhlo, teprva páni stavové, všickni z sněmu vyvstavše, do kaply sv. Václava, kdež koruna schována byla, šli.

Mezi tím pak, dokudž v sněmu všechno z strany těchto věcí k místu a konci přivedeno nebylo, v kostele sv. Víta to vše, což ku korunování přináleželo, se hotovilo a strojilo.

J. M. Král. na druhý den po korunování ráčil k J. M. C. svého nejv. komorníka pana hrabě z Meggau poslati, a J. Msti oznámiti dáti, že J. Msti C. poslušně a velice děkovati ráčí, že jest ráčil k korunování J. Msti za krále českého povoliti a dále správu téhož království ihned také postoupiti; že se bude snažiti všelijak bratrsky a poslušně toho odměňovati. J. M. C. zase vzkázati ráčil, že pro tu bratrskou lásku, kterouž k J. M. Kr. nésti ráčí, tomu rád povoliti ráčil, v té nepochybné důvěrnosti, že jako věrný bratr J. M. C. bude se hleděti ve všelijakých příčinách ukazovati.

Potomně J. M. Kr. ráčil se ještě za některou neděli v Praze zdržeti, v soudu zemském nejv. pány úředníky a soudce zemské, též v soudech dvorském a komorním pány raddy obnoviti a dosaditi, jako i také v appellací a komoře české podobně to učiniti ráčil. O čemž, zvláště strany obnovení nejv. úředníkův zemských, doleji obšírněji správu dám. A prvé nežli z Prahy odjeti ráčil, tehdy toho dne odjezdu svého ráčil na hradě pražském v pokojích arciknížecích obdávati a v té světnici, kdež říšská rada držána bývá, přední officírové J. M. Kr. a přední nejv. páni úředníci zemští za dvěma dlouhými tabulemi jísti ráčili. A téhož dne z Prahy se vším dvorem svým vyjedouc, až do Českého Brodu dojeti, lid vojenský též s sebou z království vyvésti a ten lid válečný, pasovský řečený, který v Budějovicích, Českém Krumlově a v okolních vesnicích kvartýrován byl, před odjezdem svým z Prahy též obdaňkovati a ven z království vybyti dáti ráčil. Téhož dne odjezdu svého J. M. Kr. ráčil nejv. komorníka svého pana hrabě z Meggau k J. M. C. poslati a vzkázati dáti, že od J. Msti odpuštění bráti a J. Msti v lásce bratrské a poslušné se poručena činiti ráčí. J. M. C. ráčil vděčně

to vakázání přijíti, mnoho štěstí a božského požehnání na cestu vinšovati.

A poněvadž slušné každému, kterýžkoliv tuto mou informací čísti bude, to na mysl přijíti může i bezpochyby přijde, a zdáti se bude, jakoby jedno proti druhému čelilo, že v tomto artikuli, když ten spis Hendricha Matesa z Turnu refutiruji, dokládám, „kterak l. 1611 strana pod obojí v Čechách nepokojná bouřlivým usilováním svým k tomu přivedla, že J. M. C. Rudolf slavné paměti jest se bezděk celého dědičného království svého českého a všech k němu přivtělených zemí dokonce zbaviti a je všecky J. Msti panu bratru svému postoupiti museti ráčil,“ a dále v témž artikuli této informací mé obšírněji se vypisuje, „kterak též J. M. C. Rudolf na sněmě obecném a generalním v proposici své páním stavům českého království to milostivě přednésti a zato jich žádati ráčil, aby J. M. krále Mathiáše, pana bratra J. M. C. nejstaršího a nejmilejšího, hned tehďáž ještě za živobytu J. M. C. za krále českého vyhlásili a neprodleně korunovali, i nápotom za pána svého měli a drželi; což vše také při témž sněmě zcela a zouplna vykonáno jest:“ načež upřímnému čtenáři toto vysvětlení činím.

Jakž výše v této mé zprávě a do ní vepsané smlouvě mezi J. Mstmi pány bratry císařem Rudolfem a králem Mathiášem, toho času toliko arcikníž. Rakouským, vypsáno se nachází, že J. M. C. Rudolf téhož J. M. pana bratra svého z lásky bratrské za čekance království českého přijíti a vyhlásiti dáti i k tomu J. Msti markrabství moravské postoupiti ráčil; též i v tom majestátu od J. M. C. Rudolfa straně pod obojí na svobodné provozování jich náboženství daném, kdožkoli jej čte, každému z textu a slov jeho zdáti se bude, jakoby častopsaný J. M. císa. Rudolf jej od sebe dobrovolně dáti ráčil: však těm, kteří se toho všeho dotýkali, dobře vědomé jest, že jest se to obě, jak připouštění čekance tak i dání toho majestátu, z mocného přinucení dalo a konalo. Neb strana pod obojí, zvláště přední osoby mezi nimi, ustavičně J. M. C. Rudolfovi nestyděli se hroziti, jestliže J. M. C. neráčí sněm obecný a generalní brzy rozepsati a na něm J. M. Mathiáše krále uherského a čekance království českého hned za dokonalého krále vyhlásiti a korunovati dáti, i také přitom J. Msti celou správu téhož království českého úplně postoupiti, tehdy že oni hned při tom předcházejícím sněmě chtějí toto zjevné ohlášení vůbec učiniti, že J. M. C. Rudolfa z jistých příčin svých za krále a pána svého již dále a více znáti a míti nechtějí, nýbrž že hned i mimo a proti vůli vůli J. M. C. předce J. M. krále Mathiáše sobě za krále a pána svého přijíti a korunovati chtějí.

Tak jak týž spis shotovený před rukama byl, v němž příčiny, proč to činí, přednášeli. Když J. M. C. Rudolfa k tomu mocně přivedli a přinutili, že J. M. C., vida se sám vší moci, kterouž by takovým bouřlivým trapičům svým dostatečně odpírati a moci jich odolati moci ráčil, docela zbaveného, ex necessitate virtutem faciendo heroickou myslí svou ty všechny diskursy trpělivě snášeti ráčil, tak že snadně mnohý, který ty smlouvy a sněmy čte neb čísti bude, v to domnění vejde, jakoby se nikdy žádné nedorozumění mezi týmiž Jich Matmi pány bratřími, ani poudržení a sprotivení se poddaných proti nejvyšší jich vrchnosti bylo nestalo.

Však proti tomu zase kdo zdravěji to pováží, proč jest J. M. král Mathiáš s velikým počtem lidu válečného, uherského, rakouského a moravského do království českého mocně vtrhnouti, ku Praze přitáhnouti i naposledy do Prahy, vjeti a tu s Čechy se spolčiti, a ode všech nekatolických Čechův ochotně přijat a sloužen býti, naproti pak tomu J. M. C. Rudolf od téhož cizího lidu vartován býti ráčil, snadně to uzná, jak se to J. M. C. Rupolfovi líbiti mohlo. Kterýžto dobrý a trpělivý císař, když J. Msti list na propuštění všech stavův království českého z poddané povinnosti jich ku podpisu podán byl, neráčil jej chtíti hned podepsati, až opět někteří buřiči nekatoličtí (obzvláště ti, kteří statky a úřady domnívali se skrze tu proměnu dostati) s hurtem do antekomory k J. M. C. přišli a tu veliké pohrážky činili, jestliže J. M. C. hned ten list podepsati neráčí, tehdy že z toho mnoho zlého pojde. A tak tím J. M. C. k podepsání téhož listu mocně dohnali a donutili.

Nicméně když se to korunování J. M. krále Mathiáše v kostele slavném sv. Víta na hradě pražském konalo, a přitom hluchně troubilo a bubnovalo, i také na vrchu sv. Vavřince z velkých kusův hřmotně střílelo: tehdy J. M. C. neráčil chtíti přitom jak v kostele býti tak ani v pokojích svých obyčejných zůstat, než ráčil do nového stavení svého jíti, a tu na velkém place nad marštálemi se pozdržíce i obědvati, kdež se těch rumorů nemnoho doslýchalo. In summa jistá a konečná věc jest, že se to vše proti dobré a svobodné vůli J. M. C. z mocného přinucení dalo.

Ačkoliv jest přitom J. Msti král Mathiáš některé královské panství v království českém J. Msti C. k vlastnímu držení a užívání zanechat i k tomu také deputátu ročního 300000 zl. na hotově vydati slíbiti a připověděti ráčil (toto patero panství J. M. Kr. J. M. C. Rudolfovi k užívání do smrti J. Msti zanechat ráčil, totiž pardubské, brandejské, benátské, lysské a přerovské panství): však nicméně J. M. C. vždycky až do

smrti své ráčil na rozdílné prostředky přemýšlet, jakby mohl tu krivdu, kteráž se J. Msti tím přinucením stala, k nápravě sobě přivést. Což vše k těžkým a zarmonceným myšlením příčinu dávalo, tak jakž v málo měsících po takovém království českého zbavení na hradě pražském skoro nenadále život svůj dokonat.

A tak z toho znáti se může, jak pravdivá zpráva hraběte z Turnu jest, „J. M. cis. Rudolf že ráčil pokojně kralovati a že Čechové pod J. M. kralováním v pokoji sůstávali.“ Ješto od zavření toho sněmu, v kterém ten majestát na náboženství dán byl, neminulo zouplna patnácte měsícův, že J. M. C. Rudolf králem českým již více nezůstával. A to také potkalo J. M. C. Mathiáše slavné paměti, že tolikéž poslední rok kralování svého skrze pozdvižení a rebelli zpronevěřilých Čechův pod obojí v království svém českém nic více nevládl, anobrž jako za fatale říci se může: jak léta 1611 dne 23. máje slavně za krále českého korunován býti ráčil, tak l. 1618 dne 23. máje tíž Čechové nekatoličtí hanebně se proti J. M. C. pozdvihli a rebellirovali, a téhož dne dva J. M. C. v témž království českém místodržící o životy jejich připraviti chtěce, v kanceláři české z okna do příkopu jsou vyhodili a na ně dolů stříleli.

Prvé nežli k dalšímu refutírování apisu hraběte z Turnu přistoupím, vidělo se mně v tomto místě také to doložit, kterak, když ten lid vojenský, pasovský řečený, do království českého a do Prahy vtrhl, stavové téhož království pod obojí u veliké podezření vešli, jakoby častopsaní dva hrabata Slavata a z Martinic toho vpádu příčinou býti měli. Ačkoliv oni obadva tehdaž nevinu svou dostatečně prokázali, tak že jsou jak při sněmě tak na slavném soudu zemském za nevinné uznáni a takového podezření docela osvobozeni byli: nicméně vidělo mi se zapotřebí tak býti, pro budoucí paměť všem těm, kteří to čísti budou, takovou velice odpornou akcí pro gruntovější zprávu a dostatečnou pravdy dokonalost tuto vepsati a doložit. Ačkoliv sice to vše, což jest se tu v té akci a kommissi při úřadě nejvyššího purgkrabství pražského dalo, od jednoho přísedného písaře zapisováno bylo a to se tam posavad najíti může: však ti dva hrabata, v čem se jich tu dotýkalo, kdykoliv odtud přišli, nemeškali ihned po každé spolu s svými přátely, tehdaž tu přítomnými, se vší pilností sobě to poznamenati, kteréžto sepsání toto jest následující:

Gruntovní a pravdivá správa, kterak a jakým způsobem léta 1611 útrpný proces s panem Františkem Tycho Gansneben Teynaglem z Kaupu při úřadu nejvyššího purgkrabství na hradě pražském se zběhl, a zvláště v čem se tu hraběte Slavaty a hraběte z Martinic dotýkalo.

Léta Páně 1611 toho času, když vojenský lid, pasovský jmenovaný, do Prahy na Malou stranu vpád učinil, a zmocnivše se hradu pražského, v něm se položil, kdež někteří z Jich Mstí nejv. pánův úředníkův a soudcův zemských, též radd J. M. C. soudův dvorského a komorního i z obce málo některé osoby, tu od téhož lidu zachvácení jsouce, na hradě pražském a na Malé straně zůstávali, jiných pak veliký počet z pánův království českého, zavřevše v mostě bránu, s druhé strany řeky Vltavy a Starém a Novém městě pražském pospolu byli a na staroměstský rathouz se scházeli, pan František Teynagl pak, tehdaž J. M. C. radda v apellacích, J. M. Arnošta knížete bavorského, arcibiskupa a kurfiřta kolinského komorník, též J. M. arciknížete Leopolda Rakouského a biskupa pasovského a štrasburského tejná radda a kancelér, byvše od J. M. cis. Rudolfa slavné paměti k Jich Mstem všem třem duchovním kurfiřtům i jiným některým duchovním a světským knížatům sv. římské Říše za některými důležitými příčinami v legaci vyslán, když jest na též cestě teprva tři míle vzdálí od Prahy v městě Velvařích přes noc ležel: z poručení pánův stavův pod obojí království českého, na staroměstském rathouze shromážděných, nemalý počet jízdných za ním byl vypraven, kteréhožto lidu byl vůdce Vilém ze Vchynic a z Tetova. Tu v hospodě mimo svou naději, s hurtem ze sna probuzen, z lože vyzdvižen, odtud zase zpátkem do Starého města pražského přivezen a na rathouz do vězení dán byl. V kterémžto vězení pan Teynagl několik téhodnův pořád zadržován, po několikráte skrze rozdílné, od stavův pod obojí k tomu nařizené pány kommissare nejprvé pěkně, potom pak s hrubou pohrůžkou příkře na mnohé rozličné věci doptáván a examinován, až naposledy i z poručení týchž stavův pod obojí tu v témž staroměstském rathouze útrpným právem ukrutně dotazován byl. V kterémžto velikém trápení hrubě ztržený a zmučený některé neslušné věci z bolesti, na osoby těch dvou hrabat se vztahující, vyznal, tak že jsou oni od pana Jakuba Menšíka purgkrabě hradu pražského od úřadu nejvyššího purgkrabství obesláni byli, davše každému z nich též pan purgkrabě skrze psaní své věděti, že jest též František Teynagl na hrad pražský jakožto

k vyšší popravě podán, kdež poněvadž na trápení svém některé neslušné věci na ně vyznal, protož že jim podle vyměření zřízení zemského pokládá k vývodu 26. den měsíce dubna, aby v hodinu osmou na půl orloji při témž úřadu nejv. purgkrabství pražského osobně stáli, a to, co předpsaný František Teynagl vyznával, slyšeli, a přijde-li k tomu tak daleko, i při smrti jeho byli, nevinu svou prokázali a obvinění od sebe odvedli, a při tom všem, jakž o tom zřízení zemské vyměřuje a jim dáleji z úřadu oznámeno bude, tak se zachovali.

I byvše oni jakožto obyvatelé království českého povinni na takové oběslání se postaviti, a ačkoli nic dokonale jistého (mimo to, co tak ad partem zaslechli) ještě nevěděli, z čeho je kdo vinit chce, však oni, jsouce s sebou v dobrých svědomích svých jisti, že jsou se nic takového, cožby jim k nejmenší úhoně dobrých jmen a poctivosti jich býti mohlo, nedopustili, Pánu Bohu se horlivě poručivše, po své poctivosti, (jakož nejdražším a nejmilejším na tomto světě klenotu) stáli s tou celou nadějí, že i v tom opět z nového nekatolického spiknutí pevně zlobivém protivenství to vše, co se jim tak tu křivě přičítati chce, s pomocí boží od sebe podstatně odvedou a nevinu svou patrně dokáží. Pročež dožádali se advokátův a prokuratorův svých (kteříž, od mnoha let od nich na nemalou jahrgelden-mzdu zjednání byvše, jim v právních věcech povinně a rádi sloužili), aby se jim také slušně i v této nenadálé a důležité jejich potřebě upřímně propůjčili. Ale oni nechťce a každý, že toho bez dovolení pánův stavův pod obojí učiniti nesmějí, pravíce, jim se v tom vymlouvali, tak že ti oba páni z donucené potřeby o to nejv. pánům úředníkům a soudcům zemským obzvláštní memoriál, žádající, aby jim jahrgeldníci a zakázaní prokuratorové jejich dopřání byli, podati musili.

Pan Adam z Waldštejna, tehdáž nejv. sudí zemský, jménem všech jiných rukou svou vlastní napsal, že se Jich Msti ku panu Joachimovi z Techenic a panu Adamovi Linhartovi přimlouvati ráčí, aby oni to k sobě přijali a jim se v té věci za přátely propůjčili. Načež pan z Techenic své ohlášení učinil, poněvadž prý všichni páni stavové království českého pod obojí (mezi kteréž i někteří katoličtí pod jednou se přimísili) té věci se ujímati ráčí (jakž se níže lépeji tomu vyrozumí), pokudžby to proti týmž Jich Matem pánům stavům nebylo, tehdy že to k sobě přijíti chce a přijímá. K čemuž jsou páni stavové povolili. Než pan Adam Linhart hned jim oboum tu v sněmě přítomným zjevně odepřel, s tím ohlášením, že z mnohých podstatných příčin jemu se netrefí to k sobě přijíti, zvláště poněvadž jest mezi

Jich Mstmi pány stavy pod obojí při uvažování z strany ujištění Františka Teynagle, i také nejednou při examinování jeho býval; protož že žádá v tom omluven býti a aby páni stavové k tomu povoliti neráčili. Na kteroužto p. Adama Linharta omluvu oni hrabata jsou se také sami slušně k tomu zjevně ozvali a v tento smysl promluvili: „Že jim toho srdečně líto jest, porozumívajíc, že příčinou Františka Teynagle v nějaké zlé domněnky při páních stavích uvedeni jsou; ale jsouce oni dobrými svědomími svými jisti, že jsou proti vlasti své ani sice proti žádnému jinému nic nenáležitěho před sebe nebrali, pročž že chtějí a nepominou s pomocí Pána Boha všemohoucího z takového podezření se opravdově vyvésti a nevinu svou vedle práva dostatečně ukázati. Za to jen pánův stavův žádajíc, aby zatím takovým zlým a nedůvodným zprávám věřiti a žádného místa dávati neráčili, s tou přitom nepochybnou nadějí, že jsou se tíž páni stavové proti nim (jakožto osobám v tomto království dobře známým, s mnohými předními rody s Jich Mstmi blíže krví spřízněným a vědecky poctivě zachovalým) netoliko za žádné původy postavovati, ale ani toho se nic ujímati neráčili a neráčí, aniž také to že nesmýšlejí, aby páni stavové proti nim kdys jaké rady, v kterýchžby pan Linhart, jahrgeldník jich, potřebován byl, držeti a míti ráčili. Pročž že slušně on, pan Linhart, jakožto jich obou od mnoha let zamluvený a od nich jahrgeld beroucí přítel a prokurátor nic na rozmyšlení míti nemá a nebude, aby se jim v tomto tak odporném a těžkém zaneprázdnění soudním za jednoho pana přítele propůjčiti neměl; neb co se těch rad z strany jmenovaného Teynagle (kteréhož oni nezastávají) dotýče, ty že jemu na žádnou překážku v této při býti nemohou.“

Pan Linhart vždy žádal omluven býti, a oni také předce jsou vyhledávati nepřestávali, poněvadž příčiny jeho k omluvě dostatečné nejsou, aby páni stavové proti tomu nebyli, nýbrž to při něm, aby to k sobě přijal, nařídili. Kdež páni stavové takové žádosti jich místo dali, a panu Linhartovi tu věc na sebe přijíti poručili.

Ačkoliv se zdálo tehdáž týmž pánům stavům pod obojí, jakoby se tím dovolením pánům hrabatům nějaké dobrodíní stalo, však proti tomu jistá věc jest, že většín díl týchž pánův stavův pod obojí tím více obmýšleli a snažili se k tomu přivést, aby skrze prokuratory obadva nekatolické (neb přední luterián a druhý z Jednoty bratrské pravý kalvin byl) nějaké tejnosti v těch od nich podezřelých věcech od týchž pánův hrabat vytáhli a je tak zavedli, aby tudy potomně tím snáse konfundirování i všeho odsouzení býti mohli. Jakož pak

ti oba prokuratoři, dávše se tak týmž pánům hrabatům v té věci potřebovati, hned jim při nejprvnějším uvažování toto napomenutí v následujících podobenstvích chytře přednesli: „Jakž, prý, každý nemocný, chtěje zhojen a zase k dobrému zdraví přiveden býti, musí nemoc, ránu a bolest svou upřímně doktoru a lékaři svému oznámiti a ukázati, sice že se jemu nemůže s dobrým gruntem spomoci; item jak se prý u katolických pod jednou zachovává a tomu věří, kdobykoliv při své zpovědi všech hříchův svých úplně s dokonalou pravdou nevyznal a třebaš jedinký zúmyslna zatajil, tehdy že od Boha jemu hříchové žádní odpuštění nejsou, — neb jaká zpověď předchází, takové následuje rozhřešení —: tak že též podobně každý ten, kterýkoliv jakou při na soudu má, musí tolikéž s potřeby prokuratoru a příteli svému, kteréhož v té při užívá, všecky své v té věci tejnosti upřímně zcela a souplna beze všeho zatajení vyjeviti. Pročež aby tiž páni hrabata také se upřímně jim vyjevili, jaké jsou rady české J. M. arciknížeti Leopoldovi pronášeli? v jakých slovích? kdy? a kde? kolikráte? Čemuž když oni vyrozumějí, tehdy že chtějí potom jim též radu svou dáti, jak by se to mohlo zastávati.“

Ale dotčení páni hrabata, jsouce s sebou jisti, že jsou se toho ničehož nedopustili a žádné takové rady nepronesli, tehdy neměli se také jim v čem vyjevovati.

Není pochybnost, že jak ty obadva prokuratory, neznalé spovědníky, tak i jiné mnohé nepřátele církve boží, kteříž se troštovali, že skrze vyznání Teynagle snadno by ty oba pány v řečech jich polapili a nětco z nich vytáhnouce tudy nerci-li je samy zkasiti, o čest hrdla i statky připraviti, ale i po nich jiným mnohým horlivým katolickým škoditi chtěli, velmi hrubě mrzelo, že je ta jejich naděje do konce zmýlila.

Tito obadva páni hrabata v tom nebespečném čase u velikém protivenství a soužení svém sjednali sobě pro lepší radu k tomu těžkému se všemi stavy pod obojí processu od J. Mti knížecí pana landkraběte s Lichtenbergku (jakožto tehdáž J. M. C. dvoru nejv. hofmistra a tejné rady direktora) jménem J. M. C. poručení a dekret ku panu doktoru Fabio Ponsoni, též druhé J. M. C. poručení a dekret od J. M. nejv. pana kancléře král. českého panu Simeonovi Kohoutovi, J. M. C. raddě v appellacích, aby se oni tolikéž jim v té příčině za pány přátely propůjčili.

Ačkoliv to obselání bylo jim po osobě přísézné od úřadu nejv. purgkrabství pražského teprva v pondělí předtím dodáno a na druhý den při témž úřadu jsou se postaviti museli: však poněvadž jináče býti nemohlo, v tom jsou se Pánu Bohu poručili a na nevinu svou spolehli, a vedle toho svrchu

psané pany přátely prokuratory sobě způsobili. A na týž den léta 1611 v úterý po památce sv. Marka evangelisty Páně 26. aprílis ranním jitem nejprvé ku Pánu Bohu, kterýž všech tejných i zjevných skutkův zpytatel a nevinných v soužení jich milosrdný spomocník jest, jsou se utekli, do kostela sv. Víta na hradě pražském šli, a tu po skroušené zpovědi sv. v kapli sv. Václava dědice českého mši sv. slyševše, velebnou svátost oltární pod jednou pobožně přijímali. Poněvadž sice od žádného, ani od J. M. C. (nebo v jakém způsobu J. M. C. toho času postaven býti ráčil, jest věc všem vědomá) ani od J. M. krále (neb J. M. král Mathiáš proto s nimi spokojen býti neráčil, že jsou při J. M. C. Rudolfovi stále trvali a teprva po korunování, jakožto tehdaž také od J. M. C. s jinými všemi pány stavy království českého z poddanosti propuštění byvše, J. M. Kr. v poddanost jsou vešli a při J. Matii poddaně se ohlásili) ani od pánův stavův (neb s poručení jejich Teynagl na hrad pražský k nejvyšší popravě, jakž výš dotčeno, podán a oni tolikéž z jich poručení od téhož úřadu k stání jsou obesáni byli) žádné ochrany jsou neočekávali a neměli, nýbrž na samou Pána Boha, nejspravedlivějšího soudce a nejlepšího ochrance, pomoc, na blahoslavenou Pannu Marii a všech božích milých svatých orodování, též na dobré svědomí své a na svou nevinu spolehajíc, tím jsou se těšili a to vše s trpělivostí snášeli. Potom vedle svrchu psaného obesání v 8 hodin ráno na půl orloji k často psanému úřadu nejv. purgkrabství pražského jsou se postavili, a tam v pokoji J. M. nejv. pana purkrabí pražského (kdež tehdaž bydlíce J. M. pán se všemi svými tu při úřadu obecně jídával) očekávali.

Teprva k druhé hodině s poledne hrabě Slavata sám povolán byl a to do jakési světnice u věži, slove Daliborce, v níž pan purgkrabě pražský menší s pány raddami nejvyššího purgkrabství pražského okolo stolu seděli. Kteréžto raddy tito byli: pan Sigmund Knobloch, pan Albrecht Pfefferkorn, pan Felix Sturm, pan Václav Vyduna Obytecký a pan Přibík Jenišek. Item páni kommisari, od pánův stavův pod obojí nařízení, pan Theobald Švihovský, pan Karel z Wartenbergka, pan Joachim Ondřej hrabě Šlik z pánův, pan Jirík Gerštorf, pan Diviš Černín, pan Fridrich z Bílé, pan Mikuláš Španovský z rytířstva, Martin Fruvejn z Starého, Jirík Švik z Nového a Samuel Straka z Menšího měst pražských, a dvě osoby z pánův radd nad appellacemi, od Jich Matii nejv. pánův úředníkův a soudcův zemských k tomu

přidání, totiž pan Šťastný Ridinger a pan doktor Jan Dener. A ti všickni kommissaři nekatoličtí byli.

Prvé pak, nežli jest týž hrabě Slavata před nimi se postavil, panu purgkrabímu po písaři úředním jest vzkázal: „Poněvadž se tu tak veliké a těžké věci dotýče, že žádá, aby jemu dovoleno bylo s těmi osobami, přátely svými, vstoupení učiniti.“ Na takovou jeho žádost dána jemu odpověď, že mimo vyměření zřízení zemského nemůže se tolik osob povolit, než aby sám třetí toliko předstoupil. Pročež vcházejíc tam, vzal jest s sebou pana z Techenic a pana doktora Ponsona. A když jest před dotčené pány předstoupil, byla mu stolice blízko stolu ukázána, na kterouž se jemu posaditi kázali. Což on učinivše, spatřil tam vedle kamen řebřík k stěně přistavený, na němž Teynagl, maje k špryslu pozadu obě ruce své přivázané v kalihotech a punčochách oblečený, však na životě bez kabátu v samé košili stál, a za ním též dva kati stáli.

Tu jest hned hrabě Slavata skrze pana z Techenic, prokuratora svého, ohlášení své v tento smysl učinil, že panu purgkrabímu vědomé, za kterými příčinami obesan jest. I ačkoliv mohl slušně své právní dostatečné příčiny, pro kteréžby vedle téhož obesání, od úřadu nejv. purgkrabství pražského dostalého, v tom místě se stavěti povinen nebyl, přednésti: však nicméně jakožto poctivý pán, stojíce po poctivosti své, anobrž jsouce s sebou jist, že jak Teynagl tak sice ani žádný, buď ten kdo koliv, nic neslušného a nenáležitého o něm neví a v oči mu pověděti moci nebude, aby se jak živ čeho toho, coby se proti dobrému svědomí a k zlehčení poctivosti jeho vztahovalo, dopustiti měl, pročež bez pohoršení práva svého a spravedlnosti své že se postavuje a doslýchati chce, co se jemu bude přiřítati.

A chtěl ihned skrze pana doktora Ponsona v jazyku německém k Teynaglovi promluvití dáti, poněvadž zřízení zemské to propůjčuje, aby jeden každý v podobných příčinách obesaný k zločinci dle uznalé potřeby své mluvití a na něj dotázky činiti mohl. V čemž ihned sedm podobných příkladův, jistých osob z stavu panského a rytířského se dotýkajících, přednésti dal, žádajíc, aby zřízení zemského podle přednešených příkladův podobně jako dotčení páni a rytíři také on slušně užiti mohl, a v tak veliké věci aby na něj, jakožto osobu stavu panského rodu starožitného a vždýcky dobře zachovalou, i také jednoho úředníka zemského nepřikladně kvapeno nebylo, obzvlášť proto, poněvadž dotčeným zřízením zemským jest opatřeno, že každý zločinec, jestliže o někom co slého nenáležitého praví, když táž osoba, na kterou vyznává, před oči jemu se postaví, tehdy on sám se v tom

dobře, co prvé o něm v nepřítomnosti jeho mluvil, upamatovali i také jemu v přítomnosti, jak, kde, co, kdy, u koho, s jakou případností to se stalo, z ust v uši mluvit, a tu neb odtud hned pravda vyrozuměti se může, zdali takové jeho v oči mluvení s prvnějším vyznáním se srovnává; sice kdyby jemu mělo předešlé vyznání jeho přečteno býti, schylovalo by se to k nějakému téměř návěští neb naučení, aby on k tomu ne sám ze své vlastní paměti, ale z jiných připamatování mluvit měl.

Po takovém hraběte Slavaty skrze pana z Tehenio přednešení bylo panu hraběti od pana purgkrabího oznámeno, aby ven vystoupil, že o to mezi sebou rozmluviti chtějí. A při navracení zase z uvážení pánův radd a pánův kommissarův přítomných za odpověď dáno, že Jich Msti zřízení zemské pro takový páně výklad měniti chtějí neráčí. Protož to vyznání Teynagle v těch toliko artikulích, kteréž se na pána vztahují, přede jemu tu hned přečteno bude. Pan hrabě zase repli-ciroval, že zřízení zemské i příkladové od něho přednešení dosti světlí a patrní jsou, poněvadž ti všickni páni a rytíři, jakž jsou vstoupení své tehdaž učinili, hned bez čtení neb opakování toho, co jest zločinec vyznal, k zločinci promluvití dáti nemeškali, a jeho se per modum confrontationis, zdaliž co jest o nich zlého (pro kteréby tak oni vinni býti měli) na svém trápení vyznal, jakby se to, kde, v kterém místě, kdy, v kterém čase, i s jinými k takovému processu náležejícími případnostmi bylo stalo, svobodně dotazovali, čehož žádnému z nich při tom úřadu zbraňováno nebylo. Pročež že k přítomným pánům raddám a kommissarům i jiným k tomu processu nařízeným osobám tu důvěrnou naději má, že i pánu toho dle dotčených příkladův podobně také užiti dáti a mimo to na něj dále a více nastupovati a tisknouti nebudou.

Po takové replice pan purgkrabě oznámil panu hraběti, aby vystoupil, že to dále v uvážení své vzíti nepominou. A když pán zase tam povolaný vstoupil, tu jemu na konec toto za odpověď dal: že Jich Msti toho při svém předešlém oznámení zůstávají; však to panu hraběti na vůli dávají, chce-li, aby to vyznání Teynagle, které k úřadu podáno jest, do konce všechno zúplna se přečtlo, čili aby toliko samé ty artikuli, kteréž se na něj vztahují, přečteny byly? Nato pan hrabě za odpověď dal: Poněvadž žádosti své přednešené užiti nemůže, to že Pánu Bohu poručiti musí. Nyní pak že žádá, aby to vyznání, od nadepsaného Teynagle před trápením, při trápení i po trápení učiněné a k tomu úřadu podané, všechno čteno bylo, a to žádným jiným úmyslem, než k tomu konci, aby on, coby se tu koli osoby jeho dotýkalo a dotýkati chtělo,

hned to vše tu od sebe dostatečně odvedl. I bylo čteno. A poněvadž takové troje vyznání, na rozdílné materie a na rozdílné osoby se vztahující, poněkud obšírné jest, pročez, cokoliv se v něm častopsaných dvouh hrabat dotýkalo, to zde výslovně doloženo, co se pak na jiné vztahovalo, to vše v tomto sepsání pominuto jest:

Předně z dobrovolného vyznání před trápením na rathouze staroměstském 15. dne měsíce dubna léta 1611.

Otázka od pánův kommissařův na Teynagle učiněná: Poněvadž jest arcikníže Leopold o všech českých radách věděl, kdo jest mu je pronášel? Odpověď na to: Že žádnému nemůže kategorice vinu dáti, ale za to má, že jsou byli tito, totiž pan Berka, pan Slavata a pan Smečanský; ti tři že jsou to činiti musili a že chce na to drahé boží tělo přijímati a přísahu credulitatis na důvěření vykonati, že jest některý z nich anebo že jsou všichni tři to učinili.

Při trápení otázka na Teynagle: Zdaliž jest arcikníže o všech českých radách nevěděl? A jinak, kdo jest pak ty české rady a tejnosti donášel?

Odpověď: Pan Berka jménem Ladislav, který má červenou bradu, pan Smečanský, který má nejv. pana purgkrabího dceru, a pan Vilém Slavata, který purgkrabím karlíštejnským jest.

Po trápení: Teynagl, jsouce o všech artikulích, s dalibý se k nim, tak jak před i při trápení je vyznal, ještě přiznával, znovu tázán, dal v tom jich dvou hrabat se dotýkajícím tuto odpověď: Pan Ladislav Berka, pan Vilém Slavata a Smečanský že jsou české rady a všecko, což o českých radách věděli, J. M. arciknížeti Leopoldovi donášeli.

Když pak dotčení artikulové přečtení byli, dal hrabě Slavata v jazyku německém skrze pana doktora Ponsona toto promluvíti: Že jest z přečtení toho vyznání vyrozuměl; co jest na něho František Teynagl před trápením, při i po trápení vyznal. Proti čemuž praví: když on to praviti směl, jakoby on J. M. arciknížeti Leopoldovi české rady pronášeti měl, že tomu světle, patrně a tím vším způsobem, jak jmenováno býti může, odírá, a že jest to věc smyšlená, falešná a nepravdivá, kteráž na věky s gruntem pravdy nebude moci provedena býti. Jakž také to ihned u přítomnosti Jich Mstí skrze dotázky své, kteréž na něho, Teynagle, učiniti dáti chce, prokáže, žádajíc, aby jemu, Teynaglovi, poručeno bylo, aby mu na to, což se jeho z potřeby ptáti bude, světle patrně a nezatměle odpověď dával.

Což pan purgkrabě jemu oznámil a pan hrabě skrze téhož pana doktora dal jest k Teynaglovi promluvíti dáti: Jakož on nestoudně falešně a nepravdivě v svém vyznání hrabě Slavatu nevinně směl jest dotknouti, jakoby on J. M. arciknížeti Leopoldovi tejnost rady pronášeti měl, pročez aby jemu oznámil, co jest tak pronesl? A jaké jsou to rady byly, kteréby on pronésti měl? Nato Teynagl za odpověď dal: Že jsou byly věci české, co se tak každého dne zběhlo; než aby on měl specifice věděti, to že jemu není možné pověděti, ale to ví, že jest začasť u J. M. arciknížete býval. Na to na místě p. hraběte Slavaty pan doktor Ponson žádal, aby se to poznamenalo, že neví, jaké jsou to rady byly; neb že z toho znáti se může jeho nepravdové vyznání, poněvadž vyznával, o čemž sám vlastně vědomosti neměl a nemá.

Druhá otázka byla na něj učiněna: Poněvadž neví, jaké a co jsou to za rady byly, kteréžby on, hrabě Slavata, pronášeti měl, tetrak tehdy on to věděti může, že jest pan Slavata je vyjevoval? Nato odpověděl: Že žádní jiní čeští páni k J. M. arciknížeti nechodívali tak často jako oni. A že musí pravdu pověděti, když jsou se ho na rathouze staroměstském tak tuze vypyťovali a na něj tiskli, kteří jsou české rady J. M. arciknížeti vyjevovali, tu že jest on pravil, že žádný jiný z českých pánův u J. M. arciknížete tak často nebyval jako oni tři: pan Slavata, pan Berka a pan z Martinic. A protož aby on jich žádostivému vypyťování povoliti a za dosti učiniti mohl, že se uvoloval na to juramentum credulitatis vykonati, totiž že on tak věří, že jsou oni tři, neb jeden z nich, takové rady pronášeli. Ale když na tom přestati nechtěli, nýbrž jeho předce na to mučiti a trápati dali, aby kategorice pověděl, tu že jest z velikého trápení a bolesti to tak o nich křivě mluvil.

Na kteréhožto Teynagle tak patrné vyznání pan Joachim Ondřej hrabě Šlik, vřchopiv se vzhůru, ozval se v jazyku českém, že se tu jeho a jiných pánův kommissarův, kteříž toho dolejšího trápení přítomni byli, chce dotýkati; pročez že žádá pana purgkrabě, aby se dal sstoupiti, že chce o to promluvíti, a na něho Teynagle otázku učiniti. Hrabě Slavata jest se k tomu hned ohlásil, že žádá pana purgkraběho, aby toho nedopouštěl, tak aby on dle potřeby nevinu svou úplně odvésti a zavřítí mohl. Pan purgkrabě na to žádné odpovědi nedal, aniž na žádost pana hraběte Šlika k sstoupení povolil. Kterýž zase, posadivše se na své místo, drobet se upokojil.

Potom od pana doktora Ponsona opět na Teynagle otázka učiněna byla, zdaliž on chce, smí a může na to juramentum veritatis scientificum, že o tom ví, že jest hrabě Slavata takové rady J. M. arciknížeti Leopoldovi pronášel, učiniti? Neb to jeho juramentum credulitatis v této tak veliké příčině in criminalibus postačiti a za žádný průvod býti nemůže. Na to jest Teynagl za odpověď dal: že on v té příčině strany osoby pana Slavaty juramentum veritatis scientificum učiniti nemůže; nebo že on tak daleko neví, než jen toliko věří.

Tu vyrozuměvše takovému jeho, Teynagle, vlastnímu vyznání, z poručení hraběte Slavaty pan doktor Ponson oznámil, že ačkoli na tomto odvolání pan Slavata dosti má, však že se ho ještě doptává, ví-li pak on Teynagl o pánu co zlého, aby bez ostýchání pravdu pověděl. Dal na to odpověď: Což mám věděti? Tohož mně milý Pán Bůh uchovej, abych měl co jiného, než co pravda jest, mimo vědomost mou proti dobrému svědomí na tomto místě vyznávati; neb že nemůže nic zlého, než všechno dobré, o pánu mluvit.

Na to skrze pana z Techenic hrabě Slavata k panu purgkrabímu a pánům kommissarům toto promluvit dal: Poněvadž on Teynagl to vše, co jest koli dole na rathouze staroměstském před i po trápení na pána vyznal, již v tomto místě netoliko dostatečně odvolává, ale naprosto praví, že o pánu nic zlého neví, tehdy pán žádá, aby byl pro nevinu svou a průchod spravedlnosti od práva upuštěn, obeslání pak k němu vyšlé aby bylo přetrženo a při něm to poznamenáno. Neb zřízení zemské to vyměřuje: Kdyby zločinec na někoho něco zlého vyznal a potom jeho zase odvolal, tehda že ten, na něhož se to vyznání vztahuje, má býti od práva upuštěn, a ten zločinec nemá býti zase trápen. Pročež že také pán jakožto neviný vedle vyměření téhož zřízení zemského žádosti své spravedlivé má užiti; neb bez toho příliš žalostivě mu to přichází, že tak neviný s velikým posměchem v tak potupném místě se stavěti musil.

I bylo pánu oznámeno, aby ven vystoupil. Po chvíli jsouce zase tam povolán, pan purgkrabě oznámil, že se pánu k odpovědi dání a postavení do druhého dne k 9. hodině odkládá.

Na druhý den k určité hodině najíti se davše, teprva k druhé hodině po poledni byl jest hrabě Slavata v to místo jako včerejšího dne zase povolán. Kdežto pan purgkrabě jemu oznámil, že z jistých uvážených příčin Jich Msti na ten čas konečně odpovědi dáti moci neráčí. Pročež aby pod tím obesláním předce zůstával a daleko neodcházel; kdyby jemu zase věděti dáno bylo, aby se mohl dáti najíti. I zůstá-

val jest tu při úřadě, a po páté hodině k víšerou pan purgkrabě s pány kommissaři, když odtud vycházeli, pravil pánu, aby se na zejtrí k 10. hodině zase v to místo najítí dal.

Mezi tím, když jest hrabě Slavata toho dne od druhé hodiny s poledne až do páté k víšerou vně očekával, byli před pana purgkrabí hradu pražského a pány raddy soudu nejv. purgkrabství pražského, též pány kommissaře v přítomnosti Teynagle (do téhož místa a tím způsobem jako před tím hrabě Slavata) povolány jiné osoby, které k témuž, vývodu od pana purgkrabí hradu pražského obeslány byly, totiž pan hrabě z Martinic, pan Ondřej Haniwaldt J. M. C. tejná radda, pan Ruprecht Hegemieller J. M. C. říšská dvorská radda, a pan Jiřík Heydelius někdejší primas Starého města pražského.

A poněvadž vyznání Teynagle z strany rad českých J. M. arciknížeti Leopoldovi pronášení rovně tak na hrabě z Martinic jako na hrabě Slavatu jednostejně se vztahovalo, pročez také dotčený Teynagl toho všeho při věřejším vyznání svém zanechal, s tím dalším k tomu doložením, že jest té celé pojminulé noci nic nespál, ani oka svého nezavřel, nežli ustavičně vždycky vroucně se Pánu Bohu modlil a za tu milost a dar prosil, aby při pravdě stále se retovati mohl, a proti ní jakýmžkoliv mluvením svým žádnému v ničemž neublížil, ani žádné křivdy neučinil. Co se tehdy pronášení těch českých rad dotýče, když jest, prý, k J. M. arciknížeti Leopoldovi dva pány hrabata chodívati vidával, tehdy že jest se v myslí své domníval, že oni rady své české J. Msti donášejí. A když jest byl na to ptán, které jsou osoby z Čechů u J. M. arciknížete bývali a J. M. rady české pronášeli, ty aby jmenoval, tu že jest pravil, že ti tři výš dotčení u J. M. arciknížete bývali, ač pán z Martinic ne tak často, kteréhož jest u arciknížete přes třikráte nebo čtyrykráté neviděl. A tak za to měl, že jsou oni tři to učinili, v čemž, když na něj hrubě doráženo a tisknuto bylo, že jest toliko juramentum credulitatis na to učiniti se uvoloval. Však aby to scientifice neboližto vědomě jistiti a pravdivě specifičirovati neb jmenovati měl, to že nikoliv s dobrým svědomím učiniti nemůže. Že jest pak potom na trápení kategorice to mluvil, to že jest z veliké bolesti a dalšího strachu mluvíti musil, domnívaje se, že tím již tak toho odbude a k žádné osobní konfrontaci neboližto k společnému s nimi se spatření a z ust v uši mluvení nikdy nepřijde. Protož že jich pro milosrdenství boží pokorně prosí, aby oni mu to dobrotvivě odpustili, že jest je nevinně tak v tom neprávě dotekl. Jakož pak silně věří, že také věčný-Pán Bůh modlitby jeho skroušené

milostivě uslyšeti a jemu ten hřích odpustiti ráčí. Potom vydal se do diskursu neboližto rozprávky, že jednoho času J. M. arcikníže Leopold ráčil jest milostivě od pana z Martinic půjčky peněz vyhledávati. Kterýžto, jsouce žádostiv J. Msti sloužiti, půjčil jest J. Msti na schuldbriefe jeden tisíc dukátův. Item jiného času že jest on Teynagl přijel do domu pana Slavaty, na stupních ležícího, k obědu pozvaný. Tu, procházejíce se on po paláci páně, díval se na obrazy všech Jich Msti z slavného domu Rakouského tam zavěšené. Kdežto pan z Martinic také byvše, řekl jest: J. M. arcikníže Leopold ráčí býti k tomuto obrazu Ladislava uherského a českého krále zvláště s těmi dlouhými vlasy v té své mladosti nemálo podobný.

Na kteroužto rozprávku Teynagle jest pan z Martinic řekl: Co jest komu potom, že on, jsouce peněz svých pánem, mohl to svobodně učiniti a dle libosti své J. M. arciknížeti na snažnou J. M. žádost 1000 dukátův půjčiti. Dále pak z strany toho obrazu že se nedobře pamatuje, aby k němu ta slova mluvití měl; však dato, non concessio, žeby tomu tak, jak on praví, bylo: tehdy by tím obým jak půjčkou peněz tak i řečí proti žádnému nic byl neprohřešil a ničeho zlého neb nenáležitého se nedopustil.

Dále toho dne nic mimo to před se vzato nebylo.

Na třetí den tolikéž v určitou hodinu k úřadu přiševše a čekajíc až do 4. hodiny s poledne, pan purgkrabě ty všeckny obeslané do placu povolal a jim oznámil, že se s odpovědí do zejtrějšího dne až do hodiny 9. odkládá.

Toho dne pan purgkrabě s raddami a pány kommissaři do sněmu přišel, a poněvadž jsou se oni sami v přímlovách svých dělili, — neb někteří se snášeli, že to odvolání podle práva jest dostatečné, a některým se vidělo, že to Teynagl ještě novým svým trápením stvrditi musí, — pročež brali o tom na sněmě od pánův stavův pod obojí naučení. Nejv. pan purgkrabě pražský, pan Adam z Sternbergka, takovému processu se velice na odpor postavil, pravice: Poněvadž to na pojminulém sněmě obecném léta 1610 jednomyslně snešeno, zavřino a dostatečně opatřeno jest, že na sněmě žádný bez pořádného vyslyšení — poněvadž sněm soudem není, ani sněm k soudu a rozsudku žádné povinnosti nečiní a sobě vydané nemá, — odsuzován býti nemůže a nemá. Protož že všech tří pánův stavův žádá, aby na ten úřad nejv. purgkrabství pražského nikdež jinde než od nejv. pánův úředníkův a soudcův zemských naučení bráno nebylo, napomínajíc vedle toho všecky tu přítomné nejv. pány úředníky a soudce zemské na jich přísahy, kteréž jsou k těm úřadům a povinnostem svým

učinili, aby vedle zřízení zemského, na něž jsou přisahali, tak jak náleží tu věc uvážili spravedlivě.

Nejv. pan kancléř, nejv. pan písař a pan podkomoří snesli se s nejv. panem purgkrabím a spolu s pánem z lavic vyvstavše, ke deskám zemským nahoru odstoupili. Jiní všickni nejv. páni úředníci a soudcové zemští i páni raddy soudův dvorského a komorního mezi jinými z obce zůstali, a tu věc předně tu dole všickni tři stavové spolu proti patrnému textu nadepsaného snešení sněmovního nepořádně uvažovali. Po uvážení pak svým obecním, povolavše ty výš jmenované čtyry pány úředníky zemské od desk zase k sobě dolů, pan Adam z Waldštejna, nejv. sudí zemský, (kterémužto sice do direktorství sněmovního, od J. M. ne sobě, ale nadepsanému nejv. panu purgkrabí pražskému poručného, tak o své ujmě se vtírati do konce neslušelo) jménem všech stavův promluvil, že, prý, páni stavové ráčí uznávati: Poněvadž se tuto znamenitých velkých a v tomto království nikdá prvé nebývalých věcí dotýče, protož že to nemůže tím způsobem a pořádkem, jako jiné věci uvažováno býti; nýbrž že panu purgkrabímu a raddám soudu purgkrabského i jiným pánům kommissarům na jich brání naučení od panův stavův z společného jich uvážení jest oznámeno: Poněvadž se tomu nerozumi, aby ještě až posavad v této věci zřízení zemskému za dosti se stalo, protož aby se v té věci nejprvé dle vyměření zřízení zemského zachovali. Když se to stane, že potom jim naučení dáno bude.

Čtvrtého dne jmenovanou hodinu k úřadu nej. purgkrabství pražského opět se obadva hrabata najíti dali a tu očekávali. Páni kommissari také se byli k témuž sešli, ale prvé nežli pány obeslané k sobě tam povolali, odtud brzy do sněmu odešli. A nechťce v přítomnosti týchž obeslaných v další examinování Teynagle se vydati a jako za původcy proti nim se stavěti, raději to na pány stavy vznesli, žádající, aby oni z prostředku svého některé osoby k dalšímu téhož Teynagle examinování nařídili. Což se i stalo, a z každého stavu jedna osoba, totiž pan Václav z Budova, pan Jiřík Homut a jeden z měst k tomu nařízení byli.

Kteříž přijdouce spolu s pány kommissari k témuž úřadu a vejdouce do toho místa, kteréž tam nad mučírnu obráno bylo, okolo třetí hodiny popolední všechny ty pány obeslané tam povolali. A když často psaní dva hrabata tam jsou přišli a na stoličky sobě ukázané se posadili, tehdy pan purgkrabě menší k Teynaglovi (kterýž na řebříku až pod pás obnažený a ruce vzadu svázané mající postaven byl) takové promluvení učinil: Poněvadž se s ním dosavad povlovně zacházelo a on

to dobrodiní poznati nechce, tehda aby se tím lépeji pravda od něho vyzvěděti mohla, že již nyní právem útrpným k němu přikročeno bude, v té naději, že on, majíce před očima trápení a bolesti své, na to se rozpomene a věrnou pravdu bez dalšího jakéhokoli ostýchání oznámí. Protož aby na Pána Boha a duši svou pamatoval, a co koliv jemu o těch věcech vědomo jest, aby věrnou pravdu upřímně oznámil, na žádného se nic neohlédajíce, žádnému nic k vůli a libosti nemluvíce, než pravdu oznámil. Načež za odpověď to dal, že chce pravdu oznámiti, a co jest koliv po ty dva dni tu nahoře při konfrontaci z úst v uši oznámil a mluvil, to že jest v pravdě tak; na tom že umřítí a živ i mrtev chce býti. Nebo že jináče není, anobrž to zjevně protestiruje, kdyby cokoliv jináče při trápení mluvil, tehdy žeby to právě z donuceného mušení pocházelo, a takové jeho a veliké bolesti přiznání do konce žádná pravda nebyla.

Tu jest pan z Techenic jménem těch dvou hrabat dotázku na Teynagle učinil: Jestliže to ztvrzuje ještě, že o tom žádné vědomosti nemá, aby oni J. M. arciknížeti Leopoldovi jaké české rady pronášeti měli? Odpověděl on: Co jest předešle jim v této příčině za odpověď dal, že toho docela přitom zůstavuje, totiž že jest jen tak věřil, však o tom žádné jisté vědomosti neměl a nemá. Ale pan z Techenic z nařízení jich dvou hrabat učinil opět na něj otázku: Jakou o tom vědomost má, žeby oni buď oba neb jeden který koliv z nich někde s ním neb s někým jiným v nějaké takové radě byl, v které by se bylo čeho koliv buďto proti J. M. C. aneb J. M. králi uherskému aneb království českému vlasti jich dotýkalo. Na to odpověděl, že jest nikdá s nimi v žádné radě jak živ nebyl; ani, aby dotčení pánové kdy co takového nepodobného raditi měli, žádné vědomosti nemá a neví. Potom nasbyt sám pan z Techenic o své ujmě (byvše při rauši) i to směle doložil, zdali co koliv sice jiného zlého a neslušného o nich ví, aby přede pověděl. Nato hlasitě řekl: Že o těch obou páních nic zlého neví a že je za vzáctné a poctivé pány drží a má.

Kdežto dotčení hrabata po vyslyšení Teynagle stalém a tak světlém, ve všem pro sebe dobrém vysvědčení a dokonalém odvolání toho všeho, co jest prvé na staroměstském Rathouze na zlé jiných nabádání a donucení z veliké bolesti křivě byl vyznal, dali jsou zase skrze téhož pána z Techenic od sebe toto ku pánu purgkrabí hradu pražského promluvíti: Poněvadž jest týž Teynagl ne jednou ale několikráte je dostatečně odvolal, nic zlého na ně nevyznal, nýbrž všecko dobré jim vysvědčil, tehdy že vždy slušně žádají patrného práva a sřizení zemského užití a toho daremně stížného obe-

slání k nejvyšší popravě prázdni a osvobození býti; neb od osob svých nežádajíce nikdá žádného trápení téhož Teynagle, tehdy že také neuznávají, proč by při nějakém dalším jeho trápení přítomni býti měli. A jsouce oni oba v témž království dobře usedlí a vždycky dobře zachovali i také v předních a vzácných povinnostech a službách J. M. C. i v zemských království tohoto postavení, že páni se nadějí, že úřad nejv. purgkrabství pražského spolu s pány kommissari od pánův stavův nařízenými to bedlivě uváží, tak aby proti nim mimo zřízení zemské, řád a právo nic přede vzato nebylo.

Po takovém vznešení oba ven vystoupili a vně na odpověď očekávali. I byvše zase brzo povoláni, pan purgkrabě oznámil: Jak jest předešle jim za odpověď dával, aby se v to místo najíti dali, protože aby tu ještě očekávali. A tu když se posadili, páni kommissari, od pánův stavův za původy nařízení, skrze Václava z Budova řeč k Teynaglovi učinili: Že jemu to v zuámost uvozuje, aby o tom věděl, že oni tu přicházejí jakožto od Jich Mstí všech tří pánův stavův accusatores criminales, to jest žalobníci hrdelní, a za původy nařízení; i také že jsou nuntii mortis, zvěstovatele smrti jeho. Pročež věda on již to zajisto, že umříti a konec života svého tu vzíti má, aby raději svědomí svého neobtěžoval, duši svou nezavedl a na ty dotázky, kteréž se jemu nyní přednášeti budou, věrnou pravdu pověděl a vyjevil.

Načež on hned promluvil, že mimo to, co jest tak po ty dva dni in confrontatione mluvil, nic jiného více praviti nemůže, a že je pro Boha žádá, pokudž to při nich obdržeti možné jest, aby tělo jeho již více trápeno nebylo; poněvadž sice bez toho skrze smrt konec života svého vzíti má. A kdyby mu tisíckráté život jeho nechati chtěli, tehdy že on ho nežádá, a již raději umříti nežli živ zůstatí chce, pokládajíce sobě tu hanbu světskou za mnoho těžší nežli smrt. Nebo že v jeho rodu dobrého stavu rytířského dobře od několika set let starožitném nikdá toho se nenajde, aby se kdy komu toho rodu jeho podobný posměch státi neb přitrefiti měl. Pakliby vždy jináče býti nemohlo, tehdy že to Pánu Bohu poručiti a takové trápení trpělivě snášeti musí a chce; toliko zato žádajíce, aby jemu v rukou jeho, kteréž jemu hrubě tuze svázané jsou, rozpuštěním drobet provazu polehčení učiněno bylo, tak aby snáze a lépe na dotázky jemu předestřené svou odpověď dávatí mohl.

Tu hned Budovec, majíc při sobě dotázky sepsané, z téhož spisu četl takto:

Předně: Kdo jest z Čechův neb jiných národův o předsevzetí toho lidu pasovského věděl, co jsou tak proti J. M.

králi a zemím Jich Msti v úmyslu měli, a kdo jest k tomu radil a pomáhal? Na to Teynagl odpověděl: Co jest prvé o tom artikuli oznámil, to tak že ještě praví, a tomu že tak v pravdě jest a ne jináče. By pak cokoliv jiného proti tomu pravil, tehdy žeby to žádná pravda nebyla.

I znova jest opáčen ten artikul od nadepsaných pánův kommissařův a původův po druhé, i to doloženo, aby pravdu pověděl, co mu o tom vědomo jest; neb aby věděl, že jinače býti nemůže, než že umřítí musí. Načež zase předešlou odpověď dal, že jináče není, než jak prvé oznámil, a to že na věky ani před samým Bohem na posledním soudu jeho svátém s pravdou mluvit nemůže, aby kdy kteří Čechové v té radě býti měli, než ti cizozemci, které prvé jmenoval, totiž Ramé, hrabě z Sulcu a Ubesco, jednak jeden jednak druhý. Více již nic nevím, nechť se pak se mnou činí, co a jak chce; neb že jest se Pánu Bohu docela odevzdal a to vše při svém dvojím posledním, totiž v úterý a ve středu, na konfrontaci stalém vyznání zúplna zůstavuje, přičemž že živ i mrtev býti chce a žádá, aby mu toho přáno bylo, aby mohl na to velebnou svátost oltární živého Pána Boha svého přijímati a tak to smrti svou stvrditi, poněvadž bez trápení jistou pravdu praví, i dále všecko rád pověditi, a již nato smrt bez odporosti podstoupice konec života svého vzíti chce.

Druhé ptal se ho z Budova: Kterí z Čechův neb jiných národův byli by to rádi viděli a tomu se těšili, aby arcikníže Leopold velikým a králem byl? Na tu dotázku za odpověď dal, že služebníci J. M. arciknížete byliby to rádi viděli a J. Msti toho přáli, aby k vysokému místu ráčil moci přijíti. Ta pak invencí že jest obzvláštně pana Ramé byla, kterýž tak pravil: Poněvadž J. M. C. i Jich Msti páni bratři J. Msti jsou již staří, J. M. pak arcikníže Ferdinand u říšských knížat v nelásce jest, tehdy žeby to nejlépe J. M. arciknížeti Leopoldovi slušelo. Než aby kdo koliv z Čechův měl to mluvit, že by rád viděl, aby J. M. arcikníže Leopold králem českým byl, to že on říci nemůže, a kdyby to pravil, žeby klamal.

Třetí dotázka, skrze Budovce na Teynagle učiněná, byla: Kdo jest donášel a vyjevoval J. M. arciknížeti české rady proti tomu lidu pasovskému aneb téhož lidu se dotýkající? Na kteroužto dotázku odpověděl: Co jest prvé k tomu artikuli mluvil, to že ještě mluví; kdyby jináče mluvil, žeby klamal. Než jak jest prvé oznámil, že z českých pánův žádného tak často u J. M. arciknížete neviděl jako pana Berku, pana Slavatu a pana Smečanského, nato žeby chtěl

juramentum credulitatis učiniti, žeby snad oni to byli učiniti musili.

Tu jsou oni dva páni hrabata skrze pana doctora Ponsona advokáta svého tuto dotázku na Teynagle učiniti dali: Zdaliž mu to není povědomé, když koliv jsou nejv. páni úředníci a soudcové zemští a jiní páni raddy české spolu s jinými osobami z obce něco z strany toho lidu pasovského uvažovali, tehdy co jsou tak kdy koliv v radě spolu zavřeli a taková zdání svá J. M. C. buď ústně anebo skrze spisy své přednášeli, že jest je hned pokaždé J. M. C. panu strýci svému J. M. arciknížeti v známost uvozovati, s J. M. arciknížetem o všecko se raditi a teprva jim zase milostivé resolucí své dle uznalé potřeby buďto sám aneb větším dílem skrze J. M. arcikníže oznamovati a replicirovati ráčil, a tak již tudy J. M. arcikníže ne od Čechův, ale jiným způsobem ráčil se těch rad dovědět a o nich lepší nežli mnozí Čechové vědomost míti.

Na kteroužto otázku on, Teynagl, tuto svou odpověď dal: Ačkoliv to, nač oni se tu jeho ptali, dobře může věrná pravda býti, však on o tom neví, poněvadž v tejných radách J. M. C. nebýval.

K tomu jest se hned hrabě Slavata ozval, že sice oni, hrabata, žádné podstaty na tom nezakládají, zdaliž on, Teynagl, o tom co ví nebo neví, poněvadž to nic tejného není, nýbrž jak J. M. C. tejným pánům raddám, též nejv. pánům úředníkům a soudcům zemským, tak i všem jiným netoliko těm, kteříž v těch radách bývali, ale i kteříž se po velikém paláci zatím procházeli, to dobře známé a vědomé jest.

Kteroužto řeč hned také tu sám z Budova slovem a svědectvím tímto svým dotvrdil: Poněvadž on také v těch radách začasto býval, tehdy že o tom sám dobře ví, že takové české rady z strany toho lidu pasovského hned po uvážení J. M. C. aneb z jistého J. Msti poručení často J. M. arciknížeti od osob, z prostředku Jich Msti v kanceláři k tomu volených, referirovány i od J. M. C. samého vždycky tak témuž J. M. arciknížeti kommunicirovány byly.

Načež hrabata promluvili: Poněvadž tuto v tak velikých věcech in causis criminalibus, to jest v hrdelních přech, juramentum credulitatis neboližto přísaha samého věření a domnění za žádný průvod býti a postačiti nemůže; neb že jim po jeho věření, zdaliž on dobře nebo zle o nich věří, nic není a na tom nezáleží: protož že se ho ještě dotazují s dostatečným napomenutím, aby pravdu pověděl, pokudž co toho scientificke a vědomě ví, žeby oni J. Msti arciknížeti Leopoldovi jaké takové české rady pronášeti měli? Načež zase tuto

odpověď dal, že jest tak předešle již několikráte pověděl, že o tom žádné vědomosti nemá, aniž toho praviti nemůže, než toliko, co jest tak věřil a na to přísahu k věření učiniti chtěl. Načež jako i na jiné, co jest v onehdejších konfrontacích mluvil, že se odvolává.

Tu jsou páni žádali, aby to poznamenáno bylo: Poněvadž z těchto jeho vyznání a dotčeného jich odvolání patrně se vědecky poznati může, že on, Teynagl, nerci-li nic o nich takového v jistotě nevěděl, ale že i to uvolení juramentum credulitatis neboližto přísaha věření z veliké bázně a hrozného strachu pocházelo, poněvadž jest nikdá žádnou příčinu podstatně neoznámil, pro kterou jest o nich tak smýšlel a věřil neb slušně věřiti mohl.

Čtvrtá otázka, skrze pana z Budova na Teynagle učiněná, jest: Poněvadž jest se při tom vpádu téhož lidu pasovského do Menšího města pražského z některých domův na lid český střelelo, házelo a vřelou vodou lilo, ví-li od kohoby se to z Čechův bylo stalo? Odpověděl: Že o tom tak málo ví, jako o času smrti své. Sice pak o tom, že umřítí má, vědouce, ačkoliv rád smrt podstoupiti chce, však že jen za to prosí, aby asi dva neb tři dni prvé o tom zvědět mohl, a aby jemu toho dopřáno bylo, pro opatření duše své každého dne asi za dvě hodiny kněze zpovědníka u sebe mít. Též aby k němu publicus notarius aneboližto písař obecný puštěn byl, tak aby kšaft a poručení o manželce, dítkách a jmění svém učiniti mohl, poněvadž mu nemálo od J. M. C. i od J. M. arciknížete Leopolda spravedlivě dlužno pozůstává; jakož pak žeby také rád skrze téhož písaře (poněvadž sám již tak ztrápený rukou pravou vládnouti a psáti nemůže) troje psaní učinil, jedno J. M. C., druhé J. M. Kr. a třetí J. M. arciknížeti Leopoldovi svěřící. Života pak dalšího sobě na tomto světě že ne žádá a vždy že na tom tak umřítí chce, co jest po ty předešlé dva dni in confrontatione vyznal.

Čehož žádali jsou ti dva páni opět za poznamenání.

Naposledy tíž páni kommissaři, od pánů stavův za původy nařízení, tuto pátou otázku na Teynagle jsou učinili: Také-li jest se co v Starém městě pražském takového díti mělo, kdyby se tam lid pasovský dostal, aby se z domův (jako v Menším městě pražském) na lid český střelelo, házelo a lilo, i na koho jest se ten lid pasovský ubezpečil? Nato odpověděl, že jest on sám o tom vpádu z počátku nic nevěděl a podobně o tom, mělo-li jest se co toho v Starém městě díti neb ne; než k tomu se zná, co jest předešle vyznal. Když jest se Ubesca ptal, také-li Heydelius o tom vpádu jakou vědomost má, na to že jest Ubesco jemu řekl: Že on sám tři dni

před týmž vpádem Heydeliovi o tom oznámil. K čemuž Heydelius hned se ozval a tomu odpíral, že jest Ubesco jemu nikdá nic o tom nepravil, a pokudž jest Ubesco panu Teynaglovi to pravil, tehdy že jest pravdu jako poctivý nemluvil, ale zklamal; nebo že jest se on téhož Ubesca vždycky štítil a s ním nikdá v žádném dobrém srozumění nebyl. O čemž že on Teynagl sám dobře ví.

Po vykonání pak těch dotázek a na ně odpovědi dání pan purgkrabě jest Teynagle ještě v jazyku německém napomenul, aby pravdy nezatajoval, nýbrž věrnou pravdu, jak samo v sobě jest, oznámil. A dále mistru popravnímu českou řečí poručil, aby se k němu, Teynaglovi vedle práva zachoval. Pročež tu hned týž Teynagl s řebříku dolů strčen, tažen a pálen byl. V kterémžto trápení nebohý Teynagl nic jiného nepravil, než bolestně křičíce toliko to ztvrzoval, že, co jest po ty dva dni v konfrontaci mluvil a vyznal, na tom umřítí chce; neb že to ve všech puňktích věrná pravda jest, doloživše k tomu, že on mezi těmi, kteří v těch radách bývali, jest nejnevinnejší. Však že lépe jest zde trpětí, nežli potom na onom světě. Což však ne pro ten skutek, jenž se jemu přičítá, jako pro jiné své hříchy, kterýmiž Pána Boha rozhněval, že snášeti musí a již trpělivě snáší.

Byvše pak znova od pana purgkrabí menšího napomenut, aby žádné pravdy nezatajoval a obzvláště aby pověděl z strany pronášení těch rad českých, které jest to mínil? chtěl-liby na to juramentum scientificum, že o tom v jistotě ví, že jest se to tak v skutku dalo a stalo, čili toliko juramentum credulitatis, že on o tom tak věří, učiniti? Dal na to za odpověď, že jest jináče nemínil, než toliko juramentum credulitatis, že on tak o tom věří, učiniti; ale aby on o tom v jistotě vědětí měl, že jsou oni ti byli, kteří jsou dotčené rady pronášeli, na to že on nikdá žádné juramentum scientificum učiniti nemůže. Jakož i v poslední hodině při smrti své že jináče povědětí moci nebude.

Když tehdy nic jiného na dostatečné k sobě učiněné předložení a napomenutí nepravil, tehdy teprva dle uznání pánův kommissarův a pana purgkrabí se pány raddami soudu nejv. purgkrabství pražského jemu se drobet polehčení stalo.

Tu jsou tíž dva páni hrabata opět skrze pana z Tehenic žádali z toho obeslání propuštění býti, potahující se na předešlé příklady, s tím při tom horlivým doložením, aby ti všickni páni, dáleji se ohlednouce, na to dobře pomněli, jaký tu na nich tak daremně obeslaných a nevinných oni sami nový a těžký příklad činí; žeby se někdy třeba také na nich neb potomcích jejich praktikovati mohl.

Po takovém ohlášení dotčení tři páni kommissaři hned odtud pryč odešli, páni pak obeslaní všichni ven povystoupili, a když po malé chvíli na zavolání zase tam vešli, tu jim skrze pana purgkrabí toto opět oznámeno bylo, že se jim k odpovědi dání do dne zejtrejšího až do hodiny desáté ráno na půl orloji odkládá.

V pátý den k té určité hodině dali se obeslaní zase k úřadu najíti. Kdežto ačkoliv se tam také pan purgkrabě s pány raddami soudu purgkrabského i páni kommissaři od pánův stavův nařízení sešli, však tu nedlouho zůstali, než odtud spolu do sněmovní světnice se obrátili a tam všem přítomným pánům stavům to včerejší Teynagle vyznání přednesli a vůbec čísti dali, žádajíce je v té věci za naučení jim dání. Načež jim oznámeno, že jim toho do dne pondělního odkládají. O kterémžto odkladu pan purgkrabě, navrátíce se k úřadu nejv. purgkrabství, také pánům obeslaným teprva k třetí hodině polední jest oznámil.

Šestého dne téhož stání v devátou určitou hodinu opět se všichni páni obeslaní časně k témuž úřadu nejv. purgkrabství najíti dali; však nicméně pan purgkrabě, k třetí hodině teprva polední z sněmu také tam přišedše, všeckny pány obeslané spolu k sobě do soudné světnice povolal a jim, že Jich Msti páni stavové toho naučení dání zase do dne zejtrejšího odložili, oznámil, s tím však při tom zakázáním, že přede všemi věcmi ihned po zasednutí sněmu ráčí chtíti tu věc před sebe vzíti. Pročež aby ztrpení měli. Na to ti dva hrabata skrze pana z Techenic od sebe promluviti jsou dali: Kterak jim to srdečně lítostivé a bolestné jest, že již několik dní pořád jako na posměch a na odiv lidem musejí tu při úřadu očekávati, zvláště poněvadž těchto dnův tak vzáctní páni poslové Jich Msti kurfirštů a knížat i z jiných k tomu království přivtělených zemí mezi pány stavy do sněmovní světnice přicházejí, a oni, jakoby nějakí lidé zle zachovalí byli, místa svá sobě náležitá opouštějí a za tím při úřadu purgkrabském s takovou nepřiležitostí a hanbou svou každodenně tak dlouho zůstávají musejí. Pročež že vždy žádají, aby dle tak dostatečných odvodův svých toho všeho, což se jim smyšleně a křivě přičítalo, jakožto patrně nevinní z toho netrefného obeslaní propuštěni byli. V tom se jim pan purgkrabě šetrně omlouval, že tu osobou jeho nic neschází.

V sedmý pak den, to jest na den památky nalezení sv. kříže, očekáváje často psaní dva hrabata spolu s jinými obeslanými opět při tom úřadě hned od rána až do třetí hodiny polední, pan purgkrabě se pány raddami soudu purg-

krabského i ti páni kommissaři z sněmu přišedše, je, dva hrabata, do úřední světnice povolal a tato slova k nim promluvil:

„V. Msti pane purgkrabě karlštejnský, pane Viléme Slavato! a V. Msti pane maršalku J. M. C. v král. českém, pane Jaroslave Bořito z Martinic! Páni mně laskavě přisnivi! Jakož jste V. M. od tohoto úřadu nejv. purgkrabství pražského na vyznání France Teynagle, na hrad pražský k nejv. popravě podaného, vedle vyměření zřízení zemského obesláni býti ráčili, jakž též obesláni, jehož datum na hradě pražském v sobotu den památky sv. Jiří rytíře léta tohoto 1611 plněji svědčí, a V. M. jako ctní poctiví a šlechetní páni, oba po poctivosti své stoje, na též obesláni hned jste se volně postaviti ráčili; i poněvadž jest se to patrně vyhledalo a našlo, že týž Franc Teynagl v tom, co jest na staroměstském rathouze dobrovolně i při trápení o V. Mstech pravil, o tom v jistotě nevěděl a neví, než toliko že jest se tak domníval a věřil, dokládaje, aby ho Pán Bůh od klamu uchovati ráčil, že on o V. Mstech nic zlého neví, nýbrž že V. M. oba za dobré ctné a šlechetné pány má a tak V. M. oba zcela a zúplna odvolal: protož já z též povinnosti úřadu mého a s bedlivým uvážením toho se pány kommissaři od Jich Msti pánův stavův nařízenými a pány raddami soudu nejv. purgkrabství pražského V. Msti oba pány obeslané podle vyměření zřízení zemského z takových obesláni, na V. Msti vyšlých, zcela a zúplna propouštím.“

Po takovém oznámení zase hrabata dali jsou skrze pana z Techenic od sebe promluvit: „Poněvadž jsou oba v svých svědomích jisti byli, že ničímž tím, co se tak jim koliv za příčinou toho nepravého vyznání Teynagle omylně přičítalo, vinni nebyli a nejsou, pročez předně Pánu Bohu jakožto svrchovanému nejspravedlivějšímu soudci a ochránci nevinných z toho, že jest první nevinu jich obou tak milostivě vyjevití ráčil, díky činí. Při tom že i jim také z toho spravedlivého očištění a osvobození děkují, žádajíce pana purgkrabiho, aby to své oznámení při témž úřadě bedlivě poznamenati a zapsati dal, tak aby oni potom výpis toho dostati mohli.“ Na to jim pan purgkrabě za odpověď dal: „Že ta všecka akcí, co jest se tu při úřadě nejv. purgkrabství pražského v té při dalo, s pilností sepsána, a jak se jen toliko do kněh vpiše, potom že hned jim všeho hodnověrný výpis vydán bude.“

Téhož dne, prvé nežli páni hrabata dotčené oznámení od pana purgkrabi pražského dostali, jedna osoba pod obojí z stavu panského, která při uvažování té věci v sněm přítomna byla, hraběti Slavatovi cedulku v těchto slovích napsala: „V. M. urozený pane pane švagře můj laskavý! Že V. M. nevina,

o kteréž jsem já nikdy nepochyboval, z jednomyslného a spravedlivého všech tří pánův stavův království českého sněšení jest uznána a ztvrzena, a té přesmtné akcí již konec učiněn jest: pro tu obzvláštní a náležitou náchylnost, kterouž k V. M. mám, nad tím se z upřímného srdce těším a týmž srdcem všechno nejlepší dobré a štěstí od Pána Boha V. M. vinšující.“

Na druhý den po tomto jich ovšem očištění a z dotčených obeslání propuštění často psaní páni hrabata jako prvé předešle do sněmu přicházeli a tam v sněmovní světlici mezi jiné pány úředníky a soudce zemské na místa svá se posadili. Kdežto pan Adam mladší z Waldštejna, tehdáž nejv. sudí zemský království českého, kterýž po zlehčení a vypuzení z sněmu pana Adama z Sternbergka, tehdejšího nejv. purgkrabí pražského a pravého od J. M. C. jakožto krále českého pořádně k tomu sněmu nařízeného direktora, sám na sebe direktorství sněmovní od strany pod obojí přijal, (proti tomu pak pan Adam z Sternbergka, nejv. purgkrabě pražský, jakožto pravý direktor, pro ten sobě učiněný posmíšek více do sněmu přicházeti žádné chuti neměl) toto jest v přítomnosti týchž obou hrabat v sněmě vůbec zjevně oznámil: „Když jest (prý) téhož dne ráno J. Mstí Kr. mezi jinými věcmi také i toto oznámil, jaké se jest naučení a vyměření od Jich Mstí pánův stavův z strany vyznání Teynagle o osvobození týchž obou hrabat stalo, tehdy že jest J. M. Kr. tato slova promluvití ráčil: „Že sám J. M. nad tím potěšen jsouce, ráčí těm poctivým osobám i všem jich příbuzným přátelům toho milostivě příti, že jsou tak podstatně a chvalitebně nevinu svou dovedli a prokázali.“

Nicméně uznali jsou také často jmenovaní dva hrabata za potřebnou a užitečnou věc býti, toho kde náleží vyhledávati, aby taková očištění jich do desk zemských vložena a vepsána byla, tak aby všem vůbec v lepší a v bezpečnější paměti zůstávaly. Pročež vznesli jsou takovou svou žádost skrze obzvláštní memoriál na větší soud zemský a to těmito slovy:

„V. M. nejv. pane sudí zemský! V. M. nejv. páni úředníci a soudcové země království českého! Pane otče, ujcové, švagrové, bratři, páni a přátelé naši zvlášť milí a na nás laskaví! Jakož nepochybně V. Matem v paměti zůstává, kterak na onen čas v té roztřístosti my obadva nevinu k tomu jsme přivedeni byli, že jsme, na nějaké smyšlené ne důvodné a spletené vyznání France Teynagle obeslání byvše, při úřadě nejv. purgkrabství pražského státi musili, kdež my oba, jako poctiví páni po poctivostech našich stojíce, tu jsme všechno to, co se tak nám mimo všechnu naději a bese vší viny naší z samého podezření přičítati chtělo, s sebe náležitě odvedli a pravou naší nevinou dostatečně provedli a ukázali, tak že toho všeho i s vědomím i schválením všech tří pánův stavův království českého na jmnulém sněmě obecném podle nevinu a pouhé spravedlnosti naší slušně jsme

byli osvobozeni a s těch obeslání dle vyměření zřízení zemského propuštění. Kteréhožto očištění vyřknutého spečetěný výpis s téhož úřadu nejv. purgkrabství pražského V. Mstem příležitostně podáváme. I poněvadž my oba (bez marné chlouby píště) šlepejí vzácných předkův našich milých následujíce, vždycky jsme se vždy a ve všem ctně a šlechtetně zachovali a chováme a v tom živi i mrtvi býti a takové dobré a poctivé jména naše jak posavad tak budoucně vždycky s pomocí Pána Boha za dnův živobytí našeho my oba stále zachovati, i po sobě dítkám a budoucím našim milým rodův poctivých a starožitných zůstaviti a zanechati snažiti se chceme: sby tehdy takový dostatečný odvod náš a podle takové neviny naší spravedlivé osvobození naše všem vůbec známější býti a v bezpečnější paměti sůstávati mohlo, V. M. s pilností přátelsky a služebně žádáme, že to od Jich Mstí všech tří pánův stavův království českého na posledním sněmě obecném schválené očištění naše také skrze relaci V. Mstí schváliti a ve dsky zemské vložiti a vepsati poručiti ráčíte. Jsouc k V. Mstem té jisté a nepochybné naděje, poněvadž spravedlivé věci vyhledáváme, že nám (kteříž oba také s V. Mstni větším dílem blíže spřízněni jsme) této slušné žádosti naší odpříti neráčíte. Čehož se V. Mstem k lásce poručena činíme.

Datum v pondělí den sv. Josefa 19. martíi 1612.

K takové žádosti jich od Jich Mstí povoleno bylo a ten memoriál jich vůbec na katedře přečten, i potom také hned z prostředku Jich Mstí dva nižepsaní relatores ke deskám zemským nařízení byli, kteříž z poručení Jich Mstí takové očištění jich od týchž desk zemských vložiti a vepsati dali. Kteréhož vkladu výpis hodnověrný tuto se přikládá.

(V quaternu desk zemských památném druhém stříbrném léta 1612 ve čtvrtek po neděli Reminiscere M. 27. Páni Jich Mstí a vládyky na plném soudu zemském na vyhledávání Viléma Slavaty z Chlumu a z Košmbergka na Stráži, Hradci a Telči, J. M. Kr. raddy a nejvyššího sudího dvorského království českého, a Jaroslava Bořity z Martinic na Smečně, Vokoři a Malikovcích, J. M. Kr. raddy a dvoru J. Mstí v témž království českém maršalka, jakožto ctných poctivých a šlechtetných pánův, nahledše do nižepsaného očištění a z jistých obeslání jich propuštění, při úřadu nejv. purgkrabství pražského podle vyměření zřízení zemského vykonaného, a majíce v svém bedlivém uvážení vedle neviny jich, takové očištění, osvobození a s týchž obeslání propuštění obou osob jich tak ve všem zcela a souplna schváliti a pro budoucí pamět je slova od slova ve dsky zemské vložiti a vepsati povolití a poručiti ráčili:

V registřích černých úřadu nejv. purgkrabství pražského.

Léta Páně 1611 v úterý po památce sv. Filipa a Jakuba apoštolův božích pan purgkrabě hradu pražského při úřadě nejv. purgkrabství hradu pražského v přítomnosti Jich Mstí pánův kommissarův a pánův radd soudu nejv. purgkrabství pražského urozeným pánům, panu Vilémovi Slavatovi z Chlumu a Košmbergka na Stráži, Hradci, Telči a Karlštejně, J. M. C. raddě komorníku a purgkraběti karlštejnskému, a panu Jaroslavi Bořitovi z Martinic na Smečně a Vokoři, J. M. C. raddě a dvoru J. M. v království českém maršalku, obeslaným pánům, oznámil:

Jakož jsou páni od úřadu nejv. purgkrabí pražského atd. (týmiž slovy, jako promluvení p. purgkrabího, na str. 42 položené.)

Tento výpis, z register úřadu nejv. purgkrabství pražského vypsáný, vydán jest pod pečeti urozeného a statečného rytíře pana Jakuba Menšíka z Menštejna, J. M. Kr. raddy a purgkrabí hradu pražského, v pondělí po neděli Reminiscere léta 1612.

Relatorové z téhož plného soudu zemského byli jsou: Leonhart Kolon z Felzu, na Šengkenburgku, Angelské hoře a Buchově, J. M. C. radda, z pánův, Adam Hřán z Harasova na Skalce, Červeném Hrádku a Landskronu, J. M. Kr. radda a purgkrabě kraje hradeckého z vládyk.

V tomto místě i toto znamenati sluší, že ti oba relatorové byly osoby bludného náboženství pod obojí a velicí protivníci sv. pravé katolické církve; zvláště ten přední týchž dvou hrabat (pro obzvláštní jich u víře sv. katolické horlivost) úhlavní nepřítel, jakž jest to při vyhození jich z okna, byvše toho hanebného mordýřského skutku sám také přítomen, veliký nabadatel a fedrovník, patrně dokázal; kterýž potom armády českých rebellův polním maršalkem byl a léta 1620 v neděli květnou v Rakousích blízko vsi Langelois řečené od lidu J. M. C. válečného dle zasloužení svého hrozně posekán a zabit byl.

Z této akcí v příčině Teynagle, pravdivě, jak samo v sobě jest a tehdaž se zběhlo, sepsané, poznati se může, jakou těžkou a nebezpečnou persekucí neb utiskáním ti dva hrabata vystáti museli. To pak podezření od strany pod obojí proti nim z toho pošlo (jakž jsou to jim někteří pod obojí sami v důvěrnosti oznamovali), že stavové pod obojí za to měli a drželi, jakoby ten lid pasovský do království českého na vymstění se a odnutí jim zase toho majestátu, na náboženství daného, uveden byl. A poněvadž tito hrabata při minulém sněmě léta 1609 tu amnistiam (kterouž od slavné paměti J. M. C. Rudolfa stavové pod obojí před všelikým nad nimi se vymstiváním opatření byli) podepsati jsou nechťeli, tehdy proto jsou je v podezření měli, jakoby se to vše s vědomím a radou jich dalo. Ačkoliv všelijakým jich toho skoumáním, zvláště Teynagle na to mnohdykrát na rathouze staroměstském examinování i příkře se vyptáváním nemohlo se nic takového vyhledati, aby vůdcův téhož lidu pasovského takové předsevzetí a mínění býti mělo, tak že tím více mohli se na to ubezpečiti, že to podezření proti často psaným dvěma hrabatům docela beze všeho gruntu křivé a smyšlené bylo. Ale nepřestali na tom, nýbrž předce byliby je rádi pro nepodepsání dotčené amnistie k pádu a zkáze přivedli, jakž z těch pěti otázek, kteréž jsou tak jménem týchž stavův pod obojí od původův k tomu od nich nařízených na Teynagle při trápení jeho učiněny byly, čtyry vlastně na ně se minily. Neb předně, poněvadž jsou okolo J. M. arciknížete Leopolda zčásti bývali, všichni se jináče nedomnívali, nežli že jsou o předsevzetí toho lidu pasovského dokonalou vědomost měli. Druhé v podezření je měli, jakoby oni byli rádi J. M. krále Mathiáše o designaci neboližto čekanství připravili a J. M.

arcikníže Leopolda k tomu, aby králem českým byl, fedrovali. Třetí v domněni je měli, že jsou všechny rady české J. M. arciknížeti Leopoldovi vyjevovali, a čtvrté praveno bylo, že při tom vpádu lidu pasovského do Menšího města pražského z domu hraběte Slavaty, na stupních hradu pražského ležícího, z oken stříleno bylo.

Ale tíž hrabata, jsouce sebou jisti, že ty podezření ve všech těch artikulích křivě a jen z pouhé nenávisti proti nim smyšleny byly, a co in rerum natura nebylo, to že se za jistý skutek žádným způsobem prokázati moci nebude. Nebo ačkoliv jsou oni začasť (zvlášť hrabě Slavata) u J. M. arciknížete bývali, však jistá věc byla, že netoliko v žádných radách, intencí a předsevzetí J. M. arciknížete a toho lidu pasovského se dotýkajících, jak s J. M. arciknížetem samým, tak ani s raddami J. Msti nebyli. Ale že také nikdá J. M. arcikníže ani žádný z radd J. Msti o tom nic nepravili a nevyjevovali. Nicméně když jsou tíž hrabata tomu vyrozuměli, že stavové pod obojí předce je v tom nadepsaném čtverém domněni mají, tehdy byvše žádostivi z toho se opravdově očistiti, při té konfrontaci s Teynaglem při úřadě nejv. purgkrabství pražského tu dotázkou na něj učiniti dali: Má-li on jakou vědomost o tom, žeby kdy oni s ním neb některým jiným v nějaké takové radě byli, kdeby se něco proti J. M. C. neb králi uherskému a čekanci království českého, proti vlasti jich, totiž království českému, čelícího dotýkalo? Načež on odpověděl: Že jsou nikdá s ním dokonce v žádné radě nebyli, a aby oni o těch výš dotčených věcech jakou vědomost míti měli, že on docela nic o tom pověditi nemůže. Jakž pak potom, když od původův, jménem stavův pod obojí k němu vyslaných, dále táž otázka na něj při trápení učiněna byla, to vše týž Teynagl výslovně dotvrzoval, pravíce, že na věky ani před posledním soudem božím toho mluvíti nemůže a moci nebude, aby kdy kteří Čechové v té radě, intencí toho lidu pasovského se dotýkajících, bývali měli, aniž aby kdy který z Čechův to mluvíti měl, žeby to rád viděl, aby J. M. arcikníže Leopold králem českým byl; to že on též říci nemůže, a kdyby to i pravil, tehdy žeby klamal.

I ačkoliv o takovém Teynagle jich dvou hrabat očištění všem stavům na sněmě obecném dobře vědomé bylo, kteréžto z jednomyslného všech stavův snešení a naučení k úřadu nejv. purgkrabství daného dotvrzeno, potom z hlavního soudu zemského dosvědčeno bylo, a tak oni dva páni za nevinné spravedlivě uznáni a vůbec vyhlášeni byli: což když se též J. M. Kr. Matiaše (kterýžto snad sám také je v tom domněni měl) doneslo, že Teynagl při úřadu nejv. purgkrabství na

tyž hrabata nic zlého nevyznává, anobrž, co jest k zlému jích na rathouze staroměstském mluvil, to vše nahoře při témž úřadu zjevně zase odvolal, pravice, že je za vzáctné a poctivé pány drží a že nic zlého o nich neví, ráčil J. M. Kr. pana Sigmunda z Lozenštejna, dvoru svého nejv. maršalka, a pana Václava ze Vchynic a z Tetova do sněmu poslati s tím vzkázáním, že J. M. Kr. ráčil vyrozuměti, kterak Teynagl, co jest dole na rathouze staroměstském vyznal, to vše nyní nahoře zapírajíc, zase odvolává; pročez že bude dobře, aby páni stavové na to se dobře vyptali a zdalíž v tom třebaš nějaký podvodové se nacházejí. Páni stavové tehďáz za odpověď dali, že jináče nevědí, než že on Teynagl při úřadě nejv. purgkrabství pražského jest dobře a náležitě opatřen a že mistr popravní s lidmi svými ve dne i v noci stále při něm zůstává, ani k němu žádný člověk připuštěn nebývá, a že dále jejich pilností nic ajíti nemá. Potomně když J. M. Kr. vyrozuměti ráčil, že ti oba páni to vše, co se jim koliv zlého přičítalo, z sebe podstatně odvedli a nevinu svou dostatečně provedli a ukázali, tehdy J. M. Kr. skrze pana Adama z Waldštejna, tehďáz nejv. sudího zemského, páním stavům do sněmu vzkázati ráčil (jakž to nahoře také dotknuto jest), že J. M. Kr., jsouce nad tím potěšen, ráčí těm poctivým osobám i všem jich příbuzným toho milostivě příti, že jsou tak chvalitebně nevinu svou provedli. Z kterýchžto slov dosti patrně znáti bylo, že J. M. Kr. je dále v žádném zlém domnění míti neráčil.

Zdalíž nad tento podstatnější a světlejší odvod v takové příčině najíti se může, každému bohabojícímu se čtenáři k soudu se připouští. Nicméně přes to všechno nešlechtní rebellové, týchž obou hrabat úhlavní nepřátelé, nemohouce jim v tom ani v ničem jiném právně nic škoditi, poněvadž spravedlivý Pán Bůh jim toho, aby oni je vší mocí a snažnou prací svou o hrdla jich připraviti byli mohli, dopustiti chtíti neráčil, aspoň všelijak o to usilovali, aby jim vždy na jejich dobré cti a vzáctné pověsti, též chvalitebném dobrém jménu ublížiti a uškoditi mohli. Pročez nepřestali ani natom, co jsou v té menší své apologii neboližto osvědčení všech tří stavův království českého pod obojí v tom artikuli „k zlé nápravě“ nedůvodně doložili, ale také i v druhé apologii větší, pod jménem týchž stavův vytisknuté a vydané, v témž artikuli o nich tato slova doložili: *„Aby všemu světu zlost týchž nepřátel stavův cizím národům poněkud v známost uvedena byla, některých toliko z náboženství vyplývajících věcí se podotkne. Když jest, jak výš dotčeno, ten lid pasovský s pomocí boží z tohoto království vyhnán byl a to, k čemuž od těch nepřátel naměřeno bylo, průchodu nemělo,*

ngbrž J. M. C. nynější pán proti jejich intentu na království toto korunován býti a správu sobě postoupenou míti ráčil, ačkoliv vědomé bylo, že J. M. o to čekanství (na kteráž s milostivou vůlí a na žádost J. M. C. Rudolfa ode všech stavů z společného na obecném sněmu sněšení podle svobod království toho volen byl) jako i o země připraviti, jinému na to místo bez obecného svolení proti patrnému zřízení zemskému dopomoci usilovali a tudy velkého trestání zasloužili.“

Není pochybnost, že mnozí, kteří ty apologie čtli, tomu uvěřili, ale každý ten, kdo tuto akci, jak se v příčině vyznání Teynagle zběhlo, pravdivě sepsanou, čísti bude, může u sebe (dadouc pravdě místo) spravedlivě to usouditi, jak veliká se jim před Bohem i všim světem křivda v tom dala. Neb kdyby oni tím vinni byli, jak se jim to od těch všech zlostiplných apologistův přičítalo, bylby Teynagl (kterýž všech J. M. arciknížete Leopolda tejných rad povědom byl) nerci-li o tom dobrou vědomost měl, ale i když na to jak od nich tak od původův z stavův dosti zuřivě doptáván byl, to vyznal a na trápení svém ztvdil. Ale o tom, čeho nebylo, on žádné vědomosti míti a vyznávati nemohl. Tak se na tomto světě děje, že, byť někdo nejsvětější a nejnevinnější byl, proto předce lidských podezření a pomluv ne vždyckny ujíti může! Čehož dosti patrně mnozí příkladové netoliko historie politické, ale i písma sv. starého i nového zákona ukazují a dotvrzují. Pročež nic divného není, že jest také je to potkalo, v čemž oni jakožto nevinní s pomocí boží dobře obstáli a tichou trpělivostí svou všechny ty smyšlené klamy dostatečně přemohli, až i tudy přední nepřátelé jich k zjevnému zahanbení spravedlivě přišli.

Co se pak toho lidu pasovského dotýče, soudíce oba hrabata vždycky to při sobě, že ten lid, nebude-li brzy obdaňkovan a zaplacen, k nemalé škodě jak J. M. císaře a J. M. arciknížete, tak i k veliké škodě království českého býti může, kdykoli příležitosti dostali s J. M. arciknížetem volně mluviti, tehdy jsou toho nikdá nezanedbali podstatnými příčinami svými J. M. arciknížeti to zlé k budoucí výstraze všelijak šetrně předstírati, tak že, když potom tak daleko zašlo, že jest ten lid netoliko do města Berouna jen tři mile od Prahy, ale i tu před samou Prahou okolo kláštera břevňovského, slove sv. Markety, se dostal, a byvše J. M. arcikníže při téměř lidu a vyslavše k J. M. C. do Prahy ten den před vpádem do Menšího města pražského nejv. pana Maurice Griechingera, při kteréžto příležitosti hrabě Slavata J. M. arciknížeti po něm vzkázal i za to J. M. snažně žádal, aby neráčil dopustiti nijakž k tomu přijíti, aby týž lid vojenský do

měst pražských vtrhnouti měl; neb pokudby se to stalo, tehdy žeby se obávati bylo, aby skrze to veliké zavedení J. M. C. a J. M. arciknížete, i hrozná celého českého království záhuba nenásledovala, mnohé k tomu důvody a příčiny podstatné přednášejíce. Jakož pak i ve všech radách, kteréž jsou se kdy a kde koliv z strany toho lidu pasovského držely, vždycky jsou všelijak k tomu radili a pomáhali, aby týž lid, ne- užitečně verbovaný a ještě s větší škodou zdržovaný, brzy obdaňkován a zaplacen býti mohl a skutečně byl. Proti tomu pak, aby kdo něco jiného v tom od nich kdy slyšeti, aneb oni aby o tom zlém a škodlivém proti království českému předsevzeti nejméně co věděli, toho se ničehož s gruntem pravdy nikdy nenašlo, ani žádným způsobem najíti moci nemohlo.

Co se pak pronášeni od nich J. M. arciknížeti rad českých dotýče, mimo předešlou dostatečnou odpověď toto se ještě přidává: Poněvadž J. M. arcikníže Leopold od J. M. C. nad tím vojenským lidem pasovským řečeným za nejv. generála nařízen býti ráčil, když jest J. M. arcikníže při dvoře J. M. C. býval, co se v uvažování z strany téhož lidu pasovského dotýkalo, J. M. C., co tak koliv chtíti ráčil, to jest vždycky buďto sám ústně anebo skrze J. M. arcikníže nejv. kanceláři království českého poroučeti ráčil, aby jiným v kanceláři české přednášeny a s nimi bedlivě uvažovány byly. Jakož i týmž způsobem po uvážení zdání jejich skrze téhož nejv. pana kancléře zase J. M. C. vlastní osobě neb J. M. arciknížeti aneb J. M. C. pánům tejným raddám v známost uvedeno bývalo. Při těch pak všech radách a uvažováních strany toho lidu pasovského, jak v soudné světnici na tom sjezdu obecném tak v kanceláři české, netoliko přisežené osoby, jako nejv. páni úředníci a soudcové zemští, též páni raddy J. M. C. soudův dvorského a komorního, ale i osoby z obce, ze všech tří stavův k defensi sněmem obzvláštně nařízené, přítomny bývaly. Anobrž jiní všickni, kteří koliv z vyšších dvou stavův do měst pražských tehdaž přijeli a do kanceláře přijíti chtěli, to jsou všichni i jedenkaždý sám od sebe svobodně učiniti a do kanceláře přijíti mohli, i skutečně přicházeli a ty věci uvažovati pomáhali. Poněvadž těch uvažování v podstatě ten cíl a konec býval, buďto aby ten lid pasovský zaplacen a obdaňkován byl (k čemuž jsou ty peníze J. M. C. k záplatě téhož lidu s pilností mezi sebou hledali a jednali) aneb, pokudž by se to nestalo a týž lid předce dále v tomto království pánům obyvatelům škodil a ubližoval a s něho pryč vytrhnouti nechtěl, k odvrácení dalšího nebezpečení a větší zášasy země naposledy slušné všichni spolu veřejnou mocí svou té moci jich s milostivým však dovolením a

vědomím J. M. C. jak náleží do nejvyššího svého přemožení odpírati a je ven z vlasti své milé s pomocí boží udatně vybiti a vyhnati hleděli. Kteréžto rady, ačkoliv samy v sobě tejně nebyly a J. M. arciknížeti, jakožto J. M. C. tejně rady vzácnému panu direktoru a tak všech těch i jiných rad pravému principálu a hlavě, každého času v známost uvozovány byly. Však proto předce nikdá jsou dotčení hrabata tak v tom kvapni nebyli, aby takové uvážení a zavření těch rad hned J. M. arciknížeti aneb komukoli jinému vyjevovati měli, nýbrž nechali to nejv. panu kancléři království českého, že jest on je dle povinnosti své J. M. C. neb J. M. arciknížeti aneb vady J. M. C. pánům tejným raddám přednášel. A když někdy J. M. arcikníže z poručení J. M. C. některé věci z strany toho lidu všem společně přednášeti ráčil, tak aby v kanceláři české uváženy byly, tehdy že po takovém jich uvážení, vyjdouce oni z rady neb kanceláře české a jdouce odtud přes pavlače do pokoje J. M. C., a zastavíce se někdy buď oba dva neb jeden z nich u J. M. arciknížete, kdykoliv se J. M. na to, zdali jsou již to, což jest tak jménem J. M. C. ráčil J. M. arcikníže sám jim přednésti, uvážili a na čem jsou zavřeli, jich milostivě ptáti ráčil: tehdy oni buď spolu neb jeden z nich J. M. arciknížeti pokaždé za odpověď obyčejně dávali, že J. M. arcikníže brzo tomu lépe od nejv. pana kancléře vyrozuměti ráčí. Přičemž také J. M. arcikníže bez dalšího se dotazování je zůstaviti a zanechati ráčil. A tak příliš křivě a nepravě nepřátel těchto hrabat z pouhé zuřivosti a zlobivosti své chtěli je tím jízlivým obmyslem svým ukrutně skazit, ješto sám Budovec, od stavův k examinování na ně Teynagle nariadený, to přede všemi vyznával, že v té věci žádná tejnost rady nebyla, jakž se tomu nahoře při témž examinu obšírněji vyrozumělo.

A jest v pravdě k smíchu podobné, že Teynagl v tom vyznání svém, když byl dotazován, kteří jsou ty rady české pronášeli, tehdy vedle často psaných dvou hrabat jmenoval také pana Ladislava Berku, a to za samou tou příčinou, že jest jej začasto u J. M. arciknížete Leopolda vídával, ješto týž pan Berka, byvše za kralování J. M. C. Rudolfa hejtmanem v margkrabství moravském, že jest vždyckny stále věrným poddaným a služebníkem téhož J. M. C. Rudolfa, nejmilostivější vrchnosti své, zůstával a jiné vrchnosti nehledal, proto byl od jiných obyvatelův a stavův téhož margkrabství vzláště nekatolických velice persekvován, tak že naposledy musil se z téhož margkrabství do království českého dáti a od nepřátel svých dále se reterirovati, jakož pak i za správy a kralování J. M. C. Mathiáše v žádném úřadu více potřebován nebyl.

Ačkoliv on tehdaž, když ten lid pasevský do Prahy vtrhl, v Praze v domě svém na stupních zůstával, však nikdá mezi J. M. C. Rudolfa české rady do kanceláře české, ani sice mezi jiné pány obyvatele do soudné světnice nepřicházel, a tak tejnost těch rad, v kterých jest pán nikdá nebýval, J. M. arciknížeti ani žádnému pronášeti nijak jest nemohl. Pročež každý, který o tehdejším způsobu království českého vědomost měl, tomu se zasmáti mohl, že jest Teynagl na téhož pana Berka to, co proti všemu rozumu nemožné bylo, vyznával. A stavové téhož království českého, slyševše to vyznání v plném sněmě v soudné světnici zjevně čísti, snadno jsou mohli to při sobě souditi a patrně poznati, že jest týž Teynagl tak neforemné vyznání na staroměstském rathouze, byvše k němu trápením přinucen, z veliké bolesti neprávě učinil, a co jest tak tu o panu Berkovi smyšleně mluvil, že to podobně také i o těch dvou hrabatech křivě a nedůvodně beze všeho gruntu mluvil.

Ale tak veliké zaslepení a po zkáze týchž obou hrabat nesčíslné dychtění jejich bylo, že jsou se na nic toho neohlédali, nýbrž předse beze všeho pozoru (a jako bez rozumu) v té své slepotě a zaslepené proti nim zuřivosti kráčet nepřestávali, až potom s pomocí boží pouhá jich obou hrabat nevinnost tak zjevně se vyjevila a oči jich k světlu pravdy otevřela, že jsou bezděk proti vši vůli své sami je za spravedlivé nevinné ctné a šlechetné pány k vlastnímu svému zahanbení a k většimu jich obou oslavení všem vůbec zjevně vyhlásiti a schváliti musili, dle starodávného přísloví: „Veritas omnia vincit atque tandem bona causa triumphat — Pravda všecko přemáhá a naposledy spravedlivá pře obtojí.“

Že pak pan Ladislav Berka tak jako oni dva hrabata obeslán nebyl, aby se podobně při úřadu nejv. purgkrabství dostavil, příčina toho byla, že on, obávajíce se mnohých nepřátel svých netoliko Čechův ale i Moravanův, kteří s lidem svým válečným ku Praze přitáhli, aby nějaké moci a ukrutnosti na něm neprovedli, pročež raději poodstoupil a záhy s J. M. arciknížetem Leopoldem z Prahy i potom z české země ven odjel.

Co se pak při vpádu na Malou stranu lidu pasovského střelení na lid český dotýče, takové domnění z pouhého zlobivých lidí smyšlení a potom dále a více rozšířených klevet pocházelo, zvláště že jest někdo mezi stavy ten klam roztrušoval, jakoby z domu hraběte Slavaty na stupních ležícího na domácí lid český několik ran z ručnic učiněno bylo. Ale jak v jiných věcech tak v té hraběti Slavatovi pouhá křivda se dala; neb on toho času, když se ten vpád stal, v též domě svém nebyl, než spolu s jinými nejv. pány úředníky a soudci zem-

skými katolickými pod jednou na hradě pražském při vlastní osobě J. M. C. Rudolfa zůstával.

V též pak domě pan Michal Slavata, bratr jeho vlastní (jenž se tehdáž bludné sekty pod obojí z Jednoty bratrské přidržel, ale nyní jest horlivý katolík pod jednou) lozírujíc zůstával, a v takové potřebě týž dům s mnohými osobami z čeládky s ručnicemi a jinými zbraněmi dobře opatřený chránil. A poněvadž prvé, nežli ten lid pasovský tak daleko nahoru k stupním téhož domu se dostal, štilštandt nebolizto příměří učiněno bylo, tehdy nebylo také zapotřebí z téhož domu na žádného střileti. Jakož pak týž hrabě Slavata, uslyševše o té klevetě, s pilností na to se vyptáváje, do konce ničehož toho se doptati a vynajíti nemohl. Tolikéž i při shledávání se v konversacích hrabě Slavata předním osobám z stavův pod obojí o tom oznamoval a je z takového zlého domnění vyvozoval. Však nic platno nebylo; nýbrž předce tak zlobivě zaslepeni byvše, chtěli jsou to na něho právně a criminaliter dokazovati, ještě kdyby pravda byla, tehdy Teynagl, nebyvše tehdáž v domě hraběte Slavaty ani mezi lidem českým, žádnou o tom vědomost míti nemohl; ale týž nebohý Teynagl dle ukrutné vůle jich tuto svou nevědomost na bolestném trápení svém dotvrditi musil.

Pátá dotázka nemohla se těch dvou hrabat dotýkati, poněvadž oni v Starém městě nebydleli; však přece tudy jiného Čecha měšténina horlivého katolického, totiž Jiříka Heydeliusa, zkaziti chtěli. Ale ani to se jim nepodařilo.

Přestanu o té materii více psáti, poněvadž se dosti z toho, což již napsáno jest, vyrozuměti může, jakou tejnou persekucí nebolizto jízlivé protivenství a soužení častopsaní dva hrabata v té věci vystáli, majíc tak prudké a mocné protivníky, akoro všechny stavy království českého, jakž z těch slov, kteréž pan Adam z Waldštejna náboženství pod jednou jménem všech tří stavův téhož království k panu Adamovi z Sternbergka, nejv. purgkrabí hradu pražského, v plném sněmě mluvil: „poněvadž se (prý) tu znamenitých velikých a v tomto království nikdá nebývalých věcí dotýče, protož že to nemůže tím způsobem a pořádkem, jako jiné věci uvažováno býti.“ Jakož pak vyskytl se tehdáž jeden pod obojí tak zlobivý člověk (z Berbirstorffu), kterýž v plném sněmě opovážil se tuto přímluvu učiniti: „Žeby se v tak velikých nikdy nebývalých věcech vedle pořádku práva postupovati nemělo, a ten zločinec Teynagl žeby neměl k úřadu nejv. purgkrabství pražského podáván býti, než aby raději na rynku staroměstském zjevně examinován a trápen byl.“ Sice svědčelo se hned tehdáž o tom, že on sám od sebe to nemluvil, než jiná

s vyššího stavu osoba jemu to na paláci při jednom krámě napsala, aby oni v sněmě takové zdání dali k tomu prý konci, kdyžby dotčený Teynagl na otázky o těch dvou hrabatech nejméně co řekl aneb domněle vyznal, tehdy aby hned tu v rynku po nejmenším navržení od obecného lidu oni, oba hrabata, ukrutně a ohavně ukamenováni byli. Ale Pán Bůh neráčil dopustiti, aby se kteří jiní na to jemu navěsti dali, aspoň s barbarskou přímlovou jeho se snesouce, proti nim tehďáž tak tyransky precedirovati chtěli a mohli.

Neměli sice často psaní oba hrabata od nikud žádné ochrany. Neb tehďáž nejmilostivější vrchnost jich císař Rudolf slavné paměti sám také od lidu válečného českého a moravského spolu na hradě pražském v pokojích svých vlastních jako v nějakém arrestu mocí zdržován a vartován byl. Ačkoli tíž hrabata z potřeby ku panu kardinálovi Klezlovi, tehďáž J. M. Kr. Mathiáše tejně rady direktoru, naschválně byli poslali s tím vzkázáním: „poněvadž srozumívají, žeby Teynagl u vězení na rathouze staroměstském některé nenáležitě věci neprávě na ně vyznával a jim v tom hrubou křivdu činil, tehdy že ponížně žádají, aby J. M. Kr. v kommissarův panův stavův ráčil také své kommissaře k tomu naříditi, aby oni, hrabata, s týž Teynaglem k náležité konfrontaci připuštění byli; co tak o nich tam v nepřítomnosti jich vyznává, to aby jim v oči mluvil; kdežto že se hned snadno poznati moci bude, zdaliž vyznání jeho pravdivé jest nebo není, tak že stavové potom s lepším gruntem dále v tom precedirovati moci budou. A pokudž se tam, bohdá, nevina jich pozná, tehdy žeby již potom nebylo potřebí, odtud Teynagle k vyšší popravě na hrad pražský dodávati a oni hrabata mohliby tudy tak hanebného processu zbaveni býti.“ Ale protivnou odpověď dostali, „že se J. M. Kr. neráčí prý času toho procedirování stavův nic ujímati, nýbrž také i tu věc, jak se děje, při tom zanechávati.“

A tak ty dva hrabata, ode všech lidí opuštění, v ochranu samého Pána Boha všemohoucího doufajíce a na svou nevinu spoléhajíce, dobře a chvalitebně obstáli, a jak tehďáž na pomluvu zlých lidí, tak potom na zlobivých apologistův falešné spisování nic nedbali a tomu se těšili, že i skrze ten Hendricha Matessa hraběte z Turnu nepravdivý spis příčina k tomu dána, že tato gruntovně pravdivá správa v té věci na papír uvedena jest, a ti, kteří ji čísti budou, tím snáze a víceji pravdě místo dají.

A poněvadž curiosus čtenář mohl by žádostiv býti věděti, jaká příčina toho byla, že jest týž pan Frano Teynagl od stavův pod obojí na cestě své jat, do vězení tuhého dán

a tak hanebně zle traktován, až i naposledy útrpným právem tázan byl, s tou při tom jemu oznámenou pohrdázkou, že skrze mistra popravního konec života svého vzítí má, i také jaké skončení ta s ním začatá tragedia vzala: pročez věděti sluší, že stavové pod obojí, měvše J. M. C. Rudolfa v tom podezření, jakoby skrze ten lid pasovský je, stavy, o ten majestát, jim na náboženství jich daný, zase připravití a J. M. arciknížeti Leopoldovi k témuž království dopomoci chtěti ráčil, i zvěděvše stavové toho času, když ten lid pasovský ještě se na Malé straně zdržoval, že jest J. M. C. Rudolf téhož pana Teynagle k Jich Mstem kurfirštům duchovním a k J. M. kurfirštu saskému vyslati ráčil, domnívali se, že, dostanouce oni pana Teynagle, jak z té instrukcí, kterou od J. M. C. sobě danou měl, tak skrze examinování osoby jeho mnoho zvěděti moci budou. Ale když potom nic toho doptati a zvěděti nemohli, neb J. M. C. Rudolf skrze téhož pana Teynagle ráčil Jich Mstem pánům kurfirštům jen to samé v známost uvozovati, že skrze ten lid pasovský, bez jistého J. M. C. dovolení přišlý, proti panu bratru svému J. M. králi Mathiášovi na žádné nejmenší protržení té smlouvy, skrze Jich Msti kurfiršty mezi Jich Mstmi pány bratry některý měsíc před tím v Praze učiněné, nic před sebe bráti neráčí. Tak že stavové pod obojí z té instrukcí nic podezřelého na J. M. C. a pány raddy J. M. nezvěděli, ani skrze časté a tuhé examinování téhož pana Teynagle nic toho, cožby k utvrzení jich zlého domnění bylo, uptati se nemohli. Toliko in genere, žeby prý služebníci J. M. arciknížecí byli rádi to viděli a J. M. přáli, aby k vysokým věcem přijíti moci ráčil, a že jest pana generála Ramé ta invencí byla, a žeby on, co na něm bylo, rád k tomu byl pomáhal, aby J. M. arcikníže velikým potentátem učiněn byl atd. (str. 37). Však aby kdo J. M. C. Rudolfa z pánův radd aneb kteří z Čechův k tomu raditi neb to mluvití měl, žeby rádi viděli, aby J. M. arcikníže Leopold králem českým byl, to že s pravdou říci nemůže.

Dále pak stavové p. ob., zvěděvše, že ti dva hrabata, zvláště hrabě Slavata, začastý u J. M. arciknížete býval, v tom podezření je měli, že oni o J. M. arciknížete intencí vědomost měli a tolikéž k tomu radili. Však poněvadž týmž dvoum hrabatům velikou v tom křivdu činili, tehdy také toho, čeho nikdy nebývalo, od pana Teynagle jak s dobrými slovy tak ani tím hrozným osoby jeho trápením dověděti se nemohli. Však ho předce v některých konversacích chytře k tomu přivedli, že jest pro spomožení od nich sobě juramentum credulitatis na to učiniti se uvoloval, že z českých pánův žádného tak často u J. M. arciknížete nevidal, jako pana Sla-

vatu, pana z Martinic a pana Berku, pročez že jsou snad ti tři páni to učiniti musili a J. M. arciknížeti Leopoldovi ty rady, které v kanceláři české proti tomu lidu pasovskému aneb téhož lidu se dotýkající držány byly, pronášeli. O kteréžto pana Teynagle nerozšafné řeči stavové pod obojí zvědově, pokládali, že již tudy ty dva pány, hrabě Slavatu a hrabě z Martinic, do veliké těžkosti uvedou, a dokážíc to na ně, že jsou tejnost rady pronášeli, je dokonale cti i hrdla odsoudí a zbaví. To pak že na ně snáze a lépe prokázati moci budou, kdyžby pan Teynagl takovou řeč při právním trápení i potom smrti svou stvrdil. Tak že téhož pana Teynagle ne proto k útrpnému právu podali, žeby on toho nějakými zlými skutky svými jako nějaký zločinec byl zasloužil, ale jen proto, aby skrze to trápení a smrt jeho ty dva hrabata zkaziti mohli. A tak ne skrze nějaký proces a odsouzení právní, než toliko de facto a moci týž pan Teynagl od stavů pod obojí k nejvyšší popravě podán, tam od mistra popravního ukrutně trápen i skrze jich kommissaře k ohavné smrti bezprávně vyhlášen byl. Jakž i tito dva hrabata ne pořádně vedle práva, ale také de facto přinuceně k úřadu nejv. purgkrabství pražského obesláni byli; neb zřízení zemské to s sebou přináší, kdyžby který zločinec na dolejším právě na někoho z vyššího stavu něco neslušného vyznal, ten že má k vyššímu právu na hrad pražský podán, a tu osoba ta z vyššího stavu obeslána býti a se stavěti má. Ale pan Teynagl nikdá při žádném právě za zločince odsouzen nebyl. A tak to podání osoby jeho k vyšší popravě, i to obesláni pánů hrabat vše de facto proti právu nepořádné bylo.

Potom když ti dva hrabata jakožto nevinní na naučení, ode všech tří stavův království českého z sněmu dané, při úřadu nejv. purgkrabství vši sobě křivé viny očištění a ospravedlnění byli, J. M. král Mathiáš, uznáváje, že pan Teynagl, nedopustivše se žádných zlých činův, nikdá pořádně k žádné pokutě neb trestání odsouzen nebyl, ani v bolestném trápení svém na sebe nic zlého nevyznal, slušně také vedle práva k smrti vydán býti nemohl: pročez, chtějíce z moci a s rukou stavův království českého jej vyníti a vysvoboditi, ráčil jim oznámiti, že žádostiv býti ráčí, téhož Teynagle v některých vlastních potřebách svých examinovati dáti. A tak na to hned J. Msti Kr. v moc vydán byl. Však dříve nežli z vězení puštěn byl, musil nejprvé revers na sebe dáti, že chce království českého a vtělených zemí do smrti své prázen býti, a toho, co jest ho tu potkalo, nikdá žádnému ničímž zlým nevzpomínati a na žádném nijakž se nevymstívati.

Tyž pan Teynagl, věda o tom, že takoví bezprávně donucení reversové žádné moci nemají, a toho, kdo je činí, když se na svobodu dostane, v ničemž zavazovati nemohou, beze všeho rozmýšlení takový revers od sebe dal. Po tom pak od J. M. krále Mathiáše na svobodu propuštěn byvše, do království polského jel a tam od J. M. krále Zikmunda za kanclíře německého a raddu přijat byl. Kdežto umřevše mu paní manželka jeho, z fraucimordů J. Msti královny jinou pěknou pannu dostal. Po některém pak čase navrátil se zase k J. M. arciknížeti Leopoldovi do biskupství pasovského, J. M. za kanclíře sloužil. Naposledy dostal se ke dvoru J. M. C. Ferdinanda II. a tu od J. M. za říšskou dvorskou raddu přijat byl, v Vídni umřel, a syn jeho po něm zůstalý, pan Rudolf, v Čechách se oženice, od J. M. C. nynějšího krále a pána našeho za raddu do soudův královských komorního a dvorského přijat jest.

S touto pravdivou informací že curiosus lector spokojen bude, naději mám. Pročež dále v jiných materiích spisování své kontinuiruji.

Jakož jsem nahoře doložil, že chci zprávu dáti, jak jest se s obnovením úřadu nejv. úředníkův zemských království českého při počátku kralování J. M. krále Mathiáše tehdaž dalo: pročež věděti sluší, kterak strana pod obojí, co na ní záleželo, všelijak se snažila k tomu přivést, aby svrchu psaní dva hrabata všech úřadův zemských v království českém docela zbaveni byli. Pročež aby to tím snáze a dříve dovésti mohli, dva přední nejv. pány úředníky zemské pod jednou, totiž pana Adama staršího z Sternbergka, nejv. purgkrabího pražského, a pana Adama mladšího z Waldštejna, nejv. sudího zemského království českého, nejprvé sobě získali a spolu tento způsobný k tomu prostředek vymyslili, přednášejíce jiným nejv. pánům úředníkům a soudcům zemským v radách kanceláře české to za jistý starodávní obyčej: Kdykoli prý nový král český v království svém českém kralovati počal, tehdy že všickni nejv. úředníci a soudcové zemští i jiné raddy české povinnosti své k rukám J. M. Kr. skládali, a tu že J. M. král ráčil jest dle libosti a vůle své tyž úřady a povinnosti české milostivě obnoviti neb proměnit, a koho ráčil chtíti sobě zachovati, toho hned potvrditi, a koho neráčil chtíti v povinnosti jeho déle trpěti, toho z ní propustiti a na jeho místo jiného dosaditi ráčil. Pročež aby tolikéž oni všickni nejv. páni úředníci a soudcové zemští i jiné raddy podobně tak nyní učinili a všechny úřady a povinnosti své J. M. králi Mathiášovi při tom začátku kralování J. Msti k rukám královským složili.

Ti dva hrabata, seznavše v tom patrně obzvláštní praktiku proti sobě složenou býti, nechtěli se v tom s jinými snésti, nýbrž takto přimluvu svou učinili: Že to jak vřízení zemském tak ani v žádném sněmovním usnešení za právo ustanoveno není, aby tím povinni a zavázáni býti měli. Pročež že nemíní vedle jiných z strany takových úřadův svých k rukám J. M. Kr. k skládání se ohlašovati; než, ráčí-li J. M. Kr. v tom co jiného poručiti, tehdy že oni budou věděti, jakou na to J. M. Kr. odpověď svou dle potřeby dáti. Nejv. pan kancléř království českého oznámil, že on sám potřebu svou J. M. Kr. přednésti chce. Nejv. pan písař pan Jan z Sklenového a z Janovic jako i pan podkomoří království českého, pan Purkhardt Točník, snesli se s tím zdáním a ohlášením dotčených dvou hrabat. I nebylo tehdáž nic zavřeno.

Po některém málo dni do kanceláře české pání raddy soudův dvorského a komorního přišli a skrze pana Štefana Jiřího z Sternbergka, nejstaršího mezi sebou, toto přednesli, (neb tehdáž úřad nejv. hofmistrství království českého, pod kterého správu oni náleželi, vaciroval a prázdný byl): „Kterak oni to za slušné býti uznávají při nynějším počátku kralování J. M. krále Mathiáše ohlášení své učiniti, povinnosti své k nohám J. M. Kr. složití a prositi, aby J. M. Kr. povinnost jich jinými hodnými osobami milostivě osaditi a opatřiti ráčil, žádajíce Jich Msti nejv. pánův úředníkův a soudcův zemských za oznámení jim také v tom zdání svého, zdaliž se s nimi srovnati chtějí nebo ne.“ Tu přítomní nejv. pání úředníci a soudcové zemští, z nichž ti, kteříž se již prvé s nimi tejně na tom zavřeli, takto jsou promluvili a k tomu pořádku se přimlouvali: „Že oni v to domnění, jakoby v těch povinnostech svých déleji zůstávati žádostivi byli, se uvésti nechťejí. Pročež že spolu s pány raddami soudův dvorského a komorního při J. M. Kr. také podobné ohlášení učiniti chtějí.“ Nejvyšší pan kancléř království českého oznámil, že jest již potřebu svou J. M. Kr. přednesl a toho další potřebu býti neuznává, aby z novu spolu s jinými Jich Msti v té příčině co přednáseti měl. Ti dva hrabata též oznámili, že oni v tom také sami potřebu svou J. M. Kr. přednésti chtějí, žádajíce nejv. pana purkrabího, aby pán jménem jejich nic nepřednášel v tom J. M. Kr. Nejv. pan písař a pan podkomoří oznámili, že oni v tom podobné jako ti dva hrabata se zachovati chtějí.

Na druhý den, měvše všickni pod jednou audiencí při J. M. Kr. na Hradčanech v domě někdy pana Křištofa z Lobkovic, nejv. hofmistra království českého, tu nejv. pan purkrabě jménem nejv. pánův úředníkův a soudcův zemských takové, jakž výš dotčeno, mezi sebou zavřené

ohlášení s tím skládáním úřadův a povinností svých k rukám J. M. Kr. zdvořile učinil. Kteréhožto v tom rovně tak podobnou řečí pan Štefan Jiří z Šternbergka jménem pánův radd soudův dvorského a komorního následoval. Než nejvyšší pan kancléř oznámil, že jest již pojminulého dne J. M. Kr. v příčině úřadu svého potřebu svou přednesl a přitom toho zůstává. Hrabě Slavata promluvil, že, jsouce povinnost a přísaha, kterouž k úřadu purgkrabství karlsštejnského učinil, od jiných úřadů nemálo rozdílná, protož že se jemu nevidí, aby povinen byl nyní ten úřad svůj od sebe vzdávati. Však aby řečeno býti nemohlo, jakoby on tak hrubě ten úřad a proti vůli J. M. Kr. na sobě zdržeti žádostiv byl, tehdy že se v tom jako i v jiném J. M. Kr. k milostivé ochraně poníženě poroučí. Hrabě z Martinic též se ohlásil takto: Poněvadž jest on k povinnostem svým jak do soudu zemského nebolíže (jak předešle za starodávna říkali) kmeta z lavic tak i maršalství dvoru J. M. krále českého J. M. císaři Rudolfovi Druhému jakožto králi českému i Jich Mstem pánům dědicům a budoucím králům českým výslovně přísahal, tehdy že také neuznává se dle téhož zřízení zemského povinen býti, nyní též povinnosti své od sebe vzdáti aneb k nim znova přísahy činiti. Nejv. pan písař oznámil, že jest on o tom slychal, kterak za času kralování J. M. krále a potom císaře Ferdinanda I. někteří nejv. úředníci zemští, chtěje rádi tehdejšího nejv. purgkrabě pražského z rodu pánův Lvův z Rožmitále a z Blatné o ten úřad jeho připraviti, namluvili ho sobě na to, aby on s jinými při začátku téhož J. M. krále Ferdinanda I. kralování v Čechách úřad svůj k nohám J. M. Kr. složil. Což když se stalo, vyprakticovali to, že jest král Ferdinand pana Lva z úřadu nejv. purgk. pražského propustiti a na to místo jeho hned jiného dosaditi ráčil. Jiní pak výše do přednějších úřadův promovirování aneb při svých předešlých úřadech zůstavení a potvrzení byli. Pročež žeby snad i nyní někteří rádi jeho o úřad nejv. písařství připravili a chtěli by, aby on spolu s jinými za tou příčinou úřad svůj k nohám J. M. Kr. složil. Ale on že se neuznává tím povinen býti, ani nemíní, úřad svůj někomu k vůli vzdáti. Pan podkomorí království českého oznámil, že se s přímlovou nejv. písaře snáší.

J. M. král ráčil tehdáž na takové rozdílné přednášení za odpověď dáti, že to v své bedlivé uvážení vzíti a dále se v tom milostivě resolvirovati chtíti ráčí.

Přední pak osoby z strany pod obojí J. M. krále Mathiáše chytrosti svou k tomu přivedli, že před obnovením všechjakých úřadův hlasy a dobré zdání netoliko od nejv. pánův úřed-

níkův a soudcův zemských dle starobylého způsobu a obyčeje, ale i nad to výše jako i od některých pánův radů soudův dvorského i komorního, ano i od některých osob z obce, kteří v žádných povinnostech krále J. M. ani zemských postavení a žádnou přísahou zavázání nebyli, a to vše od samých osob pod obojí, bráti ráčil, čehož se předešle nikdá nedálo. A z toho snadno souditi jest, že z těch všech osob pod obojí žádná hlasu svého těm dvoum hrabatům k úřadům zemským nedala.

Ten den před obnovením nejv. úředníkův a soudcův zemských hrabě Slavata zprávu dostal, že v tejné radě J. M. krále Mathiáše to uvažováno bylo, kteří by z Čechův od J. M. Kr. k úřadům zemským fedrování býti měli, zdaliž ti, kteří jsou J. M. K. všelijak k tomu království pomohli, čili ti, kteří jsou J. M. C. Rudolfa předce stále se přidržejíce přítomni byli, a ti že jsou náboženství pod jednou horliví katolíci. V kteréžto radě tejné že jest zavřeno bylo, aby na ten čas zvláště při začátku kralování J. M. Kr. ti přední na úřady promovirování byli. Ti pak druzí že také potom někdy časem svým fedruňku užiti moci budou.

Kteréžto zprávy hrabě Slavata slušně jest se nemálo ulekl, přemýšleje sobě, kterakby on tudy v své milé vlasti k velikému posměchu nevinně a proti lepšimu zasloužení svému přiveden byl. Neb mohli by se snad mnozí domnívati, jakoby on nevinu svou proti právnímu vyznání Teynagle dostatečně neprovedl, aneb jakoby závistní nepřátelé jeho nekatolíčtí pod obojí nad ním již docela zvítězili a to způsobili, aby on nikdá více ve vlasti své k žádnému úřadu zemskému potřebován nebyl. K čemuž i to přistupovalo, že jest pan kardinál Klesl témuž hraběti Slavatovi to schvaloval: Poněvadž on úřad svůj dle znění přísahy, k němu učiněné, k nohám J. M. Kr. skládati povinen nebyl a není, tehdy že dobře učiní, aby odpuštění nebral. Nebo že jest J. M. Kr., jedouce z Vídně, na cestě z města Jihlavy Henrichovi Mathesovi hraběti z Turnu již se v tom zakázati ráčil, jakž nejprve J. M. k kralování v království českém přijíti ráčil, tehdy že hned úřad purgkrabství karlítejského (kterýž toho času hrabě Slavata na sobě měl) jemu svěřiti a dáti chtíti ráčil. Kdyžby pak hrabě Slavata dobrovolně od téhož úřadu odpuštění nevzal, tehdy že J. M. král tím podstatnější výmluvu míti ráčil, že ten úřad hraběti Slavatovi de facto vzíti a jej jakožto neprázdný hraběti z Turnu dáti moci neráčil.

Hrabě Slavata tehdy, přemýšleje přitom také to, kdyby on sám od téhož úřadu svého odpuštění nevzal a ten pod tím předce s něho sňat a jinému dán byl, žeby z toho tím větší

posměch a zahanbení jeho následovalo: protož nepominul jest ihned k témuž panu kardinálovi Klezlovi sjetí a jemu to vše přednésti i stížití. Tu pan kardinál, měvše v rukou svých obzvláštní poznamenání, ukázal jest mu je, řkouce: „Toto jest mé zdání v příčině obnovení úřadův zemských.“ V kterémž tato slova napsány byly: Der Slavata bleibt; dan Gewiessen halber kan ich anderst nicht rathen, to jest: Slavata zůstane; neb vedle svědomí k jinému raditi nemohu. A poněvadž on hrabě Slavata již o takovém jeho, pana kardinála, zdání ví, tehdy že mu není potřeby víceji o něm pochybovati; než chce-li, že může s jinými J. M. kr. pány stejnými raddami také o to promluviti. Ačkoliv sice, když jiní úřady své zemské k nohám J. M. Kr. skládali, že jest on prý v přednášení svém to sám dobrovolně doložil, že se k milostivé J. M. Kr. vůli podává. A tak kdyby i J. M. Kr. s tím úřadem nějakou proměnu učiniti ráčil, žeby se jemu bylo v tom žádné zkrácení nestalo, poněvadž by tím J. M. Kr. toliko jistou intencí a vůli svou vyjeviti ráčil.

Hrabě Slavata na to řekl: Že, nebyvše on povinen ten úřad vzdáti, jej jest neresigniroval, a tak uposlechl jest v tom rady J. M. pana kardinála. S tím pak se k vůli J. M. Kr. upřímným připuštěním, že jest nemínil úřad svůj J. M. Kr. k vůli tak dokonale oddávati, aby vedle vůle své s ním tak velikou proměnu učiniti, jemu jej vzíti a jinému dáti moc míti ráčil. Neb sice mnohdykrátě někdo oferiruje z pouhé sdvořilosti někomu, zvláště nad sebe vyššímu, k službě jeho hrdo i všechno jmění své, však naproti tak dokonale v moc jeho nedává, aby druhý hned jemu to odnítí měl. Tak žeby i tuto jeho příliš odporná věc, hrubě daleko hledící, poctivosti a dobrého jména jeho se dotýkající, potkala; pročež že chce to sám ještě vlastní osobě J. M. Kr. přednésti.

Jakož pak, dostavše audienci, brzo to vykonal a poníženě žádal, aby J. M. Kr. neráčil jej v posměch nepřátel a protivníků jeho vydávati, s tím přitom doložením: Ačkoliv některým J. M. Kr. raddám vidí se ta regule politická dobrá býti, od kterýchž (prý) jest se něco zlého, zvláště aby proti své vrchnosti nerebellirovali, obávati, tehdy že ti od vrchnosti k úřadům vzáctným promovirování a všelijak kontentirování býti mají, na jiné pak stále věrné že beztoho vrchnost dobře zabezpečiti se může, že oni zle neučiní: však že nevzděcný taková domnělá maxima reusciruje a se zdaří; neb ti, kteří z přirození k zlému a rebellii nakloněni jsou, jak jen dosti malou příčinu a příležitost dostanou, tehdy rádi se hned k tomu potřebovati dají. Ti pak, kteří stále věrni jsou, nikdá se proti vrchnosti své žádné viny nedopustí, ale když také

oni vidí, že jich upřímná věrnost a pilné služby při vrchnosti vážené nejsou, tehdy že takoví k snažení se věrně a pilně sloužiti chut ztratí. Načež J. M. Kr. se milostivě zakázati ráčil, že na to dobrou paměť míti chtěti ráčí.

Potomně effectus to ukázal, kteřto v první věci tak se stalo, že hrabě z Turnu, dokud úřadu zemského neměl, mezi defensory v stavu panském skoro poslední byl, a jakž jest úředníkem zemským byl, tehdy také hned mezi defensory předním učiněn jest, a tu brzy právě dokázal vděčnost a věrnost svou, když psáti dal patenty po všech krajích v království českém, obsílající všechny obyvatele ze všech stavův k těm nepořádným sjezdům, z nichž potom počátek té hanebné rebellie v Čechách léta 1618 následoval.

Na druhý den ráno J. M. Kr., učinivše resoluci v příčině obnovení nejv. úřadův zemských, ráčil poslati jen pro čtyry tehdejší nejv. úředníky zemské, totiž nejv. pana purgkrabího, nejv. pana sudího zemského, nejv. pana kancléře království českého a nejv. pana písaře, a ráčil jim poznamenání, vedle kteréhožby jisté osoby za nejv. úředníky zemské dosazení býti měli, odevzdati, totiž

pan Adam starší z Šternbergka, nejv. purgkrabě pražský,

pan Adam mladší z Waldštejna, nejv. hofmistr království českého,

pan Jan Jiří z Švamberka, nejv. komorník království českého,

pan Jan Sezima z Sezimova Austí, nejv. sudí zemský království českého,

pan Zdeněk Adalbert z Lobkovic, nejv. kancléř království českého,

pan Jiří z Talmbergka, nejv. sudí dvorský království českého,

hrabě Hendrich Mates z Turnu, purgkrabě karlíštejnský,

pan Jan z Sklenového a z Janovic, nejv. písař království českého,

pan Purkhardt Točník z Křimic, podkomoří království českého,

pan Křištof Vratislav z Mitrovic, purgkrabě karlíštejnský,

pan Adam Hřán z Harasova, purgkrabě kraje hradeckého, poroučejíce J. M. Kr. jim o tom, aby, přijdouce oni do kanceláře české, ty osoby před sebe povolali, takovou milostivou J. M. Kr. vůli a resoluci jim v známost uvedli a hned také povinnost a přísahy k týmž úřadům vydali.

I vyjdouce ti čtyři páni od J. M. krále a přeštouce hned to poznamenání, pan z Šternbergka a kníže z Lobkovic nerádi viděli, že hrabě Slavata z nich dokonce vypuštěn byl. Pročež snesli se spolu na tom, aby dříve, nežli do kanceláře půjdou, upana z Švamberгка jakožto nemocného se zastavili a tu J. M. Kr. resoluci jemu v známost uvedli s tou obzvláštní nadějí, že on po vyslyšení jich, prohlédaje k starosti a sešlosti věku i při tom k velikému nedostatku zdraví svého a tak patrně již nemožnosti své, slušně nebude chtít to k sobě přijíti a dále na sobě žádný úřad zdržovati, nýbrž v tom se J. M. Kr. šetrně omluviti nepomine. Což jestli učiní, tehdy že jeden úřad zemský pro hrabě Slavatu se dostane. I oznámili ti dva páni takovou intencí svou druhým dvěma pánům, s kterouž upřímo k témuž panu z Švamberгка jeli, kdežto jemu dotčenou J. M. C. resolucí oznámili. Kterýžto, něco málo vymlouvati se počavše, předce na tom zavřel, že k sobě ten úřad jen na rok přijíti chce. V tom, prvé nežli ti čtyři páni od něho odešli, paní manželka jeho k němu přišla a jemu něco z lehký do ucha pošeptala, a zase od něho odešla. Tu ihned pan z Švamberгка, v mysli své se proměnivše, tuto jinou resoluci svou těm pánům oznámil, že jemu není možné dáleji v úřadech zemských potřebovati se dáti, a že jak v předešlém zůstávati tak ani žádný jiný na sebe přijíti nemíní, snažně za to žádajíce, aby ho ti páni v té věci při J. M. Kr. poddaně omluvna učinili. Potom se vyrozumělo, že to návštěví dané za tou příčinou se stalo, že paní manželka téhož pana z Švamberгка, kteráž vlastní sestra pana Linhardta Kolona z Felzu byla (o kterémžto z Felzu již výše zmínka učiněna jest, že potom v bitvě od císařského lidu zabit byl) tak že sobě nadějí činili, jestliže pan manžel její toho úřadu docela se zbaví, tehdy že tudy on pan z Felzu, bratr její, vždy jeden úřad zemský dostane: ale zmýlila je oba i jiné ta daremní naděje.

Ti čtyři páni oznámili, že tak učiniti chtějí, a ihned s tím ke dvoru J. M. Kr. jeli a to J. M. v známost uvedli. Což J. M. Kr. sobě na delší rozmyšlení vzíti ráčil. Nejv. pan kancléř hrubě to k srdci sobě připouštěl, jestliže ti dva hrabata do úřadův zemských a českých rad potaženi nebudou, tehdy že on také nebude mítí žádných tak horlivých pomocníkův k zastávání a zase rozšíření víry sv. katolické v království českém. Protož utekl se v té věci ad patres capucinos a je, zvláště patrem Laurentium Brindesi, kazatele jich vlaského (kteréhož tehdež horliví katolíci za muže učeného pobožného a svatého drželi), snažně žádal, aby modlitbami svými při Pánu Bohu skrze příměluvu blaho-

slavené Panny Marie to vyprositi se snažil, aby jeho svatá božská milost arce J. M. krále nakloniti a dirigovati ráčil, tak aby se v té věci dobře a užitečně resolvovati ráčil.

Téhož dne k čtvrté hodině s poledne svrchu jmenování nejv. páni úředníci zemští k audiencí J. M. Kr. najíti se davše, tu od J. M. Kr. takovou resoluci dostali, že J. M. s omluvou pana z Švamberga milostivě dobře spokojen býti a nařizovati ráčí, aby na místě jeho pan Jan z Sezimova Austí nejv. komorníkem, pan Jiří z Talmbergka nejv. sudím zemským a hrabě Slavata nejv. sudím dvorským, vše království českého, byli. S kteroužto resolucí ti nejv. páni úředníci zemští do kanceláře české se sešli, aby ty osoby, které tak za úředníky zemské vyhlášení býti měli, hned tam povoláni byli. Kdež přiševše hrabě Slavata nalezl tam mezi nimi sedícího Matesa Hendricha hrabě z Turnu, právě na tom místě, kdež purgkrabímu karlístejskému seděti náleželo, (an předtím hraběti Slavatovi nic o tom, že se ten úřad s něho snímá a jinému dává, oznámeno nebylo) a od nejv. pana kancléře toto promluvení k sobě uslyšel: Kterak J. M. Kr. nyní při obnovení nejv. úředníkův zemských jemu úřad nejv. sudství dvorského dáváti ráčí. Načež zase hrabě Slavata za odpověď dal: „Poněvadž J. M. Kr. taková milostivá vůle jest, aby on vyšší úřad na sebe přijal, nežli prvé měl, tehdy že dle téhož milostivého J. M. poručení netoliko tak se v tom poslušně zachovati chce, ale také J. M. Kr. z toho, že na osobu jeho tak milostivě pamatovati ráčí, poníženě děkuje.“ I ačkoliv předešle měl užitečný úřad, však, vážíce on sobě více vzácnosti nežli užítku, proto žádného nejmenšího znamení nějakého zlého v tom spokojení svého na sobě znáti nedal.

A byvše též J. M. Kr. resoluci v sobotu k víčerou v kanceláři české publicována, tehdy v následující pondělí ráno k deváté hodině tiž nejv. páni úředníci zemští tak k J. M. Kr. obnovení dali se najíti a u přítomnosti vlastní osoby J. M. přísahy k týmž úřadům vedle zřízení zemského vykonali.

Z této pravdivé informací porozuměti se může, jak veliké protivensství v tom hrabě Slavata vystáti musil a jak s obzvláštním řízením božím protivníci jeho to sobě dovésti a jemu ten posměch, aby k žádnému úřadu zemskému potřebován nebyl, nijakž spůsobiti nemohli.

Co se pak hraběte z Martinic dotýče, on také při té proměně království českého a obnovení od J. M. krále Mathiáše tehdaž všech úřadův zemských a královských i jiných povinností všelijakých nezůstal bez velikého pokušení a soužení od protivníků svých, zvláště když jsou oni praktikou, anobrž zlobivou mocí svou to sobě dovedli, že hned, jakž

jest J. M. Kr. Mathiáš se všim dvorem a válečným lidem svým do království českého přitáhl, dvorský furýr královský s nemalým hurtem do domu téhož pana hraběte z Martinic v Vrchním městě pražském, slove na Hradčanech, ležícího jest přišel s tím oznámením, že jest na jistou správu některých předních osob z stavův pod obojí od J. M. Kr. nejv. pana maršalka dvorského, totiž pana Sigmunda z Lozenštejna, poslán, aby v tom domě Jeho Svatosti papežské pana nunciusa nebolizto posla, jménem pana Placidum de Marra biskupa de Melfi, quartiroval a losiroval. Na kteréžto oznámení jeho ačkoliv jest častopsaný hrabě z Martinic zase jemu tuto odpověď dal: „Že ten dům páně jest dědičný zpupný a svobodný, dskami zemskými se řídící a tak žádnému takovému quartirování nepodrobený, nýbrž dokonce ode všech takových služebností a obtížností osvobozený, k tomu hrubě malý a úzký (dokudž ještě tehďáz tak jako nyní široce a nákladně vystaven nebyl), že v něm sotva sám pán se paní manželkou a několika dětmi svými i s nemalým počtem služebníků a čeledínův svých obojího pohlaví směstknati se může. Tak že byt nejraději chtěl z dobré a svobodné vůle své i obzvláštní lásky pana nunciusa do téhož domu svého k sobě přijíti a losirovati, tehdy žeby v něm J. M. pan nuncius pro tak velikou úzkost a skromné stavení jeho žádného pohodlí a potřebného prostranství užiti nemohl, nýbrž velikou nepřiležitost míti musil. Zvláště že v témž domě páně nerci-li velmi málo pokojů a komor, ale i jediná kuchyně, jediná špičrna a jedinká maršálka se nachází. A byt se z něho sám pán s dotčenou paní manželkou a dětmi i čeládkou svou obojího pohlaví jinam vystěhovati a ten celý dům panu nunciusevi dokonce vyprázdniti a odstoupiti chtěl, tehdy že se hned neví a nemá kde s tak mnoha lidmi svými obrátiti a zatím bydleti, poněvadž toho času pro přítomnost dvojího slavného dvoru, jednoho J. M. C. a druhého J. M. Kr., a mnoho pánův stavův ze všech krajův celého království českého, při tehdejším hlučném sjezdu tu shromážděných, (ať mlčím o velikém počtu válečných oficírův a soldátův) ve všech městech pražských žádné místo prázdné nezůstalo, nýbrž všudy všechny téměř kouty lidmi naplněny byly.“

Pročež jest toho furýra zato žádal, aby od něho nejv. maršalku službu jeho s vinšováním od Pána Boha všeho dobrého i také dotčené nedostatky téhož domu oznámil, a přitom že pána přátelsky žádá, aby ho slušně v té věci omluvného jak sám u sebe měl tak i při panu nunciusevi učinil. A nepominul jest též při něm jednoho služebníka svého k témuž panu maršalkovi i ku panu nunciusevi s touž šetrnou omluvou svou

odeslati, i je oba zato přátelsky a snažně žádati, aby ho v té příčině proti všemu právu a obyčeji království českého tak nentiskovali, nýbrž jemu vlastního a dědičného domu jeho přáli a slobodně tak jako jiným jemu rovným užívati nesbraňovali, a tím uctivým ohlášením: jestližebý v čem jiném pánu nunciusevi posloužiti a něco příjemného prokázati mohl, že to rád učiní.

Ale nic to jemu spomoci, ani pana maršalka, proti němu od nekatolických nepřátel jeho zlobivě navedeného, v tom neslušném předsevzetí jeho ukrotiti nechtělo. Kterýžto pan maršalek, také sám tehdaž nekatolický, poradivše se na něj s týmiž jeho protivníky, zase k témuž hraběti z Martinic quartírmistra královského odeslal, s tím oznámením, že jináče pan nuncius quartírem opatřen býti nemůže, nežli v témž jeho domě, a že i J. M. Kr. taková jistá vůle jest, aby týž pan nuncius tu blízko J. M. Kr. ložirován byl. Protož aby ho pán do domu svého přijal a ty všechny pokoje a všelijaké potřebné místa, kteréž týž quartírmistr pro něho vybere a významená, jemu postoupil, by pak on sám třebas i se paní manželkou a dětmi svými odtad ustoupiti a jinam se vystěhovati musil. Což nebude-li chůti učiniti, že jest poručeno, aby z těch pokojův a míst, pro téhož pana nunciusa vybraných, on spolu se všemi svými vystrčen a věci jich vyhozeny byly.

Ačkoliv svrchu jmenovaný pan nuncius jemu skrze služebníka svého dle pozdravení něco šetrněji vzkázal, žeby pana od osoby jeho rád v tom ušetřiti chtěl, však předce tím savřel: poněvadž jemu ten dům za quartír k obydlí jeho na ten čas od nejvyššího pana maršalka dvorského vykázan jest a o jiném, kdeby se obrátiti měl, vědomosti nemá, tehdy že s potřeby toho quartíru se držeti musí, a poněvadž ta nepřiležitost jemu činěná z příčiny a vinou jeho nepochází, tehdy že k němu té naděje jest i za to ho přátelsky žádá, aby ho v tom při sobě omluvna měl.

I poznavše hrabě z Martinic to při sobě, že jak čelem sed proraziti, tak též to proti sobě spiknutí jinak změniti a tehdejší jich moci odolati nijakž možné není, a jsouce on také bez toho sice J. Sv. Papežské sloužiti i všem pánům duchovním všecko dobré prokazovati každého času volný a hotový: tehdy ex necessitate faciundo virtutem resolvíval se raději dobrovolně nežli z donucení v tom se pěkně k témuž panu nunciusevi akomodírovati a tudy těch nepřátel svých jen k tomu, aby ho s týmž pánem nunciusem skrze to svádili i při J. Sv. Pap. a jiných předních katolických duchovních i světských páních osobu jeho zosklivili, směřující intencí opravdově zmýlenou zahanbiti, s tou horlivou ku Pánu Bohu

nadějí, že skrze svou v tom protivenství a soužení trpělivost a pokoru při Jeho svatě Božské milosti zase v jiném obzvláštní odplatu a ochranu zaslouží i větší požehnání a potěšení sejská a dosáhne. Pročež vzkázavše nejv. panu maršalkovi po témž quartirmistru, že se on bude dále věděti jak s se panem nunciusem o ten quartir a bydlení jeho v domě svém bez další jiných lidí o to starosti dobře namluviti a spokojiti, nepominul jest ihned téhož pana nunciusa skrze vyslaného k němu služebníka svého dle služebného pozdravení zato žádati, aby k němu hofmistra svého poslal, tehdy že jemu v domě svém nejlepších pokojů, komory a jiná místa potřebná a pohodlná k ložování a přebývání tu páně rád vykážati a s ním se o všechno pěkně namluviti chce. A když ten hofmistr pana nunciusa k němu přišel, tehdy jest mu (davše ho nejprve po všem domě svém všudy provésti a v něm jemu všechnu příležitost i ten nejmenší koutek ukázati) toto přátelské volnosti své podání učinil, že J. M. panu nunciusevi v témž domě svém jisté pokoje a komory nejlepší, jak pro vlastní osobu jeho tak i pro všechny služebníky a čeledíny páně pohodlné, též kuchyni, špižírnu a sklep pod zemí uprázdniť a ustoupiti, i k tomu netoliko v týchž pokojích pro osobu jeho čalouny, koberce a stolice černé axamitové, ale i pro služebníky a čeládku jeho stoly, stolice, lože i jiné mobilia neboližto svršky a nábytky potřebné, obzvláštně také nemálo cínového a kuchyňského nádobí propůjčice k užívání po ten všecken čas, co tu v Praze sůstávati budou, zanechati a náležitě opatřiti chce, jen aby na tom přestal a s ním dobře spokojen byl. Což když jest panu nunciusevi od hofmistra jeho přednešeno a takové obzvláštní pohodlí chváleno bylo, rád jest to tak volně sobě učiněné podání s dobrou a veseleu myslí přijal. I hrabě s Martinic také jest témuž zakázání svému skutečně s dosti učinil. A hned se sám pán a paní manželka jeho s svých předešlých do jiných skrovných dvouch pokojův a jedné komory přestěhovali, též dítky své menší a francimor v třetí špatné světnici a druhé komoře jsou opatřili, a mimo to nic jiného v témž domě svém než toliko jedinký pod zemí sklep pro nápoj svůj sobě zanechavše, ještě malou špižírnu a jednu kuchyňku naschválně tu rychle sobě vystavěti dal. Syna pak svého nejstaršího, Jiřího Adama, s preceptorem a pacholaty jeho, podobně i větší díl čeládky své mužského pohlaví a koně své jízdné i kočovské s vozy z téhož domu svého vyndati a jinde jim v cizím domě dosti prostý příbytek i maršál s nemalým svým nákladem spůsobiti a opatřiti musil.

A ta hned často psaný pan nuncius se všemi lidmi svými do téhož domu se přistěhovavše, od hraběte s Martinic

vřídne přivítán a jak dobrým a pohodlným ložmentem tak i všemi potřebnými ozdobami i všelijakými svrčky a nábytky k nemalé příležitosti a obzvláštnímu zalíbení svému dobře opatřen byl. Kterémužto mnohokrátě jest tolikéž hrabě z Martinic od zvířer srstnaté a pernaté i jiných všelijakých potrav, z statku svého přivezených, nemálo daroval.

Což vše obzvláštním božským řízením pro lepší se stalo. Neb poněvadž jest pan Melichar Klesl, biskup vídenský, J. M. Kr. přední tejná radda, anobř sám tejně rady podstatný direktor, téhož pana nunciusa v tom domě velmi často navštěvoval, tehdy hrabě z Martinic, byvše sice prvé s týmh panem biskupem Kleslem dobře znám, také jest při té příležitosti s ním se tu shledával a volně mluvil, až pomalu těch obou pánův, jak pana nunciusa tak i pana biskupa Klesle, obzvláštní k sobě náchylnost a lásku nemalou zjevska, tak že jest potom netoliko sám k sobě jeoba dopokoje svého často k obědu zval, ale i dotčený pan nuncius podobně jej k sobě někdy k jídlu pozval, a tu také týž pan biskup Klesl, ku panu nunciusevi příjžděje, jednak u jednoho, jednak u druhého jidal a dobře traktován byl. Při kterémžto shledávání rozdílné pěkné konversaci spolu mivali, i naposledy mezi jinou řečí také jest téhož pana biskupa Klesle o hrabě z Martinic o některých případnostech svých vlastních dle potřeby své dobře informoval a tudy to způsobil, že jest fedruňkem jeho v mnohých nebespečných přičinách zachován, i od J. M. Kr. besevšeho posměchu (kterýž jemu nepřátelé jeho nastrojiti všelijak se snažili) v předešlém způsobu svém jak při povinnosti soudce zemského tak i při úřadu maršalství dvoru J. M. krále českého skutečně zůsta-ven byl. V čemž jistě také obzvláštní ochrana boží patrně se poznává.

Potom za času kralování J. M. C. Mathiáše jakožto krále českého v království českém J. M. C. ráčil mnohdykrátě tato slova říci, že ráčí to v skutku shledávati, kteří jsou J. M. C. Rudolfovi, pánu bratru J. Msti, věrní poddaní a služebníci byli, že J. M. králi a pánu svému povinnou věrnost ve všem prokazu-jují, a jiní kde mohou J. Msti milostivým poručením na odpor se stavějí a všelijaké praktiky vedou. Jakž potom ty praktiky na jevo přišly, že jsou země proti J. Msti rebellirovali, aprávy všeho království se ujali a J. Msti v témh království přes deset měsícův před smrtí J. M. nic vládnouti nedopustili.

Sice císař Mathiáš v tom čase kralování svého velikou milostí a vši milostivou důvěrností k hraběti Slava tovi nakloněn býti ráčil, učinivše jej spolu jednoho času nejv. sudim zemským a presidentem komory české, též hlavním kommis-

sařem v příčině pretenci pozůstatých služebníkův J. M. C. Rudolfa, v nepřítomnosti J. Mati v království českém jedním svým místodržícím a jak nad císaře Rudolfa tak i nad svými císařskými služebníky, v městech pražských pozůstatými, nařízeným správcem, úřad nejv. maršalství dvoru J. M. a inspektorem v Praze pozůstaté J. Mati štolpartaje. Protivníci jeho to vidouce, velikou závistí nadchnutí všelijak překaziti usilovali, tak že obzvláštně jeden z nich jazyk za zuby držeti nemohl, aby tato slova promluvit neměl: „Již jsme po dvakráte našeho štěstí koštovali, ale nezdařilo se nám. Ještě jednou po třetí košťovati chceme s tou nadějí, že se nám lépe zdaří.“ Není pochybnosti, že jsou již tehdaž přemýšleli tu svou hanebnou rebelli a v úmyslu měli ty dva hrabata z tohoto světa skliditi, jakž potomně se opovážili to skutečně konati, ale Pán Bůh, aby se jim vedle vůle jich zdařilo, dopustiti chtíti neráčil.

Hrabě z Martinic též od J. M. C. Mathiáše mnohé milosti seznal a přijal, a půldruhého léta před smrtí J. M. purgkrabím karlštejnským učiněn byl. A poněvadž malo výše informací dána jest, kterak jest hr. Slavata o ten úřad purgkrabství karlštejnského přišel, vidí se v tomto místě též informovati, jak jest hrabě z Martinic k témuž úřadu přišel, totiž: Když po smrti pana Jana Sezimy z Sezimova Austi úřad nejv. komornictví království českého prázdny zůstal, tehdy v středu po památce sv. Jeronýma, to jest 4. dne octobris léta 1617, císař Mathiáš nejv. pány úředníky a soudce zemské k sobě povolati a vedle starobylého obyčeje od jednoho každého, jakouby osobou to místo zase dosazeno býti mělo neb mohlo, hlas neb dobré zdání jeho bráti, a po přijetí takových hlasův neb dobrých zdání jim oznámiti dáti ráčil, že taková jejich zdání v své uvážení vsíti a nato se v brzkosti resolvirovati chtíti ráčí. Na druhý den zase dotčení nejv. páni úředníci a soudcové neměti povolání byli, a očekávající v ante-komorce, tu hrabě z Turnu k hraběti Slavatovi (na stranu ho vzavše) promlouval, kterak jest porozuměl, žeby se jemu ten posměch státi chtěl a úřad purgkrabství karlštejnského jemu vzat a jinému dán býti měl. A poněvadž jemu se zdálo, žeby se to státi nemohlo, z té příčiny žádal jest ho, aby on s nejv. panem purgkrabím pražským o to důvěrně rozmluvil. Což jest pan hrabě Slavata na žádost jeho učinil, nejv. panu purgkrabímu to přednesl a na to takovou odpověď dostal, že tak daleko J. M. králi českému, pánu našemu nejmilostivějšímu, ruce svázané nejsou, aby J. M. Kr., kdyžkoliv skrze smrt některého nejv. úředníka zemského úřad prázdny jest, někoho z menšího úřadu na vyšší vysdvihnouti a podle milostivé vůle své úřad proměnití moci míti neráčil. Z čehož že soudí a za

to má, že to po vzetí již hlasů u dobrých zdání od nejv. pánův úředníkův a soudcův zemských při vlastní J. M. C. jakožto krále českého libosti a vůli sůstává. A k tomu doložil, že se na jeden příklad, který se za času J. M. císaře Maximiliana II. slavné paměti stal, zpomíná, kterak, byvše tehdaž úřad nejv. komornictví království českého prázen, J. M. C. po vzetí hlasův od nejv. pánův a soudcův zemských k dosazení dotčeného úřadu ráčil se na osobu pana Jana z Waldštejna, tehdaž nejv. sudího zemského království českého, milostivě resolvirovati. On ačkoliv k omluvě své předstíral, že žádného vyššího úřadu na sebe přijíti nežádá, nýbrž že raději v předešlém úřadu svém nejv. sudství vždy předce dále J. M. C. věrně sloužiti chce, poníženě žádajíce, aby při něm zanechán býti mohl: však taková omluva jeho při J. M. C. místo své míti nemohla, ale hned zase jemu oznámeno bylo, že J. M. C. takovou proměnu z obzvláštních příčin a dle milostivé vůle své činiti ráčí. A když dotčený pan z Waldštejna ještě na takovém J. M. C. milostivém sobě oznámení přestati nechtěl, a vždy na svém předsevzetí stojí, vyšší úřad k sobě přijíti se vymlouval, tehdy že J. M. C. jemu na konec oznámiti dání ráčil: „Poněvadž od J. M. úřad nejv. sudství jiné osobě již odevzdán jest, protož aby on buďto nejv. komornictví k sobě přijal aneb, pokudžby to učiniti odporem byl, aby i toho úřadu, kterýž toho času na sobě měl, také docela prázen byl.“ Tu on vyrozuměvše tomu, že taková J. M. C. konečná resolucí a dokonalého poručení vůle jest, tehdy po tom netoliko od takového svého odporu upustil, ale i poslušně vedle J. M. C. milostivé vůle a resolucí též úřad nejv. komornictví na sebe přijal. Takový pak příklad že ne proto nejv. pan purgkrabě přednášel, aby on J. M. C. vůli a intencí (jakouby J. M. nyní v týchž úřadech proměnu učiniti chtěl) věděti měl, nežli žeby panu hraběti zdání své takové oznamujíce upřímně radil, jestliby snad s ním se něco podobného přitrefilo, také on v tom se na odpor nestavěl. Nebo žeby s těžkostí mnění J. M. C. změnití a intent svůj obdržeti mohl.

Mezitím, když jest hrabě Slavata s nejv. panem purgkrabím pražským ještě mluvil, hrabě z Turnu ku panu Jiřímu z Talmbergka, nejv. tehdaž sudímu zemskému království českého, přistoupivše, s pánem tolikéž o tu věc rozmlouval. Kterýž jemu (tak jakž jest mu potom sám pán pověděl) toto za odpověď dal: Že se pamatovati nemůže, aby zřízení zemské a sněmovní snešení to s sebou přinášelo, žeby král český moci míti neměl, úřad nižší u vyšší proměnití. Než že to v dobré paměti své snáší, kterak se J. M. C. po teh-

dejším přijesdu svém do království českého a po královském korunování svém z strany proměnění nejv. úředníkův zemských milostivě resolvovati ráčil, a byvše pan Slavata tehdáž purgkrabím karlítejským, že též úřad od něho vzíti a témuž hraběti z Turnu jej dáti, pana Slavatu pak nejv. sudím dvorským učiniti ráčil. Kterážto J. M. C. (tehž takto uherského a českého krále) milostivá resolucí když v kanceláři české od nejv. pana kancléře panu Slavatovi oznámena byla, na ni že jest pán to za odpověď dal: „Poněvadž taková J. M. Kr. milostivá vůle jest, aby on vyšel, nežli předěšlý, úřad na sebe přijal, tehdy že tak podle milostivého J. M. ti poručení poslušně se zachovati a ten úřad k sobě přijíti chce.“

A když potom hrabě Slavata od nejv. pana purgkrabě zase k hraběti z Turnu přistoupil, tu jest mu on dobré zdání téhož nejv. pana purgkrabího oznámil, a aby také pán jemu podobným způsobem, co o tom smýšlí, zdání své oznámil, za to žádal. I podle toho jemu se vyjevil, jestli by z toho úřadu purgkrabství karlítejského ssazen býti měl, tehdy žeby tolikéž všech jiných úřadův a povinností se zbaviti chtěl. Na takovou jeho žádost hrabě Slavata upřímně zdání své jemu oznámil. Předně že tolikéž o vůli a resoluci J. M. C., jakáby v té věci byla, vědomost nemá, než to ví, že v zřízení zemském ani v sněmovních sněženích žádného jistého v tom opatření a vyměření se nenachází, kterýmby se kdo v takových příčinách hájiti mohl. A poněvadž to v samé moci J. M. C. jakožto krále českého pozůstává, že proti tomu nejv. páni úředníci a soudcové zeměti býti nemohou; pročť v tom že se s nejv. panem purgkrabím snášel. A tak kdyby se přitrefilo, žeby J. M. C. takovou proměnu v těch úřadech učiniti ráčil a pan hrabě v tom sobě stěžovati a na odpor se stavěti chtěl, tehdy že nepochybuje, aby J. M. C. v tom také toho příkladu J. M. C. Maximiliana následovati neráčil. Pročť že se jemu za dobré vidí, jakžby pan hrabě srozuměl, žeby J. M. C. takovou proměnu učiniti chtíti ráčil, tehdy aby k tomu raději dobrovolně přistoupil a s milostivou J. M. C. vůlí také svou docela srovnal, na to se obzvláštně ohlašující: „kdyby se v tom pronéstí měl, žeby se raději všech služeb J. M. C. zbaviti, nežli k tomu přistoupiti chtěl,“ snadno by tím J. M. C. uraziti a příčinu dáti mohl, žeby J. M. C. netoliko předce v proměně úřadův ten úmysl svůj skutečně vykonati, ale i pana hrabě při takovém ohlášení jeho zanechávající, třeba i z toho jeho úřadu tehdáž na sobě majícího dokonce propustiti ráčil. Cožby jemu budoucně, kdyby v čas nějaké potřeby od J. M. C. nějakého fedrušku vyhledávati a užiti chtěl, nemálo škoditi mohlo, ale ihned mnohým k domnění příčinu dalo, jakoby on hrabě

v nějaké nemilosti při J. M. C. byl. Naposledy přes to vřekno že se on při J. M. C. v tom poslušně ohlásiti a za to žádati může, aby od J. M. C. při tom nynějším úřadu svém zanechán byl. Kterýmžto poníženým přednesením svých J. M. C. v ničemž neurasil, nýbrž sám se tím těšiti a to trpělivě snášejíce poznati moci bude, že v tom božská a vrchnost jeho vůle jest. Též kdyby potom v takovém novém úřadu zůstatí nemínil, tehdy každého času s lepší příležitostí a reputací svou týž úřad vzdáti a odpuštění vsíti moci bude.

V tom právě, když tak oni dva spolu rozmlouvali, nejv. pan kancléř království českého, vyjda od J. M. C., oznámil, že J. M. C. poručiti ráčil, aby nejv. páni úředníci a soudcové zemští k J. M. šli. Což jsou hned učinili a od J. M. C. skrze téhož nejv. pana kancléře v jazyku českém toto jim oznámeno bylo: Poněvadž skrze časnou smrt Jana Sezimy z Sezimova Austí úřad nejv. komornictví království českého prázen jest, J. M. C. podle starobylého obyčeje téhož království v příčině jiné hodné osoby na též místo dosazení netoliko od nejv. pánův úředníkův a soudcův zemských dobré zdání jich, ale také sám to v své milostivé uvážení vsíti a v tom se milostivě resolvovati ráčil: předně pana Jiřího z Talmbergka z úřadu nejv. zemského sudství milostivě propouštěti a na místě pana Jana Austeckého za nejv. komorníka království českého ustanovovati, a pana Viléma Slavaty pak úřad nejv. sudství dvorského v království českém snímati a jemu úřad nejvyššího sudství zemského dávatí ráčí. Dále J. M. C. hraběte z Turnu též milostivě z úřadu purgkrabství karlštejnského propouštěti a, aby k sobě úřad nejv. sudství dvorského přijal, nařizovati, a panu z Martinic týž úřad purgkrabství karlštejnského milostivě odevzdati, i také aby jeden každý z jmenovaných osob tu hned přísahu v zřízení zemském obsaženou k úřadu, na něho vzloženému, vykonal, poroučeti ráčí.

Po takovém oznámení a resoluci J. M. C. pan z Talmbergka v jazyku českém (což zase nejv. pan kancléř na německo tulmačil) k J. M. C. takto promluvil: „Ačkoliv osobu svou k spravování toho vyššího úřadu nedostatečnou býti uznává, však poněvadž taková milostivá J. M. C. vůle jest, a on ku Pánu Bohu tu důvěrnost má, že jemu, aby týž úřad jakž náleží spravovati mohl, pomocí svou přítomen býti ráčí: protož že ten úřad k sobě poslušně přijímá a J. M. C. z toho, že na osobu jeho tak milostivou pamět míti ráčí, poníženě děkuje i také J. M. k další císařské a královské milosti poddaně se poručena činí.“ Po kteréžto pana z Talmbergka řeči pan Slavata německým jazykem podobné ohlášení učinil. Po

něm hrabě z Turnu v jazyku německém v tento smysl se ohlásil: „Poněvadž jeho professi a největší pečování v běhu válečném jest, a máje on sobě úřad purgkrabství karlštejnského a ten vzáctný klínat království českého hrad Karlštejn se vším tím, co se v něm chová a opatruje, svěřený, kterýž podle povinnosti své až posavad tak dobře spravoval a opatroval, že se žádná stížnost v tom proti němu nalézt nemohla a nemůže, i také že dále bohdá budoucně v náležitém spravování téhož úřadu osobou a pilností svou nic sjiť dáti nechce: pročž že J. M. C. poníženě žádá (zvláště že on se pro nepovědomost práv a zřízení zemského i také nevýmluvnost v řeči české k vyššímu úřadu nespůsobný býti uznává), aby J. M. C. dále jemu purgkrabství karlštejnského zanechati a jinou osobu k úřadu nejv. sudství dvorského, která k němu spůsobilejší, nežli on jest, milostivě obrátí ráčil.“ Pan z Martinic hned se tu před J. M. C. takto světle ohlásil: „Poněvadž hrabě z Turnu při tom úřadu purgkrabství karlštejnského zůstaven býti tak hrubě žádá, tehdy že on s tím od osoby své dobře jest spokojen, a toho mu rád přeje, aby J. M. C. jemu jej milostivě zanechati ráčil.“

Na to J. M. C. nejv. kancléře k sobě povolati a další dokonalejší vůli svou téměř hraběti z Turna výslovně oznámiti poručiti ráčil. Kterouž těmito slovy v jazyku německém nejv. pan kanclér přednesl: Že J. M. C., z promluvení hraběte z Turnu jeho přání vyrozuměvše, předce toho již při své oznámené resoluci milostivě pozůstavovati ráčí. K čemuž když hrabě z Turnu již nic více neřekl, nýbrž po jiných předních také přísahu k úřadu nejv. sudství dvorského (kterouž pan Jan Bukovanský Pinta z Bukovan, pan místopisatel království českého, každému a obzvláště z starého zřízení zemského dle starobylého obyčeje četl) dobrovolně vykonal: tehdy pan z Martinic obzvláště také, majíce přísahu k úřadu purgkrabství karlštejnského učiniti, nejprve takto německy promluvil: „Nejmilostivější císaři, králi a pane můj! Že V. C. M. na osobu mou tak milostivou pamět míti a mně ten úřad purgkrabství karlštejnského milostivě svěřovati ráčíte, z takové obzvláštní ke mně náchylnosti V. C. M. poníženě děkuji. A poněvadž jest již hrabě z Turnu úřad nejv. sudství dvorského k sobě přijal i k němu přísahu náležitě vykonal, a dva spolu úřady zemské na sobě míti nemůže, tehdy já také ve jméno boží na milostivé V. C. Msti poručení týž úřad purgkrabství karlštejnského tak již ipso facto prázdny, vacirující, z štědroty ruky V. C. M. k sobě poslušně přijímám, a k tomu a pilností svou skutečně se přičiniti chci, abych jej s pomocí boží tak řídil a spravoval, abyste V. C. M. v tom se mnou každého času

milostivě spokojeni býti radili.“ A na to jest přísahu svou také náležitě k témuž úřadu vykonal.

Po pak těch všech přísah vykonání všichni jeden po druhém k J. M. C. přistoupili a ruku od J. M. C. sobě podanou se vši náležitou notivostí políbili a zase od J. M. C. spolu s jinými nejv. pány úředníky a soudci zemskými pěkně odešli.

Potom hrabě z Turnu několikráte při náhodném spolu se panem hrabětem Slavatou se shledání pravil, že za takovou upřímnou tehdaž jemu danou radu mnoho jest mu povinen; nebo kdyby byl té rady nedostal, žeby se byl z hněvu třebaš o něco pokusil, dehož by snad potom litovati musil. Ačby někdo smýšleti mohl, že jest hrabě z Turnu tu radu od hraběte Slavaty, sobě upřímně v měsíci říjnu léta 1617 danou, k sobě vděčně přijal: však brzy potom v osmi měsících pořád zběhlých, 23. dne měsíce máje léta následujícího 1618, snadno tu jeho vděčnost skutečně prokázanou každý opravdově poznati mohl, když jest při tom hraběte Slavaty z okna vyhození týž hrabě z Turnu (jenž se tak velikým přítelem jeho býti ukázoval) hned po vyhození nejprve pana hraběte z Martinic (jakž výše v prvním díle také to napsáno se nachází) sám k těm, kteří obzvláště k tomu z okna vyhazování nařízení byli, tyto slova řekl: „Moji milí páni, tuto máte druhého!“ Ale to jest nemluvil v oči samému hraběti Slavatovi, než za ním stojte, tak jakž týž hrabě Slavata sám se v tom, aby ty slova od něho tak mluvená slyšet měl, nepamataje, než jiní, kteří tehdaž při tom vyhození v kanceláři přítomni byli, za jisto povídali, že jsou jej taková slova mluvit slyšeli. Dále týž hrabě z Turnu ještě na větší toho, že jest hraběte Slavaty dobrým přítelem, dokázání ihned na třetí den po tom vyhození k němu přišel a jej těšice, že s ním veliké utrpení má, to slovy svými ukazoval, pravice: „kdyby se jen byl on hrabě Slavata po vyhození z okna hraběte z Martinic drobet pokoušel a pány stavy za to, aby ho nevyhazovali, pěkně žádal, tehdy že by on byl sám jeho zastal a vyhoditi nedal.“ Ale hrabě Slavata za největší milost od Pána Boha sobě to pokládal, že jest na něj to přepustiti neráčil, aby ho tak zlý duch pokoušel, aby se více o tělo než o duši svou staral, ale že jest od Pána Boha skrze dobrého ducha to vnuknutí dosáhl, aby jen o duši tehda pečoval a za zpovědníka žádal. A Pán Bůh všemohoucí bez takového hraběte Slavaty o tělo své pečování ráčil jej i na těle chrániti a proti vůli těch ukrutných mordýřův při živobytí zachovati, tak aby měl příčinu z toho Pána Bohu svému a ne hraběti z Turnu tím více děkovati.

Následujícího měsíce po tom vyhození z okna, okolo dne památky sv. Jana křtitele, byl na hradě pražském sněm držán,

při kterémž velký počet stavův království českého se najíti dal, však téměř všickni nekatoličtí pod obojí. Jednoho pak dne přišel hrabě z Turnu k hraběti Slavatovi a motu proprio, bez nejmenšího hraběte Slavaty toho žádání, tuto zprávu dával, že žádný z prostředku stavův ta při tom sjezdě nebyl, kterýby sobě do něho co stěžovati měl, anobrž všichni s ním křesťanské utrpení mají. Čímž on hrabě z Turnu dokazoval, že málo osob z prostředku pánův stavův o tom vyhození vědomost měli, nepochybně toliko ti, kteří tím vyhozením z okna začátek své rebellie učinili, tím úmyslem, aby dáleji kráčet i ne Ferdinanda II. nežli jiného za krále českého sobě voliti a vzíti mohli. A takový svůj úmysl jiným osobám z stavův nevyjevovali, až je prvé tak zavedli daleko, že jsou se musili s nimi za jedno držeti a potomně toho trestání účastni býti.

A poněvadž též hrabě z Turnu již v nynějším svém sešlém věku netoliko víceji osobně válčiti nemůže, ale snad žádný z potentátův jej v službě své potřebovati nechce, poněvadž skutek to patrně dokázal, že na kterékoliv straně on se osobně potřebovati dal, vždyckny též straně zle se vedlo: tehdy již se dobře spokojiti, a nechtěl-li jest sám sebe poznati a perdonu jakž náleží vyhledávati, tehdy aspoň spisování té své domnělé defensí zanechati a jiných, zvláště těch dvou hrabat, v témž spisu svém beze vší slušné příčiny tak hanebně a negruntově nedotýkati mohl. Ale tím příčinu dal, že tato pravdivá informací následuje a tudy se jeho zlé činy tím více vyjevují. V čemž také jedno vláské přísloví: „Chi tal voglie tal habbia, chtějícímú křivda se nečiní“ se naplňuje.

Navrátím se nyní zase k odpovídání a refutirování téhož spisu hraběte z Turnu, z něhožto po předešlém výš položeném tento text následuje.

XI.

Welches aber der Teuffel und böse Leuth nit haben leiden kennen, sondern auff solche hoch verderbliche Mittel gedacht Kayser Mathiam an seinen herrn Brudern Kaysern Rudolffum zu verhetzen, die länder zum abfall zu bereden. Was für glück vndt Seegen bies anher darauf erfolgt, auch was dass für ein bösses Consequens, ist nicht meines Thuns Vorhabens noch Gedanken solches ausszuführen. Da Kayser Rudolff in solche noth undt angst gerathen, dass allein dass Königreich Böhems und fürstenthumb Schlesien beständig unverwandelt blieben, hat er mit seufzenden Muth gesagt (dass vielen wohl wissendt): „Bekennen thue ichs, dass mein bruder Mathias ein

frombes undt ein guttes gemuth hat, denn wann ich ihn veracht, so verkleiner ich mich selbst. Er ist aber wie ein Mördl, giesset man goldt, sielber hienein, so nimbt ers an, auch dass allerschlechteste Metal, Erde undt Koth; dass werden künftigt die ländler finden, undt wann es möglich mich aus der Erden wieder kratzen.“ Wir dess seyn, Gott sey es geklagt, innen worden, dass in den tromben Kayser Mathiam dass eingegossen worden. Wir Ewängelischen massenten uns mehr an, als der Majestat Brieff in sich vermög; darumb zwacket undt greiffet man uns aller Orthen an, die lang gehabte gedult zu verliehren.

To jest: Čehož však ďábel a sll lidé trpěti nemohli, nýbrž na ty a takové velice škodlivé prostředky obmejšleli, aby císaře Mathiáše s jeho panem bratrem J. M. císařem Rudolfem svadili, země tyto k odpadnutí namluvíli. Jaké štěstí a poštědnání z toho až posavad následovalo a jakou to zlou konsekvencí s sebou nese, to já nemám oumyslu a nemíním, aniž mi nesluší vyvozovati. Když císař Rudolf do takové potřeby a soužení, tak že jemu toliko království české a knížetství slezské stále a nepohnutelně zůstávalo, upadl, s za-mou-cenou myslí těžce vzdychajíc, řekl (což mnohým povědomo): „Znám se k tomu, že můj bratr Mathiáš dobré a pokojné srdce má, nebo když já jeho potupuji a jej lehčím, tehdy sám sebe lehčím. Ale on jest jako nějaká forma, byl pak se zlato nebo stříbro do něho vložilo, on to do sebe přijímá, i ten nejšpatnější kov, země a bláto; to budoucné země seznají a, kdyby možné bylo po smrti mé, rády by mne zase z země vykopali.“ Což jsme my, buď Bohu žel, poznali, že do toho dobrého císaře Mathiáše to vloženo bylo. My evangeličtí o víceji jsme se pokoušeli, nežli majestát s sebou přinášel a v sobě obsahoval, pročez všudy nám utrhovali a ze všech stran na nás sahal, tak abychom tuž dávno majet trpělivost potratili.

Tomu se místo dává, že ďábel jest původem různých, svárů i dále z toho pocházejících válek a velikých nepřátelství, zvláště mezi dobrými a nejbližšími i krevními i příbuznými přáteli, a že k tomu užívá za prostředky a nástroje zlé a převrácené. Za kteroužto příčinou to nedorozumění, kteréž bylo mezi Jich Mstmi pány bratřími císařem Rudolfem a císařem Mathiášem (tehdaž toliko arciknížetem Rakouským) slavné paměti, schvalovati se nemůže, ačkoliv velkých pánův skutky, procedirování a činy jich nekaždému haněti a je napravovati chtíti sluší. Jakž žádné pochyby není, že J. M. císař Mathiáš ráčil mti jisté příčiny, kteréž jsou J. M. léta 1608 k tomu pohnuly, aby s lidem válečným do království českého vtrhl, nemůže hrabě z Turnu s dobrým gruntem se chlubit, že

království české s knížetstvím slezským nepohnutelně při J. M. císaři Rudolfovi bylo a zůstávalo; neb nahoře v první knize v druhém dílu to se poznati mohlo, jak při sněmě léta 1608, právě když J. M. císař Mathiáš, tehdáž jen arcikníže, s lidem válečným do království českého vtrhl, Čechové z strany pod obojí J. M. C. Rudolfovi hned mnoho artikulův, náboženství i mocnosti a důstojenství J. M. císaře se dotýkajících, jsou podali, a k žádné propozici a žádosti J. Mti přistoupení nechtěli, dokudž J. M. císař ty některé artikule jim ihned povoliti i ztvditi, i některé ostatní při nejprvé potom následujícím sněmě k místu a konci přivésti bezděk připověditi neráčil. Tak že J. M. císař Rudolf takovou jejich při sobě stálost hoře zažiti musiti ráčil. A poněvadž jak J. M. císař Rudolf, tak J. M. císař Mathiáš, od týchž Čechův pod obojí (jichž stálostí hrabě z Turnu tak vysoce se honosil) správy a kralování v témž království českém před smrtí J. Mti zbaveni býti ráčili, v čemž samém toliko ten rozdíl jest, že J. M. císař Rudolf před smrtí svou věděti ráčil toho krále českého korunovaného a kralujícího, kterémuž vedle přirozeného práva dědičného po smrti J. Mti též království spravedlivě přináleželo, ale proti tomu J. M. císař Mathiáš před smrtí svou správu téhož království v moci a v rukouch svých rebelských poddaných býti viděti ráčil, a neráčil moci za jisto věděti, komu se po smrti jeho kralování v témž království českém dostane, nejša ubezpečen tím vítězstvím, kteréž teprva po smrti J. Mti sám všemohoucí Pán Bůh J. M. císaři Ferdinandovi II., již před tím dávno pořádně na obecném sněmě přijatému pomazanému a korunovanému králi českému a potom brzy řádně volenému císaři římskému šťastně a téměř zázračně dáti ráčil.

Navracujíce se zase k episu hraběte z Turnu, aby taková slova, kteréž on v tomto místě cituje z oust J. M. císaře Rudolfa kdy vyjiti měly, o tom jest nikdá od žádného slýcháno nebylo. Jako i to, že on hrabě z Turnu ty smyšlená slova na sebe a jiné k sobě podobné v Čechách sektáře potahuje, daremní jeho figmentum a věc vymyšlená jest, an se to na jiném místě v této informaci též makavě ukáže, že Čechové pod obojí mnohem dáleji sahali nežli ten majestát, jim na provozování jich náboženství daný, s sebou přinášel, a že se jim to s pravdou přičítati mohlo, že oni mnohem větší příčinu J. M. císaři Mathiášovi k netrpělivosti dávali, nežli J. M. císař jim dávati ráčil.

Dále pak týž hrabě z Turnu takto píše:

XII.

Da man aber sahe, dass wir uns auss den Schranken des Respects Gehorsambist undt Vnterthänigkeit nicht bringen lassen, hat man uns schärpffer angreifen wollen, zuvor aber Ihr. Kays. Mayt. Mathiam, Unsern Allernädigsten Herren, von Prag zu reissen persuadirt. Da wurden die Handtschuech abgethan undt der Vorsatz ernstlich vorgenohmben, evangelische kirchen, so mit viel Tausendt erbawete, darzue Könige, Kurfürsten, Fürsten undt Stände aus milder handt reichlich dargeben, wieder Gott, Recht, undt klaren Majestatbrieff alss mit Stürmen angegrieffen, flügende Fähnlein getragen, die Spihl gerührt, zerschleift, niedergerissen undt zum ein Hauffen gemacht. Wie solches die Deduction-Schrifft und Apologia nach der länge ausweisen, dahiu ich mich gewieszzen will haben.

To jest: Když pak poznali, že my se ze šranků respektu, poslušnosti a poddanosti zvěsti dáti nechceme, chtěli na nás ostřeji sáhati a především J. Msti Mathiáše, našeho nejmilostivějšího pána, aby z Prahy odejel, navedli. Tu se rukavičky stáhly a předsevzetí opravdové se konalo, na evangelické kostely, jež několik tisíc vystaveni jsou, na něžto králové, kurfirštové, knížata a stavové z štědré ruky své nadání činili, proti Bohu, právu a světlému majestátu jako šturmem se sáhlo, roztažení praporečkové se nosili, rozmetání, rozbaurání a v rum obrácení byli, tak jakž to ta dedukcí a apologie šířeji v sobě obsahuje, na kterouž se potahují.“

Něví se, na koho to hrabě z Turnu mífí, že J. M. císaře Mathiáše navedli, aby z Prahy odjeti ráčil, poněvadž jistá věc jest, že ze všech Čechův zvláště katolických, nadto pak z těch dvou hrabat, žádný k tomu neradil, ani sice nijakž toho příčina nebyl. Než poněvadž J. M. císař ráčil na zdraví svém nedobře se vynacházeti, jakž J. M. C. životní doktorové, tak někteří jiní v království českém zemští doktoři povoláni byli a radu o tom drževše jednomyslně se na tom snesli a k tomu radili, aby J. M. císař povětrí proměnití a do Rakous jeti ráčil. A poněvadž v Uhrách sněm držán býti měl, při kterémž J. M. Ferdinand II. (tehďáž korunovaný český král) za krále uherského přijat a korunován býti měti ráčil, z přinucené potřeby z království českého odjeti a k držení takového sněmu se vypraviti musiti ráčil.

Ale to proměnění povětrí J. Msti císaři k lepšímu zdraví málo pomohlo. Neb vyjedouce J. M. císař z Prahy, na cestě na zámku v Pardubicích a na zámku Litomyšli ráčil těžce stonati, jako i potom v Rakousích málo zdráv býti a k držení

sněmu uherského neráčil se moci do Prešpurku sám osobně vypravit. Však nicméně J. M. Ferdinand II, tehdaž korunovaný král český, drzevše na místě J. M. císaře Mathiáše též uherský sněm, ráčil na něm za krále přijat, vyhlášen a korunován býti.

I další skutek potomně to ukázal, že jak J. Msti císaři Mathiášovi tak i J. Msti císařovně Anně pověť v Rakousích lépe nežli v Praze nesloužilo. I potom ve Vídni málo kdy dobrého zdraví užívali, nýbrž dříve vyjití půldruhého léta po tom nešťastném svém z Prahy odjezdu nejprve Její M. císařová a po Její Msti brzy také J. M. císař v městě Vídni životy své jsou dokonali.

A jest s podivením, že hrabě z Turna v této periodo smí to dokládati; „jakoby po odjezdu J. Msti císaře Mathiáše z Čech teprva opravdově evangeličtí neb pod obojí v Čechách utiskováni byli, některé kostely nákladně zbořiti se měly a skrze bubny a praporce k válečnému způsobu se chystali.“ Neb nenechavše J. M. císař Mathiáš po svém odjezdu z Čech žádného lidu válečného v témž království, k tomu mnohonásobně větší díl pánův obyvatelův a osob ze všech stavův v království českém a lidé poddaní, — nercili týchž vrchností pod obojí ale i pánův katolických poddaní, — toho času nekatolického náboženství pod obojí byli a všelijak obecně skoro všickni také bludův sektářských se přidrželi. Katolických pak pod jednou pánův obyvatelův, zvláště stále horlivých a smělych zastavatelův církve svaté katolické i s některými poddanými svými proti nekatolickým pod obojí, zřivým buřičům, hrubě malý počet se nacházel, jakž to sami nekatoličtí pod obojí při tom vyhození z okna jsou vyznávali, že nepřátelé a odporníci náboženství jich pod obojí sami toliko ti dva hrabata jsou, jak málo níže v informací o tom šíře doloženo bude.

A tak ti zlobiví jeho výkladové netoliko proti pouhé pravdě, ale i proti všemu rozumu čelí, aby jen skrovný počet slabý a nejmenší horlivých katolíkův, v království českém se nacházejících, mohli aneb směli o to se pokusiti a něco mocí válečnou proti straně pod obojí před sebe vzíti, jakž také na psaní J. Msti C. (které oni za tak těžké proti sobě býti ale vykládali, o čemž se také doleji obšírnější zpráva dá), že nebylo jim pod obojím potřebí válečně odpovídati, než mohli zase J. Msti C. také písebně potřebu svou pěkně přednésti.

Skutek tehdy to ukázal, že odjezd J. Msti císaře z Čech všem katolickým Čechům pod jednou nešťastný a velmi škodlivý byl, ale odporně straně pod obojí velikou příležitost učinil i větší smělost přidal, aby ti, kteří mezi nimi původové a vůdcové všeho zlého byli, rebelskou intencí svou pod pre-

textem náboženství tím snáze v skutek uvéstí a tu jak J. M. císaře Mathiáše tak i J. M. císa. Ferdinanda II, tehdaž uherského a českého krále, milostivého králování a spravování docela sbaviti, ano i nadto výše celý slavný dům Rakouský o dědičné království Jich Mstí české hanebně připraviti opovážlivě se pokusili.

Kdyby pak byl tehdaž J. M. císař Mathiáš z království svého českého nevyjel, tehdy všickni rozumní tak smýšleli, žeby se strana pod obojí aneb ti bouřliví defensorové její byli o to nijakž pokusiti nesměli, aby tak obavneu rebelii začítí měli.

Avšak hrabě z Turnu, přídržíce to proti vši pravdě zastávati a sám se v tom chlubíce spisem svým, lidí, zvláště českých věcí nepovědomých, na to navéstí usiluje, aby tomu věřili a jej nejvinnějšího spolu s některými předními tovaryši jeho, rebelskými vůdci a direktory, za nevinné, jiné pak innocentes právě nevinné, anobř dokonce potlačené a hnouti se nesmějící za vinné omylně a křivě měli a drželi.

Ale nepochybná jest naděje, že každý Boha a pra du milující čtenář, když tuto informaci, což až posavad v této věci sepsáno jest a ještě dáleji obsírněji se vypíše, souplna přečte, zvláště tyto dvě hned následující periodos, slušně místo pravdě dá a hrabě z Turnu s negruntovnou informací svou ale obstojí a zahanben bude.

Dále pak v příčině zastavení některých dosti namále kostelův nových stavení některým pod obojí o té materi níže na jiném místě pravdivá zpráva dána bude, i také na tu jejich nepravdivou dedukci v těch od nich jízlivě sepsaných, makavými klamy naplněných apologiích pravdivá informaci s dostatkem se učiní.

Nyní pak zase k dalšímu textu hraběte z Turnu přistoupím, kdež takto dokládá:

XIII.

Da hat man leicht absehen kennen, dass man die aldt erlernung des Jesuiten Campanella in die praxim nehmen wolte, man solte sich wohl gefast machen mit guten hauptern zum kriege, ein Schatz. samblung von geldt vndt bestellung allerhandt wapfen, auffrichtung Proffianthäusser undt Munition, wohl berathschlagen, wie der heimbliche vornehmbe Krieg zu führen, den ländern nach ihren bitten vndt begehren grosse gnadt vnd Privilegia geben, hernach aber einen grief darein mit gewalt thuen. Leiden sie es, so ist ihr freyheit verlohren, wolten sie es. de-

fendiren, so erklär man sie für Rebellen vndt greiff sie an, sonderlich dass fürnehmste glied Bösheimb genandt. Die ländr sein in kbeiner Verfassung, haben keine macht Zusammenkunften zue halten; ehe sie die Sache sie consultiren können, undt hilff erlangen, so gehet die wohlbestellte Armee auff sie, so sein sie verloren. Diesser verfluchte Rathgeber wirdt gewiss ins Purgatorium khomben.

To jest: *Tu se snadně věděti mohlo, že staré naučení Jesuita Campanelly v praxim, v skutek, uvéstí chtěl, totiž aby se dobrými vůdci vojenskými vedle shromáždění pokladu peněžitého a větších zbrojí a municí zaopatřili, též profianthauzy vyzdvihli a naplnili i také o to se dobře poradili, jak by tu tejnou předsevzatou vojnu vésti mohli, zemím podle jich žádosti a vyhledávání veliké milosti a privilegia dávali, potom pak mocně na ně sáhali: jestliže trpěti budou, tehdy svobody své potratí, pakli se brániti a odpirati budou, že za rebelly vyhlášeni budou a jestli na ně sáháno bude, obzvláště na nejpřednější oud Čechy řečený; nebo země žádného zaopatření ani moci žádné k držení sjezdův nemají, a proč nežli by se o to poraditi a pomoci dostati mohli, že to dobře zřízené vojsko na ně přitáhne a tak ztraceni budou. Tento složený radce se do čistce dostane.*

Jak ten celý spis hraběte z Turnu jest negruntovní, tak také z této periodo patrně se to nachází, že tomu tak jest. Neb ačkoli v pilnosti nato jsem se vypytał, však ničehož toho jsem doptati se nemohl, aby jak v paměti lidské tak v aktích Societatis Jesu to se najíti mohlo, aby se kdy jaký člověk toho jména nebo příjmi Campanella nacházeti měl; nadto pak nikdy o tom slycháno nebylo, aby kdy v kterých zemích některý pater Societatis Jesu tím jménem nazýván býti měl. Neb jeden páter řádu sv. Dominika příjímím Campanella za našeho věku živ byl a pro jisté podezření ratione status od vicerege Neapolis u vězení v jedné pevnosti tam skrze útrpný examen mnoho vystáti musil; potom byl vysvobosen, dostal se do Frankreichu, léta pak přítomného 1639 měsíce junii v věku svém 78. život svůj dokonal. Ale aby on kdy takové učení (o kterém v této periodě hrabě z Turnu píše) učiti měl, to se nenachází a slyšeti o tom nebylo.

Sice první díl té rady jest dobrý a chvalitebný, totiž jak hrabě z Turnu v tomto místě vypisuje, aby vyšší vrchnost a vyvýšení potentáti v královstvích a zemích svých dobrými hejtmany a officíry vojenskými zaopatřeni byli, jako i také aby dobrou summu peněz v pokladu svém, též všelijaké zbroje, municí a profianty na hotově měli. Než druhý díl té rady,

totiž aby zemím svým vedle žádosti jich veliké milosti a privilegia udělovali a potomně mocně na ně sáhali a dále v tom procedirovali, jak týž hrabě v té periodo to vypisuje, jest ďábelský, na křesťanskou pobožnou vrchnost nenáležící, a takový radce hoden jest ne do očištnice (o kterémž sice hrabě z Turnu dle svého lutherianského náboženství nic nesmýšlí), ale docela k ďáblu, jakožto všech rad zlých původu, do horoucího pekla se dostati.

Však dato non concessio, byť i taková rada Jich Mstem římským císařům a králům českým, císaři Rudolfovi, císaři Mathiášovi, císaři Ferdinandovi II. slavné a svaté paměti, od koho koliv dána byla, tehdy aspoň to všemu světu známo jest, že jsou J. Msti podle ní postupovati neráčili, a obyvatelům poddaným svým v zemích svých, zvláště v království českém, milostí a privilegií, od J. Msti pánův předkův svých a od J. Msti samých jim daných a potvrzených, neodnímali a na ně mocně nesáhali. Nýbrž všem třem římským císařům a králům českým J. Mstem oni Češi pod obojí rebellirovali a mocí válečnou svou celou správu a kralování v témž království českém J. Mstem odňali, a sami na sebe potáhli, tak že J. M. císař Mathiáš před smrtí svou v témž království víceji nevládl, než oni sami Čechové pod obojí za živobytí J. Msti všecku správu v témž království sobě osobili a po smrti J. Msti také J. M. císaře Ferdinanda II., pořádně, s jistým povolením a na milostivé vyhledávání toho J. Msti císa. Mathiáše na sněmě obecném z jednomyslného snešení všech tří pánův stavův království českého přijatého, vyhlášeného a korunovaného pána svého znáti, i na jedno psaní J. Msti císaře ani žádné odpovědi dáti nechtěli, nýbrž nad to výše jiného cizího, který žádným dědicem a ze slavného domu Rakouského nebyl, sobě za krále svého volili, přijali a korunovali a jej za krále a pána svého měli a drželi. Přes to všecko nejstaršího syna téhož domnělého krále svého za čekance a budoucího krále českého volili a vyhlásili, chtějíc tím způsobem netoliko J. M. Ferdinanda II. ale i J. Msti dědice a všecky jiné z dotčeného slavného domu Rakouského téhož království i všech k němu vtělených zemí zbaviti (o čemž nahoře zmínka jest a doleji na jiném místě obšírněji pravdivá informací se dá).

A kdyby byl J. M. císař s pomocí jiných potentátův a zvláště pak z požehnání všemohoucího Pána Boha válečnou mocí nad nimi nezvítězil a je přemohl, tehdyby žádná spravedlnost a žádná božská i přirozená práva bylyby ty rebelly k tomu nepřivedly, aby oni sami sobě byli usmyslili, poddané se pokořili, za milost prosili a J. M. zase za pána a krále svého znali, měli a drželi.

Pročež se to s pravdou nijakž psáti nemůže, že vedle toho starodávniho učení Campanelly proti Čechům tejná válka se přemýšlela a žeby některý z týchž nejmilostivějších vrohůstí jich náké privilegia a obdarování jim vzíti a je k zkáze přivéstí chtítí ráčil. Anobrž jistá věc jest, že i po začaté rebelli těch Čechův pod obojí, po vyhození dvouh J. Msti císaře Mathiáše jakožto krále českého místodržících spolu s jedním sekretářem, když J. M. císař Mathiáš jednu svou přední tejnou raddu, pana Eusebia Khyna do Prahy k nim vypraviti ráčil, aby přezvěděl, za jakou pak příčinou jsou oni nekatoličtí Čechové ty tři osoby z okna vyhodili: kdyby jen byli oni tehdež verbování lidu vojenského zanechali a raději pěknými slovy a dalším jednáním ty věci před sebe vzali, žeby se bylo to všecko pokojně bez války porovnalo a bez krve proliti spokojilo.

Podobně také po smrti J. Msti císa. Mathiáše, když J. M. císař Ferdinand II. pánům stavům království českého vedle reversu při korunování svém za krále českého jim daného, nedavše projíti čtyr neděl, konfirmací a potvrzení všech jich privilegií jim odeslati a skrze nejvyššího pana purgkrabí pražského dodati a také vedle toho psáti ráčil, pokudžby jaké stížnosti měli, aby k J. Msti císaři z prostředkův svých jisté osoby vyslali, že rád tomu vyrozuměti a podle nejvyšší možnosti své skrze náležitě jednání a prostředky tomu spomoci chtítí ráčí; ale ti bouřliví Čechové pod obojí s odpovědí dáním přes 4 měsíce zdržovali a odkládali, a potom teprva, potahše po sobě vyslané z vtělených zemí, to mezi sebou zavřeli, aby J. M. císaři nic psáno nebylo, nýbrž že J. M. již oni víceji k správě a regimentu královskému připustiti nemíní a že k volení jiného krále českého přistoupiti chtějí. Což jsou také potom i skutečně vykonali.

Z čehož patrně znáti, že ne Jich Msti císařové a králové čeští proti nim, poddaným svým, ale oni zpronevěřili poddaní kacířtí Čechové proti Jich Mstem nejmilostivějším vrohůstem tejně praktiky kovali a o to usilovali, aby J. Msti o dědičné království české připravili, nechtíce dále a více žádného z toho slavného domu Rakouského a katolického za krále a pána svého trpěti, nýbrž jiné kníže z Říše, nekatolické, s nimi se v domnělém náboženství jich srovnávající, za krále a pána svého sobě voliti, v čemž jsou se právě hrubě zlou, převrácenou a ne z Campanelly, ale ze samého ďábla zlého ducha pocházející radou řídili a spravovali.

Osmý díl

Zanechajíc tehdy obšírnější refutování této periody, k dalšímu textu spisu hraběte z Turnu přistoupím, kdež takto se píše:

XIV.

Es haben die zuvor verurtheilte Stadthalter ein Schreiben von Ihr Kays. Mayt. auszugewürcket, darinnen wir solcher vnerweiszlichen Sachen bezüchtigt worden, dass, wan es warhafft were gewesen, wir Leib Leben Ehr vndt Guth verlohren hetten. Diess wolte keinen Verzug leiden; giengen derowegen in grossen Anzahl auffs Schloss, liessen vns gebühlich ansagen, vndt war allein dieser Vorsatz von den Herrn Stadthaltern zu vernehmhen vndt zu erfragen, weillen man Ihr Kays. Mayt. Schreiben, so von ihnen geschickt, vberlesen, ob die Herrn Stadthalter davon Wissenschaft haben, ob es mit ihren Willen vndt Geheiss geschehen vndt ob sie solches für wahr gehalten. Bey sehr langen Aufzueg war diess vngeschmackte Andtwort: Es were Herr Obrister Landt Hoffmeister allhier, ohne dessen Beiwesenheit ihnen nicht gebühre zue andtworten.

Darauf einmüthiglich geandtwortet worden: Herr Obrister Landt Hoffmeister were ein friedliebender Herr, hette mit diesen Sachen nichts zu thuen. Dessen dann mit vielen schönen lobwürdigen Sachen undt Worten gedacht worden. Darauff ferner auff clare Andtwort gedrungen. Die wurde nach langwürigen bedencken gegeben: Es gebührte ihnen nicht aus dem Rath zu reden. Da erhub sich Zorn vndt Vngedult. Es were nun mehr eine Sache auss dem Rath, verbleib nur auff der Execution. Wir weren ihres gleichen; solten vns nicht so schlecht abspeissen, sondern schliesslich sagen: Ja oder Nein, welches man doch weder heraus zwingen, nach dringen hatt können, sondern also verstockt blieben.

Da drang sich die grosse Gemeine, so auff dem Saal waren, mit grosser Furi nach der Cantzeley, vndt war hin vndt hergeredt vndt geschrien: Weillen obgedachte Herrn schweigen, vndt nicht

antworten wollen, dass sie es gethan, die Ständt vngründlich bey Ihr Mayt. angeben, so weren sie die Persohnen, so die Larmen - Blosser sein; dann ihr bösses Gemüth gegen vnss haben sie erwiesen, dass sie den Majestatbrieff vndt Union nicht vndterschreiben haben wollen; es dörrfte keines gerichtlichen Process; der geschlossene Landtag hette die Aussmessung clar gethan, wann den Evangelischen wieder den Majestatbrieff etwas wüdriges beschicht, so hette man keinen andern etwas zuzumessen, als oftgedachten dreyen Persohnen, die sein auch damahls gevtheilt worden für Zerstörher desz allgemeinen Friedens vndt Wohlstandts. Es hettens auch Ihr Kays. Mayt. mit den Ständen geschlossen, dass man Macht haben nach ihnen zu greiffen, vndt ohne gerichtlichen Process mit ihnen machen solte, undt die Execution ohne viel Ceremonien ergehen lassen. Es wäre Sonnen clar, dass sie, allen Vnheils Anstieffter, auf der Stände rechtmässige Frag nicht andworten wollen, sondern in ihren verstockten Sinn blieben. Hettens nun obgedachte Persohnen Ja oder Nein gesagt, so hette man kein so eilende Procedur vorgehomben. Mit diesem hab ich vielen dass Liecht angezündet vndt zu andern Gedancken vndt Vrtheill gebracht. Wass ich nun in dieser anfangenden Vnruhe für ein Haupt Rebell gewest, lass ich alle die, so der Gerechtigkeit zuegethan, vrtheilen, ja ich will mich remittirt haben auf den Bericht vndt Relation, so itziger Herr Obrister Cantzler Graff Slawata an Ihr Kays. Mayt. gethan hat.

To jest: „*Ti prvé odsouzení místodržící od J. Msti císaře psaní dostali, v němžto na nás takové nedůvodné věci sčítány byly, tak že kdyby tomu tak bylo, byl bychom arci naše životy, poctivost a statky ztratili. Nemohlo se s tím dáleji odkládati, pročť u velikém počtu na zámek šli, dali jsme se náležitě opovědět a toliko tento úmysl náš byl, abychom od pánův místodržících vyzvěděli a se vyptali, poněvadž J. Msti Cís. psaní, kteréž od nich posláno bylo, jest přečteno, zdali o tom páni místodržící jakou vědomost mají, zdaliž se to s jejich vůlí a schválením stalo, a zdali oni to za pravdu měli. Po velice dlouhém průtahu tato netrefná odpověď dána byla, že nejvyšší pan hofmistr království českého jest v městech pražských přítomen, že bez jeho přítomnosti odpověď dáti jim nesluší. Načež od nás jednomyslně odpověďno bylo, že pan nejvyšší hofmistr jest pán milující pokoje a s těmi věcmi nic činiti nemá, o němž tu mnohými pěknými a chvalitebnými slovy zmínka činěna byla. Zatím dále na světlou odpověď se nastupovalo, kterážto po dlouhém se rozmýšlení dána jest, že jim nenáleží z rady mluviti.*“ Tu se pozdvihl hněv a netrpělivost, pravíce, že táž věc již ven z rady jest a toliko na samé exekuci pozůstává, že my všudy jim rovni jsme, že nás

nemají tak špatně odbývati, nýbrž patrně oznámiti a n o nebo n ě. Což se vždy od nich žádným způsobem vymoci nemohlo, nýbrž tak urputně na svém zůstali. Tu se veliký houf lidu do kanceláře vtlačilo, kteříž na paláci očekávali, s velikou furi a tu se rozdílně mluvilo a křičelo: Poněvadž surchu dotčení páni mlčí a nic opovídati nechťi, že jsou to učinili, stavy nedůvodně při J. Msti Cís. donesli a obžalovali, že oni takové osoby jsou, kteréžto jen různice a nevole začínají; nebo oni zlé srdce své k nám ukázali, poněvadž v majestátu a v porovnání se podepsati nechťeli; že ta věc žádného právního processu nepotřebuje; sněmovní snešení že jest již světlé vyměření učinilo, když se evangelickým něco odporného proti majestátu stane, že se žádnému jinému to přičítati nemůže, toliko často jmenovaným třem osobám. Ti jsou také tehdáž za zjevné obecného pokoje rušitele odsouzení. J. M. císař že jest se stavy zavřítí ráčil, aby moc měli na ně sáhnouti a bez právního processu s exekucí proti nim přikročiti. Zdalíž jest potřeba tak mnohých ceremoní s nimi užívatí? Nebo jest to jako slunce světlé a patrné, že oni všeho neštěstí příčina a původové jsou. Na spravedlivou otázku stavů nic nechťeli odpovídati, ale v své urputnosti předce trvali a stáli. Kdyby tehdy nadotčené osoby k tomu a n o neb n ě řekli, bylby tak spěšný process proti nim vzat nebyl. S touto mou zprávou mnohým jsem oči otevřel a jiným k rozmyšlení příčinu dal. Jakým jsem já tehdáž v tomto počátku nepokojce hlavním rebellantem byl, zanechávám všem těm, kteří se spravedlnosti přidržují k rozsouzení, a dále odvolávám se na tu zprávu a relaci, kterouž nymějšť pan nejvyšší kancléř hrabě Slavata J. Msti císaři učinil a vydal.“

Já jsem až posavad, co nejvíce možné bylo, mírných a střídmych slov v této mé informaci proti jedovatému spisu hraběte z Turnu užívati se snažil. Ale v tomto místě dává se příliš velická příčina, abych s pravdou doložil, jak samo v sobě jest, a jak skutečně se to tak nachází, totiž, že tato periodus jest plna klamův. Neb ihned z počátku o nich dvou hrabatech píšíce dokládá: „ti prvé odsouzení místodržící.“ Již tuto podruhé v tomto svém spisu, a to brzy jedno po druhém, málo více že na jednom listu mezi tím jiná materie napsána jest, a v této periodo podvakrát ta slova příliš nafklivá, však naprosto nedůvodná, dokládati se opovažuje. Načež nahoře v první knize v druhém dílu hned z počátku náležitá odpověď dána jest. Nicméně ještě v tomto místě toto doložiti vidělo se mně býti za potřebné, že ne to vše, co na sněmích obecných snešeno a zavřeno bývá, do sněmův přechází a do desk zemských se vписuje a vůbec tiskne, než jen to, na čem J. M. král se stavy, a s J. Mstí Kr. stavové společně sněsti se ráčí a relaci zemskou se ztvdí, teprv a ne prvé

za snežení sněmovní se drží. To pak, aby oni hrabata za takové, jak se v této periodo dokládá, odsouzení a vyhlášení býti mohli, nikdež v žádném sněmě ani v psaném ani ve desky zemské vloženém ani v vytištěném se nenachází a na věky nenajde; proto že se toho nestalo a s pravdou se psáti nemůže; že nikdá od žádného slýcháno nebylo, aby takové odsouzení a vyhlášení v království českém, vlasti jejich, státi se mělo, tak jakž jistá věc jest, že ani ve větším ani v menším počtu ani od žádné partikulární osoby z ust v uši nikdy jim to mluveno nebylo. A kdyby se bylo krom očí a to na sněmě obecném stalo, nebyloby mohlo je tejno býti, a rozum to s sebou přináší, kdyby o tom byli věděli, žeby byli k tomu mlčeti nemohli, a takového hrozného a nebezpečného nářku na sobě nechati a podobně ani v těch tak vzácných povinnostech a úřadech zemských postaveni a trpěti býti. Pročž nejsouce oni za takové nikdy právně obviněni, ovšem pak žádným pořádným právem odsouzení, taková i těm podobní spisové postranní od jich protivníkův sepsaní jejich dobrému jménu a poctivosti škodně býti nemohou.

Zanechám hned z počátku refutirovati to, co se v tomto periodu od hraběte z Turnu vypisuje, jak jest se v kanceláři české toho dne ráno, prvé nežli jsou ty dva hrabata z okna vyhodili, dále a co při tom promlouváno bylo, kteréžto vypisování netoliko v podstatě ale téměř ve všech slovích jest negruntovné a s pravdou, jak se tehdež dále, se nesrovnávající; doleji táž refutací s podstatou následovati bude.

Poněvadž hrabě z Turnu při konci na zprávu a relaci hraběte Slavaty, nejvyššího pana kancléře v království českém, se odvolává, dokládajíce, že jest týž hrabě Slavata J. Msti císaři ji učinil: ale i v tom se zmýlil; neb J. M. císař Ferdinand II. svaté paměti nikdy o tom hraběti Slavatovi neporučil, aby hrabě Slavata J. Msti relaci činil, jak se při téměř vyhození z okna dále, vzavše o tom prvé, nežli hrabě Slavata ke dvoru J. Msti císaře najíti se dáti mohl, dostatečnou zprávu, a on hrabě Slavata, vida J. M. císaře jinými mnohými ustavičnými těžkými pracemi zaměstnaného, sám od sebe o to se nepokusil, aby J. M. C. s svou o té věci sepsanou relací zaneprazdňovati a k přečtení dávati měl. Však poněvadž hrabě z Turnu o té relaci v tomto místě zmínku činí, tehdy slušné bude též relací výpis hodnověrný přiložiti.

Však prvé věděti sluší, že, když jest hrabě Slavata po vyhození z okna málo více přes celý rok na hradech pražském v domě kněžny z Lobkovic, rozené z Peraštein, jako v nějakém arrestu zůstával, sepsal byl relací v jazyku českém a německém, a když téhož hraběte z Turnu paní manželka,

rozená z Tyffenpachu, začasté paní manželku hraběte Slavaty, rozenou z Hradce, navštěvovala, přitrefilo se, že jednoho dne, rozmlouvající spolu o tom vyhození z okna, hrabě Slavata pravil, že jest sepsal relací o tom, jak se jest tu vše dalo. Tu jest hrabinka z Turnu hraběte Slavatu žádala, aby jí té relací ku přečtení ukázal. Což jest tak učinil. A počnouce ji častopsaná hrabinka z Turnu čísti, vymlouvala se, že pro bolest hlavy nemůže jí docela přečísti, žádající, aby ji zapůjčil, aby do domu svého ji vzítí mohla, že ji ještě toho večera chce dočísti, žádnému neukazovati a na druhý den ráno ji zase poslati. I k tomu všemu hrabě Slavata povolil. Potomně přitrefilo se, že ona výpis té relací do Moravy jednomu svému důvěrnému známému odeslala a poslu, který ten paget nesl, poručila, aby jej pilně schoval; neb že v tom pagetu některé tejně věci se posílají. Ten pak posel, byvše u Hory Kutny přes noc, při truňku povídal a se chlubil, že některé tejně spisy nese. Ti, kteří to od něho mluvíti slyšeli, rychtáři městskému o tom pověděli. Kterýž toho posla do vězení šatlavního dal a tehdejším direktorům na hrad pražský ten paget odeslal. Oni, dostavše ten paget a v něm výpis té relací, od hraběte Slavaty sepsané, mezi sebou v direkcí jej přečísti dali a potomně jednoho svého sekretáře k hraběti Slavatovi poslali, s tím vzkázáním, že jsou vyrozuměli, že jest sepsal relací, co jest se tak při vyhození z okna kanceláře české dalo, žádající, aby ji k přečtení odeslal; neb že jsou oni také výpis jedné relací dostali a rádi by věděli, zdali se jeho relací s touto srovnává. Nato hrabě Slavata za odpověď dal: „Že jest již předešle týmž direktorům vzkázal, kterak všecky spisy své spálil; pročež že nemůže jim nic poslati. Než že se k tomu zná, že jest o tom, co jest se v kanceláři české před vyhozením jeho z okna dalo, relací sepsal; nežli aby oni jemu ten výpis poslali, že jej přehlédnouti a jim zase vzkázati chce, zdaliž se s jeho relací srovnává.“ Ale oni umkli a jemu téhož výpisu neposlali; sice kdyby jej byli poslali, tehdy byl toho úmyslu hrabě Slavata takovou odpověď jim dáti, že se ten výpis ve všem s jeho relací srovnává a že se v tom dobře pamatuje, že tak a ne jinak se dalo.

Když hrabinka z Turnu o tom přezvěděla, že jsou direktori takový výpis dostali, tehdy vyjevila se hraběti Slavatovi, když jest jí byl svůj výpis zapůjčil, že jest ona jej té noci predikantům německým, na Malé straně na Aujezdě, při tom jich v nově vystaveném kostele bydlicím, k přepsání odeslala. S kterýmžto přepisováním byvše oni té noci hotovi, ona ten sobě zapůjčený výpis na druhý den tím raněji hra-

běti Slavatovi zase odeslala, a potom jednoho času pánu svému sama přečtla. Kterýž bedlivě jej vyslyševše řekl, že jest vše dobře přepsáno a jinak v tom se nepamatuje, než že tak a ne jinak se dalo.

Za touto příčinou já tyto particularia v tomto místě dokládám, aby upřímný čtenář tím větší příčinu měl tomu v jistotě místo dáti, že ta relací hraběte Slavaty, kteráž se tuto přiloží, pravdivá jest; neb kdyby se do ní něco vymyšleného položilo, bylby direktorové ani hrabě z Turnu s tím nemlčeli, a ovšem hrabě z Turnu bylby to sám, když to čísti slyšel, neztvrzoval. Ale to jest s podivením, že jest tak hrubě na to zapomněl, což jest v té relací sepsáno bylo, a mnohem jináče velice negruntovně v té periodo to vypisuje, nežli v té relací se nachází, jakž dáleji při položení té relací ještě obšírněji to vysvětlím.

A prvé nežli tu relací přiložím, vidí se mi zapotřebné býti doložiti, co jest se tři dni před tím vyhozením z okna v městech pražských zběhlo.

Přede všemi věcmi věděti sluší, jakož jest se před některým létem k J. M. C. pan Wolfgang Selender, opat broumovský, skrze žalobní spis svůj, že nekatoličtí poddaní jeho v městě Broumově na vlastních jeho gruntech, s jeho také dřívím a jinými k stavení potřebnými věcmi nový kostel (mimo ten prvnější dostatečný a dobře vystavený kostel) proti vůli jeho záповědi a vůli stavěti, k tomu lutheriánského predikanta tam povolávatí a jeho ve všech duchovních věcech (proti starému o tom vždycky před tím trvalému obyčeji i k velikému jejich starých pořádných kněží na důchodech ztenčení a škodě) užívati svévolně usilují a se snaží. A poněvadž k tomu žádného dokonce práva nemají, žádal jest on pan opat J. M. C. poníženě, aby J. M. dotčeným poddaným jeho v Broumově to milostivě zastaviti ráčil.

Načež J. M. C. na dobré zdání nejv. pánův úředníkův zemských Broumovským o zprávu ráčil psáti, poroučejíce, aby mezitím toho stavení tak zanechali. Kteréhožto poručení oni neuposlechli, ani žádnou zprávu J. Msti C. nedali, ale předce stavěli, i také od defensorův na to psaní dostali, aby, nedbajíc na J. Msti C. záповěd, v tom stavení kostela předce postupovali a dále stavěli. Vedle čehož oni se zachovali, poněvadž vedle toho jim od dotčených defensorův vcelijaká pomoc a ochrana příslíbena byla. Mezitím pan opat nepřestával sobě stěžovati, a J. M. C. za spravedlivou pomoc žádati. Ale J. M. C. pro J. Msti z království českého odjezd, také pro nastávající J. Msti s jinými zeměmi rozdílné a důležité jednání tu věc ráčil museti poodložiti.

Potomně pak léta 1616 do majestátu na náboženství nahlednouce (v kterémž toliko stavům, a ne poddaným, kostelův stavění bylo dovoleno) jako i do toho mezi stranou pod jednou a pod obojí stalého porovnání, v kterémžto jen na J. Msti Kr. panstvích poddaným J. Msti kostely stavěti jest povoleno bylo: tak se milostivě resolvovati ráčil a v zámku Brandejse při audienci, kterou Hendrichovi Matesovi hraběti z Turnu, tehdaž purgkrabímu karlsštejnskému, panu Voldřichovi z Gerštorffu, tehdaž J. M. C. komory prokurátorovi a soudci zemskému v království českém, panu Šimeonovi Kohoutovi, raddě při appellaci, všem třem předním defensorům, tak oznámiti ráčil, že J. M. neráčí stížnost a žádost stavův pod obojí za slušnou uznávati, aby poddaným na duchovních statcích kostely stavěti kdy dovoleno býti mělo. Kollatury pak všeckny na panstvích svých že jest arcibiskupu pražskému v moc uvésti ráčil; protož že neráčí chtíti býti tím více zanepraždňován.

Zatím léta 1618 měsíce března defensori rozepsali sjezd (k čemuž však ty z každého kraje v jistém počtu shromážděné osoby jen toliko k jich samých, pod obojích, věci potřebnému uvažování, ale proti straně pod jednou nejmenšího práva neměly), aby v dotčeném porovnání doložená slova, jen toliko na poddané na císařských panstvích se vztahující, také na všecky poddané na duchovních statcích a simili, poněvadž oni královské komory zboží jsou, sami toliko na sebe per suum corruptum et reprobum sensum, z svého pokaženého a zlostného smyslu, (proti J. Msti vlastnímu smyslu, pravému výkladu a spravedlivé resoluci) natahovati, naposledy pak ještě dáleji na všecky a jednoho každého z poddaných a obyvatelův země až do toho nejmenšího sedláka in genere generalissimo a veřejně vztahovati, toho také proti všemu rozumu a slušnosti vždy předce urputně defendirovati a zastávati chtěli, jakž se to všechno z jejich rozdílných spisův seznati mohlo. Ale J. M. C. při své vyšlé resoluci pozůstavivši Broumovským ráčil poručiti, aby kostel zavřeli a klíče do kanceláře české složili. Že se pak tak nezachovali, ale tak dobře proti J. M. C. jako proti panu opatovi, vrchnosti své, čím dále tím více se protivně ukazovali: tehdy z poručení J. M. někteří přední původové do vězení jsou dáni.

Nápodobně potkalo to J. M. knížete pana arcibiskupa v městečku řečeném Klášter-Hrob. A když tam poddaní svrchu dotčenou náležitou císařskou resolucí uslyšeli, hned zase podle ní poslušně se zachovali, a větší pozor na J. M. C. poručení jako také své vrchnosti, pana arcibiskupa vůli, nežli

na defensorův svévolné ponoukání dali, tak že pan arcibiskup ten v nově vystavený nepotřebný kostel zase rozbořiti dal.

Zatím defensorové opět nový sjezd, ten pondělí po neděli Rogationum neb prosební rozepsali, a v tom rozepsání zmínku učinili, že někteří lidé nepokojní chtějí je o jejich majestát připraviti, s tím přístným napomínáním, aby všickni páni obyvatelové ze všech tří stavův pod obojí se sjeli, a pokudžby se nepostavili a z toho nějaké nebezpečenství vzniklo, že oni defensorové vymluveni býti chtějí. Když potom k takovému sjezdu veliký počet lidí najíti se dal, mezi obecní lid se rozneslo, že má do Čech cizí lid válečný vtrhnouti. Což J. M. C. cítiti ráčil a za tou příčinou takové sjezdy k uvarování nějakého pozdvižení až do svého šťastného a brzkého příjezdu do Čech, až by sám osobně tuto věc k šťastnému cíli a místu přivésti ráčil, odložití a zanechatí poručil. Ale defensorové, nic na takovou císařskou záповěď nedbajíce, od téhož rozepsaného sjezdu dokonce upustiti, ani jeho odložití nechtěli, ale k tomu ještě předcházející neděli Rogationum aneb prosební ve všech svých kostelích pražských v spisu (kterýž patrně a světle k ničemu jinému, nežli k obecnému rozbroji směřoval) z kazatedlnic skrze své praedikanty v jazyku českém a německém lid napomenouti poručili a nařídili.*)

Na druhý den v pondělí po neděli křížové stavové pod obojí sjeli a sešli se u velikém počtu do kolleje velké císaře Karla IV. a šli nejprve do auditorium theologicckého. Kněz anebo predikant Jan Rosacius Zhořovský od sv. Mikuláše v Menším městě pražském, assessor konsistoře pražské pod obojí přijímajících, na kathedru vstoupivše, takto promluvil: „Všemohoucí milosrdný a vši lásky plný Pán Bůh a otec pána našeho Ježíše Krista spolu s týmž synem svým i Duchem sv. račiž tomuto svatému shromáždění svou božskou milostí a pomocí přítomen býti.“ Potom učinil kázání a po kázání dal požehnání těmito slovy: „Ó všemohoucí věčný milosrdný a dobrotivý Pane Otče náš nebeský! Prosím rač mne nehodného služebníka svého, jméno tvé svaté vzývajícího, slyšeti a Jich Mstem pánům stavům požehnati a jim v předsevzetí jich svou milostí přítomen býti, srdce jejich, mysl i rady duchem svým svatým, moudrostí a uměním osvěcovati, tak aby skrze práci a předsevzetí jejich tvé svaté jméno, čest a sláva byla rozšířena a zvelebena, andělé svatí aby nad tím plesali, církev tvá, lid tvůj věřící aby obveselen a k žádosti-

*) Spis tento otiskn v P. Skálově historii české, díle II. str. 111 až 118, pročť jej zde znova předkládati zanechávámé. Vyd.

vému pokoji přiveden byl. Ó učiň to, věčný Bože, Otče Synu i Duchu sv. v podstatě jediný, jenž jsi vši cti a chvály hodný na věky. Amen!“

Jak ten přístup k kázání a to požehnání, tak celé kázání ihned vůbec vytištěno bylo, kteréhož zanechávám tuto příkládati.

Téhož dne v pondělí místodržící spolu s jinými katolickými pod jednou tím ranněji na hradě pražském s processí šli od sv. Víta ke všem svatým a k sv. Jiří, kdež mše sv. zpívána a držána byla, a potomně na kancelář najíti se dali.

Při čemž věděti sluší, že když J. M. císař Mathiáš slavné paměti léta 1617 z počátku měsíce decembris z království českého do Vídně odjeti ráčil, tehdy ráčil na místě svém z prostředku nejv. pánův úředníkův a soudcův zemských deset osob za místodržící své naříditi, jmenovitě tyto:

pana Adama staršího z Šternbergka, nejv. purgkrabí pražského;

pana Adama mladšího z Waldštejna, nejv. hofmistra král. českého;

pana Jiřího z Talmbergka, nejv. komorníka kr. čes.;

pana Viléma Slavatu, nejv. sudí zemského;

pana Jaroslava z Martinic, purgkr. karlístejnského;

pana Karla Mráckého, soudce zemského;

pana Matouše Děpolta z Lobkovic, nejv. mistra převorství v král. českém, soudce zemského;

pana Jana z Sklenového a z Janovic, nejv. písaře král. českého;

pana Purgharta Točníka z Křimic, podkomoří král. českého;

pana Oldřicha z Gerštorffu, soudce zemského.

Z nichž bylo sedm katolických pod jednou a tři pod obojí.

Toho pak dne pondělního čtyři toliko páni místodržící na kanceláři přítomni byli, totiž pan z Šternbergka, pan Slavata, pan z Martinic a pan z Lobkovic. Pan z Waldštejna v domě svém v Praze byl, však na zdraví svém nedostatečný, na podagra stonajíce, na loži ležel. Jiných pět pánův místodržících z měst pražských tehdež odjeli.

Dostavše od J. M. C. páni místodržící v pojmínulou sobotu při ordinární poště z Vídně sobě svědčící psaní, téhož sjezdu se dotýkající, ti přítomní páni místodržící na kanceláři české hned ráno o sedmé hodině vyslali dvě osoby přísežné z kanceláře české ku pánům defensorům pod obojí, v kolleji veliké císaře Karla IV. shromážděným, a jim oznámiti dali (vedle vzkázání volných služeb a přátelského pozdravení), že jest Jich Matě milostivé J. M. C., pána jich všech nejmilostivějšího, psaní došlo, v kterémž J. M. C. jim poroučeti

ráčí, aby je Jich Mstem pánům pod obojí, kteříby se k tomu sjezdu do měst pražských najítí dali, v známost uvéstí ráčili. Což že tak učiniti chtějí a protož Jich Msti přátelsky žádají ráčí, aby všickni nebo na díle nahoru do kanceláře J. M. C. české okolo deváté hodiny na půl orloji přijítí sobě stížití neráčili, že jim to psaní a vůle J. M. C. v známost uvedena bude.

Navrátilvše se tyž osoby kancelářské, oznámili odpověď, kterou pan Vilém starší z Lobkovic na místě všech jiných dal: „Že z přátelského pozdravení děkuji a zase své služby s mnohým vinšováním vzkazují. Že jsou tomu, co jim jménem Jich Msti pánův místodržících oznámeno bylo, dobře porozuměti a Jich Mstem vzkázati ráčili: Poněvadž ještě ta hodina, kterouž jsou sobě páni pod obojí k tomuto shromáždění jmenovati ráčili, nepřišla, protož Jich Msti ještě skrovný počet pospolu jest. Když ta hodina přijde a Jich Msti větši počet pospolu bude, že tu žádost Jich Msti pánův místodržících všem společně oznámí a pro uvážení té věci Jich Mstem na to odpověď neprodleně dáti nepominou.“

Potomně k jedenácté hodině vyslali z prostředku svého tři osoby, totiž pana Jindřicha Slavatu, pana Jiříka Karlíka a jednoho z města Slaného, kteříž vedle vzkázání volných služeb oznámili, že Jich Msti páni pod obojí všichni společně nyní nahoru jeti a mezi Jich Msti na kanceláři najítí se dáti chtějí ráčí. Přišli ihned potom brzy za nimi u velikém počtu, tak že dveře kanceláře české docela otevřené zanechány býti musely; neb nemohli všickni do kanceláře vjíti, a ve dveřích a vně přede dveřmi stáli.

Nejv. pan purgkrabě oznámil, že páni místodržící vděčně to od nich přijímají, že jsou se nahoru najítí dali, a jaké psaní od J. Msti C. Jich Mstem učiněno jest, že se zjevně přečte. Pan sekretář Filip je zjevně četl. Po přečtení pan Vilém starší z Lobkovic oznámil, že páni stavové pod obojí žádají, aby takové psaní jim zapůjčeno bylo; že chtějí trochu poodstoupiti a zase do kanceláře přijítí. Vyšli všichni ven na palác, a tu v kole měvše spolu promluvení, pilně toho šetříce, zdaliž to psaní bylo v Praze aneb v Vídni napsané a zdali vlastní rukou podpis J. M. C. Mathiáše se nachází. Po malé chvíli zase do kanceláře přišli a skrze pana z Lobkovic žádali, aby téhož J. M. C. psaní hodnověrný výpis jim vydán byl; že je chtějí v své společné uvážení vzítí a své snešení zase Jich Mstem v známost uvéstí. A měvše pan sekretář výpis toho psaní, tu hned byl jim odveden, a s tím odešli.

Bylo viděti, že mezi těmi z strany pod obojí, kteří do kanceláře české vešli, netoliko osoby z krajův obeslané, ale

kteří koliv z stavu panského a rytířského pod obojí v městech pražských se vynacházeli, k tomu jsou povoláni byli. Z prostředku nejv. pánův úředníků a soudcův zemských pod obojí tito: pan Hendrich Mates hrabě z Turnu nejv. sudí zemský král. českého, pan Leonhart Kolon z Felzu soudce zemský a pan Prokop Dvořecký z Olbramovic přítomni byli. Z prostředku pánův radd soudův dvorského a komorního, vše pod obojí, tito byli: pan Bohuchval Berka z Dubé a z Lipé, pan Vilém starší z Lojtkovic, pan Václav Vilém z Roupova, pan Pavel z Říčana, pan Jan Litvín z Říčana, pan Petr z Švamberga, pan Václav Budovec z Budova, pan Fridrich z Bílé. Pražané z prostředku svého žádného k témuž sjezdu nevyslali, ani jiná města královská a Její Msti královny. Pod obojí toliko z města Hradce Kralové, Slaného a Mladé Boleslavě vyslání tu byli. *)

V úterý z svrchu psaní čtyři páni místodržící a jinými pány katolickými raním jitem svou dovoci vykonali. Byvše u processí v kostele na Strahově, zpívanou mši sv. tam vyslyševše a k deváté hodině na kancelář českou najíti se davše, vyslali k nim páni pod obojí z prostředku svého z stavu každého po dvou osobách, totiž z stavu panského Jana Joachima Ondřeje hrabě Šlika a pana Krištofa Adama z Sezimova Austi; z rytířského pana Ladislava Sekerku z Šedčic a pana Pavla Vostrského Kaplíře z Sulevic, a dvě osoby vyslané z měst Slaného a z Mladé Boleslavě. Kteří příjdouce do kanceláře skrze pana hrabě Šlika a toto přednesli: Že Jich Msti páni pod obojí, v kolleji veliké Karla IV. pospolu shromáždění, Jich Mstem pánům místodržícím své volné služby se vším nejlepším od Pána Boha vinšováním vzkazují. A že jest Jich Msti zpráva došla, kterak by na hradě pražském varta od tovaryšův a střelcův u větším počtu než obyčejně nařízena býti měla, a též vartě že poručeno jest, když páni pod obojí na hrad pražský půjdou, aby toliko osoby z pánův stavův do bran hradu pražského pouštění byli, ale žádného z služebníkův a čeládky aby za nimi nepouštěli, a táž varta aby na to dobrý pozor dala, aby některé přední osoby z stavův, obzvláště pak pana hraběte z Turnu na zámku zdrželi, a jemu odtud odjíti nedopou-

---

*) Slavata nyní klade připsy psaní cís. Mathiášových, ježto příčinou sjezdu pod obojích vydána byla ve středu po neděli Oculi (21. břz.) a ve středu po neděli Cantate (16. máje) 1618. Jelikož obě plným zněním otištěna jsou v druhém díle historie P. Skalovy, str. 104. a 115., vypustili sme je tuto, čtenáře onamno odkazujícíe.

žtěli. Čehož že jsou se páni pod obojí nenadáli a pro lepší a gruntovnější tomu vyrozumění, za jakou příčinou jest se takové nařízení stalo, že jsou je k Jich Mstem pánům místodržícím na kancelář vyslali. Páni místodržící, vyrozuměvše tomu přednešení a měvše to v svém společném uvážení, skrze nejvyššího pana purgkrabí toto za odpověď dali: Že Jich Mstem pánům pod obojím z takového přátelského vzkázání děkují, též zase Jich Mstem své služby vzkazují a všechno nejlepší od Pána Boha vinšují. A že jsou Jich Msti žádného takového nařízení učiniti neráčili, ani nejmenší vědomosti o tom nemajíce; že jak je vyslané tak všechny pány pod obojí v tom ubezpečiti mohou, že omylná zpráva jest Jich Mstem dána, a že se to v skutku a pravdě jináče nenajde. A bylo ihned pro pana hejtmána hradu pražského posláno, kterémuž jak jen do kanceláře vešel, J. M. nejv. pan purgkrabě ráčil zjevně toto přednešení stavův vyslaných v známost uvésti a jemu oznámiti, aby tu zjevně zprávu o té věci učinil. Dal za odpověď, že jest se takový starobylý obyčej v tyto křížové dni, v kterýchž processí z kostela sv. Víta na Strahov k sv. Benediktu a do kostelův jiných vykonávány bývají, zachovává a pro lepší řád a bezpečnost větší varta nařizována bývá, tak jakž v tom čase, co on hejtmánem hradu pražského jest, každoročně o tom nařizoval a nyní podobně jest to učinil. Než žádné takové nařízení, o kterémž se tuto přednáší, že jest se od něho při též vartě nestalo, nemaje také sobě od Jich Mstí pánův místodržících žádného poručení učiněného. A kdo jest koliv pánům podobojím zprávu o tom dal, že jest křivě a nepravě zpravoval. A nechť třebas všeckna varta jest povolána, že žádný nebude moci to, aby jemu co o tom poručeno bylo, s pravdou pověditi.

Po učinění té zprávy J. M. pan nejv. purgkrabě ráčil doložiti, že páni vyslaní pány principály své budou moci s tím lepším gruntem zpraviti, jaká je omylná zpráva jest došla a jak Jich Mstem pánům místodržícím veliká křivda v tom se děje, jakoby od nich to nařízení se státi mělo. To sice že Jich Msti vděčně přijímají ráčí, že jsou toho před nimi netažili. Žadajíce, aby s pilností po té osobě, která takovou zprávu dala, se vyptali, tak aby jiným ku příkladu k trestání přivedena býti mohla, a budoucně žádný víceji nesměl se o to pokusiti, takové nepravdivé zprávy přednášeti a mezi Jich Mstí nedorozumění působiti. A Jich Msti pod obojí aby také k podobným nepravdivým a nedávodným zprávám ani jiným, ještě se o Jich Mstech bez pravdy křivě roznášejí, víry nepřikládali. Neb že Jich Mstí pánův místodržících tolikéž rozdílné zprávy došly, jakoby od některých pánův pod obojí o Jich

Mstech zle mluveno býti a něco snad zlého předsevzíti chtíti mělo. Ale vědouce Jich Msti, že páni pod obojí, nyní pospolu shromáždění, jsou osoby vzácné urozené a z poctivé krve poslé a s Jich Mstmi krevně spřízněné: pročež že jsou k takovým zlým a pochybným zprávám víry přikládati ani tím se zaneprazdňovati a Jich Mstem o tom něco vyznasovati chtíti neráčili.

Páni vyslaní oznámili, že to chtějí svým pánům principálům v známost uvéstí a i od osob svých k tomu se přičiniti, aby ten jistý, jenž tu zprávu činil, uptán a Jich Mstem pánům místodržícím v známost uveden, ztrestán a jako za nohy oběšen býti mohl.

I poněvadž již po jedenácté hodině bylo, J. M. nejv. pan purgkrabě ráčil oznámiti, že toho úmyslu jest nyní ihned do domu svého jeti a sobě žílu dáti zatíti; pročež že té chvíle z rady Jich Msti vyvstati ráčí. Pan Kaplíř se ohlásil, žeby bylo lépeji, aby Jich Msti páni místodržící neráčili se ještě rozcházeti, a tak aby pánům stavům pod obojí tato odpověď Jich Msti v známost uvedena byla, žeby Jich Msti snad ještě toho dne nahoru se najíti dáti a potřebu svou Jich Mstem přednésti mohli. Nejv. pan purgkrabě ráčil se omlouvati, že jest v tyto dni na zdraví svém neráčil se dobře vynacházeti; minulého pak dne, přijavše počištění, s pouštěním žily že odkládáti moci neráčí.

Téhož dne k čtvrté hodině s poledne byla jedna kommissí z poručení J. M. C. nařízena v domě nejv. pana hofmistra království českého, pana Adama z Waldštejna, při kteréž také přítomni byli pan president a páni raddy komory české, totiž pan hrabě Slavata, pan hrabě z Martinic, pan Mikuláš Gerštorff a pan Albrecht Pfefferkorn. Když se od té kommissí rozcházelo, ti dva hrabata učinili zmínku s panem Gerštorffem: Poněvadž spolu s panem Pfefferkornem jakožto obadva pod obojí byli toho dne mezi jinými u veliké kolleji císaře Karla IV., čemu jsou tak vyrozuměli, zdaliž páni stavové pod obojí následujícího dne s odpovědí svou na kancelář českou najíti se dáti míní? Kteržto za odpověď dali, že jest na tom zůstáno, že ráno k osmé hodině všickni u větším počtu nežli minulého dne na hrad pražský najíti se dáti a společně do kanceláře české s odpovědí přijíti mají. Čemuž ti dva hrabata vyrozuměvše, domů jedouc, u nejv. pana purgkrabě pražského (kterýž téhož dne žílou pouštěl a z domu nevycházel) se zastavili a jemu o tom oznámili. Poněvadž sice svrchu psaní čtyři páni místodržící téhož rána se byli spolu namluvili, že podle již od několika let každoročního obyčeje v přístí ráno, jakožto třetího dne křf-

žových dní, devocí svou vykonati a v Starém městě z kostela sv. Jakuba do kostela sv. Ducha s processí jíti chtějí: pročež že budou museti toho zanechati a tím raněji na hradě pražském z kostela sv. Víta ke Všem svatým processí vykonati a potom na kancelář přijíti. Sice vedle instrukcí, od J. M. C. pánům místodržícím dané, nebyli povinni dne středního a sobotního na kancelář do rady se scházeti. Vzkázali tehdy panu proboštovi hradu pražského, že páni místodržící ráno v 7. hodině do kostela pražského přijíti a s processí jíti chtějí; aby se všim k tomu příslušenstvím hotovi byli.

Ačkoliv sice ti dva hrabata, Slavata a z Martinic, víceji než od jedné osoby výstrahu měli, že stavové pod obojí o nich zle přemýšleli a je zamordovati chtěli, aby dále na sebe pozor dali a raději z měst pražských na čas poodstoupili: ale oni, více sobě vážíce svou věrnost a povinnost, kterouž nejmilostivější vrchnosti zavázáni byli, dle své poctivosti a dobrého svědomí nechtěli se ustrašiti dáti, nýbrž, stále v Praze zůstávajíce, směle na kancelář se najíti dali. O čemž nahore v první knize v prvním dílu něco obsírněji se dokládá.

Z této informací, co jest se tak za ty tři dni před tím vyhozením z okna v městech pražských a v kanceláři české dále, vyrozuměti se může předně, jak jsou původové té rebellie byli to chytře před sebe vzali, že jsou lidu obecnému skrze své predikanty a jináč na rozum dali, že tu nic jiného než toliko cti a slávy boží vzdělání a zůstavení jich náboženství pod obojí nevyhledávají, a o to samé že při tom sjezdu činiti jest. Item jak jsou vymyšlené příčiny vyhledávali, aby tudy pány místodržící v zlé domnění při straně pod obojí uvéstí mohli. Item ačkoliv defensorové s velikou pilností všechny stavy pod obojí skrze své psaní k tomu sjezdu obeslali, však znáti bylo, když v pondělí na kancelář českou přišli, že přední osoby z nejv. pánův úředníkův a soudcův zemských a J. M. C. radd soudův dvorského a komorního přítomni nebyli, jako i také z třetího stavu, totiž Pražané a Horníci a na větším díle z jiných měst královských a královny najíti se nedali, tak jakž J. M. C. v tom svém jednom psaní to jim milostivě schvalovati ráčí. Anobrž pro lepší toho dotvrzení přikládám tuto výpisy trojího psaní, které Pražané tehdaž J. M. císařské učinili.

I. Nejjasnější a nejnepřemoženější velikomocný Římský císaři, Uherský a Český králi, pane pane náš nejmilostivější! Vaší C. Msti k nám dnův těchto učiněné milostivé psaní netoliko jsme s poníženou poddaností, ale také

a velikou vděčností a potěšením naším spolu s desítisoudci našimi, staršími obecními a úředníky ode všech úřadův, povolavše je před nás do rady, přijali a z něho ponížene vyrozuměli, že V. C. M. to sobě milostivě oblibovati a schvalovati ráčí, že jsme jak na psaní pánův defensorův tak i na ústní skrze vyslané k úřadu V. C. Msti purgkmistrskému jménem některých osob, pospolu shromážděných a pod obojí přijímajících, vyhledávání k nějakému jednání do koleje císaře Karla IV. slavné paměti se najítí nedali. Z kteréžto takové císařské královské a právě otcovské milosti a náklonnosti ponížene a poddaně děkujeme. Aniž jest také, nejmilostivější císaři, nám, jakožto V. C. M. vždycky věrným, poslušným a poníženým poddaným, proti povinností a závazkům našim, kterýmiž V. C. M. jakožto králi českému zavázání jsme, jináče činiti nenáleželo a neslušelo. A chceme vedle naší nejvyšší možnosti na potomní časy s pomocí Pána Boha všemohoucího v tom stále setrвати a na to pilně pozor dáti, aby jak od nás tak i od spoluměšťanův našich mimo jistou vůli a poručení V. C. Msti nic předse bráno nebylo. Nebo my spolu s obcí naší kromě Vaší C. M. žádného jiného za defensora neuznáváme a nepotřebujeme, nýbrž stávající pod milostivou defensí a ochranou V. C. M. jak pod jednou tak i pod obojí, od Pána Boha V. C. M. vždycky dlouhověkého dobrého zdraví, šťastného nad námi věrnými a poslušnými poddanými králování a panování, nad nepřátely slavného a veselého vítězství upřímným srdcem žádáme, a vedle toho sebe a obec naši k milostivé císařské a královské ochraně poručena činíme. Actum v pátek po pondělí postní, jenž slove Laetare, to jest 30. dne martii léta 1618. V. C. M. věrní a poslušní purkmistr, konšelé a starší obecní Starého města pražského.

II. Nejjasnější velikomocný a nejnepřemoženější Římský císaři, též Uherští a Český králi, pane náš nejmilostivější! V. C. M. nejmilostivější psaní nám obavlátní potěšení přináší. Nebo z něho poznáváme, jak V. C. M. podle V. C. M. slavných předkův příkladu k nám a celé obci naší milostivou císařskou milostí nakloněn býti a naše s staroměstskými Pražany společně sjednocení, že jsme do koleje císaře Karla toho jména čtvrtého slavné paměti se nedostavili, sobě oblibovati a schvalovati ráčíte. Z čehož V. C. Msti, našemu nejmilostivějšímu králi a pánu, my spolu s desítipány, také obecními staršími, kteréž jsme pro tu samou příčinu před nás povolali, klekajíce na kolena svá, děkujeme a sebe povinné býti uznáváme, abychom vždycky a všelikého času podle nejvyšší možnosti naší toho se V. C. M. ve všem poslušně a věrně odsluhovali, též se podle nám od V. C. M. svěřené příslušy tak a nejináče chovati usilovali a snázili. Jakž jsme pak až posavad na jiném nebyli ani nejsme, čímž V. C. Msti ubezpečiti můžeme, že jsme v té jako i jiné míře a věci k V. C. M. věrně a poddaně se zachovali, jako i s pomocí Všemohoucího v tom stále až do největšího nás přemožení netoliko stávati, ale i spolusousedy naše a celou obec k tomu a ne jinému cíli napomínati a V. C. M. jakožto našeho krále a otce vlasti v takovém respektu a vážnosti míti chceme, tak abychom, pod šťastným V. C. M. panováním mnohem raději při pokoji náš vzrůst berouce, žádného jiného za defensora mimo V. C. M. nehledali, nepřijímali, ani čeho toho, co by proti V. C. M. nejmilostivější vůli a mínění čelilo, před sebe nebrali a bráti nedopouštěli. Přitom V. C. M. zato ve vši ponížence pokorně žádáme, abyste podle své nejmilostivější otcovské přípovědi, kterouž jsme my vždycky a mnohonásobně skutečně seznali a čím dále tím víceji poznáváme, nás, věrně a poslušně poddané své, tak dobře pod jednou jako pod obojí, v své císařské a královské ochraně sdržovati, našim nejmilostivějším císařem králem a pánem stávati ráčili. S tím V. C. M. od všemohoucího Pána Boha pokojného dlouhověkého panování a šťastného všech nepřátel bez přetrže vinšovati nepřestáváme. Datum v úterý po neděli květné, to jest 10. aprilis, léta Páně 1618 V. C. M. věrní a poslušní poddaní purkmistr a rada Nového města pražského.

III. Nejjasnější atd. Psaní od V. C. M. těchto nyní jminulých dnův s náležitou vážností a vděčností přijavše, coby v sobě obsahující savíralo, s přečtením s velikým nás všech potěšením poddaně jsme vyrozuměli. Z kteréžto milostivé a jistě více nežli otcovské péče, kterou o nás, ponížené a poslušné a vždy věrné své poddané míti ráčíte, my všickni, purkmistr, konšelé, starší obecní i všeka obec, nyní společně shromáždění, jedním srdcem a myslí jednou ve vůli povinné podaností děkování činíme, a za to ustavičně Pána Boha všemohoucího, aby V. C. Msti nad námi šťastného kralování, nad nepfátely pak slavného a veselého vítězství za mnohá a prodloužilá léta popřiti ráčí, skroušeně žádati nepřestáváme. Že pak na rozepání pánuv defensorův osob s prostředku našeho do koleje veliké císaře Karla IV. slavné a svatě paměti na den a místo od nich určité podle sjednoceného s jinými pány Pražany snešení žádných jsme nevyšlali, nenacházíme toho při sobě, aby se tu co od nás nového státi mělo, čím bychom sice s práva věrné a poslušné poddanosti V. C. Msti povinni poddané nebyli. Neb jsouce jak strana p. j. tak p. o. až posavad pod šťastným V. C. Msti nad námi pamováním od žádného ničímž utiskována, nenastávala nám potřeba žádná, proč bychom (neznajíce my než jednoho Boha, jednoho krále a defensora svého, nejsouce také žádnému jinému kromě V. C. Msti jakožto králi našemu, pánu nejmilostivějšímu, žádnou poslušností ani poddaností savažení) komu jinému poslušnost proti vůli a mimo V. C. Msti vědomí zachovati, věci k cizí jurisdikci přináležící sobě osobovati, státnosti buďto své neb jiné před někým jiným na stejné věrné poddanosti naši protřežení přednášeti, neb ji chtíti jinému udělovati povinni býti měli neb mohli? A by i něco nám na nedostatek bylo, jakož není, neslučí nám, abychom v tom V. C. M., jakožto pořádné a jedině po Pánu Bohu nám vystavené vrchnosti, pobíhati, ji jakkoliv se strhováti, jiných ochráncův a defensorův hledati měli. A tebo Pane Bože na nás nikoliv dopouští nerad, abychom co nejmenšího, coby na úras milostivé V. C. Msti vůli čelilo, předsavzítí chtěli. A nesmýšlíme také, aby kdo v obci této naší tak nerozvážlivého srdce a převrácené myslí býti mohl, kterýby se nad jiné vytrhnouti, ale na to, cožby na potupu a zlehčení V. C. Msti důstojenství býti chtělo, pomyšliti se opovážil. Aniž bychom také toho žádnému tak lehce přehlídali nechtěli, nýbrž na tom jsme všickni byli, jsme i jednoevidně sstáváme pevně a věrně, jak za sebe tak za budoucí potomky naše připovídajíce, že krom V. C. M. žádného jiného za krále pána a defensora znáti nechceme. Ale milostivou V. C. Msti vůli vždy bez proměny se říditi, to vše, což sobě V. C. M. oblibovati a schvalovati ráčí, vyhlédati, v té věrné poslušné ponížené a povinné poddanosti naší do nejvyššího nás všech přemožení sstávati a nelitující ani manželék, dětí, statkův i hrdel svých při V. C. Msti živí i mrtví státi a dostáti se svolujeme a každého času hotovi budeme. Přitom V. C. Msti ve vůli poddané poníženosti žádajíce, že k nám té dokonalé naděje býti a nás všech věrných poddaných svých nejmilostivějším králem a pánem sstávati a v své ochraně jak jednu též i druhou stranu dle svého milostivého sakázání (poněvadž nad tuto obec a město toto, jenž nejbližěji při resideni V. C. M. přileží, při privilegiích, nadáních, tak i důchodech téměř ochuzelejšího není) poručené míti a opatrovati ráčíte. Datum v Menším městě pražském v středu po neděli posní Palmarum, jinak 11. dne měsíce aprilis anno 1618. V. C. M. purkmistr a konšelé, starší obecní i všeka obec Menšího města pražského.

Item z té řeči pana Pavla Kaplíře (kterýž byl jeden z nařizených exekutorův, kteří ty dva hrabata s okna vykazovali) porozuměti se mohlo, žeby byli ihned ten hanebný skutek vykonali, tak jakž potomně od některých se to vyjevilo, kdyby byli páni místodržitelé vzkázali, že chtějí stranu pod obojí

v kanceláři české dočkati; že jsou chtěli úpravně zbrojně a mnohou svou čeládkou na hrad pražský najíti se dáti a mnohem prudčeji a hřeji, nežli následujícího dne se stalo, to se všemi pány místodržícími před sebe vzíti. Ale z ředi hraběte Šlika se porozumívá, že původové a direktorové té rebellie chtěli v tom rozvážlivěji kráčet, skrze spis své předsevzeti liditi, a nechtěli všecky pány místodržící k smrti přivésti. Ačkoliv strana pod obojí příčinu toho svého sjezdu za největší býti pokládali to J. M. C. psaní de dato v Vídni v středu po neděli postní, slove Oculi, léta 1618, však refutování té příčiny a zastávání toho psaní na jiném místě doleji zanechám. A nyní výpis té relací od hraběte Slavaty zapsané (na kterouž se hrabě z Turnu v tom periodu referuje), jak se před vyhozením z okna dalo a promlouváno bylo, tuto přiložím, jakž následuje:

Relací, co jest se v kanceláři české toho dne ráno před vyhozením z okna dalo a pomlouváno bylo.

V středu po neděli Rogationum, jinak prosební neb křídlové, in vigilia ascensionis Domini 23. měs. máje léta 1618 J. M. císaře Mathiáše jakožto krále českého čtyři místodržící, totiž pan Adam starší z Šternbergka, nejv. purgkrabě pražský, pan Vilém Slavata, nejv. sudí zemský, pan Jaroslav z Martinic, purgkrabě karlístejnský a pan Matouš Děpolt z Lobkovic, nejv. mistr převorství v království českém, soudce zemský, po vykonané své devoci a processí z kostela sv. Víta ke Všem svatým na hradě pražském (kdež máše sv. spívaná držána byla) k osmé hodině ráno na pát orloji najíti se dali, byvše tu také sekretář při kanceláři české, který při expedici pánův místodržících v Praze zůstával, totiž pan Filip Fabricius. A vyrozuměvše dne předcházejícího, že defensoři s velikým počtem osob ze všech tří stavův království českého pod obojí též ráno na kancelář českou přijíti chtějí, nařídili stolice (jednu toliko pro presentaci J. M. C. královského místa tu zanechavše) a všecky stoličky ven z kanceláře vynésti a tabuli dlouhou, při kteréž sedě rada obyčejně se držívala, ke zdi, v které dvě velké okna jsou, přistaviti. Vše k tomu cíli, aby ten veliký počet osob pod obojí tím volněji do též kanceláře vjíti mohl. Sami pak páni místodržící při jednom okně blízko kamen, jako v nějakém koutě stoje, zůstávali. Tyž osoby pod obojí z vyšších dvou stavův, panského a rytířského (neb z stavu měšťského z některých mále měst někteří toliko vyslaní tu přítomni byli) s velikým houfem na vozích, na koních i mnozí pěšky spolu se svou čeládkou, větším dílem s dlouhými a krátkými

ručnicemi, a mnozí z nich za pásem s pistolemi po osmé hodině ráno na půl orloji na hrad pražský najít se dali. A byvše na paláci spolu shromážděni, prvé nežli do kanceláře přišli, do zeleného pokoje (kdež soudové královští, dvorští a komorní se držívali) spolu sešli, a po vykonaném mezi sebou uvážení k deváté hodině do kanceláře české upřímo (žádného vzkázání pánům místodržícím prvé o tom neučiníce, ješto to místo, representirujíc důstojenství královské, nad jiné vysoce váženo býti mělo) u velikém počtu vstoupili. Dveře v kanceláři docela otevřené byli, tak že, kteří ve dveřích a před dveřma stali, co se přednášelo a odpovídalo, doslyšati mohli.

Při kterémžto vstoupení pan Pavel z Říčana promluvil, že pány stavu pod obojí zprávy jisté docházejí, žeby úřad Starého města pražského, starší obecní a některé jiné z obce před sebe povolati a je všelijak namluviti a k tomu přivésti chtěli, aby oni páni Pražané mezi Jich Msti pány stavu žádného nevysílali a k nim nepřistupovali; a že jsou rathouz zavřítí dali. Kdo ví, co se tím míní a jak s těmi, kteří nebudou chtít s nimi se srovnati, začnou a naloží? Aby oni to o své ujmě činiti měli, se pochybuje, než že z nařízení a poručení pánův místodržících se stalo.

Nejv. pan purgkrabě ráčil se ihned k tomu ohlásiti, pravíce, že páni místodržící o tom žádné vědomosti nemají, a do konce žádného poručení o tom jsou neučinili, a nic takového nenařídili, a že ráčí chtítí ihned tam vyslati, též na to se vyptati a o tom naříditi, aby nic nenáležitého předsevzato nebylo. Hrabě z Turnu doložil, že jeden z měšťanův Starého města jest tu přítomný, který k Jich Mstem nahoru přišel a to oznámil; že není potřebí pánům místodržícím k protržení toho posílati; že oni, páni stavové, budou již věděti jak to dobře opatřiti.

Dále pak páni místodržící jináče se nedomnívali, než že strana pod obojí nato odpověď dá, co jim od těchž pánův místodržících tu na kanceláři české v příčině J. M. C. psaní prvé přednášeno bylo, v kterémžto psaní J. M. C. tak milostivě je napomínati a je v tom ubezpečovati ráčí, že odklad toho sjezdu J. M. C. ráčí pro dobré jich činiti, a že nemá býti na protržení svobod, majestátův a privilegií jich. Ale zmýlilo pány místodržící jich dobré a na podstatném gruntu založené dobré mínění a zdání. Neb týž pan Pavel z Říčana, majíce v rukou svých jistý spis, ten jej tu ihned četl v těchto slovích:

„Přítomní páni stavové pod obojí jsou se podle předělaného svého se pány defensory na tom snešení obzvlášť s touto příčinou sem do Prahy sjeli, poněvadž jsou při jminulém

shledání svém nejprvé V. Mstem pánům místodržicím jistý spis podali a podobně i J. M. C. do města Vídně poníženou žádost svou odeslali, aby tomu vyrozuměti mohli, jestli jim na to od J. M. C. jaká odpověď dána, a žádost jejich ponížená bude-li naplněna. Ale jest jim od pánův defensorův oznámeno, že jich žádná odpověď nedošla, než místo odpovědi jaké jest psaní těžké, na znamenité nebezpečení stavův, V. Mstem učiněno a jim, pánům defensorům, od V. Msti v známost uvedeno, tomu jsou páni stavové porozuměli. I poněvadž též v tom psaní to se dokládá, žeby ten předešlý sjezd proti vlastní osobě J. M. císaře a krále rozepsán byl a stavové žeby dáleji, nežli nač se majestát vztahuje, kráčeli, lidí cizích proti spravedlivé J. M. C. resoluci se ujímali a k pozdvížení sebe i jich proti J. M. C. jim posilu dávati měli: pročť že se J. M. C. k těm, kdož toho sjezdu příčinou byli, vedle jednoho každého zasloužení zachovati chtějí ráci. Čímž netoliko páni defensorové ale i páni stavové, z jichžto uvážení to všecko se dalo, již jako svých hrdel nevinně odsouzení jsou a odtud na sebe velikého nebezpečení očekávati musejí. Protož se V. Msti páni stavové dotazují: Ráčili-li jste k tomu tak těžkému psaní J. M. C. raditi a je schvalovati? Nebo my jsme se všickni i na místě nepřítomných na tom jednání silně snesli, jestližeby na některého z nás buď násilnou mocí aneb pod spůsobem i tvárností spravedlnosti a soudu saženo a těžkost strojena býti chtěla, že (vynímajíce v tom samou toliko osobu J. M. C. krále a pána našeho) chceme se, stojíce všickni za jednoho a jeden za všechny, proti každému obhajovati a k němu se vedle pokut v majestátu a v zřízení zemském doložených zachovati.“

Tu jsou ti čtyři páni místodržící, u okna výš dotčeného stojící, hlav svých k sobě nachýlili, a po uvážení toho mezi sebou nejv. pan purgkrabě na místě jich toto za odpověď dal: „Že jsou toho, co jsou páni pod obojí z panského, rytířského i městského stavu skrze pana Pavla z Říčan přednésti dali, doslechli, a načby se vztahovati chtělo, poněkud porozuměli. Však nemohouce toho všeho slovo od slova, co ten spis, z kteréhož čteno a jim přednášeno bylo, v sobě obsahuje a zavírá, dobře pamatovati, za to že žádají, aby jim takový spis propůjčen byl, tak aby se v něj vzhlídnouti a, co zapotřebí bude, nato svou odpověď dáti mohli.“

Tu jest proto veliký křik mezi týmiž pány podobojími vzešel, pravíce, že není žádná potřeba pánům místodržicím toho spisu propůjčovati; neb že ta věc na mále záleží a toliko na té otázce svrchu psané, tak aby na ni odpověď dali, k tomu se

přiznali nebo odepřeli. Nejv. pan purgkrabě zase pánům předešlou žádost opáčil, aby jim ten spis propůjčili.

Pan Pavel z Říčan s některými předními z prostředku jich o to promluvivše, k té žádosti přistoupeno bylo, a on nejv. panu purgkrabímu takový spis do rukou dal. Páni místodržící, jej mezi sebou přečtouce a uvážíce, skrze nejv. pana purgkrabího promluviti dali: „Že tato otázka přichází Jich Mstem s nemalým podivením, poněvadž za jich paměti nikdá se toho nestalo, a aby předešlo co podobného se státi mělo, o tom nikdy neslyšeli, ani se nenajde, když J. M. C. jakožto král český svým místodržícím psávají ráčí, aby též páni místodržící, kterým se to stalo, na to dotazování býti měli, jestliže jsou k takovému psaní radili nebo ne, a oni aby povinni býti měli k tomu se přiznávatí neb odpírati. K tomu že všem vědomé jest to dobře, jak jeden každý pána svého radda těžkou přísahou zavázán jest, tejnost rady nepronášeti, a jim, jakožto nejv. úředníkům zemským a nejmilostivějšího císaře krále a pána svého místodržícím, tím méněji to učiniti náleží. Též také Jich Msti věděti ráčí, že J. M. C. ráčí u sebe víceji vzácných pánův radd míti, s kterými bez dotazování se pánův místodržících vedle vůle a potřeby své, co se koliv J. Msti vidí a líbí, dáti uvážiti a dále milostivou vůli a poručení své skrze psaní aneb jiným prostředkem v známost uvéstí moci ráčí. Pročez jsouce též psaní J. M. C. vlastní rukou podepsané a pečeti J. Msti ztvrzené, jestliže pánům pod obojí na tom záleží, aby o tom, kdo jsou k takovému psaní radili, předzvědětí mohli, tehdy aby k J. M. C. o to se utekli a při J. Msti toho vyhledávali. Tu že nejlépe toho se doptati moci budou. Oni pak, páni místodržící, že se to pánův pod obojí žádají, aby je tou otázkou neobtěžovali a k takovému vyjevování, přiznání neb odpírání nenutili.“

Ale ta omluva pánův místodržících při páních pod obojí žádné platnosti nepřinesla, nýbrž ten spis z rukou nejv. pana purgkrabího zase od hraběte z Turnu vzat byl. A vznesel vůbec opět veliký křik a těžké domlouvání, aby vždy páni místodržící odpověd na tu otázku dali a se přiznali anebo odepřeli; neb že oni na grunt přijíti musejí, a odtud žádným způsobem vyjítí nechtějí, až jistou odpověd dostanou. A avšak že ti dva páni, nejv. pan purgkrabě a pan z Lobkovic, mohou brzy od osob svých odpověd dáti, poněvadž páni pod obojí tím jisti jsou, že ti dva páni k tomu neradili.

Od nejv. pana purgkrabího jménem jich pánův místodržících na to zase promluveno bylo: „Poněvadž tato otázka jich samých se nedotýče, neb to psaní J. M. C. ne jim samým toliko čtyrem, než všem Jich Mstem pánům místodržícím

svědčí, a Jich Msti račili by věrně vinšovati, aby nyní tolikéž jiní všickni tu byli. Nežli nejv. pan hofmistr království českého, nemoha pro nedostatek zdraví mezi ně nahoru se najíti dáti, jsouc J. Msti tolikéž jedním předním místodržícím, že toho obzvláštní potřebu uznávají, aby se pánem o to promluvíti a jednomyslnou odpověď na tuto dotázku dáti mohli. Pročež že Jich Mstí pánův pod obojí přátelsky a velice za to žádají, aby jim toho dopráno bylo. A jsouce následujícího dne veliká slavnost Na nebevstoupení Krista Pána, aby té odpovědi dáni až do pozdější odloženo bylo.“

Tu jest zase od pánův pod obojí, stihající se jedem po druhém nad míru velkým a zuřivým křikem, s znamenitým pohnutím myslí (velikého hněvu a prohlivosti na obličejích a všech způsobích těl svých přisobě ukazujícíce) rozdílně mluveno. A zvláště hrabě z Turnu, pan z Felzu a pan Vilém starší z Lobkovic pravili, že jim, pánům místodržícím tu přítomným, není potřebí s odpovědí ani na další promluvení s nejv. panem hofmistrem odkládati; neb že páni stavové sami chtějí k J. M. pánu se najíti dáti a na pánu to předzvěděti.

Hrabě Joachim Ondřej Šlik pravil, že skrze neupřímné praktiky ten vzáctný a vždycky bez úhony dobře zachovalý pan hrabě z Turnu o úřad purgkrabství karlsštejského připraven jest. A poněvadž žádná proměna s novým králem téhož času nebyla, že jest se to nemělo a nemohlo státi, a jest pánu ten úřad z moci a ne z práva vzat. Pan Václav Vilém z Roupova k té řeči se ohlásil, že jest ta věc politická, náboženství jich pod obojí se nedotýkající; neb že oni tuto o nic jiného činiti nemají, než toliko o své náboženství, v kterémž již od dávného času od mnohých rozdílně mnohé příkoří a nátlaky se jim činily, a zvláště na panstvích J. M. C. a duchovních lidí pod obojí rozličně pro náboženství trápení byli, a někteří jak ty tak lidi poddané své k náboženství pod jednou proti vůli jich a proti patrnému textu rozdílnými neslýchanými ukrutnostmi nutili, některé pány defensorsy jednak velikými sliby, jednak těžkými pohrůžkami, hrošením nemilostí královskou, aby odpuštění brali, namlouvali, pány stavy pod obojí sjednocené jedny druhým tejně ošklivili a jedny proti druhým k nelásce a nesvornosti ponoukali. Pročež pánům stavům není možné děleji to snášeti, a že Jich Msti skrze apoloii kterouž vůbec vydají, všemu světu to vyjeviti a ukázati chtějí, že není seastného před sebe neberou, a že jsou z přinucené potřeby to před sebe vzíti museli. Hrabě z Turnu k tomu promluvení doložil: Co se osoby jeho dotýče, v příčině odněti jemu úřadu

purgkrabství karlštejnského, že on sobě nyní nic nestěžuje, ani také že o to tu činiti není, než toliko o samé utiskování je v jich náboženství. Pan Jan Albrecht z Smiřic, ačkoliv dosti daleko v tom zástupu stál, však vytlačivše se ven před pány místodržící předstoupil a nemálo tolikéž tyž stížnosti opáčil: Jak oni v náboženství svém utiskováni jsou a ne jináče, než jakoby chlapi jich byli, tak že toho dále snášení nemohou a nechtějí. Pan z Felzu promluvil, že neuznává toho potřebu býti, aby páni stavové dáleji na odpověď pánův místodržících k té na ně učiněné otázce očekávati měli, poněvadž o tom dobrou vědomost mají, kteří jsou takového těžkého psaní příčina, totiž Slavata a Smečanský. Oni že se vždycky jich majestátu a náboženství na odpor stavěli a s jinými buřiči rozdílné praktiky proti nim skládali, chtěje je rádi o ten majestát na náboženství jim daný připraviti, a že oni rušitelové pokoje a obecného dobrého jsou. S nejv. panem purgkrabím a s panem Strakonickým že jsou páni stavové dobře spokojeni; neb že tím jisti jsou, že ti páni s nimi upřímně míní, proti majestátu jich nikdy neradili a náboženství jich na odpor se nestavěli, a že nikterakž o tom nesmyšlí, aby oni k tomuto těžkému psaní raditi měli. A pakli jsou co toho učinili, tehdy že toliko od těchto dvou k tomu zavedeni byli. Při zavření pak své řeči na pány pod obojí otázku učinil: „Jestliže tomu tak není všechno pravda, co on tu mluví?“ Tu od mnohých s velikým a suřivým křikem mluveno a to dotvrzováno bylo, že tomu tak jest, že ti dva spolu s jinými sobě podobnými buřiči v srdcích svých mnoho zlého a neupřímného proti nim skládali, vždy o to usilující, aby o ten majestát jakýmkoliv způsobem je připravili, lidi náboženství pod obojí z panství J. M. C. vypovídali, k náboženství pod jednou nutili, jakž se to obzvláštně v Krumlově a Strašicích stalo. Čehož že jest se za předešlých presidentův a radd komory české nikdy nedálo, a tak od několika let že jsou nad nimi, sužující je, panovali. Čehož že dáleji jim přehlédati možné nebylo a není. Též také že oni oba na statcích svých lidi poddané, vymýšlejíc na ně těžké a neobyčejné věci, ukrutně od náboženství pod obojí mocí odvozují a k víře pod jednou nutí.

Když se drobet utišilo, tu pan Slavata promluvení k nim učinil v tento smysl: „Že žalostivě jest tomu porozuměl, jaká se jemu tuto vina dává, a v jakém podezření při páních pod obojí jest. A poněvadž z týchž prostředkův jich Matí mnozí jsou tak blízce a krevně spolu s nimi spřízněni (neb mimo jiné byli tu také přítomni bratr páně p. Pavel Michal a strýcův šest: pan Diviš Lacembok, p. Jindřich, p. Ja-

roslav, p. Michal mladší, p. Křištof, pan Joachym mladší, všickni náboženství z Jednoty bratrské) že Jich Mstí přátelsky a služebně žádá, aby na něj s odsuzováním nekvapili a pro samé pouhé podezření a zlé nedůvodné zprávy jej neodsuzovali. Neb předně co se majestátu na náboženství pánům stavům pod obojí daného dotýče, aby on měl usilovati, je pány stavy o něj připraviti, s sebou jistě, že toho nic před sebe nebral a neučinil, a tak žádným způsobem od žádného že na něj to prokázáno býti moci nebude. Anobř vědouc o tom, když se J. M. C. jakožto král český se pány stavy království tohoto o některé artikule sněsti a za právo to ustanoviti ráčí, že každý obyvatel království tohoto jest povinen to podniknouti, nechce-li pokutu tím právem vyměřenou na sebe vstáhnouti: pročez že jest vždýcky na to pozor dával a toho se vystříhal, aby nic takového před sebe nebral, cožby jej v takovou broznou pokutu uvésti mohlo. A že jest s sebou tak jist, i před každým spravedlivým soudem bezpečně obstáti moci bude, že se toho nevynajde a od žádného nikterakým způsobem na něho neprokáže, pročby v takovou pokutu upadnouti a za takového uznán neb odsouzen býti měl, tak jakž v tom na pořád práva a spravedlivý soud se odvolává. Neb předešle když ten lid pasovský do království tohoto a do Prahy vtrhl, že též spolu s panem z Martinic v podezření při páních stavích pod obojí jsou přišli, a však že jak na sněmě obecném od týchž všech pánův stavův tak i na slavném soudu zemském spravedlivě toho podezření, a co se jim za vinu přičítalo, osvobozeni a za nevinné uznáni byli a jsou. A poněvadž pak obyvatelové království tohoto mimo jiná mnohá království a země znamenitými a slavnými privilegii a svobodami obdařeni jsou, a obzvláště v tom, že na žádného se moci sáhati a žádný bez pořádného vyslyšení odsouzen býti nemá: pročez také tomu se těší, že toho užiti moci bude, vždy na pořád práva se odvolávajíce a prosíce, aby prohlívkou hněvu přemoci se nedali a bez pořádného vyslyšení je neodsuzovali, i také na to pamět měli, že oni to nejsou osoby privátní, než nejv. úředníci zeměti a J. M. C. jakožto krále českého místodržící, a nacházejí se nyní v tomto městě, kdež všelijaký respekt zachován býti a kdež spravedlnost, a ne besprávi a moc, provozována a místo míti má.

„Co se lidí poddaných pod obojí na panstvích J. M. C. dotýče, ačkoliv on, jakožto president komory české spolu s pány raddami nic od osob svých neporoučejí a nenakizují, než toliko to, co od J. M. nejmilostivější vřchnosti jim poroučeno bývá, a všechna poručení jménem J. M. C. jakožto krále českého vycházejí, — tak že kdyby sobě co do též ko-

mory stížití chtěl, k vlastní J. M. C. osobě o to by se utéci měl: — však nic méně proti tomu, i co se též komoře přičítá, na místě svém i jiných pánův radě s pravdou tu zprávu dáti může, že se to nenajde, aby za správy jich kdy jaké poručení z též komory vyjítí mělo, kterýmby se to nařizovalo, aby na kterém panství J. M. C. lidé poddaní k víře pod jednou nuceni neb odtud pro náboženství vypevňováni býti měli. Neb v příčině některých sousedův v městě Krumlově že jest nařizeno bylo, aby se někteří odtud vyprodali, to jest se stalo ne pro náboženství (poněvadž mimo tyto přes sto jiných lidí pod obojí usedlých tam, jakž se správa dává, jest) nežli na žádost a jisté psané několikrát toho při komoře české od téhož úřadu vyhledávání, kteří přitom správy činili a sobě nemálo stěžovali, že ty jisté osoby lidé nepokojní a buřiči jsou, nikterakž s obcí a s nimi srovnávati se nechťejíce, ano i mnohé z obce proti nim, úřadu, posazující, tak že, vyprodavše se již někteří jim podobní, také těchto že jim nebylo možné dále v též obci trpěti. A s poručení J. M. C. obzvláštní komissí o tom nařizena byla a páni kommissari téměř všickni pod obojí byli, tak jakž i hejtman na též panství pod obojí jest. Relaci týchž pánův kommissarův na komoře české (kdež též několik pánův radě pod obojí jsou) uvážena a J. M. C. přednešena byla. J. M. C. ráčil při nařízení úřadu téhož města milostivě zanechati. A nic méně i ti, kterým poručeno bylo se vyprodati, že až posavad tam zůstávají.“

Pan z Martinic také k tomu promluvil, „že on se poznává býti k tomu nedostatečným, aby strany pod obojí nepřitelem býti měl. Co se přivozování k víře sv. katolické poddaných jeho dotýče, že jest on je povlovně s náležitým prostředkem k pravému poznání víry sv. katolické přivedl, a to ještě toho času a prvé nežli ten majestát na náboženství pod obojí v království českém dán byl, a že neví, za kterou příčinou strana pod obojí poddaných jeho se ujímají. A poněvadž on všech jiných pánův obyvatelův království českého poddaných jich se neujímá, že oni také poddaných jeho ujímají by se neměli. Sice že on tomu všemu, v čem se jemu vina dává, patrně a zjevně odpírá, prosíce, aby páni pod obojí k tomu žádné víry nepřikládali, a odvolávaje se na pořad práva, tak že každému, kdoby jej z čeho vinití chtěl, z toho práv býti chce. V tom pak jaká se komoře české vina dává, s odpovědí pana Slavaty že se snášel. A co se v jeho sousedství blízko Smečna města Strašic, k panství křiveklátskému náležejícího, dotýče, ti že jsou se zúmyslna pozdvihli, kostel svůj zapečetili a faráře odtud vyhnali, tak že sotva odtud živ se dostal, na pana hejtmana téhož panství nic dbáti

nechtěli, ješto všechny kollatury a dosazování kněží na fary všech panství J. M. C. v království českém od J. M. C. Rudolfa dávno předtím, nežli majestát na náboženství strana pod obojí dostala, panu arcibiskupu pražskému odevzdány jsou byly, a J. M. C. nynější král a pán náš nejmilostivější ráčil tolikéž toho přitom sůstaviti, tak že ne komoře české, než pánu arcibiskupu faráře do města Strahoc dosaditi náleželo. A ti Strahocíti pro své sůmyslné zbouření a pozdvížení většího trestání zasloužili, nežli jest je potkalo. Na několika panstvích J. M. C. jsou hejtmanové pod obojí; purkrabové a jiní esleirové sřídka který jest pod jednou, všickni jsou pod obojí.“

Pan Slavata ještě k tomu řekl: „Co se lidí poddaných jeho a paní manželky jeho dotýče, že se to nenajde, aby je k náboženství nutiti a proti majestátu na náboženství co před sebe vzíti měl.“

Pan Jan Litvín z Říčan, majíce tercerolu za pásem, proti těm dvom pánům velice spůrně se ukasoval a ku panu Slavatovi řekl, že mu někteří formané jeho, kteří jemu vína z Rakous vezli a skrze Hradec jeli, správu dávali, že on pan Slavata lidi poddané své k víře pod jednou nutí, tak že nejbohatší sousedé z Hradce pro takové nucení vyprodati se museli. Na to pan Slavata ihned zase odpověď dal, že ti formané svou nepravdivou správu učinili; neb že se toho nenajde, aby koho v témh městě Hradci sám neb skrze jiné k víře pod jednou nutiti chtěl aneb měl, a aby kdo pro náboženství se vyprodati měl neb musel. Jeden měšténin, jménem Melichar Hoffman, že jest se teď před některým nedávno jminulým časem z téhož města odebral, ale to jest on ne pro náboženství, ovšem pak z žádného přinucení ne učinil, než zdědivše po otci svém dobře za sto tisíc a jsa erbovní, že mu se zdálo za špatnou věc býti toliko za měšténina zde sůstavati. A chtěje sobě pozemský statek koupiti, on pan Slavata že netoliko toho jemu nebránil, ale i při kanceláři české za něj se přimlouval, aby od J. M. C. relací ke dekám na zakoupení statku pozemského dostati mohl.

Pan Vilém z Lobkovic tu se zase s novu ozval, dokládajíce, že při sněmu pojminulém, když J. M. král Ferdinand za krále českého přijat býti ráčil a páni stavové na tom se snášeli, aby J. M. Kr. reversem svým se zavázati ráčil, že majestát na náboženství ráčil potvrditi, to v uši své slyšel, že Slavata pravil, že on o takové potvrzení nestojí, ani o ten majestát nikdy jest nestál. Odkudž že se znáti může, jak on upřímně s pány stavy pod obojí míní, a s jakou láskou k nim nakloněn jest.

Na to pan Slavata hned zase odpověděl, že se k tomu zná, že jest ty slova mluvil, ale že při sobě toho nenachází, aby on tím proti komu co hřešiti měl. Neb poněvadž on pro svou víru katolickou toho majestátu nepotřeboval, že jest také za dosažení ani potvrzení jeho pro sebe žádati potřeby neuznával.

Hrabě Albin Šlik též se tu ohlásil, pravice, že jest on jeden spis v tejnosti J. M. C. interesse se dotýkající na komoru podal, a že jest pan Smečanský ten spis jeho odporníku z Písnice z komory k rukám vydal na veliké ublížení a skrácení jeho, tak že nyní soudy a zaneprázdnění o to míti musí, a toho užiti nemohl, aby relací kommissarův té věci se dotýkající na žádost jeho jemu propůjčena býti mohla.

Pan z Martinic na to zase odpověděl, že jest toho o své ujmě neučinil, než z společného uvážení a snešení všech pánův radd též komory české týž spis druhé straně k odpovědi propůjčen jest. Poněvadž pan Slavata, jakožto president též komory, tehdaž v Čechách nebyl, byvše od J. M. C. v kommissi na sněm moravský vyslán. A že tak není obyčej relací kommissarův, zvláště kde se také dobré zdání dává, druhé straně propůjčiti. A k hraběti z Turnu týž pan z Martinic řeč svou obrátil: Co se úřadu purgkrabství karlštejnského dotýče, že jest to jemu vědomé, když jest on hrabě při J. M. C. poníženě toho vyhledával, aby jemu týž úřad purgkrabství karlštejnského zanechán byl, že jest on, pan z Martinic, při přítomnosti jeho se ohlásil, že on toho úřadu nežádá a jest od osoby své dobře spokojen, aby J. M. C. jemu, hraběti z Turnu, ten úřad zanechati ráčil. Ale J. M. C. ráčil toho při své milostivé resoluci zanechati a jemu, panu hraběti, vyšší úřad nejv. sudství dvorského dáti.

Hrabě z Turnu k tomu řekl, že on nyní nic partikulárního, osoby jeho se dotýkajícího, sobě neztěžuje a nevyhledává, a že jest tyto dni od J. M. C. obeslání dostal, aby se ke dvoru J. M. C. dostavil; ale on že nechce takovým bláznem býti, jakopan Zejfried Kolonič byl, že se nechce tam dostaviti, a o tom nepochybuje, že to obeslání na dobré zdání těch dvou náboženství jeho nepřátelův vyšlo.

Pan z Martinic k tomu řekl, že J. M. C. nejlépe vědoma jest příčina téhož obeslání. A když pan hrabě tam se dostaví, že bude moci tomu vyrozuměti, a že se není obávati, aby J. M. C., tak spravedlivý a dobrotivý císař král a pán náš nejmilostivější, panu hraběti jaké bezpraví a křivdu učiniti měl.

Potomně vesměs mluvili, ale nejvíce hrabě z Turnu, z Felzu a z Lobkovic, pravice, že ti dva, Slavata a Sme-

čanský, jich podobojích úhlavní nepřátelé jsou a všelijak o to usilují, aby je o jich majestát na náboženství jim daný připravit mohli. A dokud oni v tomto království budou, že stavové pod obojí netoliko svým náboženstvím ale ani životy bezpečni nebudou. Pročež že nejlépeji bude jim konec učiniti, z toho světa je spraviti a skrze to tím lépe sebe ujistiti.

Pan Slavata a pan z Martinic, jednak jeden jednak druhý, vždy je žádali, aby oni z prohlivosti, hněvu a z samého podezření *de facto* nic před sebe nebrali, že oni pocházejí z rodův starožitných stavu panského, s nimi předními blízce zpřízněni a v témž království dobře usedlí jsou. Jestliže jakákoliv stížnost proti nim se najde, aby je, křlokoliv z nich chce, právně z toho obvinil, že chtějí rádi k soudu státi, a cokoliv jim od téhož soudu nalezeno bude, to podniknouti. A tím způsobem stane se, co spravedlnost, práva a svobody téhož království s sebou přinášejí. A naproti tomu, jestliže *de facto* a mocí proti nim procedováno bude, že, coby je nyní potkalo, budoucně některého z nich, pánův pod obojí, tolikéž by potkati mohlo. Proti tomu často jmenovaní páni pod obojí a někteří jich víceji, zvláště pan Bohuchval Berká, pan Václav Vilém z Roupova, hrabě Šlik, pan Jan Litvín z Říčan, pan Jan Albrecht Smiřický a pan Oldřich Vchynský, jeden přes druhého křičeli, že nechťejí čekat, ažby J. M. C. ráčil do království tohoto se zase navrátiti aneb pořádem práva je viniti; žeby oni oba dva dobře uměli sobě ze všeho pomoci, a oni by utrpěti museli.

Když tak domluvili, pan z Felzu sám opět dotázku na všechny jiné učinil, zdaliž je dva, Slavatu a Smečanského, drží, že náboženství jich nepřátelé a rušitelové obecného dobrého jsou? Ale tehdaž všickni mlčeli a žádný se k tomu neohlásil. Pročež tu opět hrabě z Turnu a pan z Felzu a pan z Lobkovic téměř jedním hlasem se domlouvali, aby páni místodržící bez dalšího odkladu na tu dotázku, od pánův stavův pod obojí na ně učiněnou, odpověď dali a se přiznali nebo odepřeli.

Páni místodržící, doslýchající to a vida, že již nelze zbýti a žádné omluvy ani příčiny napřed jim předložené postačiti nemohly, opět se hlavami svými k sobě nachýlili, a z uvážení a snešení jednomyslného nejv. pan purgkrabě na místě svém a jich třech tuto odpověď dal: „Poněvadž páni pod obojí od svého předsevzetí upustiti nechťejí a vždy tak tuse a tážce na ně tiaknou, tehdy že předně Pánem Bohem a nyní všemi přítomnými to sobě osvědčují, jestližeby J. M. C. jakožto král český, pán jich nejmilostivější, ráčil chtíti budoucně k nim o to hleděti, jakoby snad tudy tejnost rady pronášeti

měli, tehdy že jsou to svévolně a dubrevelně neučinili, než souzením a mocí k tomu přivedeni jsou. A k této otázce že toto odpovídají: Pekudž se ten spis jejich, který od p. Pavla z Říčan přečten a přednesen jest byl, s psaním J. M. C. slovo od slova srovnává, kdež se to dokládá, žeby týmž psaním netoliko páni defensorové ale i páni stavové již jako svých hrdel nevinně odsouzeni byli, a odtud na sebe velikého nebezpečení očekávati mohli, že k těm slovům, k tomu mínění a tak k takovému psaní aby oni raditi měli, zjevně a patrně všickni čtyři odpírají. Neb mnohdykrát mnozí se nacházejí, že rozdílné jiných mluvení i psaní vykládávají, ale že nejlépe ten, kdo to píše neb mluví, vykládátel svých slov bývá, a že v tom císařském psaní, které páni pod obojí tak těžce vykládají, oni páni místodržící takového smyslu nenacházejí. Pročež jestli že chtějí, aby nyní vůbec přečten byl, že budou moči ta slova téhož psaní a výklad jich v lepším uvážení své vzíti.“

Na to páni pod obojí, zvláště ty přední často jmenované osoby, křičeli: „Není potřebí toho císařského psaní a novu čísti! Víme o tom příliš dobře, že to psaní proti našemu majestátu a náboženství docela svědčí!“ V tom pana Pavla z Říčan mezi sebe do kola vzali a jemu řekli, aby četl. Kterýž, majíce jistý spis v rukou svých, ten zjevně četl v těchto následujících slovích:

„Léta 1609 dne 17. octobris, když páni stavové u velikém počtu do sněmu ráčili se dáti najíti, tu jest s společného sněšení všech tří pánův stavův skrze pana z Budova na pana Viléma Slavatu, purgkrabě karlétejského, a pana Jaroslava Bořitu z Martinic, soudce zemského, dotázka učiněna: „Proč jsou se v té amnistii, v níž jest se J. M. C., nejv. úředníci a soudcové zeměti pod jednou podepsati ráčili, také nepodepsali? Nebo že ta věc k politickému pokoji a lásce se vztahuje. Kterouž to amnistii ne proto jsou páni stavové pod obojí při J. M. C. vyhledávali, jakoby něco proti J. M. C. při tomto sněmu prohřešili, čehož Bože na věky ostříhej, nýbrž že toho vyhledávali, předně coby ke cti a slávě boží, též k šťastnému a dlouhému nad námi J. M. C. panování, k svornosti a lásce mezi stranou pod jednou a pod obojí sloužilo, a tak proto za tuto amnistii prosili, aby po časech nepokejní lidé upřímně to stavův mínění jináče, než samo působeno jest, nevykládali.“ Načež od pana Slavaty i na místě pana z Martinic tato odpověď dána: „Že tyto politické věci, s duchovních pocházejíce, nenáleží světským lidem jakožto lojkrám o nich jaký soud vynášeti. A tomu že oni věří; že víra jest dar boží, kterouž žádný druhému dáti nemůže, aniž také žádný maceu

býti nemá. Však coby ku pokoji a svornosti sloužilo, k tomu že i oni všelijak nápomoční býti chtějí. Než aby se podepsati měli, toho přieobě a při své víře najíti nemohou.“ Což přecalyševše páni stavové, ráčili jsou sase skrze pana z Budova tuto odpověď dáti: „Že pan Slavata a pan z Martinic sami svou řečí se porážejí; nebo kdež praví, že světští lidé nemají o duchovních věcech souditi a že víra jest dar boží, víru že žádný druhému dáti nemůže, aniž jeho k ní nutiti nemá, nýbrž raději k tomu každý, cožby k svornosti a lásce i pokoji sloužilo, napomáhati povinen jest: proti tomu tehdy, což nyní od nich mluveno jest, tím nepedepsáním svým že jsou učinili, a to proto, že ta amnistia, od J. M. C. a nejv. úředníkův a soudcův zemských podepsaná, průvod svůj má z majestátu a toho porovnání mezi stranou pod jednou a pod obojí, kteráž oboje zapovídá světákým lidem o víře jaký soud vynášeti, ovšem pak k víře, jenž jest dar boží, koho nutiti, nýbrž k svornosti a lásce napomáhati. A v tom politickém způsobem tomu všemu že tito dva páni se zjevně na odpor postavují a sobě v tom nějaké lepší svědomí (an se tu k žádné víře nenutí, ale při svobodě a pod milostivým J. M. C. opatrováním a při svobodách království českého i nyní od J. M. C. udělených zůstávají) nežli J. M. C., též nejv. páni úředníci a soudcové zeměští připisovati chtějí. Toho jsou dokázali, když přítomni býti nechtěli při též relaci, když se majestát od J. M. C. stavům pod obojí daný, též to porovnání, mezi stranou pod jednou a pod obojí učiněné, do desk zemských kladlo. Kudyž páni stavové pod obojí na to myšlení přicházejí, že, což na těch páních jest, kteří se podepsati nechtěli, jistě žeby rádi chtěli všechno toto svaté mezi stranou pod jednou a pod obojí porovnání, předně pak ten majestát rušiti. Kudyž pak že se sami za zjevné nepřátely straně pod obojí vystavují. A protož že všickni tito páni stavové pod obojí ráčí tuto zjevnou protestaci na tomto obecném sněmu činiti: Přišlo-li by kdy k tomu (čehož Pane Bože ostřež), žeby se někdo aneb někteří proti majestátu, straně pod obojí od J. M. C. danému, a proti tomu porovnání postavovati chtěli, tehdy žeby se k těm osobám, kteřížto se těchto podpisův v amnistii zbraňovali a k relacím se přiznávati nechtěli, jakožto nepřátelům pokoje a svornosti hleděti muselo, poněvadž více svůj respect k dalekému přespolečnému kněžstvu a k jiným potentátům i cizím národům, nežli k J. M. C. králi svému, k své milé vlasti a národu českému mají. K tomu také, jakž jest na tom zůstáno, kdyby mezi stranou pod jednou a pod obojí v případných věcech jaké od koho zkrácení se dále, aby dvanácte soudcův pod jednou a dvanácte pod obojí k rozeznání té rozepře sve-

leno bylo, že v počtu těch soudcův tito nadepsaní trpíni býti nemají.“

„Po té řeči p. z Budova k nejv. panu sudímu zemskému a ku pánu z Hasenburku, panu podkomořímu, promluvil: „aby, nebyvše předešle při tom podpisování přítomni, do té amnistie také se podepsati ráčili. Načež nejv. pan sudí, pan Adam z Waldštejna, odpověď dáti ráčil, aby Pan Bůh uchoval, aby on v tom jaké rozmyšlení měl a aby tu co na urážku jeho dobrého svědomí, jako i J. M. C. a jiným nejv. pánům úředníkům a soudcům zemským, kteříž jsou to vše s dobrým svědomím učiniti ráčili, býti mělo.“ A na ten způsob i jiní mluvili.“

„Po tom promluvení nejv. pánům úředníkům a soudcům zemským pan Budovec poděkování učinil, kteří jsou se v též amnistii podepsati ráčili a podepsati uvolili. A pan Slavata s panem z Martinic žádali při svém ohlášení zůstavení býti. A páni stavové skrze pana z Budova také ohlášení učinili, že toho tolikéž při své odpovědi zůstavovati ráčí.“

Dále pak v témž spisu, který tuto pan Pavel z Říčan četl, při závěrečné tyto slova doloženy byly: „Poněvadž páni stavové pod obojí to v skutku shledali, že oni dva proti náboženství a majestátu jich se dočinili, protož že je za své nepřátely, rušitele pokoje a obecného dobrého drží a vyhlašují.“ A tu ihned on pan Pavel z Říčan na pány pod obojí dotázku učinil: „Jestliže se k tomu přiznávají a je za takové drží?“ Veliký a zuřivý křik tu povstal, přiznávajíce se k tomu, že je za ty drží. Někteří pak křičeli, že jim toho líto jest, že tu ještě jednoho dlouhého, těmto dvom v skutech jich podobného, přítomného nemají (mínili knížete z Lobkovic, nejv. kancléře království českého). Pan Oldřich Vchynský v tom ku panu Strakonickému přistoupil a jemu pošeptal, aby se spolu s nejv. panem purgkrabím ničehož neobával, že se jim nic nestane, než toliko druzí dva že musejí ven vzhoženi býti. Hrabě z Turnu, z Felzu a z Lobkovic téměř opět jedním hlasem k J. M. nejv. panu purgkrabímu a ku panu Strakonickému promluví: „Poněvadž Jich Msti páni stavové je za své milé pány a přátele mají a drží, aby spolu s nimi z kanceláře ven šli, že je sami chrániti chtějí, aby se jim nic alého a škodlivého nestalo. S druhými pak dvoumi, s Slavatou a s Smečanským, dáleji budou věděti jak učiniti. A že tu nic činiti nemají s kralovskými místodržicím aneb nejv. úředníky zemskými, než s nepřáteli svými a protivníky jich náboženství, též rušiteli obecného dobrého.“ A pan Václav Vilém z Roupova k tomu přidal: „Jest nejlépe, abychom jim jen konec učinili. Budeme potom skrze

apologji naši dobře to zastávají, že jsme slušné příčiny měli to před sebe vsáti a učiniti.

Kdež oni oba dva, pan Slavata a pan z Martinic, ačkoliiv dobře se v tom pamatovali, když l. 1609 v příčině toho podpisevání k té amnistii v sněmě přednášeno bylo, co jest od pana z Budova jménem pánův stavův pod obojí mluveno bylo, i také co jsou oni za odpověď dávali (tak jaké se to vše pro budoucí pamět pilně poznamenali *) a že při druhé odpovědi pana z Budova tak obšírně a takovým výkladem, jak tu čteno bylo, tehdejší mluveno nebylo; nýbrž že jsou svou střídanou odpovědí pány stavův pohnuli, že jsou oni také tehdejší povlovnější, nežli z počátku úmysl měli, jim zase odpověď dávali; a také se v tom pamatovali, že jest na druhé pojednání pana z Budova od nich dvou dosti obšírně a podstatně promluveno bylo, o čemž v tom spisu, kterýž tuto čten byl, žádná zmínka učiněna nebyla: však ni méně, vědomce, že tu tehdejší tím hýbati čas nebyl, mlčením toho pominuli a toliko za to žádali, aby k osobám jich mimo pořad práva nepřikračovali, neb že se k slyšení volají, a z toho se všeho, v čemkoliv se jim vina dává aneb více dávati bude, odpovídati a na schválení jich Mstí pánův stavův náležitě se vyměřiti ohtějí, žádajíce také nejv. pana purkrabího, aby se v to vložil a svou přítomností je neopouštěl.

Nejv. pan purkrabě s uzavřením očima pány pod obojí napomínal a pro Pana Boba žádal, aby se pamatovali a té furie na stranu podložili; neb že ty věci daleko patří a veliká zaneprázdnění by z toho pojití a snad i potomně tohoby litovati mohli. A poněvadž oni oba dva podvolují se s toho, co se jim tu na vinu přiřítati chce, odpovídati a právi býti, že tu žádnému nic na tom nesejde. Napomínal také všech pánův přátel krevních tu přítomných, aby oni aspoň v to se vložiti hleděli a tak aby na ten čas nic dále předsevzato a na ně kvapeno nebylo.

Ale žádné žádosti, žádnému napomínání a žádným prosbám místo tu dáno nebylo; nýbrž ti z svrchu jmenovaní páni nejv. pana purkrabího za ruku a sukni vsali (kteréhožto sukne také pan Strakonický se držel) a je napomínali, aby s nimi šli, a nepřijdou-li, žeby je něco těžkého potkati mohlo, brošili. A byvše tu veliký počet lidí v kanceláři, dosti s velikou těžkostí pro ten lid sotva za dvěře kancelářské vyjiti a se vytlačiti mohli.

A vyvedše ty dva pány před kancelář, pan hrabě z Turnau, pak z Felnu a pan z Lobkovic tam se zpátkem zase navrátili;

*) Viz Slavatových Pamětí díl I. str. 412 slův.

nejv. pana purgkrabího a pana Strakonického pan z Felsu, pan Bohuchval Berka a někteří jiní do zeleného pokoje uvedli a pro množství lidu (jenž na paláce u velkém počtu s vydobytými rapíry byli) tolikéž dosti těžce s kanceláře prošli.

Po vyvedení nejv. pana purgkrabího a pana Strakonického s kanceláře druzí dva, pan Slavata a pan z Martinic, nepřestávali při páních podobojích prosebně toho vyhledávati, aby žádný nový příklad na nich ukázán nebyl, nýbrž při pořádu práva aby zřetavení býti mohli. A mluvíce ku pánům podobojím mezi ně prostředkem šli, ale již tehdaž na svou řeč a prosbu žádné odpovědi dostávati nemohli, až pan Voldřich ze Vohynic k nim přistoupil a jim řekl, že jsou oni bratra jeho, pana Václava, nespravedlivě odsoudili, a tyto dni 10.000 kop nato vydali, aby též bratr jeho zabít byl. Pan Slavata a pan z Martinic na to odpověděli, že pan bratr jeho, pan Václav ze Vohynic, ode všech tří stavů obžalován a od soudu zemského souzen byl; že se jim dvoem v tom vina dávati nemůže, anebž že oni dva největší příčinou toho byli, že jest poctivosti odsouzen nebyl, a že jest při něm paní manželka jeho a ten mnich, kterýž jemu potom z vězení pomohl, zanechán byl. O těch pak 10.000 kopách míšenských, kteréby dány býti měly, aby zabít byl, že žádné vědomosti nemají, ani o tom neslyšeli. Po té řeči ihned nadále pan Vilém z Lobkovic pana z Martinic posadu za obě ruce ujal, tak že nic s sebou vládnouti nemohl, a spolu s jinými jeho pomocníky nejprve pana z Martinic a po něm pana Slavatu a na posledy pana Fabriciusa sekretáře z okna vyhodili.

Ačkoli v té relaci, kterou hrabě Slavata sepsal a hrabě z Turnu ji čísti slyšel, i také tehdejší direktorů ji mezi sebou četli, co se jest při téměř vyhození dále, též pořádně sepsáno jest, však poněvadž na hoře v první knize v prvním dílu (str. 81—91) obšírně to vše sepsáno jest, netrefi se, aby v tomto místě to zase znovu opakovati se mělo.

Nyní upřímnému a pravdu milujícímu čtenáři k jeho zdravému soudu to se připouští, jak se hraběte z Turau v tomto periodu sepsaná správa s touto relací srovnává.

A pro dokonalejší ještě ukázání, že ve všech slovích za periodu v spisu hraběte z Turnu jest negruntovní, vidělo se za potřebné býti, všechny slova pořád z té periodo opáčiti a refutirovati.

Předně tato slova napsaná stojí: *„Ti prve odsouzení měli dráček od J. M. C. psaní dostali.“* Nahoře jest již obšírně to ukázáno, že častopsaní dva hrabata (na kteréž on toto mluví)

soudně obžalování, méně pak odsouzení nebyli. Ale i to jest bez gruntu, jakoby J. Msti Cís. psaní jim dvoum toliko svědčící učiněno býti mělo, ještě tehdaž deset J. M. C. místodržících (jedenáctý pan Křištof starší Vratislav, purkrabě karlštejnský, náboženství pod obojí, ten byl z tohoto světa sešel) bylo a to psaní všem společně svědčilo: jak tehdy s pravdou se psáti mohlo, jakoby J. M. C. psaní těm toliko dvoum odsouzeným svědčiti a dodáno býti mělo?

Druhé, dále i toto píše: „*V němto na nás . . . stratiť.*“ Poněvadž to, co v témž psaní obsaženo bylo, doleji obšírněji se doloží a vysvětlí, zanechává se v tomto místě o tom psáti.

Třetí, dokládá dále: „*Nemohlo se s tím dáleji odkládati.*“ Aby stavové pod obojí odpovědi své na J. M. C. psaní neodkládali, byla věc slušná; než způsob odpovědi dávání, kterýž jsou oni nepochybně původem hraběte z Turnu (jakožto tehdaž vedle úřadu svého zemského nejprřednějšího) neobyčejný, neslušný a právě rebelaký byl.

Čtvrté, následující tato slova: „*Pročž u velikém počtu na zámek šli.*“ Jestliže jsou stavové pod obojí nechtěli skrze některé z prostředku svého odpověd pánům místodržícím v snáměst uvéstí, než chtěli všickni společně nahoru přijíti, tehdy mohli to učiniti, však náležitě a pokojně, tak jakž jsou v pondělí, dva dni před tím vyhozením, učinili, a ne tím způsobem, jak jsou v středu křížovou ten den vyhození učinili, že jsou sbranou mocí netoliko sami, ale i s svou čeládkou, s ručnicemi dlouhými i kratšími, s pistolami a jinými sbraněmi na hrad pražský se najíti dali a jiné sběře a chasy pražské nemálo s sebou vzali. An i to se s pravdou nesrovnává, aby nahoru přijíti měli, neb téměř všechny osoby pod obojí na vozích a na koních přijeli.

Páté, dokládá: „*dali jsme se náležitě opověditi.*“ Uznával hrabě z Turnu za slušné býti, prvé nežli stavové pod obojí do kanceláře české vešli, že jsou se opověditi měli; ale v svrchu psané relaci se to nenachází a jistá věc jest, že houfem beze všeho opovědění do též kanceláře české jsou vešli.

Šesté, dokládá mnohými slovy: „*A toliko tento úmysl . . . to za pravdu měli.*“ Pěkný pretext, pěknými slovy hrabě z Turnu tu vypisuje, jakýby úmysl stavův pod obojí tehdaž býti měl; ale skutek potom jináče ukázal. Kromě to může se koncedirovati, že o tom skutku z okna vyhození všechněm před časem vědomé nebylo a že původové té rebellie jiným na rozum dali, že toliko to, co hrabě z Turnu tu vypisuje, budou chtíti na kanceláři české říditi.

Šedmé, dokládá: „*Po velice dlouhém přátahu . . . odpověď dáti nemohou.*“ V té relaci hraběte Slavaty se to nenachází,

aby páni místodržící nejprvé vymlouvatí se sněli, že bez přítomnosti nejvyššího pana hofmistra odpověď dáti nemohli, než vymlouvali se, že jim tajemství rady pronášeti nenáleží, a bylo jimi ukázáno, aby při J. M. C. dvoře toho vyhledávali, odkud taková psaní vyšla.

Osmé: „*Načesť od nás . . . . zmlínka činěna byla.*“ Též se toho v relaci hraběte Slavaty nenachází, aby kdo z stavův pod obojí v kanceláři české nejv. pana hofmistra království českého vychvalovati měl, než to se nachází, že páni místodržící při druhé odpovědi toho doložili, „poněvadž nejv. pan hofmistr království českého v městech pražských v domu svém požítával, že uznávají toho potřebu býti s pány o to promluvíti“, a hrabě z Turnu že jest k tomu řekl, že páním místodržícím té omluvy užívati netřeba, neb že páni stavové pod obojí samí to vykonají.

Deváté: „*Zatím dále . . . . z rady mluvíti.*“ Tato odpověď byla ihned ponejprv od páňův místodržících dána a mnohými obšírnými podstatnými slovy, nežli s těmi, které tuto hrabě z Turnu píše, vysvětlená, tak jakž dále ta slova v svrchu psané relaci se nacházejí.

Desáté, dokládá: „*Tu se podobíli hněv . . . . odpověď dostati mohli.*“ Že přední osoby ze stavův pod obojí s velikou prochlivostí myslí zlobivost a hněv na sobě ukazovali, tehdež když páni místodržící se vymlouvali, že nemohou vedle vůle jich odpověď dáti, tomu se místo dává; než aby měli tak neferemná, proti všemu rozumu slova mluvíti, totiž „že již jest ven z rady a toliko na samé exekuci požítává a že oni páním místodržícím vůdy rovni jsou“, taková slova se nenacházejí, a mohl hrabě z Turnu i v tomto svém spisu je vypustiti. Neb ačkoliv stavové pod obojí ven z rady své tu byli, však páni místodržící nacházeli se v tom místě, v kterém obyčejně rady drživali, a oni o žádnou exekuci nevěděli. A nemohl s pravdou to mluvíti, ani o tom psáti, aby všechny osoby z stavův podobných v úřadech, v rodu i jináč jim ve všem rovni býti měli. Nadto výše nebylo tu činiti o místo radní, ale o více a o materi, o které se rada držela, a oni páni stavové, zdaliž a kdo co k čemu radil, mocně věděti chtěli, což pronášeti a vyjevovati po radách zavřených dle snění přísahy jim nenáleželo, méně pak od nich vyvídati slušelo.

Jedenácté, dokládá: „*Což se . . . . na svém trauk.*“ Ze svrchu psané relaci dostatečně se tomu vyrozumělo, že páni místodržící svou (ač neradi, než právě prinuceně) odpověď na tu nenáležitou dotázku dali a tak patrnou, že kdyby jen toliko byli chtěli, tedy jsou jí dobře vyrozuměti mohli. A ačkoliv

hrabě z Turnu se pamatoval na dvě odpovědi, které tehdaž páni mistodržitelé dali, když jsou se vymlouvali, že bez přítomnosti nejv. pana hofmistra království českého jim nesluší odpovědi dávat a že tajnost rady nenáleží jim pronášeti, kteréžto obě odpovědi hrabě z Turnu doložil: ale o této třetí poslední odpovědi pánův mistodržitelův nechtěl zmínky činiti; neb by byl nemohl s pravdou napsati, že jsou páni mistodržitelé nechtěli odpovědi dáti. A skrze to chtěl doličovat, že páni mistodržitelé skrze nedávání odpovědi k takovému hněvu stavu podobojí pohnuli, ještě to vše pouhý pretext byl, jakž z dalšího vysvětlení tomu se vyrozumí.

Dvanácté, dokládá: „*Tu se velkej houf lidu do kanceláře tlačilo, kteří na paláce očekávali.*“ Věděl hrabě z Turna dobře, že podstata jeho výmluvy, že jsou vyhozením z okna nic nenáležitěho před sebe nevzali, na tom záležet, aby to ukázal, že jsou to praemeditate, s dobrým rozmyslem a uvažením, před sebe nevzali, než že jsou páni mistodržitelé s svým odpovídáním k tomu příčinu dali, a za tou příčinou „že jest se veliký houf lidu z paláce do kanceláře tlačilo“. Čehož se v relaci hraběte Slavaty nenachází, a jistá věc jest, že mimo ty osoby z pánův stavův, kteří jsou hned nejprve do kanceláře české vešli, potomně žádný více ani z stavův ani z lidu obecného z paláce do též kanceláře nevstoupili; nýbrž z počátku bylo jich mnohem víceji v kanceláři nežli k posledku, snad proto, že ne všichni se to vyhození z okna líbilo. A kdyby to pravda byla, žeby tak veliký houf lidu s velikou furí do kanceláře české se bylo tlačilo, tehdy nepochybně bytby ihned v té furí proti nim dvěma hrabatům něco de facto a násilím před sebe vzali. Ale toho se nestalo, anebž po dosti veliké ohvůli a rozmlouvání toliko některé prohlivější osoby na ně sáhli, jakž svrchu doloženo. Tehdy z toho znáti jest, že to vypisování hraběte z Turnu jest negrantovní a vymyšlené.

Třinácté, dále tato slova dokládá: „*A tu rozdělne se mluvilo . . . . podepsati nechtěli.*“ Že jsou přední osoby ze stavův pod obojích rozdílné stížnosti proti těm dvěma hrabatům téhož dne v kanceláři české přednášeli, v svrchu psané relaci oběrně se to dokládá. Ale vedle toho nachází se v též relaci, že jsou tiž obadva hrabata náležitě a podstatně odpovědi na všechny ty stížnosti ihned dávali, o čemž hrabě z Turnu v tomto svém vypisování žádné zmínky nečiní, nepochybně proto, aby sebe a své pomocníky tím lépeji ospravedlnil a je hrabata za vinné poležití mohl.

Čtrnácté, dále tato negrantovní slova dokládá: „*Že ta vše . . . ceremonie s nimi užívati?*“ Nenachází se to v svrchu

psané relací, aby kdo tehdaž v kanceláři podobná slova mluvíti měl, tak jakž také s pravdou mluvíti nemohl, poněvadž ani v sněmích ani nikdež jinde se to nenachází, nikdy mluveno, slyšáno, ani snad myšleno nebylo, aby ti dva hrabata měli již prvé odsouzení býti. A poněvadž nahoře na jiném místě jest to již ukázáno a dostatečně refutováno, není potřeba více tuto s tím se zaměstnávat.

Patnácté, dokládá dále: „*Neb jest to jako slunce svědč, že oni všeho neštěstí příčina a původové jsou.*“ Tolikéž ta slova v kanceláři české mluvena nebyla, až hrabě z Turnu nejprvnější byl, kterýž ta slova napsal. Mělby se za to stydět. Neb se neví, jakéby neštěstí mohli jmenovati, kteréžby oni hrabata příčinou býti měli. Myslil jsem vcelijak, zdalibych nějaký příklad naleznouti mohl, žeby se v království českém nějaké neštěstí přihoditi mělo, anby tito dva hrabata v tom podezření býti mohli, že jsou oni toho příčinou byli, ale nemoha žádného příkladu najíti. Také jistá věc jest, že ani on z Turnu tu najíti moci nebude a tak příliš negruntovně píše.

Šestnácté, dokládá: „*Na spravedlivou otázku stavím nic nechťli odpovídati, ale v své urputnosti předeš trvali a stáli.*“ Zdalíž to za spravedlivou otázku držáno býti může, že stavové pod obojí, mezi nimiž hrabě z Turnu byl nejvyšší úředník zemský království českého, někteří soudcové zemští, někteří J. M. C. raddy a jiní z obce směli se nejvyšších pánův úředníkův zemských a J. M. C. místodržících dotazovati, zdali jsou J. M. C. k jistému psaní radili, a zdalíž jim náleželo na to se vyptávat, každému rozumnému čtenáři k soudu se připouští. Sice že jsou páni místodržící naposledy na tu otázku odpověď svou dali, v svrchu psané relací to se nachází.

Sedmnácté: „*Kdyby tedy naddotčené osoby k tomu ano nebo ne byli řekli, bylby tak spěšný process proti nim vzat nebyl.*“ Hrabě z Turnu, chtěje vždy to dolíčiti, že jsou ti dva hrabata sami příčinu dali k tomu, aby skrze furí lidu z okna vyhození byli, tuto příčinu v tom pekládá. Ale poněvadž páni místodržící odpověď na dotázky dali, pročez to vyhození nestalo se skrze furí, než s dlouhým rozmyslem, a tak příčina tato, kterou hrabě z Turnu přivozuje, jest docela negruntovní.

Osmnácté. Chtěje hrabě z Turnu ukázati, že jest tak podstatné příčiny přednášel, že se tím vyhozením z okna od nich nic nenáležitého nestalo, dokládá: „*S touto mou správou mnohým jsem oči otevřel a k jiným rozmyšlením a rozsouzením příčinu jsem dal.*“ Jest s podivením, že hrabě z Turnu tak nepemětlivě, anobrž příliš zúmyslně a tak negruntovně o tom vyhození z okna vypisoval, věda dobře, že se to tak, jakž

o tom dokládá, nedálo. A odvolávajíc se na relaci hraběte Slavaty, kdokoliv tuž relaci čísti bude, že v ní mnohem jináče pravdu sepsanou najde. A těm dvoum hrabatům slušně lítostivě přichází, že hrabě z Turnu tou zprávou svou negruntovní mnohé svedl, že jsou jemu uvěřili, je pak hrabata za vinné a té exekuci zasloužilé býti soudili.

Devatenácté. Vychloubajíc hrabě z Turnu svou nevinu dokládá: „*Zdali jsem já tehdy v tomto počátku nepokoje hlavním rebelantem byl, zanechávám všem těm, kteří se spravedlivosti přiklí, k rozsouzení.*“ Kdyby se bylo při tom vyhození z okna tak dalo, jakž hrabě z Turnu v tomto periodu to vypisoval, tehdy mohly se někdo naleznouti, kterýžby jeho, hrabě z Turnu, spolu s pomocníky jeho poněkud, že jsou dosti velké příčiny sobě k tomu dané měli, vymlouvat se opovážil. Ale kdožkoliv s pravdou spraven bude a, jakým způsobem se to dalo, přešvi, tehdy hrabě z Turnu nemáže nežli ale obstáti. Neb předně hrabě z Turnu, byvše nejv. úředníkem zemským a nejv. sudím dvorským, za příčinou téhož úřadu svého musil předním mezi všemi jinými býti.

Dvacáté. Nachází se v svrchu psané relaci, když stavové pod obojí skrze pana Pavla z Říčan přednášeti dali o nějakém neřádu, kterýžby se na rathouze staroměstském začínati měl, a nejv. pan purkrabě oznámil, že páni místodržící o tom vědomost nemají, však že to hned remediovati chtějí: tehdy hrabě z Turnu sám přede všemi jinými se prohlásil: „*Že není potřebí pánům místodržícím k přetržení toho posílati, neb že páni stavové budou věděti, jak to dobře zaopatřiti.*“

Item: Když páni místodržící ten spis, který pan Pavel z Říčan nejprvé četl, přečtli a se vymlouvali, že jim nenáleží tejnost rady pronášeti, a že uznávají toho potřebu býti s nejv. panem hofmistrem král. českého, jakožto s jedním předním místodržícím, o to promluviti, tehdy že hrabě z Turnu ten spis od nejv. pana purkraběho vzal a pravil: „*že pánům místodržícím tu přítomným s odpovědi na další promluvení s nejv. panem hofmistrem odkládati potřebí není, neb že páni stavové sami k Jeho Msti pánu se najíti dají a na pánu to přesvědčeti chtějí.*“

Item: Hrabě z Turnu nejvíce se domlouval a na to tiskl „*aby páni místodržící na jich neslušnou dotázku jistou odpověď dali, nebo se přiznali anebo odepřeli.*“

Item: Hrabě z Turnu předně k tomu vedl, aby nejv. pan purkrabě a pan z Lobkovic Strakonický z kanceláře vyšli, že je sami ochrániti chtějí „*aby se jim nic zlého nestalo, s dru-*

hými pak dvěma, Slavatou a Smečanským, dáleji budou věděti jak učiniti a je opatřiti."

Item: Když hrabě z Turnu ty dva pány, nejvyššího pana purkrabí a pana z Lobkovic z kanceláře české s některými jinými pány vyprovodil, tu teprva to vyhození z okna těch dvou hrabat následovalo.

Nachází se nahore v první knize, v prvním dílu (str. 84), že když vyhasovali hrabě z Martinic, že se žádný hrabě Slavaty nedotýkal, až když ti nařízení executores s prvním hotovi byli, tehdy že jest hrabě z Turnu k nim řekl: „Moji páni, teď máte druhého.“

Přikládám i tuto extrakt z psaní hraběte Joachima Ondřeje Šlika, co jest J. M. knížeti Karlovi z Lichtenteina, tehdáž gubernatoru v království českém, o tom vyhození z okna psal, kteréžto psaní, když jsem sněho tento extract vzal, in originali v rukou mých jsem měl, a tato následující slova jsou:*)

Extract aus einem Schreiben des Grafen Joachim Andreas Schlikh, de dato Görlitz den 2. Martii 1621.

„Wass dass vnglückselige Fensterauswerfen anlanget, habe gegen Euer fürstl. Gnaden ich mich dessen schon vorhin der gebühr nach entschuldiget, dass ich nemblichen der Author desselben nicht sey, auch nur anderthalb Standt ohngefahr suverhin davon gewusst. Doch müssen darbey noch zwe objectiones von mir dilugirt vndt widerlegt werden.

Dann 1. kann man mir vorhalten, weilm ich davon gewusst, warumben ich auss christlicher Liebe die bewussten Persohnen nit gewarnet, 2. warumben ich nicht auffe wenigste denselben Tag zuhause blieben.

Darauff giebe ich dieses richtige Andtwort:

1. Warnen habe ich sie damals nicht mehr können, denn der Graff von Thurn hette albereit suvorhin das Schloss mit Beytern besetzt vndt die Thür eingehnomben, gleich damahls, als ein Procession auffn Schloss gehalten worden.

2. Hat mich gedachter Graff betrügllicher vndt arglütziger Weisse auff das Schloss gebracht, dergestalt, dan ich ihme suvorhin in meinem Losamenth biess auffe rauffen wiederparth gehalten vndt vmb Gottes Wiellen gebeten, solche hochverfengliche weitaussehende vndt suvorhin an dem Orth vnerhörte That nicht vorsunehmen, hat er mich swar darauf

*) Originál ten chová se podnes mezi písemnostmi Slavatovskými v archivu jindřichohradeckém.
Vyd.

mit schnauzenden vndt bedenklichen Worten angefahren, sprechende: „Es müsste, bey Gott, sein! Wer nicht darbey sein wollte, möchte es lassen; dass sich aber Jemandt darwieder setze, sollte ihm soviel geschehen als diesen!“ Doch darneben auch mich angehenget, ich sollte nur auff das Schloss komben vnder die Stände, es würde zuvorhin darüber deliberirt werden, obs zu thun sei oder nicht. Darauf ich mich praesentirt vndt bey mir gedacht: kombet diese böse Intention und Verhaben vor die Ständt, so bewielligen die darzue nicht, sondern wirdt alsbald (weiln der Ausgeworfenen viel nahende Bluetafrenndt damals dabey waren) offenbar gemacht, Aber der falsche heillose Mann hat mich vndt den grossen Hauffen vndt meiste Anzahl der anwesenden vnschuldigen Stände schändlichen betrogen vndt hinter das Liecht geführet. Denn nachdeme ich neben Andern aufs Schloss in die grüne Stube komben, haben die Stände ausser der Rädelführer nicht anders vermeint, man würde gestrigen Verlass noch im Collegio Carolinq sich mit einander zuvorhin darvon vnderreden, was den damaligen Stadthaltern zue proponiren sey. Aber er ist alsbaldt von Tisch aufgestanden vndt männiglichen ermahnet mit ihm in die Cantzley zue gehen. So geschehen. Meines theils bin ich zwar auch darbey gewesen, weiln ich bey besetzten Wachen nunmehr nit ändern köndte, habe aber darzue meine Handt nicht angeleget, sondern durch die des Grafens von Thurn darzue deputirte Carnifices seindt sie hinausgeworffen worden,

(Co se toho nešťastného z okna vyhození dotýče, již jsem se náležitě předtím před V. Kníž. Mstí omluvna učinil, totiž že jeho původem nejsem, a že jsem sám jen asi půlhraně hodiny před tím o tom svěděl. Avšak přitom musím ještě na dvě objekty neb dotázky odpověď dáti.

Než předně mohlo by se to mně přičítati, poněvadž jsem o tom věděl, proč jsem z křesťanské lásky těch povědomých osob nevystříhl.

Druhé, proč jsem při nejmenším těchto dne doma nečůstal.

Náčem tuto jistoa správu dávám. Nemohl jsem již tehdyž jim výstrahu dáti; nebo hrabě z Turnu již byl sámek rejthary osadil a v něm bran se zmocnil, právě tehdyž, když processí na sámku konána byla. Jmenovaný hrabě z Turnu podvodně a chytře mně na sámek vypravil na tento způsob. Nebo jsem jemu prvé v losumentu mém až do pračky téměř odpor činil, a jeho pro Pána Boha žádal, aby takového vysoce škodlivého, daleko patetického a před tím na tom místě neukýchaného skutku před sebe nebral, proti čemuž on s sůhrými a pohrdlivými slovy se na mne obořil, pravice, že tomu věru tak býti musí, a kdo by při tom býti nechtěl, aby tak nechal; kdyby se pak proti tomu stavěl, že se jemu tolik, co tímto, státi má.“ A však při tom mně napomínal, abych jen na sámek mezi stavy se najíti dal, že ještě prvé to nvažováno bude, zdali se to má státi aneb ne. Nato sem se najíti dal a sám u sebe myslil: Jestliže to slé mínění a předsevzetí pánům stavům předloženo bude, tehdy oni k tomu nepovolí, nýbrž ihned to (poněvadž tím vybezřeným mnozí blise spřísnění přitom tehdyž budou) jim vyjeveno bude. Ale ten falešný a slopovrhavý člověk: mně a veliký hauf i všick šli na přitomných a nevinných z staráv hanebně podvedl a zavedl. Než když jsem

vedle jiných na zámek do sešlého pokoje přišel, na jiné stavové kromě těch původův nesměli, nežli se podle snešení výšejšího v koleji Karlově předčítat se o to spolu namluviti mají, coby tehdejšími místodržicím přednášeno býti mělo. Ale on po jednou od stolu vyvstal a každého napomínal, aby s ním do kanceláře vošel. Což se stalo. Co se osoby mé dotýče, jest tomu tak, že jsem toho také přítomen byl, poněvadž jsem toho při tak osazené vartě směniti nemohl, však rukami mými jich jsem se nedotkl; nežli skrze, od hraběte z Turnu k tomu nařízené, carničees nebo katy z okna vyhození jsou.)

Nyní zanechávám jednomu každému čtenáři to k uvážení, zdalíž hrabě z Turnu může se s gruntem vymlouvat, že jest toho vyhození z okna předním původem nebyl.

Dvacáté první. Naposledy hrabě z Turnu odvolávajíce se na relaci hraběte Slavaty tato slova dokládá:

„A dále odvolávám se na tu zprávu a relaci, kterouž nynížtí pan kancléř hrabě Slavata J. Msti císaři učinil a vydal.“ Ta relaci, byvše nahoře přiložena, z ní se vyrozumělo, jak jest se v kanceláři české před vyhozením z okna dalo a co jest promlouváno bylo, a dále jest ukázáno, jak se zpráva hraběte z Turnu v tomto periodu s tou relací nesrovnává. Tolik ještě krátce tuto opáčím z též relací, jakž se to patrně nachází, kterak jest se to vyhození z okna plným rozmyslem a uvážením stavův podobojích aneb nejméně těch, kteří původové a vůdcové toho všeho byli, dalo. Neb

předně: Že stavové pod obojí při svém shromáždění ve veliké koleji císaře Karla IV. bedlivě mezi sebou to uvážili, co pánům místodržicím v kanceláři české přednáseti i co dále před sebe vzíti mají, z toho patrně znáti, že jsou to v spis uvedli, prvé nežli do kanceláře vstoupili. Potom to s nařízením jich společného p. Pavel z Říčana vůbec přečetl, a obadva spisy, které tehdáž tu čteny byly, od téhož pána z Říčana in originali do rukouch mých jsem dostal, přepsati dal a v té relaci výpisové se nacházejí.

Druhé. Nachází se, když jsou tak stavové pod obojí a přední osoby mezi nimi, co jsou tak nejhroššího proti těm dvoum hrabatům, Slavatovi a z Martinic, se domýsliti a promluvití mohli, to vše dokonali a jak páni místodržící skrze nejv. pana purkrabí pražského společně, tak oni dva hrabata sami od sebe vedle usnalé potřeby odpovědi dávali a promlouvali: tehdy z jich, stavův podobojích, snešení pan Pavel z Říčana opět jiný spis vůbec přečetl, totiž tu protestaci, kterouž jsou stavové pod obojí na sněmu léta 1609 proti těm dvoum hrabatům, když jsou se v spisu amnistie řečeném podepsati nechtěli, učinili. Ale ten spis v mnohých podstatných slovích od Václava z Budova jináče sepsán byl, nežli tehdáž, zvláště k posledku, jak od něho jménem stavův podobojích, tak od těch dvouh hrabat promlouváno bylo.

Což pohěvadě na jiném místě doleji obšírněji se vysvětlí, zanechává se v tomto místě o tom psáti. Z čehož znáti jest, že jsou to mezi sebou dobře prvé uradili, jakou koliv odpověď na svou dotázku od pánů místodržících dostanou, že proti dvěma hrabatům vůbec ten spis čísti dají, co jest se na sněmu obecném léta 1609 sběhlo, když jsou ti dva hrabata ten spis amnestii řečený podepsati nechťeli. A nepřestanou na tom, co jest tehdaž promlouváno bylo, ještě více k tomu připsati dali.

Třetí. Při konci toho druhého spisu, který p. Pavel z Říčan četl, tato slova doložena jsou: „Pohěvadě páni stavové pod obojí to v skutku shtedali, že oni dva proti majestátu a náboženství jich se dočinili, proto že je za své nepřátely a rušitele pokoje a obecného dobrého drží a vyhlašují.“ Z kterýchžto slov ještě dokonaleji se vyrozuměti může, že jsou stavové pod obojí aneb přední mezi nimi, kteříž původové té rebellie byli, mezi sebou to uvážili a savřeli, aby ty dva hrabata tu ihned mezi sebou odsoudili, výpověď na ně vynесли a tu hanebnou exekuci vyhozením z okna na nich vykonali. Není v pochybnosti, že jsou se domnívali, že tiž hrabata k tomu se přiznají, že jsou k tomu císařskému psaní (které oni za tak těžké pokládali) radili, a skrze to že je budou moci odsouditi; ale nerozvažovali to při sobě, jestliže odeprou, že jsou k témuž psaní neradili, že nebudou míti příčina je odsouditi a na ně sáhnouti. Za tou příčinou hrabě z Turnu, vida, že nemůže obstáti a to zastávati, že jsou slušnou příčinu měli, exekuci nad týmiž hrabaty vykonati, vymyslíl sobě tu příčinu, kterouž jiným povídal a v tomto periodu i napsal; totiž že jsou tiž hrabata tak urputní byli, žádné místné odpovědi dáti nechťeli, a tím příčina dali, že houf lidu z paláce do též kanceláře se tisklo a v té furí z okna je vyhodili, ješto to vše jest negruntovní a toliko vymyšlené.

Čtvrté: Adkoliv, když p. Pavel z Říčan po přečtení toho spisu a té výpovědi vůbec se ptal, jestli se k tomu přiznávají a je za takové drží, že jsou se k tomu přiznávali a že veliký a růživý křik mezi stavy pod obojí v kanceláři české vzešel; ale však nenachází se, aby v tom křiku a v té furí měl se kdo koho z těch dvouh hrabat dotknouti a jim na jich zdraví uškoditi.

Páté: Z toho co jest Voldřich Chynský jednomu s pánův místodržících, panu z Lobkovic, pozeptal, těžce jeho, aby se neobával, že jemu a panu nejv. purkrabímu nic škodného se nestane, než toliko druzí dva že musejí ven vyhození býti, z kterýchžto slov tolikoz znáti jest, že jsou to vše s dobrým rozmyslem a uvážením, praemeditate, před sebe vzati.

Šesté: Dokládá se v té relaci, že hrabě z Turnu, z Felzu a Vilém utarší z Lobkovic téměř jedním hlasem k nejvyššímu pánu purkrabímu a pánu Strakonickému promluvili: „Poněvadž je Jich Msti páni stavové na své milé pány a přátely mají a drží, aby s nimi z kanceláře vyšli; že je sami chrániti chtějí, aby jim nic slého a škodlivého se nestalo; s druhými pak dvěma, Slavatou a Smečanským, dáleji budou věděti jak činiti a je opatřiti.“ Není k víře podobné, aby hrabě z Turnu měl se na tuto řeč, kterouž tehdaž mluvil, zapomenouti; však s tím se vším proti pravdě, proti svému svědomí, tak negruntovně smí to v spíšu svém psáti, jakoby to vyhození z okna skrze furí velikého houfu lidu se státi mělo.

Sedmé: Nachází se v té relaci, že netoliko k těm dvout pánům to promluveno bylo, ale že i skutečně též dva páni z kanceláře české vyvedeni byli.

Osmé: Naposledy nachází se v té relaci, když ti tři páni, hrabě z Turnu, z Felzu a z Lobkovic, po vyvedení z kanceláře nejv. pana purkrabího a pana z Lobkovic zase do kanceláře české se navrátili, tu teprva oseby k tomu deputované pana hraběte z Martinic se ujali a jeho ven z okna vyhodili, kdež mezi tím hraběte Slavaty žádný se nedotekl; než po vyhození hraběte z Martinic ty deputované oseby podobně též hraběte Slavatu ujali a jej vyhodili. Ačkoliv hrabě z Turnu v tomto periodu svého spíšu dokládá, že jest to jako slunce světlé a patrné, že oni (titiž též dva hrabata, Slavata a z Martinic) všeho neštěstí příčina a původové jsou,“ však toliko to praví a píše, ale ničímž neprokazuje. Naproti tomu pak s pravdou se to mluvíti a psáti může, že to vyhození z okna týchž dvou hrabat casualiter a s furí ne od houfu lidu, z paláce do kanceláře se tlačícího, ale praemeditate, s bedlivým uvážením a rozmyslem, se stalo, jestliže ne všech stavův pod obojích, alespoň od předních osob z prostředku jich jakožto původův toho zlého a té rebellie české. Tož také jest to jako slunce světlé a patrné, že hrabě z Turnu k počátku toho nepokoje radil a původem byl, a že tomu tak jest, zanechává se všem těm, kteříž se spravedlnosti přidrží, k rozsouzení.

Mohloby v tomto místě na této dedukci v příčině neviný často psaných dvou hrabat a že jsou v kanceláři české na to vše, co jim tak přičítáno bylo, podstatné a náležitě odpovědi dávali, přestáno býti, že každý pravdu milající štenář bez dalších obšírnějších průvodův může tomu místo dáti. Nicméně vidělo se za škodné nebyti, v některých artikulech lépeji to vysvětliti. V tomto světě to nic divného není, že ve

všech i nejheršších věcech a činech, v nejdůležitějších povzdviženích a rebellich vždycky species boni a nějaký na oko pěkný pretext se nachází. Podobně v této české rebelii se dalo, neb původově jí snažili se naleznouti nějakou příčinu, kteráž se jim nemálo podstatná býti zdála, pro kteroužto stavově pod obojí toho se ujíti musili. Pročež přede všemi věcmi sobě za pretext vzali J. Matě císaře Mathiáše psaní, místodržícím svým učiněné, jehož datum v městě Vídní v středu po neděli poctní, jež slova Iudica aneb smrtedlná.

Pokládají sobě, jakoby též psaní tak těžce, na znamení nebezpečnosti stavův učiněno bylo, kterýmžby netoliko defensorové ale i stavové pod obojí jako svých hrdel nevinně odsouzení býti měli a odtud na sebe veliké nebezpečnosti očekávati musili; ale že se to v skutku tak nemacházelo, a této následující informací a důvodův patrně se tomu vyrozumí.

A předně věděti sluší, jakž to máhož dotknouti jest, kdež se vypínaje, co jest se ty tři dni před vyhozením s okna v městech pražských dalo, když pan opat broumovský při J. M. C. sobě stěžil, že poddaní jeho v téměř městě nový kostel sobě stavěti začali a tam predikanta lutherianského uvedli, J. M. císař ráčil poručiti Broumovským takové stavení zastaviti, ažby vyrozuměl, jakové právo k tomu mají; oni pak utekli se k defensorům, žádajíc od nich rady, zdaliž se vedle J. Matě Císa. poručení zachovati mají. Kterž jim radili, aby J. M. C. v tom neposlouchali, nýbrž kostel svůj dostavice vedle vůle své užívali, že je oni v tom ve všem zastávati chtějí. Tak jakž defensorové sjezd straně pod obojí rozepsali, při kterémžto sjezdu mezi sebou to uvážili: a potmě jménem všech stavův podobojích při J. Matě C. to vyhledávali, aby Broumovští při téměř kostele zanecháni byli.

J. M. císař na vše o té věci zpráva a dříve to bedlivě uvážiti, ráčil naříditi, aby Broumovští ten kostel napečetili a klíče od něho odevzdali. Ale Broumovští toho neposlechli a k defensorům pro ochranu se utekli, kteříž zase z novu sjezd rozepsali, totiž v pondělí Rogationum.

Z kterýchžto obecnání patrně se vyrozuměti mohlo, že se k zbouření a pozdvížení lidu vztahuje, rozhláshuje mezi obec, jakoby se lid válečný proti nim najímati měl a že někteří bouřliví lidé a škodlivé intencí mající pod záštitou náboženství žádostivi byli bouřku v semi způsobiti a skrze to své zále pašé a škodlivé intencí a předsavzeti vyvésti. Cemuž J. M. císař vyrozuměje, slušně k poknutí mysli příncem býti ráčil, a vidělo se J. Matě za dobré, ten sjezd tak nebezpečný zastaviti, ažby sám do téhož království a residenci své královské do Prahy se navrátili ráčil. Pročež to s vrchu dotčené

psaní pánům místodržícím svým ráčil učiniti, v kterémžto J. M. C. předně jim vinnu dáváti ráčil, že jsou defensorové sjezd proti vlastní osobě J. M. C. a Kr. rozepsali, a v tom rozepsání příčiny doložili strany kostela v nově vystaveného v městě Hroba, k arcibiskupství pražskému přínaležejícímu, a strany strestání neposlušných poddaných klášterských v městě Broumově, ješto to oboje na spravedlivé poručení J. Msti C. se stalo. Jako i dále že v tom obeslání doloženo bylo, jakoby stavům pod obojím majestát náboženství a porovnání mezi stranou pod jednou a pod obojí zrušeny býti měly, akrcz což J. M. C. při lidu obecném v škodlivé a své domění a při věrných poddaných v nenávist uvozován býti ráčil, z čehož všelijaké těžké nedorozumění, rozbroje a nepřiležitosti v téměř království se znamenitou a nenabytou škodou všech pánův obyvatelův by povstati mohly.

Pročž sáhajíce oni dáleji než majestát a te mezi stranou pod jednou a pod obojí učiněné porovnání propůjčuje, že J. M. C. se vůi bedlivostí ráčil se chytiti na to vypatiti dáti a k nim spravedlivě podle zasloužení jednoho každého se zachovati.

A pro lepší tomu vyrozumění, že J. M. C. slušnou příčinu mítí ráčil se dopisovati, že stavové pod obojí dáleji, nežli majestát a porovnání jim propůjčuje, sáhali, vidělo se mi v tomto místě něco obšírněji ukázati. Totiž že stavové pod obojí, chtějíce to dokázati, že lidé poddaní, k duchovenstvím nebo klášterům v král. českém náležející, vedle majestátu a porovnání, mezi stranou pod jednou a pod obojí učiněného, k tomu právo mají, že sobě jako i J. Msti C. poddaní na panstvích J. Msti kostely stavěti a v nich náboženství své volně provozovati mohou: po tom vyhození z okna, dajíce obzvláštní „Apologii neboližto osvědčení všech třech stavův království českého pod obojí, z jakých příčin jsou jistou defensi a hotovost naříditi musili“, to jich vyhození z okna nastávajíce, vůbec vytisknouti, vedle toho také své důvody vyhlásili a tisknouti dali, kteréž jsou mítí pokládali, že lidé poddaní, k duchovenstvím neb klášterům v království českém náležející, právo mají kostely pro náboženství své vystavěti. Kterážto důvodové tyto jsou:

Předně: „V majestátu to textově doloženo jest, že všickni sjednocení stavové pod obojí, jak stav panelský, rytířský, tak i Pražané, Horníci a jiná města s lidmi poddanými jich a sumou všickni, kteří se koliv k té konfesi české přiznali a přiznávají, žádného nevymáhajíce, tolikéž náboženství své pod obojí podle též konfesi a svého mezi sebou učiněného porovnání a sňezení volně a svobodně všude a na všelijakém místě provozovati a vykonávati, při všem a náboženství svém pokojně zanechání býti mají.“

Na to se odpověď dává, že toto doložení v tom majestátu vztahuje se vlastně toliko na sjednocené stavy pod obojí, tak jaká se patrně dokládá, že „podle svého mezi sebou učiněného porovnání a sňezení to učiniti moci budou“. A v témž porovnání strany stavení nových kostelův to se vysvětluje, že lidé poddani pod obojí na panství Jeho Msti krále a Její Msti královny moc míti mají, kostely nové k provozování svého náboženství sobě stavěti, a o žádných jiných poddaných zmínka se nečiní.

Druhý důvod: „Že již po časech den žádný, jak z výšších svobodných stavův tak ani města, městyry i také sedleky lid od vrchnosti svých ani od žádného jiného duchovního ani světského šlovice nemají a nemá od svého náboženství oddělován a k náboženství druhé strany moc ani žádným jiným vynuceným způsobem přinucováno býti.“

V tomto důvodu žádným slovem o stavení kostelův zmínka se nečiní, pročť ten důvod jest ničím.

Třetí důvod: „Že proti tomu opatření žádná porušení a nic takového, co by v čem nejmenším překážku aneb změnění toho učiniti mohlo, od J. Msti Cis. neb dědiců a budoucích králův českých vyhlázeno ani přijímáno býti nemá, to moci žádné míti, ani v té věci se buď právně aneb bez práva více souzeno aneb vyřknuto býti.“

Na to se odpovídá, že v majestátu na náboženství ani v tom porovnání se nenachází, aby lidem poddaným pod obojí dovoleno býti mělo na statcích duchovních kostely stavěti, pročť tento důvod na to, čehož neměli, vztahovati se také nemohl.

Čtvrtý důvod: „Že J. M. císař přikazovati ráčí všem nejvyšším úředníkům nynížím i budoucím, aby pány, rytířstvo, Pražany, Horníky i všechna města se všemi lidmi poddanými jich, a samou všechnu stranu pod obojí, k též konfessi české se přisuzovali, při též opatření a majestátu ve všech těch artikulech, seních a sentenciích sstavili a chránili, žádných jim v tom překážek nečiníce ani komu jinému činiti dopouštějíce, a kdožby se čeho toho hoke buď z duchovních neb světských lidí k přerušení toho majestátu dopustil, že J. M. císař má a povinen býti ráčí s dědici a budoucími králi českými a stavy tohoto království k takovému každému jakožto rušiteli obecného dobrého pokoje hleděti a stavy při tom chrániti a obhajovati tak a tím přímým způsobem, jaké artikuly v řízení zemském o obhajování země, řádu a práva vyměřuje.“

Tento důvod jest tolikož ničím; neb poněvadž lidem poddaným na statcích duchovních vedle vále své kostely stavěti dovoleno nebylo, tedy toto opatření na ně se vztahovati nemůže.

Pátý důvod: „V porovnání mezi stranou pod jednou a pod obojí učiněném; bez ublížení nýbrž k vysvětlení majestátu ve dky

zemské do quintarnu trhového stříbrného léta 1609 vloženém, toto se nachází: V kterých městech neb městech buď královských, králové J. Msti neb na panstvích Jeho Msti Ole. ti, kdež pod obojí jsou, svých vlastních kostelů neb pohřbův, ani společně s stranou pod jednou by neměli, ti že vedle snění výš došlého majestátu sobě kostely a chrámy k službě boží vystavějí jako i místa k pohřbům svým vzdělání moci budou.*

Na to se odpovídá: Ačkoliv stavové pod obojí, že pod tím jménem panství J. Msti C. duchovní statkové se také rozumějí a v to potahují, výklad tomu dávají; ale že ten výklad jest bez gruntu a postačiti nemůže, doleji se to ukáže.

Šestý důvod: „V konjunkci a sjednocení mezi stavy pod obojími království českého z jedné, a knížaty a stavy knížatských a slezských v přičině náboženství pod obojí z strany druhé, tato slova jsou: „Však kdyby mimo vlastní osobu Jeho Milosti Ole., buď on jakého důstojenství a stavu, osoba duchovní neb světská, žádného nevytáhla, buď pod jménem a titulem J. Msti C. neb o své ujmě aneb jménem kohokoli jiného usiloval a se pokoušel, všechny tři evangelické stavy království českého aneb pány knížata a stavy v Slezsku augšpurské konfessi aneb z obojí strany poddané jich téhož náboženství, buď žeby oni na gruntech světských neb duchovních, osob katolických neb evangelických osedlí byli, v jejich křesťanském náboženství obtěžovati aneb strany kostelů, škol, konsistoře zaneprázdňují a překážku činíti aneb nějakým se potahováním a prdvo se máti pokládáním k duchovenství, klášterům, kostelům, školám a konsistořím, platům a důchodům již nyní evangelickým, v došlých obouh zemích držným a užívajím, a proto na ně, evangelické, sáhati chtěl, aby za jednoho člověka byli a podle sebe stáli a do svého nejvyššího na statech, životech až do vyhlášení poslední křápkje krve evangelické učení, kostely, konsistoře a, to k tomu vlos přinášeli, sebe společně zastávali napomáhali a to také za svou nejlepši assekuraci měli a drželi. Item, pokudby jim neb kterým z nich poddaným, k tomuž se náboženství přihlašajícím, buď oni pod světským neb duchovním (jakž výš došléno) osedlí, v jich křesťanském náboženství překážku činíti, je šacovati a na ně sáhati chtěli, byl se to pod jakým koliv námyslem a titulem, jakoby se posdvíhovali a rebelkové byli, jakž to a tomu podobné boří a jeho stáry nepřátelé chytře vymýšleli a s tím vším jíti umějí, dalo a zastíralo, všickni tři páni stavové evangeličtí království českého na první osudnění v měsíci pořád sděhlém jedním hlasem jasných a dvouma tisíci pýchoty, na druhé osudnění opět týž počtem, a po třech se vši mocí co nejdrže na pomoc přispěti mají.“ In simili v týchž slovích páni Slezáci pánům stavům království českého se zavazují. Tuhové sjednocení J. M. císař dostatečně potvrditi ráčil.“

Na to se odpovídá, že conjunctio a sjednocení mezi stavy pod obojí království Českého i knížaty a stavy knížetství slezských v příčině obhajování náboženství pod obojí na to se vztahuje, kdyby jedna neb druhá strana proti majestátu na náboženství každé zemi udělenému utiskována byla, aby sobě pomáhali, a ne aby jeden majestát druhému pomáhati měl.

*Sedmý důvod: „Majestát pánům Slezdkům daný podobně ex-
presse na všechny a všelijaké obyvatele vší země slezské, buďte oni
pod duchovními, světskými neb knížaty, pány, commendatory aneb
v knížetstvích dědičných, městech, vesnicích i jinde osedlí, žádného
nevymítajíce, se vztahuje. Item: Žádný z nich k jinému náboženství,
pod jakouby koli buď světskou buď duchovní vrchností byl neb se
zdržoval, nucen aneb proto vyháněn, ovšem pak pro samé nábožen-
ství z úřadu skládán a tak žádným způsobem a žádnou věcí na svě-
domí svém utiskován a kormoucen býti nemá. Kterýžto majestát
páni Slezdci po našem s pomocí boží dosáhli, a jim nic víceji
nežli nám dáno nebylo, a my proto jakožto přední úd deterioris
conditionis učinění nejsme, tolikéž že artykule, v našem majestátu ge-
neraliter a úhrnkem položené, oni výslovněji a specifice v svém ma-
jestátu vepsané mají.“*

Na to se odpovídá, že jak stavové království českého, tak knížata a stavové knížetství slezských pod obojí, každá země obzvláštně majestát na náboženství od J. M. císaře Rudolfa sobě vyžádali a dostali, tak jakž majestát slezský vztahuje se na konfessi augšpurskou, léta 1530 vydanou, a majestát český vztahuje se na konfessi českou, pod níž tiž z Jednoty bratrské a kalvíni také se přikrývali a pojímali; pročez tito dva důvodové jeden po druhém doložení tolikéž žádné podstaty nemají.

Osmý důvod: „Že při spisování na onen čas majestátu a porovnání jinak to míněno nebylo, než že, jsouce klášterové komorou královskou a mají J. M. Cís. nad nimi vrchnost a panství, pod titulem panství J. Msti Cís. pojeti a zahrnutí budou, čehož páni toho času té tractaci přítomní povědomi jsou.“

Na to se odpovídá, že všelijaké majestáty, obdarování a nadání bývají a jsou stricti juris. Jakž slova znějí, tak se ujímají, a žádné mínění a výkladové tu se nepřipouštějí, tak jakž ku příkladu v podobné materi může se tuto přivést. Totiž když léta 1609 při tom dlouho trvajícím sněmu na hradě pražském stavové pod obojí při J. M. císaři Rudolfovi obdrželi majestát na náboženství, tehdy sousedi a obывatelové v městě Hradci Jindřichovém, byvše již větší díl náboženství pod obojí a nemohše to při hraběti Slavatovi, vrchnosti své, obdržeti, aby jim v témž městě kostel k provozování jich náboženství dopřán byl, domnívali se, že po dosažení strany pod

obojí takového majestátu na náboženství oni také toho beze všech dalších odporův užiti budou moci; i vyslali některé z prostředku svého do Prahy k vrchnosti své, hraběti Slavatovi, s tou žádostí, aby jim jeden kostel k provozování jich náboženství v témž městě Hradci Jindřichově dovolil, a žádali za přimluvu pana Václava z Budova. Kterýž při svém přednesení toho doložil, poněvadž již takový majestát stavové pod obojí na provozování svého náboženství pod obojí dostali, že se Hradeckým toho odepřítí moci nebude, nýbrž že slušně toho užiti mají.

Hrabě Slavata, nechť se tehdy v nějaké obšírné odpory dávati, věda, že nejmilostivější vrchnost jeho, J. M. císař Rudolf, ráčil museti ke všemu povolovati, co jest tehdy strana pod obojí míti chtěla, tak že on svým odporováním tolikéž nic nespůsobí: pročež dal jim tuto odpověď, že o tom dobrou vědomost má, na čem se J. M. C. jakožto král český s pány stavy sněsti ráčil, že jak jiní páni obyvatelové v témž království, tak i on, to podniknouti musejí. A ačkoliv jemu vědomé jest, jaký majestát na náboženství páni stavové pod obojí od J. Mstí císaře dostali, však že chce ještě vyčkati, jak ten artykul o náboženství do sněmu vejde, a dokud relací sněmovní se nevykoná, dotud že se nemůže říci, aby kdo z pánův obyvatelův povinen byl vedle sněmu se zachovati. Pročež že s odpovědi dáním Hradeckým chce vyčkati až po zavření téhož sněmu. S kteroužto odpovědí hradečtí měšťané pod obojí spolu s svým přimluvčím pánem z Budova spokojeni býti musili.

Po zavření sněmu tíž Hradečtí neopominuli do Prahy poslati skrze supplikaci k hraběti Slavatovi, vrchnosti své, a poddanou předešlou svou žádost obnoviti. Hrabě Slavata dal Hradeckým poddaným svým psanou odpověď: „Poněvadž v tom majestátu ani v porovnání mezi stranami pod jednou a pod obojí, ani v sněmovním snešení v tom artikuli na náboženství toho se nenachází, aby lidem poddaným proti vůli vrchnosti kostely sobě stavěti, k provozování jich náboženství jiného, nežli vrchnost jejich jest, moc dána býti měla, ani též jim dovoleno není, aby vrchnost pod jednou lidem svým poddaným pod obojí kostel v městě neb na gruntech svých k provozování jich náboženství pod obojí postupovati povinna býti měla; anobrž v tom porovnání výslovně se nachází, že jsou se strana pod jednou s osobami pod obojí volenými o to namluvili a snesli, že strana pod obojí stranu pod jednou při jejich kostelích, službách božích, cceremoních, kollaturách, klášterích, kollejích, výsadách, nadáních, desátcích, platích, případnostech, důchodích a starobylych řádích bez proměny

v náboženství zcela úplna (nečiníce v tom žádných příkoří a překážek), jako i strana pod jednou je, stranu pod obojí, při jich kostelích, jak která strana čeho až posavád v držení jest, zastávají chtějí a mají: pročez že nejsou tím povinen, proti víře své a svědomí svému k žádosti jich povolití nemůže.“ Museli Hradečtí na té odpovědi a resoluci přestatí.

Není pochybnost, že strana pod obojí, když ten majestát na náboženství od J. M. císaře Rudolfa sobě vyžadovala, hleděla se tak opatrovati, že se jim vidělo, an njo víceji nepotřebují a žádati nemohou; však nicméně, co výslovně doloženo v něm nebylo, nemohli toho užiti, jakž z toho příkladu znáti jest.

Podobně se stalo s lidmi poddanými na statcích duchovních. Domnívali se pod obojí tolikéž, že pod tím titulem panství J. Msti Kr. duchovní statkové se rozumějí, ale nebyvše to výslovně doloženo, velice se v tom zmýlili. A dává se tomu místo, že ti páni pod obojí, kteří ten majestát na náboženství spisovali a kteří té traktací a porovnání mezi stranou pod jednou a pod obojí přítomni byli, tak jsou minili, že pod titulem panství J. Msti C. klášterové a statkové duchovní pojati a zahrnuti budou. Ale ty osoby pod jednou, kteří též té traktací porovnání přítomni byli, tak jsou nemínili; tak jakž, když J. M. C. Mathiáš od nich zprávu a dobré zdání míti žádati ráčil, v tom se vyjevili, a vedle toho také resoluci J. Msti C. straně pod obojí dána byla. K tomu přistupuje, že i v skutku statky duchovních komorní neb J. Msti krále českého vlastní statky nikdy nebyly ani za takové držány býti nemohly, jakožto ti, kteří od vzácných předkův J. Msti Pánu Bohu a lidem řeholním a duchovním štědře od své vlastnosti odcizeni, darováni a nadáni byli. Že pak komora jich se ujímala, příčina gruntovní byla, že takoví duchovní statkové, byvše od nekatolických všelijak nad míru soužení, mocí a jináče bráni, odcizováni, jak oni sami slušně tak i bezelstně a přinuceně musili pod ochranu králův Jich Msti a v jich komoru se oddati, aby při svém mocí královskou zachováni byli, ne aby královská vlastnost byli, ale ochrany proti mocí a kvalu užili. Aniž tomu na překážce není, že opatřív a prelátův svršky a peníze králové čeští k komoře své brali a obraceli; neb to i v jiných mnohých katolických královstvích a zemích se děje; avšak vlastnost králům nepřináleží. Z čehož následuje závěrka, že pod titulem komorních statkův duchovenství nijakž rozuměti se nemohlo a nemělo; pročez tento důvod toho jest daremní a beze vší podstaty.

Devátý důvod: „Že v království českém lidé duchovní žádný stav obzvláštní jako v markrabství moravském a v jiných zemích
9*

nejsou, a žádného hlasu na sněmích nemají, nýbrž, na čem se J. M. Cts. s stavy snéstí ráčí, tomu snešení dosti činiti a podle něho se zachovati povinni jsou.“

Na to se odpověď dává, že se tomu odporevati nemůže, že téhož času s lidmi duchovními v království českém na ten způsob postaveno bylo, jakž se to vypisuje, a na čem se J. M. císař jakožto král český s stavy téhož království snéstí ráčil, že duchovní byli povinni tomu snešení zadosti činiti a podle něho se zachovati. Ale, o čemž výslovně, aby poddaných jich duchovních se dotýkalo, zavřeno nebylo, tím také povinni nebyli, tak jakž nahoře to již ukázáno jest, že o tom artikuli nebylo na tom sněmě strany duchovních, jich lidí poddaných, nic zavřeno. Pročež také nebyli povinni tomu zadost činiti. A tak ten důvod jest tolikéž ničímž. A ačkoliv tehdejší duchovní za stav v království českém držáni nebyli, však vědomé jest, že prvé před časy stav a přední byli a skrze roztržitost v náboženství od toho svého práva monné odstrčeni byli, což také J. M. císař Ferdinand II. slušně a spravedlivě napravití a tyž duchovní v prvnější starobylý stav a vážnost vyzdvihnouti ráčil.

Desátý důvod: *„Všelijaká duchovenství, jak arcibiskupství tak i jiná všecka, v moci a disposici králův českých až posavad zastávali právem vrchního kollátorství, fundátorství a jure patronatus.“*

Aby všecka duchovenství v království českém v moci a disposici Jich Msti králův českých zůstávati měly, na to se může za odpověď dáti, že se to míní secundum quid et non simpliciter. Neb Jich Msti králové čeští, horliví katolici, duchovní při jich majestátech, fundacích a nadáních duchovních zanechávali a mimo jus patronatus, vedle práv duchovních vyměřeného, nad nimi a statky jich právo a vlastnost sobě přičítati neráčili.

Jedenáctý důvod: *„Že též duchovenství podle sřizení zemského D. 49 jsou komorou královskou, pročež proti sřizení zemskému A. 11 žádný konvent neb klášter nemůže bez povolení královského nic od konventu a kláštera zastavěti, prodati, dáti ani směniti. Pakližby co zastavil, prodal, směnil neb dal, že to žádné moci míti nemá. Pakližby co toho k sobě přijal, musí to králi darmo vrátiti aneb komuž by to J. M. král dáti ráčil.“*

Všickni horliví katoličtí králové a jeden každý víry svaté katolické dobře vyučený a utvrzený tak smýšleli a věřili, že těmi slovy „duchovenství jsou komorou královskou“ žádný jiný výklad a smysl tomu dáti se nemůže, než že duchovenství pod ochranu Jich Msti králův českých přináležejí, a ne aby Jich Msti králové čeští duchovenstvím a statky duchovním oddanými vedle vůle své jako vlastními panstvími

svými vládnouti a moc činiti měli a mohli. A ty slova v tomto důvodu přivedené z zřízení zemského A. 11. vzaté, vlastně to dotvrzují, že žádný klášter neb duchovní bez povelu královského nic zastaviti, prodati, dáti ani směniti nemůže, což vše vlastně k ochraně a protekci náleží. A že někteří králové čeští duchovní statky v království českém odcizovali, to se dále per abusum et de facto, čelící proti víře svaté katolické a proti všelijakému dobře ustanovenému řádu a právu; neb ne všechna duchovenství v témž království Jich Msti králové čeští fundirovali a nadali.

Dvanáctý a poslední důvod spisovatelé té první appologie tento položili: „*Ze lidé duchovní toliko jsou usufructuarii, administratores in temporalibus ad vitae tempus statků a lidí poddaných k duchovenství náležejících; ale J. Msti králové čeští ráčili jsou vždycky tu moc a právo míti, od týchž duchovenství statky obyvatelům tohoto království, nepotřebujíc k tomu povolání týchž osob duchovních, prodávati, je v dědictví uvozovati a ve dsky zemské dle vůle a libosti své klásti, čehož mnozí příkladové za slavné paměti J. M. cís. Ferdinanda, cís. Maximiliana a cís. Rudolfa před rukama jsou.*“

Na to se toto za odpověď dává, že to vše, co se tuto přivozuje, proti duchovním dalo se de facto a bezprávně, a to v těch časích, když haeresis a bludná náboženství do království českého vešla a velikou moc v něm vzala, tak jakž per traditionem nostrorum antecessorum takové zprávy se dávají, že za času krále Vladislava, byvše v témž království na větším díle, mimo duchovních statků, jiná panství a statky obyvatelův téhož království manství, pod léna Jich Msti králův českých náležející, ten dobrý král (tak jakž pro svou dobrotu od historikův dostal příjmi „rex bene, král dobře,“ že, sačkoliv poddaní J. M. žádali, ke všemu jim povoloval a říkal „dobře“) všechna téměř ta manství uvedl v dědictví a stavové království českého (mezi nimiž pod obojí nejmocnější byli) jako za vděčnost všechna duchovenství v království českém v moc J. Msti a budoucím králům českým uvedli, aby vedle vůle své s nimi činiti mohli a za právo do zřízení zemského to položili, jakž v zřízení zemském Q. 6. tato slova se nacházejí: „Všickni duchovní stavové každého mají zachovati podle zápisův a majestátův jednoho každého, ježto je mají buď od císařův, i od králův, i krále Jeho Milosti pána našeho, aneb napotom od budoucích králův českých míti budou, každý zůstať při tom, pokudž zápis jeho od Jich Msti ukazuje aneb napotom ukazovati od budoucích králův budou, buď na životy neb na summy, každý podle snění zápisu svého mstiti má.“

A vedle též nepořádné moci dané následující králové čeští v mnohých příčinách postupovali. Ale nachází se že J. M. císař Ferdinand I., religione et conscientia motus, v svém křařtování obřirně svou poslední vůli dostatečně vyjevil, oznamujice, kterak J. Msti velice líto jest, že jest se dal v tom zavésti, a nemálo statkův duchovních rozdílným osobám světským království českého na nemalé summy peněz zapsati i některé v dědictví uvésti, do desk zemských vložití a od duchovenství docela odciziti ráčil. - Pročež při Jich Mstech páních dědicích svých, budoucích králích českých, to naříditi a je vysoce zavázati ráčil, aby všelijak k tomu se přičinili, a ty statky zápisné zase vyplatili, duchovním vedle znění jich fundací a nadání zase v moc uvedli, jiným, kterým docela některé zboží vzaty a světským dány jsou, jiným způsobem náležitou náhradu učinili. J. M. císař Ferdinand II. slavné paměti, vnuk J. Msti, majice na takové nařizení obzvláštní pamět, po slavném vítězství před Prahou ráčil rozdílným způsobem tomu zadosti učiniti. Mnohým duchovním zboží a statky vedle starodávní fundací zase navrátiti, jiným duchovním slavná nadání a fundací učiniti a naposlady při J. Sv. Pap. to způsobiti, že, oddavše duchovním v království českém jistý plat z každé prostice soli 15 kr., J. Msti dědice a budoucí v království českém osvoboditi ráčil, aby budoucně vedle práva a svědomí povinni nebyli duchovním v témž království jiné a další náhrady činiti.

Z této informací se porozuměti může, že stavové pod obojí neměli podstatné příčiny, poddaných, k klášteru broumovskému náležejících, se ujímati, poněvadž v majestátu na náboženství, od J. M. císaře Rudolfa straně pod obojí daném, ani v tom porovnání mezi stranou pod jednou a stranou pod obojí to se nenachází, aby lidem poddaným, k duchovenstvím náležejícím, povolení dáno býti mělo, mimo vůli vrchnosti své k provozování náboženství svého pod obojí kostely stavěti. A co se dotýče panství Jich Msti králův českých, jestliže pod tím statky klášterské a lidí duchovních tolikéž rozuměli, to jest bylo na výkladu, a každá privilegia vedle znění slov v nich obsažených užívána a rozumína býti mají. A jestliže jest kdy co na výkladech, tehdy vrchnosti, od nichž taková privilegia dávána bývají, a ne poddaní výklady v tom dávati mají. V tomto případě pak J. M. císař Mathiáš, král a pán jejich nejmilostivější, takový výklad v tom učinil, že pod tím jménem panství J. Msti C. duchovní statkové se nerozuměli. Na čemž stavové pod obojí jakožto věrní a poslušní poddaní

krále a pána svého (tak jakž jsou se tím velice honosili, že takoví jsou a byli) slušně přestati měli. Oni pak netoliko toho neučinili, ale de facto a mocí tomu na odpor se postavili, lidí neposlušných a bouřlivých poddaných klášterských se ujímali, je netoliko proti jich vrchnosti duchovní ale i proti vlastnímu poručení J. Msti C. popouzel, pod ochranu a defensi svou je brali a pro lepší podstatu svou sjezdy sobě do měst pražských a do kolleje jich Karla IV. pokládali, obec bouřili.

Za kterýmižto příčinami slušně J. M. císař Mathiáš pohnut býti ráčil, často svrchu citované psaní místodržícím svým učiniti, a pro lepší pozor dáni na J. Msti C. psaní a poručení ráčil v témž psaní některých přístných slov užívati, totiž: „že ráčí chtíti se vyptati na původy toho a vedle zasloužení k nim se zachovati, věda, že toliko někteří málo z nich tu věc vedli a jiné stavy posazovali.“

Že pak defensorové ten výklad těm slovům dávali, jakoby již tím psaním odsouzení byli, a že bez dalšího jich vyslyšení exekucí nad nimi vykonána bude, obesílajíce proto stavy pod obojí do měst pražských, aby to dále mezi sebou uvážili a toho se ujali, ješto takový výklad proti všemu rozumu byl, — nebo poněvadž J. M. C. ráčil se milostivě zachovati, že ráčí chtíti vedle spravedlnosti k jednomu každému se zachovati, tehdy čelilo by proti takovému psaní a J. Msti C. milostivému zakázání, kdyby beze všeho dalšího vyslyšení proti někomu exekucí předsevata býti měla. Anobrž táž slova, v témž psaní doložená, jednoho každého tím víceji ubezpečovala, že volně vyslyšán a právně souzen bude, tak že se nemá čeho nespravedlivého obávati. Tak jakž také za spravování a kralování J. Msti žádný příklad se nenacházel, aby kdo od J. Msti bez vyslyšení trestán a nějaká proti někomu přerychlá exekucí vykonána býti měla, ale příkladové se nacházeli, že J. M. i právně odsouzené z přirozené milostivosti zastávati a chrániti ráčil. Věděli dobře původové té rebellie české, že to za právo a obyčej jest, když kdo koho z čeho viní, do žaloby stížnost svou položí, na ten způsob, že obžalovanému vinu dává a že proti němu, co sobě stěžuje, právně prokázati chce. Podobně když někdy J. M. král český někoho obvinil, tolikéž stížnost svou položit dati ráčil; ale ne proto obviněný hned odsouzen byl, a méněji exekucí proti němu vzata byla; nežli mohl jeden každý ku právu se dostaviti a svou nevinu odvozovati. Tak také stavové pod obojí i jeden každý z nich proti takovému J. Msti C. psaní mohli obranu svou přednésti a za to žádati, aby jim soud 24 soudců, polovici pod jednou a polovici pod obojí, vedle sněmu 1609

osazen byl, anebo mohli příkladem jiných království a zemi J. Msti císaři jistě osoby z prostředku svého vyslati a potřebu svou přednésti, a ještě mnozí z nich při dvoře J. M. C. mnohé své krevní zpřízněné a důvěrné přátely měli, mohli jim psáti, a skrze ně své stížnosti J. Msti přednésti.

Sice to také se za pravdu psáti může, že žádný z pánův místodržících J. Msti C. k tomu poněkud suřivému psaní neradil, obávajíce se skrze ně zbourení země (tak jakž se také i stalo), i domnívajíce se páni místodržící, že nejlépe bude, aby skrze jednání a povlovné prostředkování to se předcházelo, vzláště poněvadž již tak daleko přivedeno bylo, že Pražané, všechna přední města Jeho Msti krále a Její Msti královny nechtěli k tomu od defensorův rozepsanému sjezdu najíti se dáti, žádný z pánův místodržících podobojích mezi ně také nepřicházeli a mnozí z vyšších stavů páni obyvatelové k témuž sjezdu do měst pražských přijeti, a někteří byvše v Praze, mezi ně přicházeti nechtěli, tak jakž J. M. C. sám v témž psaní svém toho dokládá a dotvrzovati ráčí, píšíce těmito slovy: „Že jsou někteří z prostředku Vašeho, též Pražané i také jiní z obyvatelův poslušných a věrných poddaných našich k takovému sjezdu, majíce na pozoru nás krále a pána svého, na obsilání a žádosti jich najíti se nedali, to my od nich milostivě přijímáti a v nastalých příležitostech jim to všim dobrým spomínati chtíti ráčíme.“ A měli též páni místodržící dobrou naději, že povlovným jednáním byliby ještě mnohé pány obyvatele pod obojí z vyšších stavů k tomu přivedli, aby J. M. C. milostivé vůli se akomodirovali, k tomu rozepsanému sjezdu mezi pány stavy pod obojí nacházeti se nedali a k spomožení těch stížností do šťastného J. Msti C. k residenci své královské do Prahy se navracení očekávali. Ale panu kardinálu Klezlovi, tehdaž J. M. císaře Mathiáše direktoru tajné rady, to se nelíbilo, píšíce některým do Prahy ad partem, že se jemu vidí, že J. M. císař ráčí lépe učiniti, když leonino et non vulpino modo procedirovati ráčí. Ale nedobře se zdařilo. Alespoň ty dva hrabata spolu s druhými dvěma pány místodržícími s pravdou tu odpověď stavům pod obojí v kanceláři české před vyhozením z okna dali, že jsou k tomu a takovému J. Msti Cís. psaní neradili.

Potomně při dvoře J. Msti C., když se poznalo, že přístným procedirováním nic se způsobiti nemůže a že defensorové proti J. Msti C. poručení sjezd do kolleje Karla IV. v pondělí po neděli Rogationum stavům podobojím rozepsali a položili, ráčil J. M. C. jiné psaní místodržícím svým do Prahy učiniti, a jim poručiti: „Pokudžby se někteří ze stavů vyšších aneb vyslaných měst do měst pražských k témuž sjezdu

najítí dali, aby je před sebe do kanceláře společně neb rozdílne povolali a jim oznámili, že se to vše od J. Msti Cís. pro dobré jich činí a že to nemá býti na protiržení svobod, majestátů a privilegií jich.“ Tak jakž též psaní ve Vídni ve středu po neděli Cantate léta 1618 datované dále v sobě obsahuje a zavírá.

Naposledy kdy byli ani sami ani skrze jiné spomožení svých stíhností dostati nemohli, tehdy mohli, sjedouce se spolu stavové pod obojí u velikém počtu do měst pražských, při shledání a svém shromáždění v kolleji Karla IV. J. Msti Cís. napisati: „Že jsou se všickni přítomní i na místě nepřítomných na tom jednomyslně snesli, jestližeby na kterého z nich buď násilnou mocí aneb soudem saženo bylo a nějaká těžkost strojena býti chtěla, že, vynímajíce v tom samou toliko vlastní osobu J. Msti Cís. krále a pána svého, chtějí se, stoje všickni za jednoho a jeden za všechny, proti každému obhajovati a k němu se vedle pokuty v majestátu i v zřízení zemském doložené zachovati,“ jakž takové snešení v kanceláři české, při přítomnosti J. Msti Cís. čtyř pánův místodržících před vyhozením z nich dvou z okna vůbec čísti dali; nebo tím způsobem mohli již s sebou bezpečni býti, že jim tehdaž žádný v náboženství jich překážeti mocí nebude, zvláště v nepřítomnosti J. Msti císaře Mathiáše v zemi, a ven se semě že tím méněji může se jim škoditi, zvláště poněvadž J. M. císař, mimo na pevnostech uherských, sice nikdež žádného lidu válečného najatého míti neráčil.

A tak z toho se všeho, co se strany toho J. Msti C. tak těžkého psaní vypisuje, příliš patrně znáti jest, že jest toliko byl vymyšlený pretext a zjevná patrná calumnia, a ovšem že jsou stavové pod obojí a ti původové té rebellie příčinu neměli, proti často psaným dvou hrabatům takový tyranský, barbarský a nekřesťanský skutek před sebe vzíti.

Ale není pochybnost, že jsou to u sebe uvažovali, jestliže pořádem práva to před sebe vezmou, že neobstojí, tak jakž se to stalo, když skrze vyzvání pana Františka Teynagle chtěli ty dva hrabata zkasiti. Pročež chtěli raději de facto a mocí konec jim učiniti. Ale i to se jim nezdařilo. A tak není pochybnost, že ti zlí původové při sobě přemýšleli, když oni tím způsobem začátek učiní a dva J. Msti C. místodržící z okna vyhodí, že J. M. císař neráčí toho tak zanechat, než původy toho bude chtít trestati, a z té příčiny navedli všechny stavy pod obojí, jakoby se jich to všech vespolek dotýkalo, že jsou se toho společně ujali, lid válečný verbovali a v žádném posluženství víceji k J. Msti C., nejmilostivější vrchnosti své, více státi nechťeli, a vše k tomu cíli, aby sobě jiného

krále mimo slavného domu Rakouského, a kterýby byl náboženství pod obojí, voliti a vzíti mohli. Což jsou také i dovedli, ale Pán Bůh neráčil připestiti, aby ta jich hanebná rebellie dlouho trvati mohla.

Budu nyní dále vysvětlovati, jak jsou stavové pod obojí v kanceláři české ty dva hrabata před vyhozením z okna nevinně obviňovali, a mimo to, jakoby oni toho J. M. C. těžkého psaní příčina býti a k němu raditi měli, dále tuto vinu jim dávali: „Že jsou oni velicí protivníci jich náboženství pod obojí, a že jsou lidé poddané své nenáležitě proti majestátu na náboženství, straně pod obojí danému, k víře pod jednou vedli a nutili.“

I věděti sluší, že oni dva hrabata zdravě to při sobě uvažovali, že jedna každá vrchnost před Bohem a podle dobrého svědomí poddané své k tomu, co k spasení duší jich prospěšného a tělu nejužitečnějšího jest, vésti a přidržeti povinna jest, a tudy Pánu Bohu z vládařství svého počet dáti musí. Pročež oni pro ujiti těžkého odpovídání před trůnem božím byli povinni, poddané své k všemu tomu, což k vzdělání a rozšíření katolické víry (silně věřice, že v ní věčné spasení dosáhnou) sloužilo, podle nejvyšší možnosti vésti a přidržeti. Jakož pak, že jsou tak ve všech jiných obecních jednáních a radách vedle úřadu a povinnosti své pilností svou nic sjíti nedali, k tomu se dobrovolně přiznávali.

Ale poněvadž obyvatelové král. českého zůstávali a povinni byli podle práva a řádu země se spravovati, věda, jak v tom majestátu na náboženství, od J. M. C. Rudolfa stavům pod obojí daném a od J. M. C. Mathiáše potvrzeném, těžká pekuta proti tomu každému, kdožby koliv k přerušení jeho něčeho se dopustil, vyměřena se nacházela: pročež bleděli se tím způsobem zachovati, aby na sebe takovou pokutu neuvedli. A tak v té příčině při své, straně pod obojí v kanceláři české dané odpovědi zúplna zanechali s tím jistým ubezpečením, že se žádný nevynajde, ježtoby je, že jsou v majestátu obsaženou pokutu upadli, právně obviněti a na ně to prokázati mohli.

A jakož jsou ty osoby pod obojí v kanceláři před vyhozením z okna hraběti Slavatovi předčítali, jakoby on poddané své k víře katolické pod jednou nutiti měl: na to toto věděti sluší, že J. M. pan arcibiskup pražský při všech kněžích na panství hradeckém to nařízení učinil, aby oni mladým neženatým lidem velebnou svátost oltářní toliko pod jednou způsobou podávali, s obzvláštním uvážením, poněvadž na dotčeném panství kněžstvo, prvé vždycky k arcibiskupské

jurisdikci poddané, nikam jinam než k bořejší konsistoři nenáleželo. Pročež týž hrabě Slavata, jakožto poslušný syn katolické církve, J. Msti knížecí pana arcibiskupa loci ordinarii a nejv. duchovního správce král. českého v duchovních věcech nařízenými netoliko se spravovati povinen jsa, ale také vedle dobrého svědomí a víry své dotčené nařízení za dobré spásitelné jest poznal. Protož přitom toho pozůstavil a ruku svou ochrannou držel, a kteří při městě pod obojí přijímání navykli, přitom bez překážky tolikéž zanechání byli; jiným pak, kteří od kněží pořádných tu při městě velebnou svátost oltářní ani pod jednou ani pod obojí přijímání nechťeli, než k jiným nepořádným správcům duchovním ven z panství hradeckého se utíkali, proti tomu majestátu toho zbraňovati nemohl.

A přijevše týž hrabě Slavata l. 1618 okolo památky hromnic ode dvora J. M. C. Mathiáše z Rakous na Hradec a byvše jemu od úřadu i vší obce téhož města spis podán, v kterémž toho, aby v témž městě z strany přijímání velebné svátosti pod obojí podle starobylého obyčeje a navyklosti zanecháno bylo, žádali: týž úřad a celou obec před sebe jest povolal, a jim tu věc s dostatkem předkládaje, na jich podané přednesení náležitou odpověď dal. A co tak tehdáž ústně jim předkládáno bylo, to v spis uvedl a připsal toho tuto se příkládá, aby s tím lepším gruntem vyrozuměti se mohlo, zdalíž ti poddaní k čemu nuceni byli.

I také za tou příčinou tento připsal v tomto spisování se příkládá, že nahoře v první knize v druhém dílu (str. 128) se vypisuje, když direktori od hraběte Slavaty některé spisy míti chtěli, a on nejprvé se vymlouval, však potom jeden spis jim odeslal, totiž jaké promluvení k obci hradecké byl učinil. A když tehdáž direktori ten spis přečtli, tehdy Václav Budovec toliko toto k tomu promluvil, že z toho spisu se poznává, jakým přítelem on hrabě Slavata strany pod obojí jest, že nechťel poddaným dovoliti, aby jinam ven z panství hradeckého k správcům duchovním se utíkati mohli. Ale i to přičítání bez gruntu bylo. Neb hrabě Slavata nezbraňoval týmž poddaným svým jinam se utíkati, proto že, byvše to již za právo v témž království ustanoveno, nemohl toho zabraňovati, ale vůli svou nechťel k tomu dáti proto, že to soudil proti víře své a svědomí svému býti, aby měl dovolovati poddaným svým k správcům duchovním k zavedení duší jejich se utíkati. A tak toho promluvení tento připsal jest:

Promluvení od hraběte Viléma Slavaty k obci hradecké na sámku Hradci v příčině přijímání velebné svátosti oltářní pod jednou a pod obojí způsobou l. 1618 v úterý po památce očišťování Panny Marie 6. dne měsíce februarii učiněné:

Jakož jest mně spis úřad sdějí na místě vši obec města tohoto našeho Hradce Jindřichova v přítomnosti mé podal, ten spolu s manželkou mou nejmilejší v bedlivé uvážení jsem vzal a na to jistou naši resoluci a odpověď v spisu vám odevzdávám, kterouž byste všickni společně jak se spravití věděli.

A když pak toho mezi jinými věcmi nejvíce vyhledáváte, aby s toho od J. Kn. Msti pána arcibiskupa pražského v příčině lidí mladých a neženatých pod jednou způsobou tělo a krev pána a spasitele Ježíše Krista přijímání při tomto panství v městě stálého nařízení sjíti mohli: uznávám za dobré tento artikel, co se přijímání velebné svátosti oltářní pod jednou a pod obojí způsobou dotýče, poněkud ústně obšírněji vám vysvětliti.

Ačkoliv pochybností žádně nemám, že od sdějších kněží, správcův duchovních, jak ve všech artikulech víry svaté katolické tak také v tom artikuli o přijímání velebné svátosti oltářní pod jednou a pod obojí způsobou s dostatkem, co byste o tom věděti, jak smýšleli a věřiti měli, obzvláštně k tomu vedení a vynaucení jste: však nicméně nechtěl jsem pomínouti, pravou a v Písmě sv. dostatečně utvrzenou podstatu těchto artikule k tomu dli vám přednésti, abyste předně pravdu, a podle toho mou upřímnou otcovskou náchylnost a křesťanskou lásku, kterou k vám mám, tím víceji poznati mohli.

Předně a nejprve sluší věděti a to obzvláštně v mysl vaši, že my, ješto samému spasitelnému katolickému římskému apoštolskému náboženství připojeni jsme, pevně a stále věříme, že tato velebná svátost a oběť oltářní podle řádu Melchisedeche pod způsobem chleba a vína od Krista Pána při poslední večeři ustanovena a nařízena jest, když své svaté tělo a drahou krev pod způsobem chleba a vína sv. apoštolům dával a jim přikázal, aby oni a po nich potomci, následovníci a místodržící jeleli, jako i všickni nového zákona kněží, k věčné trvající památce jeho nejvěstějšího a nevinného umučení a božského tajemství to činili, světským pak a lejkům, ješto k tomu způsobení jsou a toho účastni býti žádali neb žádají, tou svátostí posluhovali, a posavad se posluhuje. Protož toliko pořádným kněžím obětovati a posvěcovati náleží. Kterážto oběť obzvláštní počta (jikoť latinsky latram jmenují) samému Pánu Bohu přisluží. Neb když Kristus Pán praví: „To čiňte na mou památku!“ rozděluje to slovo „čiňte“ od přijímání a požívání, obzvláštně poněvaž netoliko řekl „pamatujte na to.“ ale i k tomu doložil, „to čiňte na mou památku,“ to jest, chleb oltářní netoliko lámejte a jeste, ale také dobrořečte a posvěcujte se mnohě. Sice kdyby to slovo „to čiňte“ v Písmě doloženo nebylo, nebyl by Pán svatým apoštolům světití a obětovati, než toliko podávati a požívati, moc dal a po sobě sanechal. Ale kterak by se mělo podávati a požívati, kdyby se neposvěcovalo?

Co se pak velebné svátosti oltářní podávání a požívání dotýče, byla v sv. katolické římské církvi pod jednou a pod obojí způsobou rozdílně podávána, ale nikdy přijímání pod jednou ani pod obojí způsobou od katolické církve zlehčováno nebylo, když se toliko to náležitě pořádným způsobem v jednotě a posluženství sv. církve konalo. Jakž pak Kristus Pán vede spasení sv. evangelistův, když o velebné svátosti oltářní mluví, někdy smínku činí toliko o jedné a zase na jiném místě o obojí způsobě. Však kromě oběti, jakým způsobem lidu rozdávána býti má, kdy, ráno-li či u večer, kterak, pod obojí-li neb pod jednou způsobou, lačným-li neb nasyceným, nenacházíme v Písmě sv. žádného jedinkého jistého o tom přikázání, nýbrž tomu

věříme, že se církev a jejím následovníkům (skrze které měla církev spravována býti a nimi se řídit, a až do skonání světa spravována bude) v moji pozůstavě a sanecháno jest. Tak že v též katolické církvi s uvrátlivých příčin někdy pod jednou a zase pod obojí způsobou v jednotě víry sv. církve světským lidem a lejkům podávati se nařizovalo.

A tak nenacházejíce se o způsobu přijímání a požívání velebné svátosti oltářní, jakž nahoře dotčeno, žádného jedinkého jistého v Písmě sv. přikázání a nařizení božského, odtud pochází, že rozdílná učení a výkladové tébož nařizení Krista Pána se nacházejí. Ale nemůže nežli jedinký pravdivý výklad a jedinké pravé učení býti, jako jedinký Kristus Ježíš a jedinká spasitelná víra jest.

Ku příkladu. Mezi jinými mnohými výklady rozdílná učení těchto časův na tento zde dotčený artikl o přijímání velebné svátosti oltářní (o což nepochybně dobře vědomé jest) katolické, lutheránské a kalvinské nejvíceji vůbec jdou a se vymáhají. Totižte my katoličtí, co se našeho učení dotýče, tak o tom věříme, jakž jsem o tom něco nahoře dotekl, že u velebné svátosti oltářní pod způsobou chleba a vína jest celý Kristus, vykupitel náš, který nemůž rozdělen býti, aniž se dá rozděliti, pravý Bůh v své bytnosti a vlastnosti, ačkoliv není viditelný, však přítomný s svým tělem a krví, a duší a božstvím, hned jakž jen od pořádného v církvi sv. posvěceného kněze chleba a vína skrze slova Kristova se posvěcuje. Lutheráni, jež se evangeličtí jmenují, věří a drží dokonale na to, že v dotčené velebné svátosti pravé tělo a krev Krista Pána jest, však pod chlebem a vínem, když se vedeře Páně vykonává; to jest, jest v tom památka, a ten čas, když lidé přijímají; a mimo užívání o té svátosti nic nesmyslíjí. Kalvíni pak věří a praví, že jest duchovní neviditelný pokrm, kterýž se toliko samou vírou přijímati musí. K tomu také učí, že se jak pod jednou tak ani pod obojí způsobou v tělo a krev Krista Pána neproměňuje, ano že jak pod chlebem tak v chlebem žádného pravého a osobného těla a krve Krista Ježíše v hostii neb oplátku, od kněze posvěceném, není a býti nemůže.

Z kterýchžto nyní dotčených tří výkladův jeden toliko pravý býti má. Který bude? kterak k němu přijdeme? jemu vyrozumíme? Jeden každý svůj výklad svědectvím Písma svatého vysvětlovati a dotvrzovali se vynasnažuje, a začasté se stává, že při takových disputacích a rozmlouvání dokonce ustoupiti nechce, ač někdy posluchači a přítomní domnívají se, že jeden drábného převyšuje, ježto častokráte ne tak pravdou jako učeností a vtípností to se přitřefuje. Ale uznává se, že celá podstata controverzie a rosepte pro náboženství, která od časův apoštolův Páně až do této hodiny v křesťanstvu byla, a ježto bude, obaviláť ve dvou věcech záleží. Nejprvé kterému výkladu Písma sv. věřiti se má? po druhé, jestli tomu, co se v Písmě sv. patrně nachází, dokonalá víra dána býti má?

My katoličtí nejjistější naše, celé a dokonalé učení beze všech kontroverzí neboližto roseptů na výkladech Písma sv. zakládáme, kteréž od sv. všeobecné křesťanské církve v jednotě krve Kristovy živě od Krista Pána a apoštolův Páně a až posavad approbováno a v stálosti na základu pravdy udržováno jest. A též církev duchem sv. až do skonání světa dobře a bezpečně jest opatřena a ochrana tak že nikdá blouditi nemůže; nebo ona nám netoliko téhož Písma sv. tajemství božská právě uhasuje a vykládá, ale tak mnoho dobrého, co k spasení duší našich prospěšného jest, předkládá a to zachovávati poroučí a rozkazuje. V kteréžto příčině Kristus Pán a spasitel věčedině nás napomínati a nám přikazovati ráčí, abychom ty, ježto církve uposlechnouti nechťší, za pohany a sjevné hříšníky držeti, tak jakž toho času, když jest apoštol sv. na vlně poslal, řekl jim: „Jděte a pište,“ ale rozkázal „Jděte po všem světě a kaňte evangelium,“ totiž: „učte lid můj, netoliko co jste psali, ale co také církev praví, učí a poroučí zachovávat.“ Z čehož snadno se ponozmívá, že ti v svém učení ale obtoží, ježto výklad a učení

apoštolské katolické církve samitají, poněvadž písmo sv. bez moci církevní a výkladu jejího dostatečně k spasení a víry hodné býti může. Jakž v té při sv. Augustin to dobře nám vysvětluje, pravice, žeby sv. evangelium víry dáti nechtěl, kdyby tomu od církve sv. veden a vynucen nebyl. Odtud se patrně poznává, jestližeby kdo žádostiv byl, buď on bloudící křesťan, žid aneb dokonce pohan, těchto rozdílných výkladův intencí a s gruntem pravdu, kterou Kristus Pán mluvití ráčil, poznati a vyrozuměti, že jináče nelze, než s učením a výkladův církve obecné křesťanské katolické to dosáhnouti. V tom katolický křesťan k prokázání a gruntovnímu spomožení náboženství svého se hájiti a bez odporování to dověsti může, když toliko na učení církve sv. se odvolá, že právě tak věří, jak táž církev sv. učí a v tom věřiti poroučí, což vylištěm nevinné krve od mnoha tisíc mučedníkův, spovědníkův a vysnavačův Páně a přitom stalými jistými záranky a skutky skrze neobměnlou milost boží dokázáno a potvrzeno s dostatkem. Anobř i podle toho předivné jest, že všickni ti, kteří z pohanstva na křesťanskou víru přivedeni byli, k té katolické a ne jiné víře jsou přistoupili a přistupovali, poněvadž Bůh všemohoucí neráčil toho dopouštěti, aby pohané, když k křesťanské víře přicházeli, jinou nežli pravou víru dosahovali. Jakož pak mimo jiné předešlé podstatné základy i tento nejmenší není, že, kdyby tato církev pravá a k spasení vedoucí cesta nebyla a božským řízením a vůlí se nespravovala, bezpochyby v takových mnohých nešťastných násticích, protivenstvích a od mnoha set let přetrpených příkořích nemohla by zachována býti.

Taková pravda netoliko cizosemskými ale mnohými domácími hodnověrnými příklady potvrzena, které se v tomto království stěhly, jakž bodnévěrné historie to vypisují, kterak svatý Václav a sv. Lidmila, kteří katolické Himaké církve poslušní spoluoudové byli, k nahoře dotčenému výkladu se připojili a přitom až do smrti zůstávali, tak věřili a za to drželi. A píše se o sv. Václavu, že jest kněží, když měl sv. sloužiti, u oltáře posluhoval, a že sv. Lidmila, v duchu božím usnajíce, an na té tyranaké kněžny Drabomíry, její vlastní žvegruše, poručení ukrutně samorodována býti má, kaplana svému muži sv. sloužití kázala, při kteréž po vykonání spovědi velebnou svátost oltářní přijímala a před smrtí svou též oltářní oběti účastna se udílna. Bořivoj, kníže český pak, kterýž l. 894 od sv. Cyrilla biskupa v Moravě pokřtěn a od pohanství k křesťanské katolické víře obrácen jest, tímž katolickým a pravým způsobem též církve výkladu o velebné svátosti oltářní věřil a pevně za to držel. Což nejen pravdivá historie, ale jak v království tomto tak v celém křesťanstvu, anobř po všem světě vystavění kostelové, klášterové a kaply beze vší pochybnosti vysvědčují a jako slunce světle to ukazují, že v nich oltářové k řádnému jinému konci, než ke muži sv. vykonávání vysvězeny nejsou. A předjmenovaný Bořivoj, nejprvnější křesťanský kníže v království tomto, mezi mnohými jinými kostely a kaplemi, ke cti a chvále boží na věčnou památku klášter sv. Jana křtitele, v skále tři míle od Prahy ležící, kterýž se až dosavad u sv. Jana jmenuje, vystavěti dal. Syn pak jeho kníže Vratislav tolikéž v království českém některé vzácné kostely a kláštery vysvěhoval i nadal; mezi kterýmiž panenský klášter a kostel sv. Jiří na hradě pražském tolikéž vystavěti dal a bohatě obdařil. Jehožto pobožné tělo v témž chrámě pobožně ještě odpočívá. Tím způsobem blahoslavené tělo sv. Lidmily s podivením všech těch, ježto přítomni byli a viděli, v níčemž dokonce neporažené od sv. Václava, mučedníka božého, vnuka jejího, s Tetínou od sv. Kateřiny z křehova vsaté a s velikou slávou všeho kněžstva a jiných mnohých pobožných osob na hrad pražský přivezené, do téhož kostela sv. Jiří položeno jest, kdež až posavad také odpočívající od pobožných katolických křesťanův a velikou cti se slaví a vanebí. A sv. Václav, v království tomto v počtu čtvrté křesťanské kníže, vnuk knížete Bořivoje a knížete Vratislava syn, netoliko jmenovaného svého děda a otce v pobožnosti a spasitelném obcování následoval, ale podobně u vy-

stavení mnohých rozdílných chrámů božích je převyšoval, tak jakž na hradě pražském vsázený a daleko vyhlášený kostel s obavištěm ozdobou a přepěkným dílem, architekturou, s gruntu vystavěti dal, kterýž na žádost jeho od sv. Volfanga, římského svěcení biskupa z Řesna, podle navyklosti a obyčeje římského katolického učení a víry ke cti a věčné památce sv. Víta a téhož jména (svláště, poněvadž on svatý Václav, dostavě rukou sv. Víta v stříbřefasovanou, od císaře Jindřicha, témuž kostelu ji daroval) posvěcen a od něho, sv. Václava, obviště nadán jest. V němž také jeho sv. tělo v jedné kapse (kteráž k neumírající svatých a záračných ctností a jména jeho památce s velikým nákladem, ozdobou a vzácností vystavena jest) po dnešní den nám katolickým k velikému potěšení odpočívá. A od toho času, jakž s pohanstva Čechové k křesťanstvu přivedeni jsou, a tiž kostelové vystavěti byli, vědecky neproměnitelně až do tohoto dne nejiné než katolické římské pravé náboženství a exercitium v týchž kostelích se vykonávalo a na oltářích mše sv. držány bývaly.

Takových a těm podobných jako slunce jasné důvodných příkladův a svědeckův jak lutheráni tak ani kalvíni ukázati nemohou. A ačkoli jeden každý z nich doufá a tuze se přičiňuje, výklad Písma s vnučením Ducha sv. vykásat (nebo oni odtud své průvody bráti se usilují), nicméně sluší dotčenému bloudícímu křesťanu a židů neb pohanu obviště na to bedlivý pozor dáti, že oni takové Písma výklady ne s Ducha sv., než s svých vlastních smyslův a vymyšlených řečí (církve svaté všelijakým sdáním pohrdající) dáleji vedou a takovým lživým mluvením jako nějakou sástrou lidí nebohé lákají a zavodí. Jakož rovným podvodným a lživým způsobem kacířů, ariánů, pelagiánů, novokřtěnců a jinů, svou falešnou vymyšlenou sektu obhajovali a svým zavedeným rozumem a povětrným duchem proti všemu dobrému smyslu sáržovali, sami mezi sebou v nedorozumění v mnohých artikulech víry voháneli, od předělých opíní neboliho výkladův upustivše, zase odstupují, v jiné mnohem horší učení a bludy vpadají, nikdy na ničemž jistém stále se ustanoviti nemohli a nemohou.

Z tohoto jeden každý rozumný křesťan, sám při sobě rozjímajíc, snadno porozumí, žeby Duch sv. (kteréhož nám Pán Bůh v Písmě sv. za dírkatora neb říditele pravé víry postupovati ráčil, ješto až posavad církev sv. spravoval a ještě svatě spravuje) sám sobě, dnes nás tomuto a sejtřa jinému vyučující, odporný býti musel a v takové věci nejistotě předkům našim od mnoha set let hynouti by dopustil. I poněvadž pak Duch sv. skrze apoštoly, učitele církevní a jiné po nich následující kazatele od počátku křesťanstva až do této hodiny právě učil a ještě též pravý výklad Písma sv. jim ukazuje a předkládá, svláště nemoha Duch, který s Boha jest, věcem, an sám proti sobě odporně čelí, nežli jednověrným a vlastním, od Krista Pána na stálosti smyslu založené pravdě jednostejně vyučovati, což od mnoha tisíc pobožných a sv. lidí tak stále vyznáno a vylitím jich krve (jakž výš dotčeno) již dostatečně a záračně potvrzeno jest: kterýby tehdy ne katolický křesťan, ano který pohan, neb žid podle takových patrných a makavých argumentův (jestliže sice tvrdohlavým a v mém slém mínění příliš zatvrzelým není) vyznati nemuel, že naše katolická víra, kterouto na takové starožitné nepřevyšné podstatě založenou od předkův našich, pobožných křesťanův, zdědivše, jsme přijali a nyní držíme, pravá a spasitelná jest, a že ti Písma sv. výkladové, kterýž nám církev sv. katolická předkládá, praví a spasitelní jsou?

Protož jak s Písma sv., tak vedle téhož starodávního výkladu nemůže se prokázati, aby Kristus Pán patrně velebnou svátost pod obojí způsobou přijímati roakásal, aniž se v Písmě sv. najde, aby dotčené přijímání pod obojí k spasení potřebné a pod věčným ztracením přikázané býti mělo. Následuje z toho, že ti, ješto tak tuze na kalich tisknou, anebo vedle slé informací aneb sice vedle tolika vlastního sdání svého obojí způsobu schvalují

staré církevní učitele, ježto v svatosti a příkrém životu Pánu Bohu alesoužili, převyšovali a te sobě v mysl bráti chtějíce, jakoby starodávnost pohlednula, Duch sv. předky naše savěsti měl a oni v bludích že živi byli a v temnostech mnoho set let zůstávajíce, zemřeli a zahynuli.

Kterého pak času a jakým způsobem první začátek přijímání pod obojí v království českém se stal, nachází se v historích našich českých, že l. 1414 jeden magister z města Stříbra, německy Mies řečeného, rodilý, jménem Jakobellus, tehdejší přední kaplan u sv. Michala v Starém městě pražském, jednoho dobrého zkušeného grammatistu (jménem Petra rodilého z Dražďan) v škole své za školního mistra majíc, kterýž jednoho času k němu, Jakobellovi, přišel, krouce: že se tomu diví, kterak on a jiní německí kněží tak hrubě přehlídli a toho nešetřili, co sv. Jan v šesté kapitole o velebné svátosti píše, totižto: „Kde tělo Krista Pána není, a krev jeho nepije, že ten věčného života dosáhnouti nemůže.“ A odtud dovodovati chtěl, že světlé a patrné se nachází, aby jeden každý pod uvarováním věčného zatrazení povinen byl, velebnou svátost oltářní pod obojí způsobou přijímati. Ačkoli po vyslyšení jeho on, magister Jakobellus, takevému předložení nejprve odpíral, a že toliko dialektiky a ne Písma sv. magister jest, se vymlouval, a že také nikdá na takovou velikou věc, jako tato jest, nepomyšlil; ale však nicméně vsavše to sobě na rozmyšlení, hned potom následujícího dne o takovém výkladu theses vůbec vydal, dokládaje, že jest toho úmyslu, vezmouce k sobě některé jiné magistry, bakaláře a studenty, o přijímání velebné svátosti pod obojí způsobou disputací držeti a ty theses zastávati. Což se tak stalo a o dotčeném artikulu disputováno bylo. Kterýžto magister Jakobellus, ačkoli v dotčené disputaci smamenitými průvody a argumenty Písma sv. přesvědčen a jeho nedávodné domněni tak dostatečně, že dokonce nic dále odpověditi nemohl, zavrženo bylo: nicméně nedbajíce na to, v příští neděli na katedrální posluchačům svým dotčené propovědění sv. Jana přednesl, vysvětloval a učil, že jeden každý člověk pod zatračením duše své milé pod obojí způsobou tělo a krev Krista Pána přijímati povinen jest. Kteréhožto učení jeden kněz, jménem Zigmund Řepanský, hned potom druhého dne také následoval, a netoliko sjevně v kostele sv. Martina v Novém městě pražském, ve sdí slova, takový výklad téhož propovědění sv. Jana činil a káсал, aby všickni muži, ženy, mladí i starí, k němu najíti se dali, že jim společně velebnou svátost pod obojí způsobou podávati chce. Na kteréhožto jednání předloženi a napomenuti bese všeho sákladu, heufem přistoupivše k oltáři, komunicovali a pod obojí způsobou velebné svátosti účastna učiněni byli. Odkudž takové pod obojí způsobou posluhování v obyčej přišlo a uvedeno jest. Takové učení potom silně se smohlo a obecny lid, ježto od přirození k novotě náchylný jest, tak velice sobě podmanilo, že větší díl z obyvatelův tohoto království jeho se přičhytil a přidržel. Z čehož veliké roztržitosti a soužení mezi obecním lidem povstalo, vojna a veliké krve proliti následovalo. Též také mnoho smamenitých a s nevypravitelnými náklady kostelův, klášterův a chrámův božích rosočeno, zničeno a skrus ohaš v popel obráceno jest. Což žádného dalšího důvodu a prokazování nepotřebuje, poněvadž to užé netoliko historie naše česká dostatečně ukazuje, ale že po dnešní den také týž žalostivý pád a kamení rosočených klášterův, kostelův a chrámův božích patrně před očima našima leží. Dále pak o tom knězi Řepanském se vypisuje, že jsa (bespochyby skrus spravedlivou pokutu boží) po vyjití dvou let svých smyslův a rozumu sbeven, pe vší Praze nemoudrý s obnaženou sbraní sem i tam běhal, mnohá mužského a ženského pohlaví samordeval, a trvajíce v takovém zbláznění, jednoho dne dvě staré ženy sabil, naposledy pak, jako vstěklý a smyslu sbevený člověk, u vězení ukován byvše, v krátkých dnech život svůj miserně dokonat. A o mistru Jakobellovi (ježto původ toho seestného náboženství byl) čte se, že, jsa farářem v Betlemě v Starém městě pražském, do tak

těle nemocí upadl, až i v ní umřel, před smrtí svou pak taková opislá, strašlivá a rouhavá slova a řeči mluvil, že jsou na rozmyšlení měli, tělo jeho v kostele a semi posvátné položit. Jakž pak v jedné zahrádě (kteráž jednomu dotčeného kostela kaplanu náležela) sotva pohřben jest.

Ačkoliv u mnohých ta opinie byla, jakoby ta učení pod obojí od M. Jana s Husince začátek svůj vzít měla, ale nikdež se nenachází, aby on tak učiti a věřiti aneb s takovým učením se srovnati měl. Anobř se to sřetadlně nachází, že M. Jan Hus, zůstávající v Konstanzi u vězení a srovnávše o učení, které v Prase povstalo, hrubě se nad tím sarmoutil a s vnitřním i sevnitřním vzdycháním tato slova promluvil: „Nyní tomu porozumívám, že taková jejich všetečnost mne o život můj připraví!“ Anobř ještě více jest, a na to dobrý posov dáti sluší, že tehdaž, když taková rostržítost pro již dotčené seostné učení v tomto království vanikla, netoliko Čechové sv. řád a právo křesťanské církve nesavrhlí, ale i své vyslané do Basileje k sjednání duchovnímu, kterýž tam držán byl, vypravili a za povolení přijímání pod obojí způsobou ustavičně žádali. Čehož dosáhli a to s takovou slavnou výminkou, aby sv. křesťanskou církev ve všech artikulech náboženství křesťanského poznávali, kterážto jako pravá matka nakloněna jest, svým poslušným dítkám prostředky k spasení věčnému vedle úřadu svého podávati, a proto pod obojí způsobou tím snáze jim přijímání dovolila a je za syny a dcery své přijala, poněvadž ke všem jiným artikulům katolické víry se přisnávali a v žádném nejmenším punktu (mimo přijímání pod obojí, sobě od matky své dovolené), což sv. křesťanská církev činíti napomíná, nepochybovali, mnohem méně odporovali.

Ale jak se potomně pomalu v království tomto rostržítost v náboženství rosmáhala a netoliko častojmenovaný artikul o přijímání pod obojí, ale také mnohé jiné punkty katolické víry v mnohé rosdílné výklady přišly a o nich divnými způsoby hádání povstalo, anobř ti, ježto se dotčeného učení přichytivše drželi, více za protivné a neposlušné nežli pravé dítky římské katolické církve držáni byli: nad to nače všechno šetřice J. Sv. Papeš Pius toho jména čtvrtý na snažnou žádost a vyhledávání nejjasnějšího nejnepřemoženějšího velikomocného knížete pána, pana Ferdinanda I., římského císaře, uherského a českého krále slavné paměti, jak Čechům, tak J. M. C. dědičným semím k tomu povolil, aby mohli pod následujícími výminkami přijímání pod obojí způsobou užívati: předně aby kalich těm toliko dáván byl, kteří ho horlivě s pobožností užívají žádostiví jsou a s církví římskou katolickou jednomyslně smýšlejí a drží; druhé, kteří ve všech jiných artikulech víry a učení katolické církve následují a poslouchají; třetí kteří věří a vysnávají, u volebné svátosti tak dobře v jedné jako v obojí způsobě pravé celé živé tělo Kristovo, ano samého celého Krista býti; čtvrté že římská církev nebloudila a nebloudí v tom, že svým komunikantům, tak dobře kněžím (když sami mají sv. neslouží) jako nekněžím, jednu toliko způsobu chleba u volebné svátosti dávala a dává; páté a naposledy aby před přijímáním skrze pravé skroušení a vysnání neb spověď hříchův dokonalou rozhřešení od kněze řádného měli.

Na takových s svrchu dotčených výminek pět J. Sv. Pap. užívání pod obojí způsobou v království tomto a J. M. C. dědičných semích dovoliti ráčila.

Že pak J. Sv. Pap. a církev katolická přijímání pod obojí někdy povolovala, a potom zase to vzdvihovala, stalo se oboje v jistých příčin a obaviláše proto, že dotčené povolení více k horšímu nežli k lepšímu sloužilo, totiž že mnozí pod tou barvou přijímání katolíci pod obojí se jmenovali a za ty držáni býti chtěli, ale málo neb dokonce nic o těch nahoře dotčených výminkách (na nichž povolení založeno bylo) nedrželi. Pročež aby právě posnáno býti mohlo, kdo pravý poslušný syn neb dcera sv. katolické křesťanské církve jest, a poslušní od protivných rozesnání býti mohli, takové nařízení přijímání pod jednou způsobou od církve jest vystaveno.

Výš dotčeného ode mne promluvení jistě svědomí a argumenta tak světlá a patrná jsou, že jeden každý rozumný snadno poznatí může, jak na znamenitém gruntu katolické samospasitelné víře založena jest, a kterak výklad Písma sv. v katolické církvi dobrý a pravý se nachází, odkazují všichni jiní artikule víry sjejmě prokázání býti mohou.

Mimo to má se také bedlivě rozvažovati, že všichni ti, ježto mimo katolické náboženství jiné víry učení a výklady písma sv. na plac vyvedli, katoličtí byli, od katolických pokřtěni a v katolických školách vyučeni jsou. Item že takové jejich učení ne ve všech, ale málo v některých toliko krajinách a zemích přijato jest, kteříž nedlouho v dotčených učeních stvali, než z jednoho do druhého padali a artikule víry křesťanské jednak na tento a jednak na jiný způsob vykládali a natahovali, tak jakž se obyčejně stává, a každodenní skúšení přinášá, že ti, ježto od poslušnosti křesťanské katolické církve odstoupili, výklad Písma savorhují, hlavy a rozumu svého poslouchají a na tom sobě zakládají, sem i tam jako třtiny, ježto se větrem klátí, se hýbají a den ode dne z jednoho do mnohých bludův upadají a skoro vždycky v učení svém nestáli a vřikaví bývají. Tak že neboautoheres sami, aneb jejich discipuli v mnohých punktech začasté učení své měnili. Což v katolické víře nikdy se nestává a nestalo. Nebo ti, ježto prvotně v království tomto z pohanstva k křesťanské víře přišli, od katolických biskupův a kněží pokřtěni a od nich v katolické víře vyučeni jsou, kteréžto učení a cvičení od tohoto času až do této hodiny v království tomto bez proměny skrze milost a ochranu boží vždycky stávalo a až do skonání světa bohda (ačkoliv mnoho protivensství přetrpěti muselo a ještě snáží) stane. Což do dnešního dne mnozí klášterové, kostelové a chrámové boží, ježto od nejprvnějších křesťanských kněží vystavěni jsou a v nich oltářové, na kterých obět máe sv. se drží, na oko světle a patrně vysvětlují a ukazují.

Naproti tomu jest vědomé a nepochybné, že to učení (totiž že jeden každý křesťan pod ztáčením pod obojí přijímání povinen jest) teprva před 200 léty od jednoho v písmě sv. vedle jeho již osámeného vlastního vyznání nehrubě sběhlého dialektika (kterýž v disputaci o tomto artikulu víry tehdaž držané ani obstatí, ani dotčeného učení prokázati a obhájeti nemohl) vymyšleno a potomně od téhož kněze Zigmunda, jakožto jednoho, kterýž se rozumem pomínil, na truc vydáno a k zmenšení katolické církve přijímání pod obojí nepořádným způsobem vůbec uvedeno jest. Jak pak oba dva za takovou soumyslnost odplatu vsali a hroznou smrti zemřeli, tomu jest a onoho nahoře promluvení vyrozuměli.

Jest potřeba i to na pozor vzíti, že takové učení s Písmem sv. se srovnává a provedeno býti nemůže. Nebo sice Krista Pána učení, jakž u sv. Jana v 6. kapitole praví: „Kdož tento chleb jí, ten bude živ na věky.“ „Já jsem chleb živý, který z nebe přišel“, „Chleb, kterýž já dávám, jest těle mé za život světa“, falešné a nepravdivé by bylo. A tak podle učení Jakobella a Zigmunda, Kristus Pán pravdy by nemluvil a žádný, těle Kristovo, pod způsobem chleba přijímající, nemohlby živ a spasen býti. Což netoliko strašlivá věc jest mluvíti, ale dokonce slofočená, mrzutá a nebezpečná na to mysliti.

Anobř co ještě více? Všichni křesťané ti, ježto od přirešení abstemií jsou a žádného vína nepijí ani vůně jeho cítiti nemohou, kdyby pod ztáčením každý člověk velebnou svátost pod obojí způsobou chleba a vína s potřeby a nařízení božího požívati a přijímati musel, nemohl by věčného života dosáhnouti. Tak aby Bůh člověku věc nemožnou uložil, to bez rouhání a urážky božské mocnosti netoliko nemůže a nemá mluveno, ani myšleno býti, ale by čelilo a bylo proti zjevné právní reguli, kteréž světle praví, že žádný k věcem nemožným nucen býti nemá.

K tomu i to jest na rozmyšlení. Poněvadž takové učení nikde dáleji krom tohoto království roshlámeno není a nyníjšího času málo se těch

nachází, ježto se dotčeného učení jako prvotně docela bez proměny přidrží, a s tímž neb pány předky svými v něm ve všech punktech a klausulích se srovnávají, tak jak tehdáž jak o luterianském tak o kalvinském učení a jejich výkladech z strany toho artikule nic se nikdá prvé nevědělo ani nevyšlo. Od kteréhožto času pomalu netoliko na výř dotčené věci Páně nařísání, ale i na jiné křesťanského náboženství artikule rozdílné divné a protimyslné výklady a učení povstaly, tak že jeden každý podle své hlavy, kde od svého povětrného ducha vynaučen bývá, Písmo sv. natahuje a vykládá. Odkudž není pochybovati, že, pokudž se výkladu sv. křesťanského držeti nebudeme, dotud vždy víceji protivné víře křesťanské odpory a hádky na svět vycházejí budou.

Co se pak vaší žádosti dotýče, kdež jménem celé obce této k povolání posluhování pod obojí ode mne žádáte, i mělych slušně prvé věděti, sdalil se přisnáváte, že v církvi sv. katolické římské stávati chcete, čili ne? Neb jestli že v té církvi nejste, tehdy to mé dovolení k žádné platnosti by vám nesloužilo, poněvadž pořádným kněžstvem tohoto města netoliko by jste se nespravovali, ale podle navyklosti k jiným pastýřům, kteří vašeho náboženství ven z církve katolické jsou, byste se utkali. Vy pak, kteří katoličtí jste, nemáte žádné příčiny posluhování vám velebné svátosti oltářní pod obojí způsobou žádati, poněvadž bez toho kněžstvo při tomto městě pořádné pod obojí vám podávají. Toliko lidé mladí a neženatí k přijímání pod jednou způsobou se vedou, tak aby všelijaká pochlebenství a pokrytství, nestálá vřocnost a pobloudilá zevnitřní pobožnost z cesty vyprázdňena jsouce, v stálosti, poslušenství sv. křesťanské církve a v zachování křesťanského pokoje a svornosti budoucně víra živá a skrze požívání velebné svátosti pod jednou způsobou k všeobecné křesťanské církvi katolické přivtělena býti mohla.

Že pak ode mne vám ven z panství k jiným pastýřům se utkati nepovoluje (jakž vy toho žádoství jste) ani také nezbraňuje, slušné příčiny toho mám. Nebo kdybych vám povoliti měl, aby jeden každý z vás, kněze pořádné sdejší opovrhnuce, podle libosti své k jiným nepořádným pastýřům choditi a k nim se utíkati měli, tehdy bych všeho toho slého, ježto by z toho pojití mohlo, sám sebe spolu s každým takovým (čehož mne Pán Bůh milostivě rač uchovati) účastna se činil. Zbraňovati pak vám toho nemohu, poněvadž v tomto království to za právo ustanoveno a opatřeno jest.

Dále pak poněvadž jedna každá vřocnost před Bohem i světem toho, coby poddaným svým užitečného a na těle i duši prospěšného býti anala, vyhledávati, anobrž k tomu je míti a přidržeti povinna jest, pamatujíce na to, že Pánu Bohu všemohoucímu brosný počet z vládařství svého vydati musí: z té příčiny i mně žádny to, že pro uvarování takového těžkého odpovídání na propůjčené prostředky (ježto obavláštně k spasení duší vašich se vztahují) péči míti a jich z přinucení násladovati se vynasnažují, ale vykládati a za slé držeti se nemůže. Vy pak s vděčnou poníženou myslí, jak na věrné poddané sluší, to za náležité přijíti a sobě tolikéž takové otcovské napomenutí mé tím snázejí oblíbiti moci budete, čím upřímnější affekcí a nebolížitko k vám ode mne prokázané náklonnosti poznati můžete. A protož před Pánem Bohem i vším světem to sobě osvědčují, jestli toto mé upřímné mínění jináče vykládati, napomenutí mé u vít obracet a dále v své satvrzelosti trvati budete, že se nevědomostí vymlouvati ani na mne (jako bych vám cestu pravdy neukazoval) viny dávati a přičítati moci nebudete; s tím dalším ohlášním, že k tomu ke všemu, což k vzdělání katolického náboženství užitečného a prospěšného jest a proti království tohoto svobodám, na náboženství se vztahujícím, nečelí, podle nejvyšší možnosti a pilnosti mé vás vésti chci. Tak také toho přitom, co jest od J. M. Kn. pana arcibiskupa pražského, jakožto loci ordinaria a nejv. v království českém duchovního správce, o přijímání velebné svátosti oltářní v tomto městě a na tomto

panství z spravedlivých a spasitelných příčin nyní nařízeno, stúpna posťstavuji, a nad tím, jakožto poslušný spolu křesťanské církve úd, podle možnosti mé ruku držeti povinen jsem a budu, té naděje jsouce, že vy, jakožto naši věrní a poslušní poddaní, takové předložení nahofe dotčeným způsobem k srdcím svým náležitě a skutečně připustíte, a téhož nařízení spolu se mnou uposlechnete, poněvadž já tudy žádného časného užítku neb svýšení důchodův našich nevyhledávám, ale toliko na to myslím, abyste v pravé cestě víry katolické utvrzení, bloudící pak obrácení a věčného spasení dosáhnouti mohli, kteréhož vám nejináče než jako sám sobě přeji. K čemuž jestli se povinným způsobem přičiňovati a toho mého otcovského napomenutí poslušně následovati budete, netoliko vám Pán Bůh požehná, a časnou náhradu učiní, i od škod (kterýchž jsou obyvatelé toho města a my spolu s nimi skrze oheň z dopuštění božího několikrát již žalostivě pociťtli) milostivě zachovati ráči, ale také od nás a od potomkův našich milostí, ochrany a fedruňku čekávati budete.

Po dostání té odpovědi obec již v dotčeném městě Hradci nic dále v té věci sobě nestěžovala, anzi něco jiného z strany náboženství od vrchnosti své žádala. A když se někdy přihodilo, že pod tím výše psaným nařízením J. M. pana arcibiskupa někdo věku dospělejšího v témž městě se ženiti měl, pan děkan pak jeho, lečby se prvé zpovídal a pod jednou způsobou velebnou svátost přijímal, oddati nechťel, mezi tím týž soused hradecký se vymlouval a předstíral, že od mladosti pod obojí přijímal a podle toho, aby při takové zvyklosti zanechán byl, žádal aneb, k vrchnosti své přijda do Prahy, sobě stěžoval: tehdy hrabě Slavata netoliko stížnost jeho náležitě vyslyšel, ale i na J. M. pana arcibiskupa to vznášel, a J. M. Kníž. panu děkanovi napsal, aby, neohlédajíce se na předešlé nařízení, ty osoby k stavu sv. manželství potvrdil a oddal.

A jakž jest p. Jan Litvin z Říčán v též kanceláři české pravil: „že jest od některých formanův svých zprávu měl, žeby pan Slavata poddané své k víře pod jednou způsobou nutiti měl, a za tou příčinou že nejmožnější měšťané z Hradce se vyprodati museli;“ i ačkoliv hned tehdaž tomu hrabě Slavata jest odepřel a oznámil, že ta správa, od těch formanův vzatá, zla a nepravdiva jest, a nikdy se nenašlo, aby se kdy co podobného od něho státi mělo: nicméně přikládá se tuto přepis, co jsou purkmistr a rada i všecka obec města Hradce Jindřichova tehdejšími direktorům i hned pátý den po tom vyhození hraběte Slavaty z okna psali:

Služby naše ponížené vskazujeme V. Mstem vysoce urození páni páni, urození a stateční páni rytíři, slovní a mnoho vsáctné poctivosti páni z měst, V. Msti páni direktorové, od Jich Msti všech tří pánův stavův království tohoto českého pod obojí nařízením, nám milostivě a laskavě přiniví, od Pána Boha všemohoucího výborného dobrého zdraví, v něm jiného všeho nejlepšího dobrého vinšující přejeme V. Mstem věrně a upřímně rádi.

Porozuměli jsme těchto duův, kterak by J. Msti vysoce urozenému pánu, panu Vilémovi Slavatovi z Chlumu a z Kolmbergka na Hradci Jin-

dříchově, Stráži, Telči a Nové Bystřici, J. M. římského císaře radě, komorníku, nejv. sudimu království českého, presidentu shromážděné komory a mistodržícímu v téměž království českém, pánu našemu milostivému, vina přičítána býti měla, jakoby nás v městě Hradci Jindřichově, poddané své věrné a poslušné, k náboženství pod jednou bezděčně a mocně nutiti ráčil, jako i též žeby Jich Mstem všem třem pánům stavům království tohoto českého správa dána býti měla, anby někteří a nejbohatší odsud z Hradce se vyprodati a vystěhovati pro náboženství museli: pročez majíce my J. M. vrchnost svou a pána svého vždycky milostivého a křesťanského, ano obávající se Pána Boha svrchovaného na nějaké Jich Mstem pánům stavům učiněné správy, k čemuž kdybychom mlčeli, anbychom pro vinu tu, kteráž by se J. Mstí pánu našemu milostivému nevinné dávati a přičítati chtěla, před trůnem božím hrozný počet z toho dáti museli, z té tehdy příčiny nepominuli jsme starší obecní, hejtmany předměstské, ano i celou obec před sebe povolati a jim to v známost uvésti. Kteržto společně i rozdílně, složivše paměti své, toho, aby se kdo kdy pro náboženství vyprodati a vystěhovati musel, jako i aby kdo k víře katolické pod jednou od J. M. pána našeho milostivého nucen býti kdy měl, vynajíti nemohli, jakož i toho nikdá se nic nestalo, což se bohda vynajíti moci nebude a také nevynajde. Čehož jsme V. Mstí tímto našim pravdivým psaním poníženě ve vší náležitě uctivosti za hodné a slušné tejna učiniti nemohli. S tím V. Mstí všech v milost a ochranu Nejvyššího poručena činíme.

Datum v městě v Hradci Jindřichově 28. máje 1618.

A jakož v též kanceláři jeden měšťanín hradecký, totiž Melichar Hoffman, jmenován byl, jako by on za příčinou náboženství z téhož města se vyprodati musil, na to se tato pravdivá zpráva činí: Otec téhož Hoffmana, z Slezska knížectví svidnického rodilý, přizženil se k jedné vdově v Hradci a tu se osadil, kdež skrze rozdílné kupecké obchody a handle živnost svou tak vysoko přivedl, že jest byl přes 100.000 zl. na bohatství šacován. Což vše po smrti své výš jmenovanému synu jakožto jedinkému dědici zanechal. Kterýžto, vida se v tak znamenité možnosti postaven býti, v tom způsobu a kupeckém obchodu, v kterémž ho jeho otec zanechal, setrvati nemínil a při hraběti Slavatovi, vrchnosti své, se ohlásil, žádaje, aby jemu k tomu nápomocen byl, aby sobě pozemský statek v království českém koupiti mohl. K čemuž hrabě Slavata jeho fedrovati se uvolil. Ale on, nedočkavše toho, jináče se rozmyslil, domy své v městě Hradci i jiné všecko jmění dobrým přátelům svým k správě svěřil a sám do cizích zemí se odebral, až i do Jerusalema k božímu hrobu se dostal, spustice se scestného náboženství, k víře sv. samospasitelné katolické přistoupil, a roznemohouce se v městě Kajiro v Egyptu na zimnici palčivou, život svůj v též spasilétném poznání dokonat. A tak zpráva těch formanův křiya a nepravdiva byla.

Pan hrabě z Martinic tolikéž se snažil lidi poddané své náležitým způsobem k pravému poznání víry sv. katolické přivést, a to neteprva po dání toho majestátu na náboženství

straně pod obojí, než několik let před tím, tak jakž to vysvědčuje J. M. C. Rudolfa psaní, pánu o té věci učiněné. Kteréhožto výpis tuto příkládám:

Rudolf atd. Urozený věrný náš milý! Rádíme toho správu mítí, žeby toho úmyslu byl, poddané tvé vedle vůle urozeného Jířího Bořity z Martinie a na Smečně, raddy naší a nejv. kancléře království českého, strejce, tolikéž i Jířka, bratra tvého, k náboženství starobylému křesťanskému a katolickému, vypudíc z těchž gruntův tvých všelijaké bludy, přivéstí. Což my sobě netoliko oblibovati, nýbrž tebe i milostivě napomínati ráčíme, aby v tom takovém chvalitebném a pobožném předsevzetí svém setrval, a nedadouc sobě v tom žádnému překážeti, to vše ke cti a chvále boží k místu vedl. Jakž jsme pak o tom, aby se i na všech panstvích našich v království tomto tolikéž stalo, jistě poručení důstojnému a urozenému Zbyňkovi Berkovi z Dubé a z Lipého, arcibiskupu pražskému, raddě naší, věrnému milému, učiniti ráčili. Vědouc v tom vůli naší, o tobě pospychovati nerádíme, než že se v tom dáleji jak zachovati věděti budeš.

Dán na hradě pražském v pondělí po provední neděli léta 1602.

Rudolf.

Sdenco Adalbertus Popel de Lobkovic,

Sac. Rom. Bohemise cancellarius.

Ad mandatum Sac. Caes. Majestatis proprium:

Jindřich z Písnice. Jan Mencl.

Dále pak bylo těm dvěma hrabatům v kanceláři české od stavův pod obojích tu přítomných přičítáno: „Žeby oni osoby pod obojí, když při komoře české co vyhledávati a činiti měli, náležitě nefedrovali a nevypravovali.“ Ačkoliv ihned tehdaž patrně tomu odepřeli, poněvadž jinak se najíti nemohlo, než že oni, co na osobách jich záleželo, jednomu každému beze všeho náboženství respektu rovného práva a fedruňku udělovali. A věděti sluší, že toho času mnohem víceji osob pod obojí nežli pod jednou při komoře české v povinnostech a službách bylo. Neb předně hrabě Slavata presidentem též komory a vedle něho čtyři páni raddy, mezi nimiž toliko jeden katolický pod jednou byl, totiž hrabě z Martinie, jiní tři pod obojí byli; potomně mezi třemi sekretáři toliko jeden pod jednou a mezi dvaceti a třemi kancellisty v české a německé expedici toliko šest katolických se nacházelo. V puchhalterii v německé expedici šestnácte osob a mezi těmi pět katolických, a v české expedici dvanácte osob, kteříž všickni toliko pod obojí jsou byli. A tak když se všickni officirové při komoře české sešli, bylo jich 59 osob, mezi kterýmiž toliko 14 katolických, a jiných 45 osob pod obojí se nacházelo. Z kteréžto pravdivé správy může jeden každý zřetelně poznati, zdali při často psané komoře české osoby pod obojí fedrování nebyli a zdali někdo slušně sobě stěžovati mohl, kdyžkoli z prostředku pánův stavův pod obojí při té komoře co činiti měl a vyhledával, že by tak dobře jako pod jednou fedruňku užiti nemohl, tak že žádným spů-

sobem to by se bylo s pravdou vynajítí nemohlo a tak ta vina, která se jim v tom dávala, bez gruntu a nepravdiva byla.

Vidí se že toto také musí se povysvětliti, co jest pan Vilém starší z Lobkovic tehdež v kanceláři v jednom promluvení svém doložil, totiž: „Když při pojminulém sněmě J. M. král Ferdinand II. za krále českého přijat býti ráčil, a páni stavové se na tom snesli, aby J. M. královská reversem svým se, že majestát jich na náboženství ráci potvrditi, zavázati ráčil, tehdy pan Slavata pravil, že on o takové potvrzení nestojí, ani o ten majestát že nikdy nestál, odkudž se snáti může, jak upřímně se pány stavy míní a s jakou láskou k nim nakloněn jest.“ Ačkoliv jest hrabě Slavata ihned tehdež v kanceláři k těm slovům se přiznal, že jsou od něho tehdež v sněmě promluvena, i také jak jsou od něho míněna byla, to vysvětlil, však pro dokonalejší tomu vyrozumění tato další pravdivá správa se činí:

Když ve středu po sv. Benigně 17. dne měsíce juni l. 1617 na milostivé J. M. C. přednesení a vyhledávání od pánův stavův království českého uvažováno a zavřeno bylo, aby J. M. král Ferdinand II. za krále českého přijat a korunován býti ráčil, páni stavové z prostředku svého z jednoho každého stavu po osmi osobách nařídili, aby takové jejich jednomyslné anešení a odpověď, kteráby na též přednesení J. M. C. dána býti měla, v spis uvedli. Mezi kterýmižto osobami, k tomu deputovanými a nařízenými, obadva hrabě Slavata a hrabě z Martinic jmenování a nařízení byli. A když jsou se na sejtí při deskách zemských (jakž od starodávna při sněmích ten obyčej se zachovává) společně sešli, byli oni dva k sepsání dotčené odpovědi mezi nimi a od nich nařízení. A nechtíce z jistých příčin sami psáti, panu Ladislavovi Zejdlicovi (který byl náboženství pod obojí) k peru diktirovali. Když pak táž odpověď napsána a shotovena byla, netoliko jiným Jich Mstem k spisování jí nařízeným osobám, aby vedle své libosti a uznání ji skorigovali a buď něco od ní sejítí neb k ní přidati ráčili, přednesena a přečtena, ale také po takovém přehlednutí a skorigování do sněmu přinešena a od deklamatora na kathedře zjevně tolikéž pánům stavům přečtena byla. A po přečtení nejv. pan purgkrabě dle starobylého obyčeje se dotazoval, jestližeby kdo v té sepsané odpovědi jaký nedostatek nacházel aneb v čem jaké rozmyšlení měl, aby se ohlásil. Tu nejv. páni úředníci a soudcové zemští stavu panaského (mezi kterýmiž přítomni byli pod obojí Hendrich Mates hrabě z Turnu, Radslav starší ze Vchynic a Leonhart Kolon z Felsu, kteří k spisování

té odpovědi nařizeni nebyli), též páni rady soudův dvorského a komorního, jenž léty pana Viléma staršího z Lobkovic předcházeli, v svých přímluvách se snášeli, že tato pánův stavův v spis uvedená odpověď s snešením jich ve všem dobře se srovnává. A když tak nadepsaným způsobem přímluvy šly, tehdy předjmenovaný pan Vilém starší z Lobkovic, drže v ruce J. M. krále Ferdinanda pánům stavům skrze nejv. pana kancléře král. českého odeslaný přípis reversu, takto promluvil: „Tomu se srozumívá, žeby se s námi podobojími neupřímně zacházeti chtělo, a to proto, že v též přechtené odpovědi o opatření jich majestátu na náboženství žádná zmínka se nečiní, a ta v reversu obsažená a k potvrzení jmenovaného majestátu náležející slova v dotčené odpovědi vypuštěna a pomínuta jsou. Pročež že se mu vidí a k tomu radí, aby doloženo byla tak, aby se odpověď pánův stavův s reversem J. M. Kr. ve všem zúplna srovnávala.“

Po takovém od pana z Lobkovic učiněném ohlášení a zdání nejv. pan purgkrabě dále přímluvy podával. Někteří pravili, že nadoznamená odpověď s snešením pánův stavův se srovnává, jiní pak s přímluvou pana z Lobkovic se snášeli. Páni Pražané pak na místě svém a jiných pánův vyslaných z měst skrze jednu osobu z prostředku pánův Staroměstských od sebe promluvití dali: „Složivše společně své zdání, že se jim vidí, že ta odpověď od Jich Msti k spisování jí nařizených osob, s jednomyslným Jich Mstí pánův stavův snešením ve všem se srovnávající, dobře sepsána jest.“ Nicméně však naproti tomu ihned primas žatecký jménem Maximilian Hošťálek, z téhož města vyslaný,*) přistoupivše k šranku, na hlas promluvil, že páni vyslaní z měst pod obojí s přímluvou pana Viléma staršího z Lobkovic se snášejí.

Po vykonání všech přímluv nejv. pan purgkrabě pražský znovu zase potaz držel, a sám nejprve tuto přímluvu učinil: Poněvadž při spisování při dekách to přehlédnutím se stalo, že ta odpověď a snešení pánův stavův s reversem srovnána není, pročež že se pán v tom snáší, aby to napraveno a ve všem s reversem srovnáno bylo.

K té přímluvě pan Jiří z Talmberka, nejv. sudí zemský, přistoupil. Nejv. pan hofmistr a nejv. komorník se příčinou nedostatku zdraví svého do sněmu nepřišli. Ale nejv.

*) Tento měšťtín, byvše v té rebelli české l. 1618 mezi osobami s třetího stavu jedním direktorem, po slavném vítězství před Prahou mečem stát byl a v svém svěcím náboženství život svůj dokonat.

pan kanoléf království českého, stojí stále na předešlém sdáním. Ovšem, krátce oznámil, že ta opověď dobře sepsána jest.

I byvše na hrabě Slavatu, jakožto tehdaž nejv. sudího dvorského, po pánu příměluva podána, těmito následujícími slovy jest ji učinil: Že jest porozuměl, kterakby pro sepsání té odpovědi nějaké nedorozumění a podezření, jakoby se v tom neupřímně obmyšleti mělo, povstati chtělo. A pomáhajíc on tu odpověď spisovati, podle toho snad na něho takové domněnky vstáhnouti by se chtělo. Pročž že uznává obavláštní potřebu, jakým způsobem se to zběhlo, obšírněji doložiti a sebe v tom náležitě očistiti. Předně že jest vědomé, kterak se Jich Msti páni stavové z strany přijetí J. Msti arciknížete Ferdinanda za krále českého na tom sněsti ráčili, aby prvé, nežliby na J. M. C. přednesení odpověď dána byla, J. M. arcikníže ráčil před korunováním připsati reversu, v kterémby se v příčině některých výminek pánův stavův zapasati a zavázati míti ráčil, odevzdati. A poněvadž jak jemu spolu s jinými od pánův stavův k spisování té odpovědi, která J. M. C. na túž proposici dána býti měla, nařízenými osobami z strany konceptu a přehlídnutí reversu nic poručeno nebylo, z té příčiny, jakýmby způsobem týž revers zhotoven a sepsán býti měl, o to jest žádné péče neměl, než dával toliko na to pozor, aby táž odpověď dobře sepsána a v ní doloženo bylo, na čemby všecka pedstata jednomyslného pánův stavův sněšení záležela. K tomu také dobrou vědomost jest měl, že při zjevném uvažování dotčené odpovědi páni stavové pod obojí na potřebu svou budou věděti jak dobrý pozor dáti. Neb že se osoby jeho nedotýče a pro jeho náboženství katolické toho majestátu jemu potřebí nebylo, a jak o dosažení jeho jest nepečoval, tak také o potvrzení takového majestátu jemu se starati potřebí nebylo. A poněvadž žádnému při obecních sněmích svou příměluvu podle libosti vůle a dobrého sdání svého svobodně učiniti nikdy sbraňováno nebylo, aniž také na tom, k čemu se jedna osoba aneb někteří v malém počtu přimlouvají, záleží, než to, co od většího počtu se zavře, průchod svůj má: jest tehdy té celé nádhře, že páni stavové jemu to jináče vykládati nebudou.

S kteroužto příměluvou jeho

pan Hendrich z Kolovrat (tehdaž urozený pán a soudce zemský, nyní vysoce urozený pán a nejv. komorník v král. českém);

pan Jaroslav z Martinic (tehdaž urozený pán a soudce zemský, též maršalek dvoru J. Msti krále českého a nyní, když toto píše, vysoce urozený sv. římské Říše hrabě a nejv. purkrabě pražský);

- pan Šexima z Vrtby (tehdyž urozený pán a soudce zemský, nyní vysoce urozený sv. římské říše hrabě a nejv. sudí zemský v král. českém);
- pan hrabě z Rodražova (tehdyž J. M. C. radda soudův dvorského a komorního a již před několika léty z tohoto světa u víře sv. katolické horlivý se odebral);
- pan Friderich z Talmberka (tehdyž J. M. C. radda soudův dvorského a komorního, nyní nejv. hofmistr v král. čes. a president nad appellacímí);
- pan Zdeněk z Kolovrat (tehdyž urozený pán, jeden z obce, nyní urozený sv. římské říše hrabě, podkomorí J. M. císařové jakožto králové české);
- pan Joachim mladší z Kolovrat (tehdyž jeden z obce, a již před několika lety horlivý katolík z tohoto světa se odebral);
- pan Burian Berka (tehdyž jeden z obce, potom od J. M. C. Ferdinanda II. nejv. maršalkem v král. česk. učiněn byl; proto že pan z Lipého pro svou rebelii té preeminenci se zbavil, týž pan Berka od J. M. C. titul hraběcí a vysoce urozený dostal, a již před několika léty z tohoto světa se odebral, a jediný syn po něm pozůstalý ten úřad zdědil a jej drží);
- pan Václav z Lobkovic (tehdyž jeden z obce, a již před několika léty horlivý katolík z tohoto světa se odebral);
- pan Vilém mladší z Lobkovic (tehdyž jeden z obce, nyní jest nejv. jagermistrem v král. českém);
- páni bratři Pruskovští (tehdyž z obce, již před několika léty horliví katolíci z tohoto světa se odebrali);
- pan Vilém a pan Zdeněk bratři Vratislavové a Micovic (oba dva tehdyž z obce, první byl od J. M. C. Ferdinanda II. učiněn hrabětem a grandprior řádu sv. Jana království českého a na Strakoniciích, před některým časem horlivý katolický z tohoto světa se odebral; druhý v životu ještě stávající jest hrabětem a J. M. C. radda soudův dvorského a komorního);
- pan Jan z Klenového (syn jeho od J. M. C. Ferdinanda II. do starožitnosti stavu panského vyadvížen, potom i titul hraběcí dostal), nejv. písař království českého, a někteří z stavův rytířstva, horliví katolíci, s přímluvou pana hraběte Slavaty se snesli. Jiní pak všichni páni stavové s přímluvou nejv. pana purkrabího pražského společně se srovnali.
- Potom panu Ladislavovi Zejdlicovi (kterýž tu odpověd, jakž nahoře dotčeno, psal a na katedře u deklamatora stál) od nejv. pana purkrabí oznámeno bylo, aby ji na-

pravil a spolu s reversem srovnal. Což ihned bez odkladu se vykonalo.

Nad to výše strany toho reversu při téměř sněmě žádně zjevné uvážení nebylo, než v domě pana Adama mladšího z Waldštejna, nejv. hofmistra král. česk., s některými osobami pod obojí v příčině takového reversu se jest uvažovalo. A když J. M. Kr. ráčil se resolvovati, na jaký způsob jej dáti chtíti ráčí, tehdy J. M. nejv. pan kancelér král. česk. kopí jeho ke deskám zemským přinesl a nejv. panu purgkrabímu odevzdal, a pan purgkrabě jej do soudné světnice pánům podobojím k přehlídnutí odeslati ráčil. On pak hrabě Slavata tehdež s jinými osobami, k spisování té odpovědi nařízenými, při deskách zůstával. Pročež nebyvše při uvažování a přehlídání téhož reversu, ani také v té věci přímluva na něj dána. Kterak tehdy to býti může, že se proti tomu stavěl aneb J. Mstí Kr. ten majestát potvrditi zbraňoval, a že za tou příčinou přímluvy podruhé jíti musely? V čemž také, odvolávaje se na paměť všech stavů, jsouce jist, že se jináče nenajde, ač jsa svobodno, jednomu každému s stavů, tak jak nejužitečněji rozumí a při sobě za nejlepší uznává, směle bez zbraňování a překážky při sněměch se přimlouvati. K spravedlivému jednoho každého dobré svědomí majícího rozeznání se připouští, komu jest těmi slovy, v přímlově své doloženými, co ublížil? A zdaliž ta obavláštní svoboda tolikéž v téměř království nebyla, že jeden každý v jakýchkoliv příčinách k víře své svobodně se přimlouvati mohl?

A jsouce oni u víře své katolické tak vyučení, aby podle nejvyšší možnosti své vše, což by k zachování a rozmnožení náboženství jejich užitečného bylo a sloužiti mohlo, to fedrovati, naproti pak, coby k skáze neb k zmenšení čelilo, to předcházeti a brániti hleděli, slušně to vykonati všelijak se snažili. Pročež když l. 1609 páni stavové pod obojí majestát na náboženství své dostati vyhledávali i dostali, uznávajíce oni, žeby takový majestát na ujmu náboženství jejich byl, k doručení jeho od osob svých dopomáhati, vkladu do desk zemských přítomni býti a za konfirmaci žádati jsou se vzdávali. A z též příčiny, když jsou též odpověď pánův stavův spisovali a k té konfirmaci do ně něco doložiti a přimlouvání toho v sněmě s svým zdáním že v tom sněsti, vedle svého svědomí to proti víře a náboženství jejich býti a čeliti jsou uznávali, podobně se toho varovati hleděli.

Ačkoliv on hrabě Slavata s žádným jiným z pánův stavů pod jednou o to, aby jeho zdání bylo, se nešel: však že jsou mnozí k jeho zdání přistoupili, není pochybnosti, že podobně zamýšlení v svých svědomích měli. Že pak jak

předně nejv. pan purgkrabě, tak potom někteří jiní pod jednou katolické osoby v tom s pány stavů pod obojí se snesli, aby za konfirmací téhož majestátu žádáno bylo, on jim do svědomí jejich proto nesáhá. Tolikéž bylby toho vděčen, aby též s pokojem zanechán byl, a do svědomí jeho sáháno nebylo. Tak jakž také někteří z prostředku pánův stavův pod obojí jemu takového vnitřního mínění způsob více schvalovali nežli zle vykládali. Mezi jinými pan Joachim Ondřej hrabě Šlik, shledávše se na druhý den s hrabětem Slavatou při deskách zemských a o tom zmínku učiníce, netoliko přimluvu a omluvu jeho učiněnou velice schvaloval, ale k tomu také ještě doložil, že každý takový dobře činí a chvály hoden jest, kterýžto, co v srdci svém má, zvláště co se náboženství dotýče, bez zamlčení ústy vyznává; a že on málo o těch drží, jenž v zastávání náboženství svého pochlebují aneb dokonce mlčí.

Ačkoliv jakž jistá věc jest, že po východu slunce den bývá, tak jistá a pravdivá svrchu psaná správa jest, že při téměř sněmě tak a ne jináče se dalo, mluveno a votirováno bylo: nicméně ti bez pravdy spisovatelové těch dvou apologií, pod jménem všech tří stavův král českého pod obojí vůbec vyhlých a vytlštěných, opovažovali se tak nestoudně přilíh negruntovní zprávu v této věci doložití, těmito slovy přilice: *Když potomně král Ferdinand stavům před J. Mti Kr. jminulým korunovačním dle starobylého obyčeje zvláštní revers od sebe dáti ráčil, v němžto též majestát zřejmě a patrně dostaven byl, oni se proti tomu na obecním sněmu, jakž jsou nejvýš mohli, postavovali, a coby na nich bylo, tehďž opět, aby též majestát k svému urušení přišel, o to se pokoušeti neostýchali. Skrze což jsou opět v touž polotu, nad nimi provedenou, upadli. Jakož pak tehďž nejv. purgkrabě pražský znovu zase pány k přimluvním nabízetí musel, kterýmžto potomně oni, jsouce přemoženi, od přimluv svých upustiti museli.*

Ještě často psaní dva hrabata, byvše vedle jiných ode všech stavův království českého pod jednou i pod obojí nařízení k spisování jednomyslného snešení a odpovědi týchž pánův stavův, že po smrti J. M. C. Mathiáše přijímají J. M. arciknížete Ferdinanda za budoucího krále a pána svého, však aby ráčil od sebe dáti revers, že J. M. ráčí všechna privilegia a obdarování týchž stavův potvrditi: byvše k těmž spisování nařízením se všech tří stavův z každého stavu po osmi osobách, bylo jich mezi nimi větší počet pod obojích, kteří soudili dosti na tom míti, když všechna privilegia potvrzena mti budou. Ale některým pod obojím se vidělo zapotřebí býti, aby zejména doloženo bylo, že J. M. budoucí král český ráčí ohtíti potvrditi majestát, na náboženství straně pod obojí daný. Ale tiž dva hrabata, uznávajíce též majestát vše své sv. katolické pro-

livný býti, soudili to příliš pohoršitelné býti, aby katoličtí zejména za potvrzení téhož majestátu žádati měli, anobrž oni tak věřili, že to proti jich víře a svědomí jest. Však nebyvše na to ptáni, zdalibžby J. M. budoucí král český straně pod obojí majestát na náboženství potvrditi měl čili ne, k tomu neradili ani neodvozovali. Nechali, aby strana pod obojí sama potřebu svou přednášela.

A z té přímlyvy, kterouž hrabě Slavata v sněmě učil a hrabě z Martinic a někteří jiní s touž přímlyvou se snesli, žádným způsobem se to najíti nemůže, aby oni k zrušení téhož majestátu jich něco činiti neb mluviti měli. A tak příliš nedůvodně a bez gruntu se dokládá, že oni dva hrabata proto, že nejd. pan purgkrabě pražský snovu přímlyvy čísti dal, v svých příčinách přemoženi jsouce, od přímlyv upuštění museli. Nebo jistá věc jest, že v svých přímlyvách dobře utvrzeni byvše, je zjevně v sněmě pronesli a při nich stále setrvati se neostýchali, a to činili pro zachování dobrých svědomí, žádnému tím neubližující.

Pročež příliš nestydatě ti apologisté to dokládají, že jsou skrze to opět v pokutu nad nimi provedenou upadli. A tudy učiněná jim křivda připouští se spravedlivému otenáři k spravedlivému rozsouzení. A jakož v té akci, co jest se před vyhozením z okna v kanceláři české dalo, se nachází, že jsou často psaní dva hrabata stavům pod obojím horlivě předkládali: „*Poněvadž obyvatelé království českého mimo jiná království a země znamenitými a slavnými privilegii a svobodami obdařeni jsou, a odvolávají se v tom, že se na žádného moci sáhati a bez pořádného vyslyšení odsouzen býti nemá, té naděje jsouce, že páni stavové v tom se rozmyslí a mimo taková privilegia a svobody téhož království de facto nic před sebe nevezmou, mnohdykrátě to opakujíce, že se na pořád práva a k slyšení odvolávají, týchž pánův stavův žádajíce, aby prchlivostí hněvu přemoci se nedali, nového a nebývalého příkladu na nich neukazovali, mimo pořád práva k nim nepřikračovali a bez pořádného vyslyšení jich neodsuzovali, ovšem pak bezprávně nějakou exekuci nad nimi neprovozovali; i poněvadž není pochybnosti, že toto sepsání netoliko Čechům, ale také i cizozemcům (zvláště v jazyku německém) do rukou se dostane: pročež vidělo se za dobré to dále povysvětliti.*

A předně v zřízení zemském král. tohoto B. 25 tato následující slova obsažena jsou: *Mocí aby žádný na druhého nedsáhal, než právem aby živ byl, pod pokutami o moci v artikuli L. 5 v tomto zřízení zemském uloženými.* Citované pak zřízení zemské L. 5. na toho, kdožby se mocí dopustil, tuto pokutu vyměřuje: *Takový napřed čest hrdo strati a statek jeho na krále J. M. připadnouti má, a má býti jako psanec, a nemá žádného práva*

učiní proti žádnému, a zase ke všem na věčné časy nemá navrácen býti žádným právem duchovním ani světským.

Přitom pak dlouho trvajícím sněmě l. 1609 někteří z pánův stavův a velikém počtu (obzvláště z strany pod obojí, zvláště to již mezi sebou) na to šli, aby v některých případech jistým způsobem jak obyvatelové království tohoto tak i jiné osoby na sněmích obžalování, od pánův stavův, tehdejších při sněmě shromážděných, v pravodech a odpovědích jich slyšení, souzení i tak výpovědmi podělení býti mohli. Proti takovému pánův stavův předsevzetí nejv. pan purkrabě pražský a jiní (mezi nimiž častopsaný dva hrabata byli) obzvláště katolíci pod jednou v tom se ohlásili a nikoliv k tomu z mnohých podstatných příčin přistoupiti nechtěli, s tím doložením: Jestli že kdo dobrovolně na tom přestati a na sněmě obecném slyšení a souzení býti chce, že to podle vůle a libosti své učiniti může; než oni z mnohých podstatných příčin to podniknouti nemíní, nýbrž že chtějí vedle zřízení zemského a práva král. českého se řídit i raději z něho se vyprodati a ven z země odebrati, nežli pod takovým právem býti. Kdež potom také mnozí z pánův od předešlého takového sněšení odstoupili a u větším počtu s nimi se snesli a pro budoucí toho lepší památku do sněmu obecného léta již psaného 1609 obzvláštní artikl sepsali a spolu s J. Mat. C. jakožto králem českým za právo to ustanovili těmito následujícími slovy:

O nestěžování lidí závazky a vězení bez pořádného vyslyšení. Jakož jsou stavové mezi jinými stížnostmi i to sobě stěžovali, kterak po tyto časy na některé lidi z pouhého domnění bez všeho pořádného obvinění, vyslyšení a rozsouzení sáháno bývalo, tu skrze kommissáře examínování, i někteří k utrpnému právu poddvání, a když se na nich nic nenašlo, dlouhý čas vězením zdržováni byli, což proti právům a svobodám tohoto království jest: a protož J. M. C. ráčil jest s stavy tohoto království na tom se sněsti a to za právo ustanoviti (což i prvé zřízením zemským vyměřeno jest) totiž: že již po dnešní den na žádného ze všech tří stavův tohoto království osedlého, buďto žeby v povinnostech J. M. C. byl neb nebyl, sáháno a žádný bez pořádného na svém právé obvinění, vyslyšení a rozseznání (kromě artiklův o mordech, zřízením zemským, a jiných případnostech, sněmy o rozpustilosti mladých lidí vyměřených) na závazky brán, do vězení dáván, trestán a pokutován býti nemá, lečby k takovému trestání a vězení soudem pořádným, jakž dotčeno, každý na svém právé, a ne jinde, odsouzen byl. Z kterýchžto příčin na sněm žádný bez pořádného vyslyšení (poněvadž sněm soudem není, ani k soudu k rozsuzování žádné povinnosti nečiní a sobě dané nemá) odsuzován býti nemůže a nemá. Než kdo jej, buď jeden neb více jich, z čeho po-

řádem práva viníci chce, žádnému se cesta nenasvrže, bude moci to učiniti.

Z čehož snadno souditi se může, zda-li často prání hrabatů doati podstatných příčin neměli, aby na takové patrné svobody, práva a sřizení zemské, sněmovní sněžení se odvolávali a bezpečiti nemohli? Ale takové odvolání, které jsou na kanceláři učinili, nic jim spomoci nemohlo.

A jakož před vyhozením těch dvou hrabat z okna v kanceláři české pan Pavel z Říčan jistý spis četl, kterýž v sobě obsahoval protestaci stavů pod obojí proti těm dvěma hrabatům, na sněmě obecném léta 1609 učiněnou, když jsou oni hrabata ten spis amnistie řečený sňeb opatření proti nřizené defenzí podepsati se zbraňovali, a dokládá se v té svrchu psané relaci, co jest se toho dne před vyhozením z okna v kanceláři české dále a promlouváno bylo, že jsou ti dva hrabata dobře v tom se pamatovali, že to, co v tom sněmě od z Budova sepsáno a v kanceláři české zjevně přečteno bylo: však nemohouce tehďáž oni hrabata na odpor se stavěti, museli to mlčením pominouti. Nyní pak v tomto místě vidělo se zapotřebné to povysvětliti, totiž:

V tom spisu, kterýž pan Pavel z Říčan četl, tato slova se nacházejí, že všickni tiž páni stavové pod obojí ráčí tuto zjevnou protestaci na tomto obecném sněmě činiti: *Přijelo-li by kdy k tomu (čehož Pane Bože ostřež), žeby se někdo aneb někteří proti majestátu, straně pod obojí od J. M. C. danému, a proti tomu porovnědání postavovati chtěli, žeby se k těmto osobám, kteříž se těchto podpisů v amnestii zbraňovali a k relaci se přisuzovali nechtěli, jakožto k nepřítelům pokoje a svornosti hleděti muselo.* V tom pak sepsání, kteréž ihned tehďáž, když se to dalo, ti dva hrabata na papír uvedli (jehož připsa na hoře v první knize v dílu šestém, str. 412 ald., se nachází) těmito slovy ta protestaci sepsána jest: *Ža všickni tři páni stavové pod obojí ráčí tuto zjevnou protestaci na tomto obecném sněmě činiti: Pokudžby se atd. (viz v I. díle str. 416.)*

A že ta protestaci ne tak, jakž z Budova sobě sepsal, než na tento způsob, jakž se tu píše, tehďáž se stala, předně oba dva hrabata přísahami svými chtěli by to dotvrditi, že tak a ne jinak se dalo a promlouváno bylo. Přistupuje k tomu i to, že jeden každý rozumný člověk, který tento text anebq ta slova, v tom allegátě a v jeho poznamenání doložené, čísti bude, to zdravě rozsoudí, že by to netoliko proti všemu právu, ale i rozumu býti muselo, aby od lidí rozumných, od tak velikého počtu pánův stavův podobných taková neprávni, nebyvalá, nikdy neslychaná a proti všemu rozumu čelící protestaci

státí se měla, totižto: „*Kdyby někdo proti tomu majestátu postavati se chtěl, žeby se k těm osobám, kteří se v té amnistii nepodíptali, hleděti muselo.*“ A tak z toho by následovalo, kdyby někdo něcp zavinil, aby ne k tomu, než k jinému, o kterém by ještě v jistotě se nevědělo, jestliže tím vinen jest, o to hleděno býti muselo. Ješto dobře zachovalého poctivého, pro hodnost a zasloužení své od nejmilostivější vrchnosti u vzá-
 ctných povinnostech postaveného člověka v podezření všetečně
 uvozovati žádnému rozumnému nesluší.

Vedle toho tímto důvodem to se dotvrzuje, že v příčině té protestací to sepsání těch dvou pánův hrabat pravdivé bylo, totiž: Když ten lid vojenský, řečený pasovský, do království českého a do Prahy na Malou stranu vpád učinil, a páni stavové pod obojí se domnívali, že tím lidem bude se jim chtíti silou a mocí jich majestát na náboženství vzíti a zrušiti, tehdy hned na to domnění vedle té učiněné protestací přicházeli, jakoby pan hrabě z Martinic a pan hrabě Slavata toho příčina byli, k tomu vedli a napomáhali. A když skrze examinování a útrpné právo pana Františka Teynagle to na ně provésti chtěli, museli oni oba dva při examinu a útrpném trápení téhož Teynagle při úřadě nejv. purgkrabství pražského přítomni býti a to domnění z sebe svěsti. Tak v té příčině od pánův stavův pod obojí ne vedle takové protestací, jakž v spisu z Budova se dokládá, ale vedle toho, jakž v sepsání těch dvou hrabat se nachází, kráčeno a postupováno bylo.

Aby pak tíž dva hrabata touž protestací za zjevné nepřátele vlasti a buřiče obecného pokoje vyhlášení býti měli, toho se nikdá nenajde, a jest proti všemu rozumu. Neb protestací vlastně nic jiného není než jisté ohlášení. Když některé straně se vidí, že se jí nějaké akřácení v její spravedlivosti, ku které sobě právo míti pokládá, děje, aby právo své též nepromlčela, protestiruje a se ohlašuje. Však takovým ohlašováním druhou stranu, proti které se ta protestací činí, neodsuzuje, a jedné ani druhé straně právo se nezamesuje, aby to právně rozeznáno býti nemělo, kdo křiv neb práv v té věci jest. Tak že ta věc jest neslýchaná, nebývalá a proti všemu právu a rozumu, aby jak žalobou tak protestací jedné strany druhá strana ihned za odsouzeného držána býti měla, poněvadž žádná žaloba, žádná protestací žádného odsouditi nemůže. A nad to všecko, dato non concessio, žeby to pravda byla, že takovými slovy ta protestací byla učiněna a žeby jako za právo ustanovena byla: však věc vědomá jest, že soud podle práva souditi má, ale práva bez soudce že žádného

odsouditi nemohou a žádný spravedlivě odsouzen nebývá, leč by prvé slyšán byl.

Nacházejí se také v tom spisu, který v kanceláři čten byl tato slova: *Pan Slavata a pan z Martinic žádali při svém ohlášení zůstavení býti, a páni stavové skrze pana z Budova ohlášení také učinili, že to podobně při své odpovědi zůstavovati rádi. Ale nachází se v tom sepsání týchž dvou pánův hrabat, že jsou k tomu nemlčeli. Neb bylo by to k podivení a proti všemu rozumu, aby oni, slyšíce protestaci proti nim učiněnou, byt pak ta jakýmikoliv slovy se stala, proti ní mlčeti, a nic mluvíti neměli. Pročež nachází se v častopsaném sepsání pánův hrabat, že jsou obšírně k tomu promluvíti a mezi jinou řečí tato slova propověděli:*

„Ačkoliv jsme my obadva v některých artikulech atd. (viz v I. díle str. 417) . . . žádáme, že nás již v tom ani v žádném jiném zlém domnění míti neráčíte.“

Z tohoto pravdivého textu znáti jest, že jest z Budova negruntovně tu protestaci sepsal; že jest těmi slovy, jak v kanceláři české před vyhozením z okna čtena byla, při sněmu léta 1609 se nestala a přednešena nebyla, jako i též, že jsou ti dva hrabata i proti té protestaci, těmi slovy, jak jsou oni hrabata je na papír uvedli, pronešené, nemlčeli, nežli svou náležitou odpověď na to dali, jakž z svrchu citovaná slova dále v sobě obsahují a zavírají. Než to jest pravda, že k těmto slovům v té protestaci, od stavův pod obojí doloženým, totiž: *„Tak jakž jest na tom zůstáno, kdyby mezi stranou pod jednou a pod obojí v případných věcech jaké nedorozumění bylo, aby 12 soudcův pod jednou a 12 pod obojí k rozeznání té pře zvoleno bylo, že v počtu těch soudcův ti, kteří nepodepsáni jsou, trpěti býti nemají“* oni dva hrabata k týmž stavům nic neříkali a žádného ohlášení neučinili. A to se stalo z jistých od nich dobře uvážlivých příčin. Nebo soudice oni takový soud víře jejich v mnohých příčinách velice škodný býti, v němž lidem světským v duchovních a náboženství se dotýkajících věcech moc a právo rozsuzovati se přivlastňuje, a žeby netoliko světská ale i duchovní i všickni kněží personaliter et quidem coram incompetenti iudice extra forum suum státi a odpovídati měli: v takovém soudu soudcové býti nikdy jsou sobě nežádali, anobrž i kdyby té protestací nebylo, a ten soud osazen býti měl, tehdy by oni v tom soudu seděti a za soudce se potřebovati dáti nechťeli, vidouce to proti právu a ustanovení víry a církve katolické býti, i přivedše sobě ku paměti, když l. 1598 jeden český pán pohnal před soud zemský J. M. Kníž. pana Zbyňka Berku, arcibiskupa pražského, z nářku cti, a vedle tehdejšího zřízení zemského též arcibiskup povinen

byl státi, utekl se za přimluvu k J. Sv. Pap. Klementovi t. j. VIII., kterýž J. M. císaři Rudolfovi podstatné psaní o to učinil. *)

Jestliže by se pak bylo přitrefilo, žeby takový soud o věci případné, kdeby se osoby nedotýkalo, in causa reali et non personali, zasazen býti měl (poněvadž v tom artikuli sněmovním doloženo bylo, že 12 osob z strany pod jednou strana pod jednou z stavův království českého sobě voliti má) a oni dva hrabata od strany pod jednou k tomu volení a jmenování byli, a v tom soudu seděti by chtěli: kdyby strana pod obojí je v tom trpěti nechtěla, tehdy strana pod jednou spolu s nimi toho by byla hájiti mohla, že ta protestací v tom průchodu míti a jim toho zbraňovati nemůže, a tudy by se muselo rozeznání o to státi. A tak za nejlepší býti uznali, aby tak proti tomuto artikuli, v té protestaci obsaženému, nic neříkali, jak proto, že jsou in personalibus ecclesiasticorum za soudce se dáti potřebovati nemínili, tak také že jsou sobě toho in realibus do jiného času odkládali.

Naposledy nachází se v té relaci, od hraběte Slavaty sepsané, že jest pan Pavel z Říčan po přečtení té relací ta slova doložil: *Poněvadž páni stavové pod obojí to v skutku shledali, že oni dva proti náboženství a majestátu jich se dočinili, protož že je za své nepřátely a rušitele pokoje a obecného dobrého drží a vyhláškují. A tu ihned učinil dotázku na přítomné osoby pod obojí, jestli že se k tomu přiznávají, že je za takové drží. A s velikým zúřivým křikem k tomu se přiznávali, že je za takové drží. Předně dokládá se, „že jsou stavové pod obojí to v skutku shledali, že oni dva hrabata, totiž Slavata a z Martinic, ten majestát, na náboženství jim daný, ruší,“ a nedokládá se, v jakém skutku. Neb všemi těmi svými řečmi a stížnostmi, které jsou tehdaž proti týmž dvom hrabatům přednášeli, toliko pouhá slova, s podezření pocházející, a která k prokazování a ne k odsouzení náležely, pronesli, tak jakž k odsouzení v podobných hrdelních příčinách in criminalibus na prostých slovích a nářcích nezáleží, než musejí býti průvodové, a to světlí a dostateční. Nahoře v sedmém dílu (str. 22—44) patrný příklad toho se nachází. Když jsou tiž stavové pod obojí na vyznání pana Františka Teynagle tyto dva pány odsouditi chtěli, že české rady pronášeli, a když k tomu přišlo, že jsou to provésti měli, nemohouce naleznouti, aby kdy jaké rady pronésti měli, museli je za nevinné vyhlásiti. Tak podobně v této příčině jistili to, že jsou ti dva hrabata majestát jich na*

*) Slavata psaní toto papežské v překladu českém připojuje. Jelikož však obsahem svým žádné zvláštní důležitosti do sebe nemá, nevidělo se nám tuto je vytisknouti.

náboženství rušili, však kdy a v čem jsou to činili, nikdy v ničemž neprokázali a na věky žádným způsobem prokázati nemohou. Anobrž nachází se v té relaci, když jsou ti dva hrabata proti rozdílným stížnostem některých osob podobojích podstatně odpovědi své dali, když jest se z Felzu podruhé byl dotazoval, jestliže je za rušitele obecného pokoje drží, že všickni tehdaž k tomu mlčeli a žádný se neohlásil. A když jsou tehdaž stavové podobojí nejprvé do kanceláře přišli, tehdy jejich stížnost ta byla, že by páni místodržící k tomu psaní od J. M. C. učiněnému (kteréž oni za tak těžké býti pokládali) raditi měli. Což když tíž páni místodržící po dlouhém toho se zbraňování naposledy odepřeli, tehdy nemohouce tím způsobem proti nim nic prokázati, teprva takové bese všeho gruntu a průvodu vyhlášení učinili. A tak ve vši té relaci ten skutek, jakž oni to vykládají, „že jsou to v skutku shledali“ se nenachází, pro který by ti dva hrabata toho odsouzení zasloužiti měli. Nýbrž spíšeji mohl by někdo z utrpení a žalosti srdce o nich ta slova říci, kteráž se in libro secundo Machab. cap. 4. nacházejí: Miseros, qui, etiamsi apud Scythas causam dixissent, innocentes judicaretur, hos morte damnarunt, totiž: Neboží ti, kdyby třebaš u pohanův svou při vedli, byli by za nevinné souzeni byli, k smrti jsou odsoudili.

Za druhé v té jich výpovědi nespravedlivé tato slova se dokládají: *Pročž že je za své nepřátele a rušitele pokoje a obecného dobrého drží a vyhláší.* Nahoře se to více než na jednom místě dokládá, zvláště v tomto 8. dílu, že hrabě z Turnu v svém spisu dokládá: „že jsou páni stavové na sněmu obecném v l. 1609, když jsou ti dva hrabata opatření jich aneb spis amnistia řečený podepsati se zbraňovali, za zjevné nepřátele vlasti a buřiče obecného pokoje se vyhlásili.“

Což kdyby se bylo tehdaž stalo, nebylo potřebí jich v kanceláři vyhlášovati, ale že se takové odsuzování a vyhlášení týchž hrabat na sněmě obecném ani kde jinde nikdy nestalo, jest to nahoře dostatečně ukázáno, poněvadž sněm soudem není a stavové té moci neměli proti zřízení zemskému, proti privilegiím a svobodám království českého a proti zjevnému v té věci na témž sněmě stálému snešení a opatření a za právo ustanovení je odsuzovati. Ovšem pak ne na obecném sněmě, než při partikulárním shledání a toliko díl stavův pod obojích v kanceláři české (v místě jim stavům podobojím k shledávání společnému a k uvažování věcí jich nenáležitým) žádné moci neměli někoho odsuzovati a za své nepřátele a rušitele obecného pokoje vyhlášovati, ješto všecky tu přítomné osoby z strany pod obojí byli vlastně jich žalobníci a

protivníci, tak že, aby tu moc měli je odsuzovati, čelilo by proti všemu božskému, přirozenému i psanému, duchovnímu i světskému, netoliko křesťanskému ale i pohanckému právu.

Každý rozumný čtenář, kterýž tuto pravdivou informaci čísti bude, tu nenáležitost a nespravedlivost, kteráž se při tom odsuzování a vyhlásování stala, patrně najde a uzná, a jest v pravdě s podivením, jak tehdaž zřivost a pohnutí myslí těch osob z vyšších stavů z strany podobojí tu přítomných (z nichž někteří nejvyšší úředníci, soudcové zemští a radky J. Msti C. soudův dvorského a komorního a většín díl z nich s nimi blízce a krevně spříznění byli) tak hrubě zaslepila, že jsou se opovážili dokládati, jakoby to v skutku shledali, že jsou ten majestát jich na náboženství rušili. An sice ve všech nálezech, výpovědích a vyměřeních, když se kdo odsuzuje, dokládá se jeho přečinění a ty příčiny, pro které odsouzen bývá, tak aby jak odsouzený tak jiní všickni věděti mohli, že jest se spravedlivě stalo. Tuto pak pouhá toliko slova doložena byla. Nebo, dato, tamen non concessio, kdyby i to pravda byla, že ta protestací těmi slovy, jakž tehdaž v kanceláři čtena byla, se stala, tehdy v tomto jich odsouzení a vyhlášení doloženo býti mělo, čeho jsou se ti dva hrabata proti té protestací dočinili, tak aby za nepřátely vlasti a rušitele pokoje a obecného dobrého držání a odsouzení býti mohli. A poněvadž jsou toho nedoložili, tedy příliš bezprávně, nekřesťanský a právě tyranský v tom postupovali, tak jakž podobný příklad, aby se od osob urozených v království českém státi měl, se nenachází.

A mohlby rozumný čtenář slušnou příčinu míti, žádostivě informaci očekávati, jaká toho příčina býti musí, poněvadž o tom, co se tu s těmi dvěma hrabaty v kanceláři české při vyhození z okna dalo, málo jich z stavův podobojí vědomost měli (tak jakž o tom nahoře v tomto dílu, obšírněji se dokládá), proč jsou tedy tak mnoho jich s velkým hlukem a křikem to dotvrzovali, že je za nepřátele vlasti a rušitele obecného pokoje drží? Ale na to se odpověděti může, že běh zlosti světa tohoto s sebou to přináší, že málo v světě upřímných a věrných přátel, kteří by s druhými upřímně a věrně mínili, se nachází, a že vždycky více těch, kteří k potlačení nežli k pozdvižení bližním pomáhají, před rukama jest.

K tomu také někteří z strany podobojí, zvláště ti z Jednoty bratrské, učení Kalvina následující, tak horliví v svém náboženství byli, že jsou sobě pokládali líbeznou službu Pánu Bohu činiti, když ti dva hrabata jich náboženství tak hrubě odporní z tohoto světa se odpraví.

K tomu také z toho se seznavo, jak nebezpečná věc býti by musela, kdyby to za právo ustanoveno býti mělo, aby na sněmích a sjezdích lidé souzeni a ortelováni býti měli, tak jakž táž léta při těch roztržitých sněmích, když mnohokráte k tomu přicházelo, že při sněmích vedle starobylého a dobrého způsobu a pořádku přimluvy se nedály a že jedna osoba na místě všech přednášela a odpovídala, tedy že mnozí mnohdykrát se snaželi a křičivali: „tak, tak!“ a když ptáni byli, co schvalují, tehdy nevěděli, oč jest činiti bylo a k čemu jsou se tak v sněmě přimlouvali.

Slušně také stavové podobojí před vyhlášením té odsouzlivé výpovědi a obzvláště před vykonanou exekucí měli se na to rozpomenouti, že častopsaní dva hrabata netoliko obyvatelové království českého a osoby z předního stavu vzácných a starožitných rodův, ale také nejvyšší úředníci zemští, první nejvyšším sudím zemským a druhý purkrabím karlštejnským, a místodržící královští byli, a jaké vzácné opatření, osvobození a nadání všichni stavové a obyvatelové království českého měli a stále užívali, aby bez pořádného vyslyšení žádná exekucí proti nim před se vzata nebyla, jakožto nahoře v tomto dílu dostatečně ukázáno. Strany pak nejvyšších pánův úředníkův, soudcův zemských a radd J. Msti C. jakožto krále českého artikul sněmovní, léta 1608 od J. Msti císaře a pánův stavův království českého sněžený a zavřený, takto vyměřuje: „Strany úředníkův nejvyšších, soudcův zemských a jiných radd J. Msti, aby jim úřady jich bez vyslyšení a rozeznání právního nebyly odnímány.“

Z čehož patrně znáti jest, jestliže strany odnímání jim úřadův sněmem takové opatření se stalo, že ovšem bez vyslyšení a odsouzení trestání býti nemohli, a nebylo potřebí obzvláště to za právo ustanovovati, poněvadž bez toho všickni ti, kteří nejvyšší úředníci a soudcové zemští a v soudech dvorském a komorním za raddy sedali, obyvatelové království českého bývali a takoví již proti bezprávnímu odsouzení, a ovšem proti všelijaké bezprávní exekucí podstatně právy královskými i zemskými opatření byli. Nadto že úřadové zemští od samých Jich Msti králův českých dávání bývali, pročež stavům nenáleželo je odnímati.

A dále i toto za právo v témž království se užívalo, jestližby se kdy přitrefilo, an by kdo z nejvyšších úředníkův zemských tak těžkou při na soudu měl a z uvážení spravedlivého to by se našlo a vyhledalo, žeby cti a hrdla odsouzen býti měl, tehdy taková výpověď nemohla na osobu jeho jíti, ažby nejprve J. Msti králi českému v známost uvedeno bylo, aby s něho nejprve ten úřad zemský sníti ráčil a tu teprva výpověď průchod svůj měla. Z čehož i v tom znáti jest, že

stavové, tu moc neměli, ty dva hrabata jakožto nejvyšší úředníky zemské bez vědomí J. Matě krále českého odsuzovati a exekuci na nich vykonávati.

Nerozvažovali také při sobě ti tehdaž bouřliví Čechové i to, že ti dva páni hrabata toho času, když ta nespravedlivá výpověď a hanebná exekuce v kanceláři české proti nim před se vzata byla, J. M. císaře Mathiáše krále českého spolu s jinými sedmi nejvyššími pány úředníky a soudci zemskými místodržící v království českém byli, a že J. M. císař neráčil moci toho zanechat, aby se neráčil míti takového bezpráví a hanebného v království českém nikdy neslychaného morděřského skutku, od nich spáchaného, ujíti buď právně aneb válečnou mocí, tak jakž jest se to od J. M. císaře Mathiáše začalo a od J. M. císaře Ferdinanda II. dokonalo a po slavném vítězství před Prahou větší díl těch rebellův Čechův náležitě streťtáni byli. Však s exekucí proti nim de facto procedováno nebylo, jako jsou oni proti těm dvom hrabatům učinili: než bylo proti nim procedováno cum causae cognitione, byl jim soud osazen, tak že byli pořádně vyslyšáni, spravedlivě odsouzeni, a na některých právní exekuci, a to ještě milosrdně temperovaná, vykonána byla. Načež kdyby byli zdravě se rozmyslili, takové hanebné rebellie nezačali, byloby k tomu nepřišlo; pročež sibi imputent, sami sobě v tom vinu dávati musí.

A jakož v té relaci, co jest se v kanceláři české před vyhozením těch dvou hrabat z okna dále, se nachází, že po přečtení od p. Pavla z Říčan jistého spisu, vyhlášení proti nim výpovědi a po vyvedení z též kanceláře nejvyššího pana purkrabího a pána Strakonického od pána Voldřicha ze Vchynic k těm dvom hrabatům promluveno bylo: *Že jsou oni bratra jeho pana Václava nespravedlivě odsoudili a tyto dni 10.000 kop míšenských na to vydali, aby též bratr jeho zabit byl.* Ačkoliv jsou tíž dva hrabata ihned tehdaž za odpověď dali „že jeho pan bratr p. Václav ze Vchynic ode všech tří stavů obžalován a od soudu zemského souzen byl, že se jim dvom nemůže v tom vina dávati, a o těch 10.000 kopách míš., které by dané býti měly, aby zabit býti měl, že o tom žádné vědomosti nemají, ani o tom neslyšeli,“ však nic méně pro lepší informaci té věci z potřeby tato pravdivá zpráva se dává:

Pan Václav ze Vchynic a z Tetova, dostavši od J. M. císaře Mathiáše hned brzy po korunování J. M. na království české darem panství chlumecké a kolínské, poněvadž panství chlumecké na větším díle stolní bylo a předešlo na

sněmě, l. 1614 v městě Budějovicích českých držaněm, toho, aby od Jich Msti pánův stavův k tomu povoleno a takové panství jemu a budoucím jeho k dědičnému držení zapsáno bylo, vyhledával, a jsouce jemu tehdáž za jistými příčinami k odpovědi dání do generálního sněmu odloženo: pročez i potom l. 1615 při témž sněmě obecném generálním takovou žádost svou připomenul. Páni stavové pak, prvé nežli jemu jakou odpověď dali, při J. M. C. snažně toho vyhledávali, aby J. M. C. z žádné povinnosti, ale z milostivosti jim to milostivě oznámiti, za kterými příčinami a pro jaké tak veliké a platné k J. M. C. zasloužení k tomu jest přiveden býti ráčil, že panu Václavovi z Vchynic a z Tetova tak velikou a nikdy neslýchanou milost mimo všecky jiné J. M. C. služebníky a poddané učiniti ráčil. Na takové ponížené pánův stavův vyhledávání J. M. C. ráčil toto za odpověď dáti: Že ačkoli J. M. C. neráčí povinen býti své příčiny oznámiti a z svých činův počet činiti, nicméně z milostivosti ráčil jest toto vyslaným ode všech tří stavův v známost uvéstí, že se mohou přítomní vyslaní upamatovati, kterak J. M. C. za J. M. pana bratra slavné paměti ráčil jest jakožto přirozený dědic království českého všelijak o to se starati, aby za živobytu J. M. C. podle chvalitebného obyčeje a příkladu k království tomuto přijíti mohl. Poněvadž pak mnozí skrze divné praktiky proti tomu se stavěli a o dědičné právo, které J. Mati na tomto království náleželo, připraviti usilovali, Václav se Vchynic se zakázal, že J. M. C. k tomuto království, jak mnoho by na osobě jeho záleželo, dopomoci a fedrovati chce. Což že jest také (jakž J. M. C. jináče věděti neráčí) i učinil. Tu J. M. C. l. 1608 předtím, nežli ponejprvé do království tohoto přijeti ráčil, že jest témuž Václavovi ze Vchynic panství chlumecké a kolinské připověditi, v tom se zapsati a potomně i dáti a postoupiti ráčil.

Na takovou J. M. C. milostivou odpověď, od vyslaných všech tří pánův stavův přednešenou zprávu, vzavše to páni stavové v své uvážení, na čem jsou se jednomyslně snesli i také čeho se více neřádného do osoby téhož pana ze Vchynic dověděli, to jsou do téhož sněmu mezi jinými za jeden artikul doložili těmito následujícími slovy:

I usnávajíc stavové, že jest se on Václav ze Vchynic velikého a těžkého, v tomto království nikdy nebývalého a neslýchaného, též zřícením zemským velmi přístně zapověděného skutku dopustiti opovážil a o to pokusiti směl, že za živobytí slavné paměti císaře Rudolfa, jak jich stavův tak i svého dědičného a korunovaného krále a pána, jinému bez vědomosti a vůle vůi semě k království tomuto dopomoci se zakázal, a to ne z lásky a pro dobré vlasti své i také J. M. C., nýbrž z tak velikého úplatku a pro vlastní zisk a užitek svůj učiniti se snažil, i tudy J. M. C. nynějšího krále a pána na-

šeho nejmilostivějšího k tomu přivedl, že jest jemu ráčil panství chlumecké a kolínské připověditi, v tom se zapsati a potomně dáti a postoupiti, an to jemu, Václavovi ze Vchynic, jakožto obyvateli království tohoto, činiti neslušelo a nenáleželo, v moci jeho samého nebylo, aniž se od něho státi a vykonati nemohlo a nevykonalo, zřízení pak zemské A. 1. o tom sjevně vyměřuje, kdožby chtěl někomu k království tomuto dopomoci, prvé nežli by král z obecní vůle stavův volen byl, aby takový čest, hrdlo i statek stratil, a kdožby takového zastávati chtěl a jej fedroval, ten aby v tůž pokutu z svrchu psanou upadl. Proti kterémužto zřízení zemskému jest on Václav ze Vchynic za živobytu slavné paměti J. M. císaře Rudolfa, pána svého korunovaného, se v tom J. M. C. nynějším pánu našemu nejmilostivějšímu bez vůle a rady zemské a obecného sněmu k království tomuto dopomoci od osoby své zakasovati, slibovati, o to namlouvati, nadto pak takového velikého úplatku žádati, zápis k sobě od J. M. C. přijímati a těch statkův chlumeckého a kolínského skrze ten prostředek dosahovati neměl a nemohl, an J. M. C. ještě toho času, když jest se jemu v tom tak zapsati ráčil, sám těch statkův míti, držeti, ani také, nebyvše králem českým, korunovaným pánem naším, o velikých dlužích a závadách, v kterýchž ti statkové zůstávají a že v nich nemálo stolního statku obsaženo jest, věděti a tak jich zapisovati a dávati moci neráčil. K tomu též postoupení těch statkův stalo se na slou správu jeho k velikému skrácení a ublížení věřitelův a rukojmův královských, tudíž i také ke škodě J. M. C. a všech obyvatelův království tohoto. Ješto jest J. M. C. takovému zapsání svému, v kterémž jest od něho tak nepořádně uvedeno býti ráčil, dosti činiti povinovat býti neráčil, jak pro z svrchu psané příčiny tak i proto, že J. M. C. od něho v tom omylně spraven býti ráčil, jakoby on Václav ze Vchynic a z Tetova od osoby své J. M. C. k království tomuto dopomoci měl, poněvadž jest věc vědomá, že jest J. M. C. na milostivou žádost a vyhlášení slavné paměti J. M. C. Rudolfa, pána bratra J. Msti, ode všech tří stavův království českého společně, s jednomyslného týchž všech tří stavův snešení, za čekanice království tohoto vyhlášen a i potom podobně k milostivé žádosti J. M. C. někdy slavné paměti císaře Rudolfa s jednomyslného týchž všech tří stavův snešení za krále přijat a korunován býti a na to království české šťastně dosednouti ráčil. Nadto výše, užijíce on Václav ze Vchynic a z Tetova od J. M. C. tak veliké milosti a těch statkův v držení vejduce, jest se potomně před některými osobami v tom sjevně pronesl a mluvil: „Nebude-li J. M. C. jej náležitě traktirovati, tehdy, jakož jest J. Msti C. korunu na hlavu stavěl, tak žeby chtěl zase tůž korunu J. M. C. s hlavy sníti.“ Címž jest opět na sobě to snáti dal, žeby J. M. C., nynějšiho krále českého korunovaného, kdyby po vůli jeho býti neráčil, o korunu a království toto, stavy pak tohoto království, věrně poslušné poddané J. Msti, mimo vůli a vědomost jich o pána jejich korunovaného připraviti usiloval a přemýšlel. Nicméně i toho jest se on Václav ze Vchynic a z Tetova dopustiti směl: když jest ten artikul, má-li jemu panství kolínské ve daky zemské vloženo býti v plném sněmě od stavův království tohoto uvažován byl, že jest l. t. 1615 v pátek po narození Panny Marie při úřadu desk zemských v světnici před osobami příseknými písařům desk zemských mluvil tato slova: „Nyní se má věc dole mele. Nedají mně tam nyníčky; než to vím, že se pan Otta za mne přimlouvati nebude. Kdo se bude k mému dobrému přimlouvati, budu mu zase sloužiti, a kteří pak ne, budu se na nich mstíti i na jejich dětech, lečbych neuměl.“ Címž jest stavům tohoto království sjevně odpověděl, nemaje se toho proti právu a zřízení zemskému dopustiti. Kteréhožto tak velikého a těžkého jeho, Václava ze Vchynic a z Tetova, provinění stavové pro budoucí zlý příklad sněti a přehlídati nemohouce, to jsou za slušné uznali a natom se při tomto generálním sněmě snesli, aby týž Václav ze Vchynic a z Tetova z téhož přečinění svého před

slavný soud zemský větší království tohoto, jakby to níže nařizené osoby uvážili a za potřebné uznali, obviněn a obeslán byl.

K čemuž jsou stavové osoby z prostředku svého volili tyto:

Z stavu panského: Leonharta Kolona svobodného pána z Felsu na Andělské hoře a Bochově, Herolta Václava Libštejnského z Kolovrat a na Janovicích, J. M. C. raddy, Jana Albrechta staršího Křineckého z Ronova na Rožďalovicích a Novém Ronově; z stavu rytířského: Jana staršího Wiederspěrgkera z Wideršpergu a na Tejnu, J. M. C. raddu, Jindřicha Ottu z Losu a na Komárově, J. M. C. raddu, Mikuláše Španovského z Lásova a na Pacově; z stavu městského: Sigmunda Celestina z Freyfeldu, měšťanina Starého města pražského, Jana Beniciusa, horníka na Horách Kutných, a Maximiliana Hošťálka z Závoří měšťanina města Žatce, davše jim tímto sněmem plnou a dokonalou moc a právo, aby oni buď společně neb který koliv z nich téhož Václava ze Vchynic a z Tetova před budoucí soud zemský postuň, nejprve přišti, ke dni úternímu z toho všeho obeslati, viniti, průvod, vše na náklad zemský, vésti, na něj to, co by koliv k těm přem náleželo a věci těch výš oznámených, čeho jest se tu on Václav ze Vchynic netoliko proti slavné paměti J. M. císaři Rudolfovi, ale i také proti J. M. C., nynějšímu pánu našemu nejmilostivějšímu, tudíž také i proti vlasti své a stavům tohoto království buď řeči neb skutkem dopustil, se dotýkalo, jakby se jim nejlépeji vidělo a zdálo, provozovati, ukazovati, k nápravě jménem a na místě všech těch stavů tohoto království přivozovati mohli. K čemuž jim i další plnomocenství pod pečeti zemskou na relaci sněmovní, od stavů ke dákám zemským učiněnou, dodáno býti má. Táž pak rozepře nejprve o též statky chlumecký a kolínský, k nimž jest tak nepořádně přišel, a slova, na urážku J. M. C. a této semě mluvená, napřed aby slyšána a doslyšána byla. Na kterouž ihned téhož soudu od nejv. úředníkův a soudcův zemských výpověď spravedlivá učiněna býti má. Týmž způsobem i druhé obesláti, jimž z toho odpovědnictví obesláti býti má, také od téhož soudu aby vyslyšáno a výpovědi spravedlivou poděleno bylo. A pokudžby den úterní k tomu nepostačoval, tehdy v jiné dny přihonné ty pře předce slyšány, uvažovány, k místu přivedeny býti moci budou. V čemž ve všem týž Václav ze Vchynic a z Tetova žádnými příčinami k sdržení (poněvadž se velikého neřádu zemského vysoce dotýče, a každý takové věci před soudem zemským s sebe svozovati povinen jest) se hájiti, brániti a těch užití nemá. A jestli žeby kdo z těch nařizených osob skrze smrt z tohoto světa sešel, tehdy nicméně živi zůstávající mají a budou moci ty rozepře proti němu vésti, dověsti i k nálesem státi. A aby k takovým rozepřem tyž volené osoby přátely a prokurátory opatření býti mohli, volili jsou všickni tři stavové a nařídili osoby tyto: Joachima z Techenic, Adama Linharta z Newenbergku, J. M. C. služebníka, a Vojtěcha staršího Koutského z Jenštejna. Kterž, přijmouce ty rozepře k sobě, ničímž se nevymlouvajíce, mají a povinni budou je proti těmž Václavovi ze Vchynic a z Tetova věrně a pilně vésti, a nadepsaným osobám v tom ve všem upřímně radami nápomocni býti.

A poněvadž jest týž Václav ze Vchynic a z Tetova na poníženou prosbu a žádost všech tří stavů tohoto království pro bezpečnost jich, aby jeden každý z obyvatelův království tohoto před ním všelijak bezpečen býti mohl, na milostivé J. M. C. poručení z bedlivého a spravedlivého nejv. úředníkův a soudcův zemských uvážení nejprve na rathouse Starého města pražského jistým místem sjitěn, a nyní na ponížené jak jeho tak i manželky, bratří a přátel jeho toho při J. M. C. vyhledávání J. M. ráčil jest z uvážením nejv. úředníkův a soudcův zemských k tomu milostivé povolit, aby na místě rathouse v domě, jenž u Holýjanů slove, vedle slatě trouby na rynku Starého města pražského ležícím, s dostatečnou guardý v tom opatřen stával, protož v též sjitění, kdež nyní stává, do skonání těch rozepří,

aby k týmž rosepřem stál a dostál, sastaven a sanecán býti má. A to obzvláštně s příčin těchto, že on člověk opovážlivý a mstitedlný jest, kterýž častokrátě mnohým předním obyvatelům království tohoto fočí i skutkem veliké příčiny dával, na některých besprávně skutečně zbitím i jinak se vymstil, před právem se pokrýval, po začatém proti sobě pořádu práva ven s země vyjel, na sázasek cti a víry (s kteréhož až posavad ještě propaštěm není) málo pamatoval a dbal, anobřz i teď, když jest mu jménem J. M. C., aby se před nejv. úředníky a soudce zemské do kanceláře české postavil, poručeno bylo, v tom se poslušně nezachoval. Neb ačkoli na hrad pražský přijel, avšak do kanceláře české sám se nedostavil, nýbrž, kdyby byl před ním hrad pražský saviín nebyl, hned té chvíle bese vší opovědi přeš ujeti ehtěl. Za kterýmižto příčinami i ti statkové chlumecký a kolínský s jistého J. M. C. a týchž nejv. úředníkův a soudcův zemských uvážením do sequestru do skonání týchž rosepří vzati a dání jsou, až dostatečně to dokázáno a provedeno bude, že to dání týchž statkův, jakožto nepořádné, žádné podstaty a platnosti nésti nemůže, místa a průchodu svého míti nebude, a on že ho v ničemž užiti nemá a neužije. Protož toho obého, jak osoby jeho sjištěmi tak i týchž statkův do sequestru dání, stavové při tom souplna sřstavují.

Což poněvadž se s velikých hodných a spravedlivě uvážených příčin u věcech tak těžkých a prvé nebývalých nevyhnutelně stalo: protož to proti právu, sřisení zemskému a řádu tohoto království, obzvláštně proti tomu sněmovnímu sněšení, na sněmě l. 1609 držaném a léta 1610 sávaném, v artikuli o nestěžování lidí závazky a vězením bez pořádného vyslyšení statnému, na ujmu a protřzení není a býti nemá. Nebo se toho všeho při témž sněmovním sněšení a vyměření sřisení zemského souplna sřstavuje a to budoucě k žádnému příkladu taženo býti nemá, lečby při kom tak veliká podeřselost se všemi těmi cirkumstanciami a případnostmi uzána, shledána a nalezena byla, a těch nahore ve všem rovných a těžkých věcí se dotýkala.

Byl týž pan Václav ze Vchynic a z Tetova tehdaž na žádost pánův stavův království českého s uvážením nejv. pánův úředníkův a soudcův zemských s povolením J. M. císaře Mathiáše do arrestu vzat nejprvé na rathouz staroměstský a potomně do jednoho domu v témž městě. A v témž arrestu zřstával až do soudu zemského postního, při kterémžto soudu byla ta věc před sebe vzata. A když na místě pánův stavův království českého prokurátor právod svůj zavřel a J. M. císař Mathiáš ráčil sám do soudné světnice přijíti a na stolici svou královeskou se posaditi: tehdy pan ze Vchynic nedal se v žádné odpovídání proti právodu proti němu vedenému, než dal do sebe promluvit, že se proti J. M. C. a proti pánům stavům království českého v žádné odpovídání a rosepře vydávati nechce, než že se dáva J. M. C. a pánům stavům na milost i na nemilost, a žádá za milost. Což vše bylo při tom soudu zemském k uvážení vzato, a toto vyměření se stalo:

Jakož jest J. M. nejjasnějši nejnepřemoženějši velikomocný kníže a pán pán Mathiáš s Boží Milostí volený Římský císař, Uherský a Český král, jakožto král Český a pán náš nejmilostivějši, se všemi třemi stavy král. českého na sněmu generálním, kterýž byl držán 1616 v pondělí po sv. Trojici a saviín téhož léta v sobotu po sv. Jeronýmu se milostivě sněsti ráčil, aby Václav ze Vchynic a z Tetova s jeho velikého a těžkého v tomto království

prvé nebyvalého a neslýchaného, též sřícením zemským velmi příměš zapověděného předčinně před slavný soud zemský věští království tohoto obviněn a obeslán byl: k čemuž stavové s prostředku svého osoby (str. 169 jmenované) volili, davše jim týmž sněmem plnou a dokonaleu moc a právo, aby oni buď společně neb kteří koliv s nich téhož Václava se Vchynic a s Tetova před nynější soud zemský ke dni úternímu s toho všeho obeslati, viniti, na něj to, čehož jest se on Václav se Vchynic netoliko proti slavné paměti J. M. císa. Rudolfovi, ale také i proti J. M. císa. Mathiášovi, nynějšímu pánu našemu nejmilostivějšímu, tudíž také i proti vlasti své a stavům království tohoto buď řeči anebo skutkem dopustil, provozovati, ukazovati a k nápravě jménem a na místě všech tří stavů království tohoto přivozovati mohli. Vedle kteréhožto J. Msti C. s stavy snešení a týmž sněmem moci dáni nadepsané osoby, od stavů volené, tak jsou se zachovali a jeho s toho se všeho před týž soud zemský obeslali, jakž též obesláni, v úterý po památce všech svatých 1616 vyšlé, to vše v sobě šífeji obsahuje a savírá. Na kteréhožto obesláni když jest soudu tohoto v den sněmem uloženy svoláno bylo, po přečtení jeho nadepsané osoby od stavů volené průvod svůj proti témuž Václavovi se Vchynic a s Tetova jsou vedli a ukazovali. Po savření pak průvodu jich tu jest on Václav se Vchynic a s Tetova v přítomnosti J. M. C. jak ústně tak i skrze suplikaci podanou, vlastní rukou svou psanou, vznášel žádající: Poněvadž s J. M. C. králem a pánem svým nejmilostivějším a s Jich Mstmi pány stavy království českého v těch rozepřech, proti němu začatých, v žádné odpovídání a rozepře vcházeti nemíní: protož že J. M. C. a Jich Mstem pántům stavům v týchž obou rozepřech se na milost a nemilost dává, a pro Boha prosí, aby J. M. C. a Jich Msti páni stavové jeho na milost přijíti ráčili; načež že od J. M. C. a od Jich Msti nejv. pántův úředníkův a soudcův zemských odpovědi milosrdné a milostivé očekávati bude. Proti čemuž, co jest zase od osob smocněných k tomu mluveno a čím toho bráněno bylo, to jest J. M. C. jakožto král český s pány Jich Mstmi a vládkami na plném soudu zemském slyšeti a tomu milostivě vyrozuměti ráčil, že jest týž Václav se Vchynic a s Tetova tu netoliko všech těch velikých a těžkých, jak v artikuli téhož sněmu generálního tak také i v těch obou na něho vyšlých obesláních zejména doložených věcí, ale i jiných mnohých hrozných, také právy a sříceními zemskými i snešeními sněmovními vysoce a těžce zapověděných, již po amnistii nebohého odpuštění, kteráž se skrze smlouvu mezi J. M. císařem Rudolfem a J. M. C. nynějším králem a pánem našim l. 1608 stalo, předece vždy více se dopustiti opovážil. Obavláštně pak že jest od někdy slavné paměti císaře Rudolfa, krále a pána svého korunovaného, (dostavše od J. M. veliké milosti v příčině stavu panského rodu svého, k tomu sapsavše a savasavše se v l. 1610 témuž J. M. císaři Rudolfovi od nejstaršího až do nejmladšího vše rodu svého při J. M. tel a životě, bez všelijaké výminky, buďte jacíkoliv nepřátelé, se vši možností nasaditi, tím svým sakázaním ujišťující J. M., že od toho času sůstává vždycky J. M. C. nejvěrnější a nejposlušnější až do smrti) odstoupil a ještě za živobytí J. Msti jiného pána sobě hledal a jednal, o J. Msti slova potupná mluvil, „že jest lhář, co jest mu koliv připovídal, že jest mu toho nezdržel, a že mu úřad jagermistrský odňal; pročť on nad ním že jest se také matil, jej s království českého v l. 1611 sadil, a kdyby jej byl s jagermistrství nesačil a přítom saneačal, žeby nám také při království českém byl sůstal.“ A když J. M. C. vřáčné kommissaře své k J. M. Kr. do Vídně k nynějšimu pánu našemu nejmilostivějšímu posílal: on, jsouce k J. Msti poddaností a slibem savázán, o té kommissii J. Msti Kr. psal, že by to všecko podvod byl a J. M. v tom bespečil. Tím se též pochloubal, že, byvše jednoho času u slavné paměti J. M. C. Rudolfa v pekoji, když začasté J. M. odčarkoval a na sem vyplivoval, že jest se chtělo také jemu chrpnouti a v ústa do hrdla J. M. C.

vplítí. K tomu po smrti J. M. C. nestyděl se srdce J. Mstí do rukou svých brátri, i potom před některými osobami tím se honositi, kterak se pamatuje, když jest byl stáří ve 12 letech, byvše otec jeho od téhož J. M. císa. Rudolfa před vlastní osobu jeho obeslán, že jest k nohám J. Mstí padnouti a kleknouti musel, čímž jest se srdce jeho, Václava ze Vchynic, ihned tehdež v něm pohnulo a to sám při sobě rosváčil, a od toho času vždycky o to usiloval, jakby se mohl budoucně té hanby a posměchu, otcí jeho stálého, pomstiti. Potomně když J. M. C. za příčinou jednoho (prý) lehkomyšlného člověka, jehož jest pro některé od něho nevážně o něm mluvené řeči kyjmi zmlátiti poručil, před vlastní osobu svou tolikéž obeslati ráčil, chtěje jeho tím způsobem jako někdy otce jeho traktirovati, že jest se on v tom jináče rozmyslil a do těch heblův jíti nechtěl, nýbrž jiných cest a prostředkův se chystal, až i k tomu přivedl, že jest se na J. M. C. pomstil, tak že jest i to jeho srdce do svých vlastních rukou dostal, dokládajíc tato slova: „Byl jsem při tom, když to mrtvé tělo otvírali a měl jsem srdce jeho jakožto svého a otce mého důležitého nepřitele v svých rukou.“

K tomu před některými lidmi i to přilíši nevážně a rouhavě mluvil, že J. M. císa. Rudolf slavné paměti do pekla se dostal a tam se na vraném koni tumluje, a Zrucký, který se sám oběsil, že se s ním jako za pánem svým na černém kozlu jede.

Dále pak, uživše též Václav ze Vchynic od J. M. C., nynějšího krále a pána našeho nejmilostivějšího, velikých milostí a znamenitých statkův doštave, slova těžká na velikou ujmu mocnosti a důstojenství J. Mstí před mnohými osobami jest mluvil, pravice: „Co jest císař, to jsem já, a co jsem já, to jest císař, a že císař na jeho nohách chodí; pročť aby žádný jeho s J. Mstí nedělal a neloučil, a že se neodpovídá ještě králem českým býti, a že Pán Bůh obyčejně děti a blázný za krále a veliké potentáty činí, kteříž nesnaží, kdy své věrné služebníky rekompensirovati mají a daří ledákomu sebou vládnouti.“ Nadto výše i ta slova o J. M. C. nynějším králi a pánu našem nejmilostivějším mluvil: „Já jsem jemu korunu na hlavu vstavil, a nebude-li dobře dělati, také jemu ji sundati a jinému dáti můžeme. Musí býti dobrý, a kdyby nebyl dobrý, udělali bychom jemu jako prvnímu. A kdyby mne nynější pán náš toho nesdržel, co jest mně připověděl, nechtěl bych jemu ani hodiny sloužiti,“ a to že jest J. Mstí sám nejdnou v uší mluvil.

A když jest J. M. C. v l. 1614 sněm obecní v městě Budějovicích rosepsati a dráhtí ráčil, proti vůli J. Mstí takový sněm jak sám od sebe, tak i jiné na to navozující, všelijak rosvěsti a zrušiti usiloval a se snažil.

Nicméně i proti vůli zemi a království tomuto, vlasti své, toho se jest dopustil a o též království tejně rady a praktiky bez obecného sněmu míval, stavy království tohoto ve své domněni při J. M. C., nynějším pánu našem, i jiných osobách uvozoval, jakoby království toto opuštěno býti a v nebespečenství stávati mělo, a někdo před rukami byl, kterýžby J. Mst. o přirozené a dědičné právo J. Mstí připraviti usiloval, pravice a to sobě samému připisující a přivlastňující, že jest on sám J. Mstí k tomuto království dopomohl, korunu J. Mstí na hlavu vstavil, a kdyby jeho nebylo, žeby J. M. C. posavad králem českým býti neráčil. Ješto jest vůbec všem to vědomé, že jsou všichni tři stavové království tohoto s jistým povolením a k milostivé žádosti a přimluvě někdy slavné paměti J. M. císaře Rudolfa, jakožto krále českého tehdejšího pána svého nejmilostivějšího, s obzvláštní ponížéní a náchylné lásky k J. M. nynějšimu králi a pánu našemu, na obecném sněmě s společného všech jednomyslného sňevení J. Mst. nejprvé za čekance a potom po propuštění od J. M. císaře Rudolfa s poddanosti a se vši povinnosti jich za krále a pána svého dobrovolně přijali, vyhlásili a korunovali.

Tolikéž jest o beshrdlí některých předních nejv. úředníkův a soudečv zemských usiloval, tejně úklady jim strojil a jiné proti nim, aby sbliti a

smordování byli, namlouval, vládl svou nad mnohými osobami a stavův nenáležitě provozoval, na rozkaz a poručení J. M. C., jménem a na místě J. Msti činěné, i na vymáhání J. M. C. místodržících a nejv. úředníků a soudců zemských, též presidenta a radů J. Msti C. střísené komory v tomto království nic nedbal, o nich jak někdy společně o všech tak i někdy o některých s nich rozdílně, anobří i o všech stavích království tohoto mnohá hanebná nemravná a oplzlá slova (kterýchž se tuto pro stud dokládati pomjli) neváženě mluvil, jim hrozné pohrdky činil a jestli že jemu předeš k tomu, oč žádá, povoleno nebude, přísahou se zavazoval, že bude se hleděti přičiňovati, aby česká země skažena a třebas i s protí smatena byla.

Až naposledy úhrnkem při generálním sněmě všem třem stavům království tohoto sjevně jest odpověděl, mluvíce při úřadě desk zemských před osobami přísleznými (kdež ten artikul, má-li jemu panství kolínské ve dsky zemské vloženo býti, v plném sněmě od stavův království tohoto uvažován byl) tato slova: „Nyní se má věc dole mele; nedají mne tam nyníčky. Kdo se bude k mému dobrému přimlouvati, budu mu zase sloužiti: kteří pak ne, budu se na nich mstíti i na jejich dětech, lečbych neuměl.“ I jiná rozličná nařklivá, hanlivá, utrhavá a dotklivá slova na mnohých rozdílných místech před mnohými osobami jak o všech stavích, tak i obzvláštních osobách nevinně a nedůvodně jest mluvil. Zvláště pak v l. 1611 málo některý den před vpádem lidu pasovského J. Msti Leopoldovi arciknížeti Rakouskému tu správu dával: „Ačkoli stavové království Českého k J. M. C. nynějšímu, tehdež králi Uherskému a čekanci království Českého, jisté osoby vypravují a J. Msti píší, aby sem jezdit neráčil, však že s Waldštejna (tehdež nejv. sudí zemský a přední commissarius do Vídně vyslaný) od některých osob z stavův má jiné obzvláštní listy, v kterýchž se píše, aby sem král přijel.“ Čehož jest nebylo.

A tak příčinou a původem toho byl, že ten lid pasovský (s nímž on v radách bývá, a své tejná srozumění mívá, i mnoho sakázaní a fedruňku čině) do měst pražských vrhl. Čemuž se i sám těšil, pravíce, že „rád tomu vpádu bude; neb tím spíše a snáze jiného pána mítí budeme.“ Škrse kterýžto vpád jak veliké a hrozné nevinné krve proliti i škáza a sáhuba mnohých duchovních a světských lidí se stala a následovala, to všem vůbec vědomé jest. Což on vše jen proto činil, aby se nad J. M. cis. Rudolfem vymstil a tuž statky a panství chlumecké a kolínské dostal.

Přes to všecko i s Pánem Bohem, vírou jeho svatou, náboženstvím a spasením duše své nenáležitě pohrával. Byvše víry katolické římské pod jednou, touž víru svou zapíral, pravíce, že jest on náboženství pod obojí, k němu se přiznával, a při uvažování strany podobojí věcí, náboženství jejich se dotýkajících, při sněmě l. 1609 jak na hradě pražském v soudné světlici tak i dole na staroměstském a novoměstském rathouzních býval, přimluvy své mezi nimi činil, a když jest o též náboženství pod obojí co pilného mluviti bylo, na to mimo jiné velice tiskl a majestátu zjevně žádati napomínal, dokládaje toho: „Kdo jest pod jednou a není pod obojí, aby vystoupil a kdo nevystoupí, aby z okna vyhozen byl.“ Též straně pod obojí rady dával, jakby fedruňka a přimluvy od J. M. tehdež kralovské k J. Msti C. z strany jich náboženství dostati mohli, a hned proti tomu zase J. Msti K. psal, aby toho neráčil činiti, ale do jiného času sobě toho zanechat. Neb že tuž jiných služeb a znamenitých svolení od stavův dostati moci ráčí.

Dále také bývajíce v sněmích obecních a v radách zemských, takové rady pronášela a o nich jinam rospisoval i proti tomu zase jináčejší rady dával. K tomu také, uvedše J. M. C. pána našeho nejmilostivějšího l. 1608 v zápisu neobyčejný strany panství chlumeckého a kolínského za tou příčinou, že J. Msti k království tomuto dopomoci chce, a majíce jej J. Msti, dle výminky v témž zápisu doložené (poněvadž jest vedle uvolení svého k tomu přivéstí nemohl)

zase navrátiti; toho jest neučinil, nýbrž v l. 1611 již po nadepsané amnestii zase se nato navrátil a skrze své rozličné praktiky a pohrůžky, též jakoby své přípovědi a alibu ve všem sadosti učinil, k tomu přivedl, že jemu takové statkové dání, v moc uvedení a ve dky zemské vložení byli, ještě postoupení takových statkův stalo se na slou a omylnou správu jeho k velikému skrácení a ublížení věřitelův a rukojmův J. M. C. jakožto krále českého, tudíž i ke škodě J. M. C. a vůli této země, poněvadž v týchž statech také nemálo stolního a zemského statku jest.

A tak v mnohých příčinách rušitelem obecného dobrého a odbojníkem řádu práva a zřízení zemského byl, s Pánem Bohem, s vlastní duší, vřehností a vlastní svou i s jinými velikými potentáty nepříměně zacházel, rozdílně se namlouval a sapsal, naproti tomu jináče činil, a to vše nejvíce pro svůj vlastní zisk a užitek, aby velikých statkův nabyl a zbohatil.

V tom se také hrubě proti patrnému zřízení zemskému A. 1. 8. K. 3. 7. L. 5. 6. prohřešil a těžce dotčnil.

I majíce J. M. C. s nahoře dotčenými pány J. Matii a vládýkami plného soudu zemského to vše v svém pilném bedlivém a spravedlivém uvážení, nejprve J. M. C., jakožto král český, s tak vsáctné a slavné krve posílý a nej přednější křesťanský světaký pán a monarcha, jsouce víceji k milosrdenství nežli přístnosti nakloněn, prohlédajíc k mnohým a dávným službám i k nynější takové pokorě a snižené prosbě jeho Václava ze Vchynic a s Tetova, nadto pak k mnohým velikým snažným a vsáctným přímluvám Jich Matii Římské císařové, Uherské a České králové, paní naší nejmilostivější, J. M. Maximilliana arciknížete Rakouského, nyní zde při residenceci J. Matii přítomného, a jiných mnohých vsáctných lidí: s těch i jiných snamenitých příčin jej, Václava ze Vchynic, na milost i na nemilost přijímati ráčí. Ačkoliv jest se tu on těžkých a velikých neřádných skutkův, jakž s výš oznámeného průvodu a svědkův jest se to našlo a vyhledalo, proti osobě, mocnosti a důstojenství J. M. C. všetečně dopustil, však s takové křesťanské litoosti a přirozené své náchylnosti k milosrdenství ráčí jemu takové jeho proti vlastní osobě J. Matii provinění milostivě odpouštěti.

Dále pak, poněvadž jest se s týchž průvodův a svědkův, proti němu vedených, netoliko to vše, což ta obeslání v sobě obsahují, ale i mnohem víceji, jakž v svrchu v mnohých artikulích obšírně doloženo, dostatečně našlo a vyhledalo, tak žeby vedle vyměření zřízení zemského výř připomenutého na etí a hrdle padnouti a toho obojího spravedlivě odsousen býti a je stratiti měl, zvláště poněvadž se tomu patrně vyrozuměti mohlo, že to jeho se na milost i na nemilost dání proto se od něho stalo, žeby on ta svá těžká provinění, která tu jemu přičtena a na něj dostatečně provedena jsou, nikterakž odvésti nemohl: však poněvadž J. M. C. ráčil jest jej, Václava ze Vchynic na milost i na nemilost přijíti a jemu to, co proti osobě J. Matii provinil, milostivě odpustiti, s těch příčin ráčí J. M. C. a Jich Matii takto o tom vyměřovati:

Předně aby on, Václav ze Vchynic a s Tetova, věsnem J. M. C. a všech tří stavův království tohoto na zámku hrabství kladského do smrti své byl a stůstával, a odtud aby jemu od J. M. C., dědicův J. Matii a budoucích Jich Matii králův českých, ani od stavův království českého ani od žádného jiného nižádným vymyšleným způsobem, cožby lest lidská vymyslíti mohla, spomoženo býti nemohlo a nebylo, kdež jemu papír, peří a černidlo, ani jiná jakákoli věc k nižádnému psaní od nižádného člověka pod skutečným trestáním dávány a propůjčovány a k němu do konce žádný jiný kromě manželky a syna jeho, též zpovědníka neb doktora lékařského, kadyby kterého s nich pro opatření duše nebo těla svého potřeboval, pouštění býti nemají. K službě pak jeho dvě osoby (jimž přísaha, jakby se v té službě chováti měly, vydána bude) nařizeny býti mají, a jistou vartou neb stráží na též zámku od J. M. C. (kteřížby jak J. M. C. tak i stavům společně přísahou zavázáni byli) bezpečně opatřen býti má.

Druhé aby se v témž vězení po všecken čas života svého všelijak pokojně, jakž na tak prohrěšného vězně sluší a náleží, choval a žádných puntování, srocení, rad, praktik a jednání proti J. M. C., dědicům J. Msti a budoucím Jich Mstem králům českým, též proti stavům a obyvatelům království tohoto, jak všem společně tak i jednomu každému z nich obzvláštně, nikterakž neužíval.

Co se pak statkův a panství chlumeckého a novo-kolínského dotýče, se vším a všelijakým k týmž panstvím přilůženstvím, tak jakž jest je on Václav se Vchynic dostal, a jich v držení a užívání byl, poněvadž se to našlo, že jest sobě na těch panství tak nepořádně a neobyčejně a proti patrnému sňísení zemskému od J. M. C. nynějšího pána našeho nejmilostivějšího sapsání vyjednával, je k sobě přijal a to prvé, nežli jest J. M. C. též statky v moci své míti a králem českým býti ráčil, připovídalje sa to J. M. v l. 1608 k království tomuto dopomoci, však s tou výminkou, jestližeby se toho nestalo, aby on takové sapsání povinen byl J. M. zase navrátiti, čehož jest (věda, že připovědi sadosti neučinil a učiniti nemohl) nevykonal, nýbrž sa sebou takové sapsání sanechavše, v l. 1611 po korunování J. Msti na království toto bez vále a vědomí stavův (jsouce v těchž obou panstvích nemálo statkův stolních a zemských) k užítku svému přivedl a těchž statkův v držení a užívání vešel i vklad jich ve dsky zemské dostal, ješto sňísením zemským těžce to zapovědino jest, aby se žádných postranních zápisův a puntování od žádných osob s stavův v tomto království proti J. M. K. a proti řádu a právu nedělo, a žádný aby jinému k království bez obecného sňísení a všech tří stavův společného sňísení nedopomáhal; ovšem pak neslušně a nenáležitě jest, aby kdo pro svůj vlastní sňíz a užitek takové věci před se bráti a takové smamenité a veliké statky na škodu krále a země, poněvadž toho ani sa paměti lidské ani s kronik a historý se nenachází, aby který kdy s Jich Msti králův českých kterému s obyvatelův království tohoto takovou milost učinil a tak veliké statky daroval, — sobě vyjednati s tím způsobem dostati měl, tak jakž on Václav se Vchynic jest se toho dočinil a toho dostal. Protož se též vklad ve dsky zemské i s relací J. Msti o to ke deakům zemským učiněnou a majestát, na panství novo-kolínské svědčící, vyzdvihuje, káší, moří, v nic obracuje a s deak zemských přetržen a vymasán, též pak majestát J. Msti zase navrácen býti má, nejináče, jakoby někdy od J. M. C. jemu ty statky dány a postoupeny nebyly, tak že on, Václav se Vchynic a s Tetova s dědici a budoucími svými těchž obou panství i vkladu jich ani toho majestátu v ničemž dále užiti nemá a moci nebude. Nýbrž ty oba statky a panství se vším jich přilůženstvím i všemi svršky a nábytky, tak jakž jest též Václav se Vchynic jich v držení a užívání vešel, J. M. C. předešlým způsobem v moc uvedeny býti mají. A on Václav se Vchynic a s Tetova s dědici a budoucími svými víceji a dáleji pod nižádným způsobem na ně se potahovati a navracovati nemá a nemají na časy budoucí a věčné.

Strany pak propadení cti a hrdla, poněvadž jest se jak J. Msti C. tak i stavům království tohoto na milost i na nemilost dal, to obě při vůli a moci stavův, jakožto původův se sřstavuje, tak že v tom on při budoucím sňísení, kterýž od J. M. C. stavům v tomto království českém rozepsán a držán bude, od stavův odpovědi očekávati povinen jest. Taková pak sleva nakřlivá hanlivá a důtklivá, proti J. M. císaři Rudolfovi slavné paměti i také J. M. C. nynějšímu pánu našemu nejmilostivějšímu, též všem stavům království českého i osobám obzvláštním s těchž stavův od něho, Václava se Vchynic a s Tetova, mluvená, nejsou a býti nemají k nižádné nejmenší úhoně a ujmě Jich Mstem, slavnému jménu a vzácné vyvřícenosti a jich cti a dobré pověsti nyní i na časy budoucí.

Naposledy pak on, Václav se Vchynic a s Tetova, též dědicové a budoucí i všichni přátelé jeho, neb kdokoli jiní na místě jeho nebo jich nic proti

tomuto J. M. C. a pánův Jich Mstí, a vládyk spravedlivému vyměření ni-
žádným vymyšleným způsobem před sebe brátí, též nad J. M. C. dědicí
J. Mstí a budoucími králi českými, anebo nad seměmi J. M. C. a obavláše
stavy tohoto království, též nejv. úředníky a soudci semskými, raddami J. M. C.,
též nad smooněnými ode všech tří stavů, jako i nad přátele a prokuratory
kteří jsou se v čemkoli a jakkoli těchto rozepří dotýkali, je vedli, i manžel-
kami a dětmi, též služebníky a poddanými jich a jinými všemi jakými koli
lidmi se vymstívati a nic toho, cožby ku pomatě býti chtělo, řeči ani skut-
kem, ani žádným vymyšleným způsobem a obyčejem předsobrání nemá a ne-
mají. Pakliby on, Václav ze Vchynic a s Tetova, neb dědicové, budoucí i
přátelé jeho, anebo kdokoli jiný na místě jich nebo jednoho z nich tomu
všemu, jakž se svrchu píše, buď na díle anebo ve všem dosti neučinil a tak
se nezachoval a to vše bez přerušení skutečně nezdržel aneb nezdrželi, a v kte-
rámkoliv artikuli přestoupil nebo předstoupili: tehdy má i hned on, Václav
ze Vchynic, i jiný každý, kdožby koliv jemu v tom nápomocen byl, čest a
hrdlo bez milosti propadnouti a J. M. C. neb dědicové J. Mstí a budoucí
Jich Mstí králové čeští i stavové království tohoto aneb na místě stavů nejv.
úředníci a soudcové semští ihned beze všech odkladů po takovém předčinění
ráčí a budou moci na osobu jeho i toho každého sáhnouti a jeho dáti svrchu-
psaným způsobem strastati. V čemž se jim od nižádného živého člověka
žádné nejmenší překážky činiti nemá, a Jich Mstí ráčí jej, Václava ze
Vchynic a s Tetova, v svou káseň brátí.

Relatorové: Adam z Waldštejna na Hrádku nad Sázavou, Lovo-
sících a Hustopečcích, J. M. C. radda a komorník a nejv. hofmistr králov-
ství českého z pánův, Kašpar Kaplíř z Sulevic na Vočici a Mildíně,
J. M. C. radda a purgkrabě kraje hradeckého z vládyk.

Actum v pátek po neděli postní, slove Oculi I. P. 1616.

Po tom vyměření byl týž pan Václav ze Vchynic
dán do arrestu na hradě pražském do Bílé věže a odtud po-
tom po některém málo dni vezen byl na zámek Kladsko. A
bylo jemu dovoleno, aby jeho paní manželka při něm tam
býti mohla, a také jeden mnich z řádu de la misericordia, ro-
zený Vlach, k sloužení mše svaté a k slyšení jeho zpovědi
aby při něm zůstával. Kterýžto mnich začasť do Prahy při-
jížděl, dajíce udělati některá instrumenta železná, kterými
pod tichem bez tlučení mohlby zeď prolámati. Jakž také to
dovedl, dajíce v pokoji pana ze Vchynic oltář přistrojiti, a
v tom místě zeď do pokoje paní manželky pana ze Vchynic
prolámal, cihly, kámen a vápno z té díry pod oltářem sklá-
dal, že varta, kteráž do téhož pokoje přicházela, nic toho
spatřiti nemohla. A jednoho dne, vyšedše pan Václav ze
Vchynic z téhož pokoje mezi vartu, přivedl k tomu, že jsou
oni v kuželky spolu hráli, a dali jim ku pití dosti vína, že
jsou se dobře podnapili. Mezitím dal v svém pokoji tu díru
tím větší prodělati, že jest mohl dobře skrze ni prolézt. A
když varta podnapilá usnula, on z pokoje paní manželky své
vyšel pod krov, kdež ten mnich, davše udělati z pevných
provazův řebřík od toho krovu až na zem do příkopu, po
kterémž řebříku pan ze Vchynic dolův se spustil, a dostavše

se do příkopu, an v těch místech žádné nebylo osazené varty, bez překážky ven z zámku do pole vyšel, kdež jeho s čerstvým koněm čekali, na kterýž on vsedl, bezpečně a kde se jemu líbilo odjel a obrátil se do Polska do Krakova. Tu se dal mezi študenty in universitatem sapsati, tak že tu bezpečně zůstával.

Právě toho času, když se to stalo, byl soud zemský letničný na hradě pražském držán, na kterémž nejv. páni úředníci a soudcové zemští s vědomím a povolením J. M. císaře Matěje jisté vyměření v příčině téhož pana ze Vchynic učinili, kteréhož tento jest výpis:

V kvaternu druhém podaných na supplikaci a jiných případných při žlutém l. 1616 v pátek po svatém Medardu F. 13. Páni Jich Msti a vládky s plného soudu zemského, ráčili jsou poručiti dskami zemskými posnamenati: Jakož jest se předešlého času od J. M. C. jakožto krále českého, pána pána našeho nejmilostivějšího, a plného soudu zemského strany osoby Václava ze Vchynic a z Tetova jisté vyměření stalo, aby týž Václav ze Vchynic a z Tetova pro své těžké provinění, jehož se proti patrnému sřízení zemskému A. 1. 8. K. 37. L. 5. O. 48. 49 dopustil a těžce prohřešil, tak že jest vedle vyměření sřízení zemského, výše připomenutého, na cti a hrdle padnouti a toho obojího spravedlivě odsouzen býti a je stratiť měl, věnnem J. M. C. jakožto krále českého a všech tří stavů království tohoto na zámku hrabství kladského do smrti své byl a zůstával a se v témž vězení po všecken čas života svého všelijak pokojně, jakž na tak prohřešilého věsně sluší a náleží, choval. A strany propadení cti a hrdla jeho, poněvadž se jest jak J. Msti C. tak také i stavům království tohoto na milosti na nemilost dal, to oboje při vůli a moci stavů jakožto původův zůstaveno jest, tak že v tom on při budoucím sněmě, kterýž od J. M. C. stavům v království tomto rosepsán a držán bude, odpovědi očekávati povinen byl, s tím dalším v témž vyměření doložením: Pakli by on, Václav ze Vchynic a z Tetova, k tomu všemu, jakž se svrchu píše (str. 176), buď na díle anebo ve všem dosti neučinil atd., jakž též vyměření ve dskách zemských v kvaternu druhém podaných na supplikaci a jiných případných při žlutém l. P. 1616 v pátek po neděli postní, jenž slove Oculi, F. 4. to vše v sobě šířeji obsahuje a zavírá. I poněvadž jest se týž Václav ze Vchynic a z Tetova s toho vězení, do kterého vedle téhož vyměření J. M. C. a soudu zemského na zámek hrabství kladského dán byl, kradmo vylímal, dobyl, odtud utekl a tak témuž vyměření zadosti neučinil, nýbrž je skutečně přerušil a přestoupil, a tudy čest svou a hrdlo své dokonale propadl a stratil, sřízení pak zemské tohoto království o tom sjevně vyměřuje: „Kdožkoliv čest ztratí anebo cti odsouzen bude, že takový má hned oznámen býti ke dskám zemským i ke všem úřadům i ke všem soudům, aby jemu ve dsky zemské i dvorské kladeno nebylo, ani pňhonové nemají jemu k soudům vydávati býti, také jeho před žádným soudem nemají souditi a každý s ním má se vystíhati kvasiti jako s zrůdcem.“ Protož podle téhož sřízení zemského s povolením J. M. C. jakožto krále českého Jich Msti ráčí jej, Václava ze Vchynic a z Tetova, jakožto na cti již dokonale padlého, ke dskám zemským i ke všem jiným úřadům osnamovati.

Dále pak poněvadž on, Václav ze Vchynic a z Tetova, té veliké milosti, kteráž se jemu od J. M. C. s lřtostí křesťanské a s přirozené J. Msti náchylností k milosrdenství a na mnohé veliké a vzácné přínulvy přijetím jeho na milost i na nemilost stala, málo vážil a toho nedočekal,

ažby sněm držán byl, při kterémžby on jistou odpověď, má-li při poctivosti a hrdle sřstaven býti, spraven býti mohl, nýbrž z toho spravedlivého a s veliké milosti pro osobu jeho nařizeného opatření z sámku Kladska obmyslně jest se vydobyl a pryč ujel, a skrze to aby cti a hrdla dokonce zbaven byl, soumysla na sebe potáhl, ješto ipectiví lidé a obyvatelé království tohoto, obzvláště pak z vyškých stavův, vždycky jsou to zachovávali, že raději hrdla svá tratiiti chtěli a tratiili, nežli by se nad svými poctivostmi zapomenouti měli. Jsouce on pak Václav ze Vchynic a z Tetova člověk mstitedlný, aby se nad žádným a zvláště nad některými z obyvatelův království tohoto jakýmkoliv způsobem vymstivati a jim škoditi nemohl, ráčí také J. M. C. skrze mandáty po všech krajích království tohoto to milostivě naříditi: Jestliže by on kde v království tomto upřán, nalezen, spatřen a dosažen býti mohl, aby ihned buď od práva ujištěn anebo od koho koliv jiného vzat a na hrad pražský na náklad zemský dopraven a dodán byl, a žádný aby jej nepřechovával ani v ničemž nefedroval pod pokutou v předešlém vyměření ve deskách zemských v kvaternu druhém podaných na supplikaci a jiných případných při Mstém F. 4. obsaženou, totiž cti a hrdla stracení. Což také J. M. C. v příčině nepřechovávání a dosažení osoby jeho, Václava ze Vchynic a z Tetova, v jiných J. M. královstvích a zemích (vedle pořádku a obyčeje té každé země) naříditi a opatřiti, nicméně i J. Sv. Papežské, J. M. králi hišpanskému a jiným Jich Mstom potentátům, kurfiřtům a knížatům sv. Říše o jeho velikém přechínění v známost uvéstí a toho milostivě vyhledávati chtěti ráčí, kdeby se koliv on zdržoval, aby zjištěn a na hrad pražský dodán býti mohl.

Nadto nade všecko v této tak veliké nikdy prvé v království tomto nestalé a neslýchané věci Jich Msti též s povolením J. M. C. jakožto krále českého ráčí i to nacházeti a vyměřovati, aby na téhož Václava ze Vchynic a z Tetova na dosažení zase osoby jeho jistá summa peněz, jmenovitě 10.000 kop mš., uložena byla a to na tento způsob: Kdoby koliv buď sám nebo s pomocníky svými jej, Václava ze Vchynic a z Tetova, na hrad pražský živého dodal, že tomu každému taková s svrchu psaná summa, totiž 10.000 kop mš., zcela a souplna nejdéleji v témdni po dodání jeho z zemských peněz od osob, k přijímání a vydávání takových peněz sněmem nařizených, dána a odvedena bude. Pakli by kdokoliv (buď sám nebo s pomocníky svými), nemoha jeho živého na hrad pražský dopravit, hlavu jeho na týž hrad pražský dodal, že jemu též summy polovice, totiž 5.000 kop mš. svrchupsaným způsobem tolikéž dáno a odvedeno bude. A jestli žeby se někdo našel, kterýby někde předešlé čeho koliv v království tomto zlého se dopustil, žeby skrze to čest nebo hrdlo nebo statek, buď všecko tré spolu, nebo jedno nebo dvě z nich pro svá přechínění právně stratiiti měl anebo již stratil, a žeby ten jistý jeho, Václava ze Vchynic, buď živého neb hlavu jeho na hrad pražský dodal, tehdy také i to jeho předešlé přechínění, ničemž slym jemu to nespominajíce ani žádným právem neb jiným jakýmkoliv způsobem naž nesaňajíce, jemu všecko prominuto a mimo to svrchu jmenovaná summa peněz dána býti má. Což poněvadž toto vyměření s velikých hodných a spravedlivě uvážených příčin u věci tak těžké a prvé nebyvalé nevyhnutelně se stalo, protož to nikdá více budoucně a k žádnému příkladu taženo býti nemá, lečby při kom tak veliké přechínění se všemi těmi okolnostmi a případnostmi uznáno, shledáno a naleseno bylo, a ve všem této věci rovných a tak těžkých věci se dotýkalo.

Relatores: Adam z Waldštejna na Hradku nad Sázavou, Levocích a Hustopečech, J. M. C. radda, komorník a nejv. hofmistr království českého, Vilém Slavata z Chlumu a z Kolimberga na Hradci, Telči, Stráži a Nové Bystřici, J. M. C. radda, komorník, nejv. sudí dvorský království českého a president komory české, z párdv; Kašpar Kaplíř z Sulevic na Milčíně a Voticích, J. M. C. radda a purgkrabě kraje hradeckého, z vladyk.

Actum léta a dne svrchu psaného.

Jak jest se v té rebellí, l. 1618 v království českém začaté on, pan ze Vchynic, do téhož království dostal a se pány stavy pod obojí tak praktikovati uměl, že jsou jemu proti jistému reversu posess panství chlumeckého odevzdali; item jak nedlouho s týmiž stavy srovnati se mohl a jak jsou jeho na též sámku chlumeckém do arrestu dali a silnou vartou týž zámek osadili; item po slavném vítězství J. M. C. před Prahou jak jest týž pan ze Vchynic téhož arrestu osvobozen byl, ke dvoru J. M. C. se dostal a tak své věci vésti uměl, že v držení a užívání téhož panství chlumeckého zůstával, a upadna v těžkou nemoc život svůj v Moravě městě Brně pobožně a horlivě katolicky dokonál; item jak jest J. M. císař Ferdinand II. synu jeho, jedinému po něm pozůstalému, to panství chlumecké na jistý spůsob dědičně zanechatí a do desk zemských vložití dáti ráčil: to vše jest v království českém a při dvoře J. M. C. zjevné a vědomé. O čemž se zanechává tuto vypisovati. Toliko to chtělo se ukázati, že bratr jeho, pan Voldřich ze Vchynic, před vyhozením z okna častopsaným hrabatům nevinně tu vinu přičítal, že jsou oni pana bratra jeho, pana Václava, nespravedlivě odsoudili. Neb týž pan bratr jeho byl obžalován ode všech tří pánův stavův království českého, od celého soudu zemského souzen a s vědomím a approbiováním J. M. císa. Mathiáše jakožto krále českého jistě vyměření na něho se stalo.

Mezi nimi, kteří se za něho, pana Václava ze Vchynic, velice přimlouvali byla jeho sestra, paní Štubenbergerova, která nejvíce s velikým pláčem při Její Msti císařové Anně toho vyhledávala, aby pan bratr její nebyl poctivosti odsouzen, a tak mnoho při Její Msti působila, že se Její Mst ráčila toho ujíti a obzvláště hraběti Slavatovi poručiti, aby hleděl při jiných nejv. páních úředních a soudcích zemských to předcházeti a k tomu vésti, aby na milostivou přímluvu Její Msti císařové téhož pana ze Vchynic poctivosti neodsuzovali. K témuž také přivedeno bylo, jakž v svrchu psané výpovědi se nachází. A když potomně týž pan Václav ze Vchynic, byvše vedle výpovědi na sámku Kladsku v arrestu, a toho vyhledával, aby jeho paní manželka a ten mnich u něho býti a zůstávati mohl, ačkoliv z prostředku nejv. pánův úředníkův a soudcův zemských (mezi nimiž tehdyž hrabě z Turnu nejprístatnější proti témaž pánu ze Vchynic byl) málo jich bylo, kteříšby k tomu povolení raditi chtěli: nic méně častopsaní dva hrabata k tomu všelijak vedli, až i přivedli, že jest se k tomu povolilo a skrze to jemu z toho arrestu pomoheno bylo, jakž výše o tom doloženo jest.

A když týž pan ze Vchynic z toho arresu z zámku Kladska sobě pomohl, ačkoliv na soudu zemském vyměření se stalo, a v tom jistá summa peněz, totiž 10.000 kop míš. vyměřeno bylo, že má dáno býti tomu, kdoby aneb kterýby jej dostati a do toho arresu na zámek kladský jakým koliv způsobem přivésti a dodati mohl: však, aby komu taková summa peněz dána a odevzdána býti měla, o tom slyšáno nebylo, a jistá věc jest, že se toho nestalo. A tak i v tom tíž dva hrabata nevinní byli a Voldřich ze Vchynic jim v tom krivdu učinil.

Devátý díl.

Nyní navrátím se k spisu hraběte z Turnu, kdež takto dokládá:

XV.

Durch den Wiellen Gottes vndt beruffung meines Allergnädigsten Kayzers vndt Königs Rudolphi bin ich der löbl. Cron Boheimb zur General Leutenambt benent, vndt mit der Stände einhelliger Einwielligung bestellet worden.

Wass für Trew vndt ersprüssliche Dienste ich in dem Turkischen Krieg viel Jahr nacheinander geleist, auch da die gefährliche Bawren Aufruhr entstanden, vndt da der Botsch kay in Oestreich vndt Mähren eingefallen, hat man in guetter Gedächtnus, könnte es auch mit königl. Gnadbrieffen erweisen. Lebt auch kein Mensch auf Erden, der mich könnte bezichtigen, dass ich aus eigensinnigen Kopff etwas vorgenommen, sondern alss ein Diener des aussdrücklichen Commando vndt Befelch, alss ein Reversirter erwartet, demselbigen schuldigen Folg gethan. Wie kann dann das seyn, dass man einem verbundenen Diener wolte zue einem Haupt machen, wie dieser Calumniant schändtlich thuet?

To jest: Z vůle boží a povolání mého nejmilostivějšího císaře a krále Rudolfa byl jsem za general-leutenambta slavné koruny české vyhlášen a jednosvorným stavův sněhem nastěn. Jakou věrnost a jak platné služby proti Turku válečně pořád za mnohá léta jsem prokazoval, jako i tehdáž, když ta nebespečná zvěř selská povstala a když Bočekaj do Rakous a do Moravy vpadl, to ještě v dobré paměti pozůstává a může to J. Msti královskými milostivými listy dokázáno býti. A člověk ten na zemi není, který by nás štrafovatí mohl, že jsem něco o své ujmě před sebe vsal, nýbrž jako služebník patrné a zřejmé kommando a poručení nejindče než jako

reversirovaný povinně vykonal. Jakž to býti může, aby služebník zavázaný za hlavu nebo vůdce počten, jakž hanebně ten kalumniant mne za toho býti klade?

Zdaliž z milostivého povolení J. M. císaře Rudolfa jakožto krále českého slavné paměti Hendrich Mates hrabě z Turnu za nejvyššího general-leytenambta království českého nařizen byl, žádná vědomost o tom v království českém ani jinde není. Než o tom se ví, že l. 1609 na sněmě obecném, když stavové pod obojí defensí v království českém mimo vůli a povolení J. M. císa. Rudolfa nařídili, lid válečný najímali a tou svou válečnou mocí J. M. císaře Rudolfa k tomu přivedli, že jest jim majestát na náboženství vydati ráčil, že jest tehdaž od stavův království českého hrabě z Turnu za nejv. general-leytenambta volen a nařizen byl, o čemž v první knize díle pátém (I. str. 330) obšírněji se vypisuje.

Též to vědomé jest, když léta 1618 ta hanebná rebelie začátek svůj vzala, že ihned na druhý den po vyhození z okna často psaných dvou hrabat defensí v témž království nařizena byla, že týž hrabě z Turnu od rebelských stavův pod obojí v témž království za general-leytenambta volen a nařizen byl. A ačkoliv byl v službě týchž stavův pod obojí a za svou službu plat od nich bral, však nicméně byl jich přední radce a přední vůdce, jakž nahoře v této druhé knize v předcházejícím osmém dílu to se dostatečně ukazuje, že on hrabě z Turnu předním radcím a původem toho vyhození z okna těch dvou hrabat byl. Pročež ten spisovatel, že jest jej za raddu a předního vůdce jmenoval, žádnou křivdu jemu v tom nečiní a ne za kalumnianta, nýbrž za pravdivého spisovatele slušně počítán býti může.

Že jest pak on hrabě z Turnu za času slavné paměti císaře Rudolfa v válce proti Turku chvalitebně a udatně se choval, i také v pozdvížení a bouřce sedlákův v horních Rakousích zmužile bojoval, je skrotiti a k náležitému poslušenství přivéstí nápomocen byl, v tom učinil vedle povinnosti své; začož také od nejmilostivější vrchnosti své náležitý plat bral. A může se v tom místě za odpověď dáti vedle dictum S. Pauli „In hoc laudo“, v tom byl on chvály hoden. Ale že jest se stavům pod obojí království českého za nejvyššího general-leytenambta nejprvé proti J. Msti císaři Mathiášovi, pak i proti J. Msti císa. Ferdinandovi II. potřebovati dal, in hoc non laudo, v tom nebyl chvály hoden.

XVI.

Zu erweisen, dass mir vor Gott vndt der Welt Unrecht geschicht, dass ich mich solicher Authorität, Macht vndt Gewalt

solte gebraucht haben, wiell ich hernach folgendts darthuen. Dann einstmahls auf dem altstätt Rathaus kombt eine Warnung Post, wann wir verordnete vndt genandte Defensores werden auff dass Prager Schloss vns begeben, sey die Wacht bestellet vns zue vmb-ringen, gefänglich zue nehmen vndt schleunnige Execution ergehen zue lassen. Dieses kombt nach Mittag. Darüber war eine solche erhitzte Furia, dass eine grosse Anzahl sich zue Ross gesamblet. Wass gehen vndt lauffen hat können, begab sich darzue. Darüber Herr von Fels, Herr Wielhelmb von Lobkowitz vndt ich sorgende Gedanken gehabt. Kommt man in solche Rabie, es stunde grosse Gefahr, darauf hetten auch keine Hoffnung gehabt, solche Gefahr abzuwenden. Haben doch mit grosser Sanftmütigkeit bettend erhalten, dass aus vnsern Mittel drey Persohnen zu den Herrn Stadthaltern geschickt, begehrende: Es wäre ein vnymbgängliche Nothurfft, bey denselben eine Stundt Audients zu haben. Nun haben wir obgedachte wohl erachten können, dass die Herrn Stadthalter die Späte der Zeith einwenden, vndt auf den morgenden Tag verschueben würden; haben also den Abgesandten vertrewlich gesagt vndt Vrsachen eingewendt, sie sollen die Entschuldigung vndt Verlängerung des andern Tages annehmen.

Da nun die Vnserigen vom Schloss widerkomben, Relation gethan, dass der Abendt an der Handt vndt gar zu spath, derowegen auf Morgen die Audients angenohmben worden, haben die Ständt ein solchen Zorn vndt Vnwillen gefast, dass die Ablegirten, die Gefahr von sich zu wenden, auff vns vorgemeldete drey Persohnen warhafftig es geschoben. Helff Gott! Was war da für ein Lärma von Herrn Wentzl Chinsky aufgeblösen, die Gemeine in vns zu hetzen, in Gefahr vndt Noth einzuleiten, mit solchen Bewegungen, ob drey Persohnen sich solten solcher Macht anmassen, was in grosser Anzahl die Stände schliessen, zu verkehren vndt andern Befelch zue geben. Hat grossen Beyfall bekomben. Welches vns biellich geschmerzet, mit Anzeigung, dass wir es wohl vndt guet gemeinet, weilen es aber so vbel aufgenohmben, begeherten wir in den Rath nimmer zu komben. Jedoch wollen wir vns von der Hauptsach nicht separiren, sondern standthafft bleiben.

Dies wirdt von mir darumb so weitläufftig erzehlet, damit der Gerechtigkeith liebender Leser sehen möge, was für ein Haupt-Rebell ich gewesen, und dass der Calumniant, so mich so leichtsinnig angreifen thuet, vblen Bericht vndt Wiessenschaft gehabt (wie es dann in solchen Fallen zugehet); dann maniches pusillanimisch Gemuth hat mich abwesenden für einen

Author undt Haupt der Sachen angegeben, vermeinent, seine Sachen leichter zue machen. Solches hab ich müssen geschehen lassen.

To jest: Na prokázání toho, že se mně před Bohem a světem křivda činí, jakobych byl takovou autoritet, moc a sílu užival, chci následujícím příkladem to dověsti. Nebo jednoho času na staroměstským rathouze přišlo jedno nás vystřikající vzkázání, „pokudž má nářezní a jmenování defensorů na hrad pražský najíti se dáme, tehdy že jest při vartě nařazeno, aby nás jala, do vězení dala a nad námi exekuci ihned vykonána byla.“ To se po polední zběhlo. Nad čímž takové rozpálení furie a zbourění povstalo, že veliký počet na koních se shloučil. Kterí jen mohli jíti a běžeti, k tomu houfu se shloučili. V tom Pán z Felsu, pan Vilém z Lobkovic a já se shledávše truchlivé jsme myšlení měli. Takové rabies a vzteklost tu povstala, že veliké nebezpečenství se rozmáhalo, tak že téměř naděje k odvrácení jeho nebyla. Ale potom pokorně s prosbou velikou jsme obdrželi, že z prostředku našeho tři osoby k páním místodržícím vyslány byly, s oznaměním, že toho veliká a nevyhnutelná potřeba jest, abychom my za hodinu audienec při nich míti mohli. Ale my dobře jsme to při sobě uvažovali, že páni místodržitel se tím, že již pozdě jest, vymlouvati a do zejítka odkládati budou; pročž vyslaným upřímně jsme oznamili a příčiny toho předkládali, aby s výmluvou a odkladem do zejítka spojení byli a to ujali.

Když pak naši z zámku se navrátili a relaci učinili, „poněvadž již večer před rukami byl a hrubě pozdě, že jsou audienec do zejítka přijali“, tehdy stavové tak se rozhněvali, že vyslané enamenavše sobě tu nebezpečenství, z sebe na nás výš dotčené tři osoby docela a pravdivě vstříčili. Pomahej Bůh! Jaké tu larmo a zbourění od pana Václava Chymského vzbouřeno, a obec proti nám v takové nastalé potřebě u nebezpečenství pozdvižena byla s tímto předkládaním, zdaliž jsou ty tři osoby měly takovou moc sobě přikláti, aby, co tak stavové u velikém počtu závrou, to změnití a finé potušení dávati měli. Mnoho jich k tomu zdání připadlo. Což nás nemálo zkormoutilo, s tím však oznaměním, že jsme my dobře mínili, ale když se to tak zle vykládalo, že nemíníme více do rady mezi ně přicházeti, nicméně u věci hlavní že se dělati netěcháme, nýbrž stále při tom zůstati míníme. Toto pak se proto ode mne tím šetrněji vypravuje, aby spravedlnost milující čtenář mohl, jakými jsem já rebellem hlavním byl a jak ten kalumniant, ježto mne tak zlehčuje, zlou zpravou a vědomost měl, jakž se sice v podobných případech přitrefuje; nebo mnohý malého srdce máne nepřítomného za původu hlavního té věci předstíhal, domnívaje se, že tudý snadněji sobě pomůže, při čemž jsem já kamechatí musil.

Jak jest se v tom rozstržitém dlouho trvajícím sněmě l. 1609 na vathousích staroměstském a novoměstském dalo, o

tom se obšírně v první knize, v dílu 4. a 5. vypisuje, ale o tom, co hrabě z Turnu v tomto periodu dokládá, žádná smínka se nečiní, tak že nemůže se v jistotě věděti, zdaliž jest se to tím způsobem, jakž se tu vypisuje, dálo. Ale zanechává se tomu na odpor se stavěti a zůstavuje při tom, jakž hrabě z Turnu to vypisuje, že jest se to tak a nejínáče zběhlo. Však skrze to téhož hraběte z Turnu zlí a proti nejmilostivější vrchnosti jeho rebellští spáchání činové jeho se nevymlouvají ani nezastírají, tak jakž v nahoře citovaném pátém díle dostatečně se vypisuje, kterak stavové pod obojí při téměř sněmě l. 1609 proti vůli anobř i záповědi J. M. císa. Rudolfa, krále svého, defensi a veřejnost v království českém nařídili, lid verbující, J. M. císaře k tomu mocně přivedli, že jest ten nepořádný majestát na náboženství jim dáti museti ráčil. A on hrabě z Turnu přední radce a původce toho byl, přijavše na sebe úřad general nejvyššího leytenambta a verbující jeden regiment knechtů do 3000 silný.

V této pak poslední rebellii české l. 1618 že jest byl přední radce a původce toho vyhození z okna často psaných dvouh hrabat, to se nahoře v této druhé knize v dílu 8. dostatečně prokazuje. Pročež zdali spisovatel toho Manifestum Friedlandského témuž hraběti z Turnu křivdu činí, že jest on v té rebellii české hlavní původ a vůdce byl, to rozumnému čtenáři k spravedlivému rozeznání se podává, poněvadž příliš patrné jest, že to hanebné vyhození z okna začátek a přední původ tehdejší rebellie bylo.

XVII.

Dass es nun an diesem gestanden, den Majestatbrief, darinnen alle die andere dess Königreichs Böheims Privilegia inseriret, entweders fallen vndt zue nichten machen lassen, oder extrema zue tentiren, die selbe nach äusseristen Kräfften zu handthaben vndt schützen: da hat man diess nicht so leichtsinnig verlossen, sondern mit niedergefallenen Knien, aufgehobenen Händen, seuffzenden Herten vndt schwizenden Augen, mit einhelliger Stimm Gott zugleich angerueffen, er wolle seiner Gnaden Geist geben, was in diesem Nothwang dass beste sey zue deliberiren. Ich habe mir fürgenomben, auch erhalten, dass ich dass allerletzte Votum gegeben, aus denen Vrsachen: Weilen ich General-Leutenamt vndt die Defension auss Befelch führen müste, hab ich den vnbiellichen Verdacht verhütten wollen, alss wann mir dürstete zu solichen Commando, da man doch wohl sagen mag, dass allein inexpertis bellum dulce sey. Es wäre wohl zue verwundern, dass

kein einziger Mensch funden worden, der ein anderst geredt, sondern einhellig geschlossen, es treffe Gottes Ehre, vnserē seeligmachende Religion, vnserē hoch wohl verdiente tawer erworbene Privilegien an, man solle Gott die gerechte Sachen befehlen, lieber sterben als schandlich leben; seine Allmacht wirdt vns beystehen, vndt seine oder vnserē Sach wohl auszuführen wiessen. Diesem ich auch beygepflichtet vndt nicht widersprochen.

To jest: *Když tehdy na tom bylo, aby majestát, v kterémž jind království českého privilegia pojata byla, buďto v nic obrácen byl anebo aby extrema tentirována a co nejlépe býti může podle nejvyšší možnosti k retování a obhajování téhož majestátu obráno a před sebe vzato bylo: to vše ne tak nevědomě a opovdělivě se konalo, ale s klekáním a padáním na kolena, s pozdvíženými rukami, s erdečným lkáním, slzavýma očima, jednomyslným upěněním, společným hlasem a Pána Boha vzýváním, aby jim v takovém jich společném přinuceném jednání, coby nejlepšího bylo k uvažování, milostí a duchem svým přítomen býti ráčil. Já jsem to sobě umínil i to také obdržel, abych vždycky poslední votum a hlas dával, z takových příčin: Poněvadž general-leytenantem jsouce a takovou defenzi z poručení na sebe musivše vzíti, chtěl jsem nenděžitěho podezření ujtí, jakobych po takové kommandě a úřadu dychtěl, ješto se však říci může, quod dulce est bellum inexpertis, že vojna jen těm, jenž ji nezkusili, milá bývá. Bylo se sice čemu podiviti, že se ani jedinký člověk nenacházel, kterýby něco jiného proti tomu mluvil, nýbrž jednomyslně na tom se smesli, že se tuto boží cti, našeho náboženství spasitelného, našich vysoce zasloužilých a drazce nabytých nadání dotýká, aby tudy všickni spravedlivou při Bohu poručili, raději smrt volili podstoupiti, nežli hanebně život svůj trávit; že jeho všemohoucnost při nich státi a to dobře vyvésti uměti ráčí. V tom jsem se také smesl a na odpor nestavěl.*

Velice pěkně hrabě z Turnu toho vypisuje, že jsou stavové pod obojí mezi sebou to uvažovali, i také na tom se ustanovili, jakby privilegia svá a obzvláštně ten majestát na náboženství zastávati měli. Kdyby byli při tom zanechali a tak postupovali, tehdy by nebyli mohli viněni býti, že jsou proti nejmilostivější vrchnosti své rebellirovali a jemu, hraběti z Turnu, nebyla by též vina přičítána býti mohla, že jest hlavní původ té rebellie byl. Ale nahoře v této druhé knize v osmém dílu to se podstatně ukazuje, že jsou stavové pod obojí pod zástěrou zastávání svých privilegií ujímali se věci, což majestát jich na náboženství jim nepropůjčoval, a zastávali to barbarským způsobem, že jsou J. Msti C. krále a pána svého dva místodržící z kanceláře české v místě předním radním z okna do hlubokého příkopu vyhodili a on,

hrabě z Turnu, že jest předním radním a původem toho byl. A jak dále v tom rebellesky postupovali, na jiném místě dole obšírněji se to ukáže. Než aby on, hrabě z Turnu, jakožto stavův pod obojí nařízený general-leytenambt a tak v jich službě a platu stávající, nejposléze přímlovu svou činiti měl, tomu se místo dáti nemůže, proto že on tehdaž nejvyšším úředníkem zemským a nejvyšším sudím dvorským byl a tak při tom jich sjezdu nejřednějším. V království českém ten obyčej se zachovával, že při aněmích, sjezdích a radách (kromě soudích a ordinárních tribunálích) ten, který nejřednějším byl, nejprve svou přímlovu činil i také nejposléze tu radu zavíral, tak že nepochybně i v těch radách při tom sjezdu tak se stalo, že jest on hrabě z Turnu nejprve přímlovu svou učinil i také svou přímlovou jich rady a uvažování zavíral. Však strany vyhození z okna, to jest nebylo v plné radě stavův přednášeno ani uvažováno, než v menším počtu v úzké radě, v kteréž on, hrabě z Turnu, přední v přednášení i té rady zavírání byl, jak nahoře se to ukazuje.

XVIII.

So lang wir in deren terminis verbleiben, werden vns die Feindt selbst müssen Zeugnus geben, wie Gott unsere Hände Werkh gesegnet, die Armb gestercket, dass es vns alles nach Herten Wunsch vndt Willen glücklich gangen, dieweil wir nichts anderst gesucht, als bei vnser seligmachender ewangelischer Religion nach Lauth vndt Inhalt dess hochbetweterlichen Majestat-Brieffe vndt aufgerichteten Union zwischen den sub una vndt utraque ruhlich zu verbleiben, vndt die vier Punkten bewahren, so auf dem Landtag zu Böhmeisch Budweiss versprochen, als:

1. Aufrichtung der Defension.
2. Confoederation zu machen.
3. In nöthigen vndt fürfallenden Sachen Zusambenkünfften zu halten.
4. Auch die Durchsehung vndt Wiessenschaft der Privilegien zue halten.

Diese vier gedachte Punkten waren nit angesehen weder vnsern allergnädigsten König vndt Herrn, den, der das Haupt der Defension wäre gewest vndt geblieben. Verflucht wäre auch dessen Seel gewesen, der es hette gedacht zue Schaden vndt Nachtheil seiner gnädigsten von Gott vorgesetzten Obrigkeit zue gebrauchen, sondern vielmehr bey derselbten Leib, Leben, Gueth und Bluth aufzusetzen.

Diess war allein eine Verwahrung vndt Beschützung wieder die vbele intentionirte Frieden-Zerstörer, so vns vmb vnsern Majestat-Brieff vndt alle darinnen gesetzte Privilegien vndt des Königreichs Freyheiten gedachten zu bringen, vndt aus freyen Leuthen Leibeigene zue machen.

Die andere zwey Punoten, als Zusambenkunfft zue halten, hat dass Königreich Böhmeib nicht vnbiellich darumb angehalten vndt gebetten, weil es andere Länder, auch das Fürstenthumb Schlesien, Macht haben, dass sie sich dessen auch gebrauchen können; die Wiessenschaft vndt Durchsehung der Privilegien ist ja Söhnen des Landes wohl zue vergönnen gewest.“

To jest: *Pokudž jsme my v takových termínech zůstávali, museli nám sami nepřátelé to svědectví vydati, kterak Pán Bůh dlu rukou našich žehnati, ramen posilňovati ráčil, tak že se nám všechno podle srdce vůle a vinše našeho šťastně dařilo, poněvadž jsme nic jiného nevyhledávali, než jen abychom při našem spasitelném evangelickém náboženství vedle znění vysoce dotvrzeného majestátu a vyžvižené unie mezi stranou pod jednou a pod obojí pokojně zůstávali a ty čtyry artikule, které na sněmě v Budějovicích drženém připověděny byly, zachovávali, totiž:*

1. *Abychom defenzí anebo obranu naříditi mohli.*
2. *Konfederací anebo sjednocení vyzdvihli.*
3. *V potřebných a případných věcech sjezdy drželi.*
4. *Těž abychom privilegia přehlídati a o nich vědomost míti mohli.*

Tito jmenovaní 4. artikulové načetli proti nejmilostivějšímu našemu králi a pánu, jakožto kterýby hlavou defenzí byl a zůstával. Zlořečená by také ta duše byla, kteráby ku škodě a na újmu nejmilostivější své od Boha předložené vrchnosti toho měla užívat, ale mnohem víceji pro ni život, zboží a všechno vynaložiti. Toto bylo jen za opatření a obrana proti těm zlý oumysl majícím nepokojným buřičům, kteří nás o náš majestát a v něm obsažená privilegia všechna i svobody království připraviti a z svobodných lidí poddané učiniti usilovali.

Co se jiných dvou artikulův dotýče, jako sjezdy držeti a míti, království české ne bez příčiny o to jest usilovalo a prosilo, poněvadž toho též jiné země, tak jako i knížetství slezské moc mají, aby oni toho užiti mohli; známost pak a přehlídnutí privilegií mohlo dobře symélem země této dopřáno býti.

Nemůže se věděti, co hrabě z Turnu tím míní, že v tomto periodu dokládá „kterak Pán Bůh dlu rukou jich žehnati ráčil, tak že se jim všechno podle srdce vůle a vinše jich šťastně dařilo.“ Málo výše v této druhé knize v dlu sedmém nachází se kterak ten dlouho trvajícím aněm, na kterém stavový

podobojí majestát na náboženství dostali, léta 1610, poslední den masopustní dokonán byl léta 1611.

Jako in anniversario válečný lid řečený pasovský do měst pražských vtrhl, když stavové pod obojí velice předěšeni byli, jináče se nedomnívajíce, než že J. M. C. Rudolf ten majestát, na náboženství jim daný, zase odnítí chtíti ráčí, uvažující to při sobě: Poněvadž jsou jej mocí a válečným násilím dostali, že také tím způsobem jim zase odňat bude. Za tou příčinou utekli se k J. M. C. Mathiášovi, tehdaž čekanci království českého, žádající, aby válečnou mocí do království českého vtrhl, jakž jest se i to stalo. O čemž nahoře obšírně se vypisuje.

Za kralování J. M. C. Mathiáše stavové pod obojí, chtěíce více ujímati, než jim majestát na náboženství propůjčoval, zvláště snažující se toho hájit, aby lidé poddaní na statcích duchovních mohli sobě svobodně nové kostely stavěti, a J. M. C. Mathiáš, jakožto král český, nechtíce jim toho proti víře a svědomí svému trpěti: těžké odpory skrze to pošly, až naposledy l. 1618 ta hanebná rebellie od stavův pod obojí v království českém začata jest, jakž nahoře v dílu osmém vypsáno se nachází. Kdy tehdy a kterého času stavům pod obojí vedle srdce a vině jich šťastně se dařilo, jistá věc jest, že on hrabě z Turnu toho neukáže a žádný z katolických (kteří on za nepřátely strany pod obojí býti pokládá) takového svědectví jemu nevydá. Než smýšlím, že on spíšeji míní ten čas, který byl z počátku jich rebellie, že se jim šťastně tak dařilo, že jsou všecku správu království českého J. M. C. Mathiášovi odňali a sami správy téhož království se ujali. Potomně po smrti J. M. C. Mathiáše, J. M. C. Ferdinanda II., krále jich korunovaného, za krále i pána svého znáti nechtěli, jiného sobě za krále volili a vyhlásili, i také po smrti téhož syna jeho nejstaršího za čekance volili a vyhlásili. A že jsou tehdaž toho všeho dovedli, zdálo se jim, že podle vině srdce jejich se jim daří, tak jakž někteří to vůbec mluvili, (zvláště Budovec s tím se honosil), jak se to patrně seznává, že jest tu digitus Dei et dextera Altissimi, prst boží a pravice Nejvyššího, a že dílu božímu žádní odporníci na odpor se stavěti a proti tomu odolati nemohou. Ale brzy effectus contrarium docuit, že neposlušnost a rebellie poddaných proti spravedlivé vrchnosti jejich Pánu Bohu se nelíbí, pročež brzy zkrocení, přemožení, někteří z nich na hrdle, cti a statku, a téměř všickni na statcích a jměních svých od spravedlivé vrchnosti jich strestáni byli, a ten jich nepořádně volený král Fridrich falckrabě z Rejnu sotva rok královal, z království českého spolu s čekancem svým vyhnán a vedle toho

svých vlastních knížectví a zemí, tak i kurfiřtství zbaven byl, a v podružství v městě Mohuči život svůj mizerně dokonat, a syn jeho nejstarší, volený čekanec království českého, v Hollandu se bídně utopil. A tak hrabě z Turnu ten jich vinšovaný čas těžce prokázati může, ovšem pak s tím doložením: „Když jsou v termínech svých zůstávali,“ což téměř nikdy se od nich nedálo.

Dokládá dále hrabě z Turnu v této periodě, že jsou oni nic jiného nevyhledávali, než aby při svém spasitelném evangelitském náboženství vedle znění majestátu a učiněného porovnání mezi stranou pod jednou a pod obojí pokojně zůstávali a při čtyrech artikulech na sněmě, v Budějovicích držaném, jim připověděných, zachováni byli, totiž:

1. aby defensi nebo obranu naříditi,
2. konfederaci nebo sjednocení vyzdvihnouti,
3. v potřebných věcech sjedny držeti,
4. aby privilegia zemská přehlídali a o nich vědomost míti mohli.

A v tomto místě z potřeby musí se obšírněji v příčině těch čtyř artikulův povysvětliti.

Předně když J. M. C. Mathiáš za krále českého přijat, vyhlášen a korunován býti ráčil, tehdy stavové království českého (zvláště pod obojí, nebo málo osob pod jednou se všech tří stavův téhož království toho nežádali a obzvláště častopsaní dva hrabta, Slavata a z Martinic, proti tomu byli) J. M. C. Mathiášovi přednesli čtyry artikule, jeden o konfederaci neboližto společné spojení spolu s jinými zeměmi, k království českému připojenými, též s Uhry a Rakousky skrze smlouvy.

A ačkoliv tomu artikuli výklad dávali, jakoby se vztahovati měl pro dobré předně J. M. C. jakožto krále českého a vrchnosti jich všech nejmilostivější: ale jistá věc byla, že ta konfederaci a sjednocení k tomu cíli a konci státi se mělo, kdoby k rušení jich náboženství pod obojí a majestátu, jim od císaře Rudolfa daného, raditi chtěl, aby proti tomu každému i jich země při nich státi a je obhajovati nápomocny byly. Intrinsecus nucleus, vnitřní mínění, toho bylo: Kdyby někdy k tomu přišlo, žeby jich nejmilostivější vrchnost, spasitelného katolického náboženství se přidržející, po jich vůli ve všem k provozování jich scestného náboženství pod obojí postupovati chtítí nerádila, aby oni proti tomu mohli se postaviti i válečnou mocí toho hájiti a jedna země druhé v tom nápomocny býti.

Druhé o generální defensi a verbování lidu válečného. Ačkoliv stavové pod obojí ten pretext tomu dávali, že ta

defensi předně pro obranu J. M. C. jakožto krále českého a pro dobré J. Msti, jakožto jich nejmilostivější vřchnosti býti i sloužiti má, a žeby jako J. M. král český hlava té defensi býti měl: ale jistá věc jest, že jich mínění a úmysl v tom vlastně ten byl, aby ta defensi pro obhajování jich náboženství pod obojí nařizena byla. A poněvadž netoliko žádný z obyvatelův království českého pod jednou, ale ani všickni stavové pod jednou společně tak mocni a silni nebyli, aby stavům a straně pod obojí mocí a silou škoditi mohli, tak že proti nim defensi činiti a verbování lidu válečného nařizovati potřebí nebylo; nebo bez toho tím majestátem, od J. M. císaře Rudolfa na náboženství jim daným, dosti v tom upewnění byli, jestliže by kdo proti tomu majestátu něčeho se dopustil, že má za ručitele obecného pokoje odsouzen a držán býti, tak že proti tomu každému nebylo zapotřebí defensi nařizovati, než právem na něj to prokazující, za takového jeho odsouditi dáti; a každý obyvatel v též království musel by za velice nesmyslného a nerozumného držán býti, který by zomysla chtěl se do takového nebezpečení vydati: pročež úmysl jejich ten byl: Kdyby někdy z Jich Msti králův českých, pánův jich, v jich náboženství pod obojí a majestátu, na též náboženství jim daném, překážku činiti chtěl, aby té defensi proti J. Msti užívati mohli, tak jakž ex effectibus a z vlastních jich skutkův takový svůj slý úmysl zjevně a patrně navyjevíli.

Předně léta 1609, když jsou stavové pod obojí na tom dlouho trvajícím sněmě defensi a verbování lidu nařídili. Ažkoliv též ten pretext defensi byl, že pro ochranu a pro dobré J. M. C. Rudolfa, krále a pána svého, to učinili; ale skutek to ukazoval, že k tomu cíli ta defensi se stala, aby J. M. C. Rudolfa válečnou mocí k tomu přivedli, aby v království českém náboženství pod obojí vedle konfessi české, J. M. C. od nich podané, svobodně provozovati mohli a aby J. M. C. jim to obzvláštním majestátem stvrditi ráčil. Tak jakž jsou také touž svou válečnou mocí tehdaž skutečně k tomu přivedli, jakž nahoře v první knize v pátém dílu obšírněji se to vypisuje.

Potomně léta 1618, když jsou stavové pod obojí po vyhazování z okna J. M. císaře Mathiáše jakožto krále českého dvouh místodržících a jednoho sekretáře defensi království českého a verbování lidu nařídili, tolikéž tu barvu a pretext tomu dávali, že se pro ochranu a dobré J. M. císaře Mathiáše, krále a pána jich, činí. Ale skutek to ukazoval, že táž defensi vlastně proti jich nejmilostivější vřchnosti učiněna a na-

řízena byla, kdež jsou vši správy téhož království J. M. C. Mathiáše krále a pána svého zbavili a ji na sebe uvedli.

A tehdaž léta 1611, když jsou při J. M. C. Mathiášovi před korunováním J. M. za krále českého stavové pod obojí ten artikul o defensi a verbování lidu válečného přednášeli, tehdy uvedli sobě na papír; na jakýby způsob tu defensi naříditi chtěli. A mezi jinými artikuli tento byl: Kdyžby defensorové, od stavův pod obojí nad akademi pražskou a konsistoři dolejší nařízení, sjezd stavům pod obojí rozepsali, při němžto by uznáno bylo, že potřeba království českého stavům to přinášá, aby sněm obecní rozepsán byl, a žeby J. M. C. králi a pánu jejich to přednesli a J. M. žeby neráčil v témdni pořád zběhlém se resolvirovati, k tomu povolit, a sněm nerozepsati, tehdy aby oni direktorové z takového společného sněžení stavův pod obojí, při tom jich sjezdu spolu shromážděných, mohli takový sněm rozepsati a jej držeti. A kdyby při témž sněmě uznáno bylo, že jest zapotřebí lid válečný verbovati a žeby oni stavové o tom J. M. C. králi a pánu svému v známost uvedli, J. M. pak žeby ráčil se resolvirovati a nechťti takový lid verbovati, tehdy aby stavové království českého moc měli to učiniti.

Třetí artikul o sjezdích. Poněvadž z knížectví slezských netoliko ve Vratislavi knížata a stavové, ale i v každém knížectví každoročně a někdy častěji nežli jednou sjezdy drživali, stavové pod obojí v Čechách žádostivi byli, v království českém podobnou svobodu dostati, a to nepochybně za samou tou příčinou, aby vedle své uznané potřeby náboženství své pod obojí tím podstatněji zastávati a své praktiky netoliko proti straně pod jednou, ale i proti své nejmilostivější vrchnosti skládati i potomně také v skutak uvozovati mohli.

Čtvrtý artikul o obnovení starých erbanůvkův. Nachází se, že Jich Msti králové čeští spolu s stavy téhož království měli jisté smlouvy a erbanůvky s Jich Mstmi králi polskými a týmž královstvím, též i Jich Mstmi kurfiršty saskými. Nepochybně že stavové pod obojí v království českém žádostivi byli, k tomu cíli takové erbanůvky obnoviti, aby mohli k tomu přivést, aby Jich Msti králové polští spolu s týmž královstvím a Jich Msti kurfirštové saští spolu s domem svým je stavy v příčině náboženství pod obojí, kdyby se jen vidělo, že se jim nějaké zkrácení děje, je hájili a zastávali. Sice mimo to neví se, jakáby příčina jejich byla k tomu vésti je měla, aby takového obnovení žádati měli.

Tito svrchupsaní čtyři artikulové na jaké ublížení víry sv. katolické pod jednou i také stenčení důstojenství a autoritatis Jich Msti králův českých čelili, každý horlivý katolický a věrný poddaný krále a pána svého to snadně souditi mohl. Což majíce v svém bedlivém uvážení J. M. C. Mathiáš před svým korunováním za krále českého, neráčil chtíti tak snadně vedle přednesení a žádosti stavův království českého těch čtyř artikulův potvrditi, než ráčil se snažiti včelijak k tomu přivést, aby stavové v království českém s tím spokojeni byli, aby taková artikulová až do nejprvé příštího sněmu, od J. M. stavův položeného, odloženi byli. A že při téměř sněmě dokonale k zavření svému přede všemi jinými věcmi přijíti mají, ústy svými královskými připověditi ráčil. Načež že se všichni tři stavové dokonale ubespečiti a tím jisti býti mají, že se to od J. M., jakožto krále a pána křesťanského a slova svá držíciho, včelijak náležitě a šlechetně státi má a stane, jakž revers od J. Msti stavův před korunováním J. Msti odvedený, dále to s sebou přináší a zavírá.

Když potomně l. 1614 v pátek po sv. Pavlu na víru křesťanskou obrácení sněm obecní v městě Budějovicích českých od J. M. C. Mathiáše jakožto krále českého držán byl, při kterémž ihned po proposici sněmovní J. M. C. ráčil stavům ústně přednésti dáti, že k tomu povolití ráčil, aby vedle J. Msti reversu ihned po přečtení proposici stavové na uvážení odložených čtyř artikulů nastoupili a po vyřízení jich proposici J. M. C. uvažovali. Kdež poněvadž stavové za jistými příčinami toho při J. Msti ve vší poníženosti poddaně vyhledávali, aby J. M. jim stavům i zemím k království českému připojeným sněm generální na hrad pražský k jistému dni rosepsati ráčil, na kterémžby tíž artikulové zavírání a na místě postaveni býti mohli: ku kteréžto žádosti J. M. C. milostivě povolití a na tom se ustanoviti ráčil, častopsaným stavům království českého, nicméně i markrabství moravského, knížectvím slezským a markrabstvím horních i dolních Lužic, jakožto údům k království českému vtěleným, sněm generální, jestli nebude moci dříveji, aspoň měsíce ledna léta nejprvé příštího 1615 na hrad pražský položiti a rosepsati a časně uherským tak i rakouským stavům o času a dni v známost uvést, je povolati, a aby k témuž dni se najíti dali, jim povolití ráčil. Při kterémžto sněmu po přečtení proposici J. M. C. přede všemi jinými věcmi ihned na ty čtyři uložené artikule aby stavové s týmiž zeměmi k tomu povolanými nastoupili, je s J. M. C. uvážili a zavírali, s tím přitom jich stavův dostatečným opatřením, že se k svrchu dotčenému reversu J. Msti ve všem jeho znění, klausulích, artikulích bez včeli-

kého přerušení zadosti státi má. Jakož pak v tom J. M. C. slovy svými královskými milostivě se zakazovati a přitom zůstavovati ráčí, že odklad tento těch artikulův nemá býti k žádné ujmě, ani k žádnému přetržení v nejmenším artikuli téhož reversu J. M. C.

Začež stavové J. M. C. králi a pánu svému nejmilostivějšímu poníženě děkovali a za to se J. Msti poslušně odsluhovati zakázali. Však potomně J. M. C. Mathiášovi nedostatek zdraví a některé jiné důležité překážky v to přišly, že J. M. neráčil moci též sněm generální léta následujícího 1615 měsíce ledna na hrad pražský rozepsati a držeti, až teprva junii měsíce téhož léta v pondělí po sv. Trojici (kteréhožto držením dosti dlouho se protáhlo; nebo teprva z počátku měsíce octobris v sobotu po sv. Jeronýmu zavřín byl). S čímž stavové dobře spokojeni byli.

Na kterémžto sněmu generálním J. M. C. jakožto král český ráčil jest to v proposici své milostivě všem třem stavům království českého a vyslaným z zemí k němu vtělených předložiti, že dobře v paměti své snášeti ráčí, v čemž jest se předešle v Budějovicích českých strany čtyř artikulův, od stavů království českého přednešených a k jednání k tomuto sněmu odložených, milostivě zakázati i také stavům království uherského, též arciknížectví rakouského v známost uvéstí a k tomu povoliti ráčil, aby oni vyslané své s náležitým a dostatečným plnomocenstvím k témuž generálnímu sněmu vypravili. Po stalé takové proposici v následující dny páni vyslaní z hořejších i dolejších Rakous, z Moravy, Slezska, Lužic, jedni po druhých, do sněmu mezi pány stavy přicházeli a plnomocenství svá přednášeli. Z království uherského nebyli tu žádní vyslaní přítomni, ačkoliv od J. M. C. jakožto krále uherského jim o tom psáno bylo.

Trvalo to za několik mnoho dní, že jak stavové království českého tak i páni vyslaní z svrchu psaných zemí nemohli se v tom porovnat, jakýmby způsobem to mělo předsevzato býti, aby ta konfederaci a spolčení se státi mohlo. A poněvadž J. M. C. Mathiáš dobře ráčil tomu rozuměti, že se tím nic jiného neobmýšlí, než co jest na ublížení víře sv. katolické a na ztenčení důstojnosti J. M. Kr., neráčil k tomu pospíchat, aby jak ten artikul tak i jiní tři artikulové vedle vůle a předsevzetí stavů království českého měli k zavření svému přijíti.

Pročež jednoho dne, jmenovitě 12. aug., v pátek před památkou na nebe vzetí blah. Panny Marie, odjeli z Prahy od sněmu pan Adam mladší z Waldštejna, tehdaž nejv. hofmistr v král. českém, (ačkoliv byl pán katolický pod jednou,

však v příčině těch čtyř artikulův jak před korunováním za krále českého J. M. C. Mathiáše l. 1611 tak i potom při sněmě v Budějovicích l. 1614 a naposledy při tomto sněmě l. 1615 na místě a jménem pánův stavův království českého toho se ujímal, přednášel a, aby vedle jich žádosti tíž artikulové od J. M. C. povoleni, nařízeni a potvrzeni byli, fedrovati všelijak se snažil), pan Karel z Žerotína, tehdáž hejtmán margkrabství moravského, pan hrabě z Turnu, tehdáž purgkrabě karlštejnský, a pan Vilém starší z Lobkovic, tehdáž J. M. C. radda soudův dyorského a komorního. Jeli ku panu Štefanovi Jiřímu z Šternbergka na zámek Postoloprty šest mil od Prahy pro přátelské shledání a rekreaci, myslivost s štváním zajícův, domnívajíce se, že jedním dnem v sobotu nic zmeškáno nebude; v neděli a pondělí na den nanebevzetí blah. Panny Marie že bez toho v sněmě nic předsevzato nebude.

Naproti tomu J. M. C. Mathiáš, věda, k jakému ublížení viry sv. katolické a důstojenství J. Mati jakožto krále českého ti artikulové velice čelí, ráčil všelijak na ty prostředky přemýšleti, aby takoví škodliví artikulové k svému vyřízení a potvrzení nepřicházeli. Pročež vyrozuměvše, že svrchupsaní páni z Prahy odjeli, ráčil J. M. panu Adamovi z Šternbergka, nejv. purgkrabí pražskému vzkázati, aby bez dalších odkladův ty čtyry artikule snažil se v sněmě k zavření přivést. Vedle kteréhožto J. M. C. poručení nejv. pan purgkrabě se zachoval. A když nejprvé v plném sněmě takové J. M. C. poručení oznámil, tehdy někteří z prostředku pánův stavův z stavu panského pod obojí, obzvláště pan Linhart Kolon z Felzu a pan Václav Vilém z Roupova, tomu se na odpor postavili, přednášejíce, že některé přední osoby stavu panského v sněmě přítomni nejsou, žeby bylo lépeji takové uvažování do jiného dne odložití a to nejdéle do úterka nejprvé příštího, že k tomu dni ti páni zase přijedou a bude se moci s tím lepší podstatou to uvažiti.

Nejv. pan purgkrabě na to za odpověď dal, že sněm jest obecný pro všeckny pány obyvatele ze všech tří stavův téhož království rozepsán; každému jest svobodno k němu se najíti dáti, při uvažování všelijakých artikulův své zdání svobodně dávat, s jinými se snést anebo proti tomu se přimlouvající příčiny oznámiti. Než pro nepřítomnost některého neb některých, kteří by k sněmu nepřijížděli, aneb přijedouce do měst pražských žeby odtud za příčinou svých partikulárních příležitostí odjížděli, anebo do sněmu najíti se nedali, tehdy že ti, kdo jsou přítomni, mají tu svobodu, to vše, což tak v sněmě zapotřebí jest a co se jim to od nejv. pana purg-

krabí jakožto direktora sněmu přednáší, uvažovati a zavíratí a J. M. C. jakožto králi českému k milostivé ratifikaci toho přednáseti. Pročež maje to sobě od J. M. C. poručeno, že bez dalších odkladův chce na uvažování těch čtyř artikulův nastoupiti.

Všichni tři páni stavové, téhož dne v sněmě přítomní, s tím se snášeli, aby se tak stalo.

Pročež nejv. pan purgkrabě přednesl nejprvé ten přední artikul z strany sjednocení s královstvím uherským a arciknížectvím rakouským. A poněvadž z vyslaných království uherského žádného při dvoře J. M. C. přítomného nebylo, i bylo posláno pro pány vyslané z hořejších a dolejších Rakous. A prvé, než byli tiž páni vyslaní k sněmu do soudné světlice najíti se dali, bylo uvažováno, zdali páni stavové království českého mají při páních Rakušaních takového sjednocení vyhledávati, anebo zdaliž nemají vyčekati, aby oni toho při týchž stavích vyhledávali. A bylo zavříno, že by to s posměchem stavův království českého bylo, kdyby oni měli toho vyhledávati, než aby se vyčkalo, co páni Rakušané budou přednáseti, a tu že se bude moci uvážiti, coby jim se mělo za odpověď dáti.

A tak když ti páni vyslaní rakouští do sněmu najíti se dali, byli dotazováni, co tak při páních stavích království českého přednáseti chtějí. Oni oznámili, že z milostivého J. M. C. pána jich nejmilostivějšího poručení do království českého v tomto sněmu na hrad pražský najíti se dali. Jakož také, byvše oni na ten způsob od pánův stavův týchž arciknížectví, svých principálův, zmocnění, aby vyrozuměli, co tak páni stavové království českého při páních stavích týchž arciknížectví vyhledávati chtějí budou, a aby tomu vyrozumějíce nato náležitou odpověď dáti mohli.

Stavové království českého, měvše to v svém bedlivém uvážení, skrze nejv. pana purgkrabí pražského oznámili, že jsou páni stavové téhož království jináče se nedomnívali, než že páni stavové horních a dolejších Rakous své pány vyslané za tou příčinou k tomu sněmu vyslali, že budou chtíti toho vyhledávati, aby stavové téhož království v jistý způsob sjednocení společně učinili. Ale poněvadž nyní tomu vyrozumívají, že páni vyslaní žádného takového plnomocenství nemají, aby co toho při páních stavích království českého vyhledávati měli, že páni stavové téhož království na ten čas podobně žádné potřeby býti neuznávají, aby měli při páních stavích rakouských v tom artikuli čeho toho vyhledávati.

Na kteréžto oznámení páni vyslaní žádné další odpovědi nedali, a z sněmu zase odešli. Což byvše J. M. C. poníženě

oznámeno, J. M. ráčil toho při tom milostivě zůstaviti, a ten artikul do sněmu těmito slovy vepsán byl:

Strany sjednocení s královstvím uherským a arciknížectvími rakouskými. Poněvadž s království uherského sem do království tohoto žádných posílův jsou nevypravili a vyslaní s arciknížectví rakouských ničehož toho při J. M. C. jakožto králi českém a stavích tohoto království nevyhledávali: s té příčiny tak jest již ten artikul minul. Při čemž J. M. C. milostivě toho také jest zůstaviti ráčil.

Byli potom od nejv. pana purgkrabího jiní dva artikulové o sjezdy krajské a v příčině obnovení starých erbanuňkův v sněmě předneseni a na místě postaveni a potomně do sněmu těmito slovy vepsáni:

O sjezdích krajských. Co se pak třetího v proposici J. M. C. položeného artikule, totiž jakby sjezdové v čas rychlé a nevyhnutelné potřeby s dobrým a užitečným J. M. C. a království tohoto pokládání a rozpisování býti mohli, dotýče, na tom jest se J. M. C. spolu s stavy milostivě snésti ráčil: Poněvadž to vše, jakby v takové potřebě sjezdové pokládání a držání, též jakby velikým J. M. C. jakožto králi českého a tohoto království nepřítelům, kdyby kteří do této země, naší milé vlasti, vtrhnouti a tudy J. M. C. a obyvatelům království tohoto škoditi chtěli, odpíráno býti mělo, prvé sřizením zemským a sřizením sněmovními v rozdílných artikulech patrné a s dostatkem pod velikými a těžkými pokutami vyměřeno a savřino jest: protože se toho všeho při téměř sřizení zemském a sněmovních sřizeních zůstavuje, a kteří artikulové sněmovní o defensi a vypuzení lidu cizího s království tohoto předně nařizeni jsou, ti se tímto sněmem obnovují, nejinak než jakoby slovo od slova do něho vepsání byli. A poněvadž osob s obce, předešle k defensi volených, někteří již do tohoto času prostředkem smrti s tohoto světa sešli a někteří od J. M. C. buďto do soudu zemského nebo dvorského a komorního dosazeni jsou, protož na místě jejich s každého kraje voleny jsou osoby tyto:

Z kraje bechynského:

Jan Jiří s Švamberka na Vorlíku, Třeboni a Nových Hradech, J. M. C. radě,
Jan s Říčán na Řečici a Novém Klychnově s pánův;
Zigmund Matěj Vencelík s Vrchoviště na Kamenici a Chejnově,
Jeronym Hoslaur s Hoslauru a na Hněvkovicích s rytířstva.

Z kraje prachenského:

Jan Křištof Kavka s Říčán a na Dobříši,
Jan starší Planský s Ebergka a na Aučíně s pánův;
Václav Malovec s Malovic a na Chvalšovicích,
Jan nejst. Horčice s Prostého na Bratronicích, Záhoří, Polí, Kadově a Bezděkově s rytířstva.

Z kraje slanského:

Jan Adam s Roupova a na Telčích,
Václav s Lobkovic a na Beškovicích s pánův;
Václav Boren s Lhoty na Rostokách a Vilémově,
Vodolan Petipeský s Chyš a s Egerbergku na Blahotěch s rytířstva.

Z kraje litoměřického:

Křištof Adam Sezima z Sezimova Austi a na Tečínovsi,
Adam ze Vohynic a z Tetova na Košťalově z pánův;
Václav Borše Kaplíř z Sulevic a na Sulevicích,
Jiřík Audreký z Andree a na Střebivlicích z rytířstva.

Z kraje kouřimského:

Karel Krakovský z Kolovrat na Kovanicích a Krakovci,
Voldřich Holický z Šternbergka a na Šternberce z pánův;
Ladislav Sekerka z Sedčic a na Vodolíně Vodě,
Vilém Dvořecký z Olbramovic na Novém Podolí z rytířstva.

Z kraje časlavského:

Jan Rudolf Trčka z Lípy na Světlé nad Sázavou, Opočně a Smiřicích,
J. M. C. radda,
Rudolf Zejdlic z Schönfeldu na Polné a Přibislavi z pánův;
Pavel Hrabaně z Přerubenic na Peškách a Novobidech,
Ondřej Hornatecký z Dobračovic a na Zbraslavicích z rytířstva.

Z kraje vltavského:

Vilém Lev z Říčan,
Smil z Hodějova na Vlčicích a na Tloskově z pánův;
Jan Bukovanský Pinta z Bukovan na Bukovanech a Krašovicích, místo-
písař království českého,
Adam Řepický z Sudoměře a na Vosečanech z rytířstva.

Z kraje podbrdského:

Jaroslav starší z Kolovrat a na Hradku Starosedliském,
Zdeněk Vratislav z Mitrovic a na Mníšku z pánův;
Jaroslav Otta z Losu na Hlašovcích,
Voldřich Bechyně z Lažan na Dušnicích trhových z rytířstva.

Z kraje plzeňského:

Hendrich Lorenc hrabě z Guttenštejna na Hostouni,
Vilém z Klenového a z Janovic na Roupově z pánův;
Jindřich Černín z Chudenic a na Švihově,
Mikoláš Braum z Zvřetětic a na Lipnici z rytířstva.

Z kraje žateckého:

Joachim Libštejnský z Kolovrat a na Rabštejně,
Jan Albin Šlik z Holejče, hrabě z Pasaunu a Lokte, na Falkenově a Dou-
pově z pánův;
Křištof Fictum z Fictum na Klášterci a Novém Šumberce,
Václav st. Štampach z Štampachu a na Valči z rytířstva.

Z kraje boleslavského:

Václav st. Berka z Dubé na Loučeni, Vidimi a Bezděsi,
Adam Budovec z Budova na Zásadce, J. M. císaře Hmáského mundšenk,
z pánův;
Štastný Václav Pětipeský z Chyš a Egerbergka na Byčicích a
Bošíně,
Jan Bzenský z Přerubé a na Všelisech, z rytířstva.

Z kraje hradeckého:

Rudolf ze Štubenbergu na Novém Městě a Hradišti nad Metují,
 Hanibal z Waldštejna na Velích Mokách z pánův;
 Myslibor Hamsa z Zabědovic na Morašicích,
 Mikuláš Vratislav z Bubna na Břesině, Škašově, Litčicích, Žamberce
 a Horním Jelení z rytířstva.

Z kraje rakovnického:

Maximilian Krakovský z Kolovrat a na Šípech,
 Hendrich Jakob Teyřovský z Einsidle na Křiči a Dubčanech, z pánův;
 Václav Varlejš z Bubna na Zvilovci,
 Jaroslav Hrobčický z Hrobčice na Věsulově z rytířstva.

Z kraje chrudimského:

Diviš Lacembok Slavata z Chlumu a Košbergka na Košberce,
 Karel Záruba z Hustířan a na Radimi z pánův;
 Vilém Dobříkovský z Malečova a na Dobříkově,
 Jiřík Karlík z Nežetic a na Slatinanech z rytířstva.

O erbanuňcích. Tolikéž v čtvrtém artikuli z strany obnovení starých erbanuňkův, jakož od starodávna toto království s některými okolními jich Matmi kurfiřty a knížaty sv. Říše v dobré srozumění uvedeno a te jistými erbanuňky a smlouvami dědičnými utvrzeno jest, i aby jim ku přetržení takových smluv a erbanuňkův žádná nejmenší příčina nebyla dána, poněvadž těchto pojminulých let při některých osobách skrze smrt časnou jak J. M. slavné paměti císaře Rudolfa II. jakožto krále českého tak i týchž kurfiřtův a knížat proměny jsou se staly, a několik nových potentátův, s kterýmiž ještě žádné smlouvy a erbanuňky obnoveny nejsou, v regiment a správu jich Matí jsou ráčili vjíti: protož na tom jsou se všickni tři stavové království tohoto snesli, J. M. C. na to ponížene prosíce, aby J. M. jakožto král český co nejdříveji na to nastoupiti a ty erbanuňky a dědičné smlouvy s dotčenými kurfiřty a knížaty sv. Říše vedle starobylého způsobu k obnovení a skutečnému toho vykonání bez dalších odkladův milostivě přivesti ráčil. K kterémužto obnovení takových erbanuňkův vedle nejv. úředníkův a soudcův zemských a radd J. M. C. soudu dvorského a komorního, také sobce voleni jsou se dvou vyšších stavů osoby tyto: Jifi Fridrich hrabě z Hohenlohu na Kosinovicích a Králíchu, nejvyšší a rytíř, Hendrich Libštejnský z Kolovrat na Zuchovicích, J. M. C. radda a hejtmán Nového města pražského, Rudolf Trčka z Lipy na Světlé nad Sázavou, Opolečně a Smiřicích, J. M. C. radda, Joachim st. Slavata z Chlumu a z Košbergka na Hlubočepích, J. M. C. arciknížete Leopolda komoraňk, z pánův, Jan nejst. Horčice z Prostého na Bratronicích, Záhoř, Polí, Kadové a Besděkově, Mikuláš Braum z Zvítětic a na Lipnici, Zigmund Belvic z Nostvie na Beřkovicích, Mikuláš Vratislav z Bubna na Břesině, Škašově, Litčicích, Žamberce a Horním Jelení, Vilém Dobříkovský z Malečova a na Dobříkovicích, Jindřich Černín z Ondruje a na Švihově z rytířstva.

Mezi těmi čtyřmi artikuli jeden artikul, totiž o defenzí, ten byl v sněmě spolu s jinými pány vyslanými z markrabství moravského, z knížectví slezských, z horních a dolních Lužic uvažován, a jak tehdaž býti mohlo, na místě postaven, a do téhož sněmu těmito následujícími slovy vepsán

O defensi. Strany pak toho vysoce potřebného artikule o defensi, na kterémžto jak J. M. C. tak i království tomuto českému a semím k němu vtěleným pro J. M. a jich ochranu mnoho záleží, a zvláště aby v čas nenadálé potřeby věděti se mohlo, jakby každá země J. M. C. jakožto králi českému, též jedna druhé, pokudžby na kterou z nich co těžkého a nepřátelského v nenadálosti (žehož milostivě Pán Bůh uchováti rač) přijíti mohlo neb mělo, ku pomoci přispěly a sobě vespolek jako ruky podávaly: majíce J. M. C. s stavy království tohoto týž artikul v svém bedlivém uvážení, poněvadž jsou J. Vys. Kníž. M. pan kardinal a biskup olomoucký a vyslání s margkrabství moravského, jakož i také vyslání pánův knížat a stavů knížectví slezských a s margkrabství horních i dolních Lužic žádného plnomocenství k zavírání na konec čehokoli, cožby tak při tomto generálním sněmu předloženo bylo, neměli, než což tak mezi stavy království tohoto a nimi pány vyslaným vtělených semí namluveno jest, to oni ad referendum toliko principálům svým přijali: ráčil jest se na tom J. M. C. s stavy království tohoto snést, aby předně k ochraně J. M. C. jakožto krále českého, pána nás všech nejmilostivějšího, království tohoto, též i semí k němu vtělených, v čas nastalé potřeby stavové království českého jiným vtěleným zemím, pokudž by se na kteroukoli z nich nějaké nebespečení valilo a potřeba toho nevyhnutelná ukasovala, a žeby to na J. M. C. vznešeno bylo, tehdy s milostivým vědomím a vůlí J. M. C. s jistým počtem lidu válečného, totiž 2000 jízdných a 6000 pěších knechtův, přispěli. A k dokonalému tohoto artikule o defensi spolu s J. M. C. a vyslanými semí vtělených s plnou mocí zavírání a na místě postavení tímto sněmem volili jsou nejv. úředníci a soudecové zeměti, též raddý J. M. C. soudu dvorského a komorního a z obce osoby tyto: Rudolfa z Štubenbergu na Novém Městě, Hradišti nad Metují, dědičného šéňka knížectví štyrského a J. M. C. komorníka, Joachima Ondřeje hrabě Šlika z Pasaunu a z Lokte na Svijanech, Jana Albrechta st. Křineckého z Ronova a na Novém Ronově a Rožďalovicích, Jaroslava ml. Libštejnského z Kolovrat a na Petršburce, Albrechta Jana Smiřického z Smiřic a na Kostelci nad Černými lesy, Viléma Vratislava z Mitrovic a na Mníšku, rytíře sv. Jana jerosolomitánského, komendatora na Maulperce z pánuv; Mikuláše Gerštorfa z Gerštorffu a z Malšovic na Velikých Horách a Rokytale, J. M. C. raddu, vrchního hejtmána všech panství J. M. C. a hejtmána hrabství kladského, Albrechta Pfefferkorna, s Ottopachu na Žánovicích a Butovicích, J. M. C. raddu, Václava Boryně ze Lhoty na Rostokách a Vilémově, Humprechta st. Černína z Chudenic, místokomorníka království českého, Jana Bukovanského Pintu z Bukovanech a Krašovicích, místopísáře téhož král. českého, z rytířstva; Jana Kirchmajera z Reyhovic, primasa Starého města pražského, Jana Himelštejna z Nového města pražského, Jana Čápa, primasa Menšího města pražského a stavu městského, jim k tomu plnou moc dávše. Kterážto defensi od zavření tohoto generálního sněmu do pěti let pořád zběhlých aby trvala, s touto přitom znamenitou výminkou: Jestližeby stavové margkrabství moravského k té námluvě stavův království tohoto, kterouž jsou s vyslanými jich v příčině toho artikule o defensi na tomto generálním sněmě učinili, nepřistoupili a jí s milostivou vůlí J. M. C. nestvrdili; též také pokudžby páni knížata a stavové knížectví slezských, tolikéž stavové margkrabství horních i dolních Lužic počtu toho, který jsou stavové království českého spolu s vyslanými margkrabství moravského přátelským způsobem tými vyslaným s knížectví slezských, totiž 2000 jízdných a jeden regiment knechtův, 3000 silný, a vyslaným s margkrabství horních a dolních Lužic, též 600 jízdných a 1000 knechtův podali, od nich přijíti nechtěli anebo přikladem předkův svých podle proposicí a rovnosti k tomu podání (s čímžby J. M. C. a stavové král. tohoto dobře spokojeni býti mohli) se nesnesli a

nesrovnali: tehdy aby také zase stavové král. tohoto českého touto pomocí a defensí týmž vtěleným zemím, anebo té, kteráby se s nimi v tom nesnešla a způsobem svrchu jmenovaným nesrovnala a toho nestvrdila, povinni nebyli. Však pokudžby k tomu (ač té naděje není) přišlo a mezi stavy království českého a zeměmi vtělenými a přínáležejícími takové jisté srovnání, jakž dotčeno, státi se nemohlo: na tom jsou se s J. M. C. všichni tři stavové království českého snesli, aby předně J. M. C. jakožto krále a pána svého všech nejmilostivějšího a království toto, naši milou vlast, kdyby se jaké nebespečenství valiti chtělo (čehož Pane Bože milostivě ostříhati rač) příkladem vzácných předkův svých neopouštěli, tak aby v čas nastalé takové potřeby, anby již jináče býti nemohlo, ten nahoře jmenovaný počet lidu jistného a pěšího, s milostivým vědomím a vůlí J. M. C. a na pešťalungk J. M. verbován a najat byl. Podle čehož stavové J. M. C. nejvýš. úředníkům a soudcům zemským a radám J. M. C. soudu dvorského a komorního, též výš jmenovaným osobám s obce k tomu voleným, moc tímto sněmem dávají, aby od J. M. C. a od nich to, kterak by témuž lidu s kontribucí a sbírek, tímto sněmem svolených, s toho termínu, před kterýmžby takové nebespečenství nastalo a potřeba se toho taková nevyhnutelná ukazovala, placeno býti mělo, uváženo, i také osoby hodné, u věcech válečných povědomé a zkušené, z národu našeho českého, obyvatele země této, na nejvyšší nad týmž lidem nařízení a s nimi o službu a záplatu jich narovnání učiněno bylo.

Z této pravdivé informací poznati se může, jak negruntovní zpráva hraběte z Turnu v svrchupsaném periodu se nachází. Nebo předně ti čtyři artikulové nebyli od J. M. císa. Mathiáše stavům pod obojí na sněmě v Budějovicích připověděny, než tři léta před tím na sněmě na hradě pražském držaném, před korunováním J. M. císa. Mathiáše za krále českého. Item tíž artikulové nebyli postaveni v tom pořádku, jako on je pokládá; nebo nejprvnější byl o konfederaci a ne o defensi. Item klade čtvrtý artikul, o kterémž na žádném z těch sněmův, totiž l. 1611, 1614 a 1615 ani zmínka učiněna nebyla, píšíce, že stavové za čtvrtý artikul žádali, aby privilegia zemská přehlídali a o nich vědomost míti mohli. Než byl artikul o erbanučních. A tak nemajíce týž hrabě z Turnu již víceji paměti dobré, mohl zanechati toho tak negruntovního výpisu formovati. Než to jest pravda že při tom dlouhotrvajícím sněmě l. 1609 stavové pod obojí přednášeli, že uznávají býti za věc potřebnou, aby privilegia král. českého byly ku přečtení dány, tak aby jakožto synové vlasti mohli o tom vědomost míti, co k dobrému jich stavův táž privilegia v sobě obsahují. A bylo tehdaž na tom zůstáno: Poněvadž všech privilegií téhož království výpisové hodnověrní při kanceláři české a při deskách zemských se nacházejí (originalia tehdaž v jedné kaple na zámku Karlštejně se chovaly), že mají páni stavové některé osoby z prostředku svého voliti a jmenovati, kteříby táž privilegia přehlídli a potomně to, na čem týmž pánům stavům mnoho záleží, na sněmě obecném přednesli.

A ačkoli hrabě z Turnu v tomto periodu tato slova dokládá: „Tito jmenovaní čtyři artikulové nečelili proti nejmilostivějšímu našemu králi a pánu, jakožto kterýby hlavou defensi byl a zůstával“ atd.: ale málo výše v refutování a odpovědi dané na tento period jest to dokonale ukázáno, že ta defensi, od stavův pod obojí žádaná, vlastně se vztahovala a čelila proti jich nejmilostivějším vrchnostem; neb proti partikulárním osobám nebylo jim potřebí defensi nařizovati.

Co se pak té konfederací stavův království českého s stavy horních i dolních Rakous, vše pod obojí, dotýče, aby se ještě lépeji tomu vyrozuměti mohlo, jaké bylo mínění stavův pod obojí o tom, tato další informací se činí.

Jakož jsou v té rebelli české následujícího roku po tom vyhození z okna, totiž l. 1619 tehdejší nepořádní direktorové, správcové a radcy zemské, od stavův království českého (však toliko strany pod obojí) nařízení, podle moci od nich sobě dané skrze patenty jim všem třem stavům téhož království sjezd generální k úterku po památce sv. Maří Magdaleny, jinak k 23. dni měsíce července, rozepsali a na hrad pražský položili, ku kterémuž sjezdu stavové margkrabství moravského, knížata a stavové hořejšího i dolejšího Slezska, horních a dolních Lužic jakožto přivtělení údové, nieméně stavové hořejších a dolejších Rakous, vše pod obojí, vyslané své s plnou mocí vypravili, a tehdaž při tom sjezdu stavové království českého pod obojí s svrchu psanými zeměmi tu konfederaci, spolčení a sjednocení učinili, ji přísahami a pečeti svými i podpisy rukou stvrdili. A davše tíž stavové království českého pod obojí, co při témž svrchu psaném sjezdu bylo jednáno a zavřeno, vůbec vytisknouti, nachází se v témž vytištění, že sami dokládají příčiny, kteréž země k tomu přivedly, že jsou konfederací mezi sebou učinily. A mezi jinými tuto také býti píše, že jsou to mezi sebou povážili, „když jsou tíž stavové král. českého k milostivé žádosti a přimluvě slavné paměti J. M. císaře Rudolfa II. vedle privilegium a svobod svých z své dobré a svobodné vůle J. M. arcikníže Mathiáše Rakouského nejprvé za čekance, potomně za krále a pána svého volili, přijali i také korunovali, tu že jest J. M. Kr. mezi jinými artikuli jim stavům téhož království k tomu milostivě povoliti a revers svůj na to dáti ráčil, aby oni stavové a země přivtělené s jinými zeměmi J. Msti, totiž pány stavy z království uherakého a pány stavy z arciknížectví rakouských, jistou konferací učiniti mohli. K čemuž aby táž konfederací mezi zeměmi vykonána byla, měl jest býti od J. M. Kr. dle milostivého J. Msti Kr. zakázání a reversu stavům sněm generální, k němuž by i jiné všecky země povolány byly,

VI. Též všelijaká duchovenství, kostelové a klášterové s příslušenstvím jich, kteříž nyní na díle pusti a na díle k školám a jiným službám božím evangelitakých obraceny jsou, mají v rukou, moci a užívání stavů evangelitakých nyní i na budoucí časy sůstávati.

VII. Předě všim má král majestáty a povolení strany náboženství jako i to sjednocení, mezi evangelitakými král, českého a knížetství slezských l. 1609 učiněné a od J. M. krále potvrzené, též tuto předěle od někdy císaře Mathiáše slavné paměti l. 1614 týž semím dopuštěnou a nyní učiněnou a zavřenou konfederací se všemi v ní doloženými artikuli, tak jakž sama slova s sebou přinášejí, beze všech výminek aneb postranních výkladův potvrditi, a zejména té v některých sněmích a právních duchovních se nacházející výminky, že kacířům nemá se víra držeti a druhé o rozhrěšení od jaké koliv přísahy, se odříci.

VIII. Všecky kostely ve všech sjednocených semích v Čechách, v Moravě, Slezsku a v hořejších i dolejších Lužicích, v městech, městěčkách, ve vsích a na všech místech, kterýchž evangelitů na ten čas v držení jsou, mají jim nyní i na budoucí časy beze vši překážky a hyndrušku, jakž by ten od koho vymyšlen býti mohl, sůstati.

IX. Všeckny sjednocené země, kteréž žádných svláštích majestátův na svobodné provozování náboženství nemají, totiž Morava, hořejší i dolejší Lužice, i kteréby více k této konfederaci přistoupily, mají míti právo podle znění českého a slezského majestátův ve všech jejich klausulích, punktích a artikulích svobodně náboženství provozovati.

X. Ve všech sjednocených semích a městech, buďto že ta králi neb králové, též jiné všeliké duchovní neb světské vrchnosti přináležejí, tolikáž i ve všech městěčkách a vesnicích, má svobodné provozování evangelitakého náboženství obojího pohlaví lidem v tom jazyku, kterého v které semí se užívá, vedle znění české aneb augspurské konfessí, a stavění kostelův, far, škol a krchovů, též kasatelův a školmistrův pod obojí dosazování povoleno a dopuštěno býti. Též jedenkaždý má na svobodě míti v svém kostele staré ceremonie dle svého svědomí a slova božího zachovávat anebo je opouštěti, a naproti tomu za příčinou svornosti a pro vyhnutí všelijakým roztříkám a nedorozuměním všeliké hanění a důtky na kasatedlnících i jinde obojího náboženství lidem pod pokutou zbavení úřadu zapovědino býti.

XI. Nemají také v těchto sjednocených semích na žádná duchovenství, buďto biskupství, opatství, komendy, probostství, prelátství neb jiná k tomu podobná, budoucně cizozemci, než sami toliko v království českém a v jiných k koruně české náležejících semí srodilí (kteréž se za cizozemce nepokládají) dosazování býti; a mimo to nadání, kteréž nyní mají, aby žádných více na pozemských statech od krále ani od koho jiného se nečinilo.

XII. Všickni pod jednou ve všech sjednocených semích mají všem stavům v jedné každé semí přísahou se zavázati, že proti majestátu a porovnání strany svobodného provozování náboženství nic činiti a předsebráti nechtějí, s tím odřeknutím se té v některých sněmích a právních nacházející se výminky v příčině nedržení víry kacířům a rozhrěšení od přísahy, jako i jiných sněmův duchovních ustanovení a nařízení, kteréž dotčeným majestátům jsou na odpor.

XIII. Žádná osoba náboženství pod jednou nemá jak k vyšším tak i k nižším úřadům, též v městech k úřadům městským a do rady potřebována býti, leč by se při činění úřední povinnosti své přísahou zavázala, že chce majestáty, sjednocení a obzvláštně tuto konfederaci adržeti, s tím odřčením, které v sedmém a dvanáctém artikuli doloženo jest.

XIV. Žádný pod jednou od nejvyššího až do nejnižšího nemá v sjednocených semích, kdežby byli, trpiti býti, lečby se podobným způsobem k těm povolením a sjednocením strany svobody v provozování náboženství,

obsvláště pak k této konfederaci s tím, které nahoře v 7. a 18. artikuli do-
loženo jest, odřeknutím přísahou zavázal.

XV. Nemá také ve všech těchto sjednocených zemích žádný s lidí
duchovních pod jednou, buď vyššího neb nižšího důstojenství, pod žádným
sámyslem, jakby ten vymyšlen býti mohl, jakou vrchnost nad evangelitskými
u všech duchovních, mnohem méně v světských, sobě osobovati.

XVI. V Čechách mají títo úřadové osobami evangelitského náboženství
na potomní časy osazováni býti, totiž: nejv. pan purkrabě pražský, nejv.
písař, presidentové komory a nad appellacemi, obadva podkomotí, hejtman
hradu pražského, nejv. mincmistr a též obadva hofrichtýřové, v Moravě
hejtman zemský, nejv. komorník, podkomotí a nejvyšší písař, v Slezsku
vrohni hejtman jako i jiní všichni hejtmáné a kancléři v dědičných knížectvích,
v dolejších Lužicích oba landfojtové zemští, hejtmáné a sudí.

XVII. A aby hodné osoby k dotčeným nejv. zemským úřadům potřebo-
vány býti mohly, má vůdý volení neb jmenování jistých osob k týmž úřa-
dům v jedné každé zemi stavům, potvrzení pak jich králi náležeti. A co se
království českého a markrabství mor. dotýče, od jednoho každého stavu,
kterémuž jaký úřad náleží, bez překážky druhého stavu k každému úřadu
čtyry osoby jmenovány a s těch od krále jedna vybrána a na týž úřad
potvrzena býti má, však tak, že to, co se tkne téhož jmenování osob úřed-
ních v Čechách a v Moravě, knížatům a stavům slezským jako i hořejším
Lužičanům, na ujmu jich privilegií a svobod nemá býti.

XVIII. V těch městech všech zemí sjednocených, kdež se posavad
rada toliko osobami pod jednou dosazovala, na potomní časy aby polovice
osobami pod jednou a polovice evangelitskými dosazována byla; však přední
osoba jako primas, aneb v těch zemích, kde žádného primasa není, purk-
mistří, ve všech městech muži hodní náboženství pod obojí aby bývali.

XIX. Ve všech městech pražských jako i v jiných v Čechách, v Mo-
ravě, v Slezsku a obojích Lužicích, kde dostatek jest lidí náboženství pod
obojí, tu nyní i na potomní časy sami pod obojí na úřady konšelské a jiné
povinnosti městské dosazováni mají býti.

XX. Za tou příčinou všechna privilegia, kteráž k potlačení evangelit-
ských vyjednána jsou aneb k tomu cíli směřující jak v Čechách v Buděj-
ovicích a v Plzni, v Moravě téměř ve všech královských městech, v Slezsku
v Opoli, Ratibohi a jinde, v hořejších Lužicích v Wettigerově, Bernštatu,
Ostřici a Hengersdorfu pod královským lesem, mají docela minouti a sru-
šena býti; kde pak evangelitské mezi katolickými se nacházejí, mají zároveň
chráněni býti.

XXI. Osoby pod obojí nemají v žádném městě a místě ve všech sjed-
nocených zemích s úřadu, též měšťanství a mistrovství nebo řemesla pro
náboženství osazovány, ale obojího náboženství lidem rovní obchodové, živ-
nosti a handle svobodně propuštěni býti.

A kdyby která vrchnost mistrovství neb práva městského komu ode-
přela, nemá toho při ní dále vyhledáváno, nýbrž od vyšší vrchnosti téhož
místa aneb od nařízených defensorův též semě dáváno, a lidé přitom chrá-
něni býti.

Pražané pak i jiná města svobodná v království Českém, třetího
stavu užívající, ti se při svých svobodách v příčině přijímání do měšťan-
ství účastvují.

XXII. A poněvadž tyto země, jako česká, moravská, slezská a lužická,
nejsou žádné dědičné země, nýbrž mají své svobodné volení a některé
s pouhé dobré vůle se připojily: pročť žádný král nemá moci nic na ujmu
svobod jejich o nich řídit.

XXIII. Tolikéž nemá na časy budoucí na živobytí panujícího krále
žádný jiný na čekanství, mnohem méně na království volen neb korunován
býti, lečby všechny sjednocené země samy toho potřebu usnávající se to žádaly,

XXIV. Přísahy také na potomní časy mají toliko na samého krále a na žádné jeho dědice se vztahovati. A poněvadž král předcházejícím semím totiž Čechům a Moravanům, přísahu koná, protož budoucně s jinými seměmi jmenovitě s Slezáky a obojími Lužičany, prvé a dříve, nežli by králi slibovali, podobně zachováno má býti.

XXV. Ty smlouvy o království české a semě k němu přivtělené, bez vědomí a povolení jich s králem hispanským učiněné, a jestli by co k tomu podobného více se najít mohlo, jakož samy s sebe jsou ničímž, tak tuto se zdvihají a kasi.

XXVI. Mají také nyní i na časy budoucí a věčné všeliké rady, kteréžby se všech těchto sjednocených semí dotýkaly, a obzvláště kdyby král český volen byl aneb volen býti měl, společně držány, a bez přítomnosti všech semí, totiž české, moravské, slezské, hořejších i dolejších Lužic, žádná propozice slyšána, mnohem méně uvažována býti nemá, leč žeby která semě s důležitých příčin toho přítomna býti nemohla; v takové příčině mají jiné přítomné semě nicméně krále voliti, a na čem sávrrou, k tomu i nepřítomné přítomní povinni býti mají.

XXVII. A kdyby král volen býti měl, mají níže dotčení defensorové království českého sněm generální stavů království tohoto, stavů markrabství moravského, knížatů a stavů hořejšího a dolejšího Slezska, též hořejších a dolejších Lužic rozeptati a na hrad pražský položiti.

XXVIII. Jakož pánům stavů českým, kdyby koli k volení nového krále přišlo, to právo, aby jiné semě k tomu povolati mohli, puštěno jest, takž také mají potom při společném shromáždění všech semí proponovati a při tom každého času tu moc míti, pána jmenovati a přednáseti a na to potom první hlas míti, za tím páni moravští druhý hlas, páni stavové a knížata slezská třetí, hořejší Lužičané čtvrtý, dolejší Lužičané pátý, páni stavové šestý šestý, a tak votum conclusivum, hlas sávirající. Jestli by pak mimo všechnu naději hlasové byli v rovném počtu a hmotnými důvody to změněno a napraveno býti nemohlo, v té a takové nevyhnutelné potřebě má se skrze los sávirati a na tom všecky semě přestati.

XXIX. Když tak král toto sjednocení potvrdí a vedle něho regiment sřídí, bude moci této následující generální defenzí ve všelijakých potřebách, však s radou všech semí, proti všem nepřátelům užití.

XXX. Jestliže by pak mimo všechnu naději proti svobodnému provozování náboženství, sjednocení a této učiněné konfederaci něco takevého, což by proti tomu všemu čelilo, před sebe vsal nebo vařiti chtěl, tak žeby semě k defenzí přinuceny byly, v takové příčině všickni stavové těchto sjednocených království a semí ihned svých přísah mají osvobození býti, a to, coby budoucně před sebe vsali, nemá jim k žádné urážce důstojnosti a vyvřetnosti královské vykládáno anebo přičítáno býti.

XXXI. Nebude a nemá také míti moci král bez povolení semí jakou válku sáčiti, ani verbuňkův nařizovati, méněji císař lid do těchto semí uvozovati, lidem vojenským jaká místa v semí nebo v městech osazovati, anebo laufu, durhougu, mustruňku neb obdaňku komu dopouštěti.

XXXII. Také nemá král té moci míti, v které s sjednocených semí jakou pevnost bez povolení semě stavěti.

XXXIII. Podobně nemá král nyní ani na budoucí časy na žádnou s sjednocených semí bez jich povolení žádných dluhův uvozovati, též stavy a města k žádnému rukojemství přinucovati.

XXXIV. Co se pak sřisení regimentu dotýče, poněvadž, jakž nahoře v 10. artikuli doloženo jest, nejv. kancléř evang. nábož. býti má, protož mají všechny semě, jakž od starodávna bývalo, při správě české kanceláře sřisťavati; a však, co se místokanceláře a sekretářův dotýče, ti mají tím spůsobem dosazováni býti, jakž při partikulárním anekžení jedné každé semě smínka se činí, kdež i s strany komory české obšírněji správa se najde.

XXXV. Obzvlášť poněvadž vedle starobylého obyčeje nejv. kancelář království českého při dvoře J. M. Kr. ustavičně býti a zůstávati má a povinen jest, tak aby z české dvorské kanceláře žádná porušení jak jménem J. M. Kr. tak žádného kohokoliv jiného vědomě nevycházela, kteráby proti majestátu, zřízení semským, právům, svobodám, starobylým zvyklostem a obyčejům nebo výsadám, jako i proti tomu všemu, jímž se přivtělené země řídí a spravují, jakým koliv způsobem čelila: protož má toho při tom i ještě zůstaveno býti, a taková prvé nikdy nebyvalá neobyčejná a sama proti sobě čelící, bezpotřebná, na potupu a lehkost semí, i také zřízeního v jedné každé práva, svobod a dobrých chvalitebných obyčejův se vstřebující porušení nikterakž vycházeti ani přijímána býti nemají. Psaní pak, která jménem J. M. král. stavům těchto sjednocených semí, anebo soudů semakému, anebo obyvatelům společně neb rozdílně a obzvlášť z české kanceláře činěna bývají, s takovou povolností, mírností a rozlišností, jakž se to za času panování předešlých králův českých slavné paměti zachovávalo, i budoucně bez dotýkání anebo nemilosti hrození vycházeti mají.

XXXVI. Žádný z nejv. úředníkův semských král. českého, anebo kdo koliv jiný v témž království, nemá obyvatelův markrabství moravského, knížectví slezských a markrabství obojích Lužic pro nižádnou věc, kteráby se práv moravských, slezských a lužických dotýkala, obstarovati anebo jinak jim ubližovati; jako nepochopně i země přivtělené proti obyvatelům království českého ničeho takového se dopouštěti nemají, nýbrž jedna každá z sjednocených semí má při svém právě zůstavena býti, v semí a ne ven z semě postupovati.

XXXVII. Mají také nyní i na budoucí věčné časy všelijaké nápadové z jedné každé země z sjednocených do druhé, totiž z Čech do markrabství moravského, do Slezska a hořejších i dolejších Lužic, a z týchž semí zase do Čech, a, tak jakž dotčeno, z jedné země do druhé, pravým nápadníkům buď na semí nebo v městech, kterýmžby taková nápadová náleželi, propuštění býti.

XXXVIII. Nemá žádný člověk poddaný v Čechách, Moravě, Slezsku a hořejších i dolejších Luticích, ležby list výhostní a propuštění svého z poddanosti ukásl, býti přijímán, a stalo-li by se o to, mají taková lidé na vyhledávání pánův jejich z jedné země do druhé zase bez odměny býti propuštěni.

XXXIX. A poněvadž obeslání ven z země týmž semím znamenitě obtížna jsou, nemá žádný z obyvatelův markrabství moravského, knížectví slezských a obojích Lužic jménem J. M. Kr. z kanceláře české, tak jakoby pod pokutou to učiniti musel, obeslán býti; nýbrž, kdyby vždy někdo z obyvatelův sjednocených semí z důležitých dostatečných a nevyhnutelných příčin obeslán býti měl, tehdy ten anebo ti mají co nejdříve zase vypraveni býti, propuštěni a přes dvě neděle se nezdržovati, nýbrž po vyjití toho času i bez resoluce a odpovědi domů beze všeho jaké pokuty a nemilosti se obávání navrátiti se mohou.

XL. K takovému pak každému se všech stavův svobodných, kdožby se na takové obeslání najíti dal, má býti náležitost, šetrnost v mluvení a přednášení příčin obeslání jeho zachována, a jednakož s vyšších i nižších stavův časné předpuštění, dříve projiti dotčených dvou neděl odbyti, anebo jiný čas mu jmenován, a vedle toho dovoleno, aby k sobě jednoho neb více osob, kteréžby se mu za přátely postavili a toho, coby se přednášelo, doslyšeli i také, cožby za odpověď dáno býti mohlo, mu poradili a potřebu jeho přednesli, přivítali mohli.

XLI. A ačkoliv proti těm, kteříž ku právu osedlí jsou, žádné komisií jménem J. M. Kr. u věcech právních z kanceláře české do markrabství moravského, knížectví slezských a hořejších i dolejších Lužic sloužné vycházeti nemají: však kdyby se stalo a od J. M. Kr. z jistých příčin do

sjednocených semí jaká kommissí nařízena byla, tehdy žádný jiný, nežli jedné každé země obyvatelé za kommissáře potřebování, aniž též kommissí ven z země řízena býti má.

XLII. Jakož pak žádný z obyvatelův přivtělených semí nemá k takové kommissí býti nucen, nýbrž jestli žeby k takové kommissí dobrovolně přistoupiti nechtěl, na vůli jeho se sřstavuje, bude-li chtíti takovou kommissí ujíti, anebo ku pořádu práva se odvolati. Přičemž má každý sřstaven býti.

XLIII. Tolikéž nemá česká kancelář žádných žalob od obyvatelův a poddaných margkrabství moravského, knížectví slezských a obojích Lužic přijímati, ani na ně žádných poručení činíti, nýbrž obyvatelům jedné každé země s takovými žalobami a stížnostmi na pořádnou jich vřehnat a soud ukázati.

XLIV. Žádná královská poručení, kterážby s vědomím krále aneb jménem J. Msti vyšla, a na ujmu práv, svobod a řádův všech nebo kterého koli stavu v sjednocených zemích se vřstahovala, nemají napotom s žádně expedici vydávána, ani stavové a města týmž poručením sadosti činíti povinni býti.

XLV. A ačkoli v stavové pod obojí v nadepsaných zemích sami toliko tuto konfederaci a defensi činí, však nicméně stavové katoličtí a lidé duchovní, když se nadepsaným způsobem k tomu, že majestáty a jiné potvrzení strany náboženství, též i tuto unii sřržeti chtějí, saváží a pokojně bez škodlivých praktik proti podobojím chovati se budou, mají též v tomto sjednocení obsažení býti, ochrany proti svým a našim nepřítelům užiti.

XLVI. Tohoto sjednocení země a nařízené veřejné defensi má v následujících přípádnostech a potřebách užíváno býti: Kdyby s přívědčí, privilegí, majestátů, potvrzení, nadání a čehokoliv, co přifknuto jest, vykročeno a proti tomu něco jiného nařizováno býti chtělo.

XLVII. Kdyby také vyšší i nižší úředníci dle této konfederaci sřizení a dosazení nebyli.

XLVIII. Proti stavům pod jednou a lidem duchovním i všem těm, kteřížby k semským neb městským úřádům potřebování byli a k sřržení majestátův a svobod v provozování náboženství se nezavázali, též sněmův a práv duchovních v tom artikuli, že kacířům víra držána býti nemá, a v druhém o roshředení od přísah, se neodřekli.

XLIX. Kdyby který nejv. úředník semský neb kdo koliv jiný, jak v kraji tak v městech, obavláště purgkmistři, primasové a radní osoby chtěli proti náboženství evangelitskému co více praktikovati, anebo kdyby kdo pod jednou evangelitské k processí a jiným náboženství jejich odporným ceremoniím pod jakým pak koliv sámylem nutiti chtěli.

L. Kdyby také v svobodných sjedích, evangelitským nebo defensorům k této konfederaci od nich nařizovým, buď sjevne nebo tejně jaká překážka činěna byla.

LI. Nebo jestli by kdo tuto konfederaci rušiti a proti ní se stavěti chtěli.

LII. Jestliže by se také budoucně která země z toho sjednocení vřtáhnouti, nebo v čas potřeby jiné země opustiti chtěla, a tak tomu všemu, což tuto sněšeno jest, skutečně sadosti učiniti nechtěla, tehdy mají jiné sjednocené země tu, kterážby se odtrhnouti chtěla, sase napraviti, škody pak a útraty, ku kterýmž by jiné země přivedeny byly, ta země odpadá sama nésti a vynahraditi povinna a společnou pomoci sjednocených semí k tomu přidržána býti má.

LIII. Kdyby také kdokoli na kteroukoliv z týchž sjednocených semí nepřítelským způsobem sáhnouti a do ní vřadnouti chtěli, proti takovému jako i proti všem v nadepsaných artikulech obsaženým osobám má této veřejné defensi užíváno býti.

LIV. Kdyby budoucně buď král nebo kdokoli jiný někoho s sjednocených semí proto, což jest se tu při té defensi sřbhlo, stěžoval, avšak tomu nějaký jiný výklad dávati chtěli.

LV. A aby to vše na čem jistém založeno bylo, protož jsou se tyto země, totiž česká, moravská, slezská a hořejší i dolejší Lužice, sobě vespolek na věčné časy zavázaly, že při sobě pevně a stále držeti, ve všech potřebách dle této konfederaci sa jednoho člověka státi, statky, hrdla, všechno své jedni při druhých vynasaditi mají.

LVI. A však mají tyto všechny sjednocené, k koruně české přináležející země nyní i budoucně ne jinak než sa věrně spoluoudy držány a jmenovány býti, a mimo přednost, která se od starodávna zachovávala, jedna země nad druhou žádně vřehnosti sobě osobovati nemá.

LVII. Ani také jedna druhé, jako i žádný stav druhého v jejich právech, svobodách, sřizeních zemských a privilegiích utiskovati a žádně překážky činiti nemá.

LVIII. Též nemá a nechce žádná z týchž sjednocených zemí nyní i na budoucí časy nic před sebe bráti, což by v nejmenším proti této konfederaci aneb defenzě čelilo.

LIX. A poněvadž toho veliká potřeba jest, aby jedna každá země své jisté defensory měla, mají od jedné každé druhým ve třech měsících v známost uvedeni býti, kteříž obzvláštní přísahou k tomuto sjednocení mají býti zavázáni, totiž: „Já N. N. přísahám pánu Bohu všemohoucímu, že echi v této mně od pánův evangelitských stavův pod obojí svěšené povinnosti k dobrému vlasti a jiným sjednoceným království a zemím věren býti, všecko to, co se říditi bude, i tolikéž co tato konfederaci ve všech punktích a klausulích v sobě obsahuje, s pilností na pozor míti, též věrně raditi pomáhati a k tomu se přičiniti, aby se též konfederaci ve všem skutečně sadosť stalo. Aniž se čemu, buďto jaké milosti, darům neb slibům, přisani neb nepřisani, od toho všeho odvésti dám, nýbrž stále při vlasti státi a seřvati, a cožby v radách i jinak se řídilo, žádnému toho nevyjevovati ani nesvěřovati, ale do hrobu s sebou to vsíti. K tomu mi dopomáhej Pán Bůh všemohoucí!“

LX. Sešel-li by který z nich prostředkem smrti z světa, má co nejdříve, jakž vedle příležitosti které země státi se moci bude, na to místo jiný býti dosazen, a to defensorům v jiných sjednocených zemích ihned v známost uvedeno býti.

LXI. Ti pak defensorové mají podle dané sobě od jedné každé země instrukci se chovati a každoročně, kdyby toho potřeba byla, na jisté místo se sjeti a spolu radu držeti.

LXII. Kdyby kde jací útiskové se diti ehtěli, mají ty osoby, jichž by se dotýkalo, nadepsaným defensorům v jedné každé zemi to v známost uvésti, a oni mají o to radu držeti, jakby tomu spomoženo býti mohlo. A pokudžby zapotřebí usnali, mají to hned na J. M. Kr. anebo místodržící J. M. v jedné každé zemi vnésti, a král to, od vznešení toho na J. M. v šesti nedělích, k nápravě má přivésti.

LXIII. Pokudžby pak v tom čase tomu spomoženo a to k nápravě přivedeno nebylo, a oni sami toho tak spokojiti nemohli, mají to všem stavům jedné každé země přednésti, a ti podobně, aby tomu spomoženo bylo, nato se všelijak vynasnažiti.

LXIV. A kdyby ani oni mírnými prostředky tu věc spokojiti a jí spomoci nemohli, tehdy mají to na defensory všech sjednocených zemí vnésti, kteříž mají v jisté příležité místo se sjeti a radu o to, jakby nejpovlivnější tomu se spomoci mohlo, držeti; a na čem se snesou, o tom tu zemi, která by rady vyhledávala, spraviti.

LXV. Defensorové čeští mají míti právo defensory z jiných sjednocených zemí obsilati, jakž obšírněji artikul LXVII. to vysvětlil, a nemá se jim ani od krále ani od koho jiného v příčině takových sjezdův žádně inhibice nebo nejmenší překážka diti. Místo pak k takovým sjezdům má býti Praha

aneb kteráby koliv jiné místo vedle příležitosti času a nebespečenství nej-příhodnější k tomu bylo.

LXVI. Kdyby pak k defenzí přijít mělo, mají defensorové všickni společně věrně a upřímně v tom řídit a tu věc ředrovati pomáhati.

LXVII. Však tu defensorové jedné každé země, kterážby defenzí užívati musela, direkci a právo k obslání jiných defensorův míti mají.

LXVIII. Dříve a prvé, nežli by k defenzí přišlo, mají všelijací mešní prostředkové na všech místech pořádně povlovně a rozsáhlě obírání a před sebe brání býti.

LXIX. Nemá také žádná jiná země svobody míti, bez předcházející rady a povolení jiných sjednocených zemí a spoluoudův k žádným příkřejším prostředkům neb extremis sáhnouti.

LXX. Co se hlavní defenzí dotýče, na tom jsou se země, totiž česká, moravská, slezská, hořejší i dolejší Lužice, snesly, že jedna země druhé těmi pomocmi, kterýmiž jsou se sobě tuto zavázaly, ve všech nastalých potřebách bez prodávání a odporu přispěti chce.

LXXI. A poněvadž toho potřeba ukazuje, aby jedna každá země sama od sebe v jisté hotovosti stála, tak aby jiné země vědět mohly, jak se v nastalé potřebě jedna na druhou bezpečiti a při kom toho vyhledávati: protož má jedna každá země svou vlastní hotovost co nejlépeji a nejspěšněji ředrovati, a potom, na čem zavřeno bude, jiným zemím v šesti měsících pořádku zběhlých v známost uvést.

LXXII. Poněvadž také těžce přichází verbovaný lid shledávati, protož má jedna každá země na to mysliti, jakby poddani, jísda i páchota, jak v městech tak v vesnicích mohla býti cvičena, tak aby se vždycky v záloze vycvičený lid v zemi míti mohl. Zbraně pak sedlákům od vrchnosti schovány a jim toliko k cvičení vydány býti mají.

LXXIII. A poněvadž jedna každá země způsob, jakby mělo k takovému cvičení přistoupeno a odkud na to náklad brán býti, vedle své příležitosti nejnásze vynajde, zůstává se toho při vůli jedné každé země. Však aby každého roku defensorům všech zemí od jedné druhým psaná zpráva odesílána bývala, jak daleko v témž cvičení přivedeno jest a na jaký způsob v každém místě se děje a koná.

LXXIV. Co se pak hlavní pomoci dotýče, tu česká země jiným zemím v nastalých potřebách, a to od prvního připsání ve čtyrech nedělích (kterýžto čas i od jiných zemí zachován býti má) ku pomoci poslati se uvolila jmenovitě:

LXXV. Moravanům 1000 koní a 3000 knechtů, Slezákům též 1000 koní a 3000 knechtů, hořejším Lužičanům půl druhého sta koní a 800 knechtů, dolejšími Lužičanům 100 koní a 200 knechtů.

LXXVI. Moravané Čechům 1000 koní a 3000 knechtů, Slezákům 1000 koní a 3000 knechtů, hořejším Lužičanům 150 koní a 300 knechtů, dolejšími Lužičanům 100 koní a 200 knechtů.

LXXVII. Slezáci Čechům 1000 koní a 3000 knechtů, Moravanům 1000 koní a 3000 knechtů, hořejším Lužičanům 150 koní a 300 knechtů, dolejšími Lužičanům 100 koní a 200 knechtů.

LXXVIII. Hořejší Lužičané Čechům 150 koní a 300 knechtů, Moravanům 150 koní a 300 knechtů, Slezákům 150 koní a 300 knechtů, dolejšími Lužičanům 100 koní a 200 knechtů.

LXXIX. Dolejší Lužičané Čechům 100 koní a 200 knechtů, Moravanům 100 koní a 200 knechtů, Slezákům 100 koní a 300 knechtů, hořejšími Lužičanům 100 koní a 200 knechtů.

LXXX. Kdyby však nebespečenství tak se rozmáhalo, žeby nadepsané pomocmi nedostačovaly, tehdy má jedna každá země se vůli svou nejvyšší mocí té v takovém nebespečenství postavené zemi, co nejdříve možná, ku pomoci přispěti povinna býti.

LXXXI. K tomu smesly jsou se sjednocené země, aby sobě jednoho generála volili. Ale poněvadž jednoho času na dvě nebo tři země zároveň sazeno by býti mohlo, pročes, aby všechny země v čas nastalé potřeby hodným vůdcím opatřeny byly, má jedna každá země zkušeného generála leytenambta sobě obrati, kdyby do jedné nebo více zemí jednoho času nepřátelský vpád se stal, aby v takové příhodě té země generalleytenambt komendu tak dlouho měl, ažby generál sám osobně do té země přijel, kdež potom podle jiných pod komendou generála stávat, ním se říditi a jeho poslušen býti má.

LXXXII. Příhodilo-li by se pak, žeby všech zemí lid vojenský v jedné zemi v hromadu se strhl, má zajisté generál všech zemí komendirovati, však jiní general-officérové a befehlshaberové mají svá místa tak, jak země od starodávna jedna po druhé jdou, mlti, tolikéž jedni po druhých jíti.

LXXXIII. Kdyby pak více nežli jedna země nepřátelský útok trpěla, má netoliko táž země svou pomoc sobě zanechat, anebo kdyby tu již vypravila, ji na díle anebo v celosti naspátek povolati, nýbrž jsou povinny i jiné země, kteréž žádného nebespečenství nemají, dílem pomoci jedné zemi, ostatkem druhé zemi přispěti, však vedle velikosti a potřeby nebespečenství.

LXXXIV. Podobně, kdyby nepřítel do tří míst vpadnouti chtěl, mají ty země, které žádného nebespečenství nemají, své pomoci na tři díly rozděliti a součným zemím k retužku přispěti; však vedle velikosti a malosti nebespečenství má proporci těch zemí zachována býti.

LXXXV. Vřak kdyby k tomu přišlo a jedna země druhé na pomoc táhnouti musela, tehdy té země generalleytenambt, v kteréžby nebespečenství bylo a lid vojenský se chovati musel, má v nepřítomnosti generála na dě vřim lidem válečným, příkladem v takových příčinách sv. Říše, správu a komendu mlti dotud a tak dlouho, dokud válka v té zemi trvati bude.

LXXXVI. Má tolikéž každá země na to mysliti, aby sobě časné všeelijaké munice a potřeby objednala a se opatřila, a co tak jedna každá země ročně sobě způsobí, to má defensorům všech zemí skrze psaní, však v tejnosti, v známost uvedeno býti.

LXXXVII. Poněvadž také žádná defensí bez peněz a důkladu nemůže nařísena a zdržena býti, protož mají hned s počátku všechna dobrovolná svolení, posudní i jiné sbírky tak dlouho k tomu obráceny a užívány býti, dokudžby k pokoji nepřišlo, an král s svých statků stoliných v Čechách i jiných svých dědičných zemích s dvorem svým dobře se vychovati může.

LXXXVIII. Lidem duchovním, kteří by se nechťli nahore dotčeným způsobem, jakž při artikuli VII. a XII. i jiných doloženo, k zdržení majestátův svlátním oderčením přísahou savázati, mají býti statkové pobráni a dčhodové k defensí obráceni.

LXXXIX. Stavové pak a přední lidé duchovní, jako biskupové a těm podobní, kteří by se touž měrou k zdržení majestátův s vřš psaným odřaknutím savázati nechťli, dále na žádný stav jmíni a držáni býti, ani také žádného místa v sněmích mlti nemají.

XC. A pokudžby se kdo s toho stavu takovým snešením na odpor stavěti chtěl, tehdy s pomocí jiných sjednocených zemí k dostičiněni jim pfidrián býti má.

XCI. V čemž se nápodobně k jiným osobám a spoluoudům téhož stavu v jedné každé zemi, svlátním knížetství a místě, tak jakž nyní o vyšších osobách téhož stavu doloženo jest, zachováno býti má.

XCI. Ostatky museloby se skrze kontribuci a sbírky shledati, při čemž však netoliko na defensí se hleděti musí, ale jakby každoročně také něco peněz pro budoucí potřeby shromážděno býti mohlo.

XCI. A s takových shromážděných peněz nemá bez vědomí a svolení všech sjednocených zemí nic v jiná místa mimo tuto defensí obráceno anebo svolováno býti.

XCIV. Když se defensorové ze všech zemí každého roku sjedou a shledají, mají také o penězích jako i o jiných k defenzí přináležejících, nahore zejména dotčených věcech sobě vespolek důvěrně v tajnosti správu učiniti.

XCV. A na čem se stavové jedné nebo druhé země při sněmích a sjezdích obecních jednou snesou, a co králi na proposici za odpověď dají a svolí, přitom po každé na konec státno býti má a nic se proti tomu replikovati nemá. Pakli by co replikováno bylo, aby stavové nebyli povinni toho přijímati, nýbrž se rozjeti mohli. A jestližeby po jich odjezdu od postálých co zavíráno bylo, tomu aby jiní dosti činiti povinni nebyli.

XCVI. Nemá také žádný sněm déle trvati než dvě neděle, lečby stavové sami pro obecné dobré toho nějakou potřebu uznali.

XCVII. Strany těch osob, spronevřilých synův vlasti, o kterých jsou se stavové čestí při jminulém sjezdu snesli, že jedni v zemi, druzí v úřadech trpíni býti nemají.

XCVIII. Nápodobně na čem se stavové sjednocených zemí v té příčině nyní anebo budoucně snesou, to vedle dotčeného sněšení v skutek uvedeno a při takovém sněšení toho státno býti má.

XCIX. Naposledy na jakýby způsob erbanuňkové s Jich Matmi kurštry a jinými okolními zeměmi obnoveni býti měli, má to při nejprv příštím sněmu uváženo a na místo postaveno býti.

C. Však tito nařezaní v této konfederaci obsazení artikulové mají býti bez ujmy výsad, práv, privilegií, svobod, zřízení a dobrých starobylých vykylostí jedné každé země.

Na potvrzení toho volené osoby od dotčených stavův království českého a z jiných zemí vyslané sekrety a pečeti své k tomuto listu přitiskli a rukami vlastními v něm se podepsali. Stalo se na hradě pražském při obecném generálním sjezdu a shromáždění všech předjmenovaných zemí 31. dne měsíce července l. P. 1619.

V této konfederaci předně dokládá se, že „k tomu cíli bylo jest toho při slavné paměti J. M. C. l. 1611 jako i potom při sněmu budějovském, aby se taková konfederací státi mohla, poddaně vyhledáváno i také obdrženo, že jest l. 1615 sněm generální rozepsán byl. Ale od zlých lidí že jest bylo to překaženo a skrze to k tomu zlému přišlo.“ Málo výše v tomto devátém dílu (str. 189) nachází se obšírně doloženo, kterak stavové království českého a to vše pod obojí (málo některé osoby pod jednou vymíněny byly) J. M. C. Mathiášovi před korunováním J. M. za krále českého l. 1611 J. M. čtyry artikule přednesli, kterých žádali za potvrzení; kterak potomně na sněmu budějovském l. 1614 v příčině týchž artikulův připomenutí se dalo a k sněmu generálnímu odloženy byly.

A když potomně l. 1615 sněm generální na hradě pražském držán byl, a ti čtyři artikulové na místě postaveni byli, ačkoli na sněmě v Budějovicích v tom prvním artikuli tato slova doložena byla: „Neboližto společné spojení spolu s jinými zeměmi, k tomuto království českému připojenými, též s Uhry a Rakúšany skrze smlouvy,“ však na témž sněmě žádná zmínka míněna nebyla, aby jaké konfederací nebo společné spojení král. českého spolu s jinými zeměmi k němu připojenými

státi se mělo, než toliko rozumino bylo, že se má státi jednání o konfederaci a sjednocení království českého s královstvím uherským a arciknížectvím rakouským. Nebo rozum; to s sebou přináší, že bez toho království české s vtělenými zeměmi dobře sjednoceno, i nebylo potřebí nového sjednocení činiti. A sami stavové v přístupu k té konfederaci dokládají, že J. M. císař Mathiáš před korunováním svým na království české reversem svým ráčil se stavům království českého zavázati, „aby oni stavové a země k němu přivtělené s jinými zeměmi, totiž s Uhry a Rakušany, konfederací učiniti mohly.“

Pročež negruntovně toho dokládají, jakoby od zlých lidí bylo překaženo, že ta konfederací, která se na sjezdu stavův pod obojí s zeměmi vtělenými stala, tehdaž se státi měla. Nebo čeho nebylo přednášeno, oč nebylo jednáno, nemohli zlí lidé překaziti, aby k zavření přijíti nemělo. Než jednání o defensi, jakby království české vtěleným zemím a též země zase království v čas potřeby na pomoc býti měly, to jest bylo tehdaž při sněmě l. 1615 míněno, že se má mezi královstvím českým a zeměmi vtělenými jednání státi. Jakož také i se stalo, a na čem zůstaveno bylo, týž artikul mezi těmi čtyřmi byl druhý, a nachází se málo výše (str. 199) napsaný. A že pro nedostatečné plnomocenství pánův vyslaných z vtělených zemí ten artikul nemohl k dokonalému narovnání přiveden býti, nemůže se tolikéž jiným vina dávat, jakoby v tom nějakou překážku učiniti měli. A nicméně našli se takoví beze všeho studu spisovatelé, že jsou to do té konfederací vepsali a vůbec vytisknouti dali, a i k tomu přivedli, že přední osoby z království českého z vtělených zemí, vše pod obojí, podpisy rukami svými vlastními, svými pečeti, anobřz přísahami svými jak tyto nedůvodné stížnosti a jiných poctivých lidí dotýkání tak ty všechny jiné artikule, v té konfederaci obsažené, stvrdili.

Přistupuje k tomu i to: Kdo koliv ty artikule pod titulem konfederací mezi královstvím českým a vtělenými zeměmi čísti bude, tehdy najde to, že toliko jest titul a vlastně pre-text, jakoby nějaké sjednocení nebo společné spojení mezi těmi zeměmi jednáno a státi se mělo, ješto žádné sjednocení nebo společné spojení spolu se nenachází, než toliko ustanovení a sepsání jsou jistí artikulové, které jsou také některé osoby z stavův pod obojí království českého vymyslili a sepsali, skrze kteréžto artikule mohliby své náboženství pod obojí vedle konfessí české a mezi nimi, pod obojím, učiněného porovnání tím lépeji v království českém a v zemích vtělených utvrditi a stvrditi, a naproti tomu katolickou řím-

skou samospasitelnou víru v těch zemích potlačit a, pokudž by mohli, docela vypuditi a vykořeniti. Za druhé, aby budoucího krále a pána svého mohli v jeho důstojenství a mocnosti tak stenčiti, aby nemohl vedle mocnosti své kralovati, než oni stavové aby mohli zemí i králem vládnouti.

Na potvrzení toho, že mnozí artikulové pod svrchu psaným titulem konfederací to s sebou přinášejí, bude se text týchž artikulův provozovati, z čehož se pozná, s jakým gruntem hned z počátku v té konfederaci toho dokládají, že za tou příčinou jsou ji učinili, „aby dobré a stálé srozumění mezi vrchností a poddanými jako i zeměmi samými vzděláno, všechno v pokojný způsob uvedeno, jednotejná ochrana nade všemi zeměmi, stavy a obyvateli jich bez rozdílu náboženství držána býti mohla.“

Doloží se předně někteří artikulové z též konfederací, kteří na veliké ublížení víry katolické čelí.

V artik. 4. tato slova se dokládají: *Nemají jezuitové již více* atd. Věděli dobře stavové pod obojí v království českém a v vtělených zemích, že ta řehola a compagnie v víře a církvi katolické zdržení a rozmnožení jí v týchž zemích mnoho dobrého a užitečného způsobila a ještě dále způsobiti moci bude, a naproti tomu že jich náboženství pod obojí k velikému ztenčení a ublížení oni jsou byli a budoucně budou. Protož o to se snažili, aby je v týchž zemích netrpěli. Z čehož znáti se může, zdaliž to pravdivě se nachází, co jest hned z počátku v této konfederaci doloženo bylo, že má ochrana držána býti bez rozdílu náboženství.*)

V sedmém artikuli tato slova se dokládají: *Především má král učiněnou a završenou konfederací* atd.

*) Nyní dokládá Slavata patent stavův podobojích ode dne 9. června 1618, kterým řád tovaryšstva Ježíšova s království českého byl vypovězen, jenž celým obsahem otištěn v II. díle historie P. Skalovy str. 171—174, pročesť jsme jej tuto snova otisknouti zanechali.

K tomu připojuje Slavata český překlad *Apologiae Patrum Societatis Jesu*, kteráž l. 1618 v jazyku latinském a německém vůbec vydána byla příčinou právě řečeného patentu, sepsána byvši od Adama Tannera S. J. Jungmann smiňuje se o ní v hist. lit. české II. vyd. na str. 161 pod č. IV. 595, i přepisuje překlad i německý i český Slavatovi. Nezdá se, žeby tomu tak bylo. Slavata se překládáním nezaměřel, dáváje si sám i doklady, k dílu jeho potřebné, od svých lidí na česko „přepisovati.“ K tomu měli Jesuité dost svých sil. Co se jmenovitě textu českého dotýče, praví Slavata výslovně, že „s německého jazyka na česko jest přeložen.“ Jelikož apologie ta ani s pára Slavatova nevyšla, ani s obsahem díla přítomného nesevřel, nad to pak s německého i latinského vytištění dostatečně je známa, neviděla se nám žádná podstatná příčina, abychom přijmutím jí rozsah přítomného vydání rozšiřovali.

Z toho artikule znáti jest, jakého jsou krále stavové tehdejší království českého pod obojí míti chtěli, totiž, který by jich scestné náboženství pod obojí všelijak chránil a katolické pod jednou potlačoval. A týž král měl se odříkati těch výminek, které v žádných sněmích a právích duchovních se nenacházejí.

V artikuli 9. dokládá se: *Morava* atd. Jak ten majestát na náboženství, od J. M. C. Rudolfa slavné paměti stavům království českého pod obojí, též knížatům a stavům slezským, vše pod obojí, daný, víře katolické pod jednou zlý a škodlivý byl, jest vše vědomá. A tímto artikulem Moravanům a Lužičanům ta svoboda k užívání podobného majestátu též se propůjčuje a moc dává, kdežto stavům ta moc nenáležela, aby mohla jedna země druhé majestáty dávatí. Ale poněvadž král měl jak všecky tak i jeden každý artikul, v též konfederaci obsažený, potvrditi: též i skrze to vidělo se jim, že jsou dobře ujištěni a ubezpečeni. A tehdaž se domnívali, že ta správa jejich dlouho trvati bude; ale velice se zmýlili, tak jakž čas to ukázal.

V artikuli 10. toto se dokládá: *Ve všech těch zemích* etc. Jak tento artikul škodlivý velice víře katolické a stavům pod jednou byl, snadně z něho se porozuměti může. A jest v tom také doložena věc k smíchu podobná, že lidé světských, sobě rovní, lejkům a světským lidem svobodu dávají, vedle svého svědomí ceremonie staré neb nové kostelní zachovávají neb opouštějí, ješto to vlastně církvi sv. a lidem pořádným duchovním nařizovati přísluší a náleží.

12. artikul těmito slovy jest položen: *Všichni pod jednou* etc. V této rebelii české stavové pod obojí v témž království, jestli že ne všichni, tehdy aspoň přední vůdcové jich mezi jinými zlými úmysly a předsevzetími také toto měli, aby víru sv. katolickou v témž království, jakž nejvíce býti může, potlačili, a pokud to dovésti moci budou, osoby katolické pod jednou z téhož království docela vypudili. Nebo hned tehdaž někteří přední z jejich prostředku v svých konverzacích to pravili a tím se chlubili, že ačkoliv oni nechťejí všecky pod jednou z téhož království vypověditi, však že je chtějí tak traktovati, aby oni sami neměli chuti v témž království zůstávati. Neb že chtějí za právo ustanoviti, aby všichni pod jednou, duchovní i světské, povinnováni byli jistou přísahu vykonati, a že smýšlejí, že horliví pod jednou raději z téhož království se vyprodají a vystěhují, nežliby takovou přísahu vykonati měli. Těm pak, kteříž horliví pod jednou nejsou, že chtějí jiné přičiny dávatí a je ale traktovati, tak aby chuti neměli v témž království zůstávati. Protož z toho

artikule poznati se může, že ti pod obojí svůj ten zlý úmysl v skutek dovedli a to za právo ustanovili, aby žádný horlivý pod jednou bez urážky svědomí svého vedle ustanovení tohoto artikule takové přísahy vykonati nemohl. Poněvadž všechny sněmy duchovní, ustanovení a nařízení církve sv. katolické všem jiným scestným náboženstvím na odpor čelí a jsou, a ten majestát stavům pod obojí království českého, knížatům a stavům slezským pod obojí od J. M. císaře Rudolfa slavné paměti daný, scestné náboženství v sobě obsahuje, a proti tomu též ustanovení církve sv. katolické jsou: pročez jakým způsobem horlivý katolický člověk mohlby se takových ustanovení odřeknouti, a přísahou to ztvditi, každému horlivému katolickému k uvážení se to připouští.

13. artikul takto zní: *Žádná osoba* etc. Spisovatelům té konfederací nebylo na tom dosti, že jsou za právo ustanovili, aby všickni pod jednou tu hanebnou, víře sv. katolické tak škodlivou přísahu jednou povinni byly vykonati, než nařídili, kdyby koliv kdo pod jednou k vyšším neb nižším úřadům neb do rady potřebován byl, aby prvé tu pratikulární hanebnou přísahu vykonati povinen byl. Není pochybnosti, že jsou na to mysli, kdyby kdo pod jednou v své víře nehrubě horlivý tu povinnost vykonati se neostýchal, žeby mohl nechati po sobě synův, kteřížby nechtěli takové přísahy vykonati. Pročez kdyby každý takový někdy nějaký úřad na sebe přijal, tu že předzvědětí může, jak horlivý v své víře bude. In summa chtěli víru katolickou v tom království vykořeniti a své scestné náboženství pod obojí na věčné časy v témž království vzdělávati a ubezpečiti. Sed Deus altissimus irridebat eos a hanebně v svém zlém předsevzetí zahanbeni byli.

14. artikul jest ten: *Žádný pod jednou* etc. Z toho artikule jest patrně znáti, jak stavův pod obojí ten silný úmysl byl, osoby pod jednou, víry sv. katolické horlivé, z téhož království vypuditi. Nebo mohli u sebe to zdravě uvažovati, kdyby jim, pod obojím, od J. M. krále neb od strany pod jednou podáno bylo, aby přísahu učinili, že všechna ustanovení, která jsou od církve katolické nařizena, za dobrá býti uznávají a že proti nim nechtějí se na odpor stavěti, zdalížby kdo horlivý v jich náboženství pod obojí chtěl takovou přísahu vykonati? Měli tehdy tolikéž o těch pod jednou podobně smýšleti. Pročez znáti jest, že to nebylo s pravdou se srovnávající, že hned z počátku v té své konfederaci, prvé nežli který artikul ustanovovali a napsali, doložili, že akrze tu konfederaci „jednotejná ochrana nade všemi zeměmi, stavy a obyvateli jich bez rozdílu náboženství držána býti má.“

16. artikul takto zní: *V Čechách mají tito úřadové etc.* Ačkoli v království českém při dosazování na úřady zemské pro osoby pod jednou byla některá místa zanechána, totiž tito úřadové: nejv. hofmistr, nejv. komorník, nejv. sudí zemský, nejv. sudí dvorský a purgkrabě kraje hradeckého: však když jsou sobě krále nového volili Fridricha falckraběte, při obnovení úřadův zemských všecky též úřady osobami podobojími osadili, totiž: nejv. purgkrabě učiněn byl pan Bohuchval Berka, nejv. hofmistr pan Vilém z Lobkovic, nejv. komorník pan Jan st. z Talmbergka, nejv. sudí zemský pan Joachim Ondřej hr. Šlik, nejv. kancléř pan Václav Vilém z Roupova, nejv. sudí dvorský pan Petr z Švamberгка, purgkrabě karlsštejnský pan Hendrich Mates hrabě z Turnu, president nad appellacemi pan Václav z Budova, president komory české pan Krištof Harant, nejv. písař pan Kašpar Kaplíř, podkomorí království českého pan Prokop Dvořacký z Olbramovic, purgkrabě karlsštejnský pan Jindřich Otta z Losu, purgkrabě kraje hradeckého pan Fridrich z Bílé, hejtman bradu pražského pan Krištof Kaplíř z Sulevic, tak že do celého soudu zemského toliko jednu osobu pod jednou z stavu panského dosadili, pana Fridricha Švihovského, a z rytířstva též jednu osobu, pana Diviše Černína.

To sice je pravdivá věc, že tehdaž přední osoby pod jednou, zvláště stavu panského, pro zachování věrnosti J. M. císaři Ferdinandovi II., králi a pánu svému korunovanému a dědičnému, ven z království byli odjeli. Však to jest věc také jistá, že stavové království českého a vtělených zemí, vše pod obojí, přední úřady v témž království a v týchž zemích osobám pod obojí proto nařídili, aby víru katolickou pod jednou v tom království a v těch zemích tím více potlačili a své náboženství pod obojí tím více vzdělali a utvrdili.

Potomně od art. 46. až do art. 55. těmi artikuli ustanovili a vysvětlili, proti komu té konfederací skutečně užívati chtěli. A mezi tím artikul 48. takto zní: *Proti stavům pod jednou* atd. Neměli stavové pod obojí a zvláště ti spisovatelé té konfederací na tom dosti, že jsou za právo ustanovili, aby všichni pod jednou v král. českém a vtělených zemích byli povinnováni, tu hanebnou přísahu na ublížení víry sv. katolické vykonati, a kdyby který do které rady dosazován byl, aneb žeby který úřad na sebe přijímal, aby tůž přísahu opakoval, jako i také, jestliže by kdo pod jednou nechtěl přísahy vykonati, aby v zemi trpín nebyl: ale ještě tento art. 48. tak přísný nařídili. Čímž, neví se, co míněno býti mělo, než aby na osoby pod jednou, duchovní i světské, kdyby tu

hanebnou přísahu vykonati se zbraňovali a jí nevykonali, tehdy aby stavové pod obojí moc měli válečnou mocí sáh-nouti a podle vůle své proti nim exekuci vykonati.

Art. 88. takto zní: *Lidem duchovním* etc. Vidí se, že mohlo na předešlých artikulech, proti osobám pod jednou v té kon-federaci nařízených, přestáno býti. Však aby stavové pod obojí svou zlost a zlé mínění proti osobám duchovním kato-lickým tím více prokázati mohli, tento přísaný artikul nařídili.

V art. 97. tato slova doložena jsou: *Strany těch osob* atd. Poněvadž tento artikul odvolává se na snešení, které jsou stavové čeští při jminulém sjezdu učinili, kterýž držán byl na hradě pražském v pondělí po neděli smrtedlné a zavřin v sobotu tehdáž následující l. 1619 pod titulem od pánův stavův království českého (kdežto tam byly toliko osoby z pro-středku stavův království českého vše pod obojí), pročez ten artikul, mezi jinými vůbec vytištěný, tuto se zúplna přikládá.

Poněvadž žádná naděje býti nemůže, kdyby ty osoby, které jsou stavům ten majestát a jiné svobody zemské akce své rozmanité praktiky rušili, užívající v tom zle svých míst a úřadův, při těch úřadech a povin-nostech sčísti, do tohoto království se navrátiti, ano i úřady na sobě míti měli, aby jaký a bezpečný pokoj způsoben býti mohl, nýbrž aby přede-šlým způsobem nad stavy pod obojí se vymstivati a všecken dobrý řád a pokoj zrušiti se vynasnažovaly: protož aby tyto osoby víceji vsemi trpěny nebyly:

Zdeněk z Lobkovic, nejv. kanclér,
Jaroslav Bořita z Martinic, jinak Smečanský,
Vilém z Vřesovic, nejv. mincmistr,
Zdeněk Lev Libštejnský z Kolovrat,
Albrecht Šebestián Leskovec z Leskovec,
Jan z Sklenového a z Janovic, nejv. písař,
Přibík Jeníšek z Újesda, písař menších desk semských,
Ferdinand Rudolf Lažanský z Bukové,
Pavel Michna, sekretář při kanceláři české, s dědici a budoucími svými,
Jiří Michna, bratr jeho, tolikéž s dědici a budoucími svými,
Fabius Maximus Ponson z Ponzonu,
M. Filip Fabricius, sekretář,
Jan Frobenius, sekretář kladský,
Jan Albrecht z Trmice, J. M. C. rychtář na Starém městě pražském,
Jan Chrysostom Šrepl, J. M. C. rychtář Nového města pražského
s dědici a budoucími svými,
Křištof Šrepl, bratr jeho, též s dědici a budoucími svými,
Andreas Leinhoss,
Samuel Kolín,
Jakub Hořický z Tepence,
Zigmund Turnovský z Turnětejna, hejtman krumlovský,
Benedikt Maissköniq, úředník arcibiskupa,
Gregor z Hornsfelsu,
Samuel Albín z Weissenblutu,
Leonhart Korka Cholovský, někdejší hejtman panství Jindř. Hradce,
Adam Václav Andreas,
Severín Táhl, písař radní v Menším městě pražském,

Mi Jan Začal.
 Jan Chroust Planický z Vákné.
 Michael Richter Švic,
 Jiřík Praetorius, úředník bronmovský,
 Jan Lohelius, arcibiskup pražský,
 Wolfgang Zelander, opat bronmovský,
 Kašpar Questenberger, opat strahovský a k těm podobní, kteří se ještě
 vynajdou.

Tyto pak osoby aby v úřadech a službách královských, zem-
 ských ani městských víceji nebývaly:

Adam z Šternbergka, nejv. purkrabě,
 Vilém Slavata z Chlumu a z Košumbergka,
 Fridrich z Talmbergka, president nad appellacemi,
 Hendrich Libštejnský z Kolovrat,
 Herolt Václav Libštejnský z Kolovrat,
 Sesima z Vrtby, hejtman Nového města pražského,
 Heřman Černín z Chudenic, hejtman Starého města pražského,
 Petr z Libenthálu,
 Purkhart Točník z Křimic, podkomoří,
 Křištof Vratislav z Mitrovic, hejtman Menšího města pražského,
 Mates Pregkl, hofrychtýř,
 Jan Platejs, sekretář,
 Křištof Grad z Grünpergku,
 Franc Osterštok, radní v Starém městě pražském,
 Jan Severin, radní v Novém městě pražském,
 Florian Libochohový, též z Nového města pražského,
 Jan Hegner, J. M. C. rychtář v Menším městě pražském,
 Jan Čáp, v Menším městě pražském,
 Mathiáš Žižka,)
 Mikuláš Mrázek,) oba z Litoměřic,
 Bartoloměj Kolenina, úředník doksanský,
 Jakub Vilém Achlar,)
 Fabián Holub,) registrátorové při deskách zemských,
 Jan Vopice, }
 Jan Španmüller, }
 Jan Eberhart, }
 Melichar Istersar, }
 Ondřej Plumbštejn, } vše z města Mostu,
 Jan Muk, }
 Jan Horšát, }
 Martin Wagner, }
 M. Jiřík Šín z Šineku, }
 Jiřík Walter a k těm podobní, kteří se ještě vyhledají. *)

Z těchto přivedených artikulův poznati se máže zlost
 a nepravost tehdejších Čechův pod obojí, že nepřestali na
 tom, že jsou nad dvěma hrabaty, královskými místodržícími,

*) Nyní klade Slavata artikule téhož sněmu „o zpronevěřilých synech
 vlasti“ a sněmu červenového „o prodávání statkův lidí zpronevěřilých,
 prvě z království vypověděných,“ dále se sněmu l. 1620 po ne-
 děli Jubilate vysvětlení o konfederaci v artikuli 97., což vše ve spise
 Skalově III. doloženo se nachází (str. 87, XV. a 213). Vyd.

osobami z rodův starožitných z stavu panského, beze všeho právního processu, slyšení a souzení hanebnou exekucí vykonali a je z kanceláře české dolů do hlubokého příkopa na smrt vyhodili (jakž na hoře na rozdílných místech obšírně to se vypisuje), ale držíce sjezd na hradě pražském následujícího roku tajden před Velikou nocí, při témž sjezdu stavové království českého (však vše pod obojí) takové těžké a nesnesitelné artikule proti všem katolickým obyvatelům ukovali a potom i dle nich skutečně kráčeli.

Dále sice při témž sjezdu i to mezi sebou uvažovali, že J. M. kurfirštové a knížata sv. římské Říše při J. M. císaři Mathiášovi to způsobili, že jest k tomu přistoupiti a povolití ráčil, aby tiž J. M. kurfirštové ráčili moci jisté osoby do města Hbu vypraviti, J. M. C. že též ráčí chtíti své kommissaře tam vyslati, a stavové království českého pod obojí též měli své kommissaře tam vypraviti. A od J. M. kurfiršta saaského v též interposici byl jmenován den 14. měsíce dubna téhož léta 1619. Pročež při témž sjezdu volili a nařídili z prostředku svého a z prostředku direktorův jisté osoby za kommissaře k též interposici, aby vedle instrukcí na místě týchž stavů, jakoby oni sami osobně přítomni byli, k dobrému a užitečnému království českého jednali. Též volili z prostředku svého jiné osoby, dávše jim k tomu plnou moc, aby spolu s direktory třemi, kteří doma zůstanou a k té interposici vypraveni nebudou, všecky artikule, o něž se při též interposici na místě jich všech jednati má a o něž by se při témž sjezdu snesli, v spis uvedli a na místě jich kommissarům, k interposici nařízeným, instrukcí, co by při též interposici jednati a čeho vyhledávati měli, pod pečeti svými dali. Ti pak kommissaři, od stavův král. českého pod obojí nařízení, obzvláště mezi jinými artikulemi toho s pilností šetřiti měli, předně aby všichni tři sjednocení stavové pod obojí při tom majestátu, od slavné paměti císaře Rudolfa II. jim na svobodné provozování náboženství pod obojí daném, tolikéž při tom porovnání, mezi stranou pod jednou a pod obojí samou učiněném a jakž snešením sněmovním tak i od J. M. C. potvrzeném, skutečně bez těch výkladů, které se předešle od strany pod jednou scestně činily, zřustaveni byli. Ta pak všechna poručení, kteráž proti témuž majestátu a porovnání od J. M. C. a strany pod jednou vycházely, jimiž se stavům sjezdové, též stavění kostelův zapověděly, a rozkazové, aby se kostely bořily a pečeti daly, aby kassirování a zrušení byli a na budoucí časy nic podobného nevycházelo.

Za druhé aby jezuitové, jakožto rušitelé obecného pokoje nikdá zase pod nižádnou barvou nebo vzetím na sebe

jakého koliv řádu do království českého uvozování a trpění nebyli, nýbrž aby při předešlém jich vypovězení zcela a úplně sůstaveno bylo.

Třetí. Ti čtyři artikulové, kteříž jsou při sněmě budějovském do budoucího sněmu odloženi a potomně při sněmu na hradě pražském l. 1615 držaném původem málokolihs osob z strany pod jednou na škodu a nebespečenství všeho království, tak jakž náleželo a býti mělo, vyřizeni nebyli, aby žádným způsobem od nich neupouštěli, nýbrž ti aby znovu přednešení a tak, jakž jsou toho žádali, utvrzeni byli.

Čtvrtý artikul nahoře doložen, kdež jsou poznamenány osoby, které stavové pod obojí nechťeli více v zemi trpěti, a ty osoby, které tiž stavové chtěli, aby v žádných úřadech a službách královských a zemských víceji nebývaly.

Že jsou chtěli stavové pod obojí k tomu věsti, aby „svrohu psaní čtyři artikulové při též interposici v městě Hbu přednešení byli“; mohli by poněkud vymluveni býti; neb přednésti mohli co chtěli, ale proto nebyli by obstáli, aby se musilo tak státi, jak oni to míti chtěli. Ale při témž sjezdu ten jiný artikul zavřeli a vůbec vytisknouti dali pod titulem „o zpronevěřilých synech vlasti.“

* Nemohli stavové pod obojí ty vzáctné pány, kníže z Lobkovic a hrabě z Martinic, (neb ti jsou v té první apologii zejména jmenováni, a hrabě Slavata nemohl tehdež míněn býti, proto že toho času, když ten sjezd držán byl, ještě na hradě pražském v domě pernštejnském od stavův pod obojí v arrestu sůstával, tak jakž také při tom sjezdu v svrohu doloženém poznamenání mezi těmi položen byl, kteří žádného úřadu míti neměli) do své moci dostati, aby je o hrdla připravili; tehdy na jich dobré cti a statech pomstíti se chtěli a je cti a statku odsuzovali, ještě věděli, že na sněmích a sjezdích nemohl žádný z pánův obyvatelův král českého sousen a odsuzován býti.

A směli v tom artikuli to dokládati, že beze vši příčiny z království českého utekli a nad vlastní svou zradili, ještě kníže z Lobkovic musel vedle povinnosti své úřadu nejvyššího kancléřství při vlastní osobě J. M. C. Mathiáše jakožto krále českého sůstávati, a hrabě z Martinic, že jest při vyhození z okna z obzvláštního opatrování božího živ a zdráv sůstal, slušně po další zachování života svého před jich tehdejší vzteklostí a furí ustoupiti musel, a Pán Bůh jej předivně z rukou jich vysvobodil. A tak příliš bez gruntu vinu jim přičítali, jakoby bez příčiny vlast svou opustiti měli.

Dále pak oni na tom nepřestali, než téhož léta na jiném generalním sjezdu, kterýž držán byl na hradě praž-

ském v úterý po památce sv. Maří Magdaleny, v té konfederaci, kterou stavové. král. českého s vyslanými z vtělených zemí učinili, všickni společně netoliko ty dva nahoře doložené artikule potvrdili, ale všechny ty poznamenané osoby, jak ty, které v zemi trpíni býti, tak ty, kteří žádných úřadův míti neměli, za zpronevěřilé syny vlasti jmenovali a vyhlašovali. Mezi nimiž také hrabě Slavata počten býti musil. Ano i pan Adam z Šternbergka, nejv. purgkrabě pražský, kterého stavové pod obojí při vyhození z okna často psaných dvou hrabat Slavaty a z Martinic za svého důvěrného býti pokládali a pro lepší jeho bezpečnost z kanceláře české do zeleného pokoje spolu s panem z Lobkovic vyvedli. A při též sjezdu v obzvláštním artikuli o prodávání statkův lidí zpronevěřilých téhož pana Adama st. z Šternbergka zejména jmenovali, dokládajíce, že jest těch nepřiležitostí příčina byl a že jest proti své přípovědi z země utekl, ještě prvé jemu té viny nepřičítali. A nechtějíc nového krále znáti, slušně 24. augusti t. l. 1619 spolu s hrabětem Slavatou z král. českého vyjel, jakž v té informaci v první knize v druhém dílu obšírněji o tom psáno se nachází.

Ještě ani na tom přestáno nebylo, než za správy jich domnělého krále Fridricha na sněmu generálním netoliko při předešlém svém snežení o tom artikuli zúplna zústavili, ale dále jej vysvětlili a na všechny ty, kteří by toho jich domnělého krále za krále a pána svého znáti nechtěli a té jich konfederací na odpor se stavěli, podobnou pokutu na ně uložili, totiž vypověděním jich z země a propadením jich statkův, a aby za zpronevěřilé nad vlastní svou držáni byli. Však nicméně tuto salutarem clausulam doložili: „A to se na ně prokázati může.“ Kdyby se byli podle té klausuli proti těm dvěma hrabatům zachovali, poněvadž to, co jim přičítali, nikdy právně proti nim prokázati byli by nemohli, byliby také nemohli tu hanebnou exekuci proti nim vykonati.

A sčkoli hlavní příčina, proč jsou stavové pod obojí ty dva hrabata za své nepřátely býti pokládali, ta byla, že jsou horliví katolíci a jejich scestného náboženství pod obojí odporníci byli, jako i také ty všechny svrchu poznamenané osoby, které stavové pod obojí za zpronevěřilé syny vlasti vyhlásili, osoby pod jednou (kromě Zigmund Turnovský z Turnštejna, hejtman krumlovský, ten pod obojí byl) a že jsou J. M. cis. Mathiášovi, potom J. M. císaři Ferdinandovi II., jakožto králům českým, pánům svým nejmilostivějším, věrni byli: však nicméně z těch předešlých tří artikulův nemohlo se tak patrně tomu vyrozuměti, aby pro samou horlivost u víře sv. katolické kdo z obyvatelův království če-

ského z vlasti své vypovědin býti měl, jako v tomto vysvětlení se nachází. Totiž: *Jestliže by kdo pod jednou v král. českém aneb v některých vtělených zemích zůstal a přísahu vedle konfederací v 12. artikule, zastíraje se svědomím svým, jakoby proti víře a náboženství jeho bylo, vykonati se zpečoval, aby to dokonce žádnému se nepassirovalo, a kdožby ji vykonati nechtěl, ten v zemi trpiti býti neměl. Co se pak takových osob statku dotýče, aby v Čechách a v Moravě soudně, v Slezsku a v Lužicích od defensorův rozeznáno bylo, zdaliby se jim aneb dětem jich, buď všechen neb na díle, propustiti měl, a jeden každý povinen byl na takovém vyměření přestati.*

Z tohoto snešení stavův král. českého a vyslaných z vtělených zemí, vše pod obojí, apolu s jich domnělým králem vyrozuměti se může, že příliš pravdivé jest, kdekoliv kalvíni moc dostanou, aby byli superiores a mocnější, že chtějí toliko své kalvinské náboženství vzdělávati a vzláště katolické pod jednou potlačiti, aneb dokonce netrpěti. Pročež v království českém a vtělených zemích tolikéž dovésti chtěli. A ačkoliv ti pod obojí vždycky se tím honosili a vyhlašovali, že víra jest dar boží a že žádný k poznání víry nucen býti nemá, však nieméně v tomto vysvětlení to nařizují, aby každý obyvatel pod jednou povinen byl přísahu dotčenou vykonati a svědomím svým se nezastírat, jakoby to proti víře a náboženství jeho bylo. A nepřestali na tom, že takového v zemi trpěti nechtěli, ale ještě to v pochybnost uvedli, zdalibž by takovému neb dětem jeho statek, buď všechen neb na díle, propuštěn býti měl.

Stěžovali sobě stavové pod obojí v král. českém, že za času a kralování J. M. císa. Mathiáše mnoho příkoří a útisků v náboženství jich se dalo, ještě nic podobného se nestalo, a toliko J. M. C. ráčil zastávati víru svou katolickou pod jednou, aby mimo majestát, na náboženství straně pod obojí daný, víceji utiskována nebyla.

Z těch čtyř artikulův, při sjezdu na hradě pražském v pondělí po neděli smrtedlné l. 1619 od stavův pod obojí snešených a vyhlášených, poznati se může, jaký úmysl jejich byl, při interposici, která v městě Hbu předsevzata býti měla, v nějaké pokojné jednání se dáti, přednášejíc takové artikule, k kterým J. M. císa. Mathiáš žádným způsobem proti svědomí svému a pouhé spravedlnosti přistoupiti moci neráčil. A vidělo se tehdaž, když ten sjezd na hradě pražském držán byl, že jsou někteří přední osoby z strany pod obojí to pravili, že mají jisté noviny a zprávy z Vídně, že J. M. císa. Mathiáš v takovém nedostatku zdraví se vynacházeti ráčí, že doktoři, kteří okolo J. M. C. jsou, praví, že není možné, aby ráčil

moci dlouho živ zůstat. Pročež že oni mohou k té interposici povolit, vědouce, že z toho nic nebude, a tak byl toliko pretext, jakoby k tomu naklonění byli, v jednání se dáti, ale vnitř úmysl byl, aby z toho jednání nic nebylo a po smrti J. M. C. Mathiáše aby J. M. C. Ferdinanda II. za krále a pána svého neuznávali a nepřijímali, nežli jiného, v náboženství svém kalvinském s nimi se srovnávajícího, za krále svého přijali. Kterýžto svůj zlý úmysl v skutek také uvedli.

Artikulové pak, na zlehčení J. M. Kr. se vztahující v té konfederaci nacházejí se mezi jinými tito:

Art. 2., který takto zní: *Zatím má hned předně v této konfederaci zavřiti býti* atd. V tomto artikuli jsou dvě věci sobě odporné. Neb má se král zavázati, že všechny artikule, v té konfederaci obsažené, na pozoru míti a podle nich svůj regiment říditi bude, kteřížto artikulové ve mnoze víře sv. katolické tak odporni byli, a nicméně při konci v tomto artikuli se dokládá, že všechny země bez rozdílu náboženství jednostejně chrániti ráčí. Což oboje spolu býti nemohlo.

V 7. art. dokládají se tato slova: *Má král tu předešle* atd. Ješto konfederaci mezi královstvím českým a vtělenými zeměmi nikdy J. M. C. přednešena, ovšem pak učiněna nebyla, anobrž za jisto se smýšlí, že tehdaž ani na to myšleno nebylo: a nicméně spisovatelé této konfederaci chtěli J. M. krále budoucího k tomu přivést, aby to vysvědčoval, že taková konfederaci již předešle byla učiněna, tak aby se lidé nedomnívali, jakoby oni tehdaž teprva takovou konfederaci sobě vymysliti a sformovati měli, a lidi, předešlých běhův a traktací král českého nepovědomé, snadně na to, aby tomu věřili, navésti mohli.

V 17. artikuli takto doloženo jest: *Aby hodné osoby* atd. Předešli králové čeští vedle znění starého zřízení zemského, když který úřad zemský obnoviti měli, tehdy činili to s radou nejvyšších úředníkův a soudcův zemských, proto že ti jakožto přední raddy, byvše osoby v témž království dobře povědomé, přednášeli a hlas dávali těm osobám, které se jim viděly mimo jiné k tomu hodné a spůsobné býti. A každý z těch, kteří hlas dávali, činili to ústně neb v spisu obzvláštně, že jeden o druhém nevěděli. A Jich Msti králové čeští, vyrozuměvše těm hlasům, v tom se milostivě vedle milostivé vůle resolvovati ráčili. Tuto pak od stavův pod obojí za právo ustanoveno jest, aby stavové jisté osoby k úřadům vyšším zemským jmenovali a J. M. Kr. aby ráčil povinen býti vedle jich jmenování a ne vedle vůle své potvrditi, tak že tím spůsobem stavové s králem netoliko condominiumari a coregnare mínili, ale vlastně stavové království českého naříditi.

zovati chtěli úředníky zemské v témž království a J. Msti Kr. toliko tu moc zanechávali, aby též úředníky zemské ráčil moci potvrzovati. Tento pak srtikel při sněmu generálním l. 1620 na hradě pražském spolu s jich domnělým králem vysvětlen byl, že „vedle znění téhož artikule nejvyšší úřadové zemští se osazovati mají, a protož že se ten artikul bez proměny dokonale v své podstatě zůstavuje a zanechává. Však kdyby v tomto království k tomu přišlo, žeby některá taková osoba, kteráby nejv. úřad zemský na sobě měla, prostředkem smrti z tohoto světa sešla, tehdy J. M. Kr. nejv. úředníky a soudce zemské jako i raddy soudu dvorského a komorního, a k tomu z jednoho každého kraje z obce buď panského neb rytířského stavu osobu, který před tím ze světa sešlým úředníkem zemským byl, před sebe obělati a od nich milostivě požádati míti ráčí, aby jeden každý stav k tomu úřadu, k kterému by náležel, neohlédaje se na druhý stav, k každému takovému úřadu, který osazen býti má, čtyry osoby jmenoval, z nichž J. M. Kr. jednu osobu hodnou k takovému úřadu potvrditi moci ráčí. Ale co se margkrabství moravského dotýče, má budoucně s osazováním takových úřadův tak, jakž za starodávna obyčej byl, zachováno býti.“

Artikul 22. takto zní: *A poněvadž tyto atd.* Artikul 24. těmito slovy doložen jest: *Přísahy také atd.*

Jak z mnohých jiných artikulův v této konfederaci obsažených, kteří proti víře sv. katolické a důstojenství královskému velice čelili, tak obzvláště z těchto dvouh artikulův znáti se může, že jsou stavové král českého spolu s vyslannými z vtělených zemí, vše pod obojí, neměli úmyslu J. M. C. Ferdinanda II. korunovaného krále českého, za krále a pána svého držeti a k správě téhož království připustiti a J. Msti ty artikule ku potvrzení a ratifikaci přednáseti, vědouce dobře, že J. M. proti právu dědičnému svému a slavného domu svého neráčili by moci tyto dva artikule ujíti.

Artikul 28. toto v sobě obsahuje: *Jakož pánům stavům atd.* Mnoho se stavové království českého chlubili, kterak svobodně volení mají, nového krále voliti, tak jakž málo nahoře v art. 22. ta slova dokládají, *„že nejsou žádné dědičné země, než že mají své svobodné volení.“* A na jiných místech to sméle dokládali, *„že ustavičné toho uštvání to dotvrzuje.“* Ačkoli o té materý doleji obšírně se psáti bude, však nicméně za příčinou tohoto artikule vidělo se toto doložiti. Předně napsáno stojí, že *„pánům stavům českým, kdyžby k volení nového krále přišlo, to právo, aby jiné země k tomu povolati mohli, puštěno jest.“* Z těch slov *„puštěno jest“* znáti se může, že jsou stavové v král. českém té svobody neměli, aby při volení nového krále jiné

vtělené země k tomu povolati měli, tak že teprva při tom sjezdu jim to puštěno bylo. A zdaliž vtělené země to právo a moc měly, Čechům takovou moc přivlastňovati, každý rozumný to souditi může, poněvadž takové právo jinému dávati náleželo od vyššího nižšímu, totiž od samého římského císaře. A jistá věc jest, že stavové král českého nikdy od žádného římského císaře jak k tomu, aby jiné země povolávati mohli, tak ani k svobodnému volení krále privilegium a právo sobě dané neměli. Za druhé v tomto způsobu volení krále českého neví se, jakým způsobem páni stavové král českého tu moc dostali, aby při téměř volení dva hlasy míti měli. Smýšlí se, že to pochází odtud, že communis opinio v Čechách byla a vůbec za to drželi, že při volení římského krále král český dva hlasy míti, aneb nejméně že má votum conclusivum, hlas zavírající, pročež že se jim vidělo, že stavové téhož království podobné hlasy míti mají. Ale to domnění bylo příliš bezgruntu, poněvadž se ví, že při volení římského krále J. M. král český má po dvou duchovních kurfiřtích v řádu třetí hlas, a první mezi kurfiřty světskými, ale nemá dvou hlasův, než toliko jeden, a hlas zavírající náleží kurfiřtu mohutskému. Třetí proti všemu rozumu, anobrž zasloužilé zasmání v tomto artikuli se dokládá, že páni stavové čeští mají votum conclusivum neboližto hlas zavírající, ještě in numero pari, v počtu rovném, ne vždycky se může secundum maiora, podle většího počtu hlasův zavírat, tak jakž oni sami to uznávají, a v tomto artikuli dokládají: „*Jestližby hlasové v rovném počtu byli, že se má skrze los zavírat.*“ Čtvrté. Příliš neobyčejný a v světě neslýchaný způsob volení krále tuto nařizují, „*aby se skrze los zavíralo.*“ Neb ačkoliv v písmě sv. v aktích apoštolských nachází se, že chtějíc sv. apoštolé na místě Jidáše jiného apoštola mezi sebe voliti, po vroucených modlitbách a žádání osvětlení Ducha sv. metali los, který padl na sv. Matěje: ale v politických věcech, aby kdy skrze los měl který král kdy volen býti, žádný příklad ve všech historích a pamětech lidských se nenachází, a neví se, na jaký los tuto se míní, zdaliž na to, kdyby dva při volení v rovném počtu těch svrchu psaných šesti volencův hlasy měli, a žeby hmotnými důvody to změněno a napraveno býti nemohlo, tehdy aby ti dva kostkami o to metali, kterýby z nich dvou měl králem českým býti.

Z čehož že všeho patrně znáti jest, že Čechové spolu s vtělenými zeměmi nebyli v užívání práva k volení krále českého. Neb sice příklady k takovému užívání byliby se naleznouti mohly. Ale nemohouce žádného příkladu nalesti, snesli o tento nový a nikdy v král. českém nebývalý způsob.

Artikul 30. toto v sobě obsahuje: „*Jestliž aby*“ atd. Tímto

artikulem právě se dvěře otvírají všem stavům sjednocených království a zemí, proti jich králům a pánům se pozdvihovati a rebellirovati. Též dokládají „*jestliže by král proti jich náboženství a učiněné konfederaci něco takového před sebe vzal aneb kdyby vzíti chtěl, tehdy — že stavové ihned svých přísah mají osvobození býti*“, ješto to, co někdo v úmyslu má před sebe vzíti, ne vždycky může se prokázati, že jest druhý takový úmysl měl, něco takového před sebe vzíti. V podezření býti může; ale byloby to nedostatečné prokázání. K tomu také, kdyby kdokoliv pro nějaké zlé předsevzetí aneb přečinění měl odsouzen býti, tehdy museloby se to od pořádného soudu dostatečným slyšením, prokázáním a rozsouzením státi. Tuto pak byliby stavové žalobníci, soudcové a executores; neb žalovali by na svého krále, a to ne před některým soudcem, než sami mezi sebou, že jest se proti jich konfederaci něčeho dopustil aneb dopustiti chtěl. A bez slyšení jeho mezi sebou. by zavřeli, že jeho nechťejí více za krále a pána svého znáti, a ihned svých přísah měli by osvobození býti a pro lepší svou bezpečnost nařízenou defensí před sebe vzíti. Z čehož jest znáti, jaké práva jsou pod zástěrou konfederaci v král. českém a vtělených zemích ustanovili, jak jsou chtěli krále míti podle své vůle, aby oni, stavové, kralovali, král pak aby činil, coby oni chtěli. Jestliže by to neučinil, aby oni přísah svých osvobození býti a jiného krále sobě voliti mohli.

A kdež dokládají, žeby „*země k defensí přinuceny byly*“, z toho se znáti může, že ty defensí vlastně proti jich králům a pánům míněny a nařízeny bývaly, tak jakž v rozdílných artikulech té konfederaci to se patrně dokládá.*)

Nyní následuje konfederaci král. českého a jiných přivtělených zemí zjedné a s pány Rakušany dolejšími z strany druhé:

Ve jméno blahoslavené a nerozdílné Trojice svaté.

Jakož při všech národech každého času přirození, rozum a zkušenost to s sebou přináší, když které království neb země a stavové její nenáležitě, bez trstání, vysoce stěžování a mocí válečnou neb jiným způsobem tejně nebo zjevně sužování bývají, k spomožení sobě po Pánu Bohu s takových těžkostí, bídy a nouze jiné časné rady pomoci a ochrany naleztí nemohou, že toho skrze sjednocení a savazování s okolními sousedy a věrnými přátely vedle nejvyšší možnosti vyhledávají: pročť jsme my stavové evangelitští koruny české jako i vyslaní markr. moravského, knížetství slaských, hořejších a dolejších Lužic v těchto nynějších obtížných a těžkých časech a nastávajícím nebezpečenství ve všech těch slých a se rozmáhajících neřetech v král. českém z křesťanské lásky, věrnosti a rozšafnosti, kterouž k sobě, bližním svým a této všeobecné věci máme, s Jich Mstmi třemi stavy evangelitákymlí slavného arciknížetství rakouského pod Ensem společně toto

*) Ostatek úvah Slavatových, v nichž se myšlenky již pronesené znova a znova opětvají, úmyslně jsme vynechali.

sjednocení, zavázání a konfederací učinili. Což také tímto listem zjevně před Bohem a vším světem pod věrností, poctivostí a věrou svou činíme a sebe v témž sjednocení zavazujeme, že to vše, co v následujících dobře uváženíh artikulích a punktech této dále vinšované vysoce potřebné a užitečné konfederací a defensi generální obsaženo jest, věrně a upřímně činí a plní a toho, což by proti této konfederaci čelilo, sami od sebe i skrze jiné se vši pilností vystříhati nápomocni býti, nad tím s vynaložením statku, krve i hrdla svého vedle a spolu s našimi sjednocenými proti jednomu každému, kterýžby proti tomu nás a spolusjednocené naše sužovati chtěl, šlechtně, věrně, upřímně a bratrsky ruku ochrannou míti a držeti chceme. A vedle toho před Bohem a přede všemi lidmi sobě to osvědčujeme, že toto naše potřebné a křesťanské sjednocení a zavázání nikádnému ke škodě a obtížnosti, nýbrž toliko k vzdělávání cti a slávy boží a jeho sv. slova, k stálému retungu a obhajování milé vlasti a jiných našich milých sjednocených, i také všech svobod a dobrých řádův jich, k šťastnému panování naší vyšší vrchnosti a knížete země, k odvrácení všech nepřátel a úzkostí našich, k zachování pokoje, jednotejného práva, dobrého řádu, obecného dobrého, i také nám a potomkům našim k dobrému a užitečnému od nás míněno jest.

Jsout pak tito následující artikulové též konfederací a generální defense takové. Aby však Pán Bůh všemohoucí k této dávno vinšované věci svou milostí a svým svatým požehnáním při tom býti ráčil, poněvadž se skrze to obzvlášť zachování a vzdělávání jeho božského slova a jména svatého vroneně vyhledává: na tom jsou se všechny země předně snesly a k tomu zavázaly, aby jeden každý, dotčenému náboženství oddaný, vedle evangelického učení a vyznání počestný a křesťanský život vedl a úmyslných hříbův, výstupkův, zjevného pohoršení a pokrytství se vystříhal. K čemuž na kázaních bedlivě napomínání a skrze vrchnosti všickni přestupníci bez ušetřování kteréhokoliv stavu skutečnou a opravdovou pokutou přidržáni býti mají.

A poněvadž v této konfederaci nic jiného nevyhledáváme, nežli aby-chom vedle svobod našeho náboženství a svědomí aspoň jednou pod ochranou naší vyšší vrchnosti a knížete země lepší a snesitelnější správy a administraci dojíti mohli; však téměř nemožné jest, aby všech sjednocených zemí tak mnohé a veliké obzvláštní stížnosti sem kladeny a v konfederaci dle uznalé potřeby všechny in specie pojaty býti mohly: protož mají se všechny a všelijaké stížnosti a utiakování všech společných semí, aneb jedné každé země obzvlášť, jakž by se koliv jmenovati mohly, a pod kterými koliv osobami vyššího neb nižšího stavu ty až posavad proti právu a slušnosti šakly a činěny byly, tímto sjednocením skutečně zastavovati, a k vyzdvížení jich jedné každé země stavům a obyvatelům jejím skrze tuto konfederaci budoucně jednotejná pomoc a utěšení následovati.

Nejprvé toto slavné království české, Morava, Slezsko, hořejší i dolejší Lužice, hořejší i dolejší Rakušané tuto konfederací a sjednocením spolu činí, aby ty země jedna každá obzvlášť králi svému a knížeti země s užitekem, stálým pokojem a dobrým způsobem, s vystříháním a předcházením všech nepřátelských vpádů, nových stížností a jiných neřestí zachovány býti mohly.

Druhé aby jednomu každému sjednocenému království a semí ty na náboženství a jiné politické věci dané privilegia, nadání, majestáty, práva, spravedlnosti, svobody, dobré chvalitebné zvyklosti a obyčeje, které jsou již dosáhly aneb ještě by dosáhnouti mohly, nepřerušeno v pokojném užívání a possessu zachovány byly.

Třetí činí se tato konfederací k zachování a vzdělání důstojnosti a vyvýšenosti krále a knížete země dotčeného království a semí, jímžto jakožto věrní poddaní ve všech potřebách a případnostech přispěti povinni

budou, kdež by se toliko nic proti náboženství, svědomí, jich stavů a podaných privilegií, majestátům, právům, spravedlnostem, svobodám a starým chvalitebným zvyklostem nejednalo, před se nebralo a nevyhledávalo.

Čtvrté tato konfederací má být a se vztahovati defensivě a offensively, totiž k zastávání a vracení, proti všechněm těm, kteřížby v týchž sjednocených zemích listy a pečeti, totiž politická a na náboženství daná privilegia, majestáty, sjednocení, resoluce, konfederací, všechna k těm podobná učiněná instrumenta v pochybnosti a v disputování uvažovali, a k nesvornosti, nedorozumění, k válce a krve prolévání radili, napomáhali, sebe k tomu potřebovati dali aneb při tom nalezení byli.

Páté jestli že by země a stavové, proti této konfederaci obtěžování jsouce, na ně sáháno bylo anebo nejmenší utiskování snášeli, má se to vše sjednoceným pořádně v známost uvéstí, oni se pak sjetí, tomu vyrozumětí a v uvážení své vzíti i k tomu všelijakou pilností se přičiniti mají, mohlo-li by takovým neřestem mírnými prostředky spomoženo a takovým stížnostem konec učiněn býti, a pakli ne, tehdy potomně za jednoho se spočiti a utištěné meci chrániti, zastati a zachovati, a jakž by toho potřeba ukasovala, povinni budou.

Šesté tolikž k této konfederaci na ohlášení připuštěni býti mají všickni stavové náboženství římského, kteří by Bohu, vlasti, králi a knížeti svému i vůbec stavům věrni a poslušni byli, i také této konfederaci sadosti činili a nic proti ní před sebe nebrali; item kteříž by k zachování privilegií, nadání, sjednocení, resolucí, svobod, práv, starých zvyklostí, obyčejův i úřadův a služeb, kteréž v sjednocených zemích těm, jenž jsou dobrého počestného obeování bez rozdílu náboženství jednostejně se propůjčují, nápomocni býti ohtěli a v tom jedině cti a slávy boží, dobrého vlasti, vyvýšenosti krále a knížete svého a obecného pokoje jakožto věrni a upřímní patriotové, jakž na pověstí Čecha anebo Němce přísluší, vyhledávali.

Sedmé. Ačkoliv této konfederaci mezi dotčenými královstvím a zeměmi od toho času na věčnost a na všechny následující dědice a budoucí mýněna a vyzdvížena jest: však aby při nás a potomcích našich v lepší a horlivější paměti ostříhána byla, má též konfederaci při všech sněmích pro připamatování čtena býti, každých pět let pak na jistém místě vedle přiležitosti a místa, jakžby se o tom sňešení stalo; generální sjezd držán býti, tak, kdyby mezi zeměmi v příčině této konfederaci nějaká překážka se dala anebo touž konfederaci dalšími artikuli specifikovati slušné příčiny se vynášly, aby to tehdež narovnáno a uváženo bylo.

Osmé. Tato konfederaci má jednomu každému králi a knížeti při činné povinnosti dotčeným způsobem, že se to též k dobrému téhož království a sjednocených zemí, k zachování jeho královské a knížecí důstojnosti a reputaci, s vynaložením statku krve i života, vstahuje, přednesena a připověděna býti.

Deváté. Nemá touto konfederací žádnému sjednocenému království a zemí v jejích stavu, důstojnosti a vyvýšenosti, privilegiích, právech, spravedlnostech, v obyčejích, jiných konfederacích a sjednoceních jak generaliter tak specialiter něco ukráceno, umenšeno aneb stenčeno, nýbrž bes přerušení toho všeho též konfederaci vedle plnomocenství sňežena a zavřena býti. Toho na svědomí vsáctný počet dotčených stavů českých a jiných zemí, totiž moravské, slezské, hořejších a dolejších Lužic i arciknížectví rakouského nad i pod Ensem vyslaní pečeti své k této konfederaci přivěsiti dali a se vlastníma rukama podepsali. Actum na hradě pražském při držení generálního sjezdu všech dotčených zemí 16. dne augusti 1619.

Z počátku této konfederaci dokládají, „že při všech národech každého času“ atd. Neví se při kterých národech, při

kterých královstvích a zemích tu zkušenost našli, aby stavové a lidé poddaní, majíce od Pána Boha náležitou sobě vystavenou vrchnost, bez vůle a vědomí vrchnosti své mohli konfederací a sjednocení mezi sebou činiti. Což přináší, že kdykoliv od kterých koliv stavův neb lidí poddaných něco podobného se dalo, tehdy že to za věc nepořádnou, neposlušnou a z prosta za pouhou rebelli vykládáno a držáno bývalo a jest, tak jakž také tato konfederací a toto sjednocení za to vlastně vykládáno, držáno i také od pořádné milostivé vrchnosti jich k brzkému přetrhnutí a k náležitému ztrestání přivedeno bylo.

Zanechá se vykládati artikule, v této konfederací obažené; dosti na tom býti může, že při svrchu psaných konfederacích stavův král českého s vtělenými zeměmi větší díl artikulův čelí na ujmu neb na vykořenění víry katolické z král. českého a na veliké zlehčení důstojenství J. M. králův českých. A poněvadž touto konfederací všickni ti svrchu psaní artikulové se ztvrzují a stavové pod obojí dolejších Rakous je zastávají do nejvyššího svého přemožení se zavazují: slušně tato konfederací tak zlá a škodlivá jest jako ta první. Toliko v té konfederací doloženo jest to, co snad na první mezi těmi sty artikuli doložití pozapomenuli, totiž v sedmém se dokládá artikuli: „*Ačkoliv ta konfederací na věčnost*“ atd. Takové zaslepení bylo tehdejších konfederantův, že jsou se domnívali, že jich sjednocení má trvati na věčnost. A nerozvažovali to u sebe, že Jich Msti z slavného domu Rakouského žádným způsobem nebudou moci toho zanechat, aby svým dědičným poddaným takové hanebné sjednocení měli trpěti, tak jakž ten celý slavný vyvýšený a mocný rod spolu s jinými Jich Mstmi spřízněnými k tomu se přičinili, aby tu jejich nepořádnou konfederací přetrhnouti a je k náležité poslušnosti přivéstí moci ráčili, tak jakž v krátkém čase v několika málo měsících po jich učiněném sjednocení to v skutek uvedeno jest.

Ti pak konfederanti, chtějíce se ještě víceji v své nepořádné konfederací upevniti, v osmém art. toto doložili: „*Tato konfederací má jednomu každému králi*“ atd. Nerozmyšleli se tyto konfederanti na to, že jsou dědiční poddaní J. M. C. Ferdinanda II., jich tehdáž dědičného a korunovaného krále českého a arciknížete rakouského, a že jak J. M. císař Ferdinand II., tak i dědicové J. M. arciknížata Rakouská nikdy tomu nepovolí a nepřistoupí, aby tomu věřiti a místo dáti měli, že táž konfederací k zachování jeho královské, ano i knížecí důstojnosti a reputací se vztahovati má, a aby kdo z Jich Mstí jakožto katolických králův a knížat proti víře a svědomí svému a na takové veliké zlehčení důstojnosti královské a knížecí měl takové hanebné artikule, v té kon-

federací obsažené, potvrzovati a na přísahu svou vztahovati. Ale stavové král, českého pod obojí spolu s vtělenými zeměmi vše pod obojí (však ne všickni, než radlführerové a vůdcové jich) již tehdáž, když ty artikule v těch konfederacích obsažené uvažovali, spisovali a ustanovovali, ten zlý úmysl měli, jiného krále, kterýby z slavného domu Rakouského nebyl, za krále a pána svého sobě voliti a vzíti, věda oni dobře, že on všechny ty konfederací rád potvrdí, jako se také to stalo, toliko ta naděje zmýlila, že jest to netrvalo na věčnost, než toliko na velmi krátké časy.

Následuje poslední konfederací s hořejšími Rakušany, která v těchto následujících slovích jest obsažena:

Ve jméno nejsvětější a nerozdílné Trojice svaté!

Jakož při všech národech atd. (jako v konfederací dolejšími Rakušany): protož my tři evangelistií stavové koruny české, jakož i my moravští, slezští, s hořejších i dolejších Lužic vyslaní těchto nynějších nebezpečných časův a na oko se spatřujících nebezpečností a všeho něho, které se v král českém velice rozmáhá, s povinné křesťanské lásky, věrnosti a rozšafnosti, kterouž k sobě, našim bližním a obecnému dobrému máme, jsme se se slavnými třemi evangelistickými stavy arciknížectví hořejších Rakous spolu sjednotili, spojili a zavázali, zavazujeme, spolčujeme a sjednocujeme se tímto zjevně před Bohem a vším světem, pod našimi poctivostmi, důvěrností a věrou, že tomu všemu, co se v těchto dobře uvažovaných artikulích atd. (jako v konf. s dol. Rak.)

Zatím má hned předně v této konfederací zavřín býti a jí užívatí král a kníže země, pokudž majestáty, privilegia, nadání, starobylé dobré svyklosti a pořádky, nicméně i tuto konfederací a artikule v ní obsažené milostivě na pozor míti a podle toho svůj regiment říditi i také u věcech náboženství a spravedlnosti se dotýkajících všechny země bez rozdílu náboženství i jednostejně chrániti ráčí. Nemá také král neb kníže země s žádným jesuitem, cizími poselstvími ani raddami o věcech zemí těchto se dotýkajících se raditi, ani také nižádných cizozemcův k předním úřadům potřebovati.

Ve všech sjednocených zemích, ve všech městech, městečkách a jiných místech, buďto že duchovní neb světské vrchnosti příslušejí, má svobodné provozování evangelického náboženství mužského a ženského pohlaví lidem vedle jedné každé země a toho města privilegií, nadání, konfederací, svobod stavění kostelův, far, škol a krchovův, též kazatelův a školmistřův evangelických dosazování povoleno a dopuštěno býti. Nemá také za příčinou svornosti a pro vyhnutí všelikým rostrádkám a nedorozuměním žádný evangelický druhého v čem urážeti neb potupovati, aniž dopouštěti, aby jejich duchovní neb kněží nepotřebným haněním, odsuzováním neb potupováním k pohoršení neb nedorozumění jakou příčinou dávali. Osoby evangelického náboženství nemají v žádném místě, jakby se koliv jmenovati mohly, s úřadův pro náboženství, pokudž sice jinak k tomu hodné a křesťanského obcování jsou, sazovány, ale obojího náboženství lidem rovní obchodové, živnosti, handle svobodně propuštěny býti.

Kdež tak král neb kníže země toto sjednocení potvrdí a vedle něho regiment svůj řídí, bude moci této následující generalní defensi ve všelijakých potřebách, však s radou všech zemí, proti všem nepřítelům protivným slušně užíti. Jestliže by pak mimo všecku naději král neb kníže země něco, coby proti svobodám jak v náboženství tak v politických věcech, neb také proti této učiněné konfederací mimo všechny nahoře připo-

menuté stížnosti čelilo, před sebe vzal, tak žeby země k defenzí přinuceny byly: v takové příčině všickni stavové těchto sjednocených království a semí ipso facto ihned svých přísah mají osvobození býti, a to, coby budoucně před sebe vzali, nemá jim k žádné urážce důstojnosti a vyvýšenosti královské a knížecí vykládáno býti. Nebude a nemá také míti moci král neb kníže země bez povolení semí jakou válku začítí, ani žádných verbungtův nařizovati, méněji cizí lid do těchto zemí uvosovati, lidem vojenským jaká místa v zemí neb města osazovati, anebo komu lauffu, durchzugku, mustringku neb obdaňku dopouštětí, jakož i nicméně s cizozemci žádného jednání o pokoj, v čemž jedna neb druhá země interessirována jest, mívati. Mají také nyní i na budoucí věčné časy všelijací nápadové s jedné každé země s těchto sjednocených semí do druhé pravým nápadníkům, kterýmž by nápadové náleželi, bez odporosti a spěšování na všech místech propouštění býti. Jedna každá země s těchto sjednocených semí má své jisté defensory zříditi, ti mají s pány defensory českými a s jiných společných zemí plně korrespondovati a srozumění míti, a v nastalých potřebách na ně neb vedle příležitosti na samé stavy vznášeti a s nimi radu držeti. Kterážto defensorové obzvláštní přísahou k tomu mají býti zavázáni, totiž:

„Já N. N. přísahám Pánu Bohu všemohoucímu, že ochci v této mně od pánův evangelitských stavův svěřené povinnosti k dobrému vlasti a jiným sjednoceným zemím věren býti, a všechno to, co se říditi bude, i tolikéž, co tato konfederaci ve všech punktích a klausulích v sobě obsahuje, a pilnosti na pozor míti, též věrně raditi, pomáhati a k tomu se přičiníti, aby se též konfederaci ve všem skutečně za dosti stalo, aniž se čemu, buďto jaké milosti neb nemilosti, darům neb slibům, přísni neb nepřísni, od toho všeho odvésti dám, nýbrž stále při vlasti státi a setrvaťi, a což by v radách i jinak se řídilo, žádnému toho nevyjevovati, ani svěřovati, ale do hrobu to sebou vzíti. K tomu mi dopomáhej Pán Bůh.“

Tito defensorové jedné každé země mají každého času jiným defensorům v sjednocených zemích v známost uvedeni býti. Kterážto defensorové mají podle dané sobě od jedné každé země instrukci se chovati. Nemá jim také od žádného, buď on kdokoliv, bráněno býti. Každoročně neb kdež by koliv toho byla jaka potřeba, na jisté místo vedle příležitosti času a nebespečení se sjeti a spolu radu držeti. Defensorové čeští mají míti to právo, defensory s jiných sjednocených zemí, co se tak této konfederaci dotýče, obslžiti. Kdyby pak k defenzí přijíti mělo, mají defensorové všickni společně věrně a upřímně v tom raditi a tu věc fedrovati pomáhati; však tu defensorové jedné každé země, kteráž by defenzí užívati musila, direkci a právo k obeslání jiných defensorův míti. Co se již hlavní defenzí dotýče, na tom jsou se společně země snesly a sobě přislíbily, že jedna země druhé ve všech nastalých potřebách bez odporosti a prodávání přispěti chce, a čemuž každá země každého času svou jistou hotovost míti má. Co se pak hlavní pomoci a quoty dotýče, tu král český s jinými přivtělenými zeměmi s evangelitskými stavy arciknížetství hořejších Rakous se zavazuje: že jedna každá země druhé semí co nejrychleji, nejlépeji, nejsilněji, jak by se sebrati mohli a předcházející radou na tom sůstání, kdež toho potřeba káže, věrně a upřímně pamatující na svou přísahu, přispěti chce. Tolikéž sjednocené země k této pomoci mají společnou radou generála a vůdce válečného sobě voliti, také v každé zemí vedle též země obyčeje a příležitosti zkušeného generalleytenambta naříditi. A kdyžby tak jedna neb více zemí jednoho času nepřátelsky útok trpěla, tehdy v takové příčině generalleytenambt té země ude vším lidem vojenským, jakkoli mnoho by se v té semí nacházelo, tak dlouho, dokudž by general sám osobně nepřijel, správu a komendu míti má. Dříve a prvé, nežli by k defenzí přišlo, mají všelijací lidští a možní prostředkové na všech místech pořádně povolně a rozšafně obírání a před sebe brání býti, a nemá žádná země té svobody míti, bez

předehájející rady a povolení jiných sjednocených semí a spoluúřdův k žádným příkrřejším prostředkům neb extrémis sáhnouti.

A tak tyto všechny sjednocené semě nejnak, než sa věrně spoluoudy držány býti a mimo přednosti, která se od starodávna zachovávala, jedna semě na druhou žádně vrchnosti sobě osobovati nemá. Nemá také jedna semě druhé a v té semí žádný stav druhého vědomě a sůmyslně v jejich právích, zřízeních semských a privilegích utiskovati, nýbrž při pokoji zanechávati. Ačkoli evangeličtí stavové v nadepsaných semích sami toliko tuto konfederaci a defensi činí, však nieméně stavové římskí katoličtí a duchovní, když se nadepsaným způsobem k tomu, že majestaty a jiná potvrzení a nadání z strany náboženství, též i tuto unii zdržeti chtějí, zaváží a pokojně bez činění škodlivých praktik proti evangelitským chovati se budou, mají též i v tomto sjednocení obsažení býti a ochrany proti svým a našim nepřítelům užiti. Také sobě to sjednocené semě v moci posuzstavují, aby mohly všechny ty vyššího i nižšího stavu, kteréžby k tomu jich obecnému dobrému užitečné a potřebné osoby býti umali, společným svým snesením nyní i budoucně k této konfederaci převzíti. Též nemá a nechce žádná z týchž sjednocených semí nyní i na budoucí věčné časy nic před sebe bráti, coby v nejmenším proti této konfederaci a defensi čelilo.

Na potvrzení toho volené osoby od dotčených stavův v Čechách a z jiných semí vyslání, totiž z Moravy, Slezska, z hořejších i dolejších Lužic, též z arciknížectví hořejších i dolejších Rakous sekrýty a pečeti své přivěsiti dali a rukami svými se podepsali. Stalo se na hradě pražském při obecném generálním sjezdu a shromáždění všech předjmenovaných semí 16. dne augusti léta 1619.

V této konfederaci nic nového obsaženo není, mimo ty artikule v prvnějších konfederacích obsažené. Pročež co proti těm artikulům v těch jiných konfederacích napsáno jest, to také vše proti této konfederaci se míní a vztahuje. A nyní k zdravému uvážení každého upřímného čtenáře se to připouští, jestli že ty slova v tomto 18. periodu v spisu hraběte z Turnu s pravdou se srovnávají, že „ti čtyři artikulové nečelili proti nejmu, králi a pánu jich, a žeby zlořečená ta duše byla, která by ke škodě a na ujmu nejmu, své od Boha představené vrchnosti toho měla užívati?“ A poněvadž jest to již nahoře dostatečně refutirováno a ukázáno, že téměř všichni tři artikulové, v těch konfederacích obsažení, čelí a jsou na ujmu víry svatě katolické a na zlehčení důstojnosti J. M. královské, zanechává se obšírněji to exagerirovati a vysvětlovati.

Stavové v král. českém pod obojí při témž generálním sjezdu, na hradě pražském v úterý po památce sv. Máří Magdaleny 1. 1619 držaném, jiné artikule obzvláštně, kteří se samého král. českého dotýkali, s jinými přivtělenými zeměmi skrze vyslané své zavřeli.

V kterýchžto artikulích ještě více mimo předešlé bylo nemálo doloženo k škodě víry sv. katolické a na zlehčení důstojnosti J. M. králův českých. Neb předně k škodě víry katolické v prvním art. se dokládá, aby „konsistoř pražská dolejší na všech panstvích J. M. C. v král. českém na fary a kollatury,

kdežby poddaní tohoto křdoství byli, kněze pod obojí dosazovala,“ ješto J. M. C. Mathiáš jakožto král český J. M. panu arcibiskupu pražskému na všech panstvích svých v témž království fary a kollatury odevzdati ráčil, aby na ně kněží pořádného svěcení pod jednou dosazováni byli, a v majestátu na svobodné provozování náboženství pod obojí se to nenachází, aby taková svoboda konsistoři pražské dolejší dána býti měla, kterouž v tomto artikuli stavové pod obojí dávají, anobř v tom porovnání mezi stranou pod jednou a pod obojí učiněném toliko to se nachází, že na panství J. M. C. lidem poddaným pod obojí ta svoboda se dává, aby mohli k provozování svého náboženství kostely nové sobě stavěti.

V 2. art. „svoboda se dává lidem poddaným pod obojí, buďto oni pod světskými neb duchovními vrchnostmi byli, aby mohli k provozování svého náboženství pod obojí kostely a školy sobě stavěti,“ ješto v tom majestátu daném na náboženství ani v tom porovnání mezi stranami pod jednou a pod obojí se nenachází, aby táž svoboda lidem poddaným dána býti měla. Též tímto artikulem svoboda se dává „lidem poddaným v městě Klášterním Hrobu, k provozování jich náboženství kostel zbořený zase vystavěti a mezi tím kostela katolického užívati,“ ješto od J. M. C. Mathiáše bylo to uznáno, že tím majestátem ani porovnáním taková moc dána nebyla.

A 3. artikulem lidem „poddaným klášterním broumovským podobná svoboda se dává,“ ješto tolikéž od J. M. C. Mathiáše té svobody byli oderčeni.

4. art. toto v sobě obsahuje: „Ti kostelové, kteří jsou též po daném majestátu v městech pražských vystaveni, totiž jeden na Malé straně, kdež slove u sv. Trojice, druhý v Starém městě pražském u Salvatora, třetí v témž Starém městě pražském, kdež slove v sv. Šimoniše a Judy s kaplou při něm, aby se vším k němu příslušenstvím, jakž v svém okršlku zůstávají, na relaci sněmovní stavům pod obojí, těm, od nichž vystaveny jsou, ať se kterým koliv řádem buď administrátorem neb seniorem konsistoře pražské pod obojí řídí a na potomní časy se říditi budou, ve dsky zemské za zpupné a svobodné dědictví vloženy byly a na budoucí vřdycky trvající časy též straně pod obojí, od níž vystaveny jsou, náleželi.“ Vidělo se stavům pod obojí, jak těm, kteří se administrátorem (totiž učení Luthera se přidržející) neb seniorem (totiž z Jednoty bratrské učení Kalvina následující) řídili, v příčině těch kostelův, kteří jsou po daném majestátu na náboženství pod obojí v městech pražských vystaveni byli, že dobře se opatrují, když tiž kostelové na relaci sněmovní těm pod obojí, od nichž vystaveny jsou, ve dsky zemské za zpupné a svobodné dědictví vloženy budou, a domnívali se, že to na bu-

doucí vždycky trvající časy stále zůstane: Ale velice je zmýlila ta naděje; neb jeden ten kostel na Malé straně, kdež slove u sv. Trojice, dostal se patribus religiosis řádu karmelitánského, a druhý kostel v Starém městě pražském, kdež slove u Salvatora, dostal se religiosis řádu sv. Františka de Paula. Třetí kostel v Starém městě, kdež slove u sv. Šimona a Judy, ten prvé od starodávna od některých sta let byl vystavěn od lidí pobožných katolických, v němž oltářové byli, aby na nich vedle víry a nařízení církve sv. katolické římské oběti mái svaté slouženy byly; potomně strana pod obojí téhož kostela se ujali a těm z Jednoty bratrské, pod seniora náležejícím, odevzdali; ale tolikéž jim nezůstal, neb do téhož kostela řehola, fratres misericordiae řecheni, se dostali. A tak se naplnilo to pravdivé přísloví: Homo proponit et Deus disponit, lidské předsevzetí vůle Boží řídí. Přitom pak velice nerozvážlivě kostely, Pánu Bohu odevzdané a již náležející, lidem smrtedlným za zpupné dědictví do desk zemských klásti se opovážili, ještě res sacrae in comititio hominum esse non possunt, a mimo Pána Boha žádnému se přivlastňovati nemohou.

5. artikul též stavův pod obojí toto vyměřuje: „*Poněvadž jest slavné paměti císař Rudolf jakožto král český stavům pod obojí v Čechách akademí pražskou se vším jiným příslušenstvím a na budoucí vždycky trvajícím časy v moc jich díti ráčil, stavové defensorům, nad akademí a konsistoři nařízeným, moc dával, aby též defensorové tu moc měli buď více statků k ní přikoupiti aneb prnější pro lepší akademie směniti neb prodati.*“ Byla sice pravda, že jsou stavové pod obojí na tom dlouho trvajícím sněmě l. 1609 akademí pražskou, od císaře Karla IV. fundirovanou, v moc svou dostali; ale stalo se to velice nepořádně, a též stavové válečnou mocí J. M. C. Rudolfa sl. p. jakožto krále českého k tomu přivedli, že jest jim k tomu povoliti ráčil, a mezi jinými nepořádnými artikuli v tom majestátu na náboženství jim daném tento artikul strany akademie pražské také vložen byl. Ale milosrdný Pán Bůh neráčil připustiti, aby to dlouho trvati mělo; nebo po slavném vítězství před Prahou též akademie v moc J. M. císaře Ferdinanda jakožto krále českého sl. a sv. paměti zase se dostala, katolickými professory jest opatřena a od katolických studentův jest frequentirována.

Dále v 6. art. kdež psáno stojí: „*Těž aby samým stavům pod obojí svobodno bylo, v budoucích časech při sněmích obecných buď z jich vlastního měšce nebo z lidí poddaných svých jistou peněžitou pomoc na vyzdvížení též akademie a jiné potřeby církevní svoliti. Kteréto svolení aby pokaždé do sněmu vloženo bylo, a podle toho, což svoleno bude, aby také tak dobře jako jiné zemské sbírky od defensorův neb od osob, kterých od nich k tomu nařízeny byly, da-*

býváno býti mohlo.“ Stavové pod obojí, tolikéž se opatřují k dobrému zachování svého náboženství, aby jim samým svobodno bylo při sněmích obecních svolení neb kontribucí ukládati, kteréžto svobody stavové pod obojí neměli. Ale když po slavném vítězství před Prahou majestát jejich na náboženství k zrušení přišel, tehdy tato jejich svoboda také minula.

7. art. toto zapovídá: „*J. M. Kr. neb králové Jich Mstí ani strana pod jednou ze všech stavův aby žádný více řehol mimo ty, kteréž nyní jsou do tohoto království neuvozovala.*“ Kterýžto artikul na ujmu víry sv. katolické v témž král. čelil, vzláště že jsou stavové pod obojí již byli de facto hned z počátku v té své rebelii tovaryšstvo Patres Societ. Jesu z téhož království vypudili a na věčnost vypověděli.

12. art. takto nařizuje: „*Sekretářové kancelářští, při komoře i v appellacích aby bývali dosazováni náboženství evangelitského pod obojí lidé dobře zachováti a k tomu spůsobilí.*“ V konfederaci stavův pod obojí s vtělenými zeměmi v art. 16. od stavův téhož král. a těch zemí snešení a vyměření se stalo, aby mezi jinými úředníky nejv. kancléř, presidentové komory a nad appellacemi náboženství evangelitského pod obojí dosazováni bývali, a tímto artikulem to se nařizuje, aby také sekretáři při týchž expedicích pod obojí bývali. Což nemohlo nežli na velikou ujmu katolických v témž království býti.

V 17. art. nařizuje se: „*aby na zaplacení lidu vojenskému a na zaplacení dluhův statkové klášterští a duchovní, též jezuitští všelijací v hrabství kládkém aneb kdekoliv jinde v království českém zastaveni neb prodáni byli; než řeholníkům a jeptiškám aby na penězích hotových na vychování ročně nadávali podle uznání direktorův neb defensorův.*“ Tento artikul k veliké škodě a ujmě lidem duchovním a řeholním nařízen byl, že se jim nevedle práva, než de facto a mocí statkové a důchodové odníмали, prodávali a odsuzovali.

V 29. art. věc nová se nařizuje, totiž: „*v těch městech v král. českém, v kterýchž se staří klášterové pustí a zboření nacházeli, aby takové kláštery buď dokonce zbořeny a v těch městech domy vystaveny byly, aneb z nich kostely k provozování náboženství pod obojí vyzdvihnuty byly, načež aby se žádný člověk, zvláště duchovní a řeholní lidé, více a dále potahovati nemohly.*“ Tolikéž tento art k veliké ujmě víry sv. katolické, duchovních a řeholních lidí katolických čelil, jakž bez mnohého rozšiřování slova téhož artikule to s sebou přinášejí.

Dále pak na ujmu důstojenství Jich Mstí králův českých mezi těmi artikuli, samého království českého se dotýkajíc, tolikéž nejedni jsou, mezi kterýmiž artikulové 15. a 16. také vyměřují: „*v městech pražských aby více žádných hejtmanův krá-*

lovských nebývalo. Podobně královští rychtářové jakž v městech pražských tak i v jiných městech aby minuli.“ Takoví úřadové od Jich Msti králův českých obzvláštně k tomu cíli nařízení byli, aby v městech, v jich radách a shromážděních tím větší pozor dávati se mohlo, aby proti J. Msti důstojenství nic přednášeno, uváženo, ani nařizováno nebývalo. A že stavové pod obojí v městech pražských a v městech královských týchž úřadův víceji trpěti nechťeli, z toho znáti jest jich úmysl; aby vedle jich svobodné vůle vše říditi a konati se mohlo, a Jich Msti králové čeští aby netoliko jim v tom žádné překážky činiti nemohli, ale ani o tom vědomosti žádné nemívati.

V 24. art. dokládá se „aby artikul strany svobodného krále volený do zřízení zemského, v nově od jistých osob přehlednutého a napraveného, vepsán byl.“ Tento artikul vlastně čelil jak proti J. M. císaři Ferdinandovi II., tehdejší dědičnému korunovanému králi jich nejmilostivějšímu, a proti celému slavnému domu Rakouskému, z rodu a kmene Jich Msti králův českých pocházejícímu. Ale tehdejší stavové král. českého pod obojí domnívali se tak mocni býti, že na to nic nedbali, majíce úmysl z jiného rodu krále sobě voliti a vsíti. Uvažovali, psali, ustanovovali a publikovali to, co se jim vidělo pro jich náboženství a pro jich vladařství za nejlepší býti, věda, že sobě zvolí takového krále, který všecky ty v nich obažené artikule schválí i potvrdí a bude toliko jménem a titulem jich králem, než v podstatě že oni budou vládnouti a správu téhož království v rukou svých míti. Tak jakž také jim se podařilo, že jsou k tomu přivedli, ale to jejich vladařství na krátké časy, ne na léta, než toliko na některý měsíc trvalo.

A jakož mezi těmi čtyřmi artikuly, na kteréž se hrabě z Turnu v tomto 18. periodu potahuje, že měly k ztvrzení přijíti, první byl konfederací neboližto spolčení spolu s jinými zeměmi, k král. českému připojenými, též s Uhry a s Rakušany skrze smlouvy, a poněvadž při svrchu psaném generálním sjezdu, na hradě pražském v úterý po památce sv. Máří Magdaleny l. 1619 držaném, ou pánův stavův král. uherského žádní vyslaní přítomni nebyli: pročež táž konfederací byla vykonána následujícího l. 1620 v městě Prešpurce. Kteréž tento jest přípis z německého na česko přeložený:

1. Sjednocení stavové mají život křesťanský bohabojný vésti, vělejších hříchův, pohoršení a poohlebensství se vystříhati, proti tomu se dočínati trestati a spravedlnost bez ušetření náboženství udělovati. 2. Mají se podle nejvyšší možnosti o rozmnožení dotčené konfederací starati a ten

každý, jenžby k ní přistoupení chtěl, bude povinen přísahu a závazek k náboženství a privilegiím vykonati. 3. Aby se generální defensí nařídila, která by v čas potřeby vždycky na hotovost byla. 5. Chtěl-li by kdo od této tak uzavřené konfederace odstoupiti aneb v nejmenším proti takové kapitulační smlouvě, takový každý pro crimine laesae majestatis strestán býti má. 6. Nemá žádný bez společného sjednocených dovolení válku tropiti, lid verbovati, cizí vojáky přijímati, aniž jednomu aneb mnohým pasu dovolovati. 6. Nemá s žádným nepřítelem bez vědomí a vůle všech konfederovaných o pokoj jednáno ani uzavíráno býti, a kteřížby k vzdělání a rozšíření té konfederace dobře napomáhali, ti pro poctivost dobrého jména a reputaci do traktátů pokojů zejména položeni býti. Což jim také k lepšímu statkův jich užití sloužiti bude. Těm pak, ježto za příčinou často dotčené konfederace aneb povinnosti své k sázce přišli, jednokaždé království anebo země takovým údem svým náhradu učiniti anebo je tak zaplatiti povinně bude, aby manželky, děti a přátelé své dle jednoho každého stavu a náležitosti obživiti mohli. 7. Tomu, co by se proti právu konfederovaného aneb ke škodě a ublížení jemu dáti chtělo, byť se to od kterékoliv vrchnosti stalo, žádný dokonce poslouchati nemá. 8. Kdobykoliv často dotčenou konfederaci sdivhati, rozloučiti a v nic obracet usiloval, aneb v nastalém nebezpečení opustil, k takovému jiní konfederovaní jednomyslně přikročíti, jeho podmaniti a zase v řád uvést, také sobě při něm všech útrat vynaložených posthatí mají. 9. Proti všem nepřítelům, jako i kdyby kdo s sjednocených od koho obtížen byl, proti tomu, buď kdo buď, tolikéž generální defensí užívána býti má. 10. Žádný z sjednocených sobě v právech svobodách a svýklostech jaký odpor aneb překážku činiti, nýbrž jeden každý při jich svobodném užívání zanechán býti má. 11. Nemá se žádný oč, cožby proti takové konfederaci čelilo, pokoušeti. 12. Osoby jistě jmenovány býti mají, ježto by ruznice porovnat, o věcech konfederací se dotýkajících konsultovati a je sobě v spolek v snámost uvést mohli. 13. Nemá žádný bez rady a vůle všech konfederovaných válku začínati, rozbíjet aneb k tomu podobné věci tropiti. 14. Jestli by po jednomu a více než na jednoho z konfederovaných nepříteláckým způsobem sáháno bylo, tehdy jeden každý lid svůj na vlastní hranice vésti, tam klásti a o tom generálu, aby v tom disponoval, oznámiti, a jestli by větší nebezpečení bylo, aby jedna bližší krajina druhé na pomoc přispěti mohla. 15. Pakli by kdo z konfederovaných na mnohých místech obklíčen byl, tehdy lid válečný má na tři anebo více dílův dle potřeby a usnutí rozdělen býti, aby souženým krajinám spomoheno býti mohlo; vždy však jistý počet v záloze zanechán býti má. 16. Tato konfederace na věčné časy trvati a na dědice a potomky se vztahovati má, a za tou příčinou přítomná kapitulační na všech místech přečtena a podobně v každých pěti letech k jistému času a na jistém místě generální sjednání nařízen býti má, při kterémžto by konfederovaných obtížnosti a nevole časné porovnány, jako i punkta a artikule této konfederace, jakžby toho potřeba ukazovala, vysvětleny býti mohly. 17. Tato konfederace nemá žádnému k ujmě privilegií a svýklostí býti, nýbrž to vše pevně utvrditi.

K čemuž pro lepší toho potvrzení při takovém jednání měl kníže sedmihradský Bethlem Gábor také své vyslané, kteří jménem jeho vyslaným z král. českého a z vtělených zemí obzvláštní artikule, k též konfederaci náležející, přednášeli, jichž tento jest výpis z německého na česko přeložený:

1. J. Kn. Osvícenost žádati ráčí, aby s korunou uherskou a Sedmihradčany, obzvláštně pak s dotčeným knížetem stavové království českého

a k němu připojených semí u věčný závasek věli a věčný nesmíšený pokoj učinili. 2. Aby se s žádným v žádnou traktaci nevzdávali; obzvláštně pak s domem Rakouským, jakožto obojí strany zjevnými nepříteli, pokoj na škodu a ublížení druhé strany neučinili. Jestli by se pak buďto s jedním anebo druhým jiným králem anebo potentátem společiti a smlouvat chtěli, má se to s vědomím jich Uhrův, a dotčeného knížete díti. 3. Tato válka proti domu Rakouskému nákladem všeobecným vedena a s pomocí boží k konci přivedena býti má. 4. J. Kn. Os. od pánův stavův království českého žádati ráčí, poněvadž jest na jich žádost vyjel, aby mu na jeho vedenou útratu 100.000 fl. na pomoc přidali. 5. Pokoj, který dům Rakouský s Turkem na 20 let uzavřel, nemůže nyní žádným jiným způsobem, jediné skrze J. Kn. Osv. v assekuraci udržán býti. Aby se pak taková traktaci s Turkem nijak podezřelá býti nedála, tehdy se za vysoce potřebnou věc býti uznává, aby podle uherských stavův, tolikéž i král českého a s jiných k němu přivtělených semí vyslání k tureckému císaři ad Portam Otto-manicam vypravení byli, a za přičinu dotčeného pokoje dáleji traktovali, při čemž se J. Kn. Osv. uvoluje, že, vyrozumějí Čechův mínění, tu práci, jakby se tam dopravit mohli, na sebe přijíti a v tom o to, co by celému křesťanstvu k dobrému sloužilo, se starati chtěti ráčí. 6. A poněvadž před tím, když tyto království české a uherské jedním králem, obzvláštně domem Rakouským se řídilo a spravovalo, známo jest, že se uherská země s těchto okolních semí všelijakými profianty od peněz a jiných potřeb opatrovala, cožby však nyní, kdyby se pod tak rozličným regimentem a správou takové pomoci oděpřiti a odniti měly, netoliko semí uherské ale i celému křesťanstvu k znamenité škodě a ublížení býti muselo: pročť J. Kn. Osv. pro udržení uherských hranic od stavův českých a k nim připojených semí za odvedení 300.000 fl. kontribuce žádati ráčí. 7. Obzvláštně pak J. Kn. Osv. dobře o tom vědome jest, kterak, jsouce Uhři po tak mnoho vystálých válkách tak velice ubrání, že země jich sama Turku odíratí, méněji pak královského dvoru regie splendore vychovávatí nikterak nemůže, odkudž J. Kn. Osv. žádati ráčí: Kdyby společní pomocí dům Rakouský přemožen a svých dědičných semí (jakž J. Kn. Osv. k Bohu své doufání má) zbaven byl, aby dotčeného domu Rakouského patřímání, totiž obojí Rakous, Štyrsko, Karintie a Kraň na uherskou sam připadly. 8. Dle toho ví se také o švagrůvství mezi Ferdinandem a polským králem; pročť bylo-li by tedy proti J. Kn. Osv. něco nepřátelského předevsato, tehdy že mají závázání a povinni býti, zvláště pak s Šleska a odjinud vedle J. Kn. Osv. Polákům odporovati. 9. V kterémžto punktu i také král český i jiní k král. českému připojení obligirovatí se mají. 10. Aby pak J. Kn. Osv. strany všech těch punktův, a jich udržení tím lépeji ubezpečena byla, ráčí toho žádostiva býti, aby často jmenování společní stavové nad tím literas assecurationis sub fide illorum zhotovili a je co nejdřív J. Kn. Osv. odeslali. Což když se stane, páni stavové pochybovatí nemají, že se J. Kn. Osv. v těchto věcech a zastávání jich vlastí tak ukáže, že dostatečně spokojeni budou.

A teház již majíce král. české a vtělené země nového od nich nepořádného voleného a korunovaného krále, pročť netoliko J. M. cí. Ferdinanda II. za svého krále víceji znáti nechtěli, ale chtěli se suaziti spolu s jinými sjednocenými J. M. C. o vlastní dědičné země J. Msti připraviti, a za hlavní nepřátele J. M. C. a slavného domu Rakouského se vyhlášovali, jakž z těch artikulův od knížete sedmihradského podaných, zvláště z art. 3. a 7. se vyrozumívá, kdež se dokládá, že ta válka proti domu Rakouskému nákladem všeobecným

vedena býti má, a že kdyby společní pomocí dům Rakouaký přemožen a svých dědičných zemí (jakž J. Kn. Osv. k Bohu své doufání má) zbaven byl, aby dotčeného domu Rakouského patrimonía, totiž obojí Rakousy, Štýrsko, Korytany a Krain na uherskou zem připadly. A skutkem to dokázali, že, když jsou všechny ty sjednocené království a země (prvé nežli tato konfederací s Uhry a s knížetem sedmihradským na papír uvedena byla) l. 1619 měsíce novembria s svými vojáky přes 60.000 lidu válečného před mosty vídeňské přitáhli. Ačkoliv nic nedovedli a museli s hanbou odtáhnouti (J. M. C. Ferdinand II., po svém korunování v Frankfurtu přijevši do Gradcu, ráčil tehdaž ještě tam se zdržovati a J. Msti C. pan bratr J. M. arcikníže Leopold ráčil tehdaž v Vídni býti), však svůj zlý úmysl a všelijaké k tomu příčiny skutkem prokazovali.

Tato konfederací s Uhry a s knížetem sedmihradským byla na sněmě generálním, na hradě pražském držaném, při přítomnosti tehdaž domnělého českého krále Fridricha l. 1620 v pondělí po neděli Jubilate ratifikována a potvrzena těmito slovy:

Co se konfederací mezi J. M. Kr. pánem našim nejmilostivějším a námi stavy král. českého, též vyslanými přivtělených a sjednocených zemí s jedné, osvíceným knížetem uherským a sedmihradským jako i stavy uherskými a sedmihradskými dotýče, jest taková konfederací, jakž v naddotčeném městě Prešpurce při sněmě zavřena byla, ve všech punktích artikulích a klausulích dokonale obilíbena a přijata, a k stvrzení jí jest tato konfederací při přítomném sněmě po přečtení jí J. M. Kr. též nám stavům král. českého a vyslaným přivtělených a sjednocených zemí početní a alibem rukodání vedle pánův zmocněných a vyslaných s království uherského potvrzena. K níž Pán Bůh požehnání dále své božské a prospěch dání ráčí.

Mimo tento artikul ještě jiný v té materý do téhož sněmu vešel těmito slovy:

Dále jakž naddotčená uherská konfederací to s sebou přináší, aby jistě poselství co nejdříve k tureckému soldanovi vypraveno bylo, a oni vyslaní v Kašově v hofejších Uhřích se shromážditi mají; že pak toho potřeba ukazuje, aby dotčené poselství neprodleně vypraveno bylo, pročť se při J. M. Kr. milostivé a lbezné vůli sůstavuje, kohož by ráčil ohlíti k takové legaci a poselství uvoliti a naříditi, kterýmžto osobám jistě instrukci, vedle níž by se řídily a spravovaly, dána býti má.

Z kterýchžto artikulův znáti jest, že Čechové s vtělenými zeměmi jak s Uhry tak s knížetem sedmihradským Bethlem Gáborem konfederací jsou byli tehdaž v Prešpurce učinili a zavřeli. Neb v těch artikulích strany konfederací s Uhry zmínka se činí o knížeti sedmihradském a o vyslání poselství do Turek, jakž v těch artikulích, od knížete sedmihradského

podaných, ten artikul o vyslání poselství k tureckému sultánovi se nachází. Z čehož je znáti, že tíž artikulové s knížetem sedmihradským k zavěšení přišli.

Vidí mi se v tomto místě také toto doložiti: Téhož l. 1620, když tato konfederaci od Čechův, vtělených a sjednocených zemí s Uhry a knížetem sedmihradským Bethlem Gáborem učiněna byla, císař turecký sultán Osman vypravil vyslaného svého, Machomet Aga řečeného, do Prahy na poště k tehdejšímu domnělému králi a k vtěleným a sjednoceným zemím s jistým psaním, kteréhož psaní tento jest výpis:

Sultán Osman. Milý příteli králi český, spolu se všemi sedmerými zeměmi, Čechy, Moravany, Slezáky, hořejšími a dolejšími Lužičany, hořejšími a dolejšími Rakušaný, se všemi pány a urozenými vyššího i nižšího stavu, kteří koruně české poddáni jsou, věrní i milí přátelé! Jakož se před nás kurýr váš s poddaným psaním vaším, v kterémžto žádostiví jste vyslané k osvícené Portě naši s tou intencí a míněním, milost naši a přátelstvo s dobrým pokojem dosáhnouti, dostavil; jakž pak nám o tom všem, co žádají a vinnují, milý přítel a vasal náš Bethlem Gábor, kníže sedmihradské, dostatečnou správu a informaci učinil: vyrozuměli jsme, milostivé a veliké oblíbení nad tím máme, že všechny naddotčené země s královstvím českým se spojily a lamentují proti tyranství Ferdinanda, který vám mnoho připověděl, ale to zadržeti nechtěl; a pro tu příčinu že jste se resolvovali s takového tyranství se vysvoboditi; za tou příčinou že jste sobě nového krále zvolili a korunovali Fridricha falckrabě při Rejnu a kurfiřta Říše, Ferdinanda pak do konce zasedili a s král. českého odbyli. V čemž my vám za právo dáváme a pravíme, že jste dobře učinili. Poněvadž nedržel své slovo a připověď, co ste jiného očekávati měli od osoby od Boha zmananého, mlhavého, slepého, jakž on jest, nic jiného než všechno alé? My vás milostí a mocí naši opustiti nechceme, obzvláště milého přítele našeho krále českého Fridricha, jemu přispěti lidem a, co by potřeby bylo, kdyby ho Ferdinand molestovati chtěl. Ažkoliv ambassator jeho zde u osvícené Porty naši mnohých věcí přednášel proti vašemu králi a proti vám, pánům a urozeným vyššího i nižšího stavu, které věci za pouhou lež dráíme, žeby jste prý jemu Ferdinandovi v poddanost uvedeni býti měli, což my věřiti nemůžeme, aby ste se tak brzy témuž Ferdinandovi poddati měli; neb to není malá věc nového krále voliti. Pročež posílám věrného a poslušného legáta našeho Machometu Agu na poště, aby toliko správu vsal, jak by se to pravdivě nacházelo. Kterýž když se navrátí (jakž ho pak pro svůj veliký užitek co nejdříve vypraviti věděti budete), vypravte s ním vyslané se všech sedmi zemí, abychom, když k nám přijedou a potřebu svou přednesou, a to se k milostivému zalíbení vstahovati bude, s vámi milostivé zalíbení měli. Cheeme vaším dobrým přítelem zůstati a věčný pokoj zavítati a držeti s těmi, kteří království a země pod svou správou mají. A což k takovému vašemu znamenitému předsevzetí zapotřebí jest, tomu obšírně od legáta našeho vyrozumíte, jako i s toho psaní, které věrný náš nejvyšší vezír Ali baša Ānī, a vše, což on píše, milostivě vůle a poručení naše jest. Datum v městě našem Constantinopoli v l. 1029 po sv. proroka našem Machometu, od narození Krista 1620 posledního Aprila.

Vedle takového sultána tureckého psaní bylo také ještě jiná psaní od velikého vezíra Ali-baše, kteráž domnělému králi Fridrichovi a sjednoceným zemím učiněno bylo, kteréhož tento jest výpis:

Osvícený králi český se všemi spojenými zeměmi, českou, moravskou, slezskou a rakouskou, se všemi pány urozenými vyššího stavu i nižšího, se všemi, kteří koruně české poddání jsou, milí přátelé naši! Vyrozuměvše tomu, že by žádostivi byli vyslané a legáty k J. M. nejnepřemoženějšímu císaři našemu vypraviti a J. M. dobrou intencí svou a mínění vyjeviti, které k J. M. císaři našemu nejmilostivějšímu mají, tak jakž jsme od jich kurýra jménem hejtmána Jindřicha a s psaní jich, jakož i od jedné vsáctné osoby, která od Bethlem Gábora knížete sedmihradského, věrného přítel a vasala nejmočnějšího císaře našeho, takového dobrému mínění a šťastnému vinši, aby své věci pokojně vyříditi mohli, vyrozuměli, a že všechny naddotčené země s králem českým se spojili, v dobré a spravedlivé intencí a mínění jsouce, dokonce tyranství Ferdinanda slepého sprostěni: my pravíme, že jsou dobře a spravedlivě učinili, poněvadž hoden nebyl, aby král český měl. Lábilo se také dobře nejmil. císaři našemu, že jste jeho odbyli, a v čem císař a pán náš napomáhati moci bude, to rád učiní milostí a mocí. A poněvadž žádostivi jsou k J. M. osvícené Portě vyslané jak od krále vašeho tak ode všech jiných zemí vypraviti a to od nejvyššího až k nižšímu, od bohatých i chudých, od velkých i malých, s žádostí milostivého přátelství a pokoje nejmil. císaře našeho, chtějí při tom odsílati vsáctné dary, aby své věci tím spíše dosáhnouti mohli, což žádají a vinšují, totiž poručení k baši do Budína, milému pánu bratru našemu: k čemuž my pravíme, že osvícená Porta nejmil. císaře našeho vždycky otevřena jednomu každému, který žádostiv tam přijíti jest; že vždycky vděčně přijat bude, poněvadž parala, víra a přívětivost vždycky náležitě sdržána byla a nikdy žádnému, buď kdo buď, který žádostiv jest k nejmil. císaři našemu přijíti, cesta se nezamazuje. Pročž strany pánův J. M. císař náš psal a poručení poslal k baši do Budína, věrnému služebníku a místodržícímu svému, kterak král český milý přítel se všemi poddanými a zeměmi svými vyslané vypravují, a když se tam do Budína dostanou s vsáctnými presenty a dary, aby jak vyslaným tak i čeládce jich všelijaká uctivost prokazována byla, a aby náležitým předantem a všemi potřebami opatřeni byli, a aby vsáctnými osobami lidmi našimi až k osvícené Portě nejmil. císaře našeho doprovázeni byli. Kdež potomně tam kandidenci J. M. přijíti mají. A když své presenty a vsáctné dary odevzdají a své věci přednesou, tehdy se artikule věcného pokoje poznamenají a v spise uvedou, kterýž má trvati až do skonání světa. A potomně zase navracující se již vyslaní znovu s upřímnou a ochotnou vůlí se doprovodí, aby se jim nejmenší ublížení ani za vlásek nestalo, až zase k vám přijdou. Ale ještě od nich jednou přátelsky žádáme, náš Mechemet Aga, který od nejmočnějšího císaře našeho v legátství k vám se vypravuje, když se k vám dostane, aby dlouho zdržován nebyl, nýbrž ihned s listy a legáty zase odpraven byl, aby věci pánův tím spíšeji přechod měly, aby království v jich samém jednou v dobrém pokoji živu býti a vždycky stálo dobrota korespondenci s nejmočnějším císařem míti a držeti mohly. Ale ještě jednu věc králi a pánům v známost uvosujeme, že když královští legáti jich do Budína se dostanou, to, což u nejmočnějšího císaře našeho přednáseti mají, aspoň slyšeno býti má s naším vysoce urozeným bašetem budinským, aby vyslaní, pokudž by který punkt neb klausul na nějakém nedostatku, bez čeho by býti nemohlo, králi svému a příteli našemu milému, dokudž ještě blízko od nich bude, o tom napsati mohli, důvěrně rosmilovali a věci jich tím lépe na místě postaveny býti a spěšnější přechod dosáhnouti mohly, a oni vyslaní k osvícené Portě vše s stalými artikuly vypraveni byli. Jakož pak v těch věcech důvěrný náš vysoce vážený kníže Bethlem Gábor, který to vše traktuje, také s vámi jednati a se spolčiti chce, aby všechny spolu v jedné konfederaci jako seď pevná savázání byli a potomně spasitelný a blahoděnný pokoj dosáhnouti mohli. A s tím obzvláště milého krále českého se všemi, kteří koruně české poddání jsou, s těmi srovnanými zeměmi a všemi

jich obyvateli na 1000krát přátelsky pozdravujeme. Dán v nejmocnějšího císaře našeho městě a residenci Konstantinopolí v l. 1029 po památce sv. proroka našeho Machometa.

Z těchto psaní porozumívá se *předně*, že Čechové pod obojí spolu s vtělenými a sjednocenými zeměmi, totiž s Moravou, Slezáky, Lužičany a Rakušanými (vše pod obojí), kteří se J. M. C. Ferdinandovi králi a pánu svému dědičnému zprotivili a rebellirovali, témuž sultánovi tureckému psaní byli tehdaž učinili a skrze jednoho kurýra aneb hejtmána takové psaní edeslali, žádajíc dovolení, aby mohli spolu s svým domnělým králem poselství ke dvoru tureckému vypraviti. *Za druhé* porozměvše, jak jsou témuž sultánu negruntovní a falešnou zprávu dali, jakoby J. M. císař Ferdinand ráčil míti na těle neb zdraví svém velký nedostatek, zvláště na očích a zraku svém žeby ráčil býti míti šilhavý a docela slepý, ješto J. M. C. ráčil od všemohoucího Pána Boha zvnitřními i vnitřními dary štědrě a hojně obdařený a žádného nejmenšího nedostatku na těle svém nésti neráčil, a ví se v jistotě, že J. M. C. ráčil téměř všechny memoriály a suplikací, které J. Mati podávány byly, prvé nežli je do rozdílných expedicí posílali ráčil, přehlídati a čítati, při podpisování listů neráčil přestávati na argumentích a nápisích, co v sobě též psaní obsahují, čítati, než začasté veliký díl psaní, které k podpisu J. Mati podávány byly, zúplna přečísti, a při myslivostech a rozličných střelbách zrak bystrý ukazovati. Z čehož souditi se může, zdaliž kdo na zraku svém slepý mohlby to učiniti? A že jest J. M. C. na zraku svém slepý býti neráčil, to všechně, kteří J. M. znali, známe a vědomo jest. Jako i také byla věc příliš negruntovní, žeby J. M. přípovědi a slova svá neráčil míti zdržeti; neb in contrarium sám hrabě z Turnu vysvědčoval. Tolikéž negruntovně sultán turecký informován byl, jakoby těch sedm provincií pod krále českého náležiti měly, ješto arciknížectví rakouské hořejší a dolejší nikdy k království českému nepřináležely. Že pak sultán turecký to přednesení Fridricha falckraběte, tehdaž neřádně korunovaného krále českého, sobě obliboval a vděčně přijímal, nic divného není, poněvadž k vzdělání a rozšíření jeho moci to velice sloužilo. Poněvadž jeho vladařství na větším díle skrze nedorozumění, nepřátelství a války mezi křesťany vzrostlo a se rozmohlo: pročež žádostivá příležitost jemu se tu podávala, byvše on té naděje, že takové války mezi křesťany budou jemu moci k dobrému sloužiti, a zvláště skrze to nemalý užitek míti bude, poněvadž jak od Fridricha tak od těch semí jistý každoroční plat a tribut míti chtěl, mimo presenty a dary, kteří ihned při nejprvnějším jich poselství, které k jeho Portě

vypraveno býti mělo, jemu drahně odeslati měli! Ale že **týž** sultán turecký těm zemím to schvaloval, že jsou se proti své pořádné vrchnosti zprotivily a jiného pána sobě volily, v tom jest příkladu svých předkův a sultánův nenásledoval. Neb nachází se v historich a pamětech lidských, když jsou Hol-
 landeři z počátku své rebelli a války proti J. Msti králi hi-
 španskému, náležitě vrchnosti své, se zprotivili a k tehdejšímu
 sultánu tureckému se utekli, ochrany při něm vyhledávajíc,
 tehdy **týž** sultán nechtěl netoliko je pod svou ochranu přijíti,
 ale ani jich vyslaným audienoi dáti, pravíc, že on ty, kteří
 se pořádné vrchnosti své zprotiví, chrániti nemíní, tak aby
 jeho poddaní příkladu sobě z toho nebrali. Ale Pán Bůh
 spravedlivý nenechal toho bez pomsty a spravedlivého stre-
 stání, tak že nevyšlo praescriptio aneb pomlčení, vedle práv
 král českého, tři leta a 18 neděl, že poena peccati, sprave-
 dlivá pokuta za ten hřích, téhož sultána tureckého následo-
 vala, takže jeho poddaní janičari, kteří při jeho dvoře oby-
 dejné guardi, do 40.000 silní, vše pěchota se nacházeli, jemu
 jakožto svému císaři a pánu se zprotivili, a mizerný konec
týž sultán Osman života svého vzal. Totiž když l. 1622 proti
 vůli a radě svých předních officírův válku s králem a krá-
 lovstvím polským začal, ačkoliv měl s sebou vojsko do čtyry-
 krát sto tisíc lidu branného, pěšího a jízdného, však s tím
 se vším proti vojsku mnohem menšímu v počtu Polákův nic
 nedovedl. S svou velikou škodou a hanbou musil s Poláky
 příměří učiniti a do Konstantinopole se zase navrátiti, kdež
 veliký zármutek a bolest srdce nad tím měl. Že jest Polák
 nad ním zvítězil a on s takovou hanbou svou musil se domů
 navrátiti, přičítal největší vinou toho býti janičary, že jsou
 v tom tažení v mnohých příčinách velikého neposlušnosti
 se dopustili a udatně bojovati nechtěli. Pročež na tom se
 ustanovil, že chce všechny janičary vyhladiti a na jich místě
 v jiném způsobu vojáky, kterým oni sciban říkají, vyzdví-
 hnouti. A aby tím lépeji to v skutek uvéstí mohl, ustanovil
 se na tom, že chce jeti do Egyptu, do města Damašku, svůj
 poklad od zlata a stříbra s sebou vzíti a tam ten nový způ-
 sob vojska vyzdvihnouti. A aby janičari tomu vyrozuměti
 nemohli, dával k tomu ten pretext, že chce na pouť do Mekky
 k hrobu Machometa se vypravit. Ale janičari toho se dově-
 děli. Ohtice to předjiti, všickni společně se pozdvihli a muti-
 rovali, s velikou furí uderili na domy generála-vezíra a ji-
 ných z předních radd a officírův císaře tureckého, je hanebně
 mordovali a domy jich zplundrovali. Což vidouce sultán Osman
 a obávajíc se, že v svém vlastním paláci bezpečen před
 nimi nebude, obrátil se ze svého paláce do domu předního

officra nad janičary, Aga řečeného, žádajíc jeho, aby se v to vložil, janičary spokojil a jim na místě jeho, jakožto císaře a vrchnosti jich, připověděl, že netoliko všecku mzdu a službu peněžitou, jim až do toho dne povinnou, nařídí zúplna zaplatiti, ale také, že jim chce mnohé presenty naříditi dáti. Kterýžto Aga, dajíce se mezi pozdvižené janičary najíti, jak počal s nimi mluvití, ihned oni s velikou furí kamením na něho házeli a jej tu ukamenovali a hanebně zamordovali. A nepřestanouc na tom, do domu téhož Agy vpád učinili. V kterémž vyhledajíc svého císaře sultána Osmana, na špatný kůň jej vsadili, do svých quartýrů vedli a vartou jej obsadili. A vejdouce do paláce a residence císaře tureckého jednoho strýce Osmana, bratra jeho otce, jménem sultána Mustafa, (který jako u vězení v jednom pokoji paláce byl zdržován, pravice o něm, že není zdravého rozumu, pročez jako blázen, které Turci za svaté drží, nebyl spolu s bratry svými zamordován), toho z vězení vyvedli, jej na stolicí císařskou vsadili a za císaře, pána svého, vyhlásili. A navrátivše se zase do svých quartýrů, sultána Osmana odtud vyzdvihli a do jiného vězení, sedmi věží řečeného, uvedli a sultánem Mustafu učinili, a vyhlásili za svého generál-vezíra jménem Daut-Baše, kterýžto mluvíc s matěří sultána Mustafy oznamoval, jestliže chce, aby syn její pokojně královal, aby tehdy u téhož syna svého způsobila poručení a psaný dekret, aby nejvyšší nad tím vězením sedm věží sultána Osmana zaškrtiti a umoriti dal. Což on také ihned poslušně vykonal. Janičaři pak po některém dni zase se upokojili, a stesko se jim míti za císaře a pána sultána Mustafu, pravice o něm, že se netoliko v správě téhož císařství dokonale k ničemuž nehodí, pročez že chtějí zase míti předešlého svého císaře sultána Osmana, který jest rozumný a u válkách zmužilý a udatný. Pročez vyslali z prostředku svého některé osoby, aby jej z vězení vyvedli. Ale oni zprávu přinesli, že není více živý, nýbrž skrze poručení sultána Mustafy zaškrcen a umrtven. Nad čímž janičaři se ulekli, pravice, že oni nemínili a nechtěli jej o život připraviti, než toliko jej skrotiti, aby budoucně janičary sobě vážil a lépeji choval. Pročez ihned do domu generála-vezíra vpád učinili, jej na plac vyvedli, jak jeho tak kastellána nad sedmi věžmi a některé přední officíry skrze kata stíti dali a tělo mrtvé sultána Osmana s velikou pompou pochovali. A tak toho sultána Osmana velké zakazování a připovědi Fridrichovi, nepořádnému králi českému, a jak Čechům tak jiným rebellám proti J. Mati C. Ferdinandovi II. málo pomohlo. Všickni mizerné skončení vzali.

Mimo to psaní, které sultán turecký a vezír Ali Fridrichovi učinili, ten vyslaný turecký jménem Mechemet Aga ústně

také některé věci přednášel, a to při zjevné audienčí, kterou při domnělém králi Fridrichovi 5. dne měsíce julii 1. 1620 na hradě pražském při přítomnosti též domnělých tehdejších předních officířův král. českého a jiných osob měl. Předně oznamoval pozdravení od sultána tureckého, od jeho Mufty, od vezíra Ali Baše, od nejvyššího komorníka nad francimorem a a od jiných baší, vinšujíc jemu k tomu v nově přijatému království dlouhý věk a vítězství nad jeho nepřátely. Druhé poněvadž císaři tureckému zpráva dána byla od poselství římského císa. Ferdinanda, že království české spolu s vtělenými a sjednocenými zeměmi pod moc a vládu téhož císa. Ferdinanda uvedeno jest; pročez že jeho velikomocný císař jej vyslal, aby jistotu toho přezvědět mohl, a všemohoucímu Pánu Bohu děkuje, že to spatruje, že ty zprávy s pravdou se nesrovnávaly. Za kteroužto příčinou aby král Fridrich s těmi sedmerymi sjednocenými provinciemi, totiž s Čechy, Moravou, Slezskem, s hořejší a dolejší Lužicí, s hořejšími a dolejšími Rakousy, vzácné poselství k jeho velikomocnému císaři spolu ihned s ním vypravil a vyslal, tak aby vše to, co zapotřebí bude, jednáno a na místo postaveno býti mohlo. *Třetí* že jeho vel. císař se zakazuje králi Fridrichovi všelijakou milostí a láskou; kdo jeho přítelem i nepřitelem bude, že také toho chce za svého přítele neb nepřitele mítí a držeti. *Čtvrté* že jeho vel. císař se zakazuje a připovídá, kdykoliv král Fridrich potřebovati bude a čtyry neb pět neděl napřed vědět dá, šedesáte tisíc zbrojného lidu, udatných rejtharův, poslati, kteří u Budína mají se najíti. *Páté* poněvadž jest jeho vel. císař tomu vyrozuměl od rozličných ambasadorův a poselství, pravdomluvných osob, kteří při jeho Portě a dvoru se nacházejí, že on král Fridrich jest pravdomluvný kníže, svou přípověď a slovo že pevně drží, pročez že jeho vel. císař milostivě žádostiv jest a chce věčný pokoj s pomocí boží s ním učiniti, který trvati má až do skonání světa. Neb že o tom pokoji, který toliko do jistého času, na dvacet neb třicet let trvá, málo smýšlí; že skrze takový pokoj toliko jedna strana druhou svozuje a oklamává. Ale věčný pokoj obveseluje duši i tělo, když národové a poddaní v svatém pokoji žívi jsou. *Šesté* a naposledy že jeho vel. císař tomu vyrozumětí ráčil, žeby Poláci provinciím a zemím krále Fridricha velikou škodu učiniti měli, tak jak kozáci tolikéž císaře tureckého zemím nemalou škodu jsou učinili. Pročez že se má král Fridrich na to ubezpečiti, že jeho vel. císař chce příštího jara veliké vojsko do čtyrykrát sto tisíc jízdného a pěšího lidu pospolu shromáždit a proti Polákům táhnouti a je naučiti, aby věděli, s kým mají činiti; pročez aby král Fridrich se nestaral, že Polák svou záhubu dobře dostane.

Týž vyslaný turecký, mimo audienci, ad partem předním raddám domnělého krále Fridricha přednášel, aby týž král spolu s těmi sedmerymi zeměmi jeho vel. císaři každoročně sedmkrát sto tisíc říšských tolarův tributu dávati se uvolil. Načež tehdejší Čechové pod obojí, přední raddy a officírové téhož Fridricha, za odpověď dávali, že chtějí rádi všecko volně učiniti, cokoliv od nich vel. císař turecký míti chtíti bude, toliko aby připověděl, že je chrániti chce a bude; neb že oni mnohem raději pod ochranou jeho zůstávati chtějí, ano kdyby jináče býti nemohlo, žeby raději pod moc a vladavství císaře tureckého se poddali, nežli aby pod správu a králování císa. Ferdinanda II. poddati se měli. Někteří z officířův domnělého krále Fridricha, Čechové pod obojí, témuž vyslanému tureckému panget drželi, a mezi jinými Hendrich Mates hrabě z Turnu, drževše jemu panget uvečer. Byli toho přítomní poselství sedmíhradeckého knížete, též mezi jinými Bohuchval Berka, tehdáž nejv. hofmistr král. českého, Václav Vilém z Roupova, tehdáž nejv. kancléř král. českého, Václav z Budova, tehdáž president nad appellacími, Petr Miller, tehdáž místokancléř král. českého. Při kterémžto pangetu rozdílná promlouvání prošla. Mezi jinými jeden, který toho přítomen byl, ústně v spisu zprávu o tom učinil, že v těch slovích, jakž se tuto píše, promlouváno bylo.

Vyslaný turecký, majíc v rukou sklenici vína, připil ji Berkovi na ten způsob, aby jej za svého syna přijal; neb že chce živ i mrtvý jeho poslušným synem býti. Berka na to za odpověď dal, že se uznává za nehodného býti, aby pan ambasador a posel vel. a nejnepř. tureckého císaře měl jeho za svého otce přijíti, než že chce jeho volný služebník a knecht býti. Naposledy k tomu povolil a turecký vyslaný dále repličoval, pravíc, že jest on rozeným Turkem a v tom způsobu že tak chce umříti; však že pevně za to drží a smýšlí, že všickni ti, kteří v Krista věří, spasení budou, byť pak mezi sebou rozdílné opinie měli. Kromě o císa. Ferdinandovi že nesmyšlí, aby měl spasen býti. Poněvadž jest příčina tak mnohých nevinných lidí krve proliti a jich zahynutí, že smežlí, že ďábel jeho v pekle bude na rožni péci. Nato Berka řekl, aby Pan Bůh požehnal jemu, tak milému jeho panu synu, ten truňk, že jemu nikdy žádné připsání tak milé nebylo jako to, a že vinšuje, aby Ferdinandovi císaři, jakožto jich Čechův úhlavnímu nepříteli, tak se stalo, jak pan posel turecký vinšuje, pravíc k tomu: Amen, Amen, Amen!

Týž posel turecký napomínal tu přítomné pány Čechy, aby žádným způsobem císa. Ferdinandovi víceji se nepoddávali; nebo jestliže nebudou dosti silni, že jeho vel. císař chce jim 60.000

zbrojného lidu na pomoc poslati, a že kníže sedmihradské Bethlem Gábor má sobě poručeno, aby se dal za krále uherského korunovati, a spolu s vojskem krále Fridricha a s lidem válečným sjednocených zemí aby se spojil a společně proti císaři Ferdinandovi aby táhli a bojovali. Téhož sedmihradského knížete vyslání také se k těm řečem ohlásili, pravíc, že páni Čechové mají příčinu Pánu Bohu děkovati, že jsou s jeho knížetem v dobré srozumění vešli; neb skrze to dobrodružství veliké dosáhli, že jest týž kníže k tomu přivedl, že vel. císař turecký uvolil se na stranu pánům Čechům a jich sjednocených býti a s císařem Ferdinandem nechce víceji pokoj držeti.

Berka, nejvyšší purgkrabě, dále promluvil, že v jistotě ví, že císař Ferdinand dal by rád 50.000 dukátů, aby jeho blavu dostati mohl; ale on že chce spolu s svými přáteli 200.000 dukátův lidu válečnému dáti, aby proti témuž Ferdinandovi bojovali až do jeho dokonalého potlačení, tak aby sobě soufatimasil. Turecký vyslaný k tomu řekl, že v tom slušné a spravedlivě učiní, poněvadž jest svá slova a přípovědi ne-držel, podobně jako i jeho předkové, císař Rudolf a Mathiáš z domu Rakouského, jeho vel. Ottomanovi císaři, co jsou připověděli, nezdrželi.

Tehdejší domnělý nejv. purgkrabě Berka ještě dále promluvil, že dům Rakouský byl vždycky k zkažení království českého, poněvadž jsou svými španělským falešnými praktikami též království, jeho milou vlast, Španělským prodali a svobodná království do věčné služebnosti uvedli, z Čechův šklávy neb chlapy učinili. Pročež že Pán Bůh dobrotivý nechtěl toho víceji trpěti, takové tyranství a ukrutenství na ně dopustiti, než skrze své veliké milosrdenství jim oči otevřel, že jsou k zbrani sáhli a proti témuž Ferdinandovi a jeho domu Rakouskému válku začali. A nežliby pod to španělské tyranství dáti se chtěli, že tisíckrát raději chtějí se dáti v moc a vladařství císaře tureckého, jich velikomocného pána. Kníže sedmihradského vyslaný k tomu řekl, že jeho pán a kníže netoliko císaři Ferdinandovi a domu Rakouského, ale všech těch, kteří se jeho přidržeti budou, nepřitelem býti chce, vinšující, aby Pán Bůh vel. císaře tureckého při dlouhém dobrém zdraví zdržovati ráčil. Berka ještě k tomu dále řekl, že páni Čechové žádají jak posla tureckého tak sedmihradského, aby Turky, Tartary a Uhry s velikou mocí vyslali do Styrska a těch příležitých zemí, též proti kurfirštu saaskému a knížeti bavorskému, jakožto jich úhlavním nepřítelům, a aby země jich na nejvyšší pohubili. K čemuž ti vyslání odpověděli, že se chtějí rádi k tomu ke všemu přičinili. Dále

týž posel turecký obrátil svou řeč k tehdejšímu domnělému nejv. kancléři král. českého, Václ. Vil. z Roupova, pravice, že se jemu vidí, že nejlépe udělají, aby papežence a ty, kteří jsou pod jednou v království českém, netrpěli; neb dokud ti v témž království zůstávají budou, dotud žádný stálý pokoj míti nebudou, že nenechají oni k dobrému císaři Ferdinandovi praktikovati. Z Roupova na to řekl, že na místě jich krále Fridricha a na místě pánův stavův téhož království téměř pánu vyslanému z takové dobré rady velice děkuje, a jelikož poznává, že v pravdě tak jest, pročez že chtějí vedle též rady postupovati.

Václav z Budova, tehdejší president nad appellacemi, byvše vyslanému tureckému nařízený komissař, toto promluvil a pravil: Že páni stavové král. českého pod obojí jsou resolvirováni a na tom se ustanovili, raději s manželkami a dětmi svými na kusy se dáti rozsekatí, nežli aby více pod správu a kralování císaře Ferdinanda aneb koho koliv jiného z domu Rakouského měli se dáti; neb co připovědí, že toho nezdrží, a vel. císař turecký, aby se navěsti nedal a nevěřil, jestli žeby císař Ferdinand jemu co připovídal; že to též nesplní. A že páni stavové král. českého spolu s jeho Matí. králem svým Fridrichem se důvěřují, že J. M. císař turecký proti téměř císaři Ferdinandovi dostatečnou pomocí jim přispěje. Petr Miller, tehdejší místokancléř v král. českém, řekl k Budovcovi: Můj laskavý pane otče! My Čechové tak jsme resolvirováni, nežli bychom k tomu přijítí dali, aby císař Ferdinand nad námi víceji kralovati měl: kdyby i císař turecký dostatečný nebyl nás zastávati, tehdy bychom raději k ďáblu do pekla se utíkali a jemu suplikovali, aby nám pomohl.

Naposledy hrabě z Turnu také promluvil a řekl: Že Pán Bůh jest jemu svědkem, jak mu toho srdečně líto jest, když tak o císaři Ferdinandovi mluvíti slyší. Ale že týž Ferdinand poslouchaje jezuitských rad, sám sebe zavedl, a nejspouze on spolu s jinými Čechy jeho zahynutí vinen, aby sám sobě to přičítal. Potomně týž hrabě z Turnu dal sobě přinéstí tři skleničky vína, a jednu sklenici větší prázdnou, a k vyslanému tureckému toto promluvil: Že jemu ty tři sklenice vína připíjí, jednu pro zdraví jeho vel. císaře, druhou pro zdraví jich milostivého krále, a třetí pro zdraví J. M. knížete sedmihradeckého Bethlem Gábora. A vzavše ty tři sklenice vлил je všechny tři do té velké prázdné sklenice, pravice dále: Jak toto víno, ze třech sklenic spolu smíšené, nemůže se poznati, které víno jest bylo v první a druhé aneb třetí sklenici, než toliko jednostejné víno v jedné plné sklenici se spatřuje, tak že on

počíná tu sklenici plnou vína pít ve jméno nejsv. Trojice svaté, která jest v trojích osobách a jediná v Božství, tak aby Pán Bůh milostivě dáti ráčil, aby tyto tři potentáti, pro kterých zdraví připíjí, byli jednomyslní, jednoho srdce a jedné vůle, aby mohli triumphovati a zvítěziti proti všem svým nepřítelům. A nato tu sklenici vína vypil. Turecký vyslaný pravil, že chce s velikou chutí rád na ten způsob též sklenici vína splniti.

Z této relací a informací poznati se může, k jakému alému scestnému náboženství vzvláště učení Kalvina lidi přivozuje, a nicméně hrabě z Turnu v svém spisu snažuje se zastávati, že jsou Čechové rebelly a on jejich hlavou nebyli. Zanechám exaggerovati tehdejších Čechův hanebné rebelie; neb každý, kdo toto čísti bude, může se nad tím zhrouti, jaké pomlouvání při tom pangstu hraběte z Turnu prošlo, že téměř nic hanebnějšího a bezbožnějšího vymysleti se nemůže, a že to není pravda, aby J. M. císař Ferdinand II. sl. p. slo-
vům a přívědi své zadosti činiti míti neráčil. A žeby byl ráčil ohlíti též království pod španělské panování uvést, to se dole na náležitém místě dostatečně prokáže.

Na to psaní císaře tureckého tehdejší domnělý král český Fridrich dal odpověď v jazyku latinském, kteréž tento jest výpis:

Nos Fridericus, Dei gratia Bohemiae rex, comes Palatinus Rheni, sacri Romani imperii princeps elector, Bavariae Dux, Marchio Moraviae, dux La-
cemburgiae et Silesiae, Marchio superioris et inferioris Lusatae. Potentis-
sime ac invictissime Ottomanorum imperator, Domine Domine Sultan Osmae,
amicus et vicinus noster magnificentissime! Vestrae Majestatis potentissimae
dominus legatus in nostra residentia Pragensi tertio julii jam currentis anni
millesimi sexcentissimi vigesimi comparuit, quem non solum libenter vidi-
mus, verum etiam cum maxima animi laetitia et consolatione ex potentis-
sime Vestrae Majestatis benignissimis, supremique vosir Ali Basia huma-
nissimis ad nos nostrique regni barones et nobiles datis literis intelleximus,
quibus modis potentissima Vestra Majestas ad nostrorum officialium tem-
pore transacto missas litteras, in quibus cum gemitibus et lacrimis totius
populi afflicti regni Bohemiae contra horrendam Ferdinandi crudelitatem
gravamina sua exposuerunt, atque potentissima Vestra Majestas auxilia sua
nobis contra eum missuram clementer se declaravit atque promisit. Quan-
ob rem agimus potentissimae Vestrae Majestati gratias immortales, precamur
atque obsecramus, ut dignetur potentissima Vestra Majestas hosti nostro
aperto Ferdinando caesari vehementer inhibere, ne ulterius nos offenda-
t. Et contra nos, regnum nostrum ac provinciae offerimus, cum potentissima
Vestra Majestate perpetuam pacem optimamque correspondentiam habitori et
ad renovationem nostrae amicitiae cum nostris legatis singulis annis praeterea
munera et onera, quae ac tributum sunt necessaria, ad potentissimam Vestrae
Majestatis beneplacitum et satisfactionem missuri, quod potentissima Vestra
Majestas ex nostris legatis, quos brevi sumus ablegaturi, uberius percipiet.
Nos, regnum nostrum Bohemiae ac provinciae in potentissimae Vestrae Ma-
jestatis perpetua fide ac devotione permanebimus. Datum in aera nostra
regia Pragae 12 mensis julii anno 1620.

Z toho psaní poznati se může, kterak tehdejší domnělý král český spolu s stavy téhož království sebe a též království pod jeho a tribut císaři tureckému tím vším spůsobem připravil, jako Bethlem Gábor, s knížectví sedmihradského tributarius učiněn jsouce, každého roku tribut odvozoval. Což předešle od Jich Msti králův českých nikdy se nedálo, a ovšem v tom času a po ta léta, co jest král český pod slavným kralováním Jich Msti králův českých s slavného domu Rakouského stávalo, pod takové jeho též království spolu s vtělenými zeměmi uvedeno nebylo, aby tureckému sultánu roční plat a tribut dávat musily. Anobř tž stavové král českého a vtělené země pod kralováním Jich Msti cis. Rudolfa a cis. Matiaše, vzláště Čechové na sněmích l. 1609 a 1615, takové privilegia svobody a ustanovení právní dostali, že téměř tehdáž neuměli sobě víceji vymysleti, coby k zdržování a rozmnožení náboženství svého pod obojí, svých svobod politických, k zachování v témž království národu českého, potlačení cizozemcův, duchovních i světských, aby toho dosáhnouti a, za právo to ustanovíc, do svrchu psaných sněmův doložití neměli.

Moravane, ačkoliv obzvláštní privilegium na náboženství sobě dané neměli, však netoliko v věření ale též v provozování náboženství měli svobodu, jak jsou sami chtěli, a za kralování J. M. cis. Mathiaše do sněmu l. 1608 za právo ustanovili a do sněmu ten artikel položili, aby jeden každý z obyvatelův spolu s poddanými svými věřiti a náboženství své svobodně provozovati mohl, jak komu Pán Bůh poznati dá, tak že v některých městech panských v témž margkrabství přes dvanáctera i víceji rozličných náboženství učitelové a posluchači se nacházeli. V politických pak věcech činili a řídili se tak svobodně, jakoby žádnou vyšší vrchnost nad sebou neměli a nějaká svobodná republika byla. Hejtman téhož margkrabství býval generálem v válečných věcech. Měli své obzvláštní kontribuce k zemi náležející, svou obzvláštní kassu, své obzvláštní nejvyšší a válečné officíry, které z zemských kontribucí platili. Když na sněm do Čech aneb k nějakým komissím vyslané od země vysílali, tehdy s velikým prachtem a nákladem to činivali. Tak jakž jednou l. 1614 J. M. pan kardinál a Ditrich štejn a byl od země vyslán k jedné komissii ke dvoru J. M. cis. Mathiaše do Lince, kterážto komissii trvala několik neděl a od země na vychování každý den 200 kop jemu se dávalo. Když sněmové v témž margkrabství držáni bývali, tehdy, vyalyšice proposicí od pánův vyslaných, nejdéle ve dvouch neb ve třech dnech strany odpovědi se snesli a na papír uvedli, a potom své vlastní věci

za několik dnů, pořád, jak dlouho se jim vidělo, uvažovali, natoliko in oeconomicis ale také in politicis, a na čem se tak snesli, to za právo a ustanovení země do sněmův vytisknouti dávali. Sněšení pak sněmovní a odpověď na J. Mstí C. propositi teprva poslední den sněmu publikovati dávali, a tu již žádné repliky přednášeti nedávali, než sněm zavrouce se rozjížděli.

V *Slezské* předně od J. M. císa. Rudolfa dostali též majestát na provozování svého náboženství pod obojí vzácné lidi poddaných, vysvětlenější, nežli Čechové. V politických věcech od mnoha let pořád vrchní hejtmanové bývali biskupové vřatislavští, a oni dostali od císa. Rudolfa majestát, aby toliko jeden z knížat světských (byvše tehdyž věrní ti knížata učení Kalvina aneb Luthera následovníci) hejtmanem býval. Kdy koliv se jim vidělo a zdálo, sjezdy sobě rozpisovali a drželi, a na nich jak strany kontribuci v semí tak v jiných politických věcech podle své libé a vůle se snaželi, savřali a vyhlašovali.

V *Lužické* žádný téměř z obyvatelův katolický pod jednou nebyl, věřili a provozovali své náboženství vedle učení Luthera neb Kalvina, aneb jak se jim vidělo a zdálo. V politických věcech sjezdy též vedle vůle své rozpisovali a drživali.

In summa jak stavové král. českého tak vtělených zemí neměli příčiny v náboženství i v politických věcech větší svobody sobě žádati a vinšovati, nežli jakž jsou měli pod šťastným kralováním Jich Mstí z slavného domu Rakouského. Pročž jsou na tom nepřestali? To jsou byly effectus a vlastní užitékové, z scestného náboženství pocházející, totiž spronevření, pozdvížení a rebellirování proti nejmilostivějším vrchnostem jejich, a naposledy z soufalsství raději pod jeho turecké se dáti, nežli pod milostivou, spravedlivou, dědičnou, katolickou, z tak slavného rodu pocházející vrchností sstátivati. A tíž Čechové pod obojí spolu s vtělenými zeměmi skrze svou hanebnou rebelli příčinu dali k takovým válkám a k dokonale zkáze své vlasti, téhož království a týchž vtělených zemí, z zkázou a záhubou též mnohých jiných kurfiřtství, knížectví, krajin a zemí, a Pánu Bohu samému vědomé jest, kdy a jaký konec toho zlého počátku se stane! Ale zanechajíc dalšího exagerování a rozšiřování té tak nechutné a mně, jakožto jednomu synu vlasti, příliš bolestné materie, k dalšímu jiných materií spisování přistoupím a kontinuirovati budu.

Desátý díl

Poněvadž při svrchu psaném generalním sjezdu stavové král. českého pod obojí spolu s vyslanými z jiných zemí učinili jisté snešení v příčině J. M. císa. Ferdinanda II., že J. M. za krále českého znáti více nechtěli a na místě J. Mti Fridricha falckraběte z Rejnu a kurfiršta za krále českého volili: pročez, jak se to nepořádně a bez gruntu dalo, a jak to J. M. císa. Ferdinanda II., korunovaného krále českého, nepřipustění k regimentu a správě téhož království a zemí, ovšem pak volení krále od nich stavů a vtělených zemí, všech pod obojí, docela nepořádné bylo, v následující pravdivé informaci dostatečně se vyrozumí.

A předně věděti sluší, že J. M. císa. Mathiáš a J. Mti dva páni bratři, J. M. arcikníže Maxmilian a J. M. arcikníže Albrecht, žádné rodiny a dědicův neráčili míti, ani naděje nebyla, aby Jich Mti tehdyž kdy víceji dědicův dostati moci ráčili, tak jakž J. M. arcikníže Maximilian, byvše velký mistr řádu německého s černým křížem, ženiti se chtíti neráčil. Pročez aby po smrti Jich Mti příčina se nedala k nějaké velké roztržitosti, ano i k velikým válkám, na tom se jednomyselně sněsti ráčili, aby Jich Mti arciknížata své přirozené a dědičné právo, které by, přechajíce živobyti J. M. císaře Mathiáše k král. českému a zemím vtěleným míti mohli, na J. M. arcikníže Ferdinanda přenesli. A aby to v skutek přivedeno býti mohlo, J. M. arcikníže Maximilian ráčil s počátku l. 1616 ke dvoru J. M. císa. Mathiáše do Prahy přijeti a J. Mti C. v příčině fedrungku budoucí sukcessi v Říši, v království uherakém, českém a přivtělených zemích dobré zdání v spisu podati, kteréhožto dobrého zdání příležitostě přepis se přikládá.

Jak vysoce potřebná věc jest těchto sarmoucených časův o to se starati, aby V. C. M. jak při svaté římské Říši tak i při svých dědičných královstvích a zemích hodného a příjemného sukcessora a náměstka naříditi a spůsobiti ráčila, a proč by s tím nijakž meškáno býti nemělo, to jest V. C. Mti mnohokrátě poddaně přednášeno a V. C. Mti bez toho dosti známo jest, že potřebí není V. C. Mti o tom posnovu zanášeti, poněvadž na tom posůstává, aby V. C. M. k skutku přistoupení a takové ordinaci vydati ráčil, aby žádostivý effect přede všemi následovati mohl. Kdež pak

V. C. M. pod tím mého poslušného dobrého zdání milostivě žádati ráčí, nepominul jsem z povinnosti mé tuto tak výsoce důležitou věc dle možné věrnosti a pilnosti v své uvážení vzíti, a co mně k tomu tak poslušnídného a hodného případlo, v následujících krátkých punktech na papír uvéstí dáti. Z čehož V. C. M. beze všeho vyměření to sobě vybrati moci bude, co by sama za nejužitečnější a nejpotřebnější snáti ráčila.

A abych k podstatě samé přistoupil, nacházím dvojí sukcesi býti, totiž jednu při sv. římské říši a druhou při dědičných královstvích a semích. Nebo ačkoli sice tyto dva pásmu mezi sebou tak smíšeny jsou, že jeden bez druhého případně praktisírován a v skutek uveden a upraven býti nemůže: avšak vždy rozvažující jeden bez druhého, takové difference a rozdílnosti nacházím, že podle zdání mého quoad modum se rozdělití a předně o říši a potom o dědičných královstvích a semích mluviti má.

Co se tehdy římské koruny dotýče, vědomé jest, že ta nejlehče nejlíže skrze obyčejné svebočné volení mezi společními kurfiřty říše dosáhnouti může. Nicméně však jest se obáhati, poněvadž oni téže času v takových, nespásích a nedorozuměních mezi sebou stávají, že snad těžko bude je toliko k resoluci eligendi a volení, nancili jistě osoby jmenování přivéstí, tak že zapotřebí bude na ty prostředky pomysleti, jak by takové překážky s cesty uklizeny byly. Mluvíce tehdy o tom, nacházím, že udatí bulla a starodávný obyčej v říši tu jistou cestu a nařízení ukazují, kdyby od císaře vojáka nepřátelským způsobem na ni sáháno bylo, aneb žeby se v ní nějaké posadvižení a nepokoj zakláti chtělo, neb jiné výsoce důležité věci se nacházely, na nichž by obecné dobré a zachování říše záleželo, tehdy to prva že panující římský císař spolu s jinými kurfiřty a tajnými radami svými, nej důležitějšími apoluoudy a nepřednějšími sloupy říše to konsultovati a uvažovati mají.

Podobně nacházím, žeby V. C. Mti obzvláštně těžko nepřišlo, jestli že ne všechny, však větší díl kurfiřtův k své chvalitebné intenci přivéstí. Nebo co se těch duchovních stavů dotýče, oni bez pochyby nakloněni jsou, V. C. Mti intenci dle možnosti potvrditi, v čemž by skrze kurfiřta mohutského bez veliké práce zachování býti moci ráčili. Co se kurfiřta saského tkne, V. C. Mti vědětí ráčí, jak daleko on teprva teď skrze kurfiřta mohutského přiveden jest, o jehožto stálem a ustavičném připomínání nikoli pochybovati nesmíš, aby on ještě dáleji dispenzován a přiveden býti nemohl. Až já od osoby své toho celého mínění jsem, že následná jinámu gratificování než toliko V. C. Mti, a tudý V. C. M. sobě a domu svému víceji sejskati a od V. C. M. poděkování dosáhnouti nakloněn bude: nad to nade všechno mé poslušné mínění jest, aby V. C. M. sobě ráčila obližiti a tu přiležitost obrati, jak byste sami a co nejpatnější a kurfiřtem saským osobně se shledati a od něho to obdržeti hleděti ráčili, aby tž kurfiřt toliko k sukcesi za V. C. Mti živobyti povoliti, ale i při svých spolekurfiřtích fedrovati hleděl, však aby V. C. Mti designací salva electione vlastně a dokonale zachována byla. A ačkoli by Jich Lásky to předstírali, že tato nyníjší připomínání nejprve musejí akkomodirována býti, avšak mohlo by se jim naproti tomuto ka paměti přivéstí, že ta gravamina a obtížnosti, o nichž se nyní disputuje, již před mnoha léty mrieřována a předececeasirováno bylo, že ještě za živobyti J. Mti C. k volení se přistoupiti má. Jakož pak to potom bez překážky těch gravaminův šťastně vykonáno jest. Podle toho žeby takový odklad toho volení a sukcedirování k spomocení jim nesloužilo, nýbrž více k jich rozmnožení, obzvláštně kdyby ad vacaturam přijíti mělo, a žeby třebaš otevřená válka s toho pojití mohla. Pročež ráčili aby předešli V. C. M. podle kurfiřta mohutského k toho všeobecnému kontinuirování míti urgiovati, toho také sám se opravdově ujíti, nepochybující, žeby výše dotčený kurfiřt saský a V. C. Mti jako také s duchovními pány kurfiřty se akomodirovati neopomenu. Za druhé mohla by

V. C. M. při jiných dvou kurfiřtích světských akce přiležitě poselství pokoušovali, sdaliby omi nápodobným způsobem k tomu disponování byli, a coby se při nich společně a obzvláštně obdržeti mohlo. Jestli by tehdy celé kollegium společným hlasem k V. C. M. přistoupilo, vedle sdání mého všecko by dobře bylo. Jestli žeby pak předeš Falekrabě a Brandeburský difficultirovati chtěli, a sám toliko saský i páni duchovní kurfiřtové s V. C. M. si být chtěli, jakž nepochybně jest: na takový tehdy způsob ráčili byste moci při panu kurfiřtovi mohoutském toho pohledávati, aby dan kurfiřtský podle obyčeje rozešel, aby na něm k zachování obecného pokoje v Říši konsultováno a společně uváženo bylo, jako i také aby se za živobytí V. C. M. strany sukcesí jistě zaplacení stalo. A byt pak na rozhodných snad místech takové difficultates se nacházeti měly, tak že by je, kurfiřty, na ten čas osobně shromážditi těžko bylo: avšak V. C. M. mohla by intenci svou akce všáchné legáty proponirovati a na to se dotahovati, sdaliby pro obecné dobré a pokoj Říše užitečné nebylo, elekci neb volení za živobytí V. M. C. před sebe vštíti. Jestliže V. C. M. majora obdrží, tehdy ostatní jiní dle snění slatě bully mají se akkomodirovati a s tím spokojeni být. Pakli by se mimo naději na při nich neobdrželo, nýbrž žeby a takovou omylnou protestaci edjeli, mohloby se předeš sněšení na témt volení per majora dávat i na příležitém místě tu, kdežby co nejbespečnější sjezd osobní státi se mohl, rozeptati. A byt pak tehdeš Falekrabě a Brandeburský se najíti nedali, mohlo předeš per majora procedirováno býti, jakž to se při volení císaře Ferdinanda al. p., neohlídaje se na kontradikeš a odpor, stalo. A k dosažení a mantenirování toho byloby velmi dobré a užitečné, aby J. M. C. v druhém sdání o neskonaleu vojnu připomenuly, a to pokud se sukcesí kimské dojde.

A poněvadž také sukcesí v V. C. M. dědičných královstvích a semích k této kimské sukcesí tak hrubě připojena jest, že jedna druhou se sebou táhne, a kteráby dřívěji k skutečnému vyřízení přišla, ta by namálo druhé nápomocná byla, a jí fedrovala, tehdy tolikéž za potřebné být soudím, aby i s tím odkládáno nebylo. Aby pak to vše skutečně fedrováno bylo, v samé V. C. M. moci posuzává. A aby se pro V. C. M. užitečné to jednalo, mě poslušně by sdání bylo, aby V. C. M. tůž výsoce chvalitebnou vše svým poddaným radám a služebníkům proponirovati a jich dobré sdání slyšeti ráčili, pokudžby sta se milostivě resolvirovati, aby se ještě se živobytí svého dědičných království a semí sukcesí na arcikníže Ferdinanda přivést a časně utvrditi chtíti ráčili, jakžby v té věci modus observován býti mohl, poněvadž nepochybně jest, žeby netoliko od nich mnoho dobrých a užitečných prostředkův a cest ukázáno, ale i k tomu všelijaká užitečná praeparatoria shotovena býti mohla. Jakož pak to dokonce napotřebné býti uznávám, aby V. C. M. akce důvěrné osoby katolické stavy ve všech dědičných semích sejskati ráčila. K čemuž by se dle sdání mého tím méněji práce potřebovalo, poněvadž to vše obzvláštně k jich vlastní bespečnosti míněno jest a se vztahuje. A poněvadž bespochyby mezi nekatolickými stavy také se někteří nacházeti budou, kteří by v ostatním dobré služby prokazovati mohli, neškodilo by je také k tomu disponirovati. Obzby se však, až by naposledy všecko shotoveno bylo, podložiti musilo. Takžby při V. C. M. všli stálo takovou intenci svou na zjevných sněmích proponirovati.

Chťalbych V. C. M. také při tom mé poslušné dobré sdání vyjvíš, sdaliby V. C. M. při dědičných královstvích a semích počátek učiniti, a to tak inkaminirovati ráčili, aby ostatní tím snázeji náslédovati mohly, kdyby toliko to na překážce nebylo, že mně povědomo není, jaká praeparatoria a disposici V. C. M. při jednom neb druhém království a semí až posavad jest učiněti ráčili. Kdybych ale jistou správou o tom dosáhl, nechtělbych opominouti, mé věrné smýšlení o tom poslušně odevřiti. Sice by také proto

na jiných místech učiněná vojenská praeparatoria, obavištně v Říši a tomu napomáhati mohly. A při uci a strejci našem arciknížeti Ferdinandovi, jako i předně v V. C. Msti lůbeznosti sůstávati bude, sdaliby při tom trvajícím benátakém nepokoji s tou příležitostí něco více lidu válečného verbovati, a tak dlouho sdržovati dáti chtěl, až by to chvalitebně předvezeti dokonale skončováno bylo.

A poněvadž naproti tomu všemu sapotřebí jest, aby tak dobře před samou V. C. M. jako i také před námi jinými náš strejce se vyjevil, deklaroval a caviroval, jakž sice při našich předcích v podobných traktacích chvalitebně zachováno, a to, což prvé mezi V. C. Msti a našim v Pánu Bohu odpočívajícím bratrem smluvěno jest, k tomu náležející cestu pravidlo a prostředek ukázal: tak nebudu o tom pochybovati, co by se při tom traktirovati nařídilo, žaby to se vši pilností se vyřádilo, kdyby jen práce v tom litována nebyla. A poněvadž naposledy V. C. M. sama výsoce rozumně o tom věděti a to usnávati ráčí, jak mnoho na tom záleží, aby to až do pravé příležitosti v tajnosti zachováno bylo: pročž V. C. Msti poslušně žádám, abyste to v obavištní tajnosti zachováti milostivě naříditi ráčili. Sebe pak k V. C. Msti a bratrské lásce poručena čínice Datum v Praze 19. dne měsíce februarii 1616.

Na kteréžto dobré zdání J. M. císař Mathiáš následující resoluci J. M. arciknížeti dáti ráčil, kteréžto tento výpis jest:

J. M. Římský císař, Uberský, Český král, pán náš všech nejmilostivější, ráčil milostivě poslyšeti a přeslyšeti a přechouce vyrozuměti, co při J. Msti Jich Msti arciknížata Maximilian a Albrecht, páni naši milostiví, in puncto successionalis jak v sv. Římské Říši tak i v dědičných královstvích a zemích v spisu i ústně přednesli, a nepominuli na to vedle obavištní věci válnosti, záležejíce na fedrangu té tak prospěšné věci zachování samospasitelné víry naší katolické, slavného domu jeho a dědičných království a zemí jich obecného dobrého; to v své bedlivé uvážení vzíti, jak by se to vše bez dalšího odkladu v skutek uvéstí mohlo. Poněvadž vší dočasně J. M. C. k tomu obavištně nakloněn býti ráčil a dávnoby tomu rád byl, aby se sjezd kurfiřtáky byl státi mohl, a jestliby se Falckrabě a Brandeburský k němu osobně najíti nedali, aby se aspoň Saaský dostavil a začátek učiněn býti mohl. Že pak J. M. arcikníže takovou dalekou cestu do Nyderlandu k nejmilejšímu panu bratru svému arciknížeti Albrechtovi s velikou nepřiležitostí a nebezpečenstvím zdraví svého před sebe vzíti, a neletující v tom žádné práce, s ním tu vše vedle J. M. C. milostivě intencí, co se sukcessí neboližto nápadu v dědičných královstvích a zemích dotýče, vyříditi ráčil: to J. M. C. vděčně přijímati a to sase všelijakou císařskou milostí vspomínati chtěti ráčil.

A poněvadž se již mezi J. Msti O. a panem bratrem J. Msti strany osoby, kteréby sukcedirovati měla, narovnání stalo a k tomu J. M. arciknížete Ferdinanda jednomyslně oblíbiti ráčili: pročž ráčí se J. M. k J. Msti arciknížeti Maximilianovi přátelsky resolvirovati, že tůž výsoce užitečnou věc bez dalších odkladův dle nejvyšší možnosti fedrovati ráčí. A ačkoli se v Říši jiný modus nebo způsob nežli v dědičných královstvích a zemích zachováá, však předce J. M. C. sa velmi užitečné býti uznáti, aby strany obojí sukcessí spolu horlivě traktirováno a jednáno bylo, poněvadž jedna drahou po sobě potahuje, a která se s níže spíše vyřádí, druhou velice facilitirovati a jí na pomoe přispívati bude. J. Msti C. také v milostivé paměti posťutává, kterák duchovní tři kurfiřtové při minulém v městě Řesně drkaném sněmě Římském o sukcessi sv. Římské Říše při J. M. C. tuz

nastupovali, jimž tehdáž milostivě za odpověď dáno bylo: „Jestli že oni s J. Mstí C. v tom korrespondirovati úmysl mají, že J. M. to ihned před sebe vsítí nakloněn býti ráčí.“ Od toho času pak výš dotčení tři duchovní kurfiřtové v tom se J. Mstí C. dále důvěrně otevřeli, tak že J. M. vedle příkladův slavných předkův svých i světské kurfiřty též k tomu disponirovati a sejskati skrze osobně navštívení se vynasnažiti úmysl mltí ráčí. Jakož pak o Saském J. M. kurfiřt mohutský skrze tejuou raddu svou *Prombстера* jednati a již i na dle jeho k tomu disponirovati dāti ráčí. A ačkoliv J. M. C. k tomu cíli, aby táž věc tím užitečněji fedrována byla, příštího jara osobně k J. M. cestu před sebe vsítí, s ním o to důvěrně rozmluviti a přátelsky sato žádati, aby k takové succesi při J. M. C. živobyti netoliko od osoby své povolil, ale i při jiných to fedroval, a J. M. Kurfiřtská (jichžto předkové s domem Rakouským vždycky v dobrém arosumění se vynacházeli) sama při J. M. C. poděkování zaslouží a jí v tom gratificirovati odporná nebude: což aby se tím snázeji vyfiditi mohlo, J. M. C. toho úmyslu býti ráčí, J. M. kurfiřta mohutského v tom požádati, aby tehdáž tejuou raddu svou, naddotčeného *Prombстера*, k kurfiřtu saskému vypravil, aby týž kurfiřt, co v té věci prošlo, obšírněji informován a zpraven býti mohl. Podobně aby se neodkládalo jiné dva světské kurfiřty k tomu disponirovati, aby jednomyslným svolením kurfiřtského collegium neprodleně sjezd kurfiřtský, kdeby nejpříležitější bylo, rozeptán býti mohl. Jakž pak již od J. Mstí C. toho začátek učiněn a k jednomu každému posláno jest. Načež J. M. C. od J. Mstí odpovědi očekávati ráčí, a byt i mimo vší naději osobní přítomnost falekraběte a Brandeburského k takovému sjezdu kurfiřtskému obdržena býti neměla, mohloby nicméně v tom vedle vyměření alaté bulle jakožto pravidla et secundum majora postupováno býti. Naposledy se nepochybně přede s jinými srovnají a neodcíní.

Podobným způsobem se to také v dědičných královstvích a zemích fedrovati a u přednějších dohře affekcionirovaných obyvatelův za tou příčinou prookupirovati má. Vlak přede všemi krále španělského strany království českého movirované pretensi — na J. osv. kn. Mst a pana bratra jeho, arciknížete Albrechta, teď posléze z Bryslu za tou příčinou od výše dotčeného krále prošle psaní — konečná resoluci se očekávati musí. Z té příčiny že J. M. C. za užitečné neusanává, aby v té příčině s oratorem hispanským k traktaci přikročeno býti mělo, nýbrž raději za lepší býti soudí, aby J. M. C. pana oratora před sebe povolati a jemu dostatečně přednésti ráčil, kterak na tom celého domu záhuba záleží, a jeho při tom žádati, aby ihned společného kurýra vypravil a od krále svého, co nejdříveji možné, takovou resoluci způsobiti se vynasnažil. Cožby se i skrze J. M. tejně raddy a jiné témuž oratorovi příjemné důvěrné osoby při něm způsobiti mohlo. A poněvadž táž věc daleko patřící jest a samé J. Mstí C. toho v skutek uvéstí těžko bude, pročž aby tím snázeji táž vysoce prospěšná věc, jakož toho nevyhnutelná potřeba ukazuje, fedrována byla, ráčí se J. M. C. uvolovati to při sv. Římské Říši a koruně české na sebe vsítí a J. arcikn. M. přátelsky žádati, aby jí pod tím, celému domu k dobrému; assistirovati a oba, jak uherský tak i rakouský, sněmy držeti, jako i správu (je souce J. arcikn. M. jak při uherských tak i rakouských stavích v veliké vážnosti a jich důvěrnost k J. Mstí veliká) přijíti sobě státi neráčil. Jakož také J. M. C. se strany kondic, dle kterých J. M. arciknížeti Ferdinandovi správu postoupiti úmysl má, co nejdříveji resolirovati a s J. arcikn. Mstí se o to porovnatí chtěti ráčí.

Jestli se tehdy při Uhřích a Čechích ta věc, jakož pochybnosti není, vedle J. Mstí C. intenci podaří, tehdy při zemích rakouských žádné také důtklivosti nebude, nýbrž jich cession aneb přistoupení snadně se obdrží. V Praze 14. dne měsíce března l. P. 1616.

J. M. arcikníže, dostavše tu resoluci, ráčil se neprodleně na cestu vypraviti, s Jich Mstmi kurfiršty duchovními, s J. M. kurfirštem saským a s J. M. arciknížetem Albrechtem shledati, a co tak v té věci zapotřebí bylo, namluviti, následujícího l. 1617 pak s J. M. arciknížetem Ferdinandem k J. M. C. Mathiášovi z počátku měsíce máje do Prahy přijeti. Mezi tím od krále španhelského také resoluci přišla a J. M. Kr. panu poslu při J. M. C. dvoru zůstávajícímu, panu hraběti Ognati, plnomocenství odesláno bylo, tak že J. M. C. (žádostiv jsouce, přístup a počátek v té budoucí sukcesi J. M. arciknížete Ferdinanda, aby přede všemi věcmi dobrý fundament toho učiněn býti mohl a J. M. arcikníže Ferdinand aby za budoucího krále českého přijat, publikován a korunován býti moci ráčil, učiniti) ráčil téhož léta 1617 v středu po sv. Benigně sněm obecný na hrad pražský rozepsati a pánům stavům král. českého to Jich Mstí pánův bratří jednomyslně narovnání a snešení přednésti a milostivě vyhledávati, aby páni stavové při témž sněmě o tom se snesli, aby J. M. arcikníže Ferdinand za krále českého vyhlášen a korunován býti ráčil; a to na jistý způsob, jakž dále do proposicí sněmovní to doloženo bylo. Když potomně přišel den určitý k sněmu, ranním jitem o 7. hodině na půl orloji, prvé nežli proposicí sněmovní v soudné světnici přednešena byla, nejv. pan kancléř král. českého dal jménem J. M. C. jakožto krále českého do kanceláře české všechny nejvyšší pány úředníky, soudce zemské a raddy J. M. C. soudův dvorského a komorního povolati. I všickni se najíti dali, kromě hrabě Hendrich Mates z Turnu, tehdáž purgkrabě karlštejnský, a pan Leonhart Kolon z Felzu, tehdáž soudce zemský, šli upřímo do soudné světnice, pravice: „Poněvadž den jest určitý a jmenován k sněmu, že se ohtějí do soudné světnice k proposicí najíti dáti.“ Při čemž zanecháni byli, a nejv. pan kancléř jiným všem, tehdáž v kanceláři české přítomným, dal předčísti proposicí sněmovní, dotazující se jednoho každého, zdaliž v příčině té proposicí kdo jaké rozmyšlení má, aby svobodně svou přímlovu učinil. Všichni se snášeli, že ta proposicí dobře sepsána jest, aby byla tak v sněmě přednešena. Kromě pan Vilém starší z Lobkovic přímlovu učiniti nechtěl, vymlouvajíc se: „Poněvadž sněmovní proposicí do sněmu náleží, když se v tom místě to uvažovati bude, že vedle jiných přímlovu svou učiniti chce, žádaje vyloupen býti, že v té věci žádným způsobem v kanceláři přímlovati se nemůže.“ Na to nejv. pan kancléř jemu oznámil, že jménem J. M. C. za tou příčinou do kanceláře české povolání jsou, aby jeden každý přímlovu učinil a J. Mstí C. své zdání oznámil, jestliže

v příčině té proposicí jaké rozmyšlení má, a že jeden každý tu přítomný, jakožto J. M. C. skutečně přisešní raddy, jsou povinni J. Msti C. jakožto králi pánu svému, když jménem J. Msti dotazováni jsou, zdání své dáti a raditi. Ale pan z Lobkovic vždycky se vymlouval a se přimlouvati nechtěl. Item pan Václ. Vil. z Roupova, seděvše vedle a pod panem Janem starším z Talmbergka, k němu tiše promluvil: „Poněvadž páni stavové král. českého svobodné volení krále českého mají a v té proposici toliko doloženo jest o přijetí J. Msti arciknížete Ferdinanda za krále českého, žeby to proti svobodám téhož království bylo.“ Žádal jeho, když přimlůva na něj přijde, aby se k tomu ohlásil. Což jest také učinil a přimlouvající se řekl, že „jináče neví, než jsouce stavové král. českého svobodni, že svobodu mají krále voliti a ne toliko, když se jim přednáší, jej přijíti, jakž v této proposici se to dokládá. A kdyby při též proposici zanecháno býti mělo, tehdy proti svobodám téhož království to býti by musilo.“ K tomu nejv. pan purgkrabě pražský ohlasivše se řekl: „Zachovej Pán Bůh, kdoby se k tomu přimlouvati chtěl, lečby dvě hlavy míti musil.“ Na to pan z Talmbergka odpověděl: „Že jest od mladosti své slychal, že páni stavové král. českého svobodné volení mají, a nevědouce jináče, naději má, že tím dotázáním jest nic nezhrěšil.“ K tomu nejv. pan kancléř se ohlásil a ku panu z Talmbergka promluvil: „Jest tak, můj pane švakře a synu, že my Čechové před jinými národy a cizozemci tím se chlubíme, že znamenité svobody a svobodné volení krále českého máme. Ale kdyby na prokazování přišlo, tu bychom sile obstáli; neb takové svobody v privilegích tohoto království se nenacházejí.“ A tu též nejvyšší pan kancléř, vzavše do rukou tehdejší zřízení zemské, z něho tato slova četl: „A. 1. O volení Král. J. Msti. Kdyby koliv k tomu podle privilegi tohoto království přišlo, totiž zlaté bulle císaře Karla IV., krále Vladislava majestátu a J. Msti Král. pána našeho nynějšího listu na to stavům daného, žeby král český volen býti měl, tehdy má volen býti tak jakž od starodávna bylo, a to na hradě pražském.“

A poněvadž tento artikul, do zřízení zemského přivtělený, vstahuje se na privilegia král. českého, totiž zlatou bulli císaře Karla IV., byl tu ihned ex aurea bulla imperatoris Caroli IV. de electione et successionem regum Bohemiae, z zlaté bulle císaře Karla IV. o volení a nápadu králův českých, v jazyku latinském artikul čten, kterémuž listu datum stojí v Praze l. 1345 sedmého idus aprilis, v těchto slovích: *Electionem regis Bohemiae in casu dumtaxat et eventu, quibus de genealogia, progenie vel semine aut prosapia regis Bohemiae masculus vel femella superstes legitimus (quod Deus avertat) nullus fuerit oriundus.* To jest:

Volení krále českého v té příležitosti a způsobu zdědí, kdyby z krále českého rodu a kmene mužského aneb ženského pohlaví, řádně zplozeného, žádného (čehož Pán Bůh uchovej) neporůstalo.

Za druhé potahuje se na krále Vladislava majestát, z něhož také tu byl čten artikul, jemuž datum na hradě pražském po sv. třech králích l. 1510, v těchto slovích: *Když z božského daru i tak s vůlí a radou poddaných našich, prelátův, knížat, pánův i všech stavův království našich napřed na království uherské nejjasnějšího knížete krále Ludvíka; syna našeho nejmilejšího, korunovati jsme dali; též potom také z svobodné vůle pánův, rytířstva i měst král. českého v témž království jest korunován a za krále přijat, kdež vedle práv, výsad a privilegií král. českého, kdyby J. M. krále Ludvíka Pán Bůh smrti bez dědicův neuchoval, jehož Pán Bůh zachovati rač, tehdy dcera naše kněžna Anna zůstala by pravá dědička král. českého. A na jiném místě v témž majestátu tato slova doložena jsou: *Dále také přikládáme král. českému, že dcery naši, kněžny Anny, zamluvíti a vdáti nemáme bez rady a vědomí téhož království, jehož, jakž nahoře dotčeno, dědička jest.**

Za třetí potahuje se zřízení zemské na list¹ J. Mstí Kr. stavům tehdy daný. A tehdáž, když ten artikul² v zřízení zemském ustanoven byl, kralovati ráčil J. M. C. Ferdinand I. Pročež byl také tu ihned od nejv. pana kancléře čten list neb majestát v jazyku českém v těchto slovích:

My Ferdinand z Boží milosti Římský král, po všechny časy rosmožitel Říše, Uherský, Český, Dalmatský, Chrabavský král, infant v Hispanii, arcikníže Rakouský, markrabě Moravský, Lucemburské a Slezské kníže, a Lužický markrabě. Oznamujem tímto listem našim vůbec. Jakož se spůsobem a dopuštěním Pána Boha všemohoucího l. 1526 na den sv. Jana žalostivá věc přihodila, že jest nejjasnější kníže a pán Ludvík, Uherský a Český král, bratr a švagr náš nejmilejší, pro obranu sv. víry křesťanské a zachování království, semí a poddaných svých věrných milých bojův, proti dědičnému a ukrutnému nepříteli všeho křesťanstva Turku bez dědicův z světa sešel, a tudý království české i jiné semě k němu příslušející, jakožto markrabství moravské, knížectví slezské horní i dolní, markrabství lužické se všemi a všelijakými vrchnostmi, panstvími a svobodami, k nim náležejícími, na nejjasnější kněžnu a paní Annu, Římskou, Uherskou a Českou atd. královnu, manželku naši nejmilejší, jako na vlastní sestru vyř. paného krále Ludvíka slavné paměti a pravou přirozenou dědičku, podle nadání, svobod, privilegií a výsad císaře Karla IV. spravedlivě připadlo, tak jakž též majestát to šířeji v sobě obsahuje a zavírá: „Kdyby z královského rodu a kmene mužského aneb ženského pohlaví, řádně zplozeného žádného neporůstalo, aby volení krále českého stavům téhož království a semím k němu příslušejícím, a ne jinou měrou, náleželo,“ kteréhožto listu císaře Karla datum stojí v Praze l. 1548, indictione první a sedmého idus aprilis, království léta druhého, a také v listu a zápisu krále Vladislava, pana otce našeho nejmilejšího slavné paměti, sřetodlně jest to dostaveno: „Kdyby Pán Bůh krále Ludvíka smrti bez dědicův uchovati neráčil, tehdy podle práv, výsad, svobod a privilegií král. českého královna Anna, manželka naše nejmilejší, pravá dědička král. českého nástupí má,“ kteréhožto listu

datum jest na hradě pražském v pátek po sv. třech králích léta 1510 a král. uherského dvacátého a českého třicátého osmého: protož stavové častopasného král. českého svrchu jmenovanou manželku Naši nejmilejší jako pravou dědičku a královnou tohoto království vedle snění výš psaného král. českého práv, výsad a svobod poddané jsou usnuli a přijali, a osobu Naši po již dotčené manželce Naši, jakožto pravé dědičce, za krále a pána svého s své svobodné a dobré vůle volili a přijali. Kteroužto stavův povolnost a osoby Naši za krále volení a přijetí dotčeným stavům a dědičům budoucím jich vši milostí Naši královskou i s dědici a budoucími Našimi nabírazovati ráčíme. Tomu na svědomí pečeť Naši královskou k tomuto listu přivěsiti jsme dali a rukou vlastní se podepsati ráčili. Dán na hradě našem pražském v úředu po sv. Jiljí léta od narození syna božského 1545 a království Naších Římského patnáctého a jiných devatenáctého.

Když to tak vše přečteno bylo, pan Jan z Talmbergka k tomu řekl, že on strany svobodného volení krále českého nic více říkati nechce. A kteří z pánův radd soudův dvorského a komorního po něm se přimlouvali, též všickni na tom se snesli, aby ta proposici sněmovní tím způsobem, jak napsána byla, v sněmě se přednesla. Pročež všichni z kanceláře do soudné světnice šli, kdež velký počet osob ze všech třech stavův král. českého tu přítomen byl. Očekávalo se na vzkázání J. Msti C., kterouby hodinu ráčil chtíti do soudné světnice přijíti, aby proposici sněmovní přečtena býti mohla. Pročež k 9. hodině před polednem J. M. C. skrze jednoho komorníka svého ráčil dáti pánům stavům vzkázati, aby se dali přední osoby ke dvoru J. Msti najíti, že ráčí chtíti do sněmu jíti. Což když se stalo, J. M. C. ráčil spolu s J. Mstí arciknížetem Maximilianem a arciknížetem Ferdinandem přes pavlače do kostela sv. Víta jíti, mši svatou zpívanou de spiritu sancto tam slyšeti, a potom přes pavlač a přes palác do soudné světnice přijíti. Pan hrabě z Martinic, jakožto maršalek dvoru krále J. Msti, meč dobytý před J. Mstí C. nesl. V soudné světnici J. M. C. ráčil se do majestátu svého posaditi a vedle J. Msti na pravé straně na lavici Jich Mstí arciknížata seděti ráčili. A jiní všickni páni stavové stáli. Byla vůbec na kathedře čtena proposici skrze pana místopisáře král. českého. Také list aneb renunciaci a odevzdání Jich Mstí arciknížat rakouských, arciknížete Maximiliana a arciknížete Albrechta. Čehož obojího tito jsou výpisové:

I. Proposici sněmovní. J. M. Římský císař, Uherský a Český král, pán náš nejmilostivější, od stavův král. českého, věrných poddaných svých milých, že jsou se k dnešnímu dni a sněmu obecnému, od J. Mstí C. položenému, v tak velíkém počtu poslušně najíti dali, milostivě přijímati a dáleji jim to v známost uvozovati ráčí, že jest sobě ku paměti častokrát přivozovati ráčil mnohé vzácné věrné a platné služby, které jsou stavové království tohoto českého jak J. M. tak i slavným předkům J. Msti netoliko činěním znamenitých pomoci a berní ku potřebě všeho křesťanstva, ale i ve všech jiných potřebách, nelitujíce v tom statku ani hrdel svých, do nejvyššího přemožení

svého prokazovali a v tom jiným J. Msti C. královstvím a semím na sobě dobrý a chvalitebný příklad skutečně ukazovali, jakož pak J. M. C. besaví pochybnosti k nim té celé a milostivé naděje býti ráčí, že to i na potomní časy věrně a poslušně činí a vykonávají budou. Kdež jsouce J. M. C. jim pro takovou jejich k J. Msti i také k slavným předkům J. Msti ve všelijakých případnostech skutečně prokazovanou věrnost, poddanou lásku a povolnost obzvláštní svou císařskou a královskou milostí nakloněn, o to milostivou a otcovskou péči míti ráčí, aby týmž stavům, svým milým a věrným poddaným, netoliko nynějšího času za kralování J. Msti C. všelijakou vděčnost prokazoval, ale i to skutečně a otcovsky obměřil a opatřil, aby i na budoucí časy toto království s seměmi k němu příslušejícími v dobrém pokojném způsobu sžítati, mezi věrnými poddanými J. Msti dobré přátelství a láska a svornost trvati, a to všecko, coby k jaké rostrkivosti a nepokoji sloužilo, od nich skutečně odvraceno býti mohlo. A protož rozvažuje J. M. C. to všecko při sobě a že J. M. jako jiný smrti (kteráž Pán Bůh všemohoucí ještě za dlouhé časy nechovati rač) poddán býti ráčí, nechťse, aby království české a semě k němu vtálené a připojené bes hlavy budoucího krále a pána sžítávaly a tudy skázy a škodlivých proměn, což jest se předělých časův v mnohých semích stalo, pocítiti musely, k čemuž aby přijíti mho, J. M. C. jim stavům, jakožto věrným a milým poddaným svým, tohož věrně přáteli neráčil.

Z té příčiny ráčil jest to chtíti příkladem slavných předků svých s živnosti své časné předjiti a opatřiti, pokudžby Pán Bůh všemohoucí J. M. C. bes dědicův mužského pohlaví, od J. Msti v stavu sv. manželství polých, s tohoto světa povolati ráčil, aby království české a semě k němu vtálené pro dobré a užitečné jich budoucím pánem a králem opatřeny byly, a tak tudy se všech škodlivých rostrkivosti a nesnází ajiti mohlo. Považuje tak, že Jich Msti arciknížata Maximilian a Albrecht, páni bratři J. M. C. sejmilejší, již věkem sešli jsou a dědicův žádných míti neráčí: pročž se neukitečnější věc tomuto království J. M. ráčí usnávati, aby pan střeze J. Msti arcikníže Ferdinand, — kterýž předešle nemálo semí svých dědicův má a kteréhož J. M. pro všáctné jeho ctnosti, nimiž od Pána Boha všemohoucího obdařen jest, s uvážením týchž Jich Msti pánuv bratří svých a všeho domu Itakouského za syna přijíti ráčil, — za krále českého přijat vyhlášen a korunován byl. Jakož pak obadva páni bratři J. Msti C. dle anění Natáv jch, kteří stavům k rukám odvedeni budou, od práva svého, kterýby k tomuto království míti mohli, jsou upustili, i celý dům Rakouský tolikéž s tím dobře spokojen jest, tak že se v té příčině na tomto jednání stavů co nastavovati potřebí není. Pročž J. M. C. týchž stavů milostivě žádati ráčí, aby povážíce nahoře dotčených vysoce důležitých příčin, J. M. arcikníže Ferdinanda za krále a pána svého, pokudžby J. M. C., jakž svrchu dotčeno, bes dědicův mužského pohlaví s tohoto světa vykročiti ráčil, přijali, vyhlásili, měli a drželi, i také o jistý a brzký den k korunování s J. Msti se namluvíli a snesli.

A proti tomu J. M. arcikníže Ferdinand stavům tohoto království ihned revers v moc jich od sebe dáti míti ráčí, že se na živnosti J. M. C. v kralování, vládařství a panování tohoto království českého sám o své ujmě bes vlastní vůle J. M. C. a podle toho s uvážením nejvyšších úředníkův a soudcův semských a radd J. M. C. soudův dvorského a komorného vkládati a na se potahovati nemá, až po smrti J. M. C., než toliko aby nyní králem korunovaným sloužil, sa to dráž a titul J. Msti jako králi českému korunovanému dáván byl. A přes to, jestli žeby J. M. arcikníže na sebe kralování a vládařství sa živobytí J. M. C. bes obzvláštního poručení a vůle J. Msti, jakž svrchu dotčeno, potahovati chtěl, tehdy stavové s tou měrou nemají žádnou poddanosti, poslušnosti a povinnosti J. Msti zavázáni býti. Také J. M. arcikníže povinen býti má a jest, to všecko,

což Jich Milosti císařové, předešli králové čeští, strany povinnosti a potvrzení všech privilegií i jiných věcí k tomu příslušejících činili, tolikéž s milostivou volností vykonali. A tak J. M. C. k stavům, věrným poddaným svým milým, té jistě a milostivé naděje býti ráčí, že oni jak tuto věc, jakž nahoře dotčeno, co nejspíš možné fedrovati budou a takové výsoce důležité jednání bez všelijaké překážky předsavsti nepominou. A J. M. C. předně, potom i Jich Msti arciknížata páni bratři, též pán streyc a syn J. Msti nejmilejší, J. M. arcikníže Ferdinand, všem stavům i jednomu každému to všim dobrým vzpomínati a vynahrazovati, J. M. C. jich nejmilostivějším císařem a králem býti a zůstati ráčí.“

List neb renunciací Jich Msti arciknížat Maximiliana a Albrechta, z německého na česko přeložený:

My Maximilian a Albrecht s Boží milosti arciknížata Rakouská, knížata v Burgundu, v Štyraku a Korytanech, v Krainu, a v Wirtemberce, hrabata z Habšpurku a z Tyrolu. Známo činíme a vyznáváme tímto listem především, že, ačkoliv My vedle privilegií, svobod a starodávňích svyaklostí podle arciknížete a pána pana Mathiáše, nynějšího Římského císaře, Uherského a Českého krále, našeho milostivého a důvěrného milého pána a bratra (kterému sice věrně s upřímného srdce bratrského prodloužilého zdraví a štastného panování vinšujeme a přejeme), jestli jej dříve nežli Nás Pán Bůh z tohoto světa povolati ráčí, nejlepší právo k dotčenému království českému bychom měli: nicméně však, považujice jak slavného domu Rakouského tak i téhož království českého důležitých potřeb, a prohlídaje více k obecnému dobrému, nežli abychom o soby Naše svelebovati měli; také to v svém povážení majíc, že jsme oba již věku sešlého, poněkud i semdleni, žádných dědicův nemajíce, a protož s týchž příčin majícimu právu a přístupu Našemu k království českému jsme dobrovolně (však toliko in favorem neb k přisuzení a k fedrování osvědčeného knížete a pána Ferdinanda arciknížete Rakouského, knížete Burgundského, Štyrského, Korytanského, Krainského a Wirtemberského, hraběte v Tyrolu a v Gradsu, věrného milého pána streyce a bratra Našeho, a dědicův jeho mužského pohlaví) renunciovali a jeho se zbavili a tímto listem a mocí jeho renuncirujeme a se zbavujeme, tak a tím způsobem, že budoucně, kdyby se jaká proměna stala, my tak dlouho, dokudžby výš dotčeného pána streyce a bratra Našeho dědicové mužského pohlaví se vynacházeli, strany naddotčené pretensí k království českému a stavům jeho nic dále pretendirovati a vyhledávati nechceme a nemáme. Čehož na potvrzení list tento s podpisem rukou Našich a obyčejnými sekryty Našimi jsme potvrdili. Což se stalo od Nás arciknížete Maximiliana na hradě pražském 8. julii a od nás arciknížete Albrechta na knížetcím luthausu Našem Mariae Mondt 28. téhož měsíce léta 1617.

Maximilian m. p.

Albrecht m. p.

Po přečtení proposicí a toho listu J. M. císař skrze nejv. pana kancléře král. českého ráčil dáti pánům stavům přednésti, že předně milostivě to od pánův stavův téhož království, věrných milých svých, přijímati ráčí, že jsou se na roze-psání J. Msti k tomuto sněmu v tak velikém počtu najíti dali, a že z této proposicí sněmovní J. Msti C. milostivé vůli a vyhledávání vyrozuměli. Pročež že té naděje k nim býti ráčí, a že při bedlivém uvážení to poznají, že se v tom nic jiného než jich obecné dobré a budoucí pokoj v témž království obmyšlí, milostivě toho vyhledávajíc, aby tím dříve

v uvážení své to vzali a J. Msti C. účinnou odpověď dali. A že jim společně i každému obzvláštně vši císařskou a královskou milostí to vzpomínati a jich nejmilostivějším císařem králem a pánem býti a zůstávati ráčí.

Nejv. pan purgkrabě pražský na místě pánův stavův J. Msti C. z té milostivé otcovské lásky poníženež poděkoval, s tím zakázáním, že chtějí to neprodleně v své bedlivé uvážení vzíti a své poníženež snešení J. M. C. poslušně v známost uvést, i všelijak k tomu poníženež vésti, aby J. Msti milostivá vůle a vyhledávání naplněno býti mohlo, a že se J. Msti jakožto králi a pánu svému nejmilostivějšímu poslušně a podaně poručena činí.

Po dokonání takového promluvení J. M. C. s Jich Mstmi arciknížaty a s dvorem svým ráčil se zase ke dvoru do svých pokojův navrátiti. Přední osoby z pánův stavův J. Msti C. sloužili až k stupňům u kanceláře české, a navrátilše se zase do soudné světnice, sněm byl toho dne odložen. Na zejtrí když jsou páni stavové v velikém počtu do soudné světnice k sněmu zase najíti se dali, byla znovu proposicí sněmovní a ten list Jich Msti dvou pánův bratří arciknížat rakouských přečten a po přečtení šly pořad přímlyvu.

Předně nejv. pan purgkrabě pražský obšírně přímlyvu svou v ten smysl učinil, kterak páni stavové král. českého velikou příčinu mají nad tím se těšiti a s poníženuž vděčností to přijímati, že J. M. C. král a pán jich nejmilostivější tak milostivou a právě otcovskou péčí o království české a v něm věrně poddané své míti ráčí, aby ještě za živobytí a správy J. Msti C. věděti a ubezpečiti se mohlo, kdoby po smrti J. Msti králem českým býti měl, tak aby s budoucích mnohých nedorozumění, neřestí a snad i těžkých válek sjíti mohlo. A poněvadž Jich Msti dva páni bratří, arcikníže Maximilian a arcikníže Albrecht, to právo své dědičné, kteréby vedle práv, svobod a privilegií král. českého, jestli žeby J. M. C. pána bratra svého živobytím přečkali, a žeby J. M. C. žádných dědicův mužského pohlaví po sobě zanechati neráčil, na Jich Msti nejstaršího z nich království české spolu s vtělenými zeměmi připadlo, a Jich Msti též právo s své svobodné vůle na J. M. arcikníže Ferdinanda, pána streyce svého, přenášeti ráčí: což poněvadž J. M. C. ráčí sobě milostivě oblibovati a vyhledávati, aby stavové král. českého s touž milostivou vůlí J. Msti C. se srovnali a J. M. arcikníže Ferdinanda za budoucího krále svého na způsob svrchu psaný přijali a vyhlásili, že svůj hlas k tomu dává, aby vůle a vyhledávání J. Msti C. zouplna naplněna byla. Vzášně poněvadž arcikníže Ferdinand, majíce po smrti J. Msti pána otce svého mnohá

vzáctná knížectví a země, ty již po několik let vysoce rozumně a dobře spravovati ráčí, a J. Msti heroické ctnosti a činy všemu světu, bez mnohými slovy toho rozšířování, známé a vědomé jsou, tak že tím bezpečnější naděje býti má, že k dobrému, užitečnému a pokojnému v téměř království králování a spravování toto přijetí J. Msti za krále českého, Bůh dá, bude. Však aby J. M. arcikníže před vyhlášením J. Msti za krále českého ráčil revers od sebe pánům stavům téhož království dáti, že za živobyti J. Msti C. v králování, vládařství a panování téhož království sám osobně se vkládáti a bez vůle zvláštní J. Msti C. a podle toho s uvážení Jich Msti nejv. pánův úředníkův a soudcův zemských, též radů J. Msti C. soudův dvorského a komorního a po dvou osobách ze stavu vyššího, z obce z každého kraje, Pražanův, pak vyslaných měst, šesti osob tímto sněmem volených a nařízených na se potahovati neráčí, až po smrti J. Msti C.; než mesitím králem českým slouiti, jmenován a za toho držán býti míti ráčí. A jestližby přes to na sebe království a vládařství za živnosti J. Msti C. potahovati chtíti ráčil, tehdy páni stavové nemají žádnou poddanost, poslušenství a povinnost J. Msti zavázáni býti. Též aby J. M. arcikníže v téměř reversu svém připověditi ráčil, že ve čtyrech nedělích pořad zběhlých ode dne sjiti z tohoto světa J. Msti C. aneb po přijetí na sebe správy a království Českého všecka privilegia, majestáty, obdarování, svobody, práva, starobylé dobré pořádky a zvyklosti příkladem předešlých Jich Msti králův českých potvrditi a k rukou nejv. pana purgkrabě pražského dodati; a kdyžby jeho v živobyti nebylo, tehdy hned po něm nejpřednějšímu nejvyššímu úředníku zemskému konečně odvésti chtíti a míti ráčí. Vedle toho že uznává za nejlepší a nejužitečnější věc býti, k čemuž aby den jmenován byl, aby J. M. arcikníže po přijetí a vyhlášení J. Msti za budoucího krále českého ráčil také korunován býti. K čemuž aby den jmenován byl 29. dne tohoto měsíce června ve čtvrtek den sv. Petra a Pavla, apoštolů Páně. Však aby J. Msti při korunování náležitou přísahu a povinnost, jak jsou to předešní králové čeští vykonávali, také učiniti ráčil.

Po nejv. panu purgkraběm pražském měl přímluvu učiniti nejv. pan hofmistr království českého, pan Adam z Waldštejna; ale byvše postaven v nedostačku zdraví na podagra, nebyl v sněmě přítomen. Byl ku pánu vyslán pan hrabě z Martinic (tehdaž nejmladší soudce zemský a nyní nejvyšší purgkrabě pražský), aby pán své zdání oznámil. Což jest v spisu učinil a zúplna se s přímlovou nejv. pana purgkrabě snesl. Jako i také nejv. komorník král. českého

pan Jan Sezima ze Sezimova Austi, nejv. sudí zemský pan Jiří z Talmbergka, nejv. pan kancléř pan Zdeněk z Lobkovic, nejvyšší sudí dvorský pan Vilém Slavata s touž přímluvou se sneali. A pan Slavata dále obšírněji to vysvětloval, kterak J. M. arcikníže Ferdinand ráčí býti vedle zlaté bulle císaře Karla IV., majestátu krále Vladislava a listu od J. Msti C. Ferdinanda pánům stavům na to daného, a tak vedle privilegií království českého a zřízení zemského A. 1. pravým přirozeným dědicem téhož království, zanechajíc po sobě J. M. Ferdinand s touž Její Mstí královnou Annou čtyry syny: arcikníže Maximiliana, který býti ráčil římským císařem, uherským a českým králem; arcikníže Ferdinanda, který hrabství tyrolské s jeho příslušenstvím dostal, a po J. Msti zůstává nyní J. M. císařovna Anna, paní naše nejmilostivější, než žádný syn nezůstává; třetí byl arcikníže Jan, který před dojitím let dospělých z tohoto světa sešel, a čtvrtý byl arcikníže Karel; J. M. dostal za dědictví knížetství štyrské, korytanské a jiná některá knížetství. Po smrti J. Msti C. Maximiliana že zůstávají ještě v živobytí tři synové, císař Mathiáš, arcikníže Maximilian a arcikn. Albrecht. Dva z nich jsou ženati, však až posavad žádná naděje není, aby měli po sobě dědice zanechat, a arcikníže Maximilian, jsouce velkým mistrem černého kříže řádu německého, neráčí chtíti se ženiti. A tento J. M. arcikníže Ferdinand, jsouce J. Msti arciknížete Karla, císaře Ferdinanda a královny Anny čtvrtého syna, nejstarší syn, předkajíc živobytím tyto tři Jich Milosti pány bratry, J. M. císa. Mathiáše a Jich Msti arciknížata Maximiliana a Albrechta, právo dědičné království českého spolu s vtělenými zeměmi na J. M. arcikníže by přišlo. A poněvadž J. M. C. Mathiáš ráčí milostivě to vyhledávati, aby ještě za živobytí J. Msti též J. M. arcikníže Ferdinand za krále českého přijat, vyhlášen a korunován býti ráčil, a to na jistý způsob a výminky, v proposici J. Msti obsažené, pročez a z příčin od J. Msti nejv. pana purgkrabí přednešených, že se s přímluvou páně zúplna snáší.

Po panu Slavatovi přišla přímluva na hrabě Hendricha Mathesa z Turnu jakožto purgkrabí karlíštejnského, posledního z prostředku nejv. pánův úředníkův zemských ze stavu panského, kterýž na tento způsob přímluvu svou učinil: Že uznává při sobě mnohé podstatné příčiny, pro které s přímluvou nejv. purgkrabí pražského a s jinými, s touž přímluvou se snášejícími, snést se nemůže. Neb poněvadž volení a přijetí nového krále českého dotýče se netoliko pánův stavův král. českého, ale také knížat a pánův stavův všech vtělených zemí, nemohli by než velice sle s tím spojení býti,

kdyby bez vědomosti, přítomnosti a hlasu jich k tomu dávání vedle předcházejících přímlov postupováno býti mohlo, žeby skrze to mezi královstvím českým a vtělenými zeměmi veliké nedorozumění pojití mohlo. Pročež že se jemu vidí, aby toto v tak veliké věci uvažování na ten čas a při tomto sněmě před sebe vzato nebylo, než raději do generálního sněmu odloženo, při kterémžby páni vyslaní z vtělených zemí též přítomni býti mohli. A co se při takovém generálním uvažování snese a zavře, že budoucně tím stálejší býti a obstáti moci bude. A že nepochybuje, když J. M. C. ráčí vyrozuměti těm podstatným příčinám, pro které se k odkladu radí, že také ráčí sobě to milostivě oblíbiti. A J. M. arcikníže Ferdinand že též ráčí raději tomu býti, aby budoucně ráčil pokojně kralovati, nežli aby skrze toto mezi tímto královstvím a vtělenými zeměmi nedorozumění a neláska povstati a býti měla.

Nejv. pan purgkrabě, slyšec tuto přímlovu, zanechal dalšího podávání, aby se jiní vedle obyčejného pořádku v sněmě k J. Msti C. proposicí přimlouvali, než promluvil v tento smysl: Že jest pánu s podivením, žeby se nato jíti chtělo, jakoby páni stavové král. českého toho práva a té svobody míti neměli, bez vtělených zemí neb jich vyslaných s plnou mocí, buď za živobytí J. Msti kralujícího krále svědomím a vůlí J. Msti, neb po smrti J. Msti nového krále buď voliti neb přijíti aneb jej vyhlásiti a korunovati dáti. Neb ačkoliv vtělené země, zvláště páni Moravané, knížata a páni stavové slezští, nejednou se ohlašovali a pokládali sobě právo k tomu míti, ale páni stavové král. českého nikdy se nechtěli k tomu přiznávat a povoliti, aby vtěleným zemím to právo náležeti mělo. A tak jakž se nachází v starých pamětech při kanceláři české, když J. M. C. Ferdinand skrze své vyslané a komisaře na sněmu v margkrabství moravském pánům stavům téhož margkrabství milostivě předložiti a vůli svou královskou oznámiti poručiti ráčil, aby tiž stavové, tolikéž jako kníže a stavové království českého, J. Mst krále Maximiliána, jakožto pana syna J. Msti nejstaršího, za krále českého a margkrabí drželi a J. Msti jméno a titul jakožto králi českému a margkrabí moravskému dávali, za to měli a v té poctivosti drželi, na jistou výminku v též proposici J. Msti doloženou: k čemuž když jsou tiž páni stavové volně přistoupili, doložili v své odpovědi, že to činí na ten způsob, poněvadž od stavův král. českého s tím vyhlášením J. Msti krále Maximiliána za krále českého starobylým pořádkům a svobodám jejich ublíženo jest, a to v tom, že kněz biskup olomucký J. M., jakožto jeden volenec krále českého, a pan hejtman a stavové téhož margkrabství pominuti a vymíšeni byli, aby J. M. král jim to

od týchž stavův král. českého k nápravě přivéstí a je maje státem svým milostivě opatřiti ráčil, aby jim se toho více nápotom nedálo, a že takové jejich přijetí krále českého jim, pořádkům starobylým a svobodám jejich k ujmě a ke škodě není a býti nemá. Avšak nenachází se, aby J. M. Kr. jakou odpověď jim na to dáti míti ráčil, a ovšem se nenachází, aby páni stavové král. českého pánům Moravanům jakou nápravu proto učiniti měli, anebřž nachází se v starých pamětech, že J. M. král. Ladislav, syn J. Msti krále českého Albrechta, ze slavného domu Rakonského, byvše po smrti J. Msti pana otce svého v Rakousích v městě Vídni odchován a dojdouce let dospělých, jedouc z Vídne k residenci své královské do Prahy, aby v témž království korunován byl, a stavové J. Msti náležitou povinnost, jako i také J. M. stavům při korunování zvyklou přísahu vykonati ráčil, a natrefíce se, že jest J. M. cestu svou skrze margkrabství moravské skrze město Brno vřiti ráčil, tehdy páni stavové téhož margkrabství bez vědomí pánův stavův král. českého téhož J. Msti krále Ladislava za krále, margkrabě a pána svého přijali a vyhlásili a J. Msti náležitou povinnost vykonali, a J. M. Kr. týmž pánům a stavům moravským privilegia jich jim potvrditi a přísahu zvyklou jim učiniti ráčil. Ažkoliv páni stavové král. českého velice těžce nesli, že jsou páni stavové téhož margkrabství je v tom předešli, předstíraje, že jim to učiniti řádným způsobem nepřáluselo, žádajíce J. M. Kr., aby jim od týchž pánův stavův margkrabství moravského to k nápravě přivéstí ráčil: páni Moravané proti tomu přednášeli, že oni neuznávají se býti a náležeti pod správu království českého, než že jsou jeden a to přední oud téhož království českého. Když se ví, který jest dědicem království českého, tehdy že není jim potřeba očekávati, až by od pánův stavův král. českého přijat, vyhlášen a korunován býti míti ráčil. Než kdyžkoliv páni stavové margkrabství moravského příležitost mají to vykonati, tehdy že to učiniti moc mají. Pročež že jsou tu dobrou příležitost dostali, J. Msti králi Ladislavovi, dědičnému pánu svému, náležitou povinnost vykonati, že se neuznávají, aby v tom čeho scestného měli se dopouštěti, a aby povinni býti měli pánům stavům král. českého jakou nápravu v tom činiti. J. M. Kr. ráčil obě dvě strany vyslyšeti, jisté pány kommissáře k přátelskému jich o tom porovnání naříditi, a když jsou se sami o to porovnati nemohli, tehdy měl svou královskou to nedorozumění mezi nimi vyzdvihnouti, a že to nemá na ublížení jich privilegií, svobod a starobylých zvyklostí býti nemá, milostivě opatřiti ráčil. Pročež jestli že páni Moravané pokládali sobě právo k tomu míti, dědice král. českého bez vědomí pánův stavův téhož

království za pána svého přijíti a vyhlásiti; a to prvé, nežli páni stavové téhož království to učinili, i mnohem víceji pá-nům stavům král. českého, jakožto hlavě, to učinili přísluší.

K tomu také že jest veliký rozdíl mezi přijetím a volením nového krále českého. Neb když jest činiti o přijetí, vyhlášení a korunování nového krále, o kterém se ví, že vedle privilegií, svobod a zřízení zemského král. českého přirozené dědičné právo k témuž království má, tehdy není potřebí generálního sněmu rozpisovati a z vtělených zemí vyslání k tomu povolávati, jakoby páni stavové českého té moci míti neměli, bez vědomí vtělených zemí dědice téhož království za krále a pána svého přijíti, vyhlásiti a korunovati. Což žeby nemohlo než k velikému zlehčení svobod, práv a privilegií téhož království býti. A věrný patriot král, českého, milovník vlasti své, neměl by k tomu věsti, aby páni stavové král. českého měli té svobody jiným zemím udělovati a sami se jí zbavovati. Neb slavní páni předkové jich též svobody velice sobě vážili a nad ní ruku držeti se snažili, vždycky za to držíce, když od pánův stavův král. českého nový král vyhlášen a korunován jest, že vtělené země téhož krále za pána svého znáti, vyhlásiti a J. Msti náležitou povinnost vykonati povinny jsou. Toliko že se to řádem zvyklým vykonává, totiž když se to děje za živobyti J. M. krále kralujícího, tehdy od J. M. sněmové v těchž vtělených zemích v jedné každé obzvláště se rozpisují a drží, a při páních stavích v též každé zemi to se náležitě vyhledává, a co tak k tomu zapotřebí jest, se vykonává. Tak jakž žádný příklad se nenachází, koho J. M. páni stavové král českého za krále českého vyhlásili, aby vtělené země neměly toho za krále a pána svého též znáti, vyhlásiti a držeti. A J. M. C. neráčí pominouti co nejdříve v těchž vtělených zemích sněmy rozepsati a držeti. A J. M. C. arcikníže Ferdinand po korunování svém v témž království jakožto již budoucí král český ráčí sám osobně na též sněmy se vypraviti, kdež vykoná se to, co zapotřebí bude.

Než kdyby vedle bulle císaře Karla IV. a zřízení zemského k volení nového krále přicházeti mělo, tu by se to promlouvati mohlo, ždaliby potřebí bylo při volení nového krále sněm generální rozepsati a pány vyslané z vtělených zemí s plnou mocí k tomu povolati. Ale nyní není činiti o volení, než toliko o přijetí nového krále. Pročež není potřebí, vtělené země k tomu povolávati.

Tak jakž se za času Ferdinanda I., když arcikníže Maximilian, J. Msti nejstarší pan syn, za živobyti J. Msti za budoucího krále českého vyhlášen býti ráčil, též za času J. M. C. Maximiliána II., když za živobyti J. Msti arcikníže Rudolf,

jakožto J. Msti C. nejstarší pan syn za krále českého přijat, vyhlášen a korunován býti ráčil: tehdy stalo se to na sněních v král. českém bez přítomnosti vyslaných z vtělených zemí. Pročež že i nyní na tomto sněmě slušně se to státi a J. Msti C. milostivě vyhledávání od pánův stavův naplněno býti může a má. Zvláště poněvadž J. M. C. tento sněm k tomu cíli a konci milostivě rozepsati a položití ráčil a J. M. arciknížata, arcikníže Maxmilian a arcikníže Ferdinand, za tou příčinou sem ke dvoru J. Msti C. přijeti a najíti se dáti ráčili, žeby bez veliké urážky J. M. C. a J. M. arciknížat to se státi nemohlo, kdyby toto uvažování mělo do jiného času odloženo býti, žádné podstatné příčiny k takovému odkladu se nenacházejíc. A tak tím nejv. pan purgkrabě svou přimluvu předešlou ztvdil.

Hrabě z Turnu oznámil: Poněvadž jak ve všech jiných radách a uvažováních tak obzvláště při sněmích jednomu každému svobodno jest se přimlouvati, jak rozum jeho to sebou přináší a svědomí k tomu jeho vede: pročež vedle toho že jest také předešle svou přimluvu učinil, a při tom souplna ještě zůstává. Sice že on J. M. arciknížete Ferdinanda hned z mladosti dobře povědom jest, že J. M. ráčí býti vysoce rozumný pobožný pán, všemi heroickými ctnostmi ozdobený, a co komu připověditi, to že pevně držeti a zadosti učiniti ráčí.

Pan Racek starší z Vchynic a z Tetova, pan Karel Mracký z Dubé, pan Adam Rudolf Trčka s Lípy, pan Matouš Děpolt z Lobkovic, pan Leonhardt Kolon z Felsu, pan Hendrich Libštejnský z Kolovrat, pan Jaroslav Bořita z Martinic: všichni tito, byvše tehdaž soudcové zemští, s přimluvou nejv. pana purgkrabě pražského se snesli. Kromě pan z Felsu oznámil, že z příčin, od pana hraběte z Turnu doložených, s přimluvou jeho se snáší, a pan Hendrich z Kolovrat v své přimluvě doložil, že pan hrabě z Turnu mohlby se upamatovati, když léta pominulého 1611 kommissí byla držána s pány vyslanými z knížetství slezských v příčině jich gravaminův a rozdílných stížností, mezi nimiž také jeden artikul byl, že knížata a páni stavové slezští pokládali sobě právo míti k přijetí aneb k volení krále českého, že je páni stavové téhož království bez jich přítomnosti před sebe to vzíti nemohou, kterak týž pan hrabě velice proti takovému přednesení pánův Slezákův byl, a nikterak k tomu raditi nechtěl, aby oni z práva k tomu připuštění býti měli. Tak jakž také připuštění nebyli a bylo to jednání do jiného času odloženo.

Po nejv. páních úřednících a soudcích zemských přimluvy své činili páni raddové soudu dvorského a komorního, též

z stavu panského: p. Štef. Jiří z Šternbergka, pan Kašp. Mel. z Žerotína, pan Bohuchval Berka z Dubé a z Lipého, pan Vilém st. z Lobkovic, pan Pavel z Řičan, pan Herolt Václav Libštejnský z Kolovrat, pan Sezim z Vrtby, pan Jan z Talmbergka, pan Václav Vilém z Roupova, pan Jan purgkrabě z Donína, pan Václav hrabě z Rozdražova, pan Fridrich z Talmbergka, pan Vilém ml. z Lobkovic, pan Václav Vilém z Lobkovic, pan Václav Budovec z Budova, pan Ladislav Zejdlík z Šenfeldu, pan Purkhardt Štřela z Rokyc, kteřížto všickni s přímlovou nejv. pana purgkrabě pražského se snesli. Toliko pan Vilém st. z Lobkovic k své přímlově toto doložil: Poněvadž on u J. M. arciknížete Maximiliana jest komorníkem, žeby vinšoval, aby J. M. arcikníže, pán jeho, neráčil právo své dědičné ke království to-muto na jiné převozovati, než raději budoucně sám králem českým býti. Však poněvadž J. M. své právo na J. M. arcikníže Ferdinanda přenášeti ráčí, že on také v tom se snáší, toliko aby od J. M. jakožto budoucího krále českého páni stavové král. českého pod obojí v náboženství jich dobře ubespečení býti mohli. (Kdyby bylo vedle této přímlovy se stalo, tehdy věc daremní byla; neb J. M. arcikníže Maximilian, prvé nežli J. M. C. Mathiáš z tohoto světa odebrati se ráčil.)

Po páních raddách soudu dvorského a komorního přímlovy učinily osoby z obce ze stavu panského, totiž pan Jaroslav st. Libštejnský z Kolovrat, p. Václav Berka, p. Krištof Karel z Roupova, pan Joachim Ondřej Šlik, pan Jan Albrecht Křinecký, pan Jan Albin Šlik, p. Burian Lev Berka, p. Diviš Lacembok Slavata, pan Michal st. Slavata, pan Vilém Hendrich Bezdrůžický z Kolovrat, pan Vilém z Vchynic, pan Joachym Slavata, pan Maximilian Krakovský z Kolovrat, pan Zdeněk Libštejnský z Kolovrat, pan Jan Lorenc z Žerotína, p. Vladislav z Donína, p. Vratislav z Pernštejna, pan Jiří Adam z Roupova, pan Adam z Roupova, pan Voldřich Desiderius Pruskovský, pan Jan Krištof Pruskovský, pan Adam Šebastian Leskovec, p. Jan Bernart Fünfkircher, pan Jan z Roupova, pan Vilém Vratislav, pan Petr svobodný pán z Libenthalu, pan Hertvik Vratislav z Mitrovic, pan Wolf Ilburgk Vřesovec, pan Krištof Harant, pan Václav z Lokšan, kteřížto všickni zúplna s přímlovou nejv. pana purgkraběho se snesli.

A pan Joachym hrabě Šlik, vyvstavši z lavice, stojí s nemalou horlivostí svou přímlovu učinil v tento smysl: Že

se k tomu přiznává, že jest jináče nesmyslné, než že páni stavové království českého svobodné volení krále českého mají a to že spolu s vtělenými zeměmi před sebe vzítí mají. Za tou příčinou, že jest tolikéž chtěl k tomu vésti a se přimlouvati, aby toto uvažování o přijetí J. M. arciknížete Ferdinanda za krále českého do budoucího generálního sněmu odloženo bylo, tak aby páni vyslaní s přivtělených zemí tomu přítomni býti mohli. Ale dnešního dne, prvé nežli do sněmu šel, že jest gruntovní zprávu a informaci o té věci dostal, a z přimluvy nejv. pana purgkrabě pražského že jest všemu tím podstatněji vyrozuměl; pročez od svého předešlého domnění zcela upouští a s přimluvou téhož nejv. pana purgkrabě pražského ve všem úplna se snáší. A že se jemu jakožto věrnému poddanému Jich Mstí ze slavného domu Rakouského vidí, že s tou přimluvou, aby toto uvažování do generálního sněmu odloženo bylo, toliko to se obmyslí, aby nyní s přijetím J. M. arciknížete Ferdinanda za krále českého při tomto sněmě sjíti mohlo. Mezi tím žeby rozdílné překážky mohly v to vkročiti, a toto království toho tak užitečného předsevzetí zbaveno a k dalším nepřiležitostem přivedeno býti. Pročež že nejlépe bude s tím neodkládati a J. M. C. milostivé vyhledávání úplna naplniti.

Po tom jistá zpráva dána byla, že den před tím veliký počet osob pod obojí stavu panského a rytířského do koleje císaře Karla IV. se byli sešli a na tom snesli, aby k tomu vedli, tak aby to uvažování v příčině přijetí arciknížete Ferdinanda za krále českého do generálního sněmu odloženo bylo, a on hrabě Šlik měl na místě vsí obce stavu panského a rytířského v sněmě mluviti a to přednáseti a tím přimlůvu pana hraběte z Turnu ztvditi. Ale ranním jitem pan Hendrich z Kolovrat ku pánu poslal, žádaje, aby se u něho zastavil. Což jest tak učinil, a pan Hendrich z Kolovrat, jakožto s ním blízko krevně zpřízněný, jemu přednášel a věrně napomínal, aby se nedal jiným zavésti, raději dal se dobře informovati; zdaliž privilegia král. českého to s sebou přinášejí, že stavové téhož království svobodu mají, vedle vále své krále sobě voliti. V čemž že od nejv. pana purgkrabě pražského a od nejv. pana kancléře gruntovní informací bude moci dostati. Neb sice jestli žeby se dal navésti, od obce i sám od sebe proti tomu v sněmě mluvil, žeby mohl v nemilost při J. M. C. přijíti a tím nic nespásobiti. Že ví příklady, co za paměti naší pana Jiřího a bratra jeho pana Ladislava z Lobkovic potkalo. Uposlechl týž pan hrabě té dobré rady, a dojdouce k nejv. panu purgkraběmu, pána do kaply sv. Václava provázel, a odtud se pánem a nejv. panem

kancelářem do kanceláře České žel. A nejv. pan kancelář jemu oznámil, aby tu v kanceláři zůstal při uvažování proposicí sněmovní. Tak že doslyšavše toho všeho, co jest nejv. pan kancelář s panem Janem z Talmberka v příčině volení krále českého promlouval, jak málo výš (str. 259) obšírněji se to vypisuje, tudy pohnut byl k takové lepší a gruntovnější přimluvě, lépe než prvé úmyslu byl. Kterážto informaci v kanceláři české tak pana Šlika pohnula, že jak ven z kanceláře vyšel, a nemálo osob stavu panského a rytířského (však vše náboženství pod obojí) jeho jako v nějakém kole obkličili a k tomu vedli, by vedle zůstání s ním při shromáždění jich v koleji Karla IV. v sněmě od nich mluvil a jich zdání na proposici sněmovní přednášel, kdež on ihned se tu ohlásil, že jest v té věci již dobře informován. A žádným spůsobem od jiných mluvití nechtěl, než aby každý sám od sebe to v sněmě mluvil. A když jeho k jinému přivésti nemohli, tehdy on potom v sněmě tuto přimluvu z obzvláštní horlivosti vykonal, a žádný z obce něco proti tomu promluvití se neopovážil. Potom přimluvy činily osoby z rytířstva a napřed nejv. páni úředníci zemští:

Pan Jan z Sklenového a z Janovic, nejv. písař král. českého, pan Purkhardt Točník z Křimic, podkomorí král. českého, pan Adam Herzaň z Harasova, purgkrabě karlštejnský, pan Kašpar Kaplíř z Sulevic, purgkrabě kraje hradeckého.

Po nich přimlouvali se soudcové zemští z téhož stavu rytířského: pan Jan nejst. Wideršpergker z Wideršpergku, pan Prokop Dvořecký z Olbramovic, pan Voldřich Gerštorf z Gerštorfu, pan Diviš Černín z Chudenic.

Po nich páni raddy soudův dvorského a komorného: pan Adam Ryzmberský z Janovic, J. M. C. prokurátor král. českého, pan Zachariáš Kába z Rybňan, purgkrabě menší hradu pražského, pan Fridrich z Bílé, pan Voldřich st. Beřkovský z Šebířova, pan Bohuchval Valkoun z Adlaru, pan Křištof Vratislav z Mitrovic, hejtman menšího města pražského, pan Bohuslav z Michalovic, místokancelář král. českého, pan Albrecht Pfefferkorn z Ottopáchu.

Po tom se přimlouvaly osoby z obce, vše z rytířstva, totiž: pan Karel Čabelický z Soutic, pan Abraham Gerštorf z Gerštorfu a z Malšovic, pan Voldřich Bechyně z Lažan, pan Ladislav Vostrovce z Kralovic, pan Jan z Bubna, pan Václav Heraklius z Bliživa, pan Vilém Dobříkovský z Malejova, pan Ondřej

Hornatecký z Dobročovic, pan Jiří Malovec z Chejnova, pan Václav st. Vratislav z Mitrovic, pan Jiří Bořivoj Kiršperský z Vřesovic, pan Jan Křištof Myška ze Žlunic, pan Adam Jiří Kokořovec, pan Jan Měsíček z Vejškova, pan Jan Burian Kaplíř z Sulevic, pan Jindřich Hornatecký z Dobročovic, pan Volf Hozlaur z Hozlaur, pan Ladislav Vitha z Zersavého, pan Jan Račín, pan Adam Tobiaš Herzaň z Harasova, pan Adam Vratislav z Mitrovic, pan Jan st. Vratislav z Mitrovic, pan Karel Chotek z Chockova, pan Václav Štefan Dvořecký z Olbramovic, pan Voldřich Kaplíř z Sulevic, pan Smil Janovský z Janovic, pan Wolf Křištof Šoffmann z Hemmerlesu.

Tito všickni záplna s přimluvou nejv. pana purgkrabí pražského se snesli.

Pražané všech tří měst pražských, Horníci a jiní poslové měst král. českého tolikéž s tou přimluvou se snesli.

Po takovém jednomyslném snešení bylo z každého stavu nařízeno osm osob, kteří by na druhý den ráno ke deskám zemským se sešli, též snešení sepsali a pánům stavům k další dokonalé approbaci přednesli.

Takové pánův stavův král. českého jednomyslné v velickém počtu stále snešení J. Matě C. skrze nejv. pana kancléře král. českého v známost uvedeno, i ještě téhož dne skrze jistý počet osob z každého stavu J. M. arciknížeti Ferdinandovi, také skrze nejv. pana purgkrabí pražského, přednešeno bylo. J. M. ráčil s milostivou vděčností od pánův stavův to přijíti, jim děkovati, a že ráčí chtíti na to pamět míti, vši milostivosti jim to ve všelijakých příčinách a případnostech vzpomínati a vynahraževati, tak že, jestli k tomu přijde, že J. M. budoucně jich králujícím králem a pánem býti ráčí, že budou míti příčinu s J. Matě osobou dobře spokojeni býti.

Na druhý den sešlo se těch 24 osob ze všech tří stavův ke deskám zemským a sepsali to jednomyslné snešení všech tří pánův stavův král. českého, a po sepsání do soudné svědce přišli a vůbec přečteno bylo. Jeden každý k tomu se přimlouval, zdalíž při tom sepsání zůstaveno aneb co opraveno býti má.

Při kterémžto přimlouvání k jakému sporu pan Vilém st. z Lobkovic příčinu dal a co se dále při tom zbýhlo, poněvadž to nahoře (str. 152) obšírněji sepsáno se nachází, není potřebí v tomto místě toho opakovati. A tak byvše to snešení pánův stavův skorigováno, aby bylo na čisto přepsáno a, pokudž J. M. C. milostivě libiti se bude, následujícího dne aby

relaci sněmovni vykonány byly. J. M. C. ráčil sobě to milostivě oblíbiti, a na druhý den spolu a Jich Mstmi arciknížaty a s dvorem svým k 9. hodině ráno do soudné světnice přijíti, kdež relaci sněmovní vůbec přečtena byla v těchto slovích:

Jakož jest J. M. nejjasnější a nejnepřemoženější velikomocný Římský císař, Uherský a Český král, jakožto král Český atd. pán náš nejmilostivější, všem třem stavům král. českého, věrným poddaným svým, sněm obecný ke dni věčného den památní sv. Benigny rozepsati a na hrad pražský položití a stavům to skrze proposici milostivě přednesti ráčil:

„Kterak J. M. C. sobě ku paměti častokrát přivozovati ráčil mnoho vzácné věrné a platné služby, které jsou stavové království tohoto českého jak J. M. tak i slavným předkům J. Msti netoliko činěním znamenitých pomoci a berní ku potřebě všeho křesťanstva, ale i ve všech jiných potřebách, nelitujíce v tom statku ani hrdel svých, do nejvyššího přemožení svého prokazovali a v tom jiným J. Msti C. královstvím a semím na sobě dobrý a chvalitebný příklad skutečně ukazovali, jakož pak J. M. C. beze vši pochybnosti k nim té celé a milostivé naděje býti ráčí, že to i na potomní časy věrné a poslušné diniti a vykonávati budou. Kdež jsouce J. M. C. jim pro takovou jejich k J. Msti i také k slavným předkům J. Msti ve všech jakých případnostech skutečně prokazovanou věrnost, poddanou lásku a povolnost obzvláštní svou císařskou a královskou milostí nakloněn, o to milostivou a otcovskou péči míti ráčí, aby týmž stavům, svým milým a věrným poddaným, netoliko nynějšího času za kralování J. Msti C. všelijakou vděčnost prokazoval, ale i to skutečně a otcovsky obmyšlel a opatřil, aby i na budoucí časy toto království s semími k němu příslušejícími v dobrém pokojném způsobu sžítati, mezi věrnými poddanými J. Msti dobré přátelství a láska a svornost trvati, a to všechno, co by k jaké roztřístosti a nepokoji sloužilo, od nich skutečně odvráceno býti mohlo. A protož rozvažuje J. M. C. to všechno při sobě a že J. M. jako jiný smrti (kteráž Pán Bůh všemohoucí ještě za dlouhé časy uchovati rač) poddán býti ráčí, nechťce, aby království české a semě k němu vtělené a připojené bez hlavy budoucího krále a pána sžítávaly a tudý skázy a škodlivých proměn, což jest se předešlých časů v mnohých semích stalo, pocítiti musely, k čemuž aby přijíti mělo, J. M. C. jim stavům, jakožto věrným a milým poddaným svým, tehoby věrně přátí neráčil.“

„Z té příčiny ráčil jest to chtíti příkladem slavných předků svých na živnosti své časné předjiti a opatřiti, pokudžby Pán Bůh všemohoucí J. M. C. bez dědicův mužského pohlaví, od J. Msti v stavu sv. manželství poslych, s tohoto světa povolati ráčil, aby království české a semě k němu vtělené pro dobré a užitečné jich budoucím pánem a králem opatřeny byly, a tak tudý se všech škodlivých roztřístostí a nesnází sžiti mohlo. Považuje také, že jich Msti arciknížata Maximilian a Albrecht, páni bratři J. Msti C. nejmilejší, již věkem sešli jsou a dědicův žádných míti neráčí: pročž za nej-užitečnější věc tomuto království J. M. ráčí uznávati, aby pan streyc J. Msti arcikníže Ferdinand, — kterýž předešle nemálo semí svých dědičných má a kteréhož J. M. pro vzácné jeho ctnosti, nimiž od Pána Boha všemohoucího obdařen jest, s uvážením těchž Jich Msti pánův bratří svých a všeho domu Rakouského za syna přijíti ráčil, — za krále českého přijat, vyhlášen a korunován byl. Jakož pak obadva páni bratři J. Msti C. dle znění listův jich, kteří stavům k rukám odvedeni budou, od práva svého, kteréby k tomuto království míti mohli, jsou upustili, i celý dům Rakouský tolikéž s tím dobře spokojen jest, tak že se v té příčině na tomto jednání stavův co zastavovati potřebí není. Pročž J. M. C. těchž stavův milostivě žádati ráčí, aby povážíce nahoře dotčených vysoce důležitých přičin, J. M. arcikníže Ferdinanda za krále a pána svého, pokudžby J. M. C., jak s vrchu dotčeno,

bez dědicův mužského pohlaví z tohoto světa vykročiti ráčil, přijali, vyhlásili, měli a drželi, i také o jistý a brzký den k korunování s J. Mstí se namluvili a snesli.“

„A proti tomu J. M. arcikníže Ferdinand stavím tohoto království ihned revers v moc jich od sebe dáti míti ráčí, že se za živnosti J. M. C. v kralování, vládařství a panování tohoto království českého sám o své ujmě bez vlastní vůle J. M. C. a podle toho a uvážením nejvyšších úředníkův a soudcův zemských a rad J. M. C. soudův dvorského a komorního vkládati a na se potahovati nemá, až po smrti J. M. C., než toliko aby nyní králem korunovaným sloul, za to držán a titul J. Mstí jako králi českému korunovanému dáván byl. A přes to, jestli žeby J. M. arcikníže na sebe kralování a vládařství za živobytí J. M. C. bez obzvláštního poručení a vůle J. Mstí, jakž svrchu dotčeno, potahovati chtěl, tehdy stavové s tou měrou nemají žádnou poddanost, poslušnost a povinnost J. Mstí zavázáni býti. Také J. M. arcikníže povinen býti má a jest, to všechno, což Jich Milosti císařové, předešlí králové čeští, strany povinnosti a potvrzení všech privilegií i jiných věcí k tomu pfinálejších činili, toliké s milostivou volností vykonati. A tak J. M. C. k stavům, věrným poddaným svým milým, té jistě a milostivé naděje býti ráčí, že oni jak tuto věc, jakž nahoře dotčeno, co nejspíš možné fedrovati budou a takové výsoce důležité jednání bez všelijaké překážky předsavati nepominou. A J. M. C. předně, potom i Jich Mstí arciknížata páni bratři, též pán styrc a syn J. Mstí nejmilejší, J. M. arcikníže Ferdinand, všem stavům i jednomu každému to všim dobrým vzpomínati a vynahražovati, J. M. C. jich nejmilostivějším císařem a králem býti a zůstati ráčí.“ Takž, jakž též proposici J. M. C. to vše v sobě křorce obsahuje a zavírá. Tomu jsou též stavové ve vši poníženosti poddaně vyrozuměli. A měvše oni všickni tři stavové to vše v bedlivém a plném svém rozjímání a uvážení: Předně, že jest J. M. C. jak posavad i vždycky, aby království toto s zeměmi vtělenými v pokoji, lásce, jednotě a svornosti sůstávalo, milostivě opatrovati ráčil, tak také i aby to budoucně v takovém dobrém způsobu a bezpečnosti trvati a sůstávati mohlo, milostivou císařskou a královskou a právě otcovskou péči míti ráčil: to všechno od J. M. C. se vši ponížeností přijímajíce, sato J. M. C. poddané děkují, a jsouce s J. M. C. milostivým nad nimi kralováním a panováním všickni dobře spokojeni, toho na Pánu Bohu všemohoucím upřímně a věrně žádají, aby J. Mstí C. prodlouženého věku a výborného zdraví, nade všemi nepřátely slavného vítězství, dalšího tohoto království s zeměmi vtělenými i všeho křesťanstva, s dobrým a užitečným jich, šťastného spravování, ano také v nynějším stavu sv. manželství zdárnými dědici obdaření a v tom hojného svatého božského požehnání milostivě rozmnožiti, popřítí a dáti ráčil. Jakož i J. M. C. ponížene za to prosí, aby v téměř šťastném a milostivém nad nimi kralování bez všelijakých proměn až do smrti své milostivě setrvati a v království tomto mezi nimi (pokud nejvýše a nejvíce možné) bytností a stolicí svou sůstávati ráčil.

Dále pak, co se žádosti J. M. C. v přičině království tohoto (pokud by Pán Bůh všemohoucí J. M. C. bez dědicův mužského pohlaví, od J. M. v stavu sv. manželství poštělých, z tohoto světa povolati ráčil) na způsob veřejně psaný opatření dotýče: poněvadž J. M. C., jakožto vrchnost jich nejmilostivější a pravý otec vlasti, v tom nic jiného nežli to, co by se království tomuto a semím k němu přislušejícím i také jim všem, věrným a poslušným poddaným J. M. C., k prospěchu a dobrému vztahovalo, milostivě vyhledávati a otcovsky obmýšleti, i to všelijak fedrovati, a k tomu nakloněn jsouce, vůli svou dávati ráčí: ježto, kdyby tíž stavové o této jistě a milostivé vůli J. Mstí C. nevěděli, netoliko by něco toho před sebe vzíti, ale, Pán Bůh uchovati rač, aby kdy sami od sebe na to pomyslití chtěli. Také považující toho, kdyby království toto a semě k němu vtělené a připojené, nejsouce to za živobytí J. Mstí C. náležitě opatřeno, bez hlavy a budoucího

krále a pána stávalo a tudy zásluhy a škodlivých proměn (což jest se předešlých částí v mnohých zemích stávalo) pocíťti muselo. Čehožby J. M. C. stavům, jakožto věrným poddaným svým, přiti neráčil a shledávše to v skutku, kterak J. M. arcikníže Ferdinand, jsa s kmene a krve královské, jak s J. Mstí C. Ferdinanda, jakožto voleného krále českého, tak také Její Mstí královny Anny, jakožto dědičky království tohoto, od obou Jich Mstí slavných paměti pošly vnuč a od J. Mstí C., s uvážením Jich Mstí pánův bratří J. Mstí C. a všeho domu Rakouského, za syna přijat, k tomu spátrajíce při osobě J. Mstí arcikn., že přirozenou lásku k království tomuto míti, a obzvláštními dary od Pána Boha všemohoucího obdařen býti ráci, tak že se při J. Mstí všecka pobožnost, ctnost, rozum a spravedlnost, rozšafnost a k jednomu každému, jak bohatému tak i chudému, přívětivost a dobrotitost sesnává, s čehož ku Pánu Bohu naděje jest, pokudžby kdy k tomu přišlo, žeby J. M. království toto ke cti a chvále Pána Boha všemohoucího, ke všemu dobrému a užitečnému téhož království a zemi k němu vtělených a všech obyvatelův jich dobře spravovati, je svezlebiti a rozšafiti ráčil; k tomu také, že J. M. arcikníže již předešle nemálo zemí svých dědičných míti ráci; a naposledy posnávajíce, s mnohých velikých a uvážlivých příčin v tom obzvláštní řízení a vůli Pána Boha všemohoucího býti: protož ve jméno nejsvětější a nerozdílné Trojice, kterážmužto předeverseti milostivě žehnati rač, k takovému milostivému J. Mstí C. jakožto krále českého předložení a žádosti i s milestivým J. Mstí C. povolením, J. M. Ferdinanda arcikníže Rakouské, J. Mstí C. pána střeje a syna nejmilejšího, na ten a takový způsob, totiž pokudžby Pán Bůh všemohoucí J. M. C. bez dědicův mužského pohlaví, od J. Mstí v stavu sv. manželství pošlych, s tohoto světa pojití ráčil, za krále českého, jakožto toho vedle výš dotčených příčin hodného, a bůhdá přijde-li k tomu, království tomuto užitečného krále a pána svého všickni tři stavové jednomyslně se vůli náležitou šetrnosti, podle starobylého spůsobu, obyčeje a pořádku jsou přijali a vyhlásili, a aby J. M. královská král Ferdinand, toho jména druhý, ve čtvrtek, den svat. Petra a Pavla, apoštolův Páně, jinak 29. dne tohoto měsíce června, nejprve příštího, v kostele sv. Víta, mučedlníka božího, zde na hradě pražském, vedle téhož starobylého pořádku s pomocí boží šťastně korunován býti ráčil. Však s J. Mstí C. v těchto nížešpaných znamenitých výminkách všickni tři stavové se ponížně snázejíc:

Předně, že J. M. Kr. stavům při korunování J. Mstí přísahu a povinnost náležitou učiniti a vykonati, nic méně také i všeckna privilegia, majestáty, obdarování, svobody, práva a stíšení zemská, starobylé dobré pořádky a svyklosti, v těchto všech puňktích a klausulích, nic ovšem nevymínujíc, tak jakž jest J. C. M. nynější král a pán jejich nejmilostivější a předešli králové čeští činili ráčili, tolikáž potvrditi míti ráci. Však poněvadž na tento čas za živnosti J. M. C. takové potvrzení vykonati se nemůže od J. M. Kr. až teprva po smrti J. Mstí C. (kteráž Pán Bůh všemohoucí s milosti své svaté ještě za mnohá léta uchovati rač): protož kdyby koliv Pán Bůh podle vůle své božské J. M. C. s tohoto světa k sobě povolati ráčil, tehdy že J. M. Kr. od dne smrti J. Mstí C. aneb po přijetí na sebe správy král českého ve čtyrech nedělích pořád sběhlých takové potvrzení výš dotčených privilegií, majestátův, obdarování, svobod, práv, starobylých dobrých pořádkův a svyklostí v těch všech puňktích a klausulích, nic ovšem nevymínujíc, tak jakž jest J. M. C. král a pán jich nejmilostivější a předešli králové čeští činili ráčili, povinně vykonávati a k rukám J. M. nejv. pana purkrabí pražského, a pokudžby toho času žádného nejv. purkrabí pražského v živobyti nebylo, tehdy hned po něm nejpřednějšímu nejv. úředníku zemskému, konečně odezdati míti ráci. Kterážto potvrzení nejv. purkrabí pražský anebo ten po něm nejpřednější úředník zemský k sobě přimove, potom při seprvačjším soudu zemském v přítomnosti nejvyšších

úředníkův a soudečův zemských ke dříve zemským při výpiscích privilegií zemských složití, a to potomně dále podle sněmovního sněžení a relací, kteráž se o to stane, k privilegiím království tohoto na zámeck Karlštejn dodáno a přiloženo býti má. Na tento pak čas ihned při korunování J. M. Kr. od sebe stavům tohoto království revers v moc jejich dáti povinen býti ráčí, že J. M. za živobytí J. M. C. jakožto krále českého v království a vladařství sám o své ujmě vkládáti bez zvláštní vůle J. Mstí C. a podle toho s uvážněním nejv. úředníkův a soudečův zemských, též rad J. M. C. soudův dvorského a komorního království tohoto a dvou osob stavův vyšších z každého kraje, z Prahan pak, Horníkův a vyslaných z měst šesti osob:

Z kraje bechyňského: Jan nejst. z Říčan na Řečici a Novém Býchově z pánův, Karel Čabelický z Soutic na Žimuticích z rytířstva.

Z kraje prachenskýho: Jan Křištof Říčanský Kavka z Říčan a na Dobruš z pánův, Hendrich st. Dejm z Střížské a na Milonovicích z rytířstva.

Z kraje alanského: Adam ml. z Šternbergka a na Pátku z pánův, Jan Jiří Žďárský ze Žďáru a na Kladně z rytířstva.

Z kraje litoměřického: Křištof Adam Bezima z Sesimova Oustí a na Tečínově z pánův, Adam Kaplíř z Sulevic a na Stěbivlicích, z rytířstva.

Z kraje kouřimského: Voldřich Holický z Šternbergka a na Šternberce z pánův, Jan Vostrovce z Kralovic na Vlašimi a Novém Domašíně z rytířstva.

Z kraje čáslavského: Křištof Karel z Roupeva na Humpolci a Herálcí z pánův, Arnošt Robmhop z Suché a na Ronově z rytířstva.

Z kraje vltavského: Vilém Lev z Říčan a na Vosečanech z pánův, Adam Řepický z Sudoměře z rytířstva.

Z kraje podbrdského: Jaroslav nejst. z Kolovrat a na Hrádku Staro-Sedlském z pánův, Voldřich Bechyně z Lažan na Dušnicích Trhových z rytířstva.

Z kraje plesenského: Vilém st. z Sklenového a z Janovic a na Roupově z pánův, Jindřich Černín z Chudenic a na Švihově z rytířstva.

Z kraje žateckého: Joachim Libštejnský z Kolovrat a na Rabštejně z pánův, Křištof Fictum z Fictum na Klášterci a Novém Šumberce z rytířstva.

Z kraje boleslavského: Joachim Ondřej Šlik z Helejšího, hrabě z Pašounu a z Lokte na Svižanech a Rovni z pánův, Jan Bzenský z Pročubě a na Všelázech z rytířstva.

Z kraje hradeckého: Otta Opprřdorf z Opprřdorfu a na Častalovicích z pánův, Vilém Meřkovský z Trepčic a na Vrechlábí z rytířstva.

Z kraje rakovnického: Hendrich Jakub Tejřovský z Kučidla na Křiži a Dubanech z pánův, Jiřík Chotek z Chockova a na Židli z rytířstva.

Z kraje chrudimského: Diviš Lacembok Slavata z Chlumu a z Košmbergka a na Košmberce z pánův, Petr Křištof Kapoun z Svojkova a na Zaječicích z rytířstva.

Ze Starého města pražského: Jan Albrecht z Trnava, J. M. C. rychtář a Její M. C. jakožto králové české hofrychtář měst věnných v král. českém, Jan Kirchmayer z Bechvic, primas.

Z Nového města pražského: Jan Chrysostom Šrepl z Šreplšpergka, J. M. C. rychtář, Jiřík Zyk z Chocemic, primas.

Z Menšího města pražského: Jan Hegner z Benátsfeldu, J. M. C. rychtář, Benaventura Jan

na sebe potahovati, až po smrti J. Mstí C., než J. M. toliko králem českým korunovaným slouží, jmenován, za to držán, titul J. Mstí jako králi českému korunovanému dáván býti má. A přes to jestli by J. M. Kr. na sebe králování a vladařství za živobytí J. M. C. potahovati chtěl, tehdy že stavové tou měrou nemají žádnou poddanost a povinnost J. Mstí Kr. zavázáni býti. Též také s tím v témž reversu toho dekretem, že J. M. Kr. v tom času od

smrti J. Matěje C. aneb po přijetí na sebe správy království českého ze čtyřech nedělních pořad sběhlých strany nadepsaných obecních zemských privilegií potvrzení a nejv. purkrabí pražskému aneb nejvyššímu po něm nejv. úředníku zemskému v mos jeho odeslán vykonati pověřen býti ráčí.

Po přečtení sněmovního sňevení relací sněmovní byla vykonána. Totiž jeden každý z vyšších dvou pánů stavů tímto slovem „Přiznávám“ též sněmovní sňevení ztvdil. Kteréžto osoby z stavu panského a rytířského jsou zejména poznamenány málo výš, kdež se vypisuje, kteří jsou v sněmě přimluvy své učinili. Na místě Pražanův ze všech tří měst pražských, Horníkův a jiných poslův z měst jedna osoba, totiž kanclér staroměstský přiznání učinil. A ačkoliv při uvažování hrabě z Turnu a pán z Felzu s jinými přimluvami se nesnesli, však při relaci k tomu jednomyslnému sněmovnímu sňevení se přiznali. A jakož nahoře (str. 151 sld.) se vypisuje, že hrabě Slavata a hrabě z Martinic při spisování při deskách zemských odpovědi pánův stavů na propozici, od J. M. C. v tomto sněmě učiněné, doložili in genere, aby příkladem předších slavných králův českých tolikéž J. M. arcikníže Ferdinand, jakožto budoucí tehdaž český král, jak před korunováním obyčejný revers tak i po smrti J. M. C. Matěje obavláštní svůj majestát na potvrzení privilegií král. českého stavům od sebe dáti ráčil, ale skrze přimluvu pana Viléma st. z Lobkovic páni stavové zeměti, zvláště strany pod obojí, hned to zjinačili a na tom zavřeli, aby v té odpovědi pánův stavů to doloženo bylo, „aby J. M. král Ferdinand stavům král. českého všecka privilegia potvrditi ráčil v těch všech puňktích a klausulích, nic ovšem nevyměňujíc, tak jakž jest to J. M. C. Matěje jakožto král český učiniti ráčil.“ To pak potvrzení J. M. C. Matěje vztahovalo se na sněmovní sňevení zvláště l. 1608 a 1610, v kterýchžto sněmích jak majestát, od J. M. C. Rudolfa druhého na svobodné provozování náboženství pod obojí daný, tak i mnozí jiní svaté katolické víře škodliví artikule obsaženi byli, k nimž nadepsaní dva hrabata nercili nikdy nerasadili, nýbrž vždycky všelijak odrazovali, za potvrzení jich J. M. C. Matěje ani J. M. C. Ferdinanda II. netoliko nežádali, ale pokládali sobě to na urážku svědomí svých býti, kdyby se vedle jiných pánův stavů téhož království za potvrzení jich žádati opovážili. Pročež jsou tak proti týmž svědomím svým k tomu sněmovnímu sňevení tak z prostá dle obyčejného způsobu přiznání své učiniti nechtěli, ale hned záhy před tím namluvili se a jednomyslně snesli oba spolu o tento způsob přiznání svého. Předně řekl hrabě Slavata: „Přiznávám, že jest tak sňeveno.“ A hrabě z Martinic „že tak sňeveno jest, přiznávám.“ Kterýmžto neobyčejným přiznáním

a skrze ty slova v něm doložená hned dosti na sobě vůbec znáti dali, že oni oba jen to vysvědčují, že tak snešeno jest od většího počtu aneb ode všech jiných, však mimo vůli a přimluvy jich, předešle dosti výslovně učiněné. Proti čemuž jiný žádný ze všech tu přítomných stavův dokonce nic nefekl. A naposledy kdyby se byl i někdo k nim pro takové přiznání jich domlouval a na příčinu neb výklad týchž od nich samých tak neobyčejně přiložených slov doptával, byliby oni oba věděli i nepominuli každému na takovou otázku náležitou odpověď svou bez ostýchání tak směle dáti, jak svobodně jsou sice vždycky své přimluvy činívali, byvše hotovi raději smrt podstoupiti, nežli se proti víře svatě katolické nejmenším slovem neb skutkem prohřešiti.

Po vykonání té relací sněmovní J. M. C. s J. Mstí Kr. jakožto již přiznalým vyhlášeným králem českým a s J. M. arciknížetem Maximilianem ráčili se zase ke dvoru do pokojův svých navrátiti. Pan hrabě z Martinic, maršálek dvoru král. J. M., před J. M. C. do sněmu a zase ke dvoru, meč dobytý nesa, přední osoby z vyšších dvou stavův J. M. C. ke dvoru sloužili.

Dále pak v tom čase, než den k korunování přišel, bylo o též dni jak lidem duchovním, totiž předně panu arcibiskupu pražskému, některým pánům biskupům, též pánům opatům a proboštům, jako i osobám světským stavu panáckého a rytířského, kteřížto jaké dědičné úřady a povinnosti zemské na sobě toho času měli, od J. M. C. z expedici kanceláře české psáno a oznámeno, s tím přitom napomenutím, aby jeden každý z nich před tím do Prahy se najíti dal, téhož korunování přítomen byl, a coby tu každému vykonávati náleželo, to se vši pilností (přistrojíc se k tomu) vyříditi a tak J. M. Kr. sloužití hleděl. Zatím tolikéž jiné věci k témuž korunování a k hodům královským potřebné se řídily a spravovaly, jako v hlavním kostele sv. Víta na hradě pražském, v němž králové čeští od starodávna se korunuji, vyzdvíženy byly rozdílné lešení z prken, i červeným a bílým sukrem potaženy, tím vším způsobem, jako při korunování J. M. C. Matiaše uděláno a přistrojeno bylo.

Den před korunováním J. M. krále Ferdinanda II. J. M. Kr. ráčil pánům stavům král. českého k rukám nejv. pana purgkrabě pražského revers odeslati, kteréhožto tento jest výpis:

My Ferdinand atd. Jakož jsou na milostivou žádost a přednesení nejjasnějšího a nejnepřemoctnějšího velikomocného krále a pána, pána Matiaše z Boží milosti vojského římského císaře, po všecky časy rozmnožitele Říše a Uherského, Českého, Chrvátského atd. krále, arciknížete Rakouského, markraběte Moravského, Lucemburského a Slezského knížete a Lužického markraběte, J. M. pána strýce a otce Našeho nejmilostivějšího, všickni tři

stavové království českého Nás za krále českého, pokudžby Pán Bůh všemohoucí J. M. C. bez dědicův mužského pohlaví z tohoto světa povolati ráčil, jednomyslně přijali, vyhlásili a o to, abychom na den památky sv. Petra a Pavla apoštolův Páně, jinak 29. dne měsíce června, nejprve příštího korunování byli, se snesli, s tou přitom smachenitou výminkou, abychom jim dostatečný revers na to dáti ráčili, jak jich snešení to v sobě křfeji obsahuje a saviřá. A protož přijímajíce My král Ferdinand od dotčených všech tří stavův král. českého takovou při přijetí a vyhlášení Nás za krále českého a snešení s J. Mstí C. o den korunování Nám v skutku prokázanou povolenost s obzvláštní vděčností, v tom Se milostivě sakasovati ráčíme, toho všem třem stavům vší milostí Naši královskou (nad čímž své zalíbení míti a s Námi dobře spokojeni budou) vspomínati a vynahrazovati. A přes to mocí reversu tohoto Našeho slovem Naším královským přifikáme a připovídáme, že za živobytu J. M. C. pana strejce a otce Našeho nejmilejšího v kralování vladářství a panování tohoto království sami o své ujmě se vkládati a bez vřle svlátků J. M. C. a podle toho s uvážením nejv. úředníkův a soudcův semských, též radů J. M. C. soudův dvorského a komorního a po dvou osobách z stavu vyššího z obce s každého kraje, z Pražan pak a vyslaných z měst šesti osob, tímto sněmem volených a nařizených, na se potahovati nemáme, až po smrti J. M. C., od kteréž Pán Bůh všemohoucí za mnohá léta J. M. C. uschovati rad, než toliko nyní králem českým korunovaným slouti, jmenování a za to držání býti máme. A jestli bychom přes to na sebe kralování a vladářství za živnosti J. M. C. potahovati chtěli, tehdy stavové tou měrou nemají žádnou poctdanosti poslušenstvím a povinností Nám zavázání býti.

Také připovídáme jim, že při korunování náležitou přísahu a povinnost, jak jsou to předešlí králové čeští učinili, také učiniti, a ve čtyrech nedělních pořád sběhlých ode dne ajiti z tohoto světa J. Mstí C. aneb přijeti správy království českého všecka privilegia, majestáty a obdarování, svobody, práva, starobylé dobré pořádky a zvyklosti v těch všech puňktech a klausulích, nic ovšem nevyměňujíc, takž jakž J. M. C. nynější král a pán jejich nejmilostivější a předešlí králové čeští jsou činiti ráčili, tolikéž potvrditi a k rukám nejv. pana purgkrabí pražského nynějšího neb budoucího, a pokudžby času toho žádného nejv. purgkrabí pražského v živobytí nebylo, tehdy ihned po nám nejprřednějšímu nejv. úředníku semskému, konečně odvésti chceme a máme. Tomu na svědomí počet Naši královskou k listu to-muto přivěsiti jsme rozkázali a rukou vlastní se podepsati ráčili. Dán na hradě pražském ve středu u vigilií sv. Petra a Pavla apoštolův Páně léta od narození syna božího 1617.

A když den korunování přišel, totiž ve čtvrtek 29. dne měsíce června, den dvouch sv. apoštolův Petra a Pavla, ranním jitem dali se na hrad pražský najíti čtyři praporce lidu pěšího z Starého a Nového města, kteříž se na tom velikém place před kostelem sv. Víta před kuchyní J. M. C. náležitě postavili, a pátý praporec malostranský přede dveřmi téhož kostela postaveni byli.

Item některé přední osoby z vtělených zemí král. českého od J. M. C. ke dni korunování do Prahy obeslány byly, a z stavův král. českého zvláště z vyšších dvou stavův, kteří při sněmě v Praze přítomni byli, tolikéž v den korunování tu se najíti dali. A ti všickni s poručení J. Mstí C. ke dvoru J. M. Kr. ráno k sedmé hodině přišli. Akdyž J. M., v šatech bílého střilbrohlavu oblečený, v tůž hodinu sedmou do kostela

sv. Víta přes pavlače jíti ráčil, svrohu psané osoby J. M. dvořili a sloužili. A přijdouc J. M. do kaple sv. Václava (kdež nejv. páni úředníci zemští očekávali) do habitu královského oblečen býti ráčil. Pan Vilém Slavata, tehdaž nejv. sudi dvorský, na místě pana Jana a Sezimy z Sezimova Austi, jakožto nejv. komorníka král. českého, v nedostatku zdraví postaveného, J. Msti Kr. při oblečení sloužil spolu s panem Urbanem Petingerem, kterýž místo nejv. komornictví dvoru J. Msti Kr. zastával (na místě pana z Talnhausu J. Msti Kr. nejv. komorníka, v Gradcu pro nedostatek zdraví stávajícího).

J. M. císař Matiaš ráčil též brzy potom do téhož kostela přes pavlače jíti. Přad J. Matí C. šli J. Msti dvořané a oficiérové a kteří tak z cavaglierův přespólních při dvoře J. Msti se nacházeli. Za nimi pan hrabě Fridrich z Fürstenbergku, nejv. hofmistr dvoru J. Msti C., potom dvě knížata, Hendrich Julius kníže saský a kníže Karel z Lichtenštejna. Za nimi pět heroltův v svých habitích. Za těmi J. M. arcikníže Maximilian a arcikníže Karel. Za Jich Mstmi hrabě Jan Jiří z Hohenzolleru, sv. římské Říše dědičný arcikomorník, nesouce sceptrum v pravé ruce, vedle něho pan Gottfrid Hendrich z Pappenheimu, sv. římské Říše dědičný vicemarsálek, nesouce v obouch rukou polštář zlatohlavem potažený, na němž leželo jablko zlaté, a na týž polštář potom v kostele koruna J. Msti C. měla se klásti. Nejposléze šel pan Wolf Sigmund z Loznštejna, J. Msti C. dvoru nejv. marsálek. J. M. C. ráčil nésti na hlavě tu zlatou císařskou korunu, s velikými drahými diamanty a s velikými perlami ozdobenou, kterou J. M. císař Rudolf sl. p. ráčil dáti zhotoviti, a mnohonácte let na ní děláno bylo. Jakož také, kde se okolo hrdla habit císařský zapíná, jest dosti veliký orel se dvěma hlavama ze zlata učiněný a mnohými dosti velikými diamanty ozdobený. Též také sceptrum jest z rohu jednorožce, též na několika místech diamanty a perlami ozdobené. Podobně také ozdoba na jablku zlatém jest s mnohými diamanty a perlami. Což vše J. M. císař Rudolf ráčil dáti zhotoviti. Za J. Msti C. šli pan kardinal z Ditrichštejna a pan kardinal Klesl, pan posel J. Msti krále hispanského conte Ognati a pan posel florentský po rodu Altoviti.

Když J. M. C. ráčil do kostela a do kůru přijíti, ráčil v majestátu svém se posaditi, kterýž byl učiněn blízko rohu oltáře, kde se evangelium zpívá, na kteréžto straně doleji byla stolice, v které Jich Msti arciknížata klečeti ráčili. A naproti Jich Mstem v témž kůru v jiné stolici dvě páni kardinalové a málo níže pan posel španělský a pan posel florentský.

Potom vyšlo z sakristie kněžstvo, totiž pan arcibiskup Jan Lehelius, tři biskupové, pan biskup nitrienský Valentin, J. M. C. kancléř král. uherského, pan weichbischof pasovský, pan weichbischof vratislavský, pan probošt pražský Simon Brozius, pan děkan kostela sv. Víta Kašpar Arsenius, páni kanovníci kapitoly téhož kostela a jiní páni preláti v král. českém, totiž opat broumovský, opat zbraslavský, opat z Hohenfurtu, opat plasský, opat od Zlaté koruny, opat z Strahova, opat z Teplé, opat z Karlshofu, opat z Emaus, probošt chotěšovský, probošt litoměřický, probošt od sv. Markety, arciděkan krumlovský, z Staré Boleslavi, všickni pod infulami. A šlo kněžstvo k kaple sv. Václava, od kteréž k oltáři velikému v pořádku šli. Při dveřích kaple sv. Václava pan arcibiskup zastavil a nad J. Mstí Kr. mezi dveřmi kaple stojícího, modlitbu v jazyku latinském zřikal: „Omnipotens sempiternus Deus, qui famulum tuum Ferdinandum regni fastigio dignatus es sublimare“ atd. Po zřikání té modlitby šel za jiným kněžstvem k velikému oltáři. Za panem arcibiskupem pan Bohuchval Berka nesl pecník chleba pozlacený, a vedle něho po levé straně pan Václav Berka druhý pecník chleba postříbřený, na nichž erby J. Mstí Kr. malovány byly, jakožto oba dožadani od pánův poručníkův pozůstalých po někdy pana Janevi Zbyňkovi Zajícovi z Hazenburku, dědičného truksasu a kuchlmistru král. českého. Je následoval dědičný mundaňk, toho času z rodu pánův z Wartenbergka, pan Jan Jiří odtudž z Wartenbergka; nesl soudek pozlacený. Vedle něho šel strejc jeho pan Otto Hendrich z Wartenbergka, nesa soudek postříbřený, též s erby J. Mstí Kr., obadva vínem naplněné. Za nimi statečný pan Jan z Sklenového a z Janovic, nejv. písař král. českého. Po levé straně pan Adam Herzaň z Harasova, purgkrabě karlístejnský. Ačkoli vedle nejv. pana sudí zemského, jablko nesoucího, vedle starodávniho způsobu jíti náleželo nejv. panu kancléři a nejv. panu sudímu dvorskému, však, poněvadž pan Adam z Waldštejna pro nedostatek zdraví tu přítomen býti nemohl a pan Vilém Slavata nejv. sudí dvorský pana Jana Sezimů z Sezimova Austi nejv. komorníka místo zastával, masilo se to proměnití, a vedle pana Jiří z Talmbergka nejv. sudí zemského, jablko nesoucího, šli dva soudcové semští pan Karel Vrabský z Dubé a pan Radslav sk. se Vohynie a z Tetova. A vedle pana Adama z Sternbergka, korunu královskou nesoucího, šli pan Zdeněk Adalbert z Lobkovic, nejv. kancléř král. českého, a Hendrich Maten hrabě z Turnu, purgkrabě karlístejnský. Nejposledně šel pan Partholdt Bohabud z Lipého, nejv. dě-

dičný maršálek král. českého, nesa meč někdy sv. Václava, knížete českého, v pošvě aksamitové červené. A týž meč, dokud korunování a mše sv. zpívaná trvala, před J. Mstí Kr. vždycky držel. Za dědičným maršálkem J. M. Kr. v královském habitu z zlatohlavu udělaném s odkrytou hlavou jíti ráčil mezi dvěma biskupy uherským a nikopolinským, weichobischofem vratislavským, kteří při tom korunování v J. Mstí assistenti byli. Za J. Mstí šel pan Vilém Slavata na místě nejv. pana komorníka král. českého, karkuli červenou karmazínovou v ruce drže, která se pod korunu na hlavu královskou vstavuje, s panem Urbanem Petingerem. A přijdouc J. M. Kr. do kůru, ráčil do svého majestátu, naproti oltáři přistrojeného, vjíti a kleknouti. Od pana arcibiskupa v jazyku latinském u oltáře říkány byly dvě modlitby: *Deus qui scis etc. a Omnipotens sempiternus Deus etc.* Po říkání modliteb J. M. Kr. povstati a odtud mezi dotčenými dvěma biskupy k oltáři jíti, tu J. M. od pana biskupa uherského (což sice vlastně biskupa olomouckého od starodávna povinnost jest) panu arcibiskupu tehdaž při oltáři stojícímu přednášen a odevzdán těmito slovy: *Reverendissime pater, postulat sancta nostra ecclesia, ut hunc praesentem egregium militem ad dignitatem regiam sublevetis, to jest: Nejdůstojnější otče, žádá toho církev naše svatá, abyste tohoto výborného válečného pána k důstojenství královskému vyzdvihli. Načež pan arcibiskup odpověděl: Scitis, illum esse dignum et utilem ad hanc dignitatem? Znáte-li, že jest hoden takového důstojenství a k tomu že jest užitečný? Obadva biskupové odpověděli: Et novimus et credimus, eum esse dignum et utilem ecclesiae Dei et ad regimen hujus regni, I známe i věříme, že jest toho hoden a církvi boží k správě království tohoto užitečný. Načež pan arcibiskup odpověděl: Deo gratias, Buď Bohu chvála. Po vykonání toho sceptrum, jablko a koruna, s kterýmiž napřed psaní páni tu v kůru po pravé ruce J. Mstí Kr. stáli, panu arcibiskupovi do rukou dány a od něho na oltář velký, posácený pak a postříbřený pecník chleba jako i obadva soudky na ten stůl, na kterémž jiné oltářní ozdoby zůstávaly, od kněží položeny byly. Zatím J. M. Kr. před oltářem při dolejších stupni na stříbrohlavovém polštáři (který pan Vilém Slavata nosil a J. Mstí podával) kleknouti ráčil, jako i pan arcibiskup před oltářem u prostřed i jimi všichni tu přítomní na kolena klekli a litanie říkány byly. A při říkání pan arcibiskup po třikráte od Pána Boha požehnání žádal slovy těmito: *Ut famulum tuum Ferdinandum in regem eligere digneris, Aby služebníka tvého Ferdinanda za krále vyvoliti ráčil; a podruhé: Ut eum benedicere et sublimare digneris, Aby jej požehnat**

a zvýšiti ráčil; po třetí pak: Ut eum ad imperii fastigium perducere digneris, Aby jej k důstojenství královskému přivéstí ráčil. Načež pokaždé jiní kněží odpovídali: Te rogamus, audi nos, Tě prosíme, uslyš nás. Když se litanie říkala, J. M. od pana arcibiskupa po dvakráte tázan býti ráčil slovy těmito: Vis fidei sanctam a catholicis viris tibi traditam tenere et iustis operibus observare? totiž: Chceš-li víru sv. od lidí katolických sobě odevzdanou držeti a skutky spravedlivými zachovávat? Na to za odpověď Kr. M. dáti ráčil: Volo, Chci. Zase podruhé: Vis regnum tibi a Deo concessum secundum iustitiam patrum tuorum regere et defendere? Chceš-li království sobě od Boha propůjčené vedle spravedlnosti otcův tvých spravovati a obhajovati? Na to Kr. M. odpověděl: Volo et quantum divini fultus adjutorio ac solatio omnium suorum valuerō, ita me per omnia facturum promitto, to jest: Chci a utvrzen jsouc božskou pomocí a potěšením všech věrných jeho, jak nejpodstatněji budu moci, tak všecko činiti, připovídám. Potom J. M. Kr. vstanouc ráčil veden býti od těch dvou biskupů do J. Msti majestátu. Kdež začala se mše sv. zpívána a mezi epistolou a evangelium J. M. Kr., mezi téma dvěma biskupy k oltáři přistoupíc, korunování J. Msti za krále českého se všemi náležitými ceremoniemi vykonáno bylo.

Když J. M. Kr. meč k boku připásaný míti a sceptrum v pravé, jablko pak v levé ruce držeti ráčil, tu nejv. pan purgkrabě pražský stál po pravé ruce J. Msti Kr. u prostřed kůru, a ku pánům stavům a lidu, z obce král. českého tu shromážděnému, promluvil a jich se hlasitě tázal slovy těmito: „Chcete-li J. M. Kr. jakožto králi vašemu budoucímu poddání, věrni a poslušni býti, království J. Msti pomáhati utvrzovati, a jest-li vás všech vůle, aby J. M. Kr. korunován býti ráčil?“ Nato všichni ze všech tří stavův král. českého pod jednou i pod obojí u velikém počtu tu přítomní společně i jeden každý obzvláštně odpověděli: „Jest! jest!“ Tehdy nejv. pan purgkrabě řeč svou po druhé a po třetí opakoval, a když páni stavové pokaždé odpovídali, že jest to vůle jejich, tu pan arcibiskup korunu z oltáře do rukou svých vzal a ji těmito slovy požehnal: Deus tuorum corda fidelium etc. a po zříkání té modlitby pan Slavata dal tu karmazínovou karkuli a pan arcibiskup sám čtvrtý s již jmenovanými dvěma biskupy a nejv. panem purgkrabím pražským korunu na hlavu královskou před oltářem klečícímu vstavil a tato slova k tomu říkal: Accipe coronam regni etc. A když J. M. Kr. na hlavě své korunu, v pravé ruce sceptrum a v levé ruce jablko zlaté majíce, do majestátu svého ráčil se zase navrátiti, pan arcibi-

skup jinou modlitbu nad J. Mstí říkal těmito slovy: Sta et retine a modo locum etc.

Po vykonání té modlitby nejv. pan purgkrabě pražský do prostřed kůru před majestát královský předstoupil a J. Mstí krále hlasitě se tázal slovy těmito: „Vaše Kr. Milost ráčí-li chtíti všecka privilegia a svobody, obdarování, práva, zřízení zemské, starobylé chvalitebné pořádky a obyčeje, jak obecní tak i osobní, všem třem stavům království českého zdržeti a proti nim nic před sebe nebrati?“ J. M. král když na to odpovědět ráčil „Chceme“, tehdy nejv. pan purgkrabě pozdvihl hlasu svého a ke vši obci král. českého, tu v kostele v velikém počtu přítomným, promluvil takto: „Poněvadž J. M. Kr. ráčí pořádně za krále přijat a korunován býti ve jméno Pána Boha všemohoucího, já J. M. vši obci za krále českého vyhlášuji“, otázku přitom učiniv takto: „Chcete-li J. Mstí věrní poslušní poddaní býti?“ A když odpověděli, že chtějí, i hned týž nejv. pan purgkrabě k nim promluvil, aby každý z nich dva prsty zdvihl. Což když tak poslušně oni vykonali, tu jich ještě dále napomenul, aby se k koruně přiznávali, a tak ihned sám pan purgkrabě z téhož místa, na kterémž stál, k majestátu královskému se obrátil, před J. Mstí Kr. na kolena poklekl, koruny na hlavě královské dvěma prsty se dotekl, a náležitou poklonu J. M. učiniv, zase na stranu odstoupil. Jehož nápodobně následovali jiní nejv. páni úředníci a soudcové zemští a páni raddy soudu dvorského a komorního, také mnozí z obce stavu panského a rytířského, na též korunu jeden každý z nich s náležitou poklonou dva prsty vzkládavše, k kterémuž každému z nich J. Kr. M. hlavy nakloniti ráčil. Kdežto po témž k koruně se přiznání na větším díle stav panský po pravé straně majestátu královského a stav rytířský po levé se posadili.

Jakž pak nadepsaný nejv. pan purgkrabě, jakž dotčeno, k majestátu královskému přistoupil a na korunu dva prsty položil, hned od pana arcibiskupa „Te Deum laudamus, Tě Boha chválíme“ začato, na varhany hráno, zpíváno, troubeno a bubnováno bylo a vně na vrchu u kostela sv. Vavřince z sedmi kusův i také vně za zámkem ze třinácti kusův střelby střeleno bylo, jako i také těch pět praporců musquetýráv v place před kostelem salve stříleli a ve všech kostelích pražských všudy se zvonilo. Po dokonání Te Deum laudamus od jednoho pana preláta pražského evangelium zpíváno a mše sv. dále držána byla, a od pana biskupa uherského předně J. Mstí C. a potom J. Mstí Kr. evangelium k políbení přinešeno, potom od J. Mstí Kr. nejv. pan písař sceptrum a nejv. pan sudí zemský jablko zlaté vzali a před J. Mstí drželi. J. M. Kr.

pak od nejv. dědičného zemského maršálka pána z Lipého meč sv. Václava z pošvy vytažený do rukou vzavše, s ním sedě v témž svém majestátu královském pana Wolfa Andreassa Ctibora z Puttenhejmu, hejtmána a purgkrabí pevnosti Rottenburgku, pana Jana Baptistu Magni, J. M. arciknížete Karla komorníka, a pana Hendricha de S. Juliano na rytířstvo pasovati ráčil. Kterážto jeden po druhém před týmž majestátem královským s náležitou poklonou klekli, a J. Kr. M. každého po třikráte týmž sv. Václava mečem přes rameno udeřiti ráčil.

Při offertorium J. M. Kr. od často psaných dvou biskupů k velikému oltáři veden býti, a před J. Mstí napřed dotčení dva nejv. úředníci zemští sceptrum a jablko nesli, a ti, kteří dědičné úřady truksase a šenka zastávali, od kněží zase ty ty dva pecníky chleba a soudky pozlacené a postříbřené přijavše, je J. Mstí Kr. po pořád podávali, a J. M. panu arcibiskupovi dávati a obětovati, a potom ihned k královskému majestátu svému se zase obrátiti ráčil. A toho času zase po druhé z velikých kusův i z mušketův se střelilo a ve všech kostelích pražských se zvonilo.

Potomně po pacem políbení J. Kr. M. korunu i karkuli červenou karmazínovou s hlavy sníti a ji s pomocí pana Slavaty na polštář stříbrohlavový vedle sebe položití ráčil. A přijdouc k velkému oltáři, na třetím stupni kleknouce, velebnou svátost oltářní katolickým způsobem pod jednou od pana arcibiskupa přijímati jest ráčil. Po navrácení se zase J. Mstí Kr. do svého majestátu pan arcibiskup prvé ještě, nežli se mše sv. dokonala, J. Mstí Kr. požehnání dával.

A když tak šťastně toto slavné korunování dokonáno bylo, tu zase po třetí nadepsaným způsobem střelba puštěna a v kostelích se zvonilo, a v kostele pražském bubnováno a troubeno, J. M. Král pak v habitu svém královském, držíce v pravé ruce sceptrum a v levé jablko zlaté, pod korunou královskou z majestátu svého vstáti a ve prostřed J. M. arciknížete Maximiliana a arciknížete Karla jíti ráčil. Před J. Mstí Kr. šel pan Jaroslav z Martinic jakožto dvoru J. M. král. českého maršálek s dobytým mečem, a před ním šli kníže Hendrich Julius Saský a kníže Karel z Lichtenštejna. Za J. Mstí Kr. J. M. císař jíti ráčil. Před J. Mstí herolci a ti, kteří do kostela sceptrum i jablko zlaté na polštáři a meč dobytý nesli, tolikéž před J. Mstí C. šli. A za J. Mstí C. dva páni kardinálové a páni poslové španělský a florentský z kostela přes palác do soudní světnice, v které dědičný thürhüter král. českého pan Petr Tobiáš Karel z Svárova, z tohoto rodu nejstarší, stál, šli. Jakž pak J. M. Kr. z kostela a též

J. M. C. jíti ráčili, hned za Jich Mstmi až přes palác hradu pražského dva J. M. Kr. officíři mezi lid minci házeli, jednu zlatou co sedm peněz a dvě stříbrné větší a menší. Na kteréžto minci na větší byla koruna a okolo tato slova: „Legitime certantibus“, na druhé straně nahoře koruna a pod tím Ferdinand. II. coronat. in regem Bohemiae a. 1617 29. julii. Na malé minci na jedné straně *F* a nad tím koruna a na druhé straně Coronat. Bohemiae rex 1617.

A přišedše do soudné světnice jak J. M. C. tak J. M. Kr. ráčili nahoru před kathedru ke dskám zemským král českého jiti, kdež pěknými čalouny jako nějaké kanceláře pro J. M. přistrojeny a obestřeny byly. A J. M. C. ráčil tu habit svůj císařský od sebe dáti, též korunu císařskou a jiné klenoty odnésti. Než J. M. Kr. v témž oděvu svém královském pod korunou ráčil se k tabuli k obědu posaditi, sceptrum i jablko na medenici stříbrnou a pozlacenou sobě po pravé ruce tu na též tabuli položit, kdež také brzy po zasednutí na túž medenici koruna královská položena byla. Před jídlem J. Msti Kr. k umývání ruk sloužil dědičný mundšeňk pan Jan Jiří z Wartenbergka, který také sklenicí pitím J. M. Kr. při tabuli sloužil.

Při hodech královských v soudné světnici za tabulí J. Msti C. ráčil přední místo míti, sedíce pod nebesy zlatohlavými. Po pravé J. Msti C. ruce z strany jedné seděti ráčili J. M. král, J. M. arcikníže Maximilian, arcikníže Karel a pan posel špaňhelaký, po levé z strany druhé stál dědičný kráječ král českého pan Jan Petr Sezima z Sezimova Austí, na místě nejstaršího strejce svého pana Jana Sezimy. Po něm seděli pan kardinál Klezl, pod ním stál J. M. C. fürschneider pan Aurelius Borgonti, a pod ním seděl pan posel florentský. J. M. C. sklenicí sloužil kníže Hendrich Julius Saský.

V též světnici soudné připraveno bylo ještě jiných jedenáct tabulí, a to pro jednoho každého z pánův úředníkův zemských téhož král českého stavu panského a rytířského, a jeden každý k tabuli své, koho se mu dobře líbilo a vidělo, vzal. *)

Ty královské hody přes tři hodiny trvaly a ti všickni, za těmi jedenácti tabulemi sedící veselí mysli jsouc, J. Msti C. a J. Msti Kr. všeho dobrého žádali a vinšovali s radostným pokřikováním: Vivat imperator et vivat rex Ferdinandus! To

*) Nyní klade Slavata jména těch pánův, kteří při jednotlivých stolích seděli. Těch se dočísti lze ve spise Jiřka Závěty ze Závětic: „Korunování J. M. Ferdinanda t. j. Druhého na král české l. 1617.“

jest: Živ buď císař a živ buď král Ferdinand! Kdežto i J. M. C. s J. Mstí Kr. jasnou tvář svou královskou pozvaným pánům hostům milostivě ukazovati a veselé mysli býti ráčili. Na kathedře zpíváno, troubeno a všelijaká vocalis et instrumentalis musica, dokud ty hody trvaly, držána byla. Ještě i jiné tři tabule byly, jedna v té světnici, v které rada nad appellacemi se držívá, pro dědičného truksasa a pro ty cavagliery, kteří jemu pomáhali na tabuli J. Mstí Kr. jídla nositi; druhá tabule pro dědičného mundšeňka a jeho hosti v zeleném pokoji, kde se soudové dvorští a komorní držívají, a třetí pro Pražany a vyslané z měst na komore české v tom zadním pokoji. V placu zámeckém též po ten všecken čas bílé a červené víno z rozdílných sudův se točilo a každý, kdo chtěl, do rozdílných nádob sobě natočiti dáti mohl, a mnoho pecníkův chleba mezi lid obecný rozházeno a rozdáno bylo.

Po dokonání těch slavných císařských a královských hodův J. M. C. ráčil se dvorem svým přes palác do svých pokojův jíti. Jich Mstí arciknížata, páni kardinálové, páni poslové špaňhelský a florentský s J. Mstí C. šli, J. M. Kr. pak ráčil ještě přes kathedru ke dskám zemským do svého pokoje se navrátiti a tu oděv svůj královský složit, korunu nejv. purgkrabí pražskému, jablko zlaté nejv. panu sudimu zemskému a sceptrum nejv. panu písaři odevzdati, kteřížto při přítomnosti jiných nejv. pánův úředníkův a soudcův zemských, též jiných předních pánův z obce král. českého do kaply sv. Václava ji vnesli a složili, a tu od manův karlíštejnských, dokudž se na hrad Karlíštejn v místo náležité zase neodvezla a neschovala, v noci i ve dne přede dveřmi hlídána a ostříhána byla. *)

A J. M. Kr. s dvorem svým přes palác hradu pražského též ke dvoru do pokojův svých jíti a obrátiti se ráčil.

Téhož l. 1617 měsíce augusti J. M. císař Mathiáš s J. Mstí Kr. a s J. Mstí arciknížetem Maximilianem ráčil jeti do Dráždan k J. M. kurfirštu saskému, kdež J. M. C. na dna se rozstonati a mimo vůli svou několik dní déleji tam se zdržeti ráčil. Potomně téhož léta při konci měsíce septembris J. M. Kr. ráčil na sněm do margkrabství moravského do města Brna, do knížetství slezských do města Vratislavě, do margkrabství horních Lužic do města Budišína a do margkrabství

*) Již s toho úřadu purgkrabství karlíštejnského při obnovení stížení zemského sešlo a ten hrad se vším k tomu příslušenstvím odevzdán jest k držení a užívání Její Msti královně české, a keruna česká s jinými klénoty, relikviami a privilegii královskými a zemskými v kaple sv. Václava v skřípku pod semí v bezpečném místě a truhlách sůstávají složeny.

dolních Lužic do města Gerlice jeti. A ve všech těch zemích J. M. Kr. od pánův stavův týchž zemí za krále českého uznán, za pána jich přijat a vyhlášen býti ráčil. S těmi výminkami a na ten způsob, jak v král. českém na sněmu obecném vykonáno bylo, páni stavové v každé té zemi náležitou povinnost a hold J. Msti Kr. učinili a J. M. tolikéž zvyklou přísahu v každé zemi obzvláštně vykonati ráčil. Nejv. pan kancléř král. českého od J. Msti C. za kommissáře nařízen byl, že jest s J. Msti Kr. do týchž k království českému vtělených zemí na též sněmy vypraven byl.

A jakož svrchu psaného léta 1617 J. M. arcikníže Ferdinand Rakouský z jednomyslného sňošení na sněmu obecném ode všech čtyř pánův stavův král. českého za budoucího krále a pána, potom také na sněmě obecném ode všech čtyř pánův stavův margkrabství moravského za budoucí margkrabě moravské, též na sněmu obecném od knížat a pánův stavův za budoucí slezské kníže, též na sněmích obecních v margkrabstvích hořejších a dolejších Lužic za budoucí lužické margkrabě pořádně a náležitě přijat, vyhlášen a korunou královskou slavně korunován býti ráčil, tak že tehdaž vidělo se jak J. Msti C., J. Msti Kr. a celému slavnému domu Rakouskému, tak také všem téhož domu spřízněným a přátelům, jako i také Jich Msti věrným poddaným a služebníkům (zvláště katolickým pod jednou), že nemohla věc možná býti, aby kdo z zlých lidí, a ovšem pak z prostředku Čechův, Moravanův, Slezákův a Lužičanův mohl neb mohli se najíti, kteříby to přijeti J. Msti krále Ferdinanda za budoucího krále českého, margkrabě moravského, vrchní kníže slezské a margkrabě horních a dolních Lužic v pochybnost uvozovali a takové jednomyslné pořádné přijetí a slavné korunování za nepořádné uznávati, držeti a se snažiti je kassirovati a v nic obrátiti chtěli: nicméně s tím se vším našel se zlí převrácení lidé a s svými chytrými obmysly a zlými praktikami k tomu přivedli, že stavové král. českého, markr. moravského, kníž. slezských, markr. horních i dolních Lužic, však vše náboženství pod obojí, ve dvou letech po svrchu psaném přijeti korunování to za nepořádné uznali, J. M. krále Ferdinanda za krále a pána svého víceji znáti nechtěli, jiného sobě za krále českého volili, a kdobykoliv z obyvatelův král. českého a vtělených zemí to approbiovati a k tomu se znáti nechtěl, ten aby za rušitele obecného pokoje vyhlášen, trestán a pokutován byl, tak jakž téhož jich nepořádného bezbožného a právě rebeliekého snešení výpisové tuto se příkládají. Prvního snešení, za kterou příčinou J. M. krále Ferdinanda za krále a pána svého znáti nechtěli, výpis tuto se klade:

Kdež jsou také od J. M. krále Ferdinanda mezi tímto časem a předělným sjedem dvoje rozdílné psaní s nápisem takovým: „Ze všech tří stavův král českého na hradě pražském shromážděným osobám“, jichž jest datum v městě Vídní prvního v sobotu po slavném bodu vzkříšení Krista Pána a druhého v pondělí po neděli Jubilate, vše léta tohoto 1619, do direkcí na hrad pražský odeslána. Kterážto psaní se všemi k nim přiloženými věcmi, též i to, jakým způsobem král Ferdinand sa krále českého přijat a na království české korunován, nicméně jak jest se všemi těmito zeměmi od něho a to ještě dříve a prvé, nežli sa krále českého přijat a korunován byl, i po korunování až do této doby zacházeno bylo, měvše my stavové král českého se pány vyalanými margkr. moravského, hořejšího i dolejšího Slezska, též hořejších i dolejších Lužic v svém plném a bedlivém uvážení, na tom jsme se všickni, dotčené země společně a jednomyslně z jistého uložení božího snesli. Poněvadž království toto české svobodné volení vědycky mělo a posavad s jinými přivtělenými zeměmi má, jakž privilegia zemská to patrně ukazují a užívání to též potvrzuje, což vše i touž smlouvou l. 1608 před Prahou mezi J. M. císařem Rudolfem a arciknížetem Mathiášem, též s zeměmi učiněnou a potom i sněmem obecným a reversy Jich Mstí jest dostatečně utvrzeno, a přitom i pokoj o náboženství a porovnání jistě mezi stranou pod obojí i pod jednou, jako i mezi stranou pod obojí samou v král. českém učiněno bylo, — což vše někteří sli a nepokojní lidé všech časův srušiti usilovali, k čemuž také skutečně přistoupili. A vidouce, že J. M. arcikníže Ferdinand Rakouský, Štyrský a Korytanský jest úhlavní nepřítel náboženství evangelického pod obojí, a že jsouce ten pán od jesuitův v mladosti své cvičen, hned dovedše let svých a do regimentu mezi svých vstopivše, všechny křesťany pod obojí, kteréž jest dobré paměti pán otec jeho v zemích svých trpěti ráčil, s semí svých jest vypořáděl, i s těly mrtvými, již v Bohu odpočívajícími, hrozně a neslýchaně zacházeti dal: nato J. M. císaře Mathiáše navedli, aby J. M. arcikníže Ferdinanda za syna přijíti a ještě za svého živobytí stavy král. českého jako i stavy král. uherského k tomu přivesti ráčil, aby po smrti J. Mstí králem českým a uherským byl. V čemž když jest J. M. C. jich uposlechnouti, samým stavům král. českého sněm rozepsati a v tom rozepsání to doložiti ráčil, aby se při téměř sněmě hned o nic jiného než o successors a budoucího krále českého nejednalo. Pročež se mnozí k sněmu přijeti ostýchali, jiní pak, kteříž přijeli a k tomu, že jest to proti privilegiím a svobodám zemským, se přimlouvali, i to, že jiné země přivtělené přítomny nejsou, a že při sněmu pojmi-nulém s nimi na tom zůstáno jest, poněvadž oni to předkládali, že k volení krále také hlas mají a že to prvé mezi zeměmi na místě a konci postaveno býti má, ukazovali, těm se těžké domluvy a pohrůžky staly; budou-li jinak, než tak, jak naměřeno jest, se přimlouvat, že takovému každému potřeby bude, aby dvě hlavy měl a že se s nimi divně jako předešlých let s některými zacházeti bude. Těm pak osobám z nejv. úředníkův zemských a jiným, kteří takové pohrůžky činili, za to velicí darové nejen zaslibováni, ale i dávání bývali. Skrze což k tomu přišlo, že jsou ani toho slova „volení“ přítom trpěti nechtěli; než proti všem svobodám a privilegiím to tak jménem, a někteříž se toho vzdalovali, zavřeli, že král Ferdinand ne „volení“ než jen „přijati, vyhlášení a korunování“ jest. Ale i to vše stalo se conditionaliter a s výminkami, tak že J. M. arcikníže dal jest stavům tohoto království od sebe revers, kterýž v sobě toto obsahuje: Jedno že to od stavův věčně přijímati a to jim vše milestí svou královskou vzpomínati a vynahrazovati chtěti ráčí; druhé že sa živobytí J. M. císaře Mathiáše v kralování vladavství a spravování tohoto království sám o své ujmě se vkládati a bez vůle zvláštní J. M. císaře a podle toho s uvážením nejv. úředníkův a soudcův zemských stá. na sebe potahovati nemá; třetí jestliby přes to na sebe kralování a vladavství sa živnosti J. Mstí C. potahovati chtěl, tehdy stavové

tou měrou že nemají J. M. Kr. žádnou poddanost, poslušnost a povinnost zavázání býti; štvrté že ode dne sjití s tohoto světa J. Msti C. ve čtyřech nedělních aneb po přijetí na sebe správy král. českého všecka privilegia atd. potvrditi chtějí ráci, jakž též revers, jehož datum na hradě pražském v středu u vigíli sv. Petra a Pavla apoštolův Páně leta 1617, to v sobě šfeji zavírá. Nad to vše ráci J. M. král Ferdinand stavům král. českého při korunování přísahu učiniti, že ráci to všecko, což k dobrému a poctivému tohoto král. českého jest, učiniti. Proti čemuž obojímu jest J. M. král Ferdinand činiti, a nejen správy a regimentu za živobytí J. Msti C. se ujímati, direktora tajné rady, totiž kardinala Klesle, skrze něhož císař všechny země spravoval, proti vůli císařské s povinností složit, do arrestu dáti, k válce proti král. českému raditi, ale i svůj vlastní lid s Tyrolu vyzdvihnouti, do král. českého poslati, jim ordinanci dávat a toto království a obyvatele jeho mečem a ohněm hubiti dáti, sněm v Moravě proti Čechům držeti, spolčení lidu moravského s lidem svým a císařským, jako i durchsugky skrze lid zemi žádati i takové obdrčky. Po smrti císa. Mathiáše pak ten všecek lid vojenaký nepřátelský a v tomto království jako i potom v margkr. moravském hrozné tyranství provozující v službu svou přijíti a ještě nad to mnoho tisíc lidu císařského španělského a jiného verbovati, do tohoto království uvésti a mnohem hůře, nežli za císaře Mathiáše, nešťanujíce ani starého ani mladého, mužského ani ženského pohlaví, ani těch malých dítek, s kterýchž ještě mnoho v životě mateří svých saveny byly, provozovati dal a dává. Anobř nevěděše ještě nikdá sám tohoto království a zemi k němu přivtělených v držení, v král. českém mistodržici, a to ty, skrze kteréž prvé to všecko zlé pošlo, zase nařídil, některé s nich jako i jiné tomuto království spronevěřilé syny při sobě zdržuje, v radách a poselstvích užívá a tím to patrně na sobě snáti dává, že to, což jsou oni posavad alého na vyvrácení a zrušení privilegií a svobod tohoto království a jiných přivtělených zemi činili a činiti pomáhali, oblibuje a těch osob sobě více, nežli celých království a zemí váží. Nadto výš též král Ferdinand učinil jest bes vůle a vědomí stavův tejně a ukrývá, a to ještě před tím, nežli jest sám za krále českého způsobem nadepsaným přijat byl, o toto král. české a země k němu přivtělené, jako i o král. uherské smlouvy. Kteréto smlouvy se teprva nyní jistým božím Hzením vyjevily, a vstahují se opět na dokonalé vyvrácení a zrušení všeho král. českého a zemí k němu přivtělených privilegií a svobod, kteréž na svobodné volení krále mají. Nebo se v těch smlouvách králi hispanskému dědičné právo k tomuto království a zemím přivlastňuje, a takové právo své že král hispanský na ten čas králi Ferdinandovi postupuje, a však jakžby linie jeho mužského pohlaví sošla, tehdy že to oboje království a země k němu náležité zase dědičným právem na krále hispanského a na dědice a budoucí jeho připadnouti mají.

Z čehož se všeho i jiných mnohých věcí patrně jest, že král Ferdinand proti svobodám a privilegiím království tohoto nepořádně za krále českého přijat a korunován jest, těm také výš dotčeným výminkám, též přisaze J. Msti, při korunování stavům král. českého vykonané, a reversu odvedenému, jako ani jiným výš dotčeným přivtěleným zemím daným, jest se za dosti nestalo; nýbrž naproti tomu všemu jest král Ferdinand učinil a tak sám sebe s téhož nepořádného přijetí a korunování na král. české vyvedl a tudy správy a regimentu se sbavil. Skrze což my stavové a země také té povinnosti (ač bychom J. Msti jakou zavázání byli) dokonale osvobození jsme.

Pročež aby J. Msti pašno nebylo, nýbrž to, kudy a kterými zname-nitými a velikými příčinami J. M. s toho se všeho sám se vyvedl a víceji k regimentu a správě těchto zemí připuštěn býti nemůže, skrze justifikaci a dedukci všemu světu v známost uvedeno a osvědčeno bylo. Což se také bez prodlení stane a vůbec k vytištění přijde.

A poněvadž já všech těch věcí, jak se dalo a čeho se tu dotýče, dobře povědom jsem, vidělo se mi za dobré a užitečné pro budoucí paměť a pro pravdivou vědomost těch, kteří to čísti budou, tuto obšírněji s dobrým gruntem pravdivou informací dáti a ukázati, jak Čechové spolu s osobami vtělených zemí, vše pod obojí, neměli žádné příčiny toho slavného a svatě paměti hodného císaře Ferdinanda II. za nehodného správy a kralování král. českého a zemí k němu přivtělených uznati, a jiného na místě J. Msti za krále a pána svého voliti, vyhlásiti, korunovati a povinnost poddanou jemu vykonati. A pro lepší jednoho každého vyrozumění budu tu jich artikule a sněšení v tom po periodích pořád citirovati a na každý period náležitou pravdivou informací dávati; i také, kde toho potřeba ukazovati bude, jich smyšlené příčiny refutirovati.

A jakož v tom artikuli o J. M. králi Ferdinandovi z počátku tato slova se pokládají: *Kdež jsou také od J. M. krále Ferdinanda . . . odeslaná.* O těchto psaních, o kterýchž se tuto zmínka činí, věděti sluší, že hned brzy po smrti J. M. císaře Mathiáše J. M. král Ferdinand učinil Čechům pod obojí, na hradě pražském tehdaž shromážděným, dvoje psaní, na jichžto nápis napísáno bylo: „Ze všech tří stavův král. českého na hradě pražském shromážděným osobám.“ Kterážto tehdejší jmenovaní direktori a správcové zeměti nechtěli přijíti a je otevřítí, předkládající, že oni tu nejsou a nezůstávají jako osoby partikulární, než že jsou osoby ze všech tří stavův král. českého volené a nařízené, kteří všecky stavy téhož království reprezentují, a jim stavové vedle plnomocenství, jim daného, správu téhož království na ten čas svěřili. A ačkoliv J. M. C. Mathiáš za živobyti svého je za takové, jak oni sobě přivlastňovali, znáti neráčil a J. M. král Ferdinand po smrti J. Msti C. též neráčil moci je za takové znáti, poněvadž ne na sněmě obecném, než na jistém sjezdu, ne ode všech tří stavův král. českého, než toliko od strany pod obojí za ty nařízení byli: pročež z bedlivého uvážení ráčil jim ten titul dáti, jakž se nahoře dokládá. Tak že nemohouce oni proti tomu se postavovati, aby jakým direktorům tak i jiným osobám tehdaž na hradě Pražském shromážděným též psaní svědčiti neměla, je přijali, otevřeli a jak direktori v své úzké radě tak i při nejprvnějším sjezdu většího počtu osob stavův král. českého pod obojí vůbec je předčísti dali, a při nejprvnějším uvažování na tom se všickni jednomyslně snesli, aby na též psaní se vši náležitou uctivostí, poddanou ponížností svou J. Msti Kr. odpověď dali, jako i také nařídili jisté osoby ze všech tří stavův, kteří koncept té odpovědi sepsati a k ratifikaci všem třem pánům stavům vůbec přednésti měli.

Ale ti, kteří jsou s prostředku direktorův jiný úmysl měli, totiž k tomu vésti, aby J. Msti Kr. netoliko žádná odpověď dána nebyla, ale aby i J. M. Kr. víceji za krále a pána svého neznali, než na místě J. Msti jiného volili, všelijak to předcházeli, aby koncept té odpovědi stavům přednášen nebyl. Tak že tak dlouho tím prodléváno bylo, až direktori mezi sebou o to se snesli a tu teprva pánům stavům pod obojí zdání své přednesli a na tom zavřeli, jakž z následujících slov snešení jich se vyrozumí.

Prvního psaní tato podstata byla: Poněvadž J. M. Kr. po smrti J. Msti C. nemalá nedorozumění, roztržitosti a i válečný způsob v království svém českém nacházeti ráčil, že ráčí žádostiv býti, všecka ta nedorozumění v pokojný způsob zase uvésti. Pročež aby s prostředku svého jisté osoby nařídili a ke dvoru J. Msti Kr. do Vídně vypravili a skrze ně potřebu svou přednésti dali, že J. M. Kr. ráčilby chtíti vše volně vyslyšeti, tomu vyrozuměti, v bedlivé své uvážení vzíti a všelijak se snažiti k pokojnému konci ty věci přivésti. A mezitím že J. M. Kr. ráčil při vojsku, po smrti J. M. C. v král. českém zůstávajícím, milostivě naříditi, aby nic nepřátelského proti vojsku stavův téhož království před sebe nebrali, a generálu téhož vojska, panu hraběti Buquoy, poručiti, aby takové J. Msti Kr. nařízení officírům válečným týchž stavův v známost uvedli.

Druhého psaní podstata tato byla: J. M. Kr., pamatujice na svůj při korunování stavům král. českého od J. Msti daný revers, že ráčí chtíti, kdyby koliv Pán Bůh J. M. C. z tohoto světa povolati ráčil, ode dne smrti ve čtyrech nedělích pořádku zběhlých potvrzení všech privilegií téhož království odevzdati. Pročež poněvadž Pán Bůh všemohoucí J. M. C. Mathiáše, krále českého slavné paměti, v středu po neděli Judica 27. dne martii v městě Vídni ráno mezi 8. a 9. hodinou l. 1619 skrze časnou smrt z toho světa nepochybně k sobě do věčné slávy povolati ráčil; a poněvadž již dokonale správa téhož království a země k němu přivtělených J. Msti jakožto korunovanému králi náleží: z té příčiny že ráčí takového potvrzení k rukám nejv. purgkrabě pražského odsílati, aby je stavům téhož království odevzdal. Vedle toho že J. M. Kr. s pomocí boží všelijak se k tomu přičiniti chtíti ráčí, aby to království zase v dobrý a pokojný způsob přivedeno býti mohlo, obyvatelové spolu s poddanými svými v pokoji, lásce a svornosti zůstávali, nad právem, řádem a spravedlností ochranná ruka držána byla, jakž o tom pán Adam z Waldštejna, nejv. hofmistr král. českého, po příjezdu svém do Prahy obšírněji správa učiniti moci bude. A J. M. Kr. že ke všem obyvatelům

téhož království jiné naděje býti neráči, než, poněvadž to vše, co J. M. jim stavům připovědětí ráčil, splniti hotov býti ráci, že oni podobným způsobem na svou povinnost pozor dadouce, k J. Msti skutečnou poddanost a poslušnost prokáží.

Nejv. pan purgkrabě pražský ohlásil se při direktořích stavův král. českého pod obojí, že od J. M. krále Ferdinanda má sobě odeslanou konfirmaci a potvrzení všech privilegií král. českého; kdykoliv pánu oznámí, že se chce mezi ně najíti dáti a ji k rukám jich odevzdati; z čehož se poznati moci bude, že J. M. Kr. připovědi své zadosti činiti ráci. Oni za odpověď dali, že majíce sobě od J. M. Kr. o té věci tolikéž učiněné psaní, dobrou vědomost o takovém odeslání potvrzení privilegií království českého mají; že při nejprvnějším sjezdu pánův stavův král. českého jim to v známost uvésti a snešení týchž pánův stavův pánu vědětí dáti chtějí. Mezitím ti neporádní direktorové stavův pod obojích učinili psaní Jeho Msti kurfirštu saskému.

Z této pravdivé informací mé, na prvním periodu učiněné, poznati se může, jak J. M. král Ferdinand po smrti J. M. císaře Mathiáše tak pokojný počátek kralování svého před sebe vzíti ráčil, neukazujíc na sobě žádného hněvu, že jsou se tehdejší Čechové tak hanebně proti J. M. C. Mathiášovi zpronevěřili a rebellirovali. Než J. M. ráčil privilegia všech stavův král. českého milostivě potvrditi a takové potvrzení skrze jistou osobu do Prahy odeslati, skrze nejv. pana purgkrabě pražského k rukoum jich naříditi odevzdati a vedle toho týmž tehdejší rebellům Čechům tak milostivě se ohlásiti, aby toliko některé z prostředků svého ke dvoru J. M. vypravili, že, vyrozumějíc jich stížnostem, ráci chtějí se přičiniti s pokojným prostředkováním vše na místo postaviti. A jistá věc jest, kdyby tehdejší Čechové sobě byli uamyslili a vedle tohoto J. Msti Kr. milostivého podání se zachovali, žeby byli mohli v svých pretenších mnoho obdržeti, a bez další války, krveproliti a záhuby země tehdejší neřesti spokojiti. Ale původové té české rebellie nedali k tomu přijíti, byvše jich úmysl J. M. krále Ferdinanda nižádným způsobem k správě a kralování král. českého nepřipouštěti, než jiného z jich náboženství kalvinského za krále sobě voliti. Věak takový svůj zlý úmysl nesměli ihned stavům téhož království a obci vyjevití, věda, že větší díl stavův k tomu byli by nepovolili. Pročež na rozum stavům dali a je navedli, že jest potřebí bedlivého uvážení, jakoby odpověď J. Msti Kr. dána býti měla. A mezi tím ihned po dostání těch dvou psaní od J. Msti Kr. učinili psaní jich Mstem dvěma kurfirštům a v týchž psaních J. Msti Kr. vinu dávali, předně že J. M. král Ferdinand po

smrti J. M. císaře Mathiáše správu království českého svěditi ráčil nejv. úředníkům a soudcům zemským, kteří za kralování J. M. císaře Mathiáše v nepřítomnosti J. Msti v král. českém správu téhož království měli, ještě stavové pod obojí již v tom se byli snesli, že je za takové znáti nechťejí, poněvadž prý ti těch žalostivých neřestí, záhuby a nešťastného krveprolití v témž království příčinou byli. Proti kteréžto příčině přikládá se příležitostě připsi téhož J. Msti Kr. psaní, kteréhož připsi tehdejší Cechové sami Jich Mstem kurfirštům byli odeslali.

Ferdinand z Boží Milosti Uherský a Český král. Urození a statečnì věrní milí! Nečiníme vás tajna, že jest Pán Bůh všemohoucí Nás žalost navštívil a nejjasnějšího velikomocného knížete a pána, pána Mathiáše, nejmilějšího pana strejce a otce našeho, také milostivého krále a pána vašeho, slavné paměti, včerejšího dne ráno mezi 8. a 9. hodinou skrze časnou smrt z tohoto světa, jakž nepochybujeme, k sobě do věčné slávy povolati ráčil. A poněvadž nyní dokonala správa království českého a semí k němu přivtělených nám jakožto korunovanému králi náleží, s té příčiny My vás jakožto ty, kteříž jste od J. Msti Kr. dobré paměti za místodržící nařizeni byli, při takovém místodržictví vedle předešlé vám dané instrukci až do dalšího nařízení Našeho milostivě posustavovati a přitom milostivě poroučeti ráčíme, abyste jiným nejv. úředníkům a soudcům zemským a radám senátu dvorského a komorního, jako i jiným přítomným i nepřítomným osobám z obce, pražských i jiných měst, takovou žalostivou novinu, totiž smrti Našeho i jich pána, v známost uvedli, také všechny radý a přednější osoby z obyvatelův napomenuli, aby se vedle starého chvalitebného obyčeje v smutku ukázali, a jim vedle toho také oznámili, že My, pamatující na Náš při korunování stavům král. českého od Nás daný revers, privilegia semaké potvrditi a takovou konformaci nejv. purkrabí pražskému odvésti i také s pomocí boží přede všemi jinými k tomu se přičiníti ohlíti ráčíme, aby království Naše zase v dobrý pokojný způsob postaveno a obyvatelové a poddani Naši v pokoji, lásce a svornosti sůstávali, také nad právem, řádem a spravedlností ruka držána býti mohla, jakž o tom uromený Náš věrný milý Adam z Waldštejna, nejv. hofmistr království českého, po příjezdu tam o tom obšírnější zprávu učiniti moci bude. A My k nim a všem obyvatelům dotčeného království jiné naděje nejsme, než poněvadž my to vše, což jsme jim stavům připověděli, splniti hotovi jsme, že podobným způsobem na svou povinnost pozor dadeuce, Nám skutečnou poddanost a poslušnost prokáží. Dán v městě našem Vídni ve čtvrtek po neděli Judica dne 27. března léta 1619.

Z tohoto výpisu znáti se může, zdaliž jest J. M. král Ferdinand tím psaním svým co scestného učiniti ráčil. Neb i ti nejv. páni úředníci a soudcové seměti, od J. Msti císaře Mathiáše jakožto krále českého za místodržící J. Msti C. v témž království nařízení, žádný z nich od nižádného pro nějaký zlý spáchaný skutek právně obžalován, souzen a odsouzen nebyl; toliko že osoby strany pod obojí pod jménem všech stavů pod obojí dvě osoby z prostředku jich, totižta hrabě Slavatu a hrabě z Martinic, de facto a mocně v kanceláři české z okna do hlubokého příkopu na smrt vyhodili, dávajíce jim vinu, že oni dva jak v jejich náboženství tak osobám pod obojí v témž království nepřátelé a škodliví byli. Ale ta-

kový skutek týchž osob podobojí od J. Msti císaře Mathiáše jakožto krále českého a pána jich za hanebný a zlý skutek, od nich spáchaný, držán a přičítán byl: A ráčil J. M. C. ihned tehdaž jednoho z svých pánův tejných radd, pana Eusebia Khana, do Prahy vypraviti pro vyrozumění, za jakou příčinou ten hanebný skutek nade dvěma J. Msti C. místodržícími a jedním sekretářem vykonán byl, jsouce J. M. C. žádostiv pokojným způsobem bez války tu věc spokojiti.

Ale tehdejší Čechové aneb raději někteří, zlí mužové zlý oumysl v srdcích svých majíce, oznámili, že jsou své příčiny, pro kteréž jsou to učinili, skrze vytištěnou apologii všemu světu v známost uvedli. I také J. Msti C. vedle psaní svého jeden exemplář též apologie odeslali. Dále pak v žádné jednání dáti se nechťeli, než, vši správy král. českého se ujmouce, proti J. M. císaři Mathiášovi, králi a pánu svému nejmilostivějšímu, dokonale rebellirovali. Ti pak tehdejší Čechové v té své apologii toliko těm dvěma hrabatům vinu dávali a proti žádnému jinému z prostředkův tehdejších pánův místodržících sobě nestěžovali. Neměli tehdy příčinu, jich Mstem kurfirštům sobě stěžovati, že J. M. král Ferdinand předešlým pánům místodržícím psáti a v jich povinnostech je dále ztvrzovati ráčil. Nebo ti dva svrchu psaní hrabata nemohli jim škoditi, zůstávají tehdaž hrabě Slavata v jejich moci v arestu a pod varitou na hradě pražském v domě Její Msti kněžny z Lobkovic, a hrabě z Martinic zůstával tehdaž ven z království v Bavořích v městě Mnichově. A každý rozumný to rozsouditi může, zdalíž J. M. král Ferdinand po smrti J. Msti císaře Mathiáše jiným způsobem a jiným osobám do král. českého moci psáti, než jakž to učiniti ráčil?

Materia pak téhož psaní J. Msti Kr. nebyla týmž Čechům pod obojí škodlivá, anobrž měli slušné příčiny nad tím se těšiti, že J. M. Kr. ráčil jim potvrzení všech privilegií král. českého odsílati.

Druhou vinu Čechové v svém psaní Jich Mstem kurfirštům učiněném J. Msti Kr. dávali, že po smrti J. M. císaře Mathiáše vždy vojska nepřátelská v zemi zůstávaly. Třetí vina, že se ve Vlaších a Nydriandu lidu válečného více verbuje, a při dvoře J. Msti Kr. že rozdílným osobám na verbučky pštalunky dávají, což vše že se proti nim a všemu království míní.

Jest s podivením, že tehdejší Čechové nechťeli J. Msti Kr. na psaní J. Msti žádné odpovědi dávatí. V zemi veliký počet lidu válečného měli, tolikéž ze všech stran se sílili, konfederirovali a J. M. Kr. jakožto krále a pána svého pořádně přijátého vyhlášeného a korunovaného k správě téhož království

připustiti nemínili a vřelí jak mocně nechtěli a s tím se všim, že J. M. Kr. práva svého přirozeného a nabytého proti zbraňujícím a rebellům mocně a válečně se ujmáti přinucen býti ráčil, v tom J. Msti Kr. za zlé měli a proti J. Msti sobě stěžovali. Ale Pán Bůh jich zlost dobře potom vyjeviti a náležitě ztrestati ráčil.

Následuje druhý period, kterýž takto zní: *Kterážto psaní.... z jistého ulož. božského snesl.* Zanechávám proti tomuto periodu obšírně informovati a refutovati ty příčiny, které tehdejší Čechové spolu s vtělenými zeměmi sobě míti pokládali, za kterými se jim vidělo, že též příčiny slušné byly, aby J. M. krále Ferdinanda k správě českého království nepřipouštěli, poněvadž doleji jiní periodové příčiny k tomu dají, že to s podstatou refutovati budu. Tuto pak s gruntem a pravdou informací se dá, jak neforemně a nepodstatně to před sebe vzali. Neb předně nebylo tu činiti o to, zdaliž J. M. král Ferdinand II. ráčil jmíti za krále českého přijat neb volen býti, poněvadž l. 1617, dvě léta před tímto Čechův s vtělenými zeměmi uvažováním a snešením, J. M. král Ferdinand II. za krále českého pořádně přijat, vyhlášen a slavně korunován býti ráčil, jakž málo výš obšírněji se to vypisuje; než o to činiti bylo, zdali by J. M. král Ferdinand po smrti J. M. C. Mathiáše jakožto krále českého k správě království českého připuštěn býti míti ráčil. Kterážto dotázka Čechům a vtěleným zemím nepřislušela v pochybnosti uvozovati; neb dato, non concessio, kdyby i to pravda byla, žeby svobodné volení krále měli, tehdy proto žádné privilegium a svobody na to neměli, aby korunovaného svého krále ssaditi a nechtěti za krále a pána svého míti, než jiného sobě voliti mohli; neb to jim uvažovati a rozsuzovati nepřislušelo. Než musiliby před vyšším soudcem, nežli oni byli, to přednáseti. Ale když sami o své ujmě de facto to činili, nemohli od J. Msti Kr. korunovaného pána svého za jiné jmíni a držáni býti, než za zpronevěřilé rebelly a poddané. A jak oni se snažili svou rebellií mocí zastávati, tak také J. M. Kr., pořádný král a pán jich, ráčil se snažiti rebelly poddané své válečnou mocí k náležitému poslušenství přivésti, tak jakž se to také stalo.

V tomto pak periodu spisovatelé tobo artikule tak opovážlivě doložili, že „měvše oni stavové král. českého se pány vyslanými z vtělených zemí to v svém bedlivém uvážení“, ješto přitom jich uvažování nebyli než toliko některé osoby pod obojí, a žádný z obyvatelův král. českého pod jednou. A pod jménem stavův král. českého tak dobře pod jednou jako pod obojí býti musejí. Síce když v král. českém při

uvažování některých věcí toliko sami pod jednou nebo sami pod obojí bývali, tehdy jmenovali se strana pod jednou a strana pod obojí, aneb abusivě stavové pod jednou a stavové pod obojí. Pročež negruntovně v tomto periodu doloženo jest, že stavové král. českého měli to v svém uvážení. Jako i také vyslání z vtělených zemí nebyli vysláni ode všech stavův týchž zemí. Tak jakž v Moravě obzvláštní stav duchovní byl, a ti netoliko při uvažování toho v Moravě přítomni nebyli, ale ani žádné vědomosti o tom neměli, a žádný z obyvatelův markr. Moravského pod jednou těch rebellských uvažování v témž margkrabství se nedotýkal a k nim neradil. V knížetstvích alešských a v margkr. lužických tolikéž toliko osoby pod obojí ty vyslané vypravili. Pročež nemohli jmenovány býti, že jsou od stavův týchž zemí vysláni byli. A pro lepší vyrozumění, které osoby v král. českém přítom uvažování byli, z originálního protokollu tehdejších direktorův v král. českém výpis tuto se přikládá.

Přímluvy v sněmě na hradě pražském: má-li se J. M. králi Ferdinandovi odpověď dáti čili nemá? a má-li k správě království českého připuštěn býti čili nemá? 19. augusti l. 1619.

Pan Linhart Kolona z Felzu, maršálek polní v král. českém: Jaké jsou svobody království tohoto, též jakým způsobem někteří hleděli stavy o jejich svobody připravit, tomu že páni stavové ráčili vyrozuměti. Aby pak stavové z toho vyvedeni býti měli, tomu že místa nedává. Neb že král Ferdinand na revers přijat byl jako i jiní. Jak pak nepořádně král byl přijat, pohrůžkami i jinak, o tom se tolikéž ví. Jaká v zemích svých z strany náboženství nařízení učinil, že jest známé. Po korunování jeho hned se nátlisky daly, poručení divná proti svobodám vyšly. Nad to král, jsouce conditionálně přijat, proti tomu a přísaze své činil, regimentu se ujal, lid nepřátelský do země uvedl, jemu ordinanci dával, ty, kteříž z okna vyházení jsou, i jiné zpronevěřilé za úředníky zdržuje. Řekl by někdo, že jest přijat a korunován: ale z toho se vyvedl. Na jednání smlouvy mysliti, že jest daremní; a v těchto neřestech že nelze déle zůstávati. Dokud z strany krále se resoluci nestane, že s jiným o to jednati jest daremné. Pročež že se pánu vidí ne z hněvu aneb žeby od J. Msti Kr. byl uražen, aby král byl kassirován.

Pan Vilém st. z Lobkovic: Co se privilegii dotýče, jaká jsou a jak jsou stavové o ně připravováni býti chtěli, to že jest vůbec vědomé. To pak že jen pánu v mysli leží, že páni stavové vždycky křičeli: „Pokoj, a jestliže toho krále zavrhneme bez odpovědi, tehdy že válku mítí budeme.“ S druhé strany

jestli že se zanechá, že nebudeme nikdy v bezpečnosti; pročť že pánu se vidí, jestliže má býti kassirován, tehdy aby se myslilo na prostředky, jakby válka mohla kontinuirována býti. Králi aby se psalo, že přísahu a výminku zrušil. Item aby se myslilo na to, kohoby mohli za krále jmiti.

Pan Pavel z Říčán: Že se tolikéž snáší. Jestliže krále chtějí svrci, tehdy aby se myslilo na jiného pána. Též bychom sobě byli podstatni a vedle sebe stáli.

Pan Petr z Švamberka: Že se snáší, aby král Ferdinand nebyl přijat; neb žeby raději pod pohanem býti chtěl.

Pan Václav Vilém z Roupova: Že podle svědomí bez ušetření osob se přimluvíti chce. Všecky tyto věci že vzešly k tomu cíli, aby stavové sobě pomohli z svého soužení. Neb svoboda v náboženství i jiné svobody se rušily. A poněvadž Pán Bůh ráčil posavad žehnati (neb kdyby ruka boží přitom nebyla, nikoliv bychom nemohli obstáti), pročť že nesluší od těch prostředkův upouštěti, k zastávání svobod sloužících. Toto že při sobě uvažoval: Učinil-li jest král své povinnosti a výminkám zadosti? Druhé mohli-li bychom pod ním v pokoji zůstávati? Co se prvního artikule dotýče, tu se nachází, že se jest nepořádně dále, tak že reversu svému zadosti neučinil, pročť že s dobrým svědomím máme se ho zhostiti. Co se druhého artikule dotýče, tu není naděje, bychom v pokoji pod ním zůstávati měli; neb král se posavad těch zlých rad držel. A protož že ráčí míti páni stavové o jinou vrchnost se starati. A více nepřiležitosti že se nacházejí, kdyby král měl zůstat, nežli když bude kassirován. Aníž naděje není, kdyby byl král přijat, aby jaký pokoj spůsoben byl.

Pan Václav z Budova: Tohoto pána přijetí s dobrým svědomím že se státi nemůže; nebo že neupřímně s tímto královstvím jest zacházeno a nepřátelsky na ně sazeno. Také od toho pána žádných prostředkův nepodávají, aby těm věcem spomoženo býti mohlo. Pročť aby král kassirován byl, a o jiného pána námluva se stala.

Pan Jan Albin hrabě Šlik: Že se mnozí na to spoléhali, jakoby skrze psaní králi těmto věcem spomoženo býti mohlo. Načež jest odpověď, žeby ta odpověď musila býti vhlídná a z toho by počla traktaci nebezpečná. Čas by se tak zmrhal. A dala-li by se patrná odpověď, že ho míti nechceme, jest darební; neb bez toho se krále donese. Ti, kteří se domnívají, žeby skrze traktaci těm věcem spomoženo bylo, jsou na omylu. Neb král jiných výminek nepodával, než jaké císař podával. Skrze cožby se čas zmrhal, a

nebezpečnosti větší nastávalo. O pomoci že nesluší pochybovati. Pročež že neráčí moci od předsevzetí ustoupiti, ovšem pak takového úhlavního nepřítele přijímati, poněvadž jest zjevným nepřítelem evangelitského náboženství; anobrž aby se na jiného krále myslilo.

Pan Václav st. Berka: Že se s tou přímlovou snáší, aby králem nezůstal; toliko jsou-li prostředkové před rukami, aby se válka mohla kontinuirovati.

Pan Albrecht Křinecký z Ronova: Že se pánu nevidí, abychom pod takovým tyranem býti měli; sice žeby se raději vyprodati chtěl.

Pan Hynek z Waldštejna: Že vždycky to předpo-
vídal, že ty věci, jak se řídily, nebudou moci státi. Než nyní válčiti, an peněz není, poněvadž poklad vyvezen! Nicméně že se jemu vidí, že král Ferdinand nemá zůstat.

Pan Jindřich st. Slavata se snáší. Pan Adam z Roupova se snáší. Pan Ota z Donína se snáší. Pan Jiří Adam z Roupova se snáší. Pan Adam ze Vchynic, žeby se raději vyprodal, než pod tím králem býti chtěl. Pan Jan Adam z Roupova tolikéž. Pan Jan z Řičan tolikéž. Pan Michal st. Slavata tolikéž. Pan Jan Lorenc z Žerotína tolikéž. Pan Jaroslav Slavata tolikéž. Pan Sadovský tolikéž. Pan Václav Lokšan tolikéž. Pan Mladý z Budova tolikéž. Pan Václav Herzaň tolikéž. Z pánův.

Pan Kašpar Kaplíř: Že k psaní neradí; neb nenachází, aby týmž psaním co dobrého vyřízeno bylo. Čas bylby toliko zmrhán, země pak mezitím žeby se hubila. K traktaci kdyby se přistoupilo, žeby tudy pokoj způsoben nebyl, než aby král byl kassirován a o jinou vrchnost aby se bez prodlení snesli a ve všem rovnost nesli. Prostředky se ještě najdou. Neb jsou ještě statkové duchovní; prodají-li se, několi-krát sto tisíc utrží. Potom že těch, kteří nás všechny do té lázně uvedli, statkové jejich žeby k tomu oddání býti měli. Též statkové království žeby mohli prodáni býti. Také že není možné krále přijíti.

Pan Prokop Dvořecký: Že při sobě nenachází, aby s ním jaká smlouva učiněna býti mohla; než mysliti raději na jiného krále.

Pan Fridrich z Bílé: Že to není možné, aby král Ferdinand měl býti králem jich; neb že ruší svobodu v náboženství i v politických věcech.

Pan Křištof z Fictum: Že přistupuje k přímlovám pana Václava Viléma z Roupova a pana Jana Albína Šlika.

Pan Hendrich Ota z Losu: Přijetí krále jest tak nepořádné, že proto by mohl kassirován býti; nebo jest toliko

přiját a ne volen. Nad to pak, když se hledí na to, co jest král posavad činil, tehdy že s dobrým svědomím nejsme mu ničímž více zavázáni. Smlouva také že nemůže býti učiněna, proto žeby to bylo proti smlouvě španělské. Také bychom se zbavili a vyvedli ze svých privilegium. Smlouva by se také nezdržela. Protož se mu vidí, že král nemá přijat býti. Ale poněvadž na tom dosti není, než musí se také na prostředky pomysleti a neodkládati, ale o jiného pána se starati.

Pan Albrecht Pfefferkorn: Že jest menší nebezpečnoství krále nepřijímati, nežli přijíti.

Pan Bohuslav z Michalovic, místokancléř: Že se mu vidí, že se nemá psáti proto: 1. žebychom tvrdili to nepořádné volení; 2. pomohlo by se k hlasu, než by se to stvrdilo; 3. k římskému císařství žeby se mu také pomohlo, a z toho by mnoho zlého pošlo; neb duchovní a knížata pod jednou musiliby mu pomáhati; 4. tvrdilyby se smlouvy španělské; 5. konfederací by minula; 6. pomoci bylibychv m zbavení. Protož že se mu vidí, aby místo psaní jistá apologia sepsána byla, proč jeho za krále přijíti nemohou. K dosažení pokoje že sice dvoje cesta jest: krále Ferdinanda přijíti anebo jiného krále sobě voliti. Tohoto zanechat, že jest nebezpečno; neb žeby nic nezdržel, ani náboženství nepovolil, přísahu že také zrušil, tyranství provozuje, hřídi zlé při sobě chová. K tomu muselibychom nepřítelům platiti. Pročež jest nejlépe o jinou vrchnost se namluviti.

Pan Štastný Václav Pětipeský: Považujíce všechny ty věci, nachází, že ta defensí jest nařízena pro obhájení náboženství. Item když král sem psal, tu že bylo králi vyznáno: Poněvadž se dotýče všech zemí, že se jim, když se sjedou, v známost uvede. Nyní že se také o to sjeli, co by se psáti mělo. V jakém způsobu pak král nyní zůstává a pročby neměl býti přijat, to jest již ukázáno. Načež hledíce, ačkoliv to zdání předešlé bylo, aby se mu psalo, však od toho upouští, zvláště že nepřítel škodí. Pročež že se snáší, aby nebyl přijat, ale jiný volen.

Pan Petr Miller: Král aby byl kassirován. A jini všickni k tomu přistoupili, aby král nebyl přijímán, nýbrž o jiného pána aby se namluvili.

Pan Jan Vostrovce: Poněvadž přijetí krále Ferdinanda jest nepořádné, pročež nemá k správě král, českého připuštěn býti.

Pan Vilém Konecchlumský: Na místě kraje českého s přímlovou pana Václava a Viléma z Roupova, pana místokancléře a jiných, že král Ferdinand nemůže a ne-

má býti přijat, se snášel. Páni generálové aby lépe na šráfy pozor dávali.

P. Jan Ratibor Sekerka: Že král nemá býti přijat.

Pan Ernfriedt Berbirstorff: Předně abychom obhajovali svobodné volení krále, a jakými chytrými praktikami král Ferdinand o to byl usiloval, aby nás o ně připravil. Ačkoli mohlby někdo mysliti, aby se králi psalo, ale že jest věc darební; neb zmeškali bychom čas, pomoci bychom se zbavili. I poněvadž jest král svou přísahu zrušil a své tyranství posavad provozuje, pročez že nemá býti přijat, ale o jiného krále aby se namluvilo. Však poněvadž není na tom dosti, aby se o generála bylo postaralo: abychom všickni táhli ze všech zemí, tak aby nepřítel nemohl sobě ležení zimní zaraziti, pod pokutou, kdoby nejel, aby byl voběšen na svých vlastních vratech, aneb aby rozsekán byl. Pánům generálštadům aby se psalo o pomoc. Katoličtí aby byli disarmirováni. Item aby s panem feldtmarsálkem jednáno bylo, aby zde stále zůstával v direkci a úřad jeho aby byl jinší osobou opatřen.

Pražané a jiná města na tom se snesli a za odpověď dali: Že vyrozuměli příčinám, pro kteréby král Ferdinand přijat býti neměl. A pováživše to, jak jest nepořádně přijat a také jim revers svůj zrušil, a poněvadž se obávací, kdyby král měl k regimentu připuštěn býti, žeby toto království k záaze přijíti musilo: pročez že se snášejí, aby k správě připuštěn nebyl. Přičemž se musí mysliti na to, jakby nepříteli mohlo býti odpíráno, a o jiného pána aby bylo staráno.

Pan Bohuchval Berka, jakožto tehdaž přední direktor, radda a správce zemský a téhož sněmu neb sjezdu direktor, svou příměru učinil: Že sobě ku paměti přivedl revers, kterýž od sebe dal, kterémuž že zadosti neučinil, nýbrž království toto mečem, ohněm a loupeží hubí; protož aby králem nezůstal. Však že přitom sluší na to mysliti, 1. kdoby měl býti za krále, 2. budou-li s tím králem, kterýžby budoucně volen byl, spokojeni, 3. že musí býti mocný, 4. že se musí věděti, přijme-li to k sobě, 5. na ty cesty pomysleti, aby byl také uherským, 6. též králem římským. A tak ten potaz a to uvažování zavřel, že králi Ferdinandovi nemá psáno a že nemá k správě král českého připuštěn býti.

Při tomto nepořádném tehdejším Čechův uvažování znamenati sluší: Předně. Když l. 1617 stavové král českého na sněmu obecném uvažovali strany přijetí tehdaž J. M. arciknížete Ferdinanda, tehdy při téměř uvažování bylo osob z stavu panského 68 a při tomto bylo jich toliko 25 osob. Tehdaž při sněmě mezi těmi osobami stavu panského 25 osob katolických pod jednou, a při tomto uvažování dokonce ani jeden

pod jednou nebyl. Item tehdaž mezi těmi osobami z stavu panského sedm nejv. pánův úředníkův zemských bylo, a při tomto uvažování ani jeden nejv. úředník zemský z stavu panského přítomen nebyl. Item tehdaž soudcův zemských z stavu panského bylo přítomných sedm osob, a tuto byl toliko jediný pan z Felzu. Item tehdaž z pánův radd soudův dvorského a komorního bylo přítomných osob z stavu panského 15, a tuto toliko šest osob. Item z rytířstva bylo tehdaž přítomných 43 osoby, a tuto malý počet se jich jmenuje, toliko 13, ačkoliv není pochybnosti, že jich větší počet bylo, poněvadž Vilém Konechlumský přímlovu svou učinil na místě všech jiných z rytířstva z kraje čáslavského; ale ti všickni byli osoby z obce, kteří bez mnohého uvažování toliko křičeli „Snášim se!“ Item tehdaž z rytířstva přítomni byli nejv. úředníci zemští 3, a tuto toliko jeden, Kašpar Kaplíř, purgkrabě kraje hradeckého. Item soudcové zemští z rytířstva byli tehdaž přítomni 4, a tuto toliko jeden, Prokop Dvořecký. Item z radd soudův dvorského a komorního tehdaž přítomných bylo 6, a tuto toliko jeden, Friedrich z Bílé. Item z Pražan bylo tehdaž při tom sněmě několik osob pod jednou, též také vyslaní z měst katolických, jako z Plzně, z Budějovic, z Kadaně, a při tomto sjezdu a uvažování žádný z katolických pod jednou z třetího stavu přítomen nebyl. A poněvadž stavové král. českého vlastně tehdaž jmenování býti nemohli, mezi kterými osoby pod jednou se nenacházeli a při tomto tehdejších Čechův uvažování žádný ze všech tří stavův pod jednou se nenacházel: následuje, že vlastně stavové se jmenovati nemohli. A poněvadž nejv. páni úředníci zemští, soudcové zemští a J. Mstí Kr. raddy soudův dvorského a komorního přední osoby z vyšších dvou stavův a jako sloupové téhož království bývali, a při tomto uvažování toliko jediný úředník zemský z rytířstva, a to z počtu jedenácti pánův úředníkův zemských nejposlednější, z počtu pánův soudcův zemských toliko dva a z počtu pánův radd toliko sedm přítomni byli: z toho znáti a souditi se může, jak nepořádné a pro materi, o což činiti bylo, právě rebelské uvažování a snešení bylo. A k tomu stalo se to ne při sněmě obecném, než při sjezdu nepořádném, od nepořádných a rebelských direktorův rozepsaném.

Vedle toho vidí mi se ta vota a zdání těch konsulentův za potřebné býti poněkud examinovati.

Předně proti pána z Felzu přímlově toto rozvažovati sluší: Když l. 1617 o přijetí tehdaž J. M. arciknížete Ferdinanda za krále českého na sněmu obecném uvažováno bylo, tehdy pan z Felzu v přímlově své nedokládal toho, žeby svobody král. českého měly to s sebou přinášeti, že nemá při-

jat, než volen býti, než toliko vedle předcházející přímlyvy k tomu vedl, aby to uvažování do generálního sněmu odloženo bylo, při kterémžby páni stavové z vtělených zemí mohli své vyslané také přítomné mít. A při relaci sněmovní v svém ohlášení s přímlyvou zouplna se snesl, aby J. M. arcikníže Ferdinand vedle jednomyslného pánův stavův sňešení za krále českého přijat, vyhlášen a korunován býti ráčil. Dále pak o těch svobodách král. českého v příčině svobodného volení krále, o té nepořádnosti přijetí J. M. arciknížete Ferdinanda za krále českého, o těch některých pohrůžkách doleji dá se další příčina, obšírněji o tom informovati a to zdání pana z Felzu v těch artikulích refutovati. O těch nátiacích a divných poručeních, po korunování J. M. vyšlých, žádná vědomost se nemá. A kdyby co takového bylo se stalo a vyšlo, tehdy J. M. král Ferdinand neráčilby tím vinen býti, poněvadž J. M. Kr. za živobyti J. M. císaře Mathiáše neráčil se správy v král. českém v ničemž ujímati, jak dále se to ukáže. A to, co z Felzu J. Msti Kr. přičítá, žeby J. M. proti přísaze ráčil míti učiniti, regimentu se ujímati, lid nepřátelský do země uvozovati a jemu ordinanci dávati, vše bez gruntu bylo a prokázati se nemohlo. Že jest J. M. král po smrti J. M. císaře Mathiáše předešlým J. Msti C. pánům místodržcím psáti ráčil, mezi nimiž také byli ti dva hrabata z okna vyhození, na to se již málo výše odpověď dává; v čemž se zůstavje. Neb že on z Felzu tyž dva hrabata a některé jiné z předních Čechův horlivé katolické králi a pánu svému věrné (a některými jinými sobě rovnými rebelly Čechy) za zpronevěřilé držel a vyhlašoval, na tom nic nezáleželo. Dostí oni na tom měli, že od své nejmilostivější vrchnosti za takové držání nebyli a že od žádného za takové pořádné obžalování, ovšem pak odsouzení nebyli. On pak z Felzu, dávši se od tehdejších rebellův Čechův za nejvyššího polního generál-maršálka voliti a vyhlásiti, a jsouce vedle toho obzvláště nejvyšším nad tisící koňmi a slouživše v té povinnosti jak nepořádným stavům král českého tak potom nepořádně od nich volenému Fridrichovi falckraběti, skrze lid válečný J. Msti pořádně přijatého a korunovaného krále českého Ferdinanda II. l. 1620 na den v květnou neděli v Rakousích blízko vsi Longelois s svými tisící koňmi poražen, ztrestán a života svého zbaven byl, o čemž nahoře (str. 45) též zmínka se činí. Že pak z Felzu v své přímlyvě dále dokládá, že J. M. Kr. z svého přijetí a korunování za krále českého ráčil se vyvésti, to jsou toliko slova a žádným způsobem toho prokázati bylby nemohl, jak doleji obšírně to se ukáže. A že přímlyvou svou zavírá, pokládajíc všelijaké jednání a smluvy býti darební, nýbrž že se jemu

vidí, aby J. M. Kr. ráčil býti kassirován; kterážto přímľuva byla dokonale bezbožná a rebellaká, a ta výmluva jeho, že jest od J. Msti Kr. nebyl uražen a že přímľuvu svou z hněvu nečiní, málo jemu prospívá, nýbrž více jeho kondemniruje, že beze vší sobě dané příčiny snažil se svou první přímľuvou J. M. Kr. o přirozené dědičné a akrze pořádné přijetí a korunování nahylé právo, které k král. českému a vtěleným zemím mítí ráčil, připraviti, i také to dovedl, toliko že Pán Bůh spravedlivý soudce neráčil připustiti, aby dlouho trvati mělo.

Druhá přímľuva při tom uvažování pana Viléma st. z Lobkovic jest něco mírnější, když se přímľouval, aby J. Msti Kr. psáno bylo, že jest přísahu a výminku zrušiti ráčil. Neb kdyby se takové psaní stalo, bylby stavové král. českého náležitou odpověď od J. Msti Kr. dostali, žeby byli mohli z omylu svého vyvedeni býti a se spokojiti. Však tou závěrkou v své přímľuvě, aby se mysliło, koho by mohli za krále mítí, to jest na sobě znáti dal, že jest se s přímľuvou první snášel.

Pana Pavla z Řičan přímľuva netoliko od první se nedělila, ale byla ještě bezbožnější s napomináním, aby v tom svém zlém předsevzetí byli sobě podatelní a vedle sebe stáli.

Pan Petr z Švambergka netoliko a přední rebellakou přímľuvou se snažil, a ještě bezbožnější přidal, J. M. císaře Ferdinanda nad pohana horšího býti pokládal. Sice kdyby každému z poddaných dovoleno bylo, vzíti sobě za pána, koho by mítí chtěli, tehdy vedle latinského přísloví Quot capita tot sensus musilyby časté proměny bývati.

Pan Václ. Vil. z Roupova byl jeden z předních vůdcův tehdejší rebeli; pročež lépeji nežli jiní věděl, k jakému cíli ta jich rebellie směřovala, totiž, aby J. M. císaře Mathiáše, krále svého přes sedm let pokojně kralujícího, ještě za živobytí J. Msti správy král. českého zbavili a po smrti J. Msti C. J. M. krále Ferdinanda korunovaného svého krále k správě téhož království a vtělených zemí nepřipouštěli, konfederaci s vtělenými zeměmi, s Uhry, s knížetem sedmibradským, s dolejšími a bořejšími Rakušany učinili, a v těch artikule ustanovili, kteréby na potlačení víry sv. katolické v témž království a v těch zemích a na ztenčení důstojenství královského sloužití mohly, a aby Jich Msti z alavného domu Rakouského království českého a těch zemí na věčnost zbaveni býti ráčili, a oni aby jiného krále a pána vedle svého náboženství sobě volili.

K takovému hanebnému cíli vůdcův tehdejší české rebellie směřující, pretext tomu se dával, že se to činí, aby „stavové z svého soužení sobě pomohli.“ A on z Roupova, byvše

z Jednoty bratrské náboženství kalvinského, podle svědomí svého ochotně k tomu radil. A že se jim v tom além rebell-ském předsevzetí z počátku poněkud dařilo, totiž že jsou ne-mohli také hned od J. M. císaře Mathiáše a po smrti J. Msti od J. M. císaře Ferdinanda II. tak brzo skročení a válečnou mocí přemoženi býti, zdálo se týmž vědoům, že ruka boží při nich jest, a že jsou již zvítězili. Ale v krátkém čase skutek to ukázal, když jsou J. M. Kr. Ferdinanda, korunovaného již krále, k správě téhož království nepřipustili, že jsou skrze to v pokoji nezůstali, nýbrž příčinu dali k větší válce a proká-zání, že ruka boží ne při nich, než při J. M. císaři Ferdinan-dovi II., jich pořádném králi, byla a zůstávala.

Co se pak toho dotýče, že se J. Msti C. v této přímluvě vina dává, že jest reversu svému za dosti učiniti neráčil, to že jest negruntovní a nepravdivé, na jiném místě podstatně se ukáže. O tom z Roupova v první knize (str. 366—369) ob-šírněji zmínka se činí.

Pan Václav z Budova podobně jako z Roupova byl z Jednoty bratrské, discipulus Theodori Beza, náboženství kal-vinského. Co k potlačení víry sv. katolické a vzdělání jich náboženství sloužiti mohlo, to vše on při sobě soudil, že s do-brým svědomím státi se může. Pročež s přímlovou z Roupova se snašel. Ale spravedlivá ruka boží ještě na tomto světě jeho se dotkla, že po al. vítězství J. Msti C. před Prahou jako je-den z direktorů pro mnohé jeho těžké rebellské přečinění skrze právní process odsouzen a mečem stat byl.

Pan Jan Albin hrabě Šlik, byvše jeden z obce a v mladém svém věku v Říši v některých akademích lutherian-ských studující, zdálo se jemu býti příliš sprostno, kdyby v přímlově své toliko byl doložil „Snáším se“; pročež něco obšírněji promluvil a něco víceji nežli jiní v přímlově své do-ložil, totiž, že J. M. Kr. zjevným nepřítelem náboženství evan-gelitského býti ráčí. Nepamatoval tento hrabě Šlik na to, když jest l. 1617 na sněmě obecném na hradě pražském o přijetí J. M. krále Ferdinanda uvažováno bylo, že byvše on tehdaž toho přítomný, netoliko při přijetí J. M. arciknížete Ferdinanda za krále českého svou přímlovu k tomu dal i také při relaci sněmovní se k tomu přiznal, a při korunování J. Msti přísahu aneb povinnost poddanou vykonal, ano také do-slýchal, co hrabě z Turnu v své přímlově doložil, že on J. M. arciknížete Ferdinanda z mladosti dobře povědom jest, že ráčí pán býti všemi ctnostmi ozdobený, a co ráčí jednou připo-věděti, že ráčí to pevně zdržeti. A poněvadž J. M. Kr. před koro-nováním svým za krále českého ráčil reversem svým připo-

věditi, že všechna privilegia král českého ráčí chtíti potvrditi a je v celosti zanechat, a po smrti J. M. císaře Mathiáše J. M. Kr. ráčil takové potvrzení stavům odeslati, tak že, kdyby i to pravda byla, žeby J. M. král jich náboženství pod obojí nepřitelem býti ráčil, nebylo jim potřebí ničeho se obávati; byliby svá nadání a privilegia pokojně mohli užívati. K tomu také, poněvadž J. M. C. ráčil již pořádně přijatým a korunovaným králem českým býti, nenáleželo tehdaž již víceji takové nedostatky přednáseti.

Pan Václav st. Berka skrze svou přímlovu své myslí zlost dosti patrně ukázal. Však s přímlovou z Roupova se nenasáel a to netvrdil, když J. M. král neráčí k správě král českého připuštěn býti, že v témž království bez války bude, anobř smýšlel, že se skrze to větší příčina k válkám dá. Podal to k dalšímu uvažování, jestli že prostředkově se nacházejí, válku kontinuirovati. Než měl se tento na to rozmysliti, že na sněmu obecném k přijetí J. Msti za krále českého pořádně hlas svůj dal, že jim nenáleželo nyní jináče se přímlovovati a tím J. M. králi a pánu svému rebellirovati.

Pan Albrecht Křinecký z Ronova, jeden stavu panakého z obce, předešle, když na sněmu obecném, aby J. M. Kr. za krále českého přijat býti ráčil, se mluvilo, tehdy s jinými se snesl a přiznání k relaci sněmovní učinil, i také nepochybně při korunování přítomen byl a povinnost poddanou vykonal. Neví se, odkud jest to tuto vzal, že J. M. Kr. tyranem jmenuje, čehož na věky bylby ničímž prokázati nemohl. „Sice žeby byl se raději z král českého vyprodal, nežli pod králováním J. Msti zůstávati měl“: to při vůli a moci jeho zůstávalo. J. M. Kr. bylby jemu toho zbraňovati neráčil, nýbrž raději viděl, aby takový buřič a nezna-pána-svého se byl vyprodal a jiný krále a pána svého milovník, věrný poslušný poddaný, na jeho místo a statek za obyvatele král českého se byl dostal.

Pan Hynek z Waldštejna, jeden z stavu panakého z obce, byl od J. M. císaře Mathiáše pro své těžké přečinění obeslán před vlastní osobu J. Msti C. a ten den, když se měl postaviti, žádal milosti a uvolil se 50.000 kop mlš. J. Msti C. složit. J. M. C. ráčil s tím spokojen býti, jeho zase na milost přijíti, a ty peníze, aby od něho přijaty byly, naříditi ráčil. O jeho přečinění a pyšném humoru mohloby se obšírněji psáti, ale v tomto místě se to pomíjí. Nebyl tento přítomný na témž sněmě, když o přijetí J. Msti Kr. Ferdinanda za krále českého jednáno a uvažováno bylo. Však ví se dobře, co patenty sněmovní s sebou přinášejí, že skrze takové patenty

všickni obyvatelové téhož království se obsílají, s tím doložením, kteří nepřijdou a přítomni toho nebudou, na čemž se větš počet spolu s J. Mstí C. králem a pánem jich snesou, že nepřítomní povinnovati jsou, tomu za dosti učiniti, jakoby přítomni byli. Pročež i tento byl tím povinnovat. Že pak v přímluvě své dokládá, že jest vždycky předpovídal, že ty věci nebudou moci obstáti, neví se, před kým a jakými slovy to předpovídal. Ale jeho předpovídání bylo velice negruntovní; neb J. M. Kr. římským císařem, uherským a českým králem, kralujícím až do smrti své, zůstati a při smrti své též království u víře sv. katolické tak upevněné a všelijakého lidu válečného tak prázdné a osvobozené zanechatí ráčil, podobně jak za sl. p. císaře Karla IV. se nacházelo. Co pak tím míní, žeby poklad měl býti vyvezen, to se věděti nemůže; neb J. M. Kr., neměvše tehdáž ještě žádné správy v král. českém, ani sám ani skrze jiného žádného pokladu odtud vyvézti dáti neráčil. A že svou přímluvu tím zavřel, že se jemu vidí, že J. M. král zůstati míti neráčí, tím ukázal, že v tom jiném rebellům chtěl zároveň býti, tak jakž potomně také toho zažil, že po sl. vítězství J. Mstí C. skrze právní process všech vzáctných statkův a panství svých byl odsouzen, a odjedouc tejně z král. českého v svém scestném náboženství v Drážďanech mizerně život svůj dokonat.

Pan Adam ze Vchynic, tolikéž jeden z obce, tehdáž l. 1617 na sněmě přítomen nebyl; ale na čem se J. M. C. Mathiáš jakožto král český s pány stavby téhož království sněsti ráčil, povinen byl tak dobře jako jiní to podniknouti. A žeby se byl raději vyprodal, než pod J. Mstí Kr. býti chtěl, to každého času při vůli a moci jeho zůstávalo.

Pan Adam z Roupova, pan Otto z Donína, pan Jiří Adam z Roupova, pan Jan Adam z Roupova, pan Jan Lorenc z Žerotína snášeli se s přední přímluvou, nepamatujíc na to, že předešle na sněmu obecném l. 1617 o přijetí tehdáž J. Mstí arciknížete Ferdinanda za krále českého hlasy své k tomu dali a k relací sněmovní se přiznali, a že jim ne náleželo k tomu se přimlouvati, aby J. M. Kr. po smrti J. M. císaře Mathiáše jakožto korunovaný král český neráčil míti k správě král. českého připuštěn býti; tak že, snášejíc se v tom s jinými, slušně od J. Mstí Kr. za neposlušné poddané a rebelly držáni byli, jako i také pan Michal st. Slávata, pan Jindřich a pan Jaroslav bratři Slavatové, pan Sadovský, pan Václav Herzaň, p. mladý z Budova. Ačkoliv jsou tehdáž na tom sněmě přítomni nebyli, však byvše povinni jakožto obyvatelé král. českého tehdejšímu sněmovnímu

sněšená se dosti učiniti, že jsou při tomto uvážování proti J. M. C. s jinými se snesli, v rovnou pokutu s nimi upadli.

Po osobách z stavu panského nacházejí se, že jsou se přimlouvaly osoby z rytířstva.

Kašpar Kaplíř nepřestal na tom, že jest tak hanebnou a rebellskou přimluvu proti J. Msti Kr. učinil, nepokládaje žádné příčiny, jakoby dosti na tom bylo. Byvše již v věku svém přes 70 let, domníval se, že na tom dosti býti má, že on při sobě tak nachází, nepamatujíc na to, že jest předešle o přijetí J. Msti za krále českého v kanceláři české a na sněmu obecném hlas svůj vydal a k relací sněmovní se přiznal, i při korunování J. Msti přísahu a povinnost poddanou vykonal, a že věrnému poddanému nenáleží proti korunovanému králi a pánu svému z poddanosti a poslušnosti se vymínati, nechťce J. M. za krále a pana svého míti; sice ten každý, kdo to učiní, že za zpronevěřilého a rebella držán bude, a může-li dosažen býti, zasloužilé trestání jeho potkává. Tak jakž také tomuto se stalo, že po slavném vítězství J. Msti C. před Prahou on a některými jinými sobě rovnými od mistra popravního mečem stat byl. A doložil toto v své přimluvě ještě hanebněji, nežli kdo jiný před ním, ukazujíc prostředky k válce vedení proti J. M. králi a k dosažení peněz, totiž aby statkové duchovní v král. českém prodáni byli, chtějíc tím jak pana arcibiskupa pražského a všechny preláty a duchovní, kteří v král. českém jaké důchody měli, z téhož království docela vybyti a vykořeniti, a své náboženství pod obojí tím lépeji rozmnožiti a ubezpečiti. Tak jakž již byli tehdejší stavové téhož království de facto některé statky k arcibiskupství pražskému a některé jiné k duchovenství náležející v jistých summách peněz zastavili, a některé dokonale prodali a do desk zemských osobám světským je vložili. A chtějíce, aby J. Msti Kr. panství v král. českém prodány byly, chtěl skrze to Jich Msti krále české k takové nemožnosti přivesti, aby musili od stavův posudní a jiné kontribuce žádati a stavové podle vůle své málo neb více a pod výminkami k nim bezbožně svolovati a kontribuovati, tak jakž léta následujícího 1620 ti stavové král. českého na generalním sněmě svému domnělému králi Fridrichovi místo posudního, prohlídajíc k tomu, že pro obhájení jich velikou útratu vésti musil, nic více než toliko 50.000 kop míš. z kontributí zemských vydati svolili. A že jest radil, aby statkové těch, kteří je do těch neřestí uvedli, prodáni byli, není pochybnosti, že jest to minal předně statky těch dvou hrabat, které jsou oni pod obojí (ačkoliiv tento Kaplíř toho vyhození přítomen nebyl) v kanceláři české s okna ven vyhodil. Tak jakž de facto těch statkův po odjezdu týchž

dvou hrabat z Čech se byli zmocnili a jich užívali. Ale Pán Bůh všemohoucí a spravedlivý tuto zlou nepravou přímělu ráčil dobrotivě změnití a J. M. C. Ferdinandovi II., pravému dědičnému pořádně přijatému a korunovanému králi českému, slavné vítězství nad zpronevěřilými poddanými dáti, že netoliko duchovní v témž království při svých statech zůstali, a ty, které zastaveny a prodány byly, zase dostali, ale i za první stav v témž království vyzdvižení byli a mnohé štědré nadání od J. Msti C. dostali. Královská panství též k prodání nepřišly, nýbrž J. M. C. ráčil mnohá vzácná panství a statky rebellův konfiscirovati a dostati. Ti dva hrabata netoliko svá panství a statky zase dostali, ale více rozmnožili, a tak naplnilo se na tomto latinské dictum: *malum consilium consultori pessimum*, zlá rada radci škodlivá. A zle to při sobě uznával, jakoby ti, kteří z okna vyhození byli, je do těch neřestí uvéstí měli; neb v tom, v čem jsou jim vinu dávali, na věky byliby toho neprovedli a neprokázali. Ale to jest věc jistá, že ti, kteříž jsou přímou byli vyhození z okna těch dvou hrabat, že jsou proti J. M. C. Mathiášovi, králi a pánu svému, se zpronevěřili a rebellirovali, a ti, a ne jiní, původové byli těch válek v jich vlasti, a též království do těch neřestí jsou uvedli. A tak tento měl slušně na to dictum: *Nosce te ipsum*, Poznej se sám! pamatovati.

Po tomto úředníku zemském učinil přímělu jeden z soudců zemských jménem Prokop Dvořecký. Tento také se nerozpomínal na to, že na sněmě obecném k přijetí J. M. Kr. hlas svůj byl dal a k relaci sněmovní přiznání učinil, a při tomto uvažování příliš hloupě přímělu svou učinil, bez oznámení přičiny, proč se jemu tak vidí. Pročez naplnilo se na něm to španělské přísloví: *Quin tal hace, tal paga*, Jak jeden činí, záplatu mívá. Po sl. vítězství J. Msti C. ne pro toto samé votírování, než pro jiná mnohá rebelská jeho přečinění vedle Kaplíře a některých jiných jím rovných od mistra popravního mečem stát byl.

Po tomto soudci zemském učinil přímělu jeden rada soudu dvorského a komorního, jménem Fridrich z Bílé. I tento nerozpomínal se na to, že J. M. Kr. byl na sněmu obecném pořádně za krále českého přijat a korunován, čehož byvše tehdyž on přítomen a svůj hlas J. M. davše, nenáleželo jemu, jakožto přísleznému poddanému J. Msti, nechťti J. M. za krále a pána svého míti, přičítajíc J. Msti takovou vinu, kterou a pravdou žádným způsobem prokázati by nemohl. Pročez také po sl. vítězství J. Msti pro ty jeho i jiné rebelské provinění pořádně souzen a odsouzen byl, i také exekuci právní na něm vykonána a od popravního mistra mečem stát byl.

Po tomto přimlouval se místokancléř království českého Bohuslav z Michalovic, který svou přimluvu obšírnými slovy učinil, jakž se nahoře dokládá.

Měl rozumu a výmluvnosti dosti mnoho, kdyby byl toho k dobrému užíval. Byl v povinnosti místopisárství při deskách zemských několik let. Ačkoliv úřad místokancléřství král českého vlastně na přednesení nejv. pana kancléře král českého Jich Msti králové čeští dosazovati ráčili, ale byvše ten úřad prázdný l. 1608, jsouc margkr. moravské od moci J. M. císaře Rudolfa odňato a pod moc J. M. C. Mathiáše, jakožto tehdaž čekance král českého dáno, vedle smlouvy mezi Jich Mstmi pány bratry stalé, nevidělo se tehdaž nejv. panu kancléři král českého zapotřebí býti ten úřad dosazovati. Ale v tom těžkém, dlouhotrvajícím sněmě, l. 1609, na kterémž stavové pod obojí k dobrému svého náboženství vše podle vůle své mocně obdrželi a válečnou mocí vymohli: ti bouřliví pod obojí, dostavše tehdaž tu příležitost, že ten úřad prázdný byl, aby osobou z jich náboženství pod obojí dosazen býti mohl, přednesli J. Msti C. tohoto z Michalovic. J. M. C. proti přednesení a zdání nejv. pana kancléře ráčili musiti jej dosaditi. Ačkoliv on při vyhození z okna přítomen nebyl, však byvše na druhý den při tehdejších Čechův nepořádném shromáždění za jednoho direktora, raddu a správce zemského volen, ochotně to k sobě přijal, a při tomto nepořádném shromáždění svrchu psanou přimluvu učinil, nepamatujíc na to, že jest předěle na sněmu obecném J. Msti Kr. k přijetí J. M. za krále českého hlas svůj byl dal, k relací sněmovní se přiznal a při korunování J. Msti Kr. povinnost poddanou vykonal. Pročež také pro jeho těžké v té rebelli spáchané přečinění po al. vítězství J. M. C. před Prahou exekuci právní na něm vykonána a mečem stat byl.

Co se pak jeho přimlavy dotýče, s ní znáti jest, jak plna zlosti byla. Nepřestával na tom, aby J. M. Kr. k správě král českého od rebelských stavův téhož království pod obojí připuštěn býti neráčil, než snažil se k tomu přivést, aby J. M. Kr. k římskému císařství též přijíti moci neráčil. Tak jakž, když J. M. Kr. jakožto král český k volení římského krále od kurfíršta mohutského skrze psaní do Frankfurtu povolán býti ráčil, tehdy tiž stavové vyslali tam své posly a přednáseti dali smyšlené a negruntovné příčiny, skrze kteréž překaziti chtěli, aby J. M. Kr. neráčil za pořádného krále českého držán býti, a mezi jiné kurfíršty aby k volení římského císaře připuštěn býti neráčil. A mezi těmi vyslanými syn tohoto z Michalovic byl. Jací hanební artikulové na potlačení víry sv. katolické a stenčení důstojenství královského

v těch konfederacích stavův král. českého s jinými zeměmi sepsány a ustanoveny byly, v předcházejícím dílu devátém obšírněji se to vypisuje. A tento z Michalovic obával se, kdyby J. M. Kr. k správě král. českého připuštěn býti míti ráčil, žeby ty konfederací minuly. Z čehož patrně znáti jest, že on předním spisovatelem těch konfederací a artikulův byl. A že činí zmínku o smlouvách španělských, o nichž až posavád žádný jiný v své přímluvě zmínku neučinil, zanechám v tomto místě o týchž smlouvách vypisovati; doleji na jiném místě dá se k tomu lepší příčina to učiniti. Velice jej zmýlilo, že se domníval, když jiného krále sobě vyvolí, že v témž království pokoje užití moci budou. Ty pak příčiny, pro které J. M. Kr. k správě království připuštěn býti míti neráčil, jsou příliš vymyšlené a negruntovní, proti kterýmž doleji na příhodném místě obšírněji pravdivá informací se dá.

Po této přímluvě následovala přímluva Jindřicha Oty z Losu. Tento Ota nebyl tehdáž v Praze a při sněmě obecném, když J. M. Kr. ráčil za krále českého přijat a korunován býti. Zdaliž nedostatek zdraví jeho nebo jiná příčina v tom byla, že jest na patenty od J. M. C. Mathiáše rozepsané a publikované k němu najíti se nedal, věděti se nemůže. A vidělo se jemu, když od jiných slyšel, kteří tehdáž na sněmě přítomni byli, žeby to přijetí J. M. Kr. nepořádné býti mělo, že on má také tak smýšleti a za to držeti. A tak daleko v tom zaveden byl, že když po sl. vítězství J. Msti C. do arrestu dán byl a od J. M. C. nařízených kommissarův examinován, na tu dotázku, proč jest k tomu vedl, aby J. M. Kr. k správě království českého připuštěn býti míti neráčil, za odpověď dával, že jest on proti J. Msti Kr. v tom nic neprohřešil, poněvadž jest v sněmě přítomen nebyl a nikdy se k tomu nepřimlouval, aby J. M. Kr., tehdáž arcikníže rakouské, za krále českého ráčil míti přijat býti, a že jest od mnohých slychal a sám při sobě vždycky za to držel, že stavové král. českého mají svobodné volení krále českého. Nerozpomínal se tento Ota na to, že v král. českém to se za právo drží, na čem se J. M. král český s pány stavy téhož království na sněmu obecném sněsti ráčil, že žádnému z pánův obyvatelův téhož království proti tomu na odpor se stavěti nenáleží; sice jako přestupník a rušitel práva v pokutu a trestání upadá. Pročež paněvadž přijetí a korunování J. Msti Kr. na sněmě obecném zjevně se stalo a po všem království i jinde v jiných královstvích a zemích rozhlášeno bylo, neměl tento příčiny v pochybnost to uvažovati. A že jest se s přímluvou předcházející Bohuslava z Michalovic snesl, naplnilo se na něm to obecné přísloví: Když slepý slepého vede, obyčejně

oba do jámy vpadají. Ačkoli tento při vyhození z okna přítomen nebyl, však na druhý den při tom nepořádném sjezdu stavův království českého pod obojí, byvše za jednoho direktora, radu a správce zemského volen a nařízen, dal se v tom volně rád potřebovati. A po slavném J. M. C. vítězství před Prahou skrze process právní odsouzen a mečem stat byl. Proti přimluvě jeho neuznávám tuto potřebu býti, mnoho informovati a ji refutovati. Na díle nahoře při jiných podobných přimluvách to se již stalo, a doleji při jiných příčinách k tomu daných obšírněji se stane.

Křištof z Fictum byl jeden z direktorův. Pročež nebylo divu, že se s jinými sobě rovnými snesl, nerozpomínajíc se na to, že jest předešle na sněmu obecném hlas svůj k přijetí J. Msti arciknížete Ferdinanda za krále českého byl dal, k relaci sněmovní se přiznal, a při korunování J. M. Kr. povinnost poddanosti vykonal.

Albrecht Pfefferkorn též byl jeden z direktorův se všemi těmi qualitatibus, jak effectus potom ukázal. Jestliže menší bylo nebezpečství (vedle jeho zdání) jiného krále přijíti, to vůbec vědomo jest.

Šťastný Václav Pětipeský též byl jeden z direktorův in qualitatibus předcházejícím dvou rovný. Než že trochu výmluvnější byl v jazyku českém nežli druzí dva, pročež také obšírněji přimluvu učinil. Po sl. vítězství J. M. C. před Prahou jak oni dva tak i tento statkův svých odsouzení, a ty k ruce J. Msti C. konfiscirovány byly. Než tomuto Pán Bůh tu milost dáti ráčil, že zanechajíc scestného náboženství, k víře sv. katolické samospasitelně přistoupil a v ní život svůj dokonat, byvše radu soudův komorního a dvorského, a místokomorníkem v král. českém.

Petr Miller byl jeden z direktorův, z rytířstva nejposlednější; neb nebyl starožitného rodu. Přidržel se náboženství z Jednoty bratrské aneb Kalvinského, a ti té sekty nejprvnější vůdcové v té rebelli byli. Pročež nebylo divu, že jest se v tom zlém rebelském předsevzetí s nimi šel. Po sl. J. M. C. před Prahou vítězství ven z království jest odejel a in exilio v městě Štětínu v zemi pomerské v svém scestném náboženství mizerně život dokonat, a statek jeho v Čechách k ruce J. Msti C. konfiscirován byl.

Jan Vostrovce nebyl sice na sněmu přítomný, když J. M. Kr. za krále českého přijat a korunován býti ráčil, ani také při vyhození z okna v kanceláři české nebyl (za časté stonával; snad nedostatek zdraví jemu v tom překážel) a byl by dobře učinil, aby se byl k tomu sjezdu a uvažování tolikrát najíti nedal. Nebylyby od nich zaveden a proti J. M. Kr.

pořádnému králi a pánu svému tak těžce prohršel. Tak jakž po sl. vítězství J. Msti C. pro těžké své přečinění skrze právní process všech statkův svých odsouzen a ty k ruce J. Msti C. konfiscirovány byly.

Vilém Konecchlumský byl v věku již dosti dospělý a starý, než v sněmích bouřlivých, vzlaště v těch l. 1608 a 1609, největším buřičem náboženství z Jednoty bratrské neb kalvinské; sám bouřil a jiné z obce z rytířstva po sobě povozoval. Tak, jakž při tomto sjezdu a uvažování neměl na tom dosti, že svou přimluvu sám od sebe učinil, ale potáhl také jiných přitom, ohlašující se, že se přimlouvá i na místě celého kraje čáslavského. Pročež naplnilo se na něm to vlaské přísloví: Una paga tutti, Jedna platí všecky. Po sl. vítězství J. Msti C. pro své mnohé těžké přečinění skrze právní process hrdla byl odsouzen a mečem stat.

Pan Ratibor Sekerka nebyl na sněmě při přijetí J. M. C. za krále českého; mohl také, když to uvažování se dalo, doma sůstati. Neb po sl. vítězství J. Msti C. pro své přečinění všeho statku a jmění odsouzen byl.

Ernfried z Berbirštorfu nebyl sice přítomen tohoto sněmu, když J. M. Kr. za krále přijat a korunován býti ráčil, a to za tou příčinou, že jest žádného pozemského statku neměl, tak, jakž osoby z stavův, kteříž pozemských statkův neměli, do sněmu nepřicházely, proto že neměly čeho svolovati. Nežli na těch bouřlivých sněmích tehdaž, když se toliko o náboženství jednalo, to jsou všecky osoby z stavův, i kteří žádných statkův neměly, přicházely. A za tou příčinou tak mnoho osob podobojích se scházelo, jakž podobně při tom vyhození z okna tolikéž mnoho jich, podobojích, přítomných bylo, kteří statkův neměli. Mezi jinými tento z Berbirštorfu byl, který pana Fabriciusa, sekretáře, z okna s jinými osobami z obce vyhazovati pomáhal. I také byl jeden z těch, kteříž po vyhození z okna těch dvouh hrabat dolů na valy šel s těmi, jenž na pána z Martinic z valův dolů do příkopu stříleli. A zdržoval se na větším díle u hraběte z Turnu; neb byl jeho aufwarter. A tehdaž, když toto uvažování na hradě pražském se dalo, hrabě z Turnu té noci před tím z Prahy do ležení odjel. A mnozí tehdaž o tom povídali a jistili, že hrabě z Turnu tomuto z Berbirštorfu k péru diktoval, co při tom uvažování mluvíti a jakou přimluvu učiniti má, tak že není divu, že týž z Berbirštorfu tak obšírnou přimluvu učinil, poněvadž to nešlo z něho, než z jeho principála, hraběte z Turnu, který jemu to diktoval.

Tak jakž sice jemu, osobě z obce, žádného statku pozemského nemajícímu, nenáleželo takovou obšírnou, velikých

věci se dotýkající přímlyvu činiti. A snadno jemu bylo se přimlouvati, aby veřejnost v království nařízena byla, a který by nechtěl sám jeti neb na místě svém vypraviti, aby byl v svém domě neb příbytku na vratech za nohy oběšen, poněvadž on neměl statku pozemského a nemohl co vypravovati. A není pochybnosti, že vůdcové té rebelli netoliko proti této přímlyvě na odpor se nestavěli, ale rádi slyšeli, že někde z obce tak svobodně k tomu cíli a konci, ku kterému oni směřovali a vedli, vůbec mluvil a jiné osoby z obce k tomu pohnul, aby tolikéž s nimi se snesli. Sice doložil tento v své přímlyvě to, oč v tomto uvažování činiti nebylo. Z čehož tím patrněji znáti jest, že to z něho nešlo, než z jiného podstatnějšího, nežli on byl. Po sl. vítězství J. Msti C. ten jest z král. českého odjel, a někde u nepřátel J. Msti C. a slavného domu Rakouského se zdržoval. Neví se, jestli ještě v živobyti zůstává.

Pražané a města, snešení své přednesouce, nerozpomínali se na to, když l. 1617 na sněmu obecném strany přijeti J. M. Kr. za krále českého přednášeno a uvažováno bylo, že jsou se všichni jednomyslně na tom snesli, aby J. M. arcikníže Ferdinand za krále českého přijat a korunován býti ráčil, a při relaci sněmovní na místě svém i na místě jiných spolusousedův svých, od kterýchž k tomu jednání sněmovnímu vyslání byli, přiznání učinili, při korunování povinnost poddanosti J. M. Kr. vykonali, i také tehdaž tíž Pražané a vyslání pangetirování byli. Ale žádná pochybnost není, že tyto Pražané a vyslání z měst, kteří jsou tuto přímlyvu učinili, tehdaž při tom sněmě přítomni nebyli, než toliko ti, kteří byvše scestného náboženství pod obojí, s jinými osobami z vyšších stavů se snášeli a pořádnému korunovanému J. M. králi a pánu svému se zpronevěřili a rebellirovali. Z kterýchžto příčin po sl. vítězství J. Msti C. všech privilegií svých zbaveni byli, jich pozemští statkové k ruce J. Msti C. konfiscirování byli a některá města královská, jako Slaný, Písek, Stříbro, Teyn nad Vltavou, Prachatice, Vodňany, jako i jiní statkové pozemští některým osobám z vyšších stavů téhož království prodány, zastaveny a v dědictví oddány byly.

Naposledy učinil přímlyvu jakožto nejřednější direktor, radda a správce zemský a direktor tohoto uvažování, totiž pan Bohuchval Berka z Dubé a z Lipého.

Tento pán sice z předního starožitného rodu stavu panského v král. českém, v věku dosti sešlý, od J. M. C. Mathiáše do soudův komorního a dvorského za raddu dosazen, než v věcech politických a soudních málo povědomý, však dobrý oconomus byl, dobré víno a veselá muzika dobře se

jemu líbila, tak jakž z jeho přímlyvy dosti neforemné jeho nepovědomost a špatný rozum dosti seznati se může, když se přimlouval, jaký by měl král český býti, kterého oni sobě volí. Nedostávalo se, aby byl dal malíři vymalovati, tak aby byl svou přímlyvu tím zavřel, aby takové postavy, takové krásy, jakž ten obraz vymalovaný ukazuje, byl. Nerozpomínal se tento na to, že jest na sněmě obecném svůj hlas k přijetí J. M. Kr. za krále českého dal, k relaci sněmovní se přisahal, při korunování J. Msti C. přísahu a povinnost vykonal a k tomu dožádaný na místě sirotka, ještě nezletilého pana z Hazenburku, dědičného truksasa král. českého, pecen chleba pozlacený před J. Msti Kr. při korunování a k ofěře nesl, a že jemu nenáleželo se k tomu přimlouvatí a vésti, aby J. M. Kr., pořádně přijatý a korunovaný král český, neráčil míti k správě téhož království připuštěn býti, byvše všecky ty přičiny, které se jemu přičítaly, falešné, nepravdivé a vymyšlené. Pročež také tento po sl. J. M. C. vítězství pro to i jiné přečinění skrze právní process za rebellanta vyhlášen, a cti, hrdla i statku odsouzen byl. Na hrdle trestán býti nemohl, proto že s domnělým králem českým Fridrichem z království českého byl odtáhl. Než statky a vzáctné panství jeho k ruce J. Msti C. konfiscirovány a vzaty byly. On byvše náboženství z Jednoty bratrské kalvinského, ven z vlasti své v tom svém scestném náboženství in exilio v městě Hamburgku život svůj mizerně dokonal.

Z této svrchu psané pravdivé informací poznati se může, kterak tehdaž někteří Čechové náboženství pod obojí v dosti skrovném počtu opovážili se, takové rebelské uvažování při sjezdu nepořádném před sebe vzíti, a J. M. krále Ferdinanda II., vlastního vnuka Její Msti královny Anny, dědičky král. českého, na sněmu obecném od J. Msti císaře Mathiáše jakožto krále českého ode všech tří stavův téhož království pod jednou i pod obojí, v velikém počtu shromážděných, z jednomyslného snešení za pravého dědice téhož království uznalého, přijatého, vyhlášeného a korunovaného krále českého nechťeli více po smrti J. M. císaře Mathiáše krále českého za krále a pána svého znáti a k správě téhož království připustiti. A nepřestali tehdejší Čechové na tom, že jsou se mezi sebou v tom počtu, jakž jsou se tehdaž nacházeli, snesli, ale i nepřítomné osoby z stavův a pány obyvatele téhož království v takovém svém nepořádném a rebelském snešení přinucovati se snažili, psaní koncipiovati a pro spěšnější fedrunk je tisknouti a čtyřdeci sekřity je spečetiti dali, a jednomu každému z pánuv obyvatelův, který při tom sjezdu a uvažování jich přítomen nebyl, poslali. Kteréhožto psaní výpis tuto se přikládá:

Službu svou vyzkazujem V. Msti urozený pane, pane ušje a švagře nám zvláště milý a pane nám laskavě příznivý! Zdraví a v něm jiného všeho dobrého V. Msti na Pánu Bohu žádaje, přejeme věrně rádi. Zůstává V. Msti v dobré paměti, za jakými důležitými a nevyhnutelnými příčinami, pro obecné dobré a zachování a zdržení naší milé vlasti před další záhubou a zkázou, a dojítí zase tím dřívěji s pomocí boží žádostivého stálého a trvalivého pokoje, páni direktorové, správcové a raddy semské nám všem třem stavům sjezd na hrad pražský k úterému po památce sv. Máti Magdaleny, jinak 28. dne měsíce července, skrze otevřené patenty rozepsati a nám takové příčiny proposici svou v známost uvéstí ráčili a uvedli. Při kterémžto času, poněvadž ty tak veliké a znamenité věci, za jistými a slušnými příčinami všechny uváženy býti nemohly, protož stal se jest takového uvažování odklad až do čtvrtku teď posléze pojinulého, což také od týchž pánův direktorův skrze otevřené patenty v známost uvedeno a při tom jeden každý od nich za to žádán a s povinností, od nás na ně založené, pod povádkou, kterouž my zase jim i také sobě sami vespolek zavázáni jsme, napomenutí, abychom všichni k témuž času sem do měst pražských na hrad pražský se najítí dali a ty tak veliké věci, nad něž větší býti nemohou, spolu se pány direktory a jich Mstní pány vyslanými s jiných přítvlených semí uvažovali a savírali.

Podle čehož jeden každý věrný patriota a syn vlasti byl povinen se zachovati. Jakož pak, ajevše se u velikém počtu, jsme na uvažování toho jednoho artikule, „mělo-li by se J. M. králi uherskému Ferdinandovi zase psáti čili nic?“ nastoupili a na tom se s týmiž se všemi přítvlenými seměmi společně a jednomyšlně snesli:

Poněvadž jest J. M. král Ferdinand na onen čas napotádně proti privilegii a svobodám tohoto království za krále českého přijat a korunován, a to ještě pod jinými a znamenitými výminkami, kterýmž jako ani přisase od J. Msti za dosti se nestalo, a tak J. M. sám s toho přijetí a korunování za krále českého vyvésti a jeho se zbaviti ráčil, aby psáno nebylo: nýbrž raději všemu světu skrze apologii v známost uvedeno, proč a s kterých příčin již více J. Msti k správě a regimentu připustiti nemíníme. Proč uvozuji je jim takové jich snesení v známost, podle toho jednoho každého z pánův obyvatelův k tomu napomínají, aby se před nimi při jich shromáždění anebo přede pány direktory neprodleně a nejdéle od dodání téhož psaní v téžždni pořád zběhlém buďto ústně aneb listem pod pečeti svou a s podpisem vlastní ruky své v tom zjevně a patrně se prohlásili, také-li sobě to, na čemž jsou se tak společně s strany J. M. krále Ferdinanda snesli, oblihbují a k tomu přistoupení chtějí? Tak aby vědouce jedni o drabých, jakého kdo úmyslu jest, věděli, čím se spraviti a jak se k jednomu každému zachovati. S tím milost boží rač býti s námi se všemi. Datum na hradě pražském 22. dne m. března l. 1619.

Páni, rytířstvo, Pražané a jiní vyslaní z měst, všichni tři stavové král. českého nyní na hradě pražském pospolu shromáždění.

Toto psaní svědčilo osobě stavu panského. Podobná psaní osobám z rytířstva mutatis mutandis učiněna byla.

Předně ten obyčej v král. českém se zachovával: Na čem se J. M. Kr. v král. českém se pány stavy téhož král. na sněmích obecných sněsti ráčil, jiní nepřítomní páni obyvatelové byli povinni tomu za dosti činiti. Neb aice když někdy velice obtížné kontribuce svolovány byly, kdyby se nepřítomní páni obyvatelové dotazovati měli, jestliže se s tím snesením

srovnávati budou a je sobě oblibovati, žeby se byli mnozí vymlouvali, že se nesnášejí, že pro chudobu svou a svých poddaných takové těžké kontribuci odvozovati a svolovati nemohou. Tak také v této příčině ty osoby, při tom sjezdu na hradě pražském shromážděné, a toho jich uvažování a snešení přítomné, byly tím jisti, že žádný z obyvatelův pod obojí k tomu jich snešení na odpor se stavěti nebude: nýbrž s nimi se snáší, a páni obyvatelové katoličtí pod jednou že nejsou tak mocni, aby proti jich snešení a tehdejší válečné moci mohli se jim na odpor stavěti. Tak že toto vyslání těch psaní na jiné se vztahovati nemohlo, než toliko, aby pány obyvatele pod jednou k tomu přivéstí mohli, aby se s nimi v jich neřádném snešení též snesli; aneb jestliže to neučiní, aby mohli míti dobrý pre-text je za rušitele obecného pokoje vyhlásiti, je ztrestati aneb ven z království vypuditi.

Hrabě Slavata, byvše tehdáž na zámku Duchcově, osmil od Prahy, a vyrozuměvše o takovém snešení některých osob strany pod obojí, obávajice se, aby jeho podobné psaní nedošlo, na kteréž byby musel kategorickou odpověď dáti: nechť je, aby jeho to potkalo, co před rokem měs. máje v kanceláři české vystáti musil, a žeby byl žádným způsobem proti svému svědomí a své poctivosti k témuž snešení povoliti a přistoupiti nemohl: pročez, nedočekavše takového psaní, ven z král. českého odjel spolu se pánem Adamem st. z Sternbergka, nejv. purgkrabím pražským (o čemž v první knize obšírněji se vypisuje).

Jakž málo výše při refutování přímlyvy Bohuslava z Michalovic dokládá se, že syn jeho byl tehdáž vedle některých jiných od tehdejších Čechův pod obojí vyslán do Frankfurtu nad Majnem k Jich Mstem kurfirštům, k tomu cíli, aby v tom volení překážku učiniti mohli, snažujice se to ukázati, že J. M. Kr. neráčil míti jakožto kralující král český a přední kurfiršt světský k tomu volení a hlasu dávání připuštěn býti. Pročez vidělo se za dobré pro budoucí paměť a vědomost těch, kteří toto spisování čísti budou, gruntovní informací a zprávu dáti, jak se jest v příčině toho vyslání dalo a jakým způsobem jest J. M. král Ferdinand II. za římského krále volen býti ráčil.

Předně, věděti se má, když l. 1619 J. M. C. Mathiáš sl. p. prostředkem smrti z tohoto světa odebrati se ráčil, tehdy J. M. kurfiršt mohutský vedlé bulle císaře Karla IV. rozepsal sjezd Jich Mstem kurfirštům do Frankfurtu, aby se ve třech měsících od datum téhož psaní k volení římského krále do téhož města osobně najíti dali, a jestližeby někteří z Jich Mstí kurfirštův osobně přijeti moci neráčili, tehdy aby vyslané své

s plnou mocí tam vypravili. Vedle kteréhožto obeslání J. M. král Ferdinand ráčil k témuž dni své komisaře s plnou mocí vyslati, totiž: pana Maximiliana z Trautmannsdorfu, J. Msti Kr. tejnou raddu, pana Zdenka Adalberta z Lobkovic, J. M. Kr. nejv. kancléře král. českého, a pana Hans Ruprechta Hegenmillera, kancléře rakouského. A J. M. Kr. neráčil též meškati sám osobně do téhož města se najíti dáti. Při kterémžto času tehdejší nepořádní direktorové a správcové raddy zemské, od stavův král. českého pod obojí nařízení, učinili (23. julii 1619) psaní J. M. kurfirštu mohutskému, kteréhož výpis (totiž co se podstatné části dotýče, s vypuštěním formálních věcí) tuto se pokládá:

Především nadějeme se, že V. Kurf. M. s protokollův svých, a obavláště s těch před volení Karla V. instrumentovaných intimací jako i jiných aktův denuntiatorních milostivou správu vzíti ráčí, že, ačkoli tehdejší kralující král v skutečném kurfirstství českém, panování a správě sůstával i také ode všech vstelených zemí za toho jednomyslně a svobodně ctěn a uznán byl: avšak, když se ne při svém královském pražském dvoře, ale vně, krom země, vynacházel, takové kurfirstské citací vědycky tu přítomným správcům, místodržicím a officirům král. českého nejprve a především v známost uvozovány, potomně pak teprva kralujícímu králi v Čechách, v Vídní anebo Budíně inasnuirovány jsou bývaly, a to nejnáče než s předcházející protestací a oznámením, že takové intimací nikdeš jinde, nežli v residenčí na hradě pražském obyčejně se dítí mají. Jakých by pak requisitův k spůsobilosti jedné každé kurfirstské a knížecí a k volení se nacházející osoby a připuštění zapotřebí bylo, v bulle zlaté na rozdílných místech, obavláště pak v kap. 7. se nachází, a skoro po všem světě zjevno a vyhlášeno jest, totiž: že král český, tak dobře jako jiní kurfirstové, jen toliko vedle moci království a knížetství svého hlas, důstojnosti a práva kurfirstská u volení krále římského dosahují a mají, jakož se o tom v kap. 20. zjevně nařizuje, že „právo, hlas, důstojenství, povinnost a jiná práva, k jednomu každému s těch knížetství svědčící, na jiného se vztahovati nemohou nežli na toho jistého, který v držení kurfirstství spolu s zemí, poddaností, lehny a všemi jeho příslušenstvími sůstává.“ A aby se mínění a úmysl tohoto vědycky trvajícího císařského nařízení ještě více vysvětlil a utvrdil, v též kontextu dáleji se ještě opakuje a nařizuje, že „od jiných kurfirstův žádný jiný k volení a k jiným všem aktům, ku počestnosti neb sice ku potřebě sv. římské říše vykonávání připuštěn a obrán, nebo také za kurfirsta držán býti nemá, nežli jen držitel jednoho každého knížetství, ani jeden sobě stěžující bez druhého nlyšán a připuštěn býti nemá.“ S takovou světlou závěrkou, že všechno to, coby proti takové císařské dispozici předsebráno bylo, samým právem ničímž a neplatné býti má. A toto ne jen toliko při těch slovicích anebo literárním smyslu kontextu postaveno, ale také tak dobře před jako i po ustanovení zlaté bulle skrze císařské i také od celého kurfirstského kollegium prošlo dectí v takové vážnosti a užívání držáno bylo, tak že v kontroversích neb půtkách bez překážky jiných všechných předností aneb pretenzí, jen toliko na držení a skutečné spravování těch k kurfirstským úřadům deputovaných zemí a království patřino. Což se také obavláště těmi dekrety ukázasati může, které v té rosepři mezi někdy falckrabětem Ruprechtem starším a jeho bratra synem falckrabětem Ruprechtem mladším od tehdejší kralujícího císaře Karla IV., i také jiných kurfirstův jsou prokly. V nichžto se patrně nachází, že ačkoli ml. Ruprecht dle prvorozenství svého znamenitou přednost před strýcem svým (jakožto druhým v počtu synem) měl: nicméně

však jemu u volení kurfiřtském a důstojnosti ustoupiti a místo dáti musil. A to s toho jistého fundamentu, že jest totiž st. Ruprecht v posessi a užívání svém falckrabství a nejv. munněnství spolu s poddaností a jiným příslušenstvím měl, na čemž votum a hlas k volení falckraběte palatina založeno jest. A jakožto nedávno sběhlé znamenité praejudicium ještě v čestné paměti posudává, kdežto J. M. Kn. pan Jan falckrabě při Rejnu a kníže s Neyburgku, strýci svému a staršímu příbuznému, někdy Filipovi Ludvikovi s Neyburgku vedle nápodobného rozmyslu v příčině dosažení skutečné posessi a administraci kurfiřtské tak dobře akce V. Kurf. M. jako i někdy císaře Rudolfa, též jiných jejich spolukurfiřtův usnání v kurfiřtském falckrabském poručenství a ochraně představen byl. Také více se ještě příkladů vynachází a s těch se prokázati může, že těm podobně se přitřetujících sporův o užívání kurfiřtských práv vždycky podle skutečné posessi a držení rozeznáno bývalo. A pro tu samou příčinu někdy hrabě Jan s Luemburgku, jakožto kralující král český, k volení císaře Ludvíka s Bavor před knížetem Hendrichem s Korytan do kurfiřtského collegium připuštěn byl, neohlídajice se na to, že tento před tím nejen za krále českého vyhlášen a korunován, ale i také v posessi a skutečném panování s povolením stavů českých po několik let stával; ale tehdyž za času volení krále Ludvíka s své posessi a českého kralování zhaven a sazen byl.

Z čehož tak bez odporování znáti jest, že takovéto k volení právo žádné osobní právo není, kteréžby korunováním aneb jiným osobním aktem a ceremonií přivlastňováno bylo, tak že k užívání jeho žádný bez skutečné a plné posessi kurfiřtské a jeho příslušenství, zachovajice se podle práva Říše, ani nemá, ani nemůže připuštěn býti, at toho mlčením pomíjíme, že právo kurfiřtské českého stavům král. českého v jich obzvláštních privilejiích dědičně dáno, darováno a přivlastněno jest. Tak jakž to, tu kdež toho zapotřebí bude, s císařské donací a konfirmací dostatečně může býti prokázáno.

A při tom také i to za právo jest, že kdyby se při kralujících králích českých nějaký nedostatek anebo nedokonalost let a věku nacházela, skrze cožby při skutečném kurfiřtských práv, podle obyčeje jiných kurfiřtských domův, užívání mohli překážku míti, že užívání a administrování jich ne na příbuzné, nejbližší a starší, ale jen toliko na stavy a pány král. českého připadati a také spolu a vedle krále užíváno býti má. Jakž pak to též při volení Karla V. zachováno bylo. Nedbajice na pretendirování, titule a stále kontradikci od krále polského Zigmunda, jakožto nejstaršího příbuzného a strýce, tehdyž v živobytí stávajícího, Ludvíka českého krále, nic méně vyslaný s král. českého na jeho od stavů a regentů, ano i jich let nemajícího krále předloženo, sobě danou plnou moc, od slavného collegium kurfiřtův proto slušně k volení římského císaře připuštěn byl, poněvadž nedostatek nedošlých let skrze obzvláštní stavů (jakožto proprietarios) plnomocenství dle snění privilegií jich doplněn a vynahrazen byl. Pročež také legát ve všech tehdyž se vynacházejících actách kurfiřtských, obzvlášť pak v denunciatorních spisech, Karlovi V. prodlých, nejen za krále J. Msti, ale i celého král. českého plnomocníka a mocného legáta podruhé i potřetí titulován a držen byl.

Již pak každému povědomé jest, jak těžkých a nebezpečných časův král český s přivtělenými k němu zeměmi a nejvyšším jich obětšováním (buď Boha žel) se dočkalo, a při tom také veřejně známo jest, že J. M. král Ferdinand nikdy k skutečnému spravování jeho nepřišel, mnohem méněji na ten způsob, jakž království tohoto, spolu s přivtělenými k němu zeměmi přinucená potřeba vyhledává, náležitě se ukázal. Pročež nejpřednější requisitum aneb právo se nedostává, čehož se v předjmenované slatě bulle především a tase vyhledává, tak že volení bez skutečné posessi ani obstatí, ani stále a mocné býti nemůže. Za čímž nám to oběžné přichází,

aby při naší nynější zarmoucené těžkosti král. české skrze to obecnání víceji obtěžováno a co k residentci pražské přináleží, do Vídně taženo býti mělo. Pročež žádáme, aby ten rozepsaný k volení den dotud, dokudžby se tento nepokoj a vojenské nebezpečnoství (v Čechách) nespokojilo, poodloženo byl. Pakli by se takový odklad dosáhnouti nemohl, na ten a takový způsob chceme se vedle moci výš dotčené zlaté bulle a privilegií a příkladův zaopatřiti, i sa to také V. Kurf. Meti poslušně žádáme, abyste raději stavy koruny a kurfirstství českého k nastávajícímu dni volení povolati a rozepsati, a příčiny k další kontradikci a protestaci dávati neráčili.

Nepřestali tehdejší vůdcové té české rebellie na tom, že jsou direktorové takové psaní učinili, než k tomu přivedli, že jsou jisté osoby z každého stavu jedna, totiž pan Kristián Aderspach Berka z Lipé a z Dubé, pan Jan Smil z Michalovic a pan Jan Arnolt Adlinger z Arnolštejna, jménem všech stavův téhož království do Frankfurtu s jistou instrukcí a plnomocenstvím vysláni byli, vše k tomu cíli, aby překážku učiniti mohli, aby to volení římského krále při téměř sjezdu průchod míti nemohlo. Kteřížto vysláni, přijevše do města Marpurgku (v zemi hesské, 9 mil od Frankfurtu ležícího), učinili J. Msti kurfirstu mohuckému psaní, žádající připuštění býti, aby mohli do Frankfurtu přijeti a audienci při J. M. míti a vedle své instrukcí potřebu stavův království českého přednésti. Načež (3. srp.) tuto odpověď dostali, že „na ten čas vedle vyměření zlaté bully bez společného vědomí a povolení kurfirstův žádných vyslaných k sobě pouštěti nemůže; neb by z toho spolukurfirstům svým odpovídati nemohl. Pokudž by pak sobě vždy něco svereno měli, coby mu přednešeno býti mělo, tehdy to při dobré libezné jich vůli zůstávati bude, zdaliby to buď v spisu přednésti, aneb až by volení skončeno bylo, poodložiti chtěli.“

A ještě ani na tom ti vůdcové té rebellie české nepřestali; než jménem všech stavův král. českého Jich Mstem kurfirstům (13. srp.) společně psaní učinili, a v něm obšírněji doložili, za kterými příčinami J. M. král Ferdinand za krále českého držán býti a spolu s jinými Jich Mstmi kurfirsty k volení římského krále připuštěn býti míti neráčí. (Podstatný jeho obsah tuto se klade):

„Poněvadž, prý, co se hlavních královské koruny se dotýkajících základův tkne, že J. M. Kr. arcikníže Ferdinand za krále českého přijat a korunován býti ráčil, to se tak stalo a vynachází, že se to od nás snadně prokázati může, kterak to J. Msti Kr. nic prospěti nemůže, aby k rozepsanému tomu kurfirstskému volení jakožto český král měl připuštěn býti. Neb mimo to, že při dotčeném přijetí a korunování na díle pohráškami a na díle jinými nepořádnými prostředky tak hrubě na stavy nastupováno bylo, tak že jim proti jistému na obecném sněmě spolu s jinými přítvůlenými zeměmi učiněném porovnání (kteráž to světle s sebou přináší, že bez vědomí a učiněného rozeznání artikule z strany volení spolu s vtálenými zeměmi žádné královské volení průchod svůj míti nemá; což tak váše in voīs a přímlovách připomenuto bylo): ú v malém počtu v soudné světnici přítomni

evangelická stavová od katolických, s nimiž někteří ani usedli v témž království nebyli a co v semi stratiti neměli, hlasy převýšeni byli.

Přes to všecko takové volení, přijetí, korunování a přísahání jiná se nestalo, než toliko neutralita a na jisté výminky, kteréto v sněmovním smolení l. 1617 a v tom od J. Msti Král. daném reversu se specifikovány nacházejí. A tak ani za přijetí ani za volení, mnohem pak méněji za svobodné pravé a řádné korunování až dosavad držáno býti nemůže, poněvadž až posavad doložené v tom reversu výminky skutečně naplněny nejsou, nýbrž mnohem více veliká protivenství a jiné veliké obtížnosti a příkoří toto království a země jsou potkaly. Nebo každému známo jest, že J. M. Kr. za živobytí J. M. C. do regimentu a panování sáhati, J. Msti tajné rady direktora, kardinála Klesle odbyti, potom osobně v radách sedávati, císařské resoluci dle libeznosti své proměňovati, vždycky při heku J. Msti C. všeti, všelijaké prostředky k vedení války a potvrzení nepřátelskému dle možnosti obrátiti pomáhati ráčil. Potomně ačkoli J. M. Kr. v přísaze a reversu svým slíbil ráčil, že sl. král. české s přivtělenými zeměmi při jich konfessích, řádích, právcích, privilegích, svobodách, výsadách, starobylých pořádcích a obyčejích zachovati, ahrániti a což by tak vůbec k království téhož rozmnožení, cti a dobrému sloužilo, dle možnosti své ředrovati obtížiti ráčil: avšak na opak tomu všemu s králem španělským učiněné smlouvy a níže psané obtížnosti dokonale čelí. Poněvadž všemu světu známo jest, že ačkoli nesvornost v Čechách odtud, že náboženství turbírováno bylo, vznikla a to též v rozdílných apologiích a dedukcích vůbec vytvářených dostatečně prokázáno bylo: nicméně však J. M. Kr. vždy vedle nejvyšší možnosti své válečné postupovati ráčil, tak že J. M. vlastní lid váleční k Štýrka proti nám stavům do země uvést, při sněmu držaném v Moravě osobně se najíti dati, za protažení vojska žádati a dosáhnouti, nás stavy sám tehdáž za rebelly vyhlašovati, lidu císařskému a nejvyššímu Buquoy ordinanci dávati sobě přivlastňovati, skrze Michnu všecka poručení k Plzenským nástrojovati, Dampírovi, aby do Čech vpadl, mordováním a pálením postupoval, ordinanci dávati, a tak na místě zaslíbené otcovské ochrany všech stálých a se ještě dále rozmáhajících nepřátelství proti království tomuto a přivtěleným zemím se účastna činiti ráčil. A ačkoli J. M. Kr. ráčil by moci to předstírati, jakoby po smrti J. M. C. konfirmací privilegí nám odeslati a všecky ku pokoji sloužící prostředky před sebe bráti náchylen a hotov býti ráčil: avšak království toto od času daného reversu, skrze samou J. M. Kr., tak alterírováno a obměněno jest, že všecky země s tak prostými konfirmacemi nijakž ujštěny býti nemohly. Jakož pak ještě za živobytí J. Msti C., mimo ta od J. Msti daná potvrzení, toho několikrát a ve vší poddanosti a s dokonalou assecurací vyhledáváno bylo, aby těm stížnostem strany náboženství dostatečně spomozeno bylo.

My stavové čelili toliko jsme proto za rebelly pokládáni byli, že jsme na samých offerírovaných konfirmacích na majestáty, privilegia a svobody přestati nechťeli. Jakož pak ta celá nešťastná vojna a záhuba země ničímž jiným než samým nepřijímáním psaných konfirmací se zastává a okrešluje. Aníž k stálému ujštění jaké naděje jest, poněvadž J. M. Kr. ujímáním se svévolné správy, ty škodlivé rady a shozené místodržící v Čechách, kteří největší příčina toho neštěstí byli, na staré instrukci zase přijíti a potvrditi ráčil, an J. M. Královská sama k žádné possessi ještě nepřišla, je indifferenter „rady a věrné milé“ jmenovati, k sobě povolávati, v poselství potřebovati a skrze to jednomu každému znáti dati ráčil, že J. M. Kr. nad tou před očima patřící záhubou a její příčinou žádné dokonce nelibosti mítí a že se stížnosti strany náboženství nemají umenšovati, nežli více a více rozmnoženy býti. A poněvadž s toho dosti znáti jest, kterak se jest s přijetím a korunováním krále Ferdinanda, a co k tomu více patří, dále, a kterak on až posavad za voleného a korunovaného krále pure se držeti nemá; též

z jakých příčin král. české, markr. moravské, Slezsko a Lužice, J. Msti Kr. k skutečné possessi a správě přijíti nedali, a jestliby proti tomu všemu nějaké praejudicium při tomto císařském volení s osobou J. Kr. Msti dříve, nežli by tato praejudiciální otázka, zdaliby J. M. Kr. rebus sic stantibus sessi a votum nebolížto přimluvu míti mohl, resolvirována byla, se stiti mělo, samé sv. Římské Říši k ublížení, tomuto království a zemi pak k velikému zkrácení a protřzení privilegií, svobod a spravedlností by se vztahovalo: pročť k V. Kurf. Kn. Mstem a pánům té poddané služebné a přátelské naděje jsme a za to se vši pilností žádáme, že ráčí toto naše slušné vzešení v své bedlivé uvážení vzíti a sl. král. české, jakožto přední oud svazí Římské Říše, milostivě na pozoru míti, a s tak daleko patřicím škodlivým připuštěním J. Msti Kr. k domnělé sessi a přimluvě proti patrnému vyměření slatě bully neráčí postupovati; nýbrž povážice, žeby to sl. království s přivtělenými zeměmi beze vši slušné sápovědi a přede všim světem obtožící příčiny nepříteli (u něhož se vedle docházejících správ i Turci nacházejí) k vyplundrování a mordování a pálení tím způsobem v moc dáno býti mělo, aby takové tyranství vždy dále každodenně na živých i mrtvých provozováno bylo, — jakož pak, mlčíce tu o jiné ukrutnosti, vlastní matky děti své raději do rybníkův uvrhly a jinak zamordovaly, nežli aby se tyranství nepříteli na nich provésti mělo, an i mrtvá těla (což ještě Pán Bůh bez pomsty nenechá) v kostelích vykopali, osoby ženské ještě neporušené obnažili, rukami a nohama svázavše na oltář postavili a k vratům kostela s hákami podepřeli, neřanujíc v tom ani stavu panského a rytířského osob, a s těly mrtvými, jak se dostatečně provésti může, nad přirození ukrutně zacházeli — slušnému vyhledávání a žádosti naší tím snázejí milostivě, laskavě a přátelsky místo dají.

Pakliby se mimo vši naději naší něco jiného škodlivého státi mělo, tehdy na takový způsob musili bychom se k V. Kurf. Mstem, též celému vzácnému kurfirstkému kollegium z nevyhnutelné potřeby tímto spísem ohlásiti proti povolání, sessi a přimluvě J. Kr. Msti krále Ferdinanda, dotud a tak dlouho, dokudby těm neřestem náležitě spomoženo nebylo.

Málo výše v tomto desátém dílu nachází se, kterak stavové král. českého pod obojí tehdaž na hradě pražském shromáždění 20. dne augusti leta 1619 při tom svém generálním sjezdu to před sebe vzali a uvažovali, zdaliby J. Msti Kr. na psaní J. Msti odpověď dáti měli? A na to snešení se stalo: že netoliko odpověď J. Msti dáti, ale ani J. Msti za krále a pána svého více znáti nemají. Ale takové uvažování a snešení stavův 20. augusti se dalo a stalo: tato pak vyšlá psaní jedno jménem direktorův 13. julii, a druhé jménem všech stavův král. českého 13. augusti, vše l. 1619, datirovány a do Frankfurtu odeslány byly. A tak z toho znáti jest, jak ta oboje psaní negruntovně a nepořádně vyšly, zvláště toto druhé jménem a podpisem všech tří stavův král. českého. Ješto tehdaž nebylo to stavům ještě přednešeno, anobř v protokolu direktorů, v němž se vši pilností se nachází, co jest každodenně v radě direktorův, i také na sjezdích stavův pod obojí uvažováno bývalo, nenachází se to uvažování a snešení v příčině vyslání jistých osob do Frankfurtu, a v příčině těch dvou vyšlých psaní, tak že za jisto konkludovati se může,

že toliko vůdcové té české rebellie o tom vědomost měli a tejně to sepsali a vypravili.

Jich Msti kurfirštové, tehdaž ve Frankfurtu přítomní, a páni vyslaní Jich Msti kurfirštův nepřítomných jináče se nedo-
mnívali, než že o tom psaní, které jim jménem všech stavův
král. českého odesláno bylo, všichni stavové téhož král. vědo-
most měli. Pročež dali na témž psaní odpověď všem stavům, (20.
srp.), že se „na tom jednomyslně snesli a na konec zavřeli, aby se
spolu s jiných světských kurfirštův Laskami těch a takových
vzniklých nedorozumění tak dobře z práva a věrné lásky
k milé vlasti, jak z úřadu a povinnosti kurfirštské horlivě a
opravdově ujíti hleděli, aby taková mezi dobré a slavné pa-
měti J. Msti C., nyní pak králem uherakým a českým, a Čechy
podobojími vzešlá nedorozumění spolu s těmi odtud pošlými a
až posavad trvajícími válečnými rozbroji skrze slušné sprave-
dlivé prostředky a cesty náležitě spokojena, porovnána, a staro-
žitné sl. království a kurfirštsví české ne tak do gruntu po-
hubeno, ale raději k prvnějšímu a samé Jeho Božské Milosti
k libeznému pokoji zase přivedeno býti mohlo. Pročež jich,
Čechův, za to žádali, aby sobě oblibili ve středu příští 10. a
20. dne listopadu do sv. římské Říše města najíti se dáti, a
předně na kurfirštův další jednání a upřímnou interposici oče-
kávati odporni nebyli.“

Vyslaní z král. českého nepřestali na té odpovědi od
Jich Msti kurfirštův a pánův vyslaných stavům král. českého
dané, než vypravili se z Marburgu a přijeli až na předměstí
Frankfurtu, vždy to při J. M. kurfirštu mohutském vyhledáva-
jice, aby vedle instrukcí sobě dané přijíti mohli k Jich Mstem
kurfirštům, pánům vyslaným, a potřebu svou v spisu i ústně
tím lépeji přednáseti. Ale nemohli toho užiti, a připuštění ne-
byli. Pročež navrátili se zase do města Marburgu, a učinili
odtud J. M. kurfirštům a pánům vyslaným psaní, v kterémž
sobě stěžovali, že do Frankfurtu připuštění nebyli, a protesti-
rovali na místě svých principálův, stavův král. českého, že to
volení římského krále nemá budoucně žádnou platnost míti, a
že právům týchž stavův k volení nemá budoucně nic prejudi-
cirovati (28. srp.).

J. M. kurfiršt mohutský neopominul spolu s jinými kur-
firšty a pány vyslanými ta psaní od direktorův jako i od sta-
vův král. českého, též i od vyslaných jich, nejprve J. Msti
obzvláště a potom Jich Mstem, společně učiněné, J. Msti králi
Ferdinandovi komunikovati. J. M. Kr. neráčil chtíti, prvé
nežli by volení římského krále před sebe vzato bylo, v něja-
kou disputaci a spory s týmiž stavy a vyslanými jich se vy-
dati, a to z jistých od J. M. Kr. dobře uvážlivých příčin.

Nežli po zvolení římského krále, za kteréhož z jednomyslného snešení všech Jich Mstí kurfirštův a pánův poslův Jich Mstí nepřítomných pořádně volen býti ráčil, J. M. C. ráčil při expedici kanceláře své české milostivě o tom naříditi, aby z bedlivého uvážení Jich Mstí kurfirštův, v příčině přednesení jménem stavův král. českého a vyslaných jich jistá zpráva a odpověď sepsána, dána a odevzdána byla, tak, jakž se jest o skrze tyto tři následující spisy dokonalo.

První spis.

V prvním oznamuje se, jak J. M. král Ferdinand po smrti J. M. C. Mathiáše Čechům konfirmací jich privilegií odeslal, přiměří mezi vojaky naříditi a k vyslání některých osob z Čech, traktací a porovnání žádati ráčil, ale na straně Čechův všecko to daremné bylo. Nebo oni své vojsko více rozmnožili, Moravany a Rakušany posdvihli, před Vídeň přitáhli, v té naději, že se tehdáž města zmocní. A potom do Frankfurtu vyslali o volebí krále Ferdinanda, obeslání a hlas J. Mstí a senní, neb místo mezi jinými Jich Mstí kurfiršty, disputirovali a v pochybnost uvéstí chtěli, přednášejíce, že to jim stavům a ne J. Mstí Kr. náleží. Kteréhožto spisu tento jest výpis:

Když po smrti císaře Mathiáše skutečná a plná zpráva král. českého na pána Ferdinanda, jakožto krále českého, kterýž leta 1617 dne 17. junii pomazán a korunován byl, připadla, tehdáž J. M. Kr. přede všemi věcmi na to mysliti ráčil, jakby pokoj ustanoven a země války a rozbroje prázdna býti mohla, smrt J. Mstí C. místodržicím v známost uvéstí, jich také až do další resoluce jako provisorio modo při tom jich prvé na sobě majícím úřadu místodržicím zanechat, a potom za třetí strany konfirmací všechných privilegií, že vedle daného od J. Mstí Kr. reversu ve čtyrech nedělích pořád zběhlých nejv. purgkrabímu odeslána, i také království s obyvateli jeho při dobrém způsobu a pokoji zachováno, a všelijaká náležitá spravedlnost administrirována býti má, milostivě se zakázati ráčil. A aby se dobrý toho začátek státi mohl, tehdy ihned při pozůstalém lidu císařském, aby válečným způsobem dále nepostupovali, naříditi a těm domnělým direktorům v známost uvéstí ráčil, jako i také podobnou měrou od hraběte Buquoy českým officírům v známost to uvedeno bylo, v té nepochybné naději, že se tolikéž ku pokoji a svornosti akkomodirovati budou.

Čemuž však oni dokonale se naproti postavili a jmenovanému hraběti takovou odpověď dali: Že oni od svých direktorův žádného o tom poručení nemají. Jakož pak ihned lidu královskému pasy zavřeli, profianty odňali, když jest viktualie sobě přivážeti chtěl, a pod tím jednaným příměřím žádného nepřátelství se neobávaje, brannou rukou na něj udeřili a jich tolik, co jsou mohli, sporáželi.

A ačkoliv od nich, domnělých direktorův a těch se přidržících osob z stavův, na prošlou J. Msti Kr. k nim insinuaci, jakéhoby úmyslu byli, žádná mezi tím dána odpověď nebyla: však nicméně J. M. Kr. předce konfirmací všech privilegií v jistém čase a to duplovaně, pro lepší jistotu kredenciálního psaní, těm shromážděným osobám z stavův k vyslyšení a věření tomu, co by páni místodržící jménem J. Msti Kr. jim přednášeli, poslati jest ráčil. Načež však netoliko žádné polepšení nenásledovalo, ale i veřejnost v celém království skrze otevřené patenty mocně nařizena byla, ve všech krajích se každodenně více lidu verbovalo, mustrovalo a všelijaké jiné válečné praeparatoria činěny byly. J. M. Kr. také u kurfirštův světských a na jiných místech velmi potupně a falešně pomlouván byl. Ačkoliv tehdy takové a těm podobné protivné věci J. Msti Kr. k tomu příčinu dáti a ji, aby též všechny mírného pokoje prostředky na stranu podloženy byly, pohnouti mohly: však nicméně vždy dále pro všechno ještě jednou právě otcovsky a co nejvypovlněji jim společným stavům psáti a při nich toho vyhledávati ráčil, aby z prostředku svého některé osoby (jimžto J. M. Kr. královským slovem svým svobodný a bezpečný pas slibovati ráčil) k rozmlouvání o to, kterakby v Čechách povstalému nespokoji co nejlépe a nejdříve spomoženo býti mohlo, ke dvoru J. Msti vyslali, té potěšitelné naděje k Pánu Bohu jsouce, že k spokojení toho vzniklého nespokoje šťastný počátek a potom i dobrý a potěšitelný konec učiněn býti moci bude. Ale nemohlo to dobré míněné předsevzetí a užitečný podaný prostředek při nich netoliko nic způsobiti. Neb ani J. Msti Kr. žádné odpovědi na to nedali, a což ještě více jest, toho jistého spolu s konfirmací poslaného psaní ani přijíti nechtěli, s předstíráním toho, že jim jich náležitý direktorský titul a straně pod obojí dán není. Ješto však ani J. M. C. ani Kr. M. je nikdá za direktory nenakřídil, před tím také dobré paměti císař Mathiáš jich nikdá tak titulovati neráčil, Oni však tehdáž takové psaní předce přijímali a na ně odpovědi dávali, aniž také J. Msti Kr. psaní samým pod obojím nemohla svědčiti, poněvadž to odeslané potvrzení jich privilegií tak dobře katolických jako i těch sub utraque, a tak všech stavův společně, se dotýkalo, jakož pak to všechno, co předoznáměno jest, s připojenými kopiemi nedávno v Vídni vytištěno jest. Když se tehdy, krátce to připomínajíc, tak dalo a J. Msti Kr. myšlení, práce a péče, jakož pak při začátku jeho panování, tak také potomně k tomu samému toliko směřovalo, aby se těm válečným obtížným neřestem konec stal, a stálý pokoj a srovnání v král. české zase uvedeny byly: naproti tomu ti protivní Čechové den ode dne

více svou pokoje nenávidící mysl vyjevovali a v svém nenáležitém předsevzetí ještě toužející postupovali. Neměli zajisté na tom dosti to celé král. české k takové nevoli a nepokoji přivést: ale také pokoušeli se o okolní země, kteréžto se ještě jejich zlého předsevzetí účastna neučinily, na svou stranu přivést a od J. Msti Kr. devoci odvracovati. Pročež také hrabě Henrich Mates z Turnu s několika tisíci lidu zemakého verbovaného do Moravy vtrhl, a stavy skrze všelijaké k tomu obrané praktiky pozdvihnouti se snažoval, až i naposledy tak mnoho způsobil, že něco málo z stavův, opustivše povinnost a podannost svou, kterouž jsou J. Msti Kr. zavázáni byli, k němu se přivinuli. S tisíci koňmi, kteříž od stavův moravských k ochránění země a ne k vyzdvižení válečných rozbrojův v zemi verbování a najati byli, město Brno nenadále obklíčili i se ho zmocnili, hejtmana zemakého, kterýž margkraběcí místo zastává, a jiné při společném sjezdu tehdejších přítomné nejpřednější officíry a osoby v vlastních jejich příbytcích a domích zlými slovy a tuhými pohrůžkami zle traktirovali, i též do arrestu vzali, hlavního a farního kostela předně v Brně a potom i v hlavním městě Holomouci (k nimžto žádného práva a pretenzí neměli) mocně se ujali, duchovní osoby, kteréžto před mnoha léty i s vědomím stavův do země přijaty byly, kvapně a bez příčiny zahnali, od J. Msti C. nařízenou radu shodili a podobně jako Čechové direktory sobě zvolili. Naposledy pak v své neustupné lehkomyšlnosti tak daleko zabředli, že jsou se všech duchovních statkův zmocnili, mnohé duchovní osoby obojího pohlaví do jistých domův a míst zavřeli, a jich Pánu Bohu učiněný slib zrušili, svobodu jim dali a je k tomu nabízeli. Vyššího stavu osoby, kteříž na svou povinnost a věrnost k J. Msti Kr. pamětlivi byli, a se od nich pro nešlechternost jich oddělili, za zrádce zemské a na věky vypověděné prohlásili, a ještě každodenně takové a tak hrubě zlé věci před sebe berou, jakýchžto nikdá před tím slycháno nebylo.

Když tehdy ti protivní Čechové, skrze jmenovaného hraběte z Turnu takový oheň v Moravě založili a v tom tak trvajícím tumultu, též také o Rakousy se ořeli a jedno na pomezí rakouském město, řečené Láb, kteréž lid jich pustiti nechťelo, oblehli, a však od málo v něm některých ležících soldátův odehnání byli, a ta věc potomně při J. Msti Kr. skrze příměluvy tak daleko přivedena byla, že jest takových soldátův odtud povolati a jiných, kteřížto stavům rakouským byli přisáhali, tam položití dovoliti ráčil. Zatím on z Turnu před táz znamenitou pevnost a hlavní město Vídeň, kdežto J. M. Kr. tehdež svou residenci míti ráčil, přitáhnouti se opovážil. A když snad s pomocí a radou náhonův svých se přes Dunaj

přesplavil, lid svůj do předměstí a okolo blízko rozlozivoval, a jakž ze všech případností znáti jest, té naděje byl, že dle sobě daného troštu velmi snadně (jakž pak sám se s tím pochloubal) a skrze praktiky lid svůj do města uvéstí a tam s pomocníky svými tumult ztropiti i také zlobivou vůli svou provésti moci bude: ale, poněvadž to všemohoucí Pán Bůh odvrátiti ráčil, po několik dnův tam zůstávajíce, i do samého zámku střelením a jiným nepřátelským předsevzetím vůli svou provedl a dosti daleko přivedl. Však předsevzeti jeho vždy daremné bylo, a on svého dalšího tu se zdržování, pro činnou jemu resistenci a odpornost, špatný užitek poznal. Vypalndrovavše mnohých chudých lidí domy a kostely (jakož pak na to velice naříkáno bylo), s tím při sobě majícím a moravakým lidem svou prvotní cestou nazpátek odcháhl.

Mezitím, když se to tak všeckno dalo, každodenně v Čechách se sílili, duchovní statky domnělí direktorové vůbec ku prodeji rozhlásiti dali, z nich i některé rozprodali, a dále každodenně, jakž dato se děje, nové věci předsebrali. Obzvláštně pak, hned jakž ti direktori se dověděli, že J. M. Kr. jakožto pořádný král český a spolu kurfiřt od J. M. kurfiřta mohutského podle starobylého obyčeje a zlaté bully znění k volení římského krále ke 20. dni již pojminulého měsíce julii do Frankfurtu citován a povolán býti ráčil: tehdy teprva na jevo vynesli, kam jich mysl a mínění patří a k čemu dávno směřovali, totiž aby J. M. C. Ferdinanda, a pokudžby na nich bylo, celý slavný dům Rakouský v ošklivost a zkázu uvéstí, samým pak sobě a všem vrchnostem a potentátům vysoce škodlivou svobodu proti Bohu a všem právům spůsobiti mohli. K témuž cíli tehdy co nejvíce se o to vynasnažili a všech prostředkův hledali, aby nejprvé J. Msti C. cestě do Frankfurtu překážku učinili, a potomně vysoce slavné kurfiřtské kollegium na to navedli a k tomu pohnuli, aby J. M. Kr. za žádného krále v Čechách nedrželi, ani k volení nepřipouštěli. A když jsou sobě drahý čas před tím při J. M. kurfiřtu saském za tou příčinou stěžovali, také i za radu a pomoc (ačkoliv nadarmo) se utíkali, také potom, když se uložený den k volení přiblížil, časně do Frankfurtu přijeli, a však do města puštění nebyli, a psaní od těch domnělých direktorův svrchu dotčenému J. M. kurfiřtu z Mohuče svědčící přinesli, v něm to prošlé obeslání ve dvouch punktích naříkali a za ničemné a nepořádné prokazovati se pokusili: předně, žeby na místě pořádném a to v Praze se nestalo, druhé, že J. M. Kr. bez dosažení possessi království českého a proti zřízení bully zlaté povolán býti ráčil. Druhé psaní pod jménem vyslaných od stavův, k celému kurfiřtskému kollegium znělo, v kterémž,

s opakováním prvního, krále Ferdinanda od hlasu a volení vyvésti chtěli, poněvadž předně král českého vlastně nepossiduje, za druhé, žeby proti danému sobě reversu ještě za živobytí cís. Mathiáše kralování a správy se ujímati měl.

V psaní třetím, kteréžto z svrchu dotčení vyslání s Marpurgu před svým se zase domů navracením podobnou měrou k společným pánům kurfiřtům a jich slavným poselstvím učinili, v podstatě to vše obsahuje, co v předešlých spisech obsaženo bylo. A všechna ta tři psaní s znamenitou škodlivou a daleko patřící a dosti opovážlivou protestací se zavírají. A ačkoliv táž psaní znamenitými průvody, dokumenty a dedukcemi dostatečně refutována a přemožena býti mohou, a však za dobré býti se vidělo, tenkrát jen summovní a pravdivou zprávu na to učiniti, tak aby i sprostí a obecní lidé to poznati mohli, jak se hrubá křivda v tom J. Msti Kr. a Cís. děje, co ti protivní Čechové sem a tam proti J. Msti roztrušují a lidem před oči stavi neb předstírají, a kterak oni k takovým zlým a škodlivým věcem, kteréž před sebe berou, žádné podstatné příčiny nemají a míti nemohou. Jakž pak toho náležející zpráva tím obšírněji s sebou přináší.

Druhý spis.

1. V tom spisu vypisuje se předně, že J. M. kurfiřt mohutský nebyl povinen k volení římského krále do Prahy citací poslati, jeť souce v té věci direktorové stranou.

2. Že J. M. král Ferdinand ráčí successor a pravý dědic král českého býti, poněvadž Jich Msti dva arciknížata Maximilian a Albrecht své právo J. Msti postoupiti ráčili, stavové král českého J. M. za pořádného krále českého přijali, při korunování J. Msti přísahali a obyčejnou berni, při korunování krále českého povinnou, svolili a dali, a tak pořádným králem českým a jedním kurfiřtem býti ráčil.

3. Na přivedené příklady psaní direktorův náležiti odpověď se dává. Kteréhožto druhého spisu tento jest výpis:

Ti domněli direktori v Čechách v jednom svém na hrade pražském 13. july t. 1619 léta datovaném a k J. M. kurfiřta mohuckému svědčícím spisu, tu od J. Msti Kurf. k J. Msti králi Ferdinandovi, odeslanou citací aneb denunciací, v kteréžto J. M. jakožto v Čechách král dle znění zlaté bulle a podle starobylého obyčeje k volení krále římského, již jminulému 20. july do Frankfurtu povolán, opovážili se ve dvouech věcech impugnovati a za neslušnou vykládati: předně, že se před tím tak zachovávalo, že, byt králové čeští skutečně užívání a panování kurfiřtství českého měli, avšak když se ne v Praze při dvoře svém, ale ven z země vynacházeli, takové kurfiřtské citací vždycky jen přítomným správcům, místodržícím a officírům při residenci pražské nejprve v známost

uvést, potom pak teprva králi insinuirovány jsou byly; za druhé, že dle znění zlaté bully, obzvláště pak v kap. 7. a 10. král český jako i jiní kurfiřtové toliko virtute regni et principatuum suorum dignitatem, vocem et jura electoralia in electione regis Romanorum drží; et quod jus, vox, dignitas, officium aliaque jura non possint in alium cadere, praeter illum, qui electoratum cum terra possidet; nullus etiam, nisi possessor principatus sui, ad electionem aliosque actus admitteendus sit.

K dotvrzení tehdy té potřebné possessi citují dále nazběhlé kontroverzie a proklé odpory, kurfiřtské decisi a výpovědi, obzvláště pak dekreta, od někdy císaře Karla IV. a jiných kurfiřtův mezi falckrabětem Ruprechtem mladším a starším proklá, totiž že sám starší toliko za příčinou držení Falcu mladšímu představen byl; item ten příklad mezi falckrabětem Filipem Ludvikem z Neyburgku a Janem falckrabětem a knížetem z Werburgku; podobně mezi hrabětem Janem z Lucemburgku a knížetem Jindřichem z Korutan, při volení císaře Ludvika z Bavor; dáleji pokládají, že také stavům v Čechách práva kurfiřtská v jich speciálních privilegiích vlastensky odevzdána, darována a přivlastněna jsou. K provedení toho vypravují, co se v nedospělých letech Ludvika krále zběhlo, a jak stavové před nejbližšími příbuznými právo kurfiřtské užívali. A tak naposledy sobě stěžují, poněvadž J. M. Kr. nikdy k správě skutečné nepřišel, aniž náležitým způsobem jak k témuž království tak i k přivtěleným zemím se nechoval, a také prokázáno, že předce denunciací do Vídně a ne do Prahy odeslána byla, a proti vyměření zlaté bulle právo také k volení od possessi se rozděluje, kudyž jim samým v jich vlastním volení a cizím nápadům (což ještě s J. Mstí Kr. na odporu zůstává) hrubě by daleko sáháno bylo; považující obzvláště, že skrze J. Mstí vojsko nepřátelské již dobrý díl kurfiřtství českého popálen a zkažen, kteréby sice J. M. Kr. raději chrániti a zastávati míti ráčil; žádajíce J. M. kurfiřta mohutského, aby pro uvarování tak patrných nullitátův, vedle spisu jich interventálního, buď až by se taková roztržitost na místě postavila a česká successi k konci se přivedla, rozepsané volení se poodložilo, aneb vedle dotčených privilegií a zlaté bully aby stavové král českého povolání byli.

Proti kterémužto jich direktorův přednesení kratičce pozor na to dáti sluší:

Předně co se intimací dotýče, že v městech pražských, a ne ve Vídni se státi má, na kterýž příklad, před sty lety za času krále Ludvika staly, směřují. Pro lepší vysvětlení toho věděti se má, že se nachází z té l. 1519 vyhlé insinuací, že

sice mohutští vyslaní do Budína jeli, ale však toliko in favorem kurfiršta svého se ohlásili a protestovali následujícími slovy: Že ačkoliv by J. M. Kurf. nikoliv povinen nebyl jinam nežli do Prahy, jsouce na ten čas J. M. král ven z král. českého, takovou insinuaci a povolání učiniti, oni však že nicméně sobě poručeno mají, ač z žádné povinnosti než toliko z přátelské lásky a náklonnosti, osobně J. M. krále navštívit. Však že tudy kurfirství mohutské v žádnou novaci uvést nechtějí. V čemž že protestují. Odkudž se tu sice inferuje a zavíratí chce, že mohutští vyslaní nebyli povinni s tou denunciací z Prahy jinam odjížděti, ale nenásleduje proto, aby dále jeti nemohli a ven z země takovou citací dodati svobodu neměli, aneb, kdyby ji jinde dodali, aby proto platnosti míti neměla. Jestli žeby tehdy J. Msti Kurf. tehdáž svobodné bylo, vyslané své k králi do Budína poslati, pročezby také nyní nebylo do Vídně? Také daleko jiná věc jest nyní s král. českým. Nebo při komby se kurfirstští vyslaní v Praze byli ohlásiti měli? Při páních místodržících ne; nebo direktori s náhončími svými je zamítají a opovrhují, a žádné moci jim nezanechávají. Mnohem méněji pak při direktorích; nebo oni za takové od J. Msti Kr. se neuznávají, ani za regenty a místodržící nařízení nejsou. Byli by také takovou citací, byt pak do jejich rukou se dostala, raději zamlčeli a zatajili, nežli J. Msti Kr. ji insinuovali a odeslali (jakž se za času krále Ludvika stalo, že královští místodržící totéž mohutským vydaným učiniti se zakázali), poněvadž jejich respekt ku králi a pánu jejich dosti známý jest.

Také pánům vyslaným bezpečné a posloužitelné to nebylo, aby se při nynějších tak nebezpečných přibězích vojenských do Prahy vypraviti měli.

Co se druhého artikule o possessi dotýče, kteréž se direktori svrchu dotčeným způsobem z bully zlaté a jiných allegátův tak hrubě na odpor stavěli, znáti jest nejprvé z allegorované 7. kap. zlaté bully a z celého jejího kontextu, že ten jistý k volení má připuštěn býti, kterýžto pořádným suksorem jest. Již pak známé a patrné jest, že stavové čeští v l. 1617 na sněmě obecném 7. junii krále Ferdinanda, jakožto pořádného sukscessora neboližto nápadníka a královny Anny vnuka, za krále přijali a vyhlásili, a když vedle obyčejné svy-klosti sněmovní snešení zavřené v soudné světnici zjevně přečteno bylo, ti z stavův v velikém počtu shromážděné přítomné osoby, jeden každý obzvláště, tak jakž jmenování byli i sami direktori k takovému zavření se hlasitě přiznali. Následujícího 29. junii, prvé nežli J. M. korunován býti ráčil a stavové v kostele zámeckém skrze nejv. purkrabího vedle starobylého

obyčeje tázání byli: zdali jeho Osv. Kníž. Mst arcikníže Ferdinanda za svého krále uznávají a jemu věrni poslušni a poddáni býti chtějí; i také jeho korunovati žádostivi jsou? na to jsou „ano! chceme!“ křičeli a k tomu vůli svou podávali. Načež se korunování stalo, a obyčejná přísaha vykonána byla. Jakým právem tehdy může nyní J. M. král téhož volení zbaven býti?

Druhé. Vedle znění privilegí král českého, o nichžto se v dotčené kapitole zmínka činí, jest toliko na krále české a potomky jich, a žádného jiného právem dědičným khur a právo volení spolu s úřadem erzschenkstvi vztaženo, tak jakž privilegium císaře Rudolfa I. léta 1290, 9. dne octobris, kteréž od císaře Karla IV. a všechněch tehdaž v správě zůstávajících kurfirstův potvrzeno jest, seznati se může.

Již pak J. M. Kr. jakožto pravý dědic a náměstek za krále přijat byl; pročez také náležité jest, že on sám a žádný jiný k volení připuštěn a povolán býti měl. K čemuž také přistupuje, že l. 1489 Vladislavovi králi a všechněm následujícím králům českým tehdejší kurfirstové Bertola v Mohuči, Heřman v Kolíně a Jan v Trieru, jako i Filip falckrabě, kníže Fridrich kurfirst saský, a Jan margrabě v Brandeburgu, pro sebe a všechny budoucí kufirsty pod pokutou 500 hřiven zlata v spisu se zavázali, jestližby král český k volení povolán nebyl, aby sami toho přítomni nebyli. A tak žádného příkladu proti tomu čelícího není, aby kdy kdo jiný kromě král sám k volení povolán býti měl.

Za třetí. Vykonáním přísahy té dokazuje se ujímání aneb apprehendirování a vzetí possessí, territoriální et omnium jurium territorialium. Již pak také, jakž svrohu dotčeno jest, při korunování přísaha ta beze vši obtížnosti volně od stavův vykonána a J. Msti jakožto pořádnému králi všelijaká povinná čest a respekt prokázán jest byl, a sice totéž se stalo netoliko před, ale také při trvajícím české roztržitosti. Poněvadž troje rozdílná psaní, dvě od direktorův, a jedno od stavův společně, pod datum 22. a 30. augusti a 14. septembris l. 1618 in originali před rukama jsou, kteréžto oni, tak jakž dotčeno, v tom jistém neřádu, ještě za živobyti někdy císaře Mathiáše k J. Msti Kr. do Vídne učinili, v nichžto J. M. králem uherským a českým, a svým milostivějším králem a pánem nazývají a sebe neposlušnější a nejpoddanější podpisují: s jakým tehdy nyní srdcem a myslí smějí J. Msti Kr. náležitého titule cti a hodnosti ujímati a nedávati?

Čtvrté. Tyto věci také J. Msti Kr. k veliké podstatě slouží, že J. Msti od stavův na sněmě obecném sbírka na korunování. samému jen králi a pánu náležející, svolena byla;

že králování jeho nic dále, nežli až do J. Msti císaře Mathiáše sl. p. smrti suspendováno a odloženo nebylo, ale ihned po smrti J. Msti Kr. k kurfirstství a povinnosti erzschenka pořádně investován býti a tudy k exercirování a konání té povinnosti takovou moc a svobodu dostati ráčil; item že J. M. Kr. po smrti J. M. císaře k ničemuž více než jen k potvrzení privilegi zavázán býti neráčil, což také v jistém čase se stalo, a takové potvrzení nejv. panu purgkrabímu podle znění reversu posláno bylo.

Jižt pak, byt i poddaní protivni rebelšti a neposlušni byli, avšak to žádnému kurfirstu na jeho kurfirstském úřadě, právě volení a jiných kurfirstských regálích, právích a pořádně dobytých possessaích škodu přinést nemůže: pročež attentata, od některých Čechův proti J. Msti Kr. učiněná, tak málo J. Msti jako někdy císaři Mathiášovi v jeho possessu škodlivé býti mohou. Též taková proti jednomu z kurfirstův od Čechův předstířená mocná defensí a se protivení mnohem více pokuty hodna jest, nežli aby se ní k svému lepšímu pochloubatí měli. A byt i z toho také pro to jich se protivení, nedbajíce nic na několika od J. Msti až dosavad poslá věrná otcovská a milostivá napominání a poskytnuté prostředky, nějaká nepřiležitost zemi povstala, žádný jiný, nežli oni sami příčinou toho nejsou.

Páté. Ráčí J. M. Kr. ještě mnoho věrných a poslušných poddaných ze všech tří stavův v Čechách obojího náboženství míti, a největší díl moci se k rebellirování přinucují. Pročež aby J. M. tomu zlému v cestu vkročiti moci ráčil, silně se válečným lidem zachystati musiti ráčí. A pro tu také příčinu patenty, v nichž se ještě jednomu každému milost a dobrotitost podává, vydány a skrze to jako i skrze místodržící své takový possess dle možnosti své zastávati ráčí.

Šesté. Čerství příkladové před rukama jsou s někdy císařem Maximilianem II. a Rudolfem II., že totiž anno 1562 4. dne novembris Maximilian císař skrze tehdejšího kurfirsta Daniele mohoutského, jakožto král český a spolu kurfirst z povinnosti úřadu svého (tak jakž formalia verba znějí) k volení krále římského do Frankfurtu citován byl, i také volení a celého aktu přítomen býti ráčil, ješto J. M. pan otec císař Ferdinand sl. p., ještě tehdež v živobyti a v celém regimentu a possessi království zůstávati jest ráčil. Podobně se jest s císařem Rudolfem I. 1575 stalo, kterýž jakožto korunovaný král český ještě za živobyti a panování císaře Maximiliana při volení královském svou kurfirstskou povinnost exercirovati a vedle jiných kurfirstův delectum electionis 27. octobris spečtiti ráčil, ješto tehdež obadva jmenovaní králové tak jako nynější J. M. Kr. od přivtělených zemi dědičné přísahy ještě

dosáhnouti neráčili. Jestli tehdy obadva jmenovaní císařové, proto že pomazání a korunování králové v Čechách byli, ještě při panování svých pánův otcův k volení jsou připuštěni byli, co tehdy může králi Ferdinandovi na překážce býti, aby ne ihned dle znění zlaté bully a observancí, jakožto korunovaný a pomazaný kníže a český král, na něhožto hned po smrti J. M. C. Mathiáše immediate plné kralování jest připadlo, podobným způsobem hlasu a místa při volení římského krále míti neráčil?

Co se pak těch od direktorův přivedených příkladů dotýče, ty se sem dokonce netrefují; nebo spor, o který v jedné i druhé věci činiti jest, byl vždycky mezi příbuznými, také knížecími a rovného stavu osobami, a ne mezi pány a poddanými, jakž pak i oni v spisu svém po několikrát úřad kurfiřtský beze všeho základu neb gruntu na samé toliko possessi fundirují a restingirují, ješto z porovnání 7. a 20. art. zlaté bully zjevně se poznává, že jest potřeba titulirované a takové possessi, jakž svrchu šířeji se oznamuje, a vždycky v království s povolením králův to zachovávalo bývalo.

Také slova a text zlaté bully to s sebou přináší, že ten řád od Karla IV. mezi knížaty i kurfiřty a ne mezi pány a poddanými vyzdvižen byl. Jakžby pak to proti mínění Karla IV. čelilo, chtějíce on těm kompetencím, které se častokrát za příčinou volení mezi knížaty římskými zběhly, konec učiniti, kdyby nyní mezi knížaty a poddanými zase uvažováno býti měly? A tak se tyto příkladové velice netrefně k tyto věci přivozují, jakožto ti, kteří ne mezi pány a poddanými, ale mezi knížaty říšskými, a k tomu před vyzdvižením zlaté bully, se přitrefili a k takové konstituci příčinou býti mohli.

Co se pak těch za času Ludvika krále stalých poselství dotýče, musí se nejprvé věděti, že tehdaž ne stavové, ale sám Ludvik král k volení jest povolán byl. Též páni vyslaní strany glejtu psaní toliko od samého krále měli, a vedle něho téhož glejtu byli dostali, tak jakž jsou podobně také věřící listy toliko od krále k kurfiřtům s sebou přinesli. A ačkoliv již dotčení vyslaní vedle královského i od stavův také plnomocenství měli, však tak mnoho z protokolův znáti jest, že se to obzvláště pro ten spor, který tehdaž mezi králem Zigmundem v Polště, jakožto poručíkem a nejbližším příbuzným, a mezi králem a stavy trval, učinilo a stalo, jakž to disputací ta, mezi vyslanými před volením stalá, patrně vysvědčuje. A poněvadž vedle znění dotčeného protokolu oni se strany věcí, tehdaž na odporu zůstávajících, porovnali, a jeden z vyslaných, Vladislav pán z Šternberga, principálem královským vyslaným byvši, k volení připuštěn byl,

nemůže se odtud jakožto *ex casu singulari*, kterýž se dokonce mezi jinými stranami a v jiných věcech přitrefil, sem ke škodě J. Msti Kr. inferiovati a zavíratí. Nebo mnohem jiná věc jest s císařem Ferdinandem, při kterémžto ani *defectus minorennitatis* aneb nedostatek nedospělosti věku, ani jaký jiný v cestě jest, a J. M. také jakožto principál sám osobně přítomen býti ráčí.

Mnohé jiné věci v často jmenovaném spisu se negruntovně přivozují, jako žeby stavové *proprietarii jurium electoralium* byli, k čemuž však *inhabiles* a nespůsobní jsou. Nebe kdyby tomu tak bylo, král český by investirován nebyl, ani by římský císař jeho kurfirštstvím, khurem a erzenkenstvím investirovatí mohl. Ale poněvadž J. M. Kr. pořádně investirován jest, tak tehdy žádnému jinému, nežli jemu samému, právo a hlas k volení přísluší.

Ještě jedna věc k závěrce se připomíná, že ne všichni stavové král. českého, nežli toliko ti, kteří se od některých k defenzě za direktory vystaviti dali, takové negruntovní věci před sebe berou; sice jináče, když stavové mnohem v menších věcech poselství svá ven z země vysílali, musí to při obecném od krále rozepsaném sněmu zavíratí. Čehož se v této věci dokonce nestalo. Žádný sněm rozepsán nebyl, aniž jaké plnomocenství k tomu těm domnělým direktorům dáno jest, nýbrž mnozí poctiví pod obojí, a katoličtí pod jednou téměř všickni, nic s tím činiti nemají, a to jejich mínění a žádost není.

Ty vyslané osoby z Čech také se jináče podpisují, nežli jich povolání s sebou přináší, nazývajíce se vyslanými všech tří stavů, ješto ne všickni stavové, ale jen třicet domnělých direktorův jejich principálové jsou, a ti je v psaní svém za své vyslané jmenují a pokládají. Což se také za dobré vidělo, na ten přiložený spis připomenouti.

Třetí spis.

Obsahuje v sobě refutací na psaní, pod jménem stavův král. českého Jich Mstem kurfirštům učiněného, a ukazuje se, že přijetí J. Msti krále Ferdinanda za krále českého bylo pořádné, z svobodné vůle a z sjednoceného snešení všech stavův král. českého pocházející, a nešlo skrze přinucení aneb dary, nýbrž stalo se vedle slatě bully císaře Karla IV., dispozicí krále Vladislava a listu krále Ferdinanda I., a ta vina, která se Jich Mstem královským raddám přičítá, že jest bez gruntu a nespravedlivá.

V druhém a o od odporných a protivných Čechův k Jich Mstem nyní v Frankfurtu k volení krále římského shromážděným pánům kurfirštům a vyslaným de dato 13. augusti 1619 učiněném psaní především a prvé, nežliby to dáleji examinováno bylo, toto se dobře ad notam vzíti a znamenati musí, že podpis jeho zní na všecky tři stavy král. českého indifferenter

a beze vši excepcí stavův katolických pod jednou; chytře vztažen jest jen k tomu cíli, aby oni to od těch domnělých direktorův prvé k J. Msti kurfirštu mohuckému prošlé partikulární psaní salvirovati a vymlouvati, též pretensí a vyhledávání svému takovou barvu a formu dátí mohli, jakoby ode všech stavův, žádného nevymínějice, uvoleno a za dobré uznáno bylo, ještě žádný z katolických k tomu psaní pečeti své netiskl, také consequenter nemusil v společném uvažování přítomen býti anebo k němu svoliti. Ano i najde se, že z prostředku jich někteří toliko pro zevnitřní formu a způsob, jakoby počet jich tak veliký byl, pečeti své dvakráte přitiskli. A tak takové psaní falešné pod titulem všechněch tří stavův beze vši výminky intitulováno bylo, poněvadž se toliko samých pod obojích a to ne všech, než toliko dílu jich, dotýkalo, a větší počet jich strachem a bázní k tomu přinuceni byli. Ale co se tkne podstaty a obsažení neb znění psaní toho, po repetování toho předešlého od direktorův, jakž dotčeno, poslaného, a na něž prvotně krátká zpráva dána jest, nejprvé se v něm královské přijetí a korunování za krále českého za nedostatečné býti pokládá, totiž, že nemůže tak podstatné býti, aby J. M. Kr. k rozepsanému volení jakožto král český připuštěn býti měl. Ukazují to způsobem následujícím:

Nejprvé, že při tom přijetí a korunování stavové na díle skrze jiné neslušné prostředky tak hrubě nuceni byli, že proti jednání na obecném sněmě s dílem přivtělených zemí prošlému (kteréž světle to s sebou přináší, že bez vědomí a stálého vyřízení toho volení se dotýkajícího puňktu spolu s přivtělenými zeměmi žádné krále volení nemá předcházeti) učinili. A ačkolivěc to v přímlovách zjevně připomínáno bylo, nicméně žeby však oni, jakožto v malém počtu shromáždění evangelitů stavové, od katolických, jenžto mnozí z nich ani usedlí nebyli a nic v zemi svého co ztratiti neměli, počtem hlasův převýšeni byli.

Tuto již oni některé věci předstírají, kterým se místo nedává, nýbrž se v pravdě jináče vynacházejí. Nebo žádných pohrůzek a nucení, mnohem méněji jiných nenáležitých prostředkův, kteréž ani nejmenují, užíváno nebylo, lečby tím to rozuměli a za pohrůžku anebo jiný neslušný prostředek pokládati a natahovati chtěli, že někteří z nich, kteří za příčinou svobodného volení nedobře zpraveni byli, z bully zlaté císaře Karla IV. (7. dubna 1345) item z disposicí Vladislava krále (9. led. 1510), podobně též zřízení zemského pod titulem „o volení krále“, jako i z toho reversu anebo majestátu krále Ferdinanda I. (3. září 1545) a těm podobných důvodův a dokumentů víceji ad partem a zjevně informování a vyučení byli a jim,

jenžto málo aneb dokonce nic o tom nevěděli, povolně a ne s pohrůzkou náležitá informací dána byla. Při čemž nic zlého, ani stavům a privilegiím jejich praejudicirujícího se nestalo. A toto každý za dobré a za pravé uznati musí, což oni také jináče na sobě znáti nedali, než že to vděčně přijímají, ano i nejpřednější osoby z podobojích a veliké statky v království mající (jakž toho sami povědomi jsou) s velikou to vděčností vyznali: že J. M. C. jakožto prozíravý pán a král, k dobrému vlasti časně o to se starati pro uvarování budoucích nepřiležitostí, skrze takovou denominaci království zachovávat, také žádného cizího, nýbrž takového krále a pána, dle jich privilegií jim přednáseti ráčí, kterémuž se žádný slušně protiviti, ale raději jeho vděčně přijetí příčinu má.

Na taková král. českého privilegia a svobody, obzvláště pak často jmenovanou zlatou bullu, sl. p. císaře Mathiáše intencí otcovská a na obecném sněmě stavům přednesená proposicí, vedle příkladu J. Msti předka, obzvláště císaře a krále Ferdinanda I., založeny jsou byly, když totiž milostivě jim to znáti dáti ráčil, kterak svého nejbližšího pana strýce, arcikníže Ferdinanda, za successora a krále v Čechách přednésti vysoce hodné příčiny míti ráčil, milostivě žádajíce, aby J. M. jakožto krále Ferdinanda I. a královny Anny vnuka, jakožto in linea descendentí, na scházející linii, z pravého rodu a krve královské pocházejícího, vedle jiných citovaných příčin za krále českého přijali, publikovali a korunovali. Což se také i stalo, že spolčení stavové z jednomyslného snešení J. M. arciknížete Ferdinanda za krále svého přijali a publikovali. I to hned také J. C. a potomně Kr. Msti skrze své vyslané s obzvláštní gratulací v známost uvedli, a k posledku při přečtení sněmovního snešení všickni společně a jeden každý obzvláště, když na ně zejména voláno bylo, k takovému přijetí hlasitě se přiznali. Kteréžto přiznání také při korunování opakováno a obnoveno jest.

Za druhé to, což strany učiněného jednání s některými přivtělenými zeměmi, totiž Slezáky, připomínají, k tomu jich intentu dokonce platné není. Neb ačkoliv v tom na sporu zůstávajícím artikuli, kdežto Slezáci právo k volení krále českého se jmiti pokládali, mezi oboumi stranami na obecném sněmě tak dalece zavřeno bylo, že od jistých k tomu jmenovaných osob Slezáci své předložená práva ukázati mají, a ačkoliv to v přímlovách připomenuto bylo: však že oni proti tomu v dobré paměti mají, že jak z císařské proposicí, tak také ústní informací dostatečně tomu porozuměli, kterak J. M. král Ferdinand ne k svobodnému volení (ku kterémužto dle znění zlaté bully ještě nepřišlo), ale k přijetí a publikování

představen býti ráčil. K tomu artikul tento přednášeti a tím hýbati více Slezákům, nežli jim, bylo by přináleželo, kteří však beze všeho diffikultování, jakž jich sněmovní snešení s sebou přináší, nepatřice na to, co jest se od Čechův stalo, ale od sebe sami krále Ferdinanda za krále českého a nejvyšší kníže slezské přijali, publikovali a J. Msti slibovali.

Co ještě tu dáleji přikládají, žeby od katolických, z nichžto někteří v zemi svých zboží a nic co ztratiti neměli, v přímlovách převyšeni byli: také to žádného gruntu nemá. Nebo oni sami své přímlovky tak dobře jako i katoličtí J. Msti arciknížeti Ferdinandovi jsou dali, a tu žádné rozepře a hádky nebylo. Jakož pak také se neví, kteříby ti statkův nemající katoličtí měli býti. Ale sami to vyznati musí, že z obojí strany při některých větších a při některých menších mocnost a jmění se vynacházelo.

Při zavírce toho artikule s velikou obtížností přivozují to, žeby již zřejmé to bylo, kterak to přijetí a korunování od škodlivých radd k dokonalému vyvrácení svobodného volení a kassirování všechných privilegií a svobod zemských, ano i celému kurfirštáckému kollegium k patrné urážce se vésti mělo a vztahovalo; o čez sice předešli králové se nepokoušeli, zvláště v tom, když se takové spolčení a smlouvy s domem špaňhelským staly, skrze kteréž země česká s přivtělenými zeměmi jakožto lehno a kurfirštství dokonale se dědičné činí, a že také na potvrzení takového dědictví Ferdinand král za syna od císaře Mathiáše přijat býti jest ráčil.

Kdy a na jaký způsob svobodné volení stavův platné jest, již to nahoře z zlaté bully a jiných přivedených podstatných základův a průvodův prokázáno jest, při nichžto se stavové slušně zanechávají. Pročež také ne k vyvrácení jich ani k kassirování privilegií, ale podle těch všechných vyměření arcikníže Ferdinand, jakožto královský vnuk, za krále propomírován a přijat byl. Skrze to také ani slavnému kurfirštáckému kollegium, ani stavům v nejmenším co škodlivého a prejudicirujícího se nestalo. Podobné ty smlouvy s Špaňheli, jsou-li však učiněné, na ně dokonce se nevztahují, poněvadž se skrze ně nemínilo zlatou bullu a jiná zemská privilegia vyvrátiti, anebo stavům k volení právo odnímati.

Druhá příčina, kterouž oni proti J. Msti Kr. a J. Msti k volení nepřipouštění přivozují, tato jest: žeby J. M. proti sněmovnímu závěření l. 1617 a danému od sebe reversu ještě za živobytí J. M. císaře Mathiáše správy král českého ujmati se ráčil. Ale v této věci J. Msti veliká křivda se děje. Nebo každému to známo jest, že císař Mathiáš do smrti své kralujícím a panujícím králem v Čechách zůstávali a sám

regiment a správu vésti jest ráčil. Také J. M. Kr. nic do konce před sebe bráti neráčil, načežby psaného aneb ústního poručení od J. Msti C. nejměl, jakož toho dostatečné svědectví v hojnosti se nacházejí. A nikdá se to nenajde, aby se nějakých spravedlností aneb k tomu podobných a k správě příslušejících věcí ujímati jmíti ráčil. Že pak to předně za pre-text přivozují, žeby J. M. Kr. kardinála Klezle, jakožto J. Msti císaře Mathiáše někdejšího tejně rady direktora, odbyti ráčil: necht to každý rozumný při sobě rozváží, jak ten příklad sem se trefuje. Poněvadž ten jistý kardinál žádným přirozeným ani přijatým Čechem, také k věcem, správy české se dotýkajícím, nařízen jest nebyl: tak to ode dvora jeho odbyti nic se v nejmenším stavův českých nedotýkalo, mlčíce o tom, že oni ode dvora jeho odbyti před tím sami žádostivi byli a velmi malou náklonnost k němu měli. Že pak dále J. M. Kr. při každé radě bývati a jináče rozdílné ordinancí vydávati ráčil, tím se, jakž předoznámeno, nic jiného nerozumělo, než že to všecko na J. Msti C. zjevné poručení se dalo, jakož pak J. M. Kr. v těch věcech, co jemu od J. Msti C. poručeno bylo, milostivě vůli se akkomodirovati ráčil.

Ale žeby J. M. Kr. J. Msti C. resolucí, když se J. Msti libilo, podle zdání svého sám od sebe a ne s vědomím J. Msti C. proměňovati míti ráčil, do konce negruntovní a falešné jest, poněvadž J. M. Kr. v velikém respektu J. M. C., jakož to slušelo, vždycky míti jest ráčil, tak že proti tomu v nic nejmenším před sebe vzíti nežádati, mnohem pak méněji o to se opovážiti neráčil.

Co pak dále dí strany J. Msti Kr. do země uvedeného lidu válečného, a že jest J. M. na sněmě moravském přítomen býti ráčil a některé jim věci připomínati: v tom, jakž svrchu oznámeno, ve všem J. Msti C. milostivé poručení jest bylo. A ovšem nemajíce toho jistoty žádné, beze všeho gruntu za pravé a jistotu býti pokládají, žeby J. M. Kr. skrze sekretáře Michnu všeckny ordinancí k Plzenským dávati míti ráčil.

A že o J. M. Kr. konfirmací privilegi českých tak posměšně a potupně zmínku činí a ji tak za prostou, a na niž se žádný bezpečiti nemůže, býti pokládají: skrze to též dokazují a potvrzují toho, jak posměšně hlavu křesťanstva a svou nejvyšší vrchnost drží a mají.

Předkládají též svá obtížná puňkta u věcech, náboženství se dotýkajících, jako za nějakou zástěru svého zlého předsevzetí, ješto tuto nic o náboženství činiti není, ano mnohem raději mohlaby proti nim za příčinou náboženství, s jakými attentáty oni postupovali, na nejvýše stížnost vedena býti, poněvadž dobře to vědomé jest, že na těch jistých místech, které se od J. Msti Kr. vojska mocně dobývati musejí, v náboženství

žádná se proměna nestala. Naproti pak tomu světlé a patrné jest, jak jest se v Moravě a v Čechách s katolickými a duchovními jich nadáními a zbožím dalo, a nahoře v exordium poněkud dotknuto bylo, načež také stavové arciknížectví dolejších Rakous (jichžto větší díl od konfessí augšpurské na tu uní nastupovali) tak dobře pozor dali, že vyslaných svých, které v Čechách k zavření té konfederací měli, po vyrozumění zavřených artikulův povlovně a s dobrou měrou zase zpátkem povolati dali.

Co se kontinuirování těch prvotních místodržících, jímžto podobně neposlušnost svou okrášliti chtějí, dotýče, sami se mohou upamatováti a jim dobře známo jest, že to jen provisorio modo a na nějaký čas až do dalšího J. Msti Kr. nařízení ihned po J. Msti C. smrti se stalo. Ale proto oni žádné příčiny neměli, toho velice škodlivého a prvé již započatého neřádu dáleji rozmnožovati. Tak že z toho, co až posavad krátce oznámeno bylo, dosti znáti jest, že jejich na to následující zavírka a konklusí dokonce neplatná a daremná jest, kdežto se o to neváživě pokusili, aby J. Msti Kr. přijetí a korunování překazili, J. Msti possessí odňali a na to a voto electionis, neb od hlasu volení, vymísili.

Co naposledy k většimu J. Msti Kr. zošklivení strany zlého a nekřesťanského vojákův se chování tuto doloženo jest, to pro tu příčinu k vře nepodobné jest, že těch a takových věcí více již roztrušováno, lidem persuaďováno i také vůbec vytištěno bylo, které však potomně pravdivé se býti nenalezly. Může však tomu tak býti, že příčinou obojího lidu vojenského mnoho nevinných chudých lidí, tak jak se při běhu vojenském děje, velikou při tom bídu a strast snášejí, i někteří z nich na dokonalou zkázu přivozování bývají. Což J. M. Kr. s velikou bolestí za časté rozvažovati ráčil. Pročež tehdy ihned z počátku panování svého všechny povlovné a ku pokoji směřující prostředky užívati a před sebe bráti, poodložení na stranu zbrani naříditi, a to Čechům insinuovati i také některá velmi milostivá psaní k nim odeslati a naposledy i za vyslání osob k traktaci a rozmluvení žádati, a jináče skrze jiné mnohé prostředky a cesty svou otcovskou a pokojmilující mysl jim dostatečně na rozum jest dávati ráčil. Ale poněvadž při nich všechno daremné bylo, a oni na místě příměří zbrani se chytíli, veřejnost mocně ustanovili, i také vpád do Moravy a Rakous učinili, učiněných k nim napomenutí a psaní nic sobě nevážíli, a některých ani nepřijali, škodlivá a nikdá prvé nebývalá sjednocení s jinými zeměmi bez vědomí a povolení J. Msti Kr. o své ujmě nenáležitě ustanovili, J. M. Kr. u cizích knížat a na rozdílných místech falešně osočili a zošklivili,

a summou všelijaká protivná a nepřátelská attentáta před sebe brali: tak tehdy jeden každý říci a vyznati může, že před Bohem a celým světem ne J. M. Kr., ale oni sami vším tím zlým a nevolí, kteréž jsme posavad pokusili a ještě okoušíme, vinni a příčinou jsou, uvažujíce to obzvláště, že také J. M. Kr. vojsku svému všeho pálení a činění škod přístně zapověditi ráčil, ještě naproti tomu při druhé straně zastavením a odnětím viktualí a jináče nemalá k tomu příčina dávana byla.

Toto až posavad opáčené psaní se také s velice škodlivou, daleko patřící a na žádném gruntu nepostavenou protestací a konventualní provokací zavírá. Podobně také negruntovní jest naddotčených vyslaných podaný spis de dato v Marpurce 18. a 28. augusti, v němžto se oni opět o domnělou protestací a provokací pokoušejí. Nebo jakožto přivedená v tom psaní vacantia regni et interventus inhabilitatis, kteréž tím, co málo výše deducováno jest, dokonce se poráží, a spravedlnost kurfiřtství jure proprietario ani společným stavům král. českého, mnohem pak méněji jenom jedné částce jich, která sobě sama to přivlastňuje, ale císaři římskému a sv. římské Říši přináležejí (načež od sl. p. J. Msti císaře J. M. král lehnem investován a obdařen býti ráčil); tak jest také tuto jako i ta v předešlém psaní připojená domnělá protestací a provokací dokonce neslušná, poněvadž skrze ni Ferdinand jakožto český král a spolu kurfiřt, i také celé kurfiřtské kollegium, ano i J. M. jakožto římský král, jsouc k tomu zvolen, posměšně se traktíruje a zlehčuje.

Jich Msti kurfiřtové duchovní jako i také páni vyslaní Jich Msti dvou kurfiřtův světských nepřítomných (totiž kurfiřta saského a brandeburského; kurfiřta pak falckraběte vyslaní ihned po volení J. Msti krále Ferdinanda za krále římského z Frankfurtu tehdaž byli odjeli a z té příčiny v tom psaní se nepodepsali) před odjezdem svým z Frankfurtu učinili ještě druhé psaní stavům král. českého v příčině interposici Jich Msti z strany toho nedorozumění mezi J. Msti Kr. a týmiž stavy v městě Řezně, s tím doložením, že J. M. Kr., a již tehdaž volený římský císař, ráčil milostivě k tomu povolovati a chtiti k jmenovanému dni své vyslané s plnou mocí do Řezna vypraviti, kteréhožto psaní výpis přležitě následuje.

Z Boží milosti Jan Švejkhardt Mohoutský, Lotharius Trierský, Ferdinand Kolínský arcibiskupové, sv. římské Říše skrze Germanii, Gallii, Arelaten a Italii arcikanceléřové a kurfiřtové, saského a brandeburského vyslaní. Posdravení naše, přátelství a všecko dobré, urození, statečnost, slovnost a opatrní, obzvláště milí páni a přátelé! Nikoli nepochybujeme, že naše teď

pod datum 3. a 20. augusti Vám a Vaším Laskám odeslané psaní v příčině toho posavad trvajících daleko patřícího neřádu českého již dobře dodáno a z něho od Vás a Vašich Lásek tomu porozuměno jest, z jakých důležitých příčin My a kurfiřtové páni naši, v příčině interposicí Jich Mstí strany toho nedorozumění mezi J. Mstí Kr. a týmiž stavy v městě Řezně z povinnosti naší býti sme soudili s pilností na to pozor dáti, jakby nadtočený neřád skrze účinnivé prostředky co nejdříve zase spokojen a to staré, k Římské Říši přináležející království a kurfiřtství české ne tak dokonce z gruntu vyvráceno a skaženo bylo, a že sme k tomuto cíli jak J. Mstí uherskému a českému králi tak také Vám a Vaším Laskám čas a místo, k té dobře míněné budoucí interposici poddané, milostivé a přátelsky jmenovali. Když tehdy na připomenuté psaní nyní výsoce dotčená J. M. Kr. před málo dny se proti nám tak vyjeviti ráčil, že od osoby své takové nařízení traktací místo dáti a v určitém čase se dostaviti, aneb, pokudžby se tomu překážka stala, vyslané své s dostatečnou mocí a instrukcí vyslati chtěti ráčí, a z toho se J. Mstí Kr. náchylná ku pokoji mysl dosti semává: pročez my sme opominouti nemohli, Vám a V. Laskám tuto J. Mstí milostivou resoluci v známost uvéstí, o tom nepochybujíce, že nejen sobě takovou interposici oblíbíte, ale také Vaše rady tak moderirovati budete, abyste do nebespečných končin nevpadli, ale žádostivého pokoje dosáhli. Jakož pak o tom nepochybujeme, kdybyste Vy a Vaše Lásky J. Mstí náležitě respektirovali, žeby milost ostroiti a tvrdosti, podle přirozené tichosti své, představití ráčil.

Datum v Frankfurtě 3. septembris 1619.

Jan Švejkhardt arcibiskup Mohoutský, Lotharius arcibiskup Trierský, Ferdinand arcibiskup Kolínský, kurfiřta saského vyslaný Wolfgang hrabě z Mansfeldu, kurfiřta brandeburského vyslaný pan Adam z Bodlic.

Vůdcové té české rebellie nedůvěřovali sobě, aby jich psaní, Jich Mstem kurfiřtům učiněné, ani jich vyslaní při Jich Mstech kurfiřtích měly co způsobiti v příčině J. Mstí Kr., aby J. M. jakožto král český a jeden přední světský kurfiřt neráčil míti připuštěn býti k volení římského krále. Pročez při tom svém nepořádném sjezdu na hradě pražském hleděli k tomu přivéstí, aby J. M. Kr. od tehdejších Čechův pod jménem stavův král českého ráčil opovržen, a víceji za krále českého uznán a k správě téhož království připuštěn býti neráčil, tak jakž nahoře v tomto desátém dílu obšírněji se to vypisuje. A i dále k tomu přivedli, že i hned dříve téhodne po tom rejcirování J. Mstí od týchž tehdejších rebelův Čechův na témž nepořádném sjezdu jiný za krále českého, Fridrich falckrabě z Rejnu, volen byl (26.—27. srp. 1618).

Přídavek I.

Seznam listin v díle tomto podaných.

	Str.
1545.	
3. září list Ferdinanda I. o dědičném právu královny Anny ku království českému	260
1602.	
22. dubna list z kanceláře české Jaroslavovi z Martinic, v němž se tento povzbuzuje, aby v snase své o obnovení katolictví na svých statcích stále pokračoval	150
1612.	
19. března očištění pp. Slavaty a z Martinic příčinou věcí, o něž Teynagi s trápením byl dotazován, spolu s jich o to žádostí k většému soudu zemskému	43, 44
1615.	
13. srpna artikulové sněmovní: 1. strany sjednocení s královstvím uherským a arciknížectvími rakouskými, 2. o sjezdech krajských, 3. o erbanučních a 4. o defensi	196
— — artikl o Václavu Vchynském ze Vchynic a z Tetova	167
1616.	
11. března vyměření soudu zemského o zlých činech téhož Václava Vchynského	170
10. června vklad do desk zemských, v též příčině od soudu zemského nařízený	177
19. února přednošení arciknížete Maximiliana o dědičné po císaři Mathiášovi poslušnosti	263
14. března císařská resoluce na to vyhlá	266
8. a 28. července renunciací na poslušnost dědičnou arciknížat Maximiliana a Albrechta	263
1617.	
7. máje proposicí sněmovní v příčině přijetí arciknížete Ferdinanda za krále českého	261
9. máje relací sněmovní v též příčině	275
28. června revers Ferdinanda II. stavům českým daný	281
1618.	
6. února promluvení hr. Slavaty k obci hradecké v příčině přijímání svátosti oltářní pod obojí způsobou	140

30. března { osvědčení tří měst pražských ku }	
10. dubna { králi příčinou schůze v koleji }	96
11. dubna { Karlově }	
28. máje list obce Jindřichohradecké k direktorům o tom, jak se Slavata u věcech náboženských k poddaným svým chová	148

1619.

21. března list Ferdinanda II. místodržícím o smrti Mathiáše císaře a o potvrzení privilegií	296
18. března snešení sněmu českého v příčině osob, ježto se ze země vypovídají a s úřadů i služeb zemských vylučují	218
13. července list direktorův ke kurfiřtu mohuckému v příčině volby Ferdinanda II. na císařství	320
31. července konfederací se zeměmi koruny české	202
3. srpna odpověď kurfiřta mohuckého vyslaným stavů českých (jen podstatou naznačená)	322
13. srpna list stavů českých, ke všem kurfiřtům, aby Ferdinand II. za krále českého držán a k volbě císařské jakožto kurfiřt připuštěn nebyl	322
16. srpna konfederací s dolejšími a bohejšími Rakušany	227 a 231
20. srpna snešení sněmu českého, kterým přijetí a korunování Ferdinanda II. prohlášeno nepořádným a neplatným	291
20. srpna list kurfiřtův stavům království českého (krátce co do obsahu naznačen)	325
22. srpna list obyvatelům zemským v příčině nepřipuštění Ferdinanda II. ke správě království českého	318
Tři spisové, s nařízením Ferdinanda II. kurfiřtům proti dedukcím stavů českých podání	326, 330, 336
3. září psaní druhé od kurfiřtův Čechům učiněné	342

1620.

— — konfederací se stavy uherskými	237
— — artikulové od Betlen Gábora vyslaným českým předložení	238
30. dubna psaní sultana Osmana a velkého vezíra Ali-bašetu k Fridrichovi falckému	241
11. máje artikule sněmu českého, kterými se konfederací s Uhry potvrzuje	240
12. července list Fridricha falckého k sultanu Osmanovi	250

1621.

2. března list Joachima Ondřeje Šlika ku Karlovi z Lichtenštejna, v kterém dokazuje, že nebyl původem vyhození z okna Slavaty a Martinice, aniž toho zabrániti mohl	120

Přídavek II.

Seznamy nejvyšších úředníkův království českého.

a) z doby po nastoupení na trůn český krále Mathiáše	str. 61
proměna l. 1617	68
b) z l. 1617, kteří z nich byli za místodržící po odjezdu císa. Mathiáše nařízeni	91
c) za Fridricha falckého	217

Přídavek III.

Přehled, jak spisování Slavatovo rozvrženo jest a kde v ně vetkány
jsou části čili periody memoriálu Thurnova.

	Str.		Str.
I. Kniha.			
I. díl	74	XI. period	74
Titul Thurnova memoriálu	75	XII. "	77
I.—VII. period.	76—81	XIII. "	79
VIII. "	145	VIII. díl	83
II. díl	150	XIV. period	83
IX. period.	150	IX. díl	180
III. díl	183	XV. period	180
IV. díl	269	XVI. "	181
V. díl	289	XVII. "	184
VI. díl	392	XVIII. "	186
II. Kniha.		X. díl	253
VII. díl	1		
X. period.	1		

Jména osob a míst

v II. knize.

A.

Adlinger z Arnolštejna J. A. 323.
Achlar Vil. 219.
Albin Samuel 218.
Albrecht arcikn. 2, 253, 257, 258,
263 sld., 282.
Alibaše, velký vezír 241, 246.
z Althana hr. Adolf 2, 12.
Altoviti, posel florentský 282, 288.
Andreae Adam Václ. 218.
Anna císařovna (Mathiášova) 78.
Arsenius Kašpar 283.
Audrcký Jiřík 197.
Austecký v. Senima.

B.

Bechyně z Lažan Oldř. 197, 273, 278.
Belvie Zigm. 198.
Benicius Jan 169.
z Berbirštorfu Ernfried 52, 303, 307,
315.
Berka z Dubé a z Lipého Bohuchval 93,
109, 114, 217, 247, 248, 271, 283, 308,
316.
— Burian Lev 154, 271.
— Kristian Aderapach 323.
— Ladislav 29—37, 50, 51, 55.
— Václav 197, 271, 283, 301, 308.
— Zbyněk (arcib.) 150, 161.
Befkovský se Šebřova Oldř. 273.
Beroun 6, 49.
Bernštatl (v Lužicích) 205.
Betlen Gábor 238, 240, 241, 248—251.
Besa Theodor 307.
Bílá hora 6, 7.
Bílá věž 176.
z Bílé Fridrich 26, 93, 217, 273, 301,
304, 311.
z Bodlic Adam 343.
Boleslav mladší 93.
Bonaventura Jan 278.
Borgonti Aurel 288.

Boryně ž. Boren Václ. 196, 199.
Bosácký klášter u P. Marie Sněžné
v Praze 8.
Brandejs n. L. 89.
Braun Mik. 197, 198.
Břevnov 48.
Brindesi Laurentius 62.
Brno 179, 289, 328.
Brod český 18.
Bronius Simon 283.
Broumov 89, 125, 219.
Bubeneš 9.
z Bubna Jan 273
— Mik. Vratislav 198.
— Varlejš Mik. 198.
Budějovice 4—6, 12, 14, 18, 167,
172, 187, 189, 192, 193, 205, 212.
Budín 332.
Budišín 289.
Budovec z Budova Adam 197.
— mladý 301, 309.
— Václav 34, 36—39, 50, 53 (na-
značen), 93, 111, 112, 122, 130,
139, 159, 160, 188, 217, 247, 249,
271, 300, 307.
Bukovanský Pinta z Bukovan Jan
72, 197, 199.
Buquoy hrabě 294, 323, 326.
Bzenský Jan 197, 278.

C.

Campanella 79, 80, 82.

Č.

Čabelický z Soutic Karel 273, 278.
Čáp Jan 199, 219.
Čáslav 14.
Černín z Chudenic Diviš 26, 217, 273
— Heřman 219.
— Humprecht 199.
— Jindřich 197, 198, 278.
Čtveráci (chasa pražská) 8.

D.

Damašek 244.
 Dampír 323.
 Daliborka 264.
 Daut-baše 245.
 Dener Jan 27.
 Deym ze Střítěže Hendrich 278.
 z Ditrichštejna kardinál 199, 251, 282.
 Dobřikovský z Malejova Vil. 198, 278.
 Doksany 219.
 z Donína purgkrabě Abraham 10, 11, 271.
 — Jan 271.
 — Otta 301, 309.
 — Vladislav 271.
 Drážďany 289.
 z Drážďan Petr 144.
 Dvořecký z Olbramovic Prokop 13, 93, 217, 278, 301, 304, 311.
 — Václav Štefan 274.
 — Vilém 197.

E.

Eberhart Jan 219.

F.

Fabricius Filip 92, 99, 114, 218, 315.
 Ferdinand, kurf. kolínský 343.
 Fictum z Fictum Křištof 197, 278, 301, 314.
 Frankfurt 320 sld.
 z Freyfeldu Zigm. Coelestin 169.
 Fridrich falckrabě od Reyna, jalový král, 188, 217, 222, 241, 260, 253, 343.
 Frobenius Jan 218.
 Fruwejn z Podolí Martin 26.
 Fünfkircher Bernh. 271.
 z Fürstenberka Fridr. 282.

G.

Gerlice (Zhořelec) 120, 290.
 Gerštorf z Gerštorfu Abraham 273.
 — Jiřík 26.
 — Mikuláš 95, 199.
 — Oldřich 89, 91, 278.
 Grad z Grünperku Křištof 219.
 Griechinger Mauric 48.
 z Guttenštejna hrabě Hendr. Lor. 197.

H.

Hamza Myslibor 198.
 Haniwaldt Ondřej 32.
 Harant z Polžic a Bezdrutic Křišt. 217, 271.

Hegemieller Ruprecht 32, 320.
 Hegner Jan 219, 278.
 Hendrich Julius, kníže saský 282, 287, 288.
 Henglkovský dům na M. Str. v Praze 8.
 Hennerdorf (v Lužicích) 205.
 Henricus IV., král francouzský 3.
 Heraklius z Bliživa Václ. 273.
 Heršan v. Hřán.
 z Hesu landtkrabě Ludvik 2.
 Heydelius Jiřík 32, 39, 40, 52.
 Himmelštejn Jan 199.
 z Hodějova Smil 197.
 Hoffman Melichar 107, 149.
 z Hohenlohu hr. Jiří Fridr. 198.
 z Hohenollaru Jan Jiří 282.
 z Hollochu hrabě 13.
 Holub Fabian 219.
 u Holýjanů dům v Praze 169.
 Homut z Harasova Jiřík 34.
 Horčice Jan 196, 198.
 Hořický z Tepence Jakub 218.
 Hornatecký Jindř. 274.
 — Ondřej 197, 274.
 z Hornfelsu Gregor 218.
 Horšát Jan 219.
 Hošťálek z Závořic Max. 152, 169.
 Hozlaur z Hozlaura Jeronym 196.
 — — Wolf 274.
 Hrabaně Pavel 197.
 Hradčany 14, 16, 64.
 Hradec Jindřichův 129, 130, 131, 139, 140, 148, 149, 218, 219.
 Hřán z Harasova Adam 45, 61, 273, 283.
 — — Václav 301, 309.
 — — Tobiš 274.
 Hrobčický Jaroslav 198.
 Hus 145.
 Hvězda (obora) 6, 16.

Ch.

Cheb (Hbu) 220, 223.
 Chlumec 166 sld.
 Chotek z Chockova Jiřík 278.
 — Karel 274.
 Chroust Jan 219.

I.

Ilburg Vřesovec Wolf 271.
 Isternar Melichar 219.

J.

Jakobellus 144, 146.
 Janovský z Janovic Smil 274.
 Jenišek z Újezda Přibík 26, 218.
 Jihlava 14.

Jindřich hejtman 242.
de St. Juliano (St. Julien) hrabě Hendr.
287.
Julich 2.
Julius, kníže brunšvický 2, 3.

K.

Kába z Rybňan Zach. 273.
Kaplík z Šulevic Adam 278.
— Burian 274.
— Kašpar 176, 178, 217, 273, 301,
304, 310.
— Křištof Kašpar 217.
— Oldřich 274.
— Václav Borše 197.
— Vostrský Pavel 93, 95, 98.
Kapoun ze Svojкова Petr Křišť. 278.
Karel arcikn. 282.
Karlík Jiří 92, 198.
Kavka z Řičan Křišť. 196, 278.
Khan Eusebius 82, 297.
Kirchmajer z Rechvic Jan 14, 199,
278.
Kiráperský z Vřesovic Bořivoj 274.
Kladsko (hrad) 176, 179.
Klášteř-hrob 89.
Klement VIII. 162.
z Klenového (Sklen.) Jan, nejv. písař
14, 57, 61, 91, 154, 218, 273, 283.
— Vilém 197, 278.
Kleven a Berg knížectví 8.
Klesl kardinál 53, 59, 61, 67, 136,
282, 288, 292, 323, 340.
Knobloch Zigm. 26.
Kohout Simeon 25, 89.
Kokořovec Jiř. Ad. 274.
Kolenius Bart. 219.
Kolín 167 sld.
Kolín Samuel 218.
Kolon (Kolona) z Felsu Leonhardt
7, 10, 45, 62, 93, 103, 104, 108,
109, 112, 113, 124, 151, 163, 189,
183, 194, 258, 270, 279, 299, 304,
306.
Kolonič Zejfried 108.
z Kolovrat Bezdrůžický Vil. Hendr.
271.
— Krakovský Karel 197.
— — Max. 198, 271.
— Libštejnský Hendrich 153, 198,
219, 270, 272.
— — Herolt Václ. 169, 219, 271.
— — Jarosl. 197, 199, 271, 278.
— — Joachym 154, 197, 278.
— — Zdeněk 154, 218, 271.
Konecchlumský Vil. 302, 315.

Konstantinopol 241, 243, 244.
Koutský z Jenštejna Vojtěch 169.
Křinecký z Ronova Jan Albrecht 169,
199, 271, 301, 308.
Krumlov český 12, 18, 218, 222]
Kutná hora 87, 93, 169.

L.

Láb (Lava, Laa) 328.
Lange(n)lois (v Rak. dol.) 45, 305.
Lažanský Fridr. Rud. 218.
Leinhoss Andreas 218.
Leopold arcikn. 2, 6, 8, 9, 11, 29,
30—40, 45—49, 173.
Leskovec Adam Šeb. 271.
— Albr. Šeb. 218.
z Libenthalu Petr 219, 271.
Libochovský Florian 219.
z Lichtenberka (Leicht.) lantkrabě 25.
z Lichtenštejna Karel 120, 282, 287.
Linec 251.
Linhart z Neyenperka Adam 23, 24,
169.
z Lipého Perth. Bohabud 283, 287.
Litoměřice 219.
Litomyšl 77.
z Lobkovic Jiří 272.
— Matouš Děpolt (Strakonický) 91
99, 112, 113, 119, 120, 123, 166
222, 270.
— Křištof 17, 57.
— Ladislav 272.
— Polyxena, roz. z Pernštejna, 7,
86, 297.
— Václav 154, 196, 271.
— Vilém ml. 154, 271.
— Vilém st. 10, 92, 93, 103, 107,
108, 112, 113, 124, 151, 152, 183,
194, 217, 258, 271, 274, 279, 299,
306.
— Zdeněk Adalbert, nejv. kancléř
14, 17, 57, 58, 61, 112, 150, 153,
218, 221, 258, 259, 263, 266, 273,
274, 283, 320.
Lohelius Jan (arcibiskup) 219, 283.
Lokšan Václav 271, 301.
Lothar, kurfiřt trierský 343.
z Lozenštejna Zigm. 47, 64, 282.
Lvové z Rožmitála a z Blatné 58.

M.

Magni Baptista 287.
Machomet-aga 241, 245 sld.
Maissköning Benedikt 218.
Malovec Jiří 274.
— Václav 196.

